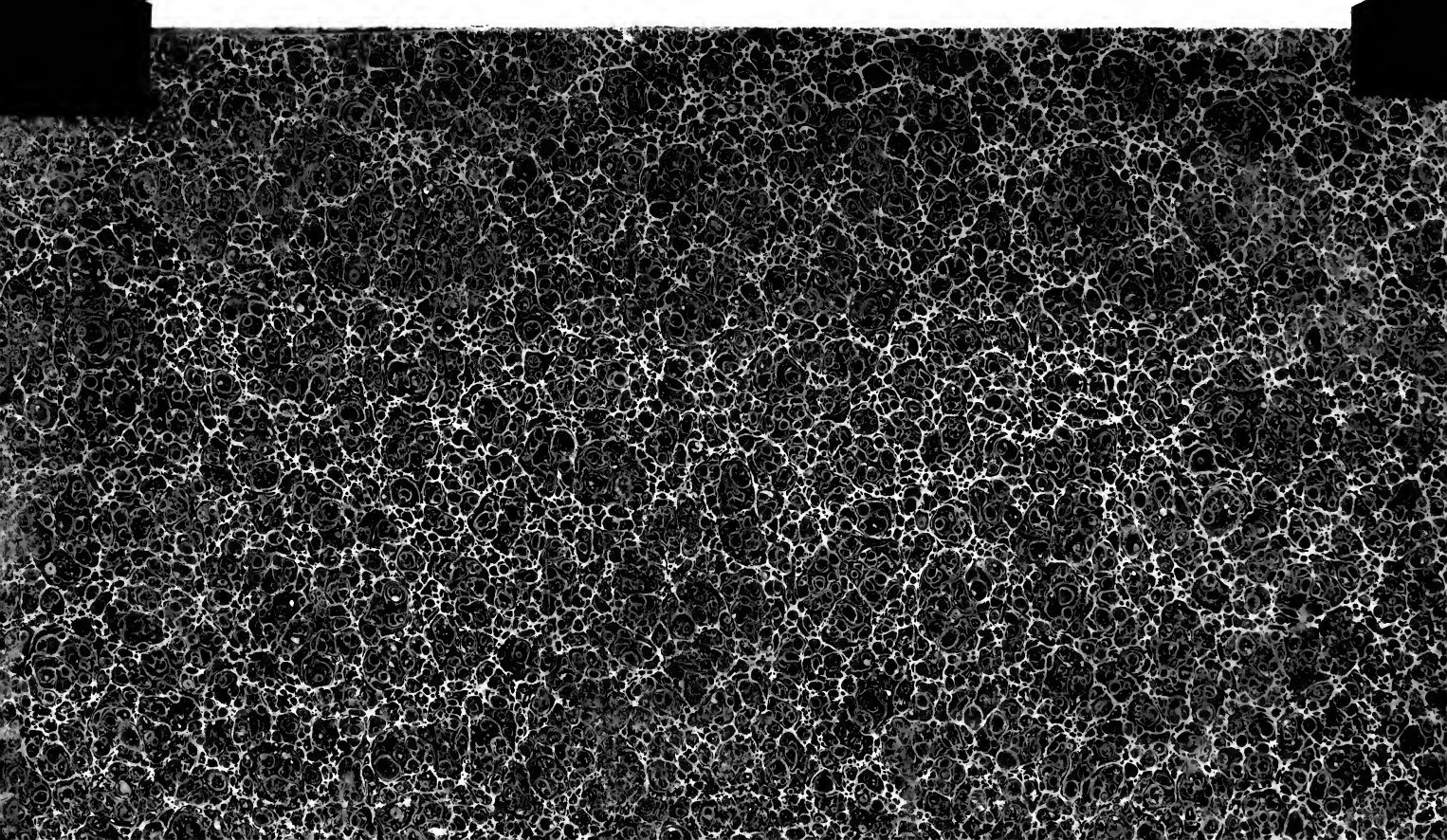

2v. $5.00

السنهٔ فرانساویه و ترکیه‌نیک لغتی

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

TOME PREMIER.

جلد اوّل

A—F.

INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES

CET OUVRAGE SE TROUVE :

A PARIS,

Chez l'Auteur, rue du Bac, n° 84;

A la Librairie Orientale de Mme Ve Dondey-Dupré, rue des Pyramides, n° 8, près les Tuileries.

A MARSEILLE,

Chez Mme Ve Camoin, libraire, place Royale.

A CONSTANTINOPLE,

Chez M. Iskender, libraire;

Chez M. J.-B. Dubois, Négociant français;

Et chez les principaux Libraires de la France et de l'Étranger.

السنهٔ فرانساویّه و ترکیّه نک لغتی

DICTIONNAIRE

130

FRANCAIS-TURC

A L'USAGE

DES AGENTS DIPLOMATIQUES ET CONSULAIRES,

DES COMMERÇANTS, DES NAVIGATEURS

ET AUTRES VOYAGEURS DANS LE LEVANT.

PAR T.-X. BIANCHI,

ANCIEN SECRÉTAIRE-INTERPRÈTE DU ROI POUR LES LANGUES ORIENTALES,
OFFICIER DE LA LÉGION-D'HONNEUR, DÉCORÉ DE L'ORDRE OTTOMAN DU NICHANI-IFTIKHAR,
MEMBRE DU CONSEIL DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ ROYALE ASIATIQUE DE LONDRES.

TOME PREMIER.

جلد اوّل

A — F.

SECONDE ÉDITION.

PARIS,

TYPOGRAPHIE DE Mme Ve DONDEY-DUPRÉ,

IMPRIMEUR DU COMITÉ DES TRADUCTIONS ORIENTALES DE LONDRES,

Rue Saint-Louis, no 46, au Maris.

M DCCC XLIII.

PL
193
F8B6
1843
t.1

LIBRARY
JAN 6 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

951052

Tout exemplaire de ce Dictionnaire qui ne serait pas revêtu de la signature de l'auteur sera réputé contrefaçon, et poursuivi comme telle, en vertu de la loi du 19 juillet 1793.

PRÉFACE.

Le Dictionnaire dont j'offre aujourd'hui le premier volume au public aurait pu paraître quelques années plus tôt, si, bornant cette seconde édition à une simple réimpression de mon Vocabulaire français-turc, publié en 1831, je n'avais voulu donner à cet ouvrage plus de perfectionnement et d'étendue. Jusqu'à cette époque, ce simple Vocabulaire, le seul qui eût encore paru en France et à l'étranger, aurait pu, à défaut d'un ouvrage plus considérable, suffire quelque temps encore aux besoins de notre politique et de notre commerce dans le Levant, si l'édition n'en eût été promptement épuisée.

Mais depuis lors, la prépondérance inévitable de la civilisation et des idées européennes en Turquie, le goût généralement répandu de la langue française parmi les Ottomans, et l'accroissement et la fréquence de nos communications avec le Levant, faisaient, de la publication d'un dictionnaire français-turc plus complet, l'une des nécessités de l'époque actuelle, qu'il convenait de satisfaire le plus promptement possible. Cette lacune eût été comblée plus tôt encore, si la composition et la publication d'un ouvrage plus considérable, celle du Dictionnaire turc-français, qui suivit immédiatement le Vocabulaire, et celle d'un Guide de la Conversation, n'eussent absorbé une grande partie de mon temps durant plusieurs années consécutives.

De même que pour mes ouvrages précédents, la substance de ce nouveau Dictionnaire français-turc a été tirée en grande partie de l'*Onomasticon* de Meninski, ouvrage écrit en latin

et publié à Vienne en 1687, mais qui, malgré son ancienneté, est encore, pour l'abondance et le choix des mots arabes et persans, ainsi que pour la régularité d'orthographe des mots turcs, le lexique le plus précieux qui existe de nos jours. Malheureusement ce dictionnaire est devenu tellement rare aujourd'hui, que, récemment encore, des libraires de Paris demandèrent jusqu'à 500 francs des exemplaires que le hasard ou la mort de quelques savants firent tomber entre leurs mains. Toutefois, ne me bornant pas aux seuls mots de l'*Onomasticon*, j'ai extrait des ouvrages antérieurs et postérieurs à ce dernier, ainsi que des manuscrits de la Bibliothèque du Roi et des Archives du Ministère des Affaires étrangères, tout ce qui pouvait contribuer à l'utilité de ce Dictionnaire.

A ces éléments indispensables à la composition d'un ouvrage de cette nature, j'ai cru devoir ajouter une foule de locutions qui ne se trouvent point dans les anciens dictionnaires, et que j'ai été à même de recueillir, soit par la lecture des meilleurs ouvrages de la langue turque, que j'ai étudiée depuis plus de trente ans, soit par mes rapports fréquents et presque journaliers avec des hommes instruits du pays, pendant un séjour de dix années, tant à Constantinople que dans d'autres parties de l'empire ottoman. J'ai cru devoir également faire entrer dans mon nouveau travail tout ce qu'il était utile d'extraire de quelques dictionnaires, qui ont paru à l'étranger depuis l'impression des miens, tels que ceux de MM. Rhasis, Hindoglu, Tchadirdji, et du prince A. Handjeri. J'aurais désiré pouvoir extraire en plus grand nombre de l'ouvrage de ce dernier, quelques-uns des exemples bien écrits qu'il renferme, et qui constituent le mérite principal de cet important et utile dictionnaire; mais, placé dans la nécessité d'opter entre les citations de nombreux exemples et la prononciation des mots turcs en lettres européennes, j'ai cru

devoir préférer cette dernière, dans l'intime conviction où je suis qu'un dictionnaire turc sans prononciation ne pourrait être utile à la plupart des Européens, et surtout aux commerçants. J'ai été en outre porté à agir de la sorte, par le désir de publier, dans un format commode et portatif, un dictionnaire dont le prix modéré fut accessible à toutes les classes de lecteurs.

Je dois cependant observer que si, par les motifs d'économie que je viens d'indiquer, je me suis vu forcé de restreindre le nombre des exemples, je n'en ai pas moins donné tous ceux que la signification incertaine de quelques termes rendaient indispensables. Quant au nombre des mots de la langue française que j'ai fait entrer dans cet ouvrage, les lecteurs pourront se convaincre, par l'usage même, qu'il dépasse de beaucoup celui de tous les dictionnaires de ce genre publiés jusqu'à ce jour.

Une lecture attentive et suivie des journaux turcs, imprimés à Contantinople, m'ayant mis à même de recueillir sur la politique, l'organisation civile, judiciaire, militaire et municipale, sur la marine et les relations diplomatiques de la cour ottomane avec les puissances étrangères, un grand nombre de désignations et de termes nouveaux, je me suis empressé de les consigner dans ce Dictionnaire. Sous ce rapport, c'est particulièrement le journal publié sous la direction de M. Churchill, et intitulé : *Djeridèï havadis* (جريدهٔ حوادث), qui m'a été le plus utile. Cette feuille, qui compte deux années d'existence, est un journal rédigé sur le plan des journaux politiques et littéraires français les mieux accrédités. Écrit dans un style clair et précis, et en continuant d'initier, comme il l'a fait jusqu'à ce jour, la nation ottomane aux institutions, aux usages, aux sciences et aux arts de l'Europe, ainsi qu'à tout ce qui constitue la supériorité des peuples civilisés, le *Djeridèï havadis* aura puissamment contribué au

succès de la réforme, et, par ce motif même, bien mérité du gouvernement de Sa Hautesse.

Je n'ai rien négligé, j'ose au moins l'espérer, de tout ce qui pouvait ajouter à l'utilité de ce Dictionnaire; mais je ne dois pas me dissimuler que ce ne sera que dans un avenir plus ou moins éloigné encore, et lorsque les progrès des réformes en Turquie auront mis la nation et la langue des Ottomans dans des rapports d'idées plus intimes avec la civilisation du reste de l'Europe, que la science pourra s'enrichir d'un dictionnaire des deux langues véritablement perfectionné. Jusqu'à présent, il est encore un grand nombre d'expressions et de termes de notre langue que les lexicographes, malgré tous leurs efforts, n'ont pu rendre en turc, et même en arabe, que par des locutions hasardées ou des mots d'une traduction plus ou moins exacte.

En résumé, ce nouveau Dictionnaire Français-Turc contient *tous les mots d'usage général dans la langue française, accompagnés de l'indication du genre et de l'espèce, leur signification rendue en turc avec les caractères arabes et leur prononciation en lettres latines, les mots arabes et persans avec l'indication de leur origine, toutes les fois qu'ils sont usités en turc; l'indication des pluriels irréguliers arabes, celle des pluriels réguliers, lorsqu'ils sont plus particulièrement employés en turc; l'emploi des mots au propre et au figuré avec leurs acceptions diverses; les termes de pratique et de jurisprudence, les termes les plus nécessaires dans le commerce, les sciences et les arts; les dignités anciennes et modernes de l'empire ottoman, appartenant à l'ordre religieux, civil et militaire; les mots nouvellement adoptés, autant qu'ils ont été susceptibles d'être traduits en turc; les noms historiques, bibliques et patronymiques; enfin un grand nombre de désignations de pays, de villes, de fleuves, de montagnes*, etc., *appartenant à la géographie du Levant.*

Une des grandes difficultés que les commençants éprouvent

à se servir de l'*Onomasticon* de Meninski, est cette multitude de synonymes, faussement appelée richesse du langage, et qui n'en est véritablement que le chaos. A cet égard, je n'ai donné que les mots indispensables, et j'ai toujours placé en première ligne ceux qui m'ont paru les plus usités.

Cet ouvrage, comme l'indique le titre, est destiné à l'usage des agents diplomatiques et consulaires, des commerçants, des navigateurs et autres voyageurs dans le Levant; mais, ayant eu par état l'honneur d'appartenir moi-même, depuis plus de trente ans, au corps des Interprètes du Roi dans le Levant, c'est surtout à ces fonctionnaires utiles, à ces sentinelles perdues et souvent oubliées de la diplomatie et du service consulaire de la France en Orient, que je devais consacrer le fruit de mes travaux. Puisse ce nouveau résultat des efforts de leur vétéran et de leur ami, leur être de quelque utilité dans la carrière laborieuse et honorable qu'ils sont appelés à parcourir!

En expliquant, par des phrases courtes et concises, quelques expressions de notre langue, qui n'avaient pas encore été rendues en turc, mon but a été d'étendre l'usage de ce Dictionnaire aux Ottomans, qui, déjà depuis douze ans, se livrent avec ardeur à l'étude du français.

Du goût et de la propagation de notre langue dans l'Orient, doivent naturellement résulter, parmi les Turcs, une influence toute française, et des besoins nouveaux dont notre industrie et notre politique bien dirigées peuvent un jour retirer de grands avantages. Ces considérations toutes politiques, et d'autres encore sur la littérature ottomane, se trouvant déjà suffisamment développées dans la préface de mon Dictionnaire Turc-Français, je me borne à les indiquer aux lecteurs dans cette partie de mon ouvrage. Ces derniers pourront également consulter, au besoin, l'indication du mode de transcription des mots turcs en caractères euro-

péens, que j'ai placée à la suite de la préface dans le même volume.

Le *nouveau Dictionnaire Français-Turc* formera deux volumes in-8°, de chacun huit cents pages environ; un court appendice et un errata termineront le second volume. Libre désormais de donner plus de temps à l'achèvement de cet ouvrage, l'auteur espère, dans le plus court délai possible, pouvoir livrer le second et dernier volume au public.

ADDITIONS

ET CORRECTIONS AU PREMIER VOLUME.

Abattoir, s. m., خارج شهرده بولنان صالخانه *khāridji chehirdè boulounān sālkhānè*, a.-t.

Ancrage, s. m., کمی یتاغی *guèmi ïatāghy*, t. — Droit d'ancrage, کمی یتاغی رسمی *guèmi ïatāghy resmi*.

Alcali, s. m., قلیه توزی *qalia touzou*, t.

Alcalin, ine, adj., قلیه‌لو *qalialu*, t.

Ambrette, s. f., petite fleur, عنبر چچکی *'amber tchitchegui*, t.

Ambroisie, s. f., plante maritime, یایلا چچکی *ïāïlā tchitchegui*, t.

Avant-Coureur, s. m., tout ce qui précède ou annonce une chose, مقدمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدمات *mouqaddemāt*.

Avarie, s. f., سقطلق *saqathlyq*, t.

Avarié, e, adj., سقط *saqath*, a.

Défaveur, s. f., bas prix de la marchandise faute d'acheteurs, کساد *keçād*, کسادلک *keçādlik*, a.-t.

Franc, s. m., pièce de monnaie, فرانقه *frānqa*, t. — Le franc vaut quatre piastres turques et demie, فرانقه تعبیر ایدیلان اقچه درت بچق غروشه کچر بر نوع سکه‌در *frānqa ta'bīr idilān aqtchè dort boutchouq ghouroucheè guetcher bir nev'y sikkèdur*.

Cendrion (page 224), lisez : Cendrillon.

Embryon, s. m., au lieu de جنین *djennïn*; lisez : جنین *djenïn*.

TABLEAU

DES ABBRÉVIATIONS EMPLOYÉES DANS CE DICTIONNAIRE.

a.,	arabe.
adj.,	adjectif.
adv.,	adverbe.
a.-p.,	arabe-persan.
a.-t.,	arabe-turc.
commun.,	communément.
conj.,	conjonction.
fam.,	familier.
f., fém.,	féminin.
fig.,	figuré, figurément.
g.,	grec.
h.,	hongrois.
i.,	italien.
interj.,	interjection.
jurispr.,	jurisprudence.
m.,	masculin.
méd.,	médecine.
p.,	persan.
p.-a.,	persan-arabe.
p.-t.,	persan-turc.
pl.,	pluriel.
pl. a.,	pluriel arabe.
pop.,	populaire.
prat.,	pratique.
prépos.,	préposition.
pron.,	pronom, pronominal.
prov.,	proverbialement.
s.,	substantif.
s. f.,	substantif féminin.
s. m.,	substantif masculin.
s. pl.,	substantif pluriel.
t.,	terme.
v.,	verbe.
v. a.,	verbe actif.
v. n.,	verbe neutre.
v. pron.,	verbe pronominal.
Voy.,	Voyez.
vulg.,	vulgairement.
ا	ايتمك
it	*itmek* ou *etmek* (faire)[1].
او	اولمق
ol	*olmaq* (être).

Le — trait-d'union pour les mots turcs, et la virgule pour les mots français indiquent la séparation entre des synonymes du même mot. Dans les verbes, lorsque l'auxiliaire *itmek* ou *ōlmaq* se trouve précédé de plusieurs mots séparés par des virgules ou le trait-d'union, cela indique que cet auxiliaire s'applique à chacun des mots pris séparément; ex. : يغمـا ـ غارت ـ غصب ا *ïaghmā, ghāret, ghasp it;* c'est comme s'il y avait : يغما ا ـ غارت ا ـ غصب ا *ïaghmā it, ghāret it, ghasp it.*

[1] Le verbe actif se forme souvent en turc d'un nom et du verbe auxiliaire ايتمك *itmek*, exemple : صرب ا *zarb it*, battre. On forme de même le verbe passif, en faisant suivre le nom ou participe de l'auxiliaire اولمق *olmaq*, ex. : متحرّك او *mutcharrik ol*, être agité, se mouvoir.

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

PREMIÈRE PARTIE.

A

A, subst. masc., première lettre de l'alphabet, حروف هجّانک *hourouf hedjènuñ harfi evveli*, a.-t.

A, particule qui marque le datif avec mouvement, se rend en turc par un ه *hè*, par la syllabe یه, ou par l'élif placé à la fin des mots; ex. : Je vais à Constantinople, استانبوله کیدرم *istāmbola guïderum*; je te le dis à toi, سکا سویلرم *sañā seuïlèrum*.

A sans mouvement s'exprime par la particule ده *dè* placée à la fin des mots; ex. : Il demeure à Paris, پاریزده اوتوریور *pārízdè otourieur*, ou پاریزده تمکن ایدر *pārízda temekkun ider*, a.-t.

A, troisième personne singulier du verbe avoir, s'exprime en turc par وار *vār* ou واردر *vārdur* : Il a un beau cheval, کوزل اتی وار-واردر *guzel aty vār* ou *vārdur*.

Aba, s. m., étoffe grossière de laine, عبا *'abā*, a.

Abaca, s. m., bananier des Indes, بر جنس هندستانک موز اغاجی *bir djins hindistānuñ mouz aghādji*, a.-t.

Abada, s. m., rhinocéros des Indes, هندستان کرکدانی *hindistān guerguedānī*, p.-t.

Abaisse, s. m., fond ou dessous d'une pâtisserie, بر بورکک دیبی - الت یانی *bir beureguñ dibi*, *alt ïāni*, t.

Abaissé, e, adj., de Abaisser, اندرلمش *endurylmich*, الچقلنمش *altchaqlanmich*, t.

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اندرمه *endurmè*, الچقلنمه *altchaqlanma*, صارقتمه *sārqytma*, t.; تنزیل *tenzīl*, هبوط *hubouth*, a. — Au figuré, humiliation, رسوایلک *rousvāïlik*, t.; رذالة *rezālet*, a. — Diminution de crédit, de considération, - اعتباردن دوشمه *i'tibārden duchmè*, سقوط *souqouth*, a.-t. — Mépris, حقارت *haqāret*, مذلة *mezellet*, a.

Abaisser, v. a., faire aller en bas, diminuer de hauteur, اندرمک *indurmek*, اشغه ا *achagha it*, اشغه لمق *achaghalamaq*, الچق ا *altchaq it*. — Diminuer, déduire, défalquer, تنزیل ا *tenzīl it*, اکسلتمک *eksiltmek*, اشاغی وارمق *achāghy vārmaq*, t. — Humilier, mépriser, تحقیرا الچقلمق *altchaqlamaq*,

2787

tahqyr it, a.-t. — S'Abaisser, devenir plus bas, الچق او *altchaq ol*, اینمك *inmek*. — S'avilir, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, t.

ABALOURDIR, v. a., شاشرمـــق *chāchyrmaq*, شاشدرمق *chāchturmaq*, t. Voyez ABASOURDIR.

ABANDON, s. m., état d'une personne, d'une chose délaissée, ترك *terk*, متروكیت *metroukïet*, a. — Désordre, نظامسزلك *nizāmsyzlik*. — Déréglement des passions, ضبطسزلك *zabthsyzlik*. — Négligence aimable, عدم تكلف *'ademi tekelluf*, a.; تكليفسزلك *teklífsyzlyk*, a.-t. — A l'abandon, علی باب الله *'ala bāb oullah*.

ABANDONNÉ, adjectif, délaissé, براغلمش *brāghylmich*, t.; ترك اولنمـــش *terk olounmich*, t.-a.; متروك *metrouk*. — Abandonné des médecins, حكيملردن براقلمش *hekímlerden brāqylmich*. — Abandonné au pillage, یغمایه براقلمش *ïaghmāïè brāqylmich*. — Inhabité, غیر مسكون *ghaïri meskioun*. — Désert, en ruines, ویران *vïrān*, خراب *kharāb*, a. — Lieu désert, abandonné, ویرانه *vïrānè*, ویران یر *vïrān ïer*. — Lieu inculte, معطل یر *mou'atthal ïer*, a.-t.

ABANDONNÉ, E, adj., livré à ses passions, ضبطسز *zabthsyz*, a.-t.

ABANDONNÉE. Voy. PROSTITUÉE.

ABANDONNEMENT, s. m., délaissement entier, ترك كلی *terki kulli*, a. — Déréglement excessif, prostitution, ادبسزلك *edebsyzlyk*, a.-t.; رسوایلك *rousoāïlik*, روسپیلك *rouspoulik*, t.

ABANDONNER, v. a., براقمق *brāqmaq*, واز كچمك ـ كلمك *vāz guetchmek*, *guelmek*, ترك ا *terk it*, فراغت ا *ferāghat it*, a.-t. — S'Abandonner, v. pr., se livrer à..., انهماك ا *inhimāk it*. — S'abandonner, se livrer aux plaisirs, عیش و عشرته انهماك ا *'ych u 'ychretè inhimāk it*. — S'abandonner, se confier, ایدانمق توكل ا *inānmaq*, *tevekkul it*. — En s'abandonnant à la Providence, متوكلاً علی الله *mutevekkelen 'al allah*, a.

ABAQUE, s. m., partie supérieure d'un chapiteau, دركك اوستی *diregun ustu*, t.

ABAS, s. m., poids de Perse pour les perles, عباس *'abās*, a.

ABASOURDIR, v. a., شاشرمـــق *chāchyrmaq*, t.; حیران ا *haïrān it*, a.-t.; بیهوش ا *bíhouch it*, p.-t.

ABASOURDI, E, adj., مدهـــوش *medhouch*, a.; بیهوش *bíhouch*, p.; شاشمش *chāchmich*, t.; حیران *haïrān*, a.

ABASSIE, contrée de l'Asie en Géorgie, عبازه *'abāzè*.

ABATAGE, s. m., frais pour abattre le bois, اودن كسمه‌سنك حقی ـ اجرتی *odoun kesmècinuñ haqqy*, *eudjreti*. — Action d'abattre le bois, اودون كسمه‌سی *odoun kesmèci*, t.

ABATARDIR, v. a., بوزمق *bozmaq*, صویمی بوزمـــق *soïni bozmaq*, t.; اصلی ازدرمق *asly azdurmaq*. — S'abâtardir, بوزلمق *bozoulmaq*, صویی بوزلمق *soïi bozoulmaq*,

اصلندن ازمق *'aslynden azmaq*, a.-t.

Abatardissement, s. m., بوزلمه *bozoulma*, t.; فرومایکی *furoumāïègui*, p.; بتر اولمه‌سی *beter olmaci*, pour بدتر اولمه‌سی *bedter olmaci*, p.-t.; افساد *ifsād*, a.

Abatis, s. m., action d'abattre, یقمقلق *ïqmaqlyq*. — Maisons abattues, یقلمش ـ منهدم اولر *ïqylmich, munhedim evler*. — Bois, کسلمش اغاجلر *kecilmich aghādjlar*. — La tête, les pieds, le cou, etc., des volailles tuées, ینله جك قوشلرك *ïenilèdjek qouchlaruñ kecilmich bāch vè qanād*, t.

Abat-jour, s. m., پنجره قفسی *pendjèrè qafeci*, قفسلو پنجره *qafeslu pendjèrè*. — de lampe, قندیل قپاغی *qandîl qapāghy*, قندیلك اوزری *qandîluñ uzeri*, t.

Abattement, s. m., faiblesse et découragement, زبونلق *zabounlyq*, t.; غیرتسزلك *ghaïretsyzlyk*. — Faiblesse et langueur, قوتسزلك *qouvvetsyzlyk*, ضعیفلك *za'ïflik*, a.-t.; ضعف *z'af*, فتور *futour*, a.; سستلك *sustlik*, p.-t.

Abatteur, s. m., qui abat, اقتریجی *oqtaridji*. — de bois, اودون کسیجی *odoun kèsîdjï*. — Abatteur, au fig., celui qui se vante de faire de grandes choses, فورتهجی *fortadji*, t.; لافزن *lāfazan*, p.; پلاورهجی *palāvradji*, t.; فدول *fudoul* corrupt. pour فضول *fuzoul*. — C'est un abatteur qui se vante d'arrêter un lion et ne peut prendre une grenouille, بر فدول درکه ارسلانی طوتارم دیرده قوربغهٔ طوتمز *bir fudoul durki arslāni thoutārum derdè, qourbaghaï thoutmāz*.

Abattre, v. a., renverser, jeter par terre, détruire, یقمق *ïqmaq*, اقترمق *aqtarmaq*, یره دوشرمك *ièrè duchurmek*. — Faire descendre, اندرمك *indurmek*, t. — Démolir, détruire, هدم ا *hedm it*, a.-t. — Affaiblir, تضعیف ا *taz'yf it*, a.-t. — les fruits, les faire tomber, سلكمك *silkmek*. — Abattez des prunes si vous voulez en manger, ارکلری سلك اکر یمك استرسك *eriklèri silk ïèrïèmek isterseñ*. — S'Abattre, tomber, دوشمك *duchmek*. — Se renverser, se détruire, crouler, یقلمق *ïqylmaq*. — S'apaiser, se calmer, s'adoucir, یواشلنمق *ïavāchlanmaq*, t.; تسکین بولمق *teskïn boulmaq*, a.-t. — Diminuer, se dit du vent, اکسلمك *eksilmek*, t. — Se décourager, غیرتسز او *ghaïretsyz ol*, یورکی کسلمك *ïurègui kecilmek*, a.-t. — S'abattre en parlant d'un oiseau, قونمق *qonmaq*, t. — L'oiseau s'abat, قوش قنادلرین یایوب اینر *qouch qanādlerin ïāïup iner*, قوش فروهشت ایدر *qouch furouhicht ider*. — Le cheval s'abat, آت چوکر *at tcheuker*.

Abattu, e, adj., renversé, détruit, etc., یقلمش *ïqylmich*, دوشمش *duchmuch*, اقترلمش *aqtarylmich*, t.; منهدم *munhedim*, a. — Abattu en parlant des traits du visage, شاشمش *chāchmich*, متغیّر *mutegħaïïr*, a.; صولمش *sólmich*, t.

Abat-vent, s. m., petit toit en saillie, او چاتیسی *o tchātyçy*, t.

Abbatial, adj., qui appartient à l'abbé, باش پاپاسه متعلق - دائر *bāch pāpāça mute'allyq, dāïr.* — Droits abbatiaux, باش پاپاس حقوقی *bāch pāpās houqouqy*, t.-a.

Abbaye, s. m., باش مناستر *bāch monāstir*, t.

Abbé, s. m., باش پاپاس *bāch pāpās*, t.

Abbesse, s. f., باش پاپادیا - انا *bāch pāpādiā, anā*, t.

A B C, s. m., الف با *elif bè*, t. — Commencement d'une affaire, d'une science, برامرك یاخود بر علمك اوّلی - ابتداسی *bir emruñ iākhod bir 'ylmuñ evveli, ibtidācy*, a.-t.

Abcéder, v. n., se tourner en abcès, دنباله اولنمق - اولمق *dumbèlè olounmaq, olmaq*, t.

Abcès, s. m., دنباله *dumbèlè*, vulg. *dummèlè*, چبان *tchibān*, t.

Abdication, s. f., renoncement volontaire, فراغت *feràghat*, استعفا *ist'yfā*, انعزال *in'yzāl*, تعزّل *te'azzul*. — de la souveraineté, ترك سلطنت *terki salthanet*, a.-t.

Abdiquer, v. a., فراغت ا *feràghat it*, تعزّل ا *te'azzul it*, استعفا ا *ist'yfā it*. — l'empire, سلطنتی براقمق - ترك ا *salthaneti brāqmaq, terk it*. — Abdiquer, résigner sa charge, منصبنی براقمق *mancybyny brāqmaq*. — Renoncer à ses droits, حقّنی - علاقه‌ستی کسمك - ابرا ا *haqqyny, 'alāqacini kesmek, ibrā it*, a.-t.

Abdomen, s. m., قرن *qarn*, t.; صفاق *syfāq*, a.

Abécédaire, s. m., الف سپاره‌سی - الف سپره‌سی *elif suppāreci*, ا ب ت *elif, bè, tè*, etc., کتاب الهجا *kitāb ul-hedjā*, a.

Abecquer, v. a., قوشجغزلری بسلمك *qouchdjaghazlari beslèmek*; بر قوشه یم ویرمك *bir qouchè iem vîrmek*, t.

Abeille, s. f., آری آرو *âry, ârou*, t.; زنبور *zembour*, p.; نحلة *nahlet*, pl. نحلات *nahlāt*. — Nom générique, نحل *nahl*, a.

Abel, n. pr., fils d'Adam, هابل *hābil*.

Aberration, s. f., erreur, غلط *ghalath*, ضلال *zylāl*. — des étoiles, یلدزلرك دورلرندن چقمه‌سی *ïldyzleruñ devirlerinden tchiqmaci*, a.-t.

Abêtir, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*. — S'abêtir, شاشمق *chāchmaq*, حیوان کبی اول *haïvān guibi ol*, a.-t.

Ab hoc et Ab hac, adv., sans ordre, sans raison, سیبسز و نظامسز *sebebsyz vè nizāmsyz*, رابطه‌سز *rābouthasyz*, a.-t.

Abhorrer, v. a., اکراه ا *ikrāh it*, استکراه ا *istikrāh it*, اکرنمك *igrenmek*, نفرت ا *nefret it*, دتسنمك *titsinmek*. — S'abhorrer, بربرینی نفرت ا *bir birini nefret it*, تنفر ا *teneffur it*, متنفر اول *muteneffir ol*, a.-t.

Ab-Intestat (mourir), adverbe, وصیّتسز *vaciietsyz*, a.-t.

Ab-Irato (testament), adv., fait en colère, دارغونلغله *dārghounlyghylè*, t.; غضبا *ghazaben*, a.

Abject, e, adj., الچق *altchaq*, t.; خور *khor*, دنی *deni*, a.; دون *doun*, ناجنس *nādjins*, فرومایه *furoumāïè*, p.; حقیر *haqyr*, a.

Abjection, s. f., الچقلق *altchaqlyq*, t.; خورلق *khorlyq*, p.-t.; دناءت *denā'et*, مذلّت *mezellet*, حقارت *haqāret*, a.

Abjuration, s. f., ارتداد *irtidād*, a.

Abjurer, v. a., دینندن دونمك *dínenden deunmek*, دینی ترك ا *dínini terk it*, ارتداد ا *irtidād it*, مرتد ـ ملحد او *murted*, *mulhyd ol*, a.-t.

Ablatif, s. m., المفعول عنه *el-mef'oul anhou*, جرّی *djerri*, a.

Able, s. m., sorte de petit poisson, کفال بالغی *kefāl bālyghy*, اق کفال بالغی *aq kefāl bālyghy*, اق کفال *aq kefāl*, t.

Ableret, s. m., sorte de filet pour pêcher les ables, اق کفال اولامق *aq kefāl avlāmaq itchoun*, ایچون برآغك نوعی *bir āghuñ nev'i*, t.

Ablution, s. f., lotion, غسل *ghousl*. — des musulmans avant la prière, آبدست *âbdest*. — Faire cette ablution, آبدست آلمق *âbdest âlmaq*. — Lotion de certaines parties du corps, وضو *vouzou*. — Ablution faite avec du sable, تیمّم *teïemmum*, a. — Faire cette ablution, تیمّم ا *teïemmum it*, a.-t.

Abnégation, s. f., renoncement à soi-même, ترك نفس *terki nefs*, عزل نفس *'azlinefs*, a. — Faire —, کندیسینی بر شیه صایمق *guenducini bir cheïè sāïmamaq*, t.

Aboi, Aboiement, s. m., اورش *eurich*, حولامه *havlāma*, بغرش *baghyrych*, t.; کلب صداسی *kelb sadāci*, a.-t.; نبح *nebh*, a.

Abois, s. m. pl., حالك پریشانلغی *hāluñ perîchānlyghy*. — Être aux abois, بی مجال اولمق *bi medjāl olmaq*, a.-t. — Il est aux abois, بی مجالدر طیاندماز *bi medjāldur, dhaïānamāz*.

Abolir, v. a., annuler, ابطال ـ *ibthāl*, بطّال ا *batthāl it*, a.-t. — La loi a été abolie, قانون ابطال اولندی *qānoun ibthāl oloundou*, a.-t.

Abolissement, s. m., action d'abolir, رفع *ref'*, ابطال *ibthāl*, a.; اورتادن چقرمه *ortādan tchyqarma*, t.

Abolition, s. f., ابطال *ibthāl*, ازاله *izālè*, a.

Abominable, adj., مکروه *mekrouh*, a.; اکراه اولنه‌جق *ikrāh olounadjaq*, a.-t., منفور *menfour*, بادیٔ نفرت *bādii nefret*, a.

Abominablement, adv., مکروهًا *mekrouhen*, a.; پك فنا *pek fenā*, اکراه ایله *ikrāh ilè*, a.-t.

Abomination, s. f., action abominable, فنا ایش *fenā ich*, عیب *'aïb*, معصیّت *ma'cïiet*, a.

Abondamment, adv., بول بول *bol bol*, بوللغله *bollyghylè*, t.; وفرتله *vefretlè*, برکتله *berketlè*, کثرتله *kesretilè*, زیاده‌سیله *ziādècilè*. — Il y a abondance de tout, هر شیئك

كثرت وبركتى وار *her cheïuñ kesret u bereketi vār*, t.

Abondance, s. f., grande quantité, چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kesret*, بركت *bereket*, وفرت *vefret*, a.; بوللق *bollouq*, t. — En abondance, كثرت اوزره *kesret uzrè*, a.-t.

Abondant, e, adj., qui est en quantité, بول *bol*, t.; كثير *kècīr*, وافر *vāfir*, a.

Abonder, v. a., être ou avoir en abondance, چوق اولمق *tchoq olmaq*, چوغلمق *tchoghalmaq*, t.; كثرتى اولمق *kesreti olmaq*, وافر او *vāfir ol*. — Dans son sens, فكرنده طورمق *fikrindè dhourmaq*, a.-t.

Abonné, s. m. et adj., مستاجر *musteèdjír*, a.

Abonnement, s. m., استيجار *istídjār*, ايجار *idjār*, a.

S'Abonner, v. n., اجاره يه آلمق *idjārèïè álmaq*, آلمق وعده سيله برشيك قيمتنى پيشين ويرمك *álmaq va'ïdècílè bir cheïuñ qymètini píchín vírmek*, a.-t.

Abonnir, v. a., rendre bon, ايو ا *eïu it*, اوكرمق *oñarmaq*, vulgair. يكلمك *ïèïlmek*, t; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'Abonnir, ايو اولمق *eïu olmaq*, اكمق *oñmaq*, t.

Abord, s. m., accès, يكاشمه *ïañāchma*, ايرشمه *irichmè*, اوغرامقلق *oghrāmaqlyq*, t.; وصول *vuçoul*. — D'Abord, adv., اوكدن *euñden*, اوكردى *euñardy*, تيز الدن *tyz elden*. — De prime abord, اول باوّل *evvel bèevvel*, t.; ابتدا *ibtidā* — Dans l'instant même, همان *hemān*, اول ساعتده *ol sā'attè*, a.-t.; درحال *der hāl*, p.-t.; انيده *enídè*, t.

Abordable, adj., d'un abord facile, يانشمه سى قولاى - قابل - ممكن *ïānachmaci qolāï*, *qābil*, *mumkin*, a.-t.

Abordage, s. m., approche, يانشمه *ïānachma*, t. — Choc de deux vaisseaux, كميلرك برى برى ايله چاتشمه سى *guèmileruñ biri biri ilè tchātychmaci*.

Aborder, v. a., approcher, يناشمق *ïanāchmaq*, يقلاشمق *ïaqlāchmaq*. — Tout le monde l'aborde, هركس اتكنى اوپر *herkes etèguini euper*. — Approcher du rivage, قيه - كناره ايرشمك *qyïa*, *kenārè irichmek*. — Prendre terre, قره يه چقمق - اينمك *qaraïè tchiqmaq*, *inmek*. — Acoster quelqu'un, بر كمسنه نك ياننه وارمق *bir kimesnènuñ ïānina vārmaq*. — Traiter une question, un sujet, بحث ا *bahs it*.

Aborigènes, s., اصل يرلو خلق *asl ïerlu khalq*, a.-t.; اهل البلاد *ehlul-bilād*, a.

Abornement, s. m., تحديد *tahdíd*, a.

Aborner, v. a., donner des bornes, limiter, تحديد ا *tahdíd it*, a.-t.; سنور كسمك *sinor kesmek*, t.

Abortif, ve, adj., avorté, دوشك *duchuk*, وقتندن اوّل طوغمش و اولمش اوغلان *vaqtinden evvel doghmich vè eulmich oghlān*, t. — Qui n'a point acquis la perfection, ناقص *nāqys*, a.

Abouchement, s. m., conférence, entrevue, مكالمه *mukiālèmè*, مشافهه

muchāfehè, ملاقات *mulāqāt*, a. ; كورشمه *gueuruchmè*, t

Aboucher, v. a., سويلشترمك *seuïlechturmek*, بولشترمق *boulouchturmaq*, روبرو ا *rouberou it.* — S'aboucher, سويلشمك *seuïlechmek*, بولشمق *boulouchmaq*, t. ; مذاكره ا *muzākerè it*, ملاقات ا *mulākāt it*, ملاقى او *mulāqy ol*, a.-t.

Abougri, adj., trapu, بودر *boudour*, t. (On dit mieux Rabougri, voyez ce mot.)

Aboukir, n. de v., rade et petit port d'Égypte, بوقير *bouqyr*, t.

Aboutir, v. a., toucher d'un bout à .., بتشق او *bitichyq ol*, اولاشمق *oulāchmaq*, t. ; متصل او *mouttacyl ol*, a.-t. ; اوجى وارمق *oudjou vārmaq*, t. — Tendre, mener à..., منجرّ او *mundjerr ol*, مودّى او *mueddi ol*. — A quoi cela enfin aboutira-t-il ? عاقبت نيه منجرّ اولور بو *'āqybet nëïè mundjirr olour bou*. — Où aboutira l'affaire ? مصلحت نيه منجرّ اولور *maslahat nëïè mundjirr olour*, ايش نيه وارر *ich nëïè vārur*. — Aller, وارمق *vārmaq*, t. — Aboutir, crever (apostème), آچلمق *âtchilmaq*, t.

Aboutissant, e, adj., qui aboutit à..., اولاشق *oulāchyq*, بتشق *bitychyq*, t. ; متصل *mouttacyl*, a. — Qui mène, conduit, وارر *vārur*. — A la ville, شهره وارر - كتورر *chehrè vārur, guèturur*.

Aboutissans, s. m. pl., les tenans et aboutissans, اوّلى و اخرى *evveli vè akhyri*, t. ; اتصالات *ittyçālāt*, متعلقات *mute'allyqāt*, a.

Ab ovo, adv., dès l'origine, dès le commencement, اوايلندنبرو *evāïlinden beru*, اصلندن *aslinden*, ماتقدمدن *māteqaddumden*, a.-t. ; من الاصل *min el-asl*, a.

Aboyer, v. n., اورمك *eurmek*, حولامق *havlāmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t. ; نبح ا *nebh it*, a.-t.

Aboyeur, s. m., بغريجى *baghyrídji*, t.

Abraham, n. pr., ابراهيم *ibrahím*, خليل الله *khalil-ul-lah*, a.

Abraquer, v. a., tirer un cordage de main en main, الدن اله براورغان چكمك *elden èlè bir orghān tchekmek*, t.

Abrégé, s. m., réduction d'un ouvrage plus étendu, مختصر *moukhtaçar*, اجمال *idjmāl*, a. — En Abrégé, adv., اجمالا *idjmālen*, مختصرجه *moukhtaçardjè*, a.-t.

Abréger, v. a., rendre plus court, قصلتمق *qyssaltmaq*, قصّه ا *qyssa it*, a.-t. — Réduire en plus petit, un ouvrage, اجمال ا *idjmāl it*. — Pour Abréger enfin, adv., حاصل كلام والحاصل *hācyli kelām, velhācyl*, a.

Abbeuver, v. a., faire boire des bêtes, صوارمق *souvārmaq*. — Les chevaux, اتلرى صوارمق *atlāri souvārmaq*, t. ; اسقا ا *isqā it*, a.-t ; ايچورمك *itchurmek*. — quelqu'un de chagrin, زياده سيله كدر ويرمك *ziādècilè keder vïrmek*, a.-t.

Abreuvoir, s. m., صوارجق يرى

souvāradjaq ïer, صواد *souvād*, t.; مصلق *mouslouq*, حوض *havouz*, a.

Abréviateur, s. m., قصديجى *qyçadîdji*, اجمال ايديجى *idjmāl ididji*, a.-t.; مختصر *moukhtaçyr*, a.

Abréviation, s. f., action d'abréger, اختصار *ykhtiçār*. — Retranchement des lettres d'un nom, d'un titre, حذف *hazf*, تخفيف *takhfîf*. Ainsi l'on écrit en français S. M. au lieu de sa majesté; en turc ou en arabe, سَ pour سوأل *sou'āl*, demande; ج pour جواب *djevāb*, réponse; الخ *elakh* pour الى اخره *ila akhyrihi*, etc.

Abri, s. m., صغنجق ير *syghynadjaq ïer*, صيغنش *syghynich*, t.; ملجا *meldjā*, a. — A l'Abri, adv., à couvert, يغموردن امين *ïaghmourden emîn*, برطام التنده *bir dhām altyndè*. — Préservé, صاقلو *sāqlu*, صاقلانمش *sāqlānmich*, t.; محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun*, a. — A l'abri de tout dommage, جميع ضرردن مصون *djemy' zararden maçoun*.

Abricot, s. m., fruit à noyau doux, قيسى *qaïcy*. — A noyau amer, زردالو *zerdālou*, t.

Abricotier, s. m., قيسى اغاجى *qaïcy aghādji*, t.

Abriter, v. a., صاقلامق *sāqlāmaq*, درسپر ا *dersiper it*, p.-t.; قورومق *qoroumaq*. — S'Abriter, صقلانمق *saqlānmaq*, صغنمق *syghynmaq*, صاقنمق *sāqynmaq*, t.

Abrogation, s. f., suppression d'une loi, نسخ *naskh*, ابطال *ibthāl*, ابطال قانون *ibthāli qānoun*. — d'un verset du Coran par un autre, نسخ آية بالايه *neskhy âïetïn, bilāïè*, a.

Abrogé, e, adj., منسوخ *mensoukh*, a.

Abroger, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t.; ابطال - رفع ا *ibthāl*, *ref' it*, نسخ ا *neskh it*, الغا ا *ilghā it*, a.-t.

Abrotone, s. f. (plante), كافراوتى *kiāfir oty*, قوين اوتى *qoïoun oty*, t.; قيصوم *qaïçoum*, a.

Ex-Abrupto, sans phrases préparatoires, بردن بره *birden birè*, t.; بديها *bedîhen*, بالبداهه *bilbedāhè*, ارتجالا *irtidjālen*, a.

Abrutir, v. a., rendre brut, حيوان كبى ا *haïvān guibi it*. — Hébêter, شاشرمق *chāchirmaq*, سرسملمك *sersemlèmek*. — S'Abrutir, حيوان كبى او *haïvān guibi ol*, شاشمق *chāchmaq*, t.

Abrutissement, s. m., شاشقنلق *chāchqunlyq*, سرساملق *sersāmlyq*, t.; توحّش *tevahhouch*, a.

Absence, s. f., غيبت *ghaïbet*, غيبوبة *ghaïboubet*, a.; ايراقلق *irāqlyq*, t. — En son absence, غيبتنده *ghaïbetindè*, t. — d'esprit, voyez Distraction.

Absent, e, adj., حاضر بولنميان *hāzyr boulounmaïān*, a.-t.; غايب *ghaïb*, a.

S'Absenter, v. pron., بولنممق *boulounmamaq*, حاضر اولممق *hāzir olmamaq*, غايب اولمق *ghāïb olmaq*. — Aller ailleurs,

غیریره وارمق - کتمک *ghaïri ierè vārmaq, guitmek*, a.-t.

ABSINTHE, s. f., پلون *pelun*, پلین *pelín*. — Vin d'absinthe, پلین شرابی *pelín chārabi*, t.

ABSOLU, E, adj., indépendant, مطلق *mouthlaq*, مستقل *moustaqyll*, a. — Impérieux, متکبّر *mutekebbir*, a.; کامکار *kiāmkiār*, p. — Pouvoir absolu, استقلال *istyqlāl*, a.

ABSOLUMENT, adv., مطلق *mouthlaq*, pour مطلقا *mouthlaqā*, البتّه *elbettè*. — Dans tous les cas, بای حال *biëï hāl*, a.

ABSOLUTION, s. f., عفو *'afv*, مغفرت *maghfiret*, تحلیل *tahlîl*, a.; یرلغ *ïarlygh*, t.

ABSOLUTOIRE, adj., qui absout, بغشلایجی *baghychlaïdji*, t.; عافی *'āfi*, a.

ABSORBANT, E, adj., شارب *chārib*, a.

ABSORBER, v. a., engloutir, سوکرمک *suñurmek*, یوتمق *ïoutmaq*, t.; بلع ا *bal'it*, a.-t. — Épuiser, بتون آلمق *butun âlmaq*. — Il absorbe tout mon temps, بتون وقتمی آلور *butun vaqtumu âleur*. — S'Absorber, s'enfoncer, صوقلمق *soqoulmaq*, t.; غرق اولنمق *gharq olounmaq*. — Se perdre, نابدید او *nābedîd ol*, p.-t.

ABSORPTION, s. f., action d'absorber, بلع *bel'*, تجرّع *tedjerru'*, شرب *churb*, ابتلاع *ibtila'*, a.

ABSOUDRE, v. a., بغشلمق *baghychlamaq*, t.; عفو ا *'avf it*, تبریه ا *tebriè it*, a.-t.

ABSOUTE, s. f., absolution publique donnée au peuple, حلّة *hyllet*, a.

ABSTÈME, adj. et subst., شراب ایچمین *charāb itchmeïen*, a.-t.; صولنج *soulandj*, t.

S'ABSTENIR, v. pron., صقنمق *saqynmaq*, t.; پرهیز طوتمق *perhîz thoutmāq*, p.-t.; چکنمک *tchekinmek*. — Avec l'ablatif, بر شیدن اجتناب ایتمک *bir cheïden idjtināb itmek*, امتناع ا *imtinā' it*, a.-t.

ABSTERGENT, E, adj., remède émollient qui dissout les duretés, خشونت بدن قالدررردوا *khouchouneti beden qāldureur dèvā*, a.-t.; دافع خشونات *dāfy' khouchounāt*, a.

ABSTERGER, v. a., nettoyer une plaie, یومق *ïoumaq*, بریاره یی تصفیه ا *bir ïāraï ïoumaq*, t.; یومق *tasfiè it*, a.-t.

ABSTERSIF, VE, adj., تمیز ایدیجی *tèmiz ididji*, t.; منظّف *munazzif*, a.

ABSTERSION, s. f., بریاره یی بر تمیز ایلمسی *bir ïāraï tèmîz èïlîmèci*, t.; تنظیف جرح *tanzyfi djerh*, a.

ABSTINENCE, s. f., jeûne, پرهیز *perhîz*, p.; پرهیزکارلق *perhîzkiārlyq*, p.-t.; امساک *imsāk*, a. — Jour de jeûne, اورج کونی *oroudj guni*. — Action de s'abstenir, امتناع *imtina'*, اجتناب *idjtināb*, a.

ABSTINENT, E, adj., پرهیزکار *perhîzkiar*, p.; اهل پرهیز *ehli perhîz*, a.-p.; زاهد *zāhid*, a.

ABSTRACTIF, VE, adj., تجریدی *tedjrîdi*, معقول *ma'qoul*. — Comme

opposé à..., منقول *menqoul*, a.

Abstraction, s. f., examen d'une chose séparée de ses accessoires, تجريد *tedjrîd*, معنى *ma'na*. — Opposé à..., صورت *souret*. — Abstraction faite, قطع نظر *qathy' nazar*. — Séparation, تفريق *tefrîq*, a.

Abstractivement, adv., par abstraction, مجـــرّدًا *mudjerreden*, بالتجريد *bittedjrîd*, a.

Abstraire, v. a., considérer séparément les choses réellement unies, مربوط اولان شيلرى ايروب بر بر ملاحظه ا *merbouth olân cheïleri aïrup, birer birer mulâhaza itmek*, a.-t.

Abstrait, e, difficile à pénétrer, ادراكى مشكل اولان *idrâki muchkil olân*, a.-t.; مشكل *muchkil*, مغلق *moughlaq*. — Séparé par abstraction, مجرّد *mudjerred*. — Opposé à concret, معنوى *m'anavi*. — Enfoncé dans ses méditations, متفكّر *mutefekkir*, a.

Abstrus, e, adj., مغلق *moughlaq*, a.

Absurde, adj., ياقشقسز *îâqychyqsyz*, ياقشمـــز *îâqychmaz*, مناسبتسز *munâcebetsyz*, ياراشقسز *îârâchyqsyz*, ياراشمز *îârâchmaz*, t.; بيهوده *bîhoudè*, بيمعنى *bima'na*, باطل بى مآل *bimeâl*, عبث *'abes*, باطل *bâthyl*. — Pensée absurde, خيال باطل *khaïâli bâthyl*, a.

Absurdement, adv., مناسبتسزلكله *munâcebetsyzliguilè*, a.-t.; بى معنى *bi ma'na*, a.

Absurdité, s. f., مناسبتسزلك *munâcibetsyzlik*, بى معنيلك *bi ma'nalik*, a.-t.; عبث *'abes*; pl. عبثيات *'abecîât*, a.

Abus, s. m., mauvais usage, فنا ـ كم عادت *fenâ, kem 'âdet*, بر شيئك مخالف استعمالـــى *bir cheïuñ moukhâlif istymâli*, يرامز ـ كم ـ بد استعمال *îâramaz, kem, bed-isti'mâl*, a.-t.; سوء استعمال *suï ist'ymâl*. — Erreur, غلط *ghalath*. — Désordre, نظامسزلك *nizâmsyzlik*, a.-t.

Abuser, v. a., faire un mauvais usage, فنا قوللنمق *fenâ qoullanmaq*, فنايه قوللنمق *fenâïè qoullanmaq*, t.; مخالف استعمال ا *moukhâlif ist'ymâl it*, a.-t. — Tromper, تغليط الداتمق *aldâtmaq*, t.; تغليط ا *taghlyth it*, a.-t. — S'Abuser, v. pr., الدانمق *aldânmaq*, t.

Abusif, ve, adj., خلاف استعمال *khylâfi ist'ymâl*, عادته مغاير *'âdetè moughâïr*, عادتدن ديشارى *'âdetten dichârou*, محلّنك اولميان *mahallindè olmaïân*, نظامه مخالف *nizâmè moukhâlyf*, قانونه مغاير *qânounè moughâïr*, a.-t.; مجازى *medjâzi*, a.

Abusivement, adv., خـــلاف استعمال ايله *khylâfi ist'ymâl ilè*, قانونه مغايرا *qânounè moughâïren*, a.-t.

Abutilon, s. f., plante de la famille des mauves, خبّازجنسندن اولان نبات *khoubbâz djinsinden olân nebât*, a.-t.

Abyme, s. m., gouffre sans fin, دريك يـــر *derîñ îer*, t.; كرداب

guirdāb, p. — Précipice, ورطه *vartha*, a. — Enfer, جهنّم *djehennem*, هاوية *hāvïet*, a.

ABYMER, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; برباد ا *berbād it*. — Précipiter dans un abyme, dans un précipice, دريك يره دوشرمك *derïñ ïèrè duchurmek*, ورطه‌يه دوشرمك *varthaïa duchurmek*. — Ruiner, خراب ا *kharāb it*, a.-t.; كول ا *kul it*, t. — S'Abymer, v. pr., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*. — Se corrompre, چورومك *tcheurumek*. — Se ruiner, كندو كندينى خراب ا - *guendu guendini kharāb it*, كول ا *kul it*, t.

ABYDOS, nom ancien d'un des châteaux du détroit des Dardanelles, اق دكز بوغازنك اولان بر قلعه‌لرينك اسم قديميسى *aq deñiz boughāzindè olān bir qal'alerînuñ ismi qadímíci*.

ABYSSINIE, s. f., حبش ولايتى *habech vilāïeti*, a.-t.

ABYSSIN, s. m., حبشى *habechi*, a.

ACA, s. m., boisson de l'Inde, هندستان مملكتينك بر نوع ايچكى *hindistān memleketînuñ bir nev'y itchqy*, t.

ACABIT, s. m. fam., مقوله *maqoulè*, صوى *soï*, t.; جنس *djins*, قسم *qysm*, a.

ACACIA, s. m., سنط *santh*, سنط اغاجى *santh aghādji*, t.; طلاح *thylāh*, a.

ACADÉMICIEN, s. m., مدرسه اربابى *medrecè erbābi*. — Membre de l'Académie des sciences, علوم و معارف اقادمياسى اعضاسى *'ouloumu me'ārif acādemiāci ā'zāci*, زمرهٔ عرفانك بريسى *zumrèï 'ourèfānuñ birici*, a.-t.

ACADÉMIE, s. f., مدرسه *medrècè*, مجلس عرفا جماعتى *medjlici ourèfā*, علما *djèma'ati 'eulèmā*, a.

ACADÉMIQUE, adj., عرفا مجلسنه منسوب *'oureſā medjlicinè mençoub*, a.-t.; علمى *'ylmi*, a.

ACAJOU, s. m., bois, arbre d'Amérique, ماهون اغاجى *māhoun aghādji*, t.

ACANTHE, s. f., plante, آيو پانچه *äïou pāntcha*, t.

ACARIATRE, adj. et s., يكاز *ïanāz*, تتيز *tititz*, t.; نزاعجى *nizā'dji*, a.-t.

ACARNANIE, province de l'Épire, قارلو ايلى *qarlo ili*.

ACARNE, s. m., poisson de mer, بر جنس دكز بالغى *bir djins deñyz bālyghy*, t.; فريدنة *ferîdenet*. — Sorte de chardon, بر جنس ديكنلو اوت *bir djins dikenlu ot*, t.; سلبين الحمار *selbín el-homār*, a.

ACATALEPSIE, s. f., عدم الفهم *'adem ul-fehm*, a.

ACATALEPTIQUE, adj., هر نسنه‌دن شبهه ايديجى *her nesnèden chubhè ididji*, t.; اهل شكوك *ehli chukiouk*, a.

ACCABLANT, E, adj., ثقلت ويرن *siqlet vïren*, يورغونلق ويرن *ïorghounlouq vïren*, بادئ تعب *bādïi t'ab*, متعب *mut'ib*, a. — Lourd, ثقيل *saqyl*. — Le temps est accablant, هوا ثقيل *havā saqyl*.

ACCABLEMENT, s. m., faiblesse, قووتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; فتور *futour*, a. — Découragement

غیرتسزلق *ghaïretsyzlyq*, a.-t. — Lassitude, یورغونلق *ïorghounlouq*, t.

Accabler, v. a., fatiguer à l'excès, پک یورلتمق *pek ïoroultmaq*. — Surcharger, زیاده سیله یوکلتمک *ziādècîlè ïukletmek*. — Opprimer, باصمق *bāsmaq*, چینمک *tchèïnèmek*, t.; ثقلت ویرمک *syqlet virmek*, رنجیده ا *rendjîdè it*. — Accabler d'affaires, ایش چوق ویرمک *ich tchoq vîrmek*. — Affliger, حددن زیاده کدر ویرمک *hadden zïādè keder virmek*. — Être accablé, fatigué, یورلمق *ïoroulmaq*. — Je suis accablé, پک یورلدم *pek ïoroulduom*. — Plier sous le faix, یوک التنده قالمق *ïuk altyndè qālmaq*. — Accablé par la maladie, خسته لکدن اغرلنمش *khastalikten aghyrlanmich*, پک خسته اولمش *pek khasta olmych*, t.

Accaparement, s. m., احتکار *yhtikiār*, a.

Accaparer, v. a., احتکارا *yhtikiār it*, جمع ایدوب یغمق *djem' idup ïyghmaq*, a.-t.

Accapareur, s. m., احتکار ایدیجی *yhtikiār idîdji*, a.-t.; محتکر *muhtekir*, a.

Accéder, v. n., قبول ا *qaboul it*, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, قائل اولمق *qāïl olmaq*, a.-t.

Accélérateur, trice, adj., معجل *mou'addjil*, a.

Accélération, s. f., تعجیل *ta'djîl*, a.

Accélérer, v. a., عجله ایتدرمک *'adjelè itturmek*, تعجیل ا *t'adjîl it*, صقشدرمق *syqychturmaq*, t.

Accent, s. m., prononciation propre à un peuple, à une personne, بر خلقه یاخود بر کیسنه یه مخصوص اولان تلفظ *bir khalqa ïākhod bir kimesnèïè makhsous olān teleffuz*, اماله *imālè*. — Signe qui se met sur les voyelles en arabe, حرکت *harèket*, pl. حرکات *harèkiāt*, a. — Accent aigu, حرکهٔ حادّه *harèkèï hāddè*. — grave, حرکهٔ ثقیله *harèkèï saqîlè*. — circonflexe, حرکه اغری *egri harèkè*.

Accentuation, s. f., وضع حرکات *vaz'y harekiāt*, a.

Accentuer, v. a., نقطه لر قومق *noqthalar qomaq*, t.; حرکاتی وضع ا *harekiāti vaz' it*, a.-t.

Acceptable, adj., قبول اولنه جق *qaboul olounadjaq*, قبول اولنور *qaboul olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

Acceptant, e, adj., قبول ایدن راضی - قائل اولان *qaboul iden, rāzi, qāïl olān*, a.-t.

Acceptation, s. f., قبول *qaboul*, اجابت *idjābet*. — Consentement, رضا *rizā*, a.

Accepter, v. a., قبول - اجابت ا *qaboul, idjābet it*, مقبول طوتمق *maqboul thoutmaq*. — une lettre de change, بر پولیچه یی قبول ایلمک *bir politchaï qaboul èïlèmek*. — Accepter, consentir, راضی - قائل اولمق *rāzi, qāïl olmaq*, a.-t.

Acceptilation, s. f., quittance feinte, یالان تمسکی *ïālān temessu-*

gui, t.-a.; دوزمه كاغـدى *duzmè kiāghydi*, t.

Acception, s. f., préférence, distinction des personnes, محابا *mouhābā*, ميل و محابا *meïlu mouhābā*, امتياز *imtiāz*. — Ne faites point d'acception des personnes, ميل و محابا قلمك *meïlu mouhābā qylmañ*. — Acception, sens d'un mot, معنـى *ma'ana*, pl. معانى *m'eāni*, a.

Accès, s. m., abord, ياقلشمـه *īāqlachma*, كورشمه *gueuruchmè*, يـول *ïol*, يانشمه *ïānachma*, t.; ملاقات *mulāqāt*, تقرّب *teqarrub*, دخـول *dukhoul*. — Les personnes qui ont accès près de lui, اكا ياقشان كيسنه لـر *āñā ïānachān kimesnèler*. — Donner accès, يول ويرمك *ïol vïrmek*. — Trouver accès près de quelqu'un, يول بولمق *ïol boulmaq*, كسب تقرّب ا *kesbi teqarrub it*, a.-t. — Accès de fièvre, استه طوتمه سى *icitmā thoutmaci*. — de colère, پك دارغونلـق *pek dārghounlyq*, t.; غضب شدّتى *ghazab chiddeti*, a.

Accessible, adj., يانشمه سـى قـولاى *īānachmaci qolāï*, t.; كورشمه سى قابل *gueuruchmèci qābil*, دخولى قابل *dukhouli qābil*, a.-t.

Accession, s. f., رضا *rizā*, a.

Accessoire, adj. et s., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma*, t.; ضميم *zamïm*, تابع زياده اولان *ziādè olān*, توابـع *tāb'y*. — Les accessoires, توابـع *tevāb'y*, متعلقات *ittiçālāt*, فروعات *furou'āt*, pl. a.

Accessoirement, adv., ضميمةً *zamïmeten*, a.; اندن ثانيا *andan sāniā*, t.-a.

Accidence, s. f., qualité, état de l'accident, عرضيّة *araziet*, a.

Accident, s. m., événement, cas fortuit, عارضه *'āriza*, قضيّه *qaziïè*, وقعه *vaqa'a*, حادث *hādis*, pl. حوادث *havādis*; وقوع *vouqou'*, a.; دوشش *duchuch*, t. — Malheur, قضا *qazā*, بلا *bèlā*, a.

Accidentel, le, adj., عرضى *'arazi*, اتفاقى *ittifāqy*, a.

Accidentellement, adv., اتفاق *ittifāq*, pour اتفاقًا *ittifāqān*, a.; قضا ايله *qazā ilè*, a.-t.

Acclamateur, s. m., چاغريجى القـش ايديجى *tchāghyridji, alqych idîdji*, t.

Acclamation, s. f., چاغرش *tchāghyrich*, القش *alqych*, t.; سرور صداسى *surour sedācy*, a.-p.

Acclimater, v. a., هوايه الشترمق *havāïè alichturmaq*, a.-t. — S'Acclimater, v. pr., هوايه الشمـق امتـزاج ا *havāïè alichmaq, imtizādj it*, a.-t.

Acclimaté, e, adj., هوايه الشمش بر اقليمك آب و هواسـنه امتزاج اولنمش *havāïè alichmich, bir iqlimuñ āb u havācinè imtizādj olounmich*, a.-t.

Accointance, s. f., آشنالق *āchinālyq*, t.; اختلاط الـفـت *ulfet, ykhtilāth*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

S'Accointer, v. pr., كورشمك بولشمـق *gueuruchmek, boulouchmaq*, t.; آشنالق ا *āchinālyq it*, مؤنس او *mou'nis ol*, الفت ا *ulfet it*, a.-t.

ACCOLADE, s. f., embrassement, قوجش *qoudjouch*, قوجقلمه *qoudjaqlama*, بوينه صارلش *boïouna sārylich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; آغوش *āghouch*, p. — Trait de plume, چزكى مقولەسى *tchizgui maqoulèci*, t.

ACCOLER, v. a., embrasser, قوجق *qoudjmaq*, قوجقلمق *qoudjaqlamaq*, بر كيمسەنك بوينه صارلمق *bir kimesnènuñ boïnina sārylmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, دراغوش ا *der āghouch it*. — Accoler, lier ensemble, برى بربله بغلمق *biri biri ilè baghlamaq*. — Joindre, قوشمق *qochmaq*. — la vigne, اصمه بغلمق *asma baghlamaq*, t.

ACCOMMODABLE, adj., دوزلتمسى *duzeltmèci mumkin*, نظامى ممكن *nizāmi qābil*, a.-t.

ACCOMMODAGE, s. m., طعام تربيەسى *th'ām terbièci*, قاورمه *qāvourma*, t.

ACCOMMODANT, E, adj., سوز اكلر *seuz añlar*, t.; خاطرشناس *khāthyr chinās*, a.-p.

ACCOMMODÉ, E, adj., ajusté en ordre, دوزلمش *duzulmuch*, اويدرلمش *ouïdouroulmich*, t.; مرتب *muretteb*, a.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān*, a.-t.

ACCOMMODEMENT, s. m., accord d'un différent, بارشق *bārichyq*, بارشقلق *bārichyqlyq*, t.; صلح *soulh*, تصالح *teçālouh*, اصلاح بين الذات *ıslāhi beïn ezzāt*, a.

ACCOMMODER, v. a., arranger, دوزلتمك *duzeltmek*, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen vīrmek*, t.; نظام ويرمك *nizām vīrmek*, a.-t.; اوبدرمق *ouïdourmaq*, ياقشترمق *iāqychturmaq*, t. — Réconcilier, بارشترمق *bārichturmaq*, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, t.; اصلاح بين الذات اتمك *ıslāhi beïn ezzāt itmek*. — Apprêter, حاضرلمق *hāzyrlamaq*, پشرمك *pichurmek*, دوزمك *duzmek*, t. — S'Accommoder, v. pr., se contenter, راضى اولمق *rāzi ol*, اويمق *ouïmaq*, مطابق او *mouthābyq ol*. — S'Accommoder au temps, زمانه اويمق *zemānè ouïmaq*. — Agir suivant les circonstances, اقتضاى زمانه كوره حركت ا *yqtyzāï zemānè gueurè hareket it*. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, t.

ACCOMPAGNEMENT, s. m., de musique, پيرو *pïirev*, p.; پيرولك *pïirevlik*, اهنك *āhenk*. — Avec accompagnement d'instrumens, ساز ايله *sāz ilè*. — Accompagnement, action d'accompagner, پيرو *pïirev*, p. — Action de reconduire, تشييع *techiï'*, مرافقة *murāfaqat*, a.

ACCOMPAGNER, v. a., aller de compagnie, برابر كتمك *berāber guitmek*, يولداشلق ا *ïoldāchlyq it*, يولداش او *ïoldāch ol*, رفاقت ا *rèfāqat it*, معيتنده او *m'aïetindè ol*, رفيق او *murāfaqat it*, مرافقت ا *rcfyq ol*. — Suivre, reconduire quelqu'un, تشييع ا *techiï' it*, a.-t. — Accompagner quelqu'un de la voix ou sur un instrument, پيروك ا *pïirevlik it*, p.-t. — Avec les instrumens seulement, برابر ساز چالغى *berāber sāz, tchāl-*

ghy tchālmaq. — Se faire accompagner de quelqu'un, بر کمسنهٔ برابر آلمق *bir kimesnëi berāber âlmaq*, t.

Accomplir, v.a., achever, بتورمك *biturmek*, t.; تمام ا *temām it*, تكميل ا *tekmil it*. — Accomplir son vœu, نذری ادا ا *nezri edā it*, a.-t. — Venir à bout, باشرمق *bācharmaq*, بجرمك *bedjermek*, باشه چقارمق *bācha tchyqārmaq*, t. — — Exécuter, effectuer, اجرا ا *idjrā it*, عمله ـ وجوده كتورمك *'amelè, vudjoudè guèturmek*, يرينه كتورمك *ïèrinè guèturmek*, a.-t.

Accompli, e, adj., تمام *temām*, مكمل *mukemmel*, تامّ *tāmm*, a.; كمالك *kemāldè*, a.-t. — Parfait, كامل *kiāmil*, a. — C'est un homme accompli, فضل و معرفتده كامل بر آدمدر *fazl u ma'rifettè kiāmil bir âdemdur*.

Accomplissement, s. m., اتمام *itmām*, تتميم *tetmïm*, تكميل *tekmïl*, a.; سر انجام *ser endjām*, p.; صوك *soñ*, بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Accord, s. m., union d'intention, de volonté, برلك *birlik*, t.; اتّفاق *ittifāq*, موافقت *muvāfaqat*, اتحاد *ittihād*. — Accord unanime des imans sur certaines questions de droit, اجماع *idjmā'*. — Accord, convention, قول مقاوله *qavl, mouqāvelè*, a. — Accord d'instrumens, آهنك *âhenk*, پيرولك *pëirevlik*, p.; دوزن *duzen*, t.; هم آهنك *hem âhenk*, p. Voyez Accommodement.

d'Accord, adv., d'une manière concertée avec quelqu'un, بالاتّفاق *bilittifāq*. — D'un commun accord, هپ بر قول ايله *hep bir qavl ilè*. — Unanimement, اتّفاق ارا ايله *ittifāq arā ilè*. — D'Accord, interj., j'y consens, قائل ايم *qāïl im*, راضی ايم *rāzi im*, تسليم واردر *teslimum vārdur*, a.-t.; اوبله اولسون *euïlè olsoun*, t.; فبها *febihā*, a.

Accordable, adj., qu'on peut accorder, مساعلق اولنه‌جق *muçāèdè olounadjaq*, ممكن الاسعاف *mumkin ul-is'āf*, a. — Qu'on peut donner, ويرلور *vèrilur*, ويرله‌جك *vïrilèdjek*, t.

Accordailles, s. f. pl., عقد شروط نكاح *'aqdi chourouthy nikiāh*, a. Voy. Fiançailles.

Accorder, v. a., mettre d'accord, concilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, اوزلشترمق *ouzlachturmaq*. — une faveur, ويرمك *vïrmek*, t.; مساعلق ا *muçā'edè it*, لطف ايلمك *louthf ëilèmek*, a.-t. — une fille en mariage, قزی قوجه‌يه ويرمكه اقرار ا *qyzi qodjaïè vïrmëiè iqrār it*. — Arranger, اوبدرمق *ouïdurmaq*. — Accorder un instrument, برسازه دوزن ويرمك *bir sazè duzen vïrmek*, برسازی دوزمك *bir sāzi duzmek*, t. — des voix ou des instrumens, آهنكلمك *âhenklèmek*, آهنك ا *âhenk it*, آهنك ويرمك *âhenk vïrmek*, p.-t. — S'Accorder, v. pr., s'arranger, convenir, se mettre d'accord, اويمق *ouïmaq*, برلك ا *birlik it*, t.; اتّفاق اوزره او *ittifāq uzrè ol*, يكجهت ـ يكدللو او *ïek-*

djihet, iekdillu ol. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq.* — S'accorder, vivre ensemble, امتزاج ا *imtizādj it,* a.-t.

Accordoir, s. m., outil pour accorder les instrumens de musique, چالغولری دوزده جك الت *tchālghouleri duzededjek alet,* t.

Accort, e, adj., complaisant, doux, ادبلی *edebli*, ملایم *mulāim*, a.; خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedidji,* a.-t.; ارکانلی *erkiānli,* t. — Gracieux, ظریف *zarif*, a.

Accostable, adj., یانشمه سی *iānachmaci* قولای *qolāi*, یناشلور *ianāchilur,* t.

Accoster, v. a., aborder, یانشمق *iānachmaq*, یاننه وارمق *iānina vārmaq,* t.; تقرب ا *teqarrub it,* a.-t.

Accoter, v. a., طیاتمق *dhaïātmaq*, t. — S'Accoter, v. pr., اتکا ا *ittkiā it*, یصدنمق *iastanmaq*, طیانمق *dhaïānmaq,* t.

Accotoir, s. m., طیاق *dhaïāq,* t.

Accouchée, s. f., لخسه *lokhouça*, لخوسه عورت *lokhouça 'avret*, طوغوران قری *dhoghourān qary,* t.; زاج *zādj,* p.

Accouchement, s. m., طوغورمقلق *dhoghourmaqlyq*, طوغرلق *dhoghourlyq*, طوغرش *dhoghourich*, طوغرمه *dhoghourma,* t. — Temps et douleurs de l'accouchement, هیلاج *heïlādj,* p.

Accoucher, v. a., aider une femme à accoucher, طوغورتمق *dhoghourtmaq*, بر قاریه ابه لك اتمك *bir qārïe ebèlik itmek*, بر قاری طوغرتمق *bir qārii dhoghourtmaq,* t. — Accoucher, enfanter, طوغورمق *dhoghourmaq*, لخوسه او وضع حمل ا *lokhouça ol,* t.; *vazi' haml it*, a.-t.

Accoucheur, s. m., ابه لك ایدن *ebèlik iden*, جرّاح *djerrāh,* t.

Accoucheuse, s. f., ابه *ebè*, ابه قادن *ebè qādín,* t.

S'Accouder, v. pron., درسکه طیانمق *dirsèguiè dhaïānmaq*, تکیه لنمك *tekièlenmek*, تکیه ا *tekiè it,* t.

Accoudoir, s. m., درسکه *dirseguiè* طیانه جق یر *dhaïānadjaq ïer,* t.; مسند *mesned*, a.

Accouplement, s. m., چفتلشمه *tchiftlechmè*, چفتلش *tchiftlich,* t.; جماع *djimā'*, a.

Accoupler, v. a., چفت ا *tchift it*, چفتلندرمك *tchiftlendurmek*, چفته قوشمق *tchiftè qochmaq*, t. — Accoupler des bœufs, اوکوزلری چفته باغلمق *eukuzleri tchiftè bāghlamaq.* — S'Accoupler, v. pr., چفتلشمك *tchiftlechmek,* t.

Accourcir, v. a., قصّلتمق *qysçaltmaq*, قصّتمق *qysçatmaq*, t.; قصرا *qasr it*, a.-t. — S'Accourcir, v. pr., قصّلمق *qysçalmaq*, t.

Accourcissement, subst. masc., قصّلتمقلق *qysçaltmaqlyq*, t.; اقتصار *yqtiçār,* a.

Accourir, v. n., سکردتمك *seguirtmek*, اوشمك *uchmek*, تیز ایتشمك *tïz ïètichmek,* t.

Accoutrement, s. m., عجایب قیافت *'adjāïb qyāfet,* a.-t.; تلبس *telebbus*, a.

Accoutrer, v. a., عجايب اسبابى كيدرمك *'adjāïb esbābi gueïdurmek*, دوزمك *duzmek*, t.

Accoutumé, e, adj., habitué et habituel, الشق *alichyq*, عادت ايدنمش *'ādet idinmich*, الشمش *alichmich*, t.; مألوف *mèelouf*. — Être accoutumé, avoir coutume de, معتادى اولمق *mu'tādi olmaq*. — Ordinaire, معتاد اولان *mu'tād olān*, a.-t.

Accoutumer, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; عادت ايتدرمك *'adet itturmek*, a.-t. — S'Accoutumer, v. pron., الشمق *alichmaq*, t.; عادت ايدنمك *'adet idinmek*, عادت ا *'ādet it*, اعتياد ا *i'tiād it*, a.-t.

Accrédité, e, adj., qui a une mission autorisée d'une puissance près d'une autre, مرخّص *mourakhkhas*, مأمور *mèemour*, مأموربه *mèemourunbih*. — Votre ambassadeur accrédité près de nous pour conclure la paix, عقد شروط مصالحه‌يه مأمور و مرخّص اولان ايلچيكز *'aqdi chourouthy mouçālahaïè mèemour vè mourakhkhas olān iltchiñyz*. — Recommandé, توصيه اولنمش *tavsïè olounmych*, a.-t. — Connu, répandu, مشهور *mechhour*, a.

Accréditer, v. a., recommander par lettre missive, توصيه ا *tavsiè it*. — Mettre en crédit, اعتبار ويرمك *i'tibār vîrmek*. — Donner de la réputation, برينك اعتبارين ارترمق *birînuñ i'tibārîn artarmaq*, شهرة ويرمك *cheuhret vîrmek*, مدح ا *medh it*. — une nouvelle, بر خبره ايناندرمق *bir khaberè ināndurmaq*. — une marchandise ou une chose quelconque, رواج ويرمك *revādj vîrmek*, ترويج ا *tervîdj it*, a.-t. — S'Accréditer, v. pr., مشهور بللو اولمق *mechhour, bellu olmaq*, a.-t.

Accroc, s. m., déchirure d'une étoffe en accrochant, يرتش *ïrtich*, ييرتق *ïirtyq*, ييرتق ير *ïirtyq ïer*, t.

Accroc ou Accroche, s. f., difficulté, obstacle, الشك *ilichik*, طوتق *thoutouq*, t.; مانع *mâny'*, pl. موانع *mevāny'*, a.

Accrochement, s. m., action d'accrocher, چنكلمه *tchenguellèmè*, قانجه‌لايش *qāndjalāïch*, t.

Accrocher, v. a., suspendre à un crochet, چنكله اصمق *tchenguèlè asmaq*. — Tirer avec un crochet, چنكللمك *tchenguellèmek*, قانجلمق *qāndjalamaq*. — Retarder, arrêter, الشترمك *ilichturmek*, اليقومق *alyqomaq*, t. — S'Accrocher, v. pr., صاتشمق *sātachmaq*, الشمك *ilichmek*, t.

Accroire (faire), v. a., اناندرمق *ināndurmaq*. — En faire accroire, tromper, الداتمق *aldātmaq*, t.

Accroissement, s. m., ازدياد *izdîād*, ترقّى *teraqqy*, نماء *nemā'u*, vulg. *nemā*, نشو و نما *nechv u nemā*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t. — Accroissement des jours, كونلرك اوزانمسى *gunleruñ ouzānmaci*, t.

Accroître, v. a., augmenter, ارترمق *artarmaq*, t.; ازدياد ويرمك *izdîād vîrmek*, زياده ا *zîādè it*, a.-t. — Rendre plus grand, بيوتمك *buïutmek*, t.; اعظام ا *'yzām it*,

a.-t. — S'Accroître, v. pr., ترقّی ازدیاد بولمق *teraqqy, izdîād boulmaq*, زیاده او *zîādè ol*, a.-t.; ارتمق *artmaq*, ارترلمق *artirylmaq*. — Grandir, بیومک *buïumek*. — S'accroître successivement, de plus en plus, کیده کیده بیومک *guîdè guîdè buïumek*, t.

S'Accroupir, v. pers., چوملمک *tcheumlèmek*, چوملوب اوتورمق *tcheumèlup otourmaq*. — En parlant des chameaux, چوکمک *tcheukmek*, t.

Accroupissement, subst. masc., چوملمکلک *tcheumelmeklik*, t.; قرفصا *qourfaçā*, قعد القرفصا *q'adel-qourfaçā*, a.

Accueil, s. m., réception faite à une personne qui arrive, استقبال *istyqbāl*, ملاقات *mulāqāt*. — Bonne réception, التفات *iltifāt*, اکرام *ikrām*. — Mauvaise, استثقال *istisqāl*, a.

Accueillir, v. a., recevoir quelqu'un qui vient à nous, استقبال ا *istiqbāl it*, تقبّل ا *teqabbul it*, a.-t. یاننه آلمق *ïānina âlmaq*. — Faire un bon accueil, التفات ا *iltifāt it*, اکرام ا *ikrām it*, بر کمسه‌یه لطف ایله استقبال ا *bir kimsèïè louthf ïlè istiqbāl it*, a.-t.; یوز ویرمک *ïuz vîrmek*, t. — Un mauvais, mal recevoir, استثقال ا *istisqāl it*. — Accueillir une proposition, قبول اجابت ا *qaboul, idjābet it*, a.-t.

Accul, s. m., طار و چقلمز یر *dhār vè tchyqylmaz ïer*, بوجق *boudjaq*, t.

Acculer, v. a., برطاریره صوقمق *bir dhār ïèrè soqmaq*, بر بوجغه سورمک *bir boudjagha surmek*, t. — Réduire à l'étroit, تضییق ا *tazîyq it*, a.-t. — S'Acculer, se retirer dans un coin, انزوا ا *inzivā it*; زاویه نشین او *zāvîè-nichîn ol*, a.-p.-t.

Accumulateur, s. m., یغیجی ییغیجی *ïyghîdji*, t.; جمع ایدیجی *djem' idîdji*, a.-t.

Accumulation, s. f., amas, یغن یغین *ighyn*, یغش ییغش *ïyghîch*, ییغما *ïyghmā*, t. — Réunion, اجتماع *idjtimā'*, تراکم *terākum*. — Accroissement, ضمّ *zamm*, ازدیاد *izdiād*, a.

Accumuler, v. a., یغمق ییغمق *ïyghmaq*, جمع ایدوب ییغمق *djem' idup ïyghmaq*, یغن ا *iyghyn it*, برکدرمک *birikturmek*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t. — S'Accumuler, ییغنمق *ïyghynmaq*, ارتمق *artmaq*, برکمک *birikmek*, چوغلمق *tchoghalmaq*, جمع اولنمق *djem' olounmaq*, ازدیاد بولمق *izdîād boulmaq*, a.-t.

Accusable, adj., ذم اولنه‌جق *zem olounadjaq*, قولنمش *qovlanmich*, تهمتلو *teuhmetlu*, a.-t.

Accusateur, s. m., et au fém. Accusatrice, قولایجی *qovlāïdji*, قوجی *qovdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, a.

Accusatif, s. m., t. de gramm., نصب *nasbu*, نصبی *nasbi*, مفعولٌ به *mef'oulun bihi*, a.

Accusation, s. f., action d'accuser, قولایش *qovlāïch*, قوجیلق *qovdjîlyq*. — Dénonciation, اتهام *ittihām*, غمز *ghamz*, a. — Plainte,

شکایت *chikiāïet*, شکوا *chekvā*. — Reproche, آزار *āzār*, p.; یوزه اورمه *ïuzè ourma*, t.

Accusé; e, part. pass., chargé d'une accusation, قولانمش *qovlanmich*, t.; متّهم *mutteĥim*, a.

Accusé, e, s. m., قولانمش کیمسنه *qovlānmich kimesnè*, تهمتلو کشی *teuhmetlu kichi*, a.-t.; مدّعی علیه *muddeï 'aleïh*, متشکی علیه *mutechekki 'aleïh*, a.

Accuser, v. a., charger d'une accusation, قولامق *qovlāmaq*, t.; غمازلامق *ghammāzlamaq*, صوچلامق *soutchlāmaq*, اتهام ا *ittihām it*. — Accuser réception, الدوغنه اخبار ـ اشعار ا *āldughyna ykhbār, ich'ār it*, a.-t. — S'Accuser, s'avouer coupable, صوچمق اعتراف ـ اقرار ا *soutchounou 'ytirāf, iqrār it*, a.-t.

Acenser, v. a., donner à cens, اقطاع ا *'yqthā' it*, a.-t.

Acéphale, adj. des deux genres, باشسز بلا راس *bilā res bāchsyz*, t.; *bilā*, a.

Acérain, adj., چلکلو *tchèliklu*, t.

Acerbe, adj., âpre, ککره *kekrè*, اکتی *ikti*, خام *khām*. — En parlant du caractère d'une personne, سرت *sert*, t.

Acerbité, s. f., ککره لک *kekrèlik*, t.; فجاجة *fedjādjet*, a.

Acéré, e, adj., tranchant, کسکین *keskín*. — Aigu, سوری *sivri*. — Mêlé avec l'acier, چلکلو *tchèliklu*, t.

Acérer, v. a., بر مقدار چلک *bir myqtār tchèlik ilè dèmiri qārychturmaq*, چلکلمک *tchèliklèmek*, t.

Acescence, s. f., حموض *houmouz*, a.

Acescent, adj., حامض *hāmyz*, a.; اکشیرک *ekchîrek*, t.

Acéteux, se, adj., اکشی *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, a.

Achalandé, e, adj., الشق *alychyq*. — Boutique achalandée, الشقلو دکان *alychyqlu dukkiān*, t.-a.

Achalander, v. a., مشتری پیدا اتمک ـ بولدرمق *muchteri peïdā itmek, bouldourmaq*, t.

Acharnement, s. m., à mordre, اصرمقلق *icirmaqlyq*. — Combat acharné, صواش *savāch*, t. — Animosité, عناد *'ynād*, a.; عنادلق *'ynādlyq*, a.-t.; کین *kín*, p.

Acharner, v. a. Voy. Exciter. S'Acharner, v. pr., عنادایله ـ حدّتله یاپشمق *'ynādilè, hyddetlè ïāpychmaq*, a.-t.

Achat, s. m., action d'acheter, آلم *álum*, t.; اشترا *ichtirā*, مبایعه *mubāïéa*, a. — Emplette, acquisition, صاتون آلنمش نسنه *sātoun álynmich nesnè*, t.

Ache, s. f., herbe, صو کرویزی *sou kèrèvízi*, یبان کرویز *ïabān kerèvíz*, t.; حاشا *hāchā*, p.

Acheminement, s. m., یول *ïol*, t.; عزیمت *'azîmet*, توجّه *teveddjuh*, a.

Acheminer, v. a., یوله قومق *ïola qomaq*, یوروتمک *ïurutmek*, یوللمق *ïollamaq*, t.; روان ا *revān itmek*, p.-t.; تسییر ا *teciïr it*, a.-t. — S'Acheminer, یوله کیرمک *ïola guír-*

mek, يوله چقمق *ïola tchyqmaq*, t.; عازم ـ رواند او *'āzim, revānè ol*, رو براه او *rou berāh ol*, p.

Acheminé, adj., يوله قونلمش *ïola qonulmych*, t.; روانه *revānè*, p.; روانه اولمش *revānè olmych*, p.-t.; رهرو *rehrev*, متوجه *muteveddjih*, a.

Achéron, s. m., un des fleuves de l'enfer, قوم يونانيان اعتقادنجه دوزخك اقان بر ايرمغك اسمى *qavmi ïounānïān 'ytiqādindjè douzakhdè aqān bir irmāghūn ismi*, t.

Acheter, v. a., صاتون آلمق *sātoun âlmaq*, آلمق *âlmaq*, t.; اشترا *ichtirā it*, a.-t. — A combien avez-vous acheté cela? بونى قاچه آلدكز *bouni qātcha âldyñyz*.

Acheteur, s. m., Acheteuse, f., صاتون آلجى *sātoun âldji*, t.; مشترى *muchteri*, a.

Achèvement, s. m., اتمام *itmām*, تتميم *tetmīm*, تكميل *tekmīl*, ختم *khatm*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Achevé, e, adj., بتمش *bitmich*, t.; تمام اولمش *temām olmuch*, a.-t.; متمم *mutemmem*, a. — Accompli, مكمل *mukemmel*, كامل *kiāmil*, a.; قصورسز *qouçourcyz*, a.-t. — Ouvrage achevé, bien fait, ايو بتمش ايش *eïu bitmich ich*.

Achever, v. a., بتورمك *biturmek*, t.; اتمام ا *tamām it*, تكميل ا *tekmīl it*, a.-t.; باشه چقرمق *bācha tchyqarmaq*, t.

Achillée, s. f., plante, espèce de jacobée, يبك پيراق ديدكلرى اوت *biñ ïapraq dedikleri ot*, littéralement: l'herbe aux mille feuilles; حشيشة الرّية *hachîchet urrïat*, a.

Achoppement, s. m., الشك *ilichik*, دوشك *duchuk*. — Pierre d'achoppement, obstacle, مانع *māny'*, pl. a. موانع *mevāny'*.

Achromatique, adj., lunette qui rend les images plus nettes, صور اشكالى ايو كوسترن دوربون *siveri echkiāli eïu gueusteren durbun*, t.

Acide, adj. et subst., اكشى *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, pl. حوامض *havouāmyz*, a.; اكشى نسنه *ekchi nesnè*, t.

Acidité, s. f., اكشيلك *ekchîlik*, t.; حموضة *hamouzat*, حموضية *hamouzïet*, a.

Acidule, adj., اكشيرك *ekchîrek*, t.; محمّض *mouhammaz*, a.

Acier, s. m., چلك *tchèlik*, t.; فولاد *foulād*, vulg. پولاد *poulād*, p.

Acierie, s. f., manufacture d'acier, چلك فابريقه سى *tchèlik fābrîqācy*, t.

Acolyte, s. m., ملازم *mulāzim*, a.

Aconit, s. m., plante vénéneuse, قوردكوكى *qourd keuku*, خانق النمر *khānyq unnemr*, a.

Acoquiner, v. a., attirer, جلب ا *djelb it*, a.-t.; دادانمق *dādāndurmaq*, t. — S'Acoquiner, v. pr., تنبللنمك *tembellenmek*, t.

Acore, s. f., plante des Indes, galanga, قارون *qāroun*, وج *vedj*, a.

Acoustique, s. f., théorie de l'ouïe, قواعد قوّت سامعه يى مبيّن علم *qavā'ydi qouvveti sām'yaï mubeïïen 'ylm*, a.

Acoustique, adj., qui concerne l'ouïe, قوّت سامعه یه دائر *qouvveti sāmy'aïè dāïr*, a.-t.; سمعی *semi'y*, a.

Acquéreur, s. m., اله کتوریجی *elè guèturidji*, t.; تحصیل ایدن *tahsyl iden*, a.-t.; الان *alān*, t. — Acheteur, مشتری *muchteri*, a.

Acquérir, v. a., اله کتورمك *elè guèturmek*, t.; تحصیل ا *tahsyl it*, کسب ا *kesb it*. — une terre, بر یره مالك او *bir ïèrè mālik ol*. — de la science, du savoir, کسب معرفت ا *kesbi ma'rifet it*, a.-t.

Acquêt, s. m., gain, قازنج *qāzandj*, t.; مامللك *māmelek*, میراث دكل كسب اولنمش مال *mīrās dèïl, kesb olounmich māl*, a.-t.; فائده *fāïdè*, ربح *rybh*, منفعت *menfa'at*, a.

Acquiescement. Voyez Consentement, Adhésion.

Acquiescer, v. n. Voyez Consentir, Déférer.

Acquis, e, adj., gagné, قزانلمش *qazānylmich*, t. — Bien acquis, تحصیل اولنمش *tahsīl olounmych*, a.-t. — Savoir, pratique, ادمان *idmān*, تجربه *tedjrubè*, a.

Acquisition, s. f., صاتون آلنمش نسنه *sātoun ālynmich nesnè*, t.; تحصیل اولنمش شئ *tahsyl olounmych cheï*, a.-t.; اشتیرا *ichtirā*, کسب *kesb*, a.

Acquit, s. m., quittance, décharge, تمسّك *temesçuk*, a.; ادا ابرا کاغدی تذکره سی *edā ibrā kiāghydi tezkerèsi*, a.-t.; رجعت *ridja't*, a.—Pour l'acquit de sa conscience, تصفیه دروني ایچون *tasfiëï derouni itchoun*.

Acquit-a-Caution, s. m., باج تذکره سی *bādj tezkerèci*, a.-t.

Acquittement, s. m., action d'acquitter une dette, بر بورجك ادا ایلمسی *bir bordjuñ edā ëïlèmèci*.— Acquittement, action de libérer, d'absoudre, ابرا *ibrā*, تبریه *tebrïè*, عفو *'afv*, اطلاق *ithlāq*, a.

Acquitter, v. a., une dette, بورجدن قورتلمق *bordjdan qourtoulmaq*, بورجنی ادا ا *bourdjounou edā it*, بورجنی ویرمك *bordjounou vïrmek*, بورجنی اوده مك *bourdjounou eudèmek*, t.; ادای دین ا *edāï deïn it*. — S'Acquitter mutuellement, بر بریندن ذمّتنی *bir birïnuñ zimmetini ibrā it*, ابرا ا ابرالشمق *ibrālachmaq*, حقلاشمق *haqqlāchmaq*. — Se désister, قطع علاقه ا *qath'y 'alāqa it*, a.-t.

S'Acquitter de, accomplir, faire son devoir, ادای - اتمام خدمت ا *edāï, itmāmi khydmet it*, a.-t. — S'acquitter de sa promesse, وعدلسنه وفا ا *va'ydènè vefā it*. — Acquitter, libérer, renvoyer quitte et absous, ابرا ا *ibrā it*, اطلاق ا *ithlāq it*, تبریه ا *tebrïè it*, a.-t.

Acre (Saint-Jean-d'), ville maritime de Syrie, l'ancienne Ptolémaïs, عکا *'akkā*.

Acre, adj., piquant, دل بوران *dil bourān*, ککره *kekrè*, t.; حمیض *hamyz*, a.

Acre, s. m., mesure de terre, un arpent et demi, بر نوع یر اولچیسی *bir nev'y ïer eultchuçu*, بر بچـــق دونم طوپراق *bir boutchouq deunum thoprāq*, a.-t.

Acrement, s. m., sorte de peau, بر جنس دری *bir djins deri*, t.; جلد نوعی *djild nev'i*, a.

Acreté, s. f., ککره‌لـك *kekrèlik*, اکشیلـــك *ekchïlik*, صرپلق *sarplyq*, t.; حرافة *harāfet*, حمض *houmz*, a.

Acrimonie, s. f., صرپلق *sarplyq*, اتیلك *itïlik*, t.

Acrimonieux, se, adj., صرب *sarp*, t.; تاتخی آمیز *telkhy āmïz*, p.

Acrisie, s. f., crudité des humeurs, فجاجة *fedjādjet*, a.

Acromion, s. m., le haut de l'épaule, اومز اوستی *omouz ustu*, t.; رمّانة الکـــتف *remmānet ul-ketf*, a.

Acrostiche, s. m., بر اسم که هر حرفی بر بیتك ابتدا سیـــدر *bir ism ki her harfi, bir beïtuñ ibtidāci dur*, t.

Acrotères, s. m. pl., t. de marine. Voyez Cap.

Acte, s. m. action, ایـــش *ich*, t.; عمل *'amel*, حرکت *hareket*, فعـــل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; وضع *vaz'*, طور *thavr*, au pl. طورو حرکت *thavru hareket*, a.; کار *kiār*, p. — Écrit publié et pièce probante, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*. — Actes publics, سجلات *sidjillāt*. — Décision juridique, sentence d'un juge, حجّت *heuddjet*, pl. حجج *houdjedj*. — Partie d'une pièce dramatique, جزء *djuz'* et جـزو *djuzv*, pl. اجـزا *edjzā*, a.

Acteur, trice, subst., qui joue un rôle, تقلیدجی *taqlïdji*, a.-t.; مقلد *mouqallid*. — Baladin, چنکی *tchingui*, t. — Qui a part à une action, بر بیله اشلیـــن *bïlè ichleïen*, بر عملده شرکتی اولان *bir 'ameldè chirkèti olān*.

Actif, ve, adj., qui agit, qui a la vertu d'agir, ایشلیجی *ichlïdji*, t.; عامل *'āmil*. — Vif, prompt, چاپك *tchāpouk*, p.; مقدم *mouqtim*, a. — — Laborieux, چالشقان *tchālich-qān*, t. — Verbe actif, معلوم *m'a-loum* ou فعل معلوم *fy'li m'aloum*, a.

Action, s. f., opération d'un agent, fait, ایش *ich*, t.; فعل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; عمل *a'mel*, اعمال *'āmāl*, عملات *'amelāt*, a.; کار *kiār*, p. — Bonnes actions, افعال حسنه *ef'āli hacenè*, افعال ممدوحه *ef'āli memdouha*. — Mauvaises actions, اعمال قبیحه *'āmāli qabyha*. — Procédé et conduite, حرکت *hareket*, طورو حرکت *thavru hareket*. — Manière, وضع *vaz'*, pl. اوضاع *ev-zā'*. — Action, faculté d'agir, عمل *'amel*. — Action, demande en justice, دعـــوا *d'avā*. — Véhémence, chaleur, emportement, حدّت *hyd-det*, کرمیّت *guermïïet*. — Action de grâces, remercîmens, شکر *chu-kur*, تشکـــر *techekkur*. — Action, combat, محاربه *mouhārebè*. — Pendant l'action, اثنای محاربده *es-nāï mouhārèbèdè*. — Action, propriété dans une entreprise, حصّه

kyscè, a.; حصّه دارلق *hyssèdārlyq*, سهم *sehm*. — Titre de cette action, حصّه سندی ـ تمسکی *hyscè senedi*, *temesçugui*, a.-t.

ACTIONNAIRE, s. m., حصّه دار *hyscè-dār*, a.-p.; سهم صاحبی *sehm sāhybi*.—Les actionnaires, اصحاب اسهام *ashābi eshām*, a.

ACTIONNER, v. a., محکمه یه دعوت ا *mehkemeïè d'avet it*, دعوا ا *d'avā it*, a.-t.

ACTIVER, v. a., donner du zèle à quelqu'un, تحریک ا *tahrîk it*, تشویق ا *techvyq it*, a.-t. Voy. STIMULER. — Activer le feu, اتشی طوتشترمق *âtechi thoutouchturmaq*, t.

ACTIVITÉ, s. f., promptitude, چابکلک *tchāpouklik*, t.; سرعت *sur'at*, عجله *'adjèlè*. — Force, قوّت *qouvvet*. — Mouvement, حرکت *hareket*, a. — Diligence, activité dans le travail, ایشکذارلق *ichguzārlyq*, p.-t.; یرارلق *ïarārlyq*, t.; غیرت *ghaïret*, همّت *himmet*. — En activité de service, خذمتلك *khyzmettè*, a.-t.; بالفعل *bilf'yl*, a.

ACTUEL, LE, adj., présent, شمدیکی *chimdiki*, t.; حاضر ـ درکار *hāzir*, *derkiār olān*. — Dans l'état actuel, le moment présent, شمدیکی حالك *chimdiki hāldè*, شمدیلك *chimdîlik*, t.

ACTUELLEMENT, adv., شمدی *chimdi*, شمدیلك *chimdîlik*, t.; حالا *hālā*, vulg. *halia*, a.; شمدیکی حالك *chimdîki hāldè*, الحالة هذه *al-hāletu hazihi*. — Demeurant actuellement à Constantinople, حالا استانبولده متمکن اولان *hālā istāmbolda mutemekkin olān*.

ADAGE, s. m. Voyez PROVERBE, SENTENCE.

ADAGIO, t. de musique, à l'aise, posément, یواش یواش *ïavāch ïavāch*, t.; اهسته اهسته *āhestè āhestè*, p.

ADAM, nom propre du premier homme, آدم *âdam*, حضرت آدم *hazreti âdam*. — Le père du genre humain, ابوالبشر *abou l-becher*, a.

ADANA, ville de l'Anatolie, ادنا *adanā*.

ADAPTER, v. a., ajuster, اویدرمق *ouïdourmaq*, یاقشترمق *ïāqychturmaq*, یاپشترمق *ïāpychturmaq*. — S'Adapter, یاپشمق *ïāpychmaq*, یاقشمق *ïāqychmaq*, t.

ADDITION, s. f., ce qu'on ajoute, قاتمه *qātma*, قاتش *qātich*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ضمّ *zamm*, علاوه *'ylāvè*, a.

ADDITION, s. f., règle d'arithmétique, جمّل حسابی *djummel hyçābi*, جمله *djumlè*, a.; قره جمله *qara djumlè*, t.-a. — Le résultat de l'addition, le total, یکون *ïèkioun*, a.

ADDITIONNEL, LE, adj., مضاف *muzāf*, a.; مضاف اولان *muzāf olān*, زیاده اولان *ziādè olān*, متزائد *mutezāïd*, زائد *zāïd*, a.-t.

ADDITIONNER, v. a., جمع ا *djem' it*, یکون ا *ïèkioun it*, ou plus correct. یکونتی ا *ïèkiounini it*, a.-t.

ADEMPTION, s. f., révocation d'un legs, d'une donation, بر وقف یابر عطانك ابطالی *bir vaqf ïā bir*

'athānuñ ibthāli, a.-t.; تبطيل وقف *tebthyli vaqf*, a.

ADEPTE, s. m., بر علم يابـــر مذهبك اسرارنه واقف اولان كمسنه *bir 'ylm, iā bir mezhebuñ esrārinè vāqyf olān kimesnè*, a.-t.; محرم *mahrem*, a.

ADERBIJAN, s. m., grande province de Perse, اذربيجان *azerbaïdjān*.

ADHÉRENCE, s. f., union d'une chose à une autre, ياپشمقلق *iāpychmaqlyq*, ياپشقلق *iāpychyqlyq*, t.; التصاق *iltiçāq*, تعلق *te'alluq*. — Attachement à un parti, طرفدارلق *tharafdārlyq*, طرفدارى *tharafdāri*, a.-p.-t.; اعتصاب *'ytiçāb*, اتحاد *ittihād*, تشبّث *techebbus*, a.

ADHÉRENT, E, adj., fortement attaché, ياپشقـــان *iāpychqān*, t.; ملاصق *mulāçyq*, متلاصق *mutelācyq*, a. — Partisan, طرفدار *tharafdār*, a.-p.

ADHÉRER, v. n., être attaché, ياپشمق *iāpychmaq*, t.; ملاصق - مربوط او *mulāçyq*, *merbouth ol*. — Adhérer à un parti, à une opinion, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, t.; طرفدار او *tharafdār ol*, p.-t. — à une opinion, بر قياسه - بر رائه موافق او *bir qyācé, bir reïè muvāfyq ol*. — Consentir, قائل او *qāïl ol*, a.-t.

ADHÉSION, s. f., union, jonction, ياپشمقـــلـــق *iāpychmaqlyq*, t.; تلاصق *telāçouq*. — Consentement, رضا *ryzā*, قبول *qaboul*, a.

AD-HONORES, loc. adv., با پايـــه *bā pāïè*, p.

ADIANTE, s. f., plante capillaire pectorale, كشپر *kechper*, t.; كزبرة البير *kezbouret el-bîr*, a.

ADIEU, dans la bouche d'une personne qui prend congé d'une autre, اللهه اصمرلدق *allaha ismarladuq*, اللهه امانت اولك *allahè emānet olouñ*, a.-t.; خوشجه قال *khochdjè qāl*, p.-t.; الوداع *elvidāa'*. — A quoi on répond : سعادتيله *se'ādetîlè*, دعالر *dou'āler*, عزتـــلـــه *'yzzetilè*, دعالرسزه *dou'āler syzè*, الله بلينجه اولسون *allah bilindjè olsoun*.

ADIEU, s. m., اسنلك *ecenlik*, t.; وداع *vidā'a*. — Se dire adieu, اسنلمك *ecenlèmek*, t.; وداعلمق *vidā'lamaq*. — Se dire, se faire mutuellement ses adieux, اسنلشمك *ecenlechmek*, t.; وداعلشمق *vidā'lachmaq*, a.-t. — Dire adieu, se séparer, ايرلـــمـــق *aïrylmaq*, t. — Quitter, abandonner, ترك ا *terk it*, a.-t.

ADIEU, c'en est fait, واردى كتدى بتدى ايش *vārdi guitti, betti ich*, t.

ADITION, s. f., acceptation d'un héritage, اجابت ميراث *idjābeti mīrās*, a.

ADJACENT, E, adj., بتشق *bitichyq*, s. متصل *muttacyl*, يقين *iaqyn*, a. — Endroits, lieux adjacens, بتشق اولان ير *bitichyq olān ïer*, t. — Angles adjacens, زوايا متناظره *zevāiāï mutenāzyrè*, a.

ADJECTIF, s. m., mot qui indique le mode, la qualité, وصف *vasf*,

صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; نعت *n'at*, pl. نعوت *n'aout*, a.

ADJECTIF, verbal, participe actif, اسم فاعل *ismi fā'yl*. — Passif, اسم مفعول *ismi mef'oul*, a.

ADJECTIVEMENT, adv., نعتاً *n'aten*, وصفاً *vasfen*, a.

ADJOINDRE, v. a., قوشمق *qochmaq*, بيله قومق *bilè qomaq*, قاتمق *qātmaq*, t.; ترفيق ا *terfyq it*, بيله معيّنه تعيين ا نصب ا *bilè nasp it*, *maïietinè ta'iin it*, a.-t.

ADJOINT, s. m., aide, suppléant, ملازم *mulāzim*, نائب *nāïb*, معين *mo'uïn*, a. — Associé à un autre, اورتاق *ortāq*, t.; شريك *cherik*, a.

ADJONCTION, s. f., jonction d'une personne à une autre, ترفيق *terfyq*, اشتراك *ichtirāk*, انضمام *inzimām*, a.

ADJUDANT, s. m., sous-officier d'après la nouvelle organisation militaire en Turquie, صول قول اغاسى *sol qol aghācy*. — major, صاغ قول اغاسى *sāgh qol aghācy*, t.

ADJUDICATAIRE, s. m., حكم شرعيله متصرّف اولان *hukmi cher'yilè mutecarrif olān*, a.-t.; المحكوم له *elmahkoum lehou*, a.

ADJUDICATIF, adj., حكمى *hukmi*, a.

ADJUDICATION, s. f., تمليك شرعى *temliki cher'y*, a.

ADJUGER, v. a., حكم شرعيله ويرمك - تمليك ا *hukmi cher'yilè vîrmek*, *temlîk it*, a.-t.

ADJURATION, s. f., استحلاف *istyhlāf* - استقسام *istyqsām*, a.

ADJURER, v. a., الله حقّى ايچون فلان شئ ايله ديمك *allah haqqy itchoun felān cheï eïlè dîmek*, استحلاف - استقسام ا *istyhlāf*, *istyqsām it*, a.-t.

ADMETTRE, v. a., recevoir, قبول ا *qaboul it*. — Reconnaître pour vrai, حقّدر - كرچكدر ديمك *haqqtur*, *guertchektur dîmek*, a.-t. — Faire recevoir, admettre, ادخال ا *idkhāl it*, a.-t.

ADMINISTRATEUR, s. m., public, مدير امور ملكيه *mudîri oumouri milkiè*, مدير *mudîr*, مدبّر *mudebbir*, وكيل *vekîl*. — de l'autorité civile, حاكم *hākim*. — Magistrat, حاكم شرعى *hākimi cher'y*. — du pouvoir militaire, chargé du maintien de l'ordre, ضابط *zābith*. — d'une exploitation quelconque, ناظر *nāzir*, وكيل *vekîl*. — Régisseur des biens d'une communauté, d'une mosquée, متولّى *mutevelli*, a.

ADMINISTRATION, s. f., direction des affaires publiques, ادارهٔ امور تدبير ملكيّه *idārèï oumouri milkiïè*, امور مملكت *tedbiri oumouri memleket*, مدبّرلك *mudebbirlik*, a.-t. — Pouvoir administratif, حكومت *hukioumet*, حكم *hukm*. — Direction, inspection d'une administration publique ou particulière, نظارت *nezāret*, وكالت *vekiālet*, تنظيم امور *tanzîmi oumour*, ضبط وربط *zabth u rabth*. — Sous l'administration de votre excellence, جنابكرك زمان وكالتلرنده *djenābiñuzuñ zemāni ve-*

kiāletlerindè. — Administration des biens des mosquées, تولیة *tevlïet*, a.

ADMINISTRER, v. a., en général, كوزتمك *gueuzetmek*, مصالحت كورمك *maslahat gueurmek*, تدبير - اداره ا *tedbîr, idārè it*, ادارهٔ امور ا *idārèï oumour it*, اموری تنظيم ا *oumouri tanzîm it*. — les affaires publiques, ادارهٔ امور *idārèï oumouri memleket it*. — Gouverner, حكومت سورمك *hukioumet surmek*, حكم ا *hukm it*. — une province, بر ايالته حكومت ا *bir eïāletè hukioumet it*. — la justice, اجراى حق - شرع - عدالت ا *idjrāï haqq, cher', 'adālet it*, a.-t. — des preuves légales, les fournir, وجه شرعی اوزره اثبات ا *vedj'y cher'y uzrè isbāt it*.

ADMIRABLE, adj., عجيب *'adjîb*, عجايب *'adjāïb*, عجب *'adjeb*. — Chose admirable, تعجّب ايلاجك شئ *te'addjub idedjek cheï*, a.; عجبلو *'adjeblu*, a.-t.; معجّب *moua'ddjeb*, a.

ADMIRABLEMENT, adv., بديعاً *bed'yen*, عجيباً *'adjîben*, a.

ADMIRATEUR, s. m., تعجّب ايدیجی *te'addjub idîdji*, a.-t.; معجب *mou'djîb*, a.

ADMIRATIF, adj., استعجابی *ist'idjābi*, a.

ADMIRATION, s. f., تعجّب *te'addjub*, استعجاب *isty'djāb*, حيرت *haïret*, a.

ADMIRER, v. a., تعجّب ا *te'addjub it*, استغراب ا *istighrāb it*, عجبه قالمق *'adjèbè qālmaq*, a.-t. Voy. APPROUVER.

ADMIS, E, adj., مقبول *maqboul*, a.; قبول اولنمش *qaboul olounmich*, a.-t.

ADMISSIBLE, adj., قبول اولنه جق - اولنور *qaboul olounadjaq, olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

ADMISSION, s. f., قبول *qaboul*, ادخال *idkhāl*, a.; قبول اولنمقلق *qaboul olounmaqlyq*, a.-t.

ADMONÉTÉ, adj., تنبيه - تعذير *tembyh, ta'zîr olounmich*, a.-t.

ADMONÉTER, v. a., شرعاً توبيخ - تنبيه ا *cher'en tevbykh, tembyh it*, a.-t.

ADMONITION, s. f., توبيخ *tevbykh*, تعذير - تنبيه *ta'zîr, tembyh*, زجر *zidjr*, a.

ADOLESCENCE, s. f., تازه لك *tāzèlik*, تازه يكتلك *tāzè ïeïtlik*, اوغلانلق *oghlānlyq*, t.; بلوغ *bulough*, بلوغيّت *buloughyïet*, a.

ADOLESCENT, s. m., اغلان *oghlān*, كنج *guendj*, يكت *ïeït*, t.; بالغ *bālygh*, a.; بالغ اولان كنج *bālygh olān guendj*, a.-t.; شاب *chāb*, a.

ADONIS, s. m., très-beau garçon, يوسف ثانی *ïouçouf sāni*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*, a.

ADONNÉ, E, adj., مايل *māïl*, مقيّد *mouqaïied*, a.; هوسكار *haveskiār*, a.-p.; هوسلو *haveslu*, a.-t.

S'ADONNER, v. pr., مايل - مقيّد او *māïl, mouqaïied ol*, هوس ا *haves it*, هوسكار او *haveskiār ol*, a.-p.-t.;

يلتنمك *ïeltenmek*, ياپنمق *ïâpynmaq*, t.

Adopter, v. a., prendre pour fils, اولاد ايدنمك *evlâd idinmek*, اوغل ايدنمك *oghoul idinmek*, ـ تبنی ا *tebenni it*, اوغللغه قبول ـ *oghoullygha qaboul*, اختيارا *ykhtiâr it*, a.-t.; يقاسندن كچورمك *ïaqâcinden guetchurmek*, t. — Choisir, prendre pour soi, préférer, ترجيح ا *terdjîh it*, a.-t.

Adoptif, ve, adj., fils, آخرت اوغلی *âkhyret oghly*. — Fille, آخرت قزی *âkhyret qyzy*. — Frère, آخرت قرداشی *âkhyret qardâchi*, a.-t.

Adoption, s. f., action d'adopter, تبنی *tebenni*, ترجيح *terdjîh*, a.

Adorable, adj., طاپمغه ـ عبادته لايق *thâpmagha, 'ybâdetè lâïq*, سجده قلنه جق *sedjdè qylinadjaq*, a.-t.

Adorateur, s. m., طاپيجی *thâpîdji*, t.; عابد *'âbid*, a.; سجده ايدیجی *sedjdè idîdji*, سجده قلان *sedjdè qylân*, a.-t.; پرست *perest*. — Adorateur du feu, اتش پرست *âtech perest*, p.

Adoration, s. f., سجده *sedjdè*, عبادت *'ybâdet*, a.; طاپمقلق *thâpmaqlyq*, t.

Adorer, v. a., طاپمق *thâpmaq*, سجده قلمق *sedjdè qylmaq*, عبادت ا *'ybâdet it*, a.-t.

Adosser, v. n., طيانمق *dhaïâtmaq*, ارقه يه طيانمق *arqaïa dhaïâtmaq* — S'Adosser, طيانمق *dhaïânmaq*. ارقه ويرمك *arqa vîrmek*, t.

Adouci, s. m., طتلولنمش *thatlulanmich*, t.; ملايم *mulâïm*, ليين *leïn*, a.

Adoucir, v. a., rendre doux, طتلو اتمك *thatlu itmek*, يومشامق *ïoumchâmaq*, يومشاتمق *ïoumchâtmaq*. — Calmer, يواشترمق *ïavâchturmaq*, يواشلندرمق *ïavâchlandurmaq*, كوشتمك *guevchetmek*, دكدرمك *diñdurmek*, t.; ـ ساكن *sâkin*, تسكين ا *teskîn it*, a.-t. — S'Adoucir, طتلولنمق *thatlulanmaq*, يواشلنمق *ïavâchlanmaq*, t.; ساكن *sâkîn ol*, تسكين بولمق *teskîn boulmaq*, a.-t.

Adoucissant, e, adj., ملين *muleïn*, a.

Adoucissement, s. m., ملايمت *mulâïmet*, تسكين *teskîn*. — Soulagement, تسلی *tecelli*, تسلّئ خاطر *tecellii khâthyr*, a.-t.

Adoucisseur, s. m., qui polit les glaces, جلا ويرجی *djilâ vîrîdji*, اينه لره جلا ويرن *âïnalara djilâ vîren*, t.

Ad Patres, loc. adv. (aller, être), vers ses pères, mourir, بو دنيادن انتقال ا *bou duniâden intiqâl it*, a.-t.

Adragant, s. m., sorte de gomme, كتيره *ketîrè*, vulg. كثيرا *kècirâ*, *kitrè*, صمغ كتيره *samghy ketîrè*, a.-t.

Adramyte, nom d'une ville ancienne et d'un golfe de l'Asie Mineure : la ville d', ادره ميط شهری *edrèmîth chehri*; le golfe d', ادره ميط كورفزی *edrèmîth keurfèzi*.

Ad rem, adv., répondre ad rem, convenablement, ـ جواب شافی

كافى ويرمك *djevāb chāfi, kiāfi virmek*, a.-t.

ADRESSE, s. f., industrie, قابليّت *qābilïïet*, مهارت *mehāret*, معرفت *m'urifet*, a. — Tour d'adresse, چاپكدستلك *tchāpoukdestlik*, p.-t.; دولكلك *duleklik*, t. — de lettre, مكتوب اوستى *mektoub ustu*, t. — Ruse, حيله *hîlè*, كيد *keïd*, a.

ADRESSÉ à, خطابًا *khythāben*, a. — au vice-roi d'Égypte, مصر واليسنه خطابًا *micyr vālycinè khythāben*.

ADRESSER, v. a., يوللمق *ïollamaq*, طوغرو كوندرمك *dhoghrou gueundurmek*. — la parole, بركمسه يه سويلمك *bir kimsèïè seuïlèmek*, t.; خطاب ا *khythāb it*, توجيه مقال ا *tevdjihi meqāl it*. — S'Adresser à quelqu'un, avoir recours à lui, مراجعت ا *murādja'at it*, استمداد ا *istimdād it*, a.-t.

ADRIATIQUE (Mer), le golfe de Venise, وندیك دكزى - كورفزى *venedïk deñyzi, keurfezi*, t.

ADROIT, E, adj., qui a de l'adresse, قابل *qābil*, مهارتلو *mehāretlu*, a.-t; چيره دست *tchîrè dest*, p.; دولك *dulek*. — Rusé, حيله كار *hîlèkiār*, a.-p.

ADROITEMENT, adv., اصول ايله *ouçoul ilè*, قابليتله *qābilïetlè*, a.-t.; چاپكلكله *tchāpoukliklè*, t. — Avec grâce, ظرافتله *zerāfetlè*, a.-t.

ADULATEUR, s. m., يلتقلنيجى *ïaltaqlanîdji*, t.; مداهنه جى *mudāhenèdji*, يوزه - صقاله كولبجى *ïuzè, saqāla gulîdji*, تملق ايديجى *temelluq idîdji*, a.-t.; خوش آمدى سويليجى *khoch āmedi seuïlëïdji*, p.-t.

ADULATION, s. f., مداهنه *mudāhenè*, a.; يلتقلنمقلق *ïaltaqlanmaqlyq*, چابلوسى *chābloucy*, t.

ADULER, v. a., مداهنه ا *mudāhenè it*, يوزه - صقاله كولمك *ïuzè, saqāla, gulmek*, a.-t.; جابلوس ا *djāblous it*, t.

ADULTE, adj. et s., بيومش *buïumuch*, يتشمش *ïetichmych*, t.; بالغ *bālygh*, a.; حدّ بلوغه يتشمش جوان *haddi bulougha ïetichmych djïvān*, a.-t.

ADULTÉRATION, s. f., action de gâter, d'altérer ce qui est pur, افساد *ifsād*, a.; بوزدرمقلق *bozdourmaqlyq*, t.

ADULTÈRE, s. m., زنا *zinā*, a. — Commettre l'adultère, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*, زنا ا *zinā it*, a.-t.

ADULTÈRE, adj., زنا كار *zinā kiār*, a.-p.; زانى *zāni*, pl. زناة *zanāt* et زواني *zavāni*; féminin, زانيه *zāniet*, a.

ADULTÉRER, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; قلب ا *qalb it*, a.-t.

ADULTÉRIN, adj., زناكاردن طوغمه *zinākiārden dhoghma*, t.; (fils), ولد زنا *veledi zinā*, a.

ADUSTE, adj., brûlé, en parlant de sang, d'humeur, de bile, محروق *mahrouq*, a.; يانمش *ïānmich*, t.

ADUSTION, s. f., état de ce qui est brûlé, احتراق *yhtirāq*, a.

ADVENIR, v. a., واقع اولمق *vāqy' olmaq*, ظهور ا *zouhour it*, عارض *'āriz ol*, a.-t.; راست كلمك *rāst guelmek*, t.

ADVENTICE, adj., عرضی *'arazi*, a.

ADVENTIF, IVE, adj., میراثدن کلان *mirāsten guèlān*, a.-t.; عرضی *a'razi*, a.; دوشن مال *duchen māl*, مال موروث *māli mevrous*, a.

ADVERBE, s. m., t. de gramm., particule, mot qui se joint avec les verbes et les adjectifs pour exprimer les manières et les circonstances, نعت و حال *n'atu hāl*, ظرف *zarf*, pl. ظروف *zourouf*. — Particule, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*; ex. : Oui, adverbe d'affirmation, نعم حرف ایجاب *n'am, harfi idjāb*. Non, adverbe de négation, لا حرف نهی *lā, harfi nehi*. — Nom circonstanciel, adverbes de temps, حروف زمان *houroufi zemān*; ex. : Aujourd'hui, بوکون *bou gun*; یارن *iārin*, demain. — Adverbes de lieu, ظروف مکان *zouroufi mekiān*; ex. : Dedans, ایچنده *itchindè*; dehors, دیشارده *dichārda*. — Nom indéclinable, اسم مبنی *ismi mebni*; ex. : Hier, دون *dun*; alors, اولزمان *olzemān*; comment, نصل *nacyl*.

ADVERBIAL, adj., ظرفی *zarfi*, a.

ADVERBIALEMENT, adv., ظرفیًا *zarfiān*, ظرفًا *zarfān*, a.

ADVERBIALITÉ, s. f., ظرفیة *zarfiet*, a.

ADVERSAIRE, s., قارشو طوران *qārchou dhourān*, ضدّ *zydd*, مخالف *moukhālif*, a.; اونکو *eunègu* (vieux mot), t. — Partie adverse, خصم *khasm*, a.

ADVERSATIF, VE, adj., متضادّ *mutezādd*. — Particule adversative qui marque l'opposition, la différence, حرف المباینه *harful-mubāienè*, a.

ADVERSE, adj., مخالف *moukhālif*. — La partie adverse, دعواجیلرک بری *d'avādjileruñ biri*. — Les parties adverses, le demandeur et le défendeur, خصما *khoucèmā*, مدّعی و مدّعی علیه *muddeï' vè mudde'a 'aleïh*, a. — Faire comparaître les deux parties adverses, احضار خصما *yhzāri khoucèmā it*, a.-t.

ADVERSITÉ, s. f., بلا *belā*, مصیبت *moucîbet*, نکبت *nekbet*, فلاکت *felāket*, a.; بختسزلک *bakhtsyzlyk*, a.-t.

AÉRER, v. a., روزکارلتمق *rouzguiārlatmaq*, یللتمک *ielletmek*. — Renouveler l'air, هوایی دکشترمک *havāïi dèïchturmek*, a.-t.

AÉRIEN, adj., هوایی *havāï*, a.

AÉRIFORME, adj., comme l'air, مانندهوا هوایه بکزر *havāïè beñzer*, t.; *mānendi havā*, p.

AÉROGRAPHIE, s. f., théorie de l'air, هوا معرفتی *havā ma'rifeti*, بیان طبیعت هوا *beïāni thabi'ati havā*, a.

AÉROMÈTRE, s. m., instrument pour mesurer la densité de l'air, هوا میزانی *havā mízāni*, a.-t.

AÉROMÉTRIE, s. f., وزن هوا معرفتی *vezni havā ma'rifeti*, a.

AÉRONAUTE, s. m., هواده کزن *havāda guezen*, a.-t.

AÉROSTAT, s. m., هوا کوله سی *havā gulèci*, t.; بالون *bālon*.

AÉRUGINEUX, adj., پاسلو *paslu*, t.

AÉTITE, s. f., ou pierre d'aigle, قارتال طاشی *qārtāl thāchi*, t.;

ججر النسر *hadjer unnesr*, ججر الولادت *hadjer ul-vulādet*, a.

Affabilité, s. f., پواشلق *iavāchlyq*, t.; ملايمت *mulāïmet*, a.; خاطر نوازلق *khāthyr nuvāzlyq*, a.-p.-t.; طتلو دللولك *thatlu dillulyk*, t.

Affable, adj., يواش *iavāch*, كولر يوزلو طتلو دللو *guler iuzlu thatlu dillu*, خوش صحبتلو *khoch sohbetlu*, خاطر نواز *khāthyr nuvāz*, a.-p.

Affabulation, s. f., sens moral d'une fable, d'un apologue, برمثلك معنيسى *bir meceluñ ma'naci*, معنئ مثل *ma'naï mecel*, a.

Affadir, v. a., لذتسزا *lezzetsyz it*, طاطسزا *thāthsyz it*, دادينى كيدرمك *dādîni guïdermek*. — le cœur, يورك بولندرمق *iurek boulandurmaq*, t.

Affadissement, s. m., طاتسزلك *thātsyzlik*, t.

Affaiblir, v. a., زبون ا *zaboun it*, ضعيفلمق *z'aïflamaq*, زبونلمق *zabounlamaq*, تضعيف ا *taz'îf it*, زبونلق ويرمك *zabounlyq vîrmek*. — S'Affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiblissant, e, adj., زبونلق ضعف ويرن *zabounlyq vîren*, *z'af vîren*, a.-t.

Affaiblissement, s. m., ضعف *z'af*, a.; زبونلق *zabounlyq*, قوتسزلق *qouvetsyzlyq*, a.-t.; تضعيف *taz'yf*, a.

Affaire, s. f., ايش *ich*, t.; شئ *chei*, خصوص *khouçous*, مصلحت *maslahat*, a.; — C'est mon affaire, cela me regarde, بو بنم ايشمدر *bou benum ichum dur*. — Cela ne vous regarde pas, ce n'est pas votre affaire, سزكث ايشكز دكل *syzuñ ichuñyz deïl*. — Affaire d'état, امور ملكيه ـ دولت *oumouri milkiïè, devlet*. — Versé dans les affaires, ايش كورمش كار *ich gueurmich*, t.; ازموده امور ديك *kiār āzmoudè oumour dîdè*. — Affaire, procès, دعوا *d'avā*. — Querelle, نزاع *nizā'*. — Combat, محاربه واقعه *mouhārebè, vāqy'a*, a.

Affairé, e, adj., ايش اوزرنك اولان *ich uzèrindè olān*, t.; مشغول *mechghoul*, a.

Affaissement, s. m., فتور *futour*, ضعف *za'af*, a.

Affaisser, v. a., اندرمك *endirmek*, باصمق *bāsmaq*. — S'Affaisser, انمك *inmek*. — S'affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiter, v. a., برچاقرى الشترمق *bir tchāqiri alichturmaq*, t.

Affaler, v. a., t. de mar., abaisser, اندرمك *endurmek*, t. — S'Affaler, v. r., s'approcher trop de la côte et manquer de vent, روزكارسز اولوب قره يه يانشمق *rouzguiār syz oloup, qaraïè iānachmaq*, t.

Affamé, e, adj., آج *âdj.*, t.; كرسنه *gursinè*, p.

Affamer, v. a., épuiser par la faim, قرنى اجتمق *qarni adjitmaq*, اچ طوتمق *adj thoutmaq*, اجلق ايله زبون ا *adjlyq ilè zaboun it*. — Affamer une place, بر شهرى اجلق ايله

زبون ا *bir chehri adjlyq ilè zaboun it*, بر شهره قحطیله مضایقه ویرمک *bir chehrè qahthîlè mouzāïaqa vîrmek*, اجقدرمق *adjiqturmaq*.—Retrancher les vivres, ذخیره‌لری کسمک *zakhyrèlèri kesmek*, قتلق کتورمک *qytlyq guéturmek*, a.-t.

Afféager, v. a., donner une partie du fief, بر زعامتک حصه‌سنی توجیه ا *bir zi'āmetuñ hyssècini tevdjîh it*, a.-t.

Affectation, s. f., دوزکون *duzgun*, t.; تصنّع *teçannu'*, a.

Affecté, e, adj. et part., affligé, غصّه‌لو *ghoussalu*, a.-t.; کدرلنمش *kederlenmich*, a. t.; مکدّر *mukedder*. — Faux, دوزکونلنمش *duzgunlenmich*, یلان *ïalān* طوغرو دکل *dhoghrou dèïl*, t.

Affecter, v. a., destiner à..., تعیین ا *t'aïn it*, تخصیص ا *takhsys it*, a. — Faire une impression pénible, اضطراب ویرمک *isthyrāb vîrmek*, a.; بولندرمق *boulandurmaq*. — Montrer, faire ostentation, کوسترمک *gueustermek*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, a. — Affliger, انجتمک *indjitmek*. — Faire un usage fréquent, چوق قولانمق *tchoq qoulānmaq*. — Marquer de la prédilection, مائل او *māïl ol*, ترجیح ا *terdjîh it*, a.-t.

Affection, s. f., accident du corps ou de l'âme, درد *derd*, علّت *'yllet*. — mélancolique, سودا *sevdā*. — Bienveillance, خیر خواهلق *khaïr khāhlyq*, p.-t. — Amour, میل *mèïl*, محبّت *mouhabbet*, a.

Affectionner, v. a., سومک *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbeti olmaq*, کوکل بغلمق *gueuñul baghlamaq*, محبّت کوسترمک *mouhabbet gueustermek*. — S'Affectionner à quelqu'un, برکمسهٔ دوست ایدنمک *bir kimsèï dost idinmek*, خاطرینی اله آلمق *khāthyrîni elè âlmaq*, سومک *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbèti olmaq*, a.-t. — Je l'affectionne beaucoup, اکا محبّتم چوقدر *anā mouhabbetum tchoqtur*.

Affectionné, e, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Mon très-cher et très-affectionné ami, بنم محبّتلو دوستم *benum mouhabbetlu dostum*.

Affectueusement, adv., دوستانه *dostānè*, p.; محبّتله *mouhabbetlè*, a.-t.

Affectueux, se, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Affermer, v. a., بر نسنهٔ اجاره ایله یا آلمق یا ویرمک *bir nesnèï idjārè ilè, iā âlmaq iā vîrmek*, a.-t. — Donner à ferme, اجاره‌یه - کرایه ویرمک *idjārèïè, kirāïè vîrmek*. — Prendre à..., کرایه - اجاره‌یه آلمق *kirāïè, idjārèïè âlmaq*, استیجارا *istîdjār it*, a.-t.

Affermir, v. a., برکتمک *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, متین ا *metîn it*, متانت ویرمک *metānet vîrmek*, a. — S'Affermir, استحکام بولمق *istihkiām boulmaq*, a.-t.

Affermissement, s. m., تقويه *taqvïè*, تمكين *temkîn*, a.

Affété, adj., دوزكون *duzgun*, t.; مصنع *mouçanny'*, a.

Affétérie, s. f., تصنّع *teçannu'*, تكلّف *tekelluf*, a.

Affiche, s. f., يافته *ïâfta*, t.

Afficher, v. a., يافته ايله اعلان ا *ïâfta ilè i'lân it*. — Placarder, ديواره يافته ياپشترمق *divârè ïâfta ïâpichturmaq*. — Publier, تشهير ا *techhîr it*, a.–t.; دستان ا *destân it*, p.–t. — S'Afficher, مهارتلى صاتمق *mehâretini sâtmaq*, كندينى تشهير ا *guendîni techhîr it*, دستان او *destân ol*, p.–t.

Afficheur, s. m., ديواره يافته ياپشتريجى *divârè ïâfta ïâpichturîdji*, t.

Affidé, adj., معتمد *mu'temed*, a.; معتمد عليه *mu'temed 'alèïh*, a. — Une personne affidée, امين بر كشى *emîn bir kichi*, a.–t.; محرم *mahrem*, a.

Affilé, adj., كسكين *keskîn*. — Avoir la langue bien affilée, دلباز او *dilbâz ol*, p.–t.

Affiler, v. a., بلمك *bilèmek*, بلتمك *biletmek*, t.

Affiliation, s. f., ادخال *idkhâl*, a.

Affilier, v. a., بر جمعيته ادخال ا *bir djem'ïètè idkhâl it*, a.–t.

S'Affilier, v. pr., بر جمعيته كيرمك ـ اشتراك ا *bir djem'ïètè guîrmek, ichtirâk it*, a.–t.

Affiloir, s. m., pierre pour donner le fil, بلكو طاشى *bilègu thâchi*, ou simpl. بلكو *bilègou*, t.

Affinage, s. m., des métaux, تطهير معادن *tathhîri m'âden*. — du sucre, تصفيهٔ شكر *tasfiëï cheker*, a.–t.

Affiner, v. a., تميزلمك *temîzlèmek*, ايتلمق *aïtlamaq*, t.; پاك ا *pâk it*, p.–t.; تطهير ـ تصفيه ا *tathhîr, tasfiè it*, a.–t.

Affinerie, s. f., lieu où l'on affine le sucre, شكر تصفيه خانه‌سى *cheker tasfiïè khânèci*, a.–t.

Affineur, s. m., تصفيه ايديجى *tasfiè idîdji*, a.–t.

Affinoir, s. m., كتانى تيزليجك آلت *ketâni temîzlèïè-djek âlet*, t.–a.

Affinité, s. f., parenté, خصّلق *khyssimlyq*, قرابت *qarâbet*, مصاهرت *muçâheret*. — Liaison, rapport, مناسبت *munâcebet*, a.; معاشرت *mou'âcheret*. — Avoir de l'affinité avec quelqu'un, معاشرت ا *mou'âcheret it*. — Affinité, communauté de genre, d'espèce, مجانسة *mudjânecet*, a.

Affiquets, s. m. pl., petits ajustemens de femmes, قرى زينتجقلرى *qary zinetdjyqleri*, t.

Affirmatif, ve, adj., مصدّق *mouçaddyq*, a.

Affirmation, s. f., تصديق *tastyq*, اقرار *yqrâr*, a.

Affirmativement, adv., اقرارايله *yqrâr ilè*, a.–t.; اقرارًا *yqrâren*, بالتّصديق *bittasdyq*, a.

Affirmer, v. a., اقرار ا *yqrâr it*, تصديق ا *tastyq it*. — avec serment, يمين ايله تصديق ا *ïemîn ilè tastyq*

it, تحقيقلمك *tahqyqlèmek,*-اقرارو *iqrāru, tastyq it,* a.-t.

Affixe, adj., t. de gramm., se dit des pronoms joints à la fin des mots, ضمير متّصل *zamîri muttacyl,* a. — Particule affixe, ادات *edāt,* a.

Afflictif, ve, adj., عقوبتلو *ouqoubetlu,* a.-t.

Affliction, s. f., قساوت *qaçāvet,* الم *elem,* a.; قايغو *qāïghou,* t.; كدر *keder,* غم *gham,* حزن *huzn,* a.

Affligeant, e, adj., الم وبرن *elem vîren,* كدرلو *kederlu,* a.-t.; مكدّر *mukedder,* a.

Affligé, adj., حزين *hazîn,* كدرلو *kederlu,* محزون *mahzoun,* مكدّر *mukedder,* a.; خاطری قالمش *khāthyri qālmich,* a.-t.

Affliger, v. a., قساوت ويرمك *qaçāvet vîrmek,* كدر ويرمك *keder vîrmek,* a.-t.; غصّه لندرمك *ghoussalendurmek,* t. — S'Affliger, غم يمك *gham iemek,* كدرلنمك *kederlenmek,* قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek,* a.-t.

Affluence, s. f., چوقلق *tchoqlouq,* t.; كثرة *kesret,* a. Voy. Foule.

Affluent, adj., ملتقی *multeqi,* اوشيجی بر يره اقان *bir ièrè aqān, uchîdji,* t.

Affluer, v. a., اوشمك *uchmek,* بر يره اقمق *bir ièrè aqmaq.* — Se jeter dans..., منصب اولمق *mounseb olmaq,* دوكلمك *deukulmek.* — Se réunir en foule, - جمع اولمق *djem' olmaq,* ازدحام قلوب غلبه ايله كلمك - كيرمك *izdihām qylup ghalèbè ilè guelmek, guîrmek.*

Affoler, v. a., دلی - ديوانه ا *deli - divānè it,* p.-t.; عشقندن مجنون ا *'ychqynden medjnoun it.*

S'Affoler, v. pr., s'engouer de..., برشيئك دليسی اولمق *bir cheïiuñ delici olmaq,* t.; مجنون اولمق *medjnoun olmaq,* a.-t.; دلورمك *dèlurmek.*

Affourcher, v. a., t. de mer, poser les ancres en croix, دكزده بردمر اوزرينه بردمری دخی آتمق *deñizdè bir demir uzerinè bir demiri dakhy âtmaq,* t.

Affourager, v. a., طواره يمكو ويرمك *dhavāra ïeïgu vîrmek,* t.

Affranchi, e, s., آزاد اولمش *âzād olmich,* t.; آزاد *âzād,* عتيق *'atyq,* عاتق *'ātyq,* a.; ازادلو *âzādlu.*

Affranchir, v. a., mettre en liberté, آزادلق ويرمك آزاد ا *âzād it,* *âzādlyq vermek,* ازادلمق *âzādlamaq.* — Exempter, عفو ا *'afv it.* — Délivrer, قورتارمق *qourtārmaq,* t. — S'Affranchir, قورتلمق *qourtoulmaq,* t.; اطلاق اولنمق *ithlāq olounmaq,* a.-t.

Affranchissement, s. m., اطلاق *ithlāq.* — Délivrance, خلاص *khalās.* — Affranchir une lettre, بر مكتوبك نقليه سنی پيشين ويرمك *bir mektoubuñ naqliècini pichîn vîrmek,* t. — Affranchissement d'une lettre, - ويرلدجك بوسته اجرتی *virilèdjek posta eudjrèti, pāraci,* t.

Affres, s. f. pl., grande peur, قورقو *qorqou,* اهوال *ehvāl.* — Les

affres de la mort, موتك اهواللرى *mevtuñ ahvālleri*, a.-t.

Affrétement, s. m., نول *nevl*, نول سفينه *nevli sefīnè*, t.

Affréter, v. a., نول ايله آلمق - طوتمق *nevl ilè âlmaq*, *thoutmaq*, كرا ايله كمى طوتمق *kirā ilè guèmi thoutmaq*. a.-t.

Affréteur, s. m., كرا ايله كمى طوتان كمسنه *kirā ilè guèmi thoutān kimesnè*, t.

Affreusement, adv., وجه مكروه اوزره *vedjhi mekrouh uzrè*, a.-t.

Affreux, se, adj., قورقونج *qorqoundj*, t.; مكروه *mekrouh*, a.; هولناك *hevilnāk*, p.; مهول *mèhoul*, a.

Affriander, v. a., يملمك *iemlèmek*, مزه لمك *mezèlèmek*, داداندرمق *dādāndurmaq*, t.

Affront, s. m., رسوايلق *rousvaylyq*. — Injure, سوكش *seuguch*, t.; تحقير *tahqyr*, a.

Affronter. v. a., قورقوسز هجوم ايت *qorqousyz hudjoum it*, بصغوا *basghou it*, دشمن اوزرينه كلمك *duchmen uzerinè guelmek*, t.; اقدامله يقتاميله دليرانه ميدانه كيرمك *yqtāmilè dilīrānè meïdanè guïrmek*, بى پروا اول *bi pervā ol*.—Ne pas craindre, قورقمق *qorqmamaq*, t.

Affrontérie, s. f., tromperie, خيانت *khyānet*, a.

Affronteur, s. m., خاين *khāïn*, a.

Affublement, s. m., كيجمك *gueïèdjek*, كيسى *gueïuci*, t.

Affubler, v. a., بدن و باشى اورتمك *beden vè bāchi eurtmek*.

S'Affubler de, v. pr., s'entêter de quelqu'un, عنادله بر كمسنه يى *inādilè bir kimesnèïi muçāhyb tchyqmaq*. — Se vêtir, se couvrir la tête, le corps, وجود و باشنى اورتمك *vudjoud vè bāchini eurtmek*, t.

Affut de canon, s. m., طوب عربه سى *thop arabaci*.—Être à l'affût, v., فرصت اولمق - كوزلمك *furçat avlamaq*, *gueuzlèmek*, t.

Affuter, v. a., mettre un canon sur son affût, en mire, نشانه مطابق اولدرق طوپى عربه سنه وضع ايت *nichānè muthābyq olaraq thopy 'arabacinè vaz' it*, t. — Affûter, aiguiser, بلمك *bilèmek*, t.

Afin de et Afin que, conj., تا *tā*, تاكه *tāki*, بويله كه *beuilè ki*, t.; حتى *hatta*, a; ايچون *itchoun*. — Afin de voir, كورمك ايچون *gueurmek itchoun*.

Africain, e, adj. et s., افريقالو *afrīqālu*, t.; افريقى *afrīqi*, مغربى *maghrebi*, a.

Afrique, s. f., افريقا *afrīqā*, غرب مملكتى *gharb memleketi*, a.-t.

Aga, s. m., seigneur, chef militaire en Turquie, اغا *aghā*. — des janissaires, يكيچرى اغاسى *ïèñitchèri aghāci*. — Le chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغاسى *qyzlar aghāci*, ou دارالسعاده اغاسى *dārusse'adè aghāci*. — Officiers de la cour ottomane ou agas de l'étrier impérial, ركاب اغالرى *rikiāb aghāleri*.

AGAÇANT, E, adj., نازلـــو *nāzlu*, p.-t.; عشوه كر *'ychvè-guer*, p.

AGACE ou AGASSE, s. f. Voy. PIE.

AGACEMENT, s. m., قامشترمه *qāmachturma*. — des dents, ديـــش قامشترلمـــسى *dich qāmachturilmaci*. — Mes dents sont agacées, ديشلرم قامشـــدى *dichlerum qāmachty*.

AGACER, v. a., provoquer, قندرمـــق *qyndurmaq*, قودورتمق *qoudourtmaq*, t.; تحريـــك ا *tahrik it*, a.-t. — Chercher à plaire par des manières attrayantes, نازلنمق *nāzlanmaq*, جلوه كـــر او *djilvè-guer ol*, p.-t.

AGACERIE, s. f., ناز, نازوشيوه *nāz*, *nāzu chivè*, p.

AGALLOCHE, s. m., bois d'aloës, عود اغاجى *'oud aghādji*, a.-t.

AGAME, s. m., كرتـــنكله جنسى *kertenkelè djinsi*, t.

AGARIC, s. m., غريقون *gharíqoun*, t.

AGASILLIS, s. m., arbrisseau, شجرة لاشـــق *chedjeretul-ouchaq*, a.

AGATHE, s. f., باباقورى *bābāqouri*, t.; عقيق يمانى *'aqyqy ïèmāni*, حجر يمانى *hadjeri ïèmāni*, a.

AGAVE, s. f., امريقدن بر جنس *ameriqaden bir djins* عود اغاجى *'oud aghādji*, t.

AGE, s. m., ياش *iāch*, t.; سنّ *sinn*, a. — Quel âge a-t-il? قـــاچ ياشنده در *qātch ïāchinda dur*. — Il a vingt ans, يكرمى ياشنده در *ïèrmi ïāchinda dur*. — L'âge d'or, ايّـــام نعيم و بركات *eïāmina'ïm u berekiāt*. — Le moyen-âge, époque historique, اعصار متواسطه يعنى اول ازمنه كه هجرة محمّديدن بدء ايدوب تا فتح قسطنطنيه وقتنه قدر ممتددر *'açāri mutevācitha, i'ani ol ezmenè ki hidjreti mouhammedíden bed' idup tā fethi qosthanthiniè vaqtinè qadar mumtedtur*. — L'âge de l'enfance, ايّام صباوة *eïāmi sabāvet*, a.

AGÉ, E, adj., qui a tel âge, ياشلو *ïāchlu*, t. — Je ne vous croyais pas si âgé, اولقدر ياشلو ظنّ ايتمزايدم *oqadar ïāchlu zann itmez idum sizi*. — Agé, avancé en âge, مسنّ *mouïnn*, a.; قوجه *qodja*, t.; ياشنى المش *ïāchini almich*. — C'est un homme âgé de soixante ans, التمش ياشنده بر ادمدر *altmich ïāchinda bir ademdur*. — Il est plus âgé que moi, بندن بيوكدر *benden buiuktur*. — Il est moins âgé que moi, بندن كوچكدر *benden kutchuktur*.

AGENCE, s. f., وكيللـــك *vekîllik*, a.-t.

AGENCEMENT, s. m., دوزمكلك *duzmeklik*, دوزش *duzich*, دوزن *duzen*, t.; ترتيـــب *tertîb*, نظـــام *nizām*, a.

AGENCER, v. a., ajuster, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen virmek*, اويدرمـــــق *ouïdurmaq*, يقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.

AGENDA, s. m., يازار بوزار *ïāzār bozār*, احمق دفترى *ahmaq defteri*, t.

S'AGENOUILLER, v. réfl., چوكمك *tcheukmek*, ديز چوكمك *díz tcheukmek*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agît, عامل *'āmil*, pl. عمّال *'ammāl*. — Celui qui fait les affaires d'une société, d'un individu, وكيل *vekīl*, pl. وكلا *vukèlā*, a.; كتخدا *ketkhouda*, v. كحيا *kiahīā*, *kiaïa*. — de change, صراف *sarrāf*, a.; اقچه دلالی *aqtchè tellāli*, t. — Agent politique, fonctionnaire public, مأمور *mè'mour*. — d'un consul dans les Échelles du Levant, ou vice-consul, قونسلوس وكيلی *qonçolos vekīli*.

Agglomération, s. f., اجتماع *idjtimā'*, تراكم *terākum*, جمع *djem' a*, يغن *ïghyn*, t.

Aggloméré, e, adj., جمع اولنمش *djem' olounmich*, a.-t.; يغلمش *ïghylmich*, t.

Agglomérer, v. a., جمع ا *djem' it*. — S'Agglomérer, جمع او *djem' ol*, *olounmaq*, a.-t. Voy. Amasser.

Agglutinant ou Agglutinatif, adj., اوكسه‌لو *euksèlu*.

Agglutination, s. f., بر پاره‌نك يا پشمسی ـ قپانمسی اوكسه‌لنمه *bir ïāranuñ ïāpichmaci*, *qapānmaci*, *euksèlenmè*, t.

Agglutiner, v. a., پاره‌يی تكرار ايله ـ پاپشترمق ـ بركيتمك *ïāraï tekrār ïāpichturmaq*, *berkitmek*. — S'Agglutiner, پاره‌يی تكرار يا پشمق ـ قبوقلنمق *ïāraï tekrār*, *ïapichmaq*, *qabouqlanmaq*, t.

Aggravant, e, adj., بيوك ايدن *buïuk iden*, t.; معظم *mou'azzem*, a.

Aggraver, v. a., بيوتمك *buïutmek*, بدتر ا *bedter it*, p.-t. — une faute, un crime, بر كناهی بيوتمك *bir gunāhi buïutmek*, t.

Agile, adj., prompt, چابك *tchāpouk*, چالاك *tchālāk*, p. — Léger, خفيف *khafīf*, a.

Agilement, adv., چابكلكله *tchāpoukliguilè*, p.-t.; سرعتله *sur'atilè*, a.

Agilité, s. f., چابكلك *tchāpouklik*, p.-t.; سرعت *sur'at*, a.

Agio, t. de banque et de change, différence entre l'argent courant et l'argent de banque ou de change sur une même place, باش *bāch*, اقچه باشی *aqtchè bāchi*, t. — Bénéfice qu'on fait sur des espèces dont le prix est fixé par le gouvernement, كار *kiār*, باش *bāch*, t.; ربح *ribh*, a. — Dans une acception moins propre, quoique très-commune, intérêt de l'argent prêté, معامله *mou'amelè*. — Remise sur un paiement anticipé, ادا اولنه‌جق مبلغك تنزيل جزوی *edā olounadjaq*, *meblaghuñ tenzīli djuzvi*, a.-t.

Agiotage, s. m., مرابحة *murābahat*, a.

Agioter, v. n., اقچه باشی ايله مرابحت ا *aqtchè bāchi ilè murābahat it*, a.-t.

Agir, v. a., par action, ايشلمك *ichlèmek*, t.; عمل ا *'amel it*. — par mouvement, حركت اوزره او *harèket uzrè ol*, a.-t. — Négocier, s'employer, ايش كورمك *ich gueurmek*. — Produire un effet, opérer une impression, تأثير ا *tè'cīr it*. — Agissant sur son esprit, ضميرنه تأثير ايدوب *zamīrinè tè'cīr idup*. —

S'Agir, falloir, كرك او *guèrek ol.* — Il s'agit de partir, كتمك كرك *guitmek guèrek.* — Il s'agit, il est question entre nous de cela, لاقردیمز بو مادّه اوزرنده در *lāqyrdymuz, bou maddè uzerindè dur.*

Agissant, e, adj., ایشلیجی *ichlèïdji,* t.; عامل *'āmil,* a.

Agitateur, s. m., فتنه قوپاریجی *fitnè qopārīdji,* t.; فتنه انگیز *fitnè enguïz,* p.; زوربا *zorbā,* t.

Agitation, s. f., secouement, mouvement, صالنمقلق *sālinmaqlyq,* دپرنش *teprenich,* صالنش *sālinich,* t.; حرکت *hareket.* — des flots, دکز دالغلنمه‌سی *deñyz dālghalanmaci,* t.; تموّج *temevvudj.* — Peine, tourment, اضطراب *izthyrāb,* a. — Trouble, tumulte, فتنه *fitnè,* اختلال *ykhtilāl,* فساد *feçād.* — Défaut, manque de calme, راحتسزلك *rāhatsyzlyk,* a.-t.

Agité, e, adj., en mouvement, صالنمش *sālanmich,* t.; متحرّك *mutèharrik.* — Troublé, tourmenté, راحتسز *rāhatsyz,* a.-t.; مضطرب *mouztharib,* بیحضور *bīhouzour.* — Ému, متأثر *mutè'escir,* a.

Agiter, v. a., remuer, صالمق *sālmaq,* دپرتمك *tepretmek,* t.; تحریك ا *tahrīk it,* حرکته کتورمك *harèketè guèturmek,* a.-t. — Remuer les liquides, چالقتمق *tchālqatmaq,* t. — une question, discuter, بحث ا *bahs it,* a.-t. — S'Agiter, دپرنمك *teprenmek,* چابالنمق *tchābālanmaq,* t.; حرکتلنمك *hareketlenmek,* حرکت ا *hareket it,* حرکت اوزره *hareket uzrè ol.* — Être discuté, مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich,* a.-t.

Aglactation, s. f. Voy. Allaitement.

Agnat, s. m., قاین *qāïn,* t.

Agnation, s. f., parenté, قرابت *qarābet,* a.

Agneau, s. m., قوزی *qouzou,* t. — Agneau pascal, حمل الله *hamloullah,* a. — Au figuré, une personne très-douce, بغایت ملایم و مظلوم بر کمسنه *beghāïet mulāïmu mazloum bir kimesnè.*

Agneline, s. f., قوزی یوکی *qouzou ïuñi,* t.

Agnelins, s. m. pl., قوزی دریلری *qouzou derïleri,* t.

Agnus-Castus, s. m., arbrisseau, بر نوع اغاججق *bir nev'y aghādjdjiq,* بش پرمق اوتی *bech parmaq oty,* آی تخمی *āï tokhoumy,* t.; اغناس *aghnās,* کف مریم *kefi meriem,* a.

Agonie, s. f., جان چکشمه‌سی *djān tchekichmèci,* صوك نفس *soñ nefes,* t.; نزع روح *nez'y rouh.* — Vive angoisse, اضطراب عظیم *'azīmi izthirāb.* — Être à l'agonie, صوك نفس ویرمك *soñ nefes virmek,* t.

Agonir, v. a., dire des injures, سوکمك *seuïmek,* t.

Agonisant, e, adj., جان چکشن *djān tchekichen,* t.; جان برلب *djān bèr leb,* p.

Agoniser, v. n., جان چکشمك *djān tchekichmek,* p.-t.

AGRAFE, s. f., قوپچه *qoptcha*, t.

AGRAFER, v. a., قوپچه‌لمق *qoptchialamaq*, توقه‌لمق *toqalamaq*, t.

AGRAIRE, adj., تقسیم اراضیه دائر *taqsīmi erāziè dāïr*, a.-t.

AGRANDI, E, adj., بیومش *buïumich*, t.; ارترلمش *arturilmich*, t.

AGRANDIR, v. a., بیوتمک *buïutmek*, بیوک ا *buïuk it*, t. — بیولتمک *buïultmek*, ارترمق *arturmaq*, توسیع ا *tevsy' it*, a.-t. — S'Agrandir, بیوکلنمک *buïuklenmek*, ازدیاد بولمق *izdiād boulmaq*, a.-t.

AGRANDISSEMENT, s. m., بیومه *buïumè*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ازدیاد *izdiād*, توسیع *tevsy'*, a.

AGRÉABLE, adj., qui plaît, مقبول *maqboul*, a.; مقبوله کچر *maqboulè guetcher*, مطبوع *mathbou'*. — Particulièrement en parlant des choses et des personnes, خوش *khoch*, p.; لطیف *lathyf*, a. — D'un naturel agréable, لطیف مشرب *lathyf mechreb*. — Une personne agréable, خوش صحبت بر ذات *khoch sohbet bir zāt*.

AGRÉABLEMENT, adv., لطافتله *lèthāfetilè*, a.-t.; بر خوشجه *bir khochdjè*, t.-p. — Avec plaisir et agrément, ذوق و صفا ایله *zevk u safā ilè*, a.-t.

AGRÉER, v. n., trouver bon, agréable, حظ ا *hazz it*, a.-t.; بکنمک *beïenmek*, t.; خوشلنمق *khochlanmaq*. — Recevoir favorablement, قبول ا *qaboul it*. — Consentir, trouver bon, راضی او *rāzi ol*, a.-t. — Faire agréer, بکندرمک *beïendurmek*. — Agréer, en t. de mar., équiper un vaisseau, دوناتمق کمی *guèmi donātmaq*, t.

AGRÉEUR, s. m., qui agrée un vaisseau, سفینه کلاتی ویرن *sèfinè alāti vïren*. — Sorte de courtier, سمسار مقولدسی *simsār maqoulèci*. — Ouvrier qui travaille le fil de fer, دمرتلی ایشلین ـ ایشجی *dèmirteli ichleïen, ichdji*, t.

AGRÉGATION, s. f., assemblage, اجتماع *idjtimā'*, a.; قاتش *qātich*. — Amas de choses, مجموعه *medjmou'a*, a.; یغین *ïghyn*, t. — Réception, admission dans un corps, une compagnie, قبولیت *qaboulïet*, ادخال *idkhāl*, a.

AGRÉGÉ, s. m., en droit, en médecine, suppléant d'un professeur, ملازم *mulāzim*. — Médecin reçu au collège de médecine, مدرسهٔ طبابتك مقبول اولمش اولان حکیم *medrècèï thybabettè maqboul olmych olān hekím*, حکیملرك زمره‌سنه معدود اولان *hekímleruñ zumrèsinè ma'doud olān*, a.-t.

AGRÉGER, v. a., recevoir, admettre, ارایه المق *arāïè almaq*, t.; ادخال ا *idkhāl it*. — S'Agréger, v. pr., بر جماعته کیرمک *bir djema'atè guïrmek*, a.-t.

AGRÉMENT, s. m., approbation, consentement, رضا *rizā*. — Avec l'agrément, le consentement du souverain, پادشاهك حسن رضاسی اوزره *pādichāhuñ husni rizāci uzrè*. — Bonne grâce, air qui plaît, manières qui agréent, لطافت *lethāfet*. —

Chose agréable, ذوقلو شی *zevqlu chei*. — Plaisir, sujet de satisfaction, حظ *hazz*, ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā*. — Amusement, اکلنجه *eïglendjè*, نزهت *nuzhet*. — Ornement, زینت *zïnet*, a.

Agrès, s. m. pl., بر سفینه‌نك دوناتمه‌سنه لازم کلان جمیع لاتی *bir sefïnènuñ donatmācinè lāzim guelen djèmi' alāti*, t.

Agresseur, s. m., اوّل اوران *evvel ourān*, باصیجی *bācïdji*, t.; صائل *sāïl*, a. — Repousser l'agresseur, دفع صائل ا *def'y sāïl it*, a.-t.

Agression, s. f., باصقن *bāsqoun*, t.; صولت *savlet*, هجوم *hudjoum*, a.; الك اوّل هجوم *ilk hudjoum*, t.-a.

Agreste, adj., ییانی *ïabāni*, t.; صحرایی *sahrāï*, برّی *berri*, a.

Agricole, adj., adonné à l'agriculture, زراعته مشغول *zirā'at ilè mechghoul*. — Relatif à l'agriculture, زراعته دائر *zirā'atè dāïr*, a.-t.; زارع *zāry'*, فلاحی *fellāhi*, a.

Agriculteur, s. m., زراعت ایدیجی *zirā'at idïdji*. Voy. Cultivateur.

Agriculture, s. f., زراعت *zirā'at*, فلاحة *felāhat*, حراثت *harācet*, a.; چفتجیلك *tchiftdjïlïk*, t.

S'Agriffer, v. pron., طرنق ایله یاپشمق ـ طوتنمق *thyrnaq ilè ïapichmaq, thoutounmaq*, t.

Agripaume, s. m., plante, فراسیون القلب *ferācioun ul-qalb*, a.

Agripper, v. a., قاپمق *qāpmaq*, پنچه‌لمك *pentchèlèmek*. — S'Agripper, پنچه‌لنمك *pentchèlenmek*, t.

Agronome, adj. et s. m., versé dans la science de l'agronomie, فنّ زراعتك ماهر *fenni zirā'attè māhir*.

Agronomie, s. f., théorie de l'agriculture, زراعت علم *'ylmi zirā'at*, علم الفلاحة النظری *'ylm ul-felāhāt unnazari*, a.

Aguerri, e, adj., محاربه کورمش *mouharèbè gueurmuch*, t.; جنك آزموده *djenk āzmoudè*, p.; جنکه اوکرنمش *djenguè eugrenmich*, t. — Il n'est pas aguerri, جنك احوالن بیلمز *djenk ahvālin bïlmez*.

Aguerrir, v. a., جنکه الشترمق *djenguè alichturmaq*. — S'Aguerrir, جنکه الشمق *djenguè alichmaq*. — S'habituer, الشمق *alichmaq*. — Prendre courage, غیرته کلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

Aguets, s. m. pl., lieux pour guetter (vieux mot); être aux aguets, se mettre aux aguets, فرصتی کوزتمك *fourçati gueuzetmek*, a.-t.; پوصوده ـ کمینك او *pouçouda, kemindè ol*, p.-t.; پوصوده طورمق *pouçouda dhourmaq*, t.

Ah! interject., اه *āh*, واه *vāh*, وای *vāï*, a.-t.

Aheurtement, s. m., عناد *'ynād*, a. Voy. Obstination.

S'Aheurter, v. pr., pour s'obstiner, s'opiniâtrer. Voyez ces mots.

Ahuri, adj., شاشقن *chāchqun*, شاشمش *chāchmich*, t.; مبهوت *mebhout*, a.; بیهوش *bïhouch*, p.

Ahurir, v. a., fam., شاشرمق *châchyrmaq*, t.; بيهوش ا *bîhouch it*. — S'Ahurir, شاشمق *châchmaq*, t.; سرسم او *sercem ol*, p.-t.

Aide, s. f., secours, assistance qu'on donne à quelqu'un, ياردم *ïârdum*, t.; مدد *meded*, عون *'avn*, اعانت *y'ânet*, معاونت *mou'âvenet*.

Aide, s. m., celui qui aide à un autre, le seconde, ياردمجى *ïârdumdji*, t.; معين *mou'în* (ce mot signifie également aide-de-camp). — Aide, lieutenant, adjoint, ملازم *mulâzim*, a. — Aide de cuisine, اشجى يماغى *achdji ïamâghy*, t.

Aider, v. a., ياردم ا *ïârdum it*, t.; اعانت ا *y'ânet it*, امداد ا *imdâd it*, a.-t. — Venir en aide, porter secours, ياردم يتشترمك *ïârdum ïètichturmek*. — S'Aider, se porter mutuellement secours, ياردملشمق *ïârdumlachmaq*, t.; بربرنه معاونت ا *bir birinè mou'âvenet it*, a.-t. — Faire usage, se servir, قوللنمق *qoullanmaq*, t.

Aides, s. f. pl., subsides sur les boissons pour *aider* à soutenir les dépenses de l'état, مشروبات رسوماتى *mechroubât rouçoumâti*, a.-t.

Aïdin (Guzel-Hyçar), ville de l'Asie-Mineure, ايدين كوزل حصار *aïdîn guzel hyçâr*.

Aïe! interjection qui marque la douleur, هاى *hâï*, p.; واه *vâh*, t.

Aïeul, s. m., pl. Aïeux, بيوك اتا *buûuk atâ*, دده *dèdè*, t.; جدّ *djedd*, pl. a. اجداد *edjdâd*.

Aïeule, s. f., بيوك انا *buûuk anâ*, t.; جدّة *djeddè*, a.

Aigle, s. m., oiseau, قرتال *qartâl*, قره قوش *qara qouch*, t.; نسر *necir*, pl. a. نسور *nuçour*. — L'aigle (constellation), نسر *necir*, نسر طائر *nesr thâïr*. — Pierre d'aigle, حجر الولادة *hadjer el-vulâdet*. Voyez Aélite.

Aigle, s. f., étendard, بيراق *baïrâq*, t.

Aiglon, s. m., قرتالجق *qartâldjiq*, قرتال ياوروسى *qartâl ïâvrouçou*, t.

Aigre, adj., acide, اكشى *ekchi*, ترشى *turchu*. — S'Aigrir, tourner à l'aigre, اكشيمك *ekchîmek*. — Aigre, en parlant de l'humeur, du caractère, سرت *sert*, t.

Aigre de Cèdre, s. m., برجنس ليمون صويى *bir djins limoun souï*, t.

Aigre-Doux, adj. m., Aigre-Douce, fém., مبخوش *maïkhoch*, p.

Aigrefin, s. m. Voyez Escroc.

Aigrefin, s. m., poisson, اشك بالغى *echek bâlyghy*, t.

Aigrelet, adj., اكشيجه *ekchîdjè*, t.

Aigrement, adv., سرتلكله *sertlyguilè*, t.

Aigremoine, s. f., plante apéritive, قاسق اوتى *qâçyq oty*, t.; غافث *ghâfys*, غافت *ghâfyt*, a.

Aigremore, s. m., charbon pulvérisé pour le feu d'artifice, كمور توزى *kumur tozy*, t.

Aigrette, s. f., oiseau, بالقجل *bâlyqtchil*, t. — Panache, سرغوج

sarghoudj. — du sultan, زلف *zulf*. — des soldats turcs, espèce de décoration qui ne se portait autrefois qu'à l'armée, چلنك *tchelenk*, t.; — Léger bouquet de pierres précieuses, aigrette du chah de Perse, چكه *tchekè*, p.

Aigreur, s. f., qualité de ce qui est aigre, اكشيلك *ekchílik*, t.; ككرەلك *kèkrèlik*. — Amertume, disposition à se fâcher, سرتلسك *sertlik*, t.; خشونت *khouchounet*, a.

Aigri, e, adj., passé à l'aigre, اكشى *ekchi*, اكشيلنمش *ekchílenmich*. — Irrité, كوجنمش *gudjenmich*, كوسلو *kuslu*, t.

Aigrir, v. a., rendre aigre, اكشمك *ekchitmek*. — Irriter, كوجندرمك *gudjendurmek*, طارلتمق *dhāryltmaq*. — S'Aigrir, devenir aigre, اكشمك *ekchímek*. — S'irriter, طارلمق *dhārylmaq*, كوجنمك *gudjenmek*, t.

Aigu, e, adj., pointu, سورى *sivri*, اوجلو *oudjlu*, كسكين *keskín*, t. — Douleur aigue, وجع شديد *vèdjaï chedíd*. — Maladie violente, سانجى مرض شديد *sāndji marazi chedíd*, مرض حاد *marazi hādd*. — Angle aigu, زاويهٔ حادّه *zāvièï hāddè*, a. — Un son aigu, قتى بر اواز *qati bir avāz*.

Aiguade, s. f., eau douce pour les vaisseaux, كميلر ايچون طتلو صويى *guèmíler itchoun thatlu souï*, t. — Lieu où l'on prend l'eau, طتلو صويى چقرەجق ير *thatlu souï tchiqaradjaq ïer*, t.

Aiguière, s. f., ابريق *ibryq*, t.

Aiguiérée, s. f, plein une aiguière, برابريق مقدارى *bir ibryq myqtāri*, بر ابريق طولوسى *bir ibryq dholouçou*, t.

Aiguillade, s. f., اوكندره *eugundurè*, t.

Aiguille, s. f., outil pour coudre, اكنه *ignè*, t.; ابره *ibrè*, a. — de montre, ساعت عقربى *sā'at 'aqrebi*. — à coudre de la grosse toile, چوالدوز *tchuvāldouz*. — De fil en aiguille, adv., دەدن دپدن *derèden tepèden*, t.

Aiguillée, s. f, longueur de fil, de soie pour l'aiguille, بر اكنه ايپلك *bir ignè iplík ïākhod ipek*, t.

Aiguillette, s. f., باغ *bāgh*, شريت *cherít*, t.

Aiguillier, s. m, اكنه قابى *ignè qābi*, t.

Aiguillière, s. f., بر جنس بالق اغى *bir djins bālyq aghy*, t.

Aiguillon, s. m., دورتى *deurti*. — d'une boucle, توقه دلى *toqa dili*. — Bâton pointu, اوكندره *eugundurè*, *euguèndurè*, t. — Dard d'insecte, نيش *nîch*, p. — d'abeille, آرو نيشى *árou nîchi*. — de la chair, غلبهٔ شهوت نفس *ghalebèï chehvet*, نفس امّاره *nefsi emmārè*, a.

Aiguillonner, v. a., دورتمك *deurtmek*. — Exciter, animer, تحريض تحريك ا *tahríz*, *tahírk it*, a.-t.

Aiguisement, s. m., بلنمه *biletmè*, t.

Aiguiser, v. a., بلمك *bilèmek*, بلتمك *biletmek*, سوربلتمك

sevrîltmek, t.; كسكين ا *keskîn it*, a.-t.

Ail, s. m., صرمساق *saremsâq*; pl. Aux, صرمساقلر *sarymsâqlar*. — Une tête d'ail, بر باش صرمساق *bir bâch sarymsâq*. — Une gousse d'ail, بر ديش صرمساق *bir dîch sarymsâq*.

Aile, s. f., قناد *qanâd*, t.; جناح *djenâh*, a. (fait au pl. a. اجنحة *edjnihat* et جنح *djunh*); پر *per*, بال *bâl*, p.

Ailes de bâtiment, s. f. pl., بنانك ايكى طرفى *binânuñ iki tharafi*. — Une des ailes, بنانك بر طرفى *binânuñ bir tharafi*, t.-a.; دائره *dâïrè*, a.

Ailes d'une armée, s. f. pl., عسكرك قنادلرى *'askeruñ qanâdleri*, جناحين *djenâheïn*. — Une seule aile, قول *qol*. — droite, صاغ قول *sâgh qol*, t.; ميمنه *meïmenè*, a. — gauche, صول قول *sol qol*, t.; ميسره *meïcirè*, a.

Ailé, e, adj., قنادلو *qanâdlu*, t.

Aileron, s. m., قنادك اوجى *qanâduñ oudju*, قنادجق *qanâdjyq*, t.

Aillade, s. f., sauce à l'ail, ترەتور *terètor*, t.

Ailleurs, adv., غير يره *ghaïr ïèrè*, بشقه يرده *bachqa ïerdè*. — D'ailleurs, بشقه يردن *bachqa ïerden*. — D'ailleurs, de plus, en outre, بوندن بشقه *boundan bachqa*, بوندن ماعدا *boundan mâ'edâ*.

Aimable, adj., سويلجك *seviledjek*, دلبر سوكولو *sevgulu, dilber*, p.; محبوب *mahboub*, a; محبتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Aimant, adj., سوجى *sevidji*, t.; محبته مائل *mouhabbetè mâïl*, a.

Aimant, s. m., pierre, minéral ferrugineux qui attire le fer, دمر قپان *dèmir qapân*, t.; مقناطيس *miqnâthys*, a. — Pierre d'aimant, مقناطيس طاشى *myqnâthis thâchi*, حجر مغنطيس *hadjeri myghnâthys*, a.

Aimanter, v. a., مقناطيسيله سورمك *myqnâthicilè surmek*, مقناطيسلمق *miqnâthislamaq*, a.-t.

Aimé, adj., محبوب *mahboub*, a.; سوليمش *sevilmich*, سومش *sevmich*, t.

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, سومك *sevmek*, t.

Aimer, prendre plaisir à, حظ ا *hazz it*, a.-t. — Être amoureux de, عاشق او *'âchyq ol*, a.-t.

S'Aimer, s'entr'aimer, سوشمك *sèvichmek*.

S'Aimer soi-même, كندى كندينى سومك *guendi guendini sevmek*, كندوبى سومك *guenduïi sevmek*, t.

Aîne, s. f., قاسق *qâçyq*, t.

Aîné, adj, بيوك *buïuk*. — L'aîné des enfans, اوغللرك اولوسى *oghoulleruñ olouçou*, t.; الك اولاد *ilk evlâd*, t.-a. — Le frère aîné, بيوك قرداش *buïuk qardâch*, t.

Aînesse, s. f., الك اولادلق *ilk evlâdlyq*, نخستزاده لك *nukhustzâdèlik*, p.-t.

Ainsi, adv., de cette façon, شويله *cheuïlè*, بويله *beuïlè*, بو وجهيله *bou vedjhilè*. — C'est ainsi, بويله در *beuïlè dur*. — S'il en est ainsi, بويله ايسه *beuïlè icè*. — Qu'il en soit ainsi, soit, بويله اولسون *beuïlè olsoun*. — Par conséquent, كذلك *kèzalikè*. — C'est pourquoi, لاجل ذلك *liedjli zalikè*, a. — Or, ainsi donc, امدى *imdi*, t.; بويله جه *beuïlèdjè*. — Ainsi soit-il, je le souhaite, امين *amín*, ان شا الله *inchāllah*, a.

Air, s. m., fluide, température, هوا *havā*, روزكار *rouzguiār*. — L'air est pesant, هوا ثقيلدر *havā saqyldur*. — Il ne fait pas d'air, هيچ روزكار يوقدر *hitch rouzguiār ïoqtur*.

Air, façon, manière, طورو حركت *thavru hareket*, a.-t.; ادا *edā*, طور *thavr*, a. — Avoir l'air, ressembler à quelqu'un, بكزمك *beñzèmek*. — Il a l'air d'un honnête homme, اهل عرض ادمه بكزر *ehli'yrz ademè beñzer*. — En l'air, sans fondement, اصلى فصلى يوق *asly fasly ïoq*. — Propos en l'air, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*. — Il a son air, il lui ressemble, اكا بكزر *añā beñzer*.

Air, suite de tons qui composent un chant, پرده *perdè*, p.; رقم *raqam*, مقام *maqām*, a.

Airain, s. m., cuivre rouge, پرنج *pirindj*, p.; نحاس احمر *nouhās ahmer*, a.

Aire, s. f., خرمن *khyrmen*, vulg. حرمان *harmān*, t.

Airée, s. f., quantité de froment contenue dans une aire, بر خرمن مقدارى بغداى *bir khyrmen myqtāri boghdāï*, t.

Airelle, s. f., يبان مرسينى *ïabān mersíni*, t.

Airer, v. n., faire son nid (vieux mot), يوالمق *ïouvālamaq*, t.

Ais, s. m., تخته جك *takhtadjik*, پداوره *pèdāvra*, t.

Aisance, s. f., facilité, قولايلق *qolāïlyq*. — Commodité, وسعت *vus'at*, حضور *houzour*, a.; يسر *ïusr*, *ïuçur*. — Fortune, زنكينلك *zenguínlik*, ماللولق *māllulyq*. — Douceur, tranquillité de la vie, رفاهة *refāhet*, رفاهيت *refāhïet*, a.; خوشحال *khoch hāl*. — Jouir de cette aisance, خوشحال او *khoch hāl ol*, حالى خوش او *hāli khoch ol*. — Lieux d'aisances, اياق يولى *aïāq ïolou*, t.; ادبخانه *edebkhānè*, p.; ممشا *mimchā*, a.

Aise, s. f. Voyez Contentement, Satisfaction.

Aise, commodité, aisance, s. f., حضور *houzour*, راحت *rāhat*, a. — Être à son aise, حضورايله اوتورمق *houzourilè otourmaq*, راحتلق سورمك *rāhatlyq surmek*. — A l'aise, commodément, sans peine, راحتله *rāhatlè*, زحمتسز *zahmetsyz*, a.-t.; انى قونى *eni qonou*. — Avoir de la fortune, زنكين او *zenguín ol*.

Aisé, adj., facile, قولاى *qolāï*, t; آسان *âçān*, p.

Aisé, assez riche, ماللو *māllu*, a.-t.; اوسط الحال *avsath ul-hāl*, a.

Aisément, adv., قولايلغله *qolāïlyghilè*, قولايجه *qolāïdjè*, وجه اسان ايله *vedjhi açān ilè*, سهولت

أيله بالسهوله *souhoulet ilè*, a.-t.; *bissouhoulè*, a.

Aisselle, s. f., قولتوق *qoltouq*, t.; بغل *baghal*, p.

Ajourné, adj., ايرتلنمش *irtèlenmich*. — Assigné, محكمه يه دعوت اولنمش *mehkemèï d'avet olounmich*, a.-t.

Ajournement, s. m., عوق *'avq*, تاخير *tākhyr*; تراخی *terākhy*, a.

Ajourner, v. a., ايرتلمك *irtèlèmek*, بشقه كونه صالمق *bachqa gunè sālmaq*, فردايه صالمق *ferdāïè sālmaq*, t.

Ajouter, v. a., قاتمق *qātmaq*, قوشمق *qochmaq*. — Joindre, ضمّ ا *zamm it*. — foi à....., croire, انانمق *inānmaq*, اعتقاد ا *y'tiqād it*, a.-t.

Ajustement, s. m., action d'ajuster, دوزن *duzen*, ترتيب *tertib*, a. — Parure, زينت *zīnet*, a.

Ajuster, v. a., rendre juste au poids, تماملامق *tèmāmlāmaq*, t.; تمام ا *temām it*, a.-t. — Égaliser, اوبدرمق *ouïdourmaq*, t.; تسويه ا *tesvïè it*. — Ordonner, rendre propre à .., ياقشترمق *ïāqychturmaq*, اوبدرمق *ouïdourmaq*, دوزمك *duzmek*, برابرلمك *berāberlemek*, دوزلتمك *duzeltmek*. — Viser, نشان آلمق *nichānlamaq*, نشانلمق *nichān âlmaq*, p.-t. — Parer, embellir, زينتلمك *zīnetlèmek*, تزيين ا *teziin it*, a.-t.

S'Ajuster, v. réfl., se parer, زينتلنمك *zīnetlenmek*.—Se préparer, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*, a.-t. — Convenir, cadrer, اويمق *ouïmaq*, يقشمق *ïaqychmaq*, t.

Ajustoir, s. m., balance où l'on pèse les monnaies avant de les frapper, ضربخانده استعمال اولنان پاره ترازوسی *zarb khānèdè ist'ymāl olounān pāra terāzouci*, t.

Akkerman, ville de la Bessarabie, اق كرمان *aq kermān*, connue particulièrement par le traité du 7 octobre 1826 entre la Russie et la Porte ottomane.

Akyssar, ville de l'Anatolie, اق حصار *aq hyçār*.

Aladja, s. f., sorte d'indienne qui se fabrique à Magnésie, الاجه *alādja*, t.

Alambic, s. m., انبيق *embïq*, a.

Alambiquer, v. a., fatiguer l'esprit, جانه ثقلت ويرمك *djāna syqlet vïrmek*, a.-t.

S'Alambiquer, v. réfl., s'épuiser l'esprit par une recherche obstinée de subtilités, موشكافلك ا *mouchikiāflik it*, p.-t.

Alambiqué, adj., trop subtil, trop recherché, مدقق *moudaqqrq*, a.

Alarguer, v. n., t. de marine, prendre, gagner le large, لارغه ا *alārgha it*, t.

S'Alarguer, v. réfl., s'éloigner d'une côte, قره دن اوزنمق *qaraden ouzanmaq*, t.

Alarme, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, دترش *titrich*. — Bruit, cri de détresse, پوتيره *potyra h*, ولوله *velvèlè*, كورلدی *geurultï*,

باتردی *bātyrdy*. — Donner l'alarme, کورلدی - ولوله براقمق *gueurulty, velvèlè brāqmaq*, t. — Fausse alarme, مغلطه *maghlatha*, a.-t.

Alarmer, v. a., قورقوتمق *qorqoutmaq*, t.

S'Alarmer, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, شاشمق *chāchmaq*, t.

Alarmiste, s. m., اراجیف خبرلر ویریجی *arādjíf khaberler viridji*, a.-t.; اراجیف صاحبی *arādjíf sāhibi*, a.-t.

Albanais, s. et adj., ارناود *arnāoud*, t.

Albanie, prov. turque, ارناود ولایتی *arnāoud vilāïeti*, ارناودلق *arnāoudlyq*, t.

Albatre, s. m., اق مرمر *aq mermer*, صو مرمری *sou mermeri*, t.

Albugo, s. m., taie sur l'œil, کوز بیاضنه عارض اولان لکه *gueuz beïāzinè 'āriz olān lekkè*, t.

Album, s. m., مجموعه *medjmou'a*, a.

Albumine, s. f., substance semblable au blanc d'œuf, یمورطه اغینه بکزین نسنه *ioumourtha aghyna benzèïen nesnè*, t.

Alcade, s. m., juge en Espagne, اسپانیه‌ده قاضی تسمیه‌سی *ispāniada qāzi tesmîèci*, a.-t.

Alcali, s. m., sel tiré de la soude, قالیه ملحی *qālia melhy*, قلی *qali*, a.-t.

Alcali volatil, نشادر روحی *nechādir rouhi*, a.-t.

Alcalin, e, adj., قالیه ملحنه دائر *qālia melhinè dāïr*, a.-t.

Alcaliser, v. a., قالیه ملحئ استخراج ا *qālia melhyi istikhrādj it*.

Alcée, s. f., espèce de mauve sauvage, بیان ابم کومجینك جنسی *ïabān èbem gumèdjínuñ djinsi*, t.

Alchimie, s. f., الکیمیا *alkîmíā*, کیمیای باطل *kimiāï bāthyl*, a.

Alchimille, s. f., pied de lion (plante), شیرپا اوتی *chírpā oty*, p.-t.; ارسلان پاچه‌سی *arslān pātchāci*, t.; رجل الاسد *redjl ul-èced*, لوف السباع *levful-sebā'*, a.

Alchimique, adj., کیمیایی *kimiāïi*, کیمیای باطله دائر *kimïāï bāthilè dāïr*, a.-t.

Alchimiste, s. m., کیمیاکر *kimiāguer*, p.

Alcibiadium, s. m., nom de la vipérine (plante), انکرك اوتی *enguièrek oty*, t.; یبان لسان ثور *ïabān liçāni sor*, t.-a.

Alcohol, s. m., poudre très-fine, کحل *kohl*, توتیا *toutiā*, سرمه *surmè*. Voyez Collyre.

Alcohol, esprit de vin pur, راقی روحی *rāqy rouhi*, t.-a.; روح العرقی *rouh ul-araqy*, a.

Alcoholiser, v. a., توزه دوندرمك *tozè deundurmek*, انجه توز کبی ازمك *indjè toz guibi ezmek*, t.

Alcoran. Voyez Coran.

Alcôve, s. f., یتاق یری *ïātaq ïèri*, t.

Alcyon, s. m., مارتی *mārti*, مارتی قوشی *mārti qouchi*, t.

Aldebaran, s. m., étoile, الدبران *aldeberān*, a.

ALÈGRE, adj., شن *chen*, كولر *guler* يوزلو *üuzlu*, شوخ *choukh*, p.; مسرور *mesrour*, a.

ALÈGREMENT, adv., شنلكله *chenliklè*, t.; سرور ايله *surourilè*, a.-t.

ALÈNE, s. f., بيز *bíz*, t.

ALÉNOIS (cresson), adj., بر نوع تره اوتى *bir nev'i tèrè oty*, t.

ALENTOUR de, adv., چوره *tchevrè*. — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, طولاينك *dholāïndè*, اطرافيك *ethrafiè*, a.-t.

ALENTOURS, s. m. pl., les environs, بر يركك اطرافلرى *bir ïerüñ ethrāfleri*, t.

ALENTOURS, ceux qui vivent habituellement avec quelqu'un, اشنالر *achināler*, اصحاب *ashāb*, a.

ALEP, v. de Syrie, حلب *haleb*; et avec le surnom, حلب الشهبا *haleb echchehbā*.

ALÉPIN, s. et adj., natif d'Alep, حلبى *halebi*.

ALERTE, adj., چاپك *tchāpouk*, t.; حاضر باش *hāzyr bāch*, اويانق *ouïānyq*, t.

ALERTE. Voyez ALARME.

ALERTE, interj. ou adv., debout, sur vos gardes, حاضر اول *hāzyr ol*, قالق *qālq*, هايدك *hāïdè*, t.

ALÉVIN, s. m., انجه بالقلر *indjè bālyqler*, t.

ALEXANDRE, n. pr., اسكندر *iskender*.

ALEXANDRETTE, ville de Syrie, اسكندرون *iskenderoun*.

ALEXANDRIE, v. d'Ég., اسكندريه *iskenderiïè*.

ALEXIS, n. pr., رشا *rachā*, a.

ALEZAN (cheval), adj., آل آت *āl āt*, قولا اتى *qoulā ati*, t.

ALÈZE, s. f., خسته يتاغنلك *khasta ïatāghinda qonilān tchārchafdjiq*, t.

ALFONSIN, s. m., instrument de chirurgie pour tirer les balles, بدن انساندن تفنك فندغنى چقره‌جق جراح التى *bedeni insānden tufinq fondoughyni tchyqaradjaq djerrāh aleti*, t.

ALGARADE, s. f., سوكش *seuüuch*, t.; بد معامله *bed mou'āmelè*, p.-a.

ALGÈBRE, s. f., الجبر *aldjebr*, الجبره *aldjebrè*, a.; علم الجبر والمقابله *'ylm uldjebr vel-muqābelè*.

ALGÉBRIQUE, adj., جبرى *djèberi*, a.

ALGÉBRISTE, s. m., علم الجبره آشنا *'ylmul-djeberè āchinā*, t.

ALGER, ville de Barbarie, جزاير *djèzāïr*. — L'ancienne régence d'Alger, جزاير اوجاغى *djèzāïr odjāghy*, t.

ALGÉRIEN, s. et adj., جزايرلو *djèzāïrlu*, a.-t.

ALGUE, s. f., دكز اوتى *deñiz oty*, دكز ارشته‌سى *deñiz erichtèci*, t.

ALIBI, s. m., présence dans un lieu autre que celui indiqué, اشارت اولنماندن غيرى بريرده حاضر بولنمسى *ichāret olounānden ghaïri bir ïerdè hāzir boulounmaci*.

ALIBORON, s. m., ignorant, جاهل كمسنه *djāhil kimesnè*, a. — Homme qui fait l'important, فورته‌جى *fortadji*.

ALIDADE, s. f., règle pour mesuser les angles, زاویه جدولی *zāvič djedveli*, a.-t.

ALIDADE, aiguille de cadran, عقرب *'aqreb*, a.

ALIDES, s. m. pl., descendans d'Ali, علوی *'alevi*, pl. علویان *'alevīān*; اهل البیت *ehl ul-beït*, a.

ALIÉNABLE, adj., جائز البیع *djāïz ul-be'ï*, a.; صاتمه‌سی جائز *sātmaci djāïz*, t.-a.

ALIÉNATION, s. f., vente, بیع *beï'*, a.

ALIÉNATION de l'esprit, folie, دلیلک *delīlik*, t.; جنون *djunoun*, a.

ALIÉNATION des esprits, تباعد *tebāidi khavāthyr*, خلق عوامک *khalq 'aduvèti*, عداوتی خوشنودسزلکنی *'avamuñ khochnoud syzlygui*, a.-p.-t.

ALIÉNÉ, E, adj., vendu ou cédé à un autre, غیره ویرلمش - صاتلمش *ghaïrè vīrilmich*, *sātilmich*. — Biens aliénés, غیره صاتلمش اموال *ghaïrè sātilmich emvāl*, t. — Aliéné d'esprit, مجنون *medjnoun*, a.

ALIÉNER, v. a, vendre, صاتمق *sātmāq*, بر ملکی یاصاتمق یاخود بر غیری کمسنه اوزرنه حواله ا *bir mulki ïā sātmaq*, *ïākhod bir ghaïri kimesnè uzerinè havālè it*. — Rendre fou, دلی ا *deli it*, دلورتمک *dèlurtmek*, چلدرمک *tcheldurmek*, مجنون ا *medjnoun it*, a.-t.

ALIGNEMENT, s. m., action de mettre en rangs, تصفیف *tasfyf*. — Redressement, تسویه *tasvïè*, a.; طوغرلتمه *dhoghroultma*, t. — Terme de commandement, طابور اولدجق *thābour oladjaq*. — A droite alignement, صاغه طابور اولدجق *sāgha thābour oladjaq*.

ALIGNER, v. a., mettre en rangs, صره اوزره دیزمک *dīzmek*, صره اوزره دیزمک *sirā uzrè dīzmek*, بر دیزی اوزره قومق *bir dīzi uzrè qomaq*, تصفیف ا *tasfīf it*, صف بغلتمق *saf baghlatmaq*. — Aligner des troupes, طابور دیزمک *thābour dīzmek*, t.

S'ALIGNER, v. réfl., دیزلمک *dīzilmek*, t.; صف بغلمق *saf baghlamaq*, a.-t.

ALIMENT, s. m., nourriture, طعام *tha'ām*, a.; یمیجک *ïèmèdjek*, t.; غدا *ghydā*, قوت *qout*, a. — Alimens, plur., du corps, غدای جسمانی *ghydāï djesmāni*. — spirituels, غدای روحانی *ghydāï rouhāni*, قوت روح *qouti rouh*, a.

ALIMENTAIRE, adj., destiné pour les alimens, غدایی *ghadāïi*. — Pension alimentaire, دیرلک *dīrlik*, t.; معیشه *m'aïchet*, معاش *me'āch*, نفقه *nafaqa*, a.

ALIMENTER, v. a., بسلمک *beslèmek*, t.; اطعام ا *yth'ām it*, a.-t.

ALINÉA, s. m., سطرك ابتداسی *sathruñ iptidāci*, a.-t.

ALIQUANTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متباین *'adedi mutebāïn*, a.

ALIQUOTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متداخل *'adedi mutedākhyl*, a.

ALITER, v. a., یتاغه قومق *ïatāgha qomaq*, خسته یاتدرمق *khasta*

ïätturmaq, t. — S'Aliter, v. réfl., صاحب فراش او *sāhyb firāch ol*, a.-p.-t.

Alité, adj., صاحب فراش *sāhyb firāch*, a.-p.

Alizari, s. m., racine sèche de garance, قورو قزل بویا کوکی *qourou qyzıl boïā keuki*, t.

Alizés (vents), réguliers, بحر محیطك نامتغیر روزگارلر *bahri mouhytiké nāmuteghaïir rouziguiārlar*.

Alize, s. f., دوم *diwim*, نبق *nabaq*, a.

Alizier, s. m., دوبم *devim*, نبق اغاجی *nabaq aghādji*, t.

Alkekendje ou Coqueret, s. m., herbe, کاکنج *kiākendj*, a.

Alkermès, s. m., confection, قرمز معجونی *qyrmiz m'adjouni*, a.-t.; معجون القرمز *m'adjoun ul-qyrmiz*, a.

Allaitement, s. m., امزرش *emzurich*, t.; ارضاع-رضاع *irzā'-rizā'*, رضاعت *rizā'at*. a.

Allaiter, v. a., امزرمك *emzurmek*, سود ویرمك *sud vírmek*, مه ویرمك *mèmè vírmek*, t.; ارضاع ا *irzā' it*, a.-t. — Allaiter un enfant, چوجوغه مه ویرمك *tchodjougha mèmè vírmek*.

Allant, s. m., کیدن *guíden*. — Les allans et les venans, s. pl., کلوب کیدنلر *guèlup guídenler*, t.; آمد شد ایدنلر *âmed chud idenler*, p.-t.; گشت و گذار ایدنلر *guecht u guzār idenler*, p.-t.

Allécher, v. a., داداندرمق *dādāndurmaq*, t.

Allée, s. f., passage entre deux murs, ایکی دیوارك اراسنده کی یول *iki divārun arāsinda ki ïol*. — d'arbres, اغاجلق یول *aghādjlyq ïol*, t.

Allées et venues, s. pl., کلش کیدش *guèlich guidich*, t.; گشت و گذار *guecht u guzār*, p.

Allégation, s. f., ایراد *irād*, تقریر *teqryr*, نقل *naql*, a.

Allége, s. m., بیوك فلوقه *buïuk fulouqa*, ماونه *māona*, t.

Allègement, s. m., تخفیف *takhfíf*, a.

Alléger, v. a., ییکیلتمك *ïïnïleïmek*, t.; تخفیف ا *takhfíf it*; تقلیل ا *taqlíl it*, a.-t.

Allégir, v. a., تقلیل ا *taqlíl it*, a.-t.; هر طرفدن ازالتمق *her tharaftan azāltmaq*, t.

Allégorie, s. f., تمثیل *temsíl*, مجاز *medjāz*, a.; استعاره *isty'ārè*, کنایه *kināïè*, a.

Allégorique, adj., مجازی *medjāzi*, a.

Allégoriquement, adv., کنایه *kināïè ilè*, تمثیل ایله *temsíl ilè*, مجازاً *mudjāzen*, a.-t.

Allégoriser, v. a., تمثیل ـ کنایه ا *temsíl*, *kināïè it*, a.-t.

Allégoriste, s. m., مفسر کنایات *mufessiri kināïāt*, a.

Allégresse, s. f., سرور *surour*, a.; کیف *kèïf*, t.; شاذلق *chāzlyq*, p.-t.

Alléguer, v. a., mettre en avant, اورتهیه چقارمق *ortaïa tchyqārmaq*. — Citer une autorité, un fait, نقل ـ ایراد ا *naql*, *irād it*. — Donner

pour motif, حجّتلمك *heuddjetlèmek*, سببی سویلمك *sebebi seuïlèmek*, a.-t.

Alléluia, s. m., سبحان الله *soubhān allah*, a.

Allemagne, s. f., نمچه ممالکی *nemtchè memāliki*, الامان ولایتی *alāmān vilāïeti*, جرمانیا *djermāníā*, t.

Allemand, s. m., نمچه‌لو - نمسه‌لی *nemtchèlu* ou *nemseli*, الامان *alāmān*, t.

Aller, v. n., کیتمك *guîtmek*, وارمق *vārmaq*, — Où allez-vous? نره‌یه کیدرسکز *nèrèïè guîdersiñyz*. — Je vais à la maison, اوه کیدرم *evè guîdèrum*. — Partir, se mettre en route, یوله کیتمك *ïola guîtmek*. — Aller, voyager par terre, قره‌دن کیتمك *qaradan guîtmek*. — par mer, دکزدن کیتمك *deñyzden guîtmek*. — Aller à pied, یایان کیتمك *ïāïān guîtmek*. — à cheval, ات ایله کیتمك *at ilè guîtmek*. — en bateau, قایغله کیتمك *qāïguilè guîtmek*. — Aller à la Porte, signifie à Constantinople, se rendre au ministère, chez le grand vizir ou au palais du sultan, قپویه وارمق *qapouïa vārmaq*. — Aller par force, زور ایله کیتمك *zor ilè guîtmek*. — Aller en France, فرانسه‌یه کیتمك *frānçaïa guîtmek*. — Aller en avant, avancer, الرو کیتمك *ileru guîtmek*. — Aller à l'écart, se retirer, تنهایه وارمق - کیتمك *tenhāïè vārmaq*, *guîtmek*. — Aller de porte en porte, قپودن قپویه وارمق *qapoudan qapouïè vārmaq*. — Aller à la selle, à la garde-robe, - ایاق یولنه وارمق کیتمك *aïāq ïolyna vārmaq*, *guîtmek*. — Aller et venir, واروب کلمك *vārup guelmek*. — Aller son chemin, یولنه کیتمك *ïolyna guîtmek*. — Laisser aller, قویویرمك *qoïvirmek*, صالیویرمك *sālyvírmek*. — Laisser aller les choses comme elles vont, suivre le courant, ایشی نیجه یوررسه یوروتمك *ichi nídjè ïurursa ïurutmek*, صویی اقندی ایله یوروتمك *souï aqynty ilè ïurutmek*. — Se laisser aller, یوالنمق *ïouvālanmaq*. — Les allans et les venans, کلوب کیدنلر *guèlup guîdenler*. — Marcher, یوریمك *ïurimek*, یورومك *ïurumek*. — Aller à .., se montrer à..., بالغ او *bāligh ol*. — Aller, cadrer, être séant, être propre à..., یاقشمق *ïāqichmaq*. — Ce vêtement ne vous va pas, بو روبا سزه یاقشمز *bou roubā sizè ïāqychmaz*. — Aller, se mouvoir, en parlant des machines, اشلمك *ichlèmek*, اشلنمك *ichlenmek*, اوینامق *oïnāmaq*. — Cette montre ne va pas, بو ساعت اشلمز *bou sā'at ichlèmez*. — Comment ça va-t-il? comment va votre santé? مزاج شریفکز نصلدر *mizādji cherífiñyz nacyl dur*. — Il y va, il s'agit de, طوقنور *dhoqounour*. — Il y va de votre honneur, سنك عرضکه طوقنور *senuñ 'yrziñè dhoqounour*. — S'en aller, کیتمك *guîtmek*. — Allons, partons! کیدلم *guídèlum*, t. — Aller aux voix, مرام و اختیار عوامی استعلام ا *merāmu ykhtiāri 'avāmi ist'ilām it*.

Alliage, s. m., mélange de mé-

taux, اختلاط اجزای معدنیه *ykhtilāthy edjzāï m'aadenïiè.*

Alliance, s. f., entre les familles, خصملق مقارنت *khicymlyq muqārenet.* — Alliance, confédération, برلق اتفاق *birlyq*, t.; اتفاق معاهد *ittifāq, mu'āhedè.* — Faire une alliance, عقد معاهد ا *'aqdi mu'āhedè it*, a.-t. — Parenté, مصاهرت *mouçāheret.* — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرضی و تدافعی *ittifāqy te'arrouzi vu tedāfu'i*, a.-t.

Allié, s. f., d'une puissance, متفق *mutteſyq.* — Parent, خصم اقربا *khycim, aqrabā.* — Les puissances alliées, دول متفقه *duveli mutteſiqā.*

Allier, v. a., mêler, incorporer ensemble, قارشترمق *qārichturmaq.* — Joindre par mariage, par parenté, خصملق بغلتمق *khycimlyq baghlatmaq.* — S'Allier, s'unir à une famille, خصملق بغلمق *khycimlyq baghlamaq*, مصاهرت ا *muçāheret it.* — Se liguer, برلك ـ اتفاق ا *birlik, ittyfāq it*, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it.* — Se combiner, قرشمق *qarichmaq*, t.

Allitération, s. f., consonnance des mots, تسجیع *tesdjy'*, a.

Allocation, s f., حسابلك *hyssābdè ïāzilmich nesnè*, t.

Allocution, s. f., خطاب *khythāb*, a.

Allonge, s. f., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma.* — Cordage, اورغان *orghān*, t.

Allongé, e, adj., اوزادلمش *ouzādilmich*, اوزانمش *ouzānmich*, t.; ممدود *memdoud*, a.

Allongement, s. m., اوزاتمه *ouzātma*, t.

Allonger, v. a., rendre plus long, faire durer plus long-temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطویل ا *tathvíl it*, a. t.; اوزادیه صالمق *ouzādïè sālmaq*, اوزاق یره صالمق *ouzāqïerè sālmaq*, سورمك *surmek.* — S'Allonger, اوزادلمق *ouzādilmaq*, t.; اوزانمق *ouzānmaq*, t.

Allouable, adj., qui se peut accorder, ویرلهجك *vïrilèdjek*, t.; مساعد اولنور *muça'edè olounour.* — Qui peut être passé en compte, حسابك قونلهجق *hyçābtè qonouladjaq*, a.-t.

Allouer, v. a., approuver une dépense, قبول ا *qaboul it.* Voyez Accorder. — Tenir compte d'une somme sur une plus grande, حسابه تحویل ا *hyçābè tahvíl it*, a.-t.

Allumer, v. a., یاقمق et باقمق *ïāqmaq.* — S'Allumer, یانمق *ïānmaq*, t.

Allumette, s. f., طوتراق *thoutrāq*, کبریت *kibrít*, t.

Allumeur, s. m., یاقیجی *ïāqydji*, t.

Allure, s. f., یورش *ïurich*, t.; طورو حرکت *thavru hareket*, a.; کیدیش *guidích*, t.

Allusion, s. f., کنایه *kināïè*, a. — Faire allusion, کنایه ایلمه سوبلمك *kināïè ilè seuïlèmek*, a.-t.

Alluvion, s. f., چای طاشقنلغی *tchāï thāchqynlyghy*, t.

ALMANACH, s. m., روز نامه *rouz nāmè*, p.; تقويم *taqvím*, a.

ALOÈS, s. m., عود *'oud*. — Bois, صبر عود اغاجی *'oud aghādji*, *sabr*, *sebir*. Voyez, pour les diverses espèces d'aloès, le *Dictionnaire turc-français*, au mot صبر.

ALOI, s. m., titre de l'or et de l'argent, عيار *'aïār*, a. — Argent de bon aloi, خاص اقچه *khāss aqtchè*, عيار اقچه *'aïār aqtchè*. — De bas ou de mauvais aloi, الچق اقچه *altchaq aqtchè*, t.

ALOPÉCIE, s. f., صاچ دوكلمه‌سی *sātch deukulmèci*, t.; دا الثعلب *dā elsa'leb*, a.

ALORS, adv., اول زمان *ol zemān*, اول وقت *ol vaqit*, a.-t.; بوكز *bouguez*, t.

ALOSE, s. f., قره كوز بالق *qara gueuz bālyq*. Voy. SÈCHE.

ALOUETTE, s. f., تويغار *toïghār*, چاير قوشی *tchāïr qouchi*, t.

ALOURDIR, v. a., اغرا *aghyr it*, t.

ALOYAU, s. m., صغر قبورغه‌سی *sighyr qabourghaci*, t.

ALPES, s. f. pl., montagnes qui séparent la France de l'Italie, الپس جبالی كه ايتاليه ممالكنی فرانچه وهلوچيه و نمچه مملكتلرندن فصل وتحديد ايدر *alpes djebāli ki itālia memālikini frāntchia vè helvetchia vè nemtchè memleketlerinden faslu tahdīd ider*.

ALPHABET, s. m., fig., élémens, commencement, هر برايشك اوّلی *her bir ichuñ evveli*, ابتداسی *ibtidāci*, a.-t.

ALPHABET, s. m., ensemble des lettres d'une langue, حروف الهجا *hourouf ulhedjè*, a.

ALPHABÉTIQUE (ordre), adj., حروف هجا ترتيبی *hourouf hedjè tertībi*, a.

ALPHABÉTIQUEMENT, adv., حروف هجاء ترتيبی اوزره *hourouf hedjè tertībi uzrè*, a.-t.

ALTE. Voyez HALTE.

ALTÉRABLE, adj., متغيّر *mutegħaïïr*, بی قرار *bi qarār*, a.; بوزلمجق *bozoulmadjaq*, t.

ALTÉRANT, adj., qui cause la soif, صوصادان صوسزلق ويرن *souçādān*, *souçouzlyq vïren*, t.; معطش *mou'atthach*. — Remède qui change les humeurs, دوای مغيّر *devāï moughaïïr*, a.

ALTÉRATION, s. f., falsification des monnaies, قلبزنلق *qalpazanlyq*, a.-p.-t. — Soif, صوسزلق *sousouzlyq*. — Épuisement, پريشانلق *perïchānlyq*, p.-t.; بولانقلق *boulāniqlyq*, t. — Changement, تغيّر *teghaïïur*, pl. a. تغيّرات *teghaïïurāt*, a.

ALTERCATION, s. f., چكش *tchekich*, t.; نزاع *nizā'*, a.

ALTÉRÉ, adj., gâté, بوزق *bozouq*. — Changé, troublé, متغيّر *muteghaïïr*, a.; صولمش *solmich*. — Ses traits sont altérés, يكزی صولمش ـ صولدی *bōnzi solmich*, *soldy*. — Qui a soif, صوسز *soucyz*, t.

ALTÉRER, v. a., vicier, بوزمق *bozmaq*. — Changer, تغييرا *taghïïr it*. — Causer de la soif,

صوسثمق *souçatmaq*. — Altérer les monnaies, سكهٔ بوزمق *sikkèï bozmaq*. — S'altérer, se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, t.

ALTERNATIF, adj., au fém. ALTERNATIVE, نوبتله ایشلین - دکشن *nevbetlè ichlèïen, dèïchen*, t.; دوری *devri*, نوبتی *neubeti*, متعاقب *mute'āqyb*, a.

ALTERNATION, s. f., نوبت *neubet*, تعاقب *te'āqoub*, a.

ALTERNATIVE, s. f., option entre deux choses, اختیار *ikhtïār*. — Action d'alterner, مناوبة *munāvebet*, a.

ALTERNATIVEMENT, adv., نوبتله *nevbetlè*, متعاقبًا *mute'āqyben*, a.; دور ایله *devr ilè*, a.-t.

ALTERNER, v. a., نوبت ا *nevbet it*, نوبتله دکشترمك *nevbetlè deïchturmek*, - نوبتله ایشلمك *nevbetilè ichlèmek*, عمل ا *'amel it*, a.-t.

ALTESSE (son), s. f., حضرتلری *hazretleri*, a.-t. — Son altesse le grand vizir, صدر اعظم حضرتلری *sadri a'zem hazretleri*, a.-t.

ALTHÉA, s. m., گل خاتم *gul khātèm*, p.-t.

ALTIER, IÈRE, adj., فضول *fuzoul*, vulg. *fodoul*, مغرور *maghrour*, t.; متکبّر *mutèkebbir*, a.

ALTITUDE, s. f., hauteur des élévations et montagnes au-dessus de la mer, روی دریا اوزرندن جبللرك ارتفاعی *roüï deriā uzerinden djebelleruñ irtifā'ï*, t.

ALTIMÈTRE, s. m., instrument pour mesurer la hauteur des objets au-dessus de l'horizon, افقك اوزرنلك بولنان شیلرك ارتفاعی مساحه ایلهجك آلت *ufquñ uzerindè boulounān cheileruñ irtifā'i meçāha idedjek alet*, a.-t.

ALTIMÉTRIE, s. f., art de mesurer les hauteurs, فنّ مساحت ارتفاع *fenni meçāhati irtifā'*, a.-t.

ALTO, s. m., instrument de musique, فنّ موسیقیه دائر بر آلتك اسمی *fenni muciqïè dāïr bir āletuñ ismi*, a.-t.

ALUMINEUX, adj., شابلو *chāblu*, p.-t.; شبّی *chabbi*, a.

ALUN, s. m., شاب *chāb*, p.-t.

ALUNER, v. a., شابلمق *chāblamaq*, شاب صوینه باتترمق - *chāb souïnè bātturmaq*, صوقمق *soqmaq*, t.

ALVÉOLE, s. f., cavité où est placée la dent, دیش یتاغی *dich iatāghy*, دیش چقوری *dich tchouqoury*. — Petite cellule dans un rayon de miel, آرو کلبهسی *ārou kulbèci*. — L'intérieur de l'oreille, قولاغك ایچی *qoulāghuñ itchi*. — Creux où quelques fleurs sont naturellement plantées, بعض چچکلرك ظرفی - کاسهسی *ba'z tchitchekleruñ zarfi, kiācèci*, a.-t.

AMABILITÉ, s. f., محبتلولق *muhabbetlulyq*, طتلو دللولق *thatlu dillulyq*, t.; لطافت *lethāfet*, ملایمت *mulāïmet*, دلنوازی *dilnuvāzi*, دلبری *dilbèri*, p.; چلبیلك *tchèlebïlik*, a.-t.; شیرینلك *chirïnlik*, p.-t.

AMADOU, s. m., قاو *qāv*, t.

AMADOUER, v. a., اوخشامق

okhchāmaq, t.; مداهنـــه ـ تملّق ا *mudāhènè, temelluq it*, a.-t.

Amaigrir, v. a., زبون ا *zaboun it*, p.-t.; اريقلتمق *ariqlatmaq*, t. — S'Amaigrir, v. réfl., اريقلنمق *ariqlanmaq*, t.; ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Amaigrissement, s. m., اريقلق *ariqlyq*, t.; ضعيفلق *zaïflyq*, a.-t.

Amalgame, s. m., mélange, قارشترش *qārichturich*, خلط *khalth*, اختلاط *ykhtilāth*, a. — de métaux, معدن اختلاطی *ma'den ykhtilāthi*, a.-t.

Amalgamer, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*. — S'Amalgamer, v. réfl., قارشترلمق *qārichturilmaq*, t.; مختلط او *moukhtelith ol*, a.-t.

Amande, s. f., بـــادام *bādām*, بادم *bādem*, t.; لوز *louz*. — Une amande, لوزة *louzet*, a. — Huile d'amandes, بادم یاغی *bādam īāghy*.

Amandier, s. m., بادام اغاجی *bādām aghādji*, t.

Amant, s. m., سوكلو *sevgulu*, t.; عاشـــق *'achyq*, a.; يار *īār*, p.; معشوق *ma'chouq*, محبوب *mahboub*. — Une amante, معشوقه *m'achouqa*, محبوبه *mahboubè*, a.

Amarante, s. f., fleur, قطيفـه چچکی *qadhifè tchitchègui*, سلطان بورکی *soulthān beurki*, امیر عاشقان *emiri 'āchiqān*, مخمـــور چچکـــی *makhmour tchitchegui*, t.

Amarre, s. f., کمی یی یالیـــه بغلديجق اورغان *guèmii īāliïa baghlaïadjaq orghān*, پالامار *pālāmār*, غومنه *gomèna*, t.

Amarrer, v. a., بغلمق *baghlamaq*, کمی یی یالیه اورغان ایلـــه بغلمق *guemii īāliïa orghān ilè baghlamaq*, پالامار ایله بغلمق *pālāmār ilè baghlamaq*, t.

Amas, s. m., ییغن *ïeghyn*, یغن *ïeghen*, t.

Amasser, v. a., ییغمق *ïeghmaq*, دوشرمک *devchirmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — S'amasser, یغنمـــق *ïghynmaq*, جمع او *djem' ol*, a.-t.

Amasie, s. f., ville d'Asie, اماسیه *amācïa*.

Amateur, s. m., ســـون *seven*, سوجـــی *sevïdji*, سور *sever*, t.; هوسکار *haveskiār*, a.-p. — Les amateurs de la science géographique, هوسکاران فنّ جغرافیا *haveskiārāni fenni djoghrāfiā*.

Amaurose, s. f., cécité, goutte sereine, کورلق *kieurlyq*, t.; کمنـة *kumnet*, a.

Amazone, s. f., جنکجی عورت *djenkdji a'oret*, t.-a.

Ambassade, s. f., ایلچیلک *iltchílik*, t.; سفـارت *sefāret*, a. — Secrétaire d'ambassade, سفارت سرّ کاتبی *sefāret sirr kiātibi*. — Hôtel d'ambassade, سفارت خانه *sefāret khānè*. — Conseiller d'ambassade, سفارت مستشاری *sefāret mustechāri*. — Drogman d'ambassade, سفارت ترجمانی *sefāret terdjumāni*, t.

Ambassadeur, s. m., ایلچی ـ الچی *iltchi*. — Ambassadeur résident, اقامت ایلچیسی *iqāmet iltchicï*. — extraordinaire, بیـــوك

فوق العاده ایلچی *buiuk iltchi*, ایلچی *fevq ul-'ādè iltchi*, a.-t. — Les ambassadeurs des puissances amies, دول متحابّه ایلچیلری *duvèli mutchābbè iltchíleri*. — Point de tort à l'ambassadeur ou chargé d'une mission étrangère, ایلچیه زوال یوق *iltchìè zavāl ïoq*, prov. t.

Ambiant, adj., قپلایان *qaplāïān*, t. — Air, احاطه ایدن هوا *ihātha iden havā*, a.-t.

Ambidextre, adj., صاغلو صوللو آدم *saghlu sollu ādem*, t.; ذواليدين *zoul-ìèdein*, a.

Ambigu, adj., مبهم *mubhem*, a.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t. — Discours ambigu, چتال لاقردی *tchātal lāqyrdy*, t.

Ambiguité, s. f., شبهه *chubhè*, a.; چتاللق *tchatāllyq*, t.

Ambigument, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.

Ambitieusement, adv., حرص ایله *hyrs ilè*, a.-t.

Ambitieux, adj., حسرتلو *hasretlu*, a.-t.; متكبّر *mutekebbir*, حریص منصب *harïci mancyb*, a.; حریص شان و پایه *harïci chān vè pāïè*, a.-p.

Ambition, s. f., حرص *hyrs*, حرص منصب *hyrci mancyb*, a.; حرص شان *hyrci chān*, a.-p.; حسرت *hasret*, هوس *haves*, a.; آرزو *ārzou*, p.

Ambitionner, v. a., حارص او *hāris ol*, حرص ایله استمك *hyrs ilè istèmek*, هوس ا *haves it*, قدری *qadri*, حسرت استمك *istemek*, چكمك *hasret tchekmek*, a.-t.

Amble, s. m., یورغه *ïorgha*, اتك اشمسی *atuñ echmèci*. — Cheval qui va l'amble, اشكین *echkín*, اشكون *echkoun*, چاپقن *tchāpqyn*. — Aller à l'amble, اشمك *echmek*, چاپمق *tchāpmaq*, t.

Ambler, v. n., چاپمق *tchāpmaq*, اشمك *echmek*, t.

Ambleur, s. m., چاپقن *tchapqyn*, t.

Ambre gris, s. m., عنبر *'amber*, a. — Ambre jaune, succin, كاهربا *kiāhroubā*, pl. vulg. *kehribar*, t.

Ambréade, s. f., ambre jaune faux, یاپمه كاهربار *ïāpma kehribār*, ou simplem. *ïāpma*, t.

Ambrer, v. a., عنبرلمك *'amberlemek*, a.-t.

Ambrette, s. f., fleur, لخنیس *lakhnís*, لخنیش *lakhnïch*, p.

Ambroisie, s. f., قدیم بت پرستلر اعتقادینه كوره لاهلرك طعامی *qādìm but perestler i'tiqādinè gueurè ilāhleruñ tha'āmi*.

Ambulance, s. f., سفرده بر بلوك عسكرك بیمار خانه‌سی *seferdè bir buluk 'askeruñ bïmār khānèci*.

Ambulant, adj., qui n'est pas fixe en un lieu, بر یرده طورمیان *bir ïerdè dhourmaïān*, سیّار *seïiār*, متحرّك *muteharrik*, a.

Ame, s. f., principe de la vie, جان *djān*, a.-p.; روح *rouh*, plur. ارواح *ervāh*; نفس *nefes*, pl. نفوس *nufous* et انفس *enfes*. Ce dernier mot signifie également l'âme de

l'homme, âme raisonnable, personne, individu. — Corps sans âme, جسد بلا روح *djècedi bilā rouh.* — Mon âme, expression de tendresse, جانم *djānum,* a. — Ame, conscience, عرض *'yrz.* — Honneur, souffle, vie, نفس *nefes.* — Il a rendu l'âme, حقه تسليم جان ايلدى *haqqa teslimi djān eïlèdi.* — Les âmes des trépassés, اولولرك ارواحى *eululeruñ ervāhi.* — Les facultés de l'âme, قواى مدركه *qouvāï mudrikè,* a. — L'âme d'un soufflet, كورك نفسى *kurek nefèci.* — d'un violon, كمانجه نفسى *kemāndjè nefèci,* t.

Ame, individu, نفر *nefer,* نفس *nefess,* pl. نفوس *nufous.* — La population de Constantinople s'élève à environ neuf cent mille âmes, محروسهٔ استانبولك بالجمله سكنه سى تخمينًا طقوز يوز بيك نفوسه بالغ اولور *mahroucèï istāmboluñ bildjumlè sekenèci takhmínen dhoqouz ïuz bïñ nufouçè bālygh olour.*

Amedji, s. m., آمدجى *āmedjï.* Secrétaire du reïs-effendi, rapporteur du divan (cette charge vient d'être supprimée).

Amélioration, s. f., اصلاح *islāh,* تصليح *teslyh,* a.

Améliorer, v. a., دها ايو ايتمك *dahā eïu itmek,* يبلمك ايلمك *ïeilèmek,* اوكدرمق *oñdurmaq,* اصلاح ا اوكرمق *oñarmaq,* t.; اصلاح ا *islāh it,* a.-t. — S'Améliorer, v. réfl., ايو اولمق اوكمق *oñmaq,* *eïu olmaq.* — En parlant de la santé, صاغلمق *sāghlamaq,* t.; شفا بولمق *chifā boulmaq,* a.-t.

Amen, s. m., ainsi soit-il, آمين *âmïn,* a.

Amendable, adj., qui a mérité d'être mis à l'amende, جريمه ويرمسنه مستحق *djèrèmè vïrmècinè mustahyqq,* a.-t. — Qui peut s'amender, قابل الاصلاح *qābil ul-islāh,* a.

Amende, s. f., جريمه *djèrïmè,* vulg. جرمه *djerèmè,* a. — Payer l'amende, جرمه ويرمك *djerèmè vïrmek.* — Faire payer l'amende, جريمه لمك *djerïmèlèmek,* t. — Faire amende honorable, استغفار عام ا *istyghfāri 'ām it,* a.-t.

Amendement, s. m., اصلاح *islāh,* انابت *inābet,* تصحيح *tashyh,* a.

Amender, v. a., rendre meilleur, اوكرمق *oñarmaq,* اوكدرمق *oñdurmaq,* طوغرولتمق *doghroultmaq,* اصلاح ا *islāh it,* a.-t. — S'amender, اوكمق *oñmaq,* اوكلمق *oñulmaq,* طوغرلمق *dhoghroulmaq,* t.; اصلاح ـ متنبّه او *islāh, mutenebbih ol,* انابت ا *inābet it,* a.-t.

Amener, v. a., faire venir au lieu où l'on est, كتورمك *guèturmek,* t.; جلب ا *djelb it,* a.-t. — Abaisser le pavillon, بيراغى ايندرمك *baïrāghy indirmek,* t.

Aménité, s. f., شنلك *chenlik,* t.; لطافت *lethāfet,* a.

Amenuiser, v. a., انجلتمك *indjiltmek,* انجه لمك *indjèlèmek,* t.

Amer, s. m., fiel de poisson, بالق اودی - مرارتی *bālyq eudi, merārety*, t.-a.

Amer, adj. m.; fém. Amère, آجی *ādjï*, t.; مرّ *murr*, a. — Paroles amères, اجی سوزلر *adjï seuzler*. — Triste, douloureux, کدرلو *kederlu*, a.-t.; مکدّر *mukedder*, a. — Un peu amer, اجیجه *adjïdjè*, a.

Amèrement, adv., اجیلکله *adjïlikilè*, t.; مرارت ایله *merāret ilè*, a.-t.

Américain, s. m., امریقالو *ameriqālu*.

Amérique, s. f., امریقا - امریقه *ameríqā*, یکی دنیا *ïèñi dunïā*. — du nord, امریقهٔ شمالی *ameríqaï chimāli*. — du sud, امریقهٔ جنوبی *ameríqaï djenoubi*.

Amertume, s. f., goût amer, اجیلك *adjïlik*, t.; مرارة *merāret*. — Avec amertume, مرارتله *merāretlè*, a.-t. — Peine d'esprit, تاصّه *tāsça*, الم *elem*, قصاوت *qaçāvet*, a. — de l'âme, جان اجیلکی *djān adjïlïgui*.

Améthyste, s. f., جبلّقوم *djebelleqoum*, جمست *djemset*, کرکهان *guerguèhān*, a.; قبرس الماسی *qibris elmāci*, t.

Ameublement, s. m., اوطه طاقمی *odha thāqymy*, اوادانلق *avādānlyq*, t.; اوک تجمّلاتی *èvuñ tedjemmulāti*, او دوشتمه‌سی *ev duchetmèci*, a.-t.; اثاث بیت *açāti beït*, a.

Ameuloner, v. a., قورو اوت یغن *qourou ot ieghen it*, t.

Ameuter, v. a., former des chiens en meute, کوپك سورلری بغلمق *keupek suruleri baghlamaq*. — Soulever le peuple dans un esprit de révolte, فتنه قوپرمق *fitnè qoparmaq*, a.-t. — Attrouper, ایاغه قالدرمق *aïāgha qāldurmaq*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t. — S'Ameuter, v. réfl., se réunir séditieusement, ایاغه قالقمق *aïāgha qalqmaq*, t.

Ami, e, s., دوست *dost*, t.; یار *ïār*, p.; محبّ *mouhibb*, مخلص *moukhlys*, a. — Ami peu constant, sur lequel on ne peut guère compter, littéralement ami des beaux jours, ایو کون دوستی *eïu gun dosti*. — Ami sincère, véritable, یار وفادار *ïāri vefādār*, محبّ صادق *mouhibbi sādyq*, حقیقتلو دوست *haqyqatlu dost*. — Ancien ami, اسکی دوست *eski dost*. — Mon cher ami, دوستم عزیزم *dosti'azïzum*. — Amie, محبوبه *mahboubè*. — Amante, معشوقه *m'achouqa*, a. — Il est de mes grands amis, بنم پك بیوك دوستمدر *benum pek buüuk dostumdur*. — Je vous dis cela en ami, بن سکا بونی دوست کبی سویلرم *ben sañā bounou dost guibi seuïlèrum*.

Amiable, adj., gracieux, لطیف *lathyf*, a.; محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — A l'amiable, adv., sans procès, بالتراضی بلا نزاع *bilā nizā', bittèrāzou*, a.

Amiablement, adv., دوستانه *dostānè*, a.-p.

Amiante, s. m., یانمز طاش *ïānmaz thāch*, t.

Amical, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.; دوستلو *dostlu*, دوستلغه لايق *dostlygha lāïq*, p.-a.

Amicalement, adv., دوستانه *dostānè*, محبّانه *muhibbānè*, a.-p.; دوست كبى *dost guibi*, t.

Amidon, s. m., نشاسته *nechāsta*, p.-t.

Amincir, v. a., انجلتمك *indjeletmek*, t.

Amiral, s. m., chez les chrétiens, اميرال *amirāl*, t. — En Turquie, grand amiral, قپودان پاشا *qapoudān pāchā*. — Vice-amiral, قپودانه بك *qapoudāna beg*, پاترونا بك *pātronā beg*. — Contre-amiral, رهاله بك *reāla beg*.

Amirauté, s. f., charge d'amiral, اميرال پايه‌سى-منصبى *amirāl pāïèci, mancebi*. — En Turquie, دريا قپودانلغى *derïā qapoudānlyghy*. — Siége du conseil d'amirauté et arsenal, ترسانهٔ عامره *tersānèï 'āmirè*, t.

Amitié, s. f., دوستلق *dostlyq*, p.-t.; محبّت *mouhabbet*, مودّت *meveddet*. — apparente, feinte, يوزدن دوستلق *ïuzden dostlyq*. — constante, qui ne varie point, قوى دوستلق *qavi dostlyq*. — ancienne, اسكى دوستلق *eski dostlyq*. — Faire amitié, محبّت ا *mouhabbet it*. — Témoigner de l'amitié, اظهار محبّت ا *izhāri mouhabbet it*. — Amitié pure, sincère, réciproque, مخالصة *moukhālaçat*, مصادقة *muçādaqat*, خلوص *khoulous*. — Être en rapports d'amitié, la cultiver, دوستلق اوزره او *dostlyq uzrè ol*, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ri'āïet it*, دوستلشمق *dostlachmaq*, محبّتلشمك *mouhabbetlechmek*, a.-t.

Ammi, s. m., plante, نانخواه *nānkhāh*, p.; امّ الخلال *oumm elkhalāl*, a.

Ammoniac, s. m., sel, نشادر *nichādir*. — liquide, نشادر روحى *nichādir rouhy*, a.-t.

Amnistie, s. f., عفو عامّ *'afvi 'āmm*, a.; كچنك اوندلمه‌سى *guetchenuñ ounoudoulmací*, t.

Amoindrir, v. a., ازلتمق *azaltmaq*, t.; تقليل ا *taqlíl it*, a.-t. — S'Amoindrir, v. réfl., ازلمق *azalmaq*, اكسلمك *eksilmek*, t.

Amoindrissement, s. m., تقليل *taqlíl*, زوال *zavāl*, a.; اكسكلك *eksiklik*, t.

Amollir, v. a., يومشاتمق *ïoumchātmaq*, t; نرم ا *nerm it*. — En mouillant, اسلاتمق *islatmaq*, صوده يومشاتمق *souda ïoumchātmaq*. — S'Amollir, v. réfl., devenir mou, يومشانمق *ïoumchānmaq*, يومشاق او *ïoumchaq ol*. — S'amollir, au fig., s'efféminer, كوشك او *guevchek ol*, مخنّث او *moukhannes ol*, a.-t.

Amollissement, s. m., تليين *teliin*, a.; يومشاتمقلق *ioumchātmaqlyq*, t.

Amome, s. m., plante, حمامه *hemāma*. a.

Amonceler, v. a., ييغمق - يغمق *iyghmaq*, *ieghmaq*, - ييغن يغن ا *iyghyn*, *ieghyn it*, جمع ايدوب يغمق *djem' idup iyghmaq*,

a.-t.; دپه‌یه ییغمق *tepèïè ïïghmaq*, t.

Amorce, s. f., appât pour prendre les poissons, یم *iem*, دادانمه *dādānma*. — Amorce d'une arme à feu, اغزاوتی *aghyz oti*, طوتراق *thoutrāq*, t.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce et attirer, یملمك *iemlèmek*, یم قومق *ïem qomaq*, داداندرمق *dādāndurmaq*. — Amorcer une arme à feu, اغزاوتی قومق *aghyz otou qomaq*, t.

Amortir, v. a., calmer, دکدرمك *diñdurmek*, سویندرمك *seuiundurmek*, کوشتمك *guevchetmek*. — Rendre moins violent, moins ardent, شدّتی ازالتمق *chiddeti azāltmaq*. — Amortir une dette, اطفای دین ا *ithfāï deïn it*. — S'Amortir, v. pr., کوشنمك *guevchenmek*, t.

Amortissement, s. m., extinction, دوکنمکلك *tukenmeklik*, انطفا *intifā*. — de la dette d'un état, دین مملکتك انطفاسی *dèïni memlekètuñ inthifāci*. — Caisse d'amortissement, ادای دین مملکت خزینه‌سی *edāï deïni memleket khazinèci*, a.-t.

Amour, s. m., affection, محبّت *mouhabbet*, a.; سوکو *sevgu*, t.; حبّ *hubb*, *hybb*, مودّت *meveddet*. — d'un sexe pour l'autre, عشق *'ychq*, vulg. *'achq*, a.; عاشقلق *'āchyqlyq*, a.-t. — divin, الله عشقی *allah 'ychqy*. — de la patrie, حبّ الوطن *hubb ul-vathan*, a. — paternel, عطوفت پدرانه *'athufeti pederānè*. — maternel, شفقت مادرانه *chefqati māderānè*, p.-t. — mutuel, سوش *sevich*, t.; محبّت مشارکه *muhabbeti muchārikè*, a.

Amour-propre, s. m., خود بینلق *khod bínlyq*, خود پسندلق *khod pecendlyq*, p.-t.

Amour charnel, شهوت *chehvet*.

Amour (pour l') de Dieu, الله ایچون *allah itchoun*; الله عشقی ایچون *allah 'ychqy itchoun*, اللهی سورسك *allahi seversèn*. — de moi, بنم خاطرم ایچون *benum khāthyrum itchoun*.

Amours (les), s. f. pl., l'objet aimé, محبوب *mahboub*, محبوبه *mahboubè*, a.; سوکولو *sevgulu*, t.

S'Amouracher de, v. réfl., عاشق او *'āchyq ol*, a.-t.; سودایه دوشمك *sevdāïè duchmek*, p.-t.

Amourette, s. f., attachement passager, عشق بی قرار *'ychqi bi qarār*, a.-t. — Amourettes des prés (fleur de coucou), ایرق اوتی *aïryq oty*, t.

Amoureusement, adv., عاشقانه *'āchiqānè*, a.-p.

Amoureux, s. et adj., عاشق *'āchyq*, a.; یاوقلو *ïāvouqlu*. — Amoureuse, معشوقه *m'achouqa*, a. — Devenir amoureux d'une personne, بر کمسه‌یه عاشق او *bir kimsèïè 'āchyq ol*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'ychqilè ïānmaq*.

Amovibilité, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq*, a.-t.

Amovible, adj., قرارسز *qarārsyz*, بی قرار *bi qarār*, عزلی ممکن *'azli mumkin*, a.-t.

AMPHIBIE, adj. et s., يرلو صولو *ierlu soulu*, هم ابی هم ترابی *hem âbi hem turâbi*. — Animal amphibie, هم صوده هم قره‌ده یاشان حیوان *hem souda hem qarada ïâchân haïvân*.

AMPHIBOLOGIE, s. f., ابهام *ibhâm*, a. Voy. AMBIGUITÉ.

AMPHIBOLOGIQUE, adj., مبهم *mubhem*, a.

AMPHIGOURI, s. m., معنی سز لاقردی *m'anasiz lâqirdi*, t.

AMPHITHÉATRE, s. m., درجه ایله احاطه اولنمش یر *dèrèdjè ilè ihâta olounmich ïer*, تماشا یری *tèmachâ ïeri*, تماشاگاه *temâchâguiâh*. — d'anatomie, تشریح خانه *techrîh khânè*, a.-p.

AMPHORE, s. f., شراب قابی *charâb qâbi*, مشربه *machraba*, a.-t.

AMPLE, adj., ککش *guènïch*, بول *bol*, t.; واسع *vâcy'*, a.

AMPLEMENT, adv., زیاده‌سیله *ziâdècilè*, a.-t.; بول بول *bol bol*, بوللغیله *bollyghylè*, t.; وسعتله *vus'atilè*, a.-t.

AMPLEUR, s. f., ککشلك *guènichlik*, بوللق *bollyq*, t.; وسعت *vus'at*, a.

AMPLIATIF, adj., موسع *muvesc'y'*, a.

AMPLIATION, s. f., برسنـدك ایکنجی صورتی *bir senèduñ ikindji sourèti*, ارترمه *artyrma*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

AMPLIFICATEUR, s. m., مبالغه ایدیجی *mubâlagha idîdji*, a.-t.; ارتریجی *arturîdji*, t.

AMPLIFICATION, s. f., زیاده‌لق *ziâdèlyq*, a.-t.; اطرا *ithrâ*, مبالغه *mubâlagha*, a.

AMPLIFIER, v. a., سوزی قبارتمق *seuzi qabârtmaq*, بیوتمك *buïutmek*, قبارتـمـق *qabârtmaq*, t.; مبالغه ا *mubâlagha it*, a.-t.

AMPOULE, s. f., قبارجق *qabârdjiq*, قبالق *qabâlaq*, شیشه *chîchè*, t.

AMPOULÉ, adj., قبارتمش *qabârtmich*. — Discours, style ampoulé, قبارتمش سوز *qabârtmich seuz*, t.; کلام ضخم *kelâmi zakham*, a.

AMPUTATION, s. f., کسش *kecich*, t.; قطع *qath'*. — d'un membre, قطع عـضـو *qathy 'yzv*, a.

AMPUTER, v. a., کسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath it*, قطع عضوا *qathy 'yzv it*, a.-t.

AMULETTE, s. m., حمایل *hamâïl*, تمیمة *temîmet*, pl. a. تمایم *temâïm*.

AMUSANT, adj., کوزل *guzel*, t.; خوشجه *khochdjè*, p.-t.; مقبول *maqboul*, a.; اکلنجه‌لو *eglendjèlu*, t.; صفالو *safâlu*, ذوقلو *zevqlu*, a.-t.

AMUSEMENT, s. m., اکلنجه *eglendjè*, t.; صفا *safâ*, a. — Tromperie, اویون *oïoun*, t.; ملاعبة *mulâ'ebet*, a.; یالان سوزلری *ïâlân seuzleri*, t.

AMUSER, v. a., اکلندرمك *eglendurmek*, صفا ویرمك *safâ vermek*, ذوق اتدرمك *zevq etdurmek*. — Traîner en longueur, اوزاغه صالمق *ouzâgha sâlmaq*, اوزاتـمـق *ouzâtmaq*. — Arrêter, اکلندرمك *ëïglendurmek*. — Faire perdre le temps, وقتنی غایب اتدرمك *vaqtyny*

ghāibitturmek.—Tromper, الداتمق *aldātmaq*, t. — Amuser par de vaines promesses, مواعید عرقوبیه ایله اکلندرمك *mevā'ydi 'arqoubiè ilè eïglendurmek*, a.-t.

S'Amuser, v. réfl., اکلنمك *eglenmek*, صفا سورمك *safā surmek*, a.-t. — Perdre son temps, وقتنی غایب ا *vaqtini ghāïb it*, a.-t.

Amusette, s. f., اویونجق *oïoundjiq*, اکلنجه *eglendjè*, جیجی *djidji*, t.

Amuseur, s. m., الدادیجی *aldādidji*, t.

Amygdales, s. f. Voy. Glande.

An, s. m., douze mois, ییل *ïil*, t.; سنه *senè*, a.; سال *sāl*, p. — L'an passé, کچن ییل - سنه *guetchen ïil*, ou *senè*, بولدر *boldur*. — L'an prochain, کلهجك ییل *guelèdjek ïil*. — Jour de l'an, ییل باشی *ïil bāchi*. — Une fois par an, سنده بر کرّه *sènèdè bir kerrè*. — Tous les ans, بهر سنه *beher senè*. — Dans cent ans, یوز ییلدن صکره *ïuz ïilden soñra*.

Ana, s. m., حکایات مختلفه‌نك مجموعه‌سی *hikiāïāti mukhtelifenuñ medjmoua'çi*, a.-t.

Anacarde, s. m., fruit de l'Inde, قاقوله *qāqoula*, t.

Anachorète, s. m., زاهد *zāhid*, a.; ابدال *abdāl*, منزوی *munzèvi*, a.

Anachronisme, s. m., تواریخك اولان غلط *tavārykhtè olān ghalath*, a.-t.

Anadolie, partie de l'Asie-Mineure, اناطولی *anādholy*.—Bureau du département des finances à Constantinople, اناطولی محاسبه‌سی قلمی *anātholy mouhācebèci qalèmi*.

Anagramme, s. m., تحریف *tahrîf*, pl. تحریفات *tahrîfāt*, a.

Analeptique, adj., qui rend les forces, مقوّی *mouqavvi*, دوای مقوّی *devāï mouqavvi*, a.

Analogie, s. f., بکزیش *beñzeïch*, تناسب *ténāçoub*, مشابهت *muchābèhat*, قیاس *qyās*, a.

Analogique, adj., مطابق *muthābyq*, یاقشقلی *ïāqychyqli*; قیاسی *qyāci*, a.

Analogiquement, adv., مشابهت اوزره *muchābehat uzrè*, بر وجه *ber vedjhi qyās*, a.-p.-t.

Analogue, adj., موافق *muvāfyq*, مشابه *muchābyh*, a.

Analyse, s. f., réduction d'une chose à ses principes, حل *hall*, تفرّق *teferruq*, توزیع *tevzi'*, a.

Analyse grammaticale des mots, تمییز *temiiz*, حل *hall*, تفریق *teferîq*. — Faire l'analyse d'un discours, le réduire dans ses parties principales, اختصار کلام ا *ykhtiçāri kelām it*, a.-t.

Analyser, v. a., حلّ ا *hall it*, a.-t.

Analytique, adj., حلّی *halli*, تفصیلی *tafsîli*, a.

Analytiquement, adv., حلّ ایله *hall ilè*, a.-t.

Ananas, s. m., fruit, اناناس *anānās*, یکی دنیانك برمیوه‌سی *ïèñi dunïānuñ bir mèïvèci*, t.

Anaplérétique, adj., دوای

مقطّب *devāī mouqaththib*, a.

ANARCHIE, s. f., حكومتسزلك *hukioumetsyzlik*, a.-t.; اختلال *ikhtilāl*, فتنه *fitnè*, a.

ANARCHIQUE, adj., حكومتسز *hukioumetsyz*, a.-t.

ANARCHISTE, s. m., باغى *bāghy*, a.; زورباً *zorbā*, t.

ANATHÉMATISER, v. a., لعنتلمك *l'anetlèmèk*, لعنت ا *l'anet it*, لعنت اوقومق *l'anet oqoumaq*, a.-t.

ANATHÈME, s. m., لعنت *l'anet*, a.

ANATOLIE, Asie-Mineure, اناطولى *anādholou*. Voyez ANADOLIE.

ANATOMIE, s. f., علم تشريح *'ylmi techrīh*, a.

ANATOMIQUE, adj., تشريحى *techrīhi*, a.

ANATOMIQUEMENT, adv., قواعد علم تشريح اوزره *qavā'ydi 'ylmi techrīh uzrè*, a.-t.; تشريحاً *techrīhen*, a.

ANATOMISER, v. a., تشريح ا *techrīh it*, a.-t.

ANATOMISTE, s. m., علم تشريحك ماهر *'ylmi techrīhlè māhyr*, a.-t.

ANCÊTRES, s. m. pl., اتالر *atālar*, t.; اجداد *edjdād*, a.; اسلاف *eslāf*, ابا *ebā*. — Nos augustes ancêtres, اجداد عظامز *edjdādi'yzāmumuz*.

ANCHOIS, s. m., ساردله *sārdella*, شابسى *chābsi*, شابسى بالغى *chābsi bālyghy*, t.

ANCIEN, adj. et s., اسكى *eski*, t.; كهنه *keuhnè*, p.; قديم *qadim*, a. — Les anciens, متقدّمين *muteqaddemín*, اسكى زمان آدملرى *eski zemān ademlèri*. — Un ancien ami ne devient pas (facilement) un ennemi, اسكى دوست دشمن اولمز *eski dost duchmen olmaz*.

ANCIENNEMENT, adv., اسكى ما تقدّمدن زمانك *eski zèmāndè*, *mā teqaddemden*, a.-t.

ANCIENNETÉ, s. f., قديملق *qadímlyq*, a.-t.

ANCOLIE, s. f., plante, اخيليا *akhylïā*, a.

ANCRAGE, s. m., lieu où l'on peut jeter l'ancre, دمر اتدجق ير *demir atadjaq ïer*, مرسى *merça*, a. — droit d'ancrage, دمراقچه‌سى - حقى *demir aktchèci, haqqy*, t.

ANCRE, s. m., لنكر *lenguer*, p.; دمر *dèmir*, كمى دمرى *guèmi demiri*, t.; سكان *sukkiān*, a. — Jeter l'ancre, لنكر براقمق *lenguer brāqmaq*, لنكر انداز اولمق *lenguer endāz olmaq*. — Lever l'ancre, لنكر قالدرمق *lenguer qāldurmaq*.

ANCRER, v. a., دمر براقمق *dèmir brāqmaq*, دمر اتمق *dèmir âtmaq*, p.-t.

S'ANCRER, v. pr., برمكانك ياخود برمنصبك قرار بولمق *bir mekiāndè ïākhod bir mancybtè qarār boulmaq*, t.

ANDALOUSIE, s. f., province d'Espagne, اندلوس *andelous*.

ANDOUILLES, s. f., بومبار *boumbār*.

ANDOUILLETTE, s. f., بومبارجق *boumbārdjiq*, t.

ANDRÉ, n. pr., اندريا *andriā*, t.

ANDRINOPLE, s. f., ville de Turquie, ادرنه *edirnè.*

ANDROGYNE, adj., خنثى *khounsa,* a.

ANDROMÈDE, s. f., constellation, الامراة المسلسله *el-imrat el-mucelselè,* a.

ANDROS, s. f., l'une des Cyclades, اندزه اطهسى *andra adhaci.*

ANDROSACE, s. m., ou ANDROSELLE, s. f., plante, قبيع *qaby',* a.

ANE, s. m., اشك *èchek,* t.; حمار *hymār,* مركب *merkeb,* a.; خر *kher,* p. — sauvage, يبان اشكى *ïabān echègui,* t.

ANÉANTIR, v. a., يوق ا *ïoq it,* t.; ازاله ا *izālè it,* اعدام ا *i'dam it,* a.-t. — S'anéantir, يوق او *ïoq ol,* a.-t.

ANÉANTISSEMENT, s. m., هلاك *helāk,* a.; يوقلق *ïoqlyq,* عدم *'adem, 'udm,* انعدام *in'idām,* a.

ANECDOTE, s. f., قصه *qyssa,* حكايت *hikiāïet,* معلوم اولمش *m'aloum olmamich qyssa,* a.-t.

ANÉE, s. f., اشك يوكى *èchek ïuki,* خروار *khervār,* p.

ANÉMONE, s. f., كلنجك *guèlindjik tchitchègui,* چچكى نعمان *n'umān,* نعمان چچكى *n'umān tchitchègui,* a.-t.

ANERIE, s. f., اشكلك *echeklik,* حماقت *hamāqat,* a.

ANESSE, s. f., ديشى اشك *dichi èchek,* حمارت *hamāret,* a.

ANETÉ ou ANET, s. m., plante, طوراق اوتى *dhourāq oty,* t.; شبت *chibitt,* a.

ANÉVRISME, s. m., dilatation d'un artère, طمار شيشمه‌سى *dhamār chichmèci;* انورسما *anèvrismā.* — Anévrisme des vaisseaux de l'œil, سبل *sebel,* a.

ANFRACTUEUX, adj., اعوج *a'vedj,* معوّج *m'uavvedj,* a.

ANFRACTUOSITÉ, s. f., عوج *'avedj,* انعواج *in'yvadj,* a.

ANGE, s. m., ملك *melek,* a.; فرشته *fèrichtè,* p.

ANGÉLIQUE, adj., ملكه منسوب بكزر *mèlèguè mensoub, beñzer,* t.-a.; ملكى *meleki,* a. — Figure angélique, ملك منظر *melek manzar,* ملك پيكر — سيما *melek peïker, sīmā,* a.-p.

ANGÉLIQUE, s. f., plante, ملايك اوتى *mèlāïk otou,* t.; سنبل خطايى *sumbuli khathāï,* a.

ANGÉLIQUEMENT, adv., ملايكه كبى *mèlāïkè guibi,* a.-t.

ANGINE, s. f., خناق *khounāq,* vulg. *hunaq,* a.; بوغاز قسلمسى *boghāz qycilmaci.*

ANGLAIS, E, s. et adj., انكليز *inglíz.*

ANGLE, s. m., كوشه *kieuchè,* بوجاق *boudjāq,* t.; زاويه *zāvïè,* a. — droit, زاويهٔ قايمه *zāvïèï qāïmè.* — aigu, زاويهٔ حادّه *zāvïèï hāddè.* — obtus, زاويه منفرجهٔ *zāvïèï munfaradjè.*

ANGLETERRE, s. f., انكليز مملكتى *inglíz memlèkèti,* انكلتره *inguiltera.*

ANGLICAN, adj., انكليز مذهبندن *ingliz mezhebinden,* t.

ANGLICISME, s. m., لغوة انكليزيه *laghvèti inglízïè*, t.

ANGLOMANE, adj., انكليز طرفدارى *inglíz tharafdāri*, انكليز ملتى سون *inglíz milleti seven*, t.

ANGLOMANIE, s. f., انكليز تقليدى *inglíz taqlídi*, t.-a.

ANGOISSE, s. f., غصّه *ghoussa*, مضايقه *mouzāïaqa*, a.; كدورت *kèdouret*, t.; غمّ *ghamm*, الم *èlèm*, a.

ANGORA, ville de l'Asie-Mineure, l'ancienne Ancyre, انغورى *enghouri*. — Chat d'Angora, انغورى كديسى *ènghouri kèdïsi*. — Chèvre d'Angora, انغورى كچيسى *ènghouri kètchíci*. — Châli, étoffe particulière d'Angora, انغورى شاليســـى *enghouri chālíci*, t.

ANGUILLE, s. f., يىلان بالغى *ïïlān bālighy*, t.

ANGULAIRE, adj., كوشه‌لو *kieuchèlu*, t.; ذوزاويه *zou zāvïè*, a.

ANGULAIREMENT, adv., زوايا ايله *zèvāïā ilè*, a.-t.

ANGULEUX, adj., چوق كوشه‌لو *tchok keuchèlu*, بوجاقلو *boudjāqlu*, كوشه‌لو *keuchèlu*, t.

ANICROCHE, s. f., الشك *ilichik*, طوتق *thoutouq*, مانع *mān'y*, a.

ANIER, s. m., اشكجى *echektchi*, t.

ANIL, s. m., چويد اوتى *tchivïd oty*, t.; شتلة النيل *chetlet ennïl*, a.

ANIMADVERSION, s. f., تعذير *ta'zïr*, a.; عيبلامه *a'yplāma*, t.; ذمّ *zemm*, a.

ANIMAL, s. m., حيوان *haïvān*, pl. حيوانات *haïvānāt*, a.; جانــور *djānver*, p. — raisonnable, حيوان ناطق *haïvāni nāthyq*. — Animal privé de raison, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*. — Les animaux domestiques, او حيواناتى *ev haïvānāti*, طوارلر *dhavārler*, مواشى *mevāchi*. — Animal sauvage, يبان حيوانى *ïabān haïvāni*. — Homme stupide ou privé de bon sens, حيوان *haïvān*, اشك *echek*, احمق *ahmaq*, حيوان كبى بر آدم *haïvān guibi bir ādem*. — Qui appartient au genre animal, حيوانى *haïvāni*, a.; حيوانه دائر - متعلّق *haïvānè daïr, mutè'allyq*, a.-t.

ANIMALCULE, s. m., حيوانجق *haïvāndjiq*, t.

ANIMALITÉ, s. f., حيوانية *haïvāniïet*, a.

ANIMATION, s. f., روح ايلــــه جسدك اتحادى - برلكى *rouh ilè djeceduñ ittihādi, birligui*, a.-t.; جانلنمه *djānlanma*, p.-t.

ANIMÉ, adj., يوركلنمش *ïureklenmich*, جانلو *djānlu*, t.

ANIMER, v. a., donner le principe de la vie, جان ويرمك *djān vïrmek*, حيات ويرمك *haïāt vïrmek*, احيا ا *ihïā it*. — Exciter, encourager, غيرت ويرمك *ghaïret vïrmek*, تشويق ا *techvyq it*. — Donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet vïrmek*, تقــويــــت ا *taqvïet it*, يوركلندرمك *ïureklendurmek*. — S'Animer, v. réfl., يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرته كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

ANIMOSITÉ, s. f., دارغونلق *dār-*

ghouñlyq, t.; غرض *gharaz*, خصومت *khouçoumet*, حقد *hyqd*, a.

ANIS, s. m., انیسون *anïçoun*, t.

ANISÉ, adj., انیسونله قرشترمش *anïçounlè qarichturmich*, t.

ANISER, v. a., انیسون ایلـــه قرشترمـــق *anïçoun ilè qarichturmaq*, t.

ANISETTE, s. f., انیسون عنبریّه‌سی *anïçoun amberïïèci*, t.

ANNAL, adj., qui dure un an, بر سنه سورر *bir senè surer*, t.; سنوی *sènèvi*, a.

ANNALES, s. f. pl., تواریخ *tevārykh*, a. — Les annales de l'empire Ottoman, تواریخ آل عثمان *tavārykhy âli'osmân*, a.-t.

ANNALISTE, s. m., مؤرّخ *muvarrykh*, a.

ANNEAU, s. m., حلقه *halqa*, a.; یوزك *ïuzuk*. — Boucle de cheveux, قورجق *qyvrïdjiq*, قوری *qyvri*, t.; جعد *dj'ad*, a.

ANNÉE, s. f., ییل *ïïl*, t.; سنه *senè*, pl. سنون *senoun*, سنوات *senèvāt*, عام *'ām*, a.; سال *sāl*, p. — solaire, سنهٔ شمسیه *senèï chemsïïè*. — lunaire, سنهٔ قمریه *senèï qamarïïè*. — Année d'abondance, برکتلو سنه *bereketlu sènè*. — stérile, برکتسز سنه *bereketsyz senè*. — Année bissextile, سال کبیسه *sāli kebïsè*. — L'année prochaine, کله جك سنـــه *guelèdjek senè*, سنهٔ آتیه *senèï atïè*. — L'année passée, dernière, کچن سنه *guetchen senè*, بولدر *boldur*, سنهٔ سابقده *senèï sābyqada*. — D'année en année, ییلدن ییله *ïïlden ïïlè*, سنه بسنه *senè besenè*. — Dans les années de l'enfance, اعوام طفولیّتنده *a'vāmi thoufoulïïettè*. — Daté du 15 septembre de l'année de J.-C. 1838, تاریخ عیسویّدن بیك سکزیوز اوتوز سکز سنه‌سنك ایلول اینك اون بشنجی کونلك یازلمشدر *tārykhy 'ycevïïden bïñ sekiz ïuz otouz sekiz senècinuñ eïloul âïnuñ on bèchindji gunundè ïâzilmichtur*.

ANNELER, s. f., boucler les cheveux, صاچی قورتمق *sātchi qyvirtmaq*, t.

ANNELURE, s. f., frisure en anneaux, قوری صاچلر *qyvry sātchlar*, t.

ANNEXE, s. f., ارتمه *artma*, t.; ذیل *zeïl*, ضمیمه *zamïmè*, a.

ANNEXER, v. a., ضمّ ا *zamm it*, ربط ا *rabth it*, a.-t.; برابر قومق — وضع ا *berāber qomaq*, *vaz' it*, a.-t.

ANNEXION, s. f., t. de grammaire, اضافت *izāfet*, a.

ANNIHILER, v. a. V. ANÉANTIR.

ANNIVERSAIRE, adj., هر ییللو *her ïïllu*, ییلدن ییله واقع اولان *iyldèn iylè vāqy' olān*, سنوی *sènèvi*, a.

ANNIVERSAIRE, s. m., ییل دونمی *ïïl deunumi*, t.

ANNONCE, s. f., خبر *khaber*, اعلان *i'lān*, تنبیه *tenbïh*, a.

ANNONCER, v. a., خبر ویرمك *khaber vïrmek*, اعـــلان ا *i'lān it*, انها و اشعارا *inhā vè ich'ār it*, a.-t., اخبارا *ikhbār it*, a.-t.

ANNONCIATION, s. f., بشـــارت *bechārct guny*, a.-t.

ANNOTATION, s. f., اشارت *ichāret*, a.

ANNUEL, adj., سنوی *sènèvi*, a.; بر ییللك *bir iillik*, t.

ANNUELLEMENT, adv., ییللق *iyllyq*, t.; هر ییل *her iyl*, سنه‌ده *sènèdè*, سنه‌دن سنه‌یه *sènèden sènèïè*.

ANNUITÉ, s. f., remboursement annuel d'une partie du capital ajoutée aux intérêts, معامله ایله بـــر سرمایه مقدارینك ادای سنویسی *mou'āmelè ilè bir ser māïè myqtārinuñ èdāï senèvïici*, t.

ANNULAIRE (doigt), adj., اوکسز پرمق *euksyz parmaq*, t.

ANNULATIF, adj., مبطل *moubthyl*, ناسخ *nācykh*, a.

ANNULATION, s. f., ابطال *ibthāl*, رفع *ref'*, a.; بطّال اتمه *batthāl itmè*, t.-a.

ANNULER, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t.; یوق ـ رفع ا *ïoq*, *ref' it*, بطال ـ ابطـــال ا *batthāl*, *ibthāl it*, a.-t.

ANOBLIR, v. a., اولولمق *oulloulamaq*, t.; شرف ویرمك *cheref vírmek*, تشریف ا *techrïf it*, a.-t.

ANOBLISSEMENT, s. m., تشریف *techrïf*, a.

ANODIN (remède), adj., ملیّن *muleïin*, a. Voy. CALMANT.

ANOMAL, adj., قاعلمدن خارج *qā'idèdèn kharidj*, a.-t.

ANOMALIE, s. f., قواعدسزلق *qavā'ydsizlyq*, قانونسزلق *qānounsyzlyq*, a.-t.

ANON, s. m., اشجك *èchèdjik*, قولان *qolān*, صپه *sypa*, *sepa*, *sopa*, t.

ANONNER, v. n., یلتکلمك *yelteklèmek*, t.

ANONYME, adj., آدسز *ádsiz*, اسمی نامعلوم *ismi nā m'aloum*. — Un anonyme, اسمی معلوم اولمیان کمسنه *ismi ma'loum olmaïān kimesnè*, a.-t.

ANOREXIE, s. f., dégoût des alimens, عدم اشتها *'ademi ichtihā*, a.

ANSE, s. f. (d'un vase), قولب ـ قلب *qoulb*. — Les anses d'un pot, بر باردغك قولبلری *bir bārdaghuñ qoulbleri*. — L'anse ou l'anneau d'un cadenas, کلید پره‌سی *kilïd pèrèci*. — Petit golfe, چکمجه *tchekmèdjè*.

ANTAGONISTE, s. m., خصم *khacym*, a.

ANTARCTIQUE, adj., méridional, جنوبی *djenoubi*, a. Voy. PÔLE.

ANTÉCÉDENT, adj., ایلروکی *ilèruki*, t.; مقدّم *mouqaddèm*, سابق *sābyq*, a. — Les antécédens, سوابق *sevābyq*. — L'antécédent, terme de grammaire (dans un rapport d'annexion), المـضـاف *el-mouzāf*. — L'antécédent dans l'*argument*, متقدّم *muteqaddem*, a.

ANTECHRIST, s. m., دجّـال *dedjāl*, a.

ANTÉDILUVIEN, adj., qui a précédé le déluge, طوفاندن اوّل اولان *thoufānden evvel olān*, طوفاندن مقدّم *thoufānden mouqaddem*, a.-t.

ANTENNE, s. f., vergue, سرن *seren*, ارتنه *artèna*, t.

ANTENNES, s. f. pl., cornes des

insectes, بوجك بوبنوزی *beudjek boïnouzy*, t.

ANTÉPÉNULTIÈME, adj., اخردن اوّل قبل الاخر *akherden evvel qabl el-ākher*, a.

ANTÉRIEUR, adj., ایلروکی *ilèruki*, t.; سابق *sābiq*, متقدّم *mutèqaddim*, a.

ANTÉRIEUREMENT, adv., مقدّما *mouqaddèmā*, a.; اندن اوّل *anden evvel*, t.-a.

ANTÉRIORITÉ, s. f., تقدّم *teqaddum*, اوّلیّت *èvvèlïïet*, a.

ANTHOLOGIE, s. f., choix de fleurs, انتخاب شکوفه *intikhābi chukioufè*. — Choix de poésies, مجموعهٔ اشعار متنوّعه *medjmou'aï ech'āri mutènevvi'a*, a.

ANTHRAX, s. m., حرث مقولدسی *hounret maqoulèci*, a.-t.; شیر پنچه *chír pentchè*, p.

ANTHROPOFORME, adj., animal qui a quelque ressemblance avec l'homme, نوعًا انسان ایله مشابهتی اولان حیوان *nev'èn insān ilè muchābehati olān haïvān*, a.-t.

ANTHROPOPHAGE, s. m., ادم یییجی *adem ïeïdji*, t.; مردمخوار *merdumkhār*, p.

ANTHROPOPHAGIE, subst. fém., مردمخوارلق *merdumkhārlyq*, p.-t.

ANTICHAMBRE, s. f., مابین *mābeïn*, a.; مابین اوطه‌سی *mābeïn odhaci*, a.-t. — Faire antichambre, مابین اوطه‌سنده بکلمک *mābeïn odhacindè beklèmek*, t.

ANTICHRÉTIEN, adj., دیـــن عیسویّه مخالف *dini 'yceviïè moukhālif*, a.-t.

ANTICHRISTIANISME, s. m., دین مسیحینک مخالفتی *dïni mecyhinuñ moukhālèfeti*, a.-t.

ANTICIPATION, s. f., پیشین *pichín*, سبقت *sebqat*, تقدیم *taqtïm*. — Par Anticipation, adv., بروجه پیشین *ber vedjhi pichín*, a.-p. — Anticipation, usurpation, تعدّی *tè'addi*, a.

ANTICIPER, v. a., prévenir, devancer, تقدّم ا پیشین ا *teqaddum it*, *pichín it*. — sur les droits de, نقصان ـ ضرر کتورمک *noqsān*, *zarar guèturmek*. — Prendre en avance, پیشین آلمق *pichín álmaq*, p.-t. — Donner, payer, پیشین ویرمک *pichín vïrmek*.

ANTICONSTITUTIONNEL, adj., قواعد مملکته مغایر *qavā'ydi memleketè moughāïr*, a.-t.

ANTICONSTITUTIONNELLEMENT, adverbe, قوانین مملکته مغایرًا *qavānïni memleketè moughāïren*, a.-t.

ANTIDATE, s. f., تاریخ مقدّم الوقوع *tārïkhi mouqaddim el-vouqou'*, تاریخ مقدّم *tārïkhy mouqaddem*, a.

ANTIDATER, v. a., تاریخی مقدّم یازمق *tārïkhy mouqaddem ïāzmaq*, a.-t.

ANTIDOTE, s. m., پاد زهر *pād zehr*, vulg. *panzcher*, تریاق *tariāq*, p.-t.; دافع الزّهر *dāf'y uzzehr*, a.

ANTIENNE, s. f., début de chant, بر ترنمک ابتداسی *bir terennumuñ*

ibtidāci. — Au figuré, mauvaise nouvelle, فنا بر خبر *fenā bir khaber.*

ANTIFÉBRILE, adj., دافع الحمّى *dāf'y el-houmma*, a.

ANTIHYDROPIQUE, adj., استسقايه نافع *istisqāïè nāfi'*, a.-t.

ANTIHYPOCONDRIAQUE, adj., مراق علّتنه نافع *merāq 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTIHYSTÉRIQUE, adj., رحم علّتنه نافع *rahm 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTILOPE, s. f., آهو *āhou*, p.; غزال *ghazāl*, a.

ANTIMÉPHYTIQUE, adj., دافع العفونة *dāf'y ul-'oufounet*, a.

ANTIMOINE, s. m., راستق طاشى *rāstyq thāchi*, انتيمون *antímoun*, t.

ANTIMONARCHIQUE, adj., قراللغه مغائر اصول *qrāllygha moughāïr, oçouli* سلطنته مخالف *salthanetè moukhālif*, a.-t.

ANTIMONIAL, adj., راستق طاشلو *rāstyq tāchly*, t.

ANTINATIONAL, adj., كندو ملّتنه مخالف *guendu milletinè mukhālif*, بد خواه ملّت *bed khāhi millet.*

ANTINÉPHRÉTIQUE, adj., بوبرك طاشى علّتنه نافع *beubrek thāchi 'ylletinè nāf'y.*

ANTINOMIE, s. f., ايكى قانون بينلك اولان مخالفتى *iki qānoun beïninldè olān moukhalèfètí*, اختلافى شرع *ykhtilāfi cher'*, a.

ANTIOCHE, ville de Syrie, انطاكيه *entākïè.*

ANTIPAPE, s. m., شرعى اولميان ريم پاپاسى *cher'y olmaïān rím pāpāci*, t.

ANTIPAROS, île de l'Archipel, انتيپاره *antibāra.*

ANTIPATHIE, s. f., ضد الطبيعت *ziddul-thabi'ïat*, نفرت *nefret*, a.

ANTIPATHIQUE, adj., مخالف مضادد *moukhālif, mouzādid.*

ANTIPESTILENTIEL, adj., دافع الوبا ضدّ الطاعون *dāf'y ul-vebā, zidd ed-thā'voun*, a.

ANTIPHRASE, s. f., كلام بالعكس *kelāmi bil'aks*, a.

ANTIPHTHISTIQUE, adj., دافع الورم ضدّ السّل *dāf'y ul-verem, zidd ussil*, a.

ANTIPHYSIQUE, adj., ضدّ الطبيعة *zidd utthaby'at*, a.

ANTIPODES, s. m. pl., lieu ou habitans de la terre diamétralement opposés, بری برينه مقابل اولان كرهٔ ارضك تحتنلك و فوقنلك اولان سكّان و مكانلرى *biri birinè muqābil olān kurëï arzuñ tahtindè vè fevqyndè olān sukkiān umekiānleri*, a.-t. — Contraste, عكس *'aks*, a.

ANTIPUTRIDE, adj., دافع عفونت *dāfiï' oufounet*, a.

ANTIQUAILLE, s. f., اسكى شيلر *eski cheïler*, a.-t.

ANTIQUAIRE, s. m., اسكى زماندن قالان شيلرينى ارايان *eski zemānden qālān cheïlèrini arāïān*, اثار قديميه واقف *açāri qadímëïè vāqif*, a.-t.

ANTIQUE, adj., قديم *qadím*, عتيق *'atyq*, a.

ANTIQUITÉ, s. f., les temps anciens, اسكى زمان *eski zèmān*, قديميّة *qadimïïet.* — Antiquités,

monumens antiques, آثار قديمه *açāri qadímè*, انتقه‌لر *antiqaler*, اسكى قالمه *eski qālma*, اسكيدن قالمه طاشلر *eskíden qālma thāchlar*, t.

ANTITHÈSE, s. f., اضداد كلمات *izdād kelimāt*, a.

ANTIVÉNÉRIEN, adj., فرنك علّتنه نافع *frenk 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTIVERMINEUX, adj., صوغلجان علّتنه نافع *soghouldjān 'yllètinè nāf'y*, a.-t.

ANTIVÉROLIQUE, adj., ضدّ الجدری *zidd ul-djèdèri*, دافع الجدری *dāf'y ul-djèdèri*, a.

ANTONOMASE, s. f., emploi de l'épithète pour le nom propre, كنية *kiniet, kuniet*, غلبة *ghalebet*, a.

ANTOINE, n. pr., انطون *anthoun*, t.-a.

ANTORE ou ANTITORE, s. m., plante antivénéneuse, ترياق البيش *teriāq ul-bích*, قيهق *qyhaq*, a.; طولغه‌جق *dhoulghadjiq*, t.

ANTRE, s. m., اين *in*, t.; غار *ghār*, مغاره *mèghārè*, كهف *kehf*, a.

S'ANUITER, v. réfl., كيجه‌لنمك *guídjèlenmek*, كيجه قالمق *guídjè qālmaq*, كيجه ايله بوللق بولنمق *guídjè ilè ïolda boulounmaq*, t.

ANUS, s. m., كوت *gueut*, بزوك *beuzuk*, مقعد *maq'ad*, a.

ANXIÉTÉ, s. f., كوكل طارلغی *gueuñul dhārlighy*, t.; كدر *kèder*, اضطراب *izthirāb*, a.; دل تنكی *dil tengui*, p.; دلكيرلك *dilguírlik*, p.-t.

AORISTE, s. m., مضارع *mouzāry*, a.

AORTE, s. f., شاه طمار *chāh dhamār*, يوركك بيوك طهاری *ïurègun buïuk dhamāry*, t.

AOUT, s. m., اب *áb*, a. اغوستوس *aghostos*, g.

APAISER, v. a., calmer, تسكين ا *teskín it*, ساكن ا *sākin it*, دكدرمك *diñdurmek*. — la colère, غضبی تسكين ا *ghazabi teskín it*. — une sédition, فتنهٔ تسكين ا *fitnèï teskín it*. — Adoucir, يمشاتمق *ïoumchātmaq*, خاطرين خوش ا *khāthyrín khoch it*. — S'Apaiser, يواشلنمق *ïavāchlanmaq*.

APAMÉE, ville de Syrie, فامية *fāmïet*, a.

APANAGE, s. m., ارپه‌لق *arpalyq*, t.; نانپاره *nāmpārè*, p.

APANAGER, v. a., ارپه‌لق وبرمك *arpalyq vírmek*, t.

APANAGISTE, s. m., ارپه‌لق صاحبی *arpalyq sāhybi*, t.-a.

A PART, exp. adv., séparément, باشقه *bāchqa*, باشقه‌جه *bāchqadjè*, t.; بر طرف *ber tharaf*, p. — Plaisanterie à part, لطيفه بر طرف *lathifè ber tharaf*.

APARTÉ, s. m., كندو كندينه *guendi guendinè*.

APATHIE, s. f., طويمازلق *dhoïmazlyq*, طويمقلق *dhoïmamaqlyq*, كوكلسزلق *gueuñulsyzlyq*, بلادت *belādet*, a.-t.

APATHIQUE, adj., طويماز *dhoïmāz*, حسسز *hyscyz*, بلاحس *bilāhyss*, a.

Apepsie, s. f., قلّة الهضم *qyllet ul-hezm*, a.; هضمه عدم امكانـــی *hezmè 'adèmi imkiāni*, a.-t.

Apercevable, adj., طويلور *dhouïlour*, كورمسی قابل *gueurmèci qābil*, طوبهسی ممكن *douïmaci mumkin*, a.-t.

Apercevoir, v. a., commencer à voir, كورمك *gueurmek*, اوزاقدن كورمـــــك *ouzāqtan gueurmek*, خياللمق *khaïāllamaq*. — Il aperçut de loin les maisons, اولری اوزاقدن كوردی *evleri ouzāqtan gueurdu*. — J'aperçois un vaisseau, بر كمـــی خياليورم *bir guèmi khaïālieurum*. — Remarquer, sentir, دويمق *douïmāq*, طويمق *dhouïmaq*, واقف اول *vāqif ol*, a.-t. — S'Apercevoir, v. pr., طويلمق *dhouïoulmaq*. — Découvrir, كشف ا *kechf it*, a.-t.

Aperçu, s. m., vu, كورمـــش *gueurmuch*. — Exposé sommaire, تلخيص *telkhys*, تقرير *taqrîr*, a.

Apéritif, adj., اچـــار *atchār*, اچجی *atchidji*, اچق ايدن *atchyq iden*, كچورن *guètchuren*, t.; دوای مفتح *devāï mufettyh*, a.

Apetisser, v. a., كوچلتمـــك *kutchultmek*, كوچكلتمك *kutchuklet-mek*, اكسلتمك *eksiltmek*. — S'Apetisser, v. réfl., كوچكلنمك *kutchuklenmek*, t.

A peu près, adv., تخمينًا *takhmînèn*, *takhmîna*, a.

Aphélie, s. m., كونشدن بـــر سياره نك اقصای بعدی *gunechten bir siïārènuñ aqsāï bu'di*, a.-t.

Aphérèse, s. f., حذف *hazf*, a.

Aphorisme, s. m., دكش *deïch*, t. — Sentence, maxime, راى *rāï*. pl. ارا *arā*, نكته *nuktè*. — Les aphorismes d'Hippocrate, ارای بقراط *arāï bouqrāth*.

Aphrodisiaque, adj., شهوت افزا *chehvet efzā*, محرّك الشهوة *mouharrik uchchehvet*, a.

Aphronitre, s. m., كهرچلـــه كوپكی *guhertchilè kieupugui*.

Aphtes, s. m. pl., اغز قبارجغی *aghyz qabārdjyghy*, t.

Api (pomme d'), s. m., مسكت الماسی *misket elmāsi*, t.

Apitoyer, v. a., تحريك رقّت ا *tahrîki ryqqat it*, جذب مرحمت ا *djezbi merhamet it*, مرحمته كتورمك *merhametè guèturmek*, a.-t. — S'Apitoyer, v. pr., اسركمك *èsirguèmek*, اجيمق *adjimaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

Aplanir, v. a., rendre uni, دوز ا *duz it*, دوزلمـــك *duzlèmek*, دومدوز ا *dumduz it*, دوزبويرمك *duzivîrmek*, ياصی ا *ïāci it*. — Faciliter, قولايلمق *qolāïlamaq*, تسهيل ا *teshîl it*, a. — Aplanir la terre, يری سوروكلمك *ïèri suruklèmek*, t. — Aplanir les difficultés, رفع موانع ا *ref'y mevāny' it*. — S'Aplanir, v. réfl., دوز اولمق *duz olmaq*. — S'arranger, قولايلنمق *qolāïlanmaq*, t.

Aplanissement, s. m., برابرلك *berāberlik*, دوزلـــك *duzlik*, t.; تسويه *tesvïiè*, تسهيل *teshîl*, a.

Aplati, adj., يصّمـــی دوز *duz*,

ïassi, ياصيلنمش *ïāci*, ياصيلنمش *ïācïlanmich*, t.

APLATIR, v. a., دوزتمك *duzetmek*, انجله *indjèletmek*, يصى *indjè it*, يصيلمق *ïassylamaq*, تسطيح *tasthyh it*, a.-t. — S'Aplatir, v. réfl., دوز او *duz ol*, ياصيلنمق *ïācylanmaq*, t.

APLATISSEMENT, s. m., دوزلك *duzlik*, دوز ايلمكلك *duz ëïlèmeklik*, ياصيلق *ïācylik*, t.

APLOMB, s. m., ligne perpendiculaire, خط عمود *khatty 'amoud*. — — D'aplomb, à angle droit, زاويهٔ قايمه اوزره *zāvïei qāïmè uzrè*. — Aplomb, gravité, وقار *vaqār*. — Fil à..., شاقولى ايپ *chāqouli ip*. — Le soleil tombe d'aplomb sur nous, كونش طوغرو اوزرمزده در *gunech dhoghrou uzerumuzdè dur*.

APOCALYPSE, s. f., livre du Nouveau Testament, كتاب ابوقاليپس *kitābi abouqālicys*, t.; الهام *ilhām*, a.; روياى مر يوحنا *rouiāi mar iouhanā*, a.

APOCOPE, s. f., retranchement à la fin du mot, حذف *hazf*, a

APOCRYPHE, adj., اصلسز *acylsyz*, ساخته *sākhtè*, p.; دوزمه *duzmè*, t.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مستور *mestour*.

APOGÉE, s. m., اوج ذروه *zervè*, سما *èvdji sèmā*, a. — Apogée de la fortune, de la gloire, ترقّى آفتاب دولت و اجلال *tereqqyi āfitābi devlet u idjlāl*, a.-t.

APOLOGÉTIQUE, adj., qui contient une apologie, مدبحى *medhi*, معذرت آميز *ma'ziret āmïz*, a.-p.

APOLOGIE, s. f., justification, éloge, مدح *medh*, معذرت *m'aziret*, اعتذار *i'tizār*, a.

APOLOGISTE, s. m., مدح ايديجى *medh idïdji*, a.-t.; مادح *mādyh*, ثناكوى *senāgouï*, p.

APOLOGUE, s. m., مثل *mecel*, pl. امثال *emsāl*. Voyez FABLE.

APOPHTEGME, s. m., مقال حكما *maqāli hukemā*, a.; كوزل سوز *guzel seuz*, t.; نكته *nuktè*, pl. نكات *nikiāt*, a.

APOPHYSE, s. f., saillie sur un os, سنسن *synsyn*, pl. سناسن *synācin*, a.

APOPLECTIQUE, adj., داملالو ـ طملهلو *dhamlalu*, t.; سكتى *sekti*, a.

APOPLEXIE, s. f., طمله ـ داملة *dhāmla*, t.; سكته *sektè*, a.

APOSTASIE, s. f., ارتداد *irtidād*, a.

APOSTASIER, v. n., دينمك دونمك *dininden deunmek*, ارتداد ا *irtidād it*, مرتد او *murted ol*, a.-t.

APOSTAT, s. m., دونمه *deunmè*, t.; مرتد *murtad*, a.

APOSTÈME, s. m., دبله *dubbèlè*, vulg. *dummèlè*.

APOSTER, v. a., mettre dans un poste pour surprendre, پوسوده قومق *pouçouda qomaq*, بكلتمك *beklet-mek*, t.; كيندارلق ا *kèmïndārlyq it*, p.-t. — des espions, جاسوس قومق *djāçous qomaq*,

APOSTILLE, s. f., حاشيه *hāchïïè*,

a.; در کنار *der kénār*, p. — Recommandation, توصیه *tevcïïè*, a.

Apostiller, v. a., — حاشیه قومق *hāchiè qomaq*, ایزمق *ïāzmaq*, کنار یازمق *kenār ïāzmaq*, p.-t.

Apostolat, s. m., پیغمبرلک *pëïghamberlik*, p.-t.; رسالت *rèçālet*, a.

Apostolique, adj., qui vient de l'apôtre de Dieu ou des apôtres, رسولی *reçouli*, a.; پیغمبری *pëïghamberi*, p.-t. — Qui est du Saint-Siége, ریم پاپاسنه منسوب اولان *rím pāpācinè mensoub olān*, ریم پاپاسی طرفندن اولان *rím pāpāci tharafinden olān*, t.

Apostoliquement, adj., رسول کبی *reçoul guibi*, a.-t.

Apostrophe, s. f., allocution, مخاطبة *moukhāthèbet*, — توجیه کلام *tevdjïhi kèlām*, *khythāb*, a. — Petit signe d'élision, بر حرفک حذفنه — ترخیمنه مستدل نشان *bir harfuñ hazfinè*, *terkhiminè mustedlil nichān*.

Apostropher, v. a., خطاب ا *khythāb it*, توجیه خطاب ا *tevdjïhi khythāb it*. — S'Apostropher, v. réfl., خطابلشمق *khytāblachmaq*, a.-t.

Apostume. Voy. Apostème.

Apostumer, v. n., se former en apostème, قبارمق *qabārmaq*, ایرکلمک *iriñlèmek*, t.

Apothéose, s. f., تالیه *tālièh*, a.

Apothicaire, s. m., اجزاجی *edjzādji*, vulg. *èzādji*, a.-t.

Apothicairerie, s. f., magasin de drogues, اجزاجی دکانی *edjzādji dukkiāñi*, t.-a. — Art de l'apothicaire, ازاجیلک *ezādjïlik*, t.

Apôtre, s. m., رسول الله *reçoul allah*, a. — Apôtre de J.-C., حواری *havāri*. — Les apôtres, حواریون *havārïoun*, a.

Apozème, s. m., قاینامش اوتك صویی *qāïnāmich otuñ souï*, t.

Apparaître, v. n., کوزکمك *gueuzukmek*, کورنمك *gueurunmek*, ظاهر — نمایان اولمق *zouhour it*, *zāhir*, *numāïān ol*, a.-p.-t.

Apparat, s. m., آلای *álāï*, t.; عنوان *'unvān*, طنطنه *thanthana*, a.

Appareil, s. m., pompe, آلای *álāï*. — Grands préparatifs, عظیم تدارك *'azím tédāruk*. — de guerre, تدارکات حربیّه *tedārukiāti harbïïè*, سفر مهمّاتی *sefer muhimmāti*, یراق *ïarāq*, t. — Bandages et remèdes mis sur une plaie, بریاره اوزرنه قونلان باغ و علاجلر *bir ïāra uzerinè qonilān bāgh vè 'ilādjler*. — Lever l'appareil, بریاره نك باغلری چوزمك *bir ïāranuñ bāghlari tcheuzmek*.

Appareillage, s. m., t. de mer, یلکن اچمقلغی *ïelken atchmaqlyghy*, t.

Appareillée, s. f., voile mise au vent, روزکاره اچلمش یلکن *rouzguiārè atchilmich ïelken*, t.

Appareiller, v. a., joindre deux choses pareilles, اویدرمق *ouïdourmaq*. — Accoupler, چفتلمك *tchiftlèmek*. — Préparer, disposer, قورمق *qourmaq*, حاضرلمق *hāzirlamaq*.

— Mettre à la voile, يلكن آچمق *ielken âtchmaq*, t. — S'Appareiller, v. réfl., چفتلنمك *tchiftlenmek*, برابر او *berâber ol*, t.-p.

Apparemment, adv., غالبا *ghâlibâ*, ظاهرده *zâhirdè*, ظاهر حالك *zâhiri hâldè*, a.-t.; مكر *meïer*, p.

Apparence, s. f., extérieur, كوستررش *gueusterich*, كورنش *gueurunuch*, t.; صورت *souret*, a. — En apparence, صورتا *sourcten*, vulg. *soureta*, صورت ظاهرده *soureti zâhirèdè*. — Vraisemblance, احتمال *yhtimâl*, a.

Apparent, adj., كورنن *gueurunen*, بللو *bellu*, t.; ظاهر *zâhir*, عيان *'aiân*, a.

S'Apparenter, v. réfl., خصملق بغلمق *khycymlyq baghlamaq*, t.; مصاهرت ا *muçâheret it*, a.-t.

S'Apparesser, v. réfl., تنبللنمك *tembellenmek*, t.; تكاسل ا *tèkiâçul it*, a.-t.

Appariement, s. m., action d'apparier, چفتلشمه *tchiftlechmè*, t.; تزويج *tezvîdj*, a.

Apparier, v. a., چفتلمك *tchiftlèmek*. — S'apparier, چفتلنمك *tchiftlenmek*, t.

Appariteur, s. m., محضر *muhzyr*, a.; چاوش *tchâvouch*, t.

Apparition, s. f., ظهور *zouhour*, a.; كورنمكلك *gueurunmeklik*, t; صدور *soudour*, a.

Apparoir, v. n., اشكار ـ ظاهر او *achikiâr, zâhir ol*, a.-t.; پديد اولمق *pedîd olmaq*, p.-t.

Appartement, s. m., قونغك بر دايره‌سى *qonaghuñ bir dâïrèci*, دايره *dâïrè*. — des femmes, حرم *harem*, a.

Appartenance, s. f., dépendance, توابع *tevâby'*, لواحق *levâhyq*, تعلق *te'alluq*, pl. تعلقات *te'alluqât*, انتساب *intiçâb*, a. — Ce mur est une des appartenances de cette terre, بو ديوار اراضئ مذكوره‌نك توابعندندر *bou dîvâr, erâzii mezkiourènuñ tevâby'indendur*.

Appartenir, v. n., avoir rapport, متعلق او *mutè'allyq ol*, انتساب ا *intiçâb it*, منتسب او *muntecib ol*, a.-t. — Être à quelqu'un, بر كيمسنه‌نك مالى او *bir kimesnènuñ mâli ol*. — Cela lui appartient, انك در *anuñ dur*. — Cela m'appartient, بو بنمدر *bou benum dur*. — Être parent, خصمى او *khysmy ol*, a.-t.

Appas, s. m. pl., كوزللك *guzellik*, t.; جاذبة *djâzibet*, a.; دلنوازلق *dilnuvâzlyq*, p.-t.

Appat, s. m., يم *ïem*, t.

Appater, v. a., يملمك *ïemlèmek*, يم ويرمك *ïem vîrmek*, t.

Appauvrir, v. a., فقيرا *faqyr it*. — S'appauvir, فقيرلنمق *faqyrlanmaq*, a.-t.

Appauvrissement, s. m., فقيرلق *faqyrlyq*, a.-t.; افتقار فاقه *fâqa*, *iftiqâr*, a.

Appeau, s. m., يم *ïem*, t.

Appel, s. m., action d'appeler à haute voix, چاغرش *tchâghyrych*,

منادات *munādāt*. — Recours à un juge supérieur, حاكم اكبره مراجعت ايلمكلك *hākimi ekberè murādja'at eïlèmeklik*, t. — Défi, دعوت *d'avet*. — Appel canonique à la prière, اذان *ezān*, a.; اذان اوقونمسی *ezān oqounmaci*, a.-t.

Appelant, adj., محكمهٔ اكبره مراجعت ايدن *mehkemèï ekberè murādj'at iden*, a.-t.

Appelé, part., nommé, تسميه اولنمش *tesmiïè olounmuch*, a.-t.

Appeler, v. a., inviter à venir, چاغرمق *tchāghyrmaq*. — Appelez le domestique, خدمتكارى چاغر *khyzmetkiāry tchāghyr*. — Appelez par le nom, ادیله چاغرمق *adilè tchāghyrmaq*. — en justice, محكمهیه اوقومق ـ دعوت ا *mehkemèïè oqoumaq, d'avet it*, مرافعه ا *murāfa'a it*. — Appeler les causes, دعوالری بیان ا *d'avāleri beïān it*. — Défier, میدانه دعوت ا اوقومق *meïdānè d'avet it oqoumaq*, a.-t. — Nommer, تسميه ا ادقومق *tesmiïè it ad qomaq*, a.-t. — Comment appelle-t-on cette fleur? بو چچكه نه دیرلر *bou tchitchèguè nè derler*. — Je m'appelle Ahmed, احمددرادم *ahmedtur adum*. — Appeler, attirer, faire venir, جلب ا *djelb it*. — Appeler, recourir à un autre tribunal, دعواء غیر محكمهیه قالدرمق *d'avāï, ghaïri mehkemèïè qāldurmaq*. — En appeler d'une sentence, بر قاضینك حجتی قبول اتمك *bir qāzïnuñ heuddjèti qaboul itmemek*, a.-t. — Appeler au secours, مدد چاغرمق *meded tchāghyrmaq*. — En appeler à quelqu'un, بر كمسنهنك رأینه ـ قیاسنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ reïnè, qyācinè murādj'at it*, a.-t.

Appellatif (nom), adj., اسم جنس *ismi djins*, a.

Appellation (d'un jugement) s. f., مرافعت *murāf'aat*. — des lettres, تسميهٔ حروف *tesmiïè hourouf*, a.

Appendice, s. m., ارتمه *artma*, t.; ذیل *zèil*, ضمیمه *zamïmè*, a.

Appendre, v. a., اصهقومق *aṣaqomaq*, t.

Appentis, s. m., تخته سایه بانی *takhta sāïèbāni*, سایه بان *sāïèbān*, p.

Appesantir, v. a., اغرلتمق *agherlatmaq*, t.

S'Appesantir, v. réfl., devenir plus pesant, اغرلنمق *agherlanmaq*. — sur un sujet, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطویل كلام ا *tathvïl it*, تطویل كلام ا *tathvïli kelām it*, a.-t.

Appesantissement, s. m., اغرلتمه *aghyrlatma*, t.; تثقیل *tesqïl*, a.

Appetence, s. f., اشتهیا *ichtihā*, a.

Appéter, v. a. (peu usité), désirer vivement, حسرتله استمك *hasretlè istèmek*, a.-t.

Appétissant, adj., اشتها ویریجی *ichtihā vïrïdji*, a.-t.

Appétit, s. m., اشتها *ichtihā*, a. — Appétits sensuels, هوای نفسانی *havāï nefsāni*, شهوات نفسانیه *chehevāti nefsāniïè*, a.

Applaudir, v. a., en battant des mains, الـ قاقمق *el qāqmaq*. — Approuver, آفرين اوقومق *āferín oqoumaq*, p.-t.; تحسين ا *tahsín it*, a.-t.

S'Applaudir, v. réfl., كنديـنـى تحسين ا *guendíni tahsín it*, a.-t.; بكنمك *bèïnmek*, t.

Applaudissement, s. m., الـ آفرين قاقمه‌سى *el qāqmaci, āferín*, تحسين *tahsín*, a.

Applaudisseur, s. m., تحسين ايديجى *tahsín idídji*, a.-t.

Applicable, adj., ياقشق *ïāqichiq*, t.; راجع *rādji'*. — A quelle personne cette épithète est-elle applicable? بو صفت قـنـغى ذاتـه راجع در *bou sifat qanghy zātè rādji' dur*, a.-t.

Application, s.f., كوشش *kiouchich*, p.; سعى جدّ و جهد *sa'i, djedd u djehd*, تقيّـد *teqaïüd*, دقّت *diqqat*, مطالعـه *mouthāl'aa*, a.

Appliquer, v. a., mettre une chose sur une autre, ياپشترمق *ïāpichtürmaq*, اوزرينه قومق *uzerinè qomaq*. — la main, الـ اورمق *el ourmaq*, t. — Destiner, تخصيص ا *takhsys it*, a.-t. — l'esprit, l'attacher à..., چالشمق *tchālichmaq*, سعى ا *sa'i it*. — une loi, بر قانونى اجرا ا *bir qānouni idjrā it*. — une peine, جزاسن ويرمك *djèzācin vírmek*, a.-t.

S'Appliquer, v. réfl., s'attacher, se poser sur, ياپشمق *ïāpichmaq*, طوتـنمق *thoutounmaq*. — S'appliquer à une chose, بر ايشه الـ اورمق *bir ichè el ourmaq*, تشبّث ا *techebbus it*. — au travail, چالشمـق *tchālichmaq*, سعى ا *sa'ï it*, اقدام ا *yqtām it*. — à la lecture, مطالعـهٔ كتب ا *mouthāla'aï kiutub it*. — S'appliquer, se rapporter, راجع او *rādji' ol*, a.-t.

Appoint, s. m., كسور *kuçour*, a.

Appointé, adj., كدكلو *guèdiklu*, t.; علوفه‌لو *'ulufèlu*, a.-t.

Appointemens, s. m. pl., كدك - كدوك *guèduk*, t.; علوفه *ulufè*, وظيفه *vazífè*, a.

Appointer, v. a., donner des appointemens, علوفه ويرمك - تعيين ا *'ulufè vírmek, ta'iin it*, a.-t.

Apport, s. m., بازار *bāzār*, p.-t.

Apportage, s. m., حمّاللق *hammāllyq*, a.-t.

Apporté, adj., كتورلمش *guèturilmich*, t.

Apporter, v. a., كتورمك *guèturmek*. — Apportez cela, كـتـور شونى *guètur chounou*. — Causer, باعث - سبب او *bā'is, sebeb ol*. — Apporter du dommage, ضرريـنه سبب او *zararínè sebeb ol*, ضررا *zarar it*, a.-t.

Apposer, v. a., قومق *qomaq*, وضع ا *vaz' it*, a.-t. — les scellés, مهرلمك *muhurlèmek*, p.-t.

Apposition, s. f., وضع اتمكلك *vaz' etmeklik*, a.-t.; وضع *vaz'*, a.

Appréciateur, s. m., بها كسيجى *behā kecídji*, t.; قيمت شنـاس

qymet chinās, a.-p.; قیمتنی بیلن *qymetyni bîlen*, a.-t.

Appréciation, s. f., قیمه‌ت *qymet thoutmaqlyq*, a.-t.; طوتمقلق *'ytibār*, اعتبار *tesmîn*, تثمین a. — Cas, opinion, ظنّ *zann*, مظنه *mezennè*, a.

Apprécier, v. a., طوتمق *thoutmaq*, قیمته طوتمق *qymetè thoutmaq*, اعتبارا *i'tibār it*, قیمتنی — قدرینی بیلمک *qymètini*, *qadrini bîlmek*, a.-t.

Appréhender, v. a. V. Craindre.

Appréhension, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, خوف *khavf*. — Simple idée qu'on prend d'une chose sans porter de jugement, وهم *vehm*, pl. اوهام *evhām*, a.

Apprendre, v. a., acquérir une connaissance, اوکرنمک *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it*. — par cœur, ازبرلمک *ezberlèmek*. — Enseigner, اوکرتمک *eugretmek*, t.; اوقودرمق *oqoudourmaq*, تعلیم ا *t'alîm it*, a.-t. — Ouïr dire, اشتمک *ichitmek*, t.; مسموع او *mesmou'y ol*. — Être informé, خبر آلمق *khaber âlmaq*. — De qui avez-vous appris cette nouvelle? بو خبری کیمدن الدکز *bou khaberî kîmden alduñyz*, a.-t.

Apprenti, s. m., شاکرد *chāguerd*, p.-t. — Novice, peu habile, مبتدی *mubtedi*, عجمی *'adjemi*, a.

Apprentissage, s. m., شاکردلك *chāguirdlik*, شاکردلک وقتی *chāguirdlik vaqty*, عجمیلك *'adjèmilik*, p.-t. — Étude, تعلّم *te'allum*, a.

Apprêt, s. m., تدارك *tedāruk*, تهیّة *tehïiet*, *tehïiè*, a. — Assaisonnement, تربیه *terbîè*. — De grands apprêts, تدارکات عظیمه *tedārukiāti 'azîmè*, a.

Apprêter, v. a., حاضرلمق *hāzyrlamaq*, حاضرا *hāzyr it*, تهیّه ا *tehïiè it*, a.-t. — Assaisonner, پشورمک *pichurmek*, یمک *ïèmek pichurmek*. — Donner l'apprêt, صیقل ویرمک *saïqal virmek*.

S'Apprêter, v. réfl., حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*, حاضر او *hazyr ol*, تدارکلنمک *tedāruklenmek*, a.-t.; یراقلنمق *ïarāqlanmaq*, t.

Apprivoisé, adj., الشق *alychyq*, t.; رام *rām*, p.; متانس *mute'ennis*, خانه پرور *khānè perver*, p. — Animal apprivoisé, الك اوکرنمش *eldè eugrenmich djânver*, t.-p.

Apprivoiser, v. a., الشترمق *alichturmaq*, رام ا *rām it*, متانس ا *mute'ennis it*. — S'Apprivoiser, v. réfl., الشمق *alichmaq*, t.

Approbateur, s. m., تحسین ایدیجی *tahsîn idîdji*, a.-t.

Approbation, s. f., تحسین *tahsîn*, تصویب *tasvîb*, استحسان *istihsān*, رضا *rizā*, a.; بکنمکلک *beïenmeklik*, t.

Approbatif, adj., بکنن *beïenen*, t.; رضا کوسترن *rizā gueusteren*, استصوابی *istisvābi*, a.

Approchant, adv., يقين *ïaqyn*, بكزر قريب اولان *qarïb olān*, a.-t.; تخمينا *takhmïnā*, a.

Approches, s. f. pl., voisinage, يقينلق *ïaqynlyq*, a.; قريب يرلر *qārib ïerler*, a.-t. — Les approches d'une place, قلعه‌يه يقين يرلر *qal'aïè ïaqyn ïerler*.

Approcher, v. a., avancer vers, يقلشترمق *ïaqlachturmaq*. — Faire approcher, يناشترمق *ïanāchturmaq*. — Mettre proche, يقين قومق *ïaqïn qomaq*. — S'avancer, يقين كلمك *ïaqyn guelmek*. — Approchez, يقين كل *ïaqïn guel*. — Ressembler, بكزمك *beñzèmek*. — Être en faveur auprès de quelqu'un, بر كيمسه‌نك نظرنك او *bir kimesnènuñ nazarindè ol*. — Il approche du vizir, il est en faveur auprès de lui, وزيرك نظرنك ـ كوزنك در *vèzïruñ nazarindè*, ou *gueuzuñdè dur*.

S'Approcher, v. réfl., يقلشمق *ïaqlachmaq*, يناشمق *ïanāchmaq*, t.

Approfondir, v. a., rendre plus profond, creuser, قازمق *qāzmaq*, درين ا *derïn it*. — Un fossé, بر خندانغی درين قازمق *bir khandāghy derïn qāzmaq*, تعمّق ا *te'ammouq it*. — Pénétrer plus avant dans la connaissance, استكناه ا *istïknāh it*, بر شيئك كنهنه وارمق *bir cheïuñ kunhinè vārmaq*, امعان ا *im'ān it*, تهل ايله اكلمق *temel ilè añlamaq*, تدقيق ا *tadqyq it*, a.-t.

Appropriation, s. f., action de s'approprier une chose, كندينه آلمه *guendinè ālma*, t.; استملاك *istimlāk*, a.; تخصيص *takhsïs*, a.

Approprier, v. a., conformer, rendre propre à..., اويدرمق *ouïdurmaq*, تخصيص ا *takhsïs it*, a.-t.

S'Approprier, v. réfl., prendre pour soi, كندينه آلمق *guendinè ālmaq*, مالك او *mālik ol*, نفسنه تخصيص ا *nefsinè takhsïs it*. — S'attribuer, كندو كندويه اسناد ا *guendu gueñduïè isnād it*, a.-t.

Approuver, v. a., بكنمك *beïenmek*, تحسين ا *tahsïn it*, a.-t.; راضی او *rāzi ol*, قبول ا *qaboul it*, معقول كورمك *m'aqoul gueurmek*, آفرين اوقومق ـ ديمك *āfarïn oqoumaq, dïmek*, استحسان ا *istihsān it*, a.-t.

Approvisionnement, subst. m., تدارك كورمه‌سی *tedāruk gueurmèci*, ذخيره تداركی *zakhyrè tedārugui*. — d'une place ou d'une armée, بر شهرك يا بر عسكرك مهمّاتی *bir chehruñ ïā bir 'askeruñ muhimmāti*, صورصات *sorsāt*, t.-a.

Approvisionner, v. a., ذخيره حاضر ا *zakhyrè hāzyr it*, ذخيره تدارك ا *zakhyrè tedāruk it*, ذخيره كورمك *zakhyrè gueurmek*, a.-t.

S'Approvisionner, v. réfl., كندينه لازم اولانی تدارك ا *guendinè lāzim olāni tedāruk it*, ذخيره جمع ا *zakhyrè djem' it*, a.-t.

Approximatif, adj., تخمينا *tekhmïnā*, a.

Approximation, s. f., تخمين *takhmïn*, a. — Par approximation,

تخمینن ایله *takhmîn ilè*, a.-t.

Appui, s. m., étaie, soutien, دستک *testek*, طیاق *dhaïāq*. — Protecteur, ارقه *arqa*, مسند *mesned*, a. — Il a de l'appui, de la protection, ارقه‌سی وار *arqacy vār*, ou مسندی واردر *mesnèdi vārdur*.

Appuyer, v. a., soutenir avec un appui, طیاتمق *dhaïātmaq*, طیاق قومق *dhaïāq qomaq*. — Favoriser, aider, یاردم ا *ïārdum it*. — Prendre parti pour, صاحب چقمق *sāhib tchiqmaq*. — Insister, قوی طورمق *qavi dhourmaq*, طیانمق *dhaïānmaq*. Voyez Protéger. — S'Appuyer, v. réfl., طیانمق *dhaïānmaq*, t.; استظهار ا *istizhār it*, a.-t. — sur un coussin, یاصدانمق *ïāstānmaq*, t.

Apre, adj., صرب *sarp*, سرت *sert*, ککره *kekrè*, t.

Aprement, adv., سرتلکله *sertliguilè*, t.; خشونت ایله *khouchounet ilè*, a.-t.

Après, adv., صکره *soñra*, t.; بعد *b'ad*, a. — Après vous, سزدن‌صکره *syzdensoñra*. — Vous irez après, صکره کیدرسکز *soñra guídersiñyz*. — Courir après quelqu'un, بر کسمنک اردینه قوشمق *bir kimesnènuñ ardinè qochmaq*. — D'après, selon, اوزره *uzrè*, کوره *gueurè*. — D'après lui, اکا کوره *añā gueurè*. — D'après ce qu'il dit, ou a dit, دیدوکی اوزره *dedugui uzrè*, سوزینه کوره *seuzinè gueurè*. — Après les salutations, بعد السلام *b'ad esselām* — Après demain, اوبرکون *obir gun*, یارین دکل اوبرکون *ïāryn dèïl obir gun*. — Après coup, بعد الوقوع *b'ad el-vouqou'*. — Après midi, اویله‌دن صکره *euïlèdèn soñra*.

Apreté, s. f., سرتلق *sertlyq*, خاملق *khāmlyq*, ککره‌لک *kèkrèlik*, t.

Apte, adj., یاراشق *ïarāchyq*, یارار *ïārār*, t.; قابل *qābil*, قادر *qādir*, مستعدّ *mousta'ydd*, a. — Un homme apte, یرار آدم *ïarār ādem*.

Aptitude, s. f., یراشقلق *ïarāchyqlyq*, t.; قابلیت *qābiliïet*, استعداد *isti'dād*, اهلیت *ehlïet*, a.

Apurement, s. m., حسابی قطع *hyçābi biturmè*, a.-t.; حساب قطع ا *qath'y hyçāb*, a.

Apurer, v. a., حساب کسمک *hiçāb kesmek*, حساب قطع ا *qath'y hyçāb it*, a.-t.

Aquatile, adj., صولی *souli*, صوده‌کی *soudèki*, t.

Aquatique, adj., صوده‌کی *soudèki*, صوده کلور *soudè guèlur*, t.; ابی *ābi*, p.

Aqueduc, s. m., صو یولی *sou ïoli*, صوترازو *souterāzou*, t.

Aqueux, adj., صولو *soulu*, t.; آبدار *ābdār*, p.; مایی *māïi*, a.

Aquilin (nez), adj., قرتال بورونلو *qartāl bourounlou*, t.

Aquilon, s. m., قیش یلی *qych ïèli*, پویراز *poïrāz*, t.

Arabe, s. et adj., عرب *'areb*, عربی *'arebi*. — Langue arabe, لسان عرب *liçāni 'arebi*, ou لسانی عربی

'areb liçāni, عربيه *'arebïè*. — En arabe, عربچه *'arabtchè*. — Arabe, homme dur, avare, طمعكار *tham'akiār*, a.-p.; خسيس *khacïs*, a.

ARABESQUE, adj., dans le genre des Arabes, عرب جنسى *'arab djinsi*, a.-t.

ARABESQUES, s. m. pl., ornemens, عرب زينتى *'arab zïnèti*, a.

ARABIE, s. f., عربستان *'arabistān*. — Arabie heureuse, يمن *ïèmen*. — Arabie déserte, حجاز *hedjāz*. — La presqu'île des Arabes, جزيرة العرب *djèzïret ul-'arab*, a.

ARABIQUE, adj., عربى *'arabi*. — Gomme arabique, صمغ عربى *samghy 'arabi*, a.

ARABISME, s. m., locution arabe, عرب اصطلاحى *'arab isïylāhi*, a.-t.

ARABLE, adj., زراعته صالح *zira'atè sālih*, a.-t.

ARACK ou RACK, s. m., sorte d'eau-de-vie, عراق *'arāq*, a.

ARAFAT (mont), s. m., montagne peu éloignée de la Mecque, عرفة جبلى *'arefet djèbèli*, a.

ARAGONITE, s. m., minéral, معدن جنسى *ma'den djinsi*, a.-t.

ARAIGNÉE, s. f., اورمجك *eurumdjek*, t.; عنكبوت *'ankebout*, a. — Toile d'araignée, اورمجك اغى *eurumdjek aghy*, پردهٔ عنكبوت *perdèï 'ankebout*. — de mer, اورمجك بالغى *eurumdjek bālyghy*, t.

ARARATH ou MONT-ARARATH, montagne d'Asie, اغرطاغ *aghyr dhāgh*, اغرطاغى *aghyr dhāghy*.

ARATOIRE, adj., زراعته دائر *zyrā'atè dāïr*. — Instrumens aratoires, زراعته دائر آلاتلر *zyrā'atè dāïr alatler*, a.-t.

ARBALÈTE, s. f., منجنيق *mendjènyq*, t.; قذاف *qazzāf*, a.

ARBITRAGE, s. m., اصلاح بين الذات *islāh bèïn ezzāt*, توسّط *tèvasçouth*, a.

ARBITRAIRE, adj., ارادته منوط *irādètè menouth*, عرفى *eurfi*, a. — Volontaire, اختيارى *ikhtiāri*. — Tyrannique, ظلمى *zoulmi*, a.

ARBITRAIREMENT, adv., استديكى اوزره *istèdugui uzrè*, t.; مرادنجه *murādindjè*. — Selon son bon plaisir, حسن اختياريله *husni ykhtiāri ilè*, a.-t.; خود بخود *khod bekhod*. — Par violence, زور ـ ظلمله *zor, zoulm ilè*, a.-t.; ظلماً *zoulmen*, a.; قواعد شرعيه مغايراً *qavā'ydi cher'ïè moughāïren*, a.

ARBITRAL, adj., توسّطى *tevassuthy*. — Sentence arbitrale, متوسّط حكمى *mutèvessith hukmi*, a.

ARBITRALEMENT, adv., ميانجيك واسطه‌سيله *miāndjinuñ vācithacïlè*, توسّطيله *tèvasçouthïlè*, a.-t.

ARBITRE, s. m., juge choisi par les parties, ياركوجى *ïārghoudji*, t.; ميانجى *miāndji*, p.-t.; مصلح *mouslih*, متوسّط *mutèvessyth*, مصلح بين الذات *mouslih bèïn ezzāt*, p.-t. — Libre arbitre, اختيار *ikh-*

tiār, ارادت کلّیه ـ جزویه *irādèti kullīè, djuzviè*, اختیار جزوی *djuzvi ykhtīār*, a.

ARBITRER, v. a., یارغوجی او *īārghoudji ol*, مصلح بین الذات *mouslih bèïn ezzāt ol*, حکم ا او *hukm it*, a.-t.

ARBORER, v. a., دکمک *dikmek*, نصب ا *nasb it*. — l'étendard, بیراغی دکمک *bāïrāghy dikmek*, t.

ARBOUSE, s. f., قوجه یمشی *qodja ïemichi*, t.

ARBOUSIER, s. m., قوجه یمشی اغاجی *qodja ïemichi aghādji*, a.

ARBRE, s. m., اغاج *aghādj*, t.; درخت *dirakht*, p.; شجر *chedjer*, pl. اشجار *echdjār*, a.—Arbre à fruit, یمشلو اغاجی *ïemichlu aghādji*, یمش اغاجی *ïemich aghādji*. — Qui ne donne pas de fruits, یمش کتورمز اغاج *ïemich guèturmez aghādj*. — Lieu planté d'arbres, اغاجلق *aghādjlyq*. — Arbre généalogique, سلسله نامه *silsilè nāmè*, صوی دفتری *soï defteri*. — L'arbre généalogique des sultans ottomans, شجرهٔ سلسلهٔ آل عثمانی *chedjèrèï silsilèï āli osmāni*. — Portion de la circonférence, قوس *qavs*, a.

ARBRISSEAU, s. m., اغاججق *aghādjdjiq*, چالی *tchāly*, نهال *nihāl*, p.

ARBUSTE, s. m., فدان *fidān*, t.

ARC, s. m., یای *iāï*, t.; قوس *qavs*, a.; کمان *kemān*, p. — de triomphe, دونانما کمری *donānmā kemeri*. — Tendre un arc, بر یای یاصمق *bir ïāï ïāsmaq*.

ARCADE, s. f., کمر *kemer*, p.-t.

ARCADIE, ville et canton du Péloponèse, ارقدیا *arcadiā*.

ARCANSON, s. m. V. COLOPHANE.

ARCANUM-DUPLICATUM, s. m., سرّ الصاغ *sirr el-muzā'af*, a.

ARC-BOUTANT, s. m., درسک *dirsek*, طیاق *dhaïāq*, a.; کمر درکی *kemer dirègui*, t.

ARCEAU, s. m., کمرجک *kemerdjik*, p.-t.; قوس قبّه *qavsi qoubbè*.

ARC-EN-CIEL, s. m., الکم صغمه *ilègum saghma*, t.; قوس قزح *qavsi qouzah*, a.

ARCHAL (fil d'), s. m., پرنج تلی *pirindj teli*, t.

ARCHANGE, s. m., باش ملک *bāch melek*, رئیس ملایکه *rèïei melāïkè*, ملک مقرّب *meleki mouqarreb*, a.

ARCHE, s. f., arche du pont, کمر *kemer*. — de Noé, نوح کشتیسی *nouh kechtīci*, نوح سفینهٔ *sefīnèï nouh*. — Arche d'alliance, coffre mystérieux, تابوت العهد *tābout ul-'aht*, عهد صندوغی *'aht sandoughy*, a.

ARCHÉOLOGIE, s. f., علم اثار قدیمه *'ylmi açāri qadīmè*, a.

ARCHER, s. m., soldat armé d'un arc, اوقچی *oqtchi*. — Soldat de police, قواس *qavās*, a.

ARCHET, s. m., کمان یایی *kèmān iāïi*, t.

ARCHÉTYPE, s. m., اصل *asl*, a.; نمونه *numounè*, p.; اورنك *eurnek*, t.

ARCHEVÊCHÉ, s. m., juridiction, territoire de l'archevêque, باش پسقپوسلق *bāch pysqoposlyq*, متروپولیتلق *métropolitlyq*. — Palais de l'archevêque, متروپولیت قوناغی *métropolít qonāghy*, t.

ARCHEVÊQUE, s. m., باش پسقپوس *bāch pyscopos*, متروپولیت *mitropolit*, g.

ARCHIDIACONAT, s. m., باش دیاقوزلق *bāch diāqozlyq*, باش شمّاسلق *bāch chemmāslyq*, t.

ARCHIDIACRE, s. m., باش دیاقوز *bāch diāqoz*, باش شمّاس *bāch chemmās*, t.

ARCHIDUC, s. m, باش دوقه *bāch douqa*, ارقیدوقه *arqídouqa*, t.

ARCHIÉPISCOPAT, s. m., متروپولیت پایه‌سی - منصبی *metropolít pāïèci, mancebi*, a.-t.

ARCHIFOU, adj., پك دلی *pek dèli*, t.

ARCHIFRIPON, s. m., عیّار *'aïiār*, a.

ARCHIMANDRITE, subst. masc., ارخیماندریت *arkhymāndrít*.

ARCHIPEL, s. m., اطه‌لر ارا‌سی *adhalararāci*, t.; اق دکز جزیره‌لری *aq deñyz djezírèleri*, t.

ARCHIPRÊTRE, s. m., باش پاپاز *bāch pāpāz*, t.

ARCHITECTE, s. m., معمار *mi'mār*, بنّا *bennā*, a.

ARCHITECTURE, s. f., معمارلق *mi'mārlyq*, بنا علمی *binā'ilmi*, a.-t.

ARCHITRAVE, s. f., درك اوستی *direk ustu*, t.

ARCHIVES, s. f. pl., lieu où elles sont déposées, دفتر خانه *defter khānè*, a.-p. — Anciens titres, papiers importans, سندات *senèdāt*, a.; دفترلر *defterler*, a.-t.

ARCHIVISTE, s. m., دفترخانه حافظی *defter khānè hāfyzy*, حافظ القیود *hāfiz ul-qouïoud*, دفتر امینی *defter èmíni*, a.

ARCHONTAT, s. m., ارخن پایه‌سی *arkhoun pāïèci*, t.

ARCHONTE, s. m., ارخن *arkhoun*, حاکم قوم یونانیان *hākimi qavmi ïounāniān*, t.

ARÇON, s. m., pièce de bois qui sert à faire le bois de la selle, ایر قاشی *ëier qāchi*, ایرك کولهلری *ëieruñ kulumleri*. — Instrument de cardeur, حلّاج التی *hallādj alèti*, a.-t.

ARÇONNER, v. a., یوك - ایپك اورمق *ïuñ, ípek ourmaq*, t.

ARÇONNEUR, s. m., حلّاج *hallādj*, a.

ARCTIQUE, adj., septentrional, شمالی *chimāli*. — Pôle, قطب شمالی *qouthbi chimāli*, a.-t.

ARCTURUS, s. m., السماك الرامح *essimāk ur-rāmih*, a.

ARDEMMENT, adv., حرارتله *harāretilè*, غیرتله *ghaïretilè*, کرمیّتله *guermïètilè*, کل اشتیاقیله *kulli ichtiāqilè*, a.-t.

ARDENT, adj., enflammé, en feu, یانار *ïanār*, اتشلو *atechly*, قزغن *qyzghyn*, یانق *ïānyq*. — Impé-

tueux, حدّتلو *hiddetlu*, a.-t.; كرم مزاج *guerm mizādj*. — Actif, مقدم *mouqtim*. — à l'étude, هوسلو *haveslu*, هوسكار *haveskiār*, a.-p.

ARDEUR, s. f., chaleur, اسّيلق *iscílyq*, t.; حرارت *harāret*, a. — Forte chaleur, اسيجقلق *iscídjaqlyq*, t.; كرميّت *guermiiet*. — Véhémence, حدّت *hiddet*. — Courage, غيرت *ghaïret*, a.

ARDILLON, s. m., توقه دلی *toqah dili*, t.

ARDOISE, s. f., قره طاش *qara thāch*, قايغان *qāïghān*, t.

ARDU, adj., صعب *sa'ab*, مشكل *muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p.; چتين *tchetín*, t.

AREC, s. m., fruit des Indes, فوفل *fevfel*, a.

ARÈNE, s. f., menu sable, انجه قوم *indjè qoum*. — Lice, ميدان *meïdān*, a.

ARÉOMÈTRE, s. m., موابع ميزانی *mevā'y mízāni*, a.-t.

ARÈTE, s. f., بالق كموكسی - دكنی *bālyq guèmigui, dikeni*, t.

ARGEMON, s. m., ulcère du globe de l'œil, ارغامون *arghāmoun*, a.

ARGEMONE, s. f., pavot épineux, كومش كوكی *gumuch keukí*, t.

ARGENT, s. m., métal, كومش *gumuch*, t.; سيم *sím*, p. — D'argent, en argent, كومشلو *gumuchlu*. — Argent blanc, بياض اقچه *beïāz aqtchè*. — comptant, نقد اقچه *naqt aqtchè*. — Monnaie, اقچه *aqtchè*, پاره *pāra*. — Gagner de l'argent, پاره قزانمق *pāra qazānmaq*. — Argent qui ne porte pas intérêt, يانغين اقچه *ïātghyn aqtchè*, t. — Vif-argent, جيوه *djivè* et *djiva*, p.

ARGENTER, v. a., كومشلمك *gumuchlèmek*, كومشله قپلامق *gumuchlè qaplāmaq*, t.

ARGENTERIE, s. f., كومش سفره *gumuch sofra thāqymy*, كومش طاقمی *gumuch thāqymi*, كومش اوادانلق *gumuch avādānlyq*, كومش اوادانلغی *gumuch avādānlyghy*, كومش قابلری *gumuch qābleri*, t.

ARGENTEUR, s. m., كومش قپلايجی *gumuch qaplāïdji*, t.

ARGENTIÈRE (l'), petite île de l'archipel, l'ancienne Cimolos, كوچك دكرمنلك *kutchuk dèïrmenlik*.

ARGENTIN, adj., كومش رنكلی *gumuch renkli*. — Son —, كومش صداسی *gumuch sadāci*.

ARGENTINE, s. f., بر چچكك اسمی *bir tchitcheguñ ismi*, t.

ARGILE, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.

ARGILEUX, adj., بالچقلو *bāltchyqlu*, t.; كللو *guillu*, p.-t.

ARGOT, s. m., كزلو سوز *guizlu seuz*, خرسزلسانی *khyrsyz liçāni*, t.

ARGOUSIN, s. m., فورسه لركك *forçalaruñ bektchíci*, t.

ARGUER, v. a., montrer, prouver, كوسترمك *gueustermek*, اكلاتمق *añlātmaq*, t.; الزام ا *ilzām it*. — Accuser, reprendre, دل ازارلمق *dil t'aziri it*, تعزيری ا

azārlamaq, t.; عيبلمق *aïplamaq*, a.-t.

ARGUMENT, s. m., raisonnement par lequel on tire une conséquence, قياس *qyās*, حجّت *houddjet*, برهان *burhān*. — Preuve, دليل *delīl*. — tranchant, برهان قاطع *burhāni qāthy'*, a.; دليل ساطع *delīli sāth'y*. — Sujet abrégé d'un livre, اجمال *idjmāl*, مضمون *mazmoun*, a.

ARGUMENTATEUR, s. m., مباحث *mubāhys*, a.; بحث ايديجى *bahs idídji*, a.-t.

ARGUMENTATION, s. f., قياس *qyās*, اثبات *isbāt*, دليل *delīl*, a.; استدلال *istidlāl*, تبرهن *tèberhun*, a.

ARGUMENTER, v. a., نتيجه *netídjè tchiqārmaq*, چقارمق استدلال ا *istidlāl it*, برهان قياس ا *burhān guèturmek*, كتورمك *qyās it*, ظنّ ا *zann it*, a.-t.

ARGUS, s. m., جاسوس *djāçous*, رقيب *raqyb*, a.

ARGUTIE, s. f., بيهوده سوز *bíhoudè seuz*, p.-t.; كلام باطل *kelāmi bāthyl*, a.; خرده دانلق *khourdèdānlyq*, p.-t.; نكته *nuktè*, a.

ARGYRITE, s. f., مرداسنك *murdācink*, p.

ARGYRO-CASTRO, petite ville de l'Albanie turque, اكرى قاستـرى *eghri castri*.

ARIDE, adj., يابس *iābis*, a.; قورو *qourou*. — Stérile, حاصلسز *hācylsyz*. — Terre aride, غير منبت ير *ghaïri mumbit ïer*. — Esprit —, عقل غير مثمر *'aqli ghaïri musmir*, a.

ARIDITÉ, s. f., قورولق *qouroulyq*, t.; يبوسة *ïeboucet*, a.

ARISTARQUE, s. m., باحث *bāhis*, a.

ARISTOCRATE, s. m., partisan de l'aristocratie, اصل زاده لـرك *asyl zādèleruñ tharafdāri*, طرفدارى رجاله تابع *ridjālè taby'*. — Partisan de l'ancien régime en France, قديم فرانسه حكومتنك طرفدارى *qadīmi frānça hukioumètinuñ tharafdāri*, a.-t.

ARISTOCRATIE, s. f., gouvernement des personnes les plus considérables d'un état, كبراى ملّتك دولتى *kuberāï millètuñ devlèti*. — Souveraineté des nobles, des grands et des riches, شرفا و اغنيا و كبارلرك حكمدارلغى *chureſā vu aghniā vè kibārleruñ hukmdārlyghy*. — Collectivement, les personnes même les plus considérables d'un pays, d'une nation, اولولر *olouler*, كبراى ملّت *kuberāï millet*, و اصحاب مـال اقتدار اولانلر *ashābi māl u yqtidār olānlar*, a.-t.

ARISTOCRATIQUE, adj., كبارلرك حكمنه دائـر *kibārlaruñ hukminè dāïr*, a.-t.

ARISTOCRATIQUEMENT, adverbe, كبارلرك حكمى اوزره *kibārlaruñ hukmi uzrè*, a.-t.

ARISTOLOCHE, s. f., زراوند *zerāvend*, p.

ARISTOTE, n. pr., ارسطو *aristhou*, ارسطوطالیس *aristhouthālis*.

ARITHMÉTICIEN, s. m., رقمجی *raqamdji*, اهل رقم *ehli raqam*, حسابجی *hyçābdji*, a.-t.; محاسب *mouhācyb*, a.

ARITHMÉTIQUE, s. f., علم رقم *'ilmi raqam*, a.; علم حساب *'ilmi hyçāb*, a.

ARITHMÉTIQUEMENT, adv., علم حسابه کوره *'ilmi hyçābè gueurè*, a.-t.

ARLEQUIN, s. m., مقلّد *mouqallid*, a.; مسخره *maskhara*, a.

ARLEQUINADE, s. f., فرفره‌لق *farfaralyq*, t.; مسخره‌لق *maskharalyq*, a.-t.

ARMATEUR, s. m., marchand, کمی صاحبی *guèmi sāhibi*, a.-t. — en course, قورصان *qoursān*, t.

ARME, s. f., سلاح *silāh*, a.; یراق *ïarāq*, t. — de guerre, الت حرب *aleti harb*. — Arme blanche, قلیج *qylidj*. — à feu, تفنگ ـ پشتو ـ طوب *tufenk, pichtov, thop*, t.

ARMES, s. f. pl., اسلحه *eslyha*, a.; سلاحلر *silāhler*, a.-t.; یات *ïāt*, یراق *ïarāq*, t. — offensives et défensives, ضرب ودفع یات ـ یراق *zarb u def'ïāt, ïarāq*, a.-t.

ARMES (Appeler aux), حربی چالمق *harbi tchālmaq*. — Passer par les armes, fusiller, تفنگ ایله اولدرمک *tufenk ilè euldurmek*, t.

ARMES, profession de la guerre, صنعت حربیه *san'ati harbïè*. — Armes, voyez ARMOIRIES.

ARMES, escrime, مطراقچیلك *mathrāqtchïlik*, مسایفه *musāïefè*. — Maître d'armes, مطراقچی باشی *mathrāqtchi bāchi*, t.

ARMÉE, s. f., عسکر *'asker*, pl. عساکر *'açāker*. — navale, دریا دونانمه‌سی *deriā donānmaci*, p.-t.; دونانمه *donānma*, t.

ARMÉE (à main), adv., عسکر ایله *'asker ilè*, a.-t.; قهرا *qahren*, a.

ARMEMENT, s. m., appareil de guerre, مهمّات *muhimmāt*, سفر تدارکاتی *sefer tedārukiāti*, a.-t. — Action d'armer un ou plusieurs vaisseaux, کمی دوناتمسی *guèmi donatmāci*, t.

ARMÉNIE, s. f., ارمنی ولایتی *armèni vilāïèti*, ارمنیستان *armènistān*.

ARMÉNIEN, adj., ارمنی *ermeni*.

ARMER, v. a., fournir, revêtir d'armes, سلاحلندرمق *silāhlandurmaq*, یراقلمق *ïarāqlamaq*, t. — Lever des troupes, عسکر قالدرمق *'asker qāldurmaq*, عسکر جمع ا *'asker djem it*. — un fusil, تفنگ قورمق *tufenk qourmaq*. — un vaisseau, بر کمی دوناتمق *bir guèmi donātmaq*. — S'armer, سلاحلنمق *silāhlanmaq*, سلاح قوشانمق *silāh qouchānmaq*, a.-t.

ARMET, s. m., دمر باشلق *dèmir bāchlyq*, t.

ARMILLAIRE (sphère), adj., کرهٔ

سواری *kurëï sivāri*, کرۀ عالم *kurëï 'ālem*, a.

ARMISTICE, s. m., متارکه *mutārekè*, مهادنه *muhādènè*, a.

ARMOIRE, s. f., دولاب *dolāb*, t.

ARMOIRIES, s. f. pl., نشان *nichān*, p.; علامت *'alāmet*, a.; نسب علامتی *nèceb 'alāmeti*, a.-t.

ARMORIER, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, تصویر ا *tasvïr it*, a.-p.-t.

ARMOISE, s. f., مسك اوتی *misk oty*, t.

ARMURE, s. f., کوکس جبه‌سی *gueugus djèbèci*, کوکسلك *gueuguslik*, t.; سینه بند *sinè bend*, p.; پوسات *pouçāt*, t.; سلاح طاقمی *silāh thāqymi*, a.-t.

ARMURIER, s. m., سلاح یاپیجی *silāh ïāpïdji*. — Corps militaire d'—, جبه جیلر *djèbèdjïler*.

AROMATE, s. m., بهار *bahār*, ابزار *ebzār*, عطر *'athar*, ادویه *edvïè*, a.

AROMATIQUE, adj., معطر *mou'atthar*, a.; بهارلو *behārlu*, a.-t.

AROMATISATION, s. f., تبخیر *tebkhyr*, تعطیر *t'athyr*, a.; بهارلمقلق *behārlamaqlyq*, a.-t.

AROMATISER, v. a., تبخیر ا *tebkhyr it*, معطر را *mou'atthar it*, بهارلمق *bahārlamaq*, a.-t.

AROME, s. m., عطر *'athr*, a.

ARPENT, s. m., دونم *deunum*, t.

ARPENTAGE, s. m., action de mesurer, یر اولچمه‌سی *ïer eultchmèci*, t. — Art de mesurer, مساحت *meçāhat*, مساحت صنعتی *meçāhat san'ati*. — Mesure par arpent, یر اولچیسی *ïer eultchuçu*.

ARPENTER, v. a., یری اولچمك *ïèri eultchmek*, t.; مساحت ا *meçāhat it*. — Marcher vite, چاپك یورومك *tchāpouk ïurumek*, t.

ARPENTEUR, s. m., مساحت ایدیجی *meçāhat idïdji*, a.-t.; اولچیجی مهندس *muhendis*, a.; *eultchudji*, t.

ARQUEBUSE, s. f., چرخلو تفنك *tcharkhlu tufenk*, ششخانه‌لو تفنك *chichkhānèlu tufenk*, ou simplem. ششخانه *chichkhānè*, t.-p.

ARQUEBUSIER, s. m., تفنکجی *tufenkdji*, t.

ARQUÉ, E, adj., یای کبی اکری *iāï guibi egri*, اکلمش *eïlmich*, t.; معوّج *mou'avvedj*, a.

ARQUER, v. a., courber en arc, یای شکلنه اکمك *iāï cheklinè eïimek*, یای کبی اکمك *ïāï guibi eïimek*, t.

ARQUER, v. n., se courber, کمان شکلنه کیرمك *kemān cheklinè guïrmek*, a.-t.

ARRACHEMENT, s. m., کوکدن قوپارش *keukten qopārich*, کوکدن قوپارمقلق *keukten qopārmaqlyq*, t.; استیصال *istïçāl*, a.

ARRACHE-PIED (d'), adverb., اولاشتری *oulāchturi*. — Travailler d'—, ارالق براقمیوب چالشمق *arālyq brāqmaïup tchalichmaq*.

ARRACHER, v. a., قلع و خلع ا

qal' ou khal' it, قوپرمق *qoparmaq.* — Tirer par force, استیصال ا *istiçāl it.* — Arracher, obtenir avec peine, بیك زحمتله الدكتورمك *bīñ zahmet ilè èlè guèturmek,* تحصیل ا *tahsyl it,* زحمتله آلمق *zahmetlè álmaq.* — une dent, دیش چقارمق *dich tchiqārmaq.* — S'Arracher à, v. réfl., زور ایله چكلمك قوپرلمق *zorilè tchekilmek, qoparilmaq,* t.; نزع اولنمق *nez' olounmaq.*

Arracheur, s. m., قوپاریجی *qopāridji.* — de dents, دیشجی *dichdji.* — Il ment comme un arracheur de dents, امّا یالانجیدر *ammā ïālāndji dur.*

Arragon, s. m., province d'Espagne, اراغونیا نام اسپانیانك بر ایالتی *arāghoniā nām ispāniānuñ bir èïālèti,* t.

Arrangement, s. m., dispositions, دوزن *duzen,* t.; ترتیب *tertíb,* نظام *nizām,* a. — Conciliation, بارشق *bārichyq,* t.; صلح *soulh,* a. — d'une affaire, رابطه *rāboutha,* a.

Arranger, v. a., mettre en ordre, نظام ویرمك *nizām vírmek,* یرینه یرلو یرینجه قومق *ïèrinè qomaq, ïerlu ïerindjè qomaq,* یرلشترمك *ïerlechturmek.* — Disposer, دوزمك *duzmek,* دوزن ویرمك *duzen vírmek,* ترتیب ا *tertíb it.* — une affaire, بر ایشه رابطه ویرمك *bir ichè rāboutha vírmek,* a.-t. — S'Arranger, v. réfl., s'accorder, اوزلاشمق *ouzlāchmaq,* t.; تصالح ا *teçālouh it,* a.-t. — Se contenter, être satisfait d'une chose, راضی اول *rāzi ol,* a.-t.

Arrangé (bien), adj., دوزلمش *duzulmuch,* t.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān,* a.-t.; منظم *munazzam,* منظوم *manzoum,* a.

Arrenter, v. a., donner à rente, كرایه ویرمك *kirāïè vírmek.* — Prendre à rente, كرایه آلمق *kirāïè álmaq,* t.; استیجار ا *istídjār it,* a.-t.

Arrérages, s. m. pl., باقی قالان *bāqy qālān,* a.-t.; كرو قالانی *guiru qālāni,* t.

Arrestation, s. f., طوتسقلق *thoutsaqlyq,* t.; حبس *haps,* احتباس *ihtibās,* a.

Arrêt, s. m., sur les biens, الیقومقلق *aliqomaqlyq,* t. — Prison, حبس *habs.* — Les arrêts du ciel, قدر و قضا *qader ou qazā,* تقدیر *taqdír,* a. — Sentence, حكم شرعی *hukmi cher'y,* اعلام *'ilām.* — Les arrêts chez soi, كوز حبسی *gueuz hapsi.* — Mettre aux arrêts, خانه بند ا *khānè bend it,* a.-p.; حبس ا *haps it,* a.-t.

Arrêté, s. m., résolution, مضبوط حكمی — نیّتی *mazbouth hukmi, nïïèti,* a.-t.; نیّت *nïiet.* — du gouvernement, حكم دولت *hukmi devlet.* — de compte, حساب كسمكلكی *hyçāb kesmekligui.* — Arrêté, conclu, قرار داده اولمش *qarār dādè olmuch,* p.-t. — Arrêté,

retenu, اليقونلمش *alyqonoulmuch*, t. — Arrêté, emprisonné, حبسلى *hapysta*, a.-t.; محبوس *mahbous*, a.

Arrêter, v. a., empêcher d'avancer, اليقومق *alyqomaq*, طورغوتمق *dhourdourmaq*, طورغوتمق *dhourghoutmaq*, توقيف ا *tevqyf it.* — Saisir, mettre en prison, طوتمق *thoutmaq*, حبس ا *haps it*, a.-t. — Retenir, اليقومق *alyqomaq*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*. — sa vue sur, كوز دكمك *gueuz dikmek*. — Arrêter un compte, حساب كسمك *hiçāb kesmek*. — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vírmek*. — Arrêter le sang, قان دكدرمك *qān dïndurmek*, a.-t. — S'Arrêter, v. réfl., طورمق *dhourmaq*, اكلنمك *eglenmek*, مكث ا *meks it*. — Être arrêté par une difficulté, un doute, بر مشكل بولمق *bir muchkil boulmaq*, شبهه ا *chubhè it*. — S'arrêter aux apparences, فقط نسنه‌لرك صورت ظاهره‌سنه بقمق *faqath nesnèlèruñ sourèti zāhyrèsinè baqmaq*, a.-t.

Arrhes, s. f. pl., پی *pëï*. — Donner des —, پيی ويرمك *pëï vírmek*, t.

Arriéré, s. m., كروده قالان *guirudè qālān*, t.; متأخر *muteākhkhyr*, a.

Arrière, s. m., ارد *ard*, t.; ورا *verā*, a. — cour, ارد حولی *ard havli*. — de vaisseau, كمينك قچی *guèmínuñ qytchi*. — faix, حوله *havla*, a.; مشيمه *mechímè*, t. — garde, طونـدار *dhondār* (altération de دم‌دار), مواخر الجيش *muākher uldjëïch*, a. — neveu, قرداش اوغلو اوغلونك *qardāch oghlounuñ oghlou*. — petit-fils, نبيره اوغلو *nèbírè oghlou*. — En Arrière, adv., en retard, كيروده *guírudè*, t. — Arrière-pensée, غرض *gharaz*, a. — Arrière-saison, صوك بهار *soñ behār*.

Arriéré, e, adj., كيرو قالمش *guiru qālmich*, t.

Arriérer, v. a., différer un paiement, اداء دينك تعلل ا *edāī dëïndè te'allul it*. — S'arriérer, ne pas payer à l'époque, وقتنك بورجنی ادا ايتمك *vaqtindè bordjounou edā itmemek*. — demeurer en arrière, كرو قالمق *guíru qālmaq*, كروده قالمق *guírudè qālmaq*.

Arrimage, s. m., استف *istif*, كمی استفی *guèmi istifi*, t.

Arrimer, v. a., استف ا *istif it*, t.; كمينك يوكنی يرلشترمك *guéminuñ ïukini ïerlechturmek*, t.

Arrivage, s. m., يانشمه *ïānachma*, t.; ورود *vuroud*, a.

Arrivée, s. f., كلش *guélich*, t.; وصول *voussoul*, ورود *vuroud*, a.

Arriver, v. a., parvenir, يتشمك *ïètichmek*, كلمك *guelmek*, t.; وارد *vārid ol*. — Survenir, عارض او *'āriz ol*, واقع او *vāqi ol*, وقوع بولمق *vuqou' boulmaq*, ظهورا *zouhour it*, a.-t. — Laisser arriver vent arrière (un vaisseau), روزكار اوكنه دوشمك *rouzguiār eüñunè duchmek*, p.-t. — Approcher du rivage,

قرایه یناشمق, *ïānachmaq*, یانشمق *qarāïè ïanāchmaq*. — Que vous est-il arrivé? نه اولدی سزه *nè oldou syzè*. — Faire arriver, ایرشدرمك *irichturmek*, ایرکورمك *irgueurmek*. — Arriver à bon port, ایو کلمك *eïu guelmek*. — Arriver sain et sauf, صاغ سلیم وصول بولمق *sāgh selím vuçoul boulmaq*. — Arrive ce qui pourra, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun*. — Il m'est arrivé un événement, بر قضایه اوغرادم *bir qazāïè oghrādum*, t.-a.

Arroche, s. f., plante, یبان کرویز *ïabān kèrèviz*, t.; سرمه *sermè*, قطف *qathaf*, a.

Arrogamment, adv., تکبّر ایله *tekebbur ilè*, a.-t.

Arrogance, s. f., سرکشلك *serkechlik*, t.; مغرورلق *maghrourlyq*, a.-t.; غرور *ghourour*, تکبّر *tekebbur*, a.

Arrogant, adj., سرکش *serkech*, مغرور *maghrour*, متکبّر *mutekebbir*, a.

S'Arroger, v. réfl., ادّعا ایت *iddi'ā it*, دعوا ایت *davā it*, تخصیص ایت *takhsys it*, a.-t.

Arrondi, e, adj., مدوّر *mudevver*, a.

Arrondir, v. a., دکرمی ایت *dëïrmi it*, مدوّر ایت *mudevver it*, a.-t. — S'Arrondir, v. réfl., devenir rond, مدوّر اول *mudevver ol*. — Augmenter son bien, زنکینلکنی ارتمق *zenguinliguini artmaq*, t.

Arrondissement, s. m., action d'arrondir, تدویر *tedvïr*. — Canton, ناحیه *nāhïè*, سنجاق *sandjāq*. — Subdivision, quartier d'une ville, محله *mahallè*, a.

Arrosage et Arrosement, s. m., صوارش *souvārich*, t.; اسقا *isqā*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, اصلاتمق *islātmaq*. — un arbre, une fleur, صوارمق *souvārmaq*, صو سرپمك *sou serpmek*, صولمق *soulamaq*, t.; اسقا ایت *isqā it*. — Arroser un pays (en parlant d'une rivière), دوکلمك *deukulmek*, t.; جریان ایت *djèriān it*, a.-t.

Arrosoir, s. m., صولامق ایچون قوه *soulāmaq itchoun qova*, t.

Arsenal, s. m., ترسخانه *tersKhānè*, ترسانه *tersānè*, vulg. *tersana*, جبه خانه *djebè khānè*, vulg. *djebhanè*, p.-t.

Arsenic, s. m., سچان اوتی *sitchān oty*, t.; زرنیخ *zernykh*, سمّ الفار *summ ul-fār*, a.

Arsenical, e, adj., زرنیخی *zernykhy*, a.

Art, s. m., métier, صنعت *sana'at*, حرفت *hyrfat*. — Savoir, habileté, معرفت *ma'rifet*. — Méthode pour faire un ouvrage selon certaines règles, فنّ *fenn*, pl. فنون *funoun*. — Ruse, adresse, حیله *hylè*, فنّ *fenn*, هنر *huner*. — L'art oratoire, علم کلام *'ilmi kelām*. — de la guerre, صنعت حربیه *sana'ati harbïè*. — Les produits de

l'art, محصولات صناعیه *mahsoulāti sanā'ïè*, a. Voy. MÉTIER.

ARTA-AMBRACIA (l'), ancienne ville de l'Albanie turque, نارطه *nārdha*.

ARTÈRE, s. f., نبضلو طمر *nabzlu dhamar*, p.-a.; شرین *cheren*, شریان *cherïān*, pl. a. شرایین *cherāïn*.

ARTÉRIEL, adj., نبضلو طمره دائر *nabzlu dhamarè dāïr*, a.-t.

ARTICHAUT, s. m., انکینار *enguñār*, t.

ARTHRITE, s. f., goutte aux jointures, دا المفاصل *dā el-mefācyl*, a.

ARTICLE, s. m., partie d'un écrit, d'un traité, مادّه *māddè*, pl. موادّ *mevādd*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth*. — de foi, دین قیدی *din qaïdi*. — de marchandise, مقوله *maqoulè*. — Article, jointure des os, مفصل *mefsel*, pl. مفاصل *mefācyl*, a.; اوبناق یری *oïnāq ïeri*, t. — Partie du discours qui précède les noms arabes, et qui répond à le, la, les, ال *al* ou *el*, ex. : Le juge, القاضی *el-qāzi*. Cet article se nomme grammaticalement, لام تعریف *lāmi t'arïf*, ou حرف تعریف *harfi t'arïf*. — Article, petite portion d'un discours, فصل *fasl*, pl. فصول *fucoul*, a.

ARTICULAIRE, adj., مفاصله دائر *mefācylè dāïr*, a.-t.

ARTICULATION, s. f., jointure des os, اک *añ*, اک یری *añ ïèri*, اوبنق یری *oïnaqïèri*. — de la voix, تلفظ *teleffuz*. — Déduction des faits, تفصیل *tafcïl*, a.

ARTICULER, v. a., prononcer nettement, کلمه یی ایو تلفظ ا *kèlimëï eïu teleffuz it*. — un fait, l'affirmer, le circonstancier, تفصیل ا *tafsïl it*, مادّه بمادّه بیان ا *māddè bemāddè beïān it*, a.-t.

ARTIFICE, s. m., ruse, fraude, حیله آل *hylè, āl*. — Art, industrie, صنعت *sana'at*. — Finesse, manière adroite de faire, فنّ *fenn*. — Feu d'artifice, آتش بازلق *ātech bāzlyq*, فشک شنلکی *fichek chenligui*, t.

ARTIFICIEL, LE, adj., fait par art, اشلمه *ichlèmè*, دوزمه *duzmè*, یاپمه *ïāpma*, t.; عملی *'amèli*, مصنع *mouçanna*, a. — Factice, عاریتی *'āriëti*, vulg. *ëïrèti*, a.

ARTIFICIELLEMENT, adv., صنعتیله *sana'atilè*, a.-t.

ARTIFICIER, s. m., فشکجی *fichekdji*, t.

ARTIFICIEUSEMENT, adv., حیله ایله *hylè ilè*, a.-t.

ARTIFICIEUX, SE, adj., حیلهکار *hylèkiār*, a.-p.

ARTILLERIE, s. f., طوپلر *thoplar*, طوپلر ایله ادوات حربیه *thoplar ilè adevāti harbïè*, a.-t.

ARTILLEUR, s. m., طوپچی *thoptchi*, t.

ARTIMON (mât d'), s. m., پوپه یلکنک درکی *poupa ïelkènuñ dirègui*, چنبر درکی *tchember dirègui*, t.

ARTISAN, s. m., ouvrier dans un

art mécanique, اهل صنعت *ehli sana'at*, a.; صنعتجی *sana'atdji*, اهل حرفت *ehli hyrfet*, a.-t. — L'auteur, la cause, سبب *sebeb*, مسبّب *mucebbib*, a.

Artison, s. m., اغاج قوردی *aghādj qourdou*, t.

Artiste, s. m. et f., معرفتلو *m'arifetlu ustāz*, a.-t.; استاذ اهل معرفت *ehli m'arifet*, اهل صنعت *ehli sana'at*, a.; صنعتکر *san'atguer*, a.-p.

Artistement, adv., معرفتله *m'arifetilè*, استادانه *ustādānè*, مهارتله *mehāretilè*, a.-t.

Arum, s. m., plante, اینک پاچه‌سی *inek pātchaci*, t.; ارون *aroun*, رجل البقرة *ridjl el-baqarat*, a.

Aruspice, s. m., عرّاف *arrāf*, a.

As, s. m., point seul marqué sur une carte, یک *ïèk*, p.; اس *as*, t.

Asarum ou Asaret, s. m., plante. Voyez Cabaret.

Ascalon, ville, عسقالن *'asqāloun*.

Ascarides, s. m. pl., petits vers, قوردجغز *qourdjaghaz*, t.

Ascendant, s. m., pouvoir, empire sur quelqu'un, قدرت *qoudret*, حکم *hukm*. — Influence, نفوذ *nufouz*. — Ascendant donné par Dieu à quelqu'un sur un autre, تسلّط *tecelluth*. — Signe qui monte sur l'horizon, طالع *thāl'y*, pl. طوالع *thavāl'y*. — Il a un heureux ascendant, il a du bonheur, طالعی ایشلر *thāl'yi ichler*, طالعی وار *thāl'yï vār*.

Ascendans, s. m. pl., les personnes dont on descend, ابا و اجداد *ebā u edjdād*, a.

Ascension, s. f., action de monter, چقش *tchiqych*, t.; صعود *sou'oud*, مصعد *mas'ad*, a. — de Jésus-Christ, حضرت عیسانک کوکه چقمه‌سی *hazreti içānuñ gueuguè tchyqmaci*. — de Mahomet, معراج *m'irādj*, معراج نبوی *m'irādji nebevi*, a. — L'Ascension, fête des chrétiens, عید الصعود *'ydus-sou'oud*, عید الارتفاع *'ydul-irtifā'*, معراج حضرت عیسی *m'yrādji hazreti 'yça*, a.

Ascensionnel, adj., صعودی *sou'oudi*, ارتفاعی *irtifā'i*, a.

Ascète, s. m., زاهد *zāhid*, صوفی *sofou*, درویش *dervîch*, سالک راه *sāliki rāhi tharyqat*, طریقت a.

Ascétique, adj., زاهدی *zāhidi*, ریاضتی *riāzèti*. — Vie —, تزهّد *tezehhud*, طریقت *tharyqat*, a.

Ascite, s. f., hydropisie du bas-ventre, استسقای بطنی *istisqāï bathni*, a.

Ascitique, adj., مستسقی البطن *moustasqy ul-bathn*, a.

Asclépias ou Dompte-venin, s. m., plante, ضدّ السموم *zidd us-soumoum*, a.

Asiatique, adj., اسیالو *aciālu*, اسیایه منسوب *aciāiè mensoub*, شرقی *charqy*, a.-t.

Asie, s. f., اسيا *aciā*. — mineure, اناطولى *anādhoulu*, a.-t.

Asile, s. m., صغنجق ير *syghynadjaq ïer*, ملجأ *meldjèe*, a.; ملاذ *melāz*, مأوى *meèva*, a.; پناه *penāh*, p.

Aspalathe, s. m., bois odoriférant, بر جنس قوقولو اغاج *bir djins qoqoulu aghādj*, t.; قندول *qandoul*, دار شيشعان *dār chîch'ān*, a.

Aspect, s. m., كورش *guruch*, كورنش *gueurunuch*, منظر *manzar*, باقش *bāqich*. — Air, يوز *ïuz*, چهره *tchehrè*. — Au premier aspect, الك كورشده *ilki gueuruchtè*. — Qui a l'aspect ou la figure d'un ange, ملك منظر *melek manzar*. — D'un aspect terrible, كريه المنظر *kerîh ul-manzar*, a.

Asperge, s. f., قوش قونمز *qouch qonmaz* (littéralement l'oiseau ne s'y perche pas), t.; اسفراج *isfirādj*, p.

Asperger, v. a., سرپمك *serpmek*, صو سرپمك *sou serpmek*. — en soufflant de l'eau, پوسكرمك *puskurmek*, t.

Aspérité, s. f., خشونت *khouchounet*, a.; صرپلق *sarplyq*, t.

Aspersion, s. f., سرپش *serpich*, سرپمه *serpmè*, t.

Aspersoir, s. m., مرش *merech*, مرشّت *merechchet*, a.

Aspérule, s. f., plante, كوكب الوعر *kevkeb ul-v'ar*, a.

Asphalte, s. m., bitume de Judée, بر نوع قطران *bir nev'y qathrān*, t.; قفر اليهود *qafr ul-ïehoud*, قفر اليهوديّه *qafr ul-iehoudïiè*, a.

Asphaltite (lac) ou Mer-morte, لوط دكزى *louth deñizi*.

Asphodèle (lis), s. m., بر نوع زنبق *bir nev'y zambaq*, t.; وحداح *vahdāh*, a.

Asphyxie, adj., طمله *dhamla*, بوغلش *boghoulych*.

Asphyxié, s. f., بوغلمش *boghoulmich*, t.; غشيان *ghachiān*, a. — Être —, بوغلمق *boghoulmaq*, t.

Aspic, s. m., petit serpent très-venimeux, صاغر ييلان *sāghir ïilān*, t.; افعى *ef'y*, pl. افاعى *efā'y*, a.

Aspic, plante, espèce de lavande, بر نوع خزامة *bir nev'y khazāmet*, سنبل هندى *sumbuli hindi*, a.

Aspirant, adj., طالب *thālib*, a.; استيان *istèïān*. — Pompe aspirante, صوبى يوقارو قالدران طلومبه *souï ïoqaru qāldirān thouloumba*, t.

Aspiration, s. f., action d'aspirer, تنفس *teneffus*, نفس *nefes*, a.; صولق *solouq*, t. — Terme de grammaire, manière de prononcer en aspirant, بوغاز تلفظى *boghāz teleffuzi*, t.-a.

Aspiraux, s. m. pl., فرونجق دلكلرى *fouroundjyq deliklèri*, t.

Aspiré, e, adj., lettre aspirée, حرف الحلق *harf ul-halq*, a.

Aspirer, v. a. (l'air), نفس آلمق *tenefes âlmaq*, تنفس ا *teneffus it*. — Prétendre, اوزلمك *euzlèmek*, ارزولمق *arzoulamaq*, استمك *istèmek*, قصد ا *qast it*,

طالب او *thālib ol*, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t. — Aspirer à une place, بر منصبه طالب او *bir mancybè thālib ol*.

ASPRE, s. m., petite pièce de monnaie, $\frac{1}{120}$ de la piastre turque, اقچه *aqtchè*, t.

ASSA, s. m., حلتیت *haltít*, a.

ASSA-FOETIDA, s. f., شیطان بوقی *cheïthān boqy*, t.; خیل *khaïl*, a.

ASSAILLANT, s. m., agresseur, باصیجی اوّل اوران *bācídji evvel ourān*, t.; صائل *sāïl*, a. — Qui assiége une place, محاصر *mouhācir*. — Les assaillans, یوریش ایدنلر *ïurích idenler*, t.; محاصرین *mouhācírin*, a.

ASSAILLIR, v. a., باصمق *bāsmaq*, اوزرنه دوشمک *uzerinè duchmek*, هجوم - یوریش ا *hudjoum - ïurich it*, a.-t.

ASSAINIR, v. a., بر یرک هواسنی خوش ایتدرمک *bir ïerùn havācini khoch itturmek*, t.-a.

ASSAISONNEMENT, s. m., تربیه *terbiè*, طعام تربیه‌سی *tha'ām terbièci*, t.; ابزار *ebzār*, a.

ASSAISONNER, v. a., تربیه قومق - ا *terbiè qomaq, it*, a.-t.; طوز - بیر قومق *thouz, biber qomaq*, t.

ASSASSIN, s. m., اولدریجی *euldurídji*, t.; قاتل *qātil*, حرامی *harāmi*, a. — Au fig., yeux assassins, چشم خونریز *tchechmi khounríz*.

ASSASSINAT, s. m., قتل *qatl*, a.; آدم اولدرمه *ādem euldurmè*, t.

ASSASSINÉ, E, adj., قتل اولنمش *qatl olounmich*, a.-t.; مقتول *maqtoul*, a.

ASSASSINER, v. a., آدم اولدرمک *ādem euldurmek*, خیانتله اولدرمک *khyānetilè euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, حرامیلك ا *harāmílik it*, a.-t.

ASSASSINER, ennuyer extrêmement, ثقلت ویرمک *siqlet vírmek*, اوصاندرمق *oçāndurmaq*, t.

ASSAUT, s. m., یوریش *ïurích*, t.; هجوم *hudjoum*, a. — Donner l'assaut, یوریش *ïurích it*. — Soutenir l'assaut, یوریشه طیانمق *ïurichè dhaïānmaq*, t.

ASSEMBLAGE, s. m., مجمع *medjma*, مجموعه *medjmou'a*, a.

ASSEMBLÉE, s. f., مجلس *medjlis*, جمعیت *djemï'et*, a.; درنک *dirnek*, انجمن *endjumen*, p.

ASSEMBLER, v. a., réunir, جمع ا *djem' it*, دیرمک *dírmek*. — Recueillir, دیوشرمک *devchirmek*. Voy. JOINDRE. — S'Assembler, v. r., جمع او *djem' ol*, a.-t.; برکمک *birikmek*, بر یره کلمک *bir ïerè guelmek*.

ASSÉNER, v. a., شدّتله اورمق *chiddettilè ourmaq*, بر ضرب محکم ا *bir zarbi muhkem it*, a.-t.

ASSENTIMENT, s. m., رضا *rizā*, a.

ASSEOIR, v. a., اوتورتمق *otourtmaq*. — Mettre, poser, قومق *qomaq*, t.; وضع ا *vāz' it*, a.-t. — les fondemens d'un édifice, بر بنانك تمللرینی قومق - وضع ا *bir binānuñ temellerini qomaq, vaz' it*, a.-t. —

Fonder, établir, وضع ا *vaz' it*, تأسيس ا *tecís it.* — Asseoir l'impôt, تعيين وبركو ا *ta'ïni vïrgu it.*

S'Asseoir, v. pr., اوترمق *otourmaq.* — à table, سفره ده اوتورمق *sofrada otourmaq.* — S'asseoir sur le trône, y monter, تختة جلوس ا *takhta djulous it*, ou simpl. جلوس ا *djulous it.* — à la turque, sur les jambes, بغداج قورمق *baghdādj qourmaq*, t.

Assermenté, e, adj., اندا ايچمش *anda itchmich*, يمين اتمش *ïemïn etmich*, a.-p.-t.

Assermenter, v. a., يمين كچورمك *ïemïn guetchurmek*, a.-t.

Assertion, s. f., قول *qavl*, plur. اقوال *aqvāl*, مظنه *mazynnè*, مدعا *muddè'ā*, a.

Asservir, v. a., rendre esclave, قول ا *qoul it.* — Soumettre, حكمى التنه قومق *hukmi altinè qomaq*, التنه ـ ضبطنه آلمق ـ قومق *altynè, zabtynè ālmaq, qomaq.* — les passions, شهوات نفسانيه‌سنه غالب كلمك *chehvāti nefsānièsinè ghālib guelmek.* — S'Asservir, v. réfl., بر كمسنه‌يه تابع او *bir kimesnèïè tāb'y ol*, a.-t.; كوله او *keulè ol*, t.

Asservissement, s. m., esclavage, servitude, اسيرلق *èsïrlyq*, قوللق *qoullyq*, t.; استرقاق *istirqāq.* — Dépendance, متابعت *mutābe'at*, a.

Assesseur, s. m., بيله اوتوريجى *bilè otouridji*, t.; مجالس *mudjālis*, a.; همنشين *hemnichïn*, p.

Assez, adv., suffisamment, يتشور *ïètichur.* — Il suffit, يتر *ïèter*, كفايت ايدر *kifāïet ider*, كافيدر *kiāfi dur.* — C'est assez, يتر ارتق *ïèter artyq.* — Quantité suffisante, يتدجك قدر كفايه *qadri kefāïè*, كفايه مقدارى قدر *ïetedjek qadar*, *kèfāïè miqtāri*, a. — Je n'ai pas assez de force, قدرتم يتمز *qoudretum ïetmez.* — Assez souvent, صقچه *seuqtcha.* — Voir assez clair, بر خوشجه كورمك *bir khochdjè gueurmek.* — Est-ce assez ainsi? بونكله يترمى *bounouñilè ïètermi.*

Assidu, e, adj., مواظب *muvāzyb*, دايم *dāïm*, مداوم *mudāvim*, a. — au travail, چالشقان *tchālichqān.*

Assiduité, s. f., استدامت *istidāmet*, مداومت *mudāvemet*, a.; ملازمت *mulāzemet.* — au travail, تقيّد *teqaïiud*, جهد *djehd*, مواظبت *muvāzabet*, a.

Assidument, adv., مداومت اوزره ـ ايله *mudāvemet uzrè, ilè*, t.; دايما على التوالى *'alet-tevāli, dāïmā*, a.

Assiégeant, e, adj., محاصره ايدن *mouhācèrè iden*, a.-t.; محاصر *mouhācyr*, a.

Assiéger, v. a., محاصره ا *mouhācèrè it*, a.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Assiégé, e, adj., محاصره اولمش *mouhācèrè olmuch*, محصور *mahsour*, a. — Les assiégés, محاصره اولنانلر *mouhācèrè oulounānlar*, a.-t.

Assiette, s. f., position, situation, موقع *mevqy'*, a.; حال *hāl*.— Assiette des impôts, تعیین ویرکو *ta'iini virgu*, a.-t.—Vaisselle, تپسی *tepsi*, طبق *thabaq*, t.

Assiétée, s. f., بر طبق طولوسی *bir thabaq dholouçou*, t.

Assignable, adj., تعیین و تحدیدی قابل ـ ممکن *t'aiin u tahdidi qābil, mumkin*, a.-t.

Assignat, s. m., اقچه یرینه ویرلن کاغد *aqtchè ïerinè vïrilen kiāghyd*, t. — Papier-monnaie mis en circulation à Constantinople en 1840, سهم *sehm, sehim*, pl. a. سهام *sihām*.

Assignation, s. f., حواله *havālè*, تحویل *tahvïl*, a.

Assigner, v. a., indiquer, désigner, تخصیص ا *takhsïs it*, تعیین ا *ta'iin it*, تحویل ا *tahvïl it*, a.-t. — Appeler en justice, محکمه یه دعوت ا *mehkemèiè d'avet it*, a.-t.

Assimiler, v. a., بکزتمک *beñzetmek*, t.; تمثیل ا *temsïl it*. — S'Assimiler, v. réfl., متشابه او *mutechābih ol*, متشاکل او *mutechākil ol*, a.-t.

Assimilation, s. f., تمثیل *temsil*, تشبیه *techbïh*. — injurieuse, ظهار *zihār*, a.

Assise, s. f., بر دیزی اوزره قونمش طاشلر *bir dizi uzrè qonmich thāchlar*, طاش صره سی *thāch syracy*, t.

Assises (cour d'), s. f. pl., مجلس شرعی *medjlici cher'y*, a. — Séances des juges, قاضیلر مجلسی جمیعتی ـ *qāziler medjlici, djemï'èti*, a.-t.

Assistance, s. f., présence, حضور *houzour*. — L'assemblée, جماعت *djemā'at*. — Aide, secours, یاردم *ïārdum*, t.; امداد *imdād*, a.

Assistant, s. et adj., présent, حاضر ـ موجود اولان ـ بولنان *hāzyr, mevdjoud olān, boulounān*, t.; حاضر بالمجلس اولان *hāzir bilmedjlis olān*. — Qui aide, یاردمجی *ïārdumdji*, t.; معین *mu'in*, a.

Assister, v. a., être présent, حاضر بولنمق *hāzir boulounmaq*, حاضر او *hāzir ol*, a.-t. — Secourir, امداد ا *imdād it*, t. — Aider, یاردم ا *ïārdum it*, امداده کلمک *imdādè guelmek*, اعانت ا *i'ānet it*, a.-t.

Association, s. f., اورتاقلق *ortaqlyq*, t.; شرکت *chirket*, a.

Associé, e, adj., اورتاق *ortāq*, t.; شریک *cherïk*, a.

Associer, v. a., prendre pour collègue, شریک ایدنمک *cherïk idinmek*, t. — Admettre, قبول ا *qaboul it*, a.-t. — S'Associer, v. pr., اورتاقلق بغلمق *ortāqlyq baghlamaq*, t.

Assommer, v. a., دپه لمک *tepèlèmek*. — Fatiguer, importuner, اوصندرمق یورولتمق *ïoroultmaq, oçandurmaq*, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, t.; تعجیز ا *t'adjiz it*, a.-t.

Assommant, e, adj., تعجیز ایدن *t'adjiz iden*, ثقلت ویرن *syqlet vïren*, a.-t.

Assomption (jour de l'), s. f.,

معراج مريم كونى *mirādji meriem guny*, t.

ASSORTIMENT, s. m., convenance, ياقشقلق *īāqychyqlyq*, تطابق *tethābouq*. — Assemblage complet de choses qui conviennent ensemble, طاقم *thāqym*, t.; اجناس *edjnās*, انواع *envā'*. — de marchandises, امتعه اجناسى *emti'a edjnāci*, a.-t.

ASSORTIR, v. a., réunir des choses qui se conviennent, اوبدرمق *oïdourmaq*, طاقم ا *thāqym it*, طاقم دوزمك *thāqym duzmek*. — un magasin, دكانى امتعه متنوّعه ايله طولدرمق *dukkiāni emti'aï mutenevvi'a ilè dholdourmaq*, a.-t.

S'ASSORTIR, v. réfl., اويمق *ouïmaq*, t.

ASSORTISSANT, E, adj., اويار *ouïār*, t.

ASSOUPI, E, adj., endormi, اويقويه دالمش *ouïqouïè dālmich*, اويتمش *oïoutmich*, t.

ASSOUPIR, v. a., endormir, اويوتمق *ouïoutmaq*, اويشترمق *ouïouchturmaq*. — Apaiser, تسكين ا *teskín it*, a.-t.; تبس ـ دبس *teps it*, باصدرمق *bāsturmaq*, t. — S'Assoupir, v. réfl., s'endormir, اويشمق *ouïouchmaq*, اويقويه وارمق *ouïouquïè vārmaq*, اويقلمق *ouïouqlamaq*, امزغنمق *imizghanmaq*, t.

ASSOUPISSANT, E, adj., اويوديجى *ouïoudoudjou*, اويقو ويرن *ouïqou vïren*, t.

ASSOUPISSEMENT, s. m., léger sommeil, امزغنمقلق *imyzghanmaqlyq*, خواب سبك *khābi subuk*, p.; نعس *n'as*, a.; پنه كه *penèkè*. — Grande négligence, غفلة *ghaflet*, a.; خواب غفلة *khabi ghaflet*, p.-t.

ASSOUPLIR, v. a., يومشتمق *ïoumouchatmaq*, t.; تليين ا *telïïn it*, a.-t.

ASSOURDIR, v. a., صاغرا *sāghyr it*, t. — S'Assourdir, v. pr., صاغرا و *sāghyr ol*, t.

ASSOUVIR, v. a., طويورمق *dhoïourmaq*, طويدرمق *dhoïdourmaq*. — S'Assouvir, v. pr., طويمق *dhoïmaq*, قانمق *qānmuq*, t.

ASSOUVISSEMENT, s. m., قانمقلق *qānmaqlyq*, طويمقلق *dhoïmaqlyq*, t.; اشباع *ichbā'*, a.

ASSUJÉTIR, v. a., soumettre à sa domination, آلتنه آلمق *altynè ālmaq*, مقهور قلمق *maqhour qylmaq*, تحت حكومتنه قومق *tahti hukioumètinè qomaq*. — Lier fortement, محكم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Fixer, بركتمك *berkitmek*, t. V. SOUMETTRE. — S'Assujétir à..., بيونينه آلمق *boiouninè ālmaq*, التزام ا *iltizām it*, عهدسنه آلمق *'ouhtècinè ālmaq*, a.-t.

ASSUJÉTISSANT, adj., زحمتلو *zahmetlu*, a.-t.; اغر *aghyr*, a.

ASSUJÉTISSEMENT, s. m., contrainte, زور *zor*, اجبار *idjbār*, a. — Soumission, انقياد *inqyād*. — Gêne extrême, بيوك صقندى *buïuk syqyntу*, a.-t.; ثقلت *syqlet*, a.

ASSURANCE, s. f., certitude ac-

quise, اعتماد *'itimād*, ایقان *iqān*. — Promesse, وعدة *va'dè*, اقرار *iqrār*, a. — Garantie, sûreté, امینلك *èmīnlik*. — Nantissement, کفالت *kefālet*. — Garanties des pertes éventuelles, سقورطه *siqourtha*. — Courage, hardiesse, جسارت *djeçāret*, a.; جان قوّتی *djān qouvvèti*, a.-t. — Il a de l'assurance, کمال جسارتی وار *kemāli djèçārèti vār*.

Assuré, e, adj., certain, vrai, صحیح *sahīh*. — Sûr, امین *èmīn*. — Être assuré, savoir avec certitude, یقین بیلمك *ïaqyn bīlmek*, t.

Assurément, adv., sans doute, بلی *bèli*, البتّه *elbettè*, صحیح *sahīh*, a.; کرچك *guertchek*, شبهه سز *chubhèsyz*.—Avec confiance, غیرتله *ghaïretilè*, a.-t.; پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

Assurer, v. a., rendre ferme, برکتمك *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. —Faire croire, اناندرمق *ināndurmaq*. — Affirmer, تصدیق ـ اقرار ا *tastīq, iqrār it*, a.-t. — Payer l'assurance, سقورطه ایتدرمك *siqourtha itturmek*, سقورطه ویرمك *siqourtha vīrmek*, t.

S'Assurer de quelqu'un, se confier à lui, بر کمسنه یه اینانمق *bir kimesnèïè inānmaq*, اعتماد ا *itimād it*. — Connaître ses intentions, بر کمسنه نك نیتنی بیلمك *bir kimesnènuñ niïètini bīlmek*. — S'assurer de sa protection, برکمسنه نك حمایتندن امین او *bir kimesnènuñ himāïètinden emīn ol*, حمایتنده طیانمق *himāïètinè dhaïānmaq*. — S'emparer d'une chose, d'une personne, برنسنه یی یاخود برکمسنه یی ضبط ا *bir nesnèï ïākhod bir kimesnèï zabth it*, a.-t.

Assureur, s. m., سقورطه جی *siqourthadji*, t.

Assyrie, contrée d'Asie, اسور *açour*, کوردستان *kurdistan*.

Astérie, s. f., pierre précieuse, برجنس قیمتلو طاش *bir djins qymetlu thāch*, t.; حجر شمسی *hadjèri chemsi*, a.

Astérisque, s. m., نشان *nichān*, اشارت *ichāret*, a.

Asthmatique, adj., ضیق نفس *zyq nefes*, t.; تنك نفس *tenk nefes*, تك نفسلو *tek nefeslu*, vulg. *teknèfes*, p.-a.

Asthme, s. m., ضیق النفس *ziqoun-nèfes*, سلوغان رنجی *solughān rendji*, تنك نفسلك *tenk nefeslik*, p.-a.-t.; نفس طارلغی *nefes dhārlyghy*, a.-t.

Asticoter, v. a., انجتمك *indjitmek*, t.

Astracan, ville de la Russie asiatique, اژدرهان *ajderhān*.

Astre, s. m., یلدز *ildiz*, t.; نجم *nedjm*, a.; ستاره *sitārè*, p.

Astreindre, v. a., زورا *zor it*, جبرا *djebr it*, حصرا *hasr it*, a.-t.; زورلمق *zorlamaq*, t.; مجبورا *medjbour it*, بغلمق *baghlamaq*. — S'astreindre à..., کندویه بر شی اتمکه مجبور ا *guenduïè bir chèï itmèïè zor it*, a.-t.

ASTREINT, ملتزم *medjbour, multezim*, a.

ASTRICTION, s. f., انقباض *inqybāz*, a.

ASTRINGENT, E, adj., صقيجى *siqîdji*, قابض *qābyz*, a.

ASTROÏTE, s. f., حجر الكوكب *hadjer ul-kevkeb*, a.

ASTROLABE, s. m., اصطرلاب *ustourlāb*, a.

ASTROLOGIE, s. f., منجملق *munèdjimlyq*, a.-t.; علم نجوم *'ylmi nudjoum*, علم تنجيم *'ylmi tendjîm*, a.

ASTROLOGIQUE, adj., علم نجومه *'ylmi nudjoumè dāïr*, a.-t.; دائر تنجيمى *tendjimi*, a.

ASTROLOGUE, s. m., منجم *muneddjim*. — Le premier astrologue de la cour du sultan, منجم باشى *muneddjim bāchi*, a.-t.

ASTRONOME, s. m., اهل هيئت *ehli heïet*, نجام *neddjām*, رصاد *rassād*, a.

ASTRONOMIE, s. f., هيئت *heïet*, هيت *haïat*, علم هئة *'ylmi hïet*, علم فلك *'ylmi felek*, a.

ASTRONOMIQUE, adj., علم هيئته *'ylmi heïetè dāïr*, a.-t.; دائر فلكى *feleki*. — Sciences astronomiques, علوم فلكيه *'ouloumi felekïïè*, a.

ASTRONOMIQUEMENT, adv., قواعد هيئته حسبجه *qavāïdi heïètè hacèbindjè*, a.-t.

ASTUCE, s. f., قلاشلق *qallāchliq*, t.; حيله *hylè*, فن *fenn*, vulg. *fend*, حيله بازلق *hylè bāzlyq*, p.-t.

ASTUCIEUSEMENT, adv., حيله ايله *hylè ilè*, حيله بازلغله *hilè bāzlyghylè*, p.-t.

ASTUCIEUX, SE, adj., قلاش *qallāch*, t.; حيله باز *hylè bāz*, a.-p. (dans le langage ordinaire); فتان *fettān*, a.

ATELIER, s. m., كارخانه *kiār khānè*, دستگاه *destguiāh*, vulg. دزگاه *dezguiāh*, p.

ATERMOIEMENT, s. m., اداى دينه دائر مهلت *edāï deïnè dāïr muhlet*, a.-t.

ATERMOYER, v. a., اداى دينه تأخيرا *edāï deïnè teekhyr it*, a.-t.

S'ATERMOYER, v. pr., لاجقلوسندن مهلت بولمق *alādjaqlusinden muhlet boulmaq*, a.-t.

ATHÉE, adj., ناخدا *nākhouda*, p.; اللهى انكار ايدن *allahi inkiār iden*, a.-t.; منكر الله *munkir oullah*, زنديق *zendîq*, a.

ATHÉISME, s. m., الله تعالينك وجودينى انكار ايتمكلك *allah t'eālanuñ vudjoudini inkiār itmeklik*, a.-t.; زندقة *zindeqat*, الحاد *ilhād*, a.

ATHÈNES, ville de la Grèce, اتينا شهرى *atīnā chehri*, t.

ATHÉNIEN, NE, adj., اتينالو *atīnālu*, t.

ATHLÈTE, s. m., lutteur, پهلوان *pehlivān*, p.; كورشجى *gurechdji*. t. — Homme robuste, جسامتلو

وتندرست کمسنه *djèçāmetlu vè tendurust kimesnè*, a.-t.

Atlantique (Océan), adj., بحر محیط *bahri mouhyth*, a.

Atlas, montagne d'Afrique, درن جبلی *dern djèbèli*. — Recueil de cartes, جغرافیا خرطیلرك مجموعه‌سی *djèghrāfiā khartilèrūn medjmou'aci*, a.-t.; اطلس *athlas*, t.

Athos ou Mont-Athos, Monte-Santo, haute montagne de Grèce, ایونوروز *aïo noroz*, t.

Atmosphère, s. f., هوا *havā*, جوّ هوا *djevvi havā*, a.

Atmosphérique, adj., هوایه دائر *havāïè dāïr*, a.-t.

Atome, s. m., شمّه *chemmè*, ذرّه *zerrè*, هبا *hebā*, pl. هباب *hebāb*, a. — Un atome de, برذرّه قدر *bir zerrè qadar*.

Atonie, s. f., قوتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; ضعف *za'af*, a.

Atours, s. m. pl., قاری زنتلری *qāri zinetlèri*, t.

Atrabilaire, adj., سوداوی *sevdāvi*, a.

Atrabile, s. f., سودا *sevdā*, a.

Atre, s. m., اوجاق *odjāq*, t.

Atroce, adj., cruel, یاوز *ïāvouz*, یمان *ïemān*, t.; بی رحم *bi rahm*, پك ظالم *pek zālim*, a. — Douleur —, بیوك اغری *buïuk aghry*. — Crime —, بیوك کناه *buïuk gunāh*, t.-p.

Atrocement, adv., یاوزلغله *ïāvouzlighylè*, t.

Atrocité, s. f., action atroce, یاوزلق *ïāvouzlyq*, یمانلق *ïemānlyq*, بی شفقتلق *bi chefqatlyq*. — Grand crime, بیوك کناه ـ شناعت *buïuk gunāh, chinā'at*, t.-p.

Atrophie, s. f., ورم *verem*, هزال *huzāl*, a.

S'Attabler, v. pr. fam., سفراده اوتورمق *sofrāda otourmaq*, t.

Attachant, e, adj., دقّتلی سزا مستحق *diqqatlè sezā, moustahyq*, a.-t.

Attache, s. f., باغ *bāgh*, قایش *qāïch*, t.; بند *bend*, p.-t.

Attaché, e, adj., lié d'amitié, محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Il lui est très-attaché, انکا بیوك دوستیدر *anuñ buïuk dosti dur*.

Attachement, s. m., محبّت علاقه *mouhabbet, 'alāqa*, a.

Attacher, v. a., یاپشترمق *ïāpichturmaq*, طاقمق *dhāqmaq* et *thāqmaq*. — Lier, بغلمق *baghlamaq*, بندا *bend it*, p.-t. — Joindre, réunir, چاتمق *tchātmaq*. — avec un clou, میخلمق *mykhlamaq*, t.

S'Attacher, v. pr., s'appliquer, یاپشمق *ïāpichmaq*. — S'attacher d'affection à quelqu'un, بر کمسه‌یی سومك *bir kimsèï sevmek*. — Donner son attention à une chose, دقّت ا *diqqat it*, تشبّث ا *techebbus it*, a.-t.

Attaquable, adj., هجومی قابل *hudjoumi qābil*, a.-t.

Attaque, s. f., اورش *ourouch*, باصقن *bāsqun*, t.; هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, a.

Attaquer, v. a., commencer une attaque, assaillir, باصمق *bāsmaq*,

اورمق *ourmaq*, قارشولمق *qārchoulamaq*. — Se jeter avec furie sur quelqu'un, حولامـــق *havlāmaq*, هجوم ا *hudjoum it*, اوزرنه دوشمك *uzerinè duchmek*. — Provoquer, commencer une querelle, طاقلمق *thāqylmaq*. — Attaquer de paroles, سوز اتمق *seuz atmaq*. — Soutenir l'attaque, résister au choc, هجومه دايانمق *hudjoumè daïānmuq*. — S'Attaquer à..., v. pr., طوتشمق *thoutouchmaq*, t.

Atteindre, v. a., toucher, دوقونمـــق *doqounmaq* et طوقنمق *dhoqounmaq*. — Il m'a atteint, بكا دوقندی *bañā doqoundou*. — Arriver jusqu'à une chose, un lieu, يتشمك *ïètichmek*. — Je n'y puis atteindre, يتشهمم *ïètichèmem*, دقنهمم *doqounamam*. — Pourrons-nous atteindre aujourd'hui Constantinople? بو كون استانبوله يتشه بيلورميز *bou gun istāmbola ïètichè bïlurmiïz*. — Rejoindre quelqu'un en chemin, بر كيمسه يولك يتشمك *bir kimcèïè ïolda ïètichmek*, اولاشمق *oulāchmaq*. — Atteindre le but, نشانـــی اوزاقدن اورمق *nichāni ouzāqtan ourmaq*. — Frapper de loin, اوزاقدن اصابت ا *içābet it*. — le but de ses désirs, مرامنه نائل او *merāminè nāïl ol*.

Atteint, e, adj., frappé de..., طوقنمش - دوقنمش *dhoqounmich*, اولاشمش *oulāchmich*, t.; مبتلا *mubtèla*. — de maladie, خسته لـغـه اوغرامش *khastalygha oghrāmich*. — Atteint et convaincu d'un délit, اوزرنه بر جرم اثبات اولنمش *uzerinè bir djurmi isbāt olounmich*, بر قباحتله الزام اولمش *bir qabāhat ilè ilzām olmich*. — Atteint, frappé, اورلمش *ouroulmich*. — de folie, مجنون *medjnoun*, a. — Être atteint, en proie à..., مبتلا او *mubtelā ol*, a.-t.

Atteinte, s. f., action d'atteindre, دوقونمه *doqounma*, اورش *ourich*. — Dommage, lésion, ضرر *zarar*, نقصان *noqsān*, خلل *khalel*, a. — Porter atteinte, خلل ويرمك - كتورمك *khalel vïrmek, guètourmek*. — Porter atteinte à la paix, صلح و صلاحه خلل كتورمك *soulh u salāhè khalel guèturmek*, a.-t.

Attelage, s. m., action d'atteler, قوشمه *qochma*, قوشون *qochoun*, t. — Animaux attelés, قطار *qythār*, usit. *qathar*, a.; چفت *tchift*, t.

Atteler, v. a., des chevaux, اتلری عربديه قوشمق *atlari arabaïa qochmaq*. — En général, قوشمق بغلمق *qochmaq, baghlamaq*, t.

Attelle, s. f., صارغی *sārghy*, t.

Attenant, e, adj., بتشق *bitichiq*, t.; متصل *mouttacil*, a.

Attendant, منتظر ايكن *mountazir iken*. — En attendant, بو ارالقده *bou arālyqta*, ارا يرده *ara ïerdè*. — qu'il vienne, كلنجه قدر *guèlindjè qadar*.

Attendre, v. a., بكلمك *beklèmek*, قاتلنمق *qatlanmaq*, دورمق

dourmaq, منتظر او *muntazir ol*, انتظار اوزره او *intizār it*, انتظار *intizār uzrè ol*. — Attendre quelqu'un, بر کمسهٔ بکلمك *bir kimcëi beklèmek*. — Faire attendre, بکلتمك *bekletmek*. — J'attends de jour en jour de ses lettres, کوندن کونه کوندن مکتوبنه منتظر ایم *gunden gunè mektoubinè mountazir im*. — Attends, دور *dour*. — Compter sur, مامول ا *mèemoul it*. — S'attendre mutuellement, بر برینه بکلمك *bir birinè beklèmek*. — S'attendre à..., espérer, اومق *oummaq*. — Je ne m'attendais pas à cela de votre part, سزك طرفکزدن بوشئ اومماز ایدم *sizun tharafuñuzden bou cheï oummaz idum*.

Attendri, e, adj., متأثر *mutè'essir*, a.

Attendrir, v. a., rendre tendre, یومشتمق تلیین ا *telìin it*, a.-t. — Toucher de compassion, اسیرکتمك *esirguetmek*, t.; مرحمته کتورمك *merhametè guèturmek*; تأثیر ا *teècir it*. — Ayant attendri son cœur, ضمیرنه تأثیر ایدوب *zamirinè teecir idup*. — S'Attendrir, v. pr., devenir plus tendre, یومشنمق *ioumchanmaq*. — Compatir, اسیرکمك *ecirguèmek*. — Éprouver de l'attendrissement, de l'émotion, متأثر او *muteessir ol*, رقت ا *riqqat it*, a.-t.

Attendrissant, e, adj., رقته کتورن - کتوریجی *riqqatè guètu-ren, guèturidji*, تأثیر ایدیجی *teecir ididji*, a.-t.

Attendrissement, s. m., رقت *riqqat*, رقت قلب *ryqqati qalb*, a.

Attendu que, conj., چونکه *tchiunki*, ملاحظه سیله *mulāhazacilè*. — Attendu sa probité, on a cru à sa parole, صلاحیتنه بنا سوزینه اینانديلر *salāhiïetinè bināen seuzinè ināndiler*.

Attentat, s. m., contre la vie de quelqu'un, جانه قصد *djāna qast*. — Crime en général, یرامزلق *iarāmazlyq*, t.; قصد *qast*, باش کیدجك خطا *bāch guïdèdjek khathā*, t.-a.

Attentatoire, adj., بر قلمروك حقوقنه خلل کتورن *bir qalemrèvuñ houqouqinè khalel guèturen*, a.-t.

Attente, s. f., انتظار *intizār*, a. — Espoir, امید *umìd*, امل *emel*, a. — Être dans l'attente, انتظار اوزره او *intizār uzrè ol*. — Au-delà de toute attente, فوق المأمول *fevq ul-mèemoul*. — Cela est arrivé contre l'attente de tout le monde, هیچ کمسنه نك امیدی یوغیکن بو واقع اولدی *hìtch kimesnènuñ umidi ïoghiken, bou, vāqy' oldy*.

Attenter, v. a., comploter, tramer, قصد ا *qast it*. — aux jours de quelqu'un, بر کمسنه نك جانه قصد ا *bir kimesnènuñ djāninè qast it*, t.-a.

Attentif, adj., مقید *mouqaïied*,

a.; دقّتلو *diqqatlu*, t. — Être —, دقّت ا *diqqat it*, مقيّد او *mouqaïied ol*, a.-t.

Attention, s. f., دقّت *dyqqat*, تقيّد *teqaïiud*, a. — Égard, déférence, رعايت *ri'āïet*, التفات *iltifāt*, a.

Attentivement, adv., دقّت ايله *diqqat ilè*, a.-t.

Atténuant, e, et Atténuatif, ive, adj., تقليل ايدن *taqlîl iden*, a.-t.; ملطف *muletthyf*, a.

Atténuation, s. f., ترقيق *terqyq*. Voy. Affaiblissement.

Atténuer, v. a., diminuer, اكسلتمك *eksiltmek*, t.; تقليل ا *taqlîl it*, ترقيق ا *terqyq it*. — Affaiblir, اضعاف ا *iz'āf it*, a.-t.; ارقلمق *aryqlamaq*, t.

Attérage, s. m., بر كمينك اوزاقدن الك طپراغى كشف ايلديكى مكان *bir guéminuñ ouzāqtān ilk thoprāghy kechf eïlèdiki mekiān*, a.-t.

Attérer, v. a., يره اورمق - چالمق *ïèrè ourmaq, tchālmaq*. Voy. Abattre, Accabler.

Attérir, v. n., كميده ايكن اوزاقدن طپراغى كشف ايلمك *guèmîdè iken ouzāqtan thoprāghy kechf eïlèmek*, a.-t.; قره يه چيقمق *qaraïè tchyqmaq*.

Attérissement, s. m., چاى كنارنده اولان قوم ياخود طپراق يغنى *tchāï kenārindè olān qoum ïākhod thoprāq ïghyni*, t.

Attestation, s. f., شهادت نامه *chehādet nāmè*, a.-p.; اعلان كاغدى *i'lān kiāghidi*, a.-t.

Attester, v. a., شهادت ا *chehādet it*, a.-t.; تصديق - اثبات - اشهاد - استشهاد ا *tastîq, isbāt ichhād, istichhād it*, a.-t.

Attiédir, v. a., اليجق - الجق ا *elidjaq, it*. — S'Attiédir, v. pr., اليجق او *alidjaq ol*, t.

Attiédissement, s. m., tiédeur, relâchement, برودت *buroudet*, فتور *futour*, a.

Attifer, v. a., parer, بزه مك - بزمك *bezèmek*. — S'Attifer, v. r., se parer, بزنمك *bezinmek*, t.

Attique, s. f., pays dans la Grèce, dont Athènes était la capitale, قديم الايامده اتينا ولايتنك اسمى *qadîm uleïïāmdè atinā vilāïètinuñ ismi*. — Partie et ornement d'architecture, اتينالو طرزنده بر بنانك حصّه سى ياخود زينتى *atinālu tharzindè bir binānuñ hyssèci ïākhod zinnèti*, t.

Attirail, s. m., جنك الاتلرى *djenk alātleri*, p.-a.-t.; طاقم *thāqym*, الات *alāt*, ادوات *adevāt*. — de guerre, ادوات حربيه *adevāti harbiïè*, a.; عسكر اغرلغى *'asker aghyrlyghy*, a.-t. — de cuisine, مطبخ الاتى *mathbakh alāti*, a. — Train, bagage, غلبه لق *ghalabalyq*, t.

Attirer, v. a., tirer à soi, چكمك *tchekmek*, ياننه چكمك *ïānina tchekmek*, جذب و جلب ا *djezb u djelb it*, a.-t.

S'Attirer, v. pr., كندى كندينه جلب ا *guendu guendinè djelb it.* — l'amitié de quelqu'un, بركمسه‌يى دوست ايدنمك *bir kimsèi dost idinmek.* — S'attirer des désagrémens, بلاسنه كندى سبب او *belācinè guendu, sebeb ol.*

Attiser, v. a., le feu, آتشى طوتشترمق *âtèchi thoutouchturmaq,* p.-t.

Attiseur, s. m., آتش طوتشتريجى *âtech thoutouchtourouдji.*

Attitude, s. f., وجودك وضع وحالى *vudjoudun vaz' u hāli,* a.-t.; قيام *qīām,* a.

Attouchement, s. m., طوقنيش لمس *dhoqounich,* t.; مس *mess, lems,* a.

Attractif, ve, adj., جاذب *djāzib.* — Force attractive, قوّت جاذبه *qouvvèti djāzibè,* a.

Attraction, s. f., جذب *djezb,* انجذاب *indjizāb,* a.

Attrait, s. m., دادانمه *dādānma,* ناز *nāz,* شيوه *chīvè,* p. — Charme, جاذبه *djāzibè,* a.

Attrape, s. f., الداتمه *aldātma,* t.; رنك *renk,* p.

Attraper, v. a., tromper, الداتمق *aldātmaq.* — Prendre, طوتمق *thoutmaq.* — Attraper une maladie, بر خسته‌لغه اوغرانمق *bir khastalygha oghrānmaq.* — Attraper en courant, يقالمق *ïaqālamaq.*

S'Attraper, v. pr., être trompé, الدانمق *aldānmaq.* — en courant l'un après l'autre, يوريشك طوتشمق يقالنمق - *ïuruchtè thoutouchmaq, ïaqālanmaq,* t.

Attrapoir, s. f., طوزاق *thouzāq,* t.

Attrayant, te, adj., جاذب *djāzib,* a.

Attribuer, v.a., rapporter, اسنادا *isnād it,* نسبت ا *nispet it,* حمل ا *haml it,* a.-t. — Donner, annexer, ويرمك الحاق ا *vírmek,* t.; *ilhāq it,* ضمّ ا *zamm it.* — S'Attribuer, v. pr., كندينه آلمق *âlmaq,* منسوب ا *guendinè mensoub it,* مخصوص ايدنمك *makhsous idinmek,* a.-t. — Prendre pour soi, كندينه آلمق *guendinè âlmaq,* t.

Attribut, s. m., propriété particulière d'une chose, كيفيّة *keïfiïet,* خاصّيّة *khāciïet,* pl. a. خواصّ *khavāss.* — Qualité innée ou affirmée d'un sujet, صفت *sifet,* خبر *khaber,* a. — Le sujet et l'attribut, المبتدا والخبر *el-mubtèdā vel khaber.* — Les attributs ou noms de Dieu, اسمأ الله الحسنا *ismāi oullah el-hosnā,* a.

Attribution, s. f., prérogative, امتياز *imtīāz,* a. — Attribution, pouvoir, رخصت مأموريّة *roukhsāt, meèmouriet,* a. — Les choses dont nous pouvons disposer, الدن كلان شيلر *elden guèlen cheïler,* t.

Attristant, e, adj., كدر ويرن *keder vîren,* a.-t.

Attristé, e, adj., محزون *mah-*

zoun, a.; قسا وتلو *qaçāvetlu*, كدرلو *kederlu*, a.-t.

ATTRISTER, v. a., محزون ا *mahzoun it*, تحزين ا *tahzīn it*, كدر وبرمك *keder vīrmek*. — S'Attrister, v. pr., تصه لنمق *tassalanmaq*, محزون او *mahzoun ol*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, كدرلنمك *kederlenmek*, a.-t.

ATTRITION, s. f., توبه *teubè*, توبت *tevbet*, a.

ATTROUPEMENT, s. m., ازدحام *izdihām*, زحام ناس *zihāmi nās*, a.; خلقك جميعتى *khalquñ djèmièti*, a.-t.

ATTROUPER, v. a., جمع ا *djem it*, a.-t. — S'Attrouper, v. réf., جمع اولمق - اولنمق *djem olmaq olounmaq*, a.-t.; اوشمك *uchmek*, t. — Le peuple est attroupé, insurgé, خلق اياقده در *khalq aïāqta dur*.

AUBADE, s. f., نوبت *nevbet*, مهتر خانه نوبتى *mehter khānè nevbèti*, p.-a.-t.

AUBAIN, s. m., étranger non naturalisé, مستامن *musteèmin*, غريب *gharīb*, اجنبى *edjnèbi*, a.

AUBAINE, s. f., succession aux biens d'un aubain, متوفى اولان اجنبيدن قالان مال موروثى *mutèveffa olān edjnèbîden qālān māli mevrouci*. — Bonne aubaine, bien inattendu, نعمت غير مترقبه *ni'mèti ghaïri mutèraqqibè*, خير من الله *khaïr min allah*, a.

AUBE, s. f., pointe du jour, فجر *fedjr*, صبح صادق *soubhi sādyq*, a.; كون اغرمه سى *gun aghermaci*, t. — Aube, vêtement de prêtre, بر جنس پاپاز كيسى *bir djins pāpāz gueïci*, t.

AUBÉPINE, s. f., اق دكن *āq diken*, t.

AUBERGE, s. f., قونـاق *qonāq*, خان *khān*, لوسداريه *losdāria*, كروان سراى *kervān serāï*, p.

AUBERGINE, s. f., بادلجان *bādlidjān*, commun. *pātlidjān*, p.

AUBERGISTE, s. m., قوناقجى *qonāqtchi*, لوسداريه جى *losdārïadji*, t.

AUBIER, s. m., arbre, توز اغاجى *toz aghādji*. — Le nouveau bois qui se forme annuellement sous l'écorce de l'arbre, اغاج اوزى *aghādj euzy*, سنه بسنه قبوق ايله اغاجـك اراسنده يكيدن بتن اودون *senè besenè qabouq ilè aghādjuñ arācindè ïèñiden biten odoun*, t.

AUBIFOIN, s. m., ماوى قـدح چچكى *māvi qadèh tchitchègui*, t.

AUBIN, s. m., t. de manège, allure qui tient de l'amble et du galop, دورتلمه واشكنه بكزر آتك يوريشى *deurtlemè vè echkinè beñzer âtuñ ïuruchi*. — Aubin, blanc d'œuf, يمورطه آغى *ïmourtha âghy*, t.

AUCUN, E, adj. (sans négation), كمسه *kimsè*; (avec négation), هيچ كس بر كمسه *hîtch bir kimsè*, هيچ بر كره *hîtch kes*. — Aucune fois, هيچ بر كره *hîtch bir kerrè*. — En aucun lieu, هيچ بر يرده *hîtch bir ïerdè*.

AUCUNEMENT, adv., هیچ *hitch*, هیچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, اصلا *aslā*, a.

AUDACE, s. f., جراءت *djurā'at*, جسارت *djèçāret*, a.; بی پروالك *bi pervālik*, p.-t.

AUDACIEUSEMENT, adv., جراٴتیله *djurā'atilè*, جسارتله *djèçāretilè*, a.-t.

AUDACIEUX, SE, adj., جراٴتلو *djurā'atlu*, جسارتلو *djeçāretlu*, a.-t.; دلاور *dilāver*, جسور *djessour*, a.; یورکلو *üreklu*, t.

AUDIENCE, s. f., attention donnée à celui qui parle, استماع *istimā'*. — Entrevue accordée par un supérieur, ملاقات *mulāqāt*, بولشمقلق *boulouchmaqlyq*. — Donner audience, entendre, écouter, استماع ا *istimā' it*. — Avoir une audience, une entrevue avec quelqu'un, بولشمق ملاقات ا *boulouchmaq, mulāqāt it*. — Il a été admis à notre audience, حضورمزه ملاقات اولدی *houzourumuzè mulāqāt oldou*.

AUDIENCE publique et royale du monarque, دیوان همایون *divāni humāïoun*, دیوان پادشاهی *divāni pādichāhi*. — Salle d'audience, دیوان خانه *divān khānè*. — Audience privée, ملاقات خاصّه *mulāqāti khāssè*, a.

AUDIENCIER, s. m., محضر *mouhzyr*, a.

AUDITEUR, s. m., سامع *sāmi'*, ایشدیجی *ichidídji*, مستمع *mustèmi*, a. Voy. MAÎTRE DES REQUÊTES.

AUDITOIRE, s. m., ایشدنلر *ichidenler*, سامعین *sāmi'in*, حاضر بالمجلس اولانلر *hāzir bilmedjlis olānlar*, a.-t.

AUGE, s. f., حوض *havouz*, a.; تکنه *teknè*. — Auge aux pourceaux, طوکز تکنه‌سی *doñouz teknèci*. — Auge de puits, قویو مصلوغی *qoïou mousloughy*, t.

AUGÉE, s. f., بر تکنه‌لك *bir teknèlik*, بر تکنه طولوسی *bir teknè dholouçou*, t.

AUGET, s. m., petit vase en bois, کردل *guerdel*. — de moulin, دکرمن صندوغی *dèïrmen sandhoughy*, t.

AUGMENT, s. m., addition, زیاده‌لق *ziādèlyq*, a.-t.

AUGMENTS, s. m. pl., t. de grammaire, lettres accessoires, زواید *zavāïd*, a.

AUGMENTATIF, VE, adj., t. de grammaire, حروف المبالغة *hourouf elmubāleghat*. — Faculté augmentative, قوّت نامیه *qouvvèti nāmiïè*, a.

AUGMENTATION, s. f., ترقّی *tèraqqi*, تزاید *tèzāïud*, ازدیاد *izdiād*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

AUGMENTÉ, E, adj., ارتولمش *arturylmich*, t.

AUGMENTER, v. a., ارتمق *artirmaq*, چوغلتمق *tchoghaltmaq*, زیاده ـ ازدیاد ا بیوتمك *buüutmek*, ازدیاد ا *ziādè, izdiād it*, ازدیاد ویرمك *izdiād vírmek*, a.-t.

S'AUGMENTER, v. pr., ارتولمق *arturilmaq*, ارتمق *artmaq*, چوغلمق

tchoghalmaq, t.; ازدیاد بولمق *izdiād boulmaq*, a.-t.

Augure, s. m., présage, pronostic, اوغور *oghour*, t.; فال *fāl*, a. — De bon —, اوغورلو *oghourlu*, نیک فال *nīk fāl*. — De mauvais —, اوغورسز *oghoursiz*. — Cette année d'heureux augure, بو سال خجسته فال *bou sāli khudjestè fāl*. — Augure, devin, فالجی *fāldji*, a.-t.; کاهن *kiāhin*, a. — Consulter l'augure, interroger le sort, فال آچمق - آتمق *fāl ātchmaq*, *ātmaq*, t.

Augurer, v. a., présager (bien), تفأل ا *tefā'ul it*, a.-t. — Conjecturer, تخمین ا *takhmīn it*, قیاس ا *qyās it*. — Je n'en augure pas bien, بکا کوره ابو علامت دکل *bañā gueurè eïu 'alāmet dèïl*. — J'en augure bien, فال نیک عد ایدرم *fāli nik 'add iderum*.

Auguste, adj., grand, magnifique, عظمتلو *'azametlu*, همایون *humāïoun*, a.-t.; معظم *mou'azzem*, محترم *muhterem*, جلیل *djèlīl*. — Par sa volonté auguste, ارادهٔ جلیله سیله *irādèti djèlilècilè*.

Aujourd'hui, adv., بو کون *bou gun*, الیوم *el-ïevm*, a. — Au jour d'aujourd'hui, بو کونکی کون *bou gunki gun*. — Pour aujourd'hui, بو کون ایچون *bou gun itchoun*, بو کونلك ایچون *bou gunluk itchoun*. — Les hommes d'aujourd'hui, بو کونکی آدملر *bou gunki ādemler*.

Aumône, s. f., صدقه *sadaqa*, زکات *zekiāt*, a. — Faire l'aumône, زکات ویرمك *zekiāt vīrmek*, صدقه اولاشترمق *sadaqa oulāchturmaq*, a.-t.

Aumôner, v. a., صدقه ویرمك *sadaqa vīrmek*, a.-t.

Aumônerie, s. f., charge d'aumônier, امام پایه‌سی *imām pāïèci*, a.-p.-t.

Aumônier, s. m., امام *imām*, پیش نماز *pich namāz*, p. — Grand aumônier du sultan, خونکار امامی *khounkiār imāmi*, p.-a.

Aunage, s. m., اولچمکلك *eultchmeklik*, ارشین اولچمکلکی *archīn eultchmekligui*, t.

Aune, s. m., arbre, قزل اغاج *qyzil aghādj*, t.

Aune, s. f., ارشین *archīn*, ذراع *zirā'*, اندازه *endāzè*. (L'*endāzè* ou pic est de trente-deux pouces; l'*archin* est un peu plus long.)

Aunée, s. f., plante médicinale, اندوز اوتی *endouz oty*, t.; راسن *rāsen*, a.

Auner, v. a., اندازه ایله اولچمك *endāzè ilè eultchmek*, t.

Auparavant, adv., avant toute chose, اوّل هر شیدن اوّل *evvel*, *her cheïden evvel*. — Antérieurement, مقدّما *mouqaddèmā*, a. — Un an auparavant, بر سنه اوّل *bir senè evvel*.

Auprès, prép., tout contre, voisin, یقین *ïaqīn*, a. — Auprès du marché, چارشویه یقین *tchārchouïè ïaqīn*. — Auprès de quelqu'un,

يانندك *ïāninda*. — Il est auprès de lui, يانندك در *ïāninda dur*. — Il l'avait chassé d'auprès de lui, انى يانندن قووديى ايدى *ani ïāninden qovdi idi*. — Être bien auprès de quelqu'un, dans ses bonnes grâces, نظرنك او *nazarindè ol*. — Il est en faveur auprès du vizir, وزيرك نظرنك در *vèzïruñ nazarindè dur*. — En comparaison de, ايله *ilè*, t.; نظرًا *nazaren*, طتبيقًا *thatbïqān*. — Un fleuve est bien peu de chose auprès de la mer, بر ايرمق دكزه نظرًا كوچكدر *bir irmaq deñizè nazaren, kutchuktur*.

Auréole, s. f., اوليا اللهك باشندكى نورلو اكليل *evliā oullahuñ bāchindèki nourlu eklïl*, a.-t.

Auriculaire, adj., qui regarde l'oreille, قولاقلو *qoulāqlu*, t.; اذنى *uzni*, a. — Le doigt auriculaire, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, t.

Aurone, s. f., قويون اوتى *qoïoun oti*, t.

Aurore, s. f., كون اغرمسى *gun agharmaci*, صباح اغارمسى *sabāh aghārmaci*, a.-t.; (طاك *dhāñ*, mot turc vieilli); فجر *fedjr*, a.

Auspice, s. m., augure par le vol des oiseaux, قوشلرك اوچمسندن تفأل *qouchlaruñ outchmacinden tefe'oul*, اوغور *oghour*. — Secours, faveur, appui, همّت *himmet*. — Sous vos auspices, همّتكز ايله *himmetñiz ilè*. — Protection, حمايت *himāïet*, سايه *sāïè*. — Sous les auspices du monarque, سايهٔ پادشاهيك *sāïeï pādichāhïdè*. — Sous les plus heureux auspices, اشرف ساعتك *echref sā'atdè*, a.-t.

Aussi, conj., encore, دخى *dakhy*. On écrit et l'on prononce également maintenant دها ـ داها *dāhā*. — Dans le but de faciliter *encore* davantage l'échange des produits de l'un des deux pays avec l'autre, مملكتيندن يكديكرك مبادلهٔ محصولاتنى دها زياده تسهيل ضمننده *memlèkètèinden ïekdiguèruñ mubādèlèï mahsoulātini dahā ziādè tèshïl zimnindè*; ده *dè* est également employé pour دخى *dakhy*. — Il a des enfans aussi beaux, انكى ده بويله كوزل چوجقلرى وار *anuñ dè beuïlè guzel tchoudjouqlèri vār*. — Aussi peu, بويله از *beuïlè az*. — Il est aussi beau qu'il est instruit, اوقومش اولديغى قدر كوزلدر *oqoumouch oldoughy qadar, guzel dur*, هم *hem*. — Lui aussi, اودخى *odakhy*.

Aussitôt, adv., درحال p.-a.; فى الحال *fil-hāl*, a.; اولدم *oldem*, انيدن *anïdè*, هماندم *hemāndem*, p.-a.

Austère, adj., سرت *sert*, صرب *sarp*, صعب *sa'b*, t.-a. — Personnage, اهل رياضت *ehli riāzet*. — Visage, برك يوزلو *berk ïuzlu*.

Austèrement, adv., سرتلغله *sertlyghilè*.

Austérité, s. f., سرتلك *sertlyk*, t.; رياضت *riāzet*, a.

Austral, adj., méridional, جنوبى

djenoubi. — Les terres australes, اراضئ جنوبیه *erāzii djènoubiè*, a.

Autans, s. m. pl., جنوبی روزکارلر *djenoubi rouzguiārlar*, a.-p.-t.

Autant, adv., قدر *qadar*, اولقدر *olqadar*, vulg. *oqadar*. — Autant que je puis ou que j'ai pu, قادر اولدیغم قدر *qādir oldoughoum qadar*. — Autant que j'ai compris, اکلادوغمه کوره *añlādugumè gueurè*. — D'autant que, خصوصا که *khouçouçā ki*. — Tout autant, همان اوقدر *hemān oqadar*. — Autant que j'ai pu voir, کورمکه قادر اولدوغم قدر *gueurmèguiè qādir oldoughoum qadar*. — Autant qu'il faut, لازم اولدیغی قدر *lāzim oldoughou qadar*.

Autel, s. m., table pour les sacrifices, قربانگاه *qourbānguiāh*, p.; مذبح *mezbah*, pl. a. مذابح *mezābih*. — Dans les temples mahométans, محراب *mihrāb*, a.

Auteur, s. m., première cause, اصل *asl*, سبب *sebeb*, باعث *bā'is*. — C'est toi qui es l'auteur de cela, بو شیئ سن سبب اولدك *bou cheïuñ sen sebeb oldoun*. — Inventeur, ایجاد ایدن *idjād iden*, a.-t.; موجد *moudjid*, a. — Qui compose, مؤلف *muellif*, مصنف *muçannif*, a. — L'auteur du livre, مولف کتاب *muellifi kitāb*, a.

Authenticité, s. f., صحت *sihhat*, حقیقت *haqyqat*, a.

Authentique, adj., qui fait preuve, qui est légalisé, مبرهن *muberhen*, اصلی مبرهن *asli muberhen*, صحیح *sahīh*, محقق *muhaqqaq*, صح *sahh*. — Qui a l'autorité et les formes exigées par la loi, شرعی *cher'y*. — Notable, معتبر *mu'teber*, a.

Authentiquement, adv., حقیقت وجه شرع اوزره ایله *haqyqat ilè*, *vedjhi cher'y uzrè*, a.-t.

Authentiquer, v. a., صحیح محقق *sahīh*, *mouhaqqaq it*, امضا و تسجیل ایت *imzā vu tesdjīl it*, صح چکمك *sahh tchekmek*. a.-t.

Autocéphale, s. m., ریم پاپانك اطاعتنده اولمیان روم پسقوپوسی *rim pāpānuñ ithā'atindè olmaïān roum piscopoci*.

Autocratie, s. f., استقلال *istiqlāl*, a.

Autocrate, trice, s., مستقل پادشاه *mustaqyll pādichāh*, ایمپراطور *imperāthor*.

Autographe, adj., بر کشینك ال یازوسی *bir kichíniuñ el iāzouci*. — impérial, de la main du sultan, خط شریف *khatthi chèrīf*, a.

Automate, s. m., عینیله دیری انسان یاخود حیوانك طوروحرکاتنی تقلید ایدن مجسم صورت *'aïn ilè diri insān iākhod haïvānuñ thavru harekiātini taqlīd iden mudjessem souret*, t. — Personnage stupide, عجمی *'adjèmi*, احمق *ahmaq*, t.

Automnal, e, adj., خریفی *kharīfi*, a.; کوز زمانندکی *guiuz zèmānindè ki*, t.

AUTOMNE, s. m. et f., كوز *guiuz*, t.; صوك بهار *soñ bahār*, t.; خريف *kharīf*, a.; خزان *khyzān*, p.

AUTOPSIE, s. f., بر جنازه نك تفتيش جميع اجزای باطنيه سی *bir djenāzènuñ teftīchi djemī' edjzāi bāthiniècі*, t.

AUTORISATION, s. f., رخصت *roukhsat*, اذن *izn*, اجازت *idjāzet*, تويه *tevsīé*, a.

AUTORISER, v. a., اذن - رخصت ويرمك *izn, roukhsat vīrmek*, a.-t. — S'autoriser, acquérir de l'autorité, تحصيل اقتدار *tahsīli iqtidār it*. — de quelque chose pour faire de même, عبرت آلوب ياپمق *'ybret ālup iāpmaq*, تقليد *taqlīd it*.

AUTORITÉ, s. f., puissance souveraine, حكومت *hukioumet*, اقتدار *yqtidār*. — absolue, استقلال *istyqlāl*. — Les autorités civiles et militaires, حكام وضابطان *hukkiām uzābithān*. — Il a de l'autorité, حكمی - سوزی كچر *hukmi, seuzy guetcher*. — Parler avec autorité, حكم يوزندن سويلمك *hukm ïuzinden seuïlèmek*. — Par l'autorité du souverain, امر پادشاهی ايله *emri pādichāhi ilè*. — Preuve, دليل *dèlīl*, برهان - حجت *burhān, huddjet*, a. — Exemple, عبرت *'ibret*. — D'Autorité, adv., sans droit, جبرا *djebren*, قهرا *qahren*, a.

AUTOUR, prép., اطرافنده *athrāfdè*, a.-t. — Tout —, چپ چوره *tchep tchevrè*, t.; — de la forteresse, حصارك اطرافنده *hyçārunèthrāfindè*.

AUTOUR, s. m., oiseau de proie, چاقر طوغان جنسی *tchāqyr, dhoghān djinsi*, t.

AUTOUR, s. f., espèce d'écorce qui ressemble à la canelle, دارچينه بكزر قبوق مقولهسی *dārtchinè beñzer qabouq maqoulèci*, t.; لطر *lothr*, a.

AUTRE, adj., باشقه - بشقه *bāchqa*, t.; غير *ghaïr*, a.; ديكر *diguer*, p.; اخر *ākher*, a. — C'est un autre homme, بر باشقه آدمدر *bir bāchqa ādemdur*. — Une autre fois, غير كره *ghaïri kerrè*. — L'autre jour, اوته كون *eutè gun*.. — L'un et l'autre, ايكيسيده *ikicīdè*. — D'une autre façon, غير يوزدن *ghaïri ïuzden*.

AUTREFOIS, adv., كچنلرده *guètchenlerdè*, اول زمانلرده *evvel zemāndè*, سابقا *sābiqā*, a.

AUTREMENT, adj., d'une autre manière, غير درلو *ghaïri turlu*, بشقه *bachqa*, غير يوزدن *ghaïri ïuzden*. — Sinon, sans quoi, والا *vè illā*, يوخسه *ioghsa*, يوخسه *iokhsā*.

AUTRE PART, adv., بشقه يرده *bachqa ïerdè*, غير يرده *ghāïri ïerdè*, t.

AUTRICHE, s. f., contrée, اوسترپا *ostriā*, بچ مملكتی *betch memlèkèti*. — L'empereur d'Autriche, اوسترپا ايپراطوری *ostriā imperātori*.

AUTRICHIEN, NE, adj. et s., نمچهلو اوسترپالو *ostriālu, nemtchèlu*, t.

AUTRUCHE, s. f., دوه قوشی *devè qouchi*, t.; نعام *ne'ām*, a.

AUTRUI, s. m., ايل *il*, t.; غيرلر *ghaïrler*, a.-t. — Le bien d'—, ايل مالی *il mālī*. — Affaire d'—, ايل ايشی *il ichi*. — Qui n'a pas besoin d'autrui, غيركمسه يه محتاج اولميان *ghaïri kimsèïè muhtādj olmaïān*.

AUVENT, s. m., سايبان *sāïè-bān*, p.; ساچه كپنك *sātcha kepenk*, t.

AUXILIAIRE, adj., اعانت ايدن *i'ānet iden*, a.-t.; ياردمجی *iārdumdji*, t.; معاون *mou'āvin*. — Armée —, امداده كلن عسكر *imdādè guèlen 'asker*, معاون عسكر *mou'āvin 'asker*. — Troupes —, عساكر انصاريه *açākiri ençārië*, a.

AUXILIAIRES (verbes), افعال انصاريه *ef'āli ensārië*, a.

S'AVACHIR, v. n., devenir lâche, sans vigueur, se détendre, كوشنمك *guevchenmek*. — Devenir mou, يومشانمق *ioumchānmaq*, t.

AVAL, s. m., بر پوليچه نك ظهرنه يازلمش وعده كفالت *bir politchanuñ zahrinè iāzilmich va'dè, kefālet*, t.

AVALANCHE et AVALANGE, s. f., حدّتله طاغدن دوشن قار *hiddetlè dhāghden duchen qār*, a.-t.

AVALASSE, s. f., سيل *seïl*, vulg. *sel*, سيلاب *sīlāb*, p.; طاشقينلك *thāchqînlik*, t.

AVALÉ, E, adj., qui est avalé, يوتمش *ioutmich*. — Qui pend un peu en bas, صارقتمش *sārqytmich*, t.

AVALÉE, adj., يوتم *ioutoum*, t.

AVALER, v. a., يوتمق *ioutmaq*, بلع *bel' it*. — une bouchée, لقمهٔ يوتمق *loqmaï ioutmaq*. — sans mâcher, چيغمدن يوتمق *tcheïnèmèden ioutmaq*. — Faire avaler, يوتدرمق *ioutturmaq*, t.

AVALEUR, s. m., يوتيجی *ioutídji*, t.

AVALOIRE, s. f., gourmand, vorace, بوغاز قولی *boghāz qouly*, t.; مبلع *mibla'*, a.

AVANCE, s. f., argent payé en avance, پيشين ويرلمش اقچه *pichín vírilmich aqtchè*. — Paiement avant le terme, وعده دن اول ادا *vā'dèden evvel edā*. — Saillie, چيقش *tchiqych*, چيقمه *tchyqma*. — Ce qui se trouve déjà préparé, همان حاضر بولنان شئ *hemān hāzir boulounān chëï*. — Espace de chemin que l'on a devant quelqu'un, ميدان *meïdān*. — D'avance, par anticipation, پيشين *pichín*, بر وجه پيشين *ber vedjhi pichín*. — Avances, jeu de coquetterie, agaceries, نازلنمه *nāzlanma*, جلوه *djilvè*. — En faire, نازلنمق *nāzlanmaq*. — Faire des avances, payer avant le terme, پيشين اودمك *pichín eudèmek*. — à quelqu'un pour se lier avec lui, بر كمسنه يه اول كيدوب دوستلغنك تحصيلنه چالشمق *bir kimesnèïè evvel guidup dostlighinuñ tahsílinè tchālichmaq*, t.

AVANCEMENT, s. m., progrès, سورش *surich*, الروكيتمه *ilèrù guïtmè*, استدراج *istidrādj*. — Élévation

en grade, ارتفاع *irtifā'*, ارتقا *irtiqā'*, a. — Obtenir de l'avancement, ارتفاع بولمق *irtifā' boulmaq*, a.-t.

AVANCER, v. a., aller en avant, ايلرو كيتمك *ilèru guïtmek*, ايلرو وارمق *ilèru vārmaq*. — Dépasser, صره‌دن چقمق *tchiqmaq*, چقمق *syraden tchyqmaq*. — Avancer de l'argent, اقچه پيشين ويرمك *aqtchè pichïn vïrmek*, t. — S'Avancer, v. réfl., aller en avant, ايلرو وارمق ـ كيتمك *ilèru vārmaq*, *guïtmek*. — Dépasser, déborder, ديشارى چيقمق *dichāri tchiqmaq*, چيقمق *tchiqmaq*, t.

AVANIE, s. f., افترا *iftirā*, a.

AVANT, prép., اوّل *evvel*, a.; ايلرو *ilèru*. — Avant d'aller, de partir, كيتمزدن اوّل *guïtmezden evvel*. — Avant tout, جمله‌دن مقدّم *djumlèden mouqaddem*.

AVANT QUE, conj., s'exprime par l'ablatif du verbe, ex. : Avant que de venir, كلمزدن اوّل *guelmezden evvel*.

EN AVANT, adv., ايلرو *ilèru*, t. — Mettre en avant, تقديم ا *taqdïm it*, a.-t.

AVANT (l'), s. m., la proue d'un navire, كيمنك اوكى *guèminuñ euñi*.

AVANTAGE, s. m., فايدٔه *fāïdè*, منفعت *menfa'at*, a.; اصى *assi*. — Tirer —, استفاده ا *istifādè it*.

AVANTAGER, v. a., مخصّص ا *moukhtass it*, a.-t.; زياده ويرمك *ziādè vïrmek*, a.-t.

AVANTAGEUSEMENT, adv., فايدٔه ايله *fāïdè ilè*, a.-t.

AVANTAGEUX, adj., فايدٔه‌لو *fāïdèlu*, a.-t. — Excellent, افضل *efzel*. — Qui sied, يرار *ïarār*, يقشقلو *ïaqychiqlu*, t. — Présomptueux, اوزلو *euzlu*, فضول *fodoul*, a.-t.

AVANT-BRAS, s. m., بلك *bilek*, t.; زند اسفل *zendi esfel*, a.

AVANT-COUREUR, s. m., الرو سكرديجى *ilèru sègurdïdji*, پيشرو قولاغوز *qoulāghouz*, t.; *pïchrev*, طلايع *thalāï'*, a.; طلايه *thalāïè*, p.

AVANT-DERNIER, IÈRE, adject., صوك اوستى *soñ ustu*, t.; قبل الاخر *qabl ul-akher*, a.

AVANT-GARDE, s. f., الغار *ilghār*, چارقاجيلر *tchārqādjïlar*, عسكر اوكى *'asker euñu*, t.

AVANT-GOUT, s. m., چاشنى *tchāchni*, t.

AVANT-HIER, adv., اول برگون دون دكل *ol bir gun*, vulg. *o bir gun*, دون اوّلى كون *dun dèïl evvèli gun*, دون دكل او برگون *dun dèïl o bir gun*.

AVANT-MAIN, s. m., آتك اوكى *âtuñ euñy*, t.

AVANT-PROPOS, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè*, a.

AVANT-SCÈNE, s. f., تماشاكاهك اوكى *temāchāguiāhuñ euñi*, t.

AVANT-TRAIN, s. m., بر طوپ يا بر عربه‌نك اوك تكرلكلرى *bir thop ïā bir 'arabanuñ euñ tekerlekleri*, t.

Avant-Tout, adv., اوّلا *evvèlā*, جملەدن مقدّم *djumlèden muqaddem*, a.-t.

Avant-Veille, s. f., ایکی کون اوّلی *iki gun evvèli*, t.

Avare, s. et adj., طمع کار ـ طمعکار *tam'a kiār*, a.-p.; خسیس *khacís*, a.; الی پک *elipek*, t.

Avarice, s. f., طمعکارلق *tam'a kiārlyq*, p.-t.; خسیسلک *khacíslik*, t.; بخل *bakhl*, *boukhl*, طمع *thama'*, vulg. *tamah*, a. — Par pure avarice, طمع خام ایله *thama'i khām ilè*.

Avarie, s. f., ضرر *zarar*, a.; سقطلق *saqathlyq*, a.-t.

Avarié, e, adj., بوزق *bozouq*, بوزلمش *bozoulmich*, t.; سقط *saqath*.

Avec, prép., ایله *ilè*, له *lè*, بله *bilè*. — Avec moi, بنمله *benum ilè*. — Avec tout cela, بو جمله ایله *bou djumlè ilè*. — Avec soi, کندو ایله *guendu ilè*. — Être en querelle avec quelqu'un, بر کمسه ایله قوغهسی او *bir kimsè ilè qavghaci ol*. — *Avec* remplace quelquefois en turc la conjonction *et*, ex. : Entre la Sublime-Porte et le gouvernement français, دولت علیه ایله فرانسه دولتی بینلرنده *devlèti 'aliiè ilè frānça devleti beïninde*. — D'*avec* se rend par دن *den*, ex. : Distinguer le bien du mal, ایولکی فنالقدن آیرمق *eïuligui fenālyqden āïrmaq*.

Aveindre, v. a., چقارمق *tchiqārmaq*, یرندن چقارمق *ïerinden tchiqārmaq*, طشره یه چقارمق *thachraïa tchiqārmaq*, t.

Aveline, s. f., فندق *funduq*, بیوك فندق *buïuk fundouq*, t.

Avenant, e, adj., کوزل *guzel*, t.; لطیف *lathyf*, a.; یاره‌شق *ïārachyq*, t.

Avènement, s. m., کلش *guèlich*, t.; ورود *vuroud*. — d'un souverain, تخته جلوس *takhta djulous*, a.-t.; ou simpl. جلوس *djulous*. — Son avènement eut lieu en telle année, فلان سنده واقع اولمشدر جلوسلری *djulouslèri fèlān senèdè vāqy' olmuchtur*.

Avenir, s. m., temps futur, کلجك وقت ـ زمان *guèlèdjek vaqit*, *zemān*, t.-a. — A l'Avenir, adv., شمدن صکره *chimden soñra*.

Avenir, v. n., arriver par accident, دوشمك *duchmek*, واقع ـ *vāqy'*, عارض او *hādis ol*, ظهور ا *zouhour it*, *'āriz ol*, a.-t.

Avent, s. m., نصارا عندلرنك بوژقدن اوّل اولان اورج کونلری *naçārā 'yndlèrindè bojouqdan evvel olān oroudj gunlèri*, t.

Aventure, s. f., وقعه ـ واقعه *vaqe'a*, قضیه *qazíè*, قضا *qazā*, سرانجام *serendjām*, p. — Dire la bonne aventure, فال آتمق ـ آچمق *fāl átmaq*, *átchmaq*. — Mal d'aventure, پارمق اوجنه کلان چبان *pārmaq oudjounè guèlen tchibān*, t.

D'Aventure ou par Aventure, اتفاق *ittifāq*, اتفاقا *ittifāqā*, a.; قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.

AVENTURER, v. a., تهلكه يه *tehlikeïè brāqmaq*, a.-t. — S'AVENTURER, v. réfl., تهلكه يه كيرمك *tehlikeïè guïrmek*, a.-t.

AVENTURIER, ÈRE, s., vagabond, خواره دربدر *khovārda*, t.; *derbèder*, p. — Soldat d'avant-garde, چارقه جي *tchārqadji*, t.

AVENTURINE, s. f., بلدز طاشي *ildiz thāchi*, t.; حجرة البرق *hadjret el-barq*, a.

AVENUE, s. f., allée d'arbres, اغاجلق يول *aghādjliq ïol*. — Passage, رهكذر *rehguzer*, كچيد *guètchit*, t.; مدخل *medkhal*, a.

AVÉRER, v. a., كرچكلمك *guertcheklèmek*, t.; تحقيق ا *tahqīq it*, تصديق ا *tastyq it*, a.-t.

AVERSE, s. f., صغانق - صغانق *saghānaq*, صجانق *sadjānaq*, t.

AVERSION, s. f., كوكلسزلق *gueuñulsizlyq*, استكراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, a.; ابا *ibā*, a.

AVERTI, E, adj., خبردار - اكاه اولمش *khaberdār, aguiāh olmuch*, a.-p.-t.; متنبه *mutènebbih*. — Être *khaberdār ol*. — Il est bien averti, ايو بيلور اكاهدر *aguiāhtur, eïu bilur*, a.-p.-t.

AVERTIR, v. a., خبر ويرمك *khaber vïrmek*, t.; اكاه ا *āguiāh it*, p.-t.

AVERTISSEMENT, s. m., خبر *khaber*, a. — Conseil, اوكت *eugut*, اكاه *aguiāh*. — Sorte de préface, كتاب مقدمه سي تنبيه *tembïh*, a.; *kitāb mouqaddèmèci*, a.-t.

AVEU, s. m., اقرار *iqrār*, اعتراف *i'tirāf*, a. — Consentement, رضا *rizā*, a. — Homme sans aveu, دربدر *derbèder*, p.

AVEUGLE, adj. et s., كور *keur*, كورمز *kior*, اعمى *gueurmez*, t.; نابينا *a'ama*, a.; *nābïnā*, p. — Faire l'aveugle, كورمزلنمك *gueurmezlenmek*.

AVEUGLEMENT, s. m., كورلك *keurlyk*, كورمزلك *gueurmezlik*. — d'esprit, عقلسزلق *'aqlsyzlyq*, a.-t.

AVEUGLÉMENT, adv., دوشنمكسزين *duchunmeksyzyn*, t.; بي تامل *bi tèemmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

AVEUGLER, v. a., كور اتمك *keur itmek*, كورلمك *keurlèmek*. — S'aveugler, كورلنمك *keurlenmek*. — Ne pas voir, بقمق *baqmamaq*. — Ne pas réfléchir, دوشنمك *duchunmèmek*, t.

AVEUGLETTE (à l'), adv., قراكلق يوقلايو يوقلايو وارمق *qarāñlyqta ïoqlāïu ïoqlāïu vārmaq*, t.

AVICENNE, n. pr., ابو علي سينا *abou 'ali cinā*, a.

AVIDE, adj., ارزولو *arzoulu*, حرصلو *hirslu*, طمعكار *thama'kiār*, حريص *harïs*, a.

AVIDEMENT, adv., حرص ايله *hirs ilè*, طمع ايله *tham'a ilè*, a.-t.; حرصا *hirsen*, a.

AVIDITÉ, s. f., طمع *thama'*, a.; اج كوزلولق *adj gueuzlulyq*, t.; حرص *hirs*, a.

AVILI, E, adj., رذيل *rezïl*, a.

Avilir, v. a., الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقير ا *tahqyr it*, رذيل ا *rèzil it*, ادنا ا *ednā it*, a.-t.; خورلمق *khorlamaq*, t. — S'Avilir, v. pr., يورکنی خوارلنمق *khārlanmaq*, قرمق *iureguini qyrmaq*, t.; familièrement اوجزلنمق *oudjouzlanmaq*.

Avilissant, e, adj., ذلالته باعث *zelālètè bā'is*, a.-t.; ذليل *zelil*, a.

Avilissement, s. m., رذالت *rezālet*, حقارت *haqāret*, مذلت *mezillet*, a.; خورلق *khorlyq*, الچقلق *altchaqlyq*, t.

Avirón, s. m., کورک *kurek*, t.

Avironner, v. a., کورک چکمک *kurek tchekmek*, t.

Avis, s. m., opinion, صانو *sanou*, t.; ظن *zann*, مظنه *mazinnè*, a.; قياس *qiās*. — Avertissement, خبر *khaber*, a. — Donner —, خبر ويرمک *khaber vîrmek*, a.-t.

Avisé, e, adj., sage, prudent, عقللو *'aqyllu*, a.-t.

Aviser, v. a., donner avis, خبر ويرمک *khaber vîrmek*. — à..., trouver un moyen, برقولايلق بولمق *bir qolāïlyq boulmaq*. — Réfléchir, بر شيه دوشنمک *bir chèïè duchunmek*.

S'Aviser de..., penser à..., بر شيه فکر ا *bir chèïè fikr it*, a.-t. — Voy. Imaginer.

Avitaillement, s. m., قلعه ذخيره سی *qal'a zakhirèci*, a.-t.

Avitailler, voyez Ravitailler.

Aviver, v. a., rendre plus frais, plus net, تازه لمک *tāzèlèmek*, احيا ا *ihiā it*. — Fortifier, قوتلندرمک *qouvvetlendurmek*, تقويه ا *taqviè it*.

Avives, s. f. pl., آت مرضی که اکا دولوجه ديرلر *āt marazi ki añā doloudjè derler*, t.

Avocat, s. m., وکيل دعوا *vèkîli d'avā*, وکيلی دعوا *d'avā vekîli*, مقرر دعوی *mouqarriri d'ava*, a.

Avoine, s. f., يولاف *ioulāf*, t.

Avoir, v. a., مالک اولمق *mālik olmaq*. Ce verbe, qui n'existe pas, comme nous l'entendons, dans la langue turque, s'exprime par l'irrégulier وار ودر *vārdur*, ou وار *vār* (il y a) en ajoutant aux objets possédés, les terminaisons des pronoms possessifs singuliers م *im*, ک *iñ*, ی *yr*, et celles du pluriel, ميز *imiz*, يکز *iñyz* et لری *lèri*; ex.: J'ai un livre, کتابم واردر *kitābum vārdur*, ou simpl. کتابم وار *kitābum vār*. — Il a un cheval, اتی وار *aty vār*. — Tu as une rose, بر گلک وار *bir guluñ vār*. — Nous avons une maison, بر اويمز وار *bir evimuz vār*. — Vous avez de l'argent, اقچه کزوار *aqtchèñyz vār*. — Ils ont un couteau, بچاقلری وار *bitchāqlèri vār*. — Du présent, وار — واردر *vār* ou *vārdur*, on forme l'imparfait par l'addition du mot ايدی *idi*: J'avais un beau jardin, بر کوزل باغچم وار ايدی *bir guzel bāghtchem vār idi*. — Le prétérit et le plus-que-parfait s'expriment comme l'imparfait en sub-

stituant ايمش *imich* à ايدى *idi.* — Le futur n'existe pas quant au verbe irrégulier وار *vār;* mais on y supplée par le verbe اولمق *olmaq;* ex. : J'aurai un beau sabre, برکوزل قلجم اولهجق *bir guzel qylidjum oladjaq.* Toutes les formes du verbe واردر *vārdur* sont applicables à son négatif يوقدر *ïoqtur,* il n'y a pas. — Il n'y avait pas, يوغيدى *ïoghydi.* — Il n'y avait pas eu, يوغيمش *ïoghïmich* — S'il n'y a pas, يوغيسه *ïoghissa.* (Voyez, pour plus de détails, la *Grammaire turque*). Nous ferons observer que le verbe مالك اولمق *mālik olmaq,* avoir, posséder, se conjuguerait mieux suivant les temps composés du verbe français *avoir;* mais il est d'un usage moins général en turc, bien qu'il soit employé dans quelques cas; ex. : Il a un gros rhume, شدّت نوازله مالکدر *chiddèti nevāzilè māliktur.*

Avoir, s. m., ce que l'on possède, وار اولان مالك *vār olān, māmèlek,* a.-t. — On lui a pillé tout son avoir, مالکنی نهب و غارت ایلدیلر *māmèlèguini nehb u ghāret eïlèdiler.*

Avoisiner, v. a., يناشمق *ïanāchmaq,* يقين او قوكشو *ïaqyn ol, qoñchou ol,* همجوار او *hemdjivār ol,* a.-t.

Avortement, s. m., دوشش *duchuch,* چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè,* t.

Avorter, v. n., اوغلان دوشورمك *oghlān duchurmek.* — Accoucher avant terme, وقتندن اوّل طوغورمق *vaqtinden evvel doghourmaq.* — Ne pas réussir, manquer, راست كلمهمك *rāst guelmèmek,* باشه چقمق *bācha tchyqmamaq,* t.

Avorton, s. m., né avant terme, دوشوك *duchuk,* t.; سقط *syqth* et *souqyth,* a.

Avorton, plante, ناقص اولان اغاج *nāqys olān aghādj.* — Fruit, بتممش ميوه *bitmèmich mèïvè,* t.

Avoué, s. m., وكيل *vekïl,* a.

Avouer, v. a., اقرارا *iqrār it,* اعتراف ا *ï'itirāf it,* a.-t.; طوغرو سويلمك *dhoghrou seuïlèmek,* t.

Avril, s. m., نيسان *nïçān,* a.

Axe, s. m., دنكل *dinguil,* محور *mihver.* — du monde, محور عالم *mihveri 'ālem,* a.

Axillaire, adj., de l'aisselle, قولتغه دائر *qolthougha dāïr,* t.-a.

Axiome, s. m., مقال *maqāl,* a.; قاعلهٔ *qā'ïdè,* a.

Axonge, s. f., graisse, طوك *doñ ïāghy,* ياغى ايچ ياغى *itch ïāghy,* t.

Ayan, s. m., officier municipal en Turquie, اعيان *a'ïān,* a.

Ayant-Cause, s. m., بركمسنهدن شريك و ادميسى *bir kimesnènuñ chèrik vè adèmïci.* — Héritier, وارث *vāris,* a.

Azédarac, s. m., arbre, ازاد درخت *azād dirakht,* a.

Azérole, s. f., fruit, هلج *heldj,* a.; يبان وبشنه *ïabān vichna,* t.

Azérolier, s. m., arbre, هلج اغاجى *heldj aghādjï,* a.-t.

Azi, s. m., présure de lait et de vinaigre, سركه ايله سود مايه‌سى *sirkè ilè sud māïèci*, t.

Azimut, s. m., point vertical, السّمت *essimt*, a.; سمت ايله افقى قطع ايدن دائره *semt ilè ufqy qath' iden dāïrè*, a.-t.

Azof, ville de Russie, ازاق *azāq*. — Mer d'—, ازاق دكزى *azāq dènizi*.

Azote, s. m., sorte de gaz en chimie, هواى مماتى *havāï mèmāti*, a.

Azur, s. m., لاجورد *lādjiverd*. — Couleur bleu de ciel, ماوى *māvi*, a.; كوك رنكى *gueuk rengui*, t.

Axuré, e, adj., لاجوردى *lādjiverdi*, a.; كوك رنكلو *gueuk renklu*, t.

Azyme (pain), adj., مايه‌سز اتمك *māïèsiz etmek*, خميرسز اتمك *khamirsyz etmek*, t.; فطير *fathyr*, خبز فطير *khoubzi fathyr*, a.

Azymite, s. m., مايه‌سز اتمك پيين *māïèsiz etmek ïèïen*, t.

B

B, s. m., seconde lettre de l'alphabet, حروف هجائنك ثانيسى *hourouf hèdjènuñ harfi sāníci*, a.-t.

Babel, nom de ville, بابل *bābil*. — Tour de Babel, برج نمرود *burdji nemroud*. — (Tour de —), grande confusion, قرشقلق *qarichyqlyq*, قارمه قارشقلق *qārma qārichyqlyq*, t.

Babel-Mandeb (la porte du deuil), détroit par lequel la mer Rouge communique à la mer des Indes, باب المندب *bāb el-mandeb*, a.

Babil, s. m., caquet, superfluité de paroles, ياكشقلق *iāñchaqlyq*, كوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

Babillard, e, adj., qui a du babil, ياكشق *iāñchaq*, لافزن *lāfazan*, كوزه *guevèzè*. — Femme —, لافزن قرى *lāfazan qary*, p.-t.

Babiller, v. n., caqueter, چوق كوزه او سويلمك *tchoq seuïlèmek*, *guevèzè ol*, t.

Babine, s. f., lèvre de certains animaux, حيوان دوداغى *haïvān doudāghy*, t.

Babiole, s. f., jouet d'enfant, chose puérile, جيجى *djidji*, اويونجق *oïoundjaq*, t.

Babord, s. m., côté gauche d'un navire, كمينك صول يانى *guèmiñuñ sol īāni*, t.

Babouche, s. f., pantoufle en usage au Levant, پاپوش *pāpouch*, p.-t.

Babouin, ine, s. et adj., enfant badin, étourdi, دپرنيجى

و خورتەجی چوجق *teprenïdjï vè khoratadjï tchoudjouq.*—Gros singe, بیوك میمون *buïuk maïmoun*, t.

Babylone, s. f., ancienne et célèbre ville d'Asie, بابل *bābil.*

Babylonie. Voy. Chaldée.

Bac, s. m., grand bateau plat servant à passer des voitures d'un bord à l'autre d'un fleuve, تومباز *tombāz,* اسپلاته *isplāta,* چنبر *tchenber,* t.

Bacchanal, s. m., grand tapage, کورلتی *gueurultu,* اورانسز شماته *orānsyz chamāta.* — Faire un grand bacchanal, کورلدمك *guruldèmek,* اورانسز شماتەیه *orānsyz chamāta it*, t.

Bachique, adj., qui a rapport au vin, شرابه دائر *charābè dāïr.* — Chanson bachique, شرابه دائر ترکی *charābè dāïr turku.* — Fumée bachique, سرخوشلق *serkhochlyq*, p.-t.

Bachot, s. m., petit bateau, کوچك قایق *kutchuk qāïq*, t.

Bacile, s. m., fenouil marin, دکز رازیانه‌سی *deñyz rāziānèci*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, سورکولمك *surgulèmek.* — Expédier à la hâte, تیز بتورمك *tïz biturmek*, t.

Badaud, s. m., homme qui est d'une curiosité frivole, حوپّه *hoppa,* زرزوب *zirzob*, شاشقن *chāchqyn*, t.; دانغلاق *dānghalāq*, t.

Badauder, v. n., niaiser, s'amuser à tout, اوتەیه برویه کزمك *eutèïè berüïè guezmek*, بوش کزمك *boch guezmek*, t.

Badauderie, s. f., action de badaud, زرزوبلق *zirzoblyq*, شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.

Badigeon, s. m., couleur blanche ou jaune dont on peint les murs, بدانه *badāna*, t.

Badigeonner, v. a., بدانەیه اورمق *badāna ourmaq*, t.

Badigeonneur, s. m., بادانادجی *bādānādji*, t,

Badin, e, adj., folâtre, لطیفه‌جی *lathyfèdji*, خورتەجی *khoratadjï*, t.

Badinage, s. m., لطیفه *lathyfè*, خوراته *khorāta*, شقا *chaqā*, t.

Badine, s. f., petite baguette, چبوجق *tchiboudjiq*, اینجه ال دکنکی *indjè el deïñègui*, t.

Badiner, v. n., شقا ا *chaqā it*, خوراته ا *khorāta it*, لطیفه ا *lathifè it*, a.-t.

Badiner, v. a., plaisanter quelqu'un, مزه‌لمك *mezèlemek*, t.

Badinerie, s. f., بیهوده شیلر و سوزلر *bïhoudè cheïler vè seuzler*, t.; جزئیات *djuzïāt*, a.

Bafetas, s. m., toile de coton blanc des Indes, قالك و بیاض پنبوق بزی *qālyñ vè beïāz pambouq bezy*, t.

Bafouer, v. a., traiter injurieusement et avec mépris, مسخره‌یه کسندی یه آلمق *maskharaía álmaq*, آلمق *kecíndïè álmaq*, t.

Bafrer, v. n., manger goulument, چوق یمك *tchoq ïèmek*,

اچ كوزلولكله يبوب ايچمك *atch gueuzlulyq ilè ïeïup itchmek*, t.

Bafreur, se, adj., grand mangeur, چوق يييجى *tchoq ïeïdji*, قورساقسز *qoursāqsiz*, t.

Bagace, s. f., canne à sucre passée au moulin, ازلمش شكر قامشى *ezilmich cheker qāmichi*, t.

Bagage, s. m., équipage, effet, روبا *roubā*, اوروبا *ouroubā*, اغرلق *agherlyq*. — militaire, عسكر اثواب و اثقاللرى *'asker esvāb u esqāllèri*. — Gros bagage, اغر و اغر روبالر *iri vè agher roubālar*. — Plier bagage, au propre, روبالرى باغلمق ـ قالدرمق *roubālari bāghlamaq*, *qāldurmaq*. — Plier bagage, au figuré, déloger furtivement, s'enfuir, قاچمق *qātchmaq*. — Homme qui a soin des bagages, particulièrement des tentes, en Turquie, عكّام *'ykkiām*. — Le chef des bagages, عكّام باشى *'ykkiām bāchi*, a.-t.

Bagarre, s. f., tumulte, bruit, شماته *chamāta*, عربك *'arbèdè*, t.

Bagasse, s. f., femme prostituée, روسپو *rospou*, t.

Bagatelle, s. f., chose de peu l'importance, اوفاق توفك *oufāq ufek*, جزئى بر شئ بوش *boch cheï*, شئ جزئيات *djuzi bir cheï*, a.-t.; *ljuzïāt*, a.

Bagdad, s. f., ville de l'Irak-Arabique, بغداد *baghdād*.

Bagne, s. m., prison des forçats, les esclaves, كورك زندانى *kurek zindāni*, t.

Bague, s. f., anneau, يوزك *ïuzuk*, t.; حلقه *halqa*. — servant de cachet, خاتم *khātem*, a. — Bague en brillant, پرلنطه يوزك *pyrlantha ïuzuk*.

Baguenaude, s. f., يونجه اغاجنك ميوه‌سى *ïondjè aghādjinuñ meïvèci*, t.

Baguenauder, v. n., بوش كزمك ـ يلمك *boch guezmek*, *ïelmek*, t.

Baguenaudier, s. m., arbre, يونجه اغاجى *ïondjè aghādji*, t.

Baguette, s. f., چوق *tchibouq*. — Petite —, اينجه چبوق *indjè tchibouq*. — de fusil, تفنك چبوغى *tufenk tchiboughy*, t.

Baguier, s. m., يوزك قوتيسى *ïuzuk qoutouçou*, t.

Bah! interj. d'étonnement, يه *ïè* pour يا *ïā*, t.

Bahut, s. m., sorte de coffre, سپد *sepet*. — couvert en cuir, جلد ايله قپلانمش بيوك صندوق *djild ilè qaplānmich buïuk sandouq*, t.

Bai, e, adj., دورى *dory*. — Cheval —, s. m., دورى آت *dory āt*, t.

Baie, s. f., rade, اچق ليمان *atchyq limān*, t.; مرسى ـ مرسا *mersā*, a. — Petit fruit mou, حبّه *habbè*, a.

Baigner, v. a., mettre dans le bain, حمّامه قومق *hammāmè qomaq*. — Mouiller, اصلتمق *islatmaq*, تبليل ا *teblïl it*. — Se Baigner, v. pr., entrer au bain, صوبه ـ حمّامه

كيرمك *souïè, hammāma guïrmek,* a.-t.

Baigner, v. a., tremper, اصلنمق *islanmaq,* t.

Baigneur, s. m., صويه ـ حمّامه ـ كيرن *souïè, hammāma guïren.* — Teneur de bain, حمّامجى *hammāmdji.* — Baigneuse, s. f., حمّامه كيرن قارى *hammāmè guïren qāry,* t.

Baignoire, s. f., قورنه ـ قرنه *qourna,* t.

Bail, s. m., pl. Baux, اجاره سندى *idjārè senèdi,* مقاوله سندى *mouqāvèlè senèdi,* a.; اجارهٔ معيّنه *idjārèï mou'aïïènè,* a.

Baillement, s. m., اسنيش *esnèïch,* t.

Bailler, v. n., ouvrir involontairement la bouche, اسنمك *esnèmek.* — Donner, v. a. fam., ويرمك *vïrmek,* t.

Baillet, s. m., cheval à poil roux tirant sur le blanc, برآت كه رنكى قزل و بياضدر *bir āt ki rengui qyzil vè beïāzdur,* t.

Bailleul, s. m., چقغچى *tchiqyghtchi,* t.; مجبّر *mudjebbir,* a.

Baillon, s. m., اغز باغى *aghez bāghy,* اكمك اغاجى *eïnek aghādji,* كلپچه *keleptchè,* تاپا *tāpā,* t.

Baillonner, v. a., اغز باغلمق *aghez bāghlamaq,* اغز تاپالمق *aghez tāpālamaq,* t.

Bain, s. m., حمّام *hammām,* a. — public, چارشو ـ چارشى حمّامى *tchārchou, tchārchy hammāmi.* — d'eau chaude naturelle, قپلوجه *qaploudjè,* قدرت حمّامى *qoudret hammāmi,* ايلديجه صو *ilïdja sou.* — Bain d'eau froide, صوغوق صو *soghouq sou hammāmi,* صوغوق حمّام *soghouq hammām.* — Domestique, garçon de bain en Turquie, ناظر *nāthyr,* تللاق *tellāq,* t.

Bain-Marie, s. m., eau chaude dans laquelle on met un vase pour faire cuire les viandes ou les autres choses qui y sont, سجاق صو كه ايجنه بركاسه قويوپ بو كاسه ده اولان ات يا غير نسنه لرى پيشورلر *sidjāq sou ki itchinè bir kiācè qoïup, bou kiācèdè olān et ïā ghaïri nesnèleri pïchururlar.* — Bain de sable, آتشك اسمش قوم *ātechtè icinmich qoum;* t.

Baïonnette, s. f., سكو *sunu,* t. — Croiser la baïonnette, سكو داورانمق *sunu dāvrānmaq.* — Fusil à baïonnette, سكولو تفنك *sunulu tufenk,* t.

Baïram, s. m., fête turque, بيرام *baïrām.* (Voy. ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français.*)

Bairout (l'ancienne Berytus), ville et port de Syrie, بيروت *beïrout.*

Baise-Main, s. m., دستبوس *destbous,* p.-t.; دستبوسى *destbouci,* p.

Baiser, v. a., appliquer ses lèvres ou sa bouche sur, اوپمك *eupmek,*

t.; تقبيل ا *taqbîl it.* — la main, تقبيل دست ا *taqbîli dest it.* — Se baiser, s'embrasser, اوپشمك *eupuchmek.* — Baiser, terme bas et populaire, jouir d'une femme, سكمك *sikmek*, t.

Baiser, s. m., action de celui qui baise, اوپش *eupuch*, t.; شفتالو *cheftālu*, قبله *qoublè*, p. — Donner un —, اوپمك *eupmek.* — de Judas, de traître, خائن اوپشی *khāïn eupuchi*, t.

Baiseur, se, s., اوپيجی *eupîdji*, t.

Baisotter, v. a. fam., baiser souvent, صق صق اوپمك *syqsyq eupmek*, تقبيل و التئام ا *taqbîl u iltisām it*, a.-t.

Baisse, s. f., diminution, abaissement, اندرمه *indermè*, t.; تنزيل *tenzîl*, a.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغی قومق *achāghy qomaq.* — Abaisser, اندرمك *endurmek.* — Courber, اكمك *eïgmek.* — la tête, باشنی اكمك *bāchini eïgmek.* — Décroître, اكسلمك *eksilmek*, انمك *inmek*, vulg. *enmek.* — Baisser le prix, اندرمك *indermek*, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تنزيل ا *tenzîl it*, a.-t.

Se Baisser, v. réfl., se courber, اكلمك *eïlmek*, t.

Baissière, s. f., reste de vin mêlé de lie, شراب دردوسی *charāb tortouçou*, t.

Baktscheseraï, ville de la Crimée, باغچه سرای *bāghtchè saraï*, t.

Bal, s. m., بالو *bālo*, بالوس *bālos*, t.

Baladin, s. m., danseur, چينكی *tchingui*, رقاص *raqqās*, جانباز *djānbāz*, p.

Balbeck, s. f., ancienne ville de la Syrie, بعلبك *b'albek.*

Balafre, s. f., ياره نشانی *īāra nichāni*, t.-p.; يوز چالغی *īuz tchālyghy*, يوزده كی چالق *īuzdèki tchālyq*, بره *bèrè*, t.

Balafré, e, adj. et s., چالق *tchālyq*, بره لو *bèrèlu*, t.

Balafrer, v. a., يوزی ياره لمق *īuzu īāralamaq*, t.

Balai, s. m., سپركه *supurguiè*, t.

Balais, (adj.), rubis, ياقوت لعل رمانی *īāqouti remmāni*, a.-t.; *l'ali badakhchān*, a.-p.

Balance, s. f., instrument pour peser, وزنه *veznè*, ترازو *terāzou*, a.-p. — Équilibre, موازنة *muvāzenet.* — Signe du zodiaque, ميزان برجی *mīzān bourdji*, a. — État final de compte, حساب كسمكلكی *hyçāb kesmekligui* — Emporter la balance, غالب چقمق *ghālib tchyqmaq.* — Dépasser la balance, déranger l'ordre établi, ترازودن چقمق *tèrāzouden tchiqmaq.* — Mettre en balance, peser, examiner en comparant, وزن ا *vezn it*, طارتمق *thartmaq*, t.; وزنه چكمك *veznè tchek-*

mek, a.-t. — Comparer, — تطبيق *tathbyq*, مقابله ا *mouqābèlè it*. — Être en balance, irrésolu, شبهده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Qui est en balance, متردّد *mutèreddid*. — La balance (politique), de l'Europe, دول اوروپا موازنه‌سی *duvèli evropā muvāzenèci*, a.-t.

Balancement, s. m., mouvement alternatif d'un corps qui balance, صالنمه *sālinma*, صالنمقلق *sālinmaqlyq*. — Le balancement des vagues, دالغلنمه *dālghalanma*, t.; تموج *tèmevvudj*. — Balancement du corps, اهتزاز *ihtizāz*, a.

Balancer, v. a., faire mouvoir en balançant, صاللمق *sāllumaq*, صالندرمق *sālyndurmaq*. — Examiner, peser le pour et le contre, برشیك ضررینه و فائدهسنه تفتیش ا *bir chèïuñ zararinè vè fāïdècinè tefτich it*. — Compenser une chose par une autre, تعدیل ـ تضمین ا *t'adíl*, *tazmín it*. — Égaliser le poids des ballots, دنك ا *denk it*, موازنت ا *muvāzenet it*. — Pencher tantôt d'un côté tantôt d'un autre, صالنمق *sālynmaq*. — Être incertain, تردّد ا *tèreddud it*, او متردّد *mutèreddid ol*, a.-t.

Se Balancer, v. réfl., se pencher d'un côté et d'un autre, كاه بویانه كاه اویانه اكلمك *guiāh bou ïāna*, *guiāh oïānè ïèlmek*. — Se balancer en marchant avec fierté, صالنه صالنه یورومك *sālyna sālyna ïurumek*, a.-t. — تطبیق ـ مقابله ا

طاوسلنمق *thāouslanmaq*. — Se balancer avec une escarpolette, صالنمق *sālanmaq*, t.

Balancier, s. m., pièce d'horloge, رقاص *raqqās*, a.; ساعت رقاصی *sā'at raqqāci*. — Machine pour battre monnaie, جندره *djendèrè*. — Longue perche de danseur de corde, جانبازك النده كسی اوزون سرغی ـ اغاجی *djānbāzuñ elindè ki ouzoun syrighy*, *aghādji*, t.

Balançoire, s. f., صالنجق *sālindjaq*, t.

Balauste, s. f., fleur du grenadier sauvage, یبان كلناری چچكی *ïabān gulnāruñ tchitchègui*, t.

Balayer, v. a., سپرمك *supurmek*, t.

Balayeur, se, s., سپرنجی *supurúdji*, t.

Balayures, s. f. pl., سپرندی *supurundi*, vulg. *supruntu*, t.

Balbusard, s. m., aigle de mer, دكز قارتالی *deñiz qārtāli*, t.

Balbutiement, s. m., پلتكلك *pelteklik*, دل صارمشمقلغی *dil sārmachmaqlyghy*, t.

Balbutier, v. n., دل صارمشمق *dil sārmachmaq*, پلتكلمك *peltèklèmek*, پیكی سویلمك *pepègui seuïlèmek*, پپه‌لمك *pèpèlèmek*, t.

Balcans (les), ou Mont-Hœmus, chaîne de montagnes qui séparent la Bulgarie de la Roumélie, بالقان *bālqān*, بالقانلر *bālqānlar*, بالقان طاغلری *bālqān dhāghlari*.

Balcon, s. m., شاهنشین *châhnichîn*, p.; پرمقلق *parmaqlyq*, t.

Baldaquin, s. m., سایبان *sâïèbân*, pour سایه‌بان, p.

Baleinas, s. m., membre de la baleine, اطه بالغنك ذكری *adha balyghynuñ zèkèri*, t.

Baleine, s. f., poisson, قادرغه اطه بالغی *qâdyrgha bâlyghy*, اطه بالغی حوت *houti ïounous*, a. — Constellation, قیطس برجی *qythas burdji*. — Fanons de baleine, corne pliante, اطه بالقلق اوفاق قنادی یربنه اولان كموك *adha bâlyqta oufâq qanâdi ïèrinè olân kèmuk*, t.

Baleiné, e, adj., garni de baleines, اطه بالق كموكی ایله دوزلمش *adha bâlyq guèmugui ilè duzelmich*, t.

Baleineau, s. m., petit d'une baleine, اطه بالغنك یاوروسی *adha bâlighynuñ ïâvrouci*, t.

Baleinier, s. m., اطه بالغی اولامه‌سنه كیدن سفینه *adha bâlyghy avlâmacinè guïden sefînè*, t.

Balise, s. f., قیا نشانی *qaïâ nichâni*, a.-t.

Baliser, v. a., ساحل دریاده بولنان قیالری بر نشانله اشارت ا *sâhili dèrïâdè boulounân qaïâlèri, bir nichân ilè ichâret it*, a.-t.

Balisier, s. m., هند قامشی *hind qâmichi*, t.

Baliste, s. f., منجنیق *mendjènîq*, t.; قذاف *qazzâf*, a.

Baliveau, s. m., arbre réservé dans la coupe des bois pour laisser croître, بر اورمانك اغاجلری كسلدكلك كروقالان اغاجك اسمی *bir ormânuñ aghâdjlèri kesildiktè guiru qâlân aghâdjuñ ismi*, t.

Baliverne, s. f., بیهوده سوز *bîhoudè seuz*, بوش لاقردی *boch lâqyrdi*, t.; ترّهات *turrehât*, a.; یاوه *ïâvè*, p.

Baliverner, v. a., بیهوده سوز یاوه سویلمك *bîhoudè seuz, ïâvè seuïlèmek*, a.-t.

Balkh, ville d'Asie, au pays des Usbecks, بلخ *balkh*.

Balle, s. f., à jouer, طوب *thop*. — Jouer à la —, طوب اوینامق *thop oïnâmaq*. — Balle de plomb, قرشون *qourchoun*. — de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t.

Ballet, s. m., danse figurée, رقص جنسی *raqs djinsi*, a. خوره *khora*.

Ballon, s. m., vessie pleine d'air et couverte de cuir, اوفرلمش طوب *eufurilmich thop*, یل طوپی - طوپو *ïel thopi, thopou*. — Ballon aérostatique, هوا یوكسكلكنه صعود ایدن یل طوبی *havâ ïuksekliguinè sou'oud iden ïel thopy*, بالون *bâlon*, t.

Ballot, s. m., de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t. — Lier en ballot, دنكلك ا *denklik it*. — Défaire un —, دنك بوزمق *denk bozmaq*.

Balloter, v. a., une affaire, la

discuter, بر مادّه اوزرنه سویلشمك *bir maddè uzèrinè seuïlechmek, mubâhacè it,* a.-t. — Balloter quelqu'un, s'en moquer, بر کیمسنه یی ذوقلنمك *bir kimesnèï zevqlenmek.* — Choisir entre deux candidats, قرعه ایله سچمك *qour'a ilè setchmèk,* a.-t.

Ballottement, s. m., discussion, مباحثه *moubâhaça,* قرعه *qour'a,* a. Voy. Secousse.

Balourd, e, s., شاشقن *châchqyn,* t.; احمق *ahmaq,* a.

Balourdise, s. f., احمقلق *ahmaqlyq,* a.-t.

Balsamine, s. f., plante, بلسان الماسی *belesân almâci,* t.; بلسمینة *belsamînet,* a.

Balsamique, adj., بلسانلو *belesânlu,* معطّر *mou'atthar,* a.-t.

Balsamum, s. m., arbre qui produit le baume de la Mecque, اق بلسان *aq beleçân,* بلسان *beleçân.* Voy. Opobalsamum.

Baltique (mer), بالتقه دکزی *bâltiqa deñizi,* t.

Balustrade, s. f., پرمقلق *parmaqlyq,* t. — Galerie autour d'un minaret, شرفه *churfè,* vulg. *cherefe,* a.

Balustre, s. m. Voy. Pilier.

Balzan, adj., بیاض ایاقلو آت *bèïâz aïâklu at,* a.-t.

Balzane, s. f., آت ایاغندکی اقلق *at aïâghindèki aqlyq,* t.; حجلة *hadjlet,* a.

Bambin, s. m., بغانه جق *baghânadjïq,* کوچك چوجق *kutchuk tchodjouq,* t.

Bamboche, s. f., marionnette, ایازل *aïâzil.* — Personne de petite taille, قصّه بوبلو کیمسنه *qyça boïlu kimesnè.* — Farce, مسخره لق *maskharalyq,* a.-t.

Bambou, s. m., هند قامشی *hind qâmychi,* a.-t.

Bamia ou Alcea-Ægyptiaca, s. f., plante, بامیة *bâmïat,* t.

Ban, s. m., proclamation de promesse de mariage, نکاح اعلامی *nikiâh i'lâmi.* — Annonce en général, ندا *nidâ,* اعلان *i'lân,* a.

Ban, exil. Voy. Bannissement.

Ban, mandement quelconque, cri public, اعلان *i'lân,* مناداة *munâdât,* a.

Banal, e, adj., commun, qui sert à tout le monde, عامّ *'âmm,* عمومی *'oumoumi,* a.

Banal, trivial, بیاغی *baïâghy,* t.

Banane, s. f., fruit, موز *mouz,* a.

Bananier, s. m., arbre, موز اغاجی *mouz aghâdji,* a.-t.

Banc, s. m., siège long, پیش تخته *pîch tahta,* vulg. *pestahta,* اوتوراق *otourâq,* اوزون اسکمله *ozoun iskemlè.* — Écueil, rocher, قیا *qaïâ.* — de sable, قومسال *qoumsâl,* قوم صغی *qoum syghy.* — de glace, بوز پاره سی *bouz pârèci,* t.

Bancal, Bancroche, s. m.,

اکری باجاقلو *badjāqsyz*, بجاقسز *ègri bādjāqlu*, t.

Bandage, s. m., صارغی *sārghy*, t.; بند *bend*, p.; قوندآق *qondāq*. — Bandages des roues, تکرلك دائره‌سی *tekerlek dāirèci*, t.-a.

Bandagiste, s. m., صارغی ایشلیجی *sārghy ichlèidji*, t.

Bande, s. f., lien plat et large, چنبر *tchenber*, صارغی *sārghy*, t.; باغ *bāgh*, p.— Longue ligne étroite, صره *syra*. — Bordure, زنجف *zindjef*.— Troupe, بلوك آلای *āläi*, *beuluk*, t.; کروه *gurouh*. — Parti, ligue, زمره *zumrè*. — Une bande de voleurs, بر خرسز آلایی *bir khyrsyz älāïi*. — Faire bande à part, بر جمعیتدن آیرلمق *bir djèmi'etten āïrilmaq*. — Bande ou file de chameaux, دوه قطاری *dèvè qathāri*, t.-a.

Bandeau, s. m., bande qu'on met sur les yeux, کوز باغی *gueuz bāghy*, t. — royal, diadème, اکلیل *iklil*, a.

Bandelettes, s. f., باش باغی *bāch bāghy*, t.

Bander, v. a., lier, serrer, باغلمق *bāghlamaq*. — une plaie, یاره‌یی بزایله صارمق *ïāraï bez ilè sārmaq*. — un arc, — یای قورمق *ïāï qourmaq*, یصمق *ïasmaq*. — Lier fortement, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Tendre, کرمك *guermek*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Se dresser, قالقمق *qālqmaq*.— Se bander, s'opposer, se raidir contre, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, a.-t.

Bandière, s. f., بیراق *baïrāq*, t.; باندره *bāndèra*, i.

Banderolle, s. f., کوچك بیراق *kutchuk baïrāq*. الف *alef*, t.

Bandit, s. m., حرامی *harāmi*, a.; یول کسیجی *ïol kèsidji*, t.; ازباندید *izbāndid*, i.

Bandoulière, s. f., اومز قایشی *omouz qāïchi*, t.

Bangue, s. m., chanvre des Indes, بنك *benk*, p.

Banlieue, s. f., بر شهرك اطراف و حوالیسی *bir chehruñ ethrāf u havālïci*, a.-t.

Banne, s. f., toile tendue pour couvrir les marchandises dans un bateau, بر قایغك بز اورتسی *bir qāïghuñ bez eurtucï*, t.

Banneau, s. m., sorte de vase en bois, برجنس اغاج چناغی *bir djins aghādj tchanāghy*. — Tombereau léger à deux —, ایکی تکرلکلو عربه‌جق *iki tekerleklu 'arabadjiq*, t.

Bannette, s. f., زنبیل *zenbïl*, a.-p.-t.

Banni, e, adj., سورکون *surgun*, مطرود *mathroud*, منفی *menfi*, a.

Bannière, s. f., سنجق-سنجاق *sandjāq*, بیراق *baïrāq*, t.; لوا *livā*, pl. الویه *elvïè*; رایت *rāïet*, pl. رایات *rāïāt*, علم *'alem*, a.

Bannir, v. a., سورکرن ا *surgun it*, t.; نفی ا *nefi it*, طرد ا *thard it*, a.-t.

Bannissable, adj., واجب النّفی *vādjib ul-nèfi*, a.

Bannissement, s. m., سورگونلك *surgunlik*, t.; نفی *nèfi*, a.

Banque, s. f., commerce d'argent, fonction de banquier, صرّافلق *sarrāfliq*, a.-t. — Caisse publique, نقود عمومیّه سنك خزینه‌سی *nouqoudi 'oumoumièçinuñ khazînèçi*, a.-t.

Banqueroute, s. f., مفلسلك *mufluslik*, a.-t.; افلاس *iflās*, a. — Faire —, مفلس او *muflis ol*, a.-t.

Banqueroutier, s. m., مفلس *muflis*, vulg. *muhlus*, a.

Banquet, s. m., ضیافت *ziāfet*, a.

Banquette, s. f., کوچك اسکمله *kutchuk iskemlè*, قولسز اسکمله *qolsyz iskemlè*, t.

Banquier, s. m., صرّاف *sarrāf*, a.

Banse, s. f., دورت کوشه‌لو سپد *dort keuchèlu sèped*, t.

Baptème, s. m., وافتز *vāftiz*, t.; تعمید *t'amîd*, a.

Baptiser, v. a., وافتزلمق *vāftizlamaq*, وافتز ا *vāftiz it*, t.; تعمید ا *t'amîd it*, a.-t.

Baptismal, e, adj., وافتزه منسوب *vāftizè mençoub*, t.-a.

Baptiste (Saint-Jean), n. pr., یحیی *iahîa*, یحیی پیغمبری *iahîa peïghambèri*.

Baptistère, adj., fonts de baptème, تعمید قرنه‌سی *t'amîd qournaci*, a.-t.

Baptistaire, s. m., extrait de baptème, تعمید سندی *t'amîd senèdi*, a.-t.

Baquet, s. m., تکنه *teknè*, t.

Baragouin ou Baragouinage, s. m., یبانی دل *ïabāni dil*, غلط سویلمکلك *ghalath seuïlèmeklik*, t.

Baragouiner, v. a., غلط سویلمك *ghalath seuïlèmek*, t.

Baraque, s. f., اوبه *oba*, کوچ اوی *gueutch èvi*, قلبه *qaliba*, t.

Baratte, s. f., یایق *ïāïq*, t.

Baratter, v. a., سود یایقله چالقتمق *sud ïāïqta tchālqatmaq*, t.

Baratterie, s. f., tromperie de la part d'un patron de navire, سفینه رئسنك حیله‌سی *sèfinè rèïcinuñ hilèci*, a.-t.

Barbacane, s. f., terme de fortification, مزغل دلکی *mazghal dèligui*, سچان یولی *sitchān ioli*, t.

Barbare, adj. et s., étranger, حربی *harbi*, t.; عجم *'aadjem*, p. — Cruel, یاوز *ïāvouz*, t.; مرحمتسز *merhametsyz*, a. ظالم *zālim*, a. — Grossier, sauvage, au fig., خویرات *khoïrāt*, ادبسز *èdebsyz*, ترك *turk*, یبانجی *ïabāndji*. — Ignorant, جاهل *djāhil*. — Impropre, inusité, غیر مستعمل *ghaïri musta'mel*, a.

Barbaresque, adj. et s., غرب اوجاقلو *gharb odjāqlu*, مغربی *maghrebi*, a.

Barbarie, s. f., cruauté, یاوزلق *ïāvouzlouq*, t.; مرحمتسزلك *merhametsyzlik*, a. — Ignorance, خویراتلق *khoïrātlyq*, جاهلیت *djā-*

hilïet, a. — Contrée d'Afrique, مغرب ولايتى *maghreb vilāïèti*, غرب اوجاقلر يقه‌سى *gharb odjāqlar ïaqaci*, t.

Barbarisme, s. m., غلط مشهور *ghalathi mechhour*, a.

Barbe, s. f., صقال *saqāl*, t.; ريش *rích*, p.-a.; لحية *lyhiet*, a.— Faire la —, صقال تراش ا *saqāl terāch it*. — Se faire faire la barbe, صقالى تراش ايتدرمك *saqāli trāch itturmek*. — Barbe d'un épi, بشق تويجغزى *bachaq tuidjighyzi*. — A la barbe de quelqu'un, بر كمسنه‌نك كورلكنه *bir kimesnènuñ kieurliguinè*.— A ta barbe, en dépit de toi, سكا نسبت *sañā nispet*. — Faire la barbe à quelqu'un, lui jouer un tour, بر كمسه‌يه رنك ا *bir kimsèïè renk it*. — Grande barbe, قبا صقال *qabā saqāl*. — Homme qui a la barbe clair-semée, كوسه *keucè*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqāllu*. — Barbe d'un coq, خروس صقالى *khoros saqāli*. — Barbe de Jupiter, plante, هردم تازه *herdem tāzè*. — Barbe de capucin, sorte de chicorée, بر جنس يبان هندبا *bir djins ïabān hindibā*, t.

Barbe (Sainte-), s. f., endroit du vaisseau où l'on met la poudre, كميده اولان باروت مخزنى *guèmídè olān bārout makhzèni*, t.

Barbe-de-Bouc, s. f., plante, salsifis, كچى صقالى اوتى *ketchi saqāli oty*, t.

Barbeau ou Barbot, s. m., poisson, تكير بالغى *tekír bālighy*. — Fleur, voy. Bluet.

Barbet, s. m., اوزون توبلو كوپك *ouzoun tuïlu koupek*, t.

Barbier, s. m., بربر *berber*. — Boutique de —, بربر دكانى *berber dukkiāni*, p.-t.

Barbifère, adj., صقاللو *saqāllu*, t.

Barbifier, v. a., صقالى تراش ا *saqāly trāch it*, t.

Barbillon, s. m., كوچك صقال بالغى *kutchuk saqāl bālyghy*, t.

Barbon, s. m., دنج قوجه‌مان *dindj qodjamān*, t.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, چامور ايچنده يورومك *tchāmour itchindè ïurumek*. — Agiter l'eau avec les mains, صويى اليله چالقتمق *souï elilè tchālqatmaq*, t.

Barboteur, s. m., canard privé, اوده بسلنمش اوردك *evdè beslenmich eurdek*, t.; او اوردكى *ev eurdègui*, t.

Barboteuse, s. f., prostituée des rues, fam., زوقاق روسپوسى *zoqāq rouspouçou*, t.

Barbotine, s. f., semence, poudre contre les vers, خراسانى *khorāçāni*, صوغلجان اوتى *soghouldjān oty*, t.

Barbouillage, s. m., مردارلمه *mourdārlama*, بولاشقلق *boulāchyqlyq*, مردارلق *mourdārlyq*, لكه *lekè*, t.

Barbouiller, v. a., souiller, بولاشترمق *boulāchturmaq*. — Salir,

مردارلمق *mourdārlamaq.* — Gâter, برباد ا *berbāt it.* — du papier, كاغد قره‌لمق *kiāghyd qaralamaq*, t.

Barbouilleur, se, s., qui barbouille, مردارليان *mourdārlaïān*, بولاشتيران *boulāchtyrān*, بولاشتريجى *boulāchturudji*, t. — Mauvais peintre, عجمى نقاش *'adjèmi naqqāch*, a.-t.

Barbu, e, adj., qui a de la barbe, صقاللو *saqāllu*, t.

Barbue, s. f., poisson, قلقان بالغى *qalqān bālyghy*, t.

Barca, contrée d'Afrique, برقه *barqa.* — Le désert de —, برقه چولى *barqa tcheulu*, t.

Bard, s. m., sorte de civière, بر جنس تجكره *bir djins tedjkèrè*, t.

Bardache, s. m., پوشت *poucht*, t.

Bardane, s. f., طول عورت اوتى *dhoul 'avret oty*, t.

Barde, s. f., armure de lames de fer dont on couvrait autrefois les flancs et le poitrail des chevaux, اسكى زمانلك قولانلان آت پوساتى *eski zemāndè goulānilān ât pouçāti*, t.

Barde de lard, s. f., tranche de lard mince dont on enveloppe une volaille, طوكز پاصدرمه‌سنك انجه دلمى *doñouz pāstyrmacinuñ indjè dilumi*, t.

Bardeau, s. m., petit ais, پداوره *pèdāvra*, چندره *tchindèrè*, t.

Bardeau, mulet du cheval et de l'ânesse, آت ايله ديشى اشكدن حاصل اولان قاطر *ât ilè dichi echekten hācil olān qāthyr*, t.

Bardelle, s. f., قبا بزدن بر جنس ايرى *qabā bezden bir djins eïèr*, t.; جل *djul*, vulg. *tchul*, pl. جلال *djulāl*, a.

Barder, v. a., un cheval, le couvrir de bardes, پوسات ايله اتى رختلمق *pouçāt ilè aty rakhtlamaq*, t.

Barder une volaille, la couvrir de bardes de lard, كبابى طوكز پاصدرمه‌سنه صارمق *kebābi doñouz pāstyrmacinè sārmaq*, t.

Bardot, s. m., petit mulet qui chemine à la tête des autres, قطرجق قاطر صپاسى *qātyr sypāci*, t.

Barguigner, v. n., hésiter, شبهه‌ده قالمق *chubhèdè qālmaq*, a.-t.

Baril, s. m., واريل - وارول *vāril, vārol*, فوچى *foutchou*, t.

Bariolage, s. m., رنك قارشقلغى *renk qārichyqlyghy*, لاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bariolé, adj., درلو درلو رنكلى *turlu turlu renkli*, t.

Barioler, v. a., رنك قارشترمق *renk qārichturmaq*, لاجه‌لمق *alādjalamaq*, لاجه بويامق *alādja boïāmaq*, t.

Baromètre, s. m., هوا ترازوسى *havā terāzouci*, هوا ميزانى *havā mīzāni*, a.-t.; ميزان الهوا *mīzān ul-havā*, a.

Baroque, adj., عجايب *'adjāib*,

a.; اكرى بوكرى *usloubsyz, eghry boughry*, t.

Barque, s. f., قايق *qāïq*, t.

Barrage, s. m. (droit de), باج *bādj*, p.; كچد اقچەسى *guetchid aqtchèci*, p.-a.

Barre, s. f., longue pièce de métal, كولچه كلچه ـ *keultchè, kèlîtchè*. — Trait de plume, چزكى *tchizgui*. — de bois, اغاج *aghādj*, تيرقاز ـ طرقاز صرق *syryq, tîrqāz*. — de fer, قول دمرى *qol dèmiri*, دمر چبوغى *dèmir tchouboughy*. — Entrée intérieure d'un tribunal, d'une assemblée, ديوان صفەسى *divān sofaci*. — d'or ou d'argent, التون ياخود كومش كولچەسى *altoun ïākhod gumuch keultchèci*, سبيكه *sebîkè*. — Banc de sable à l'entrée d'un port, d'une rivière, صغ يرى *sygh ïèri*, بوغاز *boghāz*, t.

Barres d'un cheval, endroit de la mâchoire où pose le mors, آت اغزنك كم طوقندوغى ير *ât aghzindè guiem dhoqoundoughy ïer*, t.

Barreau, s. m., sorte de barre, قول قفس دمرى *qafes dèmiri*, قول دمرى پرمقلق *qol dèmiri parmaqlyq*, طرقاز *thyrqāz*, دمر قفسى *dèmir qafèci*. — Lieu où se tiennent les avocats en cour de justice, محكمەده دعوا وكيللرينك اوتوردقلرى مكان *mehkèmèdè d'avā vèkillèrinuñ otourdouqlèri mèkiān*. — Leur corps, دعوا وكيللرينك طاقمى *d'avā vekillèrinuñ thāqymi*, a.-t.

Barrer, v. a., une porte, قپويى *qaqouï*, سمرقندى ايله قپامق *semerqandi ilè qapāmaq*, طرقازلمق *thyrqāzlamaq*. — une fenêtre, قول دمربنى قومق *qol dèmirini qomaq*. — le chemin, clore le passage, يولى قپاتمق *ïoly qapātmaq*, كچد آتنك طماربنى قپامق *gueichit vîrmèmek*. — une veine, *âtuñ dhamārini qapāmaq*, t. Voyez Raturer.

Barrette, s. f., برتا *berètā*, t.

Barricade, s. f., طابور *thābor*, t.; مترس *metèris*, سدّ *sedd*, a.

Barricader, v. a. (les rues), faire des barricades, زقاقلرى قپامق ـ سدّ ايت *zoqāqlèri qapāmaq, sedd it*, طابور چكمك *thābor tchekmek*. — Se barricader, اطرافلرى قپامق *ethrāflèri qapāmaq*. — derrière une porte, بر قپويى ايچرودن محكم قپامق *bir qapouïi itchèruden mukkem qapāmaq*, t.

Barrière, s. f., traverse, قپو پارمق قپو سورمەسى *pārmaq qapou, qapou surmèci*, سمرقندى *semerqandi*. — d'une ville, قپو *qapou*, t.; مدخل *medkhel*, a.; دروازه *dervāzè*, p. — Borne, limite, حدّ *hadd*, حدود *houdoud*, سدّ *sedd*. — Barrières naturelles, طبيعى حدود *thab'ii houdoud*. — Empêchement, مانع *mān'y*, a.

Barrique, s. f., بيوك فوچى *buïuk foutchou*, وارل وارول *vārol, vāril*, t.

Bartavelle, s. f., قرمزی ککلک *qyrmizi keklik*, t.

Bas, s. m., vêtement des jambes, چوراب *tchorāb*. — Bas de soie, ایپک چورابی *īpek tchorābi*, t.

Bas, se, adj., peu élevé, الچق *altchaq*, اندرلمش *indurilmich*, t. — Vil, الچق *altchaq*, ذلیل *zèlīl*. — De bas aloi, الچق عیارلو *altchaq 'aïārlu*. — Une personne de basse condition, الچق کمسنه *altchaq kimesnè*. — Caractère bas, méprisable, الچق طبیعت *altchaq thab'īat*. — Qui a la vue basse, یقین کوریجی *īāqyn gueurídji*. — A bas prix, اوجوز *oudjouz*. — Bas, qui est au-dessous, اشغی - اشاغی *achāghy* et اشغه *achagha*. — Ce qui est en bas, اشاغه کی *achāghaki*. — En bas, اشاغیلك *achāghyda*. — Plus bas que nous, بزدن اشاغه *bizden achāgha*. — Le bas, اشاغیسی *achāghyci*. — Tomber en bas, اشاغی دوشمك *achāghy duchmek*. — Au bas de cette feuille, ذیل ورقپاره ده *zèïli varaqpārèdè*. — Mettre bas les armes, les déposer, سلاحلری آتمق - ترك ایتمك - براقمق *silāhlari átmaq, terk it, brāqmaq*. — A bas, qui est bien bas, ruiné, دوشکون *duchgun*. — Mettre bas, faire des petits, en parlant des animaux, یاورلامق *īāvroulamaq*. — Particulièrement d'une chienne, انکلمك *eniklèmek*. — Faire main basse sur les ennemis, les tuer tous, دشمنلرك جمله سنی قلجدن کچورمك *duchmenlèruñ djumlècini qylidjten guètchurmek*. — Mettre à bas, renverser, détruire, یقمق *īīqmaq*, t.

Bas, adv., doucement, یواش *īavāch*. — Parler bas, یواش سویلمك *īavāch seuïlèmek*, t. — En bas, sans mouvement, التنده *altindè*, الت یاننده *alt īānindè*. — Avec mouvement, التنه *altinè*. — Il est en bas, اشاغیده در *achāghydè dur*, vulg. *achāghada dur*. — De haut en bas, یوقاریدن اشاغه قدر *īoqāridan achāgha qadar*. — Mettre chapeau bas, l'ôter, شبقه چقرمق *chapqaï tchiqarmaq*. — Là bas, اورادہ *orāda*, اول طرفلك *ol tharafta*. — Ici bas, بو دنیاده *bou dunïāda*. — Les choses d'ici bas, بو دنیانك احوالی *bou dunïānuñ ahvāli*. — Les biens d'ici bas, بو دنیانك اموالی *bou dunïānuñ emvāli*, متاع دنیا *metāï' duniā*, a.

Basalte, s. m., بر نوع قره مرمر *bir nev'y qara mermer*, t.

Basane, s. f., کودری *gudèri*, کوسله *keucèlè*, t.

Basané, e, adj., اسمر *esmer*, a. — Les Arabes ont tous le teint basané, قوم عرب جمیعًا اسمر اللوندر *qavmi 'arab djèmïen esmer ullevndur*.

Bascule, s. f., jeu d'enfant, صالنجق *sālindjaq*, t.

Base, s. f., pied, اياق *aïāq*. — Ce qui soutient le fût de la colonne, طبان درك طبانی *direk thabāni*,

thabān, t. — Principe, fondement, تمل *temel*, اساس *eçās*, a.; قاعدہ *qāïdè*, a.; بنیاد *bunïād*, p.; اصول *ouçoul*, a. — Jeter les bases, les fondemens, تمل اورمق - براقمق *temel ourmaq, brāqmaq*, t.

Baser, v. a., appuyer, طیانمق *dhaïātmaq*. — Fonder, تمل قومق *temel qomaq*, بنا قومق *binā qomaq*, تمللمک *tèmellèmek*. — Se Baser, v. pr., se fonder sur, تمللنمک *tèmellenmek*. طیانمق *dhaïānmaq*, بر شیه اسناد ا *bir cheïè isnād it*, a.-t.

Bas-Fond, s. m., terrain bas et enfoncé, چقور یر *tchouqour ïer*, t. — Bas-fond, fond de mer où il y a peu d'eau, صیغ یر *sygh ïer* ou صیغ *sygh*, t.

Basilic, s. m., plante, فسلکن *fesliguen*, t.; ریحان *reïhān*, a. — Serpent fabuleux, قهقها *qahqahā*, t.; صلت *syllet*, a.

Basilique, s. f., grande église, باش کلیسا *bāch kèlïçā*. — Veine de la partie interne du bras, قولدن بر طمرک اسمی *qolden bir dhamaruñ ismi*.

Bas-Relief, s. m., اویمه *oïma*, t.

Basin, s. m., بازه *bāzè*, دمی *dimi*, t.

Basque, s. f., pan d'habit, اتک *etek*, بر اوروبانک اتکی *bir ouroubānuñ etègui*, t.

Basse, s. f., les tons les plus bas en musique, فن مسیقیك نرم آوازلر *fenni musiqydè nerm avāzlar*, قبا قالن - یوغون اواز صدا *qabā sèdā, qālyn, ïoghoun avāz*. — Abaissement de la voix, اوازك نرمی *avāzuñ nermi*, t.

Basse, instrument de musique, بر جنس بیوك کمانچه *bir djins buïuk kèmāntchè*, بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Basse-Cour, s. f., حیوان حویلسی *haïvān havlïci*, a.-t.; حیوان طامی *haïvān dhāmi*, t.

Bassement, adv., حقیرانه *haqírānè*, a.-p.; الچقلغله *altchaqlyghilè*, t.

Basses, s. m. pl., bancs de sable, rochers sous l'eau, صغلر *syghlar*, دکز صوبیك التنده بولنان قیالر *deñyz souïuñ altindè boulounān qaïālar*, t.

Bassesse, s. f., de naissance, نا جنسلك *nādjinslik*, p.-a. — de sentimens, الچقلق *altchaqlyq*, t.; دنائت *denā'et*, a.

Basset, s. m., chien de chasse à jambes courtes, زغار *zaghār*. Voyez Courtaud.

Bassin, s. m., vase, لکن *lèyen*, t. — de jardin, pièce d'eau, حوض *havouz*, برکه *burkè*, a. — Bassin avec jet d'eau, فسقیه *fisqïè*, شادروان *chādirèvān*. — Bassins d'une balance, ترازو طاسلری *terāzou thāslèri*, ترازو کوزی *terāzou gueuzi*. — Bassin d'un port de mer, لیمان حوضی *limān havouzi*, t. — Le bassin, la partie inférieure du tronc humain, قالچه کمکلری *qāltcha ke-*

miklèri, قارنك ديبى *qarnuñ dîbi*, t.; حوضة *havzat*, است *ist*, a. — Belle plaine ronde entourée de montagnes, دره *derè*. — Bassin d'un bain, حمّام حوضى *hammām havouzi*.

Bassiner, v. a., un lit, دوشكى منغال ايله اسّيتمق *duchègui manghāl ilè iscîtmaq*, t. — Fomenter en mouillant, اسلاتمق *islātmaq*, t.

Bassinet, s. m., فاليه *fālia*, طاوه *thāva*, t.

Bassinoire, s. f., دوشك تندورى *duchek tendouri*, يتاق منغالى *ïatāq mañghāli*, t.

Bassora, n. de v., بصره *basra*.

Bastion, s. m., حصار *hyçār*, مترس *metèris*, a.; باستيون *bāstîoun*, طابيه ـ تابيه *thābîa*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, دكنك اورشى *deïnek ourouchi*. — sur la plante des pieds, فلاقه *falāqa*. — Donner la —, فلاقه‌يه آلمق *falāqaïa âlmaq*, t.

Bastringue, s. m. popul., bal de guinguette, ميخانه خورا دپمه‌سى *meïkhānè khorā tepmèci*, t.

Bas-Ventre, s. m., قاسق *qācyq*, t.; جوف اسفل *djevfi esfel*, a.

Bat, s. m., queue de poisson, بالق قويرغى *bālyq qoïroughy*, t.

Bat, selle des bêtes de somme, سمر *semer*, پالان *pālān*. — d'âne, اشك پالانى *echek pālāni*, t.

Bataille, s. f., جنك *djenk*, p.; دوكش *duguch*, t.; محاربه *mouhārebè*. — Champ de —, محاربه ميدانى *mouhārebè meïdāni*, ميدان محاربه *meïdāni mouhārebè*. — Ranger l'armée en ordre de —, عسكرى صف صف قومق *'askèri saf saf qomaq*. — Se mettre en —, صف بغلمق *saf baghlamaq*, t.

Batailler, v. n., contester, چكشمك *tchekichmek*, t.; نزاع ا *nizā' it*, a.-t.

Bataillon, s. m., corps d'infanterie de huit cents hommes, officiers et soldats, en Turquie, طابور *thābour*, t.; بر طابور سكز يوز نفر وضابطدن مركبدر *bir thābour sekiz ïuz nèfer vè zābithten murekkebtur*. — carré, قلعه *qal'a*, a. — Chef de bataillon en Turquie, بيك باشى *bîñ bāchi*, t.

Batard, e, adj. et s., روسپى اوغلى *rospou oghlou*, p.-t.; ولد زنا *vèlèdi zina*, a.; پيج *pîdj*, p. — En parlant des arbres et des fruits, voy. Sauvage.

Batardeau, s. m., digue, سدّ *sedd*, a.; صو بندى *sou bendi*, p.

Bateau, s. m., پياده *pîādè*, قايق *qāïq*. — Grand bateau, grosse allège, ماهونه *māhona*, t.

Batelage, s. m., métier, tour de bateleur, حقّه بازلق *hoqqa bāzlyq*, a.-p.-t.

Batelet, s. m., كوچك قايق *kutchuk qāïq*, t.

Bateleur, s. m., حقّه باز *hoqqa bāz*, p.-t.; ايازلجى *eïāzildji*, آينه‌جى *âïnadji*, t.

Batelier, ère, s., قايقچى *qāïqtchi*, t.

Bater, v. a., سمرلمك *semerlèmek*, t.

Bathomètre, s. m., instrument pour sonder les profondeurs de la mer, بر نوع اسقندیل *bir nev'i iskendil*, t.

Batifoler, v. n., چوجوق کبی اوینامق *tchodjouq guíbi oïnāmaq*, شقا ا *chāqā it*, t.

Bati, s. m., grosse couture, قالـك دیکـش *qāluñ dikich*. — Jointure, engrenage de pièces de menuiserie, چاتمه *tchātma*, t.

Batiment, s. m., édifice, بنا *binā*, a.; او *ev*, t. — Navire en général, کمی *guèmi*, t.; سفینه *sèfínè*, a.

Batine, s. f., sorte de selle rembourrée, جلال *djulāl*, a.

Batir, v. a., édifier, بنا ا *binā it*, بنا قورمـق *binā qourmaq*, a.-t.; یاپو یاپمق *ïāpou ïāpmaq*. — une maison, بر او یاپمق *bir ev ïāpmaq*. — Bâtir des châteaux en Espagne, faire des projets en l'air, هـواده کوشکلر یاپمق یعنی بیهوده فکرلرا *havāda keuchkler ïāpmaq*, *ï'ani bîhoudè fikrler it*, a.-t.

Batir, t. de tailleur, coudre à grands points, قالـك دیکمك *qālyñ dikmek*, t.

Batisse, s. f., یاپو *ïāpou*, یاپی *ïāpi*, t.; بنا *binā*, a.

Batisseur, s. m., t. familier, qui aime à bâtir, هر زمان یاپو یاپمق أستین کمسنه *her zemān ïāpou ïāpmaq isteïen kimesnè*, t.

Batiste, s. f., باتسـته *bātista*, اینجه بز *índjè bez*, t.

Baton, s. m., دکنـك *deynek*, چـبـوق *tchibouq*. — Petit —, دکنجـك *deïnèdjik*. — Gros —, صپه *sopa*, t.; عصا *'açā*, a. — Bâton à deux bouts, ferré aux deux extrémités, ایکی اوجی دمرلو دکـنـك *íki oudjou demirlu deïnek*. — Battre l'eau avec un bâton, faire des efforts inutiles, نافله چالشمق *nāfilè tchālichmaq*. — Le tour du bâton, profits, casuels d'un emploi, ظهورات *zouhourāt*, a. — Bâton de commandement, ضابط دکنکی *zābith deïnègui*. — A bâtons rompus, کشان کشان بر *kèchān kèchān ber kèchān*, t.-p.

Batonniste, s. m., joueur de bâton, دکنـك چالان *deïnek tchālān*, t.

Batonner, v. a., دکـنـك ایله *deïñek ílè ourmaq*, دکنك اورمق - کوتـك اورمق *deynek*, *keutek ourmaq*, کوتك بصمق - اورمق *keutek basmaq*, *ourmaq*, چالمق *tchālmaq*. — Rayer, چزمك *tchizmek*, t.

Batonnier, s. m., chef élu pour présider un corps, بر طایفه نك رئیسی - باشی *bir thāïfènuñ reïci*, *bāchi*.

Battage, s. m., action de battre le blé, بغدای خرمن دوکلمه سی *boghdāï khyrmen deugulmèei*. — Temps de le battre, بغدای درس اتمك وقتی *boghdāï ders itmek vaqti*, t.

Battant, s. m., de porte, قناد *qanād*, قپو قنادی *qapou qanādi*.

— de cloche, چاك دلی *tchāñ dili*, t.

Battant, adj., celui qui bat, چالان *tchālān*. — Mener tambour battant, maltraiter, پك طوتمق *pek thoutmaq*. — Marcher tambour battant (armée), طاول چالارق یوریمك *dhāvoul tchālāraq ïurumek*, t.

Battement, s. m., action de battre, دوكش *deukuch*, دوكمكلك *deuvmeklik*, ضرب *zarb*. — Battement de mains, ال قاقمقلق *el qāqmaqlyq*, t.; صفق *safq*, a.; ال قاقمه‌سی *el qāqmaci*. — Battement de cœur, خفقان *khafaqān*, a. — Battement d'artère, نبض *nabz*, a.

Batte, s. f., instrument pour battre, طوقمق *thoqmaq*, t.

Batterie, s. f., querelle avec coups, دوكش *deuïch*, t.; غوغا *ghavghā*, p.-t. — Lieu où l'on place les canons de vaisseau, طوب یری *thop ïèri*. — Pièces d'artillerie réunies, mobiles, الای طوپی *alāï thopi*. — à demeure fixe, طابیه *thābia*. — élevée, یوكسك طابیه *ïuksek thābia*. — Batterie de vaisseau de guerre, طوب انباری *thop ambāri*. — Pièces d'une arme à feu, چاقمق *tchāqmaq*. — de cuisine, مطبخ الاتی *mathbakh alāti*, a.-t.

Batteur, se, s., qui aime à battre, اوریجی *vourídji*, قوغاجی *qavghādji*. — Batteur en grange, qui bat le blé, تركهٔ خرمنده دوكن *terekèï khyrmendè deuyen*, خرمنجی *khirmandji*. — Batteur d'or, ورقچی *varaqtchi*. — Batteur de pavé, oisif, vagabond, سورتك *surtuk*, بوش یلن - كزن *boch ïèlen*, *guèzen*, خوارده *khovārda*, t.

Battoir, s. m., طوقمق *thoqmaq*, كورك *keurek*, t.

Battre, v. a., donner des coups, frapper quelqu'un, دوكمك *deuymek*, *deuvmek*, اورمق *ourmaq*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t. — monnaie, سكّه اورمق *sikkè ourmaq*. — l'ennemi, دشمنه غالب كلمك *duchmènè ghālib guelmek*. — L'eau bat ou baigne le pied de la muraille, صو حصارك دیبنه اورر *sou hyçāruñ dibinè ourour*. — la campagne, être en délire, سایقلمق *sāïqlamaq*. — le tambour, طاول چالمق *dhavoul tchālmaq*. — les liquides, چالقتمق *tchālqatmaq*. — des mains, ال قاقمق *el qāqmaq*. — la mesure, la marquer, اصول طوتمق *ouçoul thoutmaq*. — Nettoyer, frapper avec une baguette, چبوقلمق *tchibouqlamaq*. — un tapis, بر قالیجه‌یی سلكمك *bir qālídjaï silkmek*. — le blé, تركهٔ خرمنده دوكمك *tèrèkeï khyrmendè deuvmek*. — les cartes, اویون كاغدلری قارشترمق *ouïoun kiāghydleri qārichturmaq*, t.

Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, دپرنمك *tèprenmek*. — Palpiter, دترمك *titrèmek*. — Le cœur lui bat, یوركی دترر *ïurègui titrer*. — Battre en retraite, se retirer, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*, ou simpl. چكلمك *tchekilmek*.

— Il faut battre le fer quand il est chaud, il ne faut pas laisser échapper l'occasion, دميرى اسّيجاق ايكن دوكمك كرك يعنى فرصت الده ايكن قاچرماملو *dèmíri escidjāq iken, deuïmek guèrek, ï'ani fourçat eldè iken qātchurmāmalu.*

Se Battre, v. récip., دوكشمك *deuguchmek*, اورشمق *ourouchmaq*, t.

Battu, part., frappé, اورلمش *ouroulmich*, دوكلمش *deuïulmich*. — En parlant des yeux, كوزلرى ماوى *gueuzlèri māvi*. — Battu (chemin), frayé, اشلك يول *ichlek ïol*, t.

Battue, s. f., recherche du gibier dans les bois, dans la plaine, اورمانده شكار ارامقلغى *ormānda chikiār arāmaqlyghy*, t.

Bauche ou Bauge, s. m., enduit sur les murs, ديوار صواسى *dívār sivāci*, t.

Baudet, s. m., اشجك *èchèdjik*, قولان *qolān*, t.

Baudrier, s. m., قلج باغى *qilidj bāghy*, t.

Baudruche, s. f., صغر بغرسغك اوفه‌جق دريسى *sighyr baghirsaghuñ oufadjiq dèríci*, t.

Bauge, s. f., يبان طوكز يتاغى *ïabān douñouz ïatāghi*, t.

Baume, s. m., liqueur qui découle de certains arbres, بلسان ياغى *balèçān, balsān ïāghy*, ou simplem. بلسان *belèçān*. — de la Mecque, بلسان مكى *belèçāni mekki*. — du Pérou, بلسم هندى *belèsèmi hindi*. — de copahu, بلسم التعقيبة *belsem utta'qíbet*. — de Judée, بلسم اسرايل *belècemi isrāïl*. — Onguent, مرهم *merhem*, vulg. *melhem*, pl. a. مراهم *merāhem*. — Herbe odoriférante, نعنه *n'anè*, t.

Baumier, s. m., arbre qui porte le baume, بلسان اغاجى *belèçān aghādji*, t.

Baux, pl. de Bail, voyez ce mot.

Bavard, e, s. et adj., كوزه *guèvezè*, t.; لافزن *lāfzen*, vulg. *lafazan*, p.; چالق اغزلو *tchālyq aghyzlu*, t.

Bavardage, s. m., كوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.; لاف و كذاف *lāf u guzāf*, ou simplem. لاف *lāf*, لافزنلق *lāfazanlyq*, p.-t.; قيل و قال *qíl ou qāl*, a.

Bavarder, v. a., چوق سويلمك *tchoq seuïlèmek*, كوزه‌لك ا *guèvèzèlik it*, چكه چالمق *tcheñè tchālmaq*, لافزنلق ا *lāfazanlyq it*, a.-t.

Bavarderie, s. f., كوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.; ياكشاقلق *ïāñchāqlyq*, t.

Bavarois, se, adj. et s., باواريه‌لو *bāvāríalu*, t.

Bavaroise, s. f., boisson, بر جنس سدلو ايچقى *bir djins sudlu ítchqy*, t.

Bave, s. f., صاليار *sālíār*, اغز صويى *aghyz souíi*, t.

Baver, v. n., صاليار دوكمك *sālíār deukmek*, صالیارى اقتمق *sālíāri aqytmaq*, t.

Bavette, s. f., petite pièce de toile que l'on met sur la poitrine des enfans, معصوم كوكسلكى *m'asoum*

gueugusligui, ou simpl. كوكسلك *gueugusluk*, t.

Baveux, se, adj., qui bave, صاليارلو *sālīārlu*, t.

Bavière, état d'Allemagne, باواريه *bāvārīa*, باوريه مملكتـــى *bāvarīa memlèkèti*.

Bayer, v. n., اغزيني اچـــوب باقمق *aghezīni atchup bāqmaq*. — Bayer aux corneilles, s'amuser à regarder en l'air niaisement, شاشقون كبى يوقارو باقمق *chāchqun guībi ïoqāru bāqmaq*, t.

Bazar, s. m., marché couvert, بازار *bāzār*, p.

Bdellium, s. m., gomme, مقـــل ازرق *mouqli ezraq*, مـقـل ازرق صمغى *mouqli ezraq samghy*, a.-t.

Béant, e, adj., ouvert, اغز آچق *aghez âtchyq*, t.

Béat, e, adj. (ironiquement), qui fait le dévôt, صوفـــى *sofi*, *sofou*, منافق *munāfiq*, a.

Béatification, s. f., action de béatifier les morts, تطويب الاموات *tathvibul emvāt*. — Dans le langage des Sophis, وصول *vuçoul*, a.

Béatifier, v. a., بر كمسنهٔ اوليا الله صره سنه قومق *bir kimesnèï evlīā oullah syracinè qomaq*, a.-t.

Béatifique, adj., اسعاد ايـدن *is'ād ïden*, a.-t.

Béatitude, s. f., قوتلولق *qoutlulyq*, مباركلك *mubāreklik*, a.-t.; ســعـــادت *sè'ādet*. — éternelle, سعادت ابديّه *sè'ādeti cbèdïè*, خلد *khould*, a.

Beau, Bel, Belle, adj., كوزل *guzel*, t.; خوب *khoub*, زيبا *zībā*, p.; حسن *hacen*, جميل *djèmīl*, a. — Un beau cheval, بر كـوزل آت *bir guzel ât*. — Un bel arbre, كوزل بر اغاج *guzel bir aghādj*. — Une belle femme, بر كوزل عورت *bir guzel'avret*. — Il fait beau, هوا كوزلدر *havā guzel dur*. — Prendre le plus beau, le meilleur, اك ايوسى ـ اك كوزلى آلمق *eñ eïuci*, *eñ guzèli âlmaq*. — Belle, pris substantivement pour amante, دلبـر *dilber*, سوكولو *sevgulu*, t.; محبوبة *mahboubet*, a.

Beau, adv., en vain, نافله *nāfilè*. — Il a beau parler, نافله سويلـــر *nāfilè seuïler*. — Il a beau faire, نافله هرنه ايدرســـه *her nè ïdersa*, چالشور *nāfilè tchālichur*.

Tout Beau, interj. fam., ياوش ياوش *ïāvach ïāvach*, t.

Beaucoup, adv., چوق *tchoq*, t.; زياده *zīādè*, خـيـلى *khaïli*, p.-t.; بالا *bālā*. — Vous êtes de beaucoup plus grand que lui, سز اندن چوق بيوكسكز *siz ānden tchoq buïuksïnyz*. — Beaucoup de monde, چوق آدم *tchoq âdem*. — Beaucoup de temps, خيلى زمان *khaïli zèmān*. — Il s'en faut de beaucoup, فرقى چوقدر *farqy tchoqtur*. — Il s'en manque de beaucoup, نقصانى چوقدر *noqsāni tchoqtur*.

Beau-Fils, s. m., celui dont on a épousé le père ou la mère, اوكـــه اوغلى *euguïï oghli*, اوكى اوغل *eugui oghoul*, t.; ربيب *rebīb*, a. —

Beau-fils se prend aussi pour gendre, voyez ce mot.

Beau-Frère, s. m., celui dont on a épousé la sœur, قاین *qāïn*. — Frère du mari, ارقرنداش *er qarindāch*, t.; اخ الزوج *akh uzzevdj*, a. — Le mari de la sœur d'un homme, انشتنه *enichtè*. — Nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux sœurs, بجاناق *badjānāq*. — Ils sont beaux-frères, بجاناقدرلر *badjānāqturler*.

Beau-Père, s. m., second mari d'une mère, اوکه اتا *euguè atā*, اوکی بابا *eugui bābā*, اوکی پدر *eugui pèder*. — Nom donné par le mari au père de sa femme, ou par la femme au père de son mari, قاین اتا *qāïn atā*, t.

Beaupré, s. m., mât à la proue d'un vaisseau, سرن دیرکی *sèren dirègui*, t.

Beau-Temps, s. m., کوزل هوا *guzel havā*, اچق هوا *âtchyq havā*, a.-t.

Beauté, s. f., de forme et de couleur, کوزللك *guzellik*, t.; خوبلك *khoublik*, p.-t.; حسن *husn*, a.; جمال *djèmāl*, دلبرلك *dilberlik*. — d'homme, جلالت *djèlālet*. — de femme, حسن *husn*, لطافت *lèthāfet*, a. — La beauté du corps, بدنك حسن و ملاحتی *bedènuñ husn u melāhaty*. — du visage, چهره نك کوزللکی *tchehrènuñ guzelligui*, محبوبه نك حسن و بهاسی *mahboubènuñ husnu bèhāci*. — Beauté de la taille, حسن قد *husni qadd*. — La beauté passe vite, کوزللك از وقت ایچنده صاوار *guzellik az vaqyt ïtchindè sāvār*, حسن و جمال سریع الزوالدر *husnu djèmāl sery' uzzavāldur*. — Beauté naturelle, حسن خلقی *husni khoulqy*, حسن طبعی *husni thab'y*. — d'emprunt, حسن عاریتی *husni 'āriètï*. — artificielle, یاپمه کوزللکی *ïāpma guzelligui*, t.; ساختهٔ کوزللك *sākhtè guzellik*, p.-t.; حسن عملی *husni 'ameli*, حسن صناعی *husni sanā'ï*. — fade, دادسز کوزللك *dādsyz guzellik*. — Beauté journalière, حسن یکروزه *husni ïekrouzè*, حسن یکدمه *husni ïekdèmè*. — de l'esprit, عقلك لطافتی *'aqluñ lèthāfetï*. — de l'âme, نفس لطافت *lethāfeti nefes*. — de la voix, صوت لطافت *lethāfeti savt*, a.

Bec, s. m., d'oiseau, قوش بورنی *qouch bournï*, t.; منقار *minqār*, a. — de plume, قلم اوجی *qalem oudji*, a.-t.; سن القلم *sinn el-qalem*, a. — Bec crochu, منقار اعقاق *minqāri a'qaf*. — d'aiguière, امزك *emzek*, ابریغك امزکی *ibrïghuñ emzègui*. — d'un alambic, انبیق *embïq lulèci*. — Tenir quelqu'un le bec dans l'eau, l'amuser de vaines promesses, مواعید بیهوده ایله اکلندرمك *mevā'ïdi bïhoudè ilè ïèlendurmek*.

Becabunga, s. m., ou cresson

de fontaine, صو تره‌سی *sou tèrèci*, صو كردمه‌سی *sou guerdèmèci*, t.

Bécasse, s. f., يلوه قوشی *ïelvè qouchou*, چولیق *tchulyq*, t.

Bécassine, s. f., كوچك يلـــوه قوشی *kutchuk ïelvè qouchou*, t.

Bec-de-Corbin, s. m., دو دو بورنـــی *dou dou bournou*. — Une canne à bec-de-corbin, قرغه بورن باشلو بر دكنك ـ عصـــا *qargha bouroun bāchlu bir deïnek*, *'açā*.

Bec-de-Grue, s. m., plante. Voyez Géranium.

Bec-Figue, s. m., oiseau, انجير ديلن *indjir dèlen*, انجير قوشی *indjïr qouchou*, t.

Bêche, s. f., چپا *tchapā*, بل *bel*, t.

Bêcher, v. a., چپا ايله قازمق *tchapā ilè qāzmaq*, بللمـــك *bellèmek*. — Bêché, چپـــا ايله قازلمش *tchapā ilè qāzilmich*, t.

Bêchique ou Pectoral, adj. et s., كوكسه نافع *gueukusè nāfi'*, كوكسی يومشديجی علاج *gueukuci ïoumchadïdji 'ylādj*, t.; دواء صدری *dèvāï saderïï*, pl. ادويه صدريه *edvïèï sadrïïè*, a.

Béconquille, s. f., racine, عرق الذهب *'yrq uzzèheb*, a.

Becquée, s. f., ce qu'un oiseau porte à ses petits, قوشك بورنيله ياوريسنه ويردیكی يم مقداری *qouchuñ bourounïlè ïāvroucïnè vïrdïgui ïem myqtāri*. — Un oiseau qui donne la becquée à ses petits, ياورلريني بورنيله يم ويرن قـــوش *ïāvroulèrïnè bourounilè ïem vïren qouch*.

Becqueter, v. a., قوش بورنيله زده‌لمك *qouch bourounilè zedèlèmek*, ققالمـــق *qaqālamaq*, t. — Se Becqueter, v. réc., se battre à coups de bec, بورن ايله اورشمق *bouroun ilè ourouchmaq*. — Se caresser avec le bec, قوشلر برى برلرايله اوپشمك *qouchlar biri birlerilè eupuchmek*, t.

Bedaine, s. f. (comiquement), gros ventre, بيوك قـــرن *buïuk qarn*, t.

Bedon, s. m., homme gros et gras, طوپاج *thopādj*, t.

Bedeau, s. m., قپوجی *qapoudji*, چاوش *tchiāvouch*, t.; محضر *mouhzir*, a.

Bédouin, s. m., arabe nomade, بدوی *bèdèvi*, pl. a. بداوی *bèdāvi*, a.

Beffroi, s. m., tour ou clocher d'où l'on fait le guet, où l'on sonne l'alarme, بكچی كوشكـــی *bektchi keuchki*. — La cloche même du beffroi, بكچی كوشكی چاكی *bektchi keuchki tchāñi*, t.

Bégaiement, s. m., پپدلمه *pèlèmè*, پلتكلك *pelteklik*, پپه‌يپلك *pèpèïïlik*, t.

Bégayer, v. a. et n., پلتكلمك *pelteklèmek*, پپه‌يپلك ايتمك *pèpèïïlik itmek*, پپكی سويلمك *pèpèyi seuïlèmek*, t.

Bègue, adj. et s., پلتك *peltek*, پپكـــی ـ پپه‌يـــی *pèpèyi*, t.; كچزبـــان *guetch zèbān*, p.

Bégueule, s. f., اونکو عورت *eunègu 'avret*, t.; شرسا *chersā*. — Faire la bégueule, انکولك کوستورمك *eunègulik gueustermek*.

Bégueulerie, s. f., اونکولك شراست طبعی *eunègulik*, t.; *chèrācèti thab'y*, a. — On ne peut supporter sa bégueulerie, شراستك طبعنه تحمّل اولنه‌ماز *chèrācèti thab'ynè tehammul olounamāz*.

Béguin, s. m., coiffe pour les enfans, چوجوق تاقیه‌سی *tchoudjouq tāqyèci*, t.

Beige, s. f., sorte de serge en laine, صایه جنسی *sāia djinsi*, نیمد کچه *nèmed ketchè*, t.

Behen, s. m., racine, بان کوکی *bān keuki*, t.; بهمن *behmen*, a.

Béhen, arbre, voy. Ben.

Beignet, s. m., ارشته *erichtè*, کوزلمه *gueuzlèmè*, t.

Beïlerbei, s. m., gouverneur général en Turquie; il y en a deux: l'un pour la Roumilie, روم ایلی بکلربکیسی *roumili beïlerbèïci*; et l'autre pour l'Anatolie, اناطولی بکلربکیسی *anatholy beïlerbèïci*.

Beilikdji, s. m., chef des trois bureaux de la chancellerie d'état à Constantinople, بکلکچی *beïliktchi*, t.

Bêlant, e, adj., ملهییجی *mèlèïïdji*, t.

Bélédin, s. m., coton du Levant, بر جنس اناطولی پنبوغی *bir djins anāthoulou pamboughy*, t.

Bêlement, s. m., cri des moutons, ملهمه ـ ملهه *mèlèmè*, t.

Bélemnite s. f., pierre de lynx, جرالنشاب *hadjer unnechchāb*, a.

Bêler, v. n., ملمك *melèmek*, مللمك *mellèmek*, t.

Bel-Esprit, s. m., qui affecte de l'esprit, نکته بغلیجی *nuktè baghlaïdji*, p.-t.; نکته‌دان *nuktèdān*, p.

Belette, s. f., کلنجك *guèlindjik*, سرعوب *ser'oub*, pl. سراعیب *serā'ïb*, a.

Belge, s. et adj., بلجیقالو *beldjïqālu*, t.

Belgique, s. f., بلجیقا *beldjïqā*, بلجیقا مملکتی *beldjïqā memlèkèti*, t.

Belgrade, capitale de la Servie, بلغراد *belghrād*. — Village du même nom dans une forêt à quatre lieues de Constantinople, بلغراد کوینی *belghrād keuï*.

Bélier, s. m., mâle de la brebis, قوچ *qotch*, t. — Premier signe du zodiaque, حمل برجی *hamel bourdji*, a.-t.; برج الحمل *bourdj ulhamel*. — Machine de guerre, دمر چوماق منجنیق *dèmir tchomāq mendjènïq*, a.-t.

Bélitre, s. m., کلحانی *kulhāni*, t.; ناکس *nākes*, p.

Bella-Dona ou Belle-Dame, s. f., plante vénéneuse, حشیشة الحمرة *hachîchet ul-hamrat*, s.

Belle-de-Jour, s. f. Voy. Hémérocale.

Belle-de-Nuit, s. f., fleur, گیجه صفا *guïdjè safā*, t.-a. Voyez Jalap.

Belle-Fille, s. f., fille du mari relativement à la femme, et fille de la femme par rapport au mari, اوكى قزى *eugui qyzy*, t.; ربيبة *rebíbet*, a. — La bru, كلين *guèlín*, t.; كنة *kennet*, pl. كنائن *kènaïn*, a.

Bellement, adv., يواشجه *ïavāchdjè*, يواش يواش *ïavāch ïavāch*, t.

Belle-Mère, s. f., relativement aux enfans, la femme que leur père a épousée après la mort de leur mère, اوكى انا *eugui anā*, اوكى والدة *eugui vālidè*, t.; رابّة *rābbet*, a. — Relativement au gendre, la mère de sa femme, قاين انا *qāïn anā*. — Relativement à une bru, la mère de son mari, قاين انا *qāïn anā*, t.

Bellerie, s. f., espèce de miro-bolans, هليلج جنسى *heliledj djinsi*, a.-t.

Belle-Soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, بالدز *bāldyz*. — Par la femme à la sœur de son mari, ينكه *ïenguè*. — Par un frère ou une sœur à la femme de son frère, كورمجه *gueurumdjè*. — Et à deux femmes qui ont épousé deux frères, ايلتى *ilty*, t.

Belligérant, e, adj., مبارز *mubāriz*, a.-t. — Les deux puissances belligérantes, جنك اوزره اولان دول *djenk uzrè olān duvel*, دول محاربين *duvèli muhārebeïn*, دولتين مبارزين *devlèteïn mubārizeïn*, a.

Belliqueux, se, adj., جنكجى *djenkdji*, p.-t. — Nation belliqueuse, جنكاور ملّت *djenguiāver millet*. — Humeur, disposition —, جبلّت حربيّه *djibillèti harbiïè*. — Prince belliqueux, جنكاور پادشاه *djenguiāver pādichāh*, p.

Bellissime, adj. des deux genres, très-beau, پك كوزل *pek guzel*, t.; احسن *ahsen*, اجمل *edjmel*. — Sorte de poire, بر نوع ارمود *bir nev'y armoud*. — Espèce de tulipe, لاله جنسى *lālè djinsi*, t.

Belvéder, s. m., چارطاق *tchārthāq*, vulg. چاردق *tchārdāq*, p.; فوقانى كوشك *fevqāni keuchk*, a.-t.

Ben et Behen, s. m., arbre ou chicot d'Arabie, شجر البان *chèdjer ul-bān*, a.; سورقون اغاجى *sorqoun aghādji*, بن اغاجى *ben aghādji*. — Noix de ben, سرقون تخمى *sorqoun tokhmy*. — Huile de ben, بان ياغى *bān ïāghy*, t.

Bénédicte, s. m., électuaire purgatif, خوشلق ايله يورك سوربجى علاج *khochlouq ilè ïurek surïdji 'ylādj*, t.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un, خير دعا *khaïr dou'ā*, دعاى خير *dou'āï khaïr*, au pl. ادعيهٔ خيريه *edïieï khaïriè*, تبرّك *tèberruk*, بركة *bèrèket*. — Grâces, faveurs du ciel, تبرّك ربّانى *tèberruki rabbāni*, تبرّكات ربّانيه *teberrukiāti rabbānìè*, a.; اللهك كرمى *allahuñ kèrèmi*. — Recevoir la bé-

nédiction de quelqu'un, بر كيمسنه نك خير دعاسنى آلمق *bir kimesnènuñ khaïr dou'ācini ālmaq.* — Homme qui est en bénédiction, dont on ne cesse de bénir la mémoire, خير دعا ايله ذكر اولنور آدم *khaïr dou'ā ilè zikr olounour ādem.* — Bénédiction se dit aussi quelquefois pour abondance de biens, بركة *bèrèket*, هر شيك كثرتى *her cheïuñ kesrèti.* — C'est une vraie bénédiction, محض بركتدر *mahzi bèrèkettur.*

Bénéfice, s. m., profit, avantage, فايدة *fāïdè*, نفع *nef'*, منفعت *menfa'at.* — Titre ecclésiastique accompagné de revenus, رهبان زعامتى *rouhbān z'yāmèti.* — Posséder un —, بر زعامته متصرّف او *bir z'yāmetè mutèçarryf ol.*

Bénéficiaire, s. m., حصّه دار *hissèdār*, a.; فايدة طوتيجى *fāïdè thoutidji*, a.

Bénéficial, e, adj., زعامته متعلق *z'yāmètè mutè'allyq*, a.-t.

Bénéficier, s. m., زعامت صاحبى *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

Bénéficier, v. n., tirer profit, فايدة ا *fāïdè it*, a.-t.

Benêt, adj. et s. m., niais, sot, ابله *ebleh*, a.; بون *beun*, t.

Bénévole, adj., bien disposé, ايولك صانيجى *ëïulik sānidji*, t.; موافق خير استيجى *muwāfyq khaïr istëïdji*, a.-t.

Bender, ville de la Bessarabie, بندر *bender.*

Bengale, contrée de l'Inde, بنكاله *benguiālè.*

Béni, e, adj., مبارك *mubārek*, a.

Bénignement, adv., طاتلولق - خوشلق ايله *thatlulyq, khochlyq ilè*, لطف ايله *louthf ilè*, a.-t.; بالرّفق والملاينة *birryfq vel mulāïenet*, a.

Bénignité, s. f., ايولك - ايلك *ëïulyk*, طاتلولق *thātlulyq*, خوشلق *khochlyq*, t.; رفق *ryfq*, حلم *hylm*, ملاينت *mulāïenet*, لطف ملاطفت *mulāthefet*, *louthf*, a.

Bénin, igne, adj., doux, humain, طاتلو *thātlu*, يواش *iavāch*, لين حليم *leïn, halim.* — D'une excessive tolérance, رضاجو *rizādjou*, a.-p. — Au figuré, favorable, propice, موافق *muwāfyq*, مساعد *muçā'yd.* — Astre bénin, نيكو آختر *nïkïou ākhter*, p.

Bénir, v. a., consacrer au culte, مبارك ا تقديس *taqdís it*, مبارك ا *mubārek it.* — En parlant des pères et des mères qui donnent la bénédiction à leurs enfans, دعا ا *dou'ā it.* — Bénir des choses, تبريك - تسميت ا *tebrïk, tesmït it*, a.-t. — Bénir les assistans, leur donner la bénédiction, مباركلمك *mubāreklèmek.* — Faire prospérer, en parlant de Dieu, موتلو قلمق *moutlu qylmaq.* — Que Dieu vous bénisse, بركات وبرسون *bèrèkiāt versoun.* — Que Dieu bénisse vos soins, الله حسن همتكزه

يين و بركت احسان ايليه *allah husni himmètiñyzè ïumnu bèrèket yhsān eïlèïè.* — Dieu vous bénisse (se dit à quelqu'un qui éternue), خير اوله *khaïr ola.* — A un pauvre pour marquer qu'on n'a rien à lui donner, الله ويره *allah vïrè.*

Bénir, louer, rendre grâce, شكر ا *chukr it*, تشكر ا *techekkur it.* — Tout le monde vous bénit, عالم سكا شكر ايدر *'ālem sañā chukr ider.* — Bénir un souverain, رحمت اوقومق رحمت ايله *rahmet oqoumaq*, رحمت ايله ياد ا *rahmet ïlè iād it.* — Je bénis le jour et le lieu où je vous ai vu, سزك ديدارگزه مظهر اولديغم محل و وقته رحمت اوقورم - رحمت ايله ياد ايدرم *sizuñ dïdāruñyzè mazher oldoughoum mahal u vaqtè rahmet oqouroum, rahmet ïlè iād iderum*, t.

Béni, e, part., مبارك *mubārek*, مقدّس *mouqaddes.* — Pain bénit, نان مبارك *nāni mubārek.* — Eau bénite, ماء مقدّس *māï mouqaddes*, a.

Bénitier, s. m., مبارك صو قويه جق طاس *mubārek sou qoïadjaq thās*, t.

Benjamin, s. m., enfant préféré à d'autres, ولد محبوب *vèlèdi mahboub*, بنيامين *benïāmïn*, a.

Benjoin, s. m., عسلبند *'acilbend*, a.-p.

Benoite, s. f., plante, حشيشة مباركة *hachïchet mubārèket*, a.

Béquillard, s. m., دكنكله كزن *dèïneguilè guèzen qodjāmān*, t.

Béquille, s. f., قولتق دكنكى *qoltouq dèïnègui*, طيانه جق دكنك *dhaïānadjaq dèïnek*, t.; عكازه *'akkiāzè*, a.

Béquiller, v. n., قلتق دكنكه طيانمق *qoltouq dèïnèïè dhaïānmaq*, دكنكه طيانرق يورمك *dèïnèguè dhaïānaraq ïurumek*, t.

Berberis, s. m., بربريس *berberïs*, زرشك *zirichk.* Voyez Épine-Vinette.

Bercail, s. m., bergerie, مانده *māndra*, قيون آغيلى *qoïoun āghyly*, t.; حظيره *hazïrè*, a.

Berce, s. f., plante, اسقندفليون *asqantefliïoun*, اسفندليون *asfendeliïoun*, a.

Berceau, s. m., lit d'enfant à la mamelle, بشك *bechik*, كهواره *kehvārè*, p.; مهد *mehed*, a. — Enfant encore au berceau, هنوز بشيكلكى چوجوق *henouz bechïkdèki tchoudjouq.* — Dès le berceau, pour dire dès l'enfance, عهد صباوتدنبرو *'ahti sabāvettenberu.* — Au berceau, en bas âge, ايّام طفوليّتك *eïïāmi thoufoulïïettè.* — Au figuré, lieux où une chose a pris naissance, اصل *asl*, مطلع *mathla'*, منبع *memba'*, مولد *mevled*, منشاء *menchā'e.* — La Grèce ancienne a été le berceau des arts et des sciences, يونان مملكتى علوم و فنونلرك مولدى اولمش *ïounān memlèkèti 'ouloumu funoun-*

lerun mevlèdi olmuch. — Berceau de jardin, كوكه لك *gulguèlyq.* — couvert de vigne, اصمه لق *asmalyq*, اصمه چارطاغی *asma tchārdhāghy*, اوستی اورتولو قمریه *ustu curtulu qamèrïè*, t.

Bercer, v. a., بشك صاللمق *bechiq sāllamaq*, ou بشمك *bechik sallāndurmaq.* —Amuser de paroles, d'espérances, سوز ایله الداتمق *seuz ilè aldātmaq.* مأمولات بیهوده ایله اکلندرمك *méemoulāti bïhoudè ilè eïglendurmek*, مواعید عرقوبیه ایله اکلندرمك *mèvā'ydi 'arqoubïè ilè eïglendurmek*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq.* — Se Bercer de, v. réfl., se nourrir d'espérances vaines, بیهوده امید بغلمق *bïhoudè umïd baghlamaq*, p.-t.

Bergamote, s. f., orange très-odorante, بر نوع پورتغال *bir nev'i portoughāl.* — Espèce de poires, بك ارمودی *beg armoudi*, t.

Berge, s. f., بر چایك یاخود بر خندغك صرب اولان کنارلری *bir tchāïuñ, ïākhod bir khandagluñ sarp olān kenārleri*, t.; سدّ *sedd*, a.

Berger, ère, s., چوبان *tchobān*, p.-t. — Bergère, espèce de grand fauteuil, قولتقلو صندالیه *qoltouqlu sandālïè*, t.

Bergerie, s. f., مندره *māndra*, قویون ماندره سی *qoïoun māndraci.* — On dit proverbialement : Enfermer le loup dans la bergerie, c'est-à-dire fermer une plaie avant d'en avoir fait sortir tout ce qui est nuisible; ou laisser quelqu'un dans un lieu où il peut nuire, قوردی قویون ماندره سنه قپاتمق *qourdy qoïoun māndracindè qapātmaq.*

Bergeronnette, s. f., petit oiseau blanc et noir qui suit les troupeaux, چوبان آلدانقجی *tchobān āldānqydji*, قویرق صالان قوش *qoïrouq sālān qouch*, t.

Berlue, s. f., éblouissement passager, کوز بولانقلغی *gueuz boulānyqlyghy*, t.; زیغار بصری *zïghār baçary*, a.

Béril, voyez Béryl.

Berlin, capitale de la Prusse, برلین *berlïn*, برلین شهری *berlïn chehri*, پروسیا دولتنك دار الملکی *proucïā devlètinuñ dār ul-meliki.*

Berline, s. f., هنطو قسمی *hintov qysmy*, t.

Berner, v. a., faire sauter quelqu'un en l'air par le mouvement d'une couverture, بر کهسنه یی بر یورغان اوزرنك صچراتمق *bir kimesnèïi bir ïorghān uzèrindè sytchrātmaq*, صاللمق *sāllamaq.* — Au figuré, se moquer de quelqu'un, مسخره یه آلمق *maskharaïè álmaq*, a.-t.

Berneur, s. m., ذوقلنیجی *zevqlenïdji*, t.

Béryl ou Aigue-Marine, s. m., pierre précieuse, کوك یاقوتی *gueuk ïāqouti*, بزادی ارزق *bezādi erzaq*, t.; حجر الارزق *hadjer ul-erzaq*, a.

Besace, s. f., داغارجق *dāghārdjyq*, توربه - طوربه *thorba*, توبره *tobra*, t.; شلاق *chellāq*, a.

Besacier, s. m., t. de mépris, qui porte la besace, داغارجق كوتوربجى *dāghārdjiq gueuturídji*, t.

Besicles, s. f. pl., كوزلك *gueuzluk*, t.

Besogne, s. f., ايش *ich*, t.; خدمت *khydmet*. — Une rude besogne, آغر بر ايش *ághyr bir ich*. — S'occuper de sa besogne, ايشنه مشغول او *ichinè mechghoul ol*. — Il fait plus de bruit que de besogne, شماطه‌سى ايشندن زياده در *chamāthaci, ichinden zíādè dur*.

Besoin, s. m., احتياج *ihtiādj*, حاجت *hādjet*. — naturel, قضاى حاجت *qazāï hādjet*, a. — Indigence, احتياج ضرورت *ihtíādj, zarouret*. — Nécessité, لزوم *luzoum*, a. — Faire ses —, حاجته وارمق *hādjètè vārmaq*, چشمه‌يه كتمك *tchechmëïè guitmek*, a.-p.-t. — J'ai besoin, احتياجم وار *yhtiādjum vār*. — Au besoin, وقت حاجتك *vaqti hādjettè*.

Bessarabie, s. f., بوجق *boudjaq*, t.

Bestial, adj., وحشى *vahchi*, بهيمى *behími*, حيوانى *haïvāni*, a.

Bestialement, adv., حيوان كبى *haïvān guibi*, حيوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bestialité, s. f., حيوانلق *haïvānlyq*, حيوان ايله جماع *haïvān ilè djimā'*, a.-t.

Bestiaux, s. m. pl., حيوانات *haïvānāt*, دواب *devāb*, a. Voyez Bétail.

Bestiole, s. f., petite bête, حيوانجق *haïvāndjíq*. — Au figuré, jeune personne qui a peu d'esprit, عقلى ازاولان قيز *'aqly az olān qyz*, t.

Bétail, s. m., حيوانلر *haïvānlar*, حيوان قسمى *haïvān qysmi*. — Gros —, ايرى حيوانلر *iry haïvānlar*. — Menu —, اوفاق حيوانلر *oufāq haïvānlar*. — Bétail gros et menu, مواشى *mevāchi*, حيوانات *haïvānāt*, طوارلر *dhavārlar*, a.-t.

Bête, s. m. fam., très-bête, بودالا *boudālā*, t.; پك حيوان *pek haïvān*, t.-a.

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان *haïvān*, جانور *djānver*, vulg. *djanvar*.

Bête, s. f. et adj., personne stupide, حيوان *haïvān*, احمق *ahmaq*, بون *beun*, سفيه *sefíh*, a. — Bête de somme, طوار *dhavār*, يوك طوارى *ïuk dhavāri*, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*, p. — sauvage, وحشى حيوان *vahchi haïvān*. — privée, domestique, اوده بسلنمش حيوان *evdè beslenmich haïvān*. — à cornes, بوينوزلى حيوان *boïnouzlu haïvān*. — féroce, يرتيجى حيوان *ïrtídji haïvān*. — Animaux féroces en général, سباع *sibā'*, وحوش *vuhouch* a.

Bête noire, au fig., personnage que l'on déteste, مكروه اولان كمسنه *mekrouh olān kimesnè*, a.-t.

Bétel, s. m., plante, پان *pān*, p.; تنبول *temboul*, a.-t.

Bêtement, adv., احمقلغله *ahmaqlighilè*, حیوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bethléem, village de Palestine, بیت اللحم *bèït ullahm*.

Bêtise, s. f., défaut d'intelligence, حیوانلق *haïvānlyq*, اشکلك *èchèklik*, t.; عقلسزلك *'aqylsyzlik*, بودالقلق *boudālalyq*. — Action ou propos qui annonce la bêtise, حماقت *hamāqat*. — Il a dit une bêtise, بر حماقت سویلدی *bir hamāqat seuïlèdi*.

Bétoine, s. f., کستره *kestèrè*, t.

Bette, s. f., plante potagère, پازی *pāzi*, t.

Betterave, s. f., پانجار *pāndjār*. — Sucre de —, پانجار شکری *pāndjār chekeri*, t.

Beuglement, s. m., بوکوریش *beuïurich*, کومورمه *gumurmè*, بوکرمه *beugurmè*. — des bœufs et des vaches, اوکوز و اینکلرك بوکرمه‌سی *eukuz vè ïneklèruñ beugurmèci*.

Beugler, v. n., en parlant du cri des bœufs et des vaches, بوکورمك *beuïurmek*, کومورمك *gueumurdèmek*. — Au fig., jeter les hauts cris, باغرمق *bāghyrmaq*. — Il se mit à beugler, باغرمغه باشلادی *bāghyrmagha bāchlādi*.

Beurre, s. m., صای یاغی *sāï ïāghy*. — frais, تره یاغی *tèrè ïāghy*. — fondu, سوزلمش یاغ *suzulmuch ïāgh*. — salé, طوزلو یاغ *thouzlu ïāgh*. — Pot à beurre, یاغ بوطغه‌سی *ïāgh pothnaci*, t.

Beurré, s. m., sorte de poire fondante, یاغ ارمودی *ïāgh armoudi*, صولو ارمود *soulu armoud*, t.

Beurrée, s. f., tartine de beurre, تره یاغلو اتمك دیلمی *tèrè ïāghlu etmek dïlimi*, t.

Beurrer, v. a., تره یاغ ایله تربیه ایت *tèrè ïāgh ilè terbïè it*, t.

Beurrier, ère, adj. et s., تره یاغجی *tèrè ïāghdji*, یاغجی *ïāghdji*.

Bévue, s. f., غلط *ghalat*, سهو *sehv*, a.; یاکلمه *ïāñilma*, t.

Bey, s. m., seigneur turc, gouverneur d'un district, tout étranger de considération, بك *beg*. — Le bey Moustafa, مصطفی بك *mousthafa beg*. — Monsieur l'ambassadeur —, ایلچی بك *iltchi beg*.

Bézestan, s. m., marché couvert en Turquie, بزستان *bezistān*, t.

Bezoard, s. m., پادزهر *pādzèher*, vulg. *panzehir*, p.

Biais, s. m., obliquité, اکریلك *egrīlik*, انحراف *inhirāf*, a. — Au fig., moyen détourné, طولاشمه *dholāchma*, t.; اکری حرکت *egri hareket*, t.-a. — De Biais, adv., obliquement, ارقورو-ارقوری *arqourou*, یانیکی *ïāmbegui*, t.

Biaisement, s. m., marche en biaisant, اکری کتمکلك *egri guitmeklik*. — Détour pour tromper, طولاشمقلق *dholāchmaqlyq*, حیله *hilè*, حیله کارلق *hīlè kiārlik*.

Biaiser, v. n., aller de biais, ارقوری اکری کتمک *egri guitmek*. ارقوری کتمک *arqouri guitmek*. — Employer la finesse, حیله کارلق ا *hîlè kiārlyq it*, a.-p.-t.

Biaiseur, s. m., homme qui biaise, اکری حرکت ایدیجی *egri hareket îdîdji*, t.; حلیه‌کار *hîlèkiār*, a.-p.

Biberon, s. m., homme qui aime à boire, ایچقیجی *itchiqîdji*, بکری *bekri*. — Petit vase, ابریجق *ibrîdjiq*, مشربه *machrapa*, a.

Bible, s. f., توراة *tevrāt*, کتاب مقدّس *kitābi mouqaddes*, a.

Bibliographe, s. m., کتابلرك اسم و قیمتنه واقف *kitāblaruñ ismu qymètinè vāqyf*, a.-t.

Bibliographie, s. f., فنّ کتبیه *fenni koutoubîtiè*, a.-t.

Bibliomane, s. m., کتاب دلیسی *kitāb dèlucy*, a.-t.

Bibliomanie, s. f., کتاب هوسی *kitāb haveci*, a.-t.

Bibliophile, s. m., کتابلر سویجی *kitābler sèvîdji*. Voy. Bibliomane.

Bibliothécaire, s. m., کتب خانه‌جی *koutoub khānèdji*, a.-p.-t.; کتابخانه ناظری *kitābkhānè nāziri*, حافظ کتب *hāfizi kiutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., کتابخانه *kitābkhānè*, a.-p.

Biche, s. f., کیک صغنی *gueik sighyni*, آهو دیشیسی *âhou dichîci*.

Bicoque, s. f., پلانقه ـ پلانقه *palānqa*, t.; غیر معمور و کوچك قصبه *ghaîr ma'mour vè kutchuk qassaba*, a.-t.

Bidet, s. m., petit cheval, بارکیرجك *bārguîrdjik*, vulg. *bèguirdjik*, مدللی *midillî*. — Cuvette de propreté, نظافته مخصوص بر نوع لکن *nezāfetè makhsous bir nev'y leïen*, a.-t.

Bidon, s. m., عسکره مخصوص صو قابی *'askèrè makhsous sou qābi*, a.-t.

Bien, s. m., ce qui est utile, avantageux, ایولك *eïulyk*, t.; فایدلی *fāïdè*, خیر *khaïr*, نفع *nef'*. — Vertu, صلاح *salāh*, a.; نیکوکاری *nîkioukiāri*. — Action bonne, ایو عمل *eïu 'amel*. — Faire du bien, être utile (en parlant des choses), فایدلی ا *fāïdè it*, نافع او *nāfi' ol*. — Faire le bien, ایولك اتمك ـ ایلمك *eïulik itmek*, *eïlèmek*. — Vouloir le bien de quelqu'un, ou du bien à quelqu'un, بر کیمسنه‌نك ایولکنی استمك *bir kimesnènuñ eïliguini istèmek*. — Service, bienfait, احسان *ihsān*, pl. احسانات *ihsānāt*, نعمت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*. — Faire du bien à quelqu'un, بر کیمسنه‌نك حقنده ایلك ا *bir kimesnènuñ haqqindè eïlik it*. — Homme de bien, ایو آدم *eïu âdem*, صالح آدم *sālih âdem*, a.-t. — Fortune, richesse, avoir, وارلق *vārlyq*, t.; مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; مالمك *māmelek*, رزق *ryzq*, ارزاق *erzāq*, a. — Un homme qui a de grands biens, مال مالدار آدم *māldār âdem*,

صاحبی *māl sāhibi*. — Amasser de grands biens, مال دیوشرمك *māl dīvchirmek*. — Il a dissipé son bien, ماملکنی تلف اتدی *māmelèguini telef itti*.

Bien, adv., beaucoup, چوق *tchoq*, خیلی *khaïli*, قتی چوق *qaty tchoq*. — Il y a bien du temps, خیلی زمان وار *khaïli zèmān vār*. — Il y a bien long-temps que, خیلی مدّتدرکه *khaïli muddetturki*. — Il y a bien du monde, چوق آدم وار *tchoq ādem vār*. — Très-bien, پك کوزل *pek guzel*, پك ایو *pek eïu*. — Soyez le bien-venu, خوش کلدك صفا کلدك *khoch guelduñ, safā guelduñ*; à quoi l'on répond en turc : خوش بولدق *khoch bouldouq* (bien trouvé). — Vivre bien d'accord avec quelqu'un, خوش کچنمك *khoch guètchinmek*. — Bien vivre, passer ses jours dans l'aisance, ایو کچنمك *eïu guètchinmek*, t. — Bien que, quoique, کرچه *guertchi*, p. — Bien loin de, au lieu de, tant s'en faut que, قانك قالدی *qānda qāldi*, vulg. *handa qaldi*, فرقی چوقدر *farqy tchoqtur*.

Bien, adj., ایو *eïu*, t.; خوش *khoch*, p. — Bien fait, کوزل *guzel*, ظریف *zarīf*, a.; ایو انداملو *eïu endāmlu*, p.-t.; صاحب وجاهت *sāhyb vidjāhet*. — C'est une bien belle femme, پك کوزل بر عورتدر *pek guzel bir 'avrettur*.

Bien-Aimé, adj. et s., سوکولو *sevgulu*, t.; محبوب *mahboub*. — Au féminin a., la bien-aimée, محبوبه *mahboubè*, معشوقه *m'achouqa*, a.

Bien-Aise, adj., محظوظ *mahzouz*, a.; خشنود *khochnoud*, p.

Bien-Dire, s. m., langage poli, فصاحت اللسان *feçāhat ul-liçān*, a.

Bien-Être, s. m., fortune aisée, یسر *iusr*, یسار *ieçār*, غنا *ghynā*, وسعت *vus'at*. — Situation agréable de corps et d'esprit, خوشحال *khochhāl*, p.-a.; خوشدارلك *khochdārlik*, p.

Bien-Faire, v. a., s'acquitter de son devoir, ایو ایشلمك *eïu ichlèmek*, t.; اتمام خدمتنی *itmāmi khyzmetini it*, a.-t. — Faire de bonnes œuvres, pratiquer la vertu, اعمال صالحه *a'māli sāliha it*, a.-t.

Bienfaisance, s. f., ایولك *eïulyk*, ایلك *eïlyk*, t.; جومردلك *djeumerdlyk*, احسان *ihsān*, انعام *in'ām*.

Bienfaisant, e, adj., ایولك ایدیجی *eïulik ididji*, نیکوکار *nīguioukiār*, p.; محسن *muhsin*, منعم *mun'im*, a.

Bienfait, s. m., ایولك *eïulik*, t.; احسان *yhsān*, لطف *louthf*, نعمت *n'iïmet*, a.

Bienfaiteur, trice, s., ایولك کرم ایدیجی *eïulik, kerem ididji*, a.-t.; کریم *kerīm*, ولی النعم *vèli unni'am*, a.

Bien-Fonds, s. m., immeuble, ملك *mulk*, pl. املاك *emlāk*, عقارات *'aqārāt*, a.

Bienheureux, se, adj., سعادتلو *se'ādetlu*, سعيد *sa'id*, جنت مكان *djennet mekiān*, a. — Le séjour des bienheureux, بهشت *bihicht*, p.

Biennal, e, adj., ايكى سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bienséance, s. f., ادب *edeb*, اركان *erkiān*. يول اركان *ïol erkiān*, a.-t.; لياقت *lîāqat*, a.; يقشقلق *ïaqichiqlyq*, t.

Bienséant, e, adj., ادبلو *edeblu*, مناسب *munācib*, a.; سزا *sezā*, p.

Bientôt, adv., يقينده *ïaqîndè*, a.-t.; عنقريب *'anqarîb*, a.; چاپك *tchāpouk*, p.

Bienveillance, s. f., خيرخواهلق *khaïrkhāhlyq*, a.-p.-t.; عاطفت *'āthyfet*, a.

Bienveillant, e, adj., خيرخواه *khaïrkhāh*, p.

Bienvenu, adj., regardé d'un bon œil, مقبول *maqboul*, a. — Il est bienvenu du peuple, خلق انى سور *khalq anî sever*. — Soyez le bienvenu, خوش كلدك صفا كلدك *khoch guelduñ safā guelduñ*.

Bienvenue, s. f., heureuse arrivée, خوش كلمه *khoch guelmè*, p.-t.; قدوم *qoudoum*, ورود مسعود *vuroudi mas'oud*, a.

Bienvenue, entrée dans un corps, ادخال *idkhāl*, دخول *dukhoul*, a.; خوش آمدى *khoch âmèdi*, p. — Payer sa bienvenue, منصب بخشيشى ويرمك *mançoub bakhchîchi vîrmek*, a.-p.-t.

Bière, s. f., cercueil, تابوت *tābout*, p.-t.-a. — Espèce de boisson, ارپه صويى *arpa souïî*, بيره *bîra*, t.

Biffer, v. a., چزمك *tchizmek*, رسيد ا *ricîd it*, a.-t.

Bigame, s. et adj., ايكى عورتلو *iki 'avretlu*, ايكى اولو *iki evlu*, t.-a.; وسنى *vesni*, a.

Bigamie, s. f., ايكى عورتلولق *iki 'avretlulik*, t.-a.

Bigarade. s. f., اكشى ترنج *ekchi touroundj*, a.-t.

Bigarré, e, adj., الاجه *alādja*, الاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bigarreau, s. m., تراغانه كراز *trāghāna kirāz*, t.

Bigarreautier, s. m., تراغنه كراز اغاجى *trāghana kirāz aghādji*, t.

Bigarrer, v. a., الاجه لمق *alādjalamaq*, t.

Bigarrure, s. f., الاجه لق *alādjalyq*, رنك اويغونسزلغى *renk ouïghounsyzlyghy*, t.

Bigle, s. et adj., louche, شاشى *chāchi*, شاشى كوزلو *chāchi gueuzlu*. — Sorte de chien de chasse, برجنس آو كوپكى *bir djins âv keupègui*, t.

Bigler, v. n., شاشى بقمق - كورمك *chāchi baqmaq*, *gueurmek*, t.

Bigot, e, adj., faux dévôt, صوفى *sofou*, منافق *munāfyq*. — Fanatique, متعصّب *mute'assyb*, a.

Bigoterie, s. f., dévotion outrée, صوفيلق *sofoulyq*, a.-t. — Hypocrisie, ريا *riā*, a.; منافقلق *munāfiqlyq*, a.-t.

Bijou, s. m., جوهر *djevher*, a.

Bijouterie, s. f., جواهر *djevā-*

hir, a. — Métier de bijoutier, جواهرجيلق *djèvāhirdjilyq*, a.-t.

Bijoutier, s. m., جواهرجـــی *djèvāhirdji*, a.-t.

Bilan, s. m., پوصله *pousla*, t.

Bilboquet, s. m., حاجی یاتمز *hādji ïātmaz*, t.

Bile, s. f., صفرا *safrā*, a.; اود *eud*, t. — Au fig., colère, échauffer la bile de quelqu'un, صفرایـــی بولاندرمـــق *safrāï boulāndurmaq*. — Sa bile s'est échauffée, صفراسی بولاندردی *safrāçi boulāndurdy*.

Bilieux, se, adj., صفروی *safrevi*, a.; تیز مزاج *tïz mizādj*, p.-a.

Billard, s. m., jeu, بیلارت *billārt*, بیللارت اویـــنی *billlart oïouni*, t.

Bille, s. f., طوپجغز *thopdjighïz*, یوالق *ïouvālaq*. — Bille de billard, بلارت طاشی *billārt thāchi*, t.

Billet, s. m., petite lettre, تذکره *tezkèrè*, ورقه *varaqa*, شقه *chouqqa*, a. — Promesse par écrit de payer, دین تذکره‌سی *deïn tezkèrèci*. — Effet public, کاغد تعیینی *kiāghyd ta'ïini*. — Marque pour entrer dans quelque endroit, بر یره کیرمـــک ایچون اذن کاغدی *bir ïèrè guïrmek itchoun izin kiāghydi*.

Billevesée, s. f., بوش لاقردی *boch lāqyrdi*, t.

Billion, s. m., mille millions, بیک میلیون *bïn mïlïoun*, t.

Billon, s. m., پول *poul*, بقر اوفاق پاره‌سی *baqir ouſāq pāraci*.

Billoner, v. n., کچمز اقچه‌یی کچرا اقچه پرینه وبرمک *guetchmez aqtcheï guetcher aqtchè ïerïnè vïrmek*, t.

Billot, s. m., طومروق *thoumrouq*, کوتک *keutuk*, t.

Binaire, adj., composé de deux unités, ایکی رقملو *ïki raqamlu*, t.; مثنی *mucenna*, a.

Biner, v. a., طپراغی ایکی کرّه بللمک *thoprāghy iki kerrè bellèmek*. — la vigne, باغی چاپه‌لمق *bāghy tchāpalamaq*, t.

Biographe, s. m., سیرت نویس *sïret nuvis*, a.-p.

Biographie, s. f., سیرت *sïret*, ترجمه نامهٔ اعمال *terdjemè nāmèï a'māl*, p.-t.

Biographique, adj., سیرته دائر *sïrètè dā'ïr*, a.-t.

Bipède, s. m., ایکی ایاقلـــو *ïki aïāqlu*.

Bique, s. f., کچی *ketchi*, t.

Bis, e, adj., noirâtre, قره‌جـه *qaradjè*, کول رنکـــی *kul rengui*, سیاه *siāh*. — Pain —, سیاه اکمک *siāh ekmek*, t.

Bis, adv., ایکی کـرّه *iki kerrè*, بر دخی *bir dakhi*, t.

Bisaïeul, s. m., père de l'aïeul, ددهنک بابای *dèdènuñ bābāci*, ددنک ددهسی *dèdènuñ dèdèci*, t.; جدّ ثانی *djeddi sāni*, a.

Bisaïeule, s. f., بیوک والدنک انـاســی *buïuk vālidènuñ anāci*, t.-a.

Bisannuel, le, adj., ایکی یللق *iki ïyllyq*, ایکی سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bisbille, s. f., چکش *tchekich*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Bis-Blanc, adj., سیاهه مائل *siāhè māïl*, a.-t.

Biscaïen, s. m., بر نوع اوزون تفنك *bir nev'y ouzoun tufenk*, t.-a.

Biscornu, e, adj., اسلوبسز *ousloubsyz*, اورانسز *orānsiz*, t.

Biscotin, s. m., بر جنس بوارلق پکسمات *bir djins ïouvārlaq peksimāt*, t.

Biscuit, s. m., pâtisserie, کورك *guevrek*. — de mer, پکسمت - پکسمات *peksimet* ou *paksimāt*, t.

Bise, s. f., قش یلی *qich ïeli*; پویراز *poïrāz*, t.

Biser, v. a., devenir noir, سیاهلنمق *siāhlanmaq*, a.-t.; قرارمق *qarārmaq*. — Dégénérer, بوزلمق *bozoulmaq*. — Reteindre une étoffe, بر قماشی تکرار بویاتمق *bir qoumāchi tekrār boïātmaq*, t.

Biset, s. m., pigeon, تخته کوکرجینی *takhtà gueuguerdjíni*, t.

Bismuth, s. m., مرقشیطه *marqachîtha*, a.

Bisquain, s. m., peau de mouton en laine, یوکلو قیون دریسی *ïounlu qoïoun derici*, t.

Bisquer, v. n. fam., se fâcher, کوسمك *gudjenmek*, کوسمك *kusmek*, t.

Bissac, s. m., هکبه *heïbè*, t.

Bissexte, s. m., jour ajouté tous les quatre ans au mois de février, هر بر درت سنده ماه شباطه ضمّ اولنمش یوم *her bir dort senèdè māhi chubāthè zamm olounmich ïevm*.

Bissextil, e, adj., intercalaire, کبیسه *kèbîcè*. — Année —, سال کبیسه *sāli kèbîcè*, p.-t.

Bistorte, s. f., plante, قورد پنچه‌سی *qourd pentchèci*, t.

Bistouri, s. m., جرّاح کزلکی *djerrāh kezlègui*, a.-p.

Bistre, s. m., قورم بویاسی *qouroum boïāci*, t.

Bithynie, s. f., بوتینیا *boutînîā*, خداوندکار سنجاغی *khoudāvendiguiār sandjāghy*.

Bitume, s. m., یرساقزی *ïer sāqyzi*. — Noir qui découle des rochers, قیر *qyr*. — Pétrole ou bitume liquide, نفط یاغی *nafth ïāghy*, a.-t.

Bitumineux, se, adj., قیرلو *qyrlu*, نفطی *nâfthy*, a.

Bivalve, s. m., ایکی قاتلو صدف *iki qātlu sadef*, t.

Biviaire, adj., ایکی یول اغزی *iki ïol aghzi*, t.

Bivoie, s. f., چتاللو یول *tchatāllu ïol*, t.

Bivouac ou Bivac, s. m., کیجه بکچیلکی *guîdjè bektchîligui*, t.

Bivouaquer, v. n., اوردوده کیجه بکچیلکی ایتمك *ordouda guîdjè bektchîligui it*, ایازده یاتمق *īāzda ïātmaq*, t.

Bizarre, adj., capricieux, یکاز

iānāz, ناموزون *nāmevzoun ihabîatlu*, p.-a.-t. — Étonnant, extraordinaire, عجايب *'adjāīb*, غريب *gharîb*, a.

Bizarrement, adv., غريبانه *gharîbānè*, a.-p.; ضبطسزلكله *zabthsyzlyguilè*.

Bizarrerie, s. f., humeur bizarre, يكازلق *iañāzlyq*. — Singularité excessive, عجايب شئ *'adjāīb chèï*, a.-t.

Blafard, e, adj., صرارمش *sarārmich*, صولمش *solmuch*, t.

Blaireau, s. m., بورسوق *boursouq*, بورزوق *bourzouq*, t.

Blamable, adj., مذموم *mezmoum*, ذمّ اولنه جق *zemm olounadjaq*, عيبلنه جق *'aïblanadjaq*, a.-t.

Blame, s. m., ذمّ *zemm*, طعن *ta'an*, a. — Reproche, آزار *ázār*, t.; لوم *levm*, توبيخ *tevbîkh*, تعييب *ta'îîb*, a.

Blamer, v. a., ذمّ ا *zemm it*, a.-t.; عيبلمق *'aïblamaq*, تعييب ا *t'aïîb it*, لوم وتوبيخ ا *levmu tevbîkh it*, a.-t.; آزارلمق *ázarlamaq*, t.

Blanc, che, adj., بياض *beïāz*, a.; اق *aq*, t.; سپيد *sipîd*, p. — Barbe blanche, اق صقال *aq saqāl*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqāllu*, t. — Vin —, بياض شراب *baïāz charāb*.

Blanc, propre, تميز *tèmîz*. — Linge —, تميز چماشير *tèmîz tchamāchir*. — Armes blanches, قلج *qylidj* ومزراقلر كبى سلاحلر *rāqler gubi silāhlar*. — Carte blanche, pleins pouvoirs, رخصت كامله *roukhsati kiāmilè*, a.-t.

Blanc, s. m., le blanc, بياضى *beïāzi*. — Couleur blanche, بياض رنكى *beïāz rengui*. — Blanc d'œuf, يمورطه اغى *ïmourtha aghy*, يمورطه بياضى *ïmourtha beïāzi*. — Le blanc des yeux, كوز اغى *gueuz aghy*, t.

Blanc, but, نشان *nichān*. — Tirer au blanc, نشانه آتمق ـ اورمق *nichānè âtmaq*, *ourmaq*, t. — En blanc, sans écriture, اچق ايله *atchîq ilè*, t.

Blanc-Bec, s. m., صقالسز *saqālsyz*, كوسه كوسه *kieucè*, يكى فدان *ïeñi fidān*, t.

Blanc-de-Baleine, s. m., اطه بالغك سفيدى *adha bālighuñ sefîdi*, t.-a.; منى الحوت *meni ulhout*, a.

Blanc-de-Céruse, s. m., استباج *ustubādj*, a.

Blanc-d'Espagne, s. m., سفيد *sefîd*, a.

Blanc-Seing, s. m., مهرلو و امضالو بياض كاغد *muhurlu vè imzālu beïāz kiāghyd*, a.-t.

Blanchatre, adj., بياضجه *beïāzdjè*, بياضه مائل *beïāzè māïl*, a.-t.

Blanchement, adv., تميزلكله *tèmîzliguilè*, اوزرنه تميز چماشيرى اولان *uzèrinè tèmîz tchamāchîri olān*, t.

Blancherie ou Blanchirie, s. f. Voyez Blanchisserie.

Blancheur, s. f., اقلق *aqlyq*, t.; بياضلق *beïāzlyq*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc, بياض ا *beïāz it*, بياضلمق *beïāzlamaq*, a.; اغرتمق *aghartmaq*, t. — une muraille, بدانه ا *badāna it*. — le linge, چماشير ييقمق *tchamāchïr ïïqamaq*. — Étendre au soleil, چرپمك *tchirpmek*, t.

Blanchir, au fig., justifier, faire paraître innocent, بر كمسنه نـك صوچسزلكنى اثبات ا *bir kimesnènuñ soutchsyzlïïni ispāt it*, t.

Blanchir, v. n., devenir blanc, بياض او *beïāz ol*, اغرمق *aghrmaq*, بياضلنمق *beïāzlanmaq*. — Vieillir, اختيارلنمق *ykhtïārlanmaq*. — Une personne dont la barbe et les cheveux ont blanchi, صاچى صقالى اغرمش كمسنه *sātchi, saqāli agharmich kimesnè*.

Blanchissage, s. m., ييقمقلق *ïeïqamaqlyq*. — Linge blanchi, چماشير *tchamāchïr*, t.

Blanchisseur, se, s., چماشيرجى *tchamāchïrdji*. — de toiles, چرپيجى *tchirpidji*, بز اغاردجى *bez aghārdidji*, قصّار *qassār*, a.

Blanchisserie, s. f., قصّارخانه *qassār khānè*, بز چرپه جك *bez tcherpadjek ïer*, t.

Blanquette, s. f., sorte de petite poire, كوچك ارمود قسمى *kutchuk armoud qysmi*, p.-t. — Fricassée de veau, بوزاغواتنك قاورمه سى *bouzāghou itinuñ qāvourmaci*, t.

Blaser, v. a., بقترمق *byqturmaq*, بزدرمـك *bezdurmek*. — Se blaser, بقمق *byqmaq*, بزمك *bezmek*, t.

Blason, s. m., سلسله نشانى *silsilè nichāni*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كـفـر كفر سويليجى ايدجى *kufr ididji, kufr seuïlëïdji*, a.-t.

Blasphématoire, adj., كفر آميز *kufr āmïz*, a.-p.

Blasphème, s. m., كـفـر *kufr*, لعنت *l'anet*, a.

Blasphémer, v. a., كفر ا *kufr it*, كفر سويلمك *kufr seuïlèmek*, a.-t.

Blatier, s. m., marchand de blé, بغداى بازركانـى *boghdāï bāzirguiāni*, t.-p.; ذخيره جى *zakhïrèdji*, a.-t.

Blé ou Bled, s. m., بغداى *boghdāï*. — de Turquie, مصر بغدايـى *missir boghdāïï*. — Blé noir, voyez Sarrazin.

Blême, adj., صارارمش *sārārmich*, صارى *sāri*, a.

Blessé, e, adj., ياره لنمش *ïāralanmich*, ياره لو *ïāralu*, t.; مجروح *medjrouh*, a.

Blesser, v. a., ياره لمق *ïāralamaq*, t.; مجروح ا *medjrouh it*, جرح ا *djurh it*, a.-t. — l'honneur de quelqu'un, بر كمسنه نـك عرضنه طوقنمق *bir kimesnènuñ 'yrzinè dhoqounmaq*. — Faire du tort, اذيت ا *ezïïet it*, a.-t.; انجتمـك *indjitmek*, t.

Se Blesser, v. réfl., se faire une blessure à soi-même, ياره لنمق *ïā-*

ralanmaq. — Être blessé, مجروح او *medjrouh ol.* — Affligé, منفعل او *munfè'il ol*, كوسلو *keuçulu*, رنجيده خاطر او *rendjídè khāthyr ol*, a.-t.

Blessure, s. f., ياره *ïāra*, t.; جرح *djurh*, a.

Blette, s. f., plante, پازى *pāzi*, t.

Blette, adj. f. (poire), يموشاق-كچمش ارمود *imouchāq, guetchmich armoud*, t.

Bleu, e, adj., ماوى *māvi*, a. — céleste, سود ماويسى *sud māvíci.* — Bleu clair, آچق ماويسى *âtchyq māvíci*, t.-a.

Bleu, s. m., la couleur bleue, ماوى رنكى *māvi rengui*, نيل *níl.*

Bleuatre, adj., ماويجه *māvídjè*, t.; نيلكون *nílgun*, p.

Bleuir, v. a., rendre bleu, ماوى ا *māvi it.* — Bleuir, v. n., devenir bleu, ماوى او *māvi ol*, ماويلنمك *māvílenmek*, a.-t.

Bloc, s. m., amas, assemblage, ييغن *íighin.* — Gros morceau informe, كوتك *kutuk*, طوب *thop.*

En Bloc, adv., sans compter, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, كوتورى ايله *keuturu ilè.* —Payer en bloc, براوغوردن اودمك *bir oghourden eudèmek.*

Blocage ou Blocaille, s. m., انجه ديوار طاشى *indjè dívār thāchi*, طاش قرنتيسى *thāch qyrentíci*, t.

Blocus, s. m., محاصره *muhācerè*, a.; قوشاتمه *qouchātma*, t.

Blond, e, adj., صارو *sāru*, صارى *sāry.* — clair, اچق قومرال *atchyq qoumrāl*, t. — ardent, tirant sur le roux, صارمترك *sārymtrek*, t.

Blond, s. m., la couleur blonde, صاريلق *sārylyq*, صارى رنكى *sāry rengui*, t.

Blondin, e, adj., صارى صاچلو *sāry sātchlu*, t.

Blondir, v. n., صاررمق *sārarmaq*, t.

Bloquer, v. a., محاصره ا *mouhācèrè it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Se Blottir, v. réfl., برونمك *burunmek*, چوكمك *tcheukmek*, t.

Blouse, s. f., اوست كيسى *ust guèïci*, t.

Se Blouser, v. réfl., se tromper, الدانمق *aldānmaq*, t.

Bleuet ou Barbeau, s. m., لخنيش *lakhních*, a.; ماوى برداق چچكى *māví bardāq tchitchègui*, ماوى پيغمبر چچكى *māvi peíghamber tchitchègui*, t.

Bluette, s. f., étincelle, قغلجم *qyghyldjim*, t. — Petit trait d'esprit, نكته *nuktè*, a.

Bluteau ou Blutoir, s. m., الك *elek*, دكرمن الكى *deïrmen elègui*, t.

Bluter, v. a., المك *elèmek*, اللمك *ellèmek*, دكرمن الكندن كچورمك *deïrmen elèguinden guètchurmek*, t.

Bluterie, s. f., اونى الليه جك ير *ouni ellèïedjek ïer*, t.

Bobêche, s. f., شمعدان اغزى *cham'dān aghzi*, t.

Bobine, s. f., ایـک ـ اک *ig.* — pour la soie, ایپک مقره‌سی *ipek maqaraci*, t.

Bocage, s. m., اورمانجق *ormāndjiq*, قورو *qourou*, t.

Bocal, s. m., شیشه *chīchè*, اغزی بیوك شیشه *aghzi buïuk chīchè*, t.

Boeuf, s. m., اوكز ـ اوكوز *eukuz*, صـغـر *syghyr*. — Viande de —, صغراتی *syghyrèti*. — Bœuf-marin, ایه بالغی *ayè bālyghy*, t.

Boeuf, au fig., gros homme stupide, بودالە *boudāla*, t.

Bohême, contrée d'Europe, چه *tcheh*, چه مملکتی *tcheh memlèkèti*. — Homme ou femme de Bohême, چه *tcheh*, چهلو *tchehlu*, t.

Bohémien, ne, s., sorte de vagabonds des deux sexes, چنکانه *tchinguiānè*, t.

Boïard, s. m., seigneur russe, moldave ou valaque, بویار *boïār*.

Boire, v. a., ایچمك *itchmek*, t.; شـرب *churb it*, a.-t. — de l'eau, صو ایچمك *sou ítchmek*. — Boire à petites gorgées, صوره صوره ایچمك *sora sora itchmek*. — à la santé, عشقنه ایچمك *'ychqinè itchmek*, a.-t. — Se griser, سرخوش اول *serkhoch ol*. — S'adonner à la boisson, عشرتنه مائل اول *'ichrètè māïl ol*, a.-t. — Cela se boit, c'est bon à boire, ایچـلـور *itchilur*. — Faire boire, ایچورمـك *ítchurmek*. — Boire, se pénétrer, s'imbiber, تأثیر ایتمك *tèecír it*, اوته یانـنه کچمك *eutè iānyna guetchmek*. — Le pour-boire, بخشیش *bakhchích*, p.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچـجـك *itchèdjek*, t.; شـرب *churb*, a.

Bois, s. m., substance dure des arbres, اودون *odoun*, اغاج *aghādj*, حطب *hathab*, a. — de charpente, کراسته *kèrastè*. — Forêt, اورمان *ormān*. — Bois à brûler, یقه‌جـق *iaqadjaq odoun*, یانه‌جـق اودون *iānadjaq odoun*. — d'aloës, عود اغاجـی *'oud aghādji*. — du Brésil, بقم *baqam*. — d'une selle, ایرك اغاجی *ïèrùñ aghādjï*. — d'un cerf, ses cornes, کیك بوینزی *guèïk bouïnouzi*. — Un morceau de bois, بر پارچه اودون *bir pārtcha odoun*, اودون پارچه‌سی *odoun pārtchaci*, اغاج پاره‌سی *aghādj pāraci*. — Qui est de bois, construit en bois, اغـاجـدن *aghādjtan*, اغاجدن یاپلان *aghādjtan ïāpylān*. — Bois de lit, کروت *kerevet*. — Bois flotté, صال اغاجـی *sāl aghādji*. — Bois de coupe, کسله‌جك اودون *kecilèdjek odoun*. — Du petit bois, اوفـاق اودون *oufāq odoun*. — Faire du bois, en couper, اودون کسمك *odoun kesmek*. — Bois de citron, لیمون اغاجنك اودونی *leïmoun aghādjinuñ odouni*. — Bois de corail, بقم مرجانـی *baqami merdjāni*. — Bois de fer, بـقـم حدیدی *baqami hadídi*. — Bois de rose, de Rhodes, de Chypre, بقم قبرسی *baqami qybrici*, t.

Boisage, s. m., le bois d'une boiserie, تخته قپلنمسی *takhta qaplanmaci*, t.

Boisé, adj. (pays), اورمانلق *ormānlyq*. — Terre garnie de bois, d'arbres, اورمانلو *ormānlu*, اغاجی چوق *aghādji tchoq*, t.; کثیر الاشجار *kècîr ul-echdjār*, a. — Ouvrage —, اغاجدن *aghādjtan*, t.

Boiser, v. a., تخته ایله دوشمك - قپلامق *takhta ilè duchèmek*, *qaplāmaq*, t.

Boiserie, s. f., تخته ایشی *takhta îchi*, دولکر ایشی *dulguer ichi*, t.

Boiseux, se, adj., de la nature du bois, اودونلو *odounlu*, t.

Boisseau, s. m., کیله *kîlè*, کیلجه *kildjè*, t.

Boisselée, s. f., contenu d'un boisseau, کیله طولوسی *kîlè dholouçou*, بر کیله قدر *bir kîlè qadar*, t.

Boisson, s. f., ایچه جك ایچجك *itchèdjek*, ایچقی *itchqy*, ایچه جك شئ *itchèdjek chèï*, t.; شرب *churb*, a. — Les boissons, مشروبات *mechroubāt*, a.

Boîte, s. f., قوتی - قوطی *qoutou*. — Petite caisse, صندوقچه *sandouqtchè*, t.

Boîtement, adv., action de boîter, طوپاللق *thopāllyq*, اقساقلق *aqsāqlyq*, t.; عرج *'aredj*, a.

Boîter, v. n., اقسمق - اقسامق *aqsāmāq*, طوپال او *thopāl ol*, طوپال کزمك *thopāl guezmek*, t.

Boiteux, se, adj., اقسق *aqsaq*, طوپال *thopāl*, t.; اعرج *ā'redj*, a.

Bokhara, ville de Tartarie, بخاره *bokhāra*.

Bol ou Bolus, s. m., petite boule composée de drogues médicinales, لقمه جق *loqmadjyq*, t.; حبّ *habb*, a. — Espèce de terre, کل *guil*. — d'Arménie, کل ارمنی *guili ermèni*, p.

Bol, jatte creuse, طاس *thās*, کاسه *kiācè*, p.

Bombance, s. f., ییوب ایچمکلك *ïeïup itchmeklik*, t.; عیش وعشرت *'ich u i'chret*, a. — Faire bombance, ییوب ایچمك *ïeïup itchmek*, عیش وعشرته مشغول او *'ich u'ichrètè mechghoul ol*, a.-t.

Bombarde, s. f., pièce d'artillerie, هاون طوپی *hāven thopou*. — Sorte de navire, کمی قسمی *guèmi qysmi*, t.

Bombardement, s. m., قومبره اتمقلغی *qoumbara atmaqlyghy*, t.

Bombarder, v. a., قومبره آتمق *qoumbara ātmaq*, t.

Bombardier, s. m., خمبره جی *khoumbaradji*, قومبره جی *qombaradji*, t.

Bombasin, s. m., étoffe de soie, بر جنس ایپك قماشی *bir djins ipek qoumāchi*, t.

Bombe, s. f., قومبره *qoumbara*, خمبره *khoumbara*, t.

Bombé, adj., محدّب *mouhaddeb*, a.; قبّه لنمش *qoubbèlenmich*, قبّه لو *qoubbèlu*, a.-t.

Bombement, s. m., convexité, اكريلك *egrīlik*, قبه‌لنمه *qoubbèlenmè*, t.; تقبيب *taqbīb*, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, محدّب ا *mouhaddèb it*, قبه‌لو ا *qoubbèlu it*, a.-t.

Bomber, v. n., محدّب او *mouhaddeb ol*, قبه‌لنمك *qoubbèlenmek*, a.-t.

Bon, ne, adj., ايو *eïu*, t.; خوش *khoch*, نيك *nik*, p.; ياخشى *iakhchi*. — Bon pain, ايو اتمك *eïu etmek*. — Bon naturel, خوش مشرب *khoch mechreb*. — Né sous une bonne étoile, نيك اختر *nik akhter*. — de bonne heure, اركين *erken*. — Dieu est bon, الله كريم در *allah kerīm dur*. — Les bons (opposés aux méchans), ايو آدملر *eïu ādemler*, صالحين *sālihīn*, محسنين *muhcinīn*, a. — Bon, propre à quelque chose, يارار *iarār*, ايشه يارار *ichè iarār*. — Bon à rien, برشيئه يرامز *bircheï iarāmaz*. — Utile pour, مفيد *mufīd*, فايدلو *fāïdèlu*. — Bon, propre à la guérison d'un mal, نافع *nāfi'*. — Bon pour l'estomac, معدّيه نافع *m'idèïè nāfi'*, a. — Bon, c'est bien, adv., پك ايو *pek eïu*. — Soit, اولسون *olsoun*. — Bon au goût, طتلو *thatlu*, لذيذ *lèzīz*, a. — Très-bon, كوزل پك *pek guzel*. — Trouver bon, approuver, بكنمك *bèïenmek*, قبول ا *qaboul it*. — Tenir bon, résister, طيانمق *dhaïānmaq*, قوى طورمق *qavi dhourmaq*.

Bon! interj. d'étonnement, واى *vāï*, اوبله‌مى *euïlèmi*, t.

Tout de Bon, adv., sérieusement, گرچكدن *guertchekten*, t.; فى الحقيقت *fil-haqyqat*, a.

Bon, s. m., consentement par écrit, اذن تذكره‌سى *izin tezkèrèci*, a.-t.

Bonace, s. f., calme de mer, ايلمانلق - ليمانلق *ilimānlyq* ou *limānlyq*, ملتم *meltem*, a.

Bonasse, adj., simple, sans malice, ساده دل *sādè dil*, p.

Bonbon, s. m., شكر ايشى *cheker ïchi*, نفايس *nefāïs*, a.; حلوالر *halvāler*, a.-t.

Bonbonnière, s. f., نفايس قوتيسى *nèfāïs qotouçou*, a.-t.

Bon-chrétien, s. m., poire, بر جنس ارمود *bir djins armoud*, t.

Bond, s. m., صچرايش *sytchrāïch*, صچرامه *sytchrāma*, t.; پرتاب *pertāb*, vulg. پرتاو *pertāv*, p.; قالغش *qālghych*. — Faire faux-bond, manquer de parole, سوزنك طورممق *seuzindè dhourmamaq*.

Bonde, s. f., قپاق *qapāq*, t.; بند *bend*, p.; صو بندى *sou bendi*. — de tonneau, - فوچى چشمه‌سى *foutchi tchechmèci*, تاپاسى *tāpāci*, t.

Bondir, v. n., صچرامق *sytchrāmaq*, قلغيمق *qalghymaq*, t.

Bondissant, e, adj., صچرايان *sytchrāïān*, t.

Bondissement, s. m., saut, صچرايش *sytchrāïch*. — du cœur,

répugnance pour une chose, نفرت *nefret*, a.

Bondon, s. m., طپه ـ تاپا ـ تاپه *tāpā*, تیقاج *tiqādj*, t.

Bondonner, v. a., طپه‌لمق *thapalamaq*, t.

Bonheur, s. m., دولت *devlet*, a.; بخت *bakht*, p.; قوتلولق *qoutlulyq*, t.; اوغور *oghour*, طالع *thāli'*, a.

Bonhomie, s. f., طوغرلیق *dhoghroulyq*, t.; پارسالق *pārsālyq*, p.-t.; ایولک *eïilik*, t.

Bonhomme, s. m., ساده دللو *sādè dillu*, ساده دللو قوجه‌مان *sādè dillu qodjamān*, p.-t.

Bonification, s. f., amélioration, یکلمکلمک *ièguilèmeklik*, دوزلتمکلک *duzeltmeklik*, اصلاح *islāh*. — Remise, تنزیل قیمت *tenzīlè qymet*, a.

Bonifier, v. a., améliorer, یکلمك *ièguilèmek*, ایو ایتمك *eïu itmek*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — Faire une remise, بر شیئك قیمتنی ازالتمق *bir cheïuñ qymètini azāltmaq*, a.-t.; اوندورمق *oñdurmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.

Bonjour, s. m., salut du matin, صباحکز خیر اوله *sabāhyñyz khaïr ola*, صباح خیر *sabāh khaïr*. — Bonsoir, اخشامکز خیر اوله *akhchāmyñyz khaïr ola*. A ces deux saluts on répond : عاقبتکز خیر اوله *'āqybètiñyz khaïr ola* (que votre fin soit heureuse), a.-t.

Bon-Mot, s. m., facétie, لطیفه *lathīfè*, a.

Bonne, s. f., d'enfant, دایه *dāïè*, بسلمه *beslèmè*, t.

Bonne-Aventure, s. f., vaine prédiction, فال *fāl*, استخاره *istikhārè*. — Diseur de bonne aventure, فالجی *fāldji*. — Dire la bonne aventure, فال آچمق *fāl ātchmaq*, فالجیلك ا *fāldjīlik it*, a.-t.

Bonne-Dame, s. f., plante, یبان کروزی *īabān kerèvizi*, t.

Bonne-Fortune, s. f., avantage inattendu, دولت *devlet*, بخت *bakht*. — C'est une bonne fortune, محض دولتدر بو *mahzi devlettur bou*.

Bonnet, s. m., قلپاق *qalpāq*, اسکوف *uskiouf*. — de nuit, کیجه‌لك *guïdjèlik*. — de femme mariée, طاقیه ـ ناقیه *thāqïa*. — Bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*, a. — Qui a la tête près du bonnet, au fig., prompt à se mettre en colère, دارغون *dārghoun*, t.; تیز مزاج *tīz mizādj*, t.-a. — Gros bonnet, homme important, اولو کشی *oulou kichi*, بیوك کشی *buïuk kichi*, t.

Bonneterie, s. f., métier de bonnetier, قالپاقجیلق *qālpāqdjīliq*, فسجیلك *fesdjīlik*. — Fabrique de bonnets, فس فابریقه‌سی *fes fābrīqāsi*, t.

Bonnetier, s. m., قلپاقجی *qalpāqtchi*, فسجی *fesdji*, t.

Bon-Sens, s. m., عقل *'aql*, فراست *firācet*, a.

Bonsoir, s. m., اخشامكز خيير اولة *akhchāmñuz khaïr ola*, t.-a.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, ايولك *eïulik*, t.; خوشلق *khochlyq*, p.-t.; نكويي *niguiouï*, p.; طيبة *thybet*, a.—Qualité morale, douceur, bienveillance, كرم *kerem*, a.; لطف *louthf*, حلم *hylm*, رأفت *rèefet*, a. — Remercier quelqu'un de ses bontés, تشكر ا *techekkur it*, a.-t.

Borak, s., jument mentionnée dans le Coran, sur laquelle Mahomet doit être monté au ciel, براق *burāq*, a.

Borax, s. m., sel, بوراق *bourāq* (corruption de بورق *bèvraq* et de بوره *bourè*, t.); تنكار *tengār*, p.

Borborisme ou Borborygme, s. m., vent dans les intestins, قرن كورلدمه سى *qarn guruldèmèci*, t.

Bord, s. m., كنار *kènār*, اتك *etek*, اوج *oudj*, ذيل *zeïl*, a. — Le bord de la mer, le rivage, كنار بحر *kènāri bahr*, قسى ساحل دريا *qyi sāhili dèriā*. — Le bord pris pour le navire, كمى *guèmi*, سفينه *sefīnè*. — Prendre, recevoir à bord, سفينه يه آلمق *sefīnèiè ālmaq*. — Je l'avais sur le bord des lèvres, دلم اوجنده ايدى *dilum oudjoundè idi*. Voyez Rivage. — Ruban pour border, شريط *chirīt*. — Frange, سنجف *sindjef*, t.

Bordage, s. m., كمى طشره سنك كى تختلر *guèmi thachrasindèki takhtalar*, t.

Bordat, ou mieux Bordé, s. m., petite étoffe d'Égypte en laine, انجه مصرلو يوك قماشى *indjè myçyrlu ïuñ qoumāchi*, t.

Bordée, s. f., كمينك بر ياننده جميع طوپلرك اتلهسى *guèmïnuñ bir ïānindan djèmy' thoplaruñ atilmaci*, t.

Bordée, s. f., اولته *olta*, *volta*. — Courir des bordées, louvoyer, اولته اورمق ـ چالمق *olta ourmaq*, *tchālmaq*. Cette phrase, au fig., signifie se promener en allant et revenant.

Bordel, s. m., lieu de débauche, بابل خانه *bāboul khānè*, بابوللق *bāboullyq*, صقال دوكن *saqāl dūken*, t.

Bordelière, s. f., poisson du genre des carpes, سازان جنسندن بر بالق *sāzān djinsinden bir bālyq*, t.

Bordement, s. m., كنار قومقلق *kènār qomaqlyq*, t.

Border, v. a., كنار قومق *kènār qomaq*. — Ourler, قورمق *qyrmaq*. — Entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*. — Mettre une frange, un passe-poil, زنجف طاقمق *zindjef thāqmaq*. — Border la côte, côtoyer la terre, قى صره يوريمك *qyï syra ïurumek*. — Border les rames, terme de marine, كوركلرى قالدرمق *keureklèri qāldurmaq*, t.

Bordereau, s. m., تذكره *tezkèrè*. قائمه *qāïmè*, a.; پوصله *pouçoula*, t.

Bordure, s. f., كنار *kènār*. — Bordure en soie ou en fourrure, زنجف *zindjef*. — de cadre, پرواز *pervāz*. — Frange, صچاق *sātchāq*, t.

Boréal, e, adj., du côté du nord, شمالى *chimāli*, a.-t. — Aurore boréale, فجر شمالينك آيدنلغى *fedjri chimālínuñ āïdinlighy*, a.-t.

Borée, s. m., vent du nord, قيش يلى *qích ïèli*, بويراز *poïrāz*, t.

Borgne, adj. et s., بر كوزلو *bir gueuzlu*, t.; يكچشم *ïektchechm*, p.

Bornage, s. m., سنور طاشى قومقلغى *sinor thāchi qomaqlyghy*, t.; تحديد حدود *tahdidi houdoud*, a.

Borne, s. f., pierre qui marque les limites, سنور طاشى *sinor thāchi*. — Au fig., limite, سنور *sinor*, t.; حدّ *hadd*, pl. حدود *houdoud*. — Passer les bornes, حدّدن كچمك *hadden guetchmek*. — Au-delà des bornes, حدّدن طشره *hadden thachra*, a.-t.

Borné, e, adj., محدود *mahdoud*, a. — d'esprit, عقلى از *'aqli az*, a.-t.

Borner, v. a., restreindre, تحديد ا *tahdíd it*. — Fixer des limites, سنور كسمك *sinor kesmek*. — Restreindre, حصر ا *hasr it*, سرحدّ قومق *serhadd qomaq*. — Se borner à, se contenter de, قناعت ا *qanā'at it*, a.-t. — Se restreindre, بر شيه منحصر او *bir cheïè mounhacyr ol*, اكتفا ا *iktifā it*, a.-t.

Borysthène, s. m., اوزى صويى *ozi souïï*, t.

Bosniaque, adj. des deux genres, بوسنه‌وى *bosnèvi*, a.-t.

Bosnie, province de Turquie, بوسنه *bosna*, بوسنه ايالتى *bosna eïālèti*, t.

Bornoyer, v. a., فقط بر كوزيله باقمق *faqath bir gueuzílè bāqmaq*, t.; بر كوزايله شاقوللمق *bir gueuzílè chāqoullamaq*, t.

Bosphore de Thrace, قره دكز بوغازى *qara dèñyz boghāzi*, استانبول بوغازى *istāmbol boghāzi*, t.

Bosquet, s. m., petit bois, اورمانجق *ormāndjiq*. — Petite touffe de bois, قورو *qourou*, قورى *qouri*, t.

Bosse, s. f., اوركوج *eurkudj*, t.; حدبه *hadbè*, a. — du chameau, دوه اوركجى *dèvè eurkudju*. — d'un bossu, قانبورلق *qambourlyq*. — Tumeur, شيشه *chíchè*. — Ouvrage en bosse, اويمه ايشى *oïma ichi*. — Dessin d'après la bosse, مصوّر رسمى *mouçavver resmi*, مصوّرلق *muçavverlyq*, a.-t.

Bosselage, s. m., سفره طاقمى اوزرنده‌كى اويمه ايشى *sofra thāqymi uzèrindèki oïma ichi*, t.

Bosseler, v. a., كومشلو سفره طاقمى اويمق *gumuchlu sofra thaqymy oïmaq*, t.; دوكمه‌لو ا *deuïmèlu it*, t.

Bossu, e, adj. et s., قمبور *qambour*, t.

Bossuer, v. a., faire des bosses, قانبورلـق ا *qambourlyq it.* — Se Bossuer, v. pr., être bossué, اكرى او *egri ol*, اكريلـمـك *egrilmek*, t.

Bostangi, s. m., jardinier turc, ou garde des jardins du sérail, بوستانجى *bostāndji*, p.-t.

Bostangi-Bachi, s. m., intendant des jardins du Grand-Seigneur, بوستانجى باشى *bostāndji bāchi*, p.-t.

Boston, s. m., jeu de cartes, بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiāghyd oïouni*, بوستون اويونـى *boston oïouni*, t.

Bot, adj., pied, اكريلمش اياق *egrilmich aïāq*, t.

Bot, s. m., sorte de navire, كمى مقولـدسى *guèmi maqoulèci*, t.

Botanique, s. f., علم نباتـات *'ylmi nebātāt*, a.

Botanique, adj. des deux genres, qui appartient à la botanique, علـم نباتاته دائر *'ylmi nèbātātè dāïr*, a.-t.

Botaniste, s. m., اوتلرى بليجى *otlari bilidji*, t.; علم نباتاتك ماهر *'ylmi nèbātātte māhir*, a.-t.

Botte, s. f., faisceau lié, باغو *bāghou*. — de paille, صمان باغوسى *samān bāghouci*. — de foin, اوتلق دمتى *otlouq dèmèti*. — Grand tas, يغيـن *ighyn*. — Lier en bottes, دمتلمك *dèmetlèmek*, t.

Botte, s. f., chaussure de cuir, چزمه *tchizmè*. — Une paire de —, بر چفت چزمه *bir tchift tchizmè*. — Mettre des bottes, چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*. — Tirer les —, چزمه چقرمق *tchizmè tchyqarmaq*. — De grosses bottes, ايرى چزمـه *iri tchizmè*, t.

Botte, coup que l'on porte, اورش *ourouch*, t. — Parler à propos de bottes, sans raison, سبسز سويلمك *sèbebsiz seuïlèmek*, t.

Botter, v. a., چزمه كيدرمك *tchizmè guëïdurmek*. — Se Botter, v. réfl., چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*, t.

Bottier, s. m., چزمه جى *tchizmèdji*, t.

Bottine, s. f., كوچك - اينجـه چزمه *kutchuk, indjè tchizmè*, t.

Bouc, s. m., اركج *erkedj*, تكيـه *tèkiè*, t.

Boucage, s. f., plante, بر نـوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.-a.

Boucan, s. m., lieu où l'on fume la viande, اتى تقديد ايلمجك ير *èti tāqdid idedjek ïer*. Voy. Bordel.

Boucaner, v. a., faire fumer ou griller la viande, اتى تقديد ا *èti taqdid it*, پاسترمه ا *pāsturma it*, t.

Bouche, s. f., partie du visage qui reçoit les alimens et par où sort la voix, اغـز *aghez* et *aghz*, t.; فم *fem*, دهـان *dihān*, p. — Ouvrir la —, اغز آچمق *aghyz âtchmaq*. — Bouche, ouverture, دلـك *dèlik*. — Bouches, au pl., pour embouchure, بوغاز *boghaz*, اياق *aïāq*.

— Les bouches du Danube, طونه بوغازلری *thouna boghazlèri*. — Dire de bouche, de vive voix, اغزدن سویلمك *aghyzden seuïlèmek*. — Faire venir l'eau à la bouche, au fig., exciter en parlant le désir d'une chose, اغزی صولاتمق *aghzi soulānmaq*. — Bonne bouche, mets le plus exquis, اك طتلو یمك *eñ thatlu ïèmek*. — Garder pour la bonne bouche, اغزی طتلو ایتمك ایچون صاقلامق *aghzy thatlu itmek itchoun sāqlāmaq*. — Être sur la bouche, بوغاز قولی او *boghāz qouli ol*. — Il a la bouche dure, en parlant d'un cheval, - اغزی پكدر *aghzi pektur*; ou *serttur*. — Bouche à feu, canon, طوب *thop*.

Bouché, e, adj., sans intelligence, عقلسز *'aqylsyz*, a.-t.; مغلق العقل *moughlaq ul-'aql*, a.

Bouchée, s. f., لقمه *loqma*, a. — de pain, بر لقمه اتمك *bir loqma etmek*, t.

Boucher, v. a., clore, قپاتمق *qapātmaq*, طقامق *thyqāmaq*, قپامق *qapāmaq*. — Boucher un trou, بر دلك قپاتمق *bir dèlik qapātmaq*. — Se Boucher, v. réfl., se fermer, قپانمق *qapānmaq*, t.

Boucher, ère, s., قصاب *qassāb*, a.

Boucherie, s. f., ساخانه *sal-khānè*, a.-p. — Boutique de boucher, قصاب دكانی *qassāb dukkiāni*, a.-t.

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, تاپا *tāpā*. — de paille, de foin, poignée de paille tortillée, بر دوتام بوكلمش صمان *bir-toutām beukulmuch samān ïā qourou ot*, t.

Bouchonner, v. a., chiffonner, صمانله سلمك - اومق *sāmānilè silmek, ovmaq*. — un cheval, بر آت صمان ایله سلمك - تمیزلمك *bir āt samān ilè silmek, temïzlèmek*.

Boucle, s. f., sorte d'anneau de métal avec un ardillon, قوپچه *qoptcha*, توقه *toqa*, mieux تقه *toqa*, حلقه *halqa*, a. — de cheveux, قورم *qyvirim*, زلف *zulf*, كاكل *kiākul*, كیسو *keïçou*, p.-t. — d'oreilles, كوپه *keupè*, t.

Boucler, v. a., قوپچه لمق *qoptchalamaq*, تقه لمق *toqalamaq*. — les cheveux, صاچ قورمق *satch qyvirmaq*, t.

Bouclier, s. m., قلقان *qalqān*, t.; سپر *siper*, p.

Bouder, v. n., اكشی یوزا *ekchi ïuz it*, چهره - صورت ا *tchehrè, souret it*, بورنی ششورمك *bourounou chichurmek*, كوسمك *kusmek*.

Bouderie, s. f., چهره *tchehrè*, t.

Boudeur, se, adj., اكشی یوز *ekchi ïuz*, اكشی یوزلو ایدن *ekchi ïuzlu iden*, چهره پاپان *tchehrè ïapān*, t.

Boudin, s. m., كودن *guïeuden*, قان سجوغی *qān soudjoughy*, t.

Boudoir, s. m., ایچ اوطه *itch odha*, t.; خلوت خانه - خلوتخانه *khalvet khānè*, a.-p.

Boue, s. f., چامور *tchāmour*, t. — Couvrir de —, چامورلمق *tchāmourlamaq*, t.

Bouée, s. f., شماندره *chamāndura*, لنكر نشانی *lenguer nichāni*, t.

Boueur, s. m., سوقاق سپرنجی *soqāq supuridji*, t.

Boueux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bouffant, e, adj., qui paraît gonflé, شیشمش کبی *chichmich guïbi*, t.

Bouffée, s. f., halenée, اوفورش *eufurich*, اسش *ecich*, اسمه *esmè*, t. — Action passagère du vent, روزگارك براسمه سی *rouzguiārūn bir esmèci*, قاصرغه *qācyrgha*, t. — Masse de fumée, بردن بره اوجاقدن باخود غیر یردن چقان دوتن *birden birè odjāqtan ïākhod ghaïri ïerden tchyqān tutun*.

Bouffer, v. n., enfler les joues, یاقلری شیشرمك *ïanāqlèri chichurmek*. — Gonfler, شیشرمك *chichurmek*. — En soufflant, اوفلیوب شیشورمك *eufleïup chichurmek*, t.

Bouffette, s. f., اسكل *uskiul*.

Bouffi, e, adj., شیشمش *chichmich*, اوفورلمش *eufurilmich*. — Replet, شیشقو *chichqo*, t. — Bouffi d'orgueil, غروردن قبارمش *ghourourden qabārmich*, طاوسلنمش *thāvouslanmich*, مغرور *maghrour*, t.

Bouffir, v. a., شیشرمك *chichurmek*, قبارمق *qābarmaq*, t.

Bouffissure, s. f., شیش *chich*, قبارجق *qabārdjiq*, t.

Bouffon, s. m., qui fait rire, مسخره *maskhara*, a. — Facétieux, plaisant, خوراته جی *khorātaïdji*, t.

Bouffonner, v. n., مسخره لق ایت *maskharalyq it*, a.-t.; شقا ایت *chaqā it*, كولدرمك *guldurmek*, t.

Bouffonnerie, s. f., شقا *chaqā*, مسخره لق *maskharalyq*, t.; لطیفه *lathyfè*, a.

Bouge, s. m., espèce de petit cabinet, اوطه جق *odhadjiq*. — Réduit auprès d'une chambre, اوطه كوشه سی *odha keuchèci*. — Logement malpropre, مردار قوناق *mourdar qonaq*, t.

Bougeoir, s. m., كوچك شمعدان *kutchuk cham'dān*, p.

Bouger, v. n., قیلدامق *quimildāmaq*, قیلداتمق *quimildātmaq*. — Se mouvoir, قیلدانمق *qymyldānmaq*, دپرنمك *tèprenmek*, t.; حركت ایت *hareket it*, حركته كلمك *harèkètè guelmek*, a.-t.

Bougie, s. f., بال مومی *bāl moumi*, t.

Bougon, ne, s., مرلدایان *miryldāïān*, t.

Bougonner, v. n. fam., murmurer entre ses dents, مرلدامق *miryldāmaq*, t.

Bougran, s. m., ایری وقطرانلو بز *iry vè qathrānlu bez*, كرپاس *kirpās*, t.

Bouillant, e, adj., قینار *qaïnār*. — Eau bouillante, قینار صو *qaïnār sou*, t.

Bouilli, s. m., viande, bœuf,

صويش *suïuch*, ou سكوش *seuïuch*, حاشلمه *hāchlamu*, t.

Bouillie, s. f., سود ايله قينامش *sud ilè qaïnāmich oun*, بولاماج *boulāmādj*, لاپه *lāpa*, t.

Bouillir, v. n., قاينمق *qāïnamaq*, غليان ا *ghalïān it*, a.-t. — Faire —, قايناتمق *qāïnātmaq*, حاشلمق *hāchlamaq*. — Faire bouillir dans l'eau, صوده قايناتمق *souda qāïnātmaq*. — Bouillir à gros bouillons, قاينايوب طاشمق *qāïnāïup thāchmaq*, t. — Entrer en effervescence, bouillir et s'agiter comme les flots, جوشه كلمك *djouchè guelmek*, جوش ا *djouch it*, p.-t.

Bouilloire, s. f., كوكم *geuïum*, t.

Bouillon, s. m., bulle, صو *sou* قبارجغی *qabārdjyghy*. — de viande, ات صويی *et souyou*, t.

Bouillon-Blanc, s. m., plante, صغر قويرغی *sighyr qouïroughou*. — Bouillons de ruban ou d'étoffe, قبارتمه *qabārtma*, t.

Bouillonnant, e, adj., قاينار *qaïnār*, t.; غليان ايدر *ghalïān ïder*, a.-t.

Bouillonnement, s. m., قاينايش *qāïnāïch*, قاينامه *qāïnāma*, t.; جوش *djouch*, p.

Bouillonner, v. n., قينامق *qaïnāmaq*, غليان ا *ghalïān it*, a.-t.

Boulanger, v. a., faire du pain, اتمكی يوغروب پشرمك *etmegui ïoghouroup pïchurmek*, اتمك پشورمك *etmek pichurmek*, t.

Boulanger, ère, s., اتمكجی *etmekdji*, اكمكچی *ekmektchi*, فرانجلاجی *frāndjèlādji*, t.

Boulangerie, s. f., métier de boulanger, اتمكچيلك *etmektchīlik*. — Boutique de boulanger, اتمكچی دكانی *etmektchi dukkiāni*. — Four, فرون *furun* ou *fouroun*, t.

Boule, s. f., طوب *thop*. — Petite boule ou boulette, toute petite chose ronde, يوالق *ïouvālaq*. — Jeu de boule, طوپ اويونی *thop ouïouni*. — Mettre en boule, former en boule, طوب شكلنه دوندرمك *thop chèklinè deundurmek*, قومق *qomaq*, t.

Bouleau, s. m., arbre, قايين *qāïn aghādji*, t.

Boulet, s. m., كوله *gueulè*, كله *gullè*, vulg. كورله *gurlè*. — rouge, قزغين كوله *qyzghïn gulè*. — ramé, زنجيرلو كوللر *zindjïrla gulèler*. — d'un cheval, jointure au-dessus du paturon, آت دوكومی *āt deugumu*, آت طپوغی *āt thopoughy*, t.

Boulette, s. f., petite boule ronde, يوالق *ïovālaq*. — Peloton, صارمه *sārma*, t. — Boulette de viande, كوفته *kiuftè*, p.-t.

Boulevard, s. m., تابيه - طابيه *thābïa*, بيوك طابيه *buïuk thābïa*, t. — Au fig., digue, سدّ *sedd*. — Promenade autour d'une ville, بر شهرك دائر مدار اولان گزنجك *bir chehrun dāïr madār olān guèzinèdjek ïèri*, t.-a.; مسيره *mècïrè*, a.

Bouleversé, e, adj., دویرلمش *dèvírilmich*, یقلمش *ïiqylmich*, t.

Bouleversement, s. m., دویرش *devírich*, یقلش *ïiqylich*, t.; خراب *kharāb*, انقلاب *inqylāb*, a.

Bouleverser, v. a., — دویرمك *devírmek*, الت اوست ا *alt ust it*, التنی اوستنه چویرمك *altini ustunè tchèvirmek*. — Ruiner, یقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, a.-t.

Boulevue (à la), adv., vaguement, دوشنمیرك *duchunmeïèrek*, وجه غیر معیّن اوزره *vedjhi ghaïri moua'ïien uzrè*, فکرسزلکله *fikirsizliguilè*, a.-t.; علی باب الله *'ala bāboullah*, a.

Boulimie, s. f., جوع الکلب *djeou'ul-kelb*, a.

Boulin, s. m., کوکرجین یوالغی *gueuverdjín ïouālyghy*, t.

Bouline, s. f., t. de mar., corde amarrée sur un côté d'une voile, یلکنك بر اتکنه باغلنمش اورغان *ïelkènuñ bir ètèguinè bāghlanmich orghān*, t.

Bouliner, v. n., اورسه لمق *orsalamaq*, اورسه کتمك *orça guitmek*, t.

Boulineur, s. m., qui vole dans un camp (peu usité), اوردو خرسزی *ordou khyrsizi*, t.

Boulingrin, s. m., یشیللك *ïèchíllik*, یشیللك میدانی *ïèchíllik meïdāni*, t.

Boulingue, s. f., بر درك باشنك کی کوچك یلکن *bir dirèguñ bāchindè ki kutchuk ïelken*, t.; بنتا *benètā*, t.

Boulinier, s. m., ایو اورسه کیدن کمی *eïu orsa guïden guèmi*, t.

Bouloir, s. m., بر جنس بالقجی التی *bir djins bālyqtchi alèti*, t.

Boulon, s. m., cheville de fer, سماخور اکسری *samākhor eksèri*, دمر کچیسی *dèmir ketchíci*, t.

Boulonner, v. a., سماخوراکسری ایله میخلامق *samākhor eksèri ilè mykhlāmaq*, t.

Bouque, s. f., دار کچد - بوغاز *dār guetchid*, *boghāz*, t.

Bouquer, v. a., زور ایله اوپمك *zor ilè eupmek*, t.

Bouquet, s. m., چچك دمتی *tchitchek dèmeti*, بر طوتم چچك *bir thoutam tchitchek*. — Parfum du vin, شرابك رایحهٔ طیبه سی *charābuñ rāihaï thaïbèei*, a.-t.

Bouquetière, s. f., چچکچی قاری *tchitchektchi qāry*, t.

Bouquetin, s. m., یبان ارکجی *ïabān erkèdji*, طاغ ارکجی *dhāgh erkèdji*, t.

Bouquin, s. m., vieux bouc, قرت ارکج *qart erkedj*. — Lièvre ou lapin mâle, طاوشان یا اطه طاوشانك ارککی *thāouchān ïā adha thāouchānuñ erkègui*. — Vieux livre, اسکی کتاب *eski kitāb*. — Embouchure de pipe, امامه *imāmè*, t.

Bouquiner, v. n., اسکی کتابلری ارایوب دوشرمك *eski kitāblèri arāïup devchirmek*, t.

Bouquinerie, s. f., اسکی کتابلر تجارتی *eski kitābler tidjārèti*, a.-t.

Bouquineur, s. m., اسکی کتابلر ارایجی *eski kitābler arāïdji*, t.

Bouquiniste, s. m., اسکی کتاب صاتیجی *eski kitāb sātidjī*, t.

Bour ou Bourmio, sorte de soie de Perse, بر جنس عجم ایپکی *bir djins 'adjem ipègui*, t.

Bouracan, s. m., صوف *soſ*, a.

Bourbe, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.; چامور *tchāmour*, کل *guil*, p.; وحل *vahal*, a.

Bourbeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bourbier, s. m., بتاق *batāq*, چامورلو یر *tchāmourlu ïer*, وحلزار *vahalzār*, p. — Le bourbier de l'ignorance, وحلزار جهالت *vahal zāri djehālet*. — Bourbier, au fig., affaire fâcheuse, فنا ایش *fanā ïch*. — Danger, péril, مخاطره *moukhātarè*, تهلکه *tehlikè*, a.

Bourbillon, s. m., قویو اریک *qouïou èriñ*, t.

Bourde, s. f., mensonge, یالان *ïālān*, t.; یالان خبری *ïālān khuberi*, t.-a.

Bourdon, s. m., insecte, یبان آری *ïabān āreu*, اشک آریسی *echek āreuci*. — Cloche, بیوک *büïuk tchān*. — Bâton de pèlerin, حاجی دکنکی *hādji dèïnègui*, t.

Bourdonnement, s. m., d'insecte, وزلدمه *vizildama*, وزلدی *vizildi*. — d'oreille, voy. Tintement. — des cloches, چاک صداسی *tchān sadāci*, a.-p.-t.

Bourdonner, v. n., وزلدمق *vizildamaq*, وزلمق *vizlamaq*, t.

Bourg, s. m., قصبه *qaṣaba*, a.

Bourgade, s. f., کوچک قصبه *kutchuk qaṣaba*, قصبه جق *qaṣabadjïq*, a.-t.

Bourgeois, oise, s., شهرلو *chehirlu*, شهری *chehri*, شهر اوغلانسی *chehir oghlāni*, t.; اهل بلد *ehli beled*, a. — Bourgeoise, شهرلو قاری *chehirlu qāry*, t.

Bourgeoisement, adv., شهرلو کبی *chehirlu guibi*, t.

Bourgeoisie, s. f., شهر اوغلانلق *chehir oghlānlyq*, شهرلولر جماعتی *chehirluler djèmā'ati*, t.-a.

Bourgeon, s. m., des plantes, فلیس *filïs*, طومروجق *thoumroudjyq*. — de vigne, باغ طومروجغی *bāgh thomroudjighy*. — Élevure ou bube qui vient au visage, یوز چکی *ïuz tchitchègui*, t.

Bourgeonné, e, adj., qui a des bourgeons, طومروقلنمش *thoumrouqlanmich*. — Qui a des bourgeons sur le visage, چچکلو *tchitcheklu*, t.

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروقلنمق *thoumrouqlanmaq*, فلسلنمک *filislenmek*, فلس چقارمق *filïs tchiqārmaq*. — Avoir des boutons au visage, یوزه چچک چقمق *ïuzè tchitchek tchyqmaq*, t.

Bourguépine ou Bourg-Épine,

s. f., اق دکن *aq diken*, t.; عوسج *avsadj*, a.

Bourguemestre ou Bourg-mestre, s. m., اعیان *'aïān* ou باش اعیان *bāch 'aïān*, t.-a.

Bourrache, s. f., صغر دلی *syghyr dili*, t.; لسان الثور *liçān us-sevr*, a.

Bourrade, s. f., coups de crosse ou du bout du fusil, تفنک قوندا غینک یا دمربنک ضربی *tufenk qoundāghinuñ ïā dèmirinuñ zarbi*, a.-t. — Répartie vive, حاضر و سرت جواب *hāzïr vè sert djèvāb*, a.-t.

Bourrasque, s. f., قاصرغه *qācyrgha*, فورتنه *fortouna*. — Au fig., caprice, mauvaise humeur, یکازلق *ïañāzlyq*, t. — Accident imprévu, قضای ناکهانی *qazāï nāguièhāni*, a.-p.

Bourre, s. m., gros drap, bure, عبا *'abā*, t.

Bourre, s. f., d'une arme à feu, قرقندی یوک *ieuñ qyrqeni*, قرقنی *qyrqinti*. — de soie, de laine, تفتک *teftik*, قتق *qytyq*. — de soie, خام ایپک *khām ipek*, t.

Bourreau, s. m., جلاد *djellād*, a.

Bourrée, s. f., fagot de menues branches, قورو چالی دمتی *qourou tchāli dèmèti*, t.

Bourrelé, e, adj., منفعل *munfè'il*, a.

Bourrelement, s. m., ندامت *nèdāmet*, a.; حسرت درون *hasrèti deroun*, a.-p.; قلبک اضطرابی *qalbuñ izthyrābi*, a.-t.

Bourreler, v. a., tourmenter l'esprit, تکدیرا *tektír it*, خاطرنی یقمق *khāthyrini ïqmaq*, اذیت ایرمک *ezïïet irmek*, a.-t.

Bourrelet, s. m., d'enfant, pour l'empêcher de se blesser en tombant, چوجقلر دوشدکلرنک باشلربنی یره لمه دن محافظه ایچون کیدردکلری بر نوع قالپاق *tchodjouqlar duchduklèrindè bāchlerini ïaralmaden mouhāfaza itchoun gueïduklèri bir nev'i qālpāq*, t.

Bourrelier, s. m., بویندرقچی *boïundurouktchi*, t.

Bourrer, v. a., une arme à feu, قرقندی ایله طولدرمق *qerqenti ilè dholdurmaq*. — Faire manger outre mesure, چوق یدرمک *tchoq ïèdurmek*. — des coups, خیلجه اورمق *khaïlidjè ourmaq*. — Bourrer quelqu'un, lui adresser des paroles dures, ازارلمق *azārlamaq*, t.

Bourrique, s. f., دیشی اشک *dichi echek*, t.; حمارة *hymāret*, a.

Bourriquet, s. m., petit ânon, صپا *sipā*, t.

Bourru, e, adj., d'humeur rude, سرت *sert*, سرت مزاج *sert mizādj*, p.-a. — Capricieux, bizarre, تیز مزاج *tïz mizādj*, p.-a. — تتیز *titïz*, t.

Bourse, s. f., petit sac pour mettre l'argent, کیسه *kïcè*, *kècè*, صرة *sourret* ou *sourrè*. — à tabac, دوتن کیسه سی *tutun kïcèci*. — Lieu où s'assemblent les négocians, بازرکانلرک

جمع اولدجق يرى *bāzarguiānlaruñ djem' oladjaq ïèri*, vulg. لونجه *londja*. — Bourse de 500 piastres turques, كيسه *kïcè*. — Bourses, peau des testicules, طاشق دريسى *thāchaq dèrïci*, حيا كيسه‌سى *haïā kècèci*, t.; صفن *soufn*, a. — Bourse à pasteur ou tabouret, plante astringente, چوبان چانته‌سى ـ اوت *tchobān tchāntaci, ot ismi*, t. — Coupeur de bourse, voleur, يان كسيجى *ïān kecïdji*, t.

Boursier, ère, s., celui ou celle qui vend et fabrique des bourses, كيسه جى *kïcèdji*, كيسه پاپار *kïcè pāpār*. — Enfant élevé dans un collége aux frais de l'état, دولت مصرفيله مدرسده تربيه اولنمش چوجق *devlet masrafïlè medrècèdè, terbïè olounmich tchoudjouq*, t.

Bourson, s. m., petite bourse ou poche, كيسه جق *kicèdjiq*. — Gousset, ساعت جبى *sā'at djèbi*, t.

Boursouflage, s. m., سوز — *seuz qabārtmaci*, t.

Boursouflé, e, adj., enflé, شيشمش *chïchmich*, t.; منفوخ *menfoukh*, a. — Gros, boursouflé, شيشقو *chïchqo*, t.

Boursoufler, v. a., شيشرمك *chïchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, t.

Boursouflure, s. f., شيش *chïch*, قبارتمه *qabārtma*, t.

Bousculer, v. a., الت اوست ا *alt-ust it*, اتيويرمك *itïvïrmek*, t.

Bouse ou Bouze, s. f., صغر بوقى *syghyr boqou*, تزك *tèzek*, t.

Bousillage, s. m., chaume et terre détrempés, اوانمش صمانيله چامور *oufānmich samān ilè tchāmour*. — Mur en bousillage, چامور ديوارى *tchāmour dïvāri*, t. — Ouvrage mal fait, فنا ايش *fanā ich*, t.

Boussole, s. f., پوصوله *poussola*, قبله نما *qyblè numā*. — Au fig., guide, conducteur, رهنما *rehnumā*, p.

Bout, s. m., extrémité d'un corps, اوج *oudj*. — Terme, آخر *ākher*, a.; كنار *kenār*, p. — Le bout du doigt, پارمق اوجى *pārmaq oudjou*. — Le bout d'une pique, بر حربه‌نك اوجى *bir harbanuñ oudjou*. — Bout du sein, مه باشى ـ اوجى *mèmè bāchi, oudjou*. — Le bout du nez, بورن اوجى *bouroun oudju*. — Le bout d'une canne, دكنكك اوجى *deïnèguñ oudjou*. — J'ai ce mot sur le bout de la langue, دل اوجنده در *dil oudjindè dur*, ou دلم اوجنده در *dilum oudjoundè dur*. — Le bout du monde, دنيانك اخرى ـ نهايتى *duniānuñ akhyri, nihāïèti*. — D'un bout à l'autre, باشدن باشه *bāchdan bācha*. — Le haut bout, la place d'honneur, صدر *sadr*, كوشهٔ صدر *keuchèï sadr*. — Le haut bout de la table, سفره باشى *sofra bāchi*. — Bout, fin d'un temps, d'un ouvrage, صوك *soñ*, اتمام *itmām*, انجام *endjām*. — Au bout d'une année, بر يلدنصكره *bir ïïldèn soñra*. — Au bout du monde,

دنیانك نهایتنده *duniānuñ nihāïètindè.* — A l'autre bout de la ville, شهرك اوبر اوجنده *chehruñ obir oudjündè.* — Un bout de..., une petite partie de..., بر پارچه *bir partchia.* — Un bout de corde, بر ایپ پارچه‌سی *bir ip pārtchaci.* — Un bout de chandelle, مـــوم پارچه‌سی *moum pārtchaci.* — Un bout d'homme, un petit homme, قصه بویلو بر آدم *qyssa bōïlu bir âdem.* — A tout bout de champ, à chaque moment, هر آنده *her ândè.* — Être à bout, dans le dernier embarras, نه ایلهجکنی بلممك *nè idèdjeïni bilmèmek.* — Être à bout, perdre patience, صبر وقـــراری قالمق *sabrou qarāri qālmamaq.* — Ma patience est enfin à bout, آخر صبر وقرارم قالمدی *âkher sabru qarārum qālmadi.* — Venir à bout de quelque chose, réussir, باشـــه بجرمك *bācha tchyqmaq,* چیقمق *bedjermek,* اوجین بولمق *oudjïn boulmaq,* t. — Venir à bout d'une personne, l'amener à ce qu'on veut, بر کمسنه‌دن ایستدیکنی آلمق *bir kimesnèden istèdïguini âlmaq.* — Venir à bout de ses ennemis, دشمننه غالب کلمـــك *duchmènènè ghālib guelmek.* — Au Bout du compte, adv., tout considéré, après tout, عاقبت الامر *'āqybet,* عاقبت *'āqybet ul-emr,* عاقبت الحال *'āqybet ul-hāl,* a. — Tirer à bout portant, یقیندن اورمق *ïaqyndan ourmaq.* — Rire du bout des dents, استیمیرك کولمك *istèmeïèrek gulmek,* t.

Boutade, s. f., caprice, accès de gaîté, کیـــف *keïf.* — Saillie d'esprit, لطیفه *lathyfè,* نکته *nuktè,* a.; فنتاسیه *fantāsia,* t.

Boutarque, s. f., قورو بالـــق یومرطه‌سی *qourou bālyq ïoumourthaci,* t.

Bout-en-Train, s. m., homme de plaisir, qui excite les autres, نکره اهل صفا *nekrè, ehli safā,* a.

Boute-Feu, s. m., qui excite les séditions, فتنه قوپاریجی *fitnè qopārídji,* a.-t.; فتنه انکیز *fitnè enguíz,* a.-p. Voy. Incendiaire.

Bouteille, s. f., vaisseau de verre, شیشه *chíchè.* — Ce que la bouteille contient, plein une —, بر شیشه قدر *bir chíchè qadar.* — de vin, بر شیشه شراب *bir chíchè charāb.* — Ampoule ou vessie pleine d'air, صو قبارجغی *sou qabārdjighy,* t.

Boutique, s. f., دکّان *dukkiān,* a. — de barbier, بـــربـــر دکانی *berber dukkiāni,* t.

Boutiquier, s. m., دکّانجی *dukkiāndji,* a.-t.

Boutoir, s. m., instrument de maréchal pour parer le pied d'un cheval, نعلبندك اویمه بچاغی *n'albenduñ oïma bitchāghy,* t.

Boutoir de sanglier, groin, یبان طوکزك بورنـــی *ïabān doñouzuñ bourouny,* t.

Bouton, s. m., d'habit, دوکمـــه

deuïmè. — Bourgeon des arbres, طومروق *dhoumrouq.* — de rose, غنچه *ghontchè*, كل غنچه‌سی *gul ghontchèci*, p. — au visage, pustule, چچك *tchitchek*, چبان *tchibān*, t.

Bouton-d'Or, s. m., plante, ربعیه چچکی *roub'ïè tchitchègui*, t.

Boutonné (homme), adj., qui ne laisse pas pénétrer ce qu'il pense, كتوم *kètoum*, a.

Boutonner, v. n., pousser des boutons aux arbres, طومرقلنمق *thomrouqlanmaq.* — Boutonner un habit, v. a., ايلكلمك *iliklèmek*, دوكمه‌لمك *deuïmèlèmek.* — Se Boutonner, v. réfl., كندو اوروباسنی دوكمه‌لمك *guendu ouroubācini deuïmèlèmek*, t.

Boutonnier, s. m., qui vend ou fabrique des boutons, دوكمه‌جی *deuïmèdji*, t.

Boutonnière, s. f., ايلك *ilik*, دوكمه دلكی *deuïmè dèligui*, t.

Bouture, s. f., فدان *fidān*, t.

Bouverie, s. f., اوكوز اخوری *eukuz akhori*, t.; اصطبل *isthtabl*, a.

Bouvier, s. m., صغرتماج *sighyrtmādj*, t.; صغرچوبانی *sighyr tchobāni*, p.-t.

Bouvier, constellation près de la Grande-Ourse, عوّا النقار *'avvā, ennaqqār*, a.

Boxer, v. n., se battre à coups de poings, يومرق ايله اورشمق *ïoumrouq ilè ourouchmaq*, t.

Boyau, s. m., بغرسق *baghersaq* et *borsaq*, t.

Bracelet, s. m., بلزك *bilèzik.* — Ce qui couvre, garantit le bras, gantelet, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brachial, e, adj., قوللو *qollu*, t.; قوله دائر *qola dāïr*, t.-a.

Braconner, v. n., كزلوجه آولامق *guizludjè âvlāmaq*, t.

Braconnier, s. m., اذنسز و كزلوجه آولايان *izinsyz vè guïzludjè âvlāïān*, t.

Bradypepsie, s. m., t. de médecine, هضم غير كامل *hazmi ghaïri kiāmil*, a.

Brague, s. f. pl., haut de chausses, شلوار *chalvār*, t.

Brai, s. m., sorte de goudron propre à calfat, قطرانی كمی *guèmi qathrāni*, t.

Braie, s. f., linge, بزپارچه‌سی *bez pārtchaci*, قوندق *qoundāq*, t.

Braillard, e, adj., باغريجی *bāghirïdji*, t.

Brailler, v. n., باغرمق *bāghermaq*, t.; حيقرمق *haïqyrmaq*, t.

Brailleur, se, adj. Voy. Braillard.

Braiment, s. m., cri des ânes, اشك صداسی - اكرمه‌سی *echek sadāci, añyrmaci*, t.

Braire, v. n., اكرمق *añyrmaq*, انغرمق *anghyrmaq*, t.

Braise, s. f., قور *qor*, كوز *keuz*, يانمش كمور *ïānmich keumur*, t.

Braisé, e, adj., قوراوزرنده *qor uzèrindè pïchmich*, t. پيشمش

Braiser, v. a., faire cuire sur la braise, قور اوزرنده پشورمك *qor uzèrindè pïchurmek*, t.

Braisière, s. f., vase de cuivre qui remplace, en Turquie, la cheminée, منغال *manghāl*, t.

Bramane, Bramin, Bramine, s. m., prêtre ou philosophe indien, برهمن *berehmen*, pl. براهمه *berāhimè*, a.

Bramer, v. n., كيك صداسى ويرمك *guëïk sadāci vïrmek*, t.

Braminisme, s. m., religion des brames, براهمه دينى ـ اعتقادى *berāhimè dïni, y'tiqādi*, a.-t.

Bran, s. m., matière fécale, بوق *boq*, t.; نجاست *nèdjācet*, a. — Bran de son, ايرى كپك *ïri kepek*. — Bran de scie, دسته تلاشى *destèrè tèlāchi*, t.

Brancard, s. m., تجكره *tedjkèrè*, دزكره *dezkèrè*, t.

Branchage, s. m., داللق *dāllyq*, داللر *dāllar*, t.

Branche, s. f., bois qui sort du tronc d'un arbre, دال *dāl*, بوداق *boudāq*, t.

Branche, famille issue d'une même tige, فرع *fer'*, فرع صره‌سى *fer' syraci*, pl. فروع *furou'*. — Branches du bois d'un cerf, كيك بوينوزينك ايكى بيوك داللرى *guëïk boïnozïnuñ iki buïuk dāllèri*. — Parties d'une chose composée, فروع *furou'*, حصّه *hyssè*. — Branches du mors d'un cheval, كم داللرى *guiem dāllèri*. — d'un fleuve, قول *qol*. — Le Danube se divise en six branches, et se jette dans la mer Noire, طونه نهرى التى قول اوله‌رق بحر سياهه منصبّ اولور *thouna nehri alti qol olaraq bahri sïāha munsabb olour*.

Branche-Ursine ou Acanthe, s. f., plante, آيو پانچه *āïou pāntcha*, t.; شوكت اليهود *chevket ulïèhoud*, a.

Branchu, e, adj., بوداقلو *boudāqlu*, داللو *dāllu*, داللرى چوق *dāllèri tchoq*, t.

Brande, s. f., menues branches, چالى *tchāli*, t.

Brandevin, s. m. Voy. Eau-de-Vie.

Brandillement, s. m., صاللنمه *sāllanma*, صاللنش *sāllanich*, t.

Brandiller, v. a., صاللمق *sāllamaq*, اوينا تمق *oïnātmaq*, دپرتمك *tèpretmek*, t. — Se Brandiller, v. réf., صاللنمق *sāllanmaq*, دپرنمك *tèprenmek*, t.

Brandilloire, s. f. Voyez Balançoire.

Brandir, v. a., صاللمق *sāllamaq*, صالمق *sālmaq*, t

Brandon, s. m., آتش پاره *âtech pārè*, چرا *tchirā*, يل مومى *ïel moumi*, t.

Branlant, e, adj., صالنان *sālynān*, چالقنان *tchālqanān*, t.

Branle, s. m., agitation de ce qui branle, صاللنمه *sāllanma*, t.; حركت *harèket*. — Mettre en branle,

قملداتمق *qymildātmaq*, حركته *harèkètè* كتورمك *guèturmek*. — Donner le branle à une affaire, برايشه مبادرت ايتمك *bir ïchè mubādèret itmek*. — Être en branle, douter, شبهده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Se mettre en branle, قملدانمق *qymildānmaq*, حركته *harèkètè* كلمك *guelmek*, a.-t.

Branlement, s. m., صاللنش *sāllanich*, t.; حركت *hareket*, a.

Branler, v. a., صالمق *sālmaq*, قملداتمق *qymildātmaq*. — Branler la tête, باشى قملدانمق *bāchi qymildānmaq*, t.

Branler, v. n., être agité, صاللانمق *sāllānmaq*, قملدانمق *qymildānmaq*, t.

Branle-Queue, s. m., oiseau, قويرق صالان *qouïrouq sālān*, t.

Braque ou Brac, s. m., chien, زغر *zaghar*, t. — Au fig., se dit d'un homme étourdi, écervelé, شاشقن *chāchqoun*, سرسم *ersem*, t.

Braquemart, s. m., عجم قلجى *'adjem qylidji*, t.

Braquer, v. a., دوزتمك *duzetmek*. — le canon, طوب قورمق *thop qourmaq*, t.

Braques, s. f. pl., ينكج مقصلرى *ïenguedj maqaslèri*, t.

Bras, s. m., قول *qol*, t.; بازو *bāzou*, p. — L'avant-bras, ساعد *sā'id*, a. — Recevoir à bras ouverts, avec joie, سرور ايله استقباله كلمك *surour ilè istiqbālè guelmek*. — Avoir quelqu'un sur les bras, à sa charge, بر كمسه يى خرجلق ويروب كوزتمك *bir kimsèï khardjlyq vïrup gueuzetmek*, t.

A Bras, adv., à force de bras, قوّت بازو ايله *qouvvèti bāzou ilè*. — Frapper à tour de bras, قول قوّتيله صقلق اورمق *qol qouvvetilè syqlyq ourmaq*. — Bras dessus, bras dessous, قول قوله ويرمك *qol qola vïrmek*. — Qui a les bras longs, qui a du pouvoir, نفوذلو كشى *nufouzlu kïchi*, البندن چوق شئ كلور آدم *elinden tchoq chèï guèlur ādem*. — Bras, division d'une rivière, چاى قولى *tchāï qolou*. — Bras de mer, دكز قولى *dènyz qoly*. — Bras de fauteuil, صندالیه قلتوغى *sandālia qoltoughy*, t.

Braser, v. a., دمرى لهملمك *dèmiri lehimlèmek*, t.

Brasier, s. m., feu de charbons ardens, كمور آتشى *kèumur ātèchi*. — Grand bassin de métal, قورلق *qorlyq*, منغال *manghāl*. — Au fig., feu de l'amour divin, عشق الله آتشى *'ychq oullah ātechi*, a.-t.

Brasière, s. f., bassin de métal pour mettre la braise, منغال *manghāl*, t.

Brasiller, v. a., قور باصدى ايتمك *qor bāsty itmek*, t.

Brasse, s. f., قولاج *qolādj*, t.

Brassée, s. f., قوجاق *qodjāq*, t.

Brasser, v. a., faire de la bière, ارپه صويى ا *arpa souï it*. — Remuer à force de bras, ال ايله چالقتمق *el ilè tchālqatmaq*, t.

Brasserie, s. f., ارپه صویی *arpa souï kiārkhānèci*, t.-p.

Brasseur, s. m., ارپه صویی قاینادان *arpa souï qāïnādān*, t.

Brassières, s. f. pl., زبون *zuboun*, زیبون *zïboun*, t.

Brassin, s. m., بیرا تکنه‌سی *birā teknèci*, t.

Bravache, s. m., fanfaron, فورتهجی *fortadjï*, t.

Bravacherie, s. f., jactance frivole, فرته *forta*, t.

Bravade, s. f., لافزنلق *lāfazenlyq*. — Faire des bravades, سوز آتوپ قورقتمق *seuz âtup qorqoutmaq*, t.

Brave, adj., یرار *ïarār*, t.; شجاعتلو *chedjā'atlu*, a.-t.; یکت *ïïguit*, کسکین یورکلو *keskïn ïureklu*. — Brave homme, homme bon, ایو آدم *eïu âdem*, t.

Bravement, adv., دلیرانه *dèlïrānè*, شجیعانه *chedjï'ānè*, a.-t.

Braver, v. a., ne pas craindre, قورقمق *qorqmamaq*. — Affronter les dangers, کندویی تهلکهیه براقمق *guenduï tehlikèïè brāqmaq*. — la mort, اولمدن قورقمق *eulumden qorqmamaq*. — Insulter, سوکمک *seuïmek*. — Faire le brave, کسکینلك صاتمق *keskïnlik sātmaq*.

Bravo, interj., t. pour applaudir, افرین *áferïn*, p.

Bravoure, s. f., غیرت *ghaïret*, شجاعت *chedjā'at*, a.; یکتلك *ïïguitlyk*, t.; بهادرلك *behādirlyk*, p.-t.

Brayer, s. m., bandage, قاپق باغی *qācyq bāghy*, t.

Brayette, s. f., دون یاربغی *don ïāryghy*, پرتماج *ïrtmādj*, t.

Brebis, s. f., femelle du bélier, دیشی قیون *dïchi qoïoun*, ماریه *māría*. — Au fig., chrétiens sous un pasteur, رعیه *raïïè*. — Brebis galeuse, fam., personne dont la société est dangereuse, تهلکهلو بر آدم *tehlikèlu bir âdem*, t.

Brèche, s. f., ouverture faite à un mur, کدوك ـ کدك *guèduk*, t.; رخنه *rakhnè*, p. — Ouvrir la —, حصاره کدك آچمق *hyçārè guèduk âtchmaq*. — Brèche à un couteau, بچاق کدوکی *bïtchāq guèduïï*. — à l'honneur, عرض یقمقلغی *'yrz ïqmaqlyghy*. — Tort, dommage, ضرر *zarar*, سکته *sektè*, s. — Faire brèche, ضرر ـ نقصان کتورمك *zarar, noqsān guèturmek*.

Brêche-Dent, s. comp., اون دیشی کدك *cun dïchi guedik*, ou simpl. کدك *guèduk*, t.; اهتم *ehtem*, a.

Bredouillement, s. m., کوهله *guèvèlemè*, ککیلك *kèkeïlik*, t.; رطانه *rathāna*, a.

Bredouiller, v. n., parler d'une manière peu distincte sans articuler, دلی دولاشمق *dili dolāchmaq*, طوتقون سویلمك *thoutqoun seuïlèmek*, t.

Bredouilleur, se, s., طوتقون سویلیان ککی *thoutqoun seuïlèïen*, *kèkeï*, t.

Bref, ve, adj., قصه *qyssa*, a.

Bref, adv., en un mot, والحاصل *velhācil*, الحاصل *elhācil*, فى الجمله *fildjumlè*, a.

Bref, s. m., lettre du pape, ريم پاپا فرمانى - براتى *rim pāpā fermāni, bèrāti*, t.

Brehis, s. f., quadrupède de Madagascar, بر نوع جانور *bir nevʿ djānver*, t.

Brelan, s. m., jeu de cartes, بر جنس كاغذ اويونى *bir djins kiāghyd oïouni*, t.

Brelandier, s. m., قمارجى *goumārdji*, t.

Breloque, s. f., bijou, اوينجق *oïoundjaq*, جيجى *djidji*, t.

Brésil, s. m., برازيليا *brāziliā*. — Bois de —, بقم *baqām*, t.

Bretagne (la Grande-), s. f., انگلتره *inguiltèra*. — Province de France, برتانيا ايالتى *bretānīè eïālèti*.

Brétailler, v. n., مطرقچيلق ا *mathraqtchílyq it*, t.

Brétailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi*, ايكيت *ïguít*, t.

Bretelles, s. f. pl., قايش *qāïch*, پانتالون قايشى *pāntalon qaïchi*, t.

Breton, ne, s., برتانيا اهاليسندن *bretānīā ehālïcinden*.

Brette, s. f., longue épée, اوزون مچ *ouzoun metch*, t.

Breuvage, s. m., ايچقى *itchqi*, ايچجك *ítchèdjek*, t.; شرب *churb*, a.

Brève, s. f., syllabe prononcée rapidement, هجأ موجز *hedjeï moudjiz*, a.

Brevet, s. m., برات *berāt*, pl. براوات *berāvāt*, a. — d'invention, privilége accordé à un inventeur, ايجاد براتى *idjād berāti*. — Brevet ou diplôme de décoration, نشان براتى *nichān bèrāti*, a.-t.

Brévetaire, s. m., porteur d'un brevet du roi, براتلو *berātlu*, برات دارندهٔ صاحبى *bèrāt sāhibi*, a.-t.; *dārendeï bèrāt*, p.-a.

Breveter, v. a., donner le brevet d'un office, برات ويرمك *bèrāt vírmek*, t. — Accorder un privilége à un auteur pour une découverte, ايجاد براتنى توجيه ا *idjād bèrātini tevdjíh it*, a.-t.

Bréviaire, s. m., كتاب صلوات *kitābi salavāt*, فرض اولان صلاواتنك كتابى *farz olān salāvātuñ kitābi*, a.-t.

Brévité, s. f., opposé à longueur, اختصار *ikhtiçār*, a.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, اتمك پاره‌سى *etmek pāreci*, اكمك پارچه‌سى *ekmek pārtchaci*.

Bribes, au pl., restes des repas, طعامدن باقى - قالانى *thā'mden bāqy, qālāni*, a.-t.

Brichet, s. m., le sternum, كوكس كميكى *gueugus guèmïgui*, t.

Bricole, s. f., longe de cuir, قايش *qāïch*, t.

Bride, s. f., كم *guiem*, دزكن *dizgun*, اويان *ouïān*, t.; لجام *li-*

djām, a. — Bride de bonnet, بارته باغی *bārèta bāghy*. — Lien, باغ *bāgh*, بند *bend*, p. — Courir à toute bride, à bride abattue, دولو دزگن ایله *dolou dizgun ilè*. — Un coup, une secousse de bride, اویان سلکمی *oïān silkimi*. — Tenir en bride, dans le devoir, اویانلمق *ouïānlamaq*, ضبطا *zabth it*. — Lâcher la bride à, cesser de retenir, اویانی بوش قومق *ouïāni boch qomaq*. — Rendre la bride à un cheval, دزکنی صالیورمك *dizguini sālyvírmek*. — Serrer la bride, tenir la bride courte à un cheval, دزکین چکمك *dizguin tchekmek*. — Tourner la bride, عطف عنان ا *'athfi 'inān it*, a.-t.

Brider, v. a., کملمك *guïemlèmek*, اویانلمق *ouïānlamaq*. — un cheval, آته اویان اورمق *āta ouïān ourmaq*. — Au fig., réprimer, منع ا *men' it*, a.-t.

Bridon, s. m., bride légère, قنطرمه *qantharma*, t.

Brief, ève, adj., قصه *qyssa*, قصیر *qacyr*, مختصر *moukhtaçar*, a.

Brièvement, adv., مختصربجه *moukhtaçaridjè*, a.-t.

Brièveté, s. f., قصه لق *qyssalyq*, اختصار *ykhtiçār*, a.-t.

Brigade, s. f., لوا *livā*. — Général de —, ou maréchal de camp, میر لوا *mīri livā*, a.

Brigadier, s. m., sous-officier dans la cavalerie, اتلو عسکر چاوشی *atlu 'asker tchāvouchou*. — Brigadier de bateau, le canotier qui borde l'aviron le plus de l'avant, باش کورکچی *bāch kurektchi*, t.

Brigand, s. m., حیدود *haïdoud*, t.; حرامی *harāmi*, a.; یول کسیجی *ïol kèsïdji*, t.

Brigandage, s. m., vol, حیدودلق *haïdoudliq*, یول کسیجیلك *ïol kèsïdjilik*, t.; شناعت *chnā'at*, a. — Déprédation, غارت و تخریب *ghāret u takhrīb*, a.

Brigander, v. n., خرسزلق ا *khyrsyzlyq it*, یول کسیجیلك ا *ïol kèsïdjilik it*, t.

Brigantin, s. m., چکنری *tchekturi*, کوچك قورصان کیمسی *kutchuk qorsān guèmïci*, t.

Brignole, s. f., اریك مقولسی *èrïk maqoulèci*, t.

Brigue, s. f., poursuite vive, دعوا *d'avā*, ادعا *iddi'ā*, طلب *thaleb*. — Faction, parti, سوزی بر ایتمشلرك فرقه سی *seuzi bir itmichlèrun fyrqaçy*, t.

Briguer, v. a., طلب ـ هوس ا *thaleb, haves it*, طالب او *thālib ol*, a.-t.; جان آتمق *djān âtmaq*, t.

Brillamment, adv., کوزلجه *guzeldjè*, t.; رونق ایله *revnaq ilè*.

Brillant, e, adj., qui brille, پارلق *pārlaq*, پارلایجی *pārlāïdji*, یلدرایجی *ïldirāïdji*, t.; شعله وبریجی *ch'eulè vīrīdji*, a.-t.

Brillant, s. m., éclat, lustre; جلا *djilā*, رونق *revnaq*. — Diamant, الماس *elmās*, a.-t.; برلانتی *birlānti*, پرلانته *pirlānta*, t.

Brillanter, v. a., tailler un brillant, بر الماس طاشی یونمق *bir elmās thāchi ïonmaq.* — Orner de pensées subtiles, نکته ایله زینتلمک *nuktè ilè zïnetlèmek*, a.-t.

Briller, v. n., jeter une lumière éclatante, پارلمق *pārlamaq*, یلدرامق *ïldirāmaq*, t.

Brimborion, s. m., جزئ *djuz'i*, a.

Brin, s. m., premier jet d'un végétal, tige d'arbuste, فلیس *filis.* — Brin de plante, فدان *fidān.* — Parcelle, ذرّه *zerrè.* — Il n'est pas resté un brin, ذرّه مقدار قالمدی *zerrè myqtār qālmadi.* — Un brin de paille, صمان صاپی *samān sāpy.* — Un brin, pop., un peu, براز *birāz*, بر پارچه *bir pārtchia*, t.

Brioche, s. f., gâteau, چورك *tcheurek*, t.

Brion, s. m., توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. f., non cuite, کرپیج *kerpidj.* — cuite, طوغله - طوغله *thoughla*, t.

Briquet, s. m., چاقمق *tchiāqmaq.* — Battre le briquet, آتش چاقمق *ātech tchiāqmaq*, t.

Briqueterie, s. f., طغله کارخانه‌سی *thoughla kiārkhānèci*, t.

Briquetier, s. m., طغله‌جی *thoughladji*, t.

Bris, s. m., قرلمه *qyrylma*, قرمه *qyrma*, t.

Brisans, s. m. pl., شاب *chāb.* — Brisant, vague qui se brise contre la côte, دالغه *dālgha*, t.

Brise, s. f., petit vent frais, روزکارجق *rouzgüiārdjiq*, سرین روزکار *serïn rouzguiār.* — Brise du soir, qui se fait régulièrement sentir dans l'archipel, et particulièrement dans le golfe de Smyrne, انباد *embād.* — Jolie brise, سرین روزکار *serïn rouzguiār*, باد عاصف *bādi 'ācyf*, p.-a.

Brise-Cou, s. m., اوچرم *outchouroum*, t.

Brise-Raison, s. m., دلی *dèli*, t.

Brisées, s. f. pl., t. de chasse, اثر ایز *isr, ïz.* — Suivre les brisées de quelqu'un, ایزلمک *izlèmek*, تقلید ا *taqlïd it.* — Aller sur les brisées de quelqu'un, بر کسه‌یه رقیب او *bir kimsèïè raqïb ol.*

Brisement, s. m., des vagues, طلغه چاتلمه‌سی *dhalgha tchātlamaci*, t.

Briser, v. a., rompre, mettre en pièces, قرمق *qyrmaq*, کسرا *kesr it*, پاره‌لمق صمق - صیمق *symaq*, *pāralamaq*, پاره پاره ا *pāra parā it.* — En parlant des flots, چاتلمق *tchātlamaq*, t.

Briser les reins, fatiguer, پک یورلتمق *pek ïouroultmaq.* — Briser le cœur, خاطری شکست ا *khāthyri chikest it.* — Briser la paille, صمانی اوفاتمق *samāni oufātmaq.* — Brisons là, بتوره‌لم *biturèlum.* — Briser ses fers, s'affranchir de la tyrannie, زنجیرلرینی قرمق ظلمدن خلاص بولمق *zendjïrlèrïni qyrmaq*,

zoulmden khalās boulmaq. — Briser les chaînes de quelqu'un, le dégager, تخلیهٔ سبیل ا *takhlīèi sebīl it.* — Se Briser, v. réfl., se casser, être mis en pièces, قرلمق *qyrylmaq*, پاره‌لنمق منکسر *pāralanmaq*, *munkecir ol.* — Se Briser ou Briser, v. n. (contre la côte), قیا اوزرینه دوشمک *qaïā uzèrinè duchmek*, t.

Brisoir, s. m., instrument à briser le chanvre, la paille, کتن دوکه‌جک طوقمق *kèten deukèdjek thoqmaq*, t.

Brisure, s. f., partie brisée, قرقلق *qyrīqlyq*, t.

Broc, s. m., دستی *testi*, کلندر *kilinder*, t. — De bric et de broc, اوتدن برودن *eutèden bèruden.*

Brocanter, v. a., بدللشمک *bèdellechmek*, t.; دکش-مبادله ا *dèïch, mubādèlè it*, تحفجیلك ا *tohafdjilik it.*

Brocanteur, s. m., مطره‌باز *mathrabāz*, دکشیجی *deïchídji*, صاتیجی *sātídji*, t.

Brocard, s. m., raillerie piquante, کسندی *kècindi*, t.

Brocarder, v. a., railler, کسندیه آلمق *kècindiè ālmaq*, t.

Brocart, s. m., étoffe de soie, d'or ou d'argent, دیبا *dībā*. — d'or, سراسر *serācer*, p. — d'argent, کومشلو دیبا *gumuchlu dibā*, t.

Brochage, s. m., دیبا ایشلنمه‌سی *dībā ichlenmèci*, t.

Broche, s. f., شیش *chīch*. — pour le rôti, کباب شیشی *kebāb chíchi*, t. — Mettre à la —, شیشه صپلامق *chíchè saplāmaq*. — Tourner la —, کبابی چویرمک *kèbābi tchèvírmek.*

Brochée, s. f., برشیش طولوسی *bir chīch dholouçou*, t.

Brocher, v. a., tisser, اورمک *eurmek*, طوقومق *dhoqoumaq*. — Écrire, composer à la hâte, عجله ایله تصنیف ا *'adjèlè ilè tasnīf it.* — Couvrir un livre de papier, بر کتابك جزلرینی دیکمک *bir kitābuñ djuzlèrīni dikmek*, کاغدله قاپلمق *kiāghidlè qāplamaq*, t.

Broches, s. f. pl., défenses du sanglier, یمان طوکزك ازو دیشلری *ïabān dhonouzuñ ázou díchlèri*, t.

Brochet, s. m., poisson, طورنه بالغی *thourna bālyghy*, t.

Brochette, s. f., شیشجغز *chíchdjaghaz*, t.

Brocheur, euse, s., de livres, کتاب جزلری باغلیجی *kitāb djuzlèri bāghlaïdji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher. Voy. Brochage.

Brochure, livre broché, فقط جزلری دیکلمش کتاب *faqath djuzlèri díkilmich kitāb.* — Petit ouvrage, کتابجك *kitābdjik*, t.

Brocoli, s. m., قره لحنه *qara lahana*, t.; زنبوط *zenbouth*, a.

Brodequin, s. m., لاپچین *lāptchín*, t.

Brodé, adj., نقشلو *naqychlu*, اشلنمش *ichlenmich*, اشلمه *ichlèmè*, t.

Broder, v. a., نقشلمق *naqichlamaq*, نقش اشلمك *naqch ichlèmek*, a.-t.; كركف ايشلمك *kerguief ichlèmek*, t.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, نقش *naqch*, a.; كركف ايشی *kerguief ichi*, t. — d'or, زردوزلق *zerdouzi*, p.; زردوزلق *zerdouzlyq*, p.-t. — Ornement, زينت *zînet*, a.

Brodeur, se, s., نقش ايشليجی *naqch ichlèïdji*, نقشجی *naqichdji*, t.-a.; كركف ايشليان *kerguief ichlèïen*, t. — en or, زردوز *zerdouz*, p.

Broiement, s. m., دوكمه *deugmè*, ازلش *ezilich*, t.

Bromélie, s. f. Voy. Ananas.

Bromos ou Bromot, s. m., plante vulnéraire détersive, يبان يولافی *ïabān ïolāfi*, t.; دوسر *davser*, a.

Bronchade, s. f., faux pas d'un cheval, سورچمه *surtchmè*, دوشش *duchuch*, t.

Bronchement, s. m., سورچمكلك *surtchmeklik*, t.

Broncher, v. n., سرچمك *surtchmek*, سورچتورمك *surtchturmek* ou سورچرمك *surtchurmek*. — Au fig., faillir, ياكلمق *ïāñilmaq*, t.; خطا ايت *khathā it*, a.-t.

Bronches, s. f. pl., vaisseaux du poumon qui reçoivent l'air, آق جكر طمرلری *âq djiguer dhamarlari*, t.; مجاری الرّيّة *medjāri urrïat*, a.

Bronchial, e, adj., qui appartient aux bronches, مجاری الرّيّه دائر *medjāri urrïatè dāïr*, a.-t.

Bronze, s. m., توج *toudj*, پرنج *pirindj*, p.-t.

Bronzer, v. a., توج رنكنمی *toudj renguini vïrmek*, t.

Broquette, s. f., كوچك اكسر *kutchuk ekser*, p.-t.

Brosse, s. f., vergette, كفه *kefè*. — Gros pinceau, بيوك توی قلمی *buïuk tuï qalemi*, فورچه *fourtchia*, t.

Brosser, v. a., فورچه لمق *fourtchialamaq*, كفه لمك *kièfèlèmek*, t.

Brossier, s. m., فرچه جی *fourtchadji*, t.

Brou, s. m., جوزك پشل قبوغی *djèvizuñ ïèchil qaboughy*, t.

Brouet, s. m., تريد *tirït*, t.

Brouette, s. f., ال عربه سی *el 'arabaci*, t.

Brouetter, v. a., ال عربه سيله كوتورمك *el 'arabacïla gueuturmek*, t.

Brouhaha, s. m., كورلتی *gueurultu*, t.; دمدمه *demdèmè*, p.

Brouillamini, s. m. Voy. Embrouillamini.

Brouillard, s. m., vapeur, طومان *dhoumān*. — Temps de brouillard, طومانلو وصوغوق هوا *dhoumānlu vè soghouq havā*. — Livre de commerce, مسوّده *mucevvèdè*. — Papier brouillard, adj., چرچوه كاغدی *tchertchivè kiāghydi*, t.

Brouillasser, v. imp. Voyez Bruiner.

Brouiller, v. a., mêler, mettre pêle-mêle, قارشترمق *qārichturmaq*,

قارمه قارشق ا *qārma qārichyq it.* — des personnes, بوزوشترمق *bozouchturmaq.* — un liquide, le rendre trouble, بولاندرمق *boulāndurmaq.* — Se Brouiller, v. réfl., بوزوشمق *bozouchmaq*, t.

Brouillerie, s. f., بوزوشقلق *bozouchiqlyq*, بوزش *bozich*, t.; نزاع *nizā'*, شقاق *chiqāq*, a.

Brouillon, s. m., qui jette la dissension, قارشتريجى *qārichturidji*, نزاعجى *nizā'dji*, a.-t. — Ce qu'on écrit avant de le mettre au net, قرالمه *qaralama*, تسويد *tasvīd*, مسوّدة *muceveddet*, a.

Brouir, v. a., قراغودنصكره كنش حرارتندن يانمق *qyrāghouden soñra gunech harārètinden īānmaq*, كونش چالمق *gunèch tchālmaq*, t.

Brouissure, s. f., قراغو زيانى *qyrāghou zīāni*, t.

Broussailles, s. f. pl., چالى *tchāli*, چالى چرپى *tchāli tchirpi*, t.

Brousse, ville de Bythynie, بروسه *brouça.*

Brouter, v. a., اوتلمق *otlamaq*, t.

Broutilles, s. f. pl., menues branches, اغاج دالجغزلرى *aghādj dāldjaghazlari.* — Bagatelles, جزئيات *djuzīāt.* — Vieilleries, اسكى بسكى *eski bouski*, t.; خرت مرت *khourt mourt*, t.

Broyement, s. m., ازبش *ezích*, ازلش *ezilich*, ازلمه *ezilmè*, t.

Broyer, v. a., ازمك *ezmek*, سحق ا *sahq it*, a.-t.

Broyeur, s. m., سحق ايديجى *sahq idídji*, سحّاق *sahhaq*, a.

Broyon, s. m., بويالرى ازه جك طاش *boyālari ezèdjek thāch*, t.

Bru, s. f., كلين *guèlín*, t.

Bruant, s. m., صارى قوشى *sāry qouchi*, صارى اسمه *sāry asma*, t.

Brugnon, s. m., بر صوى قتى شفتالو *bir soï qaty cheftālou*, t.

Bruine, s. f., قراغو *qyrāghou*, t.

Bruiné, e, adj., gâté par la bruine, قراغو يمش *qyrāghou īèmich*, t.

Bruiner, v. imp., قراغو ـ پوص *qyrāghou, pous īāghmaq*, قراغودوشمك *qyrāghou duchmek*, t.

Bruir, v. n., هنكامه ـ شماته ا *henguiāmè, chamāta it*, p.-t.

Bruissement, s. m., شماته *chamāta*, t.-p.; ولوله *velvèlè*, a.

Bruit, s. m., son, شماته *chamāta*, كوتردى *keuturdi.* — Assemblage de sons confus, كورلتى *gurultu.* — Faire du bruit, پاتردى ا *pātyrdi it*, شماته ا *chamāta it.* — Bruit des pieds de personnes qui sautent, courent, اياق پاتردى سى *aïāq pātyrdici.* — Nouvelle, خبر *khaber.* — qui court, سس سوز *ses, seuz*, حوادث *havādis.* — Le bruit s'est répandu que, سس چيقديكه *ses tchyqtíki.* — Murmure, سزلتى *sizilty.* — Renommée, شهرت *cheuhret*, a.

Bruit, éclat que font certaines choses dans le monde, پاتلاق *pātlāq*, پاتلمه *pātlama*, ولوله *velvèlè*. — Exciter du bruit, du tumulte, ولوله براقمق *velvèlè brāqmaq*. — Bruit des coups de fusils, ولولهٔ تفنگ *velvèlèï tufenk*. — Bruit, querelle, trouble, غوغا *gaughā*. — A grand bruit, avec ostentation, طنطنه ایله *thanthana ilè*, a.-t. — A petit bruit, یاواش یاواش *ïāvāch ïāvāch*, t.; مخفیجه *makhfïdjè*, a.-t.

Brulant, e, adj., ینار *ïanār*, یاقیجی *ïāqydji*, حرارتلو *harāretlu*.

Brulé, s. m., consumé, یانمش *ïānmich*, t.; محروق *mahrouq*, a. — Odeur d'un corps qui brûle, یانق قوقوسی *ïānyq qoqouçou*, t.

Brulé, adj., trop cuit, چوق پیشمش *tchoq pïchmich*, t.

Bruler, v. a., consumer par le feu, یاقمق - یقمق *ïāqmaq*, احراق ا اتشه یاقمق *ātèchè ïāqmaq*, *ihrāq it*, a.-t. — Faire du feu de..., آتش یاقمق *ātech ïāqmaq*, t.

Bruler, v. n., être consumé par le feu, یانمق *ïānmaq*. — Être très-chaud, پک اسجاق او *pek issidjāq ol*, آتش کبی یانمق *ātech gubi ïānmaq*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'ychqilè ïānmaq*. — Brûler du désir, پک ارزو ا *pek arzou it*, اشتیاق ا *ichtïāq it*, a.-t.

Bruler, v. a., appliquer le feu sur une partie malade du corps pour la guérir, یاقمق *ïāqmaq*. — Cautériser, داغ یاقمق *dāgh ïāqmaq*, کی اتمک *kèï etmek*, a.-t. — Se Brûler, v. réfl., یانمق *ïānmaq*. — Je me suis brûlé la main, المی یاندم *elimi ïāndum*. — Brûler le café, قهوه قاورمق *qahvè qāvourmaq*.

Brulot, s. m., حرّاقه *harrāqa*, a.; آتش کمیسی *ātech guèmïci*, t.

Brulure, s. f., یانقلق *ïāniqlyq*, t.; اثر حرق *ècèri harq*, a.

Brumal, e, adj., قیشلق *qychlyq*, قیشه منصوب *qïchè mensoub*, t.-a.; شتوی *chetvi*, a.

Brume, s. f., بلوت *boulout*, t.

Brumeux, se, adj., طومانلو *dhoumānlu*, بلوتلو *bouloutlu*, t.

Brun, e, adj., اسمر *esmer*, چرده *tcherdè*, قرمترق *qaramtraq*, بغدای اکلو *boghdāï eñlu*, t.

Brunatre, adj., اسمرجه *esmerdjè*, a.-t.

Brune, s. f., chute du jour, یاتسی زمانی *ïātci zèmāni*, t.-a.

Brunelle, s. f., plante vulnéraire, نوریة *nourïet*, a.

Brunet, te, adj., diminutif de brun, اسمر کیمسنه *esmer kimesnè*, a.-t.

Bruni, s. m., t. d'orfévrerie, partie polie, جلالو *djilālu*, t.

Brunir, v. a., devenir brun, اسمر او *esmer ol*. Voy. Polir.

Brunissage, s. m., جلاله *djilālama*, t.

Brunisseur, se, s., جلاجی *djilādji*, t.

Brunissoir, s. m., مصقله *masqala*, a.

Brusque, adj. com., تیز مزاجلو *tiz mizādjlu*, p.-a.-t.; سرت *sert*, t.; صرب *sarp*, عجول *'adjoul*, a.

Brusquement, adv., سرتلکله *sertliguilè*, عنف ایله *'unf ilè*, a.-t.

Brusquer, v. a., offenser par des paroles dures, سرت سویلمک *sert seuïlèmek*. — une affaire, la terminer vite, برایشی عجله ایله بتیرمک *bir ichi'adjèlè ilè biturmek*, t.

Brusquerie, s. f., سرتلک *sertlik*, t.; عنف *'unf*, a.

Brut, adj., qui n'est pas raffiné, خام *khām*. — Qui n'est pas poli, جلاسز *djilāsyz*. — Qui n'est pas net, تمیز اولمیان *tèmïz olmaïān*, t.; غلیظ *ghalïz*, a.

Brutal, e, adj., grossier, خویراتّ *khoïrāt*, t.; قبا *qabā*. — Emporté, دارغون *dārghoun*, t.

Brutalement, adv., خویراتلغله *khoïrātlyghilè*, t.; حیوانجه *haïvāndjè*, حیوان کبی *haïvān guibi*, a.-t.

Brutaliser, v. a., خویراتلق ا *khoïrātlyq it*, سوکمک *seuïmek*, t.

Brutalité, s. f., خویراتلق *khoïrātlyq*, t.; حیوانلق *haïvānlyq*, a.-t.

Brute, s. f., animal, حیوان *haïvān*, بهیمه *bèhïmè*, pl. بهایم *bèhāïm*, حیوان غیر ناطق *haïvāni ghaïr nāthyq*. — Personne sans esprit ni jugement, بودالّه *boudāla*, t.; عقلسز کمسنه *'aqylsyz kimesnè*, a.-t.

Bruxelles, capitale des Pays-Bas, بروکسلا - بروقسلا *brouqsèlā*.

Bruyamment, adv., شماته ایله *chamāta ilè*, t.

Bruyant, e, adj., شماتهلو *chamātalu*, کورلدیجی *gueuruldaïdji*, t.

Bruyère, s. f., سپرکه اوتی *supurguè oti*, t.

Buanderie, s. f., چماشیر ییقه‌جق یر *tchamāchir ïaïqadjaq ïer*, t.

Buandier, s. m., چماشیرجی *tchamāchïrdji*, چرپیجی *tchirpïdji*, t.

Bube, s. f., élevure sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*, t.

Bubon, s. m., pestilentiel, حمرت *humret*, خیارجق *khïārdjyq*, یمرو *ïomrou*, t.

Buccin, s. m., بوینوز شکلنده اولان صدف *boïnouz cheklindè olān sadef*, t.

Buche, s. f., gros morceau de bois, ایری اودون پارچه‌سی *iri odoun pārtchaci*, کوتک *keutuk*. — Familier, homme stupide, ابله *eblèh*, شاشقن *chāchqyn*, t.

Bucher, s. m., اودونلق *odounlouq*. — Pile de bois, اودون ییغنی *odoun ïighini*, t.

Bucheron, s. m., اودونجی *odoundji*, اودون کسیجی *odoun kèsïdji*, t.

Buchette, s. f., menu bois, انجه اودون پارچه‌سی *indjè odoun pārtchaci*, هیزم *hïzum*, p.

Bude, ville de Hongrie, بدون *boudun*.

Budget, s. m., دولتک سنوی ایراد و مصرف حسابی - دفتری

devlètuñ sènèvi îrâd u masraf hiçâbi, defdèri, a.-t.

Buffet, s. m., سفره طاقمی *sofra thâqymi dolâbi,* t.

Buffle, s. m., quadrupède, صو مانده *sou syghiri, mânda,* t.; قره مانده *qara mânda,* t.; جاموس *djâmous,* a.

Buffle, s. m. (cuir), مانده دریسی *mândâ dèrîci,* t.

Buffletin, s. m., jeune buffle, صو صغری یاوریسی *sou syghyrî îâvrîci,* t.

Buglose, s. f., صغر دلی *syghyr dili,* t.; لسان الثور *liçân us-sor,* a.

Bugrane ou Arrête-Boeuf, s. f., plante, دلبوران اوتی *dilbourân oty,* t.; عجرم *'adjrum,* a.

Buis, s. m., چمشیر *tchimchîr,* t.

Buisson, s. m., چالی *tchâli,* چالیلق *tchâlilyq,* t.

Bukharest, ville de Valachie, بوکرش - بکرش *boukrech.*

Bukharie, contrée d'Asie, بخارا *boukhârâ.*

Bulbe, s. f., چچک صوغانی *tchitchek soghâni.* Voy. Oignon.

Bulbeux, se, adj., صوغان کوکلی *soghân keuklu,* t.

Bulgare, s., habitant de la Bulgarie, بلغار *bulghâr,* t.

Bulgarie, s. f., province de Turquie, بلغار *bulghâr,* بلغار مملکتی *bulghâr memlèkèti,* t.

Bulle, s. f., d'eau, صو قبارجغی *sou qabârdjyghy,* قبالق *qabâlaq.* — Bulle d'or, پافته *pâfte,* t.

Bulletin, s. m., nouvelle, état de la situation journalière, حوادث نامه *havâdis nâmè,* اخبار یومیه *akhbâri ievmîè,* a.-p. — Petit billet, تذکره *tezkèrè,* a.

Buphthalmum ou Oeil-de-Boeuf, s. m., plante, صغر کوزی *syghyr gueuzi,* t.; عین البقر *'aïn ul-baqar,* a.

Buplèvrum ou Oreille-de-Lièvre, s. m., plante, خیر الله *khaïr oullah,* اذان الارنب *ezân ul-erneb,* a.

Bupreste, s. f., insecte, چایرده اولان اوزون باجقلو بر زهرلو سکك *tchâïrda olân ouzoun bâdjaqlu bir zèhirlu siñek,* t.; خنفس *khanfas,* pl. a. خنافس *khounâfis.*

Buraliste, s. m., یازیجی *îâzîdji,* t.

Burat, s. m., bure grossière, قبا - عبا قسمی *qabâ, 'abâ qysmi,* a.-t.

Bure, s. f., عبا *'abâ,* a.

Bureau, s. m., cabinet où l'on travaille, یازو اوطه‌سی *îâzou odhâci,* t.

Bureau d'administration, قلم *qalem,* pl. a. اقلام *aqlâm.* — de la chancellerie d'état à Constantinople, بکلك قلمی *bèïlik qalèmi,* a.-t. — Table à écrire, چکمجه سفره *tchekmèdjè sofra,* اقچه تختاسی *aqtchè takhtaci,* t.

Burette, s. f., ابریجق *ibrîdjyq,* t.

Burin, s. m., دمر قلم *dèmir qalem,* t.-a.; منقاش *minqâch,* a.

Buriner, v. a., اویمق *oïmaq*, دمر قلم ایله یونمق *dèmir qalem ilè ïonmaq*, t.

Burlesque, adj., خوراتهجی *khorātadji*, شقاجی *chaqādji*, خوراتهلو *khorātalu*, کولهجك *gulèdjek*, t.

Burlesquement, adv., شقا ایله *chaqā ilè*, t.

Busc, s. m., سینه بندی *sïnè bendi*, p.

Buse, s. f., espèce d'oiseau de proie, غم خورك *gham khorek*, t. — Au figuré, sot, ignorant, بودالہ *boudāla*, t.; جاهل *djāhil*, a.

Busquer, v. a., mettre un busc, سینه بندی قومق *sïnè bendi qomaq*, t.

Busserole, Bousserole, s. f., arbrisseau, بر نوع قوجه یمشی اغاجی *bir nev'i qodja ïèmichi aghādji*, t.; عنب الدّبّ *'aneb uddebb*, a.

Buste, s. m., انسانك یارم بویلو اولان مجسّم صورتی *insānuñ ïārim boïlu olān mudjessim sourèti*, a.-t.

But, s. m., point où l'on vise, اوق نشانی *oq nichāni*, t.-p.; نشان *nichān*, p.; آماج *āmādj*, هدف *hedef*. — Frapper au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*, a. — Intention, نیّت *nïyet*, مرام *mèrām*, مقصود *maqsoud*, a. — Atteindre son but, مرامنه واصل او *merāminè vācil ol*, مرادنه نائل او *murādinè nāïl ol*. — De but en blanc, inconsidérément, دوشنمکسزین *duchunmeksizïn*, t.

Buter, v. n., — نشانه آتمق اورمق *nichānè âtmaq, ourmaq*. Voy. Broncher.

Se Buter à..., v. réfl., se déterminer, کوکلی صاپلتمق *gueuñuli sāplatmaq*. — Être contraires, opposés l'un à l'autre, بربرینه مخالف *birbirinè moukhālif ol*. — Tendre vers, قصد ا *qasd it*, a.-t.

Butin, s. m., یغما *ïaghmā*, دویم *doïoum*, t.; شکار *chikiār*, p.; دیوملق *doïoumlyq*, اقترمه *aqtarma*. — légal, غنیمت *ghanïmet*, a.; غنیمت مالی *ghanïmet mālï*, a.-t.

Butiner, v. n., یغمالمق *ïaghmālamaq*, یغما ا *ïaghmā it*, t.

Butireux, se, adj., de la nature du beurre, یاغلو *ïāghlu*, t.

Butor, s. m., oiseau de marais, باتقچیل *bātaqtchïl*, بالقچل *bālyqtchil*, t.; ماهی خور *māhi khor*, p. — Au fig., stupide, lourdaud, ابلہ *eblèh*, شاشقون *chāchqun*, اوغوز *oghouz*, t.

Butte, s. f., petite élévation, دپه *tepè*. — Être en butte à..., exposé à..., نشانه او *nichānè ol*, مظهر *mazher ol*. — En butte à l'inimitié, مظهر عداوت *mazheri 'adāvet*. — Se mettre en butte à, موجب او *moudjib ol*, a.-t.

Buvable, adj., ايچلور *itchilur*, ايچجك *itchèdjek*, t.

Buveur, se, s., simplement celui ou celle qui boit, ايچيجى *itchidji*. — de vin ou liqueurs fortes, ايچقيجى *itchqydji*, t.; باده نوش *bādè nouch*, p.; عشرت اربابى *'ichret erbābi*, a. — Ivrogne, بكرى *bekri*, t.

Buvotter, v. n. fam., صوره صوره ايچمك *sora sora itchmek*, يوتم يوتم ايچمك *ïoutoum ïoutoum itchmek*, t.

C

C, s. m., troisième lettre de l'alphabet, حروف هجائنك اوچنجى حرفى *houroufi hèdjènuñ utchundju harfi*, a.-t.

Ça, interjection pour commander ou encourager, هايك *hāïdè*. — Çà, or çà, maintenant, à présent, امدى *imdi*, دى امدى *di imdi*, t.

Ça, adv., بونك *bounda*, بوراده *bourāda*, شوراده *chourāda*. — Çà, allons, كيدلم *guidèlum*, هايك *hāïdè*, t.; يا الله *ïāllah*, a.

Ça et là, اوتده برده *eutèdè berudè*, شورايه بورايه *chourāïa bourāïa*. — Par deçà, اوته طرفدن *eutè tharaftan*. — Courir çà et là, اورايه بورايه سكرتمك *orāïa bourāïa sèguirtmek*, t.

Ça, pron. pop. fam., cela, cette chose là, بو نسنه *bou nesnè*, بو شئ *bou cheïi*, بو *bou*, t.

Ça (De-), en deçà, prép., de ce côté-ci, برده *berudè*, بو طرفك *bou tharafta*, t.; برو طرفك *béru tharafta*. — En-deçà de la montagne, طاغك برو طرفنده *dhāguñ béru tharafında*. — Qui çà? qui est-ce? كيمدر *kïmdur*, كيمدر بو *kïmdur bou*, كيمدر او *kïmdur o*.

Cabale, s. f., art prétendu du commerce avec les esprits, علم روحانى *'ylmi rouhāni*, a.-t.; سحر بازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.-t. — Complot, intrigue, machination, يارامزلقله برلشمه *ïārāmazlyqla birlechmè*, حيله بازلق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; دسيس *dècïs*, pl. دسايس *dèçāïs*, a.; كزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, a.-t.

Cabaler, v. n., حيله بازلق ا *hilèbāzlyq it*, a.-p.-t.; برلشك ا *birlik it*, يارامزلقله اوغراشمق *ïarāmazlyqla oghrāchmaq*, كزلو اتفاق ا *guizlu ittifāq it*, a.-t.

Cabaleur, s. m., intrigant, يارامزلقله چاليجى *ïarāmazlyqla tchālidji*, t.; حيله باز *hïlè bāz*, a.-p.; محرّك *mouharrik*, a.

CABANE, s. f., قالبه *qāliba*, vulg. كلبه *kulbè*, اوبه *oba*, صلاش *salāch*, ايزبه *izbè*. — Fête des cabanes pour les juifs, عيد المظلّة *'yd el-mezellet*, a.

CABARET, s. m., lieu où se vend le vin, ميخانه *meïkhānè*, p.-t. — Gargote, آشخانه *âchkhānè*. — Plateau, طبله *thabla*, دپسی *tepsi*. — Plante, اساروون *açāroun*, چوبان دودکی *tchobān dudugui*, t.

CABARETIER, s. m., ميخانه‌جی *meïkhānèdji*, p.-t. — Gargotier, آشجی *âchdji*, t.

CABAS, s. m., كوفه *kioufè*, t.

CABESTAN, s. m., بوجورغات *boudjourghāt*, حلات چقرغنی *halāt tchiqryghy*. — Virer le —, حلات چقرغنی چويرمك *halāt tchiqryghyni tchèvīrmek*, t.

CABILLAUD ou CABLIAU, s. m., morue fraîche, تازه باقله *tāzè bāqlè*, باقله بالغی *bāqla bālyghy*, t.

CABILLE ou CABILE, s. f., tribu des Arabes, قبيلة *qabīlet*, pl. قبايل *qabāïl*, a.

CABINET, s. m., petite chambre, ايچ اوطه *itch odha*. — de travail et d'étude, يازو اوطه‌سی *iāzou odhaci*, t.; خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, a.-p. — Lieu où l'on conserve des objets précieux, خزنه *khaznè*, corruption de خزينه *khazīnè*; خزينه اوطه‌سی *khazīnè odhaci*, اشيای عجيبة الصناعتی مشتمل خزينه *echiāï 'adjibet us-sanā'ati muchtèmil khazīnè*. — des médailles, قديم الزّمان سكه‌لرينك خزينه اوطه‌سی *qadīmuzzèmān sikkèlèrīnuñ khazīnè odhaci*. — Conseil intime d'une cour, خاصّه ديوانی *khāssa divāni*, مشورت ملكيه *mechvèrèti milkiïè*, a.; ديوان پادشاهی *dīvāni pādichāhi*. — Secrets d'une cour, اسرار دولت *esrāri devlet*. — Courrier de —, دولت اولاغی - قربری *devlet oulāghy, qourièri*. — Tonnelle, berceau couvert de verdure, باغچه كولكه‌لكی *bāgtchè gueulguièligui*. — Lieux d'aisance, ادبخانه *edeb khānè*, a.-p.

CABLE, s. m., پالامار *pālāmār*, غومنه - غمنه *ghomèna*. — Filer le —, غومنه‌يی صاليويرمك *ghomènaï sālyvīrmek*, t.

CABLER, v. a., faire des câbles, پالامار ايشلمك - اورمك *pālāmār ichlèmek, eurmek*, t.

CABOCHE, s. f. fam., tête, كلّه *kellè*. — Grosse —, ايری كلّه *iri kellè*. — Petit clou à grosse tête, ايری باشلو اكسر *iri bāchlu ekser*, t.

CABOCHON, s. m., pierre précieuse qui n'est pas travaillée, ايشلنمامش جوهر طاشی *ichlenmèmich djevher thāchi*, خام طاش *khām thāch*, t.

CABOTAGE, s. m., navigation le long des côtes, كمينك قيلری طولاشمقلغی *guèminuñ qyïlèri dholāchmaqlyghy*. — Première partie de la science du pilotage, قولاغوز علمنك

ابتداسی *qoulāghouz 'ylminuñ ibtidācy*, t.

Caboter, v. n., کمی ایلـــه ساحلدن ساحله طولاشمق *guèmi ilè sāhylden sāhylè dholāchmaq*, کمی ایله اسکله‌دن اسکله‌یه امتعـــه کتورمك *guèmi ilè iskèlèden iskèlèiè emti'a guèturmek*, کمی قیلری صیبیروب کتمـــك *guèmi qylèri sürup guitmek*, t.

Caboteur, s. m., کمی کراجیسی *guèmi kirādjïci*, t.

Cabotier, s. m., navire, ساحلدن ساحله امتعه کتورن کیراجـــی - کمیسی *sāhylden sāhylè emti'a guèturen kïrādji, guèmïci*, t.

Caboul, ville de l'Indostan, کابل *kiāboul*.

Cabrer (Se), v. r., se dresser sur les pieds de derrière, se dit particulièrement des chevaux, شاخ قالقمق *chākh qālqmaq*, شاخلنمق *chākhlanmaq*. — S'emporter, پـــك طارلمق *pek dhārylmaq*, t.; تهوّره کلمك *tehāvvurè guelmek*, a.-t.

Cabri ou Cabril, s. m., jeune chevreau, کچی اوغـــلاق *oghlāq*, یاوریسی *ketchi ïāvryсy*, t.

Cabriole, s. f., پرتاو *pertāv*, t.

Cabrioler, v. n., قالغمق *qālghymaq*, t.; پرتاوا *pertāv it*, p.-t.

Cabriolet, s. m., ایکی تکرلکلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

Cabrioleur, s. m., پرتاو ایدیجی *pertāv idïdji*, t.

Caca, s. m. pop., excrément d'enfant, اوغلانجق بوقی *oghlāndjyq boqy*, t.; ققا *qaqā*, a.

Cacade, s. f., décharge du ventre, سچمه *sytchma*. — Au fig., entreprise folle, تدبیرسز عملی *tedbïrsyz 'amèli*, یولسزلق *ïolsyzlyq*, t.

Cacalia, s. f., plante, قاقلی *qāqyli*, a.; مسك اوتـــی *misk oty*, دوه اوتی *dèvè oty*, t.

Cacao, s. m., هند بادمی *hind bādèmi*, چوقولاته بادمیسی *tchoqolāta bādèmïci*, t.

Cachalot ou Cachelot, s. m., espèce de poisson, عروسة البحر *'aroucet ul-bahr*, a.

Cache, s. f. fam. V. Cachette.

Caché, e, adj., کزلو *guizlu*, صقلو *saqlu*, کزلنمـــش *guizlenmich*, t.; مخفی *makhfi*, a. — Rien ne lui est caché, اکا کزلو نسنه یوقدر *anā guizlu nesnè ïoqtur*.

Cache-Cache, s. m., بر جنس چوجق اویونی *bir djins tchodjouq oïouni*, t.

Cachectique, adj. com., سوقنیه علتنه مبتلا *souï qanïè 'yllètinè mubtelā*, a.-t.

Cachemire, s. m., la ville ou le pays même, کشمیر *kechmïr*. — Espèce de châle des environs de la ville de ce nom, شال کشمیر *chāl*, شال لاهور *chāli kechmïr*, لاهور شالـــی *lāhor chāli* ou شال لاهوری *chāli lāhori*, a.-t. Voy. شال dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cacher, v. a., کزلمك *guizlèmek*, صقلمق *saqlamaq*, t. — Ne pas

laisser voir, كوسترمه‌مك *gueustermèmek*, t.; كتم ا *ketm it*, سترا *setr it*, اخفا *ikhfā it*, a. — Cacher un secret, سرّ صقلمق *sirr saqlamaq*. — Couvrir, اورتمك *eurtmek*, t.

Se Cacher, v. réfl., كزلنمك *guizlenmek*, صقلنمق *saqlanmaq*, مستور - مخفی اول *mestour, makhfi ol*, a.-t.; سكمك *siñmek*. — Ne pas se laisser voir, كورنمك *gueurunmèmek*, t.

Cachet, s. m., pour cacheter et empreinte, مهر *muhur*, p.-t.; خاتم *khātem*, a. — L'empreinte même du cachet, مهرك نقشی *muhuruñ naqchi*, a.-t.

Cacheter, v. a., مهرلمك *muhurlèmek*, مهر اورمق *muhur ourmaq*, p.-t.; تمهيرا *temhír it*, a.-t.

Cachette, s. f., lieu propre à se cacher, كزلو يير *guizlu ïer*, كزلنجك *guizlènèdjek ïer*, t. — En cachette, كزلوجه *guizludjè*, t.; مخفيجه *makhfidjè*, خفيةً *khoufiïèten*. — En cachette de moi, بندن كزلو *benden guizlu*. — Faire une chose en cachette, بر ايشی خفيةً ايشلمك *bir ichi khafiïèten ichlèmek*.

Cachexie, s. f., dépravation des humeurs, سوء الاخلاط *souïl-ākhlāth*, سوء القنية *souïil-qanïè*, a.

Cachot, s. m., زندان *zindān*, p.; كزلو زندان *guizlu zindān*, قانلو قويی *qānlu qouïi*, بودرم *boudroum*, t. — Mettre au —, بودرمه وضع ا *boudroumè vaz' it*, t.

Cachotterie, s. f., كزلو حركت *guizlu hareket*, a.-t.

Cacis, s. m., بر جنس قره فرنك اوزمسی *bir djins qara frenk uzumu*, t.

Cacocholie, s. f., dépravation de la bile, صفرا بوزلمسی - انقلابی *safrā bozoulmaci, inqylābi*, انقلاب الصفرا *inqylāb us-safrā*, a.

Cacochyme, adj. com., ضعيف المزاج *zaïf ul-mízādj*, a.; ردئ الكيموس *redii ul-kímous*, a.

Cacochymie, s. f., اخلاط فاسدنك كثرتی *ākhlāthy fācidènuñ kesrèty*, a.-t.; ردائت الاخلاط *redā'et ul-ākhlāth*, ردائت الكيموس *redā'et ul-kimous*, a.

Cacophonie, s. f., اهنكسزلك *āhenksyzlyq*, p.-t.; سسسك اويغونسزلغی *seçuñ ouïghounsyzligui*, سسك بدلكی *seçuñ bedligui*, t.

Cadastre, s. m., كافهٔ املاك مملكتك حسابی - تعدادی *kiāfèï emlāki memlèkètuñ hiçābi, te'adādi*, a.-t.

Cadavéreux, se, adj., لاشلو *lāchlu*, t.; جيفه‌لو *djïfèlu*, a.-t.; اولوبه بكزر *euluïè beñzer*, t.; جيفی *djïfii*, a.

Cadavre, s. m., لاش *lāch*, لش *lech*, t.; جيفة *djïfet*, ميت *meït*, a.

Cade, s. m., grand genévrier, بر جنس بيوك اردج اغاجی *bir djins büuk erdedj aghādji*, a.-t.

Cadeau, s. m., هديه *hèdïè*, pl. هدايا *hedāïā*, a.; ارمغان *ermaghān*,

بخشیش *bakhchîch*, برکزار *berguzār*, p.

Cadenas, s. m., اصمه کلید *asma kilîd*, کلید *kilîd*. — Cadenas à lettre, حرفلو کلید *harflu kilîd*, a.-t.

Cadenasser, v. a., کلیدلمك *kilîdlèmek*, t.; تقفیل ا *taqfîl it*, آصمه کلیدیله کلیدلمك *âsma kilîdilè kilîdlèmek*, t.

Cadence, s. f., terminaison d'une phrase harmonique, آهنك *âhenk*. — Mesure qui règle le mouvement de la danse, اصول *ouçoul*. — Mesure des vers, وزن *vezn*, pl. اوزان *evzān*, a.

Cadencé, adj., آهنکلو *âhenklu*, p.-t.; موزون *mevzoun*, a.

Cadencer, v. a., des phrases, سوزی صره لتمق *seuzu syralatmaq*. — des vers, وزن ایله اوقومق *vezn ilè oqoumaq*, a.-t.

Cadène, s. f., chaîne de fer avec laquelle on attache les forçats, فورسه زنجیری *força zendjîri*, t.

Cadenette, s. f., اورلمش صاچ *eurulmuch sātch*, t.

Cadet, te, s., celui ou celle qui est le plus jeune des enfans, اك کوچك اولاد *eñ kutchuk evlād*, اولادك کوچکی *evlāduñ kutchuguy*. — Frère, کوچك قرداش *kutchuk qardāch*. — Sœur cadette, کوچك قز قرداش *kutchuk qyz qardāch*, t. — Cadet dans l'armée, جنکجی شاکردی *djenkdji chāguirdi*, t.

Cadette, s. f., pierre de taille pour le pavé, ایری قالدرم طاشی *iri qāldurum thāchi*, t.

Cadi, s. m., قاضی *qāzy*, vulg. *qādy*, pl. قضات *qouzāt*, a. — Monsieur le juge, قاضی افندی *qāzy efendi*, قاضی عسکر *qāzi 'asker*. — Grand juge; il n'y en a que deux dans l'empire ottoman : l'un pour la Turquie d'Europe, et l'autre pour celle d'Asie. Voy. le mot قاضی dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cadix, ville d'Espagne, قادس *qādis*.

Cadmie, s. f., espèce de suie métallique, قلیمیه *qlymîa*, قیلمیا *qylimîā*, a.-p.

Cadogan ou Catogan, s. m., صاچ باغی *sātch bāghy*, t.

Cadole, s. f., بر جنس قپو ماندالی *bir djins qapou māndāli*, t.

Cadran, s. m., solaire, کونش ساعتی *gunech sā'ati*, a.-t.; ساعت شمسیه *sā'ati chemsiè*, ارتفاع تختهسی *irtifā' takhtaci*. — de montre, ساعت تختهسی *sā'at takhtaci*, a.-t.

Cadre, s. m., bordure de tableau, پرواز *pervāz*, p.; تصویر کناری *tasvîr kènāri*, a.-t. — Châssis, چرچوه *tchertchivè*, t. — Tableau, تصویر *tasvîr*, a.; تصویر تختهسی *tasvîr takhtaci*, a.-t.

Cadrer, v. n., اوبغون کلمك *ouïghoun guelmek*, یقشمق *iaqychmaq*, اویمق *ouïmaq*, t.

Caduc, que, adj., vieux, cassé, قوجامان *qodjāmān*, اختیارلنمش

ykhtiārlanmych, t.; فرتوت *fertout*, a. — De peu de durée, فانی *fāni*, بی بقا *bi baqā*, غیر جاویدانی *ghaïr djāvidāni*, a.-p. — Mal caduc, épilepsie, طوطارق *thouthāryq*, طوطارقلق *thouthāryqlyq*, صرع خسته لغی *sara' khastalyghy*, a.-t.; صرع *sar'*, vulg. *sara'*, a.

Caducité, s. f., état de l'homme caduc, قوجامانلق *qodjāmānlyq*, اختیارلق *ykhtiārlyq*, a.-t.; عجز *'adjz*, هرم *herm*, a.

Cafard, e, adj., مرایی *murāï*, a.; ریاکار *riākiār*, a.-p.

Cafarderie, s. f., مرایلك *murāïlyq*, a.-t.

Cafas ou Caps, s. m., sorte de panier fait en branches de palmier, قفص *qafas*, pl. اقفاص *aqfās*, a.

Caffa, ville de Crimée, كفه *keffe*; l'ancienne Théodosie.

Café, s. m., fève du cafier, قهوه *qahvè*. — Café moka, یمن قهوه سی *ïemen qahvèci*. — Lieu où l'on prend le café, قهوه خانه *qahvè khānè*. — Un café, قهوه خانه *qahvè khānè*, قهوه جی دکانی *qahvèdji dukkiāni*, قهوه دکانی *qahvè dukkiāni*. — Fève de café, بن *bunn*, a. — Une tasse de —, بر قهوه فنجانی *bir qahvè findjāni*. — Brûler le café, قهوه یی قاورمق *qahvèï qāvourmaq*. — Le moudre, قهوه یی اوکوتمك *qahvèï eugutmek*.

Cafetan, s. m., robe d'honneur en Turquie, قفتان *qaftān*, t. — Revêtir d'un —, قفتان کیدرمك *qaftān guëïdurmek*.

Cafetier, s. m., قهوه جی *qahvèdji*, a.-t. — On appelle également ainsi en Turquie, dans les hôtels des grands, le valet chargé de la préparation du café.

Cafetière, s. f., قهوه ابریغی *qahvè ibrîghy*, a.-t.

Caffilla, s. f., caravane en Asie et en Afrique, قافلة *qāfilet*, pl. قوافل *qavāfil*, a.

Cafier, s. m., arbre qui porte le café, قهوه اغاجی *qahvè aghādji*, a.-t.; شجر البنّ *chedjer el-bunn*, a.

Cage, s. f., pour renfermer les oiseaux, قفس *qafes*, a. — de bâtiment, les quatre gros murs, بنانك *binānuñ qāfeci*, بر بنانك قفسی *bir binānuñ dort buïuk divārlèri*, t.

Cagnard, adj., paresseux, تنبل *tembel*, اشنكن *uchunguen*, t.

Cagnarder, v. n., تنبللك ا *tembellik it*, t.

Cagnardise, s. f. fam., تنبللك *tembellik*, t.

Cagneux, se, adj., دزلری قصق *dizlèri qycyq*, اکری باجاقلو *ègri bādjāqlu*, t.

Cagot, e, adj., صوفیلق صاتیجی *sofoulyq sātîdji*, t.; مرایی *murāï*, a. Voy. Hypocrite.

Cagoterie, s. f., ساخته صوفیلق *sākhtè sofoulyq*, مراییلق *murāïliq*, a.-t.; زهد کاذب *zohdi kiāzib*, a.

CAGOTISME, s. m., زاهد كاذبـك *zāhidi kiāzibuñ* - زعمـى مشربى *mechrèbi, zu'mi*, a.-t.; صوفيلـق صاتمه *sofoulyq sātma*, t.

CAHIER, s. m., دفتر *dèfter*, جزء *djuz*, a. — Le cahier des charges, des dépenses, مصرف دفترى *masraf deftèri*, a.-t.

CAHOS, s. m. Voy. CHAOS.

CAHOT, s. m., دپرنش *tèprènich*, عربه صارصلمه‌سى *'araba sārçalmaci*. Voy. SECOUSSE.

CAHOTAGE, s. m., صارصلمه *sārçalma*, صارصمه *sārçama*, دپرنمه *tèprenmè*, اوينامـه *oïnama*, t.

CAHOTANT, E, adj., دپرديجى *tèprèdidji*, اوينادیجى *oïnādidji*, t.

CAHOTER, v. a., صارصمق *sārçamaq*, دپرتمك *tèpretmek*, اوينا تمق *oïnātmaq*, t.

CAHUTTE, s. f., كلبه *kulbè*, كوچ اوى *gueutch èvi*, t.

CAÏEU, s. m., - چچك صوغانى فلزى - قوزوسى *tchitchek soghāni, filizi, qozoucy*, t.

CAÏQUE, s. m., esquif long et léger en usage à Constantinople, قايق *qāïq*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

CAILLE, s. f., بلدرجن *bildurdjin*, بولدرجين *buldurdjïn*, t.

CAILLE-LAIT OU GALLIUM, s. m., plante, سدى يوغـردجـق اوت *sudi ïoghourdadjaq ot*, مايه *māïè*, t.

CAILLEMENT, s. m., قويولمه *qoïoulama*, قويولق *qouïoulyq*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

CAILLÉ, s. m., lait caillé, يغورت قايمقلنمش - يوغورت *ïoghourt*, - يوغورتلنمش سود *qāïmaqlanmich, ïoughourtlanmich sud*, t.

CAILLER, v. a., coaguler, قويولتمق *qouïoulatmaq*, يغورلمق *ïoghourlamaq*. — Se cailler, قويولنمق *qoïoulanmaq*, يغورتلنمق *ïoghourtlanmaq*, مايه طوتـمـق *māïè thoutmaq*, انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

CAILLETEAU, s. m., بلدرجـن پلازى *bildurdjïn palāzi*, t.

CAILLETER, v. n., ياوه سويلمك *ïāvè seuïlèmek*, t.

CAILLETOT, s. m., برنوع كوچك قلقان بالغى *bir neo'y kutchuk qalqān bālyghy*, t.

CAILLETTE, s. f., partie de l'animal où l'on trouve la présure à faire prendre le lait, حيوان معلاسـى كى ايچنك سود مايه‌سى بولنور *kaïvān m'idèci ki itchindè sud māïèci boulounour*. — Femme babillarde, يكشاق قارى *ïañchaq qāry*, t.

CAILLOT, s. m., - قويولنمـش يغورتلنمش قان *qoïoulanmich, ïoghourtlanmich qān*, t.

CAILLOU, s. m., چاقل طاشـى *tchāqyl thāchi*, چقمق طاشى *tchaqmaq thāchi*, t. — Caillou de rivière, چاى طاشى *tchaï thāchi*.

CAILLOUTAGE, s. m., amas de cailloux, چاقل طاشى يیغنـى *tchāqyl thāchi ïighyni*. — Ouvrage de cailloux, چاقللو ايشى *tchāqyllu ichi*, t.

Caillouteux, se, adj., چاقللو *tchāqyllu*. — Chemin —, چاقللو يول *tchāqyllu ïol*, t.

Caïmacan, s. m., lieutenant du grand visir, قايمقام *qāïmeqām*, a. (Ce mot signifie également aujourd'hui en Turquie lieutenant-colonel.)

Caïman ou Kaïman, s. m., يكى دنيادن بر نوع تمساح *ïeñi duniāden bir nev'y timsāh*, t.

Caire (le), capitale de l'Égypte, قاهرة *qāhiret, qāhirè*, القاهرة *el-qāhyret*, مصر قاهره *mycyr qāhirè*.

Caisse, s. f., coffre, صندیق *sandyq*, صندوق *sandouq*, pl. صنادیق *sènādyq*. — Coffre-fort de banquier, de marchand, خزینه صندوغی *khazïnè sandoughy*, صرّاف صندوغی *sarrāf sandoughy*. — militaire, اوردو خزینه‌سی *ordou khazinèci*. — Tambour, طاول *dhāvoul*, t.; طبل *thabl*, a. — Battre la —, طاول چالمق *dhāvoul tchālmaq*.

Caissier, s. m., خزینه دار *khazïnè dār*, vulg. *haznadār*, a.-p.; صندوق امینی *sandouq èmïni*.

Caisson, s. m., جبه خانه صندوغی *djèbè khānè sandoughy*, a.-t.

Cajoler, v. a., اوخشامق *okhchāmaq*, t.; مداهنه ایلمک *mudāhènè ëïlèmek*, طاتلو دیل ایله الداتمق *thātlu dil ilè aldātmaq*, t.

Cajolerie, s. f., اوخشامه *okhchāma*, t.; تملق *tèmelluq*, مداهنه *mudāhènè*, a.

Cajoleur, se, s., اوخشایجی *okhchāïdji*, t.; مداهنه‌جی *mudāhènèdji*, a.-t.

Cal, s. f., callosité, ناصور *nāçour*, t.; طاوق کوتی *thāvouq gueutu*, t. — Avoir des cals aux mains, ناصورلنمق *nāçourlanmaq*. — Cal ou calus sur un os fracturé, قریق کمیکك قالمش یاره اثری *qyryq guèmiktè qālmich ïāra ècèri*.

Calade, s. f., انیش *enich*, t.; نزول *nuzoul*, a.

Calaison, s. f., profondeur d'un navire, کمی دریکلکی *guèmi diriñligui*, کمینك اشاغی طرفی *guèminuñ achāghy tharafi*, t.

Calament, s. m., plante, یبان نانه‌سی صو یارپوزی *ïabān nānèci sou ïārpouzi*, t.; حبقة التمساح *habaqat et-temsāh*, حبق الما *habaq el-mā*, a.

Calamine, s. f., اق توتیا *aq toutiā*, t.; حجر سلیمانی *hadjèri sulèïmāni*.

Calamite, s. f., مقناطس طاش *miqnāthis thāch*, دمر قپان *dèmir qapān*, a.-t.; مقناطس *miqnāthis*, a.

Calamité, s. f., بلا *bèlā*, مصیبت *moucïbet*, آفت *āfet*, بلیه *belïè*, فلاکت *felāket*, a.

Calamiteux, se, adj., فلاکتلو *fèlāketlu*, مصیبتلو *moucïbetlu*, a.-t. — Temps —, مصیبت وقتلری *moucibet vaqytleri*.

Calamus, s. m., (verus), roseau du Levant, قلم *qalem*, یراعة *ïerā'at*, a.

Calamus-Aromaticus, s. m., قصب الدريرة *qaçab ez-zerîret*, a.

Calandre, s. f., sorte de grive ou alouette, بر جنس چاير قوشی *bir djins tchâïr qouchy*, t.

Calandre, s. f., insecte, تحل بتی *takhl biti*, بغدای بتی *boghdâï biti*, غله بتی *gallè biti*, t. — Cylindre pour lustrer les étoffes, قماش منكنه سی *qoumâch menguenèci*, مهره *muhrè*. — Passer le drap à la calandre, چوقه يی مهره لمك *tchoqaï muhrèlèmek*. — Action de calandrer, مهره لمه *muhrèlèmè*, t.

Calandrer, v. a., مهره لمك *muhrèlèmek*, مهره اورمق *muhrè ourmaq*, t.

Calcaire, adj., كرجلنه بيله جك *kiredjlènè bîlèdjek*. — Pierre —, كرجلنه بيله جك طاش *kiredjlènè bîlèdjek thâch*, t.

Calcanéum, s. m., os, اوقچه كمكی *euqtchè guèmugui*, t.; عظم العقب *'azm ul-'aqab*, a.

Calcédoine, ville de l'Asie-Mineure, située en face de Constantinople, قاضی كويی *qâdi keuï*, اخليد دنيا *akhlîd dounîâ*, a. — Agathe blanche, اق بابا قوری *aq bâbâ qouri*, بلغمی طاش *balghami thâch*, t.

Calcination, s. f., تكليس *teklîs*, a.; كرجلنمه *kiredjlenmè*.

Calciné, e, adj., كرج حالنه دونمش *keredj hâlinè deunmich*.

Calciner, v. a., تكليس ا *teklîs it*, برنسنهٔ كرج ا *bir nesnèï kiredj it*, كرجه دوندرمك *keredjè deundermek*, كرج حالنه دوندرمك *keredj hâlinè deundermek*, t.

Calcul, s. m., compte, صايش *sâïch*, صاغش *sâghych*, t.; حساب *hiçâb*, a. — D'après mon —, بنم حسابمه كوره *bènum hyçâbumè gueurè*. — Erreur de calcul, سهو حساب *sehvi hyçâb*. — Pierre qui se forme dans les reins, حصات *haçât*, a.; قوم *qoum*, طاش *thâch*, t.

Calculable, adj., صايلور *sâïlur*, حساب صايله بيلور *sâïla bîlur*, احصی اولنه جق *hyçâb olounadjaq*, ïouhça, a.

Calculateur, s. m., صاييجی *sâïdji*, حساب ايديجی *hyçâb idîdji*, a.-t.; محاسب *mouhâcib*, a.

Calculé, e, adj., صايلمش *sâïlmich*, t.; معدود *ma'doud*, محسوب *mahsoub*, a.

Calculer, v. a., صايمق *sâïmaq*, حساب ا *hiçâb it*, a.-t.

Calculeux, se, adj., graveleux, حصاتلو *haçâtlu*, حصوی *haçavii*, a.

Calcutta, ville du Bengale, كالكته *kiâlkèta*.

Caldée, s. f. Voyez Chaldée.

Cale, s. f., abri pour les vaisseaux sur chantier, اورتولو قزاق *eurtulu qyzâq*, t. — Pour les vaisseaux entre deux pointes de terre ou de rochers, دكز قولتغی *dèñyz qoltoughy*. — Fond de cale, lieu le plus bas d'un vaisseau, كمينك ديبی *guèminuñ dibi*. — Petit morceau de bois pour

redresser une chose, درسك *dirsek*, بسلمه *beslèmè*. — d'un vaisseau, كمينك ديبسى *guèminuñ dïbi*, صابوره محلى *sâboura mahalli*, t.

Calebasse, s. f., fruit en forme de citrouille, قباق *qabâq*. — Sorte de bouteille faite d'une courge vidée, ياتق *ïâtyq*, t.

Calèche, s. f., برجنس آچق *bir djins âtchyq hintov*, كالشقه *kâlechqa*, t.

Calèçon, s. m., ايچ دونى *itch doni*, طومان *dhoumân*, t.

Caléfaction, s. f., آتشك اسيلكيى *âtèchuñ icyliguy*, t.; حرّ النار *hourr en-nâr*, a.

Calembour, s. m., تجنيس *tedjnîs*, a.

Calembredaines, s. f., بوش لاقردى *boch lâqyrdy*, خلطيّات *khalthyât*, au pl. ترّهات *turrèhât*, t.

Calender, s. m., classe de religieux turcs et persans qui se rasent les cheveux et la barbe, قلندر *qalender*. Voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Calendes, s. f. pl. fam., هر آيك الكى كونى *her âïuñ ilk guni*, اى باشى *âï bâchi*, قالنداس *qâlendâs*, a.

Calendrier, s. m., ordinaire, تقويم *taqvîm*, a. — perpétuel, روز نامه *rouz nâmè*, p.

Calepin, s. m., كوچك دفتر *kutchuk defter*, يازار بوزار *ïâzâr bozâr*, t.

Caler, v. a., baisser la voile, يلكنى اندرمك *ïelkèni indurmek*, يلكنى ديوشورمك *ïelkèni dèvchirmek*. — Assurer une chose, un meuble, طياتمق *dhaïâtmaq*, طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, بسلمه وضعا *beslèmè vaz' it*, t.

Calfat, s. m., celui qui calfate, قلفاتجى *qalfâtdji*. — Maître —, قلفاتجى اوستهسى *qalfâtdji oustaci*. — Étoupe et ouvrage de celui qui calfate, قلفات *qalfât*, t.

Calfatage, s. m., كمى قلفاتلنه قوللانلان كتان *guèmi qalfâtindè qoullânilân kètân*, t.

Calfaté, e, adj., قلفاتلنمش *qalfâtlanmich*, قلفاتلو *qalfâtlu*, t.

Calfater, v. a., قلفات ا *qalfât it*, قلفاتلمق *qalfâtlamaq*, t.

Calfeutrage, s. m., ياريق طيقامه *ïâryq thyqâma*, t.

Calfeutré, e, adj., قپانمش *qapânmich*, طيقانمش *thyqânmich*.

Calfeutrer, v. a., برقپو ياخود بر پنجره‌نك دلكلرينى قپاتمق طيقامق — *bir qapou ïâ khod bir pendjèrènuñ dèliklèrini qapâtmaq, thyqâmaq*, ou simpl. كدكلرى طيقامق *guèdiklèri thyqâmaq*, t.

Calibre, s. m., grandeur, l'ouverture d'une arme à feu, چاپ *tchâp*, طوب چاپى *thop tchâpi*. — Gros calibre, ايرى چاپ *iri tchâp*. — Grosseur de la balle, قيّه *qyiè*, وزن *vezn*. — Ce boulet est de tel ca-

libre, بوكله شوقدر قيّه‌لكدر *bou kullè chou qadar qyialyqtur.* — Grosseur, épaisseur d'une colonne, ايريلك *irilik*, قالنلق *qālinlyq.* — Espèce, genre, qualité d'une personne, مقوله *maqoulè*, t.; جنس *djins*, عيار *'aiār.* — Ils sont tous deux du même calibre, ايكيسى بر عياره در *ikici bir 'aiārdè dur.*

Calibrer, v. a., كلّه‌نك اريلكنى ـ اندازه‌سنى آلمق *kullènuñ irilighini, endāzècini ālmaq*, t.

Calice, s. m., قدح *qadèh*, a. — Coupe pour l'eucharistie, مباركْ قدح *mubārek qadeh.* — des fleurs, چچكك ايچنكى قدح *qadèh, tchitchèguñ itchindèki tokhoum ïeri*, a. — Boire le calice, souffrir, سمّ شربتى ايچمك يعنى خيلى زحمت چكمك *semm cherbèti itchmek ï'ani khaïli zahmet tchekmek*, a.-t.

Califat, s. m., خلافت *khylāfet*, a.

Calife, s. m., خليفه *khalïfè*, pl. خلفا *khoulèfā*, a.

Califourchon (à), adv., آپشى اوررق *âpchi aïraraq.* — Se mettre à —, آپشى اوررق بنمك *âpchi aïraraq binmek*, t.

Caligineux, se, adj., قراكلو *qarānlu*, قراكو *qarānou*, t.

Caligo, s. m., obscurcissement de la vue, كوز طومانلغى *gueuz dhoumānlyghy*, t.

Calin, e, s., enfant qui caresse pour obtenir quelque chose, نازلو *nāzlu*, نازلو چوجق *nāzlu tchoudjouq.* Voy. Indolent, Niais.

Se Caliner, v. n., كوشنمك *guevchenmek*, خورادەلق *khorādalyq it.*

Calleux, se, adj., ناصورلو *nāçourlu*, t.

Calligraphe, s. m., يازيسى كوزل *ïāzyci guzel*, خطاط *khatthāth*, a.; خوشنويس *khoch nuvïs*, p.

Calligraphie, s. f., حسن الخط *husn ul-khatth*, a.; علم الخط *'ylm il-khatth*, a.; يازو كوزللكى *ïāzou guzelligui*, t.

Callosité, s. f., ناصور *nāçour*, t.

Calmant, s. m., remède, يومشديجى علاج *ïoumouchadïdji 'ylādj*, t.; دواى مليّن *devāïi mulèïin*, a.-t.

Calmar ou Calemar, s. m., étui à mettre des plumes à écrire, قلمدان *qalemdān*, a.-p. — Vaisseau de verre, جام قابى *djām qābi.* — Sorte de poisson appelé aussi cornet, مركب بالغى *murekkeb bālyghy*, t.

Calme, adj., sans agitation, طورغون *dhourghoun*, t.; ساكن *sākin*, راحت *rāhat*, راحتلو *rāhatlu*, a.-t.; غايله‌سز *ghāïlèsyz.* — La tranquillité d'esprit, كوكل راحتلغى *gueuñul rāhatlyguy*, راحت *rāhat*, a.; راحتلق *rāhatlyq*, a.-t.; رفاهيّت آسوده‌لك *açoudèlyk*, p.-t.; *rèfāhïiet*, a. — Le calme en mer, اليمانلق *ilimānlyq*, vulg. *limānlyq.* Voy. Tranquille.

Se Caliner, v. n., كوشنمك *guevchenmek*, خورادەلق *khorādalyq it.*

Calleux, se, adj., ناصورلو *nāçourlu*, t.

Calligraphe, s. m., يازيسى كوزل خطاط *ïāzyci guzel khatthāth*, a.; خوشنويس *khoch nuvïs*, p.

Calligraphie, s. f., حسن الخط *husn ul-khatth*, a.; علم الخط *'ylm il-khatth*, a.; يازو كوزللكى *ïāzou guzelligui*, t.

Callosité, s. f., ناصور *nāçour*, t.

Calmant, s. m., remède, يومشديجى علاج *ïoumouchadïdji 'ylādj*, t.; دواى مليّن *devāïi mulèïin*, a.-t.

Calmar ou Calemar, s. m., étui à mettre des plumes à écrire, قلمدان *qalemdān*, a.-p. — Vaisseau de verre, جام قابى *djām qābi.* — Sorte de poisson appelé aussi cornet, مركب بالغى *murekkeb bālyghy*, t.

Calme, adj., sans agitation, طورغون *dhourghoun*, t.; ساكن *sākin*, راحت *rāhat*, راحتلو *rāhatlu*, a.-t.; غايله‌سز *ghāïlèsyz.* — La tranquillité d'esprit, كوكل راحتلغى *gueuñul rāhatlyguy*, راحت *rāhat*, a.; راحتلق *rāhatlyq*, a.-t.; رفاهيّت آسوده‌لك *açoudèlyk*, p.-t.; *rèfāhïiet*, a. — Le calme en mer, اليمانلق *ilimānlyq*, vulg. *limānlyq.* Voy. Tranquille.

CALMER, v. a., دكدرمك *dïñdurmek*, ديكلندرمك *dïñlendurmek*, t.; تسكيين ا *teskïn it*, a.-t.; سكتمك *sekitmek*; au fig., راحتلندرمك *rāhatlendurmek*. — Faire cesser, بصدرمق *basturmaq*. — Se Calmer, v. réfl., دكمك *dïñmek*, ساكن او *sākin ol*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, a.-t.

CALOMEL, s. m., كبريتله قارشترلمش ژيوه *kibrītilè qārichturilmich jïva*, t.

CALOMNIATEUR, TRICE, s., افتراجى *iftirādji*, a.; بهتانجى *bouhtāndji*, a.-t.; مفترى *muftèri*, a.

CALOMNIE, s. f., افترا *iftirā*, بهتان *bouhtān*. — Habitude ou action de calomnier, افتراجيلك *iftirādjïlïk*, a.-t.

CALOMNIER, v. a., افترا ا *iftirā it*, بهتان ا *bouhtān it*, غيبت سويلمك *ghaïbet seuïlèmek*, a.-t.

CALOMNIEUSEMENT, adv., افترا ايله *iftirā ilè*, a.-t.

CALOMNIEUX, SE, adj., افترالو *iftirālu*, a.-t.; بهتان آميز *bouhtān āmïz*, a.-p.

CALORIMÈTRE, s. m., ميزان الحرارة *mizān ul-hararet*, a.

CALORIQUE, s. m., مبدأ حرارت *mebdeï hararet*, حمو *houmo*, a.

CALOTHROPIS, s. m., plante, تيغاله اغاجى *tighālè aghādji*.

CALOTTE, s. f., كله پوش *kellè pouch*, p. — en drap ou en laine, فس *fes*, t.

CALOYER, s. m., moine grec, كشيش *kèchïch*, t.

CALQUE, s. m., جام اردندن آلنمش رسم *djām ardinden ālïnmich recim*, t.

CALQUER, v. a., جام اردندن رسم آلمق *djām ardinden recim ālmaq*, t.; نقل رسم ا *naqli resm it*, a.-t.

CALUMET, s. m., اوزون چبوق *ouzoun tchibouq*, t.

CALUS, s. m., callosité, ناصور *nāçour*. — Nœud résultant d'un os rompu, كميكك اولان ياره يرى *guèmïktè olān ïāra ïèri*. — Au fig., endurcissement du cœur, يورك قاتيلغى *ïurek qātylighy*, t.

CALVINISTE, s. et adj., لوتران قالوين مذهبنك *loutrān, louterān, qālvïn mezhèbindè loutrān*, t.

CALVITIE, s. f., طاسلق *thāslyq*, vulg. طازلق *thāzlyq*, t.; صلع *sala'*, t.

CAMARADE, s. m. com., يولداش *ïoldāch*, p.-t.; اياقداش *āïāqtāch*, ارقه‌داش *arqadāch*, t.; رفيق *rèfyq*, a. — de voyage, سفر يولداشى *sefer ïoldāchi*.

CAMARADERIE, s. f., يولداشلق *ïoldāchlyq*, t.; طرفدارلق *tharefdārlyq*, a.-t.

CAMARD, E, adj., پتقه - پوچه بورنلو *patqa, poutcha bourounlu*, يصّى بورنلى *ïassi bourounly*, t.; افطح الانف *aftah ul-enf*, a.

CAMARINE, s. f., plante, شيطان بوقى اوت *chèïthān boqy ot*, t.

Cambiste, s. m., celui qui fait le commerce de lettres-de-change, پولیچه صرّافی *politcha sarrāfi*, t.-a.

Cambouis, s. m., اسکی طوک *eski doñ ïāghy*, عربه قطرانی *'araba qathrāni*, t.

Cambré, adj., courbé, بوکلمش *beukulmuch.* — Voûté, کمرلو *kèmerlu*, t.; قبّه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Cambrer, v. a., courber, بوکمك *beukmek*, اگریتمك *egrītmek*, t.; تقویس ا *taqwīs it.* — Courber en voûte, کمرلمك *kèmerlèmek.* — Se Cambrer, v. pr., بوکلمك *beukulmek*, t.

Cambrure, s. f., بوکندی *beukundu*, بوکریلك *beugrilik*, t.

Cambuse, s. f., کمی کلری وصو انباری *guèmi kilèri vè sou ambāri*, ذخیره مخزنی *zakhīrè makhzèni*, t.

Cambusier, s. m., کمی ذخیره جیسی *guèmi zakhyrèdjïci*, t.

Came, s. f., coquillage, برجنس صدف *bir djins sadef*, t.

Caméade, s. f., یبان قره ببر *ïabān qara biber*, t.

Camelée, s. f., کوچك زیتون اغاجی *kutchuk zeïtoun aghādji*, t.

Camée, s. m., بر جنس قیمتلو یونلمش طاش *bir djins qïmetlu ïonylmich thāch*, اوبمه طاشی *oïma thāchi*, t.

Caméléon, s. m., بوقلمون *bouqalèmoun*, a.-p.-t.; چفوت کلری *tchifout kèlèri*, t.

Caméléopard, s. m., c'est le même que la Girafe; voyez ce mot.

Cameline, s. f., plante, برجنس نبات *bir djins nèbāt*, t.-a.

Camélia, s. m., برنوع چچك *bir nev'i tchitchek*, t.

Camelot, s. m., شالی *chāli*, t.; صوف *sof*, a. — Camelot d'Angora, انکوری شالیسی *engouri chālïci*, a.-t.

Camelotte, s. f., برجنس قماش *bir djins qoumāch*, t.

Camerisier, s. m., plante, بر جنس کچی یاپراغی-چچکی *bir djins ketchi ïāprāghy, tchitchègui*, t.

Camériste, s. f., قرالیچه اتباعندن قادن *qrālitchā etbā'inden qādyn*, t.

Camion, s. m., اوفاق طوپلو *oufāq thoplou*, t.

Camisade, s. f., کیجه بصقونی *guidjè basqouny*, t.; شبیخون *chèbikhoun* ou شبخون *chebkhoun*, p.

Camisole, s. f., یلك *ïèlek.* — de toile, بزدن یلك *bezden ïèlek.*

Camomille, s. f., پاپادیه چچکی *pāpādia tchitchègui*, ou simplement پاپادیه *pāpādia*, t.

Camouflet, s. m., رذالة *rezālet*, تحقیر *tahqyr.*

Camp, s. m., lieu où séjourne une armée, اوردو کاه *ordou guiāh*, اوردو یری *ordou ïèri*, t.-p.; معسکر *mou'asker*, لشکر کاه *lechker guiāh.* — fortifié, محصون لاطراف اوردو *mahsoun ul-ethrāf ordou.*

Camp-Volant, s. m., l'armée campée, اوردو ou اردو *ordou*. — Partie armée de cavalerie et de troupes légères, چاپل عسکری *tchāpoul 'askèri*, چاپولجی بلوکی *tchāpouldjí beulugui*, یوکرک عسکر *ïuyruk 'asker*, t.

Campagnard, e, s., کویلو *keuïlu*, قیر آدمی *qyr ādèmi*, t. صحرا نشین *sahrā nichín*, p.

Campagne, s. f., étendue de terrain, قیر - قسر *qyr*, اوه *ova*. — En rase campagne, آچق صحراده *âtchyq sahrāda*. — Le temps, la saison de la campagne, یاز *ïāz*. — Les champs, par opposition à la ville, کوی *keuï*. — Allons à la campagne, کویه کیدلم *keuïè guídèlum*. — Maison de —, چفتلك *tchiftlik*, قیر اوی *qyr èvi*, t. — Temps ordinaire durant lequel les armées sont en campagne, سفر *sèfer*, موسم سفر *mevsimi sèfer*. — La campagne d'Égypte, مصر سفری *mycyr sèferi*. — Campagne de mer, دریا سفری *dèrïā sèferi*. — Pièce de campagne ou d'artillerie légère, سرعت طوپی *sur'at thopi*, a. — Battre la campagne, déraisonner, صایقلمق *sāïqlamaq*. — Tu bats la campagne, tu radotes, یبانه صایقلرسن *ïabāna sāïqlarsen*, t.

Campan, s. m., بر نوع یشیل وبیاض مرمر *bir nev'y ïechil vè bèïāz mermer*, t.

Campane, s. f., پشکول *puchkiul*, t.

Campanille, s. f., کوچك چانلق *kutchuk tchānlyq*, t.

Campanule, s. f., plante, چکرکه ایاغی *tchikergué aïāghy*, t.; جرسة *djèrècet*, a.

Campé, e, adj., قونمش *qonmich*, t.

Campêche (bois de), s. m., بقم *baqam* ou بقم اغاجی *baqam aghādji*, t.

Campement, s. m., action de camper, قونمه *qonma*. — Lieu de —, اوردو یری *ordou ïèri*, اوردو *ordou* قوناق *qonāq*, t.

Camper, v. a., dresser un camp, اوردویی قورمق *ordouï qourmaq*. — S'arrêter en quelque lieu, قونمق *qonmaq*. — Se placer, séjourner, اوتورمق *otourmaq*, یرلشمك *ïerlechmek*, یر طوتمق *ïer thoutmaq*, t.; اقامت ا *iqāmet it*, a.-t.

Camphorata, s. f., plante, کافور اوتی *kiāfour oty*, t.

Camphre, s. m., کافور *kiāfour*, p.-a.-t.

Camphré, e, adj., کافورلو *kiāfourlu*, t.

Camphrée, s. f., plante, کافور اوتی *kiāfour oty*, t.; کافورة *kiāfouret*, a.

Camus, e, adj. et s., چوکك یاصی - پتقه بورنلو *tcheukuk, patqa bourounlu*, پوج بورنلو *poudj bourounlu*, t.; اخناس *ākhnās*, et اخنس *ākhnes*, a.

Canaille, s. f., populace, قبا الچاق خلق *qabā, āltchāq khalq*,

t.; حذله طاقمی *hezlè thāqymi*, خلقك كوتوسی *khalquñ kutuçu*. — En parlant d'un individu et pris adjectivement, كولخانه *kulkhānè*, نكبتی *nekbèti*, t.

Canal, s. m., pl. Canaux, conduit d'eau découvert, صو يولی *sou ïoly*, اولوق *olouq*. — Souterrain, كونك *keunk*. — Lit d'une rivière, چايك اقندی يری *tchāïuñ aqynty ïèri*. — Pièce étroite et longue servant d'ornement aux jardins, صو آرقی *sou ârqy*, t.; جدول *djedvel*, pl. جداول *djèdāvil*. — Canal de communication pour la commodité du commerce, اچلمش آرق *âtchilmich âryq*, t.; مذنب *mezneb*, pl. مذانب *mezānib*. — Bras de mer, خليج *khalīdj*; بوغاز *boghāz*. — Le canal de Malte, مالطه بوغازی *māltha boghāzi*. — Le canal de Constantinople, خليج قسطنطينيه *khalydji qosthanthinïè*. — Au fig., médiation, entremise, واسطه *vācitha*, a. — Par son canal, انك واسطه‌سيله *anïñ vācithacīlè*. — Conduit dans le corps, مجری *medjra*, pl. مجاری *medjārï*, a. — Le canal de la verge, سدك يولی *sidik ïoly*.

Canapé, s. m. Voyez Sofa.

Canapsa, s. m., داغرجق *dāghardjyq*, جانطه *djāntha*, t.

Canard, s. m., اوردك *eurdek*. — sauvage, يبان اوردكی *ïabān eurdègui*, t.

Canarder, v. a., اوزاقدن تفنك آيله اورمق *ouzāqtan tufenk ilè ourmaq*, پوصيدن آتمق *pouçoudan âtmaq*, t.

Canari, s. m., serin, قناريه قوشی *qanāría qouchi*, t.

Canaries (les îles), قناريه جزايری *qanāria djezāiri*, t.

Canaux, s. m. pl. Voy. Canal.

Cancan, s. m. pop., ديدی قودی *dedy qody*, t.

Cancamum ou Cancame, s. m., بر جنس صمغ *bir djins samgh*, a.-t.; كمكام *kemkām*, a.

Cancellé, e, adj., چيزلمش *tchizilmich*, t.; منسوخ *mençoukh*, a.

Canceller, v. a., annuler une écriture, بر يازويی ابطال ـ محوا *bir ïāzouï ibthāl, mahv it*, a.-t. — Raturer, چيزمك *tchizmek*, بوزمق *bozmaq*, t.; نسخ ا *neskh it*, a.-t.

Cancer, s. m., tumeur, آكله *âkilè*, t. — Signe du zodiaque, سرطان *serthān*, a.

Cancre, s. m., écrevisse de mer, ينكچ *ïenguetch*, استاقوس *istākos*, t. — Avare, خسيس *khācís*, a. Voy. Crabe.

Candélabre, s. m., بيوك شمعدان *buïuk cham'dān*, p.-t.; چراقمه *tcherāqma*, ايلكمن *ilekmen*, t.

Candeur, s. f., يورك تمزلكی *ïurek tèmïzligui*, طوغرولق *dhoghroulyq*, t.; خلوص قلب ـ بال *khoulouci qalb, bāl*, صفوت قلب *safveti qalb*, صفوت درونی *safveti dè-*

rouni, خلوص *khoulous*, a. — Agir avec —, خلوص اوزره حركت ا *khoulous uzrè harèket it.*

CANDI, s. m., sucre, نبات شكرى *nèbāt chèkèri*, قند شكر *qand cheker*, a.-p.-t.

CANDI, E, adj., réduit à l'état de sucre candi, قندلنمش *qandlenmich*, t.; مقند *mouqannid*, a.

CANDIE (Crête), قنديه *qandia*, كريد *kirit*. — Ville de l'île de Crête, قنديه شهرى *qandia chèhèri*. — Ile de la Méditerranée, كريد اطه‌سى *kirit adhaci*.

CANDIDAT, s. m., qui aspire à une charge, رتبه استكلوسى *rutbè istekluci*, t.; طالب *thālib*. — dans les facultés, ملازم *mulāzim*, pl. ملازمين *mulāzimīn*, a.

CANDIDE, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; صافدرون *sāfdèroun*, p.; صافى القلب *sāfi ul-qalb*, a.; خلوسكار *khoulous kiār*, a.-p.

CANDIDEMENT, adv., صفوت قلبله *safveti qalbilè*, كوكل پاكلكله *gucuñul pākliguiilè*, خالصانه *khāliçānè*, a.-p.-t.

CANDIR, v. n., ou SE CANDIR, v. réfl., قندلنمك *qandlenmek*. — Faire candir du sucre, شكر قندلندرمك *cheker qandlendurmek*, شكر تقنيد ا *cheker taqnīd it*, نوبت شكر ياپمق *neubet cheker iāpmaq*, t.

CANE, s. f., femelle du canard, ديشى اوردك *dichi eurdek*, t.

CANÉE (la), chef-lieu actuel de l'île de Candie, خانيه *khānia*.

CANEPTIÈRE, s. f., اوفاق طوى *oufāq thoï*, t.

CANETER, v. n., اوردك كبى يوربمك *eurdek guïbi iurumek*, t.

CANETON, s. m., اوردك پالازى *eurdek pālāzy*, پالاز *pālāz*, t.

CANETTE, s. f., petite cane, ديشى اوفاق اوردك *dichi oufāq eurdek*. — Mesure de liquide, صولو نسنه اولچيسى *soulu nesnè eultchuçu*. — Petit robinet, لولەجك *lulèdjik*.

CANEVAS, s. m., grosse toile claire, استوبى بزى *ustubi bèzi*. — Ébauche, plan d'un ouvrage, رسم *resm*, مسوّدة *mucevvèdet*, a. — Tracer un canevas, رسم چيزمك *resm tchïzmek*, t.

CANGRÈNE. Voyez GANGRÈNE.

CANICHE, s. m., chien barbet, توبى اوزون كوپك *tuïu ouzoun keupek*, t.

CANICULAIRE, adj., باحورى *bāhourii*. — Jours caniculaires, ايّام باحوريه *eïāmi bāhourïè*, a.

CANICULE, s. f., constellation, appelée aussi le Grand Chien, يالدق كلب اكبر *ïāldyq ïïldyz*, t.; *kelbi ekber*. — Temps dans lequel on suppose que cette constellation domine (du 24 juillet au 23 août), ايّام الباحور *eïïām el-bāhour*, a.

CANIF, s. m., à long manche, à l'usage des Turcs, قلمتراش *qalemtrāch*, a.-p. — de poche, چاقى *tchāqy*, t.

Canin, e, adj, qui tient du chien; كوپكچه *kieupekitchè*, كلبى *kelbi*. — Dents canines, آزو ديشلرى *âzou dichlèri*, t. — Faim canine, كوپك اچلغى *keupek atchlyghy*, جوع الكلب *djou' ul-kelb*, a.

Cannaie, s. f., lieu planté de cannes, قاميشلق *qāmychlyq*, t.

Canne, s. f., roseau, قامش *qāmich*. — à sucre, شكر قامشى *chèker qāmichi*, t. — Bâton pour s'appuyer, دكنك *dèïnek*, t.; عصا *'açā*, a.

Cannelas, s. m., طارچين شكرى *thārtchin chèkèri*, t.

Cannelé, adj., qui a des cannelures, ششخانه‌لو اوبلمش *oïoulmich, chechkhānèlu*, اولوقلو *olouqlu*, t. — Couleur de cannelle, دارچينى *tārtchíni*, t.

Canneler, v. a., اولوق اولوق اوبمق *oulouq oulouq oïmaq*, ششخانه‌لو ايت *chechkhānèlu it*. — Une colonne cannelée, اولوق اولوق اوبلمش بر ستون *olouq olouq oïoulmich bir sutoun*.

Cannelle, s. f., écorce odoriférante, دارچين *dārtchín*, vulg. طارچين *thārtchín*, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*. — sauvage, يبان طارچينى *iabān thārtchíni*. — Écorce de cannelle, طارچين چيبوغى *thārtchín tchyboughy*. — Poudre de —, طارچين توزى - سفوفى *thārtchín tozi, soufoufi*. — Essence de —, طارچين روحى *thārtchín rouhi*. — Cannelle ou cannette, robinet, لوله *lulè*. — de tonneau, فوچى لولەسى *foutchi lulèci*, t.

Cannellier, s. m., arbre qui donne la cannelle, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*, t.

Cannelure, s. f., اولوقلمه *olouqlama*, اويمه *oïma*, t.

Cannetille, s. f., صرمه طرطل *syrma thyrthyl*, t.

Cannibale, s. m., غول *ghoul*, p.; آدم يجيجى *âdem ïeïdji*, t. — Au fig., homme féroce, ياوز - يمان آدم *ïāvouz, imān âdem*, t.

Canon, s. m., pièce d'artillerie, طوب *thop*. — Pièce en batterie, طابيه طوپى *thābia thopy*. — de campagne, كلاى طوپى *alāï thopi*. — de fonte, دوكمه طوب *deukmè thop*. — Gros canon, اغر طوب *agher thop*. — Le bruit du —, طوپك كورلديسى *thopuñ gurulduey*. — Le recul du —, طوپك كرويه دپشى *thopuñ guiruïè tepchi*. — Enclouer le —, طوپى ميخلمق *thopy mykhlamaq*. — Un coup de —, بر ضربهٔ طوب *bir zarbèï thop*. — Partie des armes à feu où l'on met la charge, دمر *dèmir*, قونداق *qondāq*. — Le canon du fusil, تفنكك دمرى *tufenguñ dèmiri*, t.

Canon, en parlant d'un cheval, l'espace de la jambe depuis le genou au boulet, قورى انجك *qourou indjiq*.

Canons, s. m. pl., règles, statuts,

قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānīn*; فتوى *fetva*, pl. فتاوا *fetāvā*. — Les canons de l'église, قوانين قواعد كنيسيه *qavānini, qavā'ydi kenīciïè*, a.

Canonial, e, adj., réglé par les canons, قانونى شرعى *qānouni, cher'y*, a.

Canonicité, s. f., qualité de ce qui est canonique, قانونية *qānounïet*, مشروعيّة *mechrou'iet*. — La canonicité des livres saints, كتب شريفه‌نك مشروعيّتى *kioutoubi chèrifènun mechrou'ïèti*.

Canonique, adj., قانونى *qānouni*, شرعى *cher'y*, مشروع *mechrou'*. — Les livres canoniques, كتب شرعيه *kutoubi cher'ïè*, a.

Canoniquement, adv., قانون اوزره *qānoun uzrè*, قانون موجنجه *qānoun moudjèbindjè*, شريعت اوزره *cher'iat uzrè*, a.-t.

Canonisation, s. f., تقديس اوليا *taqtīs*, تقديس *taqtīci evlīā*, a.

Canoniser, v. a., تقديس ا *taqtīs it*, اوليا صره‌سينه وضع ا *evlīā syracïnè vaz' it*, a.-t.

Canoniste, s. m., قوانينى بيلن *qavānīni bīlen*, a.-t.

Canonnade, s. f., طوب آتلمه‌سى *thop ātīlmaci*, طوب پاتردیسى *thop pātyrdīci*, t.

Canonner, v. a., طوب آتمق *thop ātmaq*, طوب ايله دوكمك *thop ilè deukmek, deuvmek*, اورمق *ourmaq*, طوپلمق *thoplamaq*, t. — Se canonner, بری بری اوزرينه طوب آتشمق *biri biri uzèrinè thop ātichmaq*, t.

Canonnier, s. m., طوپجى *thopdjī*. — Commandant de l'artillerie, طوپجى باشى *thopdjī bāchi*.

Canonnière, s. f., embrasure pour les canons, مزغال دليكى *mazghāl dèlīgui*. — Sorte de petite tente en forme de toît, شمسيه *chemsïè*. — Autre sorte de tente à deux mâts, ايكى ديركلو چادر *iki dıreklu tchādir*. Voy. Chaloupe.

Canope, s. f., étoile, سهيل *suhèïl*, a.

Canot, s. m., صندال *sandāl*, t.

Cantaloup, s. m., اری قابوقلو قاوون *iri qābouqlu qāvoun*, t.

Cantate, s. f., اغنيهٔ منظومه *oughnïeï manzoumè*, نشيد *nèchīd*, a.-t.

Cantatrice, s. f., ايرلايجى مغنية عورت *irlāïdji 'avret*, a.-t.; *moughanniïet*, a.

Cantharide, s. f., قودوز بوجكى *qodoz beudjègui*, ذروح *zurouh*, a.-t.; ذرّوح *zurrouh*, pl. ذراريح *zurāryh*, a.

Cantine, s. f., coffret de voyage à compartimens pour le vin et les liqueurs, عنبريه وطاتلوشراب صندوغى *'anbèriè vè thātlu charāb sandoughy*, a.-t.

Cantine, cabaret, lieu où se distribue le vin aux soldats, اوردو ميخانه‌سى *ordou meïkhānèci*, t.-p.

Cantinier, ère, substantif, اوردو ميخانه جيسى *ordou meïkhānèdjīci*, t.

CANTIQUE, s. m., الاهی *ilāhi*, مزمور *mezmour*, au pl. الاهیه *ilāhiïè*, تسبیحات *tesbîhāt*, a.

CANTON, s. m., سمت *semt*, pl. نواحی *nèvāhi*, a.; سو *sou*, p.

CANTONNÉ, E, adj., logé à demeure dans un canton, بر ناحیه ده *bir nāhiïèdè mutèmekkin olān*, a.-t.; قوناقلرده قونمش *qonāqlarda qonmich*.

CANTONNEMENT, s. m., عسکر قوندوغی یر *'asker qondoughy ïer*, عسکر قوناغی *'asker qonāghy*, au pl. عسکر قوناقلری *'asker qonāqlari*, a.-t.; معسکر *mou'asker*, a.

CANTONNER, v. n., des troupes, عسکری محللرنك اوتورتمق - قوندرمق *'askeri mahallèrindè otourtmaq, qondurmaq*. — Se cantonner, محللربنی طوتمق *mahallèrini thoutmaq*, قونمق *qonmaq*, قوناق طوتمق *qonāq thoutmaq*. — Prendre ses cantonnemens en parlant des troupes, عسکر قوناقلرده کیرمك *'asker qonāqlarda guïrmek*, t.

CANULE, s. f., لولهجق *lulèdjiq*, امزك *emzek*, t.

CAP, s. m., promontoire, - بورن *bouroun*, طاغ بورن *dhāgh bouroun*, طاغ بورنی *dāgh bournou*, t.; راس *rees*, انف الجبل *enf uldjèbel*, a. — De pied en cap, fam., de la tête aux pieds, باشدن *bāchten aïāghadek*. — Cap de Bonne-Espérance, امید بورنی *umîd bourouni*. — Doubler le cap, بورنی آشورمق *bourouni âchurmaq*.

CAPABLE, adj., qui a les qualités requises pour quelque chose, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtedir*. — Un vizir capable d'administrer les affaires de l'état, اداره امور ملکیه یه مقتدر بروزیر *idārèï oumouri milkiïè mouqtèdir bir vèzîr*. — Intelligent, ایشکذار *ichguzār*, یرار *ïarār*, قادر *qādir*. — Habile, instruit, معرفتلو *ma'rifetlu*, a.; قابلیتلو *qābilïetlu*, اهلیتلو *chlïuetlu*, a.-t. — Propre à tout, هر شیئه قادر *her chèïè qādir*, الندن هر شئ کلور *elinden her chèï guèlur*, t. — Faire le capable, montrer de la présomption, یرارلیق صاتمق *ïarārlyq sātmaq*.

CAPACITÉ, s. f., largeur et profondeur d'un vase, کیکلك *guèïnlik*, بوللق *bolliq*, صیغه جق میدان *syghadjaq mèïdān*, t.; کنجایش *kundjāïch*, p. — La capacité de l'estomac, معلکنك مرتبهٔ اتساعی *mi'dènuñ mertèbèï ittiçāï*, t.; وسعت *vus'at*. — Capacité, portée de l'esprit, یرارلق *ïarārlyq*, قابللق *qābillyq*, a.-t.; قابلیت *qābilïuet*, اهلیت *chlïuet*, معرفت *ma'rifet*, a.; عقلك صیغشی *'aqluñ syghychi*, t.; اتساع العقل *ittiçā' ul-'aql*. — Selon la capacité, la portée de l'esprit, عقلك متحمل اولدیغی قدر *'aqluñ mutèhammyl oldoughy qadar*.

Caparaçon, s. m., جـــل *djul*, vulg. چول *tchul*, pl. جلال *djulāl*.

Caparaçonné, adj., چللنمـــش *tchullenmich*, t.

Caparaçonner, v. a., چوللمق *tchullamaq*, آته چول اورمـــق *âtè tchul ourmaq*, t.

Cape, s. f., manteau, قاپوت *qāpout*, كپنك *kèpenek* (vieux mot). — Rire sous cape, fam., rire en dessous, en cachette, كزليجه كولمك *gùizlīdjè gulmek*, بيق التنـــده كولمك *biyq altindè gulmek*, t.

Capelet, s. m., sorte d'enflure à l'extrémité du jarret des chevaux, آتك بر نوع ورمى - مهرەسى *âtuñ bir nev'i vèrèmi, muhrèci*, t.

Capidji-Bachi, s. m., portier du sérail, قپيجى باشى *qapidji bāchi*. Voy. cet article dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Capillaire, s. m., se dit de certaines plantes dont les feuilles sont très-déliées, يپراغى بغايت اينجه اوت *ïaprāghy bèghāïet indjè ot*. — des racines longues et filamenteuses, صچاقلو كـــوك *satchāqlu keuk*. — d'un tuyau très-étroit, طار اولوق *dhār olouq*. — Veine capillaire, اينجه طمر *indjè dhamar*. — Andiante (plante), بالدرى قره *bāldiri qara*, t.; كزبـــرة *kuzbèret*, كزبرة البيـــر *kuzbèret ul-bīr*, بر شاوشـــان *ber chāvuchān*, ou بر سياوشان *ber siāvuchān*, a.

Capillaire, adj., délié comme les cheveux, قل - صاچ كبى انجه *qyl, sātch guibi indjè*, t.

Capilotade, s. f., ragoût, ابلق قاورمەسى *iblyq qāvourmaci*, t.

Capitaine, s. m., chef d'une compagnie de gens de guerre, يوز باشى *ïuz bāchi*. — Commandant d'un navire, كمى قپودانى *guèmi qapoudāni*, كمى رئيسى *guèmi reïci*. — Homme de guerre versé dans les connaissances de son art et habile au commandement, جنك علمنى بيلور *djenk 'ylmini bīlur*. — Grand guerrier, جنكجى *djenkdji*, غازى *ghāzi*, رئـــس *reïs*, a. — d'un port, ليمان رئيسى *līmān rèïci*, t.-a.

Capitainerie, s. f., charge de capitaine, قپودانلق *qapoudānlyq*. — Juridiction d'un capitaine, بـــر قپودانـــك زير حكمنده اولان بر *bir qapoudānuñ ziri hukmindè olān ïer*. — Logement du capitaine, قپودانك محل اقامتى *qapoudānuñ mahalli iqāmèti*, t.

Capital, s. m., somme constituée, fonds —, سرمايه *ser māïè*, p.-t.; رأس المال *rees ul-māl*. — Il a de grands capitaux, بيوك سرمايەسى وار در *buïuk ser māèïci vārdur*.

Capital, e, adj. et s., principal, باشلو *bāchlu*, t.; اصلى *asli*, مادّه *maddè*, a. — Point capital, بـــر مصلحتك نكتهٔ اصليەسى *bir maslahatuñ nuktèï aslièci*. — Le plus important des choses, اهمّ امـــور *ehemmi oumour*. — Crime capital,

qui mérite la mort, باشلو صوچ *bāchlu soutch*, اغر صوچ *āghyr soutch*, ذنب عظيم جرم كبير *djurm kebīr*, *zembi 'azīm*, باش كيدجك خطا *bāch guídèdjek khathā*. — Encourir la peine capitale, قتله مستحق او *qatlè mustèhyqq ol*. — Peine capitale, قتل شرعی *qatli cher'y*. — Lettre capitale, باش حرفلر *bāch hārflār*. Voy. MAJUSCULE.

CAPITALE, s. f., ville principale d'un royaume, دار السلطنة *dār es-salthānet*, پايتخت *pāitakht*, p.; مقرّ حكومت *maqarri hukioumet*. — d'une province, كرسئ ايالت *kurcii eïālet*. — La capitale de la France est la ville de Paris, فرانسه مملكتينك دار الحكومتی پارس شهريدر *frānça memlèkètínuñ dār ul-hukioumèti pāris chehridur*.

CAPITALISTE, s. m., qui possède de l'argent placé, سرمايه - مال *ser māïè, māl sāhibi*, p.-t. — Riche capitaliste, ذيقدرت سرمايه صاحبی *ziqoudret sermāïè sāhibi*, a.-t.

CAPITAN, s. m., fanfaron, voy. ce mot.

CAPITAN-PACHA, s. m., قپودان پاشا *qapoudān pāchā*, t.; قپودان دريا *qapoudāni dèriā*, t.-p. Voyez AMIRAL.

CAPITATION, s. f., خراج *kharādj*, جزيه *djèzïè*, جزية الرّاس *djèziet ur-rees*. — Sujet soumis à la capitation, خراجكذار *kharādjguzār*, ذمّی *zimmi*. — Femme, ذميّه *zimmïè*, a.

CAPITEUX, adj., كسكين *keskín*, باشه اوران باشه اورر *bācha ourour*, *bācha ourān*, t.

CAPITOLE, s. m., روما شهرنك كی مشهور بر قلعه نك اسمی *romā chehrindè ki mechhour bir qal'anuñ ismi*.

CAPITON, s. m., bourre, et ce qui reste de plus grossier après qu'on a dévidé la soie, ايپك خرده سی *ipek khourdèci*. — La coque du ver à soie, ايپك قوزه سی *ipek qozaci*.

CAPITULAIRE, s. m., ordonnance des rois de France, ملوك فرانسه نك احكام شرعيه سی *moulouki frāñçānuñ ahkiāmi cher'yèci*, a.-t.

CAPITULATION, s. f., traité pour la reddition d'une place assiégée, ويره *vírè*. — Cette ville a été prise par capitulation, اول شهر ويره ايله آلندی *ol chèhir vírè ilè álindy*. — Acte écrit de la capitulation, استيمان سندی *istimān senèdi*. — Observer, tenir la capitulation, شروط استيمانه رعايت ا *chourouti istimānè reā'iet it*. — Capitulation, moyen d'arrangement, de composition, بارشق *bārichyq*, t.; صلح *soulh*, a. — Traité impérial ou avec la Porte, عهد نامهٔ همايون *'ahd nāmèï humāïoun*, a.-p. Voy. le mot عهد نامه dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CAPITULER, v. n., rendre par capitulation, ويره ايله ويره ا *vírè it, vírè ilè teslím it*. — De-

mander à capituler, امان طلب ا *amān thaleb it*, a.-t. — Traiter de la reddition d'une place, بر قلعه‌نك تسليمی خصوصنده مذاكره ـ مقاوله ا *bir qal'anuñ teslîmi khouçoucindè muzākèrè, muqāvèlè it*, a.-t. — Entrer en accommodement, سويلشمك *seuïlechmek*, بارشمق *bārichmaq*, t. صلح ايدشمك *soulh idichmek*, a.-t.

Capivert, s. m., animal amphibie, خنزير الماء *khynzîr ul-mā*, a.

Capon, s. m., joueur rusé, اويونك حيله‌كار *ouïounda hîlèkiār*. — Capon, hypocrite à dessein, مرايی *murāï*, منافق *munāfiq*, a. — Popul., lâche, قورقاق *qorqāq*; جبان *djèbān*, a. — En t. de marine, crochet de fer, دمر چنكلی *dèmir tchenguèli*, t.

Caponner, v. n., user de finesse au jeu, اويونك چالمق ـ حيله‌كارلق ا *oïounda tchālmaq, hîlèkiārlyq it*. — Popul., dissimuler, مدارا ا *mudārā it*, p.-t.; كتم نيّت ا *ketmi niïet it*, a.-t. — Montrer de la lâcheté, غيرتسزلق كوسترمك *ghaïretsyzlyq gustermek*. — Haler l'ancre avec le capon, چنكل ايله لنكری قالدرمق *tchenguel ilè lenguèri qāldurmaq*, t.

Caporal, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Capot, s. m., ياپونجه *ïāpoundja*, ياغمورلق *ïāghmourlouq*. — Demeurer capot, voir ses espérances frustrées, قاز قاتی قالمق *qāz qāty qālmaq*, t.; محروم قالمق *mahroum qalmaq*, a.-t.

Capote, s. f., manteau d'homme, ياغمورلق *ïāghmourlouq*, t. — de femme, فراجه *ferādjè*, a.; اوستلك *ustlik*, t.

Capou-Agha, s. m., chef des eunuques blancs, قپو اغا *qapou aghā*, قپو اوغلان *qapou oghlān*. — Garçon de la Porte, nom des domestiques du drogman de la Sublime-Porte, qui s'appelle lui-même قپو ترجمانی *qapou terdjumāni*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Capoter, v. n., terme de marine. Voy. Chavirer.

Capre, s. f., كبره *guïbèrè* et *kèbèrè*, t.

Caprice, s. m., boutade, fantaisie, چالغلق *djālyqlyq*, t.; هوس عقل *havèci 'aql*, a. — Humeur morose, يكازلق *ïañāzlyq*, مراق *merāq*. — Inconstance, هر جايلك *her djāïlyk*, t.

Capricieusement, adv., چالغلغله *tchālyqlyghlè*, يكازلكله *ïañāzlguilè*, t.

Capricieux, se, adj., عقلی *'aqli tchālyq*, مهوّس العقل *mouhavves ul-'aql*, يكاز *ïañāz*, مراقلو *merāqlu*, t.; متلوّن *mutelevvin*, a.; هر جايی *her djāïi*, p. — C'est un homme capricieux, عقلی چالق بر آدمدر *'aqli tchālyq bir ādemdur*.

Capricorne, s. m., signe du zodiaque, جدی برجی *djèdi bourdji*, برج جدی *bourdji djèdi*, a.-t. — Sorte d'insecte, بر نوع بوجك *bir nev'y beudjek*, t.

Caprier, s. m., arbuste, كبره اغاجى *guèbèrè aghādji*, t.; شجر الكبار *chedjer ul-kebār*. — Faux caprier ou sabago, قبّار البقلة *qabbār ul-baqlat*, a.

Caprisant, adj., se dit d'un pouls inégal et irrégulier, قاتى و قارشق نبض *qāti vè qārichyq nabz*, t.-a.

Capron, s. m., grosse fraise, ارى چيلك *iri tchîlek*, t.

Capsulaire, adj., qui appartient à une capsule ou qui en a la forme, كيسه شكلنده *kîcè cheklindè*, كيسه كبى *kîcè guibi*. — Fruit, قابلو يمش *qāblu ïèmich*, t.

Capsule, s. f., couvercle, قپاق *qapāq*. — Espèce de boîte, حقه *hoqqa*. — Ce qui renferme la graine des plantes, تخم قبوغى - كيسه سى *tokhoum qaboughou*, *kîcèci*, t. — Membrane qui enveloppe une articulation, غشا المفصل *ghychā ul-mefsyl*, a.

Captateur, s. m., دوباره جى *doubāradji*, t.; حيله باز *hilè bāz*, a.-p.

Captation, s. f., دوباره *doubāra*, حيله *hîlè*, فنّ *fenn*, vulg. *fend*, a.

Capté, e, adj., قازانلمش *qāzānilmich*, t.

Capter, v. a., ravir, اولامق *avlāmaq*, قاپمق *qāpmaq*, قازانمق *qāzānmaq*, t.; تحصيل *tahsîl it*, a.-t. — les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك خاطرنى جلب ا *bir kimesnènuñ khāthyrini djelb it*, كوكلنى اله آلمق *gueuñulini èl âlmaq*, t.

Captieusement, adv., تلبيس ايله *telbîs ilè*, اويالندره رق *ouïālanduraraq*, a.-t.; حيله بازلغله *hylè bāzlyguilè*, p.-t.

Captieux, se, adj., اويالندريجى *ouïālanduridji*, t.; تلبيسلو *telbîslu*, a.-t.; اغفال آميز *yghfāl āmîz*, a.-p. — Argument captieux, دليل مغلط *dèlîli moughallath*, a.

Captif, ive, adj., طوتساق *thoutsāq*, t.; اسير *ècîr*, vulg. *ïecîr*, pl. a. اسرا *uçèrā*.

Captiver, v. a., rendre captif, قول ا *qoul it*. — Assujétir, محكوم قلمق *mahkoum qylmaq*, باغلمق *bāghlamaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — l'esprit, خاطرى اله المق *khāthyri èlè almaq*, a.-t. — le cœur, كوكل اولامق *gueuñul avlāmaq*, t. — Se Captiver, voy. S'Assujétir.

Captivité, s. f., esclavage, اسيرلك *ècîrlik*, a.-t.; قوللق *qoullyq*, رقيّة *rouqyïet*. — Retenir en —, حال رقيّتده طوتمق *hāli rouqyïettè thoutmaq*.

Capture, s. f., prise, طوتمه *thoutma*. — Butin, طويملق مال *dhouïoumlyq māl*. — Saisie de marchandises défendues, قاچرمه ضبطى *qātchurma zabthy*, t.-a.

Capturer, v. a., طوتمق *thoutmaq*, t. ضبط ا *zabth it*, a.-t.

Capuchon, s. m., كشيشك باش اورتوسى *kèchîchun bāch eurtuçu*, قوقلا *qouqoulā*.

Capucin, s. m., قپوچين *qapoutchîn*, رهبان *rouhbān*, p.

CAPUCINADE, s. f., مرایبلق *murāïlik*, منافقلق *munāfyqlyq*, a.-t.

CAPUCINE, s. f., fleur potagère, هند ترهسی *hind tèrèci*, فرنک ترهسی *frenk tèrèci*, t.; ابو خنجر *abou khandjer*, a.

CAQUET, s. m., کوزهلک *guèvèzèlik*. — Des caquets, لقلقیات *laqlaqyāt*.

CAQUETAGE, s. m., کوزهلک *guèvèzèlik*, لاف اورمقلق *lāf ourmaqlyq*, t.; بربره *berbèrè*.

CAQUETER, v. n., causer beaucoup, کوزهلک ا *guevèzèlik it*, چکه چالمق *tchènè tchālmaq*, لاف و کذاف ا *lāfu guzāf it*. — Au propre, se dit du bruit que font les poules sur le point de pondre, طاوق قاقهلمق *thāvouq qāqalamaq*.

CAQUETEUR, s. m., کوزه *guèvèzè*, t.

CAR, conj., زیرا *zirā*, زیراکه *zirā ki*, p.-t.

CARABÉ, s. m., ambre jaune, کهربا *kehroubā*, vulg. *kehribar*, t.; کارم اصفر *kiārim asfar*, a.

CARABIN, s. m., جرّاح شاکردی *djerrāh chāguirdi*, ساکردی *sāguirdi*, a.-t.

CARABINE, s. f., ششخانه تفنک *chichkhānè tufenk*, ou simplement ششخانه *chichkhānè*, قرابینا *qarābīnā*, t.

CARABINIER, s. m., قرابینا کترن عسکر نفری *qarābīnā guèturen 'asker nèfèri*, قرابینهجی *qarābīnadjï*, t.

CARACHE ou CARAC, s. m., capitation imposée en Turquie aux sujets non musulmans, خراج *kharādj*, جزیه *djèzïè*, a. Voy. خراج dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CARACO, s. m., بر نوع عورت کیسی *bir nev'y 'avret guëïci*, t.

CARACOLE, s. f., mouvement du cheval, آت اوینامه سی *āt oïnamaci*, طولنه رق کزمه *dholanaraq guezmè*, t.

CARACOLER, v. n., آتی اویناتمق *āty oïnatmaq*, آتی طولندررق کزدرمک *āty dholandururaq guezdurmek*, t.

CARACOULER, v. n., crier, se dit du pigeon. Voy. ROUCOULER.

CARACTÈRE, s. m., marque, empreinte, نشان *nichān*. — Lettre, حرف *harf*, خط *khath*, a.; یازی *ïāzi*, vulg. *ïazou*. — Gros caractères, ایری یازولر *iry ïāzouler*. — Petits —, اینجه یازولر *indjè ïāzouler*. — Inclination naturelle, طبیعت *thabi'at*, مشرب *mechreb*, خلق *khoulq*, a.; خوی *khouï*, p. — Titre, rang, پوست *post*, عنوان *'unvān*, رتبه *rutbè*, a. — Qualité de ce qui distingue par l'esprit ou les mœurs, صفة *syfat*, pl. صفات *syfāt*; اوصاف *evsāf*, سیرت *sīret*. — En parlant des traits par lesquels l'auteur ou l'artiste désigne les objets qu'il présente à notre esprit, هیئت *heïet*, اسلوب *usloub*. — En botanique, caractère

générique, صفت جنسیه *syfati djinsiè.* — Caractère spécifique, صفت نوعیه *syfati nevy'iè.* — Caractères en chimie, ارقام اهل الکیمیا *arqāmi ehlil-kimiā.* — algébriques, ارقام الجبر القابله *arqām el-djebr el-muqābelè.* — astronomiques, ارقام نجومیه *arqāmi nudjoumiè.* — Force d'âme, حزم *hazm.* — Homme de caractère, ferme dans ses sentimens, متانت صاحبی *metānet sāhybi,* a.-t.

Caractériser, v. a., marquer le caractère, صورت ویرمك *souret vîrmek,* وصفی ـ طبیعتی بیان ا *vasfi, thabi'ati beïān it,* وصف ا *vasf it,* a.-t. — Marquer, نشانلمق *nichānlamaq.*

Caractéristique, adj. com., ممیّز *mumeïiez,* مبیّن *mubeïien.* — Caractéristique d'un logarithme, son exposant, مرفوع *merfou'.* — En terme de grammaire arabe, l'une des lettres qui détermine la forme du verbe, فعلك علامتی *fyluñ 'alāmèti,* a. — Signe caractéristique, علامت ممیّزه *'alāmèti mumeïièzè.* — Lettre caractéristique, ادات ممیّزه *adāti mumeïièzè,* a.

Carafe, s. f., شیشه *chichè,* t.; صراحی *sarāhi, surāhi,* p.

Caraïon, s. m., شیشه جك *chichèdjik,* t.

Caraïte, s. m., juif qui s'attache à l'Écriture et rejette les traditions, قرا *qarrā,* pl. a. قرّایین *qarrāïn.*

Caramanie (la), قرامان مملکتی *qarāmān memlekèti.*

Caramel, s. m., قینامش شکر *qaïnāmich chèker,* عقیلك *'aqydè,* عقیلك شکری *'aqydè chèkèri,* t.

Carat, s. m., poids de quatre grains, قراط *qyrrāth,* a. — Titre de l'or, عیار *'aïār.* — Or à vingt carats, یکرمی عیارده التون *ïermi 'aïārdè altoun.*

Caravane, s. f., کروان *kiarvān, kervān,* p.

Caravansérail, s. m., کروانسرای *kervānseraï,* خان *khān,* p.

Caravelle, s. f., sorte de navire, قراوله *qarāvèla,* t.

Carbatine, s. f., پوستکی *poustègui,* t.

Carbone, s. m., قاربون *qārboun,* t.; فحم *fahm, faham,* a.

Carboné, e, adj., قاربونی *qārbouni,* t.; فحمی *fahmi,* a.

Carbonique (acide), adj. et s. m., حامض قاربون *hāmizi qārboun,* t.; حامض فحم *hāmizi fahm,* a.

Carbonisation, s. f., کومرلنمه *kumurlenmè,* کومموره منقلب اولمه *kumurè munqalib olma,* t.-a.; تفحّم *tèfahhum,* a.

Carboniser, v. a., کمور ا *keumur it.* — Se carboniser, کومورلنمك *kcumurlenmek,* t.

Carbonade, s. f., toute espèce de viande grillée, هر دورلو کباب *her turlu kèbāb,* کول بصدی *kul basty.*

Carcan, s. m., collier de fer des criminels, چنبر *tchember*, p.-t.; دمر ناصه‌سی *dèmir tāsmaci*, لاله *lāla*. — Écrevisse de mer, سرطان بحری *serthāni bahri*. — Espèce de collier de pierreries, بر نوع مجوهر قلاده *bir nev'y mudjevher qalādè*, t.

Carcasse, s. f., ossemens décharnés, mais encore joints, d'un animal, انسانک یاخود حیوانک قفسه دونمش لاشه‌سی *insānuñ iā khod haïvānuñ qafècè deunmich lāchècì*, اتی صیرلمش کوده *èty syrylmich guevdè*. — Charpente, pièces de bois taillées, کراسته *kerastè*, vulg. *kirastè*. — d'un navire, قره چاو *qara tchāv*. — Se dit d'une personne extrêmement maigre, اتی قالمامش قوری کمیک *èty qālmāmich qourou guèmïk*. — Sorte de bombe, بر نوع خمبره *bir nev'y khombara*, t.

Carcinomateux, euse, adj. m. ou fém., آکلو *ākilèlu*, t.

Carcinome, s. m., sorte de cancer ou tumeur, بر نوع آکله *bir nev'y ākilè*, t.

Cardamine, s. f., cresson des prés, چایر ترەسی *tchāïr tèrèci*, t.

Cardamome, s. m., graine aromatique, قاقوله *qaqoula*, t.

Carde, s. f., peigne, طراق *tharāq*, کتان طراغی *kètān tharāghy*, t.

Carder, v. a., la laine, peigner avec la carde, طرامق *tharāmaq*, یپاغی طرامق *ïapāghy tharāmaq*, یوک و پمبوق آتمق *ïeun vè pambouq âtmaq*, t.; حلاج *haldj ït*, a.-t.

Cardeur, se, s., طرایيجی *tharāïdji*, t.; حلاج *hallādj*, a.

Cardialgie, s. f., یورک اغریسی *ïurek aghrïci*, t.

Cardiaque, adj., propre à fortifier le cœur, یورک قویلشدریجی قلبه نافع *ïurek qavilechturidji*, t.; دوای مقوی القلب *devāï mouqavvi ul-qalb*, a.-t. — En terme d'anatomie, ce qui appartient au cœur, یورکه متعلق *ïurèguè mute'allyq*, t.; قلبی *qalbi*, a.

Cardiaque ou Agripaume, s. f., plante, فراسیون القلب *ferācïoun el-qalb*, a.

Cardinal, s. m., pl. Cardinaux, prélat, قردینال *qardïnāl*. — Les quatre points cardinaux, فلکک درت طرفی *fèlègun dort tharafi*, جهات اربعه *djèhāti erba'a*, a. — Vents cardinaux, اصللو درت یل *acyllu dort ïel*. — Nombres cardinaux, اسماء اعداد اصلیه *esmāï 'ādādi aslïè*.

Cardinalat, s. m., قردینال پایه‌سی *qardïnal pāïèci*, t.

Cardon, s. m., plante, اشک یبان کنکری *echek kunguèri*, دکنلو انکناری *ïabān enguināri*, اوت *dikenlu ot*, t.

Carelet ou Carrelet, s. m., poisson, سرچه بالغی *sirtcha bālyghy*, چروس بالغی *tchirous bālyghy*, t.

Carême, s. m., - بیوک اورج

پرهیز *buŭuk oroudj, perhíz*, اروج وقتی *oroudj vaqty*, t. — Durant le —, اثنای صیامك *esnāi syāmdè*. — Faire carême, اورج طوتمق *orodj thoutmaq*. — Rompre le —, اورجی بوزمق *orodji bozmaq*.

Carénage, s. m., lieu où l'on donne la carène, قلفات یری *qalfāt ièri*. — Action de caréner, قلفات *qalfāt*, قلفاتلنمه *qalfātlanma*, t.

Carence, s. f., حجّت النفی *heudjet eunnèfi*, a.

Carène, s. f., longue pièce de bois qui s'étend dans la partie la plus basse d'un navire, کمی انبساری اوکرغه‌سی *guèmi ambāri oñurghaci*, کمینك قرینه‌سی *guèmīnuñ qarīnaci*. — La partie du navire comprise depuis la quille jusqu'à la flottaison, کمینك صو ایچنه کیرن یری *guèmīnuñ sou ítchinè guíren ièri*. — Travail que l'on fait pour caréner, قلفاتلنمه *qalfātlanma*, t.

Caréner, v. a. Voy. Radouber.

Caressant, e, adj., اوخشایجی *okhchāïdji*, t.; نواز *nuvāz*, p.

Caresse, s. f., اوخشامه *okhchāma*, اوخشایش *okhchāïch*, t.; نوازش *nuvāzich*, p.; دلکیجیلك *tilkīdjilik*, t.

Caressé, e, adj., اوخشانمش *okhchānmich*, t.; ملتفت *multèfit*, a.

Caresser, v. a., اوخشامق *okhchāmaq*. — un enfant, بر چوجوغی اوخشامق *bir tchoudjoughy okhchāmaq*. — Caresser avec la main, ال ایله یوقلامق *el ilè ïoqlāmaq*, t. — Bien accueillir, اکرام ـ التفات ا *ikrām, iltifāt it*, a.-t.

Caret ou Carret, s. m., sorte de tortue, بر نوع قپلوباغه *bir nev'y qaploubāgha*. — Fil de caret, غومنددن چیقارلمش ایپلك *ghomenaden tchiqārylmich iplik*, t.

Cargaison, s. f., کمی یوکی *guèmi ïuki*, کمی حموله‌سی *guèmi hamoulèci*, a.-t.

Cargue, s. f., یلکن هابلیسی *ïelken hāblyci*, t.

Carguer, v. a., هابلی یی چکوب یلکنی قصّه‌لتمق *hāblii tchekup, ïelkèni qyssalatmaq*, t.

Caricature, s. f., مسخره صورتی *maskhara sourèti*, قاریقاتوره *qāriqātoura*, t.; کوله‌جك کسوه *gulèdjek kisvè*, t.-a.

Carié, adj., چورك *tcheuruk*, چوریمش *tchurumuch*, t.; رمیم *rèmīm*, a. — Dent cariée, چورك دیشی *tcheuruk díchi*, t.

Carie, s. f., کمیك چورکلکی *guèmīk tchurukligui*, t.

Carier, v. a., gâter, pourrir les blés, بغدای یی چورتمك *boghdāï tchurutmek*. — Se carier, en parlant des os, چوریمك *tchurumek*.

Carillon, s. m., چاك چالمه‌سی *tchāñ tchālmaci*, t.

Carillonner, v. a., چاکی پك اورمق ـ چالمق *tchāñi pek vourmaq, tchālmaq*, t.

Carillonneur, s. m., چاك

اوریجی - چاییجی *tchāñ vouridji, tchālidji,* t.

CARLET. Voyez CARELET.

CARLIN, INE, s., espèce de chien, بر جنس کوپک *bir djins keupek,* t.

CARINE, s. f., pleureuse dans les funérailles, نایحة *nāïhat,* a.; نوحه کر قاری *nevhaguer qāry,* t.

CARME, s. m., religieux du Mont-Carmel, کرمل طاغی کشیشی *kermel dhāghy kechïchi,* t.

CARMEL (mont), s. m., کرمل طاغی *kermel dhāghy.*

CARMIN, s. m., آل لوک *āl leuk,* t.; لک برّاق *lekk berrāq,* a.

CARMINATIF, VE, adj., یل بصدریجی علاج یل علتنه نافع *ïel basturidji 'yladj, ïel 'yllètinè nāfy',* a.-t.

CARNAGE, s. m., قیرغن *qyrghyn,* t.; مقاتله *mouqātèlè,* a.

CARNASSIER, ÈRE, adj., ات ییجی *et ïeïdji,* t.; ات اتله چیک بسلنور لاحم *tchig etilè beslèneur lāhim,* a.

CARNASSIÈRE, s. f., sac où l'on met le gibier tué à la chasse, چانطه *tchāntha,* آوجی چانطه سی *āvdji tchāntaci,* t.

CARNATION, s. f., ات رنکی *et rengui,* a. — Représentation des chairs de l'homme par le coloris, آدم کوده سی رنکی - صورتی *ādem kevdèci rengui, sourèti.* — Teint d'un homme, چهره *tchehrè,* آدم چهره سی - دریسنک رنکی *ādem tchehrèci, dèricinuñ rengui.*

CARNAVAL, s. m., ات کسمی *et kècimi,* ات کسمه سی *et kesmèci,* شکبک *chekbuk,* شکبک کونلری *chekbuk gunlèri,* t.

CARNE, s. f., angle extérieur d'une pièce, کوشه اوجی *keuchè oudji,* t.

CARNET, s. m., petit livre d'achat, دفترجک *defterdjik,* اشترا دفتری *ichtirā deftèri,* a.-t.

CARNIFICATION, s. f., کمیک اته دونمک *guèmïk ètè deunmek,* تالحّم *tèlahhum,* a.

CARNIVORE, adj. com., ات ایله بسلنور *et ilè beslèneur,* ات ییجی *et ïeïdji, lahm khor,* a.-p.

CARNOSITÉ, s. f., یاره اطرافلرنك ات بتمش *ïāra ethrāflèrindè bitmich et,* t.; لحم زائد *lahmi zāïd,* a.

CAROGNE, s. f. pop., فاحشه *fāhichè,* a.

CARONADE, s. f., خزینه سی ککش بر نوع کبیر و قصه طوب *khazïnèci guèñich bir nev'y kebïr vè qyssa thop,* قارونه طوپی *qārona thopy,* t.

CARONCULES, s. f. pl., اتجغز *et-djighaz,* ات بکسی *et begui,* t.; کوشت پاره - پاره سی *kucht pārè, pārèci,* p.-t. — lacrimales, کوز بیکاری *gueuz bïñāri,* t.

CAROTIDES, s. f. pl., ابهرتا الدماغ *ebhertā uddamāgh,* وریدان *vèridān,* a.

CAROTTE, s. f., plante, هوج *hovdj,*

vulg. هاوچ *hāvoutch.* — de tabac, دوتون یاپراقلری طوماری *tutun ïaprāqlèri thoumari*, t.

Caroube ou Carouge, s. m., کچی بوینوزی *ketchi boïnouzi*, خرنوب *kharnoub*, t.

Caroubier, s. m., کچی بوینوزی اغاجی *ketchi bouïnouzi aghādji*, t.

Carpe, s. f., poisson d'eau douce, سازان بالغی *sāzān bālighy*, t.

Carpe, s. m., partie entre le bras et la paume de la main, آوج ایله قولك اورتا یری *âvoudj ilè qoloun ortā ïèri*, t.

Carpeau, s. m., سازانه بکزر کوچك بالق *sāzāna beñzer kutchuk bālyq*, t.

Carpie, s. f., سازان بالغی قمه‌سی *sāzān bālyghy qymaci*, t.

Carpillon, s. m., کوچك سازان بالغی *kutchuk sāzān bālyghy*, t.

Carquois, s. m., اوقلق *oqlyq*, اوق قبوری *oq qouboury*, t.; ترکش *terkech*, p.

Carré, s. m., بر دورت کوشه *bir deurt kieuchè*, t.; مربّع *murebby*, a.

Carré, e, adj., دورت کوشه‌لو *deurt kieuchèlu*, t.; مربّع *murebba'*, — Figure carrée, شکل مربّع *chekli murebba'*, درت کوشه‌لو صورت *dort keuchèlu souret.* — Rendre carré, former une figure carrée, مربّع ا *murebba it*, a.-t. — Nombre carré, مجذور *medjzour.* — Racine carrée, جذر *djezr.* — Tirer la racine carrée, جذری استخراج ا *djezri istykhrādj it*, a.-t.

Carreau, s. m., pavé plat en terre, دوشمه طغله‌سی - طاشی *duchèmè thoughlaci, thāchi.* — de marbre, یصّی مرمر تخته‌سی *ïassy mermer takhtaci.* — de verre, جام *djām*, p.-a.; پنجره جامی *pendjèrè djāmi.* — Coussin pour se mettre à genoux, دیز یصدغی *dîz ïastyghy*, شیته *chîttè.* — Fer de tailleur, اوتی *oti*, vulg. *euti.* — Signe du jeu de carte, قاراو *qāro*, کاغد اوینتك بر لونی *kiāghyd ouïoninuñ bir levni.* — Maladie des enfans, کوچك چوجقلره مخصوص خستالك *kutchuk tchodjouqlara makhsous khastālik*, قارن قاتیلغی *qārn qātylyghy*, t.

Carrefour, s. m., یول آغزی *ïol âghzi*, t.

Carréger. Voy. Louvoyer.

Carrelage, s. m., ouvrage de carreleur, طغله تخته دوشمه‌سی *doughla takhta duchèmèci.* — Prix de ce travail, طغله دوشمه‌سنك قیمتی *toughla duchèmècinuñ qymèti*, t.-a.

Carreler, v. a., paver avec des carreaux, طغله تخته دوشمك *thoughla takhta duchèmek*, t. — les souliers, اسکی پاپوشلری دوزمك *eski pāpouchlèri duzmek*, t.

Carrelet, s. m., grosse aiguille de cordonnier, پاپوشجی اکنه‌سی *pāpouchdji ignèci*, t. — Poisson de mer, چروس بالغی *tchiros bāly-*

ghy, پیسی بالغی *pissi bālyghy*, t.

Carreleur, s. m., qui pose les carreaux, طغله-تخته دوشه‌یجی *thoughla, takhta duchëïdji*, t. — de souliers, اسکیجی *eskídji*, t.

Carrelure, s. f., semelles neuves à de vieilles chaussures, تضمه یامه‌سی *tasma ïāmaci*, t.

Carrément, adv., دورت کوشه اوزره *dort keuchè uzrè*, t.; دورت کوشه‌لو اولەرق *dort keuchèlu olaraq*, مربّعاً *murebbi'en*, a.

Carrer, v. a., donner une figure carrée, دورت کوشه‌لوا *dort keuchèlu it*. — Se Carrer, v. réfl., صالنی صالنی یورومك *sālyny sālyny ïurumek*, t.; اختیال ا *ikhtïāl it*, a.-t.

Carrier, s. m., طاشجی *thāchtchi*, طاش چیقاریجی *thāch tchyqāridji*, t.

Carrière, s. f., de pierres, طاش معدنی *thāchlyq*, طاش معدنی *thāch ma'deni*, t. — Lice, lieu fermé pour courrir, میدان *meïdān*, حلبة *halbet*, pl. حلایب *halāïb*; مضمار *myzmār*, pl. مضامیر *mèzāmïr*. — Durée de la vie, عمر مدّتی *'eumr muddèti*, عمر *'eumr*, منزل عمر *menzili 'eumr*. — Profession, état, طریقة *tharyqat*. — Carrière, cours des astres, دور کواکب *devri kevākib*. — Fournir une longue carrière, vivre long-temps, چوق یاشه‌مق *tchok ïāchamaq*. — Donner carrière, laisser aller, صالیویرمك *sālyvirmek*. — Se donner Carrière, v. réfl., se réjouir, سونمك *sèvinmek*. t.

Carriole, s. f., ایکی تکرلکلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

Carrosse, s. m., هنطو *hintov*, عربه *'araba*, قوچی *qotchi*, قوچو *qoutchou*, t.

Carrossier, s. m., هنطوجی *hinthovdj*, هنطو یاپوجیسی *hinthov ïāpoudjici*, t.

Carrure, s. f., اوموز باشی *omouz bāchi*, اموز اینلکی *omouz ïnlyghy*, t.

Cartame, s. m. Voy. Carthame.

Carte, s. f., à jouer, اویون قمار *ouïoun kiāghydi*, کاغدی قمار *qoumār kiāghydy*, قارته اوینی *qārta oïouni*. — Un jeu de cartes, بر دسته اوین کاغدلری *bir destè oïoun kiāghydlèri*. — Battre les cartes, کاغدلری قارشترمق *kiāghydlèri qārichturmaq*. — Être le premier en carte, au jeu, کاغد اویننده نوبتلو او *kiāghyd oïouninda nevbetlu ol*. — de géographie, خریطه *kharïtha*, جغرافیه خریطه‌سی *djoghrāfïa khārïthacy*. — Carte marine, دریا خریطه‌سی *dèrïā khārïthaci*. — Carte générale de l'Europe, اوروپا اقلیمنك عمومی خریطه‌سی *evropā iqlimïnūn 'oumoumi kharithaci*. — Carte blanche, permission de se conduire comme on voudra, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*, a. — Donner carte blanche, بول بول رخصت ویرمك *bol bol roukhsat vïrmek*. — Tirer les —, قمار کاغدلریله باقیجیلق ا *qoumār*

kiāghydlèrilè bāqydjilyq it. — Carte, note de la dépense chez un traiteur, طعام مصرفی پوصلەسی *thām masrafi pouçoulacy.* — Connaître le dessous des cartes, avoir le secret d'une affaire, بر مصلحتك سرّینه واقف اول *bir maslahatuñ sirrinè vāqyf ol.* — Brouiller les cartes, désunir, causer des divisions, قارش مورش ایت *qārych mourich it*, بوزشترمق *bozouchturmaq*, t. — Perdre la carte, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, پوصلەیی شاشرمق *pouçoulaï chāchirmaq*, t.

Cartel, s. m., défi par écrit pour un combat, میدان اوقومق ایچون دعوت تذکرەسی *meïdān oqoumaq itchoun d'avet tezkèrèci.* — Traité d'échange des prisonniers, اسرا مبادلەسینه دائر معاهدە *ucèrā mubādèlècinè dāïr mou'āhèdè*, a.-t.

Carthame, s. m., قرطم *qyrtham*, اصفور *asfour*, a.; vulg. آصپور *âspour*. — Graine de —, آصپور تخمی *âspour tokhoumy*.

Cartilage, s. m., کیرك *guèïrek*, کمرتلك صارو سکر *sārou siñyr*, کمرتلك *guèmertlek*, t.; غضروف *ghazrouf*, pl. غضاریف *ghazārīf*, a.

Cartilagineux, se, adj., کیرکلو *guèïreklu*, کمرتلکلو *guemertleklu*, t.; غضروفی *ghazroufi*, a.

Carton, s. m., grosse carte, مقوّی *mouqavva*, مقوّا *mouqavvā*, مقوّا کاغدی *mouqavvā kiāghydi*, ایری کاغد *iri kiāghyd.* — Boîte en carton, مقوّا صندوغی *mouqavvā sandoughy*, مقوّا قوطی *mouqavvā qouthou.* — Portefeuille en —, مقوّی جزدانی *mouqavva djuzdāni*, t.

Cartonner, v. a., مقوّا ایلەمك قپلمق *mouqavvā ilè qaplamaq*, t.

Cartonnier, s. m., مقوّاجی *mouqavvādji*, t.

Cartouche, s. f., charge d'une arme à feu, فشك *fichek*, فشنك *fichengue*. — Charge entière du canon, خرتوج *khartoudj*. — Déchirer la —, فشنکی دیش ایله یرتمق *fichengui dich ilè īrtmaq*. — Cartouche, congé d'un militaire, اذن تذکرەسی *izin tezkèrèci*, a.-t.

Carus, s. m., سکته *sektè*, سبات سهری *subāti sehrii*, a.

Carvi, s. m., کراویا *kèrāviā*, قرمان کمیونی *karmān kèmiouni*, a.

Carybde en Scylla (tomber de), prov., d'un péril en un autre, بلادن قورتلوب بلای دیگره اوغرامق *bir bèlāden qourtouloup bèlāï diguèrè oghrāmaq*, t.

Caryophyllata, s. f. Voy. Benoite.

Cas, s. m., désinence des noms déclinables, صیغه *sygha*. — Conjoncture, حال *hāl*, حالت *hālet*, pl. حالات *hālāt*. — Accident, événement, وقعه *vaq'ya*, قضیه *qazīè*, قضا *qazā*. — Cas fortuit, اتفاق *ittifāq*, a. — En tout cas, بهر حال *bèher hāl*, هر حالدە *her hāldè*. — Par cas fortuit, اتفاق *ittifāq* pour اتفاقاً *ittifāqan*. — Dans ce cas,

بو حالدە *bou hāldè.* — Faire cas de, صايمق اعتبار ا *itibār it.* — En pareil cas, بو حالدە *bou hāldè,* بو تقديرده *bou taqtírdè.* — Dans des cas analogues, قضايای مماثلده *qazaïāï mumācílèdè.* — Voilà le cas, حال بوكه *hāl bou ki,* حال بو در *hāl bou dur.* — En ce Cas, adv., alors, les choses étant ainsi, بو تقديرچه *bou taqtirtchè,* ايش بويله ايكن *ich beuïlè iken.* — Faire cas, estimer, apprécier, صايمق *sāïmaq,* شیٔ يرينه صايمق *chèï ïèrinè sāïmaq,* t. ; اعتبار ا *'ytibār it,* a.-t. — Ne faire aucun cas, هيچ بر شیٔه صايمامق *hítch bir chèïè sāïmāmaq,* t. — Crime, faute, قباحت *qabāhat,* pl. قبايح *qabāïh,* a. — Accusé d'un cas grave, قباحت جسيمه ايله متهم *qabāhati djècimè ilè muttèhim.*

Casanier, ière, adj., اونك اوتوريجی اودن *èvindè otourídji, evden tchyqmāz,* t.

Casaque, s. f., يپونجه *ïapoundja,* t.

Cascade, s. f., سلسبيل *silsebíl,* a.-t.

Case, s. f., maisonnette, او *ev,* t. ; خانه *khānè.* — Petits compartimens carrés d'un échiquier, ير *ïer,* t. ; خانه *khānè,* p.-t.

Casemate, s. f., ير آلتی ايزبه *ïer álti izbè,* t.

Caser, v. a., mettre en place, ير يرينه قومق ويرمك *ïer yérinè qomaq.* — Se Caser, v. réfl., ير - مكان طوتمق *ïer, mekïān thoutmaq,* a.-t.

Caserne, s. f., قشلا *qychlā,* قشلاق *qychlāq,* t.

Casernė, e, adj., قشلاقلق اوتورمش *qychlaqta otourmich.*

Casernement, s. m., قشلاده اوتورتمقلق *qychlāda otourtmaqlyq,* t.

Casserner, v. a., قشلاده اوتورتمق *qychlāda otourtmaq.* — Se caserner, قشلاده اوتورمق *qychlāda otourmaq,* قشلايه كيرمك *qychlāïa guírmek,* t.

Caseux, se, adj., پينيرلو *peïnírlu,* پينيرسی *peïnírci,* t.

Caspienne (mer), بحر خزر *bahri hazer,* گيلان دكزی *guílān deñyzi,* t.

Casque, s. m., باشلق *bāchlyq,* طولغه *thoulgha,* مغفر *mighfer,* a.

Cassade, s. f., mensonge pour rire, رنك *renk,* p.

Cassaille, s. f., (hors d'usage), نطس *nadhas,* t.

Cassant, e, adj., قرلور *qyrylur,* تيز قرلور *tyz qyrylur,* t.

Cassation, s. f., acte juridique qui annulle un jugement, حكمی بوزان سند *hukmi bozān sened,* تبطيل شرعی *tebthyli cher'y,* a.

Casse, s. f., plante, خيار شبر *khïār chebr,* vulg. خيار شنبه *khïār chembè,* p. — T. de gens de guerre, اسامينك چالنمسی *èçāmïnuñ tchālinmaci.* — En t. de fondeur,

bassin qui reçoit le métal en fusion, دوكيجى قورنه‌سى *deukidji qournaci.* — En t. d'imprimerie, longue casse partagée en petits carrés appelés cassetins, تختەسى حروف *hourouf takhtaci,* t.

Casse-Cou, s. m., اوچرم بر *outchouroum ïer,* كيمك قرار بر *guemik qyrār ïer,* t.

Casse-Lunette, s. m. V. Bluet.

Casse-Museau, s. m., سله *sillè,* t.

Casse-Noisette, s. m., فندق قيران *fyndyq qyrān,* چكردك چكيجى *tchekerdek tchekitchi,* t.

Casse-Pierre, s. f. Voy. Saxifrage.

Casse-Tête, s. m., peine d'esprit, باش اغريسى *bāch aghryci.* — Vin qui porte à la tête, باشه اوران شراب *bācha ourān charāb.* — Sorte de massue de bois, چوماق *tchomāq,* t.

Cassé, e, adj., brisé, قرق *qyrq,* قيرلمش *qyrilmich,* t.; شكست *chikest,* p. — Affaibli, قوّتسز *qouvvetsyz.* — Vieux, infirme, پير پيرى ناتوان *pīri nātuvān,* p.; بلى قرق *bèli qyrq,* t.

Casser, v. a., briser, قرمق *qyrmaq,* صمق *symaq,* — شكسته شكست ا *chikestè, chikest it.* — Affaiblir, تضعيف ا *taz'if it.* — Annuler, ابطال ا *ibthāl it,* a.-t. — une sentence, un testament, un contrat, بوزمق *bozmaq,* t.; — نقض - نسخ الغا ا *naqz, neskh, ilghā it,* a.-t. — Le testament a été cassé, وصيتنامه نسخ اولندى *vecïet nāmè neskh oloundou.* — Casser un fonctionnaire, un officier, lui ôter sa place, يرينى حكك ا *ïerini hakk it.* Voy. Destituer. — Se Casser, v. réfl., être brisé, قرلمق *qyrylmaq,* t.; شكست او شكست بولمق *chikest ol, chikest boulmaq,* p.-t. — Se casser la tête, s'appliquer fortement à une étude, چوق چالشمق *tchoq tchālichmaq,* درشمك *duruchmek,* باشى يارمق *bāchi ïārmaq,* t. — Se casser le nez, ne pas réussir, راست كلمامك *rāst guelmèmek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Il se casse, il vieillit, اختيار اوليور *ykhtiār olieur.* — Se casser, éclater, چاتلمق *tchātlamaq,* t.

Casserole, s. f., تنجره *tendjèrè.* — de cuivre, باقر تنجره *bāqyr tendjèrè.* — de terre cuite, چوملك *tcheumlek.* — Petite —, اوفاق تنجره *oufāq tendjèrè,* t.

Casseron, s. m., بر نوع اوچار بالق *bir nev'y outchār bālyq,* t.

Cassette, s. f., صندوقچه *sandouqtchè,* چكمجه *tchekmèdjè.* — La cassette du roi ou du sultan, جيب همايون *djèbi humāïoun,* t.

Casseur, s. m., qui casse, قريجى *qyrïdji.* — Fanfaron, فورتەجى *fortadji,* t.

Cassie, s. f., arbre, سيسبان *sisbān.*

Cassier, s. m., arbre, خيار شنبه اغاجى *khyār chembè aghādji,* t.

Cassiopée, s. f., constellation, ذات الكرسى *zāt el-kurci*, a.

Cassolette, s. f., réchaud sur lequel on brûle des parfums, بخوردان *boukhourdān*, t.; مبخرة *mebkharet*, a. — L'odeur même qui s'exhale de la cassolette, بخور بوغومى *boukhour boghoumou*. — Composition odoriférante, قوقولو بوغوم *qoqoulu boghoum*, t.

Cassonade, s. f., خام شكر *khām cheker*, t.

Cassure, s. f., قرق يرى *qyrrq ïèri*, t.; كسر *kesr*, a.

Castagnettes, s. f., چارپاره *tchārpārè*, vulg. چالپاره *tchālpārè*, p.

Caste, s. f., اويماق *oïmāq*, بوى *boï*, t.; طائفه *thāïfè*, صنف *synf*, اصناف *esnāf*, قبيله *qabïlè*, pl. قبايل *qabāïl*, a.

Castel, s. m., château, قلعه *qal'a*, a.

Castille, s. f. fam., petite querelle, ديدى قودى *dèdi qody*, t.

Castelane, s. f., بر جنس بشيل اريك *bir djins ïèchïl èrïk*, t.

Castor, s. m., قندوز - قندز *qoundouz*, صو كوپكى *sou keupègui*. — Peau de —, قندوز دريسى - قندوز پوستكيسى *qondouz dèrici*, *postguici*. — Drap de —, قندوز توييله منسوخ چوقه *qondouz tuïilè mensoukh tchoqa*, t.

Castoréum, s. m., قندوز خايه‌سى *qoundouz khāïèci*, t.

Castral, s. m., خادم *khādim*, خادم ازكيجى *khādim ezguïdji*, a.; انئمش *enenmich*, *inenmich*, t.; طواشى *thavāchi*, a.

Castramétation, s. f., اوردو قورمقلغى *ordou qourmaqlyghy*, t.

Castration, s. f., en parlant des hommes, خادملمه *khādimlama*, اينتمكلك *inetmeklik*, t.; اخصا *ykhsā*, خصا *khosā*. — En parlant des animaux en général, انده *enèmè*. — d'un coq, اكديجلمه *ikdidjlèmè*, t.

Casualité, s. f., عرضية *aryzïet*, كيفيت عارضيه *keïfïèti 'āryzïïè*, a.

Casuel, s. m., revenu fortuit, ظهورات *zouhourāt*, a.

Casuel, e, adj., fortuit, accidentel, عارض *'āryz*, عرضى *'aryzi*, اتفاقى *ittifāqi*, a. — Fragile, قريلور *qyrilur*, t.

Casuellement, adv., قضا ايله *qazā ilè*, اتفاقاً *ittifāqān*, a.

Casuiste, s. m., مسالدجى *mècèlèdji*, مبيّن مشكلات *mubèïini muchkilāt*, a.

Catachrèse, s. f., اصطلاح منافرة بالعبث التشبيه *ysthylāh munāferet bil-'abes ut-techbïh*, a.

Cataclysme, s. m., طاشقونلق *thāchqunlyq*. Voy. Déluge.

Catacoi, s. m., sorte de petit mât, بر كمينك اك كوچك دركى *bir guèmïnun eñ kutchuk dirègui*, t.

Catacombes, s. f. pl., زير زمينك اولان مقبره لر *ziri zèmïndè olān maq-*

pèrèler, a.-t.; لحد *lahad*, pl. الحاد *elhād*, a.

CATADOUPE ou CATADUPE, s. f., چای صولربنک اشاغیه دوکلشی *tchāï soulèrinuñ achāghyïè deukuluchy*, t.

CATAFALQUE, s. m., جنازه زینتی *djènāzè zínèti*, جنازه سریری *djènāzè sèríri*, a.-t.

CATAIRE ou HERBE-AU-CHAT, s. f., کدی اوتی *kedi oty*, t.

CATALEPSIE, s. f., طملہ *dhamla*, t.; نقطة *noqthat*, دالثبات *dè-essèbāt*, a.

CATALEPTIQUE, adj., طملہلو *dhamlalu*, t.; مثبوت *mesbout*, a.

CATALOGUE, s. m., دفتر *defter*. — de livres, کتب دفتری *kutoub defterì*, a.

CATAPLASME, s. m., یغلمه *ïaghlama*, لاپه *lāpa*, مرهم *merhem*, vulg. *melham*, a. — Appliquer un —, بر لاپه اورمق *bir lāpa ourmaq*.

CATARACTE, s. f., chute des eaux d'un fleuve, جندل *djendil*, pl. a. جنادل *djènādil*. — Les cataractes du Nil, مسقط نیل *masqathi nil*, شلالات نیل *chèlālāti nil*, a. — sur l'œil, پرده *perdè*, کوزطومانی *gueuz dhoumāni*, t.; علت سبل *'yllèti sebl*, a. — Pluie excessive, قتی یغمور *qaty ïaghmour*.

CATARRHAL, E, adj., fièvre catarrhale, حمّای نوازل *hummāt nevāzil*, a.

CATARRHE, s. m., نوازل *nevāzil*, نزله *nouzla*, *nuzlè*, a. — Un catarrhe lui est tombé sur la poitrine, صدرینه نزله ایندی *sadrinè nouzla endi*.

CATARRHEUX, SE, adj., نزلهلو *nouzlalu*, t.; نزله علتنه مبتلا *nouzla 'yllètinè mubtèla*, a.-t.

CATASTROPHE, s. f., évènement funeste, فلاکة *fèlāket*, نکمة *nekmet*, مصیبت *macybet*, pl. مصایب *meçāïb*. — Fin malheureuse, سوءعاقبت *souï 'āqybet*, a.

CATÉCHISÉ, E, adj., دینی اوکرنمش *dīni eugrenmich*, t.

CATÉCHISER, v. a., instruire des mystères de la foi, دینی اوکرتمک ـ تعلیم ا *dīni eugretmek*, *ta'lim it*, تلقین ایمان ا *talqyni imān it*. — Endoctriner, fam., اوکرتمک *eugretmek*, سوز اوکرتمک *seuz eugretmek*, t.

CATÉCHISME, s. m., دین درسی *dīn dersi*, تلقین ایمان *talqyni imān*, a.; تعلیم دین *ta'limi dīn*, تعلیم مسیحی *ta'limi mecīhi*, a.-t. — Le livre du catéchisme, کتاب عقاید *kitābi aqā'id*.

CATÉCHUMÈNE, s. com., دین اوکرنن وافتز *dīn eugrènen*, اولنجق *vāftyz olounadjaq*, وافتزلنه جق *vāftyzlanadjaq*, a.-t.

CATÉGORIE, s. f., مرتبه *mertèbè*, طبقه *thabaqa*, مقوله *maqoulè*, pl. مقولات *maqoulāt*, a.

CATÉGORIQUE, adj., dans l'ordre, à propos, یرنده *ïèrindè*, محلنده *mahallindè*, مناسب *munācib*. — Précis, قاطع *qāth'y*, a. — Réponse,

قاطع جواب قاطع *djevābi qāthy*, جواب قاطع *qāthy djevāb*, جواب شافی ـ کافی *djevābi chāfi, kiāfi*, شافی جواب *chāfi djevāb*, a.; پاك جواب *pāk djevāb*.

Catégoriquement, adv., تمییزجه *tèmîzdjè*, آشکاره *âchikiārè*. — Répondre —, جواب قاطع ویرمك *djevābi qāthy vîrmek*.

Cathartique, adj., پیورکسی منقی سوریجی *ïurègui surudji*, t.; *munaqqii*, a.

Cathédrale, s. f., باش کلیسا *bāch kèliçā*, t.

Cathédrant, s. m., صدرده اوتوران *sadrdè otourān*, t.; مشکل کشا *muchkil kuchā*, a.-p.

Cathérétique, adj., اتی اشندیریجی علاج *èti achenduridji 'ylādj*, t.; دواء اکال *dèvāï ekkiāl*, a.

Cathéter, s. m., قاوق یوقلیه جق آلت ـ میل *qavouq ïoqlaïadjaq âlet, mîl*, t.; مجراف مثانه *mihrāfi mèçānè*, a.

Catholicisme, s. m., قاطولك دینی ـ اعتقادی *qātholik dîni, 'ytiqādi*, t.-a.

Catholicité, s. f., pays des catholiques, قاطولك مملکتلری *qātholik memlèketlèri*, ممالك قاطولکیه *mèmāliki qātholikiïè*. — Doctrine catholique, قاطولکلك *qātholiklik*, قاطولکیت *qātholikïiet*, قاطولك مذهبی *qātholik mezhèbi*, t.-a.

Catholique, adj. com., قاطولکی *qātholiki*, لاطین *lāthîn*, پاپشته *pāpichta*, t. — s., celui qui suit la religion catholique, قاطولك ـ قاتلك *qātholik*.

Catholiquement, adv., قاطلکجه مذهبی اوزره *qātholik mezhèbi uzrè*, t.

Catholiser, v. n., قاطلکلر ایله بولشمق *qātholikler ilè boulouchmaq*, t.

Cati, s. m., مهره *muhrè*, جلا *djilā*, a.

Catillac, s. m., sorte de poire, برایری ارمودك اسمی *bir îri armouduñ ismi*, t.

Catimini ou En Catimini, adv., en cachette, کزلوجه *guizludjè*, t.; مخفیجه *makhfidjè*, a.-t.; خفیة *khafièten*, a.

Catin, s. f. (expression libre et popul.), prostituée, روسپو *rouspou*. — Femme ou fille déréglée dans sa conduite, یاشمقسز *ïāchmaqsyz*, پوستال *postāl*, t.

Catir, v. a., جلا ویرمك *djilā vîrmek*, چندرده پرداخلمق *djendèrèdè perdākhlamaq*, t.

Catisseur, s. m., جلا وبریجی *djilā vîrîdji*, t.

Caton, s. m., un sage, اوصلو بر آدم *ousloù bir âdem*, t.

Cattaro, ville de l'Albanie, قوتور *qoutour*.

Caucase, s. m., mont, قاف *qāf*, البرز طاغلری *el-bourz dhāghlèri*, یلپرز طاغی *ïalpourz dhāghy*, چرکس طاغلری *tcherkes dhāghlèri*.

Cauchemar, s. m., آغر باصمه *âghyr bāsma*, آغرلق كه اوبقسوده باصر *âghyrlyq ki ouïouqouda bāçar*, t.; كابوس *kiābous*, a. — J'ai eu le cauchemar cette nuit, بنى بوكيجه آغرلق باصدى *bèni bou guïdjè âghyrlyq bāsty*. — Il est sujet au cauchemar, كابوسه مبتلادر *kiāboucè mubtèlādur*.

Cauris ou Coris, s. m., monnaie de l'Inde, غورى *ghori*, p.

Causalité, s. f., سببيّت *sèbèbiïet*, a.

Causatif, ve, adj., t. de grammaire, سببى *sèbèbi*. — Particule causative, حرفى سببى *harfi sèbèbi*, ادات التعليل *adāt utta'lïl*, a.

Cause, s. f., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbāb*; موجب *moudjib*, pl. موجبات *moudjibāt*, علّة *'yllet*, pl. علل *'ylel*, باعث *bāïs*, مبدأ *mebd'a*, pl. مبادى *mebādi*, مبدأ اوّل *mebdèï evvel*. — secondes ou secondaires, اسباب جزئيّه *esbābi djuzïïè*. — finale, علت غائيه *'yllètii ghāïïè*. — Origine, cause première, اصل *asl*. — Cause, sujet, مادّه *māddè*, خصوص *khouçous*. — Par cette cause, بو سببيله *bou sèbebilè*, بو سببدن *bou sèbebten*. — Sans cause, سببسز *sèbebsyz*. — Cause principale, سبب مستقل *sèbèbi moustaqyll*. — Cause légale, موجب شرعى *moudjibi cher'y*. — Telle était ou a été la cause, اصلى بو ايمش *asli bou imich*. — Quelle est la cause? سببى نه *sèbebi nè*. — A cause de moi, par égard pour moi, بنم خاطرم *bènum khāthyrum itchoun*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, صاحب چقمق *sāhyb tchyqmaq*, استصحاب ا *istishāb it*. — A cause de, pour l'amour de vous, خاطركز ايچون *khāthyryñyz itchoun*. — En considération de, رعايةً *ri'aïèten*. — A cause de vous, par égard pour vous, سزه رعايةً *sizè ri'aïèten*. — A cause de cela, بو شيّه رعايةً *bou chèïïè ri'aïèten*. — A Cause que, conj., اول سببله كه *ol sèbèbilè ki*. — Et pour cause, pour bonne raison, موجبله *moudjibilè*, اصلى وار *asli vār*. — Il ne l'a pas fait sans cause, بلا موجب ايتمدى *bilā moudjib itmèdi*. — Chercher des causes, prétexter, بهانه آرامق *bèhānè ârāmaq*.. — Cause matérielle, علّت ماديّه *'yllèti mādiïè*. — efficiente, علت فاعليّه *'yllèti fā'iliïè*, سبب فاعلى *sèbèbi fā'yli*. — apparente, علّت صوريّه *'yllèti souriïè*. — En t. de pratique, ayant-cause, علاقه صاحبى *'alāqa sāhybi*. — La cause, pour la chose même ou l'intérêt qui en résulte, مصلحت *maslahat*. — La cause publique, مصلحت عامّه *maslahati 'āmmè*. — des pauvres et des infortunés, مصلحت فقرا و ضعفا *maslahati fouqarā vu zou'afā*.

Cause, s. f., procès, دعوا *d'avā*, mieux دعوى *d'ava*. — Gagner sa

cause, son procès, دعواسنی قزانمق *d'avācini qazānmaq.* — douteuse, دعوای مشکوك *d'avāï mechkiouk*, a.

Causer, v. a., être cause de, سبب او باعث ـ موجب *sebeb ol, moudjib ol*, a.-t. — la guerre, سفره باعث او *sèfèrè bā'ïs ol.* — du dommage, سبب ضرر و زیان او *sèbebi zarar u ziān ol.* — du chagrin, ایراث حزن و کدر ا *irāci huzn u keder it*, a.-t.

Causer, v. n., converser, سویلشمك *seuïlechmek*, لاقردی ا *lāqyrdy it*, صحبت ا *sohbet it.* — de choses et d'autres, افاقی صحبت ا *èfāqy sohbet it*, a.-t.

Causerie, s. f., صحبت *sohbet*, a.; کوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

Causeur, se, adj. et s., چوق سوزلو سویلر *tchoq seuïler*, چوق سوزلو *tchoq seuzlu.* — Causeur indiscret, inconséquent, بوش بوغاز *boch boghāz*, t. — Causeuse, femme qui cause, یاکشاق قری *ïānchāq qary.* — Petit sofa, کوچك صفه *kutchuk sofa*, t.

Causticité, s. f., inclination à dire des choses mordantes, دل زفیرلیلکی *dil zèfïrlïligui.* — de la langue, ذرب لسان *zerbi liçān*, هجو *hedjv*, a.

Caustique, adj., corrosif, brûlant, یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرق *mouhryq.* — Remède —, دوای محرق *devāï mouhryq.* — Au fig., satirique, دیلی زفیرلی *dilï zefïrli*, هجوه مائل *hedjvè māïl*, a.-t.

Cauteleusement, adv., احتیاطله *yhtiāthilè*, حیله ایله *hïlè ilè*, a.-t.

Cauteleux, se, adj., fin, rusé, حیله‌کار حیله‌باز *hïlèkiār, hïlèbāz*, a.-p.

Cautère, s. m., petit ulcère fait volontairement à une partie extérieure du corps, یاقی داغ *ïāqi, dāgh*, p.-t. — Caustique qui sert à faire l'ouverture d'un cautère, یاقی طاشی جهنّم طاشی *ïāqy thāchi, djehennem thāchi.* — S'appliquer un —, یاقی آچمق ـ آچدرمق *ïāqy âtchmaq, âtchturmaq.* — L'appliquer à quelqu'un, یاقی داغلغی اورمق *ïāqy dāghlyghy ourmaq*, داغلمق *dāghlamaq*, t.

Cautérique, adj. com., یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرّق اللحم *mouharryq ul-lahm*, محرّق *mouharryq*, a.

Cautérisation, s. f., یاقی اورمه *ïāqy ourma*, t.

Cautérisé, e, adj., یانمش *ïānmich*, داغلنمش *dāghlanmich*, t.

Cautériser, v. a., brûler de la manière que font les caustiques, یاقمق *ïāqmaq*, t. — Ce poison lui avait cautérisé l'estomac, بو سمّ فلانك معدسنی یاقمشیدی *bou summ felānuñ mi'dècini ïāqmichidi.* — Faire ou appliquer un cautère, mais il est moins usité en ce sens. Voy. Cautère.

Caution, s. f., celui qui répond, کفیل *kèfïl*, pl. a. کفلا *kufèlā.* — La caution, کفالت *kèfālet*, a. — caution personnelle, کفالت بالنفس

kèfālet binneſs. — valable, كفيل مقتدر *kefīli mouqtèdir.* — bonne et suffisante, يرار كفيل *ïarār kèfil.* — Être caution, او كفيل *kèfil ol,* او ضامن ومتكفل *zāmîn vè mutèkeffil ol.* — Fournir une caution, كفيل ويرمك *kèfil vïrmek.* — Servir de —, كفيل مقامنك او *kèfil maqāmindè ol.* — Se rendre caution d'une chose, تكفل ا *tèkeffiul it.* — J'en suis caution, بوكا تكفل ايدرم *bouñā tèkeffiul idèrum.* — Sujet à caution, douteux, dont il faut se méfier, شايان اعتماد دكل *chāïāni 'ytimād dèïl.* — Personne d'une sincérité douteuse, صداقتى مشكوك اولان كمسنه *sadāqati mechkiouk olān kimesnè,* a.-t.

Cautionné, e, adj., كفيللو *kèfillu,* a.-t.; مكفل *mukeffil,* a.

Cautionnement, s. m., action de celui qui cautionne, et gage pour la sûreté d'une promesse, كفالة *kèfālet,* رهين *rèhîn.* — Acte juridique par lequel on cautionne, كفالت حجتى *kefālet heuddjèti,* a. — Moyennant, par cautionnement, كفالت ايله *kèfālet ilè,* a.-t.

Cautionner, v. a., كفيل او *kèfil ol,* a.-t. — quelqu'un, بر كمسه يه كفيل او *bir kimsèïè kèfil ol.* — Je le cautionne, اكا كفيل اولورم *añā kèfil olouroum.*

Cavalcade, s. f., marche pompeuse de personnes à cheval, آتلو آتلو لايى *ātlu alāï.* — Simple promenade de quelques personnes à cheval, آتلو جماعتى تفرجى *ātlu djèmā'ati teferrudji,* t.-a.

Cavalcadour (écuyer), adj., باش آخور كحياسى *bāch sèïs,* سيس *ākhor kiahïāci,* t.

Cavale, s. f., قسراق *kysrāq,* t.

Cavalerie, s. f., آتلو عسكرى *atlu 'askèri,* سوارى عسكرى *souvāri 'askèri,* سوارى *souvāri.* — Officier de cavalerie, آتلو عسكرى ضابطى *atlu 'askèri zābithi.* — Premier inspecteur aux revues de la cavalerie, سوارى باش يوقلمه جيسى *souvāri bāch ïoqlamadjïci.* — Combat de cavalerie, سوارى جنكى *souvāri djengui,* t.

Cavalier, s. m., homme à cheval, آتلو *ātlu,* t.; فارس *fāris,* a. — Bon cavalier, بينيجى *bînidji.* — Beau cavalier, qui monte avec grâce, ينشى ياقشقلو *binichi ïāqychyqlu.* — Cavalier, simple soldat de cavalerie, آتلو عسكرى نفرى *ātlu 'askèri nèfèri.* — Sorte de demi-lune placée devant l'entrée d'une fortification, قپو اوكنك بر جنس طبيه *qapoù eunundè bir djins thabïa.* — Partie élevée de fortification où l'on place du canon, اوزرينه طوب وضع اولنمش قلعه *uzèrinè thop vaz' olounmich qoullè.* — Libre, dégagé, تكليفسز *teklïfsyz,* اشپه *achpa,* t. — Brusque, incivil, سرت *sert,* ادبسز *edebsyz,* a.-t.

Cavalièrement, adv., lestement, تيزجه *tïzdjè.* — De bonne grâce,

بالطّوع والرّضا *bitthav ver-rizā.* — Avec hauteur, تكبّرايله *tèkebbur ilè,* a.-t. — Répondre cavalièrement, avec hauteur, رندانه جواب ويرمك *rendānè djevāb vïrmek,* p.-t.

Cave, s. f., lieu souterrain pour le vin, شراب مخزنی *charāb makhzèni,* بير آلتی مخزنی *ïer âlty makhzèni,* a.-t.; پودرم *podrom,* t. — Cave voûtée, كمرلو زيرزمين *kèmerlu zïrzemïn.* — Mise au jeu, اويونك پاره‌سی *oïounuñ pāraci,* t.

Cave (veine), adj., l'un des plus gros vaisseaux du sang, يوركّ طمری *ïurek dhamari,* t.; وتين *vètïn,* عرق اجوف *'yrqy edjvef,* a.

Cave, adj., creux; قووق *qovouq,* ايچی بوش *itchi boch,* t.

Cavé, e, adj., قازلمش *qāzilmich,* t.

Caveau, s. m., مغاره‌جق *maghāradjyq.* — Petite cave à vin, كوچك شراب مخزنی *kutchuk charāb makhzèni.* — Tombe souterraine, مزار بودرومی *mèzār boudroumi,* t.; لحد *lahad,* a.

Cavée, s. f., endroit creux et plein de ravins, چقورلق *tchouqourlyq,* t.

Cavecé, e, adj., ne se dit que d'un cheval qui a la tête noire, باشی ياغز آت *bāchi ïāghyz ât.* — Cheval rouan cavecé de noir, باشی ياغز بوز آت *bāchi ïāghyz bouz ât,* t.

Caveçon, s. m., يواشه *ïouvācha,* t. — Mettre un caveçon à un cheval, آتك بورونه يواشه اورمق - *âtuñ bourouninè ïouvācha ourmaq, guetchurmek,* t.

Caver, v. a., creuser, miner, قازمق *qāzmaq,* آشندرمق *âchendurmaq,* آشندروب چقورلتمق *âchendurup tchouqourlatmaq,* t.; حفر - حكّ ا *hafr, hakk it,* a.-t.

Caverne, s. f., مغاره *maghārè,* غار *ghār,* a.; اين *in,* t. — Repaire d'animaux malfaisans, حيوان يتاغی *haïvān ïatāghy.* — Caverne de brigands, خرسز يتاغی *khyrsyz ïatāghy.* — Caverne obscure, غارتار *ghāri tār,* كهف مظلم *kehfi mouzlim.* — profonde, غار عميق *ghāri 'amïq,* a.

Caverneux, se, adj., مغارستان *maghāristān,* a.-p.; چقورلو *tchouqourlu,* مغاره‌سی چوق *meghāraci tchoq,* t.

Cavernosité, s. f., بوش بر *boch ïer,* t.

Cavesson, s. m. Voy. Caveçon.

Caviar, s. m., œufs d'esturgeon salés, حوبار - حاوبار *haviār,* t.

Cavillation, s. f., مغلطة *maghlathat,* pl. مغالطات *moughālathāt,* a.

Cavité, s. f., چقور *tchouqour,* چقور بر *tchouqour ïer,* قووقلق *qovouqlyq,* t.; جوف *djevf,* pl. اجواف *edjvāf,* جوايف *djèvāïf.* — Les cavités du cœur, جوايف قلب *djèvāïfi qalb,* — du cerveau, جوايف دماغ *djèvāïfi damāgh.* — d'un rocher, قيانك قووق يرلری *qaïānuñ qovouq ïerlèri.*

Ce, pronom ou plutôt adj. démonstratif des deux genres; on met *ce* devant une consonne ou un *h* aspiré, et *cet* devant les voyelles ou l'*h* muet, بو *bou*, شو *chou*, اشبو *ichbou*. — Ce guerrier, بو جنكجى *bou djenkdji*. — Cet homme, بو آدم *bou âdem*. — Cet oiseau, بو قوش *bou qouch*. — Au féminin *cette;* cette femme, بو عورت *bou 'avret*. — Cette chambre, بو اوطه *bou odha*. — Ces femmes, بو عورتلر *bou 'avretler*. — Ces chambres, بو اوطه لر *bou odhalar*. — Ce livre-ci, اشبو كتاب *ichbou kitāb*. — Ce que, اولكه *olki*. — Écoute ce que je te dis, بنم سويلديكمه دكله *bènum seuïlèdiguimè dïnlè*. — Ce que vous dites est vrai à ce qu'il dit, ديديكنه كوره سويلديككز *dèdiguinè gueurè, seuïlèdiguinyz guertchektur*. — A ce qu'on dit, ديديكلرى كبى *dèdiklèri guibi*. — Fût-ce mon fils, بنم اوغلم ايسه ده *bènum oghloum içada*. — Qui est-ce? كمدر *kimdur*, كيمدر *kimdur o*. — C'est moi, بن ايم *ben im*, ou plus poliment, c'est votre serviteur, بنده كز در *bendènyz dur*. — Ce sont de très-honnêtes gens, پك اهل عرض آدملر در *pek ehli 'yrz âdemler dur*.

Ceci, adj. démonstratif, cette chose-ci, بو *bou*, بو ايش *bou ich*, بو شئ *bou chèï*, شو *chou*. — Ceci est à moi, cela est à vous, اشته بو بنم اول برى سزكدر *ichtè bou bènum, ol biri sizundur*. — Que veut dire ceci? بو نه ديمكدر *bou nè dimektur*.

Céans, adv., بونك بوراده *bounda, bourāda*.

Cécité, s. f., كورلك *keurlik*, t.; عما *'amā*. — de naissance, عماى جبلى *'amāï djibilli*, a.

Cédant, e, adj., qui cède son droit, براقيجى حقنى *brāqidji, haqqyni terk iden*. — Le cédant et le cessionnaire, فارغ عنه و مفروغ له *fārygh an-hou vè mefrough le-hou*, a.

Céder, v. a., abandonner, براقمق فراغت ـ ترك ا *brāqmaq*, t.; *ferāghat, terk it*. — la place, se retirer, يرى ويرمك چكلمك يرينى *ïèri vïrmek, tchèkilmek, ïèrini akhèrè terk it*. — Se rendre, capituler, ويره ايتمك *vïrè itmek*. — le haut du pavé, قالدرمدن اينمك *qāldyrymden inmek*. — Consentir, se soumettre à, راضى او *rāzi ol*. — Cédons, puisqu'il le faut, مادامكه اقتضا ايدر راضى اولملوايز *mādāmki iqtizā ider, rāzi olmalu ïz*. — Céder ses droits, les transmettre à un autre, حقوقنى بر غيرينك اوزرينه نقل ـ فراغت ايلمك *houqouqyni bir ghaïrinun uzèrinè naql, fèrāghat èïlèmek*. — Se désister, قصر يد ا *qasri ïed it*. — Céder au temps, aux événemens, وقت و حاله متابعت ا *vaqt u hālè mutābè'at it*. — Céder, plier, اكلمك *eguilmek*. — Se reconnaître inférieur, ايو الله ايتمك *ïèv āllah itmek*. — Cé-

der à la raison, اكلمق *añlamaq*. — Reculer, كرو قالمق *guiru qālmaq*, — En fait de savoir et de mérite il ne le cède à personne, علم و معرفتك كمسه يه ايو الله ايتمز *'ylm u ma'rifettè kimsèïè eïvāllah itmez*. — Il ne le cède pas à son père, باباسندن قالماز ـ كرو قالماز *bābācinden qālmaz, guiru qālmaz*. — S'affaisser, اينمك *inmek*, بـل ويرمك *bel vïrmek*, چوكمك *tcheukmek*. — Menacer ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Acquiescer, ne pas résister, طيانممق *dhaïānmamaq*, مقاومت ايتممك *mouqavèmet itmèmek*, a -t.

Cédrat, s. m., اغاج قاوونى *aghādj qāvounou*, t.

Cèdre, s. m., du Liban, سرو ازاد *servi azād*, p.; ارز لبنان *'arezi lebnān*, a.

Cédrie, s. f., résine du cèdre, سرو ازاد اغاجى صمغى *servi azād aghādji samghy*, t.; صمغ ارز *samghy arez*, a.

Cédule, s. f., امضالو تذكره *imzālu tezkèrè*, t.; تمسك *tèmessuk*, تحويل *tahvïl*, pl. a. تحويلات *tahvïlāt*.

Ceïlan, île d'Asie, سرنديب *sèrendïb*, p.

Ceindre, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*. — Assiéger, bloquer, اطرافى قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*. — Ceindre d'une ceinture, قوشاق قوشاتمق *qouchāq qouchātmaq*, چوره يه الپق *tchèvrèïè âlmaq*, اطرافنى چويرمك *ethrāfini tchèvïrmek*. — Ceindre l'épée à quelqu'un, la lui placer au côté, بركمسه يه شمشير قوشاتمق *bir kimsèïè chemchir qouchātmaq*. — Ceindre le sabre à un sultan, cérémonie qui répond, en Turquie, au couronnement, تقليد سيف ا *taqlïdi sèïf it*. — une ville de murailles, بر شهرى ديوار ايله احاطه ا *bir chehri dïvār ilè yhātha it*. — Ceindre le diadème, prendre la couronne, تاج كيمك *tādj gueïmek*. — Se ceindre la tête d'un bandeau, باشه بر باغ طاقمق *bācha bir bāgh thāqmaq*. — Se ceindre avec une ceinture, قوشانمق *qouchānmaq*. — d'une épée, قلج قوشانمق *qylydj qouchānmaq*, قلجى بلنه طاقمق *qylydji bèlinè thāqmaq*.

Ceintrage, s. m., كمى چوره سنى قپلايان اورغانلر *guèmi tchevrècini qaplāïān orghānlar*, t.

Ceinture, s. f., ce dont on ceint le milieu du corps, قوشاق *qouchāq*, t.; نطاق *nithāq*, a. — Bord supérieur d'un caleçon, اوچقورلق *outchqourlouq*, t. — Ceinture, endroit du corps où s'attache la ceinture, قوشاق يرى *qouchāq ïèri*, ميان *mïān*, بيل *bel*. — des religieux, زنار *zonnār*. — pour serrer l'argent sur soi, كمر *kèmer*. — Lien, باغ *bāgh*. Voy. Circuit, Contour.

Ceinturier, s. m., قوشاقجى *qouchāqdji*, t.

Ceinturon, s. m., قلج باغی *qylydj bāghy*, قلج قولانی *qylydj qolāni*, t.

Cela, pron. démonstr., او *ol*. — Cette chose-là, اول شئی *ol chèï*, t.; ذلک *zalikè*. — Avec cela, مع هذا *ma' hazā*, a.

Célébrant, s. m., prêtre qui dit la messe, قدّاس ایدن *qouddās iden*, قدّاس شریف اوقویجی *qouddāci chèrif oqouüdji*, a.-t.

Célébration, s. f., de la messe, قدّاس شریفک اوقونمه‌سی *qouddāci chèrīfuñ oqounmaci*, اجرای لوتوریا *idjrāï loutouriā*. — du mariage, اجرای آیین نکاح *idjrāï āïini nikiāh*, a.-t. — d'une fête, یورتی طوتمسی *ïortou thoutmaci*, t.

Célèbre, adj., ادلو *adlu*, ادلو صانلو *adlu sānlu*, ناملو *nāmlu*, نامدار *nāmdar*, p.-t.; مشهور *mechhour*, a.; شهرتلو *cheuhretlu*, a.-t. — Être célèbre, مشهور او *mechhour ol*. — Le devenir, نام قزانمق *nām qazānmaq*, شهرت بولمق *cheuhret boulmaq*. — Très-célèbre, غایتله نامدار *ghāïettè nāmdār*.

Célébrer, v. a., louer, اوکمک *eugmek*, t.; مدح ا *medh it*. — avec éclat, مبالغه ایله مدح ا *mubālagha ilè medh it*. — Célébrer la messe, قدّاس ا *qouddās it*, اجرای لوتوریا ا *idjrāï loutouriā it*. — un mariage, اجرای رسم نکاح ا *idjrāï resmi nikiāh it*. — une fête, بر یورتونک مراسمنی اجرا ا *bir ïortounuñ merāçimini idjrā it*. Voyez Fêter.

Célébrité, s. f., نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*, اشتهار *ichtihār*, a.; اولولق *oloulouq*, t.

Célé, e, adj., کزلو *guizlu*, صاقلو *sāqlu*, صاقلنمش *sāqlanmich*, t.; مکتوم *mèktoum*, a.

Céler, v. a., صقلامق *saqlāmaq*, کزلمک *guizlèmek*, t.; کتم ا *ketm it*, a.-t. — Taire, سویلمامک *seuïlèmèmek*. — un dessein, کتم مرام ا *ketmi merām it*. — Se céler, s'enfermer, ne voir personne, کندو اویندک قاپانمق *guendu evindè qāpānmaq*, هیچ بر کمسه ایله کورشمیمک - قونشمق *hitch bir kimsè ilè gueuruchmèmek, qonouchmamaq*.

Céleri, s. m., کرفس *kèrèfis*, vulg. کروز - کروویز *kérévïz*, t. — Une salade de —, کرویز سلاطه‌سی *kérévïz salāthaci*.

Célérité, s. f., چابکلک *tchāpouklik*, تیزلک *tizlik*, *tezlik*, t.; سرعت *sur'at*, مسارعت *muçāre'at*, عجله *'adjèlè*, a. — Avec la plus grande célérité, کمال مسارعتله *kèmāli muçāre'at ilè*.

Céleste, adj., qui appartient au ciel, کوکه منسوب - متعلق *gueugué mensoub, mutè'allyq*, t.-a.; سماوی *sèmāvi*, a.; آسمانی *âçumāni*, p. — Qui vient de Dieu, اللهدن کلن *allahden guèlen*, یزدانی *ïezdāni*, p.; الهی *ilāhi*, a. — Inspiration céleste, الهام الهی

ربّانی – *ilhāmi ilahi, rebbāni,* a. — La colère céleste, غضب الله *ghazab oullah.* — Les corps célestes, s. m. pl., اجسام علویه *edjsāmi oulwiïè.* — Les esprits —, ارواح سماویه *ervāhi semāviïè,* a.

Céliaque, s. f., flux de ventre, یورك سورمه‌سی *ïurek surmèci,* t.; اسهال *ishāl,* a.

Célibat, s. m., بکارلق *bèkiārlyq,* ارکنلك *erguienlik,* t.; عزوبیة *uzoubïiet,* عزوبة *'ouzoubet,* a.

Célibataire, s. m., بکار *bèkiār,* ارکن *erguien,* t.; عزب *'azeb,* pl. عزّاب *ouzzāb,* a.

Celle, pron. démonstr. fémin. Voy. Celui.

Cellerier, ère, s., کلارجی *kilārdji,* t.

Cellier, s. m., کیلار – کلار *kilār,* et کلر *kiler,* t.

Cellulaire. adj. comp. (partie du corps), membrane, خللی *khallèli,* a.

Cellule, s. f., petite chambre d'un religieux, رهبان حجره‌سی *rouhbān heudjrèci,* t.; حجرت *hudjret,* کلبه *kulbè,* a. — Retraite qu'on se plaît à habiter, تنهالق یر *tenhālyq ïer,* تنها یر *tenhā ïer,* t.; خلوتخانه *khalvetkhānè,* p. — Alvéoles où les abeilles déposent leur cire, کومج دلیکی *gumedj dèlïgui.* — Petites cavités du cerveau, تجاویف الدماغ *tèdjāvïf uddèmāgh.* — Cavité, loge, چقور یر *tchouqour ïer,* دریکلك *dèrïūlik,* t.

Celui, Celle, pron. dém. sing., او *o,* اول *ol.* — Ceux, pl. m., انلر *anlar.* — Celui que j'ai vu, اول که کوردم *ol ki gueurdum,* mieux کوردیکم *gueurdugum.* — S'il est question d'un homme, d'une femme ou d'une chose, on dit کوردیکم آدم – عورت – نسنه *gueurdugum âdem, 'avret, nesnè.*

Celui-ci, pron. dém. m., بو *bou,* اشبو *ichbou,* t.

Celle-ci, pron. dém. f., بو *bou;* (femme), بو عورت *bou 'avret.*

Celui-là, pron. dém. m., اول *ol;* (avec désignation de la chose,) cet arbre, اول اغاج *ol aghādj.*

Celle-là, pron. dém. f., اول *ol.* — Cette fille-là, اول قز *ol qyz,* t.

Cément, s. m., باروت یاپمق ایچون معادن توز و کبریت اختلاطی *bārout ïāpmaq itchoun m'eādèni touzvè kibrït ykhtilāthy,* t.

Cémenter, v. a., آتش ایله معادنی تطهیرا *âtech ilè me'ādeni tathhïr it,* p.-a.-t.

Cendre, s. f., کول – کل *kul,* t. رماد *rèmād,* a. — Réduire en cendres, کول ا *kul it,* — Les cendres, les restes d'une personne, باقی *bāqy,* باقیه *bāqïè,* a.; بر میتك ترابی *bir mèïtuñ turābi,* a.-t. — Réduire en cendres, کول ا *kul it.* — Cendres de plomb, ساچمه *sātchma.*

Cendré, e, adj., couleur de cen-

dre, كول رنكى *kul rengui*, كول رنكلو *kul renklu*. — Gris cendré, كول رنكيسى قير *kul renguici qyr*.

Cendrée, s. f., petit plomb pour la chasse, صاچمه *sātchma*, t.

Cendreux, se, adj., كول ايله طولو *kul ilè dholou*, كوللو *kullu*, كول بيلاشمش *kul bulāchmich*, t.

Cendrier, s. m., كوللك *kullik*, t.

Cendrion, s. m., كولخانه *kulkhānè*, t.-p.

Cène, s. f., dernier souper de J.-C. avec ses apôtres, عشای ربّانی *'achāï rebbāni*, a.

Cénobite, s. m., كشيش *kechich*. رهبان *rouhbān*, اهل مناستر *ehli monāstir*, تكه نشين *tekkè nichin*, vulg. *tekè chin*, p.

Cénobitique, adj. com., رهبانی *rouhbāni*, a.

Cénotaphe, s. m., ايچی بوش مزار *itchi boch mèzār*, مزار طاشی *mèzār thāchi*, t.

Cens, s. m., بهر سنه ملك صاحبندن آلنان ويركو *beher sènè mulk sāhybindan alinān vìrgu*, رسم طوپی ـ طاپی *resmi thopou, thāpou*, t.; خراج الارض *kharādj ul-'arz*, a.

Censal, s. m., courtier dans le Levant, سمسار *simsār*, دلال *dellāl*, comm. *tellāl*. (Ce dernier mot signifie aussi crieur public.)

Censé, e, adj., réputé, صانلمش *sānilmich*, صايلمش *sāïlur*, عدّ اولنور *saïlmich guibi*, t.; *'add olounour*, a.-t.

Censerie, s. f., دلّاللق *tellāllyq*, سمسارلق *simsārlyq*, t.

Censeur, s. m., celui qui est chargé d'examiner et de vérifier, اهل خبره *ehli khybrè*, صاحب عيار *sāhyb 'yār*, مفتش *mufettich*, a. — Garde des mœurs, عيبكير *'aïbguïr*, p.; مؤدّب *mueddib*, a. — Qui blâme, qui réprimande, قنايیجی *qanāiidji*, لوّام *levvām*, عيّاب *'aïiāb*. — Censeur pointilleux, عيّاب خرده جو *'aïiābí khourdè djou*. — équitable, نقّاد عادل *naqqādi 'ādil*. — Qui critique les ouvrages d'esprit, قصور آراشدريجی *qouçour ārāchturidji*, t.; حرفكير *harfguïr*, a.-p. — La personne commise par le gouvernement pour l'examen des livres, تاليفلر تفتيشجيسی *tèelìfler teftichdjìci*, a.-t.

Censier, ère, s., propriétaire, ملك ـ املاك صاحبی *mulk, emlāk sāhybi*, a.-t. — Qui tient une ferme à cens, ملتزم *multèzim*, a. — Celui à qui le cens est dû, رسم طاپو *resmi thāpou alān*.

Censitaire, s. m., كراجی *kirādji*, t.; ملتزم *multèzim*, a.; طاپو رسمی التينده اولان *thāpou resmi altindè olān*.

Censive, s. f., بر زعامتك ويرلو كلن ايراد *bir ziāmètuñ vìrilu guèlen irād*, a.-t.; يللق كسم *ìllyq kèsìm*, t.

Censurable, adj. com., قنامه‌سی لازم تعذيره *qonāmaci lāzim ta'zìrè*, مستحق *mustahyqq*, a.-t.

CENSURE, s. f., dignité de censeur, مفتشلك *mufettichlik*. — Réprehension, ازارلمه *azārlama*, عيبلمه *'aïblama*, قنايش *qynāïch*, t.; تعذير *ta'zīr*. — Critique d'un livre, فحص كتاب اصلاح كتاب *fahsi kitāb*, *islāhi kitāb*, a.

CENSURER, v. a., reprendre, قاقيمق *qāqymaq*, ازارلمق *azārlamaq*, قنامق *qynāmaq*, t.; ملامت — تعذير ا *melāmet*, *ta'zīr it*. — Critiquer, revoir et modifier, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. Voy. CONTRÔLER.

CENT, s. m. et adj. num., يوز *ïuz*, t.; مأيه *miè*, a.; صد *sad*, p. — Deux cents, ايكى يوز *iki ïuz*. — Cent mille, يوز بيك *ïuz bīñ*. — Deux cents hommes, يكى يوز آدم *iki ïuz ādem*. — De cent pieds, يوز اياقلو *ïuz aïāqlu*. — Onze cents, بيك بيك *bīñ ïuz*. — Douze cents, بيك يوز *bīñ iki ïuz*. — Cent fois, ايكى يوز *ïuz kerrè*. — Trois pour cent, يوزده اوچ *ïuzdè utch*.

CENTAINE, s. f., يوزى *ïuzu*, يوزرلق *ïuzerlyq*. — Une centaine d'hommes, بريوز آدم مقدارى *bir ïuz ādem myqtāri*. — Une centaine de piastres, يوز غروش قدر *ïuz ghourouch qadar*. — Centaine, brin de fil ou de soie par lequel tous les fils d'un écheveau sont liés ensemble, طوره‌نك دوكمى تلى *thouranuñ duïumu tèli*, t.

CENTAURÉE, s. f., كنتاريون *kentārioun*. — La grande —, كنتاريون كبير *kentāriouni kèbir*. La petite —, كنتاريون صغير *kentāriouni saghyr*, a.

CENTAURE, s. m., nom d'une constellation, قنطورس *qynthavris*, كنتارس *kentāris*, a.

CENTENAIRE, adj. com., de cent ans, يوز يللق *ïuz ïllyq*. — Possession centenaire, يوز سنه‌لك تصرّف *ïuz sènèlik tèçarruf*. — Homme âgé de cent ans, يوز ياشنده آدم *ïuz ïāchinda ādem*, t.

CENTENIER, s. m., officier qui commande cent hommes, يوز باشى *ïuz bāchi*, t.

CENTIÈME, adj. et s., يوزنجى *ïuzindji*, t.; صدم *sadum*, p. — La centième année, يوزنجى سنه *ïuzundju senè*. — Partie d'une chose divisée en cent, يوزده بر *ïuzdè bir*.

CENTIME, s. m., بر فرانغك *bir frānghuñ ïuzundju hyssèci*, t.

CENTINODE, s. f., plante, مهر سليمان كوكى *muhuri sulëïmān keuki*, t.; عصا الرّاعى *'açā urrāï*, a.

CENTON, s. m., بر نوع قصيده *bir nev'y qacīdè*, a.-t.

CENTRAL, E, adj., مركزى *merkèzi*, ميانى *mèïāni*. — Quartier —, شهر اورتەسنده اولان محلّه *chehr ortacindè olān mahallè*. — Point —, نقطة المركز *noqthat ul-merkèz*. — Force —, قوّت مركزيّه *qouvvèti merkèziïè*, a.

CENTRALISATION, s. f., تجمّع *tè-*

djemmu', انضمام *inzimām*, a.

CENTRALISER, v. a., بريرده جمع ا *bir ïerdè djem' it.* — Se centraliser, بر يره جمع او *bir ïerè djem' ol*, تجمع ا *tèdjemmu' it*, a.-t.

CENTRE, s. m., مركز *merkez*, اورتا ير *ortā ïer.* — Dans le centre de la ville, شهرك اورتاسنده *chehruñ ortācindè.* — Lieu où les choses tendent naturellement, مركز اصلى *merkèzi asly.* — de gravité, مركز ميزانى *merkèzi mizānii.* — Centre, milieu, اورته *orta*, كوبك *gueubek*, t.; وسط *vasth*, a.; قلبكاه *qalbguiāh*, p. — Le centre du royaume, قلبكاه مملكت *qalbguiāhi memlèket.* — de l'armée, قلبكاه عسكر *qalbguiāhi'asker.* — des affaires, مركز دائرهٔ امور *merkèzi dāïrèi oumour.*

CENTRIFUGE, adj. com., مركز زمينندن متباعد *merkèzi zèmïninden mutèbā'yd*, a.-t.

CENTRIPÈTE, adj. com., مركز زمينده متجذب *merkèzi zèmïninè moundjèzib*, a.-t. — Force —, قوت ميلة الى المركز *qouvvèti mumèïilet ilal-merkez*, a.

CENTUPLE, s. m., يوز اوقدر *ïuz oqadar*, يوز قاتلو *ïuz qātlu*, t.; صد چندان *sad tchendān*, p. — Donner le —, يوز قاتنى ويرمك *ïuz qātini vïrmek*, t.

CENTUPLÉ, E, adj., يوزكره اولمش *ïuz kerrè olmuch*, t.

CENTUPLER, v. a., يوز قات ا *ïuz qāt it*, يوز كره ا *ïuz kerrè it.*

CENTURION, s. m., يوز باشى *ïuz bāchi*, t.

CEP, s. m., de vigne, اصمه كوتكى *asmā keutugui*, اوزم تكاكى *uzum tèkiāki*, تكاك *tèkiāk*, t.

CEPS, s. m. pl., طومرق *thomrouq*, t.

CEPENDANT, adv., néanmoins, بويله ايكن *beuïlè iken*, t.; لكن *lakin*, امّا *ammā*, a. Voy. POURTANT. — Cependant, pendant que, اول اثناده *ol arālyqta*, اول ارالقده *ol esnāda*, اوده *arada.*

CÉPHALALGIE, s. f., باش اغريسى *bāch aghrycy*, t.; صداع *soudā'*, a.

CÉPHALALOGIE, s. f., بينى بيه متعلق فصل *bèïniïè mutè'allyq fasl*, t.-a.

CÉPHALE, s. f., poisson, كفال بالغى *kèfāl bālyghy*, t.

CÉPHALIQUE, adj. com., باشه مخصوص ـ متعلق *bācha makhsous*, *mutè'allyq*, a. — s. f., veine du bras, قيفال *qyfāl*, a.

CÉPHALONIE, n. pr., île de la Grèce, كفالونيه اطه‌سى *kèfālonia adhaci.*

CÉPHÉE, s. m., constellation, قيفاوس الملتهب *qyfāvous, el-multèhib*, a.

CÉRAT, s. m., صارى مرهم ـ ملهم *sāry merhem, melhem*, t.; دهن مشموع *dehni mechmou'*, a.

CÉROUNIAS, s. m., pierre de foudre, يلدرم طاشى *ïldyrym thāchi*, t.; حجر صاعقه *hadjèri sā'yqa*, a.

CERBÈRE, s. m., جهنم كلبى *djèhennem kelbi*, a.-t.; سكسار *segsār*, p.; سرباح *serbāh*, a.

CERCEAU, s. m., cercle de bois, چنبر *tchember*, فوچى چنبرى *foutchou tchembèri*, قصناق *qysnāq*. — Sorte de filet à prendre des oiseaux, قوش طوتهجق آغ *qouch thoutadjaq āgh*, t. — Prendre des oiseaux au cerceau, آغ ايله قوش آولامق *āghylè qouch āvlāmaq*.

CERCLE, s. m., figure dont toutes les parties sont à distance égale du centre, چوره *tchevrè*, t.; دائره *dāïrè*, a. — horizontal, دائرة الافق *dāïret ul-ufq*. — de l'équateur, دائرة الاستوا *dāïret ul-istivā*. — Quadrature du cercle, تربيع الدائرة *terbi' ouddāïret*. — Assemblée, réunion, جمعيت *djèmïet*, مجلس *mèdjlis*, a. — Cercle vicieux, faux raisonnement, قياس كاذب ـ باطل *qyāci kiāzib*, *bāthyl*, تدوير سقيم *tedvïri saqïm ul-kèlām*, a.

CERCLÉ, E, adj., چنبرلنمش *tchemberlenmich*, چنبرلو *tchemberlu*, t.

CERCLER, v. a., چنبرلمك *tchemberlèmek*, چنبر قومق *tchember qomaq*, فوچى باغلمق *foutchou bāghlamaq*, t. — un tonneau, فوچيى به چنبر كچورمك *foutchouïè tchember guetchurmek*.

CERCUEIL, s. m., تابوت *tābout*, t.

CÉRÉBRAL, E, adj., دماغى *dimāghy*, a.

CÉRÉMONIAL, s. m., usage réglé pour les cérémonies, تشريفات *techrifāt*, رسم *resm*, آيين *āïin*, a.

CÉRÉMONIE, s. f., du culte, آئين *āïin*, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*. — Marque de déférence, تكليف *teklïf*, اكرام *ikrām*, a. — Sans cérémonies, تكليفسز *teklïfsyz*. — Entre amis il n'y a pas de cérémonies, دوستلر اراسنده تكليف يوقدر *dostlar arācindè*, *teklïf ïoqtur*. — Maître des cérémonies, تشريفاتچى *techrïfāttchi*, t. — Grand maître des —, تشريفاتچى باش *bāch techrïfātdji*. — Habit de —, كسوهٔ رسميه *kisvèï resmïiè*. — En cérémonie, avec pompe, آلاى ايله *ālāï ilè*.

CÉRÉMONIEUX, SE, adj., مكرم *mukrim*, a.

CERF, s. m., quadrupède fauve, كيك *gueïik*. — Corne de cerf, كيك بوينوزى *gueïk boïnouzi*, t.

CERF-VOLANT, s. m., jouet d'enfant, اوچورتمه *outchourtma*. — Escarbot, اوصورغان بوجكى *oçourghān beudjègui*, t.

CERFEUIL, s. m., فرنك معدنوسى *firenk ma'dènoci*, t.

CÉRIGO, n. pr., île de l'archipel, چوقه اطهسى *tchoqa adhaci*.

CÉRIGOTO, petite île au sud-est de Cérigo, كوچك چوقه اطهسى *kutchuk tchoqa adhaci*.

CÉRINTHÉE, s. f., plante, لسان العصفور الجبلى *liçān ul-asfour uldjèbèli*, a.

Cerisaie, s. f., lieu planté de cerisiers, كرازلق *kirāzlyq*, كراز باغچەسى *kirāz bāghtchèci*, t.

Cerise, s. f., كراز *kirāz*. — aigre, وشنه *vichnè* ou *vichna*, t.

Cerisier, s. m., كراز اغاجى *kirāz aghādji*, t.

Cerné, e, adj., battu, en parlant des yeux, سورمەلو *surmèlu*, سياهلنمش *siāhlanmich*, t.

Cerné, e, adj., entouré, اطرافى چورلمش *ethrāfi tchèvirilmich*, a.-t.

Cerneau, s. m., تازه جوز *tazè djèviz*, جوز ايچى *djèviz itchi*, p.-a.-t.

Cerner, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*. — Assiéger, bloquer, اطرافنى قوشاتمق - باغلمق *ethrāfini qouchātmaq*, *bāghlamaq*, اطرافنى چويرمك *ethrāfini tchèvirmek*. — une place, قلعەيى حصر و احاطه ا *qal'aï hasr u ihātha it*. — Couper en rond, دكرمى كسمك *dèïrmi kesmek*. — Cerner des noix, جوزى قابوقدن چقرمق *djèvizi qābouqtan tchyqarmaq*, جوز صويمق *djèviz soïmaq*, t.

Certain, e, adj., vrai, كرچك *guertchek*, بللو *bellu*, t.; شبهەسز *chubhèsiz*, a.-t.; صحيح *sahïh*, a. — Cette nouvelle est certaine, بو خبر صحيحدر *bou khaber sahyhtur*. — Déterminé, confirmé, مقرّر *mouqarrer*. — Il est certain que, مقرّر در كه *mouqarrer dur ki*. — C'est une chose certaine, امر محقّقدر *emri mouhaqqaqtur*. — De science certaine, علم اليقين *'ylm ul-ïaqyn*. — Je sais de science certaine que, علم اليقين بيلورمكه *'ylm ul-ïaqyn bïlurumki*. — Regarder comme certain, مقرّر بيلمك *mouqarrer bïlmek*. — Je suis certain de votre amitié, دوستلغكزه اينانرم *dostlyghynyzè inānurum*.

Certain, quelque, بر *bir*. — Une certaine personne, بركيسنه *bir kimesnè*. — Certaines personnes, بعض كيسنەلر *ba'zi kimesnèler*. — Certains, quelques-uns parmi eux, بعضيسى *ba'zïci*, بر قاچ *bir qātch*, بر قاچى *bir qātchi*. — En certains endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*, t. — Certain, préfixe, déterminé, تعيين اولنمش *ta'ïïn olounmich*, a.-t.; معيّن *mou'aïien*, a.

Certainement, adv., en vérité, كرچك *guertchek*. — Avec exactitude, كرچكدن *guertchekten*, t.; على التحقيق *alet-tahqyq*. — Évidemment, فى الحقيقه *fil-haqïqa*, تحقيقًا *tahqyqen*, ظاهر *zāhir*, vulg. *zer*. — Indubitablement, شبهەسز *chubhèsyz*. — Savoir certainement, علم اليقين بيلمك *'ylm elïaqyn bïlmek*, تحقيق بيلمك *tahqyq bïlmek*. — Savez-vous cela certainement? يقين بيلورميسكز *ïaqyn bïlurmiciniz*, بلا شبهه معلومكز ميدر *bïlā chubhè ma'loumiñyz mïdur*.

Certes, adv., البتّه *elbettè*,

حقیقتلك *haqyqattè*. — Certainement, فی الحقیقة *fil-haqyqat*, حقیقةً *haqyqaten*, a.

Certificat, s. m., اعلان کاغدی *ilān kiāghydi*, a.-p.-t.; شهادت نامه ـ سندی *chèhādet nāmè*, *senèdi*. — de service, خدمتنه دائر شهادتنامه *khydmètè dāïr chèhādet nāmè*, a.-p.

Certificateur, s. m., celui qui certifie, تحقیق ایدیجی *tahqyq idïdji*, بر شیئك کرچکلکنه کفیل *bir chèïuñ guertchekliguinè kèfïl*, a.-t.; محقق *mouhaqqyq*, a.

Certification, s. f., صحّته دائر کفالة *syhhatè dāïr kèfālet*, تحقیق *tahqyq*, a.

Certifié, e, adj., تصدیق اولنمش *tastyq olounmich*, a.-t.

Certifier, v. a., تحقیق ا *tahqyq it*, تصدیق ا *tastyq it*, a.-t.; کرچکلمك *guertcheklèmek*, تحقیقلمق *tahqyqlamaq*, a.-t.

Certitude, s. f., assurance pleine et entière, کرچکلك *guertcheklik*, شبهه‌سز بیلش *chubhèsyz bïlich*, ایقان *iqān*, یقین *ïaqyn*. — Confiance, اعتماد *'ytimād*. — Donner la certitude, assurer, اقرار ا *iqrār it*, a.-t. — J'en ai la certitude, علم الیقین بیلورم *'ylm el-ïaqyn bïlurum*. — Certitude, stabilité, قرار *qarār*, دوام *dèvām*, ثبات *sèbāt*, a. — Certitude morale, تحقق عقلی *tehaqqouqy 'aqly*. — physique, تحقق طبیعی *tehaqqouqy thabï'y*.

Cérumen, s. m., l'humeur jaune des oreilles, قولاق کیری *qoulāq kiri*, t.

Cérumineux, se, adj., بال مومی واری مومله *bāl moumi vāri*, *moumlu*, t.; شمعی *chem'i*, a.

Céruse, s. f., اوستباج *eusteubèdj*, اسفیداج *isfydādj*, p.

Cerveau, s. m., substance molle dans le crâne, بینی *beïni*, دماغ *dimāgh*, t.; مغز *maghz*, a. — Esprit, jugement, عقل *'aql*, فهم *fehm*, فراست *firācet*, a. — Cerveau fêlé, بینی چورك *beïni tcheuruk*. — Cerveau brûlé, homme emporté, باشی قیزغن *bāchi qyzghyn*, t.

Cervelas, s. m., شردن *chirden*, بهارلو سجوق *bèhārlu soudjouq*, t.

Cervelet, s. m., partie postérieure du cerveau, دماغك ارد طرفی *dimāghuñ ard tharafi*, بینیك اکسه‌سی *beïnïnuñ eñsèci*, t.; موخر المخ *mukhyr ul-moukhkh*, a.

Cervelle, s. f., بینی *beïni* et بین *beïn*, t.; مغز *maghz*, p.; مخّ *moukhkh*, a. — de palmier, خرما بینیسی *khourma beïnici*.

Cervical, e, adj., بوینه راجع *boïounè rādji'*, بوغازدکی *boghāzdaki*, t.; عنقی *'ounqy*, a.

Cervier (loup), adj., وشق *vachaq*, p. — Pelisse de loup cervier, وشق کورکی *vachaq kurku*, p.-t.

Cervoise, s. f., ارپه ایچکی *arpa itchqy*, t.

César, s. m., empereur, titre,

قيصر *qaïçar*, pl. a. قياصرة *qaïãcyret*. — Empereur grec, romain, de Constantinople, قيصر روم *qaïçari roum*.

Césarée, n. pr., ville de Natolie, قيصريه *qaïçariïè*.

Cessant, e, adj., qui cesse, كسلمش *kècilmich*, منقطع *mounqathy'*, a. — Toute affaire cessante, كافهٔ مصالح معطل ايكن *kiãfèï mèçãlyh mou'atthal iken*.

Cessation, s. f., ترك *terk*, فراغت *fèrãghat*, انقطاع *inqythã'*, وتيره *vètîrè*, a.; دكمكلك *diñmeklik*, كسلمه *kècilmè*, a. — de travail, انقطاع عمل *inqythã'ï 'amel*.

Cesse (sans), adv., على التوالى *'alet-tèvãli*, طورمقسزين *dhourmaqsizîn*. — Consécutivement, اردى آرەسى اولميەرق *ârdy ârãcy olmaïaraq*, اولاشترى *oulãchturi*, بلا انقطاع *bilã inqytha'*, وتيره سز *vètîrè sîz*, a.-t. — Il n'a point de cesse, هيچ طورماز *hitch dhourmãz*. — Il parle sans cesse, لاينقطع تكلم ايدر *lã ïunqathy tekellum ider*.

Cessé, e, adj., كسلمش *kècilmich*, t.; متروك *metrouk*, a.

Cesser, v. a., discontinuer, طورمق *dhourmaq*, دكمك *diñmek*, كسلمك *kècilmek*. — de parler, سوبلمكدن كسلمك *seuïlèmekten kècilmek*. — La pluie a cessé, يغمور دكدى *ïaghmour diñdy*. — Interrompre, واز كچمك *vãz guetchmek*. — Cesser, passer, صومق *savmaq*. — Laisser, abandonner, براقمق *brãqmaq*, بوشلامق *bochlãmaq*, دكلتدرمك *diñletturmek*, فراغت ا *fèrãghat it*, a.-t. — Faire cesser, صودرمق *savdurmaq*. — Cesser de lire, اوقومقدن واز كچمك *oqoumaqtan vãz guetchmek*.

Cessible, adj., بوشلنه بيلور *bochlana bîlur*, t.; فراغت اولنه بيلور *fèrãghat oulouna bîlur*, a.-t.

Cession, s. f., abandon, بوشلمه *bochlama*, براقمه *brãqma*, ترك *terk*, فراغت *fèrãghat*, a.; قصر يد *qasry ïed*, a. — Transfert, نقل *naql*, حواله *havãlè*, a.

Cessionnaire, adj., qui accepte la cession, فراغتى قبول ايدن *firãghati qaboul iden*, a.-t.; مفروغ اليه *mefrough ileïh*. — Celui qui fait cession, بوشليان *bochlaïãn*, ـ ترك فراغت ايدن *terk, fèrãghat iden*.

Césure, s. f., سجع *sedj*, a.

C'est-a-Dire, adv., يعنى *ïa'ni*, a.; كويا *guïouïã*, p.

Cet, voyez Ce.

Cétacé, e, adj. et s., qui est du genre de la baleine, اطه بالغى قسمندن بر نوع بالق *adha bãlyghy qysminden bir nev'y bãlyq*, t. — Ce mot désigne généralement les grands animaux de mer, دكزجانورى *dèñyz djãnvèri*.

Cetera (Et), وغيره *vè ghaïrihi*, الى اخره *ila akhyrihi*. — Par abréviation, الخ *ilakh*, a.

Cétérac, s. m., طلاق اوتى *thalãq oty*, t.; حشيشة الذهب *ha-*

chîchet uz-zèheb, حشيشة الطحل *hachîchet ut-thahal*, a.

Ceuta, ville d'Afrique, سبتة *sibtè*. — Détroit de Ceuta ou de Gibraltar, سبتة بوغازی *sibtè boghāzi*.

Ceylan, n. pr., île des Indes, جزيرهٔ سيلان *djèzirèï sèïlān*.

Chablis, s. m., قوپوپ ييقلمش اغاجلر *qopoup ïiqylmich aghādjlar*, t.

Chabot, s. m., poisson, قيا بالغی *qaïā bālighy*, t.

Chacal, s. m., چقال *tchaqāl*, شغال *chaghāl*, t.

Chacun, e, pr. indéfini sans pluriel, هر بری *her biri*, هر کمسه *her kimsè*. — Tout le monde, هر کس *her kes*, p.-t. — Chacun à son tour, نوبتچه *nevbètchè*. — Chacun de nous, de vous, هر برمز *her birimuz*, هر بريکز *her biriñyz*. — Chacun à sa place, يرلو يرنده *ïerlu ïèrindè*. — Dans chacun de ces paniers, بو سپدلرکن هر برنده *bou sepedlèruñ her birindè*.

Chafouin, ine, s., چركين وقصه بويلو کمسنه *tchirkîn vè qyssa boïlu kimesnè*, t.

Chagrin, s. m., peine, قساوت *qaçāvet*, الم *elem*, a.; تاسه *tāssa*, قيغو *qaïghou*, t.; کدر *kèder*, درد *derd*, p.; غم *gham*, a. — Colère, dépit, طارغنلق *dhārghounlyq*. — Dissiper le —, دفع غمّ ا *def'y ghamm it*.

Chagrin, e, adj., triste, تاسه‌لو *tāssalu*, غصه‌لو *ghoussalu*, قساوتلو *qaçāvetlu*, a.-t. — Affligé, کدرلو *kèderlu*, مکدّر *mukedder*. — Mélancolique, مراقلو *merāqlu*. — Avoir du —, مغموم و مکدّر او *maghmoum vè mukedder ol*. — Peau de Chagrin, s. f., صغری *saghri*, p.

Chagrinant, e, adj., تاسه‌لندريجی *tāçalandurîdji*, مکدّر *mukeddir*, a.; جان صقلهجق *djān syqyladjaq*, p.-t.

Chagriné, e, adj., تاسه‌لو *tāçalu*, t.; مکدّر *mukedder*, a.

Chagriner, v. a., تاسه‌لندرمك *tāssalandurmek*, vulg. تاسه‌لندرمق *tāssalendurmaq*, کدر ويرمك *keder vîrmek*, a.-t.; انجتمك *indjïtmek*. — Se Chagriner, v. réfl., تاسه‌لنمك *tāssalenmek*, vulgair. *tāssalanmaq*, غم يمك *gham ïèmek*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*. — Cela me chagrine, بو کيفيّت بکا موجب حزن و کدر اولور *bou keïfïet bañā moudjibi huznu keder olour*.

Chaine, s. f., زنجير *zindjîr*, p.-t. — Au fig., continuité, صره *syra*. — Enchaînement, série, suite, سلسله *selsèlè*, a. — Une chaîne d'or, التون زنجيری *altoun zindjîri*, t. — de montre, کوستك *keustek*. — de montagnes, صره واردی *syra vārdi dhāghlar*. — Chaîne, peine des galères, زنجير *zindjîr*. — Mettre à la chaîne, در زنجير ا *der zindjîr it*. — Chaîne, au fig., esclavage, joug, اسيرلك

ecīrlik, t.; قوللق باغی - زنجیری *qoullouq bāghy, zindjīri*, ربقة *ribqat*. — La chaîne des idées, سلسلة المعانی و الافکار *silcilet ul-ma'ani vel-efkiār*. — Chaîne des condamnés aux galères, پایزن طاقمی *pāïzen thāqymi*. — Chaîne, fils tendus d'un métier pour la toile, ارپش ارش *arch*, t.; تار *tār*, a.

Chaînette, s. f., petite chaîne, کوچك زنجیر *kutchuk zindjīr*, زنجیرك *zindjīrek*, t.

Chaînon, s. m., زنجیر حلقه‌سی *zindjīr halqaci*, p.-t.

Chair, s. f., ات *et*, t.; لحم *lahm*, a.; کوشت *guioucht*, p. — de mouton, قوین اتی *qoïoun èti*. — de fruit, یمش اتی *ïèmich èti*. — vive, صاغ ات *sāgh et*. — morte, اولمش ات *eulmuch et*. — Au fig., concupiscence, شهوت *chehvet*, نفس امّاره *nefsi ammārè*. — La nature humaine, بشریه *bèchèrïïè*, a. — La peau de l'homme, دری *dèri*. — Cette personne a la chair douce, دریسی یومشقدر *derici ïoumchaqtur*.

Chaire, s. f., tribune, منبر *member*, a. — Chaire de professeur, معلّم - مدرّس منصبی - پایه‌سی *mou'allim, muderris mancèbi, pāïèci*, مقام تدریس *maqāmi tedrīs*. — La chaire apostolique, ریم پاپا صندالیه‌سی *rīm pāpā sandālièci*, t.

Chaise, s. f., siège, اسمله *iskemlè*, صندالیه *sandālièc*. — Chaise percée, حوروز صندالیه‌سی *havrouz sandālièci*. — à porteur, تسکره *teskèrè*, سدیه *sèdia*, t.

Chaland, e, adj. et s., celui qui achète ordinairement, مشتری *muchtèri*, a. — Sorte de bateau plat, ماعونه *mā'ouna*, t.

Chalastique, adj. com., دواء مرخی *dèvāï mourakhkhy*, a.; کوشدیجی *kuchidïdji*, t.

Chalcide, s. m., بر نوع کوچك یلان *bir nev'y kutchuk ilān*, t.

Chalcite, s. m., قره بویه *qara boïa*, t.; قلقدیس *qalqadïs*, a.

Chalcographe, s. m., باقریا معدن اوزرنده قازیجی *bāqyr īā ma'den uzèrindè qāzïdji*, t.

Chalcographie, s. f., باقریا معدن اوزرنده قازیجیلق *bāqyr īā ma'den uzèrindè qāzïdjilyq*, t.

Chaldaïque, adj. com., des Chaldéens, کلدانی *keldāni*, pl. a. کلدانیون *keldānioun*.

Chaldée, s. f., la Babylonie, کلدة *keldet*, بلاد عراق *bilād el-keldānīn*, a.

Chaldéen, ne, adj. et s., habitant de la Chaldée, کلدانی *keldāni*. — Langue —, لسان کلدانی *liçāni keldāni*, a.-t.

Chale, s. m., شال *chāl*, p. — Châle long de Cachemire, شال کشمیر *chāli kechmīr*, a.-t.; شال لاهوری *chāli lāhori*, p. Voyez, au mot شال *chāl*, le *Dictionn. Turc-Français*.

Chaleur, s. f., اسجاقلق *issidjāqlyq*, اسیجاق *issidjāq* et سجاق

sidjāq, اسلك ـ اسيلك *iscilik*, t.; حرارت *harāret*, a. — Chaleur naturelle, حرارت طبيعيّه *harārèti thabïiè*, a. — de l'été, ياز اسيلكى *ïāz icyligui*. — étouffante, بوغلمه درجه سنده سجاقلق *boghoulma dèrèdjècindè sydjāqlyq*. — tempérée, حرارت معتدله *harārèti mute'dilè*. — Ardeur, كرميّت *guermïiet*, p. — Zèle, غيرت *ghaïret*. — Parler avec chaleur, avec colère, حدّنله ـ دارغونلغله سويلمك *hiddet ilè, dārghounlyghilè seuïlèmek*, حرارت ايله نطق و تكلّم ا *harāret ilè nouthq u tekellum it*. — Dans la chaleur du combat, حميّای حرب و قتال اثناسنده *houmïiāï harb u qytāl esnācindè*. — Chaleur, état des animaux en chaleur, ارككه قيزغنلق ـ يلاقيمه *erkèguè qyzghynlyq, ïalāqyma*, t.; استحرام *istihrām*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق اركك قيزغندر *bou qāndjyq erkèguiè qyzghyndur*. — S'abriter sous un arbre durant la grande chaleur du jour, كونشك پك سجاقلغنده بر اغاج التنده صغنمق *gunèchuñ pek sidjāqlyghyndè bir aghādj altindè syghynmaq*.

Chaleureux, se, adj., qui a beaucoup de chaleur, يوركى سجاق *ïurègui sydjāq*, t.; محرور المزاج *mahrour ul-mizādj*, حرارتلو *harāretlu*, a.-t.

Chali, s. m., sorte de camelot, شالى *chāli*. — d'Angora, انكورى شالى *engouri chālici*, t.

Chalibé, e, adj., چلكلو *tcheliklu*, t.

Chalit, s. m., bois de lit, كروت *kèrèvet*, t.

Chalon, s. m., sorte de filet, اغريب *aghrïb*, t.

Chaloupe, s. f., صندال *sandāl*, كمى صندالى *guèmi sandāli*, چالوپه *tchāloupa*, فلوقه *foulouqa*, t.

Chalumeau, s. m., tuyau de paille, صمان صاپى ـ چوپى *samān sāpy, tcheupy*, ماصوره *māçoura*. — Flûte, چوبان قوالى *tchobān qavāli*, t.; دودك *duduk*.

Chamade, s. f., ويره نشانى *virè nichāni*, t.; استيمان *istïmān*. — Battre la —, امان دلمك *amān dilèmek*, a.-t.

Chamailler, v. n., disputer, غوغا ا *ghavghā it*, vulg. *qavgha*, p.-t. — Se battre confusément, قرقشه ايله دوكشمك *qarqacha ilè deuïuchmek*. — Se Chamailler, v. récip., چكشمك كشمكش ا *tchèkichmek*, t.; *kechmèkech it*, p-t.

Chamaillis, s. m., دوكش *deuïuch, deuvuch*, قوغا *qavghā*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Chamarré, e, adj., زنجفلو شريتلو *zindjeflu, chèrïtlu*, t.

Chamarrer, v. a., زنجفلمك شريتلمك *zindjeflèmek, cherïtlèmek*, دوناتمق *donātmaq*, t.

Chamarrure, s. f., galons, dentelles, etc., دونانش *donānich*,

شريت *chirít* et شربد *chèrid*. — Action de chamarrer, دونانه *donānma*, t.

Chambellan, s. m., قپوجی باشی *qapoudji bāchi*, t.; حجّاب *hadjāb*, a.

Chambranle, s. m., pilier de porte, سوا *sivā*, قپو سواسی *qapou sivāci*. — de cheminée, بر اوجاغك *bir odjāghuñ iki tharafleri*, t.

Chambre, s. f., اوطه *odha*. — Chambre à coucher, یتاق اوطه‌سی *ïatāq odhaci*. — Grande chambre, بیوك اوطه *buïuk odha*. — Petite chambre, كوچك اوطه *kutchuk odha*; t.; حجرة *hudjret*, a. — Chambre haute, فوقانی اوطه *fevqāni odha*. — Chambre basse, تختانی اوطه *takhtāni odha*. — Chambre à feu, à cheminée, اوجاقلو اوطه *odjāqlu odha*. — à louer, كرایه ویرلور اوطه *kirāïè vïrilur odha*. — Chambre d'un navire, قامره *qāmara*. — Valet de chambre, قفتانجی فرّاش *qaftāndji*, t.; فرّاش *ferrāch*, a. — La Chambre des députés (en France), وكلا و مختاران ملت مجلسی *vukèlā vè moukhtārāni millet medjlici*. — La Chambre des pairs, اصلزادكان مجلسی *āslzādèguiān medjlici*. — Ne pas sortir de la chambre, اوطه‌دن چقهامق *odhadan tchyqmāmaq*. — Travailler en chambre, اوطه‌ده ایش ایشلمك *odhada ich ichlèmek*. — Chambre d'une mine, لغم خزینه‌سی *laghoum khazínèci*. — Chambre d'un mortier ou d'un canon, l'endroit où l'on y met la poudre, خزینه *khazínè*, باروت خزینه‌سی *bārout khazínèci*.

Chambrée, s. f., بر اوطه‌ده برابر اوتوران عسكر نفرلری *bir odhada berāber otourān'asker nèferlèri*. — Chef de chambrée, اوطه باشی *odha bāchi*, t.

Chambrette, s. f., اوطه‌جق *odhadjiq*, كوچك اوطه *kutchuk odha*, t.

Chambrière, s. f., بسلمه *beslèmè*, t.

Chameau, s. m., دوه *dèvè*, t.; جمل *djèmel*, a. — Femelle du chameau, ناقة *nāqat*, vulg. *naqa*. — Poil du chameau, دوه تویی *dèvè tuïu*.

Chamecisse, s. f., plante, خماقسوس *khamāqyçous*, a.

Chamedrys, s. m., plante, خمادریوس كمادریوس *khamādríous*, *kemādríous*, a.

Chamelier, s. m., دوه‌جی *dèvèdji*, t.; ابّال *ebbāl*, a.

Chamelle, s. f. Voy. Chameau.

Chamépitys ou Ivette, s. f., plante, كمافیطوس *kemāfítous*, a.

Chamois, s. m., طاغ كچیسی *dhāgh kètchíci*, t.

Chamoiser, v. a., طاغ كچیسی دریسی كبی یاپمق *dhāgh kètchíci derici guibi ïāpmaq*, t.

Chamoiserie, s. f., lieu où l'on prépare les peaux de chamois, طاغ كچیسی دریسی دباغخانه *dhāgh*

kètchîci derîci debbāghkhānè. — Peau de chamois, طاغ كچيسى دريسى *dhāgh kètchîci dèrîci*, t.

Chamoiseur, s. m., طاغ كچيسنك دبّاغى *dhāgh kètchîcinuñ debbāghy*, t.

Champ, s. m., pièce de terre labourable ou labourée, تارلا *tārlā*, چفت *tchift*. — Champ cultivé, مزرع *mezra'*, pl. مزارع *mèzāry*. — de terre inculte, محصول ويرمز تارلا *mahsoul vîrmez tārlā*. — Une pièce de terre, برطوپى زمين *bir thopou zemîn*, t.-p. — Fond sur lequel on peint ou grave, زمين *zemîn*. — Champ de combat, ميدان *meïdān*. — de bataille, جنك ميدانى *djenk meïdāni*, معركه *m'arèkè*, a. — Espace, ير *ïer*, آچق ميدان *âtchyq meïdān*. — En plein champ, آچق اوه‌ده *atchyq ovada*. — Étendue qu'embrasse une lunette d'approche, بر دوربينك مداى نظارتى *bir dourbinuñ mèdāï nezārèti*. — Sujet, matière, مادّه *māddè*, ميدان *meïdān*. — Sur-le-champ, adv., اوساعت *o sa'āt*, همان *hemān*, p.-t.; درحال *der hāl*, p.-a. — A tout bout de champ, adv., ايكيده برده *ikidè birdè*, هرزمان *her zèmān*. — Mettre de champ, poser de champ, c'est-à-dire, sur le côté le moins large, بر نسنه‌يى اك‌دارى اولان يوزى اوزره قومق *bir nesnèï eñ dāri olān ïuzu uzrè qomaq*, t. — Les champs, la campagne, كوى *keuï*, قير *qyr*, t.; صحرا *sahrā*. — Maison des champs, قير اوى *qyr èvi*.

Champeaux, s. m., چاير *tchāïr*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.

Champêtre, adj. com., صحرايى *sahrāïi*, a.; يبانى *ïabāni*. — Maison, قير اوى *qyr èvi*.

Champignon, s. m., ordinaire, منطر *manthar*, منتر *menter*, منتار *mantār*. — Bon à manger, ينلان منطر *ïènilān manthar*. — Vénéneux, زهرلو منطر *zèhirlu manthar*, دلوجه منتار *deludjè mantār*. — Ragoût aux champignons, منتار يخنيسى *mantār ïakhnîci*. — Qui pousse sur l'écorce des arbres, اغاج منطرى *aghādj manthari*, t.

Champion, s. m., صواشجى *savāchdji*, كورشچى *gurechtchi*, پهلوان *pehluvān*, p. — Défenseur, ياردمجى *ïārdumdji*, t.; حفظ ايديجى *hyfz idîdji*, a.-t.; حامى *hāmi*, a.

Chance, s. f., fortune, sort, بخت حالى *bakht hāli*, قسمت *qysmet*, طالع *thāly'*. — Je n'ai pas de chance, طالعم يوقدر *thāly'im ïoqtur*. — Chance, jeu de dés, زار اويونى *zār oïouni*. — Je veux courir la chance, بختمى كورمك استرم *bakhtymi gueurmek istèrum*. — Chance pour bonheur, اوغور *oghour*, t.; بخت *bakht*, يمن بخت *ïumni bakht*. — Mauvaise chance, disgrâce, malheur, بختسزلك *bakhtsyzlyk*.

Chancelant, e, adj., qui chan-

celle, صارصلان *sarsylān*, اورچه پوجه *ortcha podja*. — Sans stabilité, ناپایدار *nāpāïdār*, p.; بی بقا *bi baqā*, a. — Irrésolu, قرارسز *qarārsyz*, متردد *mutèreddid*, a. — Mal assuré, تیلسز *tèmelsyz*, a.-t.

Chanceler, v. a., n'être pas ferme sur ses pieds, سندرمك *sindèrèmek*, صارصلمق *sārsylmaq*, سورچمك *surtchmek*. — en chemin, اورچه پوجه یورمك *ortcha podja ïurumek*. — Hésiter, متردد او *mutèreddid ol*, a.-t. — Chanceler en parlant des choses comme des personnes, قرارسز او *qarārsyz ol*, تیلسز او *tèmelsyz ol*, a.-t.

Chancelier, s. m., d'un consulat, قانچلیار *qāntchèlïār*. — d'état, dépositaire du sceau, مهردار *muhurdār*, p. — Secrétaire du conseil, دیوان افندیسی *dïvān efendici*, a.-t.

Chancellerie, s. f., مهردار قلمی *muhurdār qalèmi*, کتابخانه *kouttābkhānè*, a.-p. — Bureau de —, قلم *qalem*, pl. a. اقلام *aqlām*. — Frais de chancellerie ou de bureau, قلم مصرفی *qalem masrafi*, a.-t.; قلمیّه *qalèmïïè*, a.

Chanceux, se, adj., heureux, fortuné, بختلو *bakhtlu*, نصیبلو *nacyblu*. — Qui n'est pas chanceux, نصیبسز *nacybsyz*. — Chanceux, soumis aux chances, شبهه لو *chubhèlu*, a.-t.

Chanci, e, adj., کوفلنمش *kuflenmich*, t.

Chancir, v. n., کوفلنمك *kuflenmek*, باغلمق کوف *kuf bāghlamaq*, t.

Chancissure, s. f., کوف *kuf*, t.

Chancre, ulcère, s. m., اکله *ākilè*, شیر پنچه *chïri pentchè*, p.; تاکوله *takiulè*, a. — Élevure qu'une fièvre ardente produit sur la langue, les lèvres, le palais, اوچوق *outchouq*, t.; عقبول *'aqboul*, عقبله *aqbèlè*, pl. a. عقابیل *'aqābïl*.

Chancreux, se, adj., اکله لو *ākilèlu*, ینرجه لو *ïanardjèlu*, t.; تاکولی *tākeuli*, a.; خوره ناك *khoranāk*, p. — Ulcère chancreux, قرحهٔ اکلیّه *qourhaï ākilïïè*, a.

Chandeleur, s. f., fête catholique de la Purification de la Vierge, تطهیر حضرت مریم یورتیسی *thathhïri hazrèti merïem ïortouçou*, t.

Chandelier, s. m., qui fait ou vend de la chandelle, مومجی *moumdjï*. — Flambeau, شمعدان *cham'dān*, a.-p.

Chandelle, s. f., موم *moum*, یاغ مومی *ïāgh moumi*. — de cire, بال مومی *bāl moumi*. — Allumer la —, مومی یاقمق *moumi ïaqmaq*. — Moucher la —, مومك فتیلنی آلمق *moumuñ fitilini ālmaq*. — Éteindre la —, مومی سوندرمك *moumi seundurmek*. — Souffler la —, مومی پوفلمك *moumi puflèmek*. — Travailler à la —, مومده ایش ایشلمك *moumda ich ichlèmek*.

Chandelle, s. f., bois jaune des Antilles, بقم اصفر *baqqami asfer*, a.

Chanfrein, s. m., آت باشینک اوکی *ât bāchînuñ euñu*, آتک آلنی *âtuñ âlini*, t.

Change, s. m., troc, دکش *deïich*, ترانپه *trānpa*, t.; مبادله *mubādèlè*. — Lettre de change, پولیچه *polîtcha*. — Change, droit du banquier pour ses traites, پولیچه عوایدی *politcha 'avāïdi*, معامله *mou'āmèlè*, a. — Profession de banquier, صرّافلق *sarrāflyq*, پولیچه جیلق *politcha-djîlyq*. — Bureau de change, صرّاف دکانی *sarrāf dukkiāni*, a.-t.; صرّاف یری *sarrāf ïèri*. — L'intérêt de l'argent qu'on prête selon le cours du change, باش *bāch*, اقچه باشی *aqtchè bâchi*. — Donner le change, الداتمق *aldātmaq*. — Prendre le —, الدنمق *aldānmaq*. یاکلمق *ïānilmaq*, t.

Changeant, e, adj., variable, qui change aisément, بر قرار دکل *ber qarār dèïl*, t.; بی قرار *bi qarār*, متلوّن *mutèlevvin*, a.; درلو درلو دونیجی *turlu turlu deunidji*. — Esprit changeant, رأی کثیر التلوّن *reï kècîr uttèlevvun*, a.

Changement, s. m., دکش *deïch*, دکشترش *deïchturich*, دکشمه *deïchmè*, t.; تغیّر *tèghaïur*, تبدّل *tèbeddul*, تبدّلات *tèbeddulāt*. — continuel, تبدّل دائمی *tèbedduli dāïmi*. — de saison, تبدّل موسم *tèbedduli mevsim*, a.

Changé, e, adj., دکشلمش *deïchilmich*, دیکر کونه اولمش *dîguier guiounè olmuch*, دکشمش *deïchmich*, t.; متبدّل *mutèbeddel*. — Altéré, متغیّر *mutèghaïir*, a.; صولمش *solmuch*. — Changé en, متبدّل اولمش *mutèbeddel olmuch*, a.-t.

Changer, v. a. et n., دکشترمک *deïchturmek*, t.; تبدیل ا *tebdîl it*, دکشمک *deïchmek*. — Troquer, دکش ا *deïch it*, ترانپه ا *trānp it*. — Faire changer une chose en une autre, convertir en, دوندرمک *deundurmek*, تبدیل ا *tebdîl it*. — Faire changer quelqu'un d'avis, تدبیرندن دوندرمک *tedbîrinden deundurmek*. — Changer l'inimitié en amitié, دوشمنلکی دوستلغه دوندرمک *duchmenligui dostlygha deundurmek*. — Changer de chemise, کوملک دکشترمک *gueumlek deïchturmek*. — de logis, قوناق دکشترمک *qonāq deïchturmek*. — de résolution, تبدیل نیّت ا *tebdîli nïiet it*. — Changer de la monnaie, اقچه یی بوزمق *aqtchèïi bozmaq*. — Se changer, دکشمک *deïchmek*, t.; دکشترلمک *deïchturilmek*, تبدیل اولنمق *tebdîl olounmaq*, a.-t. — Changer de visage, چهره دکشترمک بوزلمق *tchehrè deïchturmek*, *bozoulmaq*. — N'être plus le même, باشقه او *bāchqa ol*, متغیّر او *moutèghaïir ol*. — Le vent changea, روزکار دکشدی *rouzguiār deïchti*.

Changeur, s. m., صرّاف *sarrāf*, a.

Chanoine, esse, s., راهب قانونی *rāhibi qānouni*, a.

Chanson, s. f., ترکی *turku*. — nouvelle, یکی چیقمش ترکی *ïeni tchyqmich turku*. — à boire, عشرت بستهسی *'ychret bestèci*, a.-p.-t.

Chansonner, v. a., بر کمسنهیی ترکی ایله استهزا ا *bir kimesnêi turku ilè istihzā it*, یره جك ترکی *ïerèdjek turku ïāpmaq*, t.

Chansonnette, s. f., ترکیجك *turkudjik*, شرقی *charqy*, t.

Chansonnier, s. m., faiseur de chansons, ترکی مصنفی *turku mouçannifi*, ترکی یاپان *turku ïāpān*. — Recueil de chansons, ترکی مجموعهسی *turku medjmou'aci*, t.-a.

Chant, s. m., ایرلایش *irlāïch*, ایر *ir*, ازکی *ezgui*, t.; غناء *ghynâe*, نغمه *naghma*, لحن *lahn*, a. — Chant harmonieux, آهنکلو صدا *âhenklu sèdā*, لحن موزون *lahni mevzoun*. — triste, لحن حزین *lahni hazîn*. — pastoral, چوبان ازکیسی *tchobān ezguïci*. — nuptial, سرود عروسی *suroudi 'arouci*. — des oiseaux, قوش اوتمهسی - اوتشی *qouch eutmèci, eutuchi*. — Cri du coq, خروس سسی *khoros sècy*. — Le lever du jour, خروس اوتهجك زمانی *khoros eutèdjek zèmāni*. — Chant d'église, ترنم *tèrennum*, تلاوت *tilāvet*. — Annonce des prières dans les mosquées, اذان *èzān*, a.

Chantant, e, adj., facile à chanter, ایرلامسی قولای *irlāmaci qolāï*, t.; یغنی *ïoughanni*, a.

Chanteau, s. m., gros morceau de pain, ایری اکمك پارچهسی *iri ekmek pārtchaci*. — Dernière pièce du fond d'un tonneau, بر فوچینك دیبی *bir foutchounuñ dibi*, t.

Chantepleure, s. f., sorte d'entonnoir, قفسلی خونی *qafesli khouni*. — Fente pratiquée dans les murs pour l'écoulement des eaux, دیوار دیبنك کی صو اقه جق دلك *divār dibindè ki sou aqadjaq dèlik*.

Chanter, v. a., ایرلمق - ایرلامق *irlāmaq*, ترکی چاغرمق - سویلمك *turku tchāghyrmaq, seuïlèmek*. — En parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. — Chanter dans les églises, تغنی ا *tèghanni it*, ترنم *tèrennum it*, a.-t. — Chanter, parlant du coq, خروس اوتمك *khoros eutmek*. — Louer, مدح ا *medh it*. — En parlant des prières, اوقومق *oqoumaq*, تلاوت ا *tilāvet it*. — Réciter ou lire d'une manière peu naturelle, مقام اوقور کبی سویلمك *maqam oqour guibi seuïlèmek*, a.-t.

Chanterelle, s. f., corde d'instrument de musique, ساز ایچه کرشی - تلی *sāzuñ indjè kirichi, tèli*, t. — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch*. — Sorte de champignon, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*, t.

Chanteur, se, s., خوانندهٔ *khānendè*, p.; ایرلایجی *irlāïdji*,

ترکی اوقویجی *turku oqouïdji*, t.

Chantier, s. m., de bois, اودون میدانی *odoun meïdāni*, کراسته میدانی *kèrāstè meïdāni*, اودون یری *odoun ïèri*. — Amas de bois, اودون یغنی *odoun ïghyni*.—de construction pour les vaisseaux, ترسانه *terçānè*. — Pièce de bois servant de support, قزاق *qyzāq*. — Ce mot désigne également la cale et le chantier de construction des vaisseaux; ex. : Il y a six vaisseaux sur chantier, قزاقده التی کمی واردر *qyzāqta alti guèmi vārdur*. — Atelier de charpenterie, کراسته کارخانه‌سی *kèrāstè kiārkhānèci*. — Pièce de bois sur quoi on pose les tonneaux, فوچی کرویدی *foutchou kèrèvidi*. — On dit d'un ouvrage entrain, qu'il est sur chantier, هنوز دستکاهده‌در *hènouz destiguiātè dur*.

Chantre, s. m., خواننده *khānendè*, p.; ازکیلو دعا اوقویجی *ezguilu dou'ā oqouïdji*. — de mosquée, باش مؤذن *bāch muezzin*, a. — Poète, شاعر *chā'ir*, pl. a. شعرا *chou'arā*.

Chanvre, s. m., کنویر *kènèvîr*, کندر *kendir*. — Graine de chanvre, chènevis, کنویر تخمی - دانه‌سی *kènèvir tokhoumi, dānèci*. — Chanvre bâtard, یبان کندری *ïabān kendiri*. — Toile de —, کندر بزی *kendir bèzi*, t.

Chaos, s. m., هرج مرج *herdj merdj*, قارش مورش *qārich mourich*, انا بابا کونی *anā bābā guni*, هیولا *hèïoulā*. — Au fig., confusion, قارشقلق *qārichyqlyq*, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, a.-t.

Chape, s. f., large vêtement, غفارت *ghafāret*, غفاره *ghaffārè*. — Couvercle d'un alambic, انبیق قپاغی *ambîq qapāghy*. — Partie d'une boucle qui tient au soulier ou à la ceinture, توقه حلقه‌سی *toqa halqaci*, t.

Chapeau, s. m., شپقه *chapqa*. — de castor, قوندوز دریسندن مصنوع شپقه *qondouz dèricinden masnou' chapqa*. — Oter son —, شپقه‌سنی چیقارمق *chapqācini tchiqārmaq*.

Chapelain, s. m., قایم *qāïm*, امام *imām*, a.

Chapeler, v. a., ôter la superficie de la croûte, اکمکک اوست قپوغنی چیقارمق *ekmèguñ ust qapoughyni tchiqārmaq*, t.

Chapelet, s. m., grains enfilés, تسبیح *tesbîh*. — de corail, مرجان تسبیح *merdjān tesbîh*. — Tourner le chapelet dans les mains, تسبیح چورمک *tesbîh tchèvîrmek*. — Défiler son chapelet, dire tout ce que l'on sait, بیلدیکنی سویلمک *bîldiguini seuïlèmek*. — Chapelet, machine à élever les eaux, صو طولابی *sou dholābi*. — Pustules, élevures qui viennent autour du front, دم فاسد چیبانلری *dèmi fācîd tchibānlèri*, a.-t.

Chapelier, s. m., شبقه‌جی *chapqadji*, t.

CHAPELLE, s. f., petite église, كوچك كليسا *kutchuk kèlíçā*. — Petite mosquée, مسجد *mesdjid*, a. — Endroit d'une église, d'une maison où l'on dit la messe, محراب *myhrāb*, pl. a. محاريب *mehārib*, نماز يرى *namāz ïèri*. — La chapelle de la Vierge, محراب شريف حضرت مريم *myhrābi chèrifi hazrèti meriem*.

CHAPELURE, s. f., croûte ôtée, اتمكدن چيقارلمش قبوغك اوفاغى *etmekten tchíqārilmich qaboughuñ oufāghy*, t.

CHAPERON, s. m., sorte de coiffure, جار *djār*, تاقيه *tāqya*. — Le haut d'un mur, بر ديوارك اوستى *bir divāruñ ustu*, صچاق *satchāq*. — Coiffe de cuir dont on couvre la tête des oiseaux de proie, پچه *pètchè*, t.

CHAPERONNER, v. a., un oiseau de proie, بر چاقرك باشنى اورتمك *bir tchāqyruñ bāchini eurtmek*, پچه لمك *petchèlèmek*. — une muraille, ديوارى صچاق ايله اورتمك *divāri satchāq ilè eurtmek*, t.

CHAPERONNIÈRE, s. f., plante, دوه طبانى *dèvè thabāni*, ساچ اوتى *sātch oty*, t.

CHAPITEAU, s. m., la partie du haut d'une colonne, درك اوستى *dírek ustu*, ديركلك تپه سى *direklik tèpèci*. — Corniches ou autres couronnemens, چاتمه تپه لك *tchātma tèpèlik*, t.

CHAPITRE, s. m., division d'un livre, باب *bāb*, pl. ابواب *ebvāb*, a.; فصل *fasl*, a. — du Coran, سورة *souret*, a. — Assemblée de religieux, كشيش انجمنى *kèchích endjumèni*. — Matière, ماده *māddè*, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhās*, a.; صدد *saded*. — Sur ce chapitre, touchant cette affaire, بو ماده ده *bou māddèdè*. Comme nous en sommes sur ce chapitre, چونكه بو بحثه كلدك *tchunki bou bahsè guelduk*. — Le chapitre des revenus et des dépenses, واردات و مصروفات فصلى *vāridātu māsroufāt fasly*. — Chapitre, corps des chanoines d'une église, زمرهٔ رهبان كليسا *zumrëï rouhbāni kèlíça*. — Il a voix au chapitre, مسموع الكلامدر *mesmou' ul-kelam dur*. — Il ne l'a pas, مسموع الكلام دكلدر *mesmou' ul-kelām dëïldur*.

CHAPITRÉ, adj., ازارلنمش *azārlanmich*, t.; معاتب *mou'ātib*, a.

CHAPITRER, v. a., ازارلمق *azārlamaq*, t.; عتاب ا *'ytāb it*, a.-t.

CHAPON, s. m., coq châtré, ابلق *iblyq*, vulg. املیق *imlyq*, t.

CHAPONNEAU, s. m., ابلجق *iblidjiq*, املجق *imlidjyq*, t.

CHAPONNER, v. a., ابلق ا *iblyq it*, انكلمك *eniklèmek*, املیقلمك *emlyqlèmek*, t.

CHAQUE, a. com., هر *her*. — Chaque mois, هر آيلك *her aïdè*. — Chaque homme, هر آدم *her ādem* ou هر بر آدم *her bir ādem*, هر كس

her kes. — Chaque fois que, هر باركه *her bār ki.*

CHAR, s. m., قديم الايام استعمال اولنان عربه *qadīm ul-eïāmdè ist'ymāl olounān 'araba*, a.-t.

CHARADE, s. f., برنوع لغز- معمّا *bir nev'y laghaz, mou'ammā*, كلمه‌يى بوله‌رق چيقان بيلمه‌جه *kelimëï boularaq tchyqan bïlmè-djè*, t.

CHARANÇON, s. m., تخل بتسى *takhyl biti*, t.

CHARBON, s. m., à brûler, كيمور - *keumur*, اغاج كومرى *aghādj keumuri*. — de terre, بير كومرى *ïer keumuri*. — Charbon ardent, braise, كوز *keuz*, آتش قورى *âtech qory*. — Tumeur pestilentielle, خيارجق *khyārdjyq*, جمره *djumrè*, حمرة *houmret*. — Maladie des blés, بغداى چوركلكى *boghdāï tcheuruklighy*. Voy. NIELLE.

CHARBONNÉ, E, adj., كمور ايله قره‌لنمش *keumur ilè qaralanmich*, t.

CHARBONNÉE, s. f., كل بصدى *kul basty*, t.

CHARBONNER, v. a., noircir avec du charbon, كمور ايله قره‌لمق *kumur ilè qaralamaq*, كمورلتمك *keumurletmek*. — Peindre grossièrement, قباصپا قره‌لمق *qabā sapā qaralamaq*, t.

CHARBONNIER, s. m., qui vend ou porte du charbon, كمورجى *kumurdji*. — Magasin de charbon, كمورلق *kumurlyq*, t.

CHARBONNIÈRE, s. f., endroit où on fait le charbon, كمور اوجاغى *keumur odjāghy*, كمور كارخانه‌سى *keumur kiārkhānèsi*, t.

CHARBOUILLER. Voy. NIELLER.

CHARCUTER, v. a., tailler malproprement la viande, طوغرامق تكه تكه طوغرامق *dhogrāmaq tèkè tèkè dhoghramaq*, t.

CHARCUTERIE, s. f., لحم خنزير تجارتى *lahmi khynzïr tidjārètï*, a.-t. — Boutique de charcuterie, دوكز قصّابى دكّانى *doñouz qassābi dukkiāni*, t.

CHARCUTIER, E, s., دوكز قصّابى *doñouz qassābi*, t.

CHARDON, s. m., plante, دكنلو اوت *dikenlu ot*, دكن *diken*, t.; شوك *chevk*, a. — béni, مبارك چاقر دكنى *mubārek diken*, دكن *tchaqyr dikèni*. — de Notre-Dame, پيغمبر دكنى *peïghamber dikèni*. — argentin, كومش دكنى *gumuch dikèni*. — à cent têtes, يوز باشلو دكن *ïuz bāchlu diken*. — étoilé ou chausse-trappe, دمر دكنى *dèmir dikèni*, t. — à foulon ou à carder la laine ou le drap, دوه دكنى *dèvè dikèni*, t.

CHARDONNERET, s. m., petit oiseau, سقا قوشى *saqā qouchi*, t.

CHARDONNETTE, s. f., espèce d'artichaut sauvage, برنوع يبان انكينارى *bir nev'y ïabān enguïnāri*, t.

CHARGE, s. f., fardeau, يوك *ïuk*, t.; بار *bār*, p.; حمل *haml*,

pl. a. احمال *ahmāl.* — pesante, آغر یوك *agher ïuk.* — légère, حمل خفیف *hamli khafïf.* — que peut porter une personne, un animal, كوتوروله بیله جك یوك *gueuturilè bilèdjek ïuk.* — d'un animal, حیوان یوكی *haïvān ïukï.* — d'un navire, voy. CHARGEMENT. — dépense, خرج *khardj*, مصرف *masraf.* — Poids résultant des dépenses, مصرف یوكی *masraf ïuku*, t.; مؤنت *mounet.* — Cahier des charges, مصارف قایدهسی *meçārif qāïdèsi.* — Être à charge à quelqu'un, بر كمسنهیه بار او *bir kimesnèïè bār ol*, ثقلت ویرمك *syqlet vïrmek.* — Imposition, ویرگو *vïrgu*, تكلیف *teklïf*, plur. تكالیف *tekiālïf.* — Dignités, fonctions, office, منصب *mansyb*, *mansoub*, pl. مناصب *menācyb*, پایه *pāïè.* — Les émolumens d'une charge, بر منصبك عوائداتی *bir mancybuñ 'avā'ydāti.* — Être en charge, en place, منصبده او *mancouptè ol.* — S'acquitter des devoirs de sa charge, مقتضای منصبنی اجرا ایت *mouqtèzāï mancybini idjrā it.* — Se démettre de sa charge, منصبندن استیفا ایتمك *mancybinden istifā it*, استیفاسنی ویرمك *istifācini vïrmek.* — Charge, commission, مأموریت *mèmouriïet.* — Attaque, یورش *ïuruch*, حمله *hamlè.* — Ce qu'on met dans une arme à feu, — طوپ تفنك فشكی *thop, tufenk fichègui.* — Choc des combattans, صدمت صفین *sadèmèti safeïn*, a.; — A la charge de, بو شرطله كه *bou charth ilè ki.* — Indice contre un accusé, تهمت علامتی *teuhmet 'alāmètï.* — Témoin à charge, تهمتی اثبات ایدن شاهد *teuhmèti isbāt iden chāhid.* — Exagération dans la description ou dans un tableau, مبالغه *mubālagha*, a.

CHARGEMENT, s. m., cargaison d'un vaisseau, گمی یوكی — جولهسی *guèmi ïuki*, *hamoulèci*, گیمینك یوكی *guèmïnuñ ïuky*, t.

CHARGÉ, E, adj., یوكلنمش *ïuklenmich*, یوكلو *ïuklu*, t.; محمول *mahmoul*, a. — d'années, یاشلو *iāchlu*, اختیار *ikhtiār*, t. — de péchés, گناهكار *gunāhkiār.* — de dettes, بورجی چوق *bourdjou tchoq*, t. — Temps chargé, بولوتلو هوا *bouloutlu havā.* — Couleur chargée, كسكین رنك *keskïn renk.* — Chargé d'affaires, représentant d'une puissance, مصلحتگذار *maslahatguzār.* — Représentant d'un particulier, قپوكتخداسی *qapou kètkhoudāci*, t.-p.; وكیل *vekïl*, a.

CHARGER, v. a., mettre un fardeau sur, یوكلتمك *ïukletmek*, یوك اورمق *ïuk aurmaq*, تحمیل ا *tahmïl it.* — Peser sur, آغرلشترمق *āghyrlachturmaq.* — Peser sur l'estomac, معده یه آغرلق كتورمك *my'dèïè āghyrlyq guèturmek.* — Une arme à feu, طولدرمق *dhol-*

durmaq. — Une chose, مبالغه ا *mubālègha it.* — d'impôts, ویرکو چوغالتمق *vírgu tchoghāltmaq.* — Sa mémoire, فکری یورلتمق *fikri ïoroultmaq*, خاطره یرلشترمک *khathyrè ïerlechturmek.* — L'ennemi, exécuter une charge, یوریش ا *ïurich it*, دشمن اوزرینه حمله هجوم ایصالمق *duchmen uzèrínè hamlè, hudjoum it, sālmaq.* — de coups, battre quelqu'un avec excès, طیاق بصمق *dhaïāq basmaq.* — quelqu'un, lui recommander quelque chose, اصمرلمق *ismarlamaq*, سپارش - حواله ا *sipārich, havālè it*, a.-p.-t. — une pipe, بر چبوغی طولدرمق *bir tchioubougby dholdurmaq.* — un navire, بر کمی یی یوکلتمک *bir guèmïi ïukletmek.* — Accuser quelqu'un, صوچلامق *soutchlāmaq*, تهمت یوکلتمک *teuhmet ïukletmek.* — Se charger, se mettre un fardeau, یوکلنمک *ïuklenmek.* — Prendre sur soi, s'engager à quelque chose, بوینینه آلمق *boïninè âlmaq*, t.; التزام ا *iltizām it*, عهده سنه آلمق *'ouhtècinè âlmaq*, در عهده ا *der 'ouhtè it*, a.-p.-t.; اوزرینه آلمق *uzèrínè âlmaq.* — Je ne puis me charger de cette affaire, بو ماده یی اوزریمه آلهمم *bou maddèï uzèrimè âlamam.* — Prendre le soin de quelque chose, کورمک *gueurmek*, ایش کورمک *ich gueurmek.* — Se charger de la dépense de quelqu'un, بر کمسنه نک خرجنی کورمک *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*, t.-a.

Chargeur, s. m., qui charge, یوکلدیجی *ïuklèdídji.* — Propriétaire d'une cargaison, بر کمی حموله سنک صاحبی *bir guèmi hamoulècinuñ sāhibi*, a.-t.

Chariot, s. m., voiture, عربه *'araba*, درت تکرلکلو یوک عربه سی *dort tekerleklu ïuk 'arabaci.* — de bagage, حموله عربه سی *hamoulè arabaci.* — Chariot d'artillerie, طوب و مهمّات عربه لری *thop vè muhimmāt arabalèri.* — de vivres, ذخیره عربه لری *zakhirè arabalèri.* — d'enfant, چوجق عربه سی *tchodjouq 'arabaci*, t. — constellation boréale ou la Petite-Ourse, کوچک یدیکر *kutchuk ïediguier.* Voy. Ourse.

Charitable, adj., compatissant, مرحمتلو *merhametlu*, a.-t.; ایولک ایشلیجی *eïulik ichlèïdji.* — Envers les pauvres, صدقه ویریجی *sadaqa vírídji*, صدقه سی چوق *sadaqaci tchoq*, a.-t.; متصدّق *moutècaddyq.* — Qui part de la charité, ثوابلو *sevāblu*, حبّی *houbbi*, a. — Conseil —, نصیحت ثواب آمیز *nacyhati savāb āmíz.* — Avis —, رأی قرین الثّواب *rèï qarín ussavāb*, a.

Charitablement, adv., avec charité, مرحمتله *merhamètilè*, محبّتله *mouhabbet ilè*, الله ایچون *allah itchoun*, a.-t.

Charité, s. f., amour suprême de Dieu, تنكرى يه كوكل باغلمه *tanrïè gueuñul bāghlama*, t.; عشق الهى *'ychqy ilahy*, a. — Amour de son prochain, ايل محبتى *il mouhabbèti*, محبت *mouhabbet*. — Avoir de la charité pour son prochain, قرين حقنه رضاء لله محبت ا *qarïn haqqyna rizāen lillah mouhabbet it*. — Compassion, مرحمت *merhamet*. — Aumône, صدقه *sadaqa*, a. — Faire des charités, صدقه ويرمك *sadaqa vïrmek*. — Demander la charité, صدقه استمك *sadaqa istèmek*, دلنمك *dilenmek*. — La charité, l'hôpital où l'on reçoit les malades pauvres, فقرا خسته خانه سى *fouqarā khasta khānèci*, a.-t.

Charivari, s. m., bruit confus, پاطردى - پاتردى كورلتى *pāturdy*, *gueurultu*, شماته *chamāta*, t. — خرشفه *kharchafa*, a. — Querelle, قوغا *qavghā*, t.

Charlatan, s. m., en parlant d'un mauvais médecin, حكيملك لافنى ايدن *hekïmlik lāfïni iden*. — Bavard qui cherche à en imposer, لافزن *lāfzen*, usit. *lafazan*, اينه جى *aïnadji*, t.

Charlatanerie, s. f., لافزنلق *lāfazanlyq*, t.

Charlatanisme, s. m., لافزن مشربى - خوبى *lafazan mechrèbi*, *khouïi*, لاف وكذاف *lāf uguzāf*, a.-t.

Charmant, e, adj., بغايت كوكل مقبول *bèghāïet maqboul*, قاپيجى *guñul qāpïdji*, a.-t.; لطيف *latlyf*, a.; دلبر *dilber*, دلربا *dil roubā*, p. Voy. Ravissant.

Charme, s. m., arbre, اق اغاج *aq aghādj*, كولكن اغاجى *gulguen aghādji*, كولكن *gulguen*, t.

Charme, s. m., enchantement, افسون *efsoun*, كوز باغيجيلق *gueuz baghydjïlyq*, t. — Faire un —, سحرا *syhyr it*. — Lever, détruire un —, رفع سحرا *ref'y syhyr it*. — Attrait, كوزللك *guzellik*, t.; لطافه *lethāfet*, a.; جذبه *djezbè*, جاذبه *djāzibet*, قوت جاذبه *qouvèti djāzibè*, a.

Charmer, v. a., produire un effet extraordinaire par charme, سحرا *syhyr it*, a.-t. — Plaire, ravir, زياده سيله مقبوله كچمك *ziādècïlè maqboulè guetchmek*, كوكلى قاپمق *gueuñuli qāpmaq*. — Être charmé, se réjouir, بكنمك *beïenmek*, t.; حظ ا *hazz it*, a.-t.

Charmoie, s. f., كولكنلك *gulguenlik*, t.

Charpentaire, s. f., plante, دكز صوغان اوتى *deñyz soghān oty*, t.

Charnel, elle, adj., sensuel, نفسانى *nefsānï*, جسمانى *djesmānii*. — Plaisir —, لذت جسمانيه *lezzèti djesmānïïè*. — Désir —, شهوت *chehvet*. — Com-

merce —, جماع *djimā'*, a. — Voluptueux, شهوته مائل *chehvètè māïl*, a.-t.

Charnellement, adv., شهوتله *chehvet ilè*, a.-t.; من جهت الجسمانيه *min djehetil-djesmaniïè*, a.

Charneux, euse, adj., اتلو *etlu*, t.; لحمی *lahmii*, a.

Charnier, s. m., lieu où l'on garde les viandes, توزلو ات دولابی *touzlu et dolābî*, t. — Lieu où sont les os des morts, مزارلقه ميت كموكلرينك يرى *mezārlyqta meït guïemuklerînuñ ïèri*, t.

Charnière, s. f., pièces de métal enclavées et mobiles, بندكشه *bendekchè*, رزه *rèzè*, t.; قلاب *qollāb*, زر *zerr*, a.

Charnu, e, adj., اتی چوق *èti tchoq*, t.; كثير اللحم *kecîr ul-lahm*, ملحم *mulahham*, a. — Corps —, اتلو كوده *etlu gueuvdè*, t.; بدن لحيم *bèdèni lāhîm*. — En parlant des fruits, on dit des abricots bien charnus, كثير اللحم قايسی *kecîr ul-lahm qāïci*, t.

Charnure, s. f., parties charnues, اتلولك *etlulik*, اتلر *etler*, t.; لحم *lahm*, لحامة *lahāmet*. — Ferme, لحامت قويه *lahāmeti qaviiè*, a. — molle, كوشك اتلولك *guevchek etlulik*, t.

Charogne, s. f., cadavre de bête, لاشه *lāchè*, لش *lech*, جيفة *djîfè*, pl. a. جياف *djtāf*.

Charpente, s. f., pièces de bois de construction, كراسته *kèrāstè*. — Bois de —, كراستهلك اغاج *kèrāstèlik aghādj*. — Charpente de bois de chêne, ميشه اغاجی كراستهسی *mîchè aghādji kerāstèci*. — Ouvrage de —, دولكر ايشی *dulguer ichi*. — Au fig., structure, ياپو *ïāpou*, تركيب *terkîb*, بنيه *bunïè*. — du corps, sa structure, كوده‌نك كراستهسی - ياپوسی *guevdènuñ kèrāstèci*, *ïāpouey*, t.; تركيب بدن *terkibi bèden*, a.

Charpenter, v. a., travailler le bois, كراسته ايشلمك - دوزمك *kerāstè ichlèmek*, *duzmek*, دولكرلك ا *dulguerlik it*. — Couper, tailler, taillader, طوغرامق - دوغرامق تكه تكه طوغرامق *dhoghrāmaq*, *tekiè tekiè dhoghrāmaq*, t.

Charpenterie, s. f., art du charpentier, دولكرلك *dulguerlik*. — Son ouvrage même, دولكر ايشی *dulguer ichi*. — La charpente, كراسته كروتی - كرويدی *kerāstè kerèvèti*, *kerèvidi*.

Charpentier, s. f., دولكر *dulguer*, t.; نجار *neddjār*, a. — Maître —, دولكر باشی *dulguer bāchi*, t.

Charpie, s. f., filament de linge usé, تفتيك *teftîk*, t. — Faire de la —, تفتيك ياپمق *teftîk ïāpmaq*. — Viande réduite en charpie, تفتيكلنمش ات *teftîklenmich et*.

Charretée, s. f., برعربه طولوسی

bir 'araba dholouçou. — Une demi-charretée, نصف عربه طولوسی *nysf 'araba dholouçou*, t.

Charretier, ère, s., qui conduit une charrette, عربه جی *'arabadji.* — Celui qui mène une charrue, صپان سوریجی *sapān suridji*, t.

Charretière, adj. fém., se dit uniquement en parlant d'une porte, d'une voie de voiture. Porte —, عربه قپوسی *'araba qapouçou*, عربه کچر قپو *'araba guetcher qapou.* — Voie charretière, عربه یولی *'araba ïolou.*

Charrette, s. f., عربه *'araba*, یوك عربه سی *ïuk 'arabaci*, t.; ایکی تکرلکلو عربه *iki tèkerleklu 'araba*, t.

Charriage, s. m., action de charrier, یوکلتمه *ïukletmè.* — Salaire du voiturier, عربه جینك اجرتی *'arabadjinuñ eudjrèti*, t.

Charrier, v. a., transporter en voiture, عربه ایله کتورمك — *araba ilè guèturmek, thāchímaq.* — Porter des glaçons, en parlant des rivières, بوز پارچه لری اقتمق — طاشیمق *boz partchalèri aqytmaq, thāchymaq.* — La rivière charrie des glaçons, نهر صو ایله برابر بوز پارچه لری اقییور *nehr souïlè berāber boz partchalèri āqyïeur.*

Charroi ou Chariage, s. m., conduite de voiture, عربه ایله کونورمه *'araba ilè gueuturmè.* — Corps destiné au transport de l'artillerie et des bagages de l'armée, طوب و ذخیره عربه جیلر *thop vè zakhyrè 'arabadjiler*, t.

Charron, s. m., عربه جی *'arabadji*, عربه جی اوستاسی *'arabadji oustāci*, t.

Charronnage, s. m., عربه جیلك *'arabadjilik*, t.

Charroyer, v. a., عربه یه یوکلتمك *'arabaïè ïukletmek*, t.

Charrue, s. f., instrument aratoire, صپان *sapān*, پلوغ *pulough.* — Conduire la —, صپان - پلوغ سورمك *sapān, pulough surmek.* — Soc de la —, صپان دمری *sapān dèmiri.* — Le manche de la —, صپان صاپی - قلبی *sapān sāpy, qoulbi.* — Charrue attelée de deux bœufs, اوکوز قوشلمش صپان *eukuz qochylmich sapān*, t.

Chartre ou Charte, s. f., anciens titres, اسکی برائلر *eski bèrātler*, مناشیر قدیمه *menāchīri qadīmè*, a.

Charte, s. f., lois constitutionnelles, قواعد - قوانین مملکت *qavā'ydi* ou *qavānīni memlèket*, قانون نامه *qānoun nāmè.* — Charte-partie, acte entre le propriétaire du navire et celui des marchandises, کمی رئیسی ایله حموله صاحبی اراسنده اولان مقاوله *guèmi rèïci ilè hamoulè sāhibi arācindè olān mouqāvèlè.* — Charte privée, او حبسی *ev habsi*, t.-a.

Chartrier, s. m., lieu où l'on conserve les chartes, بروات وسندات خزینه سی *bèrèvāt u sènèdāt khazi-*

nèci, a. — Conservateur des chartes, حافظ بروات و سندات قديمه *hāfizi bèrèvāt u sènèdāti qadímè*, a.

Chas, s. m., trou d'une aiguille, اكنه دلكى - يوديسى *ignè dèligui*, *ïoudici*, t.

Chasse, s. f., action de chasser les bêtes sauvages et le gibier même, آو *âv*; آولمه *âvlama*, t.; شكار *chikiār*, p.; صيد *saïd*, a. — Chasse aux lévriers, تازى ايله آولمه *tāzi ilè âvlama*. — à la grande bête, يرتيجى حيوان آوى *ïrtidji haïvan âvi*. — au vol, اوچار قوش آوى *outchār qouch âvi*. — Aller à la chasse, آوه - شكاره كتمك - چيقمق *âva*, *chikiārè guitmek*, *tchyqmaq*. — Chien de chasse, آو كوپكى *âv keupègui*. — Fusil de —, آو تفنكى *âv tufengui*. — Être à la —; آوده اول *âvdè ol*. — La chasse, métier ou occupation du chasseur, آوجيلق *âvdjilik*, t.; صياد *saïādet*, a. — Donner la chasse, poursuivre, قاچورمق *qātchurmaq*, اكسديه دوشمك *eñsèïè duchmek*. — Prendre la chasse, se dit d'un vaisseau qui se retire devant l'ennemi pour éviter le combat, قاچمه يولنه طوغرى صاپمق *qātchma ïolyna dhoghrou sāpmaq*, t.

Chasse, s. f., coffre pour les reliques, قديد صندوغى *qadíd sandoughy*, t.

Chasse-Morte, s. f., affaire commencée que l'on ne poursuit pas, يام يصى قالمش *ïām ïassy qālmich*, t.; متروك على حاله *metrouk 'ala hālyhy*, a.

Chasse-Mouche, s. m., سكلك *siñeklik*, يلپازه *ïelpāzè*, t.

Chasselas, s. m., sorte de raisin, اصمه *asma*, اصمه اوزمى *asma uzumu*, t.

Chasser, v. a., mettre dehors, قوغمق قومق - قوومق *qovmaq*, قوغمق *qoghmaq*, چقارمق *tchiqārmaq*, طرد دفع *thard*, *def' it*. — Il a été chassé de la ville, شهردن طرد اولندى *chehirden thard oloundou*. — les bêtes sauvages, آولامق *âvlāmaq*. — Chasser, pousser, faire marcher devant soi, يورتمك *ïurutmek*, سورمك *surmek*, سوق *sevq it*. — un troupeau de moutons, قيون سوربسنى سورمك *qoïoun surucini surmek*.

Chasseur, s. m., qui chasse, آوجى *âvdji*, t.; صياد *sāïiād*, a. — Au fém. Chasseresse, آوجى قرى *âvdji qary*. — Soldat armé à la légère, سبكبار عسكرى نفرى *subukbār 'askèri nèfèri*. — à cheval, سوارى آوجيسى *souvāri âvdjici*, t.

Chassie, s. f., humeur des yeux, چپاق *tchapāq*, t.

Chassieux, euse, adj., چپاقلو *tchapāqlu*. — Yeux —, چپاقلو كوز *tchapāqlu gueuz*, t.

Chassis, s. m., ouvrage de menuiserie, چرچوه *tchertchivè*. — dormant, qui ne s'ouvre ou ne se

lève pas, يرندن اوينامازلو چرچوه *ïèrinden oïounāmaz ïerlu tchertchivè*. — Faiseur de — چرچوه جی *tchertchivèdji*. — Clore de châssis, چرچوه لمك *tchertchivèlèmek*. — Papier à châssis, چرچوه كاغدی *tchertchivè kiāghydi*. — Châssis de papier, كاغد چرچوه سی *kiāghyd tchertchivèci*. — en toile, بز چرچوه سی *bez tchertchivèci*, t.

Chaste, adj. com., پاك *pāk*, p.; تميز *temïz*, a.; اهل عفت *ehli 'yffet*, عفتلو *'yffetlu*, پاك دامن *pāk dāmen*, p.

Chastement, adv., پاكلكله *pāk-liguilè*, t.; پاك *pāk*, p.

Chasteté, s. f., پاكلك *pāk-lik*, p.-t.; عفت *'yffet*, عصمت *'ysmet*, a.

Chasuble, s. f., sorte de vêtement de prêtre, بر نوع پاپاز كيسی *bir nev'y pāpāz guëïci*, t.

Chat, s. m., كدی *kedi*, t.; كربه *gurbè*, p.; قط *qytth*, a. — Chatte, كدی دیشیسی *kèdi dïchï-ci*. — Chat sauvage, يبان كديسی *ïabān kèdïci*, قط البر *qyttoul-berr*, a.

Chataigne, s. f., كستانه *kestānè*. — bouillies, قينامش كستانه *qaïnā-mich kestānè*. — rôties, قاورلمش كستانه *qāvouroulmich kestānè*, كباب كستانه *kèbāb kestānè*. — d'eau, كول كستانه سی *gueul kestā-nèci*. — de mer. Voy. Oursin.

Chataigneraie, s. f., كستانه لك *kestānèlik*, t.

Chataignier, s. m., كستانه اغاجی *kestānè aghādji*, t.

Chatain, adj. m., couleur de châtaigne, قومرال *qoumrāl*, كستانه رنكی *kestānè rengui*, قومران *qoumrān*, يغز *ïaghyz*, t.; اشقر *achqar*. — Châtain clair, آچق قومرال *âtchyq qoumrāl*. — Barbe de couleur châtain, قومرال صقال *qoumrāl saqāl*. — Cheval bai, obscur, يغز آت *ïaghyz ât*, t.

Chateau, s. m., forteresse, قلعه *qal'a*, pl. a. قلاع *qyl'ā*; حصار *hyçār*, a. — palais, grande maison, سراى *sarāï*. — royal, سراى پادشاهی *sèrāï pādichāhi*. — Demeure d'une personne riche, autrefois du seigneur d'un lieu, قوناق *qonāq*. — Château de poupe ou d'arrière, de proue ou d'avant, espèce de logement élevé sur poupe ou sur la proue d'un vaisseau, كمينك قيچ كوشكی و كمينك باش كوشكی *guëmïnuñ qytch keuchki vè guëmïnuñ bāch keuchki*. — Le Château d'Europe, sur le Bosphore, روم ايلی حصاری *roumili hyçari*. — Celui d'Asie, situé en face du premier sur la rive asiatique, اناطولی حصاری *anātholi hyçāri*. — Faire des châteaux en Espagne, des projets en l'air, يدی اقليمده بنا قورمق *ïèdi iqlimdè binā qourmaq*.

Chatelain, e., s. m., propriétaire et seigneur d'un château, قلعه صاحبی *qal'a sāhibi*. — Châ-

telaine, قلعه صاحبدسی *qal'a sāhibèci*, a.-t. — Autrefois le mot châtelain signifiait gouverneur ou commandant de château (دزدار *dizdār*), mais en ce sens il est très-vieux.

Chat-Huant, s. m., sorte de hibou, بایقوش *bāïqouch*, اوکو *eugu*, اوکو قوشی *eugu qouchou*, t.; پوهاچ *pouhātch*, t.; بوم *boum*, p.

Chatié, e, adj., تادیب اولنمش *teedīb olounmuch*, مظهر تادیب اولمش *mazhèri teedīb olmuch*, a.-t.

Chatier, v. a., punir, تأدیب ا *teedīb it*, جزاسن ویرمک *djezācin vírmek*, حقندن کلمک *haqqyndan guelmek*. — publiquement, سیاست ا *sīācet it*. — Retoucher, corriger le style, تصحیح ا *tashīh it*, a.-t.; طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, t.

Chatiment, s. m., جزا *djezā*, تعزیر *ta'zīr*, تادیب *teedīb*. — public, infligé par la justice, سیاست *sīācet*, a. — léger, تأدیب خفیف *teedībi khafīf*. — rigoureux, تأدیب شدید *teedībi chedid*, a.

Chaton, s. m., petit chat, کدیجک *kedidjik*, کدی یاوریسی *kedi īāvryсy*. — Partie de la bague qui enchâsse une pierre précieuse, یوزک قاشی *īuzuk qāchi*, t.; نکین *niguīn*, p.

Chatouillement, s. m., قجقلنش *qydjyqlaïch*, قجق *qydjyq*, قجیقلمه *qydjyqlama*. — Impressions agréables qu'on éprouve quelquefois, اوینایش *oïnāïch*, t. — des sens, تهزهز حواس *tehazhuzi havāss*, a.

Chatouiller, v. a., قجقلمق *qydjyqlamaq*, t. — Flatter les sens ou la vanité de quelqu'un, تملق ا *temelluq it*, گوسترمک *gueustermek*, a.-t.

Chatouilleux, se, adj., تیز قجقلنور *tiz qydjyqlènur*, قجیقدن قورقار *qydjyqten qorqār*. — Être chatouilleux, قجیقدن قورقمق *qydjyqten qorqmaq*. — Être susceptible, تیز کوجنور *tīz gudjèneur*, t.

Chatoyant, e, adj., dont la couleur varie, رنکی دکشلور *rengui deïchilur*, درلو درلو رنکلر باغلر *turlu turlu rengler bāghlar*, t.

Chatré, e, adj., انکلنمش *enikllenmich*, انمش *inenmich*, t; خادم *khādim*, طواشی *thavāchi*. — En parlant des animaux, انمش *enèmich*. — Cheval châtré ou coupé, انمش آت *ïnenmich āt*, usit. اکدج *igdidj*, t.

Chatrer, v. a., les animaux, اینمک - انتمک *inetmek, enetmek*, انمک *inèmek*, انمک *enèmek*, انکلمک *enikllèmek*. — Oter les testicules, خایه چقرمق - کسمک *khāïè tchyqarmaq, kesmek*, t.; خادم ا *khādim it*, a.-t.

Chatreur, s. m., qui châtre les animaux, انه بیجی *inètidji*, t.

Chattemite, s. f., qui a l'air doux pour tromper, مرائی *murāïi*, a.; دلکو مزاجلو *tilku mizādjlu*, t.-a.

— Faire la chattemite, دلكولك ا *tilkulyk it*, مرايلق ا *murāilyq it*, a.-t.

Chatter, v. a., mettre bas en parlant de la chatte, ياورلمق *ïāvroulamaq*, t.

Chaud, e, adj., qui a de la chaleur, اسّيجاق - اسّيجق *issydjāq*, vulg. *sydjaq*, اسّی *issy*, t.; حارّ *hārr*, a.; كرم *guerm*, p. — Eau chaude, اسّيجاق صو *issydjāq sou*. — Fer —, قيزغن دمر *qyzghyn dèmir*. — En parlant du temps, il fait bien chaud, هوا پك سجاقدر *hāvā pek sydjāqtur*. — Ardent, vif, حرارتلو *harāretlu*. — Chaud, qui procure de la chaleur, اسّيديجی *issïdïdji*, قيزديريجی *qyzdïridji*, t.; مهيّج *muhèïiedj ul-harāret*. — Fièvre chaude, ياقيجی حمّا *ïāqydji houmma*, حمّاء محرقه *hoummāï mouhriqa*. — Attaque chaude, combat rude et sanglant, قيزغن دوكش *qyzghyn deuïuch*. — Chaude, en chaleur, ارككه قيزمش *erkèguiè qyzmich*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق قزدی *bou qāndjyq qyzdy*. — Chienne en —, ارككه قيزمش قانجق *erkèguiè qyzmich qāndjïq*. — Chaud, récent, تازه *tāzè*, يكی *ïèñi*. — C'est tout chaud, tout récent, يكی برشيدر *ïèñi bir chèï dur*. — Ardent pour les femmes, شهوتلو *chehvetlu*, نفسانی *nefsāni*. — Zélé, كرمتلو *guermïetlu*. — Sources d'eaux chaudes, الديجه لر *ïlïdjèler*.

— Chaud, qui se met aisément en colère, قيزغن مزاجلو آتش - *átech, qyzghyn mïzādjlu*. — Qui a le sang chaud, قانی قيزغندر *qāny qyzghyn dur*, محرور الدّم *mahrour ud-dem*. — Ami chaud, zélé, غيرتلو دوست *ghaïretlu dost*, a.-p.

Chaud, s. m., chaleur, اسّيجقلق *issydjaqlyq*, اسّيلك *issylik*, اسّيجاق *issydjāq*, t.; حرارت *harāret*. — naturelle, حرارت طبعيّه *harāreti thabïïè*. — Véhémence, حدّت كرميّت *hyddet, guermïïet*. — J'ai chaud, اسّيجغم وار *issydjaghum vār*. — Il fait bien chaud ici, بوندە پك اسّيجاقدر *bounda pek issydjāqtur*. — Il souffle le chaud et le froid, ايكی يوزلودر *iki ïuzludur*. — Pleurer à chaudes larmes, اوكراوكر آغلمق *eukur eukur âghlamaq*.

Chaude, s. f., feu violent des forges, دمرجی اوجاغينك آتشی *dèmirdji odjāghynuñ âtèchi*, t.

Chaude-Pisse, s. f., بل صوغوقلغی *bel soghouqlyghy*, t.

Chaudeau, s. m., بر نوع ات صويی *bir nev'y et soïou*, t.

Chaudement, adv., de manière que la chaleur se conserve, سيجاق *sydjāq*. — Tenez-vous chaudement, كنديكزی سيجاق طوتكز *guendïñyzi sidjaq thoutouñyz*. — Chaudement, avec chaleur, سجاقلق اوزره *sydjāqlyq uzrè*. — Au fig., avec ardeur, حرارتله كرميّتله *harāretilè, guermïïetilè*.

guermïïètilè. — Avec zèle, غيرتله *ghaïrètilè*, a.-t. — Avec vivacité, چاپكلكله *tchāpoukliguilè*, t.; حدّتله *hyddetilè*, a.-t. — Prendre une affaire chaudement, بر مصلحتی كرميّتلو طوتمق *bir maslahati guermïïetlu thoutmaq.*

Chaudière, s. f., قزان *qazān*, بيوك قزان *buïuk qazān.* — de teinturier, بويا جی قزان *bouïādji qazān*, t.

Chaudron, s. m., كوچك قزغان *kutchuk qazghān*, t.

Chaudronnée, s. f., بر قزان طولوسی *bir qazān dholouçou*, t.

Chaudronnerie, s. f., ouvrage de —, قزانجی ایشی - مالی *qazāndji ichi, māli.* — Métier de chaudronnerie, قزانجيلق *qazāndjilyq*, t.

Chaudronnier, ère, s., قزانجی *qazāndji*, باقرجی *bāqyrdji*, t.

Chauffage, s. m., quantité de bois que l'on brûle dans une année pour son usage, يانه جق اودون ذخيره سی *ïānadjaq odoun zakhyrèci.* — Bois de chauffage, ياقه جق اودون *ïāqadjaq odoun.*

Chauffé, e, adj., اسّنمش *issinmich*, قزمش *qyzmich*, t.

Chauffer, v. a., donner de la chaleur, اسّتمق *issitmaq*, اسّی ا *issy it*, اسّيجق ا *issydjaq it*, اسّيلمك *issilèmek.* — de l'eau, صو اسّتمق *sou issytmaq.* — les pieds, les mains, ال اياق اسّتمق *el aïāq issitmaq.* — les draps du lit, چارشافلری اسّتمق *tchārchāflèri issitmaq.* — Le four chauffe, فرون ينار *fouroun ïanār.* — le four, فرونی ياقمق *fourouni ïāqmaq.* — Chauffer, échauffer, rendre rouge, قزدرمق *qyzdurmaq.* — Chauffer, v. n., recevoir de la chaleur, اسّنمق *issynmaq.* — Se chauffer au feu, آتشه اسّنمق *ātechtè issynmāq*, قزمق *qyzmaq.* — Est-ce que l'eau est chaude? صو قزديمی *sou qyzdïmi.* — Se chauffer au soleil, كونشه اسّنمق *gunechtè issynmaq*, t.

Chaufferette, s. f., آياق تندوری *āïāq tandouri*, t.

Chafferie, s. f., forge où l'on réduit le fer en barres, دمرجی اوجاغی *dèmirdji odjāghy*, t.

Chauffoir, s. m., lieu échauffé, où l'on se chauffe, اسّنمش يرمكان *issynmich ïer, mèkiān.* — de monastère, مناستر اوجاغی *monāstèr odjāghy.* — Linge pour essuyer ou couvrir un malade, اسّيجق بز *issydjaq bèz*, t.; كمادهٔ *kèmādet.* — Linge de propreté à l'usage des femmes, حيض بزی - پاچاورهسی *haïz bèzi, pātchāvraci*, t.

Chaufour, s. m., four à chaux, كرج فرونی *kiredj fourouni*, كرججی اوجاغی *kiredjdji odjāghy*, t.

Chaufournier, s. m., كرججی *kiredjdji*, t.

Chaumage, s. m., action de couper le chaume, اكيز كسيمی *añyz kè-*

cími. — Le temps auquel on le coupe, اکیز کسیمی وقتی *añyz kècími vaqty*, t.-a.

Chaume, s. m., partie du tuyau de blé, اکیز - اکز *añyz*, صمان دیبی *samān dibi*. — Le tuyau de blé tout entier, اکین اوزدکی *ekín euzdègui*. — Maisonnette couverte en chaume, اوستی صمان دیبی ایله اورتیلو اوجکز *ustu samān dibi ilè eurtulu evdjiguiz*, t.

Chaumer, v. a., arracher le chaume, اکز قوپارمق - کسمک *añyz qopārmaq, kesmek*, t.

Chaumière, s. f., صمان ایلہ اورتلو او چوبان اوی *samān ilè eurtulu ev, tchobān èvi*, ایزبہ *izbè*, صلاج *salādj*, t. — Méchante chaumière, کوتی ایزبہ *keutu izbè*.

Chaumine, s. f., قلبہ جق *qalibadjyq*, t.; صمانله اورتلو اوجکز *samān ilè eurtulu evdjighyz*, t.

Chaussage ou Chausseage, s. m. (vieux mot), entretien de la chaussure, آیاق قابی تدارکی *āïāq qābi tedārugui*, آیاق قابی ایدنمسی *āïāq qābi idinmèci*. — Droit de péage pour l'entretien d'une chaussée, قالدرم رسمی - حقی *qaldyrym resmi, haqqy*, t.-a.

Chaussé, e, adj., آیاق قابی کیمش *āïāq qābi gueïmich*, t.

Chausse, s. f., à passer les liqueurs, sirops, etc., چوقه کلاه *tchoqa kulāh*.

Chaussée, s. f., قالدرم *qāldyrym*, بند *bend*, p. — d'une rivière, d'un étang, دیواره *divārè*, t.

Chausser, v. a., mettre à quelqu'un des bas ou des souliers, lui en fournir, چوراب یاخود پاپوچ کیدرمك *tchorāb īākhod pāpoudj gueïdurmek*, پاپوجنی ویرمك *pāpoudjini vīrmek*. — Se chausser, چوراب - پاپوچ - چزمه کیمك - قومق *tchorāb, pāpoudj, tchizmè gueïmek* ou *qomaq*, آیاق قابی کیمك *āïāq qābi gueïmek*. — Ce soulier chausse bien, بو پاپوچ آیاغه اویغون کلور - اوفاق کلور *bou pāpoudj āïāgha ouïghoun guèlur, oufāq guèlur*.

Chausse-Trape, s. f., piége, طوزاق *thouzāq*. — Instrument garni de pointes de fer que l'on sème sur le passage de la cavalerie ennemie, دمرکنی طوکز آیاغی *dèmir dikèni, dhonouz āïāghy*, t.; حسك *hacek*, p. — Plante appelée aussi Chardon étoilé, چوبان قالقدان *tchobān qālyqdān*, t.

Chausses, s. f. pl., شلوار *chalvār*, چاقشر *tchāqchir*, t.

Chaussette, s. f., کوچك ایچ چوراب *kutchuk tchorāb, itch tchorābi*, t.

Chausson, s. m., ترلك *terlik*, t.

Chaussure, s. f., آیاق قابی *āïāq qābi*, t.

Chauve, adj. com., طاسلق *thāslaq*, طاس باشلو *thās bāchlu*, باشی طاس *bāchi thās*, t.; اصلع

asla', a. — Commencer à devenir —, طاسلنمق *thāslanmaq*.

Chauve-Souris, s. f., پارسه *ïārècè*, vulg. *ïāraca*, t.; شبپره *chebpèrè*, p.

Chauveté, s. f., état d'une tête chauve (inusité). Voy. Calvitie.

Chauvir, v. n., dresser les oreilles en parlant des chevaux, آت قولاقلرینی دیک طوتمق ـ دکمک *át qoulāqlarini dik thoutmaq, dikmek*, t.

Chaux, s. f., کرج *kiredj*. — vive, کرج طاشی *kiredj thāchi*. — éteinte, détrempée, کرج سودی *kiredj sudu*, t. — Four à chaux, کرج اوجاغی *kiredj odjāghy*, t.

Chavirer, v. a., renverser, الت اوست ا *alt ust it*, دورمک *dèvírmek*. — Retourner, چورمک *tchèvírmek*. — Chavirer, se renverser, دورلمک *dèvrilmek, divirilmek*, t.

Chebec, s. m., کوچک بکلک کمیسی *kutchuk beïlik guèmíci*, t.

Chef, s. m., tête, باش *bāch*, کله *kellè*, t.; سر *ser*, p.; رأس *rees*, a. (Ces mots, excepté *kellè*, désignent aussi celui qui occupe le premier rang, qui commande). — L'interprète en chef ou le premier drogman, باش ترجمان *bāch terdjumān*. — Point principal, article, باش مادّه *bāch māddè*. — Général en chef, سر عسکر *ser 'asker*. — Chef d'entreprise, سرکار *serkiār*. — de cuisine, آشجی باشی *áchdji bāchi*. — d'office, کیلارجی باشی *kílārdji bāchi*. — d'accusation, موجب تهمت *moudjibi teuhmet*. — En premier chef, اوّل مرتبده *evvel mertèbèdè*. — De son chef, de lui-même, باشلو باشنه *bāchlu bāchina*, t.; خود بخود *khod bekhod*. — Être en chef dans une affaire, باش اولهرق بر مصلحتک اوزرنده اولمق *bāch olaraq bir maslahatuñ uzèrindè olmaq*. — En matière de succession, de son chef, de son côté, کندو طرفندن *guendu tharafinden*.

Chef-d'oeuvre, s. m., ce qu'un ouvrier exécute pour prouver son habileté, اوستادلق ایشی ـ اورنکی *oustādlyq ichi, eurnègui*. — Ouvrage parfait, کار مکمّل *kiāri mukemmel* a.; ایشک اعلاسی *ichuñ á'lāci*, t.-a.

Chef-lieu, s. m., کرسیٔ مملکت *kurcii memlèket*. — d'une province, کرسیٔ ایالت *kurcii eïālet*. — Le chef-lieu de la Valachie est la ville de Bucharest, ایالت افلاقک کرسیسی بکرش قصبه‌سیدر *eïālèti iflāquñ kurcíci bouqrech qaçabacídur*.

Cheïk, Cheïkh, s. m., chef arabe et supérieur d'un monastère turc, شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chuïoukh*. — Le chef de la religion chez les Turcs, شیخ الاسلام *cheïkhul islām*, a,

Chélidoine ou Éclaire, s. f., plante, قرلانغچ اوتی *qyrlānghydj oty*, t. — de la petite espèce, زرده

چوب *zerdè tchiop*, p. — Pierre, قرلانغچ طاشی *qyrlānghydj thāchi*, t.

Chêmer (Se), v. pr., maigrir beaucoup (vieux mot), چوق ضعیفلنمق *tchoq za'īflanmaq*, a.-t.

Chemin, s. m., voie, route, یول *īol*, t.; طریق *tharyq*, *á.*; راه *rāh*, p. — Grand —, اولو یول *olou īol*, جاده *djādè*, طریق عام *tharīqi 'ām*. — battu, fréquenté, ایشلك یول *ichlek īol*. — frayé, آچلمش یول *atchilmich īol*. — uni, دوز یول *duz īol*. — pierreux, طاشلق یول *thāchlyq īol*. — raboteux, چاقر - چقور یول *tchāqyr, tchouqour īol*. — de fer, طریق حدیدی *tharyqi hadidii*. — détourné, طولاشق یول *dholāchyq īol*. — praticable, کیدلور یول *guīdilur īol*. — impraticable, کیدلمز یول *guīdilmez īol*. — droit, طوغرو یول *dhoghrou īol*. — faux, یکلش یول *ianlich īol*. — de traverse, ارقری یول *arqoury īol*. — Perdre le —, یولدن شاشمق *īoldan chāchmaq*, یولی شاشرمق *īoly chāchirmaq*, یولدن چیقمق *īoldan tchyqmaq*. — Montrer le —, donner l'exemple, - یولی کوسترمك *īoly gueustermek, eugretmek*. — Demander le —, یولنی صورمق *īolyni sormaq*. — Aller le droit —, طوغری یوله کیتمك *dhoghrou īola guītmek*. — Suivre son —, یولنه کیتمك *īolyna guītmek*. — Se mettre en —, یوله

چیقمق *īola tchyqmaq*. — Faire son chemin, parvenir, ایرشمك *īrichmek*. Voy. Réussir. — S'arrêter en beau —, یولك اورتاسنده قالمق *īoluñ ortācinda qālmaq*. — A mi-chemin, یاری یولده *īāry īolda*. — Une heure de chemin, برساعتلك یول *bir sā'atlik īol*. — Chemin faisant, par occasion, آرالقده *ārālyqta*. — Chemin couvert, endroit où le soldat est à couvert du feu des assiégeans, سکردم یولی *seïrdum īoly*. — Chemin de Saint-Jacques. Voy. Voie lactée.

Cheminée, s. f., endroit où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*. — Tuyau de —, اوجاق بوربسی *odjāq bourouçou*. — Partie qui sort du toît, اوجاق باجه‌سی - توتونلکی *odjāq bādjaci, tutunligui*, t.

Cheminer, v. n., یوریمك *iurumek*, یوله کیتمك *īola guītmek*, t.

Chemise, s. f., کوملك *gueumlek*. — En chemise, صلت کوملکه *salt gueumlèguilè*. — N'avoir pas de —, کوملکی اولمق *gueumlègui olmamaq*, پك فقیر او *pek faqyr ol*. — blanche, تمیز - بیاض کوملك *temīz, beïāz gueumlek*. — de nuit, کیجه‌لك کوملك *guidjèlik gueumlek*. — Chemise ou cotte de maille, زره کوملکی *zirh gumlègui*, t.-p.; زره *zirh*, p.

Chemisette, s. f., زبون *zuboun, zyboun*, ایچلك *itchlik*, t.

Chemosis, s. m., ou Chemoisie, s. f., maladie de l'œil, کوزك بر

نوع علتی *gueuzuñ bir nev'y 'yllèti*, t.-a.

Chênaie, s. f., میشه لك *mí-chèlik*, t.

Chenal, s. m., courant d'eau en forme de canal, صو یولی *sou ïoly*, t.

Chenapan, s. m., نابکار *nābè-kiār*, p.

Chêne, s. m., arbre, میشه *míchè*, *mèchè*. — Arbre et bois de —, میشه اغاجی *míchè aghādji*, t.

Chêneau, s. m., jeune chêne, کوچك میشه اغاجی *kutchuk míchè aghādji*, تازه میشه *tāzè mí-chè*, t.

Chenet, s. m., اوجاق دمری *odjāq dèmiri*, اجاق اسقره‌سی *odjaq isqaraci*, t.

Chènevière, s. f., کنویر تارلاسی *kènèvír tārlaei*, t. Voy. Épouvantail.

Chènevis, s. m., chanvre, کنویر *kènèvír*, کندر *kendir*. — Graine de chanvre, کندر - کنویر تخمی *kendir, kenvír tokhoumi*, t.

Chènevotte, s. f., کنویر صمانی *kènèvír samāni*, t.

Chènevotter, v. n., باغ بوداقلنمق *bāgh boudāqlanmaq*, t.

Chenil, s. m., logement des chiens, کوپك دامی *keupek dami*, صامسون خانه *sāmsoun khānè*. — Logement sale et vilain, مردار و فنا بر قوناق *mourdār vè fenā bir qonāq*, t.

Chenille, s. f., طرتل *thyrtil*, vulg. *thyrthyr*, پیراق قوردی *ïap-rāq qourdy*. — Tissu de soie velouté, بر نوع قطیفه‌لو قماش *bir nev'y qadhífèlu qoumāch*, t.

Chenille, Chenillette, s. f., plante, عقربانة *'aqrabānet*, a.; عقرب قویروغی اوت *'aqrèb qouï-roughy ot*, t.

Chenu, e, adj., blanc de vieillesse, صاچی صقالی اغرمش *sātchi, saqāli agharmich*, آق *āq satchlu*. — Vieillard, شایب *chaïb*, a. — Montagnes chenues ou couvertes de neige, دپه‌لری آق طاغلر *tèpèleri āq dhāghlar*.

Cher, ère, adj., aimé, عزیز *'azíz*, a.; سوکولو *sevgulu*, کوکلدن سوکولی *gueuñulden sev-gulu*, t.; محبتلو *mouhabbetlu*. — Mon cher père, پدر عزیزم *pèdèri 'azízum*. — Mon ami très-cher et très-affectionné, بنم محبتلو دوستم *bènum mouhabbetlu dostum*. — Mon cher (terme familier), جانم *djānum*. — Qui coûte beaucoup, بهالو *behālu*, vulg. *pahālu*, t.; قیمتلو *qymetlu*, a.-t.; غالی *ghāli*. — Tout est cher dans cette ville, اول شهرده هر شئ غالیدر *ol chehirdè her chèï ghālídur*. — C'est trop cher, پك بهالو در *pek behālu dur*. — Qui vend à haut prix, - پك بهالوصاتان صاتار *pek behālu sātān, sātār*. — Cher, qui vend à plus haut prix que les autres, طوق صاتیجی *thoq satídji*. — Cher, pris adverbialement, à haut prix, آغر بها ایله *āgher*

behā ilè. — Vendre cher, آغر بها ايله صاتمق *ágher behā ilè sātmaq.*

Chercher, v. a., ارامق *arāmaq.* — Se chercher l'un et l'autre, آراشمق *ārāchmaq.* — Chercher avec la main, ال ايله يوقلامق *el ilè ïoqlāmaq.* — une personne, بر كمسنه‌يى طلب ا *kimesnèï thaleb it.* — partout, طرف طرف آراشدرمق *tharaf tharaf ārāchturmaq.* — En cherchant on trouve, ارايان بولور *ārāïān boulour.* — Envoyer chercher quelqu'un, بر كمسه‌يى چاغرتمق - جلب ا *bir kimseï tchāghyrtmaq, djelb it.* — querelle, قوغايه بهانه ارامق *qavghāïa behānè arāmaq.* — Chercher à, tâcher de, چالشمق *tchālichmaq*, t.; سعى ا *saï it*, a.-t.

Chercheur, s. m., ارايجى *arāïdji*, t.

Chère, s. f., يمك *ïemek*, t., طعام *th'aām*, a. — Bonne chère, grande chère, ايو يمك *eïu ïemek*, t.; اطعمهٔ نفيسه *ath'ymèï nefīcè*, ضيافت *ziāfet*, a. — Faire bonne —, ايوب ايچمكلك او *ïeïup itchmeklè ol*, ضيافتلك او *ziāfettè ol*, عيش و عشرت ا *'aïch u ychret it*, a.-t. — Maigre chère, طعام خسيس *thāmi khacīs*, a.

Chèrement, adv., tendrement, جان و كوكلدن *djānu gueuñulden*, p.-t.; محبتله *mouhabbetilè*, a.-t. — A haut prix, بهالوجه *behāludjè*, t.; بهالو *behālu*, آغر بها ايله *ágher behā ilè*. — Vendre chèrement sa vie, جانى طوزلو صاتمق *djānini touzlu sātmaq.*

Chérif, s. m., descendant de Mahomet, شريف *chèrīf*, pl. شرفا *chourèfā*, سيّد *seïid*. — Chef des chérifs, نقيب الاشراف *nāqyb ulechrāf*, a.

Chéri, e, adj., سوكولى *sevgulu*, t.; عزيز *'azīz*, محبوب *mahboub* a.

Chérir, v. a., سومك *sevmek*, جاندن — يوركدن سومك *djānden, ïurekten sevmek*, t.

Chérissable, adj. com., سويله‌جك *sevilèdjek*, سويلور *sèvilur*, t.

Chersonèse, s. f. Ce mot signifiait autrefois presqu'île, نيم جزيره *nīm djezīrè*, p.-a.

Cherté, s. f., بهالولك *behālulik.* — de vivres, قتلق *qytlyq*, t. — grande —, غلاى عظيم *ghalāï 'azīm*, a.

Chérubin, s. m., كروبين *kerroubīn*, pl. كروبيّون *keroubïioun*, a.

Chervis, s. m., plante potagère, يبان حوجى *ïabān havoudjou*, شكر شلغمى *cheker chalghami*, t.

Chétif, ive, adj., vil, الچق *altchaq*, كوتو *kutu*, حقير *haqyr.* — Faible, ضعيف *zaïf*, a.

Chétivement, adv., الچقلغله *altchaqliguilè*, t.; مسكينلكله *meskīnliguilè*, a.-t.

Cheval, s. m., entier, آت *āt*, t.; اسب *esp*, p.; فرس *fers*, a. — hongre, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*,

ایغدش - اغدش *yghdich*, vulg. اکدج *igdidj*. — de train, عربه آتی *'araba âty*. — arabe de race, کهیلان *kuheïlān*, عرب آتی *'arab âty*. — de selle, بینک *bīnek*. — de main, یدك *ïèdek*. — de charge, سایسخانه *sāïskhānè*. — de voiture, هنطو باركیری *hintov bārguiri*. — de poste, منزل باركیری *menzil bārguiri*. — de parade, آلای آتی *âlāï âty*. — qui bronche, سورچك آت *surtchèk ât*. — qui va l'amble, چاپقون آت *tchāpqoun ât*. — Cheval fait, دیشلری تمام اولمش آت *dichlèri tamām olmich ât*. — Monter à —, آته بینمك *âta bīnmek*. — Cheval de frise, pièce de bois hérissée de pointes, چرخ فلك *tcharkhi fèlek*, p.-a. — Cheval marin, آت بالغی *ât bālyghy*. — Chevaux, pris pour gens de guerre à cheval, آتلو عسكری *âtlu 'askèri*. — Chevaux légers, cavaliers légèrement armés, سبكبار آتلو عسكری *subukbār âtlu 'askèri*, p.-t.

Chevaleresque, adj. com., à la manière des anciens chevaliers, héroïque, دلیرانه *dilïrānè*, p.

Chevalerie, s. f., dignité de chevalier, قوالیر پایه‌سی *qavālïer pāïèci*. — Ordre des chevaliers, قوالیرلك *qavālïerlik*, قوالیرلر طاقمی *qavālïerler thāqymy*, t.

Chevalet, s. m., morceau de bois qui tient élevées les cordes d'un violon, اشك *echek*, كمانچه اشكی *kèmāntchè echègui*, t. — Instrument de supplice, اشكنجه اغاجی *ich-kendjè aghādji*, t.

Chevalier, s. m., قوالیر *qavālïer*, بكزاده *beïzādè*. — de la Légion-d'honneur, لژیون دونور نشانك حاملی *légion doneur nichānuñ hāmili*. — décoré de l'ordre ottoman du *Nichāni-Iftikhar*, نشان افتخارك حاملی *nichāni iftikhāruñ hāmili*. — Chevalier, une des pièces du jeu des échecs; dans cette acception on dit plus souvent *cavalier*, آت *ât*, اسب *esb*, p. — d'industrie, مفت‌خور *muftkhor*, دال قاوق *dāl qāvouq*, t.

Chevaline, adj. fém., bête chevaline, cheval, jument, آت *ât*, قصراق *qysrāq*, بنك *binek*, t.

Chevelu, e, adj., qui a de longs cheveux, اوزون صاچلو *ouzoun sātchlu*. — Qui a de petites racines, انجه كوكلو *indjè keuklu*. — Racines chevelues, صچاقلو كوكلر *satchāqlu keukler*. — Petits filamens attachés aux racines, كوك صچاقلری *keuk satchāqlèri*. — Comète chevelue, پرچملو یلدز *pertchemlu ïeldyz*, t.

Chevelure, s. f., صاچلر *sātchlar*. — Avoir une longue —, اوزون صاچلواو *ouzoun sātchlu ol*. — d'une comète, یلدز قویروغی - صچاغی *ïldyz qouïroughy, satchāghy*, t. — Chevelure de Bérénice, constellation, الهنعة *el-hen'at*, a.

Chevet, s. m., باش یصدیغی *bāch ïastïghy*, t.

Chevêtre, s. m., كوبشلمه ديركى *guïchlèmè dirègui*, t.

Cheveu, s. m., ساچ - صاچ *sātch*, t.; شعر *cha'r*, a.; موى *moui*, p. — Cheveux crépus, قورجق صاچ *qyvridjyq sātch*. — blancs, اق صاچ *aq sātch*. — blonds, سارى صاچ *sāry sātch*. — bruns, ياغز صاچ *ïāghyz sātch*. — noirs, سياه صاچ *siāh sātch*, قره ياغز صاچ *qara ïāghyz sātch*. — châtains, قومرال صاچ *qoumrāl sātch*. — en désordre, - طاغق طاغلمش صاچ *dhāghyq, dhāghylmich sātch*. — Tordre les —, صاچ قرقمق *sātch qyrqmaq*. — Cheveux postiches, اكرتى صاچ *ëirèti sātch*, t. — Laisser croître les —, صاچى صاليوبرمك *sātchi sālyvïrmek*.

Cheville, s. f., چوى *tchivi*, فلكى اغاج چوى *ághādj tchïvi*. — de bois, دمر چوى *dèmir tchïvi*, t. — ouvrière, morceau de fer qui réunit le braneard de la voiture à l'avant-train, - باش بيوك چوى *bāch, buïuk tchïvi*, عربه ميلى *'araba mili*. — du pied, كعب طوپوق - طوپق *thopouq*, t.; *k'ab*, a. — de luth, de violon, etc., طنبوره بورغوسى *thamboura borghouçou*, t.

Cheviller, v. a., چيويلمك *tchïvïlèmek*, t.

Chèvre, s. f., femelle du bouc, كچى *ketchï*, ديشى كچى *dichi kètchï*. — Peau de chèvre, كچى پوستى *ketchï pousti*. — Poil de —, كچى توبى *ketchï tuïu*. — Prendre la chèvre, se fâcher, دارلمق *dārylmaq*. — Machine pour lever les fardeaux, اغر يوكلرى قالدره جق آلت *aghïr ïuklèri qālduradjaq âlet*. — La chèvre, constellation, عيّوق *'aïïouq*, a.

Chevreau, s. m., petit de la chèvre, اوغلاق *oghlāq*, t.

Chèvrefeuille, s. m., arbrisseau, كچى پيرانى *ketchi ïaprāghy*, t.

Chevrette, s. f., la femelle du chevreuil, ديشى طاغ كچيسى *dichi dāgh ketchïci*. — Petite écrevisse de mer appelée aussi Crevette, تكه *tekïe*.

Chevreuil, s. m., قراجه *qarādja*, طاغ كچيسى *dāgh ketchïci*, چوپور *tchoupour*, t.

Chevrier, s. m., كچى چوبانى *ketchi tchobāni*, t.

Chevrillard, s. m., طاغ كچيسى *dāgh ketchïci ïāvricy*, t.

Chevron, s. m., pièce de bois, كوچك مرتك *kutchuk mertek*, چاتى طبانى *tchāty thabāni*, t.

Chevroter, v. n., chanter d'une voix tremblante, كچى كبى ملمك *ketchï guibi mèlèmek*. — Faire des chevreaux, en parlant des chèvres, كچى ياورلمق *ketchï ïāvrylamaq*. — Perdre patience, صبرسز اول *sabirsyz ol*. — Aller par sauts et par bonds, صچرايه رق يوريمك *sytchrāïaraq ïurumek*.

CHEVROTIN, s. m., دباغتلنمش ـ سپلنمش اوغلاق دربسی *dèbāghatlanmich, seplenmich oghlāq dèrici*, t.

CHEVROTINE, s. f., قراجه یی اوره جق صاچمه *qarādjaïï ouradjaq sātchma*, t.

CHEZ, prép., auprès, یانلنده *ïānindè*, قتنده *qatindè*, t.; عند *'ynd*, a.; نزد *nezd*, p. — lui, dans sa maison, اونده *evindè*. — Chez moi, یانمده *ïanumdè*, بنده *bendè*. — Dans ma maison, اومده *evumdè*. — Chez lui, یانلنده *ïānindè*, عندنده *'yndindè*. — Il est chez lui, اوده در *evdè dur*. — Donnez-vous la peine d'entrer chez moi, اومه بیورك *evumè bouïouroun*. — Je viens de chez lui, خانه سندن کلییورم *khānècinden guèlieurum*. — Chacun est maître chez soi, هر کس کندو خانه سنده اغادر *her kes guendu khānècindè aghādur*. — Chez, parmi, ارا *arā*, بینلنده *beïnindè*, ده *dè*. — Chez les anciens, متقدمینلنده *mutèqaddèmīndè*. — Un chez soi, s. m., maison qu'on a à soi, بر کمسنه نك اوتوردیغی او ـ خانه *bir kimesnènuñ otourdïghy ev, khānè*, مسکن *mesken*, a.

CHIAOUX, s. m., چاوش *tchāvouch*, t. Voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CHIASSE, s. f., écume de métaux, معدن بوقی *ma'den boqou*, معدن کپوکی *ma'den keupuguy*. — Excrément des mouches, سکك بوقی *siñck boqou*, t.

CHICANE, s. f., subtilité captieuse, شرّتلك *chirretlik*, تلبیسلك *telbīslik*, a.-t.; تزویر *tezvīr*, a. — Contestation, چكش *tchèkich*, t.; نزاع *nizā'*, مجادلة *mudjādèlet*, vulg. *mudjādèlè*, a.

CHICANER, v. a., user de chicane, شرّتلك ـ تلبیسلك ا *chirretlik, telbīslik it*. — Susciter des embarras, contester, مغالطه ـ مجادله ا *moughālatha, mudjādèlè it*. — Se chicaner, نزاعلشمق *nizā'lachmaq*, a.-t.; شرّ آتمق *chirr ātmaq*. — Reprendre, critiquer, عیبلمق *aïblamaq*, a.-t.

CHICANERIE, s. f., اصلسز نزاع *acylsyz nizā'*, شرّتلك *chirretlik*, دغوای بی مساس *d'avāï bi meçās*, a.-t.

CHICANEUR, s. m., شرّت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, مزوّر *muzevvir*, تلبیس *telbīs*, a.

CHICANIER, ÈRE, s., مغالطه جی *moughālathadji*, a.-t.

CHICHE, adj. com., peu obligeant, avare, خسیس *khacīs*, الی پك *elipek*. — Mesquin, chétif, جمری *djemri*, الچق *altchaq*, t. — Pois chiche, نخود *noukhoud*, vulg. *nohoud*.

CHICHEMENT, adv., خسیسلغله *khacīsliguilè*, جمریلك ایله *djemrilik ilè*, جمریجه *djemrīdjè*, t.

CHICON, s. m., laitue romaine, بر نوع مارول *bir nev'y mārol*, t.

CHICORACÉ, ÉE, adj., هندبالو *hindibālu*. — Plantes chicoracées,

qui tiennent de la nature de la chicorée, هندبالو اوتلر *hindibālu otler.*

Chicorée, s. f., هندبا *hindibā*, اجی مارول *adji mārol.* — sauvage, کونیک اوتی *keunik oty*, هندبای بری *hindibāï berri*, t.

Chicot, s. m., reste de bois, tronc d'arbre, کوتک *keutuk*, اغاج کوکی *aghādj keuku.* — Petit fragment de bois, اغاج قیرنتیسی *āghādj qyrintici.* — Reste de dent cassée, قرق دیشنک کوکی *qyryq dichinuñ keuku*, t.

Chicoter, v. n., نزاعلشمق *niz'ālachmaq*, t. On dit plutôt Chicaner.

Chicotin, s. m., nom donné à l'aloës de Socotora, صبر سقطری *sabri soqouthouri.* — Suc amer dont on frotte le bout des mamelles pour sevrer les enfans, ذیار *ziār*, ذیرة *zîret*, a.

Chien, s. m., quadrupède domestique, en général, کوپک *kieupek*, ایت-ات *it*, t.; سک *sek*, p.; کلب *kelb*, pl. a. کلاب *kilāb.* — domestique, او کوپکی *ev keupègui.* — de chasse, اوجی کوپک *ávdji kieupek*, آو کوپکی *áv keupègui.* — de berger, چوبان کوپکی *tchobān keupègui.* — de campagne ou de ferme, کوی کوپکی *keuī keupègui*, بلابان کوپک *balābān keupek.* — qui mord, اصریجی کوپک *ycyridji keupek.* — dogue, صامصون *sāmsoun.* — Chien marin, poisson, کوپک بالغی *keupek bālyghy.* — courant, تازی *tāzi*, زغر *zaghar.* — Petit chien à long poil, ماستی *māsti*, فینو *fino.* — Pièce d'une arme à feu, خروس *khoros.* — Le Grand-Chien, constellation, کلب اکبر *kelbi ekber.* — Petit chien, کلب اصغر *kelbi asghar*, a. — Faire le chien couchant, کوپک کبی قوبروق صالیق یعنی یالتقلنیق *keupek guibi qoürouq sālmaq ïāni ïāltaqlanmaq.*

Chiendent, s. m., plante, ایرق اوتی *aïryk otou.* — Racine de —, ایرق کوکی *aïryq keuky*, t.

Chienlit, s. m., مسخره‌لق *maskharalyq*, t.

Chienne, s. f., قانجق *qāndjyq*, دیشی کوپک *dichi keupek*, t.; کلبت *kelbet*, a. — Chienne chaude, en chaleur, قزمش قانجق *qyzmich qāndjyq.*

Chienner, v. n., mettre bas (se dit des chiennes), انکلمک *eniklèmek*, t.

Chier, v. n., expression basse et populaire, صچمق - سچمق *sytchmaq*, ایاق یولنده چوملوب صچمق *aïāq ïolynda tcheumèlup, sytchmaq*, تغیط - تغوط - سلح ا *teghaïïuth, teghavvuth, selh it.* — On dit plus poliment, aller à la selle, à la garderobe, حاجت ا *hādjet it*, قضای حاجته ا *qazāï hādjet it*, وارمق *hādjètè vārmaq.* — Avoir besoin de —, سچاجغی او *sytchādjaghy ol*, تقاضی کلمک *teqāzi guelmek.*

Chieur, euse, s., سچاغن *sytchāghyn*, حاجتده واران *hadjetè vārān*, t.

Chiffe, s. f., étoffe faible et mauvaise, انجه قبا قماش *indjè qubā qoumāch*, چول *tchoul*. — Se dit par extension d'un homme mou et sans caractère, كوشك *guevchek*, t.; مخنث *moukhannes*, a. — Mou comme une chiffe, چول كبى كوشك *tchul guibi guevchek*.

Chiffon, s. m., اسكى بز پارچه‌سى *eski bez pārtchaci*, اسكى بوسكى - چاپوت *eski buski, tchāpout*, بوكلو بز *beuklu bez*, t.

Chiffonner, v. a., بوزمك *buzmek*, بوكلمك *beukiulmek*, اورسلمك *eursèlèmek*, t.

Chiffonnier, s. m., qui ramasse des chiffons, - اسكيلر آليجى *eskiler ālydji*, دوشربجى *devchuridji*. — Au fig., celui qui ramasse et débite sans choix les nouvelles qui courent les rues, حوادث دوشربجى *havādis devchiridji*. — Personne vétilleuse, tracassière, هر دم آزار *her dem āzār*, p.

Chiffre, s. m., pour marquer le nombre, رقم *raqam*, pl. a. ارقام *erqām*. — Chiffres arabes, ارقام هنديه *erqāmi hindiè*. — romains, ارقام روميه *arqāmi roumiiè*. — Somme totale, يكون *iekioun*. — Écriture mystérieuse convenue entre certaines personnes, رقم يازيسى *raqam iāzouçou*, حروف معهوده *houroufi ma'houdè*. — Arrangement des lettres capitales d'un nom, نقش اسم *naqohi ism*, a.

Chiffré, e, adj., رقملو *raqamlu*, حروف معهوده ايله محرر *houroufi ma'houdè ilè mouharrer*, a.-t.

Chiffrer, v. a., marquer par des chiffres, رقم يازمق *raqam iāzmaq*. — Marquer les pages, les folios, وضع رقم ا *vaz'y raqam it*. — Écrire en caractères convenus, رقم ايله يازمق *raqam ilè iāzmaq*, حروف معهوده ايله يازمق *houroufi ma'houdè ilè iāzmaq*. — Populairement, compter, حساب ا *hyçāb it*.

Chiffreur, s. m., حساب حسّاب ايديجى *hyçāb ididji*, رقملرى حساب ايدن *raqamlari hyçāb iden*, a.-t.

Chignon, s. m., derrière du cou, اكسه *eñsè*, t.; قفا *qafā*. — Cheveux retroussés sur le derrière de la tête, بر باشك اردنكى قورق صاچلر *bir bāchuñ ardyndè ki qyviryq sātchlar*.

Chimère, s. f., être imaginaire et monstrueux, غول *ghoul*. — Imagination vaine, خيال باطل *khaiāli bāthyl*, a.-t.; شجا *chedjā* a. — C'est une pure chimère, محض خيال باطلدر *mahzi khaiāli bāthyl dur*.

Chimérique, adj. com., sans fondement, بيهوده *bihoudè*, اصلسز *acylsyz*, خيالى *khaiālii*, بيمساس *bimèçās*. — Prétentions chimériques, خيال محال قبيلندن بر

مطلوب *khaïāli mouhāl qabilinden bir mathloub*, a.-t.

Chimie, s. f., art d'analyser les corps, كيميا *kímîā*, علم كيميا *'ylmi kímîā*, علم حل *'ylmi hall*, a. — L'art du chimiste, كمياجيلك *kimiādjilik*. — Les secrets de la chimie, اسرار علم كيميا *esrāri 'ylmi kímîā*.

Chimique, adj. com., كيميايه مخصوص - متعلق *kímîāïè makhsous, mute'allyq*, a.-t. — Opération —, عمل كيمياوى *'amèli kímîāvi*, a.

Chimiste, s. m., كيمياجى *kímîādji*, اهل كيميا *ehli kímîā*, a.; كيمياكر *kímîāguer*, a.-p.

China. Voy. Squine.

Chine, s. f., pays, چين *tchín*, چين مملكتى *tchín memlèkèti*.

Chinois, se, adj., homme de la Chine, چينلو *tchínlu*. — Qui provient de la Chine, چينكارى *tchínkiāri*. — Vase chinois, چينكارى كاسه *tchínkiāri kiācè*.

Chio, île de l'Archipel, ساقز *sāqyz*, ساقز اطه‌سى *sāqyz adhaci*.

Chiourme, s. f., بر قادرغه‌نك جمله كوركچيلرى *bir qādirghanuñ djumlè keurektchíleri*, t.

Chiper, v. a., en t. populaire, voler, dérober, قاپمق *qāpmaq*, t.

Chipoter, v. n., travailler peu à peu et lentement, ازر ازر ايشلمك *azer azer íchlèmek*, آغر دپرنمك *âghyr tèprenmek*, t.

Chipotier, s. m., ازر ازر ايشليان *azer azer íchlèïān*, آغر دپرنشلو *âghyr teprènichlu*, t.

Chique, s. f., sorte d'insecte, بر نوع كوچك بوجك *bir nev'y kutchuk beudjek*. — Petite tasse à café, كوچك قهوه فنجانى *kutchuk qahvè findjāni*. — Tabac à mâcher, آغزده چيننن توتون *âghyzdè tcheïnènen tutun*, t.

Chiquenaude, s. f., فسكه *fiskè*. — Donner une —, بر فسكه اورمق *bir fiskè ourmaq*, t.

Chiquer, v. a., mâcher du tabac, بورمه دوتنى چينمك *bourma tutuni tchèïnèmek*, t.

Chiragre, s. f., goutte qui attaque les mains, ال نقرسى - اغريسى *el niqrici, âghrici*. — Celui qui en est attaqué, ال نقرسلو *el niqrislu*, t.

Chirographaire, adj. m., سند - تمسّك صاحبى *sened, temessuk sāhibi*, a.-t.

Chirologie, s. f., پرمق اشارتلريله مرام اكلاتمنك فنى *parmaqichāretlerilè merām āñlatmanuñ fenni*, a.-t.

Chiromancie, s. f., علم كڤ *'ylmi kef*, a.; آوج فالجيلغى *âvoudj fāldjilyghy*, a.

Chiromancien, s. m., اهل علم الكڤ *ehli 'ylmil kef*, قايڤ *qāïf*, a.

Chirurgical, e, adj., جرّاحىّ *djerrāhii*, a.; جرّاحلغه متعلّق *djerrāligha mute'allyq*, a.-t. — Opération —, عمل جرّاحىّ *'amèli djerrāhii*.

Chirurgie, s. f., جرّاحلق *djerrāhlyq*, جرّاحلق صنعتی *djerrāhlyq san'aaty*, علم جراحة *'ylmi djerāhat*, a. — Exercer la chirurgie, جرّاحلق ا *djerrāhlyq it.*

Chirurgien, s. m., جرّاح *djerrāh*, a.

Chirurgique, adj., جرّاحه متعلّق *djerrāha mute'allyq*, a.-t.

Chite, s. f. pl., toile des Indes, بر نوع هند بزی *birnev'y hind bèzi*, شیت *chît*, t.

Chiure, s. f., excrémens des mouches, سکك بوقی *sinek boqou*, t.

Choc, s. m., heurt de deux corps, طوقش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, چاتشمه *tchātichma*, چارپشمه *tchārpichma*, t.; صدمة *sadmet* et *sadèmet*, a. — Secousse, سلکش *silkich*. — Rencontre hostile, صواش *savāch*, اوغراش *oghrāch*. — Choc de deux corps armés, تقابل صفین *teqābuli safèïn*.

Chocolat, s. m., چقولاته *tchoqolāta*, t.

Chocolatier, s. m., چقولاته‌جی *tchoqolātadji*, t.

Chocolatière, s. f., چقولاته ابریغی *tchoqolāta ibrighy*, t.

Choeur, s. m., troupe de chanteurs, خوانندەلر الایی - طاقمی *khānendèler alāïi*; *thāqymy*, t.; خوانندە کروهی *khānendè gurouhi*. — En chœur, آهنکله *âhenguilè*. — Pièce exécutée par plusieurs chanteurs, ترنّم خوانندەکان *terennumi khānendèguiān*. — Partie de l'église où l'on chante, بر کلیسانك اورته یری - مرکزی *bir kelîsānuñ orta ïèri*, *merkèzi*. — Ordre des esprits célestes, ارواح سماویه *ervāhi semāvïè*. — Morceau de musique qui est chanté en chœur, فصل *fasl*, pl. a. فصول *fuçoul*.

Choir, v. n., دوشمك *duchmek*. Voy. Tomber.

Choisi, e, adj., سچلمش *setchilmich*, اختیار اولنمش *ykhtiār olounmich*, t.; مختار *moukhtār*, منتخب *muntakhab*, a.; کزیدە *guzîdè*, p. — Être choisi, سچلمك *setchilmek*.

Choisir, v. a., سچمك *setchmek*, اوکرتلمك *euïurtlèmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; اختیار - انتخاب ا *ykhtiār*, *intykhāb it*. — Prendre le meilleur, آیتلمق *âïtlamaq*, ایوسنی آلمق *eïucini âlmaq*. — Préférer, ترجیح ا *terdjîh it*, a.-t.

Choix, s. m., action de choisir, اختیار *ikhtiār*, انتخاب *intikhāb*, a.; سچلش *setchilich*. — La ou les meilleures parties d'une chose, ایوسنی *eïucini*, t.; بر کزیدەسی *bir guzîdèci*, اعلاسی *a'lāci*, a.

Cholagogue, adj. com., qui fait couler la bile, صفرایی اقتران دوا *safrāïi āqturān dèvā*, صفرایی سوریجی *safrāïi surîdji*, a.-t.; دافع الصّفرا *dāf'y ussafrā*, a.

Cholédoque, s. m., مجرای الصّفرا *medjrāïs-safrā*, a.

CHOLÉRA-MORBUS, s. m., هيضة *heïzat*, a.; قولرا موربوس *qolèrā morbus*, قولرا علتي *qolèrā 'yllèty*, قرا صاريلق *qarā sārylyq*, t.

CHOLÉRIQUE, adj. com., bilieux, صفراوى *safrāvi*. — Appartenant au choléra-morbus, قولرا علتنه متعلق *qolèrā 'yllètinè mutè'allyq*. — s. m., malade du choléra, قولرا علتنه مبتلا *qolèrā 'yllètinè mubtèlā*, t.-a.

CHÔMABLE, adj. com., qui doit se chômer, ايشدن كسلمكه كركلو *ichten kecilmèguè guereklu*. — Jour —, ايشسز وقتى *ïchsyz vaqty*, ايشدن كسلمه وقتى *ichten kecilmè vaqty*, تعطيل زمانى *t'athīl zemāni*. — Terre en chômage, معطل ير *mou'atthel ïer*.

CHÔMER, v. a. et n., ne rien faire, بوش طورمق *boch dhourmaq*, ايشدن بوش قالمق *ichten boch qālmaq*, فارغ او *fārygh ol*, a.-t. — Solenniser une fête, يورتى طوتمق *ïortou thoutmaq*, t. — Chômer en parlant de la terre, la laisser reposer, يرى دكلتدرمك *ïèri dïnletturmek*, يرى معطل براقمق *ïeri mou'atthal brāqmaq*. — Le moulin chôme, دكرمن ايشلمز *deïrman ichlèmez*.

CHONDRILLE, s. f., plante, صمغلو هندبا *samghlu hindibā*, t.; شكوريه *chukiouriet*, قندرون *qandèroun*, a.

CHONDROGRAPHIE, s. f., غضروفلر بيانى *ghazroufler beïāni*, a.-t.

CHONDROLOGIE, s. f., غضروفلر احوالنه دائر مقاله *ghazroufler āhvālinè dāïr maqālè*, a.-t.

CHOPINE, s. f., mesure de liquide, بر نوع اولچى *bir neo'y eultchu*, t.

CHOPINER, v. n., صقچه شراب ايچمك *syqtcha charāb itchmek*, t.-a.

CHOPPER, v. n., heurter contre une pierre, etc., الشمك *ilichmek*, سورچمك *seurtchmek*, t.

CHOQUANT, E, adj., offensant, خاطره طوقنن *khāthyrè dhoqounan*, a.-t.; كوكل انجيديجى *gueuñul indjïdidji*, سوكيجى *seugudji*, t.; ستم آميز *sitem āmïz*. — Désagréable, نا مقبول *nā maqboul*, نا مرضى *nā merzi*, p.-a. — Paroles choquantes, خاطره طوقانقلى سوز *khāthyrè dhoqānyqly seuz*.

CHOQUÉ, E, adj., vexé, اينجنمش *indjïnmich*, t.

CHOQUER, v. a., heurter, طوقونمق *dhoqounmaq*, اورمق *ourmaq*, طوقوندرمق *dhoqoundurmaq*, چارپمق *tchārpmaq*. — Déplaire, مقبول اولمامق *maqboul olmāmaq*. — Offenser, خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq*, خاطرمانك ايتمك *khāthyr māndè ït*, اينجتمك *indjïtmek*. — Se choquer, se heurter, چارپشمق *tcharpichmaq*, طوقشمق *dhoqouchmaq*. — Se choquer de, انجنمك *indjïnmek*, خاطرى *khāthyri qālmaq*, خاطرمانك قالمق

او *khāthyrmāndè ol.* — Être contraire à, مخالف ـ مغایر او *moukhālif, moughāïr ol.* — Cela choque la raison, بو عقل و ادراکه مغایر در *bou 'aql u idrākè moughāïr dur.*

Chorégraphie, s. f., art de noter la danse, ترقیم رقص *terqymi raqs*, a.

Chorion, s. m., membrane extérieure qui enveloppe le fœtus, مشیمة *mechímet*, a.

Choriste, s. m., chantre du chœur, خوانندهٔ *khānendè*, p.

Chorographie, s. f., تعریف بلاد *ta'rîfi bilād*, تصویر البلاد *tasvîr ul-bèlād*, a.

Choroïde, s. f., tunique de l'œil, کوز پرده‌سی *gueuz perdèci*, t.; طبقة العین *thabaqat ul-'aïn*, a.

Chorus, s. m., accord musical, اهنك *âhenk*. — Faire chorus, chanter ensemble, برابر ایرلامق *bèrāber irlāmaq*. — Émettre ensemble la même opinion, رای بر او *reï bir ol*, a.-t.

Chose, s. f., ce qui est, شئ *cheï*, pl. a. اشیا *echiā*, نسنه *nesnè*. — Toute chose, chaque chose, هر نسنه *her nesnè*. — C'est une chose sans exemple, مثلی نامسبوق بر شیدر *misli nā mesbouq bir cheïdur*. — Affaire, امر *emr*, pl. امور *oumour*. — Chose importante, امر مهم *emri muhimm*. — Quelque chose, نسنه *nesnè*, بعض شئ *ba'zi cheï*. — Une —, بر شئ *bir cheï*. — Peu de —, از شئ قلیل ـ نسنه *az cheï, nesnè, cheï qalîl*. — C'est une chose ordinaire, بیاغی بر شیدر *baïāghy bir cheï dur*. — Ce n'est pas peu de chose, از نسنه دکل *az nesnè dèïl*.

Chou, s. m., légume, لحنه *lahana*, t. — cabus, باش لحنه *bāch lahana*, t.

Chou de Chien, s. m., mercuriale sauvage, purgative, کرنب الکلب *kerneb ul-kelb*, ملفوف الکلب *melfouf ul-kelb*. Voy. Chou-Fleur.

Choucas, s. m., petite corneille, الاجه قرغه *alādja qargha*, t.

Choucroute, s. f., لحنه تورشیسی *lahana tourchoucy*, t.

Chouette, s. f., بیقوش *baïqouch*, کیجه قوشی *guidjè qouchou*, ییلاق قوشی *ïaïlāq qouchou*, t.

Chou-Fleur, s. m., قرنبت *qarnebit*, قرنابت *qarnābit*, t.

Choyé, e, adj., کوزدلمش *gueuzèdilmich*, قیرلمش *qaïrilmich*, t.

Choyer, v. a., soigner, conserver, دقت ا *dyqqat it*, صاقنمق *sāqynmaq*, کوزتمک *gueuzetmek*. — quelqu'un, avoir de grands égards, خاطرنی کوزتمک *khāthyrini gueuzetmek*. — Se —, کندیی کوزتمک ـ قیرلمق *guenduïi gueuzetmek, qaïrylmaq*, t. — les enfans, چوجقلری کوزتمک *tchodjouqlèri gueuzetmek*, t.

Chrême, s. m., huile sacrée, مبارک یاغ *mubārek ïāgh*, a.-t.; المیرون المقدّس *el-mírouni el-mouqaddes*, a.

Chrestomathie, s. f., انتخاب الكلام كتابى *intikhāb ul-kelām kitābi*, a.-t.

Chrétien, ne, adj. et s., خرستيان *khrystīān*, قرستيان *qrystīān*, t.; نصرانى *nasrāni*, عيسوى *'ycèvi*, مسيحى *mècyhy*. — La nation chrétienne, ملّت عيسويّه ـ مسيحيّه *millèti 'ycèvïïè, mècihïïè*, a. — La foi —, خرستيان دينى *khrystīān dini*.

Chrétiennement, adv., d'une manière chrétienne, خرستيانجه *khrystiāndjè*, t.

Chrétienté, s. f., les chrétiens, خرستيانلق *khrystīānlyq*, ـ نصارى نصرى *naçāra*. — Les pays chrétiens, بلاد عيسويّه *bilādi 'ycèvïïè*, خرستيان مملكتلرى *khrystīān memlèketlèri*, فرنكستان *frenguistān*, p.

Christ, s. m., oint, le Messie, حضرت عيسى مسيح *hazrèti 'yça, mècyh*, المسيح *el-mècyh*. — Sa figure attachée à la croix, حاچلنمش حضرت عيسينك صورتى *hātchlanmich hazrèti 'yçanuñ sourèti*, t.

Christianisme, s. m., دين عيسوى *dīni 'ycèvi*, مذهب عيسوى *mezhèbi 'ycèvi*, a.-t.

Chromate, s. m., برنوع ملحك اسمى *bir nev'y milhuñ ismi*, a.-t.

Chrome, s. m., substance métallique, برنوع معدن *bir nev'y ma'den*, a.-t.

Chronicité, s. f., caractère des maladies à longues durées, امراض مزمنه كيفيتى *emrāzi muzminènuñ kèïfïïèti*, a.-t.

Chronique, adj. com., de longue durée, مزمن *muzmin*. — Maladie —, مرض مزمن *marazi muzmin*, pl. امراض مزمنه *emrāzi muzminè*, a.

Chronique, s. f., époque, histoire selon l'ordre des temps, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tevārykh*. — ancienne, تاريخ قديم *tārykhy qadīm*, a.

Chroniqueur, s. m., مورخ *muerrykh, muverrykh*, a.

Chronogramme, s. m., تاريخ *tārykh*, تاريخ بيتى *tārykh bèïti*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français* au mot تاريخ.

Chronologie, s. f., نظم زمان علمى *nazmi zèmān 'ylmi*, علم تواريخ *'ylmi tevārikh*, تاريخ حسابى *tārykh hyçābi*, a.

Chronologique, adj. com., تاريخ حسابنه متعلّق *tārykh hyçābinè mutè'allyq*, a.-t.

Chronologiste, Chronologue, s. m., نظم زمان علمنه آشنا اهل تواريخ *nazmi zèmān 'ylminè āchinā, ehli tevārykh*, a.

Chronomètre, s. m., مقياس الزمان *myqyās uz-zèmān*, مقياس الاوقات *myqyās ul-evqāt*, a.; موقّت *muvaqqyt ālèti*, a.-t.

Chrysalide, s. f., état d'un insecte qui passe au papillon, قوزه *qoza*, بوجك قوزه‌سى *beudjek qozaci*

t.; شرنقة *chournaqat*, pl. شرانق *chèrānyq*, a.

Chrysanthème ou Chrysanthemum, s. m., plante, بر نوع صاری چچك *bir nev'y sāry tchitchek*, t.; زهر الصّباغ *zehr ussaïiāgh*, a.

Chrysantin, s. m., تفتك *tiftik*, t.

Chrysocale, s. m., بر نوع معدن *bir nev'y ma'den*, a.-t.

Chrysocolle, s. f., matière détachée des mines de cuivre, d'or, etc., ملح الصاغة *melh us-sāghat*. — Nom donné autrefois au borate de soude, بوره *bourè*, vulg. *bora*. Voy. Borax.

Chrysocome, s. m., plante, آلتون اوتی *āltoun oty*, t.

Chrysopée, s. f., آلتون یاپمق صنعتی *āltoun ïāpmaq sana'aty*, t.-a.

Chrysoprase, s. f., کوز بونجغی *gueuz boundjoughou*, t.; کحلة *kuhlet*, a.

Chrysolite, s. f., pierre précieuse, زبرجد *zèberdjed*, a.

Chuchotement, s. m., فسلدمه *fycyldama*, t.

Chuchoter, v. n., parler bas, چولدمك *tchivildèmek*, فسلدامق *fycyldāmaq*. — Il est venu me chuchoter à l'oreille, کلوب قولاغمه فسلدی *guèlup, qoulāghyma fycyldy*.

Chuchoterie, s. f., فسلدی *fycyldy*, چولدی *tchivildi*. — Faire entre soi des chuchoteries, چولشمق *tchivilichmaq*, t.

Chuchoteur, euse, s., فسلدایان *fycyldāïān*, فسلدایجی *fycyldāïdji*, t.

Chut! interj., سوس *sous*, سوس اول *sous ol*, t.

Chute, s. f., mouvement de ce qui tombe, دوشش *duchuch*, دوشمه *duchmè*, t.; سقوط *souqouth*, a. — Chute d'eau, دپه‌دن آقان صو *tèpè-den âqān sou*. — Chute des feuilles, اغاج یپراغنك دوشمه‌سی *aghādj ïaprāghynuñ duchmèci*, یپراق دوکمی وقتی *ïaprāq deukumi vaqty*. — Faute envers Dieu, خطا *khathā*, معصیة *ma'cyet*, a. — Éblouissement, vertige et erreur, زلة *zellet*, pl. زلات *zellāt*. — Au fig., pour disgrâce, ییقلش *ïyqylich*. — La fin d'une pièce de poésie, مقطع بیتی *maqthaï bèïti*, a.

Chyle, s. m., کیلوس *kilous*, کیموس *kimous*, a.

Chylifère, adj., vaisseaux chylifères, کیلوسك قابلری *kiloçuñ qāblèri*, t.; اوعیة کیلوس *avï'ati kilous*, a.

Chylification, s. f., تحکیم الکیلوس *tahkím ul-kilous*, a.

Chyme, s. m., bol alimentaire, کیموس *kímous*, a.

Chypre, île de la Méditerranée, قبرس *qybrys*, قبرس اطه‌سی *qybrys adhaci*. — Vin de —, قبرس شرابی *qybrys chèrābi*, t.

Ci, adv. de lieu, de proximité, بو *bou*, شول - اشبو *chol, ichbou*. — Ici, dans cet endroit, بوره‌ده *bourada*, بو محلده *bou mahallde*. —

Les personnes ci-présentes, بو محلّده حاضر اولان كمسنه‌لر *bou mahalldè hāzyr olān kimesnèler.* — Cette année-ci, بو سنه *bou sènè.* — Ci-joint, بونكله برابر *bounouñilè bèrāber.* — Ci-après, بوندنصكره *bounden soñra.* — Ci-devant, بوندن اوّل *boudan evvel,* مقدّما *mouqaddèmā.* — Ci-derrière, بونك اردنده - وراسنده *bounuñ ardindè, vèrācindè.* — Ci-dessus, بالاده *bālādè.* — Ci-dessous, زيرده *zîrdè,* بونك التنده *bounuñ altindè.* — Ci-inclus, joint à la lettre, بو مكتوبه مطويا *bou mektoubè mathvièn.* — Qu'est-ce ceci? qu'est ceci? بونه *bounè,* ندر بو *nèdur bou.* — Ci-gît, هو الباقى *houvè el-bāqy.* — Par-ci, par-là, اوته‌يه برويه *eutèïè bèruïè,* اوته‌دن برودن *eutèden bèruden,* t.

Ciboire, s. m., vase sacré, قاب مقدّس *qābi mouqaddes,* a.

Ciboule, s. f., صوغانجق *soghāndjyq,* اوفاق صوغان *oufāq soghān,* t.

Cicatrice, s. f., - ياره نشانى يرى *ïāra nichāni, ïèri,* بره *bèrè,* t.; اثر جرح *ècèri djurh,* a.

Cicatrisant, e, adj., ياره‌يى قپادان دوا *ïāraï qapādān dèvā,* t.

Cicatriser, v. a., faire des cicatrices, ياره نشانى براقمق *ïāra nichāni brāqmaq,* بره‌لمك *bèrèlèmek.* — Fermer une plaie, ياره‌يى قپاتمق - بتشترمك *ïāraï qapātmaq, bitichturmek.* — Se Cicatriser, v. réfl., - ياره قپانمق - بتشمك قبوقلنمق *ïāra qapānmaq, bitichmek, qabouqlanmaq,* t.

Cicérole, s. f., espèce de pois chiche, بر نوع نخود *bir nev'y nahoud,* t.

Cicindèle, s. f., espèce d'insecte, اوياز سككى *ouïāz siñègui,* t.; يراغ *ïarā',* a.

Ciclamen. Voyez Cyclamen.

Cicutaire, s. f., ciguë aquatique, صو بالدرانى *sou bāldyrāni,* t.; شوكران الماء *choukrān el-mā,* a.

Cidre, s. m., boisson faite de jus de pommes, الما صويى *elmā souïï,* الما ناردنكى *elmā nārdengui,* t.

Ciel, s. m., pl. Cieux, vaste espace qui entoure notre globe, كوك *gueuk,* pl. كوكلر *gueukler,* t.; اسمان *açumān,* p.; سما *semā,* pl. a. سماوات *semāvāt.* — Ciel, Dieu lui-même, الله *allāh.* — C'est un arrêt du ciel, بو قضا اللهدر *bou qazā oullahtur.* — Grâces au ciel, الحمد لله *el hamdou lillah.* — Ciel des planètes, فلك *felek,* plur. افلاك *eflāk.* — Le ciel des étoiles fixes, فلك ثوابت *felègui cevābit.* — de la lune, فلك القمر *felek ul-qamer.* — Le ciel le plus élevé, فلك الافلاك *felek ul-eflāk.* — Le mouvement circulaire des cieux ou des corps célestes, دور فلك *devri felek.* — Ciel, temps, هوا *havā.* — Le ciel est serein, هوا آچقدر *havā âtchyqtur.* — Le ciel est obscur, هوا پوسدر *havā poustur.* — Ciel sombre, سنبل هوا *sumbul havā.* —

nuageux, بلوتلو هوا *bouloutlu havā.* — neigeux, قارلو هوا *qārlu havā.* — Ciel de lit, يتاق طوانى *ïatāq thavāni*, t. — Élever au ciel, louer excessivement, عيّوقه چيقرمق *aïiouqa tchyqarmaq.* — Ciel, séjour des bienheureux, جنّت *djennet*, a. — Dieu, la Providence, تكرى *tanry.* — Grâces au ciel, اللّهه شكرو حمد اولسون *allahè chukru hamd olsoun.* — Ciel, climat, يورت - يورد *ïort*, t.; اقليم *iqlím*, a.

Cierge, s. m., بيوك بال مومى *buïuk bāl moumy*, t.; شمع *chem'*, pl. شموع *chumou'*, a.

Cigale, s. f., insecte, چرتليق *tchirtlaïk*, چكركه *tchekirguè*, چرلايق *tchyrlāïq*, اوراق قوشى *orāq qouchou*, t.; صرّار *sarrār*, a. — Le chant de la —, اوراق قوشنك اوتمه‌سى *orāq qouchounuñ eutmèci.*

Cigare, s. m., صغار *syghār*, t.

Cigogne, s. f., لقلق *laqlaq*, vulg. لكلك *leklek*, ليلك *leïlek*, t.

Cigue, s. f., بالدران *bāldirān*, بالدران اوتى *bāldirān oty*, t.; شوكران *choukerān*, a.

Cil, s. m., كرپك *kirpik*, *kirpuk*, t.; جفن *djefn*, a.; مژه *mujè*, مژك *mujk*, pl. p. مژكان *mujguiān.*

Cilice, s. m., chemise de crin, قلدن كوملك *qylden gueumlek*, ايپ قوشاغى *ip qouchaghy*, - چول چل *tchoul.* — Ceindre le —, ايپ قوشاغى قوشانمق *ip qouchāghy qouchānmaq*, t.

Cillement, s. m., كوز قپمه‌سى *gueuz qypmaci*, كوز اويناتمه *gueuz oïnātma*, t.; رمش العين *ramch ul-a'īn*, a.

Ciller, v. a., كوز قپمق *gueuz qypmaq*, ou simpl. قپمق *qypmaq*, كوز قپاقلرينى اويناتمق *gueuz qapāqlarini oïnātmaq*, t.

Cimbalaire, s. f., plante, حشيشة الشقوقة *hachíchat uch-chouqouqat*, a.

Cimbre, s. m., sorte de poisson, بر نوع بالق *bir nev'y bālyq*, t.

Cimbres, s. m. pl., anciens peuples, جرمانيا مملكتنك اقوام قديمه‌سى *djermāniā memlekètinuñ aqvāmi qadimèci*, a.-t.

Cîme, s. f., extrémité, pointe, اوج *oudj.* — Sommet, دپه *tèpè.* — d'une montagne, طاغ دپه‌سى *dhāgh tepèci*, t.

Ciment, s. m., sorte de mortier de chaux et de tuiles, خراسان *khorāçān*, خراسانلو كرج *khorāçānlu kiredj.* — de chaux et de sable, ساروج *sāroudj.* — au fig., liens d'amitié, روابط دوستى *revābythy dosti*, a.-t.

Cimenté, e, adj., enduit de ciment, خراسانلو كرجله صوانمش *khorāçānlu kiredj ilè syvānmich.* — fortifié, قويلشمش *qavilechmich*, باغلو *baghlu*, t.; مشيّد *mucheïied*, a.

Cimenter, v. a., joindre avec du ciment, خراسانله ياپشترمق-صوامق

khorāçānilè ïāpichturmaq, syvāmaq. — Lier, affermir, باغلمق *bāghlamaq*, t.; تقويه ا *taqvië it.* — Cimenter l'amitié, تاكيد محبت ا *tèekïdi mouhabbet it*, a.-t.

Cimeterre, s. m., قلج *qylydj*, يتاغان *ïatāghān*, t.

Cimetière, s. m., مزارلق *mezārlyq*, مقبره لك *maqpèrèlyk*, a.-t.; مقبرة *maqpèret*, a.

Cimier, s. m., ornement au haut du casque, باشلق سورغوجى *bāchlyq sorghoudjou*, طولغه دپه سى *thoulgha tepèci*, t.

Cimolée, s. f., espèce d'argile, كفه كلى *kefè guili*, t.

Cinabre, s. m., زنجفر *zindjefr*, *zindjèfir*, سنجفى *sindjef*, سولكن طاشى *sulgun thāchi*, t.

Cinération, s. f., réduction en cendres par le feu, كوله دونمكلك *kulè deunmeklik*, كوللنمه *kullenmè*, t.; ترمّد *teremmud*, a.

Cinglage, s. m., chemin que fait ou peut faire un vaisseau en vingt-quatre heures, يكرمى درت ساعتلك بر كميننك قطع ايده بيلدكى مسافه سى *ïermi dort sā'attè bir guèminuñ qath' idè bildigui meçāfèci.*

Cingler, v. n., voguer à pleines voiles, يلكن دولدرمق *ïelken doldourmaq*, دولو يلكنله كيتمك *dolou ïelkènilè guitmek.* — en haute mer, انكين طرفنه طولو يلكن ايله كيتمك *enguïn tharafina dholou ïelken ilè guitmek*, t.

Cingler, v. a., frapper, قامچى اورمق - چالمق *qāmtchi ourmaq, tchalmaq*, اورمق *ourmaq*, t.

Cinnamome, s. m., canelle, دارچين *dartchïn*, *tārtchïn*, t.

Cinq, adj. com., nombre ord., بش *bech*, t.; خمسه *khamsè*, a.; پنج *pendj*, p.

Cinquantaine, s. f., nombre de cinquante, اللى عدد *elli 'aded*, اللى قدر *elli qadar.* — Une cinquantaine de personnes, اللى كيشى *elli kichi.*

Cinquante, adj, com., اللى *elli*, t.; خمسون *khamsounè*, خمسين *khamsïn*, a.; پنجاه *pendjah*, p.

Cinquantième, adj. commun, اللنجى *ellindji*, t.; الخمسين *elkhamsin*, a.; پنجاهم *pendjāhum*, p.

Cinquième, adj., nombre ordin., بشنجى *bechindji*, t.; خامس *khāmis*, a.; پنجم *pendjum*, p. — Le cinquième, پنجيك *pendjïk*, بشده بر *bechtè bir*, t.; خمس *khoums*, a.

Cinquièmement, adv., بشنجيده *bechindjïdè*, t.; خامسا *khāmiçā*, a.

Cintre, s. m., voûte, arcade, كمر *kemer*, كمر اوكى *kemer euñy.* — Arcade de bois sur laquelle on bâtit les voûtes, كمر تخته *takhta kemer*, كمر التى *kemer alty*, t. — En cintre, كمروارى *kemervāri*, كمر شكلى *kemer chekèli*, a.

Cintré, e, adj., كمرلو *kemerlu*, قبه لو *qoubbèlu*, a.-t.

Cintrer, v. a., bâtir en cintre, كمرلمك *kemerlèmek*, قبه لمك

qoubbèlemek, كمروارى ياپمق *kemervāri ïāpmaq*, t.

Cirage, s. m., action de cirer, موملمه *moumlama*, موملتمه *moumlatma*. — de chaussure, پاپوج *pāpoudj boïāci*. — Cire appliquée sur quelque chose, موم صواسى *moum syvāci*, t.

Circassie, s. f., pays d'Asie, چركس مملكتى *tcherkes memlèkèti*.

Circassien, ne, adj., چركس *tcherkès*, pl. a. چراكسه *tcherākecè*.

Circée, s. f., herbe de Saint-Étienne, ابو سلام عشرق *'ychryq abou selām*, a.; قان قوروداں *qān qouroudān*, مرماخور *mermākhor*, t.

Circoncire, v. a., سنّت ا *sunnet it*, ا ختن *khatn it*, a.-t.

Circoncis, adj., سنتلو *sunnetlu*, اهل سنتلنمش *sunnetlenmich*, سنت اهلى *ehli sunnet*, مختون *makhtoun*, a.

Circoncision, s. f., سنّت *sunnet*, ختنت *khoutnet*, ختانت *khytānet*, ختان *khytān*. — des princes, ختنهٔ شهزادكان *khatnèï chehzādèguiān*.

Circonférence, s. f., چوره *tchevrè*, t.; دائره *dāïrè*, كرد *guird*, پيرامن *pïrāmen*, p.

Circonflexe, adj., accent, اكرى حركة *egri hareket*, a.-t.; حركت الهدّ *hareket ul-medd*, a.

Circonlocution, s. f., تطويف الكلام افادهٔ كلام *thatvïf ul-kelām*, سوزى طولاشدرمه *ifādèï kelām*; a.; *seuzu dholachturma*, t.

Circonscription, s. f., تحديد *tahdïd*, حدود *houdoud*, انحصار *inhyçār*, محدوديت *mahdoudïiet*, a.

Circonscrire, v. a., mettre des limites, حدّ تحديد ا *hadd tahdïd it*, a.; حدود ـ سنور كسمك *houdoud, sinor kesmek*, سنورلمك *sinorlèmek*, t.

Circonscrit, e, adj., حدودى كسلمش *houdoudi kecilmich*, a.-t.; محدود *mahdoud*, محصور *mahsour*, منحصر *mounhacyr*, a.

Circonspect, e, adj., بصيرتلو *bacïretlu*, a.-t.; كوزى آچق *gueuzu âtchyq*. — Prudent, retenu, اوصلو *ouslou*, احتياط اوزره اولان *yhtyāth uzrè olān*, a.-t.; محترز *mouhtariz*, a.; صاقيقلو *sāïqyly*, t.

Circonspection, s. f., كوز آچقلغى *gueuz âtchyqlyghy*, صاقيقلق *sāïqyly*q, t.; انتباه *intibāh*. — Prudence, retenue, احتياط *yhtiāth*, احتراز *yhtirāz*, a.

Circonstance, s. f., particularité d'un fait, كيفيّة *keïfïiet*, كيفيت حال *keïfïiéti hāl*, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahwāl*, قضية *qazïiet*. — Les circonstances et dépendances, بر شيئك لواحق ومتعلقاتى *bir cheïuñ levāhyq u mute'allyqāti*. — Occasion, temps, فرصت وقت وحال *vaqtu hāl*, *fourçat*. — Détails, تفصيلات *tafsïlāt*. — Il faut en connaître les

circonstances, تفصيلاتنى بيلمك كرك *tafsilâtini bilmek guerek.* — Suivant la circonstance, حسب حال اوزره *hasbi hâl uzrè.*

Circonstanciel, adj., (terme), d'état, حال *hâl.* — de temps, ظرف زمان *zarfi zemân.* — de lieu, ظرف مكان *zarfi mèkiân,* a.

Circonstancier, v. a., تفصيلان بيان ايتمك *tafcîlin beïân it,* اطرافيله فراده نقل ايتمك *ethrâfilè naql it, faradè furadè seuîlèmek.* — une affaire, مصلحتك جريان ايتمش احوالنى تصريح ايتمك *maslahatuñ djeriân itmich ahvâlini tasryh it.*

Circonvallation, s. f., مترس چوره‌سى *meteris tchevrèci.* — Tracer une ligne de —, اردويى بر دوره استحكامات ايله احاطه ايتمك *ordouï bir devrèï istihkiâmât ilè ihâtha it.*

Circonvenir, v. a., طولاندرمق *dholândurmaq,* الداتمق *aldâtmaq,* طولاب قورمق *dholâb qourmaq,* دوباره ايله الداتمق *doubâra ilè aldâtmaq,* t.

Circonvenu, e, adj., الدانمش *aldânmich,* t.

Circonvention, s. f., الدانمه *aldânmâ,* دوباره *doubâra,* t.; فند *fend,* غبن *ghabn,* a.

Circonvoisin, e, adj., proche, يقين *ïaqyn,* قربنك اولان *qourbindè olân,* اطرافده اولان *ethrâftè olân,* a.-t.; همجوار *hemdjivâr,* p.; همحدود *hemhoudoud,* a. — Les lieux circonvoisins, يقين يرلر *ïaqyn ïerler,* جواردە اولان يرلر *djivârdè olân ïerler.*

Circonvolution, s. f., دونش *deunich,* دوره *devrè,* a.; t.; pl. a. دورات متتابعة *devrâti mutètâbe'at.*

Circuit, s. m., enceinte, détour, چوره *tchevrè,* طولای *dholâï,* t.; اطراف وجوانب *ethrâf,* اطراف *ethrâf u djèvânib,* دائره *dâïrè.* — Les environs, حوالى *havâli.* — Le circuit ou contour de la bouche, أغز چوره‌سى *aghyz tchevrèci.* — Ce qu'on dit avant de venir au fait, طولاشمه *dholâchma,* t.

Circulaire, adj. com., rond, دكرمى *dèïrmi,* t.; مستدير *mustèdîr,* مدور *mudevver.* — Qui va en rond, دورى *devri.* — Mouvemens circulaires, حركات دوريه *harèkiâti devrïè,* a.

Circulaire, s. f., lettre par laquelle on informe plusieurs personnes d'une même chose, يردن يره كزدرلەجك عمومه خطاب كاغد *ïerden ïerè guezdurilèdjek 'oumoumè khythab kiaghyd,* t.

Circulairement, adv., en rond, دور ايله *devr ilè,* طولانرق *dholânaraq,* چوره يانه *tchevrè ïânè,* t.; مستديراً *mustèdiren,* a.

Circulation, s. f., mouvement de ce qui circule, دور *devr,* a.; دونش *deunich,* t. — Mouvement, حركت *hareket,* a.; جولان *djevelân.* — du sang, حركت دم *harekèti dem.* — de l'argent, نقودك

دوران و مداولەسی *nouqouduñ devrān u mudāvelèci*, a.-t.

Circuler, v. n., se mouvoir en rond, دورا *devr it*, طولاشمق *dholāchmaq*, گزمك *guezmek*. — Passer, couler, دوران ا *devrān it*, جریان ا *djeriān it*. — Passer de main en main, الدن اله گچمك *elden elè guetchmek*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Répandre, نشر و اشاعه ا *nechr u ichā'a it*, a.-t.

Cire, s. f., بال مومی *bāl moumi*. — Cire blanche, بیاض بال مومی *beïaz bāl moumi*. — Cire vierge, خام بال مومی *khām bāl moumi*. — Cire d'Espagne, مهر مومی *muhur moumi*. — Humeur des oreilles, قولاق کیری *qoulāq kiri*, t.

Ciré, e, adj., مومنمش *moumlanmich*, مومسورلمش *moum surulmich*. — Toile cirée, مشمّع بز *muchemma' bez*, a.-t.

Cirer, v. a., enduire de cire, مومله‌مق *moumlamaq*, مومنمق *moumlatmaq*. — Appliquer le cirage, مومسورمك *moum surmek*. — aux bottes, چزمه‌یه مومسورمك *tchizmèïè moum surmek*, t.

Cirier, s. m., ouvrier en cire, مومجی *moumdji*, بال مومجی *bāl moumdji*, t.

Ciroène, s. m., مشمّعلو مرهم *muchemma'lu merhem*, a.-t.

Ciron, s. m., très-petit insecte, قوردجغز *qourddjigkyz*, t.

Cirque, s. m., میدان *meïdān*, قوشو میدانی *qochou meïdāni*, t.; مضمار *myzmār*, a.

Cisailler, v. a., couper avec des cisailles, قصاچلمق *qouçātchlamaq*, مقص ایله کسمك *maqas ilè kesmek*, t.

Cisailles, s. f. pl., gros ciseaux à longues branches pour couper le métal, دمرجی مقصی *dèmirdji maqacy*. — Cisaille, rognure qui reste de la monnaie, سکه کسنتیسی *sikkè kècintici*, t.

Cisalpin, e, adj., الپس طاغلری بروسی *alpes dhāghlari bèruci*, t.

Ciseau, s. m., instrument d'arts et métiers, plat et tranchant d'un bout, آی دمری *āï dèmiri*. — de menuisier, طوغرامه‌جی آی دمری *dhoghrāmadji āï dèmiri*. — de sculpteur, اویماجی آی دمری *oïmādji āï dèmiri*, t.

Ciseaux, s. m. pl., instrument à deux branches tranchantes mobiles, مقص *maqas*, t.; مقراض *myqrāz*, pl. مقاریض *myqāryz*. — Ciseaux pour tondre les brebis, قویون قرقه‌جق صندی *qoïoun qyrqadjaq syndy*. — de tailleur, سندو *syndou*, سندی *syndy*, ترزی مقصی *terzi maqacy*. — de jardinier, باغچه‌وان مقصی *bāghtchèvān maqaci*, t.

Ciseler, v. a., اویمق *oïmaq*, قزمق *qazmaq*, قلم ایله یونمق *qalem ilè ïonmaq*, t.

Ciselet, s. m., petit ciseau, کوچك آی دمری *kutchuk āï dèmiri*, مقصجق *maqasdjiq*, t.

Ciseleur, s. m., اویمه جی *ouïmadji*, t.; قلمکار *qalemkiār*, a.-p.

Ciselure, s. f., اویمه جیلق *ouïmadjïlik*, اویمه ایشی *ouïma ichi*, قلمکارلق *qalemkiārlyq*, a.-p.-t.

Ciste, s. m., arbrisseau qui donne le ladanum, لادن اغاجی - اوتی *lāden aghādji, oty*, t.

Citadelle, s. f., ایچ قلعه *itch qal'a*, حصار داخلی *hyçāri dākhylii*, a.

Citadin, e, s., شهرلو *chèhirlu*, شهری *chehri*. — Citadine, femme de la ville, شهرلو قری *chèhirlu qary*. — Sorte de voiture, هنتو قسمی *hintov qysmi*, t.

Citation, s. f., allégation d'un passage, ایراد *irād*, نقل *naql*, ذکر *zikr*. — Assignation à comparaître, دعوت *d'avet*, احضار حکمی *yhzār hukmi*, a.-t. Voy. Ajournement.

Citatoire, adj. com., طلبی *thalèbii*, احضاری *yhzārii*, a.

Cité, s. f., ville, شهر *chèhir, chehr*, t.; بلدة *beldet*, pl. بلاد *bèlād*, مدینه *medinè*, a. — La sainte cité, Jérusalem, قدس شریف *qoudsi chèrif*.

Cité, e, adj., mentionné, ذکر اولنان *zikr olounān*, a.-t.; مذکور *mezkiour*, a.

Citer, v. a., appeler pour comparaître devant le magistrat, دعوت ا *d'avet it*, محضر ایله دعوت ا *muhzur ilè d'avet it*, محکمه یه احضار ا *mehkèmèïè yhzār it*. — Alléguer le texte d'un auteur, مؤلفک کلامنی نقل وایراد ا *muellifuñ kèlāmini naql u irād it*. Voy. Alléguer, Mentionner.

Citérieur, e, adj., بو طرفلو *bou tharaflu*, بو طرفک کی *bou tharafta ki*, برو طرفک اولان *bèru tharafta olān*, t.

Citerne, s. f., صارنج - سارنج *sārnidj*, p.-t. — Eau de —, سارنج صویی *sārnidj souïi*.

Citerneau, s. m., کوچك سارنج *kutchuk sārnidj*, t.

Citoyen, ne, s., شهرلو *chèhirlu*, اهل برلو *ïerlu*, t.; اهل *ehl*, اهل مدینه *ehli mèdinè*. — Les citoyens, les habitans, اهالئ مملکت *ehālii memlèket*, a.

Citragon ou Mélisse, قوان اوتی *qovān oty*, t.

Citrin, e, adj., couleur de citron, لیمونی *limouni*, t.

Citron, s. m., لیمون *limoun*, t. — Couleur de —, لیمون رنکی *limoun rengui*, t.

Citronnat, s. m., confiture d'écorce de citron, لیمون قبوغی رچلی *limoun qaboughy retchèli*, t.

Citronné, e, adj., لیمونلی *limounli*, t

Citronnelle ou Mélisse, s. f., قوان اوتی اوغل اوتی *oghoul oty, qovān oty*, t.

Citronnier, s. m., لیمون اغاجی *limoun aghādji*, t.

Citrouille, s. f., plante rampante, son fruit, قباق *qabāq*, قیش قباغی *qych qabāghy*, t.

Civadière, s. f., جيوادره يلكنى *djivādra ïelkèni*, t.

Cive ou Civette, s. f., plante potagère, اوفاق يشل صوغان *ouſāq ïechíl soghān*, t.

Civet, s. m., طاوشان يخنيسى *thāvchān ïakhnici*, t.

Civette, s. m., chat musqué, مسك كديسى *misk kèdici*. — Liqueur tirée de cet animal, غاليه *ghāliè*, غاليهٔ مسك *ghāliëï misk*, p.-t.

Civière, s. f., تجكره *tedjkèrè*, t.

Civil, e, adj., qui concerne les citoyens, بلدى *bèlèdii*, ملكى *milki*, اهالئ مملكته دائر *ehālii memlèkètè dāïr*. — Opposé à criminel, حقوق عباده متعلق *houqouqy 'ybādè mutè'allyq*. — Honnête, poli, ادبلو *edeblu*, چلبى *tchèlèbi*, مكرم *moukrim*, a. — Guerre civile, حرب داخلى *harbi dākhylii*, au pl. حروب داخليه *houroubi dākhylïiè*. — Troubles civils; اختلالات داخليه *ykhtilālāti dākhylïiè*. — Les autorités civiles et militaires, حكام و ضابطان *hukkiām u zābithān*, a.

Civilement, adv., en matière civile, دعواى حقوق فاعلاسنجه *d'avāï houqouq qā'ydècindjè*. — Avec civilité, politesse, ادبله *edèbilè*, طرافتله *zèrāfetilè*, a.-t.; چلبيلكله *tchèlèbiliguilè*.

Civilisation, s. f., action de civiliser, تأديب *teedíb*, — تهذيب *tehzíb*, تأديب اخلاق *teedibi akhlāq*. — État de ce qui est civilisé, هذب الاخلاق انسيتت *unsïiet*, *hezb ul-ākhlaq*, انسانيّت و مدنيّة *insānïiet u modonïiet*, تمدّن *tèmeddoun*, a.

Civilisé, e, adj., مهذّب الاخلاق *muhezzeb ul-akhlāq*, a.; ادبلو *edeblu*, a.-t.

Civiliser, v. a., rendre sociable, civil, ادب اوكرتمك *edeb eugretmek*, تهذيب اخلاق ا *tehzibi akhlāq it*. — Rendre civile une affaire criminelle, حقوق دعواسى صورتنه قويمق *houqouq d'avāci sourètinè qoïmaq*, a.-t.

Civilité, s. f., courtoisie, ظريفلك *zarïflik*, چلبيلك *tchèlèbïlik*, t. — Civilités, actions civiles, طرافة *zèrāfet*, اكرام *ikrām*, ملاطفت *mulāthefet*, a. — Faire des civilités à quelqu'un, بر كمسنه حقنه اظهار اكرام و ملاطفت ا *bir kimesnè haqqynè izhāri ikrām umulāthefet it*, a.-t.

Civisme, s. m., حبّ و غيرت بلديّه *hubb u ghaïrèti bèlèdïiè*, غيرت وطن *ghaïrèti vathan*, a.

Clabaud, s. m., chien qui chasse les oreilles pendantes, صارقق قولاقلو كوپك *sārqyq qoulāqlu keupek*. — Homme stupide, بودالە *boudāla*, t.

Clabaudage, s. m., aboiement de plusieurs chiens, بر قاچ كوپكلرك حولامه سى *bir qātch keupeklèrun havlamaci*. Voy. Clabauderie.

Clabauder, v. n., aboyer souvent; au fig., crier mal à propos,

سبسز باغرمق - حولامق *sèbebsyz bāghyrmaq, havlāmaq*, t.

Clabauderie, s. f., هايقرمه *hāïqyrma*, t.

Clabaudeur, se, s., حايقربجى *hāïqyridji*, t.

Claie, s. f., چت *tchit*, قفس *qafes*, a.

Clair, e, adj., lumineux, روشن *rouchen*, ايدنلو *āïdinlu*. — Clair, éclatant, luisant, پارلاق *pārlāq*, پارلايجى *pārlāïdji*. — Qui a beaucoup de jour, نورلو *nourlu*, ايدنلغى *āïdinlyghy* چوق *āïdinlyghy tchoq*. — Transparent, شفاف *cheffāf*. — Qui n'est pas trouble, بولانق دكل *boulānyq dèïl*, صاف *sāf*, صافى *sāfi*, طورى *dhoury*. — Eau claire, صو طورى *dhoury sou*. — Clair comme de l'eau de roche, قيا صوبى كبى صاف و برّاق *qaïā souïi guibi sāf u berrāq*. — Peu foncé, آچق *átchyq*. — Bleu clair, آچق ماوى *átchyq māvi*. — Peu épais, صولى *souly, soulu*. — Peu serré, سيرك *seïrek*. — Clair-semé, سيرك اكلمش *seïrek ekilmich*. — Gaze claire, اينجه *indjè*. — Pur et serein, تميز *temïz*, پاك *pāk*, صافى *sāfy*. — Sonore, net, aigu, اينجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*. — Facile à comprendre, آچق *átchyq*, فهمى آسان *fehmi áçān*. — Clair, évident, manifeste, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*, بديهى *bèdihi*, واضح *vāzyh*. — Il est clair que, واضح و اشكار در كه *vāzyh u achikiār dur ki*. — Clair, en parlant du temps, آچق *átchyq*. — Un temps clair, آچق هوا *átchyq havā*. — En terme de peinture clair-obscur, les lumières et les ombres ramassées avec art, آيدينلق ايله كولكه لك *āïdynlyq ilè gueulguèlik*.

Clair, s. m., clarté, lumière, آيدينلق *áïdynlyq*, t.; نور *nour*, ضيا *zyā*. — Le clair de lune, آى آيدينلغى *āï āïdynlyghy*. — Il fait clair, آيدنلق وار *āïdynlyq vār*. — Le jour paraît, صباح اولير *sabāh olyeur*. — Clair, comptant, en parlant de l'argent, نقد *naqd*. — C'est de l'argent clair, نقد حاضر در *naqdi hāzir dur*.

Clair, adv. Voy. Clairement. — Semer clair, سيرك اكمك *seïrek ekmek*. — Tirer une chose à clair, au clair, برشيئك حقيقتنى بيلمك *bir cheïuñ haqyqatini bïlmek*.

Clairement, adv., nettement, تميزجه *temïzdjè*. — Ouvertement, آشكاره *áchikiārè*, آشكاره جه *áchikiārèdjè*. — Parler —, آشكاره سويلمك *áchikiārè seuïlèmek*.

Clairet, adj. m., se dit du vin rouge, سياه شراب *siāh churāb*. — En terme de joailliers, se dit aussi des pierres dont la couleur est trop faible, رنكى سونق *rengui sonyq*.

Claire-Voie (A), s. f., clair-semé, سيرك اكلمش *seïrek ekilmich*. — A claire-voie, سيرك طوقنمش

seïrek dhoqounmich. — On nomme aussi claire-voie les mannequins, les claies, etc., سپد قفسلری *seped qafeslèri*, t.

Clairière, s. f., بر اورمانك اشجاردن عاری اولان یری *bir ormānuñ echdjārdèn'āry olān ïèri*, t.

Clairon, s. m., سرنا *surnā*, vulg. زرنا *zournā*, بوری *bory*, *borou*, t.

Clairvoyance, s. f., كوزی بصیرة *gueuzu âtchyqlyghy*, آچقلغی *bacyrèt*, فراسة *firācet*, تبصّر *tebassur*, زیرکلك *zeïreklik*. p.-t.

Clairvoyant, e, adj., كوزی آچق متبصّر *gueuzu âtchyq*, t.; *mutebassyr*, زیرك *zeïrek*.

Clameur, s. f., grand cri, هایقرش *haïqyrich*, كورلتی *gurultu*, t. — publique, فریاد عمومی *feriādi oumoumi*, a.

Clan destin, e, adj., كیزلو *guizlu*, t.; خفی *khafi*, مكتوم *mektoum*, a.

Clandestinement, adv., كیزلوجه *guizludjè*, t.; خفیاً *khāfien*, a.

Clandestinité, s. f., كیزلولك *guizlulik*, t.; خفیة *khoufïet*, a.

Clapet, s. m., زنبركلو طاپه *zenbereklu thāpa*, t.

Clapier, s. m., اطه طوشانسی یتاغی ـ دلكی *adha thavchāni ïatāghy*, *deligui*, t.

Clapir, v. n., se dit du cri naturel du lapin, اطه طوشانی كبی چاغرمق *adha thavchāni guibi tchāghyrmaq*. — Se Clapir, v. réfl., se blottir, چوملمك *tcheumelmek* — dans un trou, چوملوب بر دلكه صوقلمق *tcheumelup bir deliguè soqoulmaq*, t.

Clapotage, s. m., دكزك انجه دالغه لنمه سی *denizuñ indjè dālghalanmaci*, t.

Clapoteux, se, adj., انجه دالغه لو *indjè dālghalu*. — Mer clapoteuse, انجه دالغه لو دكز *indjè dālghalu deñiz*, t.

Claque, s. f., coup du plat de la main, ال اوروشی *el ourouchou*. — Sorte de sandale qu'on met par dessus le soulier, اوست ادك *ust edek*, t.

Claquedent, s. m., لافزن *lāfazan*, p.; اورد صاتان *ourd sātān*, t.

Claquement, s. m., des dents, قجردمه *qydjirdich*, قجردمه *qydjirdama*. — des mains, ال قاقمه سی *el qāqmaci*.

Claquemurer, v. a., زندانه حبس ا *zindānè qomaq*, t.; *habs it*. — Se Claquemurer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq*, t.

Claquer, v. n., faire un bruit éclatant, aigu, سسلندرمك *seslendurmek*, پاتلامق *pātlāmaq*. — Claquer des mains, ـ ال چالمق *el tchalmaq*, *qāqmaq*. — Claquer des dents, ـ ديش چاترداتمق *dich tchaturdatmaq*, قجردتمق *qydjirdatmaq*. — Lorsqu'elles claquent d'elles-mêmes, قجردمق *qydjirdamaq*, قجردانمق *qydjirdānmaq*. — Claquer, v. a., donner des claques, ال ایله اورمق *el ilè ourmaq*,

سلّه اورمق *sillè ourmaq.* — Faire claquer son fouet, en parlant d'un charretier, النده‌كى قامچى‌يى سسلندرمك *elindèki qamtchïi seslendurmek.* — Au fig., se faire valoir, طفره - مهارت صاتمق *thafra, mehāret sātmaq,* t.

Claquet, s. m., چاقلداق *tchāqyldāq,* دكرمن چاقلداغى *deïrmen tchāqyldāghy,* t.

Clarification, s. f., طورلتمه *dhouroultma,* t.; استصفا *istisfā,* a. — du sucre, شكر تصفيه‌سى *cheker tasfïèci.*

Clarifier, v. a., طورلتمق *dhouroutlmaq,* - طورى *dhourou,* ترويق ا *tervíq it,* a.-t. — le sucre, شكرى تصفيه ا *chèkèri tasfïè it.* — Se Clarifier, v. pro., طوريلنمق *dhouroulanmaq,* t.

Clarine, s. f., clochette pendue au cou des animaux, حيوان چاكى *haïvān tchāni,* ارداله *ardāla,* t.

Clarinette, s. f., قوال *qavāl,* t.

Clarté, s. f., lumière, splendeur, آيدنلق *âïdinlyq,* آيدن *âïdin,* t.; روشنلك *rouchenlik,* p.-t. — d'esprit, ضيا *zïā.* — du soleil, ضياى شمس *ziāï chems.* — Transparence, netteté, تميزلك *temízlik,* t.; صفوت *safvet,* a. — Netteté de l'esprit, آچيقلق *âtchyqlyq,* t.; روشنى *rouchèni,* p. — Parler avec clarté, آچق سويلمك *âtchyq seuilèmek.*

Classé, e, adj., تقسيم-ترتيب اولنمش *taqsim, tertib olounmich,* a.-t.; مرتّب *muretteb,* a.

Classe, s. f., ordre, rang des personnes, des choses, طبقه *thabaqa,* pl. طبقات *thabaqāt,* صنف *synf,* pl. اصناف *esnāf.* — Rang donné au mérite ou à la capacité, رتبه *rutbè,* مرتبه *mertèbè,* pl. مراتب *merātib.* — Salle d'étude, مكتب اوطه‌سى *mekteb odhaci.* — Temps que dure une leçon, درس وقتى *ders vaqty,* a.-t. — L'école même, مكتب *mekteb,* a.

Classement, s. m., تقسيم *taqsím,* تنظيم *tanzím,* ترتيب *tertíb,* a.

Classer, v. a., distribuer par classes, صره‌سنجه قومق *syracindjè qomaq,* پايه بپايه ترتيب ا *pāïè bèpāïè tertíb it,* بابت بابت آيرمق *bābet bābet âïrmaq,* t. — Mettre en ordre, تنظيم ا *tanzím it,* a.-t.

Classification, s. f., تقسيم ايلمكلك *taqsím eïlèmeklik,* a.-t.

Classique, s. m., (auteur), مؤلّف معتبر *mu'ellifi mu'teber,* a.

Clatir, v. n., چوق حولامق *tchoq havlāmaq,* t.

Claude, s. et adj., sot, imbécile, بوداله *boudāla,* اوغز - اوغوز *oghouz* (vieux mot).

Claudication, s. f., action de boiter, اقسايش *aqsāïch,* اقساقلق *aqsāqlyq,* t.; عرج *'aredj,* a.

Clause, s. f., شرط *charth,* pl. a.

شروط *chourouth.* — Expresse, شرط مخصوص *charti makhsous.*

Claustral, e, adj., appartenant au cloître, مناسترہ مخصوص - متعلق *monāsterè makhsous, mute-'allyq,* a.-t.; دیری *deïrii,* a.

Claveau ou Clavelée, s. m., f., چالق مرضی *tchālyq marazi,* t.-a.

Clavette, s. f., sorte de clou, برکتمہ دمری *berkitmè demiri,* برکدہ جک اکسر *berkededjek ekser,* t.

Clavecin, s. m., بر نوع فرنک چالغیسی *bir nev'y frenk tchālghouçou,* چنبالو *tchimbālo,* t.

Clavicule, s. f., os, کوپریجک کمیکی *keuprudjik guemigui,* t.; ترقوة *terqouvat, terqouva.* — La clavicule droite, ترقوة یمنا *terqouvati ïumna.* — gauche, ترقوة یسرا *terqouvati ïesra,* a.

Clavier, s. m., anneau ou petite chaîne servant à tenir plusieurs clefs ensemble, اناختارلر کچورہ جک حلقہ *anākhtārlar guetchurèdjek halqa.* — Touches d'un piano, پیانو دیدکلری چالغونک باصماغی *piāno dediklèri tchālghounuñ bāsmāghy,* t.

Clayon, s. m., پینیر سوزکوسی *peïnir seuzguçu,* t.

Clayonnage, s. m., چیت *tchit,* چیتلق *tchitlyq,* چیت دیوار *tchit divār,* t.

Clef, s. f., instrument pour ouvrir et fermer une serrure, اناختار *anākhtār,* t.; مفتاح *miftāh,* pl. a. مفاتح *mefātih;* کلید *kelid,* p. — Les clefs de la ville, شہرک اناختارلری *chehruñ anākhtārlèri.* — On dit au fig. d'une place, qu'elle est la *clef* d'un pays, فلان قلعہ کلید مملکت مثابہسنده در *felān qal'a kelidi memleket meçābècindè dur.* — Clef d'un pressoir, منکنہ نک بورمہسی *menguenenuñ bourmaci.* — Clef d'un chiffre servant à chiffrer et à déchiffrer, حروف معہوده مفتاحی *houroufi ma'houdè miftāhi.* — Clef pour accorder un instrument de musique, لابد *lābud,* a.

Clématite, s. f., دالیة سودا *dāliet soudā,* a.

Clémence, s. f., اسیرکمہ *ecïrguemè,* رحلق *rahymlyq,* t.; شفقة *chefqat,* مرحمت *merhamet,* حلم *hylm,* رحم *rahm,* a.

Clément, adj., اسیرکییجی *ecïrgueïdji,* t.; مرحمتلو *marhametlu,* شفقتلو *chefqatlu,* a.-t.; حلیم *halïm,* a. — Très-clément, زیاده مرحمتلو - شفقتلو *ziādè merhametlu chefqatlu,* a.-t.

Clepsydre, s. f., horloge d'eau, صو ساعتی *sou sā'aty,* t.-a.

Clerc, s. m., celui qui par la tonsure est entré dans l'état ecclésiastique, کشیش *kechïch.* — Clerc, celui qui travaille sous un homme de pratique, یازیجی *iāzidji,* t.; کاتب *kiātib,* pl. کتاب *kouttāb,* a.

Clergé, s. m., پاپاسلر *pāpāslar,*

t.; كشيشلرك صنفي *kèchíchlèrun synfi*, رهبان جماعتي *rouhbān djemā'aty*, a.-t.

Clérical, e, adj., كشيشك *kechíchun*, رهبان طريقتنه متعلق *rouhbān tharyqatinè mute'allyq*, a.-t.

Cléricalement, adv., كشيشجه *kechíchdjè*, t.

Cléricature, s. f., كشيشلك *kechíchlik*, t.; رهبانيت *rouhbānïet*, a.

Client, s. m., celui qui a chargé un avocat de sa cause, موكل *muvekkil*. — L'une des parties à l'égard du juge, دعواجي *d'avādji*. — Les clients, دعواجيلر *davādjiler*, a.-t. — Celui qui est dans la dépendance d'un autre, créature, چراغ *tcherāgh*, p.-t.

Clientelle, s. f., tous ceux qui sont sous la dépendance d'une seule personne, اتباع *etbā'*. — Protection, حمايت *hymāïet*, صيانت *syānet*, a.

Cligné, adj., قيپمش كوز *qypmich gueuz*, t.

Clignement, s. m., كوز قيپمه‌سي *gueuz qypmaci*, كوز قيپيشي *gueuz qypichi*, t.

Cligne-Musette, s. f., jeu d'enfans, صقلانبج *saqlānbedj*, t.

Cligner, v. a., fermer l'œil à demi, les yeux, remuer les paupières, كوز قيپمق *gueuz qypmaq*, t.

Clignotement, s. m., كوز اوينامه‌سي *gueuz oïnamaci*, t.; اختلاج العين *ykhtilādj ul-a'ïn*, برقة العين *berqaqat ul-a'ïn*, a.

Clignoter, v. n., كوز اوينا تمق *gueuz oïnātmaq*, صقچه كوز قيپمق *syqtcha gueuz qypmaq*, t.

Climat, s. m., partie de la terre, اقليم *iqlím*, pl. اقاليم *eqālím*, a. — La température de l'air d'un pays, آب و هوا *áb u havā*. — Se faire au climat d'un pays, بر ولايتك آب و هواسنه آلشمق *bir vilāïetuñ áb u havācinè álichmaq*. — Climat se prend aussi pour région, pays, كشور *kichver*, p.; ارض *arz*, pl. اراضي *erāzi*. — Climats tempérés, اراضي معتدله *arāzii m'utedilè*. — froids, اراضئ باردة *erāzii bāridè*. — Un climat agréable, اقليم لطيف *iqlími lathyf*.

Climatérique, adj., se dit de chaque septième année de la vie humaine, حيات انسانك هر بر يدنجي سنه‌سي *haïāti insānuñ her bir ïedindji senè*, حد كامل سبعة سنين *haddi kiāmili seb'at senín*, a. — Année climatérique, année fatale, سنة قطوعية *senet qouthou'ïet*, a.

Clincaillerie, Clincaillier. Voy. Quincaillerie, etc.

Clin-d'Oeil, s. m., mouvement subit des paupières, كوز يومـوب اچلمه *gueuz ïoumup átchilma*, كوز قيپيشي *gueuz qypichi*, t.; طرفة العين *tharfet ul-a'ïn*, a. — En un clin-d'œil, en un moment, طرفة العينده *tharfet ul-a'índè*. —

Faire un clin-d'œil à quelqu'un, كوز ايله اشارت ا *gueuz ilè ichāret it*, كوز ايتمك *gueuz itmek*, t.

Clinopodium, s. m., faux basilic, قرنفل ياربوزى *qaranfil ïārpouzi*, مسك اوتى ريحان *misk oty*, t.; برّى *reïhāni berri*, a.

Clinquant, s. m., petite lame d'or ou d'argent, التون تلى *altoun teli*, كومش تلى *gumuch teli*, t.; ورق شماته تالى *varaq, chamata teli*. — Au fig., en parlant des ouvrages d'esprit, faux brillant, عنوان كاذب عاريتى رونق *'ārieti reonaq, 'unvāni kiāzib*, a.

Clique, s. f., gens réunis pour cabaler, يرامز جعيّتى *ïarāmaz djèmi'eti*, a.-t.; طايفهٔ اشرار *thāïfeï echrār*, a.

Cliquet, s. m., pièce de moulin à grain qui tient à la trémie, دكرمن چاقلدانى *deïrmen tchāqyldāghy*, t.

Cliqueter, v. n., چاقلدمق *tchāqyldamaq*, طاقردامق *thaqyrdāmaq*, t.

Cliquetis, s. m., bruit des armes, سلاح قغشدامه سى *silāh qyghichdāmaci*. — En t. de chirurgie, craquement des os, كميكلرك چكرمسى *guemiklèruñ tchekrèmèci*, t.

Cliquette, s. f., sorte d'instrument qu'on passe aux doigts et dont on tire un son mesuré. Voy. Castagnette.

Clisse, s. f., claie d'osier ou de jonc pour égoutter les fromages. Voy. Clayon. — Bande de bois, de fer-blanc, pour contenir les os fracturés, قربق كميك باغى *qyryq guemik bāghy*, t.

Clissé, e, adj., حصيرلو *hassyrlu*. — Bouteille clissée, حصيرلو شيشه *hassirlu chichè*, t.

Clisser, v. a., اورمك *eurmek*, صارمق *sārmaq*, t.

Clitoris, s. m., دلاق *dilāq*, *tylaq*, t.; بنظر *banzar*, a.

Clitorisme, s. m., دلاق مرضى *dilāq marazi*, t.-a.

Cliver, v. a., t. de lapidaire, fendre un diamant, الماس طاشى *elmās thāchi ïārup kesmek*, t.

Cloaque, s. m., aqueduc souterrain, ير التنده صويولى *ïer altindè sou ïoly*. — Lieu destiné à recevoir les immondices, كاريز *kiāríz*, vulg. *gueriz*, اوغون *oghoun*, t.

Cloche, s. f., چاك *tchān*, t.; ناقوس *nāqous*, pl. نواقس *nevāqys*. — Sonner la cloche, چاك چالمق *tchān tchālmaq*. — Certaines fleurs dont la figure approche de celle d'une cloche, قنديللو چچك *qandíllu tchitchek*. — Ampoule sur la peau, قبارجق *qabārdjiq*. — Aller à cloche-pied, بر اياق ايله يوريمك *bir aïāq ilè ïurumek*. — Sauter à cloche-pied, بر اياقده صچرامق *bir aïāqta sytchrāmaq*.

Clochement, s. m., اقسايش *aqsāïch*, اقساقلق *aqsaqlyq*. Voy. Claudication.

Clocher, s. m., چاك قلەسی *tchāñ qoullèci*, چاكلق *tchāñlyq*, t.

Clocher, v. a., اقسمق *aqsamaq*, اغسمق *aghsamaq*, اقساق يوريمك *aqsaq ïurumek*. — du pied gauche, صول آياقدن اقسمق *sol āïāqtan aqsamaq*. — du pied droit, صاغ اياق اقسمق *sāgh aïāq aqsamaq*. — Au fig., on dit d'une affaire : Il y a quelque chose qui cloche, فلان ماده‌نك آقساق يرى واردر يعنى سقط يرى واردر *felān maddènuñ aqsāq ïèri vardur ïa'ni saqath ïeri vārdur*.

Clochette, s. f., petite cloche, چكرق *tchïnraq*, چانكرق *tchāñguеraq*, چاكجغز *tchāndjighaz*. — fleur, چچك اسمی *tchitchek ismi*.

Cloison, s. f., muraille de charpente ou de maçonnerie, چيت ديوار *tchit divār*, صوندرمه *sondurma*, پرده *perdè*. — en bois, تخته پرده *takhta perdè*. — En maçonnerie, كاركير پرده *kiārguir perdè*. — Membrane qui sépare l'intérieur des fruits, زار *zār*, t.; پرده *perdè*, p.

Cloisonner, v. a., چيت ديوارا *tchit dïvār it*, صوندرمه ياپمق *sondurma ïapmaq*, t.

Cloître, s. m., monastère, مناستر *monāstir*, t.; صومعه *savma'a*, pl. a. صوامع *savām'y*. — Galerie avec cour au milieu, مناسترك بر دائره‌سی *monāstiruñ bir dāïrèci*, t.

Cloîtré, e, adj., مناستر بند *monastir bend*, a.-p.

Cloîtrer, v. a., جبراً مناستره كيردرمك *djebren monāstirè guirdurmek*, مناسترده حبس ا *monāstirdè haps it*, a.-t.

Clopin-Clopant, adv., دوشه‌رك قالقه‌رق *duchèrek qālqaraq*, اقسه‌رق يوريمك *aqsaraq ïurumek*, t.

Clopiner, v. n., يكه‌رك برلز يوريمك *ïeguèrek ïurumek*, اقسمق *bir az aqsamaq*, t.

Cloporte, s. m., دوه‌جك *devèdjik*, تسبيح بوجكی - قوردی *tesbïh beudjèï, qourdy*, t.

Clore, v. a., fermer, قپامق *qapāmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.; سدّ ا *sedd it*. — les passages, كچيدلری بغلمق *ketchidlèri baghlamaq*. — l'œil, كوز قپامق *gueuz qapāmaq*. — la bouche, empêcher de parler, اغزی قپاتمق *aghzi qapātmaq*. — Achever, terminer, بتورمك *biturmek*, t.; تاملمق *tamāmlamaq*. — Entourer de, ديوار - چيت ايله قپاتمق *divār, tchït ilè qapātmaq*, t. — Clos, fermé, قپالو *qapālu*, t., مسدود *mesdoud*, a. — A huis clos, à portes fermées, قپولر قپالو اولدرق *qapouler qapāly olaraq*. — Yeux clos, كوز قپاياه‌رق *gueuz qapāïaraq*.

Clos, s. m., چوره‌سی قپالو تارلا *tchevrèci qapālu tārlā*, t.

Clossement, cri de la poule. Voy. Gloussement.

Closser. Voy. Glousser.

Clôture, s. f., چت - چیت *tchit*, چورنتی *tchevrinti*. — Action de terminer, اتمام *itmām*, ختم *khatm*. — d'un compte, قطع حساب *qath'y hyçāb*. — d'une assemblée, اختتام مجلس *ykhtitāmi medjlis*, a.

Clou, s. m., morceau de métal à tête et à pointe, اکسر *ekser*, چیوی *tchivi*, t.; میخ *mykh*. — gros, ایری اکسر *iri ekser*. — Petit, اوفاق اکسر *oufāq ekser*. — pointu, اوجی سوری اکسر *oudjou sivri ekser*. — à tête, دپه‌لو اکسر *tepèlu ekser*. — à crochet, قرغه بورونی اکسر *qargha bourouni ekser*. — de girofle, قورو قرنفل *qourouqaranfil*. — Furoncle, قبارجق *qabārdjyq*, چبان *tchibān*, t.; de mer, coquillage, بر جنس صدف *bir djins sadef*, t.

Cloucourde, s. f., قره‌موق *qaramouq*, t.

Clouer, v. a., attacher avec des clous, میخلمق *mykhlamaq*, چیویلمک *tchivîlèmek*, اکسر ایله یاپشترمق *ekser ilè ïāpichturmaq*. — des planches, تخته میخلمق *takhta mykhlamaq*, t.

Clouter, v. a., اکسرلمک *ekserlemek*, خرده قباره ایله دوناتمق *khourdè qabārè ilè donātmaq*, t.

Clouterie, s. f., fabrique de clous, اکسر کارخانه‌سی *ekser kiārkhānèci*. — Commerce de clous, اکسرجیلک *ekserdjîlik*, t.

Cloutier, s. m., اکسرجی *ekserdji*, t.

Cloutière ou Clouvière, s. f., اکسرجی مسطبه‌سی *ekserdji masthabaci*, t.-a.

Club, s. m., جمعیّت *djem'ïïet*, a.

Clubiste, adj., اهل جمعیّت *ehli djem'ïïet*. a.

Cludiforme, adj., اکسر شکللی *ekser chekilly*, t.-a.

Clymène, s. f., plante, قراکوز *qarākuz*, a.

Clystère, s. m., حقنه *hoqna*, pl. a. حقن *hoqan*. — Donner un clystère, حقنه صالمق - ویرمک *hoqna sālmaq, vîrmek*. — Prendre un clystère, اختقان ا *yhtiqān it*.

Clystériser, v. a., حقنه ویرمک *hoqna vîrmek*, a.-t.

Coaccusé, e, s., هم متّهم اولان *hem muttehim olān*, a.-t.

Coactif, ive, adj., زورلایجی *zorlāïdji*, t.; مجبر *mudjbir*. — Pouvoir —, قوّت مجبره *qouvvèti mudjbirè*, a.

Coaction, s. f., زور *zor*, t.; جبر *djebr*, قهر *qahr*, a.

Coadjuteur, s. m., ملازم *mulāzim*, a. — d'un prélat, پسقوپوس ملازمی *pisqopos mulāzimi*, t.-a.

Coadjutorerie, s. f., ملازملک *mulāzimlik*, a.-t.

Coagulation, s. f., قویولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

Coagulé, e, adj., قویولنمش *qouïoulanmich*, قویو *qouïou*, t.; تخمیر اولنمش *takhmîr olounmich*, a.-t.

Coaguler, v. a., قویولتمق

qoïoulatmaq, قويولمق *qouïoulamaq*, پكشترمك *pekichturmek*, يوغرلمق *ïoghourlamaq*. — Se coaguler, يوغرتمق *ïoghourtmaq*, t.; تخمير ا *takhmír it*, قويولنمق *qoïoulanmaq*, پكشمك *pekichmek*, انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

Coagulum, s. m., terme de chimie, قويولنمش نسنه *qoïoulanmich nesnè*, t.

Coalescence, s. f., امتزاج *imtizādj*, a.

Coalisé, e, adj., متّفق *muttefiq*, a.

Coaliser (Se), v. a., برلشمك *birlechmek*, اتّفاق ا - باغلمق *ittifāq it*, *bāghlamaq*, عقد اتّفاق ا *'aqdi ittifāq it*, a.-t.

Coalition; s. f., union intime de plusieurs substances, برلشمه *birlechmè*, t.; امتزاج *imtizādj*, a. — Confédération de plusieurs puissances, اتّفاق *ittifāq*, a.; برلشمه *birlechmè*. — Puissances coalisées, دول متّفقه *duvèli muttefiqa*, a.

Coassement, s. m., قربغه اوتمه‌سی - سسی *qourbagha eutmèci*, *cessi*, t.

Coasser, v. n., قربغه اوتمك *qourbagha eutmek*, t.

Cobalt ou Cobolt, s. m., substance minérale dont on tire l'arsenic, زرنيخ طاشی *zernykh thāchi*, a.-t.

Cocagne, s. f., (pays de), بوللق *bollouq ïer*, كثرت و بركتی چوق بر *kesretu bereketi tchoq bir memleket*, a.-t.

Cocarde, s. f., نشان *nichān*, شابقه نشانی *chābqa nichāni*, شابقه اوزرنه قونلان ملت نشانی *chābqa uzerinè qonylān millet nichāni*, t.

Cocasse, adj. com., خوراطه‌جی *khorāthadji*, t.

Coccyx, s. m., os à l'extrémité du sacrum, قويرق صوقمی *qouïrouq soqoumy*, بزدم كميكی *bezdum guemigui*, t.; عصعص *'ous'ous*, a.

Coccus, s. m., ou Kermès. Voy. ce mot.

Coche, s. m., espèce de voiture, اورتولو قوچی *eurtulu qoutchou*, قوچی *qoutchou*. — Coche d'eau, بازار قايغی *bāzār qāïghy*, t.

Coche, s. f., entaille, كرتك *kertik*, p.; كز *guez*, p. — de flèche, اوق كزی *oq guèzi*. — Faire une coche à un bâton, دكنكی كرتمك *deïnègui kertmek*. — Coche, truie, طوكز ديشيسی *doñouz dichíci*, t.

Cochemar. Voy. Cauchemar.

Cochêne, s. m., cormier sauvage, يبان اوس اغاجی *ïabān uves aghādji*, t.

Cochenillage, s. m., قرمزی صويی *qyrmizi souii*, t.

Cochenille, s. f. — La couleur, قرمز *qyrmyz*, قيرمزی *qyrmizi*, چچك بوياسی *tchitchek boïāci*. — L'insecte qui la produit, قرمز بوجكی *qyrmiz beudjègui*, t.

Cochenillé, e, adj., قرمز ايله

بویانمش *qyrmiz ilè boïānmich*, t.

Cocheniller, v. a., قرمز ایلـه بویاتمق *qyrmiz ilè boïātmaq*, t.

Cocher, s. m., عربه‌جی *'arabadji*. — Le Cocher, constellation, ماسك العنان *mācik ul-'ynān*, قاعد *qā'yd*, a.

Cochère, s. f. (Porte), عربـه کیره‌جك قپو *'araba guyredjèk qapou*, t.

Cochet, s. m., خروسجق *khorosdjyq*, خروس پلیجی *khoros pílidji*, t.

Cochevis, s. m., alouette huppée, چکك قوشـی *tchekik qouchi*, ابقلو تویغار قوشی *ibyqlu touïghār qouchou*, t.

Cochléaria, s. m., herbe, قاشق اوتی *qāchyq oty*, t.

Cochon, s. m., طوکوز - طوکـز *doñouz*, vulg. *domouz*, t.; خنزیـر *khynzyr*, pl. a. خنازیر *khynāzyr*. — de lait, طوکز یوربسی *dhoñouz ïāvrouçou*, طوکـز انیکی *dhoñouz enigui*. — Cochon, t. de métallurgie, sorte de scories, برنوع معدن بوقی *bir nev'y ma'den boqou*, t.

Cochonner, v. n., en parlant de la truie qui fait ses petits, طوکوز انیکلری طوغرمق *dhoñouz enïklèri dhogourmaq*. — Cochonner, v. a., au fig., faire mal, salement, grossièrement un ouvrage, برایشی فنا ایشلمك *bir ichi fenā ichlèmek*, مردارلمق *mourdārlamaq*, t.

Cochonnerie, s. f. pop., chose sale, مردارلق *mourdārlyq*. — Faire des cochonneries, مردارلق ا *mourdārlyq it*, t.

Coco, s. m., fruit du cocotier, هندستان جوزی *hindistān djevizi*, t.; نارجیل *nārdjil*, a.

Cocon, s. m., ایپك قوزه‌سی *ipek qozāci*, ou simpl. قوزه *qoza*, t.

Cocotier, s. m., هندستـان جوزی آغاجی *hindistān djevizi aghādji*, t.

Coction, s. f., digestion des alimens, معده‌ده طعامك پشمه‌سی *my'dèdè tha'muñ pichmècï*, a.-t.; نضج غدا *nazdji ghadā*, a. — Cuisson, پشش *pichich*, پشورش *pichurich*.

Cocu, s. m., دیـوس *deïous*, دیوز *deïouz*, a.-p.; کراته *kerāta*. — et content, کدی *guidi*, قالطبان *qāltabān*, t.

Cocuage, s. m., état du cocu, کراتهلـك *kerātalik*, کدیلك *guidilik*, قالطباناق *qāltabānlyq*, t.

Cocufier, v. a., دیوزا *deïouz it*, t.

Cocyte, s. m., fleuve des enfers, انهار جهنمك بر نهری *enhāri djehennèmuñ bir neheri*, a.-t.

Code, s. m., قانون نامه *qānoun nāmè*, p.; مجموعهٔ قوانین *madjmou'aï qavānīn*. — pénal, جـزا قانون نامه‌سی *djezā qānoun nāmèci*, a.-t.

Codétenteur, s. m., بیلـــه طوتیجی *bílè thoutidji*, t.

Codex, s. m., collection de lois, قوانین مجموعه‌سی *qavānīn medjmou'aci*. — Pharmacopée ou col-

lection de remèdes, علاج دفتری *'ylādj defteri*, a.-t.

Codicille, s. m., ضمیمهٔ وصیّت *zamîmèï vaciïet*, ضمّ ضکره‌دن اولنمش وصیّت *soñradan zamm olounmich vaciïet*, t.-a.

Codille, s. m., بر نوع اویون *bir nev'y oïoun*, t.

Codonataire, adj. com., بغشلمه اورتاغی *baghichlama ortāghy*, t.; مشارك الی الهبة *muchārik ilal-hibet*, a.

Coecum, s. m., کودن بغرصاق *gueuden baghersāq*, t.; عفج *'rfdj*, pl. اعفاج *y'fādj*, a.

Coercible, adj. com., بریره *bir ïerè syghdurilur*, t.; صغدریلور استیعابی ممکن *isty'ābi mumkin*, a.-t.

Coercitif, ive, adj., قهری *qahri*, a.; زورلیان *zorlaïān*, t.

Coercition, s. f., قهر *qahr*, a.; زور *zor*, p.-t.

Co-État, s. m., پادشاهلق اورتاغی *padichāhlyq ortāghy*, t.; حصّه‌دار حکومة *hussèdāri hukioumet*, a.-t.

Coéternel, le, adj., ابدیتده برابر - مساوی *ebediïettè berāber, muçāvi*, a.-t.

Cœur, s. m., partie noble de l'animal, principe de la vie, یورك *ïurek*, کوکل *gueuñul*, t.; قلب *qalb*, pl. a. قلوب *qouloub*; دل *dil*, p. — Palpitation du —, یورك دتره‌مسی *ïurek titrèmèci*, خفقان قلب *khafaqāni qalb*. — Mal de cœur et d'estomac, یورك اغریسی *ïurek aghrycy*, یورك بوریسی *ïurek bouroucy*. — Soulèvement de —, یورك بولانمه‌سی *ïurek boulānmaci*. — Cœur, siége des passions, فواد *fuwād*, a.; دل *dil*, درون *deroun*, p. — Il a le cœur attristé, مکدّر الفواددر *mukedder ul-fuwāddur*. — Cela me brise le cœur, بوکیفیّت یورکمی پارچه پارچه ایدر *bou keïfiïet ïureguimi pārtcha pārtcha ider*. — Qui a le cœur sincère, خالص الفواد *khālis ul-fuwād*. — Il a le cœur navré, مجروح الفواددر *medjrouh ul-fuwādtur*. — Avoir à cœur, prendre à cœur une chose, s'y intéresser, جان و کوکلدن استمك *djān vè gueuñulden istèmek*. — Se ronger le cœur, s'affliger, مکدّر اولمق *mukedder olmaq*. — Cœur, penchant et disposition de l'âme, خوی *khouï*, ایچ *itch*, t.; نفس *nefs*, a. — C'est un bon cœur, کوزل خویلو *guzel khouïlu*. — C'est un mauvais —, فنا ایچی *itchi fenā*. — Cœur gâté, ایچی چورك *itchi tchuruk*. — dur, طاش کبی *thāch gulbi bir ïurek*. — de pierre, طاش یورکلو *thach ïureklu*. — Cœur, courage, vigueur, یورکلیلك *ïureklilik*, t.; غیرت *ghaïret*. — Homme de cœur, غیرتلو *ghaïretlu bir ādem*. — Il n'a pas de cœur, غیرتسزدر *ghaïretsyz dur*. — Relever le cœur, rendre du courage, قوّت قلبی تازه‌لمك

qouvvèti qalbi tāzèlemek. — Je n'ai pas le cœur à cela, je n'en ai pas envie, جانم استمز *djānum istemez*, هوسم يوقدر *haveçum ïoqtur.* — Il a le cœur porté à cela, قلبي فلان شيئه مائلدر *qalbi felān cheïè māïldur.* — Du fond du cœur, درون دلدن *derouni dilden.* — Dilatation du cœur, contentement, كوكل چلهسي *gueuñul âtchilmacy.* — Milieu, intérieur, اورتا *orta*, ايچ *itch*, درون *deroun*, كوبك *gueubek*, قلبگاه *qalbguiāh.* — Au cœur de l'hiver, قيشك اورتاسنده *qychuñ ortācindè.* — Le cœur de la ville, شهرك كوبكي *chehruñ gueubegui.* — Au cœur du royaume, قلبگاه ملكك *qalbguiāhi mulktè.* — Affection, كوكل بغلمهسي *gueuñul baghlamacı*, t.; عشق *'ychq*, محبّت *mouhabbet.* — Gagner le cœur de quelqu'un, بر كمسنهنك قلبني جلب ايلمك *bir kimesnènuñ qalbini djelb eïlèmek.* — Ils n'ont qu'un cœur et qu'une âme, جسم وجان كبي درلر *djism vè djān guibi durler.* — Par cœur, de mémoire, ازبردن *ezberden.* — Apprendre par —, ازبرلمك *ezberlèmek.* — De bon cœur, volontiers, كوكل خوشلغيله *gueuñul khochlyghilè.* — A contre cœur, استميه رك *istemïèrek.* — Mon cœur, terme de tendresse, جانم *djānum.* — Ami de cœur, celui qu'on aime tendrement, كوكل دوستي *gueuñul dosti*, جان دوستي *djān dosti.* — Cœur, l'intérieur, le fond de l'âme, ضمير *zamir*, pl. ضمایر *zamāïr*, a.; درون *deroun.* — Ouvrir son cœur à quelqu'un, يوركي آچمق *ïuregui âtchmaq*, كشف درون ايلمك *kechfi deroun eïlèmek.* — Parler à cœur ouvert, صفوت قلب ايله سويلمك *safvèti qalb ilè seuïlèmek.* — Le cœur ou l'intérieur d'un fruit, يميش ايچي *ïemich itchi.* — de chou, لحنه ايچي *lahana itchi.* — Avoir sur le cœur, garder rancune, كين طوتمق *kin thoutmaq.* — Carte marquée d'un cœur, اويون كاغدينك قلب نشاني *oïoun kiāghydinuñ qalb nichāni*, t.

Coexistence, s. f., وارلقده برابرلك *vārlyqta berāberlyq*, t.; هم هستي *hem hesti*, p.

Coexister, v. n., وارلقله برابر اول *vārlyqta berāber ol*, t.

Coffin, s. m., petit panier d'osier, كوفه *kioufè*, t.

Coffre, s. m., صندوق *sandouq*, pl. a. صناديق *sanādyk*.

Coffre-Fort, s. m., آقچه صندوغي *aqtchè sandoughy*, t.

Coffrer, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq.* — Il n'est plus usité dans ce sens; il signifie familièrement mettre en prison, زندانه قومق *zindānè qomaq*, t.

Coffret, s. m., صندوقچه *sandouqtchè*, صندوقجغز *sandouqdjighaz*, t.

COFFRETIER, s. m., صندوقجی *sandouqtchi*, t.

COGNASSE, s. m., ایبان آیوه *ïabān āïvā*, t.

COGNASSIER, s. m., آیوه اغاجی *āïva aghādji*, t.

COGNAT, s. m., parent par les femmes, قاری طرفندن اقربا *qāry tharafinden aqrabā*, t.-a.

COGNATION, s. f., قاری طرفندن اولان خصملق *qāry tharafinden olān khycymlyq*, t.

COGNÉE, s. f., بالته *bālta*, کسر *kecer*, t.

COGNE-FÉTU, s. m., بوش شیشه چوق یوریلان *boch cheïè tchoq ïouroulān*, t.

COGNER, v. a., frapper pour enfoncer, etc., قاقمق *qaqmaq*, ou simplement frapper, اورمق *ourmaq*. — Se cogner, heurter, v. réfl., اورلمق *ouroulmaq*, اورنمق *ourounmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, چاتمق *tchatmaq*, t. — Il s'est cogné la tête contre la porte, باشنی قپو اوزرینه چارپدی *bāchini qapou uzerinè tchārpty*.

COHABITATION, s. f., برابر کچنمه *berāber guetchinmè*, بله اوتورمقلق *bilè otourmaqlyq*, t.; اتحاد معاشرت *ittihādi mou āchèret*, a.

COHABITER, v. n., بله اوتورمق *bilè otourmaq*, برابر کچنمک *berāber guetchinmek*, برابر یاتمق *berāber ïātmaq*, t.

COHÉRENCE, s. f., اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلک *bitichiklik*, t.; ارتباط التصاق *iltyçāq*, *irtibāth*, a.

COHÉRENT, adj., بتشک *bitichik*, اولاشق *oulāchyq*, مرتبط *murtebyth*, متصل *mouttacyl*, a.

COHÉRITIER, IÈRE, adj., میراثده مشترک *mirāstè muchterik*, میراثه شریک *mirācè chèrik*, a.-t.

COHÉSION, s. f., یاپشقلق *ïāpichmaqlyq*, t.; یاپشقلق التصاق *ïāpichyqlyq*, *iltiçāq*, a.

COHORTE, s. f., corps d'infanterie, بولک *beuluk*, یایا بولکی *ïāïā beuluguy*, t.; گروه پیادگان *gurouhi piādèguiān*, p. — En poésie, toutes sortes de gens de guerre, جنکجی *djenkdji*. — Toutes sortes de gens, خلق *khalq*, a.

COHUE, s. f., assemblée tumultueuse, شماتهلو جمعیّت *chamatalu djemïiet*, برالای شماتهجیلر *bir alāï chamātadjiler*, t.

COI, COITE, adv., tranquille, راحت *rāhat*, آسوده حال *āçoudè hāl*, p.-t.; دغدغهسز *daghdaghasyz*. — Se tenir coi, آسوده حال او *āçoudè hāl ol*.

COIFFE, s. f., باش اورتوسی *bāch eurtuçu*. — particulière aux femmes, تاقیه *tāqya*, هاطوز *hāthoz*. — de nuit, کیجهلک *guidjèlik*. — Serre-tête, باش باغلغی *bach bāghlyghy*, t. — Membrane que quelques enfans apportent sur la tête en venant au monde, نقاب *nyqāb*,

a. — Enveloppe membraneuse des plantes, قبوجـــق *qaboudjouq*, t.; غلاف *ghylāf*, a.

Coiffé, e, adj., باش بغلمش *bāch baghlamich*. — Né coiffé, né sous une bonne étoile, نيك اختر *nîk akhter*, p.

Coiffer, v. a., une femme, باش بغلمق - اورتمك *bāch baghlamaq, eurtmek*, صاچلره دوزن ويرمك *sātchlara duzen vîrmek*. — Se Coiffer, v. réfl., mettre sa coiffure, en parlant d'une femme, صاچلرينى دوزمـــك *sātchlarini duzmek*. — Mettre son turban, en parlant d'un homme, صـــارق صارمق *sāryq sārmaq*. — Coiffer une bouteille, شيشه‌يى مهرلمك *chîchèï muhurlèmek*. — S'engouer, كوكل ويرمـــك *gueuñul vîrmek*, غرصلو او *gharazlu ol*. — d'une personne, d'une opinion, عقلـى بر كمسنه ياخود بر رأيه صارمق *'aqly bir kimesnè ïākhod bir reïè sārmaq*, a.-t.

Coiffeur, euse, s., باش باغى دوزدیجى *bāch bāghy duzedîdji*, t.

Coiffure, s. f., tout ce qui se met sur la tête, باش اورتوســـى *bāch eurtuçu*, باش باغى *bāch bāghy*. — Celle des musulmans, le turban, عمامه *'ymāmè*, صارق *sāryq*, قاوق *qāvouq*. — La calotte ou bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*. — Le chapeau des Européens, شابقه *chābqa*, t.

Coin, s. m., angle, كوشه *kiouchè, kieuchè*, p.; بوجاق *boudjaq*. — de la rue, زوقاقك كوشه باشى *zoqāquñ keuchè bāchi*. — Coin de l'œil, كوز قويروغى - اوجى *gueuz qouïroghou, oudjou*, t.; كوشهٔ چشم *keuchèï tchechm*. — Faire un signe du coin de l'œil, كوز ايله اشارت ايتمك *gueuz ilè ichāret itmek*. — Coin d'un châle, fleurs, palmes dans les coins, كوشه *keuchè* (les châles qui ont de ces palmes aux quatre coins se nomment كوشه‌دار *keuchè-dār*). — Un petit coin, بر كوشه‌جك *bir keuchèdjik*. — Se cacher dans un coin, بر كوشه‌ده كزلنمك *bir keuchèdè guizlenmek*. — Les quatre coins de la terre, اقطارو اطـــراف عالم *aqthāru ethrāfi ā'lem*. — Coin, portion de logis, réduit caché, اوك بوجاغى *evuñ boudjāghy*. — Coin aux ordures, سپرنديلك *supurundilik*. — Coin, outil de fer pour fendre, قامه *qāma*, چوى *tchivi*. — Enfoncer un —, چوى صوقمـــق *tchivi soqmaq*. — Poinçon pour l'argenterie, sa marque, دامغه *dāmgha*. — Marqué au coin, contrôlé, دامغه‌لو *dāmghalu*, t. — Fer gravé pour frapper la monnaie, سكه *sikkè*, a. — Marqué au coin, سكه‌لو *sikkèlu*. — Marquer une monnaie au coin, سكه‌لمك *sikkèlèmek*.

Coin ou Coing, s. m., fruit du cognassier, ايوا *aïvā*, t.; سفرجل *seferdjel*, pl. a سفارج *sefāridj*.

Coïncidence, s. f., برى برينـه

چانشمه *biri birinè tchātichma*, t.; مقارنت التقا *muqārenet iltiqā*, a. — de deux lignes, تلاقی خطین *telāqii khattheïn*. — de deux surfaces, مقارنت سطحین *mouqāreneti satheïn*.

Coïncident, e, adj., بری بربنه چانشان *biri birinè tchātichān*, بری بربنه متلاقی اولان *biri birinè mutelāqi olān*, a.-t.

Coïncider, v. n., s'ajuster l'un sur l'autre, - بری بربنه چانشمق *biri birinè tchātichmaq*, قاوشمق *qāvouchmaq*. — Au fig., en parlant des événemens, برابرجه وقوع بولمق *berāberdjè vuqou' boulmaq*, بر وقتده راست کلمک *bir vaqytè rāst guelmek*.

Coïon, s. m., terme bas, poltron, lâche, مخنث *moukhannes*, a.

Coïonner, v. a., t. bas, se moquer de quelqu'un, ذوقلنمک *zevqlenmek*, t. — Coïonner, v. n., dire des coïonneries, خلط ایتمک *khalth itmek*, a.-t.; هرزه سویلمک *herzè seuïlèmek*, p.-t.

Coïonnerie ou Coïonnade, s. f., farce, مسخره لق *maskharalyq*, هرزه *herzè*, p. — Bassesse de cœur, الچقلق *altchaqlyq*, t.

Coït, s. m., سکش *sikich*, t.; جماع *djimā*, a.

Col ou Cou, s. m., (on prononce *kou* lorsqu'il signifie la partie du corps qui joint la tête aux épaules, et *kole* dans toutes les autres acceptions). Partie du corps qui joint la tête aux épaules, - بیون - بوین بوین *boïoun*, t.; رقبة *raqabet*, عنق *'unq*, a.; کردن *guerden*, p. — Allonger le cou, بویون اوزاتمق *boïoun ouzātmaq*. — Tendre le —, se soumettre, بویون ویرمک *boïoun virmek*. — Couper le —, بویون بوغازلامق اورمق *boïoun ourmaq*, *boghāzlāmaq*. — Qui a un long cou, اوزون بویونلو *ouzoun boïounlu*. — Sauter au cou de quelqu'un, l'embrasser, قوجاقلمق *qoudjāqlamaq*. — Col d'un vêtement, یقه *ïaqā*. — Col de chemise, کوملک یقه سی *gueumlek ïaqaci*. — de la matrice, دول یتاغی *doul ïataghy*. — de la vessie, قاوق بوغازی *qāvouq boghāzi*. — Col, passage étroit entre deux montagnes, بوغاز *boghāz*, t.; دربند *derbend*, p.

Colature, s. f., séparation d'une liqueur d'avec quelques matières grossières, سوزمه *seuzmè*, t. — Colature ou sirop de chicorée, هندبا سوزمه سی *hindibā seuzmèci*, t.

Colchique, s. f., plante, مخمور چیچکی *makhmour tchitchègui*, t. Voy. Cynocrambe.

Colcotar, s. m., قره بوبانک صاریسی *qara boïānuñ sāroucy*, t.

Colère ou Colère-Morbus, s. m., قولرا علتی *qolerā 'yllèti*, قولرا موربوس *qolerā morbous*, t.; هیضة *heïzat*, a.

Colère, s. f., irritation violente, اوکه *euké*, اویکه *euïkè*, دارغنلق

dārghounlyq, t.; غضب *ghazab*, a; خشم *khychm*, p. — Se mettre en colère, غضبه گلمك *ghazabè guelmek*. — Mettre quelqu'un en colère, طارلتمق اغضاب ا *dhāryltmaq*, t.; *'yghzāb it*. Voy. ALLUMER. — Qui est en colère, غضبه گلمش *ghazabè guelmich*. — Appaiser la colère, غضبی تسکین ا *ghazabi teskīn it*, a.-t.

COLÈRE, adj. com., طارغون *dhārghoun*, t.; غضوب *ghazoub*, a. — En parlant d'une femme, غضوبه *ghazoubè*, a.

COLÉRIQUE, adj. com., enclin à la colère. Voy. COLÈRE, adj. — Celui ou celle qui est atteint du coléra-morbus, هیضه علتنه مبتلا *heïza 'ylletinè mubtela*, a.-t.; dans ce cas on écrit mieux Cholérique.

COLIART, s. m., آق قیا بالغی *âq qaïā bālyghy*, t.

COLIFICHET, s. m. Voyez BAGATELLE.

COLIMAÇON, s. m. Voy. LIMAÇON.

COLIMB, COLIMBE ou COLIN, s. m., poule d'eau, قره بطاق *qara bathāq*. — Morue noire, بر نوع مورنه بالغی *bir nev'y mourouna bālyghy*, t.

COLIN-MAILLARD, s. m., jeu, کوز بغلمه اویونی *gueuz baghlama oïouni*, کوز اویونی *gueuz oïouni*, قراجه چپیش اویونی *qarādja tchepich oïouni*, t.

COLIQUE, s. m., قولنج *qouloundj*, سانجی - سانجو *sandjou*, بغرسق *baghyrsaq aghryci*, اغریسی قولنج *qouloundj'yllèti*. — venteuse, قولنج ریحی *qouloundji rihi*. — J'ai la colique, سانجیم وار *sandjum vār*. — Colique d'estomac, قولنج معده *qouloundji m'ydè*, t.-a.

COLLABORATEUR, TRICE, s., بیله ایشلین *bilè ichlëïen*, ایش اورتاغی *ich orthāghy*, t.; معین *mou'īn*, a.

COLLABORATION, s. f., ایش اورتاقلغی *ich ortāqlyghy*, t.; اعانت *y'ānet*, a.

COLLAGE, s. m., یاپشدرمه *ïāpichturma*, t.

COLLATÉRAL, E, adj., pl. collatéraux, نسب العرض *neceb ul-'ourz*, عن الکلالة *'an elkelālet*. — Héritier, وارث عن الکلاله *vāris an el-kelālè*. — Parent collatéral, éloigné, اوزاق قریب *ouzāq khycym*, t.; خصم عن الکلالة *qarīb 'an elkelālet*. — En t. de géographie, points collatéraux, points, les points qui se trouvent au milieu des points cardinaux, اورته کرته لر *orta keurtèler*, t.; درجات متوسطه *deredjāti mutevassitha*. — Les points du nord-est, du nord-ouest, du sud-ouest et du sud-est, sont les quatre points ou vents collatéraux, پویراز و قره یلی و کششلمه و لدوس درجات اربعهٔ متوسطه ریاحندندر *poïrāz vè qaraïèli vè kechichlemè vè lodos, deredjāti erba'aï mutevassitha riāhindendur*.

COLLATIF, TIVE, adj., توجیه

اولنه بیلور *tevdjih olouna bilur.* — Dignité collative, ممکن التوجیه اولان منصب *mumkin uttevdjih olān mançoub,* a.-t.

Collation, s. f., action de comparer la copie d'un écrit avec son original, اصلی یی صورتی ایله تطبیق و مقابله ایلمه سی *aslii sourèti ilè tathbyq u mouqābelè eïlèmèci.* — Repas léger, قهوه التی *qahvè âlty,* t.

Collation, s. m., action ou droit de conférer un bénéfice, توجیه حقی *tevdjihi haqqy,* a.-t.

Collationner, v. a., comparer une copie avec l'original, صورتی اصلی ایله تطبیق و مقابله ا *soureti asli ilè thatbiq u mouqābelè it.* — Faire le repas qu'on appelle collation, قهوه التی ا *qahvè alty it.*

Collationné, adj., comparé, تطبیق اولنمش *thatbiq olounmich,* a.-t.

Colle, s. f., طوتقال *thoutqāl,* چرش - چریش *tchirich.* — Colle-forte, دری طوتقالی *deri thoutqāly,* t.; غرا جلود *ghyraï djouloud,* a. — Colle à bouche ou de poisson, بالق طوتقالی *balyq thoutqaly.* — Colle de farine, اون چریشی *oun tchirichi.* — terme bas et populaire, lourde menterie, یالان دوزمه *ïalān, duzmè.* — C'est une colle, اختراع در بو *ikhtirā' dur bou,* a.-t.

Collé, e, adj., enduit de colle, چرشلنمش طوتقاللو *tchirichlenmich, thoutqallu,* t.

Collecte, s. f., levée des impositions, نقود میریه دیوشرمه سی *nouqoudi mirïè dechirmèci,* تحصیل تکالیف *tahsili tekiālif,* a.; جابیلک *djābilik,* t. — Faire la levée des impositions, اموال میریه یی تحصیل ا *emvāli mirïeï tahsil it.* — Quête, اقچه دیوشرمه سی *aqtchè divchurmèci.* — Faire une collecte, اقچه دیوشرمک *aqtchè divchurmek,* t.

Collecteur, s. m., celui qui fait la collecte, جابی *djābi,* دوشریجی *divchuridji,* t.; تحصیلدار *tahsïldār,* a.-p.; محصّل *mouhassyl,* a.

Collectif, ive, adj., جامع *djāmy'.* — Nom —, اسم جامع *ismi djāmy',* a.

Collection, s. f., recueil, مجموعه *medjmou'a,* مجمع *medjma',* *medjmï',* a. — Compilation d'ouvrages qui ont des rapports ensemble, دیرنتی *dirínty,* برکنتی *birkinty,* t.; جمعیّت *djem'yet,* a.

Collectivement, adv., مجموعاً *medjmou'en,* جمیعاً *djemy'en,* a.

Collégataire, s. m., pour Co-légataire, وصیّت ایله ترک اولنمش هبه یه اورتاق *vacïict ilè terk olounmich hibeïè ortāq.*

Collége, s. m., compagnie de personnes qui sont en même dignité, مجلس *medjlis,* زمره *zumrè.* — des cardinaux, قاردیناللرک زمره سی *qārdināllerun zumrèci.* — Lieu

destiné à l'enseignement, مدرسه *medrecè*, a.

Collègue, s. m., قپو يولداش *qapou ïoldāch*, t.; هم منصب *hem mancyb*, همپايه *hempāïè*, p.

Coller, v. a., joindre avec de la colle, طوتقال ايله ياپشترمق *thoutqāl ilè ïāpichturmaq*, چرشلمك *tchirichlèmek*, t. — Coller quelque chose contre un mur, برشئ ديواره ياپشترمق *bir cheïi divārè ïāpichturmaq*. — Enduire de colle, طوتقاللمق *thoutqāllamaq*, طوتقال سورمك *thoutqāl surmek*. — Se coller, v. réfl., ياپشمق *ïāpichmaq*. — Avoir les yeux collés sur une chose, كوز ديكمك *gueuz dikmek*, ديكه ديكه باقمق *dikè dikè baqmaq*, t.

Collerette, s. f., يقه لق *ïaqalyq*, قربلره مخصوص يقه بزى *qarylèrè makhsous ïaqa bezi*.

Collet, s. m., partie de l'habillement qui est autour du cou, — يقه يقا *ïaqā*, قفتان يقه سى *qaftān ïaqaci*. — Sauter au collet de...., saisir au collet, يقه لمق *ïaqalamaq*. — Collet, lacs à prendre des lièvres, طوشان طوزاغى *thavchān thouzāghy*. — Collet de mouton, قيون بوينى *qouïoun boïouni*, t.

Colleté, e, adj., qui a un collier, حلقه لو *halqalu*, a.-t.

Colleter, v. a., يقه لمق *ïaqalamaq*, يقه دن طوتمق *ïaqaden thoutmaq*, بيوندن قاوره مق *boïounden qavramaq*. — Se Colleter, v. récipr., يقه دن طوتشمق *ïaqaden thoutouchmaq*, قوللشمق *qollachmaq*, برى برينى تعنيق ايلمك *birí birini t'aníq eïlèmek*.

Colletin, s. m., pourpoint sans manches, قولسز زبون *qolsyz ziboun*, t.

Colleur, s. m., يافته ياپشتريجى *ïāfta ïāpichturidji*, t.

Collier, s. m., de femme, كردانلق *guerdānlyq*, بوغمق *boghmaq*. — de pierreries, — مجوهر قلاده كردانلق *mudjevher qylādè; guerdānlyq*. — de perles, انجو ديزيسى *indjou dizici*. — d'or, التون زنجيرى *altoun zendjiri*. — Cercle de métal qu'on met au cou des esclaves ou des animaux, بيون حلقه سى *boïoun halqaci*, تصمه *tasma*, t.; طوق *thavq*, pl. اطواق *athvāq*. — Marque naturelle en forme de cercle, qu'on voit au cou de certains oiseaux, حلقه *halqa*, t.; طوق *thavq*. — Pigeon à collier, بيونى حلقه لو كوكرجين *boïouni halqalu guguerdjin*. — Partie du harnois autour du cou, بويندرق *boïoundourouq*.—Collier de colonne, astragale d'un chapiteau, ديرك قوشاغى *direk qouchāghy*.— Mettre ou passer au cou un collier, بويونه كردانلق طاقمق-كچورمك *boïounè guerdenliq thaqmaq, guetchurmek*.

Colline, s. f., دپه *tepè*, باير *bāïr*, اويق *ouïq*, t.; تل *tell*, pl. تلال *tilāl*, a.; پشته *puchtè*, p. — Haute colline, يوكسك دپه *ïuksek tepè*.

Colliquatif, ive, adj., محلل

الاختلاط *mouhallil ul-ākhlāth*, a.

Colliquation, s. f., انحلال الاختلاط *inhilāl ul-akhlāth*, a.

Collision, s. f., طوقش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, t.; صدمة *sadmet*, مصادمة *muçādemet*, تصادم *teçādum*, a.

Colliligants, s. m. pl., بری بری ایله دعوا ایدنلر *biri biri ilè da'vā idenler*, t.

Collocation, s. f., action par laquelle on range les créanciers dans l'ordre où ils doivent être payés, الدجقلولرك اداسیجون تنظیم وترتیبی *āladjaqlulèrun edāci itchoun tanzīm utertibi*, a.-t. — Collocation de l'argent, emploi qu'on en fait en le plaçant, اقچه برلشدرمك *aqtchè ïerlechturmek*.

Colloque, s. m., سویلشمه *seuïlechmè*, t.; مکالمه *mukiālèmè*, a.; محاوره *muhāverè*, a.

Colloquer, v. a., الدجقلولری دفترا *aladjaqlulèri defter it*, داینلری صره‌لرنجه تحریرا *dāïnleri syralerindjè tahrīr it*, a.-t.

Colluder, v. a., الداتمق ایچون سوزی برایتمك *aldātmaq itchoun seuzu bir itmek*, t.

Collusion, s. f., الداتمق ایچون سوز برلکی - اتفاقی *aldatmaq itchoun zeuz birligui*, *ittifāqy*, t.

Collusoire, adj. com., الداتمق ایچون سوز برلکیله اولمش *aldātmaq itchoun seuz birliguilè olmuch*.

Collusoirement, adv., الداتمقده سوز برلکی اولهرق *aldatmaqta seuz birligui olaraq*, t.; کزلو اتفاق ایله *guizlu ittifāq ilè*, a.-t.

Collyre, s. m., سورمه *surmè*, کوز علاجی *gueuz 'rlādji*, t. — Style, instrument qui sert à appliquer le collyre sur les paupières, میل *mīl*, a. — Se mettre du collyre sur les paupières, سورمه کوزه چکمك *surmè gueuzè tchekmek*.

Colocasie, s. f., plante potagère, قلقاس *qoulqās*, باقلا مصری *baqyllaï mysrii*, a.

Colombacé, e, adj., کوکرجین نوعندن *guguerdjin neo'ynden*, t.-a.

Colombage, s. m., صوندرمه قازقلری *sundurmè qāzyqleri*, t.

Colombe, s. f., le pigeon même (ne se dit qu'en poésie et dans le style soutenu), کوکرجین *gueuguerdjin*, t.; حمامه *hamāmè*, a.; کبوتر *kebouter*, p. — constellation, حمامة نوح *hamāmeti nouh*, a.

Colombier, s. m., کوکرجینلك *guguerdjinlik*, t.

Côlon, s. m., le deuxième des gros intestins, کودن بغرساق *guden baghyrsāq*, t.; قولون *qoulon*, a.

Colon, s. m., habitant cultivateur d'une colonie, چفتجی *tchiftdji*. متوطن *mutevettin*, a. — Émigré, کوچ *gueutch*, t.; مهاجر *mouhādjir*, راحل *rāhil*, pl. a. راحلین *rāhilīn*, a.

Colonie, s. f., personnes envoyées d'un pays pour en cultiver un autre, کوچلر *gueutchler*, t.;

مهاجرين *mouhadjirín*, a. — Lieux où l'on envoie des habitans, كوچلر يرى *gueutchler ïeri*, كوچلر اسكان اولنمش يرلر *gueutchler iskiān olounmich ïerler*, t.; امكنة الراحليـــن *emkinet errāhilín*, a.

Colonel, s. m., مير الاى *mír alaï*, t.

Colonnade, s. f., ديرك صره‌سى صره‌لنمش ديركلر *dírek syraci, syralanmich dírekler*, t.

Colonne, s. f., pilier rond, عمود ديرك ـ درك *dírek*, t.; *a'moud*, اعمدة *oumdet*, pl. اعمدة *ā'midet* a.; ستون *sutoun*, p. — de marbre, مرمر ستون *mermer sutoun*. —Division d'une armée, قـــول *qol*. — d'un livre, ستون *sutoun*. — Ce dictionnaire est à deux colonnes, بو لغتـــك صحيفه‌لرى ايكيشر ستونليـــدر *bou loghatuñ sahífèleri ikicher sutounlidur*.

Colophane, s. f., رچنه *retchina*.

Coloquinte, s. f., ابو جهـــل قارپوزى *abou djèhel qārpouzi*, t.; حنظل *hanzal*, a.

Colorant, e, adj., بويايـــان *boïāïān*, رنك ويرنجى *renk virídji*, t.

Coloré, e, adj., رنكلو *renklu*, t.; ملوّن *mulevven*, a.

Colorer, v. a., donner la couleur, رنك ويرمـــك *renk vírmek*, تلوين ا *telvín it*, a.-t. — Au fig., donner une belle apparence à ce qui est mauvais, بد نسنه‌لـــره حسن صورت ويرمـــك *bed nesnèlerè husni souret vírmek*. — Un mensonge, كذبه صورت حقيقـــت ويرمك *kezbè, sourèti haqyqat vírmek*. — Se Colorer, v. pr., رنك بغلمق رنكلنمك *renklenmek*, *renk baghlamaq*, t.

Colorié, e, adj., بويالو *boïālu*, نقشلو *naqchlu*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Colorier, v. a., رنك اورمق *renk ourmaq*, بويـامق *boïāmaq*, نقشلمق *naqichlamaq*. — un tableau, تصويرى نـقـش ا *tasvíri naqch it*, a.-t.

Coloris, s. m., نقشلمه *naqchlama*, t.; نقش الوان *naqch elvān*, a.

Coloriste, s. m., وضع الوانـه ماهر بر نقاش *vaz'y elvānè māhir bir naqqāch*, a.-t.

Colossal, e, adj., افراطلـــه بيوك *ifrāthilè buïuk*, t.; عظيم البيكل *'azím ulheïkel*, a.

Colosse, s. m., statue d'une grandeur démesurée, ديو شكللو صورت *div chekillu souret*. — Personne extraordinairement grande et forte, بغايت جسامتلو و اوزون بويلـــو كمسنه *beghaïet djèçāmetlu vè ouzoun boïlu kimesnè*. — Au fig., ce qui est très-grand, دزمان *dizmān*.

Colostre, s. m., premier lait qui se trouve dans le sein des femmes après leur délivrance, اغوز *aghouz*, t.

Colportage, s. m., كزدرلـوب صاتلمـــه *guezdurilup satilma*, مطره‌بازلق *mathrabāzlyq*, t.

COLPORTER, v. a., faire le métier de colporteur, كزدروب صاتمق *guezdurup sātmaq*, t. — de fausses nouvelles, حوادث كاذبه يى خانه بخانه نشر ا *havādici kiāzibèï khānè bè khānè nechr it*, a.-t.

COLPORTEUR, s. m., زوقاقده كزر *zoqāqta guèzer sātidji*, صاتيجى مطره باز *matırabāz*, t.

COLURE ou LES COLURES, s. m. pl., se dit en terme de géographie de deux grands cercles qui s'entre-coupent à angle droit aux pôles du monde, دوائر متقاطعه *devāïri muteqāth'ya*. — Colure des solstices, دائرهٔ توقف شمس *dāïrèï tevaqqoufi chems*. — Colure des équinoxes, دائرهٔ اعتدال ليل و نهار *dāïrèï y'tidāli leïlu nehār*, a.

COLUTEA ou BAGUENAUDIER, s. m., arbre, يونجه اغاجى *iundjè aghādji*, a.; سنا قلوطة *sena qoloutat*, a.

COLSA ou COLZA, s. m., بر نوع لحنه *bir nev'y lahana*, t.; سلجم *seldjem*, a.

COMBAT, s. m., دوكش *deuüuch, deuvuch*, اوغراش *oghrāch*, t.; جنك *djenk*, p.; محاربه *muhārèbè*, حرب *harb*, pl. حروب *houroub*. — Affaire entre deux armées, محاربه *muhārebè*, مقاتله *mouqātelè*. — singulier, ايكى كشى آراسنده اولان جنك *iki kichi arācindè olān djenk*. — Combat à coups de poings, يومرق دوكشى *ioumrouq deuüuchu*. — Appeler au combat, ميدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*. — Au fig., état d'agitation, تنازع *tenāzu'*, اضطراب *yzthyrāb*, a.; كشمكش *kechmekech*, p. — Contestation, dispute, مناقشه *munāqachè*, مجادله *mudjādelè*. — Opposition de certaines choses entre elles, طوقشمه *doqouchma*, t.; مضاربه *mouzārebè*. — Le combat des éléments, مضاربهٔ عناصر *mouzārebèï 'anācyr*.

COMBATTANT, s. m., جنكجى *djenkdji*, دوكشجى *deuüuchdji*, صواشجى *savāchdji*, t.; مبارز *mubāriz*, p. — Qui combat pour la foi, غازى *ghāzi*. — Une armée de vingt mille combattans, يكرمى بيك نفر جنكجيدن عبارت بر عسكر *ïermi bīn nefer djenkdjiden ybāret bir 'asker*.

COMBATTRE, v. a., attaquer ou soutenir une attaque, جنك ا *djenk it*, p.-t.; دوكشمك *deuüchmek*, صواشمق *savāchmaq*, t. — Résister, مقاومت ا *mouqāvemet it*, t.; محاربه ا *muhārebè it*, a.-t. — les passions, امراض نفسانيه يه مقاومت ا *emrāzi nefsānïiè muqāvemet it*.

COMBIEN, adv. de quantité, قاچ *qātch*, نقدر *neqadar*, نه مقدار *nè myqtār*. — Combien de fois, قاچ كره *qātch kerrè*. — Combien êtes-vous? قاچ كشيسكز *qātch kichisīñyz*. — En combien de temps, نقدر وقت ايچنده *nèqadar vaqyt*

itchiñdè. — Combien? lorsqu'on demande le prix, بهاسی نقدردر *behāci nèqadar dur*. — A combien l'avez-vous acheté? قاچه الدکـز *qatcha aldyñyz*. — Combien, à quel point? نه مرتبه‌ده *nè mertèbedè*. — — Combien? avec exclamation, نقدر *nè qadar*. — Combien il est beau! qu'il est beau! نه کوزلدر *nè guzeldur*.

Combinaison, s. f., arrangement, disposition d'après un plan, دوزن *duzen*, t.; تدبیر *tedbīr*, ترتیب *tertīb*. — Union intime, بری بری ایله اویدرمه *biri biri ilè oïdourma*, t.; انتظام *intizām*, a. — En terme de chimie, union par laquelle les parties de deux corps se joignent pour former un nouveau corps, برلشمه *birlechmè*, t.; ترکـب *terekkub*, اتّحاد *ittihād*, a.

Combiné, e, adj., اویدرلمش *ouïdourilmich*, t.; مرکب *murekkeb*, a.

Combiner, v. a., disposer, arranger d'après un plan, دوزمك *duzmek*, بری بریله اویدرمق *biri biri ilè ouïdourmaq*, دوزن ویرمك *duzen vïrmek*. — Mêler, قرشترمق *qarichturmaq*. — Armées combinées, عساکر متفقه *'asākeri muttefiqa*.

Comble, s. m., ce qui dépasse une mesure, اولچك باشی - طولوسی *eultchek bachi*, *dholoucy*. — Mesure comble, طورقلمه *dhourouqlama*, t.; فضله *fazlè*. — Faîte d'une maison, او اوستی *evustu*, طام *dhām*. — Le plus haut degré, اوج *evdj*, - اقصی *aqsā*. — Le comble de nos desirs, اقصای مرادمز *aqsaï murādumuz*. — Pour comble de...., pour surcroît, ارتق *artyq*. — De fond en comble, entièrement, باکلّیّه *bil-kulliïè*, کلّیّت اوزره *kulliïet uzrè*, a.-t.

Comblement, s. m. (mot peu en usage), طولدرمه *dholdourma*, باشلو ییغمه *bachlu ïighma*, t.

Comblé, e, adj., rempli, طولمش *dholmuch*, طورقلو *dhorouqlu*. — Ravi, enchanté, ممنون *memnoun*, محظوظ *mahzouz*, a.

Comble, adj., plein outre mesure, طوب طولو *thop dholu*, t.

Combler, v. a., remplir une mesure par dessus les bords, طورقلمق *dhourouqlamaq*, اولچکی باشلـو طولدرمق *eultchègui bāchlu dholdurmaq*.-Remplir un vide, طولدرمق *dholdourmaq*. — de biens, de faveurs, عواطف و الطاف ایلـه *'avāthyfu elthāf ilè lebrīz it*. — la mesure, پیمانه‌یی طولدرمق *peïmānèï dholdurmaq*, p.-t.

Combrière, s. f., اغریب آغی *aghrīb âghy*, t.

Comburger, v. a., فوچیلـری اصلاتمق *foutchoulāri islatmaq*, t.

Combustibilité, s. f., یانمقلق *ïanmaqlyq*, t.

Combustible, s. m. Matière —, ینه‌جق نسنه *ïanadjaq nesnè*, t.

Combustible, adj., یانار *ïanār*, یانیجی قابل احتراق *qābili yhtirāq*, a.-t.; *ïānidji*, t.;

Combustion, s. f., action de brûler, يقمقلق *ïaqmaqlyq*, t.; سوزش *souzich*, p.; احتراق *yhtirāq*. — Au fig., grand désordre, grand tumulte dans le peuple, dans un état, فتنه *fitnè*, a.; فتنه‌لك *fitnèlik*, a.-t. — Être en combustion, شورش و اختلاله اولمق *chourich u ykhtilāldè olmaq*. — Mettre en combustion, فتنه قوپارمق *fitnè qoparmaq*, a.-t.

Comédie, s. f., représentation théâtrale, قومديا *qomediā*, تقليد اويونى *taqlïd oïouni*. — Pièce écrite, تقليد اويونه دائر مقاله *aqlïd oïouninè dāïr meqālè*, a.-t. — C'est une comédie, une feinte, une hypocrisie, بوبر اويوندر *bou bir oïoundur*.

Comédien, ne, تقليدجى *taqlïdji*, a.-t.

Comestible, adj. s., يه‌نه‌جك *ïenèdjek*, يه‌نور *ïeneur*. — Comestibles, s. m. pl., vivres, ماكولات *mekioulāt*, pl. a.

Comète, s. f., قويرقلو يلدز *qouïrouqlu iïldyz*, t.; ذو ذوابه *zou zevābè*, a.

Comique, adj. com., qui appartient à la comédie, تقليد اويونه منسوب *taqlïd oïouninè mensoub*. — Plaisant, propre à faire rire, كولدريجى *guldurïdji*, t.; مضحك *mouzhik*, a.

Comiquement, adv., كولدره‌جك منوال اوزره *guldurèdjek minvāl uzrè*, t.; هزل طريقيله *hezl thariqilè*, هزلاً *hezlen*, a.

Comité, s. m., مجلس *medjlis*, مجلس خاص *medjlici khāss*, a.; انجمن *endjumen*, p.

Commandant, s. m., chef de troupe, عسكر باشى - ضابطى *'asker bāchi, zābithi*. — Chef de bataillon, بيك باشى *biñ bāchi*. — d'une place, d'un château, دزدار *dizdār*, p.; محافظ *mouhāfiz*, a. — En parlant d'un commandant européen, قومندان *qomandān*, t.

Commande, s. f., commission, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, p. — Ouvrage commandé ou de commande, اصمارلمه ايشي *ismārlama ichi*, اصمارلنمش شئ *ismārlanmich chèï*, t.

Commandement, s. m., ordre, بيورق *bouïourouq*, امر *emr*, pl. a. اوامر *evāmir*, حكم *hukm*, pl. احكام *ahkiām*. — Injonction, تنبيه *tembïh*. — verbal, اغزدن تنبيه *aghyzden tembïh*. — par écrit, تحريراً امر *tahrïren emr*. — Autorité, pouvoir de commander, بيورمه *bouïourma*, t.; حكومت *hukioumet*. — Commandement, ordre écrit du grand-seigneur et revêtu de son monogramme, فرمان *fermān*, p. — Être sous le commandement, حكمى التنده اولمق *hukmi altindè olmaq*. — Il a le commandement des troupes, عسكر اوزرينه حكومتى واردر *'asker uzerinè hukioumetï vārdur*. — Militairement on se sert également au-

jourd'hui en Turquie pour commandement du mot nouveau قوماندا *qomānda* ou قوماندای *qomandāï*. Voy. à ce mot le *Dictionnaire Turc-Français*. — Bâton de commandement, حکومت دکنکی *hukioumet deïnègui*. — Les commandements de Dieu, احکام الهیّه *ahkiāmi ilahïiè*. — de l'Église, وصایای دین *veçāïāï dín*, a.

COMMANDÉ, E, adj., ordonné, مأمور *me'mour*, a. — Reçu en commission, اصمارلمش *ismārlamich*, t.

COMMANDER, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; امر ا *emr it*. — On lui a commandé telle chose, اکا فلان شیٔ امر ایلدیلر *aña felān cheï emr eïlèdiler*. — Donner une commande à un ouvrier, اصمارلمق *ismārlamaq*, t.; سپارش ا *sipārich it*, p.-t. — Commander un habit, بر روبایی اصمارلمق *bir roubāï ismārlamaq*. — les troupes, عسکره حکم ا *'askerè hukm it*. — Le père commande à ses enfans, پدر کندو اولادینه حکم ایدر *peder guendu evladinè hukm ider*. — Commander, v. a., être élevé au-dessus, مشرف - حوالد او *muchrif, havālè ol*. — Cette colline commande la ville, بو تپه شهرک اوزرینه حواله در *bou tepè chehruñ uzèrinè havalè dur*. — Avoir le commandement sur une armée, عسکر اوزرینه باش - سردار او *'asker uzerinè bāch, serdār ol*.

COMMANDERIE, s. f., زعامت *z'yāmet*. — de Malthe, مالطه جزیره‌سنک زعامتی *māltha djèzirècinuñ z'yāmeti*, t. a.

COMMANDEUR, s. m., زعامت صاحبی *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

COMMANDITAIRE, s. m., مضاربه طریقیله اورتاق *mouzārèbè thariqilè ortāq*, t.

COMMANDITE, s. f., مضاربه اشتراکی *mouzārèbè ichtirāki*, مضاربه طریقیله اورتاقلق *mouzārèbè thariqilè ortāqlyq*, a.-t.

COMME, adv. de comp., de même, کبی *guibi*, t.; مثللو *micillu*, a.-t.; مانند *mānend*, p. — Froid comme glace, بوز کبی صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Comme vous, سزک کبی *sizuñ guibi*. — Comme si, صانکه کوپا که *sanki, goupā ki*. — Comme, adv. de temps, قچانکه *qatchāṅki*, اول زمانکه *ol zemāṅki*. — Comme, dès qu'il entrait, کیردیکی کبی - زمان *guirdigui guibi, zemān*. — Comme je venais, بن کلور ایکن *ben guelur iken*. — Comme, conj.; puisque, vu que, چونکه *tchunki*. — Comme il faut, کرکی کبی *gueregui guibi*. — Comme par le passé, کماکان *kemā kiān*. — Comme, de quelle manière, نوجهیله *nèvedjhilè*, نه صورتده *nè souretdè*. — Comme, combien, نقدر *nèqadar*, نه *nè*. — Comme il est beau, نه کوزل در *nè guzel dur*. — Comme, autant que, قدر *qadar*. — Il n'est pas riche comme lui, انک قدر زنکین دکلدر *anuñ qadar zenguin dèïldur*.

Commémoration, s. f., ne se dit proprement que du jour des morts, ذكر دعای امـوات *zikri dou'āï emvāt.* — En terme familier, mémoire, mention, ذكر *zikr,* a.; ياد *īād,* p.

Commémoratif, ive, adj., ذكر ايدن *zikr iden,* a.-t.

Commençant, te, s., مبتـدی *mubtedi,* a.

Commencement, s. m., ابتـدا *ibtidā,* a.; باش *bāch,* باشلانغج *bāchlanghydj,* t. بدايت *bedāïet,* a. — de l'année, يیل باشی *īil bāchi.* — Dans le commencement, وقت بدايتنده *vaqti bedāïetindè.*

Commencer, v. a., باشلامـق — شـروع باشلـمـق *bāchlamaq,* — مباشرت — اغازا *churou', mubācheret, aghāz it.* — Commencer une chose, بر ايشه باشلـمـق *bir ichè bāchlamaq,* t.

Commendataire, s. m., زعامت صاحبی *z'yāmet sāhibi,* a.-t.

Commende, s. f. Voy. Commanderie.

Commensal, pl. Commensaux, adj. m., همسفره *hemsofra,* p.; طعام ایاقداشی *th'ām aïāqdāchi,* a.-t.

Commensurabilité, s. f., طعام ایاقداشلغی *th'ām aïāqdāchlighy,* a.-t.

Commensurable, adj. com., كرك عدد كرك مقياس ايلـه متناسب اولان *guerek 'aded, guerek miqyās ilè mutenācyb olān.* — Quantités commensurables, مقادير كامله اوزره حسابی ممكن اولان *meqādiri kiāmilè uzrè hyçābi mumkin olān kemiīāt,* a.-t.

Comment, adv. inter., de quelle manière, نه وجهيله *nè vedjhilè,* نه كونه *nè guiounè,* نه شكل *nè chekil,* نيجه *nidjè.* — Comment vous portez-vous? نيجه سكز *nidjè siñyz,* مزاجكز نيجه در *mizādjiñyz nidjè dur.* — Comment cela s'appelle-t-il? بوكا نه ديرلـر *bounā nè dirler.* — Exclamation d'étonnement, نصـل *nacyl.* — Comment avez-vous fait cela? بونی نصل ياپديكز *bounou nacyl īāptiīyz.* — Pour faire répéter un discours qu'on n'a pas compris, نصل اكلامدم *nācyl, aūlamadum.* — Le comment, la manière dont une chose est arrivée, صورتی *soureti,* كيفيت حال *keïfiieti hāl.* — J'ignore le comment, صورتنی بيلمم *sourètni bilmem.*

Commentaire, s. m., sur un livre, شرح *cherh,* تفسير *tefsír,* a. — Interprétation maligne, معنا *m'anā,* a. — Faire des commentaires, معنـا ويرمك — بولمق *m'anā virmek, boulmaq.*

Commentateur, s. m., تفسيرجی *tefsírdji,* a.-t.; مفسّر *mufessir,* شارح *chārih,* a.

Commenter, v. a., un livre, شرح — تفسيرا *cherh, tefsír it.* — sur les actions, les tourner en mauvaise part, معنا ويرمك — بولمق *m'anā virmek, boulmaq,* a.-t.

Commérage, s. m., دیدی قودی *dèdi qodou.* Voy. Bavardage.

Commerçable, adj. com., کچر *guetcher,* t.; رایج *rāïdj,* a.

Commerçant, e, s., تاجر *tādjir,* pl. a. تجار *tuddjār,* بازرکان *bāzirguiān,* p.

Commerce, s. m., négoce, آلش ویرش *ālich virich,* بازرکانلق *bāzyrguiānlyq,* t.; تجارت *tidjāret,* a. — Le corps des commerçans, تجار طایفه‌سی *tuddjār thāïfèci.* — Fréquentation, communication, قونشلق *qonouchlyq,* اختلاط *ykhtilāth,* a. — Commerce de lettres, مکتوبلشمه *mektoublechmè,* مراسله *murāsselè,* a. — Union des sexes, جماع *djimā'.* Voy. Intrigue.

Commercer, v. n., بازرکانلق - آلش ویرش ا *bāzirguiānlyq, ālich virich it,* تجارت ا *tidjāret it,* a.-t.

Commercial, e, adj., تجارته دائر *tidjārètè dāïr,* a.-t.

Commercialement, adv., وجه تجارت اوزره *vedjhi tidjāret uzrè,* a.-t.

Commère, s. f., qui tient ou a tenu sur les fonds un enfant, صاغدج قادن *sāghdidj qādyn.* — Femme curieuse et bavarde, یاکشاق قری *ïāñchāq qary,* ou simplement یاکشاق *ïāñchāq,* t.

Commettant, s. m., وکیل ایدن *vekïl iden,* a.-t.; موکل *muvekkil,* a.

Commettre, v. a., pratiquer, ایشلمک *ichlèmek,* t.; ارتکاب ا *irtikiāb it.* — Un délit, ارتکاب جرم ا *irtikiābi djurm it.* — Un adultère, ارتکاب زنا ا *irtikiābi zinā it.* — Une faute, بر کناه ایشلمک *bir gunāh ichlèmek.* — quelqu'un, le préposer à, نصب - تعیین ا *nasb, ta'ïin it,* تفویض ا *tefvïz it.* — Brouiller deux personnes, ایکی کشی یی بوزشترمق *iki kichïi bozuchturmaq.* — Se commettre avec quelqu'un, بر کمسنه ایله بوزشمق *bir kimesnè ilè bozouchmaq.*

Comminatoire, adj., منذر *munzir,* انذاری متضمن *inzāri mutezammin,* a.

Commis, s. m., employé de bureau, یازیجی *ïāzïdji,* t.; کاتب *kiātib.* Le mot خلیفه *khalifè,* prononcé ordinairement *qalfa,* désigne également un commis d'administration et un garçon de boutique. — Le premier garçon d'une boutique, comme le premier commis d'une administration, se nomment *bāch qalfa.* On nomme aussi un chef de bureau ou premier commis کیسه‌دار *kicèdār, kecèdār,* t.-p.

Commis, e, adj., préposé à, مأمور *me'mour,* a.

Commisération, s. f., اسیرکمکلك *ecïrguèmeklik,* t.; شفقت *chefqat,* مرحمت *merhamet,* a.

Commissaire, s. m., délégué, قومسار *qomsār,* t.; وکیل *vekïl,* a. — de quartier, صو باشی *sou bāchi.* — nommé par le gouvernement pour terminer une affaire spéciale, مباشر

mubāchir, a. — des guerres, ذخيره و علوفه مباشرى *zakhyrè vè 'eulufè mubāchiri.*

Commission, s. f., l'opposé d'omission, fait, action, ايش *ich*, t.; عمل *a'mel.* — Péché de commission, معصيت بالعمل *ma'cïet bil'amel.* — Charge donnée à quelqu'un de faire quelque chose, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, مأمورية *me'mourïet*, امر *emr*, a. — Mandement, حكم *hukm.* — Charge de commissaire, قومسارلق *qomsārlyq*, t. — Réunion de personnes, بر ايشه مامور اولانلرك جمعيّتى *bir ichè mèmour olānleruñ djemïeti.* — Droit prélevé, حق السعى *haqq-ussaï*, a. — Droit d'une commission, بر حمّالك اجرتى *bir hammāluñ eudjrèti.*

Commissionnaire, s. m., chargé de l'achat ou du débit de marchandises, وكيل *vekîl*, a.; يازيجى *ïāzidji*, t.; عامل *a'mil*, a. — Porte-faix, حمال *hammāl.*

Commissure, s. f., jonction, چاتش *tchātich*, قاوشجق ير *qāvouchadjaq ïer*, t.; موصل *mevcyl.* — des lèvres, دوداقلرك قاوشديغى ير *doudāqlaruñ qāvouchdoughy ïer.*

Commodat, s. m., فائضسز اودنج *fāïzsyz eudundj*, a.-t.

Commode, adj. com., حضورلو *houzourlu*, قولاى *qolāï*, راحتلو *rāhatlu.* — Maison commode, حضورلو بر خانه *houzourlu bir khânè.* — En parlant d'un homme d'une société douce et aisée, يومشق خويلو *ïoumouchaq khouïlu.* — Trop indulgent, يواش *ïavāch*, t.

Commode, s. f., چكمجه *tchekmedjè.*

Commodément, adv., حضور - راحت ايله *houzour, rāhat ilè.*

Commodité, s. f., situation commode, حضور *houzour*, راحتلق *rāhatlyq.* — Occasion, temps propre à...., مناسبة *munācebet, munācibet.* — Facilité, قولايلق *qolāïlyq*, وسيلهٔ سهولت *vecilèï souhoulet.*

Commodités, s. f. pl., facilités, اسباب سهولت *esbābi souhoulet.* — Les lieux d'aisance, كنف *kènef.*

Commotion, s. f., ébranlement violent, صارصلمه *sārcylma*, صارصلش *sārcylich.* — Agitation des esprits, دپرنش *teprènich*, t.; اضطراب *izthyrāb*, a.

Commuer, v. a., تبديل جزا ا *tebdîli djèzā it*, تأديبك صورتنى دكشترمك *teedîbuñ sourètini dèïchturmek*, a.-t.

Commun, e, adj., à quoi tous peuvent participer, عمومىّ *'oumoumi*, a.; عامّه يه يايلور *'āmmèïè ïāïlur*, a.-t. — Dont l'usage appartient à plusieurs, مشترك *muchtèrek.* — Chemin —, طريق مشترك *tharyqy muchtèrek.* — D'un usage général, خلقك چوغنده مستعمل اولان *khalquñ tchoghinda must'amel olān.* — Universel, عمومىّ *'oumoumii.* —

Ordinaire, بیاغی *baïāghy*. — Des termes, du langage, خوبرات *khoïrāt*. — Qui se trouve en abondance, بول *bol*, t.; کثرت اوزره *kesret uzrè*. — Médiocre, qui n'est pas de première qualité, اوسط *evsath*. — Très-commun, de peu de valeur, قیمتی از *qymèti az*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmi nās*. — Le sens commun, حس مشترک *hassi muchtèrek*. — En commun, en société, بالاشتراك *bil-iehtirāk*, a.

Communal, e, adj., بر کویک اهالیسنه مشترک *bir keuïuñ èhālicinè muchtèrek*. — Biens communaux, قصبه نک املاك عامّه سی *qaçabanuñ emlāki 'āmmèci*.

Communauté, s. f., société de personnes vivant sous la même règle, جماعت *djèmā'at*. — Le corps des habitants d'une ville ou d'un village, یرلو خلقی *ïerlu khalqy*. — Société de biens entre plusieurs personnes, مشارکت اموال *muchārèkèti emvāl*. — En communauté, voy. En commun. — Biens communs, اموال مشترکه *emvāli muchtèrikè*.

Communaux, s. m. pl., pâturages, عامّه اوتلاقلری *'āmmè otlāqlèri*, بکلك اوتلاقلری *bèïlik otlāqlèri*, t.

Commune, s. f., corps d'habitants d'un village, des bourgeois d'une ville. — La commune de tel endroit, فلان یرك اهالیسی *fèlān ïeruñ ehālici*. — Communes, les peuples de la campagne, کوی خلقی *keuï khalqy*, t.

Communément, adv., ordinairement, اوله کلدرك *ola guèlèrek*, t.; عادتا *'ādètèn*. — Généralement, عموما *'oumoumen*, a.

Communicable, adj. com., qui peut se communiquer (biens, pouvoir), بشقه یه کچه بیلور *bachqaïè guètchè bîlur*, t.; آخره تجاوز وسرایتی ممکن *'ākhèrè tèdjāvuz u sirāïèti mumkin*. — Que l'on peut dire, سویلنور *seuïlènur*. — En parlant d'une maladie, اولاشغن *oulāchghan*. — En parlant de deux rivières, بری بربله قاوشه بیلور *biri biri ilè qavoucha bîlur*.

Communicatif, ive, adj., qui se communique aisément, بشقه یه کچر *bachqaïè guetcher*, t.; ساری *sāri*. — Qui aime à communiquer ce qu'il sait, بیلدیکنی کتم ایتمز *bîldiguini ketm itmez*, t.

Communication, s. f., action d'associer un autre à, حصه دارلق *hyssèdārlyq*, مشارکة *muchārèket*, a. — Connaissance donnée à quelqu'un de quelque chose, اخبار *ykhbār*, اعلام *y'lām*. — Commerce, familiarité, قونشمه *qonouchma*, علاقه *'alāqa*, مخالطة *moukhālathat*. — par lettres, مکتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مراسله *murācèlè*. — Passage, voie qui communique d'un lieu à un autre, یول *iol*, کچه جك یر *guètchèdjek ïer*. — Porte de communication, اورته قپو *orta qāpou*, t.

Communier, v. a., قربان تناولی

ایتدرمك *qourbān tènāvuli itturmek.* — Communier, v. n., قربان تناولی ا *qourbān tènāvuli it,* a.-t.

Communion, s. f., action de communier, قربان تناولی *qourbān tènāvuli.* — Union de plusieurs dans une même foi, ملّت *millet,* امّت *oummet.* — des fidèles, امّت مؤمنین *oummèti mouminīn,* a.

Communiquant, e, adj., contigu, بتشق *bitichyq.* — Qui passe, pénètre, کچر *guetcher,* t.; نافذ *nāfiz,* a.

Communiquer, v. a., rendre une chose commune à...., ویرمك *vīrmek,* کچورمك *guetchurmek,* اونمق *onamaq.* — Faire participer, حصّه‌دار ـ حصّه‌بخش ا *hyssèdār, hyssèbakhch it,* اشتراك ا *ichtirāk it.* — Faire parvenir à...., ایصال ا *içāl it.* — Communiquer une maladie, اولاشترمق *oulāchturmaq.* — Donner connaissance, بیلدرمك *bīldurmek,* t.; اخبار ا *ikhbār it.* — Avoir commerce, relation, کورشمك *gueuruchmek,* قونشمق *qonouchmaq.* — par messages, اولاق ایله مخابره ا *oulāq ilè moukhaberè it.* — Communiquer, v. n., avoir communication, en parlant de deux appartemens, ایکی اوطه کچید ایله بری بریله متواصلدر *iki odha ketchīdilè biri birinè mutevācildur.* — Se Communiquer, v. réfl., الفت ـ انسیت ـ موانست ا *ulfet, unsïet, muvānècet it,* a.-t.

Commutation, s. f., de peine, تحویل ـ تبدیل جزا *tahvīl, tebdili djeza,* تادیب صورتنمك *tèdib souretinuñ deïchturilmèci,* a.-t. — En commutation de la peine de mort, قتله بدل *qatlè bedel.*

Compacité, s. f., ارلیك *irilik,* صقلق *seuqlyq,* t.; کثافه *keçāfet,* a.

Compacte, adj. com., ارى *iri,* صق *seuq,* کثیف *kecīf,* a.

Compagne, s. f., ایاقداش *aïāqdāch,* t.; قرینه *qarīnet.* — Épouse, زوجه *zevdjè, halīlè.* — Femelle d'oiseau, دیشی *dïchi.* — A l'égard des choses, اورتاق *ortāq,* t.; رفیق *refīq,* a.

Compagnie, s. f., société, réunion, مجلس *medjlis,* جمعیت *djemïiet.* — d'hommes, مجلس رجال *medjlici ridjāl.* — de femmes, مجلس نسوان *medjlici nisvān.* — Corps, جماعت *djemā'at,* طایفه *thāïfè.* — Assemblée de personnes qui conversent ensemble, صحبت *sohbet,* مصاحبت *mouçāhebet.* — Tenir compagnie à quelqu'un, مصاحبت ا *muçāhebet it.* — Une bande, لای *alāï.* — Société de marchands ou de gens d'affaires, اورتاقلق شرکت *ortaqlyq,* t.; *chirket,* a. — Nombre de gens de guerre sous un capitaine, بلوك *beuluk.* — Compagnie d'infanterie, پیاده بلوکی *piādè beulugui.* — de cavalerie, سواری بلوکی *souvāri beulugui.* — De Compagnie, adv., بیله *bilè,* برابر *berāber.* — Aller de

compagnie, بیله کیتمك *bilè guitmek.*

Compagnon, s. m., camarade, associé, یولداش *ïoldāch,* قفدار *qafadār,* t.; رفیق *refiq* — d'armes, سفر یولداشی *sefer ïoldāchi.* — Égal, اقران *aqrān.* — ouvrier, قلفه *qalfa.* — Compagnon serrurier, چلنکر قلفه‌سی *tchelinguir qalfaci,* t.

Compagnonage, s. m., قلفه‌لق وقتی *qalfalyq vaqty,* t.

Comparable, adj. com., qui peut se comparer, قیاسه کلور *qyācè guelur,* قیاس اولنه بیلور *qyās olouna bilur,* بکزدلور *beñzedilur,* t.; ممکن القیاس *mumkin ul-qyās.* — Semblable, بکزر *beñzer,* t.; مشابه *muchābih,* معادل *mouadil,* a.

Comparaison, s. f., action de comparer, بکزتمه *beñzetmè,* قیاس *qyās,* تشبیه *techbih.* — Assimilation, allégorie, تمثیل *temsil,* pl. a., تمثیلات *temsilāt.* — Faire comparaison de deux choses, ایکی شیٔ بری بری ایله قیاس ا *iki chèï biri biri ilè qyās it.* — Par comparaison, eu égard à, par rapport à, نسبت ایله *nisbet ilè,* نسبةً *nisbeten,* نظراً *nazaren,* قیاس ایله *qyās ilè.* — Sans comparaison, بلاتشبیه *bilā techbih.* — Comparaison, confrontation, مقابله *mouqābelè,* تطبیق *tathbyq,* a. — des écritures, یازولری قارشولتمه *ïāzouleri qārchoulatma,* مقابلة الخطوط *mouqābelet ul-khouthouth.*

Comparaître, v. n., devant un juge, en justice, حاکم حضورینه چیقمق *hākim houzourinè tchiqmaq,* حضور محکمه‌یه کلمك *houzouri mehkèmèïè guelmek.* — Faire comparaître les parties, احضار خصما ا *ihzāri khoucèmā it,* a.-t.

Comparatif, ive, adj., تشبیهی *techbihi,* قیاسیّ *qyācii,* a.

Comparatif, s. m., t. de gram., اسم تفضیل *ismi tafzil,* a.

Comparativement à, adv., مقابله‌سنده *mouqābelècindè,* نسبةً *nisbeten,* a.

Comparer, v. a., examiner le rapport qu'il y a entre les personnes et les choses, قیاس ا ـ ایلمك *qyās it, eïlèmek.* — Égaler, بکزتمك *beñzetmek,* برابر قومق *berāber qomaq,* معادل طوتمق *mou'ādil thoutmaq.* — Marquer les rapports de ressemblance, تمثیل ـ تشبیه ا *temsil, techbih it.* — Confronter, مقابله ـ تطبیق ا *mouqābelè, tathbyq it,* روبارو ا *roubārou it,* روبار ا *roubār it.* — les écritures, یازولری یوزلشترمك *ïāzouleri ïuzlechturmek,* t.

Comparoir, v. n. Voy. Comparaître.

Compartiment, s. m., figures symétriques, رسم *resm,* pl. رسوم *ruçoum,* زمینلی زمانلی رسم *zemînly zemānly resm.* — Petites cases de tiroirs, حجره *heudjrè,* a.-t.

Comparution, s. f., احضار *yhzār,* a.; حاضر بولنمه *hāzir boulounma*

— en personne, بالنّفس حاضر *binnefs hāzir boulounma*, a.-t.

Compas, s. m., instrument servant à décrire des cercles, پركار *perkiār*, vulg. پركل *perguiel*. — Décrire un cercle avec le — پركار ايله دائره چيزمك *perkiār ilè dāirè tchīzmek*. — En t. de marine, compas, boussole, پوصله *pouçola*, t. — Compas de proportion, مقياس *miqyās*, a.

Compassement, s. m. — Ne se dit qu'au fig., dans le sens de régularité froide et affectée, سوزك ديزلمسى *seuzuñ dizilmèci*, t.

Compasser, v. a., mesurer avec le compas, پركار ايله اولچمك *perkiār ilè eultchmek*, پركارلمق *perkiārlamaq*. — Bien proportionner, اندازه ايله دوزمك ـ اويدرمق *endāzè ilè duzmek, ouïdurmaq*, چرپى ايله دوزمك *tchirpi ilè duzmek*. — Ses actions, كمال عقل ودقت ايله حركت ا *kemali 'aql udiqqat ilè harcket it*, a.-t.

Compassé, e, adj., personne —, افعال واقوالنى دقت اوزره ترتيب ايدن كمسنه *ef'ālu aqvālini diqqat uzrè tertīb iden kimesnè*, a.-t.

Compassion, s. f., اجيمه *adjīma*, t.; شفقة *chefqat*, مرحمت *merhamet*. — Avoir compassion de quelqu'un, اجيمق *adjīmaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

Compatibilité, s. f., اويغونلق *ouïghounlouq*, t.; موافقت *muvāfaqat*. — d'humeur, امتزاج طبيعت *imtizādji thabī'at*. — d'esprit et d'idées, موافقت عقل و رأى *muvāfaqati 'aqlu rèï*, a.

Compatible, adj. com., اويار *oïar*, t.; ممكن الامتزاج *mumkin ul-imtizādj*, a.

Compatir, v. n., avoir compassion, اجيمق *adjīmaq*, اسيركمك *ecirguemek*, t.; مرحمت ا *merhamet it*. — Être compatible avec, اويمق *ouïmaq*, برى برينه اويمق *biri birinè ouïmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*. — Fermer les yeux sur les fautes de quelqu'un, كوز يومق *gueuz ïoummaq*, اغماض عين ا *yghmāzi 'aïn it*, a.-t.

Compatissant, e, adj., اسيركيجى *ecirguëïdji*, t.; مرحمتلو *merhametlu*, شفقتلو *chefqatlu*, a.-t.

Compatriote, s. com., همشهرى *hemchehri*, t.; هموطن *hemvathan*, a.

Compendium, s. m., اجمال *idjmāl*, مجموعه *medjmou'a*, a.

Compensation, s. f., dédommagement, عوض *'yvaz*, مقابله *mouqābelè*. — En compensation de, مقابله سنده *mouqābelècindè*. — Action de compenser les avantages et les désavantages, موازنة *muvāzenet*, a. — Dédommagement, تضمين *tāzmīn*, a.

Compenser, v. a., عوض ا *'yvaz it*, عوض ويرمك *'yvaz vīrmek*, عواضلمق *ivāzlamaq*, بدل ا *bedel it*. — Dédommager, تضمين ا *tazmīn it*. — Le dommage, ضررى

چیقرمق *zarari tchiqarmaq*, a.-t.

Compérage, s.m.fam., صاغدجلق *sāghdidjlyq*, t. — Accord, camaraderie, ارقداشلق *arqadāchlyq*, t.

Compère, s. m., qui tient un enfant sur les fonts, صاغدج *sāghdidj*. — Camarade, soutien, ارقداش *arqadāch*. — Gaillard, éveillé, fin, حیله کار *hilèkiār*, a.-p.

Compétence, s. f., droit de connaître et de juger, حکم ورای ویرمکه صلاحیتی *hukmu reï virmèiè salāhiïèti*. — Ceci n'est pas de ma compétence, بو مادّه نك حکمی بنم امورینه متعلق شیلردن دکلدر *bou māddenuñ hukmi benum oumourinè mute'allyq cheïlerden deïldur*. — Capacité, قابلیّة *qābilïiet*, وقوف *vouquf*, a. — Concurrence, هم مطلب *hem mathlab*, a.

Compétent, e, adj., qui a le droit de juger, حکم وقضایه قابلیتی و استحقاقی اولان *hukmu qazāïè qābiliïetu istyhqāqy olān*. — Suffisant, یتر *ïeter*, t.; کافی *kiāfi*, وافی *vāfi*, a. — Age, سنّ کافی *sinni kiāfi*. — Capable de, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtèdir*, اهل *ehli vuquf*. — Juge —, قاضی بالاستحقاق *qāzii bil-istihqāq*. — Qui appartient, qui est dû, راجع *rādj'y*. — Partie compétente, راجع اولان حصّه *rādji olān hyssè*, a.-t.

Compéter, v. n., appartenir à, متعلّق او *mute'allyq ol*. — Être de la compétence, راجع ـ عائد *rādj'y*, *'āïd*, a.-t. — Ce qui peut compéter ou revenir par droit d'héritage, میراثدن عائد اولان حقّ *mirāsten 'āïd olān haqq*.

Compétiteur, s. m., هم مطلب *hem mathlab*, a.; اونکولشجی *eunègulechdji*, t.; رقیب *raqyb*. — C'est son compétiteur, مطلبده رقیبیدر *mathlabdè raqybïdur*.

Compilateur, s. m., اندن بوندن آلوب جمع ایدن *andan boundan ālup djem' iden*, دیرجی *dirídji*, t.; ملقّط *mulaqqyth*, a.

Compilation, s. f., مجموعه *medjmou'a*, a.; دیرنتی *dírinty*, t.

Compiler, v. a., اندن بوندن آلوب جمع ا *andan boundan alup djem' it*, تلقّط ا *telaqquth it*, a.-t., دیرمك *dirmek*, t.

Complaignant, e, s., شکایتجی *chikiāïetdji*, a.-t.; شاکی *chāki*, متشکی *mutechekki*, دعوا ایدن *d'avā iden*, a.-t.

Complainte, s. f., plainte en justice, شکایت *chikiāïet*, دعوا *d'avā*. — Chanson plaintive, فریاد و فغان قصیده سی *feriād u fyghān qacidèci*. — Complaintes. Voy. Lamentations.

Complaire, v. n., خاطر آلمق ـ کوزلمك *khāthyr ālmaq*, *gueuzetmek*, رضا کوسترمك *rizā gueustermek*, کوکلی خوش ا *gueuñuli khoch it*. — Pour vous complaire, تطییب خاطرکز ایچون *tathïibi khathyriñyz itchoun*. — Se Complaire en

v. réfl., se plaire en soi-même, حظّ ا *hāzz it*, a.-t.

Complaisamment, adv., كوكل ايله *gueuñul ilè*, t.; ملاطفتله *mulāthafetilè*, حسن رضا ايله *husni rizā ilè*, a.-t.

Complaisance, s. f., douceur d'esprit, خاطر شناسلق *khāthyr chināslyq* رضاجويى *rizādjouii*, a.-t.; ملاطفت *mulāthafet*. — Ayez la complaisance de, كرم ايله *kerem eïlè*. — Auriez-vous la complaisance de, عنايت ايدرميسكز *'ynāïet idermisiñyz*. — Par complaisance pour vous, خاطركز ايچون *khāthyriñyz itchoun*. — Effet et marque de complaisance, خاطر كوزتمكلك *khāthyr gueuzetmeklik*, راضيلق *rāzilyq*, a.-t.

Complaisant, e, adj., qui a de la complaisance, خاطر شناس *khāthyr chināṣ*, كوكل خوش ايديجى *gueuñul khoch ididji*, خاطر ياپان *khāthyr ïāpān*. — Assidu auprès d'un autre, qui s'attache à lui plaire, امر قولى *emr qouly*, مداهنه جى *mudāhenèdji*, a.-t.

Complément, s. m., تتمّه *tetimmè*, تماملق *tamamlyq*. — Complément d'une somme, تكملهٔ مبلغ *tekmilèï meblagh*. — Achèvement, fin, تمامة *temāmet*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Complet, ète, adj., بتون *butun*, t.; تمام *temām*, كامل *kiāmil*, مكمّل *mukemmel*. — Trois jours complets, اوچ كون تمام *utch gun tamām*.

Complétement, s. m., action de rendre complet, تماملمه *temamlama*, t.; تكميل *tekmïl*, استكمال *istikmāl*. Voy. Achèvement. — Complet, adv., تمامجه *tamāmdjè*, بوسبتون *busbutun*, t.; تكميلاً *tekmïlen*, تماماً *temāmen*, بالتمام *bittemām*, بالكلّيه *bil-kulliïè*, a.

Compléter, v. a., تماملمق *temāmlamaq*, تكميل ـ اتمام ا *tekmïl, itmām it*, a.-t.

Complexe, adj. com., مركّب *murekkeb*, a.; قاريشق *qārichyq*. — Argument complexe, مسلهٔ مركبه *mecelèï murekkèbè*.

Complexion, s. f., constitution du corps, تركيب بدن ـ جسد *terkïbi beden, djeced*, بنيهٔ بدن *buniïèï beden*, a.; ـ وجودك قورلشى *vudjouduñ qouroulichy*, ياپوسى *ïāpouçou*. — Humeur, inclination, خوى *khouï*, p.; مزاج *mizādj*, طبيعت *thab'yat*, a.

Complexionné, e, adj., (bien), معتدل المزاج *mu'tedil ul-mizādj*. — Mal complexionné, ضعيف التركيب *z'aïf utterkib*, a.; تركيبى ضعيف ـ فاسد *terkibi z'aïf, fāsid*, a.-t.

Complication, s. f., قارشقلق *qārichyqlyq*, t.; اختلاط *ikhtilāth*, مخلوطيّت *makhlouthïïet*, a.

Complice, adj. com., هم تهمت قباحت *hem teuhmet*, p.-a.;

اورتاغی شریك *qabāhat ortāghy*, t.; *cherík*, a.

Complicité, s. f., قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqlyghy*, a.-t.; جرمداشلق *djurmdāchlyq*, مشارکت جرم- تهمت *muchāreketi djurm, teuhmet*, a.

Complies, s. f. pl., prières après vêpres, اخشام - یاتسی نمازی *akhchām, ïātsy namāzi*, t.

Compliment, s. m., paroles de civilité et de respect, salutations, دعا *dou'ā*, تحیّه *tahiïè*. — Après les complimens et salutations, تحیّه و ثنا مراسمنی ادا ایتدکده *tahiïè vu cenā merācimini edā ittiqta*. — Félicitations, تهنیة *tehniet, tehnïè*, pl. a. تهنیات *tehnïāt*, تبریك *tebrík*, a.; تبریك دعاسی *tebrík dou'āci*. — Mauvais complimens, ناخوش دعا *nākhoch dou'ā*. — Cérémonie, تکلیف *teklíf*, au plur. تکلّفات *tekelluſāt*. — Trêves de complimens, تکلیفسز اولهلم *teklífsyz olalum*.

Complimenter, v. a., تبریك ا *tebrík it*, a.-t. — quelqu'un sur son emploi, تبریك منصب ا *tebrïki mançoub it*.

Complimenteur, adj., تملّق تکلّفلو ایدیجی *temelluq idïdji, tekelluflu*, a.-t.

Compliqué, e, adj., composé, mêlé avec d'autres, قارشق *qārichyq*, t.; مرکّب *murekkeb*, مخلوط *makhlouth*, a. — Les maladies compliquées, امراض مرکّبه *emrāzi murekkebè*. — Embrouillé, قارش مورش قارمه *qārich mourich, qārma qārichyq*, t.

Compliquer, v. a., mêler, قارشترمق *qārichturmaq*. Voyez Embrouiller.

Complot, s. m., کیزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, ou simplement اتفاق *ittifāq*, a.; یرامزلقده برلشمه *ïarāmazlyqta birlechmè*, t.; خیانت *khyānet*, a.; یرامز قصد *ïarāmaz qasd*.

Comploter, v. n., کیزلوجه عقد ایتفاق ا *guizludjè 'aqdi ittifāq it*, اتفاق ا *ittifāq it*, قصد ا *qast it*, a.-t., یرامزلقده عهدلشمك *ïarāmāzlyqta 'ahdlechmek*.

Componction, s. f., پشمانلق ندامت *pichmānlyq*, t.; *nedāmet*, a.

Comporter, v. a., permettre, souffrir, supporter, چکمك *tchekmek*, t.; کوترمك *gueuturmek*, متحمّل او *mutehammil ol*. — Votre revenu ne comporte pas tant de dépenses, ایرادکزك قلّتی بو قدر مصرفه متحمّل دکلدر *irādiïyzuñ qyllèti bou qadar masrafè mutehammil dèïl dur*. — Se Comporter, v. réfl., حرکت ا *hareket it*. Voyez Se Conduire.

Composé, s. m., ترکیب *terkíb*, a.; ترکیبلنمش شیء *terkiblenmich cheï*, t.-a. — Un composé de différentes parties, اجزای مختلفدن

عبارت بر ترکیب *edjzāï moukhtelifèden 'ybāret bir terkīb.*

Composé, e, adj., مرکب *murekkeb,* a.; دوزلمیش *duzulmich.* — Mot —, لفظ مرکب *lafzi murekkeb.*

Composer, v. a., faire un tout de plusieurs parties, دوزمک *duzmek,* دوزلتمک *duzeltmek,* یاپمق *ïāpmaq,* t.; ترکیبلمک *terkïblemek,* ترکیب ا *terkïb it,* a.-t. — un ouvrage d'esprit, یاپمق *ïāpmaq,* t.; تصنیف ـ تالیف ـ انشا ا *tasnïf, tèlïf, inchā ït.* — Inventer, ایجاد ا *idjād it.* — des vers, شعر یاپمق *ch'ir ïāpmaq.* — un air en musique, مقام یاپمق *maqām ïāpmaq.* — son visage ou se composer, چهره یی دیوشورمک *tchehrèï divichurmek,* شکل و سیمایی جمع و تالیف ایلمک *cheklu simāïi djem' u tèlïf ëïlemek.* Voyez Capituler. — Composer, en t. d'imprimerie, assembler les caractères pour en former des mots, حرفلری دیزمک *harfleri dïzmek,* a.-t.

Compositeur, s. m., de musique, الحان مصنفی *elhān mouçannifi,* مقام قویجی *maqām qoïidji.* — Amiable —, arbitre, مصلح *mouslyh.* — d'imprimerie, حرفلری دیزیجی *harfleri dïzïdji,* a.-t.; مرتب *murettib,* a.

Composition, s. f., action de composer, یاپمه *ïāpma,* دوزمکلک *duzmeklik,* دوزن *duzen,* t.; ترکیب *terkïb.* — La composition du corps humain, ترکیب بدن انسان *terkïbi bedeni insān.* — d'un ouvrage d'esprit, تصنیف *tasnïf,* تالیف *tèlïf,* انشا *inchā.* — Métal composé, اجزای مختلفه دن مرکب بر معدن *edjzāï mukhtelifèden murekkeb bir m'aden.* — Accommodement, اوزلاشمه *ouzlachma,* t.; صلح *soulh,* a. — Arrangement des caractères d'imprimerie, حرفلرک دیزلمه سی *harflarun dïzilmèci.* — Capitulation, ویره *vïrè.* — Par composition, صلح طریقیله *soulh thary'qïlè.*

Compote, s. f., رچل *retchel.* — de poire, ارمود رچلی *ârmoud retcheli,* t. — En Compote, adv., ازدرلمش *ezdurilmich.*

Compréhensible, s. f., اکلاشلور *anlāchilœur,* t.; ممکن الادراک اولان *mumkin ul-idrāk olān,* a.-t.

Compréhension, s. f., اکلایش *anlaïch,* t.; ادراک *idrāk,* قوت مدرکه *qouvveti mudrikè,* ou simpl. مدرکه *mudrikè.* — Il a la compréhension facile, قوت مدرکه ده سرعت و سهولت صاحبیدر *qouvveti mudrikèdè sur'atu souhoulet sāhibidur.*

Comprendre, v. a., contenir, renfermer en soi, آلمق *ālmaq,* ایچنه آلمق ـ طوتمق *itchinè ālmaq, thoutmaq,* t.; اشتمال ـ استیعاب ا *ichtimāl, isty'āb it,* احاطه ا مشتمل او *muchtemil ol, ihātha it.* — Y compris, مشتملاً

muchtemilen. — Faire entrer dans un tout, ایچنه قوبمق *itchinè qoïmaq*, t.; درج ـ ادخال ا *derdj, itkhāl it*. — Faire mention, ذکر ا *zikr it*. — Concevoir, اکلامق *añlamaq*, بیلمک *bīlmek*, t.; ـ فهم درک ـ ادراك ا *fehm, derk, idrāk it*, a.-t. — Je ne puis comprendre, اکلایامم *añlaïāmam*.

Compresse, s. f., بز یصدیغی *bez ïastighy*, t.

Compressibilité, s. f., صیقشمغه کلمکلک *syqychmagha guelmeklyk*, انحصار ـ تضایق قابلیتی *inhyçār, tezāïuq qābilïètï*, a.-t.

Compressible, adj. com., صیقشه بیلور *syqycha bīlur*, t.; قابل تضایق *qābili tezāïuq*, a.

Compression, s. f., action de comprimer, صقلمه *syqylma*, صیقشمه *syqychma*, بصمه *basma*, تضییق *tazïiq*, a.

Comprimé, e, adj., صقلمش *syqylmich*, باصلمش *bāçylmich*, t.; تسکین بولمش *teskïn boulmich*, a.-t.

Comprimer, v. a., presser ou serrer, صقمق *syqmaq*, قیصمق *qysmaq*, باصمق *bāsmaq*, صقشدرمق *syqichturmaq*, t.; تضییق ا *tazïiq it*, a.-t. — une faction, la contenir; — des factieux, au fig., les contenir; فتنه‌یی باصدرمق ـ تسکین ا *fitnèï bāsturmaq, teskïn it*, a.-t.

Compromettre, v. a., exposer quelqu'un à des chagrins, à une peine, بلایه صوقمق ـ اوغراتمق *belāïè soqmaq, oghrātmaq*. — Mettre en danger, مخاطره‌یه قومق *moukhātarāïa qomaq*. — Compromettre sa vie, جانی اویمق ـ اتمق *djāni oïnamaq, ātmaq*. — Passer un compromis, معاهده ا *mou'āhedè it*. — Compromettre, v. n., convenir d'arbitres, دعواسنی میانجی حکم وراینه حواله ا *da'vacini mīāndji hukmu rèïnè havālè it*. — Se Compromettre, v. réfl., کندویی مخاطره‌یه قومق *guenduïi moukhatharaïè qomaq*. — sa réputation, عرض و ناموسنه خلل کتورمک *yrz u nāmoucinè khalel gueturmek*.

Compromis, s. m., مقاوله سندی ـ کاغدی *mouqāvelè senedi, kiāghydi*, a.-t.

Compromissaire, Compromissionnaire, s. m., میانجی *miāndji*, یارغوجی *ïārghoudji*, t.

Comptabilité, s. f., حساب وبرمکلک *hiçāb vïrmeklik*, t.; کلفت حساب *kelfeti hyçāb*, a.

Comptable, adj. com., حساب وبرمکه مجبور *hyçāb virmèïè medjbour*, دفتر طوتان *defter thoutan*, a.-t.

Comptant, adj. et s. m., argent en espèce, نقد *naqd*, pl. a. نقود *nouqoud*, نقد اقچه *naqd aqtchè*, حاضر اقچه *hāzyr aqtchè*, a.-t. — Comptant, adv., en espèces, نقد اولدرق *naqd olaraq*, a.-t.; نقداً *naqden*, a.

Compte, s. m., حساب *hyçāb*, a.; صایی *sāïi*, t. — Faire ses comptes, régler ses comptes avec

quelqu'un, حساب ا *hyçāb it.* — Régler un —, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it,* حسابلشمق *hyçāblachmaq.* — Papier sur lequel est écrit un compte, دفتر *defter.* — Compte de recette et de dépense, واردات و مصروفات دفترى *vāridāt u masroufāt defteri.* — Au fig., récit, rapport, نقل *naql,* تقرير *taqrîr.* — Rendre compte, نقل ـ تقريرا *naql, taqrîr it.* — Mettre sur le compte de quelqu'un, lui attribuer, اسناد ا *isnād it.* — Prendre sur son compte, اوزرينه آلمق *uzèrînè ālmaq,* t.; درعهده ا *der 'ouhdè it,* p.-a.-t. — A votre compte, suivant votre opinion, سزه كوره *sizè gueuzè.* — Au compte de, فلانكك ذمتنده *felānuñ zimmetindè.* — Compte, profit, avantage, كار *kiār.* — Il y trouve son compte, اينه كار ايدر *înè kiār ider.* — Faire tenir compte de, estimer, صايمق *sāïmaq,* t.; اعتبارا *'ytibār it,* a.-t. — Faire compte, avoir le projet d'aller, كيتمك نيتنده اولمق *guitmek nïietindè olmaq.* — Au bout du compte, adv., حاصل كلام *hāçyli kelām.* — A compte, s. m., پيشين آقچه *pichîn âqtchè.* — A compte sur, محسوب اولرق *mahsoub olaraq,* محسوبا *mahsouben.* — A bon compte, اوجز *oudjouz,* t.

Compter, v. a., calculer, صايمق *sāïmaq,* t.; حساب ا *hyçāb it.* — de l'argent, آقچه صايمق *aqtchè saïmaq.* — sur ses doigts, پارمق ايله صايمق *pārmaq ilè saïmaq,* پارمق حسابى ا *pārmaq hyçābi it.* — Compter avec quelqu'un, حسابلشمق *hyçāblachmaq.* — Faire le dénombrement, تعداد ا *te'adād it.* — Payer, s'acquitter, اداى دين ا *edāï dèïn it.* — Rendre compte, حساب وبرمك *hyçāb vîrmek.* — Se proposer de —, نيت ا *nïiet it,* نيتنده او *nïietlè ol.* — Il compte partir, كيتمك نيتنده در *guitmek nïietindè dur.* — Présumer, صانمق *sānmaq,* عدّ ا *'add it.* — Estimer, réputer, صايمق *sāïmaq,* t.; اعتبارا *'ytibār it.* — Compter pour rien, بر شيء صايمامق *bir cheïè sāïmāmaq.* — Compter, v. n., faire fond sur, كونمك *guwenmek,* طيانمق *dhaïānmaq,* اعتماد ا *'itimād it.* — Espérer, اومق *oummaq.* — Croire, اينانمق *inānmaq.* — J'ai compté sur votre parole, سوزكزه ايناندم *seuzuñuzè ināndum.* — Compter ses pas, marcher lentement, يواش يواش يوريمك *ïavāch ïavāch ïurumek.*

Compteur, s. m., celui qui compte, صايجى *sāïdji.* — Pièce d'horlogerie, ساعتك برچرخى *sā'atuñ bir tcherkhy,* t.

Comptoir, s. m., table sur laquelle le marchand compte son argent et sur laquelle il étale la marchandise, پيشتخته *pichtakhta.* — Chambre où travaillent les commis, يازيجيلر اوطه سى *ïāzidjîler odhaci.*

— Maison de commerce ou factorerie en pays étranger, بازركان اوى *bāzirguiān evi*, t.; تجارتخانه *tidjāretkhānè*, a.-p.

Compulser, v. a., دفترلرى آراشدرمق *defterleri ārachturmaq*, t.; كشف دفاتر *kechfi defātir*, a.-t.

Compulsoire, s. m., قيودات كوسترلمسنى امر - بيورلدى *qouïoudat gueusterilmecini emr, bouïourouldou*, a.-t.

Comput, s. m., تقويم حسابى *taqvîm hyçābi*, a.-t.

Comte, esse, s., قونته *qontè*, غروف *ghrouf*, t.

Comté, s. m., قونتهلك *qontèlik*, غروفلق *ghrouflyq*, t.

Concassé, adj., اوفانمش *oufānmich*, دوكلمش *deüülmich*, اورى دوكلمش *iri deüülmich*, t.

Concasser, v. a., اوفاتمق *oufātmaq*, pour اواتمق *ouvātmaq*, ايرى دوكمك *iri deümek*, t.

Concave, adj., قووق *qovouq*, t.; مقعّر *mouq'aar*, a.

Concavité, s. f., le creux d'un corps, قووقلق *qovouqlyq*, قعارة *qa'āret*, جوف *djevf*, a. — Endroit, قووق ير *qovouq ïer*, t.

Concéder, v. a., ويرمك *vîrmek*, آليويرمك *ālyvirmek*, باغشلامق *baghychlāmaq*, t.; مساعده ا *muça'edè it*, احسان - *yhsān*, انعام ا *in'ām it*, a.-t.

Concentration, s. f., action de concentrer ou l'effet de la concentration, بر يره بركمه *bir ïerè birikmè*, t.; جمع *djem'*, اجتماع *idjtimā'*, a.

Concentré, e, adj., مركزه بركمش *merkezè birikmich*, t.; مركوز *merkiouz*, مجتمع *mudjtemi'*. — Caché, مكتوم *mektoum*. — Absorbé, mélancolique, متفكر *mutefekkir*, a. — مراقلو *merāqlu*, t.

Concentrer, v. a., réunir au centre, بر يره جمع ا *bir ïerè djem' it*, مركزه بركدرمك *merkezè biriktirmek*. — Cacher, ne pas laisser voir, كتم ا *ketm it*, a.-t. — Rendre plus actif (un sel), بر ماحك عملنى ارتورمق *bir melhuñ 'amelini arturmaq*. — sa colère, غضبنى كتم ا *ghazabini ketm it*. — Se Concentrer, v. réfl., se réunir, بركمك *birikmek*, t.; جمع اولنمق *djem' olounmaq*, a.-t.

Concentrique, adj., مركزى بر *merkèzi bir*, t.; هم مركز *hem merkez*, p.-a.

Concept, s. m., فكر *fikr*, خاطره *khāthyrè*, تصوّر *teçavvur*, a.

Conception, s. f., كبه اولمقلق *guebè olmaqlyq*, حاملهلك *hāmilèlik*. — Faculté de concevoir, de comprendre, اكلايش *anlāïch*, t.; ادراك *idrāk*, a.

Concernant, prépos., طولايى *dholāïi*, t.; دائر *daïr*, متعلق *mute'allyq*, a. — Concernant une affaire, بر مصلحته دائر *bir maslahatè dāïr*.

Concerner, v. a., متعلق - دائر *mute'allyq, dāïr ol*, راجع او *rādji'* او

ol, a.-t. — Ceci vous concerne, بو سزه راجعدر *bou sizè rādji' dur.*

Concert, s. m., harmonie de voix et d'instrumens, سس و ساز اوبغونلغی *ses u sāz ouïghounlyghy*, t. — d'instrumens, توافق آلات موسیقی *tevāfuqy âlāti mouçiqy*. — Réunion musicale, سازنده و خوانندہ جمعیتی *sāzendè vü khānendè djèmi'eti*. — Union, برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*. — D'opinion, اتفاق ارا *ittifāqi arā*. — De Concert, adv., سوز برلکیله بالاتفاق *seuz birliguilè, bil-ittifāq*, a.

Concertant, e, s., برابر ساز چالان *berāber sāz tchālān*, t.

Concerté, e, adj., résolu, مصمم اتفاق ارا ایله قرارداده اولمش *mouçammem*, a.; *ittifāqi arā ilè qarārdādè olmuch*, a.-t. — Étudié, affecté, دوزلمش *duzulmich*, دوزکون *duzgun*, تکلفلی *tekellufli*, a.-t.

Concerter ou Se Concerter, v. a., conférer ensemble, سویلشمك *seuïlechmek*, سوزی برا *seuzi bir it.* — Traiter d'une affaire, مذاکره ا *muzākerè it.* — une entreprise avec, بالاتفاق ترتیب ا *bil-ittifāq tertīb it*, a.-t.

Concession, s. f., don, octroi, انعام *in'ām*, کرم *kerem*, عطیه *'athïè*. — que fait une partie contractante à l'autre, مساعده *muça'edè*. — Cession, abandon, فراغت *ferāghat*. — Terrain concédé par le souverain, بغشلنمش یر *baghichlanmich ïer*. — Figure de rhétorique par laquelle on accorde ce qu'on ne peut disputer, تسلیم *teslīm*. — Je cède, je me rends, تسلیم واردر *teslimum vārdur*.

Concessionnaire, s. m. — d'un privilége, اجازتی آلان *idjāzeti âlān*. — d'un terrain colonial, انعام اولنمش یری آلان *in'ām olounmich ïeri âlan*, a.-t.

Concetti, s. m., نکتة *nuktet*, vulg. *nuktè*, a.

Concevable, adj. com., اکلاشلور *anlāchileur*, t.; فهمی ممکن *fehmi mumkin*, a.-t.; میکن لادراك *mumkin ül-idrāk*, a.

Concevoir, v. a., devenir grosse d'enfant, کبه قالمق *guebè qālmaq*, t.; حامله او *hāmilè ol*, کبه او *guebè ol*; se dit également en parlant des animaux. — Entendre, اکلامق *anlāmaq*, بیلمك *bīlmek*, t.; فهم ـ ادراك ا *fehm, idrāk it.* — Exprimer, بیان ـ افاده ـ ادا ا *beïān, ifādè, edā it.* — Cette phrase est conçue en termes obscurs, بو ترکیب کلمات مبهمه ایله افاده اولنمشدر *bou terkīb, kelimāti mubhemè ilè ifādè olounmichtur.* — Éprouver, کوکلده حاصل ا حسّ ا *hyss it, gueuñuldè hacyl it.* — Nous en avons conçu une grande joie, بوندن سرور موفورمز حاصل اولمشدر *boundan sourouri mevfourumuz hācyl olmuchtur.*

Concierge, s. m., قپوجی *qapoudji*, قوناق بکچیسی *qonāq bek-*

tchíci. — d'une prison, زندان بكچيسى *zindān bektchici*, t.

Conciergerie, s. f., demeure ou appartement d'un concierge, زندان بكچيسى اوطه‌سى ـ قوناغى *zindān bektchíci odhaci, qonāghy.* — Prison du palais de justice, محكمه زندانى *mehkemè zindāni*, a.-t.

Conciliable, adj., اوزلاشدرور *ouzlāchturur*, اويدريلور *ouïdouroulour*, t.; قابل الاصلاح *qābil ul-islāh*, a.

Concile, s. m., پسقپوسلر جمعيتى *pisqoposlar djèmi'eti*, t.-a.

Conciliabule, s. m., concile illégalement assemblé, شرعى اولميان رهبان مجلسى *cher'y olmaïān rouhbān medjlíci.* — Personnes assemblées pour un complot, براماز جمعيتى *ïarāmāz djemï'eti*, t.-a.

Conciliant, e, adj., اوزلاشتريجى *ouzlāchturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, دلنواز *dilnuvāz*, p.

Conciliateur, trice, substantif, بارشتريجى *bārichturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, pl. a. مصلحون *mouslihoun.*

Conciliation, s. f., اوزلاشترمه *ouzlāchturma*, اصلاح *islāh*, اصلاح بين الذات *islāhi beïn ezzāt*, a.

Concilier, v. a., accorder des personnes, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, بارشترمق *bārichturmaq*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — les choses, توفيق ا اويدرمق *ouïdourmaq*, t.; *tevfíq it.* — Se concilier, v. réfl., sympathiser, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, بارشمق *bārichmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it.* — Attirer, جلب ا *djelb it.* — Se Concilier, v. pro., s'accorder, اويدرلمق *ouïdouroulmaq*, توافق ا *tevāfuq it.* — Se concilier l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, بركمسنه‌نك خاطرين اله المق *bir kimesnènuñ khāthyrin elè âlmaq.* — les esprits, جلب قلوب ا *djelbi qouloub it.*

Concis, adj., قصه *qyṣça*, مختصر *moukhtaçar*, a. — Écrire en style concis, مجملاً يازمق *mudjmelen ïāzmaq.* — Discours —, كلام موجز *kelāmi moudjez.*

Concision, s. f., اختصار *ykhtiçār*, a.

Concitoyen, ne, s. همشهرى *hemchehri*, t.

Conclave, s. m., يكى بر پاپا انتخابى ايچون قاردينالللرك جمعيتى *ïeni bir pāpā intikhābi itchoun qārdinālларuñ djèmi'eti*, t.

Conclu, e, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.

Concluant, e, adj., اثبات ايدن *isbāt iden*, نتيجه‌لو *netídjèlu*, a.-t.; مثبت *musbit*, a. — Preuve concluante, دليل منتج الاثبات *delíli muntidj ul-isbāt.*

Conclure, v. a., terminer, بغلمق *baghlamaq*, كسمك *kesmek*, t.; عقد ا *'aqd it*, a.-t. — Venir à conclusion, résoudre, قرار ويرمك *qarār vírmek*, نتيجه چيقارمق *netidjè tchiqārmaq.* — Conclure un discours, ختم كلام ايلمك *khatmi*

kelam eïlèmek. — Un traité, عقد *aqdi mou'āhedè it.* — Inférer de, حكم چيقارمق *hukm tchiqārmaq,* استدلال ا *istidlāl it.* — Il en conclut de là que, بوندن شو حكمى استنباط ايلديكه *boundan chou hukmi istimbath eïlèdiki.* — Que faut-il en conclure? نتيجه سى ندر *netidjèci nèdur.* — Terminer, بتورمك *bïturmek,* قطع ا *qath it,* برطرف ا *ber tharaf it.* — Prouver bien, اثبات ا *isbāt it.* — Proposer les fins de la demande (en parlant d'un avocat), كلامه قرار - نتيجه ويرمك *kelāmè qarār, nètidjè vïrmek.* — Donner son avis, راى ويرمك *reï vïrmek,* حكم ا *hukm it,* a.-t.

Conclusif, ve, adj., قرار - نتيجه ويرر *qarār, nètïdjè vïrur,* a.-t.

Conclusion, s. f., fin d'une affaire, بغليش *baghlaïch,* بتورم *bitu-rum,* بتم *bitum,* t.; اتمام *itmām.* — d'un discours, ختم خاتمه *khātimè.* — Résolution, قرار *qarār.* — Conséquence d'un raisonnement, نتيجه *netïdjè,* pl. a. نتايج *nètāïdj;* حكم *hukm,* pl. احكام *ahkiām.* — Conclusions, demandes des parties en justice, استدعا *istid'ā,* مستدعا *mustèd'ā,* a.

Concombre, s. m., خيار *khyār.* — sauvage, يبان خيارى *ïabān khyāri.* — Concombre confite au vinaigre, خيار ترشيسى *khyār turchuçu,* t.

Concomitance, s. f., برابرلك *berāberlik,* t.; مصاحبت *muçāhabet,* مرافقت *murāfaqat,* a.

Concomitant, e, adj., معيتنلك بولنان *ma'ïetindè boulounān,* a.-t.; مقارن *mouqārin,* a.

Concordance, s. f., اويغونلق *ouïghounlyq,* t.; مطابقت *mutlhābaqat,* موافقت *muvāfaqat,* a. — de l'adjectif et du substantif, صفت و موصوفك موافقتى *syfat u mevsoufuñ muvāfaqati.*

Concordat, s. m., مواد دينيه يه دائر معاهده ريم پاپا ايله *mevāddi dinïiïè dāïr mu'āhèdè,* a.-t.; *rïm pāpā ilè mou'āhèdè.*

Concorde, s. f., كوكل برلكى *gueuñul birligui,* برلك *birlik,* اتفاق *ittifāq,* a.; اتفاقلق *ittifāqlyq,* a.-t.; اتحاد *ittihād,* a.; يكدلى *ïekdili,* p.

Concorder, v. n., برلشمك يكدل او *birlechmek, ïekdil ol,* p.-t.; موافق - مطابق او *muthābyq, muvāfyq ol,* a.-t.

Concourir, v. n., coopérer, برابر برابرجه ايشلمك *berāber ichlèmek;* چالشمق *berāberdjè tchālichmaq.* — Tendre au même but, disputer de mérite pour une chose, اوستلك دعواسنى ا *ustlik d'avācini it.* — pour, être en concurrence pour, اونكولك ا *eunègulik it,* اونكولشمك *eunègulechmek,* رقيب او *raqyb ol,* هم مطلب او *hem mathleb ol.* — En t. de géométrie, se rencontrer, التقا - اجتماع ا *iltiqā, idjtimā' it.*

CONCOURS, s. m., action d'agir conjointement, برابرجه عمل ايلمه *berāberdjè 'amel eïlèmè.* — Rencontre, يارد ملشمه *ïārdumlachma,* t.; مقارنت اعانت *mouqārènèti 'yānet.* — Affluence de monde, قلبالق *qalabālyq,* t.; خلقك ازدحام *khalquñ uchmègui,* اوشمكى ناس *izdíhāmi nās.* — Réunion, اجتماع *idjtimā'.* — pour un prix, مكافات دعواسى *mukiāfāt d'āvāci,* a.-t.

CONCRET, ÈTE, adj., coagulé, قويولنمش منجمد *mundjemid,* a. — (terme), اسم عين *ism 'aïn.*

CONCRÉTION, s. f., طوپلنمه *thoplanma,* t.; تجمّع *tedjemmu',* a.

CONCUBINAGE, s. m., بله ياتمقلق *bilè ïātmaqlyq,* t.; اشلنمكلك *echlenmeklik,* مجامعه *mudjāme'a,* a. — Vivre en concubinage, اوطه‌لق طوتمق *odhalyq thoutmaq,* t.

CONCUBINAIRE, s. m., نكاحسز عورتله ياتان اركك *nikiāhsiz 'avretilè ïātān erkek,* t.

CONCUBINE, s. f., اوطه‌لق *odhalyq,* اويناشمه *oïnāchma,* اويناش *oïnāch,* t.

CONCUPISCENCE, s. f., شهوت *chehvet,* a. — Désir de la —, نفس آرزوسى شهوات *nefs 'ārzoucy,* pl. نفسانيه *chehvāti nefsāniïè.*

CONCUPISCENT, E, adj., آرزولايجى نفس آرزوسنه مبتلا *ārzoulāïdji,* t.; *nefs ārzoucinè mubtèla,* a.-t.

CONCUPISCIBLE, adj., نفسانى *nefsāni,* a.

CONCURREMMENT, adv., conjointement, بيله برابرجه *bilè berāberdjè,* t. — Par concurrence, هم مطلب اوله‌رق *hem mathleb olaraq,* رقابتله *raqābet ilè,* a.-t.

CONCURRENCE, s. f., prétention de plusieurs à la même chose, هم مطلبلق *hem mathlablyq,* a.-t.; اونكولك *eunègulik,* t.; رقابة *raqābet,* a. — Entrer en concurrence avec, هم مطلب رقابت قيدينه او *hem mathleb ol, raqābet qaïdinè duchmek,* دوشمك انكولشمك *eunègulechmek.* — Jusqu'à concurrence de, مقدارينه قدر *myqdārinè qadar.* — de dix mille piastres, اون بيك غروشه قدر *on biñ ghourouchè qadar.*

CONCURRENT, E, s., compétiteur, بيله ديله‌يجى *bílè dilëïdji,* t.; همطلب *hemthaleb,* a.; همخواه *hemkhāh,* p. — Rival, رقيب *raqíb,* a.; اونكولشجى *eunèguluchdji,* t.

CONCUSSION, s. f., ظلم *zoulm,* pl. مظالم *mezālim,* جور *djevr,* a.; ظلمكارلق *zoulmkiārlyq,* a.-p.-t.

CONCUSSIONNAIRE, s. m., ظلمكار *zoulmkiār,* a.-p.; ظالم *zālim,* a.

CONDAMNABLE, adj. com., qui mérite condamnation, حكم اولنه‌جق *hukm olounadjaq.* — Blâmable, ذمّ ذميم اولنه‌جق *zemm olounadjaq, zèmím,* a. — Que l'on doit rejeter, شايان مردوديت *chāïāni merdoudïiet,* p.-a.

CONDAMNATION, s. f., jugement, حكم *hukm.* — à une peine, عقوبت *'ouqoubet hukmi.* — d'une chose inadmissible, حكمى مردودیت *merdoudiiet hukmi.* Voy. BLAME. — Passer condamnation, بر كمسنه حقى اولمديغنى اقرار ا *bir kimesnè haqqy olmadighyni iqrār it.*

CONDAMNER, v. a., par jugement, حكم ا *hukm it,* قضا ا *qazā it,* بر كمسنه نك عليهنه حكم ا *bir kimesnènuñ 'alèihinè hukm it.* — à la mort, بر كمسنه نك قتلنى حكم ا *bir kimesnènuñ qatlini hukm it.* — Blâmer, ذمّ ا *zemm it.* — Désapprouver, تقبيح ا *taqbih it,* a.-t. — Rejeter, ردّ ا *redd it.* — Condamner une porte, une fenêtre, en interdire l'usage, بطّاللمق *batthāllamaq,* ابطال ا *ibthāl it.* — Se Condamner, v. réfl., استقباح نفس ا *istiqbāhi nefs it,* a.-t.

CONDAMNÉ, E, adj., jugé, حكم اولنمش *hukm olounmich,* a.-t. — Blâmé, مذموم *mezmoum.* — Rejeté, مردود *merdoud,* a.

CONDENSATION, s. f., صيقلق *syqylyq,* قويولنمه *qouïoulanma,* t.; تكثيف *teksif,* a. — de l'air, تكثّى هوا *tèkessufi havā.*

CONDENSÉ, E, adj., صيقشمش *siqychmich,* t.; متكاثف *mutèkiācif,* a.

CONDENSER, v. a., قويولتمق *qouïoulatmaq,* t.; تكثيف ا *teksif it,* a.-t. — Se Condenser, قويولنمق *qouïoulanmaq,* t.; تكثف ا *tekessuf it.*

CONDESCENDANCE, s. f., رضا تنزل كوسترمه *rizā gueustermè,* t.; *tènezzul,* مساهلة *muçāhelet,* مساعدة *muçā'adet,* a.

CONDESCENDANT, E, adj., رضا تنزل ويرجى ايدن *rizā vīrīdji, tènezzul iden.*

CONDESCENDRE à, v. n., رضا ويرمك ـ كوسترمك *rizā vīrmek, gueustermek,* تنزل ا *tènezzul it,* مساهله ـ مساعلك ا *muçāhèlè, muçā'èdè it.* — à la faiblesse et à la détresse de quelqu'un, بر كمسنه نك ضعف و مضايقه سنه مساعده ا *bir kimesnènuñ z'af u mouzāïaqacinè muçā'adè it.*

CONDISCIPLE, s. m., خواجه داش همشاكرد *khodjadāch, hemchāguird,* p.

CONDITION, s. f., l'état ou la qualité d'une chose, حال *hāl,* pl. a. احوال *ahvāl;* كيفيّت *kèïfiiet,* شان *chān.* — Telle est la condition de l'homme, احوال انسان اويله در *ahvāli insān eutlè dur.* — Qualité requise, شرط *charth,* pl. a. شروط *chourouth.* — État de l'homme quant à la naissance, اصل *asl,* حيثيّت *haïciiet,* a.; نژاد *nèjād,* p. — Homme de condition, اصلزاده *acylzādè.* — de basse condition, اصلى الچاق *aslу altchāq.* — profession, حال *hāl,* حرفت *hyrfet.* — Chacun doit

vivre dans sa condition, — حالنده حرفتنده کوره کچنملو در *hālinè, hyrfètinè gueurè guetchinmèludur.* — État de domesticité, خذمتکارلق *khyzmetkiārlyq.* — Il est en condition, خذمتکار در *khyzmetkiār dur.* — Chercher une condition, بر خذمت ارامق *bir khyzmet arāmaq.* — Clause, شرط *charth*, قول *qavl*, مقاوله *mouqāvelè.* — Imposer des conditions, شرط قومق *charth qomaq.* — A condition que, بو شرطیله کی *bou charthilè ki.*

CONDITIONNÉ, E, adj. (acte bien), شرط موجبنجه اولان سند *charth moudjebindjè olān sened.* — Sans défectuosité, قصورسز *qouçoursyz.* — Mal conditionné, ناقص *nāqys*, a.

CONDITIONNEL, LE, adj., qui renferme une condition, شرطلو *charthlu*, شرطی متضمن *charthy mutèzammin.* — Temps du verbe, فعلك صورت شرطیه سی *fy'lun sourèti charthiïèci*, a.-t.

CONDITIONNELLEMENT, adverbe, شرط ایله *charth ilè*, مشروطاً *mechrouten*, a.

CONDITIONNER, v. a., دوزمك *duzmek*, نظاملمق *nizāmlamaq*, ترتیب ـ تنظیم ا *tertīb, tanzīm it*, a.-t.

CONDOLÉANCE, s. f., complimens de condoléance, تعزیة *ta'ziet, ta'zïè*, a. — Lettre de —, تعزیتنامه *ta'ziet nāmè.* — Faire le compliment de —, ادای مراسم تعزیه ا *edāï merācimi ta'zïè it.*

CONDOR, subs. m., oiseau, رخ *roukhkh*, a.

CONDUCTEUR, TRICE, s., guide, یول کوسترجی *ïol gusteridji*, قولاغوز *qoulāghouz*, t.; رهنما *rehnumā*, p.; دلیل *delīl*, a. — des voyageurs et des chevaux en route, سوریجی *surudju*, t.

CONDUIRE, v. a., guider, کوتورمك *guturmek*, قولاغوزلق ا *qoulāghouzlyq it.* — Indiquer, diriger, دلالت ا *delālet it.* — Montrer le chemin, یول کوسترمك *ïol gueustermek.* — Accompagner, برابر کیتمك *berāber guitmek*, t.; رفاقت ا *refāqat it.* — les animaux, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it.* — l'eau, صو کتورمك *sou guèturmek.* — Surveiller, inspecter, کوزتمك *gueuzetmek*, ناظرلق ا *nāzirlyq it.* — Diriger, commander, administrer, اداره ا *idārè it.* — Disposer, ordonner, تدبیر ا *tedbīr it.* — Conduire, commander une armée, اردویی اداره ا *ordoüï idārè it.* — Conduire bien sa barque, ایشنی بیلمك *ichini bïlmek.* — Se Conduire, v. réfl., کچنمك *guetchinmek*, حرکت ا *hareket it.* Voy. SE COMPORTER.

CONDUIT, s. m., canal, égoût, یول *ïol*, کونك *kunk*, t.; — مجری مجرا *medjrā*, pl. a. مجاری *medjāri.*

CONDUITE, s. f., action de guider, یول کوسترجیلك *ïol gueusteridjilik*, قولاغزلق *qoulāghouzlyq*, یوله کوترمه *ïola gueuturmè.* —

Action de mener quelqu'un à...., de l'accompagner, رفاقة *refāqat*. — d'un ambassadeur, مهماندارلق *myhmāndārlyq khydmèti*. — d'affaire, direction, inspection, ناظرلق *nāzyrlyq*, نظارت *nazāret*. — Commandement, حكومتلك *hukioumetlik*, a.-t.; اداره *idārè*, a.— La conduite d'un troupeau, بر سوربنك كتورلمه‌سى - سوقى *bir surunuñ guturulmèci, sevqy*. — des affaires publiques, ادارهٔ امور *idārèi omouri memleket*. مملكت — Manière d'agir, حركت *hareket*, سلوك *sulouk*, طور و حركت *thavr u hareket*, طور *thavr*, pl. a. اطوار *athvār*; روش *revich*, p. — Bonne conduite, حسن سلوك *husni sulouk*. — Mauvaise —, سوء حركت *souï hareket*. — déplacée, حركت نابجا *harcketi nābedjā*. — Homme de bonne conduite, ممدوح الاطوار بر آدم *memdouh ul-athvār bir ādem*. — C'est un homme qui n'a pas de conduite, حسن سلوكى يوق بر آدمدر *husni soulouki ïoq, bir ādem dur*.

Condyle, s. m., éminence des articulations, بوغوم باشى *boghoum bāchi*, t.; عجرة المفاصل *'adjret el-mefācyl*, a. — Jointure des doigts, پرمق بوغمى *parmaq boghoumou*, t.

Condylome, s. m., باسور *bāçour*, t. Voy. Excroissance.

Cône, s. m., pyramide à base circulaire, مخروطة *makhrouthat, makhroutha*. — Pomme de pin, چام فستغى *tchām fystighy*, t.

Confection, s. f., action de composer des drogues, ادويه تركيبى *edvïè terkibi*. — Drogue composée, معجون *m'adjoun*, pl. معاجين *m'eādjïn*. — d'hyacinthe, ياقوت معجونى *ïāqout m'ādjouni*, a. — Action de faire, ايشلمه *ichlèmè*, t.; عمل *'amel*. — Achèvement, اتمام *itmām*, ختام *khytām*. — Jusqu'à parfaite et entière confection, ختام اتمّ و اكملنه قدر *khytāmi etemm u ekmèlinè qadar*.

Confectionner, v. a., faire fabriquer, ياپمق *ïāpmaq*, ايشلمك *ichlèmek*. — Achever, بتورمك *biturmek*, t.

Confédératif, tive, adj., اتفاقه معاهده‌يه دائر *ittifāqa, mou'āhedèiè dāïr*, a.-t.

Confédération, s. f., اتفاق *ittifāq*, معاهده *mou'āhedè*, مكافلة *mukiāfelet*, a.; عهدلشمه *'ahdlachma*, a.-t.

Confédéré, s. m., اتفاقلو *ittifāqlu*, a.-t.; متفق *mutteſyq*, a. — Les états confédérés, دول متفقه *duvèli mutteſiqa*.

Confédérer (Se), v. récipr., عهدلشمق *'ahdlachmaq*, اندلشمق *andlachmaq*, p.-t.; اتفاق ـ معاهده ا *ittifāq, mou'āhedè it*, عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it*, a.-t.; تحالف ـ تعاقد ا *tehāluf, te'āqud it*.

Conférence, s. f., entretien,

مکالمه *mukiālemè*, مذاکره *muzākerè*. — Les conférences pour la paix, صلح مکالمه‌لری *soulh mukiālemèlèri*. — Comparaison, مقابله *mouqābelè*, تطبیق *tathbyq*, a.

Conférer, v. a., comparer deux choses, بری بری ایله یوزلشترمك *biri biri ilè iuzlechturmek*, — مقابله تطبیق ا *mouqābelè, tathbiq it*, a.-t. — Donner, accorder des honneurs, توجیه ا *tevdjih it*, بخش واعطا *bakhch u 'ytha eïlemek*. — — Parler ensemble d'une affaire, سویلشمك *seuïlechmek*, t.; مذاکره ا *muzākerè it*, a.-t.

Conferve ou Conferva, s. m., plante aquatique, صو سونکری *sou sungueri*, t.

Confesse. Voy. Confession.

Confessé, e, adj. avoué, اقرار اولنمش *iqrār olounmich*, a.-t.

Confesser, v. a., avouer, — اقرار اعتراف ا *iqrār, 'ytirāf it*. — sa faute, کناهنی اقرارا *gunāhini iqrār it*. — Ouïr une confession, پاپاز مقامنده کمسنه‌نك کناهلری دکلمك *pāpāz maqāmindè bir kimesnènuñ gunāhleri diñlèmek*, t. — Se Confesser, v. pro., — à un prêtre, کناهلرینی پاپازه سویلمك *gunāhlerini, pāpāzè seuïlèmek*. — Confesser, avouer qu'on a tort, حقی اولمدیغنی اقرارا *haqqy olmadughini iqrār it*. — Confesser la foi chrétienne, avouer qu'on est chrétien, دین عیسوی یی اقرارا *dini icèvïi iqrār it*, a.-t.

Confesseur, s. m., توبه‌کارك کناهلری دکلین پاپاز *teubèkiāruñ gunāhleri diñleïn pāpāz*, t.

Confession, s. f., اعتراف *'ytirāf*, اقرار *iqrār*. — des péchés, اعتراف ذنوب *'ytirāfi zunoub*, a.

Confessionnal, s. m., siége, کرسی الاعتراف *kurci ul-'ytirāf*, a.

Confiance, s. f., espérance ferme, اعتماد *y'timād*, اعتقاد *y'tiqād*, وثوق *vuçouq*, a.; اینانمه *inānma*, t. — J'ai confiance en vous, سزه انانورم *sizè inānurum*. — Confiance en Dieu, توکل *tevekkul*. — Plaçant sa confiance en Dieu, توکلاً علی الله *tevekkulen'ālallah*. — Avoir confiance en quelqu'un, برکیسنه‌یه اعتماد ا *bir kimesnèiè y'timād it*. — Personne de confiance, معتمد *mu'temed*, معتمد کمسنه *mu'temed kimesnè*. — Confiance, assurance que l'on prend sur la probité, la discrétion de quelqu'un, امینلك *eminlik*, امنیّت *emnïiet*. — De confiance, امنیّت ایله *emnïiet ilè*. — Homme sûr, de confiance, امین آدم *emín ādem*. — Sécurité, hardiesse, présomption, audace, جسارت *djeçāret*, a. — Assurance, sécurité, بی‌پروالق *bipervālyq*, پرواسزلك *pervāsizlik*, p.-t. — Avec confiance, assurance, بی تکلّف *bi tekelluf*.

Confiant, e, adj., اعتماد ایدن *'ytimād iden*, قولای امنیّت ایدر *qolāï emnïiet ider*, a.-t. — Présomptueux, خود بین *khod bin*, p.; جسور *djeçour*, a.

CONFIDEMMENT, adv., محرمانه *mahremānè*, a.-p., سرّاً *sirren*, a.

CONFIDENCE, s. f., part de confiance donnée ou reçue, سرّداشلق *sirrdachlyq*, محرميّت *mahremiïet*, a. — Communication d'un secret, كشف راز *kechfi rāz*, a.-p. — Faire — à quelqu'un de quelque chose, بر كمسنه‌يى سرّنه محرم ا *bir kimesnèi sirrinè mahrem it*, كيزلو نسنه‌يى سويلمك *guizlu nesnèï seuïlèmek*, t.

CONFIDENT, E, adj., سرّداش *sirrdāch*, a.-p.; محرم *mahrem*, a.; محرم اسرار *mahremi esrār*, a.

CONFIDENTIEL, LE, adj., محرمانه *mahremānè*, a.-p., كيزلو *guizlu*, t.; سرى *sirri*, a. — Lettre confidentielle, محرمانه يازلمش مكتوب *mahremānè ïāzilmich mektoub*.

CONFIDENTIELLEMENT, adverbe, محرمانه اولدرق *mahrèmānè olaraq*, وجه محرميّت اوزره *vedjhi mahremiïet uzrè*, a.-t.

CONFIER, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, اينانمق *inānmaq*, اعتماد ا *'ytimād it*. — Déposer, امانت قومق *emānet qomaq*, امانت ا *emānet it*. — Confier un dépôt à quelqu'un, وديعه‌يى بر كمسنه‌نك يد امانتنه تسليم ا *vèdi'aïi bir kimesnènuñ ïedi emanètinè teslīm it*. — Confier son secret à un ami, سرى بر دوسته سويلمك امانت ا *sirri bir dosta seuïlèmek, emānet it*. — une place, بر قلعه‌يى بر كمسنه‌نك يد امانتنه تفويض ا *bir qal'aï bir kimesnènuñ ïedi emānètinè tefvīz it*. — Se Confier en, v. réfl., à quelqu'un, بر يه اينانمق *birinè inānmaq*. — Se reposer sur, طيانمق *dhaïānmaq*. — Confier sa personne, كندو شخصنى ديكر بر كمسنه‌نك يدينه تسليم ا *guendu chakhsini diguer bir kimesnènuñ ïedinè teslīm it*. — Se confier en la Providence, تقدير ربّانيه توكّل ا *taqtiri rabbāniïè tevekkul it*. — Se confier en soi-même, كندو قدرت وامكانينه اعتماد ا *guendu qoudret u imkiāninè 'ytimād it*.

CONFIGURATION, s. f., forme extérieure, شكل *chekl*, pl. a. اشكال *echkiāl*, صورت *souret*, a.

CONFIGURÉ, E, adj., شكللو *chekillu*, a.-t.; متشكّل *mutechekkil*, a.

CONFIGURER, v. a., صورت وبرمك *souret vírmek*, تشكيل ا *techkīl it*, a.-t.

CONFINER AVEC, v. n., toucher aux confins, سنورداش ـ همحدود او *sinordāch, hemhoudoud ol*, p.-a.-t. — Confiner, reléguer, v. a., سورمك *surmek*, ايراق يره صالمق *irāq ïerè sālmaq*. — Se Confiner, v. réfl., se retirer volontairement, چكلمك *tchekilmek*. — Dans un coin, انزوا ا *inzivā it*. — Il a été confiné dans un monastère, برمناستره نفى اولندى *bir monāsterè nefi oloundou*.

CONFINS, s. m., سنور *sinor*, t.; حدود *houdoud*, a.

CONFIRE, v. a., شكرلمك *chekerlemek*, شكر ايله پيشورمك *che-*

ker ilè pichurmek. — dans du vinaigre, سركه‌يه قومق *sirkèïè qomaq*, ترشو ا *tourchu it.* — Confitures ou conserves de tous genres dans le vinaigre, ترشی *turchi*, ترشو *tourchou*, t.

CONFIRMATIF, IVE, adj., تأكيدی *teekidi hāvi*, مقوّی حاوی *mouqavvi*, تصديق ايدن *tasdyq iden*, تصديقی متضمّن *tastyqy mutezammin*, a.-t.

CONFIRMATION, s. f., ce qui rend plus ferme, plus stable, قوبلشدرمه *qavilechturmè*, t.; تاكيد *teekid*, استحكام *istyqrār*, استقرار *istihkiām*. — des priviléges et immunités, معافيات و امتيازاتك استقراری *mou'āfiāt u imtiāzatuñ istiqrāri*. — dans une dignité, ابقا *ibqā*. — Preuves dans le discours, اثبات *isbāt*, تحقيق *tahqyq*. — d'une nouvelle, كرچكلنمه *guertcheklenmè*, t.; تصديق *tastyq*, بر خبرك تصديقی *bir khaberuñ tasdyqy*. — Cette nouvelle a besoin de confirmation, بو خبر تحقيقه محتاجدر *bou khaber tahqyqè mouhtādjtur*. — Sacrement de l'Église, تثبيت ايمان *tesbīti imān*, a.

CONFIRMER, verbe act., affermir, قوبلشدرمك *qavilechturmek*, t.; تأكيد - تقويه ا *teekid, taqvïè it*, قرار ويرمك *qarār virmek*. — Quelqu'un dans sa dignité, ابقا ا *ibqā it*. — Donner des preuves, كرچكلندرمك اثبات ا *isbāt it*, *guertcheklendurmek*. — Rendre plus certain, تحقيق - تصديق ا *tastyq, tahqyq it*. — Vérifier, constater la vérité, كرچكلمك *guertcheklemek*, t.; تصحيح ا *tashīh it*. — Se Confirmer, v. réfl., - استحكام - قوّت *qouvvet, istihkiām, qarār boulmaq*, a.-t.; كرچكلنمك *guertcheklenmek*. — Devenir plus certain, تصديق اولنمق *tastyq olounmaq*. — Cette nouvelle ne se confirme pas, بو خبر تصديق اولنميور *bou khaber tastyq olounmaïeur*.

CONFIRMÉ, E, adj., قوبلشمش *qavilechmich*, قوّتلنمش *qouvvetlenmich*, قرار بولمش *qarār boulmich*, كرچكلنمش *guertcheklenmich*, تصديق - ابقا اولنمش *tastyq, ibqā olounmich*, a.-t.

CONFISCABLE, adj. com., ضبط اولنه‌جق *zabth olounadjaq*, مصادره‌يه كلور *muçāderèïè guelur*, a.-t.

CONFISCATION, s. f., جانب ميريدن مال ضبطی *djānibi míriden māl zabthy*, ضبط اموال *zabthy emvāl*, a.-t.; مصادرة *muçāderet*, a.

CONFISERIE, s. f., شكرجيلك *chekerdjilik*, t.

CONFISEUR, s. m., شكرجی *chekerdji*, رچلجی *retcheldji*, t.

CONFISQUÉ, E, adj., ميريه دوشمش *mirïè duchmuch*. — Biens —, مصادره اولنمش اموال *muçāderè olounmuch emvāl*, a.-t.

CONFISQUER, v. a., - بكلكه آلمق

قبض ا *beiliguè âlmaq, qabz it,* مصادره ا *mirïè zabth it, muçāderè it,* a.-t. — Être confisqué, جانب میریدن ضبط اولنمق *djānibi miriden zabth olounmaq.*

Confiture, s. f., رچل *retchel,* لچر *letcher,* t.; مربّا *murebba.* — de coings, ایوا مرباسی *aïvā murebbaci.* — de roses, کلبشکر *gulbechèker,* t.

Confiturier, s. m. Voy. Confiseur.

Conflagration, s. f., embrasement général, کلّی احتراق *yhtirāqi kulliï,* a. — d'une planète, کواکب سیاره‌دن بریئک تأجّجی *kevākibi seïarèden birinuñ teeddjudji,* a.-t.

Conflit, s. m., choc, combat, دوکش *deuguch,* طوقش *dhoqouch,* t.; مضاربه *mouzārebè,* a.; جنک *djenk,* p. — entre diverses juridictions sur le droit de juger une cause, فصل دعوایه دائر معارضه *fasli da'vāïè daïr mou'āraza,* a.-t.

Confluent, s. m., ایکی ایرماغک قاوشدقلری یر *iki irmāghuñ qavouchtouqleri ïer,* t.; مجمع النهربن *medjmè un-nehreïn,* ملتقای نهربن *multeqāï'nehreïn,* a.

Confluer, v. n., بیله آقمق *bïlè âqmaq,* t.; برابر آقمق *berāber âqmaq,* t.

Confondre, v. a., mêler, قرشترمق *qarichturmaq,* t.; خلط ا *khalth it,* قارش مورش ا *qārich mourich it.* — Mettre en désordre, الت اوست ا *alt ust it,* طارطغان ا *dhārdhaghān it.* — Couvrir de confusion, troubler, شاشرمق *chāchurmaq.* — Réduire à ne pouvoir répondre, بی مجال ا *bi medjāl it.* — Embarrasser quelqu'un par des louanges excessives, اوتاندرمق *outāndurmaq.* — Vous me confondez, بنی اوتاندریورسکز *beni outāndurieursiñyz.* — Se Confondre, v. réfl., se troubler, شاشمق *chāchmaq,* t.

Confondu, e, adj., mêlé, قارمه قارشق *qārma qārichyq.* — Troublé, شاشمش *chāchmich,* شاشورمش *chāchurmich.* — En désordre, طارطغان *dhārdhaghān,* t.

Conformation, s. f., یاپو *ïāpou,* t.; ترکیب *terkib,* a. — Vice de conformation, ترکیب بدنک سقامتی *terkibi bedenuñ saqāmeti.*

Conforme, adj. com., semblable, اوبغون *ouïghoun,* اوبار *ouïār,* بکزر *beñzer,* t.; مطابق *mouthābyq,* موافق *muvāfyq,* a. — Convenable, مناسب *munācib,* a.

Conformément, adv., موجنجه *moudjebindjè,* وفقنجه *veſqindjè.* — à cela, بوکا کوره *bouña gueurè,* اکا بناء *aña bināen.* — Conformément aux ordres suprêmes, اوامر عالیّه مقتضاسنجه *evāmiri 'ālïè mouqtezācindjè.*

Conformer, v. a., rendre conforme, اوبدرمق *ouïdourmaq,* بکزتمک *beñzetmek,* یاقشترمق *ïāqychturmaq,* t.; موافق ا *muvāfyq it,* تطبیق ا *tathbyq it,* a.-t. — Se Conformer, v. réfl., اویمق *ouïmaq,*

t.; موافقت ا *muvāfaqat it,* رضا کوسترمك *rizā gueustermek.* — à un ordre, فرمانه امتثال ا *fermānè imtiçāl it.*

Conformé, e, adj., organisé, یاپلمش *ïāpilmich,* t.; مترکب *muterekkib,* a.; ترکیب اولنمش *terkib olounmich,* a.-t.

Conformité, s. f., rapport entre des choses conformes, اویغونلق *ouïghounlouq,* t.; موافقة *muvāfaqat,* مطابقة *muthābaqat.* — Soumission à la volonté de Dieu, ارادت الهیه *irādèti ilahïèïè mutābe'āt.* — En Conformité, adv., مقتضاسنجه *mouqtèzācindjè,* a.-t.; بناء علی ذلك *bināen 'ala zalik,* a.

Confort, s. m. (vieux mot). Voyez Consolation, Secours, Assistance.

Confortable, s. et adj., حضورلو و راحتلو *houzourlu vè rāhatlu,* a.-t. Voy. Confortatif.

Confortatif, ve, adj., قوّت ویریجی *qouvvet vîrîdji,* a.-t.; مقوّی *mouqavvi,* a. — Remède —, قوّت ویریجی علاج *qouvvet vîridji 'ylādj,* دوای مقوّی *devāï mouqavvi.*

Confortation, s. f., تقویة *taqviet, taqviè,* a.; قوّتلنمه *qouvvetlenmè,* t.

Conforter, v. a., fortifier, قوّت ویرمك *qouvvet vîrmek,* قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek,* تقویه ا *taqviè it,* a.-t. — Encourager; en ce sens ce mot est vieux, et ne s'emploie plus en français que dans le style badin ou critique, یورکلندرمك *ïureklendurmek,* یورکه قوّت ویرمك *ïurèguè qouvvet vîrmek,* t.; تقویت قلب ا *taqvièti qalb it,* a.-t.

Confraternité, s. f., یولداشلق *ïoldāchlyq,* t.; رفقة *refqat,* a.

Confrère, s. m., یولداش *ïoldāch,* t.; رفیق *refîq,* pl. a. رفقا *rufaqā.*

Confrérie, s. f., رهبان اخوّتی جمعیتی — *rouhbān ukhuvvèti, djèmi'èti,* a.-t.

Confrontation, s. f., یوزلشترمه *ïuzlechturmè,* t.; مواجهه *muvādjèhè.* — Examen d'écritures, مقابله *mouqābèlè,* تطبیق *tathbyq,* a.; یازولرك تطبیقی *ïāzoulāruñ tathbiqy,* t.-a.

Confronter, v. a., mettre en présence pour interroger, یوزلشترمك *ïuzlechturmek,* یوز یوزه کتورمك *ïuz ïuzè guèturmek,* t.; مواجهه ا *muvādjèhè it.* — Comparer les choses entre elles, مقابله ـ تطبیق ا *mouqābèlè, tathbyq it.* — la copie à l'original, صورتی اصلنه تطبیق ا *soureti aslinè tathbyq it.*

Confus, e, adj., brouillé, confondu, قارشق *qārichyq.* — Voix confuses, قارشق سسلر *qārichyq sesler.* — Paroles, discours confus, obscurs, مشوّش کلمات *muchevvech kèlimāt.* — Honteux, embarrassé, شاشمش *chāchmich,* اوتانمش *outānmich,* t.; خجیل *khadjîl.* — Je suis confus de vos bontés, الطاف

و اکرامکزك محجوبی ایم *elthâf u ikrâmuñuzuñ mahdjoubi im.*

Confusément, adv., pêle-mêle, قارشق *qârichyq*, قرش مرش *qarich mourich*, t.—D'une manière confuse, نظامسز اختلال ایله *nizâmsyz ykhtilâl ilè*, هرج مرج اولدرق *herdji merdj olaraq.*

Confusion, s. f., mélange confus, قارشقلق *qârichyqlyq*, پریشانلق *pèrichânlyq*, t.; اختلاط *ykhtilâth*, اختلال *ykhtilâl*. — Dispersion, داغینلق *dâghynlyq*. — Trouble, دغدغه *daghdagha*. — Désordre, نظامسزلق *nizâmsyzlyq*, قرقشه‌لق *qarqachalyq*. — Affluence de personnes, قلبه‌لق *qalabalyq*, t.; ازدحام *izdihâm*, a. — En confusion, sans ordre, قارمه قارشق *qarma qârychyq*. — Abondance de choses, چوقلق *tchoqlouq*. — Mettre tout en confusion, هرشیی قارشترمق *her chèïi qârichturmaq*. — Honte, اوتانقلق *outânyqlyq*, t.; خجالت *khydjâlet*. — Honte par modestie, عار *'âr*, a.

Congé, s. m., permission de se retirer, d'aller, اذن *izn*, اجازت *idjâzet*. — Adieu, وداع *vidâ'*. — Prendre congé les uns des autres, وداعلشمق *vidâ'lachmaq*. — Jour de congé, تعطیل کونی *ta'thyl guny*. — Donner congé à, permettre de se retirer, اذن ـ اجازت ویرمك *izin, idjâzet vîrmek*, صالیویرمك *sâlyvîrmek*. — Renvoyer, قوغمق *qoghmaq, qovmaq*. — Déclarer à quelqu'un qu'il doit se retirer, se désister d'une chose, جواب ردّ ایله دفع ا *djevâbi redd ilè def' it*. — Prendre congé, اذن ـ اجازت آلمق *izn, idjâzet âlmaq*. — Faire ses adieux, الوداع ا *elvidâ' it*, a.-t.

Congédié, e, adj., renvoyé, قوغمش *qoghmych*. — du service, خذمتدن چقارلمش *khyzmetten tchiqârilmych*, t.

Congédier, v. a., اذن ـ اجازت ویرمك *izn, idjâzet vîrmek*. — du service, خذمتدن چیقارمق *khyzmetten tchiqârmaq*. — les troupes, عسکره اجازت ویرمك *'askèrè idjâzèt vîrmek*, a.-t. Voy. Renvoyer.

Congélation, s. f., action du froid qui gêle les liquides, طوکمه *doñma*, t.; جمود *djumoud*, تجمید *tedjmîd*. — État des liqueurs congelées, طوکق ـ بوز باغلمه *dhoñ, bouz bâghlama*, انجماد *indjimâd*, حال الجمود *hâl el-djumoud*. — Congélations pierreuses, مجمّدات *mudjemmèdât*.

Congelé, e, adj., طوکمش *doñmich*, t.; منجمد *mundjèmid*, a.

Congeler, v. a., طوکدرمق *doñdurmaq*, t.; تجمید ا *tedjmîd it*, a.-t. — Au fig., coaguler, قویولتمق *qouïoulatmaq*. — Se Congeler, v. réf., طوکمق *doñmaq*, بوزلنمق *bouzlanmaq*, منجمد او *mundjèmid ol*, تجمّد ا *tedjemmud it*. — Se coaguler, قویولنمق *qouïoulanmaq*, t.

Congénère, adj., se dit des mus-

cles qui concourent à un même mouvement, عضلات متوافق العمل *'azlāti mutèvāfyq ul-'amel*, a. — Plantes qui sont du même genre, بر صويلك اولان اوتلر *bir soïda olān otlar*, t.

CONGESTION, s. f., جمع اخلاط *djem'y akhlāth*, a.; اخلاطك طوپلنمسى *akhlāthuñ thoplanmaci*, a.-t.

CONGLOBATION, s. f., اجتماع دلايل *idjtimā'ī dèlāïl*, a.

CONGLOBÉ, E, adj., اجتماع الغدد *idjtimā 'ul-ghaded*, a.

CONGLOMÉRER, v. a., يومقلمق *ïomaqlamaq*, يومغه صارمق *ïoumagha sārmaq*, يغمق *ïighmaq*, t.

CONGLUTINATION, s. f., action par laquelle une chose est rendue gluante et visqueuse, يلمشكلنمه *ïelmèchekllenmè*, طوتقاللنمه *thoutqāllanma*.

CONGLUTINER, v. a., يلمشكلتمك *ïelmèchekletmek*, اوكسه لوا *euksèlu it*, t.; تلزيج ا *telzīdj it*, a.-t.

CONGRATULATION, s. f. Voy. FÉLICITATION.

CONGRATULER, v. a. Voyez FÉLICITER.

CONGRÉGATION, s. f., جماعت *djemā'at*, جميت *djèmy'at*, a.

CONGRE, s. m., دكز يلان بالغى *deñyz ïïlān balyghy*, t.

CONGRÈS, s. m., assemblée des plénipotentiaires des différentes puissances, دول مختلفه نك مرخصلر جميتى *duveli moukhtelifènuñ mourakhkhaslar djèmy'eti*, a.; مكالمه مجلسى *mukiālemè medjlici*. — Assemblée des représentans des États-Unis d'Amérique, امريقهٔ شماليده ايالات مجتمعه جمهوريتك وكلاى ملت جميتى *ameriqaï chimālidè eïālāti mudjtemi'a djumhourinuñ vukelāï millet djemi'eti*.

CONGRU, E, adj., suffisant, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*. — Convenable, لايق *lāïq*, a. — Réponse congrue, précise, طوغرو جواب *dhoghrou djevāb*, جواب شافى *djevābi chāfi*.

CONGRUITÉ, s. f., convenance, ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, t.; لياقت *liāqat*, a. — Efficacité de la grâce de Dieu, توفيق الهيه نك مناسبتى *tevfiqi ïlahinuñ munācebeti*.

CONGRUEMENT, adv., يكلشمز *ïañlychsyz*, ياقشقلغله *ïāqychyqlyghylè*, t.; مناسبتله *munācebetilè*, a.-t.

CONIFÈRE, adj., ميوه سى كلاه شكلنده اولان اغاج *meïvèci kulāh cheklindè olān aghādj*, t.

CONIQUE, adj., كلاه بچمده *kulāh bitchimdè*, t.; مخروطى الشكل *makhrouthii uch-chekel*, a.

CONJECTURAL, E, adj., تخمينى *takhminii*, ظنى *zannii*, a.

CONJECTURALEMENT, adv., قرينه ايله *qarinè ilè*, تخمين ايله *takhmin ilè*, a.-t.

CONJECTURE, s. f., تخمين *takhmīn*, قرينه *qarinè*, وهم *vehm*, pl. a. اوهام *evhām*, وهوم *vuhoum*, ظن *zann*, pl. a. ظنون *zunoun*. — Par

conjecture, تخميناً *takhmînen*, a. — Forte conjecture, ظنّ قوی *zanni qavi*. — légère, ظنّ خفیف *zanni khafif*. — Vaine, ظنّ باطل *zanni bâthyl*, a.-t.

Conjecturé, e, adj., مظنون *maznoun*, a.

Conjecturer, v. a., قرینه ایله بیلمك ـ اکلمق *qarînè ilè bîlmek, añlamaq*, ظنّ ـ تخمین ا *zann, takhmîn it*, a.-t.; سزمك *sezmek*, t.

Conjoindre, v. a., اولندرمك *evlendurmek*, t.; تزویج ا *tezvîdj it*, نکاح ایله عقد ا *nikiâh ilè 'aqd it*, a.-t.

Conjoint, e, adj., uni, joint, باغلنمش *baghlunmich*, اولاشمش *oulâchmich*, اولاشق *oulâchyq*. — Conjoints, au plur., les époux, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*. — L'un des conjoints, زوجینك بری *zevdjeïnuñ biri*.

Conjointement, adv., برابرجه *berâberdjè*, بیلهجه *bîlè*, بیلهجه *bilèdjè*, t.; بالمعیّه *bîl-m'aïiè*, معاً *mâ'en*, a.

Conjonctif, ive, adj., t. de grammaire, وصلی *vasly*. — Particule conjonctive, حرف صله *harfi sylè*, ادات الوصل *edât ul-vasl*. — Nom ou adjectif conjonctif, اسم موصول *ismi mevsoul*, a.

Conjonction, s. f., union par mariage, ازدواج *izdivâdj*, a.; نکاحلشمه *nikiâhlachma*, a.-t. — Terme de grammaire, عطف *'athf*, وصل *vasl*. — Rencontre apparente des astres, اقتران *yqtirân*, قران *qyrân*, اجتماع *idjtimâ'*, a.

Conjonctive, s. f., membrane de l'œil, کوز آقنـك زاری *gueuz aqynuñ zâri*, t.; بیاضة العین *beïâzet ul-'aïn*, a.

Conjoncture, s. f., circonstance, حال *hâl*, حالة *hâlet*. — Rencontre, مقارنت *mouqârenet*. — Occasion, فرصت *fourçat*, a.

Conjugaison, s. f., t. de grammaire, variations dont le verbe est susceptible, تصریف *tasrîf*. — Paradigme de la —, وزن *vezn*, pl. a. اوزان *evzân*, a. — Conjonction des nerfs, سکرلرك بری بریله *sinyrleruñ biri birilè baghlanmaci*, مزاوجت الاعصاب *muzâwedjet ul-'açâb*, a.

Conjugal, e, adj., زوجی *zevdjîi*, تزویجی *tezvîdji*. — L'état —, اویرق نکاحلولك *nikiâhlulik*, حال زوجیة *ev barq hâli*, t.; *hâli zevdjîiet*, a. — La foi conjugale, صداقت زوجیه *sadâqati zevdjîiè*.

Conjugalement, adv., حال زوجیّت اوزره *hâli zevdjîiet uzrè*, زوج وزوجه کبی *zevdj u zevdjè guibi*, a.-t.

Conjuguer, v. a. — un verbe, فعلی تصریف ا *fy'li tasrîf it*, a.-t.

Conjurateur, s. m., زوربالرك حلیف باشی *zorbalarun bâchi*, فتنه حلفی *halîfi fitnè*, a. — Magicien, سحر باز *sihir bâz*, a.-p.

Conjuration, s. f., زوربالق اتفاقی ـ معاهده‌سی *zorbālyq ittifāqy, mou'āhedèci.* — Paroles magiques, سحربازلغه دائر کلمه‌لر *sihirbāzlygha dāïr kelimèler*, a.-p.-t. — prières, دعا *dou'ā*, a.; تضرّعات *tezarru'*, pl. a. تضرّعات *tezarru'āt.*

Conjurer, v. a., prier instamment, رجا ـ یلوارمق *ïalvārmaq*, t.; تضرّع *ridjā, temennā it*, تمنّا ایت و نیاز *tezarru' vu niāz it.* — Je vous conjure au nom de Dieu, ربّ العالمین حرمتنه اولسون سکا تضرّع و نیاز ایدرم *rabbul 'ālemïn heurmetinè olsoun, saña tezarru' vu niāz ïderum.* — Détourner, chasser, قاچرمق *qātchurmaq*, دفع ا *def' it.* — Un malheur, دفع مصیبت ا *def'y moucibet it.* — Conjurer, éloigner par des paroles magiques les choses nuisibles, ضررلو شیلری قاچرمق ایچون سحربازلق سوزلری اوقومق *zararlu cheïleri qātchurmaq itchoun, syhyrbāzlyq seuzlèri oqoumaq.* — Former un complot, اندلشمق *andlachmaq*, الی بر ا *el bir it*, سوء قصد ا *souï qasd it.* — La perte de quelqu'un, بر کمسنه‌نك اتلافنه سوء قصد ایلمك *bir kimesnènuñ itlāfinè souï qasd eïlèmek.* — Exorciser, استعاذه ا *isti'āzè it.*

Conjurés (les), subs. m. pl., زوربالق ایچون عهدلشانلر *zorbālyq itchoun 'ahdlachanlar*, جلالیلر *djelāliler*, a.; زوربه‌لر *zorbaler*, t.

Connaissable, adj. com., بیلنور تشخیصی ممکن *bilineur*, t.; *techkhyci mumkin*, a.-t.

Connaissance, s. f., notion, بیلش *bilich*, بیلکو *bilgou*, t.; معرفت *ma'rifet.* — La connaissance de Dieu, معرفت الله *ma'rifet oullah.* — Avis, instruction sur une chose, خبر *khaber*, علم و خبر *'ylm u khaber*, a.; آگاه *āguiāh*, آگاهی *āguiāhi.* — Je n'en ai pas connaissance, خبر آگاهم یوقدر *khaber u āguiāhum ïoqtur*, ou simplement خبرم یوق *khaberum ïoq.* — Prendre connaissance, بیلمك *bilmek*, اکلامق تحصیل علم و وقوف ا *añlamaq*, *tahsïli 'ylmu vuqouf it.* — Qui a une grande connaissance des affaires, امور و مصالحه بغایت واقف و آشنا *oumouru meçāliha beghāïet vāqyfu āchinā.* — Savoir, علم *'ylm.* — Acquérir des connaissances, تحصیل معارف ا *tahsïli me'ārif it.* — Qui a beaucoup de connaissances, چوق بیلشلو *tchoq bilichlu*, t.; کثیر المعارف *kecïr ul-me'ārif.* — Exercices de la faculté de distinguer les objets, شعور *chou'our.* — Il a perdu sa connaissance, بی شعور اولمشدر *bi chou'our olmuchtur.* — Il a sa connaissance, شعوری یرنده در *chou'ouri ïerindè dur.* — Il a perdu toute connaissance et le sentiment, شعورینی کلیاً ضایع ایلدی *chou'ourini kulliïen zāïi eïledi.* — Perdre connaissance, s'évanouir, بایلمق *bāïlmaq.* — Reprendre connais-

sance, آیلمق *āïlmaq*. — Liaison peu intime, liaison, fréquentation, آشنالق *āchinālyq*, کوز آشنالغی *gueuz āchinālyghy*.—Connaissance, personne que l'on connaît, آشنا *āchinā*. — Faire de nouvelles connaissances, یکی آشنالر پیدا ایتمک *ïeñy āchināler peïdā it*.

Connaissement, s. m., حمولـه قایمه‌سی *hamoulè qāïmèci*, a.-t.

Connaisseur, se, adj., بیلیجی *bīlīdji*, آکلایجی *añlāïdji*, t.; ارباب وقوفدن اولان *erbābi vouqoufden olān*, p.; آشنا *āchinā*, a.-t.

Connaître, v. a., avoir notion, بیلمک *bīlmek*, آکلامق *añlāmaq*. — une chose, برنسنه‌یی بیلمک *bir nesnèï bīlmek*. — Connaître parfaitement, s'y entendre, برشیدن آکلامق *bir cheïden añlāmaq*. — les tableaux, تصویردن آکلامق *tasvīrden añlāmaq*. — Faire connaître, بیلدرمک *bīldurmek*, آکلاتمق *añlātmaq*. — sa façon de penser, فکر و رایینی بیلدرمک *fikr u reeïni bīldurmek*. — Avoir une grande pratique de..., ایو بیلمک *eïu bīlmek*. — Il connaît bien les affaires, امورو مصالحه‌یه وقوف تامّی واردر *oumouru meçālihaïè vuqoufi tāmmi vārdur*. — Discerner, سزمک *sezmek*, سچمک *setchmek*, - فرق تمییز - تشخیص ایتمک *farq, temïiz, techkhys it*. — Quelqu'un, - طانیمق بر کمسنه‌یی طانمق *thānïmaq*, t.; بر کمسنه‌یی طانیمق *bir kimesnèï thānïmaq*. — Cohabiter avec une femme, جماع ایلمک *djimā' èïlèmek*. — Avoir autorité de juger une cause, دعوا کورمک *d'avā gueurmek*. — Connaître d'une cause ou d'une affaire quelconque, بر مادّه‌یی رؤیت ایتمک *bir māddèï rouïet it*. — Se connaître en, v. réfl., bien juger, آکلامق *añlamaq*, آکلامغه قادر اولمق *añlāmagha qādir ol*. — Il se connaît en bons livres, کتب نفیسه‌دن آکلار *kioutoubi nefīcèden añlar*. — Ils se connaissent mutuellement, بری برینی طانیورلر *biri birini thanieurlar*. — Connu, بیلنمش *bīlinmich*, بللو *bellu*, t.; معلوم *m'aloum*. — Il est connu de tout le monde, عامّه‌نک معلومیدر *'ammènuñ m'aloumidur*

Connétable, s. m., بالجمله عساکر مملکتک سر عسکری *bil-djumlè 'açākiri memleketuñ ser 'askeri*, a.-t.

Connexe, adj., الشمش *ilichmich*, بتشک *bitichik*, t.; معطوف *ma'thouf*, مقرون *maqroun*, a.

Connexion ou Connexité, s. f., اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلک *bitichyqlik*, مناسبت *munācèbet*, عطف *'athf*. — Qui n'a aucune connexion (discours), ایپی صاپی یوق *ipi sāpi ïoq*.

Connil, s. m. (vieux mot). Voy. Lapin.

Connivence, s. f., complicité par tolérance et dissimulation, اغماض *yghmāz*, اغماض عین *yghmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmaha*. — Complicité, قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqly-*

ghy. — Qui est de connivence avec, اغماض عين ايدن *'yghmāzi 'aïn iden*. — Par indulgence, اغماض عين *'yghmāzi 'aïn ilè*. — De complicité, اتفاقله *ittifāq ilè*, a.-t.

Conniver, v. n., اغماضدن *yghmāzden guelmek*, كلمك كورمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*, كوز قپامغله ارتكاب مشاركت ا *gueuz qapāmaghilè irtikiābi muchārèket it.* — Laisser faire, جواز كوسترمك *djèvāz gueustermek*, a.-t.

Conque, s. f., بيوك و مجوّف صدف *büük vè mudjevvef sadef*, t.-a. — Conque de Vénus, مصقل مصقله مهره *masqal, masqala, muhrè*, p.; مهرق *mihraq*, a.

Conquérant, s. m., فاتح *fātih*, صاحب ظهور *sāhyb zouhour*, a.; قهرمان *qahrèmān*, p. — Le conquérant de Constantinople, Mahomet II, فاتح استانبول سلطان محمّد *fātihi istāmbol soulthān Mehemmed khān sāni*.

Conquérir, v. a., فتح ا *feth it*, فتوحات ا فتح بلاد ا *fethi bilād it, futouhat it*, تسخير ممالك ا *teskhyri memālik it*. — Simplement, s'emparer, ضبط ا *zabth it*. — l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك محبّتنى وحسن توجّهنى جلب ـ تحصيل ا *bir kimesnènuñ mouhabbètini vè husni tèveddjuhini djelb u tahsil it*.

Conquis, conquise, فتح اولمش *feth olmich*, a.-t.

Conques, s. f. pl., cavités de l'oreille, قولاغك ايچى *qoulāghuñ itchi*, t.; تجاويف الاذن *tèdjāvif ul-uzn*, a.

Conquête, s. f., فتح *feth*, pl. a. usité, فتوحات *futouhāt*. — Pays conquis, فتح اولمش مملكت *feth olmich memlèket*. — Conquête galante, succès en amour, ـ كوكل قاپمه تسخيرى *gueuñul qāpma, teskhyri*, a.-t. — Il ne cesse de faire des conquêtes, تسخير قلوب ايتمكدن خالى دكلدر *teskhyri qouloub itmekden khāli dèïldur*.

Consacrant, adj. m., qui sacre un autre, تقديس ايدن *taqdis iden*, a.-t.

Consacrer, v. a., dédier à Dieu, rendre sacré, مبارك قلمق *mubārek qylmaq*, تقديس ا *taqdis it*. — une église, بر كليسايى تقديس ا *bir kèlicāï taqdis it*. — Donner, dévouer à Dieu, الله يولنه وقف ا *allah ïolina vaqf it*. — Dévouer, destiner, تخصيص ا *takhsis it*. — Sanctionner, en parlant de l'usage, كثرت استعمال ايله ثابت ا *kesrèti isti'māl ilè sābit it*, a.-t. — Se Consacrer, v. réfl., à Dieu, كندوبى الله يولنه فدا ا *guenduï allah ïolyna fidā it*. — Donner tout son temps, جميع وقتنى بر شيّه صرف ا *djèmi' vaqtini bir chèïè sarf it*, a.-t.

Consanguin, e, adj., parent du

côté paternel, ne se dit qu'en cette phrase : frère consanguin, بابادن قرنداش *bābāden qarindāch*, t.

Consanguinité, s. f., بابادن اقربالق ـ خصملق *bābāden aqrabālyq, khycymlyq*, t.–a.

Conscience, s. f., sentiment intérieur du bien et du mal, ضمير *zamīr*, قلب *qalb*, a.; قلبك شاهدلكی ـ بيلدوكی *qalbuñ chāhidligui, bīldugui*, شهادت قلب *chèhādèti qalb*, كوكل اخطاری *gueuñul ykhthāri*, a.-t.; نفس مخطرة *nefsi moukhthyret*, a.; درون *dèroun*; آگاهی دل *āguiāhi dil*, p. — Examen de conscience, فحص ضمير *fahsi zamīr*. — Bonne conscience, صافی ضمير *sāfi zamīr*. — Qui a une bonne conscience, درونی پاك *dèrouni pāk*. — Remords de conscience, قلبك اضطرابی *qālbuñ yzthyrābi*. — Il y a conscience, c'est conscience, خطا در *khathā dur*. — Un homme de conscience, اهل عرض وصداقت *ehli 'yrz u sadāqat*. — En conscience, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, t.; صدقله *sydqilè*, a.-t.

Consciencieusement, adverbe, صدق درون ايله *sydqi deroun ilè*, انصاف ايله *insāf ilè*, حقانيت ايله *haqqānïiet ilè*, a.-t.

Consciencieux, se, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; انصافلو *insāflu*. — C'est un homme —, منصف بر آدمدر *muncif bir âdem dur*, a.-t.

Conscription, s. f., عسكرك تحريرى *'askèruñ tahriri sènèvici*, a.-t.

Conscrit, s. et adj., شرعاً تحرير اولنمش عسكر نفری *cher'en tahrīr olounmich 'asker nèfèri*, a.-t.

Consécration, s. f., تقديس ايلمه *taqdīs eïlèmè*. — Action par laquelle le prêtre consacre la messe, اجرای مراسم لوتوريا *idjrāi merācimi lotourïā*, a.-t.

Consécutif, ve, adj., بری بری اردنجه *biri biri ardindjè*, t.; متعاقب *mutè'āqib*, a.

Consécutivement, adv., بری بربنی متعاقباً *biri birini mutè'āqiben*, بری بربنه متعاقب اولهرق ـ اولاشهرق *biri birinè mutè'āqib olaraq, oulācharaq*, a.-t.; متعاقباً *mutè'āqiben*, متوالياً *mutèvālïen*, a.

Conseil, s. m., avis, اوكت ـ نصيحت اوكوت *eugut, euïut*, t.; نصايح *nacyhat*, pl. a. *naçāhïh*. — Bon —, نصيحت خيريه *nacyhati khaïrïiè*. — Consultation, دانشق دانشقلق *dānichyq, dānichyqlyq*. — Donner conseil, اوكت ـ نصيحت ويرمك ـ ا *eugut, nacyhat vïrmek, it*, اوكتلمك *eugutlèmek*. — Prendre conseil de, دانشمق *dānichmaq*, بر كمسنه نك رأی و نصيحتنی صورمق *bir kimesnènuñ rèï u nacyhatini sormaq*. — Suivre le conseil de quelqu'un, اوكت ـ نصيحت سوز طوتمق *eugut, nacyhat, seuz thoutmaq*. — Conseil, réunion de gens qui délibèrent, مشورت *mech-*

veret, مجلس مشورت *medjlici mechveret*, شورا - شوری *chourā*, دیوان *divān*. — Grand conseil, مشورت عظمی *mechvèrèti 'ouzma*. — privé, شورای خاص *chourāï khāss*. — Action de délibérer, مشاوره *muchāvèrè*. — Tenir conseil, مشاوره ا دیوان طوتمق *muchāvèrè it*, دیوان *divān thoutmaq*. — Convoquer un —, assembler le conseil, دیوان قورمق *divān qourmaq*. — Le conseil de justice, مجلس احکام العدلیه *medjlici ahkiām ul-'adlïè*. — d'utilité publique, مجلسی امور نافعه *oumouri nāf'ya medjlici*. — de guerre, عسکر ضابطلری مجلسی *'asker zābithlèri medjlici*. — Les membres du conseil, ارباب شوری *erbābi choura*, a.

Conseiller, s. m., celui qui donne conseil, اوکت - نصیحت ویریجی *eugut, nacyhat virídji*. — Bon conseiller, ناصح عاقل *nācyhi 'āqyl*. — Membre d'un conseil d'état, مستشار دولت *mustechāri devlet*. — d'ambassade, سفارت مستشاری *sefāret mustechāri*, a.-t.

Conseiller, v. a., اوکت - نصیحت ویرمک - ا *eugut, nacyhat vírmek, it*, a.-t.; اوکتلمک *eugutlemek*, t. — Je vous le conseille amicalement, دوستانه سکا نصیحت ایدرم *dostānè sañā nacyhat iderum*.

Consentant, adj., راضی اولان - اولمش *rāzi olān, olmuch*, a.-t.

Consentement, s. m., رضا *rizā*. — Par consentement volontaire, حسن اختیار ایله *husni ykhtiār ilè*. — mutuel, تراضیٔ طرفین ایله *terāzii tharafeïn ilè*.

Consentir, v. n., راضی - قائل رضا ویرمک - او *rāzi, qāïl ol*, - کوسترمک *rizā vîrmek, gueustermek*, a.-t.; بلی دیمک *beli dímek*, t. — J'y consens, رضا ویررم *rizā virirum*, قائل یم *qāïl im*.

Consenti, e, adj., جائز کورلمش *djāïz gueurulmuch*, a.-t.

Conséquemment, adv., لاجرم *lādjerem*, التزاماً *iltizāmen*, a.; اصولنه مطابق وجهله *ouçoulinè muthābyq vedjhilè*.

Conséquence, s. f., نتیجه *netídjè*, pl. a. نتایج *netāïdj*, لازمهٔ حال *lāzemèï hāl*. — Tirer une conséquence, نتیجه چیقارمق *netídjè tchyqārmaq*, استخراج حکم ا *istikhrādji hukm it*. — Conséquences, suites d'une action, صوک *soñ*, t.; عاقبت *'aqybet*, pl. a. عواقب *'avāqyb*. Voy. Importance. — En conséquence, موجبنجه *moudjebindjè*. — De conséquence, شایان اعتداد *chāïāni 'ytidād*, به معتدّ *m'uteddun bih*. — Personnage —, شایان *chaïāni 'ytidād bir âdem*. — Affaire de —, مهم امر مهمّ *muhimm maslahat*, مصلحت *emri muhimm*. — Sans conséquence, sans importance ou considération, صایلماز اعتبارسز *'ytibārsyz*. — Sans inconvénient, ضررسز *zararsyz*, a.-t.

Conséquent, s. m., terme de logique, تالى *tāli*. — L'antécédent et le conséquent, مقدّم و تالى *mouqaddem u tāli*, مقدّمه و موخّره *mouqaddemè vu mouakhkherè*. — Le Conséquent, t. de grammaire, dans un rapport d'annexion, المضاف اليه *elmuzāfu ileïhi*, a.

Conséquent, e, adj., رابطه لو *rābouthalu*, عقل صاحبى *'aql sāhibi*, a.-t.; منتظم الاحوال *muntazym ul-ahvāl*. — Conséquent dans ses discours, منتظم الاقوال *muntazym ul-aqvāl*. — Dans ses actions, منتظم الاطوار *muntazym ul-athvār*. — Par conséquent, adv., اكا بناء *añā bināen*, a.-t.; بوندن اوتورى *boundan uturu*, a.; بناء على ذلك *bināen 'ala zalikè*.

Conservateur, trice, substant., صقلايجى *saqlāidji*, كوزه‌دیجى *gueuzèdïdji*, t.; حافظ *hāfiz*, ناظر *nāzir*, a.

Conservation, s. f., صقلايش *saqlāïch*, كوزتمه *gueuzetmè*, t.; حفظ *hyfz*, وقايه *viqāïet*, *viqāïè*. — La conservation de la vie, حفظ جان *hyfzi djān*, a.-p.

Conservatoire, s. m., de musique, تعليمخانهٔ فنّ موسيقى *ta'lïm khānèï fenni mouciqy*.

Conservatoire, adj., صاقلمغه وسيله اولان *sāqlamagha vécïlè olān*, موجب وقايه *moudjibi viqāïè*, a.-t.

Conserve, s. f., confiture, رچل *retchel*, t.; خميره *khamïrè*, a. — Navire qui fait route avec un autre, برابرجه بيله كيدن كمى *bèrāberdjè-biylè guiden guèmi*. — Aller de conserve, بيله كيتمك *biylè guitmek*. — Conserves, s. f. pl., sorte de lunettes, كوزلك *gueuzluk*, وقايهٔ بصره مخصوص كوزلك *viqāïèï baçārè makhsous gueuzluk*, a.-t.

Conserver, v. a., garder soigneusement, صاقلمق *sāqlamaq*, كوزتمك *gueuzetmek*, وقايه ا حفظ *hyfz, viqāïè it*. — Garantir du dommage, قورومق قوربمق *qouroumaq*, صيانت ا *siānet it*. — la mémoire d'un bienfait, نعمتك ذكرينى وقايه ا *nymètuñ zikrini viqāïè it*. — Conserver sa réputation, عرض ناموسنى حفظ ا *'yrz u nāmoucini hyfz it*. — dans sa mémoire, خاطرده دروننده صاقلمق *khāthyrdè, dèrounindè sāqlamaq*. — Se Conserver, v. pr., soigner sa santé, حفظ صحّت وعافيتنه اهتمام ا *hyfzi syhhat u'āfiètinè yhtimām it*. — Avoir soin de soi, كندوسنى كوزتمك *guenducini gueuzetmek*. — Ne point changer, ne pas se gâter, طيانمق *thaïānmaq*, بوزلمق *bozoulmamaq*. — Se préserver, كندويى قورتمق *guenduï qouroutmaq*. — Conservé, صاقلنمش محفوظ *sāqlanmich*, t.; *mahfouz*, a.

Considence, s. f., انمه *inmè*, هبوط *hubouth*, a.

Considérable, adj. com., digne de considération, صايلور *sāïileur*, شايان اعتبار *chaïāni 'ytibār*. — Important, مهمّ *muhimm*, a. — Personnage considérable, اولو *olou*, بللو باشلو *bellu bāchlu*. — Grand, nom-

breux, بیوك *buïuk*, t.; کلّیتلو *kullïietlu*, a.-t.; جسیم *djècîm*. — Quantité —, کلّیتلو مقدار *kullïietlu myqtār*. — Somme —, مبلغ کثیر *meblaghy kecîr*. — Dépense —, کلّیتلو مصرف *kullïietlu masraf*. — Ouvrage d'esprit, تألیف جسیم *tèelîfi djècîm*, a.

Considérablement, adv., چوق *tchoq*, غایتله *ghāïetilè*, a.-t.; کلّیتلوجه *kullïietludjè*, بغایت *bèghāïet*, a.

Considérant, s. m., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbāb*. — d'un jugement, d'une sentence, مقدّمت الحکم *mouqaddèmet el-hukm*, a.

Considération, s. f., action de considérer, فکر *fikr*, تفکر *tèfekkur*, ملاحظه *mulāhaza*, a. — Cela mérite considération, بو سزاوار دقّت و ملاحظه در *bou sizāvāri dyqqat u mulāhaza dur*. — Circonspection, احتراز *ihtirāz*. — Réflexions, مطالعات *mouthāle'aler*, مطالعات *mouthāle'āt*. — Motif, سبب *sèbeb*. — Égard pour quelqu'un, حرمت *heurmet*, رعایت *ri'āïet*, a. — En votre —, سزه حرمة *sizè heurmeten*. — Attention dans la conduite, دوشنمه *duchunmè*, رویّت *rouïet*. — Il agit sans considération, دوشنمه یه رك عمل ایدر *duchunmèïèrek 'amel ider*. — Estime, اعتبار *'ytibār*. — C'est un homme de considération, قدر و اعتبار ایله معروف بر آدمدر *qadr u 'ytibār ilè ma'rouf bir âdemdur*.

Considéré, e, adj., examiné, دقتلو باقلمش *diqqatlu bāqylmich*. — Honoré, معتبر *mu'tèber*, a. — Compté pour, عدّ اولنمش *'add olounmich*, a.-t.

Considérément, adv., دوشونرك *duchunèrek*, t.; فکر و رویّت ایله *fikr u rouïet ilè*, ملاحظه ایله *mulāhaza ilè*, a.-t.

Considérer, v. a., examiner attentivement, دقتله باقمق *diqqatilè bāqmaq*. — Réfléchir sur, دوشنمك *duchunmèk*, t.; ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Faire attention, دقت ا *diqqat it*, تأمّل ا *teemmul it*. — Faire distinction, regarder à, خاطر ا *khāthyr it*, خاطر کوزتمك *khāthyr gueuzetmek*. — Avoir égard à, اعتبار ا *'ytibār it*. — Compter pour quelque chose, صایمق *sāïmaq*, t.; عدّ ا *'add it*, a.-t.

Consignataire, s. m., امانتکار *emānetkiār*, a.-p.; حافظ ودیعه *hāfizi ved'ya*, a.

Consignation, s. f., dépôt juridique, امانت *emānet*, ودیعة *vèd'yat*, a. — Consignations ou le bureau des consignations, امانت مالی خزینه‌سی *emānet māli khazînèci*, a.-t.

Consigne, s. f., ordre, امر *emr*, تنبیه *tembîh*, a.; اصمارلمه *ismārlama*, t. — Punition militaire, کوز حبسی *gueuz habsi*. — Concierge

qui enregistre les personnes qui entrent dans une place de guerre, بر قلعه قپوسندن کیرنلرك تحریرینه مامور قپوجی *bir qal'a qapoucinden guirenlèruñ tahrîrinè me'mour qāpoudji.*

Consigné, e, adj., امانةً وبرلمش *emānèten vîrilmich*, تسلیم اولنمش *teslîm olounmich*, a.-t.; الیقونلمش *alyqonylmich*, t.; محبوس *mahbous*, a.

Consigner, v. a., mettre en dépôt, امانت ویرمك - قومق *emānet vîrmek, qomaq*, امانت طریقیله ویرمك *emānet tharyqilè vîrmek.* — Remettre, تسلیم ا *teslîm it.* — Mentionner, ذکر ا *zikr it.* — Insérer, ایچنه قومق *itchinè qomaq*, t.; درج ا *derdj it*, a.-t. — Donner ordre à une sentinelle, بکجیه امر- تنبیه ا *bektchiè emr, tembîh it.* — Consigner quelqu'un à sa porte, بر کمسنه‌نك دخولنه رخصت ویرمامك *bir kimesnènuñ dukhoulinè roukhsat virmèmek.* — un soldat, بر عسکر نفری حبس ا *bir 'asker nèfèri habs it.*

Consistance, s. f., épaississement, قویولق *qouïoulyq*, تعقد *te'aqqoud.* — Solidité, dureté, قتیلق *qatilyq*, t.; قوام *qavām.* — État de stabilité, قرار *qarār*, ثبات *cebāt*, دوام *dèvām*, a. — Les choses du monde n'ont point de consistance, امور دنیاده اصلا ثبات و دوام یوقدر *oumouri dunïādè aslā cebāt u dèvām ïoqtur.*

Consistant, e, adj., qui consiste, عبارت *'ybāret.* — Terre consistant en bois, اورماندن عبارت اراضی *ormānden 'ybāret erāzi.* — Qui a de la consistance, قاتی *qāty*, t.

Consister, v. n., avoir son essence dans, عبارت او *'ybāret ol.* — Cette maison consiste en une cour et six chambres, بوخانه بر حولی ایله التی اوطه‌دن عبارتدر *bou khānè bir havli ilè alty odhaden 'ybārettur.* — Être composé de, مترکب - مرکب او *mutèrekkib, murekkeb ol*, a.-t.

Consistoire, s. m., assemblée du pape et des cardinaux, رم پاپا ایله قاردیناللرك جمعیتی *rîm pāpā ilè qārdinālleruñ djèmy'èti.* — des ministres protestans, لوتران پاپازلرینك مجلسی *loutrān pāpāzlèrinuñ medjlici*, a.-t.

Consolable, adj. com., تسلیتی ممکن *teslïèti qābil*, a.-t.; التسلی *mumkin uttèlli*, a.

Consolant, e, adj., قساوت کیدریجی *qaçāvet güdurîdji*, تسلیت ویریجی *teslïet vîridji.* — Ce n'est pas —, موجب تسلیت دکلدر *moudjibi teslïet dëildur.*

Consolateur, trice, s., تسلی ویریجی *tècelli vîridji*, تسلیت کتوریجی *teslïet gutturîdji*, a.-t.

Consolatif, ve, adj. Voy. Consolateur.

Consolation, s. f., تسلیت *teslïet*, تسلیه *teslïè*, تسلی *tècelli*, a. — du cœur, d'esprit, تسلی خاطر *tècellii khāthyr.* — Satisfaction, کوکل

خوشلغی *gueuñul khochlyghy*, t.; صفای خاطر *safāï khāthyr*. — Sujet de consolation ou la personne qui console, مدار ـ موجب تسلیت *medāri, moudjibi teslïet*. — Je n'ai point d'autre consolation que vous, سزدن غیری مدار تسلیتم یوقدر *syzden ghaïri, medāri teslïetum ïoqtur*.

Consolé, e, adj., تسلیت بولمش *teslïet boulmich*, a.-t.; متسلی *mutecelli*, a.

Consoler, v. a., تسلیت ویرمك *teslïet vïrmek*, تسلیه ا *teslïè it*, تسلی یرمك ـ ا *tecelli vïrmek, it*, a.-t. — Se Consoler, verbe réfl., تسلی بولمق ـ آلمق *tecelli boulmaq, ālmaq*. — Avec ses amis, احبابنك مصاحبتیله کسب تسلی ا *ahbābinuñ muçāhebetilè kesbi tecelli it*.

Consolidant, s. m., پکشتریجی *pekichturidji*, t.; الحام لحم ایدن *ilhām lehem iden*, a.-t.

Consolidation, s. f., d'une dette publique, برعائدهنك استحکامی *bir 'āïdènuñ istihkiāmi khoçouci*. — État d'une plaie qui se cicatrise, بر یارهنك پکشمهسی *bir ïāranuñ pekichmèci*, t.; التیام *iltïām*, a. — de l'usufruit à la propriété, حاصلات و غلاتك ملکه مربوطیتی *hācylāt u ghallātuñ mulkè merbouthïïeti*.

Consolider, v. a., (une plaie), بر یارهیی پکشترمك *bir ïāraï pekichturmek*, t.; الحام لحم ا *ilhāmi lehm it*. — Affermir une dette publique, دین مملکته قرار و استحکام ویرمك *deïni memleketè qarār u istihkiām vïrmek*. — un traité, عقد اولنان معاهدهیه تقویه و استحکام ویرمك *'aqd olounān mou'āhedèïè taqvïè ou istihkiām vïrmek*, a.-t.

Consolidé, e, adj., قویلشمش *qavilechmich*, صاغلنمش *sāghlanmich*, t.; استحکام بولمش *istihkiām boulmich*, a.-t.; مستحکم *mustahkem*, a.

Consommateur, s. m., celui qui consomme, دوکدیجی *tukedïdji*. — Celui qui perfectionne, تاملدیجی *temāmladïdji*, t.; مکمّل *mukemmil*, a.

Consommation, s. f., achèvement, اتمام *itmām*, استکمال *istikmāl*. — des siècles, انقراض الزمان *inqyrāz uz-zemān*. — Grand usage des choses, دوکنمه *teukenmè*, t.; استهلاك *istihlāk*. — des vivres, ذخایرك بذل و استهلاکی *zakhāïruñ bezl u istihlāki*. — du mariage, کردك *guerdek*. — Nuit de la consommation du mariage, کردك کیجهسی *guerdek guïdjèci*, t.; زفاف کیجهسی *zufāf guïdjèci*, a.-t. Voy. Débit.

Consommé, s. m., bouillon fin et succulent, پك قینامش ات صویی *pek qaïnāmich et souïu*, t.

Consommé, e, adj., دوکنمش

teukenmich, t.; مبذول *mebzoul*, a.

Consommer, v. a., achever, accomplir, تاملمق *temāmlamaq*, بتورمك *biturmek*, t.; تكميل - *tekmīl*, *itmām it*. — Faire consommer de la viande, اتى پك *eti pek qāïnātmaq*. — Détruire les vivres par l'usage, دوكتمك *teuketmek*, - صرف *sarf*, *khardj it*, بذل خرج ا *bezl u istihlāki zakhāïr it*, a.-t.

Consomptif, ive, adj., اخلاطى دوكديجى و اتلرى آشندريجى علاج *akhlāthy teukedídji*, *vè etlèri achendurídji 'ylādj*, t.; دواى اكال *devāï ekkiāl*, a.

Consomption, s. f., دوكتمه *teuketmè*, t.; اسراف *isrāf*, تلف *telef*, افنا *ifnā*, اتلاف *itlāf*. — par le feu, احتراق *yhtirāq*. — Sorte de phthisie, ورم *verem*, سل *sil* et سل *sill*, a.

Consonnance, s. f., accord de sons, سس اويغونلغى *ses ouïghounlough*, t.; موافقت اصوات *muvāfaqati esvāt*. — Rime, قافيه *qāfiet*, *qāfiè*, pl. a. قوافى *qavāfi*.

Consonnant, adj. m., نغمه‌لرى اويغون *naghmèleri ouïghoun*, t.; هم اهنك *hem āhenk*, p.

Consonnante, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'y tchālgou*, t.

Consonne, s. f., حرف سالم *harfi sālim*, pl. حروف سالمة *houroufi sālimet*, a. — redoublée, حرف مشدود - مضاف *harfi mechdoud*, *muzāf.*, a.

Consorts, s. m. pl., اورتاقلر *ortāqlar*, t.; رفقا *roufaqā*, a.

Consoude, s. f., plante, سمفط *symfyth*, a.

Conspirant, e, s. m., t. de physique, puissance ou force conspirante, قواء متحد المقصد *qavāï muttehid ul-maqsad*, a.

Conspirateur, s. m., زوربا *zorbā*, اهل فساد *ehli feçād*, حليف *halíf*, a. Voy. Conjuré.

Conspiration, s. f., برامزلق ايچون برلشمه *ïarāmazlyq itchoun birlechmè*, t.; فساد *feçād*, a. Voy. Complot.

Conspirer, v. a., être uni pour un même dessein, برلشمك *birlechmek*, ال برا *el bir it*, t.; عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it*. — Se dit aussi des choses qui concourent au même effet, توافق *tevāfuq it*, a.-t. — Tout conspire à la gloire et à la prospérité de ce pays, جميع احوال بو مملكتك شان و اقبالى خصوصنه توافق ايدر *djèmi ahvāl boumemleketuñ chān u iqbāli khouçoucinè tevāfuq ider*. — Faire une conspiration. Voy. Conjurer.

Conspuer, v. a., cracher sur, توكرلمك *tukurlemek*, توكرايله بولاشترمق *tukurilè boulāchturmaq*. En ce sens il n'est plus usité. — Fig. et fam., mépriser d'une façon marquée, افراطيله تحقير ا *ifrāthilè tahqyr it*, a.-t.

CONSTAMMENT, adv., avec constance, قرار اوزره *qarār uzrè*, ـ ثبات *cebāt*, مداومت ايله *mudāvemet ilè*, متانت ايله *metānet ilè*. — Continuellement, هردائم *her dāïm*, دائماً *dāïmen*, *dāïmā*, a.

CONSTANCE, s. f., fermeté d'âme, يورك طيانقلغى *ïurek dhaïānyqlyghy*, t.; ثبات قلب *cebāti qalb*, ثبات *sebāt*, متانت *metānet*, قرارلق *qarārlyq*, قرار *qarār*. — Persévérance, مداومت *mudāvemet*, a. — Faire preuve de constance, ثبات و متانتنى اظهارا *sebātu metānetini izhār it*.

CONSTANT, E, adj., qui a de la fermeté, يوركى طيانغان *ïuregui dhaïānghan*, ثبيت الفؤاد *sebít ulfuvād*. — Certain, كرچك *guertchek*, ثابت *sābit*, محقق *mouhaqqaq*. — La chose est constante, كيفيّت حال ثابت و متحققدر *keïfïieti hāl sābit u mutehaqqaqtur*. — Invariable, دكشمز *deïchmez*, t.; ثابتقدم *sābit qadem*, a.-p. — Il est constant dans ses desseins, مقاصد و منوباتنده ثابتقدمدر *meqācid u menviātindè sābit qadem dur*. — Persévérant, قوى *qavi*, t.; مداوم *mudāvim*. — Qui demeure longtemps ou toujours dans le même état, قرارلو *qarārlu*, بر قرار *ber qarār*, مستديم *mustedím*, a.

CONSTANTINOPLE, nom de ville, استنبول ـ استانبول *istāmbol*, اسلامبول *islāmbol*, قسطنطنيّه *qosthanthiniïè*, بلدهٔ طيّبه *beldèï thaïibè*.

CONSTANTIN, n. pr., قسطنطين *qosthanthín*.

CONSTATÉ, E, adj., اثباتلو *isbātlu*. اثبات اولنمش *isbāt olounmich*, a.-t.

CONSTATER, v. a., اثبات ا *isbāt it*, a.-t.

CONSTELLATION, s. f., صورت كوكبيّه *sourèti kevkèbïiè*, t.; كوكب *kevkeb*, pl. كواكب *kèvākib*. — du zodiaque, برج *burdj*, pl. a. بروج *bouroudj*. — Constellation sous laquelle quelqu'un est né, طالع *thāli'*, vulg. *thālih*, pl. a. طوالع *thāvāli'*.

CONSTELLÉ, E, adj., طلسملو *thylismlu*, a.-t.; مطلسم *mouthlism*, a.

CONSTER, v. n., être certain, بللو او *bellu ol*, t.; ظاهر او *zāhir ol*, a. — Il conste que, تحقق ايدركه *tehaqqouq ider ki*.

CONSTERNATION, s. f., عظيم قورقو *'azími qorqou*, حيرت *haïret*, دهشت *dehchet*, انكسار قلب *inqyçāri qalb*, a.

CONSTERNÉ, E, adj., شاشمش *chāchmich*, كوزى قورقمش *gueuzu qorqmich*, t.; منكسر *munkècir*, a.

CONSTERNER, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, t.; مدهوش ا *medhouch it*, a.-t.

CONSTIPATION, s. f., قبض *qabz*, انقباض *inqybāz*, a.; قبضلق *qabyzlyq*, a.-t.

Constipé, e, adj., منقبض *mounqabyz*, مقبوض *maqbouz*, a.

Constiper, v. a., قبض ا *qabz it*, قبضلق كتورمك *qabzlyq guèturmek*, a.-t.

Constitué, e, adj. (bien), ياپوسی صاغ *īāpouci sāgh*, t.; صحيح البنيه *sahyh ul-bunīè*. — Mal —, ياپوسی كريه البنيه *kèrih ul-bunīè*, a.

Constituer, v. a., composer un tout, تركيب ا *terkīb it*, وجوده كتورمك *vudjoudè guèturmek*. — Faire consister en..., اقامت ا *iqāmet it*, عبارت قلمق *'ybāret qylmaq*. — Établir, قومق *qomaq*, نصب ـ تعيين ا *nasb, ta'iin it*. — quelqu'un prisonnier, بر كمسنه يی حال محبوسيّته وضع ا *bir kimesnèïi hāli mahboucīiètè vaz' it*. — quelqu'un en frais, مصرفه اوغراتمق *masrafè oghrātmaq*. — une pension à quelqu'un, ترتيب معاش ا *tertībi me'āch it*, a. — quelqu'un son procureur fondé, بر كمسنه يی وكيل شرعی نصب ا *bir kimesnèï vèkili cher'y nasb it*, توكيل ا *tevkīl it*. — une dot, ou une somme en dot, مهر معجّل ايچون مال ترتيب ا *muhri mou'addjel itchoun māl tertīb it*, a.-t.

Constitutif, ive, adj., ذاتی *zātii*, t.; تركيب ايدن *terkīb iden*, ما به التركيب *mā bih it-terkīb*, a.

Constitution, s. f., composition, تركيب *terkīb*, a.; ياپو *īāpou*, t. — Lois fondamentales d'un état, قوانين مملكت *qavānīni memlèket*, قوانين ملكيه *qavānīni milkiè*. — Réglement, loi, نظام *nizām*, pl. نظامات *nizāmāt*; قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānīn*, شريعة *cher'iat*. — Création d'une rente, ترتيب ايراد *tertībi irād*. — Complexion, ياپو *īāpou*, t.; مزاج *mizādj*, بنية *bunïet*, تركيب *terkīb*, a. — Forte —, بدن قوی البنيه *bedeni qavi ul-bunīè*. — De mauvaise —, سقيم البنيه *saqīm ul-bunīè*. — du corps humain, بدن انسانك تركيبی *bedeni insānuñ terkībi*, a.-t.

Constitutionnaire, s. comm., شريعته تابع *cheri'atè tābi'*, a.-t.

Constitutionnel, le, adj., قانون نامهٔ مملكته موافق *qānoun nāmèï memleketè muvāfiq*, a.-t.; قانونی *qānounii*, a.

Constitutionnellement, adv., قانونًا *qānounen*, قوانين ملكيه موجبنجه *qavānīni mulkiè moudjèbindjè*.

Constricteur, s. m., عضلت قابضهٔ *'azaleti qābizat*. — Les constricteurs du pharynx, عضلات قابضهٔ غلصمة *'azalāti qābizaï ghalsamet*. — du vagin, عضلات قابضهٔ مهبل *azalāti qābizaï mehbil*, a.

Constriction, s. f., بوزلمه *beuzulmè*, بوزلمكلك *beuzulmeklik*, t.; تقبّض *teqabbuz*, انقباض *inqybāz*, a.

Constringent, e, adj., قابض *qābiz*, a.

CONSTRUCTEUR, s. m., ياپوجى *ïāpoudji*, t.; بنا *bennā*, بانى *bāni*, a. — de vaisseaux, كمى ياپوجيسى *guèmi ïāpoudjïci*, بناى سفاين *bennāï sefāïn*, a.

CONSTRUCTION, s. f., action de construire, ياپو *ïāpou*, دوزمكلك *duzmeklik*, t.; بنا *binā*, a. — Arrangement des parties d'un bâtiment, ياپونكك ترتيبى *ïāpounuñ tertïbi*, صورت بنا *sourèti binā*. — Au fig., arrangement des mots selon les règles du discours, تركيب *terkïb*, انشا *inchā*, a.; سوز دوزمه‌سى *seuz duzmèci*. — En t. de géométrie, figure qu'on trace et lignes qu'on tire pour la solution d'un problême, انشاء الاشكال و الخطوط *inchā ul-echkiāl vel khouthouth*.

CONSTRUIRE, v. a., bâtir, ياپمق *ïāpmaq*, ياپو ياپمق *ïāpou ïāpmaq*, t.; بنا ا ـ قورمق *binā it, qourmaq*, a.-t. — Arranger les mots, سوزلرى ديزمك *seuzlèri dizmek* et دوزمك *duzmek*, t. — une phrase, بر عباره انشا ا *bir 'ybārè inchā it*.

CONSTRUIT, E, adj., ياپلمش *ïāpilmich*, t.; بنا اولنمش *binā olounmich*, a.-t.; مبنى *mebni*, a.

CONSUBSTANTIALITÉ, s. f., اتّحاد الجوهر *ittihād ul-djevher*, a.

CONSUBSTANTIEL, LE, adj., متّحد الجوهر *muttchid ul-djevher*, a.; همذات *hem zāt*, p.-a.

CONSUBSTANTIELLEMENT, adv., من جهة الاتّحاد الجوهر *min djehet il-ittihād ul-djevher*, a.

CONSUL, s. m., envoyé d'un état dans un autre pour la protection du commerce, قونسلوس *qonsolos*, بايلوس *bāïlos*. — général, باش قونسلوس *bāch qonsolos*. — Vice-consul, قونسلوس وكيلى *qonsolos vèkïli*. — Consul de la Sublime-Porte dans les ports d'Europe, شاهبندر *chāh bender*, p.-t.

CONSULAIRE, adj. com., قونسلوسه متعلق *qonsoloça mutè'allyq*, t.-a.

CONSULAT, s. m., l'emploi de consul, قونسلوسلق خدمتى ـ مأموريّتى *qonsoloslyq khyzmèti, m'emourïièti*, شاهبندرلق *chāh benderlyq*. — Temps pendant lequel on exerce la charge de consul, قونسلوسلق وقتى *qonsoloslyq vaqty*. — Habitation du consul, hôtel consulaire, قونسلوس قونانى ـ قاپوسى *qonsolos qonāghy, qāpoucy*, t.

CONSULTANT, s. m., اوكث ويريجى *eugut vïrïdji*, t. — Médecin —, طبيب مشاور *thabïbi muchāvïr*, a.

CONSULTATION, s. f., conférence pour consulter sur une affaire, une maladie, دانشق دانشقلق *dānichyq, dānichyqlyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*, مشورت *mechvèret*. — Longue, grande —, مشاورهٔ عظيمه ـ مديك *muchāvèrèï 'azïmè, medïdè*. — Avis donné par un avocat ou un médecin, تحريرًا ويريلان رأى *tahrïren virï-*

lān rèï. — Avis demandé, استشاره *istichārè*, a.; مطلوب اولنان *mathloub olounān nacyhat*, a.-t.

Consultative, adj. f., (voix), رای علی طریق الاخطار *reï 'alā tharyq ul-ykhthār*, a. — Il a seulement voix consultative dans le conseil, مجلس مشورتده فقط علی طریق لاخطار رای صاحبیدر *medjlici mechveretdè faqath 'ala tharyq ul-ykhthār reï sāhibidur.*

Consulter, v. a., prendre conseil, avis, instruction, دانشمق *dānichmaq*, t.; دانشق ا *dānichyq it*, صورمق *sormaq*, استشاره ا *istichārè it.* — le médecin, حکیمه دانشمق *hekīmè dānichmaq.* — le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loughatè mourādje'at it.* — Consulter, v. n., délibérer sur, مذاکره مشاوره ا *muzākerè, muchāverè it*, a.-t., سویلشمک *seuïlechmek.* — Ils consultèrent ensemble, بینلرنده استشاره ایلدیلر *beïnlerindè istichārè eïlèdiler.* — Se consulter soi-même, نفسنه دانشمق کندو نفسندن استنصاح ا *nefsinè danichmaq, guendu nefsinden istinsāh it.*

Consulteur, s. m., docteur commis par le pape pour donner son avis sur des points de doctrine, etc., دینه متعلق مشکلات آچیجی *dinè mute'allyq muchkilāt āchidji.*

Consumant, e, adj., یاقیجی *iāqydji*, t.; محرق *mouhryq*, a.

Consumer, v. a., dissiper, détruire, دوکتمک *tuketmek*, اسراف ـ تلف ا *isrāf, telef it.* — Il a consumé son bien, مامللکنی تلف ایلدی *māmeleguini telef eïlèdi.* — Consumer le temps, تضییع اوقات ا *tazïi' evqāt it.* — Employer sans réserve, ـ صرف خرج ا *sarf, khardj it.* — User, اشندرمق *achendurmaq.* — En parlant de l'action du feu sur les corps, احراق ا *ihrāq it*, افنا ا *ifnā it.* — Le feu a consumé cette maison, آتش بو خانه‌یی کلیاً افنا ایتمشدر *ātech bou khānèï kullien ifnā itmichtur.* — Il se consume de chagrin, حزن وکدر ایله افنای وجود ایدر *huzn u keder ilè ifnāï vudjoud ider.* — Se Consumer, v. réfl., آشنمق *āchinmaq*, t.; دوکنمک *teukenmek*, t.; تلف اولنمق *telef olounmaq*, a.; بربار او *ber bād ol*, p.-t.

Contact, s. m., طوقنمقلق *dhoqounmaqlyq*, ـ بری برینه طوقنمه *biri birinè dhoqounma*, چاتشمه *tchatichma*, t.; مس *mess*, مماسة *memasset*, a.

Contagieux, se, adj., اولاشکن *oulāchguen*, اولاشغن *oulāchghan*, t.; ساری *sāri*, a.; سرایتلو ایدیجی *sirāïetlu ididji*, سرایتلو *sirāïetlu*, a.-t. — Maladie —, سالغون خسته‌لغی *sālghoun khastalyghy*, مرض ساری *marazi sāri.* — Parole ou conversation contagieuse, ساری بر صحبت *sāri bir sohbet.* — Être

contagieux, سرایتلو او *sirāïetlu ol*, سرایت ا *sirāïet it*, a.-t.

Contagion, s. f., communication d'une maladie, اولاشمه *oulāchma*, بولاشمه *boulāchma*, اولاشقلق *oulāchyqlyq*, t.; سرایت *sirāïet*, a. — Peste, یمرجق *ïoumourdjaq*. Voy. Peste. — Contagion des mauvaises mœurs, اخلاق ردیه‌نک سرایتی *akhlāki redïenuñ sirāïeti*. — Communiquer la contagion à quelqu'un, اولاشترمق *oulāchturmaq*.

Contamination, Contaminer. Voy. Souillure, Souiller.

Conte, s. m., حکایت *hikiāïet*, قصه *qyssa*. — Conte fait à plaisir, مثل *maçal*, a.; دوزمه *duzmè*, t. — Ce sont des contes, مثلدر بو *maçal dur bou*.

Contemplateur, trice, subst., سیرجی *seïrdji*, تماشاجی *temāchādji*, a.-t.; باقیجی *bāqydji*, t.; مطلع *moutthaly'*, a.

Contemplatif, ive, adj., adonné à la contemplation par la pensée, دوشنیجی *duchunïdji*, t.; متأمل *mute'emmil*, اهل باطن *ehli bāthin*. — Vie contemplative, mysticité, تصوف *teçavvuf*. — Adonné à la vie contemplative, mystique, اهل تصوف *ehli teçavvuf*, a.

Contemplation, s. f., par les yeux, باقمه *bāqma*, t.; سیر *seïr*. — Par la réflexion, مطالعه *mouthāle'a*, ملاحظه *mulāhaza*, تأمل *te'emmul*, a.

Contempler, v. a., des yeux, دقت ایله باقمق *dyqqat ilè baqmaq*, t.; تماشا ـ *temāchā*, تفرج ـ *teferrudj*, سیر ا *seïr it*. — Avec les yeux de l'esprit, مطالعه ـ ملاحظه ـ تأمل ا *muthāle'a, mulāhaza, teemmul it*, a.-t.

Contemporain, e, adj., معاصر *mou'āçyr*, a.; هم‌عصر *hem'asr*, p.-a.; بر زمانده اولان *bir zemāndè olān*. — Auteurs contemporains, مؤلفین معاصرین *mu'ellefīn mu'āçyrīn*.

Contemporanéité, s. f., معاصرة *mou'āçyret*, a.; بر وقتلک *bir vaqytlyq*, t.

Contempteur, s. m., خور *khor gueurídji*, خورلایجی *khorlāïdji*, t.; اهانتجی *ihānetdji*, a.-t.

Contenance, s. f., capacité, étendue, صغش *syghych*, کیکلک *gueïñlyq*, t.; استیعاب *isti'āb*, a. — Un navire de la contenance de deux cents tonneaux, ایکیوز فوجی استیعاب ایدرکمی *iki ïuz foutchou isti'āb ider guèmi*. — Maintien, posture, وضع وحال *vaz'*, وضع *vaz' uhāl*, ادا *edā*, a. — Faire bonne contenance, متانت کوسترمک *metānet gueustermek*. — Perdre contenance, شاشمق *chāchmaq*, t.

Contenant, e, s., ایچنه آلان *itchinè ālān*, آلیجی *ālydji*, قپلایجی *qaplāïdji*, t.; محیط *mouhyth*, حاوی *hāvi*, a. — Le contenant et le contenu, ظرف و مظروف *zarfu mazrouf*.

CONTENDANT, s. m. et adj., غوغا *qavghā iden*, t.; خصم *khysm*, pl. a. خصما *khoucèmā*. — Les parties contendantes, مخاصمه اوزره اولانلر *moukhāçèmè uzrè olānlar*.

CONTENIR, v. a., comprendre, renfermer dans un espace, آلمق *ālmaq*, ايچنه آلمق *itchinè ālmaq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; — استعاب ا *ichtimāl, isti'āb it*. — Cette cuve contient vingt seaux d'eau, بو حوض يكرمى قوغه صو آلور — استيعاب ايدر *bou havouz ïermi qougha sou āleur, isti'āb ider*. — Ce livre contient deux chapitres, بو كتاب ايكى فصلى مشتملدر *bou kitāb iki fasli muchtemil dur*. — Retenir dans les bornes, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — Réprimer ses passions, نفسنى ضبط ا *nefsini zabth it*. — Se Contenir, v. réfl., گندوسنى ضبط ا *guenducini zabth it*. — Se contenir, s'abstenir, se modérer sur, صاقنمق *sāqynmaq*, t.; امساك ا *imsāk it*, a.-t.

CONTENT, E, adj., satisfait, راضى *rāzi*, a.; خشنود *khochnoud*, p.; قانع *qāni'*. — Qui jouit de ce qu'il a, گوكلى خوش *gueuñulu khoch*, t.; ممنون البال *memnoun ul-bāl*. — Content de son état, de son sort, قسمتنه قانع *qysmètinè qāny'*. — de peu, ازه ـ ازايله قانع *azè, azilè qāni'*. — Être content de, être satisfait d'une chose, d'une personne, برشيدن ـ بركمسنه‌دن خشنود او *bir cheïden, bir kimesnèden khochnoud ol*. — Avoir le cœur content, ممنون البال او *memnoun ul-bāl ol*. — Être content, agréer, consentir, قائل ـ راضى او *qāïl, rāzi ol*, رضا ويرمك *rizā vïrmek*, a.-t.

CONTENTEMENT, s. m., joie, satisfaction, گوكل خوشلغى *gueuñul khochlighy*, t.; فراغ بال *firāghy bāl*, محظوظيه *mahzouzïet*. — de peu, قناعت *qanā'at*, a. — Donner du —, صفا ويرمك *safā vïrmek*, a.-t. — Avoir du —, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, صفاده او *safādè ol*, a.-t.

CONTENTER, v. a., satisfaire, راضى ـ خشنود ا *rāzi, khochnoud it*, اغنا ا *yghnā it*. — Contenter l'esprit, خاطرينى خوش ا *khāthyrini khoch it*, تطييب خاطر ا *tathïibi khāthyr it*. — On ne saurait contenter tout le monde, عامه‌نك رضاسنى تحصيل ايتمك امر محالدر *'āmmènuñ rizācini tahsïl itmek, emri mouhāldur*. — Contenter, apaiser, اسكات ا *iskiāt it*, ارضا ا *irzā it*. — Se Contenter, v. réfl., راضى ـ خشنود او *rāzi, khochnoud ol*, a.-p.-t. — Être content, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, t. — Se suffire, قناعت ا *qanā'at it*, قانع او *qāni' ol*. — S'en tenir à ce que l'on a fait, اكتفا ا *iktifā it*, a.-t.; يتمك *ïetmek*, t. — Se contenter de peu, ازه قناعت ا *azè qanā'at it*, a.-t.

CONTENTIEUSEMENT, adv., منازعتله *munaza'at ilè*, a.-t.

CONTENTIEUX, SE, adj., نزاعلو *nizā'lu*, a.-t.; منازع فيه *munāzi'un fihi*. — Un droit —, منازع فيه اولان بر حق *munāzi'un fihi olān bir haqq*.

CONTENTION, s. f., débat, dispute, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *nizā'*, منازعة *munāze'at*, a. — Forte application de l'esprit, ذهن يورمه *zihn ïourma*, چالشمقلق *tchālich-maqlyq*, t.; اتعاب دهن *it'ābi zihn*, a.

CONTENU, s. m., ce qui est dans quelque chose, ايچنده اولانی *itchindè olāni*, t. — d'un écrit, d'un discours, مضمون *mazmoun*, مآل *meāl*, a. — de la lettre, مضمون مكتوب *mazmouni mektoub*.

CONTÉ, E, adj., نقل اولنمش *naql olounmich*, a.-t.; منقول *menqoul*, a.

CONTER, v. a., narrer, نقل ا *naql it*, حكايت ا *hikiāïet it*, a.-t. — une histoire, بر حكايه‌يى نقل ا *bir hikiāïeï naql it*. — une fable, faire un conte, - مثل سويلمك اوقومق *maçal seuïlèmek, oqoumaq*.

CONTESTABLE, adj. com., معارضه‌يه كلمه‌بيلور *mou'āraza'iè guèlè bilur*, a.-t.; قابل مجادله *qābili mudjādelè*, a.

CONTESTANT, adj. et subs., نزاع ايدن *nizā' iden*, چكشان *tchekichān*, t. — Les parties contestantes, معارضه اوزره اولانلر *mou'āraza uzrè olānlar*.

CONTESTATION, s. f., dispute, débat, چكش *tchekich*, چكشمه *tchekichmè*, t.; معارضه *mou'āraza*, مجادله *mudjādelè*. — en justice, مرافعة *murāfe'at*, a.

CONTESTER, v. a., refuser de reconnaître des droits, des prétentions, حقوقی انكارا *houqouqy inkiār it*, انكارا *inkiār it*. — Entrer en contestation, - معارضه - مباحثه مجادله *mou'āriza, mubāhacè, mudjādelè it*, a.-t.

CONTESTÉ, E, adj., مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*, a.-t.

CONTEUR, SE, s., qui aime à conter, حكايت سويليجى *hikiāïet seuïlèïdji*, قصه خوان *qyssè khān*. — dans les cafés turcs, durant les nuits du Ramazan, مدّاح *meddāh*, a. — Menteur, يلان صاتيجى *ïalān sātidji*, اراجيفكو *erādjifguiou*, a.-p.

CONTEXTURE, s. f., tissure, اوركو *eurgu*, طوقومه *dhoqouma*, t.; نسج *nesdj*, a. — du discours, سوزك اولاشقلغى *seuzuñ oulāchyqlyghy*, t.; نسج مقال *nesdji meqāl*, ارتباط كلام *irtibāthi kelām*.

CONTIGU, E, adj., بتشك *bitichyk*, اولاشق *oulāchyq*, t.; متّصل *muttacyl*, ملاصق *mulācyq*, a. — Maisons contiguës, بيرى برينه بتشك اولمر *biri birinè bitichik evler*.

CONTIGUITÉ, s. f., بتشكلك *bi-*

tichiklik, t.; ملاصقلق *mulācyqlyq*, a.-t.; اتصال *ittiçāl*, a.

CONTINENCE, s. f., des plaisirs de la chair, پرهيزكارليك *perhîzkiārlyq*, p.-t.; عفت *'yffet*, امساك نفس *imsāki nefs*, a. — Capacité, étendue. Dans ce sens on dit mieux Contenance. Voy. ce mot.

CONTINENT, adj., qui a la vertu de la continence, صاقينجى *sāqynîdji*, t.; پرهيزكار *perhîzkiār*, p.; عفيف اهل عفت *ehli 'yffet*, *'affîf*, a.

CONTINENT, s. m., grande étendue de terre ferme, قره *qara*, t.; بر *berr*, a.

CONTINGENCE, s. f., casualité, ايشلركك حصولى - حدوثى *ichleruñ houçouli*, *houdouci*, t.-a. — Selon la contingence des affaires, اموركك تبدّلاتنه كوره *oumouruñ tebeddulātinè gueurè*. — Angle de contingence, زاويهٔ متمكّنه *zāvïeï mutemekkinè*.

CONTINGENT, subs. m., portion qui peut appartenir à quelqu'un, دوشن پاى - حصّه *duchen pāï*, *hyssè*. — Part que chacun doit fournir, پاى *pāï*, t.; بهره *behrè*, p.; حصّه *hyssè*, a.

CONTINGENT, adj., اولمسى اولمامسى ممكن *olmaci olmamaci mumkin*, t.; محتمل الظهور *muhtemil uzzouhour*, a.

CONTINU, E, adj., dont les parties s'entre-tiennent, اولاشق *oulāchyq*, t.; متّصل *muttacyl*. — dont la durée n'est pas interrompue, آردى آره‌سى كسلمز *ârdi ârāci kecilmez*, t.; غير منقطع *ghaïri mounqathy'*. — Fièvre continue, حمّاى دائمى *hommāïi dāïmi*. — Dix jours continus, اون كون على الاستمرار - على الاتّصال *on gun'alel-istimrār*, *'alel-itticāl*. — A la continue, à la longue, كيده‌رك *guîdèrek*, كتدكچه *guîttiktchè*, t.

CONTINUATEUR, s. m., صكره‌سنى يازان ذيل *soñracini îāzān*, t.; نوبس *zeïl nuvîs*, a.-p.

CONTINUATION, s. f., action de continuer, مداومت *mudāvemet*, مواظبت *muvāzebet*. — Prolongation, امتداد *imtidād*. — de la guerre, امتداد محاربه *imtidādi mouhārebè*. — Suite d'un ouvrage, ذيل *zeïl*, a.

CONTINUEL, LE, adj., آره‌لق وبرمز دائم *âralyq vîrmez*, *dāïm*, دائمى غير منقطع *dāïmi*, *ghaïri mounqathy'*, a. — Pluie continuelle, آردى آره‌سى كسلمز ياغمور *ârdy âracy kecilmez îāghmour*.

CONTINUELLEMENT, adv., toujours, دائما مستمراً *dāïma*, *mustemirren*, على التوالى *'alet-tevāli*, a.

CONTINUEMENT, adv., اولاشترى صرا ايله *oulāchturi*, *syrā ilè*, t.; بلا انقطاع *bilā inqythā'*, a.

CONTINUER, v. a., poursuivre ce qui est commencé, طورمامق *dhour-*

māmaq, الدن براقمامق *elden brāqmāmaq,* اردینی کسمامک *ardini kesmemek,* t. — Ajouter à ce qui est fait, اوستلمک *ustlèmek,* t.; اوستەلمک *ustèlemek.* — Persister, s'efforcer, دورشمک *duruchmek,* t.; مداومت ا *mudāvemet it,* دوام و استمرار ا *devām u istimrār it.* — un travail, بر عملده دوام ا *bir 'ameldè devām it.* — Prolonger, اوزاتمق *ouzātmaq,* مدّ و تطویل ا *medd u tathvīl it.* — Quelqu'un dans une charge, ابقا ا *ibqā it.* — Laisser les choses comme elles sont, اولدیغی وجه اوزره براقمق *oldoughy vedjh uzrè brāqmaq.* — Se continuer, se prolonger, اوزانمق *ouzānmaq.* — S'étendre, وارمق *vārmaq.* — Cette forêt continue jusqu'à la mer, بو اورمان دکزەدک وارر- مهتد اولور *bou ormān deñizèdek vārur, mumted olour.* — Continuer, v. n., durer, سورمک *surmek,* امتداد بولمق *imtidād boulmaq.* — La pluie continue, یاغمور سورر *ïāghmour surer.*

Continuité, s. f., liaison non interrompue des parties, اولاشقلق *oulāchyqlyq,* اتصال *ittiçāl,* a. — Solution de continuité, ایرلمه *aïrilma.* — Durée continuelle, امتداد *imtidād,* a.

Continument. Voy. Continuement.

Contondant, e, adj., بره‌لدیجی *berèledidji,* t.

Contorsion, s. f., بوره *bourma,* t.; تلوّی *televvi,* a. — causée par la colique, کوبک بوروسی *gueubek bourouçou.* — Grimaces, چهره بوروقلغی *tchehrè bourouqlyghy,* t.

Contour, s. m., چوره *tchevrè,* طولای *dholāï,* t. — de la bouche. اغز چوره‌سی *aghyz tchevrèci.* — Les contours, اطراف و جوانب *ethrāf u djevānib,* a. Voyez Enceinte.

Contourné, e, adj., qui est de travers, اکری *egri,* اکریلمش *egrilmich.* — Disloqué, بورلمش *bouroulmich,* t.

Contourner, v. a., donner le contour, دوره‌یه کسیم ویرمک *devrèïè kecím vírmek,* t. — Au fig. pénétrer le secret de quelqu'un, بر کمسنه‌نک سرّنی اکلامق *bir kimesnènuñ sirrini añlāmaq.*

Contractant, adj., subs. m., قوللشان *qavllachān,* عهدلشان *ahdlachān,* a.-t.; متعاهد *mute'āhid,* a. — Les deux parties contractantes, طرفین متعاهدین *tharafeïni mute-'āhideïn.*

Contracter, v. a., faire un contrat, une convention, قوللشمق *qavullachmaq,* قول ا *qavl it,* عقد ا *'aqd it.* — un mariage, عقد نکاح *'aqdi nikiāh, izdivādj it,* ازدواج ا *nikiāh baghlamaq.* — une alliance, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it.* — Faire un traité, عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it.* — des dettes, دین ایدنمک *deïn idinmek,* بورجه کیرمک *bordja guírmek.* — Acquérir une habitude, عادت

'ādet idinmek. — Gagner une maladie, — مرضی قازانمق *marazi qāzānmaq, akhz it.* — Former des liaisons, — اشنالق ا بغلمق *achinālyq it, baghlamaq.* — amitié, دوستلق بغلمق *dostlyq baghlamaq.* — Resserrer, raccourcir les nerfs, چکیلوب بوزلمک *tchekilup buzulmek.* — Se Contracter, v. réfl., قصقلنمق *qycyqlanmaq*, t.; تقلص ا *teqallus it*, a.-t.

Contracté, e, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.; قصیقلنمش *qycyqlanmich*, متقلص *muteqallys*, a.

Contraction, s. f., چکلمه *tchekilmè*, قصقلنمه *qycyqlanma*, t.; تقلص *teqallus*, قبض *qabz*. — spasmodique, تشنج *techennudj*. — Réduction de deux syllabes en une, حذف هجا *hazfi hedjā*, a.

Contradicteur, s. m., قارشو سویلیجی *qārchou seuïlëidji*, t.; مناقض *munāqyz*, معارض *mou'āryz*. — En t. de jurisprudence, légitime contradicteur, خصم شرعی *khasmi cher'y*. — Acte sans contradicteur, par défaut, خصملرك غیبتنده ویرلان حجت *khasmleruñ ghaïbetindè vïrilān heuddjet*.

Contradiction, s. f., قارشولق *qārchoulyq djèvāb*, t.; جواب معارضه *mou'āraza*. — Disparité, تناقض *tenāquz*. — Opposition, خلاف *khylāf*, مخالفت *moukhālefet*, a.

Contradictoire, adj. com., بری بریند مخالف *biri birinè moukhālif*. — Opposé à, متناقض *mutenāqyz*, a. — Jugement contradictoire, استماع خصمادنصکره ویرلان حکم *isti'māï khoucèmādensoñra vïrilen hukm*, a.-t.

Contradictoirement, adv., بری بریند ضدّ مخالف اولهرق *biri birinè zidd, moukhālif olaraq*, وجه تناقض اوزره *vedjhi tenāquz uzrè*, a.-t.

Contraignable, adjectif com., زورلنه بیلور *zorlana bïlur*, t.; ملزم اولهجق *mulzem oladjaq*, a.-t.; واجب الاجبار *vadjib ul-idjbār*, a.

Contraindre, v. a., forcer, obliger à, کوچ - زورایله ایتدرمك *gudj, zor ilè ittirmek*, زورلمق *zorlamaq*, جبر - اجبار ا *djebr, idjbār it.* — à payer, اداید اجبارا *edāïè idjbār it.* — Être contraint, forcé, مضطر - مجبور او *mouztharr, medjbour ol.* — Contraindre, gêner quelqu'un, تعجیز ا *ta'djïz it*, ثقلت وبرمك *siqlet vïrmek*. — Au fig., serrer, mettre à l'étroit, تضییق ا *taziiq it*. — Se Contraindre, v. réfl., کندویه - نفسنه زور - تضییق ا *guenduïè, nefsinè zor, taziiq it*, a.-t.; کندوبی صقلق *guenduïi syqylmaq*, t.

Contraint, e, adjectif, forcé, زورلنمش *zorlanmich*, t.; مضطر *mouztharr*, مجبور *medjbour*. — Gêné, ثقلتلو *syqletlu*. — Air con-

traint, ثقلت اثری *syqlet eceri*, a.-t.

Contrainte, s. f., violence qu'on exerce contre quelqu'un, زور *zor*, t.; مجبوریت *medjbouriiet*. — État de celui à qui on fait violence, حال اضطرار - مجبوریت *hāli yzthyrār, medjbouriiet*. — Retenue commandée par le respect, ادب و حرمتك اقتضاسی *edeb u heurmetuñ yqtizāci*. — Gêne, pour être trop serré, طارلق ضیقی *dhārlyq, syqy*. — Contrainte par corps, حبس ایله تضییقی *habs ilè taziiqy*. — Par contrainte, کوچ - زور ایله *gudj, zor ilè, جبراً djebren*. — Gêne dans le style, اثار ضرورت تألیف و انشا *açāri zaroureti teelif u inchā*, a.-t.

Contraire, adj. com., opposé, ضد *zidd*, مخالف *moukhālif*, مغایر *moughāïr*, a. — à l'honneur, عرض و ناموسه مخالف *'yrzu nāmoucè moukhālif*. — Vent contraire, مخالف روزکار *moukhālif rouzguiār*. — Cet homme m'est toujours contraire, بو آدم دائما بنم مخالفدر *bou ādem daïmā benum moukhālifumdur*. — Ils sont contraires l'un à l'autre, بری برلرینه خلافکیر درلر *biri birlèrinè khylāfguïr durler*. — Nuisible, مضر *mouzirr*. — Le vin vous est contraire, شراب سزه مضردر *charāb sizè mouzirr dur*.

Contraire, s. m., ضد *zidd*, pl. اضداد *ezdād*, خلاف *khylāf*. — Le noir est le contraire du blanc, اسود ابیضك ضدیدر *esved ebiazuñ ziddidur*. — Je ne dis pas le contraire, خلافنه سوز سویلم *khylāfinè seuz seuïlèmem*. — Au Contraire, adv., عکسنه *'aksinè*, a.-t.; بالعکس *bil'aks*, a.

Contrairement, adv., خلافنجه *khylāfindjè*, عکسنجه *'aksindjè*, a.-t.; ضداً *zidden*, a.

Contrariant, e, adj., en parole, خلافن سویلین *khylāfin seuïleïen*. — En action, ضدلك ایدر *ziddlik ider*, a.-t.

Contrarier, v. a., dire ou faire le contraire d'un autre, ضدینه سویلمك *ziddinè seuïlemek*, ضدلك کوسترمك - ا *ziddlik gueustermek, it*, ضد کلمك *zidd guelmek*, a.-t. — Il me contrarie toujours, هر امورده بکا ضد کلور *her oumourdè bāña zidd guelur*. — Faire obstacle, مخالفت ا *moukhālefet it*, a.-t.; قارشوکلمك *qārchou guelmek*, t. — Se Contrarier, v. réfl., نفسنه ضدلك ا *nefsinè ziddlik it*.

Contrarié, e, adj., ضدلکه اوغرامش *ziddliguè oghrāmich*, مظهر مخالفت اولمش *mazheri moukhālefet olmich*, a.-t. — Il a été contrarié par le vent, هوانك مخالفتنه اوغرامش *havānuñ moukhālefetinè oghrāmich*.

Contrariété, s. f., opposition

entre choses contraires, قرشولـــق *qarchoulyq*, t.; ضدّلـك *ziddlyk*, a.-t.; ضدّيت *ziddïet*, مخالفت *moukhālefet*, تضاد *tezadd*. — Obstacle, empêchement, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*, عايق *ā'iq*, pl. عوايـــق *'avāïq*.

Contraste, s. m., opposition, عكس *'aks*, a.; ضدّلـك *ziddlik*, a.-t.; تباين *tebāïn*, a.

Contraster, v. a., عكسى او *'aksi ol*, مخالف او *moukhālif ol*. — Sa conduite contraste avec son état, طور و حركتى حالنه متناقضدر *thavr u hareketi hālinè mutenāqyz dur*.

Contrat, s. m. — verbal, قـول *qavl*. — Arrangement, مقاوله *mouqāvelè*, قول و قرار *qoul u qarār*. — par écrit sous l'autorité publique, مقاوله سندى *mouqāvelè senedi*, وثيقه *veciqa*, حجّت *heuddjet*, a. — de mariage, نكاح حجتـــى *nikiāh heuddjeti*. — de vente, بيع حجّتى *bei' heuddjeti*. — Signer un contrat, بر قطعه شرطنامه‌يـى امضـــا ا *bir qyth'a charth nāmeï imzā it*. — Dresser un contrat, بر قطعه مقاوله سندى قلمه آلمق *bir qyth'a mouqāvelè senedi qalemè ālmaq*.

Contravention, s. f., مخالفت *moukhālefet*, a.; خلاف حركـــت *khylāfi hareket*, a.-t. Voy. Infraction.

Contra-Yerva, s. f., plante, قونطرا يربا *qonthra ïerbā*, a.

Contre, prépos. marquant opposition, قرشو - قارشـــو *qārchou*, اوزرينه *uzerinè*, t.; خلافنه *khylāfinè*, عليهنه *'aleïhinè*, a.-t. — Contre moi, بكا قارشو *baňā qārchou*. — Contre le courant, اقنديـه قارشـــو *aqyntïè qārchou*. — Contre le vent, روزكاره قارشـو *rouzguiārè qārchou*. — Être contre quelqu'un, بـــر كيسنه‌نـك عليهنده او *bir kimesnènuñ alëïhindè ol*. — Contre sa volonté, رضاسنه مخالـــف *rizācinè moukhālif*. — Malgré, مغايراولەرق *moughāïr olaraq*, مغايرا *moughāïren*. — la paix, صلحه مغايرا *soulha moughāïren*. — Auprès, proche, يانـنده *ïānindè*, قربنده *qourbindè*. — Ma maison est contre la sienne, بنم اوم خانه‌سى قربنده در *benum evum khānèci qourbindè dur*. — Le pour et le contre, نفع و ضـــررى طرفى *nefu zarari tharafi*. — Attacher quelque chose contre la muraille, ديواره برنسنه‌يى طاقمق - اصمق *divārè bir nesnèï thāqmaq, asmaq*.

Contre-Amiral, s. m., اوچنجى امرال *utchundju amirāl*. — en Turquie, ريالە بك - قپودانى *riāla beg, qapoudāni*, t.

Contre-Approches, subs. fém., محاصرلرينك مترسلرينه مقابـــل اچيلان مترسلـــر *mouhācyrlerinuñ meterislerinè mouqābil atchilān meterisler*, a.-t.

Contre-Balancer, v. a., دنك ا *denk it*, t.; موازنه ا *muvāzenè it*, a.-t.

Contrebande, s. f., commerce contre les lois d'un état, قاچرمه *qātchurma*, t. — Marchandise prohibée, قاچقن مالی *qātchqoun māli*, اموال ممنوعه *emvāli memnou'a*, ممنوعاتدن اولان مال *memnou'ātten olān māl*. — Faire la —, مال قاچرمق *māl qātchurmaq*. — Faire commerce de —, اموال ممنوعه ایله ویرشی ا *emvāli memnou'a alich vīrichi it*.

Contrebandier, ère, s., مال قاچریجی *māl qātchuridji*, t.

Contre-Basse, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Contre-Batterie, s. f., متریسه قارشو آچیلان متریس *meterice qārchou âtchilān meteris*, t.

Contre-Bouter, v. a., دیواری بشقه دیوار ایله طیاندرمق *divāri bachqa divār ilè dhaïāndurmaq*, t.

Contrecarrer, v. a., قارشو طورمق ـ طوتمق *qārchou dhourmaq, thoutmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, ضدّ کلمك *zidd guelmek*, مانع او *māny' ol*, اظهار ضدیت ا *izhāri ziddïiet it*, a.-t.

Contre-Charme, s. m., سحری بوزیجی ضدّ السحر *syhri bozidji ziddus-syhyr*, a.

Contre-Coeur, A Contre-Coeur, adv., کوکلسزلکله *gueuñulsyzliguilè*, استمیه رك *istemeïèrek*, t.; کرها *kerhen*, a. — Faire une chose à —, کوکلسزلکله ایشلمك *gueuñulsyzliguilè ichlèmek*, کوکلسز ایشلمك *gueuñulsyz ichlèmek*, t.

Contre-Coup, s. m., répercussion d'un corps sur un autre, اوروشك کیروبه تپشی *ourouchuñ guïrüïè tepichi*, t.; عکس الضرب *'aks uz-zarb*, بر ضربه نك عکسی *bir zarbenuñ 'aksi*. — Effet pour quelqu'un d'un événement ou d'un malheur arrivé à un autre, عکس تأثیر *'aks teecïr*, a.; ـ ضررك فنالغك سرپندیسی *zararuñ, fenālyghuñ serpinticy*. — Vous en sentirez le contre-coup, ضررك عکسنی طویه جقسکز *zāraruñ 'aksini dhoïa djaqsiñyz*.

Contredanse, s. f., قونتره دانچه *qontradantcha*, t.

Contredater, v. a., بشقه تاریخ قومق *bachqa tārykh qomaq*, t.

Contredire, v. a., dire le contraire, سوز قارشولمق *seuz qārchoulamaq*, قارشو سویلمك *qārchou seuïlèmek*, ضدّینه سویلمك *ziddinè seuïlèmek*, t. — quelqu'un, بر کمسنه نك کلامنه جواب ردّ ایله مقابله ا *bir kimesnènuñ kelāminè djevābi redd ilè mouqābelè it*. Voy. Contrarier. — Se Contredire, v. réfl., بری برینه متناقض او *biri birinè mutenāqyz ol*, اختلاف اوزره او *ykhtilāf uzrè ol*.

Contredits, adj. pl. de Contredire, قارشو سویلنمش *qārchou seuïlenmich*, قارشولغی سویلنمش *qārchoulyghy seuïlenmich*. — Contredit, s. m., قرشو سوز *qarchou seuz*, قارشولق سوز *qārchoulyq seuz*,

t.; جواب ردّ *djevābi redd.* — Cela est sans contredit, بوکا جواب یوقدر *bouñā djevāb ïoqtur.* — Sans Contredit, certainement, adv., سوزیوق *seuz ïoq*, شبهه‌سز *chubhèsyz.* — Contredits, اختلافلر *ykhtilāfler.* — En t. de palais, جرح *djerh*, ردّ *redd.* — Ce moyen ne donne pas lieu à contredit, بو دلیل مستلزم جرح دکلدر *bou delíl mustelzimi djerh deïldur.*

Contrée, s. f., سمت *semt*, قطر *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, ناحیة *nāhïèt*, pl. a. نواحی *nevāhi*, a.

Contre-Échange, s. m., دکش قارشولغی *deïch qārchoulyghy*, دکش *deïch*, t.; مبادله *mubādelè*, بدل مقابل *bedeli mouqābil*, بدل *bedel*, a.

Contre-Émailler, v. a., بر معدنک الت طرفنی مینالمق *bir ma'denuñ alt tharafini mīnālamaq*, t.

Contre-Espalier, s. m., دیواره یقین دکلمش میوه آغاجی *divārè ïaqin dikilmich mèïvè āghādji*, t.

Contrefaçon, s. f., fraude qu'on fait en contrefaisant une chose qu'on n'a pas droit de faire, ساخته کارلق *sākhtèkiārlyq*, p.-t. — Imitation, تقلید *taqlíd*, a.

Contrefacteur, s. m., ساخته‌کار *sākhtèkiār*, p.; ساخته‌جی *sakhtèdji*, p.-t.

Contrefaction, s. f., تقلید *taqlíd*, a.

Contrefaire, v. a., imiter, تقلید ا *taqlíd it*, a.-t. — Déguiser, changer, دکشترمک *deïchturmek.* — l'écriture, la voix de quelqu'un, بر کمسنه‌نک اوازنی و یازوسنی تقلید ا *bir kimesnènuñ avāzini vè ïāzoucini taqlíd it.* — Se contrefaire, déguiser son caractère, کند وسنی بشقه کوسترمک *guenducini bachqa gueustermek.* — Rendre difforme et défiguré, بوزمق *bozmaq*, t.

Contrefait, e, adj., imité, falsifié, ساخته *sākhtè*, p.; قلب *qalb*, دوزمه *duzmè.* — Papiers dont la signature est contrefaite, دوزمه کاغدلر *duzmè kiāghydler.* — Difforme, اسلوبسز *usloubsiz*, t.

Contrefaiseur, euse, s., celui qui contrefait, qui imite, مقلد *mouqallyd.* Voy. Hypocrite.

Contre-Finesse, s. f., حیله‌یه بدل حیله *hylèïè bedel hylè*, a.-t.

Contrefort, s. m., دیوار طیاغی *divār dhaïāghy*, t.

Contre-Fossé, s. m., اوک خندغی *euñ khandaghy*, t.

Contre-Gage, s. m., بورجه بدل رهن *bordja bedel rehin*, t.-a.

Contre-Gager, v. a., رهن آلمق *rehin ālmaq*, a.-t.

Contre-Gardes, s. f. pl., fortification en avant d'un ouvrage, طشره مترسی *thachra meterici*, t.

Contre-Indication, subst. f.,

مخالف قرینه ـ علامت *moukhālif qarīnè, 'alāmet*, a.

Contre-Jour, s. m., کونـــی اولمیان یر *guny olmaïān ïer*, t.; ضدالضو *zidd ez-zav*, a.—A contre-jour, کونی اولمیان یرده *guny olmaïān ïerdè*.

Contre-Lettre, s. f., آشـــکار سندی بوزان کزلو سند *âchikiār senedi bozān guizlu sened*, t.

Contre-Maître, s. m., sur un navire, ایکنجـــی ریئس *ikindji reïs*, قوجه ریئسی *qodja reïci*. — Dans une manufacture celui qui dirige les ouvriers, ایشجیلر کحیاسی ـ ناظری *ichdjiler kiahïāci, nāziri*, t.

Contremandement, s. m., امـــر مقدّمی ابطال ایدن امر *emri mouqaddemi ibthāl iden emr*, a.-t.

Contremander, v. a., امر مقدمك خلافنه امر ویرمك *emri mouqaddèmuñ khylāfinè emr vïrmek*, a.-t.

Contremarche, s. f., بشقه یوله صاپه *bachqa ïola sāpma*, t.; عدول ایلمه *'udoul eïlemè*, a.-t.

Contremarque, s. f., seconde marque à un ballot, à la vaisselle d'argent, ایکنجی تمغا ـ نشـــان *ikindji damghā, nichān*, t.

Contremarquer, v. a., ایکنجی تمغایی اورمق *ikindji damghāïi ourmaq*, t. — Contremarqué, ایکنجی تمغا ایله تمغالنمش *ikindji damghā ilè damghālanmich*.

Contre-Mine, s. f., mine pour en éventer une autre, لغمـــه قارشو لغم *laghouma qārchou laghoum*, لغم قارشولغی *laghoum qārchoulyghy*. — Mine extérieure pour faire sauter l'ennemi, دیش لغم *dich laghoum*, t.

Contre-Miner, v. a., لـــغـــم قارشولمـــق *laghoum qārchoulamaq*, t.

Contre-Mineur, s. m., لغـــم قارشولغی آچان لغمجی *laghoum qārchoulyghy âtchān laghoumdji*, t.

Contre-Mont, adv., gravir contre mont, طاغك دپه‌سنه طوغـــرو چیقمق *dhāghuñ tepècinè dhoghrou tchyqmaq*.—A contre-mont, اقندی یه قارشو *aqyntïè qārchou*, t.

Contre-Mur, s. m., دیوار اوزرنده چفته دیوار *divār uzèrindè divār*, دیوار *tchiftè dïvār*, t.

Contre-Murer, v. a., چفته دیوار یاپمق *tchiftè dïvār ïāpmaq*, t. — Contre-muré, چفتـــه دیوار ایلـــه قویلشمش *tchiftè divār ilè qavilechmich*.

Contre-Ordre, s. m., امر مغایر خلافنه امر *emri moughāïr, khylāfinè emr*, a.-t.

Contre-Partie, s. f., d'opinions, de sentimens contraires, رأیـــك خلافی *reïuñ khylāfi*, a.-t.

Contre-Penser, v. n., فکرندن دونمك *fikrinden deunmek*, a.-t.

Contre-Percer, v. a., عکسندن دلمك *'aksinden delmek*, a.-t.

Contre-Peser, v. a., مقابـــلاً طارتمق *mouqābilen thārtmaq*, a.-t.; دنکلشمـــك *denklechmek*, t. Voy.

Contre-Balancer, qui a la même signification et qui est plus usité.

Contre-Pied, s. m., au fig. le contraire de quelque chose, عكسى *'aksi*, عكسلكى *'aksligui*, خلافى *khylāfi*, a. — A contre-pied, عكسنه *'aksinè*, a.-t.

Contre-Pilastre, s. m., كمر طياغى *kemer dhaïāghy*, t.

Contre-Pleige, s. m., رهنك كرچكلكنه كفيل *rehinuñ guertchekliguinè kefil*, a.-t.

Contre-Pleiger, v. a., رهنك كرچكلكنه كفيل او *rehinuñ guertchekliguinè kefil ol*, a.-t.

Contre-Poids, s. m., دنك *denk*, سنجه *sendjè*, t.; موازنة *muvāzenet*, عدل *'ydl*, a. — de tourne-broche, كباب شيشينك پارسنكى *kebāb chîchînuñ pārsengui*. — d'horloge, اصمه ساعتنك دنك طوپى *āsma sā'atinuñ denk thopy*. — Longue perche ou balancier de danseur de corde, جانباز صرغى *djānbāz syryghy*. — Au fig., وزن مقابل *vezni mouqābil*. — Ses belles qualités naturelles sont un contre-poids à sa tyrannie, مجبول اولديغى اوصاف حيده‌سى ظلم و تعديسنه بر وزن مقابل اولور *medjboul oldoughou evsāfi hamîdèci zoulm u te'addicinè bir vezni mouqābil olour*.

Contre-Poil, s. m., le rebours, le sens contraire du poil, قيلك ترس طرفى *qyluñ ters tharafi*. — A contre-poil, ترسنه *tersinè*, دكنه *dikinè*. — Raser, faire la barbe à —, دكنه تراش ا *dikinè trāch it*. — Étriller un cheval à —, آتى دكنه ترسنه قشغلق *âty dikinè, tersinè qachaghylamaq*. — Sens contraire à celui dont le poil d'un drap est coupé, پروزك ترسى *puruzuñ terci*. — Nettoyer un drap à contre-poil, چوقه‌يى پروزينك ترسنه سپورمك *tchoqaï puruzinuñ tercinè supurmek*.

Contre-Point, s. m., accord de deux ou plusieurs chants, نغمه اهنكلكى *naghmè âhenkligui*, a.-p.

Contre-Pointer, v. a., piquer des deux côtés certains ouvrages de toile, نكنده‌لمك *niguendèlemek*. — En t. d'artillerie, opposer une batterie à une autre, طوپى طوب ايله قارشولمق *thopy thop ilè qārchoulamaq*, t.

Contre-Poison, s. m., پادزهر پانزهر *pādzehr*, p., vulg. *pānzehir*, t.; دافع الزهر *dāfi' uzzehr*, تريانق *tiriāq*, a. (Ce dernier mot sert également pour le sens fig.)

Contre-Porte, s. f., ايكنجى قپو *ikindji qapou*, t.

Contre-Porter, v. a. Aujourd'hui on dit mieux et plus souvent *colporter*. Voy. ce mot.

Contre-Porteur, s. m. Voy. Colporteur.

Contre-Poser, v. a., mal poser un article dans le grand livre d'un marchand, بازركان دفترينه يكلش قيد ا *bāzirguiān defterinè ïanlich qaïd it*. — Poser en sens contraire, ترسنه قومق *tercinè qomaq*, t.

CONTRE-POSITION, s. f., دفتره يكلش قيد ايلمه *defterè ïañlich qaïd ëïlemè*, t.

CONTRE-PROPOS, s. m., خلط كلامه جواب *khalti kelāmè djevāb*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTION, s. f., تغيّر دولتك خلافنه اولهرق بر تغيّر اخر *teghaïïuri devletuñ khilāfinè olaraq bir teghaïïuri ákhar*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE, adj., ثانئ تغيّر دولتك احداثنه موافق *sānïi teghaïïuri devletuñ yhdācinè muvāfyq*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNER, v. a., ثانئ تغيّر دولتى احداث ا *sānïi teghaïïuri devlèti ihdās it.*

CONTRE-RONDE, s. f., بكچيلر بوقلمه‌سى *bektchílèr ïoqlamaci*, t.

CONTRE-RUSE, s. f. Voy. CONTRE-FINESSE.

CONTRE-SABORD, s. m., لونبار قپاغى *loumbār qapāghy*, t.

CONTRE-SALUT, s. m., طوب ايله ردّ سلام ايلمه *thop ilè reddi selām ëïlemè*, t.

CONTRESCARPE, s. f., بر قلعه خندغنك انيشى - يوقشى *bir qal'a khandaghynuñ enïchi, ïouqouchi*, t.

CONTRE-SCEL, s. m., بيوكنك كنارنده وضع اولنان كوچك مهر *buïuguinuñ kenārindè vaz' olounān kutchuk muhur*, t.

CONTRE-SEING, s. m., اخرك امضاسى ذيلنده وضع اولنان امضا *akharuñ imzāci zeïlindè vaz' olou nān imzā*, a.-t. — Avoir le —, كوچك صحه ماذون او *kutchuk sahha mazoun ol.*

CONTRE-SENS, s. m., خلاف معنى *khylāfi ma'na*, a. — A —, عكسنه *'aksinè*, ترسنه *tersinè*.

CONTRE-SIGNER, v. a., صاحب تحريراتك امضاسى ذيلنده امضا قويمق *sāhyb tahrirātuñ imzāci zeïlindè imzā qomaq*, كوچك صحّ چكمك *kutchuk sahh tchekmek*, a.-t.

CONTRE-TEMPS, s. m., آنسزين اوكه چقمش مانع *ānsizín euñè tchyqmich māni'*, a.-t.; مخالفت وقت و حال *moukhālefeti vaqtu hāl*, عايق *'āïq*, pl. a. عوايق *'avāïq*. — Il a essuyé bien des contre-temps, نيچه نيچه عوايقه اوغرادى *nïtchè nïtchè 'avāïqa oghrādy*. — A contre-temps, وقتسز *vaqytsyz*, a.-t.; بيوقت *bivaqyt*. — Venir, arriver à —, وقتسز كلمك *vaqytsyz guelmek*. — Agir à —, بيوقت عمل وحركت ا *bivaqyt 'amel u hareket it.*

CONTRE-TENIR, v. a., اردندن طياتمق *ardinden dhaïātmaq*, t.

CONTRE-TIRER, v. a., يكى باصلمش نقشك اوزرندن صورت چيقارمق *ïeñi bacylmich naqchuñ uzerinden souret tchïqārmaq*, a.-t.

CONTRE-TRANCHÉE, s. f., دشمنه قارشو محصورين طرفندن قازلمش متريس *duchmènè qārchou mahsourîn tharafinden qāzylmich meteris*, a.-t.

Contreval (A), adv. اینه‌رك *inèrek*, t.

Contrevallation, s. f., محاصره اولمش قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق ومترسلر *mouhācerè olmych qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meterisler.* — Lignes de —, قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق و مترس صره‌لری *qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meteris syraleri*, a.-t.

Contrevenant, e, adj., خلافنه حركت ایدن *khylāfinè hareket iden*, خلافنی ایشلیان *khylāfini ichleïān*, a.-t.

Contrevenir, v. n., خلافنه حركت ا *khylāfinè hareket it*, خلافنی ایشلمك *khylāfini ichlemek*. — à un ordre, امره مخالف حركت ا *emrè moukhālif hareket it.*

Contrevent, s. m., كپنك *kepenk*, t.

Contre-Vérité, s. f., عكسنه ـ عكسی سوز ـ لاقردی *'aksinè, 'aksi seuz, laqyrdy*, a.-t.; تعبیر بالعكس *ta'bīr bil'aks*, a.

Contribuable, s. m., ویرکو ویرن *virgu vîren*, t.; خراجگذار *kharādjguzār*, p.

Contribuer, v. a., aider à l'exécution d'une chose, d'une entreprise, یاردم ـ اعانت ـ همّت ا *ïārdum* ـ *y'ānet*, *himmet it*, امداد ا *imdād it*, مدخلی او *medkheli ol*. — Contribuer à la tranquillité et à la prospérité du pays, مملکتك اقبال و استراحتنه بذل همّت ا *memleketuñ iqbāl u istirāhatinè bezli hymmet it.* — de ses deniers, كندو كیسه‌سندن اعانت ا *guendu kícècinden y'ānet it.* — Payer les contributions, les impôts, ویرکو ویرمك *vîrgu vîrmek.* — Payer sa part, پاینی ـ حصّه‌سنی ویرمك *pāïni*, *hyssècini vîrmek.* — Payer extraordinairement, تکلیف ویرمك *teklîf vîrmek*, ادای تکلیف ایلمك *edāï teklîf eïlèmek.* — Payer à l'ennemi pour se garantir du pillage, مال امان ویرمك *māli amān vîrmek*, a.-t.

Contributaire, subst. et adj., ویرکودن حصّه‌سنی ویرن *vîrguden hyssècini vîren*, t.

Contributif, ive, adj. ویرکویه متعلق *vîrguïè mute'allyq*, t.-a.

Contribution, s. f., levée des deniers, imposition, ویرکو *vîrgu*, t. — extraordinaire, تکلیف *teklîf*, pl. a. تکالیف *tekiālîf*. — Celle qui se paie en temps de guerre à l'ennemi, مال امان *māli amān*. — Contributions militaires, تکالیف حربیّه *tekiālîfi harbïiè*. — arbitraires, تکالیف عرفیّه *tekiālîfi'eurfïiè*. — ordinaires, تکالیف عادیّه *tekiālîfi'ādïiè*, a.

Contributoire, adj., ویرکویه مخصوص *virguïè makhsous*, t.-a.

Contributoirement, adverbe, اصول تکالیف اوزره *ouçouli tekiālîf uzrè*, a.-t.

Contrister, v. a., كدر ويرمك *keder vîrmek*, — ملول — محزون تحزين ا *meloul, mahzoun, tahzîn it*, a.-t.; غصه لندرمك *ghousçalendurmek*, t. Voy. Affliger.

Contrit, e, adj., كدرلو *kederlu*, غصه لو *ghousçalu*, غصه لنمش *ghousçalenmich*, t.; محزون *mahzoun*, مغموم *maghmoum*, a.

Contrition, s. f., انكسار *inkiçâr*, استغفار *istighfâr*, توبه *teubè*, ندامت *nedâmet*, a.

Contrôle, s. m., registre de vérification, مقابله دفترى *mouqâbelè defterì*, روزنامه دفترى *rouz nâmè defteri*, a.-t. — Droit que l'on paye pour le contrôle, قيد رسمى *qaïd resmi*, قيديه خرجى *qaïdiiè khardji*. — Marque sur l'argenterie, تمغا *temgha*, vulg. *damgha*, p.-t.

Contrôlé, e, adj., دفتره قيد اولنمش *defterè qaïd olounmich*, تمغالنمش *damghâlanmich*, تمغالو *damghâlu*, عيبلنمش *'aïblenmich*, a.-t.

Contrôler, v. a., mettre sur le contrôle, دفتره قومق *defterè qomaq*, مقابله دفترينه قيد ا *mouqâbelè defterinè qaïd it*. — Marquer du contrôle, تمغا اورمق *damghâ ourmaq*, t. — Au fig., critiquer, عيبلمق *'aïblamaq*, تعييب ا *ta'îib it*, a.-t.

Contrôleur, s. m., officier qui contrôle دفتر امينى *defter eminì*, روزنامه جى *rouznâmèdji*. — des finances, مقابله جى *mouqâbeledji*. — Maître d'hôtel dans les maisons des princes, مصرف امينى *masraf eminì*. — d'argenterie, تمغا اوريجى *damghâ ouroudju*. — Qui se mêle de censurer, فضّال *fasçâl*, عيّاب *'aïiâb*, a.; عيبليجى *'aïiblaïdji*, a.-t.

Controuver, v. a., يلان پيدا ا *ïalân peïdâ it*, دوزمك *duzmek*, t.; اختراع كذب ا *ykhtir'âï kezb it*. — Chose controuvée, اختراع اولمش *ykhtirâ'olmych bir cheï*.

Controverse, s. f., مباحثه *mubâhacè*, معارضه *mou'âreza*. — Sur ce point il n'y a pas lieu à controverse, بوندە جاى مباحثه يوقدر *bounda djâï mubâhacè ïoqtur*. — Controverse religieuse, مباحثهٔ دينيّه *mubâhacèï dînïiè*, a.

Controversé, e, adj., مباحثه اولنمش *mubâhacè olounmich*.

Controversiste, s. m., مباحثه ايديجى *mubâhacè idîdji*, a.-t.; مباحث *mubâhis*, a.

Contumace, s. f., défaut de répondre, de comparaître en justice, مرافعه دن قاچنمه *murâfe'aden qâtchinma*, a.-t.

Contumace ou Contumax, s. com., مرافعه دن قاچنمش *murâfe'aden qâtchinmich*, a.-t.

Contus, se, adj., بره لنمش *berèlenmich*, ازلمش *ezilmich*, t.

Contusion, s. f., بره *berè*, t. Voy. Meurtrissure.

Convaincant, e, adj., الزام ملزم ايديجى *ilzâm idîdji*, a.-t.;

mulzim, مسكت *muskit*, a. — C'est un argument convaincant, برهان مسكتدر *burhāni muskittur.*

Convaincre, v. a., الزام ا *ilzām it.* — par de bonnes raisons, دلايل معقوله ايله الزام ا *delāili ma'qoulè ilè ilzām it.* — Être convaincu de (accusé), اوزرينه اثبات جرم اولنمش *uzerinè isbāti djurm olounmich.* — Persuadé, الزام اولنمش *ilzām olounmich*, a.-t.; ملزم *mulzem*, a. — Se Convaincre, v. réfl., تحصيل يقين الزام او *ilzām ol, tahsīli iaqīn it.*

Convalescence, s. f., افاقت *ifāqat*, افاقه *ifāqa*, شفا *chifā*, a. — Entrer en —, افاقته كلمك *ifāqatè guelmek.* — Puissiez-vous avoir une prompte convalescence, عاجله بولهسز افاقت *ifāqati 'ādjilè boulasyz.*

Convalescent, e, adj., شفا بولمش افاقته كلمش *chifā boulmich, ifāqatè guelmich*, a.-t.

Convenable, adj. com., sortable, qui convient, ياقشق *iāqychyq*, t.; لايق *lāïq*, مناسب *munāeib*, a.; جسپان *djespān.* — Digne, شايان *chāïān*, p. — Décent, qui est à propos, يوللو *ïollu*, t.; جائز *djāïz*, a. — Juger convenable, لايق - مناسب كورمك *lāïq, munācib gueurmek.*

Convenablement, adv., كركى كبى وجه مناسب *gueregui guibi, vedjhi munācib uzrè.* — à la position, حالنه مناسب *hālinè munācib.*

Convenance, s. f., rapport, conformité, ياقشقلق *iāqychyqlyq*, مناسبت يراشقلق *ïarāchyqlyq*, t.; موافقت *munācibet, muvāfeqat*, a.; لايقلق *lāïqlyq*, a.-t. — Accord, توافق *tevāfuq.* — Convenance d'humeur, موافقت مزاج *muvāfaqati mizādj.* — Rapports d'âge, d'état, de caractère, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; موافقت حال *muvāfaqati hāl.* — Bienséance, ادب *edeb*, حسن ادب *husni edeb.* — Il sait les convenances, رسم ادبه آشنادر *resmi edebè āchinādur.*

Convenir, v. n., demeurer d'accord, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, متفق الكلام او *muttefyq ul-kelām ol*, قائل او *qāïl ol*, بر اولمق *bir olmaq.* — Convenir du prix, بهايى كسمك ـ قطع ا *behāï kesmek, qath' it.* — Je conviens de ce que vous dîtes, سزك كلامكزى تسليم ايدرم *syzuñ kelāmiñyzi teslīm iderum.* — Faire une convention, قوللشمق *qavoullachmaq*, قول ا *qavl it.* — Être conforme, avoir des rapports de convenance, اويمق *ouïmaq*, اويغون كلمك *ouïghoun guelmek.* — Être propre, convenable, ياقشمق *iāqychmaq*, ال ويرمك *el vīrmek*, لايق او *laïq ol.* — Cela me convient, بو بكا ال ويرر *bou baña el virur.* — Convient-il? لايقيدر *lāïqmīdur.* — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vīrmek.* — Être expédient, à propos, يوللو *ïollu*, t.; مناسب او

munācib ol. — Cela ne vous convient pas, n'est pas de votre ressort, بو سزه دوشمز *bou sizè duchmez.* — Se convenir mutuellement, بری بریله متوافق الحال او *biri biri ilè mutevāfyq ul-hāl ol.* — Convenu, arrêté, قرارداده اولمش *qarārdādè olmuch.*

CONVENTICULE, s. m., يرامز جمعيتی *ïarāmaz djemi'ïeti*, t.-a.

CONVENTION, s. f., pacte, accord, مقاوله *mouqāvelè*, عهد *'ahd*, pl. a. عهود *'ouhoud*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth.* — par écrit, تحريراً معاهده *tahrîren mou'āhedè.* — Sous la convention de, بو شرطيله كه *bou charth ilè ki.*

CONVENTIONNEL, LE, adjectif, اعتبارى اولدرق قوللشلمش *i'tibāri olaraq qavoullachilmich*, a.-t.; شرطی *charthii*, a.

CONVENTIONNELLEMENT, adverbe, مقاوله ايله *mouqāvelè ilè*, a.-t.

CONVENTUALITÉ, s. f., مناستر حالی *monāstir hālî*, t.

CONVENTUEL, adj., مناستره دائر *monāsterè dāïr*, مناسترلو *monāstirlu*, t.

CONVENTUELLEMENT, adv., رهبان جمعيتنك قواعدينه كوره *rouhbān djem'ïetinuñ qavā'idinè gueurè*, a.-t.

CONVERGENCE, s. f., بری برينه يقينلشمه *biri birinè ïaqynlachma*, t.; تقارب *teqārub*, تمايل *temāïl*, a.

CONVERGENT, E, adj., متقارب *muteqārib*, a.; بری برلرينه تقارب ايدن *biri birlerinè teqārub iden*, a.-t.

CONVERGER, v. n., چاتشمق ايچون بری برينه تقارب ا *tchātichmaq itchun biri birinè teqārub it.*

CONVERS, adj., religieux servant, مناسترده خدمتكارلق ايدن رهبان *monāstirdè khyzmetkiārlyq îden rouhbān*, t.

CONVERSATION, s. f., سويلشمه *seuïlechmè*, قونشقلق *qonouchouqlyq*, t.; صحبت *sohbet*, محاورة *mouhāveret*, تكلم *tekellum*, a. — Entrer en conversation, صحبته كيرمك *sohbetè guîrmek.* — Être en —, مذاكره اوزره او *muzākerè uzrè ol.* — Interrompre la conversation, صحبتك ارەسنی كسمك *sohbetuñ aracini kesmek.*

CONVERSER, v. n., سويلشمك *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it.*

CONVERSIBLE, adj. com., (mot peu usité). Voy. CONVERTIBLE.

CONVERSION, s. f., transmutation, تغيّر دكشمه *deïchmè*, t.; *teghaïïur*, تبديل *tebdîl.* — des métaux, معدنلرك استحاله سی *ma'denleruñ istihālèci.* — des monnaies, اجناس دراهمك تبديلی *edjnāci dirāhemuñ tebdili.* — de front, دونش *deunich*, دونمه *deunmè*, t.; انصراف *incyrāf*, توجّه *teveddjuh*, a. — Changement de foi, تبديل مذهب *tebdîli mezheb.* — Retour à la foi, ايمانه كلمكلك *imānè guelmeklik.*

Converti, e, adjectif, changé, دكشمش *deïchmich*, مبدّل *mubeddel*, دونمش *deunmich*. — à la foi, ايمانه كلمش *imānè guelmich*.

Convertible, adj. com., دكشه تبديلى بيلور *deïchè bîlur*, t.; - تبديلى *tebdîli*, استبدالى ممكن *istibdāli mumkin*, a.-t.

Convertir, v. a., changer une chose en une autre, دوندرمك *deundurmek*, چويرمك *tchevîrmek*, t.; تبديل - تحويل ا *tebdîl*, *tahvîl it*, a.-t. — Faire changer, دكشدرمك *deïchturmek*. — d'opinion une personne, بر كمسنه‌نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevîrmek*. — Faire changer de croyance, مذهبى تبديل ايتدرمك *mezhebi tebdîl itturmek*. — Convertir à la foi, دينه - ايمانه كتورمك *dînè*, *imānè gueturmek*. — Se Convertir, v. réfl., changer de croyance, مذهبندن دونمك *mezhebinden deunmek*. — Faire retour à la foi, ايمانه كلمك *imānè guelmek*. — en, se changer en, دكشمك *deïchmek*, t.; تحوّل ا *tehavvul it*, مبدّل او *mubeddel ol*.

Convertissement, s. m., دكشمه *deïchmè*, t.; تبديل اولنمه *tebdîl olounma*, a.-t.; تبدّل *tebeddul*, تحوّل *tehavvul*, a.

Convertisseur, s. m., ايمانه كتوريجى *imānè gueturidji*, هدايت كوستريجى *hidāïct gueusterîdji*, a.-t.

Convexe, adj. com., محدّب *mouhaddeb*, a.; قبّه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Convexité, s. f., تحدّب *tehaddub*, a. — du globe terrestre, كرهٔ ارضك تحدّبى *kurèï arzuñ tehaddubi*.

Conviction, s. f., effet d'une preuve évidente, d'une vérité sur l'esprit, الزام *ilzām*, علم اليقين *'ylm ul-ïaqyn*, a.; شبهه‌سز بيلش *chubhèsyz bîlich*, t. — Preuve certaine, اثبات *isbāt*, ثبوت *subout*, a. — Avoir la conviction d'une chose, بر شيئك حقيقتنه واقف او *bir cheïuñ haqyqatinè vāqif ol*.

Convié, s. m., دعوتلو *d'avetlu*, دعوت اولنمش *d'avet olounmich*, a.-t.; مدعوّ *med'uvv*, a.

Convier, v. a., دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — à un festin, ضيافته دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

Convive, s. com., طعامده برابر اولان *th'āmda berāber olān*, t.; مسافر *muçāfir*, a. — d'une noce, دوكنجى *deugundji*.

Convocation, s. f., دعوت *d'avet*, a. — d'une assemblée, دعوت جعيت *d'aveti djèmï'et*, a.

Convoi, s. m., enterrement, جنازه *djenāzè alāï*, a.-t. — Aller à un —, موكب جنازه‌يه وارمق *mevkebi djenāzèïè vārmaq*. — Transport de provisions pour un camp, ذخيره ومهمّات قافلسى *zakhyrè vè muhimmāt qāfilèci*. — — Vaisseaux servant d'escorte, يساقجيلك ايدن بكلك كيمسى

ïaqāïtchilik iden bëïlik guèmici. — Réunion de bâtimens marchands escortés par des bâtimens de guerre, بكلك سفينەسنك محافظەسنده يوريان بازركان كيبلر *bëïlik sefïnèsinuñ mouhāfazacindè iuruïān bāzerguiān guemïler.*

Convoiter, v. a., حرص ايلمك طمع ا استمك *hyrs ilè istèmek, thama' it,* a.-t.

Convoiteux, se, adj., ارزولايجى *ārzoulāïdji,* t.; حريص *harïs,* a.

Convoitise, s. f., حرص *hyrs,* طمع *thama',* a. — de richesses, حرص مال *hyrsi māl.*

Convoler, v. n., se marier en secondes noces, تكرار اولنمك ـ نكاح ا *tekrār evlenmek, nihiāh it,* a.-t.

Convoquer, v. a., بر يره چاغرمق ـ دعوت ا *bir ierè tchāghyrmaq, da'vet it,* t.-a. — les députés de la nation, ملت وكلاسنى جمعيته دعوت ا *millet vukelācini djèmï'etè d'avet it.*

Convoyer, v. a., محافظه ايچون برابر كيتمك *mouhāfaza itchoun berāber guïtmek,* a.-t.

Convulsif, ive, adj., سكرچكيجى *sinyr tchekidji,* t.; مورث تشنج *mouïrici techennudj,* a.

Convulsion, s. f., mouvement violent et involontaire des muscles, سكر چكمەسى *syñyr tchekilmèci,* t.; تشنج *techennudj,* اختلاج *ykhtilādj,* اختلاج اعصا *ykhtilādji ā'zā,* a. — Tomber en —, تشنجه كرفتار او *techennudjè gueriftār ol.* — Emportement, grand mouvement convulsif, لقوة *laqvet,* a.

Convulsionnaire, adj. com., اعصابى چكلور *ā'zāci tchekilur,* a.-t.; متشنج *mutechennidj,* a.

Conyse, s. f., sorte d'herbe, برنوع پيره اوتى *bir nev'y pïrè oty,* t.

Coobligé, e, s., برابر تعهد ايدن شريك *berāber te'ahhud iden,* a.-t.; العهد *cherik ul-'ahd,* a.

Coopérateur, trice, s., برابر بيلمه ايشليجى *berāber ichlëïdji,* چالشان معين *bïlè tchālichān,* t.; هم دست *hem dest,* p.; ياردمجى *ïārdumdji.*

Coopération, s. f., برابر چالشمه *berāber tchālichma,* بيلمه ايشلمه *bïlè ichlemè,* ياردم *ïārdum,* t.

Coopérer, v. n., بيله چالشمق برابرجه ايشلمك ياردم ا *bïlè tchālichmaq, berāberdjè ichlèmek, ïārdum it,* بالاشتراك عمل ا *bil-ichtirāk 'amel it,* a.-t.

Cooptation, s. f., ادخال ايلمه *idkhāl ëïlemè,* a.-t.; ادخال *idkhāl,* اتخاذ *ittikhāz,* a.

Coopter, v. a., مساعده طريقيله قبول ا ـ ادخال ا *muqā'edè thariqïlè qaboul it, idkhāl it,* a.-t.

Coordonné, e, adj. de Coordonner, تنظيم اولنمش *tanzïm olounmich,* a.-t.

Coordonner, v. a., تنظيم ا *tanzïm it,* a.-t.

Copahu, s. m., baume, بلسم التعقيبة *belsem ettà'qibet,* a.

Copaïba ou Copaier, s. m., arbre du Brésil, بلسم التعقيبة اغاجسى *belsem etta'qibet aghādji*, a.-t.

Copal, s. m., سندروس بلورى *sanderous bellouri*, a.

Copalme, s. m., عنبر سايل *'anberi sāïl*, a.

Copartage, s. m., حصّه‌دارلق *hyssèdārlyq*, a.-p.-t.

Copartageant, e, s., پايلشان *pāïlachān*, t.; حصّه‌دار *hyssèdār*, a.-p.; مقاسمه‌ده مشتـرك اولان *mouqācèmèdè muchterik olān*, a.-t.; مقاسم *mouqācim*, a.

Copartager, v. a., پايلشمق *pāïlachmaq*, t.

Copeau, s. m., rognure de bois, يونغه *ïongha*, يونقه *ïonqa*. — Éclat de bois, اغاج قيرنتيسى *aghādj qyrinticy*, اودون اوفانتيسى *odoun oufānticy*, t.

Copeck, Copeek ou Copeick, s. m., monnaie russe, كاپك *kiāpik*, t.

Copenhague, s. m., ville capitale du Danemarck, قوپنهاغ *qopenhāgh*.

Cophte. Voy. Copte.

Copermutant, s. m., برى بربله دكشن *biri biri ilè dèïchen*, t.; معاوض *mou'āviz*, a.

Copermutation, s. f., برى بربله دكش *biri biri ilè dèïch*, t.; معاوضة *mou'āvazat*, a.

Copie, s. f., écrit fait sur un autre, صورت *souret*, نسخه ثانيه *nouskhaï sānïè*. — conforme à l'original, اصلنه مطابق صورت *aslina mouthābyq souret*. — Imitation en fait de peinture et d'objets d'arts, تقليد *taqlïd*, a.

Copier, v. a., prendre, faire une copie, صورت آلمق - چيقارمق *souret ālmaq, tchiqārmaq*. — d'une lettre, بر مكتوبك صورتنى آلمق *bir mektoubuñ sourètini ālmaq*. — un livre, استنساخ ا *istinsākh it*. — au fig., imiter, اوبمق *ouïmaq*, t.; تقليد ا *taqlïd it*, a.-t. — Contrefaire, ياكسلمق *iāñsylmaq*. — Se copier, v. réfl., برى بربنى تقليد ا *biri birini taqlïd it*.

Copieusement, adv., بوللغله *bollyghylè*, بول بول *bol bol*, بولجه *boldjè*, پك چوق *pek tchoq*, t.; وفرتله *vefret ilè*, a.-t.

Copieux, se, adj., بول *bol*, چوق *tchoq*, دلم *delïm*, t.; وافر *vāfir*, كثير *kecïr*, a.

Copiste, s. m., qui prend copie, صورت آلمجى *souret ālïdji*, a.-t.; مبيّض *moubeïiz*, ناسخ *nāsykh*, a. — Qui imite, اوبمجى *ouïidji*, t.; مقلّد *mouqallid*, a.

Copreneur, s. m., برابر استيجار ايدمجى *berāber istïdjār ididji*, t.

Copropriétaire, adj. com., ملك اورتاغى *mulk ortāghy*, a.-t.; مشارك الملك *muchārik el-mulk*, a.

Copte ou Cophte, s. m., قبطى *qybthii*. — ancienne langue d'Égypte, قبطى لسانى *qybthy lïçāni*, a.-t.

Copulatif, ive, adj., وصلى *vaslii.* — Conjonction copulative, حرف صله عطف *'athf harfi sylè*, a.

Copulation, s. f., accouplement des sexes, جماع *djimā*, مجامعه *mudjāme'a*, a. — En parlant des animaux, چفتلشمه *tchiftlechmè*, t.

Copule, s. f., عطف *'athf*, صله *sylè*, كلمة الوصل *kèlimet ul-vasl*, a.

Coq, s. m., خروس *khoros*. — Crête de —, خروس ابكى *khoros ibigui*. — Le chant du —, خروس اوتمه‌سى - سسى *khoros eutmèci, sèci*.

Coq-a-l'Ane, s. m., بوش بيهوده لاقردى *boch lāqyrdy, bihoudè seuzler*, t.

Coque, s. f., en général, قبوق *qabouq*, هر نسنه‌نك قبوغى *her nesnènuñ qaboughy*. — d'œuf, يمورطه قبوغى *ïoumourtha qaboughy*. — de noix, جوز قبوغى *djeviz qaboughy*, t. — OEuf à la coque, رفدان يمورطه *rafadān ïoumourtha*. — Coque de ver à soie, قوزه *qoza*, ايپك قوزه‌سى - قوزانى *ipek qozaci, qozāghy*. — du Levant, سمّ الحوت *semm ul-hout*, a.

Coquelicot, s. m., plante, يبان خشخاشى *ïabān khachkhāchi*, خشخاش برّى *khachkhāchi berri*, a.

Coquelourde, s. f., plante, nom vulgaire de l'anémone. Voy. ce mot.

Coqueliner, v. n., se dit du chant du coq, خروس كبى اوتمك *khoros guibi eutmek*. — Courir après les jeunes filles, كنج قزلرى آرامق *guendj qyzleri āramaq*, t.

Coqueluche, s. f., بوغماجه *boghmādja*, اوكسورك *euksuruk*, t.; سعال كلبى *sou'āli kelbi*, a.

Coqueluchon, s. m. Voy. Capuchon.

Coquemar, s. m., كوكم *gugum*, t.

Coqueret ou Alkekendje, s. m., plante, الكاكنج *el-kiakendj*, كاكنج *kiākendj*, a.; فنرچچكى *fener tchitchegui*, قنبل اوتى *qambel oti*, t.

Coquet, te, adj., qui fait le galant, زنپاره *zenpārè*, vulg. *zampara*, عشقباز *'ychqbāz*. — Femme coquette, عشقباز قارى *ychqbāz qāry*. — Qui est recherché dans sa parure, élégant, ظريف *zarīf*, a.; ظرافتلو *zarāfetlu*, a.-t.; قوقونوز *qoqonoz*, t.

Coqueter, v. n., عشقبازلق ا *'ychqbāzlyq it*, a.-p.-t.

Coquetier, s. m., marchand d'œufs, de volailles, يمورطه‌جى *ïoumourthadji*, طاوقجى *thāvouqdji*. — Petit vase pour manger les œufs à la coque, رفدان قوياجق قاب - ظرف *rafadān qoïādjaq qāb, zarf*, t.

Coquetterie, s. f., عشقبازلق *'ychqbāzlyq*, a.-p.-t.; مغازله *moughāzelè*. — Parure affectée, élégance, ظرافت *zarāfet*, a.

Coquillage, s. m., petit poisson à coquille, قبوقلى بوجك *qabouqli bcudjek*, t. — Coquillages de mer,

اصداف بحریه *asdāfi bahrïïè*, a.

Coquille, s. f., coque ou enveloppe des limaçons, سموكلو بوجك *sumuklu beudjek qāboughy*. — Coquille d'œuf, قبوغی يومورطه *ïoumourtha qaboughy*. — Enveloppe en général des testacés, surtout lorsqu'elle est cassée, et particulièrement celles qui renferment les perles, صدف *sadef*, pl. a. اصداف *asdāf*.

Coquin, e, s., نابكار *nābekiār*, نكبتی *nekbeti*, يرامـز *ïarāmaz*, كلخنـی *kulkhani*. — Coquine, femme de mauvaise conduite, روسپو *rouspou*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Coquinerie, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, كوتيـلـك *keutuluk*, كلخنيلك *kulkhanïlik*, t.

Cor, s. m., durillon aux pieds, طاوق كوتی - كوزی *thavouq gueutu, gueuzü*, t. — Instrument à vent, بورو - بوری *borou*. — de chasse, اوجی بوروسی *ávdji borouçou*, t. — Sonner ou donner du —, بورو چالمـق *borou tchālmaq*. — Chasser à cor et à cri, سورگـون آوی ا *surgun ávi it*. — avec grand bruit, كورلتی ايله *gurultu ilè*.

Corail, pl. Coraux, s. m., مرجان *merdjān*, a. — rouge, مرجان احمر *merdjāni ahmer*. — blanc, مرجان ابيض *merdjāni abiaz*.

Corailler, v. n. On dit mieux Croasser. Voy. ce mot.

Coraline, s. f., plante, دره يوصونی *derè ïouçouni*, t.

Corailleur, s. m., مرجـان دالغجی *merdjān dālghadji*, t.

Corallin, e, adj., qui a la couleur du corail, مرجان رنكلو *merdjān renklu*, a.-t.

Corallithe ou Corallite, s. f., طاشه دونمش مرجان *thācha deunmuch merdjān*, t.

Coran ou Alcoran, s. m., livre de la loi de Mahomet, قرآن *qour'ān* ou قرآن كتابی *qour'ān kitābi*, a.-t. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français*, au mot قرآن.

Corassin, s. m., برنوع سازان بالغی *bir nev'y sazān bālyghy*, t.

Corbeau, s. m., gros oiseau à plumage noir, قوزغون *couzghoun*, t.; غـراب *ghourāb*, pl. a. غربان *ghourbān*, اغربة *aghrabat*. — Pièce de fer scellée dans la muraille, قارغه بورنی جاوته *qārgha bournou djávta*. — Sorte de harpon, قانجه *qāndja*, t.

Corbeille, s. f., سپـد *seped*, زنبيل *zenbïl*, t.

Corbeillée, s. f., بـر سپـد طولوسی *bir seped dholouci*, t.

Corbillard, s. m., voiture pour le transport des morts, مـيـت عربه‌سی *meït 'arabaci*, a.-t.

Corbillat, s. m., petit du corbeau, قارغه پلازی *qārgha palāzi*, t.

Corbillon, s. m., زنبيلجك *zembïldjik*, سپدجك *sepedjik*, t.

Cordage, s. m., toutes les cordes d'un bâtiment, حلاتلـر *kalātlar*,

بر كمينك حلات طاقمى *bir guèmînuñ halāt thāqymy.* — Grosse corde, اورغان *orghān,* t.

Cordager, v. n., اورغانى بوكمك *orghāni beukmek,* t.

Cordat, s. m., قالك ايپ *qālyñ ip;* t.

Corde, s. f., tortis fait de chanvre ou d'autres matières, ايپ *ip,* t.; حبل *habl.* — Corde à puits, قويو ايپى *qouïou ipi.* — d'instrument à boyau, كرش *kirich.* — de métal, تل *tel.* — Au fig., la potence, gibet, دار *dār,* دار اغاجى *dār aghādji.* — Gens de sac et de corde, اصله جق *acyladjaq.* — Gros câble sur lequel dansent les bateleurs, جانباز ايپى *djānbāz ipi.* — Échelle de corde, ايپدن نردبان *ipden nerdubān.* — Corde d'arc, ياى كريشى *ïāï kirichi.* — Bander la corde, كريشى كرمك *kirichi guermek.* — Corde d'acier, چلك تلى *tchelik teli.* — Détendre les cordes d'un instrument, تللرى كوشتمك *tellèri guevchetmek.* — les hausser, تللرى يوكسلتمك *telleri ïukseltmek.* — Corde, tension d'un muscle, توتّر عضله *tevatturi azalè.* — Corde de drap, les fils dont il est tissu, چوقه نك ايپلكى *tchoqanuñ ipligui.*

Cordeau, s. m., چرپى *tchirpi,* چرپى ايپى *tchirpi ipi,* t. — Des rues tirées au cordeau, چرپى ايپيله چكلمش سوقاقلر *tchirpi ipi ilè tchekilmich soqaqlar.*

Cordeler, v. a., اورمك *eurmek.* — Des cheveux cordelés, اورلمش صاچ *eurulmuch sātch.*

Cordelette, s. f., ايپجغز *ipdjighiz,* سجمجك *sidjimdjik,* t.

Corder, v. a., faire de la corde, ايپ ايشلمك - بوكمك *ip ichlèmek, beukmek,* اورغان اورمك *orghān eurmek.* — Lier avec des cordes, ايپ ايله بغلمق *ip ilè baghlamaq.* — Vendre le bois à la corde, اودون اولچى ايله صاتمق *odoun eultchu ilè sātmaq.* — Tabac cordé, بورمه توتونى *bourma tutunu.*

Corderie, s. f., lieu où l'on fait la corde, ايپ كار خانه سى *ip kiār khānèci.* — L'art de faire des cordes, ايپجيلك صنعتى *ipdjilik sana'ati.* — L'endroit où l'on garde les cordes, ايپ انبارى *ip ambāri,* t.

Cordial, e, adj., qui conforte le cœur, قلبه قوّت ويرن علاج *qalbè qouvvet vîren 'ylādj.* — Au fig., qui procède du cœur, قلبى *qalbi,* a.; درونى *derouni,* p.; صميمى *samîmi,* a.

Cordialement, adv., جان و كوكلدن *djān u gueuñulden,* t. — Aimer —, جان و كوكلدن سومك *djān u gueuñulden sevmek.*

Cordialité, s. f., خلوص *khoulous,* خلوص قلب *khoulouci qalb,* خالصة *khāliçat,* a.; جاندن دوستلق *djānden dostlyq,* t.

Cordier, s. m., ايپجى *ipdji,* اورغانجى *orghāndji,* t.

Cordon, s. m., une des petites

cordes dont une plus grosse est composée, سجم *sidjim*. — Lien ordinaire, باغ *bāgh*. — Tresse plate, شريت *chirīt*. — Large ruban auquel est attaché une décoration, نشان شريتي *nichān chirīti*. — Petite tresse de coton, de fil ou de soie, غيتان *ghaïtān*. — Suite de postes militaires, صره واردی عسکر *syravārdi'asker mahallèri*. — Bord façonné d'une pièce de monnaie, زنجير *zindjïr*, سکه زنجيری *sikkè zindjïri*. — ombilical, کوبک ايپی *gueubek ipi*, سرّة *surret*.

Cordonner, v. a., بوکمک *beukmek*, ايپ بوکمک *ip beukmek*, t.

Cordonnerie, s. f., métier de cordonnier, پاپوچجيلک *pāpoutchdjïlik*, t.; خفافلق *khaffāflyq*. — Lieu où l'on vend des souliers, des bottes, پاپوچجی - جزمه جی دکانی *papoutchdji, tchizmedji dukkiāni*.

Cordonnet, s. m., غيتانجق *ghaïtāndjyq*, شريت *chirīt*, t.

Cordonnier, ère, s., پاپوچجی *pāpoutchdji*, قوندره جی *qoundouradji*, t.

Cordouan, s. m., کون *gueun*, سختيان *sakhtiān*, t.

Cordoue, nom de ville, قرطبه *qarthabè*.

Corfou, île de la Méditerranée, قورفه *qorfa*, کورفز *keurfez*, قورفه اطه سی *qorfa adhaci*. — La ville de —, قورفه شهری *qorfa chehiri*.

Coriace, adj. com., dur, — قاتی *qāti*, چينمه سی قاتی *tcheïnèmèci qāti*. — Au fig., difficile, dur, avare, خسيس *khacīs*, t.

Coriacée, adj., سختيان کبی قاتی *sakhtiān guibi qāti*, قاتی *qāty*.

Coriandre, s. f., کشنش *kechnich*. — Semence de coriandre, کشنش تخمی *kechnich tokhoumu*, t.

Corinthe, ville de Morée, قورطو *qortho*. — Raisin de —, کشمش *kichmich*, کشمشک *kichmichik*, قوش اوزمی *qouch uzumu*, t.

Corise, s. f., زکام *zukiām*, a.

Corme ou Sorbe, s. m., اوس *uves*, اوز *uvez*, اوس يمشی *uves ïemichi*, t.

Cormier ou Sorbier, s. m., arbre, اوس اغاجی *uves aghādji*, t.

Cormoran, s. m., قره بتاق *qara batāq*, t.

Cornac, s. m., فيلجی *fildji*, t.

Cornaline, s. f., pierre précieuse, عقيق *'aqyq*, pl. عقايق *'aqāïq*, a.

Cornard, s. m. fam., cocu, کراته *kerāta*, ديوس *deïous*, قلتبان *qaltabān*, t.

Corne, s. f., partie dure qui sort de la tête, بوينوز *boïnouz*, t.; قرن *qarn*, pl. a. قرون *qouroun*. — Donner un coup de corne, بوينوز ايله اورمق *boïnouz ilè ourmaq*. — Partie dure du pied d'un animal, طرناق *thyrnāq*, بر حيوانک طرناغی *bir haïvānuñ thyrnāghy*. — Bête à cornes, بوينوزلو حيوان *boïnouzlu haïvān*. — Tabatière en corne, حيوان

بوینوزندن انفیه قوطوسی *haïvān boïnouzinden enfiè qouthouçou.*

Corne-de-Cerf, s. f., کیسک بوینوزی *gueïk boïnouzi,* t.

Corne-d'Ammon, s. f.; pierre, قرن هامان *qarni hamāmān,* a.

Cornée, s. f., کوز طرناجکسی *gueuz thyrnādjigui,* t.; قرنیة العین *qarnïet ul-a'in,* a.

Corneille, s. f., oiseau, قرغه *qargha,* t.

Cornement, s. m. Voyez Tintement.

Cornemuse, s. f., تلوم *tuloum,* غیده *ghaïdè,* t. — Jouer de la —, تلوم ـ غیده چالمق *tuloum, ghaïdè tchālmaq.*

Corner, v. n., sonner du cornet, بورو چالمق *bourou tchālmaq,* قولاق کورلدمک ـ اوتمک *qoulaq gueuruldèmek, eutmek.* — Les oreilles me cornent, قولاقلرم اوتر *qoulāqlarum euter,* اهتفاف اذنم *ihtifāfi uznum vārdur.* — Corner aux oreilles, تعجیز سامعه ا *ta'djïzi sām'ya it,* a.

Cornet, s. m., petit cor, کوچك بورو *kutchuk bourou.* — Vase pour l'encre, بوینوزدن دوید ـ حقه *boïnouzden divïd, hoqqa.* — à jeter les dés, حقه *hoqqa.* — Sorte d'entonnoir à l'usage des sourds, قولاق بوریسی *qoulāq bouroucou.* — de papier, کاغد بوکلمی *kiāghyd beukulumu,* t.

Cornette, s. f., sorte de coiffe à l'usage des femmes, عورتلره مخصوص برنوع تاقیه *'avretlerè makhsous bir nev'y tāqïè.* — Cornette, s. m., porte-étendard dans la cavalerie, اتلو عسکر بایراقداری *atlu 'asker bāïraqtāri.*

Corneur, s. m., بورو چالان *bourou tchālān,* t.

Corniche, s. f., پروار *pervāz,* p.; چیقمه آوادانلق *tchyqma âvadanlyq.* — Sorte de tablette en bois, راف *rāf,* t.

Cornichon, s. m., petite corne, بوینوزجق *bouïnouzdjyq.* — Petit concombre, کوچك خیار *kutchuk khïār.* — Pop. et bassement, un homme imbécille, بر بوداله *bir boudala.*

Cornière, s. f., sorte de gouttière, اولوق *olouq,* t.

Cornillas, s. m., قرغه پلازی *qargha palāzi,* t.

Cornouille, s. f., قزلجق *qyzildjïq,* t.

Cornouiller, subst. m., arbre, قزلجق اغاجی *qyzildjiq aghādji,* t.

Cornu, e, adj., qui a des cornes, بوینوزلو *boïnouzlu.* — Au fig., mauvais, faux en parlant d'une raison, d'un raisonnement, قیاس باطل *qyāci bāthil,* a.

Cornue, s. f., اکری شیشه که کیمیاجیلر قولانرلر *egri chïchè ki kimiādjiler qoulānurlar,* t.

Corollaire, s. m., ce qu'on ajoute de surabondant pour prouver, دلیل زائد *delïli zāïd.* — Consé-

quence tirée d'une proposition, نتیجه *netīdjè*, pl. a. نتایج *netāïdj*.

Coronal ou Frontal, s. m., os, آلن کمیکی *ālin gudmigui*, t.; عظم اکلیل *'azmi eklīl*, عظم جبهه *'azmi djebhè*, a.

Corona-Solis, s. f., plante, آی کون چچکی *āï gun tchitchègui*, t.

Coronope, s. f., plante, قوزغون ایاغی *qouzghoun āïāghy*, هلال اوتی *hilāl oty*, t.

Corporal, s. m., لفافة *lifāfet*, pl. لفایف *lefāïf*, a.

Corporation, s. f., اصناف *esnāf*, pl. de صنف *synf*; ce pluriel est, d'après l'usage, employé pour le singulier.

Corporel, le, adj. qui a un corps, کودهلو *gueuvdèlu*, t.; جسامتلو *djeçāmetlu*, a.-t. — Qui concerne le corps, جسمانی *djesmāni*, جسدی *djècèdi*, a. — Opposé à spirituel, بشری *becheri*, جسمانی *djesmāni*. — Peine corporelle, عقوبت جسمانیه *'ouqoubeti djesmānīè*.

Corporellement, adv., جسمانیًا *djesmānīien*. — Punir —, جسمانیًا تادیب ا *djesmānīien tecdīb it*.

Corporification, s. f., وجود *vudjoud bāghlama*, تجسّم *tedjessum*, تجسیم *tedjsīm*, a.

Corporifier, v. a., supposer un corps à ce qui n'en a point, فرضًا جسد ویرمک *farazān djècèd virmek*. — Faire reprendre aux esprits le corps qu'ils avaient perdu, ارواحلری یکیدن جسده دوندرمک *ervāhlari ïcïniden djècèdè deundurmek*, a.-t.

Corps, s. m., substance impénétrable, جسد *djeced*, pl. اجساد *edjsād*; جسم *djism*, pl. اجسام *edjsām*. — Corps animé, بدن *beden*, pl. ابدان *ebdān*, وجود *vudjoud*, a.; کوده *guevdè*, تن *ten*. — Le corps humain, بدن انسان *bedeni insān*. — inanimé, masse, قالب *qālyb*, قالب بی جان *qālybi bi djān*, جرم *djirm*, pl. اجرام *edjrām*. — Cadavre, اولو *eulu*, t.; میت *meït*, a. — Au fig., portion d'armée, بولك *beuluk*, قول *qol*. — Société, جمعیّة *djemïïet*, جماعت *djemā'at*. — Corporation. Voy. ce mot. — Le corps des négocians, تجار طائفه‌سی *tudjār thāïfèci*. — Globe, disque des planètes, جرم *djirm*, p. اجرام *edjrām*. — Les corps naturels, اجسام طبیعیّه *edjsāmi thabi'ïïè*. — Épaisseur, solidité d'une étoffe, قالکلق *qālyqlyq*, تن *ten*. — Force intérieure du vin, — شرابك قوّتی *charābuñ qouvvèti*, کسکینلکی *keskiñligui*. — Être uni de corps et d'âme avec quelqu'un, بر کمسنه ایله جسم و جان او *bir kimesnè ilè djism u djān ol*. — Le corps diplomatique, دول اجنبیّه ایلچیلری *duveli edjnebïïè ilitchileri*.

Corps-de-Garde, s. m., soldats

posés en un lieu pour faire la garde, قوللق *qoullouq*. — Lieu où se tiennent les soldats de garde, قوللق يرى *qoullouq ïèri*, t.

Corps-de-Logis, s. m., دائره *dāïrè*, a.

Corpulence, s. f., تنلولك *tentulik*, p.-t.; جسيملك *djecïmlik*, a.-t.; جسامت *djeçāmet*, a.

Corpulent, e, adj., gros, كوده‌لو *guevdèlu*, ايرى كوده‌لو *iri guevdèlu*, تنلو *tenlu*, اتلو تنلو *etlu tenlu*, ششمان *chichmān*, t.; جسيم *djecïm*, a.

Corpuscule, s. m., اوفه‌جق *oufadjyq nesnè*, كوده‌جق *guevdèdjiq*, t.; ذرّة *zerret*, ذره *zerrè*, a.

Correct, e, adj., طوغرى *dhoghrou*, t.; صحيح *sahyh*, a.; اصلاح اولنمش *islāh olounmich*, a.-t.

Correctement, adv., sans faute, بلاغلط ياكلشسز *ïāñlichsyz*, t.; *bilāghalath*, a.; املا ايله *imlā ilè*, a.-t.

Correcteur, trice, s., qui corrige les fautes, دوزلديجى *duzeldidji*, t.; تصحيح ايديجى *tashïh idïdji*. — d'imprimerie, بصمه خانه مصححى *basma khānè mouçahhihi*, t. — Qui réprimande, مؤدّب *mueddib*, a.

Correctif, s. m., qui a la vertu de corriger, اصلاح ايديجى *islāh idïdji*, a.-t.; مصلح *mouslih*. — Adoucissement au discours, تعديل *ta'dïl*, تعديل كلام *ta'dïli kelām*, a.; يومشتمه *ïoumouchatma*, t.

Correction, s. f., d'un ouvrage, دوزلتمه *duzeltmè*, طوغرلتمه *doghroultma*, t.; تصحيح *tashïh*, اصلاح *islāh*, a. — Réprimande, تعزير *ta'zïr*. — Châtiment, تاديب *te'dïb*, a. — Pureté du langage, دل ـ سوز تميزلكى *dil, seuz temizligui*, صفوت الكلام *safvet ul-kelām*, a.

Correctionnel, e, adj., تأديبىّ *tèdibii*, a.

Corrélatif, ive, adj., برى برينه *birí birínè mute'allyq*, a.-t.; متعلق متناسب *mutenācib*, a.

Corrélation, s. f., برى برياله نسبت *biri birilè nisbet*, a.-t.; تعلّق *te'allouq*, a.

Correspondance, s. f., rapport entre les choses, les personnes, مناسبت *munācebet*, a. — Relation entre les marchands pour le commerce, امر تجارته دائر تعلّق ومناسبت *emri tidjāretè dāïr te'allouqu munācebet*, معامله *mou'āmelè*, علاقه *'alāqa*, a. — Commerce de lettres, مكتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مكاتبة *mukiātebet*, مراسلة *murācelet*, a.

Correspondant, s. m., négociant en correspondance avec un autre, تاجر ديكر ايله معاملەسى اولان بازركان *tādjiri diguer ilè mou'āmeleci olān bāzirguiān*. — Celui avec qui on est en correspondance de lettres, مكتوبلشن كمسنه *mektoublechen kimesnè*, مكاتبه ايدن *mukiātebè iden*, a.-t.

Correspondant, e, adj., qui se

correspond, بری بربلہ قارشولقلی *biri birilè qārchoulyqly*, t.; مطابق *muthābyq*, متقابل *muteqābil*. — Angles correspondans, زوایاء متناظره *zevāïāï mutenāzirè*, a.

Corrrespondre, v. n., répondre de sa part par sentimens, par actions, مقابله ا *mouqābelè it*, قارشولغنی یاپمق *qārchoulyghyni īāpmaq*, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bilmisl it*, a.-t. — avec quelqu'un par lettres, مکتوبلشمک *mektoublechmek*. — Se donner avis mutuellement, خبرلشمک *khaberlechmek*. — Se rapporter à, مطابق اول *muthābyq ol*. — Se Correspondre, v. récipr., symétriser ensemble, یقشمق *iaqychmaq*, t.; متناسب اول *mutenācyb ol*, a.-t.

Corridor, s. m., galerie étroite, کچد *guetchid*, روانکاه *revānguiāh*. — avec des chambres à droite et à gauche, حیات *haïāt*, t.

Corriger, v. a., ôter les défauts, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, دوزلتمک *duzeltmek*, یکشنی دوزلتمک *iañlichini duzeltmek*, تصحیح ا *tashīh it*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — Reprendre, ازارلمق *azārlamaq*, t.; تعزیر - مواخذه ا *ta'zīr, mouākhazè it*. — Punir, تادیب ا *tèdīb it*. — Tempérer les effets, تعدیل ا *ta'dīl it*. — Se Corriger, v. réfl., s'amender, اصلاح نفس ا *islāhi nefs it*, a.-t. — Se corriger de ses défauts, اوصلنمق *ouslanmaq*, t.

Corrigible, adjectif commun, دوزلتمه سی ممکن *duzeltmèci mumkin*, t.-a.; قابل الاصلاح *qabil ul-islāh*, a.

Corroboratif, ive, adj., قوّت ویریجی *qouvvet vīrīdji*, t.; مقوّی *mouqavvi*, a. — Remède —, دوای مقوّی *devāï mouqavvi*.

Corroboration, s. f., قوّتلندرمه *qouvetlendurmè*, t.; تقویة *taqvïiet*, *taqvïiè*, a.

Corroboré, e, adj., قویلنمش تقویه بولمش *qavilenmich*, *taqvïiè boulmich*, a.-t.; مقوّی *mouqavva*, a.

Corroborer, v. a., قوّت ویرمک *qouvvet vīrmek*, تقویه ویرمک - ا *taqvïiè vīrmek*, *it*, استحکام ویرمک *istihkām vīrmek*, a.-t.

Corrodant, e, adj. Voy. Corrosif.

Corroder, v. a., آشندرمق *āchendurmaq*, t.; اکل ا *ekl it*, a.-t.

Corroi, s. m., دری سپلمه سی *deri seplemèci*, t.; دباغة *dibāghat*, a.

Corrompre, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; افساد ا *ifsād it*. — Corrompre la viande, چورتمک *tchurutmek*. — Débaucher, pervertir, آزدرمق *āzdurmaq*, ایارتمق *āïārtmaq*, اضلال ا *izlāl it*, a.-t. — Gâgner un juge, un officier, رشوت *richvet*, ویرمک - آلدرمق *richvet vīrmek*, *āldurmaq*. — Se laisser corrompre, رشوت آلمق *richvet ālmaq*. — Altérer un passage, un texte, متن صحیفدیی بوزمق - تغییر ا *metni*

sahīfeï bozmaq, taghüir it. — Se Corrompre, v. réfl., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se pervertir, ازمق *azmaq*, t. — Se vicier, فساد بولمق *feçad boulmaq*, او خلل پذير *khalel pezir ol*, a.-t. — Se pourrir, چوريمك *tchurumek*, t. — En parlant de l'air, كسب تعفن ا *kesbi te'affun it.*

Corrompu, e, adj., gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*, فنالنمش *fenālanmich.* — Eau, viande corrompue, چوريمش *tchurumich*, چورك *tchuruk.* — En parlant d'une personne, des mœurs, ازمش *azmich*, ازدرلمش *azdurilmich*, فساد بولمش *feçād boulmich*, فاسد *fācid*, a.

Corrosif, ive, adj., اكال *ekkiāl*, a.; اشندريجى *achenduridji*, t.

Corrosion, s. f., اشندرمه *achindurma*, اشنمه *achinma*, t.; اكل *ekl*, a.

Corroyé, e, adj., سپلمش *sepilmich*, t.; دباغلنمش *debbāghlenmich*, a.-t.

Corroyer, v. a., apprêter le cuir, سپلمك *seplemek*, t.; دباغت ا *dybāghat it*, دبغ ا *dibgh it*, a.-t.

Corroyeur, s. m., دباغ *debbāgh*, a., vulg. طباق *thabāq.*

Corrude, s. f., asperge sauvage, يبانى قوش قونمز *ïabāni qouch qonmaz*, t.

Corrupteur, trice, s., au fig., qui corrompt les mœurs, l'esprit, etc., ازدريجى *azdurídji*, t.; افساد ايديجى *ifsād idídji*, a.-t.; مفسد *mufsid*, a. — d'un juge, رشوت ويريجى *richvet virídji*, a.-t.

Corruptibilité, s. f., بوزلمغه قابللك *bozoulmagha qābillik*, فساد قابليتى *feçād qabilïïeti*, a.-t.

Corruptible, adj., sujet à la corruption, بوزلور *bozoulur*, بوزله بيلور *bozoula bīlur*, تابع فساد *ta'bii feçād*, a.-t. — Qui peut se laisser corrompre, افساد اولنه بيلور *ifsād olouna bīlur*, قابل افساد *qābili ifsād.* — Juge corruptible, رشوت آليجى - قبول ايديجى *richvet álidji, qaboul idídji.*

Corruption, s. f., altération dans les qualités soit physiques, soit morales, بوزلمه *bozoulma*, بوزلمقلق *bozoulmaqlyq*, بوزقلق *bozouqlyq*, t.; فساد *feçād*, a. — En parlant des viandes, چوركلك *tchuruklik*, چوريمه *tchurumè*, بوزلمه *bozoulma.* — Action de corrompre, افساد *ifsād*, a. — Au figuré, dépravation, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فساد *feçād*, a.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq.* — Changement vicieux dans le texte d'un livre, تحريف *tahrīf*, pl. a. تحريفات *tahrīfāt.* — Mot corrompu, barbarisme, غلط *ghalath*, كلام محرّف *kèlāmi mouharref.* — Moyen de corrompre un juge, رشوت *richvet*, a.

Cors, s. m. pl., كيك بوينوزجغى *gueïk boïnouzdjighy*, t.

Corsac, s. m., renard de Tartarie, قورصق *qoursaq*, t.

Corsage, s. m., بوى *boï*, t.;

انـــدام *endām*, p.; قامت *qāmet*, قد *qadd*, a. Voy. Taille.

Corsaire, s. m., pirate qui commande un navire, قورصان *qoursān*, t. — Vaisseau armé en course, قورصان كميسى *qoursān guèmïci*. — Au fig., homme méchant, dur, سرت ويرامازآدم *sert vè ïarāmāz ādem*, t.

Corse, île de la Méditerranée, قورسقه اطهسى *qorsiqa adhacy*, t. — Qui est de la Corse, قورسقه‌لـــو *qorsyqalu*, t.

Corselet, s. m., corps de cuirasse, جبه كوكسى *djebè gueukuçu*. — Tronc d'insecte, بوجك كوكسى *beudjek gueukuçu*, t.

Corset, s. m., كوكسلك *gueukuslik*, زنه‌لره مخصوص كوكس كيسى *zennèlèrè makhsous gueuks guèïci*, زبون *zuboun*, t.

Cortége, s. m., آلاى *ālāï*, t.; موكب *mevkeb*, pl. a. مواكب *mèvākib*. — En grand cortége, بيوك آلاى ايله *buïuk ālāï ilè*.

Cortès, s. m., assemblée des états en Espagne, اسپانيا مهلكتنـــك وكلاى ملت مجلسى *ispāniā memlèkètinuñ vukèlāï millet medjlici*. — Membre de l'assemblée des cortès, مجلس مزبورك عضاسى *medjlici mezbouruñ 'azāci*.

Cortical, e, adj., qui appartient à l'écorce, قبوغه متعلق *qabougha mute'allyq*, a.-t. — Substance corticale, la partie extérieure du cerveau, قميص الدماغ *qamys ud-dèmāgh*, a.

Coruscation, s. f., t. de phys., éclat de lumière, يلدرامقلق *ïeldyrāmaqlyq*, پارلمه *pārlama*, t.; شعله *cheu'lè*, a.

Cortuse ou Oreille-d'Ours, s. f., plante odorante, آيو قولاغى *āïou qoulāghy*, صغر قويروغى *syghyr qouïroughou*, t.; اذان الـــدب *ezān ed-dubb*, a.

Corvéable, adj. com., انغاريه چكن *anghāria tchèken*, t.

Corvée, s. f., انغاريه *anghārië*, *anghāria*, انقاريه *anqāria*, t.; سخرة *soukhret*, a. — Au fig., embarras, غايله *ghāïlè*, a.

Corvette, s. f., قوروته *qorvèta*, قوروته كميسى *qorvèta guèmïci*, t.

Coryphée, s. m., باش *bāch*, t.; رأس *rees*, a.; پيشرو *pichvā*, پيشوا *pïchrev*, p.; مقتدا *mouqtèdā*, a.

Coryse ou Coryza, s. m., t. de méd., rhume de cerveau, زكام *zukiām*, a.

Cos, aujourd'hui Stancho, île de l'Archipel, استانكوى اطهسى *istānkeuï adhaci*, t.

Cosaques, s. m. pl., la nation des —, قزاق طائفه‌سى *qozāq thāïfèci*. — Cosaque de nation, قزاق *qazāq*, t.

Cosmétique, adj. com., دريـــى كوزللديجى اجزا *dèrïi guzellèdidji edjzā*, t.-a.

Cosmogonie, s. f., اصول تكوين عالم *ouçouli tekvïni 'ālem*, a,

Cosmographie, s. m., علم هيئت

عالمه عـــارف *'ylmi hīèti 'ālemè 'ārif*, a.-t.

Cosmographie, s. f., علم هیئت عالم *'ylmi hīèti 'ālem*, a.

Cosmographique, adj., عـــلـــم هیئت عالمه دائر *'ylmi hīèti 'ālemè dāïr*, a.

Cosmologie, s. f., علم قواعد الدنیا *'ylmi qavā'yd ed-duniā*, a.

Cosmologique, adj. com., علم قواعد عالمه دائـــر *'ylmi qavā'ydi 'ālemè dāïr*, a.-t.

Cosmopolite, s. m., اول کمسنه که ربع مسکون کندو وطنی کبی در *ol kimesnè kiroub'y meskioun guendu vathani guibi dur*, t.; ابن الارض *ibn ul-arz*, a.

Cosse, s. f., قـــبـــوق *qabouq'*, قبوجق *qaboudjouq*, t.; قشر *qychr*, a.

Cosser (Se), v. récipr., قـــوچ قوچلر طوقشمق *qotch dhoqouchmaq*, *qotchlar deuïuchmek*, دوکشمک - اورشـــق *ourouchmaq*, t.

Cosson, s. m., petite vermine qui gâte le blé, غلّه بتی - قوردی *ghallè biti*, *qourdy*. — Nouveau sarment qui pousse sur le cep de la vigne, تازه بیتمش باغ بودانغی *tāzè bitmich bāgh boudāghy*, t.

Cossu, e, adj., qui a de grosses cosses, اری قبوقلو *iri qabouqlu*. — Au fig., riche, زنکین *zenguïn*, t.

Costal, e, adj., قبورغه یه متعلق *qabourghaïè mutè'allyq*, t.-a.; ضلعی *zyl'ii*, a.

Costume, s. m., قیافت *qyāfet*, a.; قللق *qyllyq*, t.; کسوهٔ *kisvet*, کسوه *kisvè*, a. — Prendre le costume hongrois, مجار قیافتنه کیرمـــک *madjār qyāfetinè guïrmek*.

Costumé, e, adj., قیافتلنمـــش *qyāfetlenmich*, a.-t.

Costumer, v. a., کسوه کیدرمک *kisvè gueïdurmek*, قیافتلندرمک *qyāfetlendurmek*. — Se costumer, کسوه کیمـــک *kisvè gueïmek*. — Prendre tel costume, قیافته کیرمک *qyāfetè guïrmek*, a.-t.

Costus, s. m., arbrisseau des Indes, قسط هندی *qosth*, قسط هندی *qosthy hindii*. — arabique, قسط عربی *qosthy 'arabii*, a.

Cote, s. f., marque numérale pour l'ordre des pièces, نشان *nichān*, رقم *raqam*, pl. ارقام *arqām*. — La cote deux, la cote trois, - ایکی رقمی اوچ رقمی *iki raqami*, *utch raqami*. — Cote mal taillée, arrangement en gros, بر طوب *bir thop*. — Cote, quote-part, پای *pāï*, حصّه *hyssè*.

Côte, s. f., os recourbé et plat, placé obliquement sur les côtés du thorax, ایکو *eïgu*, ایکو کمیکی *eïgu guèmiguy*, قبورغه *qabourgha*, قبورغه کمیکی *qabourgha guèmiguy*, t.; ضلع *zyl'*, pl. a. اضلاع *azlā'*. — Côte sternale ou vraie, ضلع صحیح *zyl'y sahih*. — asternale, fausse, ضلـــع کاذب *zyl'y kiāzib*. — Côte à côte, یان یانه *ïān ïāna*. — Serrer les côtes, صقشدرمـــق *syqychturmaq*, t.; تضییق ا *tazïiq it*, a.-t. — Côte

ou coteau, penchant d'une montagne, طاغ اتكى *dhāgh ètègui*, يوقش *ïouqouch*. — Rivage de la mer, يالى *ïāly*, قى *qyi*, دكز ياليسى *dèñyz ïālycy*, t.; ساحل *sāhyl*, pl. a. سواحل *sevāhyl*; كنار *kènār*, p. — Les côtes de France, فرانسه سواحلى *frānça sevāhili*. — Faire côte, échouer, قره يه دوشمك - اوتورمق *qaraïè duchmek, otourmaq*. — Garde-côtes, navire armé pour la garde et la défense des côtes, وارده قوسطه سفينه سى *vārda qostha sèfinèci*.

Côté, s. m., partie d'une chose, يان *ïān*, t.; طرف *tharaf*, pl. a. اطراف *ethrāf*, جانب *djānib*. — Le côté droit, le côté gauche, صاغ - صول يانى - طرفى *sāgh, sol ïāni, tharafi*. — De tous côtés, هر طرفدن *her tharaftan*. — Asseyez-vous à côté de moi, يانمده اوتور *ïānumda otour*. — Côté, flanc, يان *ïān*. — Le côté me fait mal, يانم اغرر *ïānum aghrur*. — L'autre côté du fleuve, چايك اوته يقه سى *tchāïuñ eutè ïaqaci*. — Se mettre l'épée au côté, مچ يانى طرفنه آصمق *metch ïāni tharafina âsmaq*. — Je ne sais de quel côté aller, نه سمته كيده جكم بيلمم *nè semtè guïdèdjèguim bïlmem*. — De différens côtés, طرف طرف *tharaf tharaf*. — Côté, face, aspect, يوز *ïuz*. — Le bon côté du drap, l'endroit, چوقه نك يوزى *tchoqanuñ ïuzu*. — D'un autre côté, جهت اخردن *djèhèti akharden*. — Côté, parti, طرف *tharaf*. — Être du côté de quelqu'un, de son parti, بر كمسنه نك طرفنى طوتمق *bir kimesnènuñ tharafini thoutmaq*. — A côté, prép., ياننده *ïāninda*. — De côté, par le côté, adv., يانبكندن *ïānbèguinden*. — Regarder de côté, avec dédain, اكرى باقمق *egry baqmaq*. — Mettre de côté, en réserve, بشقه وقت ايچون صاقلمق *bachqa vaqyt itchoun sāqlamaq*. — Laisser de côté, برطرف ايتمك - قومق *ber tharaf itmek, qomaq*.

Coteau, s. m., دپه *tepè*, باير *bāïr*, دپه جك *tepèdjik*, t.

Côtelette, s. f., ايكوجك *iguioudjik*. — cuite, قبورغه قزارتمه سى *qabourgha qyzārtmaci*, كلبصدى *kulbasty*, t.

Coté, e, adj., رقملو *raqamlu*, نشانلو *nichānlu*, a.-t.

Coter, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, رقمله نشانلمق *raqam ilè nichānlamaq*, ترقيم ا *terqym it*, a.-t.

Coterie, s. f., قوكشو جمعيّتى - صحبتى *qoñchou djèmïï'èti, sohbèti*, t.-a.

Côtier, adj. et s., دكز كنارلرينه آشنا *deñyz kènārlèrinè âchinā*. — Pilote —, دكز ياليسى قولاغزى *dèñyz ïālyci qoulāghouzy*, t.

Côtière, s. f., suite des côtes de mer, دكز ياليسى صره سى *dèñyz ïālyci syracy*, t.

Cotignac, s. m., ايوا رچلى *aïvā retchèli*, t.

Cotillon, s. m., فستان *fustān*, ايچ انترى *itch antèri*, t. — Aimer les cotillons, au fig., aimer les fem-

mes, زنپاره‌لکه مائل او *zenpārèliguè māïl ol.*

Cotisation, s. f., هرکس ویره جك حصّه‌سنك تخصیصی *her kes vïrèdjek hissècinuñ takhcïci*, t.; توزیع *tevz'y*, a.

Cotiser, v. a., هرکسسك حصّه‌سنی تخصیص ا *her kèçuñ hyssècini takhsis it.* — Se Cotiser, v. réfl., ویرله‌جك آقچه‌سنمك *vïrilèdjek âqtchècinuñ ta'ïini hissè it*, t.

Cotissure, s. f., ازك *ezik*, t.

Coton, s. m., پنبوق *pambouq*, پنبه *pembè*, t.; قطن *quthn*, a. — Coton battu, cardé, آتلمش پنبوق *âtilmich pambouq.* — filé, رشتهٔ پنبه *richtèt pembè.* — Toile de coton, پنبوق بزی *pambouq bèzi.* — Balle ou ballot de —, پنبوق دنکی *pambouq dengui.* — Jeter son coton, en parlant d'une étoffe, حاو آتمق *hâv âtmaq.* — Fait en —, پنبوقدن *pambouqtan.* — Duvet, poil follet, تازه توبی *tāzè tuïu*, t.

Cotonnade, s. f., هرجنسدن پنبوق قماشی *her djinsden pambouq qoumāchi*, t.

Cotonné, e, adj., se dit des cheveux courts et frisés, قورجق صاچ *qyvridjiq sātch*, t.

Cotonner, v. a., garnir un vêtement de coton, پنبوق ایله قپلامق *pambouq ilè qaplāmaq*, t. — Se Cotonner, v. n., se couvrir d'un certain duvet, توی بتمك *tuï bitmek*, t.

Cotonneux, se, adj., pâteux, se dit des fruits, خمیرلو *khamïrlu*, vulg. *hamourlu*, t.

Cotonnier, s. m., arbuste, پنبوق اغاجی *pambouq aghādji*, t.

Cotonnine, s. f., یلکن بزی *ïelken bèzi*, t.

Cotonnis, s. m., بر نوع اطلس هندی *bir nev'y athlaci hindi*, t.

Cotoyer, v. a., suivre le rivage, قی صره یوریمك - کنمك *qy syra ïurumek, guitmek.* — Aller côte à côte de quelqu'un, یان یانه کتمك *ïān ïāna guitmek*, یانی صره کتمك *ïāni syra guitmek*, t.

Cotret, s. m., چالی و اوفاق اودون دمتی - دستهسی *tchāli vè oufāq odoun dèmèti, destèci*, t.

Cotte, s. f., jupe, فستان *fustān.* — de mailles, s. f., زره *zirh*, p.; زره کوملکی *zirh gueumlègui*, p.-t.

Cottée, s. f., بر نوع اوردك *bir nev'y eurdek*, t.

Cotteron, s. m., کوچك انتری *kutchuk antèri*, t.

Cotula, s. f., plante, بر نوع پاپادیه اوتی *bir nev'y pāpādia oty*, t.

Co-tuteur, s. m., وصی اورتاغی *vacy ortāghy*, t.

Cotyle, s. f., t. d'anat., کپیك چقوری *guèmïk tchouqoury*, t.; وقب العظم *vaqb el-'azm*, a.

Cotylédon, s. m., ou Nombril de Vénus, plante, زهره کوبکی *zuhrè gubègui*, ساقسی کوزلی *sāqsi gueuzli*, قدح مریم *qadehi meriem*,

اذان القسيس *ezān ul-qacīs*, a.

Cotyloïde, adj. et s. des deux genres, t. d'anat., قالچه كيبكلربنك چقورى *qāltcha guèmiklèrinuñ tchouqoùri*, t.

Cou, s. m., بوين - بيون *boïoun*, t. — Qui a le cou de travers, اكرى بيونلو *egri boïounlu*. — Au fig., rompre le cou à quelqu'un, renverser sa fortune par de mauvais offices, بر كمسنه‌نك بلنى قيرمق *bir kimesnènuñ bèlini qyrmaq*. — Cou ou col d'une bouteille, d'un matras, بوغاز *boghāz*. Voyez Col.

Couchant, s. m., l'occident, باطى طرفى *bāthy tharafi*, باطى - باتى *bāthy*, كون باتيسى *gun bātyci*, t.; غرب *gharb*, a. — Soleil couchant. Voy. Coucher, s. m. — Chien couchant, sorte de chien de chasse, زغر *zaghar*, t. — Au fig., capon, voyez ce mot.

Couche, s. f., lit, دوشك *duchek*, يتاق *ïatāq*, t.; فراش *firāch*. — nuptiale, فراش عروسى *firāchi 'arouci*, a. — Le seul bois de lit, يتاق سريرى *ïatāq sèrïri*. — Enfantement, طوغرمه *dhoghourma*, t.; وضع حمل *vaz'y haml*. — Le temps des couches, لخوسه‌لق وقتى *lokhouçalyq vaqty*. — Femme en couche, لخوسه *loukhoucè, lokhoça*. — Fausse-couche, دوشوك *duchuk*, چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè*. — Faire une fausse-couche, چوجق دوشرمك *tchodjouq duchurmek*, t.; اسقاط جنين *isqāthy djènïn it*, a.-t. — Linge dont on enveloppe un petit enfant, قوناق *qonāq*, چوجق قوناغى *tchodjouq qonāghy*. — Enduit, صوا *syvā*. — double, ايكى قات صوا *iki qāt syvā*. — Couche, en t. de jardinage, ياصدق *ïāstyq*, فدان ياصديغى *fidān ïāstyghy*. — Couche se dit des choses qu'on met par lits, par rangées, comme fruits, mets, etc., قات *qāt*, t.; فرش *ferch*, a.

Couchée, s. f., قوناق *qonāq*, يتاجق ير قوناق يرى *qonāq ïèri, ïatādjaq ïer*, t.; منزل *menzil*, a.

Coucher, s. m., action de se coucher, ياتمه *ïātma*. — des astres, يلدزلرك ياتمه‌سى *ïldyzlèruñ bātmaci*, t. — du soleil, غروب شمس *ghouroubi chems*. — Le moment du coucher du soleil, غروب وقتى *ghouroub vaqty*. — Le point où il se couche, كونش ياتديغى ير *gunech ïāttughy ïer*.

Coucher, v. a., mettre au lit, ياتاغه قومق *ïātturmaq, ïātagha qomaq*. — v. n., passer la nuit dans un endroit, كيجه‌لمك *guïdjèlèmek*. — y loger, كيجه *guïdjè qālmaq*. — Il coucha dans la maison d'un ami, دوستك اوندة قالدى كيجه بر *guïdjè bir dostuñ evindè qāldy*. — Étendre de son long, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزادوب ياتدرمق *ouzādup ïātturmaq*. — Renverser par terre, يره ياتدرمق - يقمق *ïerè ïātturmaq, ïiqmaq*. — la face contre terre, يوزى

قوبون یاتدرمق *ïuzu qouïoun ïāt-turmaq.* — Incliner, اکلتمک *eïl-mek.* — par écrit, یازمق *ïāzmaq,* قلمه کتورمک *qalemè guètur-mek.* — Se Coucher, v. réfl., یاتمق *ïāt-maq.* — Se mettre au lit, خوابه وارمق *khābè vārmaq.* — S'étendre de son long, اوزانوب یاتمق *ou-zānup ïātmaq.* — sur le dos, ارقه اوستنده یاتمق *arqa ustundè ïāt-maq.* — ensemble, avec quelqu'un, برابر یاتمق *berāber ïātmaq.* — En parlant du soleil et des astres, باتمق *bātmaq,* t.; غروب ا *ghouroub it,* a.-t.

Couché, e, adj., یاتمش *ïātmich,* اوزانمش *ouzānmich,* یره پیقلمش *ïerè ïiqylmich,* t.

Coucherie, s. f., جاع *djimā',* a.

Couchette, s. f., bois de lit, دوشک سریری *duchek seríri,* t.

Couci-Couci, adv., اولدقجه اشته بویله *oldouqtchè, ïchtè beuïlè,* الویرر *elvíryr,* t.

Coucheur, se, s., برابر یتان *bè-rāber ïatān,* یتاق اورتاغی *ïatāq ortāghy,* t.; همفراش *hemfirāch,* p.

Coucou, s. m., oiseau, قوقو *qou-qou,* قوقوقوشی *qouqou qouchou,* t.

Coude, s. m., la partie extérieure du bras, où il se plie, درسک *dirsek,* t.; مرفق *mirfaq,* pl. a. مرافق *me-rāfyq.* — Angle, détour, کوشه *keu-chè,* طولاشق یر *dholāchyq ïer.* — S'appuyer sur son coude, درسکه طاینمق *dirsèguè dhāïanmaq,* ارتفاق ا *irtifāq it.*

Coudée, s. f., ذراع *zirā',* pl. a. اذرع *ezrā'.*

Coude-Pied, ou mieux Cou-de-Pied, s. m., ایاق اوستی-ارقه‌سی *aïāq ustu, arqaci,* طپوق *thopouq,* t.; کعب *ka'b,* a.

Couder, v. a., بوکمک *beuk-mek.*

Coudoyer, v. a., درسک ایله اورمق *dirsek ilè ourmaq,* درسک اوجیله قاقیویرمک *dirsek oudjou ilè qāqyvírmek,* t. — Se coudoyer, بری بریسی درسک ایله طوقنمق *biri birini dirsek ilè dhoqounmaq,* t.

Coudraie ou Coudrette, s. f., فندقلق *fyndyqlyq,* t.

Coudre, v. a., دکمک *dikmek,* t.; خیاطت ا *khyāthet it,* a.-t. — l'un à l'autre, بری برینه دکمک *biri birinè dikmek.* — Au fig., rassembler, ajouter l'un à l'autre des passages de livres, بر کتابک عباره‌لری بری برینه ربط ا *bir kitābuñ 'ybārèlèri biri birinè rabth it,* a.-t.

Coudre, s. m., noisetier sauvage, یبان فندق اغاجی *ïabān fyndyq aghādji,* t.

Coudrier, s. m., noisetier, فندق اغاجی *fyndouq aghādji,* t.

Couenne, s. f., طوکز دریسی *dhoñouz derïci,* t.

Couette, s. f., lit de plumes, پوپله دوشکی *poupla duchègui,* t.

Couffe, s. f. Voyez Coffin.

Coulage, s. m., اقش *áqych,* t.

Coulamment, adv., d'une manière coulante, اقار صوکبی *aqār sou*

guibi. — Aisément, سهولت ايله *souhoulet ilè*, a.-t.

Coulant, e, adj., qui coule, آقيجى *âqydji*, t.; جارى *djâri*, a. — Nœud coulant, ايملكلى دوكم *imlikli deuïum.* — Espèce d'anneau, حلقه *halqa*, اصكى اصقيلو *asgui; asqylu guerdânlyq.* — Homme —, aisé en affaires, معقول آدم *ma'qoul âdem*, هشيش الطبع *hechîch utthab'*, a. — En parlant du style, facile, سلاستلو *selâcetlu*, سهل وسليس اولان عباره *sehl u selis olân 'ybârè.*

Couler, v. n., fluer, آقمق *âqmaq*, t.; جريان ا *djèriân it*, جارى *djâri ol*, a.-t. — goutte à goutte, دامله دامله آقمق *dâmla dâmla âqmaq*, صيزمق *syzmaq.* — En parlant d'un vase d'où le liquide sort, آقمق *âqmaq.* — Se répandre, دوكلمك *deukulmek.* — Cette jarre coule de toutes parts, بو كوب هر طرفدن آقار *bou kioup her tharafdan âqâr.* — Cette chandelle est de mauvaise qualité, elle coule, بو مومك ياغى فنا اولمغله آقار *bou moumun îâghy fenâ olmaghylè âqar.* — Faire couler, آقتمق *aqytmaq.* — Glisser doucement, صيرلمق *syrylmaq.* — de la main, échapper de la main, الدن صيرلمق *elden syrylmaq.* — Au figuré, passer (temps), كچمك *guetchmek.* — Insérer, faire glisser adroitement, صوقمق *soqmaq.* — Couler, en parlant de ce qui est écrit avec facilité, d'abondance, صو كبى اقيور *sou guibi aqyeur.* — Couler bas, à fond, s'enfoncer, باتمق *bâtmaq*, صويه باتمق *souïè bâtmaq*, غرق ا *gharq it.* — Faire submerger, باتدرمق *bâtturmaq.* — un navire, بر كمى يى باتدرمق *bir guèmiï bâtturmaq.* — v. a., passer à travers une étoffe, etc., سوزمك *seuzmek.* — une lessive, كل صويني سوزمك *kul souïni seuzmek.* — Verser dans un moule une matière fondue, دوكمك *deukmek*, قالبه دوكمك *qâlyba deukmek.* — Mettre adroitement en quelque endroit, parmi quelque chose, ايچنه قايدرمق ـ صوقمق *îtchinè qâïdurmaq, soqmaq.* — Dire doucement, adroitement, ياواش ياواش ـ اصول *yavach yavâch, ouçoul ilè añlatmaq.* — Au fig., un sujet, l'épuiser, بر ماده يى دوكتمك *bir mâddèï teuketmek.* — une personne, la ruiner, بر كمسنه يى خراب ا *bir kimesnèï kharâb it.* — Se couler parmi les personnes, سوشمك *sivichmek.* — Se laisser glisser, صوقولمق *soqoulmaq*, t.; يوالنمق *ïouvâlanmaq*, t.

Couleur, s. f., impression que fait sur l'œil la lumière réfléchie par les surfaces, رنك *renk*, p.-t.; لون *levn*, pl. a. الوان *elvân; guïoun*, p. — claire, اچق رنك *âtchyq renk.* — foncée, قويو رنك *qouïou renk.* — rouge, قزل ـ قرمزى رنك *qyzyl, qyrmezi renk.* — De

couleur paille, صمان رنكلو *samān renklu*. — De couleurs variées, الاجه *āladja*. — de toutes couleurs, رنكارنك *renguārenk*. — Couleur ou robe d'un cheval, طون *dhon*. — De quelle couleur est votre cheval, نه طونده در اتكز *nè dhonda dur atyūyz*. — Fort en —, رنكلو *renklu*. — Sans —, رنكى يوق *rengui ïoq*. — Drogue pour teindre, بويا *boïā*. — Broyer les couleurs, بويالرى ازمك *boïālari ezmek*. — Teint, بكز *beñz*. — Il a changé de couleur, بكزى صولدى *beñzi soldy*. — Il a repris sa couleur, بكزى يرينه كلدى *beñzi ïerinè gueldy*. — Au fig., apparence, يوز *ïuz*, صورت *souret*. — Sous couleur, apparence de vérité, صحّت و حقيقت صورتى ايله *syhhat u haqyqat soureti ilè*. — Sous prétexte, بهانه ايله *behānè ilè*.

Couleuvre, s. f., قره يلان *qara ïilān*, t. — Avaler des couleuvres, souffrir des désagrémens, نيچه حالات غير مرضيه يه دوچار اولمق *nitchè hālāti ghaïri merzïïèïè dou tchār olmaq*.

Couleuvreau, s. m., قره يلان ياورسى *qara ïilān ïāvrycy*, t.

Couleuvrée ou Brioine, s. f., سمز قباق *semiz qabāq*, يبان قباق *ïabān qabāq*, اق اصمه *aq asma*, t.; فاشر *fāchir*, فاشرا *fāchirā*, a.

Couleuvrine, s. f., قولوريناه طوپى *qoulouvrina thopy*, t.

Coulis, s. m., suc de viande, پك قاينامش و سوزلمش ات صويى *pek qāïnāmich vè seuzulmich et souïu*. — Vent coulis, دلك آراسندن ـ دلكدن اسن روزكار *delik ārācinden, delikden ecen rouziguiār*, t.

Coulisse, s. f., rainure de châssis ou volet pour le mouvoir en glissant, قناد سورمه سى *qanād surmèci*. — Volet qui va et vient dans les rainures, سورمه قناد *surmè qanād*, t.

Couloir, s. m., vase où l'on coule une liqueur, سوزكى *seuzgui*, سوزكج *seuzgudj*. — Passage de dégagement, كچيد *guetchīd*, a.-t. — Canal de la bile, مجراى الصفرا *medjrāï us-safrā*, a.

Couloire, s. f., سوزكى *seuzgui*, سپدجك *sepedjik*, t.

Coulpe, s. f., la tache du péché, كناه لكه سى *gunāh lekèci*, p.-t. (Vieux mot.)

Coulure, s. f., اوزم دانه لرينك دوكلمه سى *uzum dānèlerinuñ deukulmèci*, t.

Coup, s. m., choc, son, impression, اوروش *ourouch*, t.; ضرب *zarb*, ضربه *zarbè*, a. — de sabre, قلج اوزشى *qylidj ourouchou*. — Donner un coup, اورمق *ourmaq*. — Recevoir des coups de bâton, كوتك چالمق *keutek tchālmaq*. — de poing, يومرق *ïoumrouq*. — de pied, دپمه *tepmè*. — La marque même d'un coup, بره *bèrè*, ضربه بره سى *zarbè berèci*, a. — Coup de feu, قورشون پاره سى *qourchoun ïāraci*. — Coup de pied de cheval, دپه *tepmè*. — du plat de la main, سله *sillè*. —

Frappement, اورش *ourich*, چالمه *tchālma*, چالم *tchālum*. — de cloche, چاك چالنمه‌سی *tchāk tchālynmaci*. — de sang, ضربهٔ دم *zarbèï dem*. — de vent, قاصرغه *qācyrgha*. — de tempête, فورتنه‌نك بر ضرب شدیدی *fortounanuñ bir zarbi chedîdi*. — de canon, طوب آتمه *thop âtma*, طوب ضربی *thop zarbi*. — Tirer un coup de canon, طوب آتمق *thop âtmaq*. — A coups de canon, ضرب طوب ایله *zarbi thop ilè*. — Tirer un coup de fusil, بر تفنك آتمق *bir tufenk âtmaq*. — Fusil à deux coups, چفته‌لو - چفته تفنك *tchiftèlu*, *tchiftè tufenk*. — Action de jouer, اویون *oïoun*. — de tonnerre, كوك كورلهمه‌سی - كورلتیسی *gueuk gurlèmèci*, *gueurultuçu*. — Jet, اتم *âtum*. — Coup de main, attaque subite, اكسزین بصمه *añsizín basma*. — de soleil, كونش چالمه *gunech tchālma*. — Action, dessein, ایش *ich*, t.; فعل *fy'l*, حركت *hareket*. — Il a fait un mauvais coup, فنا بر ایش ایشلدی *fenā bir ich ichlèdy*. — Coup de maître, استاد ایشی *oustād ichi*. — Faire d'une pierre deux coups, برطاش ایله ایکی جوز اورمق *bir thāch ilè iki djèviz ourmaq*. — Il a manqué son coup, بجره‌مدی *bedjerèmèdi*. — Coup-d'œil, باقش *bāqych*, نظرة *nazaret*. — Au premier coup-d'œil, نظره اولیده *nazarèï oulyda*. — fois, كره *kerrè*, دفعه *def'a*. — C'est assez pour ce coup, بو دفعه ایچون كافیدر *bou def'a itchoun kiāfidur*. — Tout d'un coup, اكسزین *añsizín*, ناكاه *nāguiah*, بغتة *baghteten*. — A coup sûr, certainement, البته *elbettè*. — Coup sur coup, بری برینك *biri birinuñ ardindjè*, اردنجه متوالیاً *mutevālien*. — Après coup, ایش ایشدن كچدكدنصكره *ich ichden guetchdiktensoñra*. — A tous coups, ایكیده بر ده *ikidè birdè*, هربار *her bār*. — Pour le coup, بو دفعه *bou def'a*. — Encore un coup, بر دخی *bir dakhy*, بر دها *bir daha*. بینه *ïnè*, بر دفعه دخی *bir def'a dakhy*.

Coupable, adj. com., صوچلو *soutchlu*, t.; جرملو *djurumlu*; قباحتلو *qabāhatlu*, تهمتلو *teuhmetlu*, a.-t.; مجرم *mudjrim*, a. — Je n'en suis pas coupable, بنم صوچم یوق *benum soutchum ïoq*.

Coupant, e, adj., كسیجی *kecidji*, كسكین *keskín*, t.; قاطع *qāthy'*, a.

Coupé, e, adj., كسك *kecik*, كسلمش *kecilmich*, t.; مقطوع *maqthou'*, a.

Coupe, s. f., action de couper, كسمه *kesmè*, t.; قطع *qath'*. — du bois, اودون كسمه‌سی *odoun kesmèci*. — des arbres dans les forêts, اغاجلرك كسیمی *aghādjlaruñ kecímí*, قطع اشجار *qath'y echdjār*. — Le temps de la coupe, اودون كسیمی وقتی *odoun kecímí vaqty*.

— La coupe des pierres, تقطیع احجار فنی *taqthy'i ahdjār fenni.* — Manière de couper les habits, etc., بچم *bitchim,* کسیم *kecím.* — Dure à la coupe, en parlant d'une étoffe, کسلمه‌ده‌سرت *kecílmèdè sert.* — En terme d'architecture, représentation d'une construction, تقطیع رسمی *taqthy resmi.* — d'un cintre, d'un dôme, d'un escalier, قیرمه یری *qyrma ïeri,* t.; مکسر *mekser,* a.

Coupe, s. f., vase, ایچه‌جک قاب *itchedjek qāb,* t.; طاس *thās,* قدح *qadeh,* ساغر *sāghar,* a. — Nom d'une constellation de l'hémisphère méridional, الکأس الباطیة *el-kiās elbāthïet,* a.

Coupe-Gorge, s. m., خرسز یتاغی *khyrsyz ïatāghy,* t.

Coupe-Jarret, s. m., یول کسیجی *ïol kecídji.* Voy. Assassin, Brigand.

Coupeler, v. a., پوتلهدن کچورمک *poutladen guetchurmek,* t.

Coupelle, s. f., پوطه - پوتله *pouta,* a.-t.

Coupe-Rose, s. f., vitriol martial ou de fer, زاج *zādj,* a.-t.-p. Voy. Vitriol Martial.

Couper, v. a., trancher, diviser, کسمک *kesmek,* قطع ا *qath it,* a.-t. — Couper en morceaux, پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek.* — menu, hacher, طوغرامق *dhoghrāmaq.* — avec des ciseaux, مقص ایله کسمک *maqas ilè kesmek.* — le blé, اکین بچمک *ekín bitchmek.* — en deux, ایکی یه یارمق *ikiïè ïārmaq.* — la gorge, بوغازلمق *boghāzlamaq.* — l'eau en nageant, صولری سوکمک *soulari seukmek.* — Traverser, diviser, اورتادن بولمک ایرمق *ïārmaq, ortaden beulmek,* تفریق - قطع ا *tefríq, qath' it.* — les ennemis, دشمنک یولنی کسمک *duchmenuñ ïolyni kesmek.* — les secours, امداد یولنی کسمک *imdād ïolyní kesmek.* — les vivres, ذخیره‌لری کسمک *zakhyrèleri kesmek.* — la parole, interrompre, لاقردی یی کسمک *lāqyrdii kesmek.* — du vin avec de l'eau, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq.* — Couper, châtrer un cheval, آتی اکدج ا *áty ygdidj it.* — court, abréger un discours, اختصار کلام ا *ykhtiçāri kelām it.* — Se Couper, v. réfl., — la chair, کسلمک *kecilmek,* t. — Se contredire, کندو کندویه تناقض ا *guendu guenduïè tenāquz it.*

Couperet, s. m., ساطور - ساتور *sātour,* t.-p.

Couperose. Voy. Coupe-Rose.

Couperosé, adj., (visage) bourgeonné, قبارجقلو *qabārdjyqlu,* t.

Coupeur, se, s., ceux ou celles qui coupent les grappes en vendange, اوزم کسیجی *uzum kecídji,* t.

Coupeur de Bourses, s. m., یان کسیجی *ïān kecídji,* t.

Couple, s. f., la paire, چفت *tchift,* t.; زوج *zevdj,* pl. ازواج *ez-*

vādj. — Une couple de poules, بر چفت طاوق *bir tchift thāvouq*, t. — Couple, s. m., époux, زوج *zevdj u zevdjè*.

Couplé, e, adj., چفتلنمش *tchiftlenmich*.

Coupler, v. a., mettre des chiens en couple, زغرلری چفتلندرمک *zaghārlari tchiftlendurmek, tchift it*, t. — Loger deux personnes ensemble, ایکیشر ایکیشر قوندرمق *ikicher ikicher qondurmaq*.

Couplet, s. m., strophe, قطعة *qyth'at*, a.; بیت قطعه‌سی *beït qyth'aci*, a.-t.

Coupleter, v. a., برینه ترکی چقرمق *birinè turku tchiqarmaq*, t.

Coupoir, s. m., صندی *syndi*, صندو *syndou*, t.

Coupole, s. f., intérieur d'un dôme, قبه‌نگ ایچ یوزی *qoubbenuñ itch ïuzu*, a.-t.; جوف قبه *djevfi qoubbè*. — Dôme, قبّة *qoubbet*, قبه *qoubbè*, a.

Coupon, s. m., petit reste d'une étoffe, پارچه *pārtcha*, قماش طوپندن قالان پارچه‌سی *qoumāch thopoundan qālān pārtchaci*. — Coupon d'inscription de rente, سهمدن کسلن پارچه‌سی *sehimden kecilen pārtchaci*.

Coupure, s. f., séparation, division dans un corps continu, کسکلك *keciklik*, کسم *kecim*, کسك یر *kecik ïer*. — Blessure, یاره *ïāra*, t.

Cour, s. f., espace découvert entouré de murs, حولی *havli*, t.; فنا *fenā*, a. — Avant-cour, اولی *avli*, او میدانی *ev meïdāni*, دیش حولی *dich havli*. — Arrière —, آرد حولی *ārd havli*. — de cuisine, مطبخ حولیسی *mathbakh havlyci*. — pavée, قالدرم دوشه‌لی حولی *qāldyrym duchèly havly*. — destinée au logement des domestiques, خورنطه طاقمی حولیسی *khorantha thāqymi havlycy*. — Basse-cour d'une maison de campagne, چفتلك انبارلری و اغیللری *tchiftlik ambārleri vè aghylleri*. — Cour des écuries, اخور حولیسی *akhor havlycy*. — Résidence d'un souverain, پادشاه سرای *pādichāh sarāï*, سرای همایون *sarāïi humāïoun*. — Suite ordinaire du souverain, قپو خلقی *qapou khalqy*, پادشاهك دائره‌سی خلقی *pādichāhuñ dāïrècy khalqy*. — Le souverain, son conseil et ses officiers, le cabinet, le gouvernement, دولت *devlet*. — La cour d'Autriche, اوستریا دولتی *austriā devleti*. — Un homme de la cour, سرای همایون آغالرندن بری *sarāï humāïoun âghālerinden biri*. — Faire la cour aux grands, رجاللره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it*, — Faire la cour, flatter, تبصبص ا *tebasbous it*. — Faire la cour à une femme, بر محبوبه یانه رضاجویانه ملازمت ا *bir mahboubè ïānina rizādjouïānè mulāzemet it*. — Siége de justice, les juges, محكمة *mehke-*

met, vulg. *mehkemè*, pl. a. محاكم *mehākim*. — ecclésiastique, امور كنيسايه مخصوص محكمه *oumouri kenīçāïè makhsous mehkemè*. — Mettre hors de cour, مرافعه‌دن ردّ ا *murāfe'aden redd it*.

Courage, s. m., force d'âme, غيرت *ghaïret*, a.; يورك *ïurek*, قوّت قلب يوركلیلك *ïureklilik*, t.; *qouvveti qalb*. — Guerrier, شجاعة *chedjā'at*, جسارت *djeçāret*, نجدت *nedjdet*, يكتلك *ïïguitlik*. — Prendre courage, غيرت ا *ghaïret it*, غيرته كلمك *ghaïrètè guelmek*, غيرتلنمك *ghaïretlenmek*. — Perdre courage, تركِ فوت *terki, fevti ghaïret it*, a.-t.; يوركسز او *ïureksiz ol*, t. — Manque de courage, عدم جسارت *'ademi djeçāret*. — Courage! interj., غيرت *ghaïrèt*. — Prenez —, غيرت ايله *ghaïret èïlè*.

Courageusement, adv., غيرت ايله *ghaïret ilè*, a.-t.; يوركليلك ايله *ïureklulik ilè*, t.; دليرانه *dilīrānè*, p.

Courageux, se, adj., غيرتلو *ghaïretlu*, a.-t.; يوركلو *ïureklu*, يكت *ïïguit*, t.

Couramment, adv., rapidement, چاپكلك ايله *tchāpouklik ilè*, تيز *tīz*, t.; سريعاً *serī'an*. — Facilement, قولايلق ايله *qolāïlyq ilè*, سهولتله *souhoulet ilè*, a.-t.

Courant, s. m., le fil de l'eau, صو اقندیسی *sou aqyntycy*. — Eau courante, مجراى ما *medjrāï mā*. Terme de marine, دكزك اقندیسی *deñyzuñ aqyntyci*. — Le courant, le mois qui court, بو آى *bou âï*. — d'eau, canal, ruisseau, اقر صو *aqar sou*, t.; ماى جارى *māï djāri*, pl. a. مياه جاريه *miāhi djārïè*. — du marché, le prix actuel des denrées, قيمت جاريه *qymeti djārïè*. — Prix courant des objets d'importation et d'exportation, قيمت رايجهٔ اشياى دخليّه وخرجيّه *qymèti rāïdjaï echïāï dakhyliè vè kharidjïïè*. — des affaires, امور جاريه *oumouri djārïè*. — Au prix courant, نرخ جارى اوزره *narkhy djāri uzrè*. — Être au courant des affaires, امور و حوادث جاريه‌نك احوالنه واقف او *oumouru havādici djārïènuñ ahvālinè vāqyf ol*.

Courant, e, adj., qui court, اقر *aqar*, اقيجى *aqydji*, t.; جارى *djāri*. — Monnaie courante, رايج سكهٔ جاريه *rāïdj sikkèï djārïè*, p.; آقچه *āqtchè*, t. — Le courant du monde, عادت جاريهٔ دنيا *'ādeti djārïèï dunïā*.

Courant (Tout), adv., چاپجق *tchāpoudjaq*, t.

Courbatu, adj., (cheval), ياقلرى طوتلمش آت *aïāqlèri thoutoulmich āt*.

Courbature, s. f., maladie du cheval, ياق طوتلمسی *aïāq thoutoulmaci*. — Chez les hommes, grande lassitude, يك يورغونلق

pek ïourghounlyq, قرقلق *qyryqlyq*.

Courbe, adj. com., اكلمش *eïlmich*, بوكلمش *beukulmuch*, t.; معوج *mou'avvedj*, منحنى *munhani*, a. — Ligne —, خط منحنى *khatthy munhani*. — Pièce de bois qui sert aux ouvrages de charpenterie, اكرى اغاج *eghri aghādj*.

Courbé, e, adj., بوكلمش *beukulmuch*, اكلمش *eïguilmich*, t.; منحنى *munhani*, مقوس *mouqavves*, a. — naturellement ou de vieillesse, قامتى اكلمش *qāmeti eïguilmich*, ايكى قات اولمش *iki qāt olmuch*.

Courber, v. a., اكمك *eïgmek*, بوكمك *beukmek*, اكلتمك *eïltmek*, اكرى ا *egri it*, t.; اعوجاج ا *ividjādj it*, a.-t. — la tête, باش اكمك *bāch eïgmek*. — Se Courber, v. réfl., au fig., plier, céder, بوكلمك *beukulmek*, اكلمك *eïlmek*. — Devenir courbe, اكرى او *egri ol*, اكرلمك *egrilmek*. — sous le faix, يوك التنده ايكى قات او *ïuk altindè iki qāt ol*.

Courbette, s. f., terme de manége, آت اوينايشى - سكمه‌سى *āt oïnāïchi*, *sekmèci*. — Faire faire des courbettes, آتى اويناتمق *āty oïnātmaq*. — Courbettes, s. f. pl., au fig., salutations humbles, intéressées, مداهنه جيلك *mudāhenè-djīlik*, تبصبص *tebasbus*. — Faire des courbettes. Voy. Ramper.

Courbure, s. f., اكلش *eguilich*, بوكلش *beukuluch*, اكش *èguich*, اكريلك *egrilik*, t.; حنايت *hynāïet*, اعوجاج *i'vidjādj*, a.

Courcaillet, s. m., cri de la caille, بلدرجين سسى - اوتمه‌سى *bildurdjín seci*, *eutmèci*. — Petit sifflet qui imite le cri de la caille, بلدرجين دودوكى *bildurdjin dudugui*, t.

Coureur, se, s., léger à la course, سكرديجى *seguirdídji*, قوشيجى *qochídji*, ايياغى چاپك *aïāghy tchāpouk*. — Qui va et vient, گزيجى *guezídji*, سيّار *seïār*, a. — Sorte de piéton employé en Turquie, ساعى *sā'ï*. — Coureur de nuit, گيجه گزيجى *guídjè guezídji*. — Maraudeur, چته جى *tchetèdji*, آقنجى *āqyndji*. — Cheval qui court bien, چاپقون *tchāpqoun*. — Jeune libertin, vagabond, زنپاره *zenpārè*, p.

Coureuse, s. fém., prostituée, روسپى *rouspy*, vulg. *orouspou*, سوقاق روسپيسى *soqāq rouspoucou*, t.

Courge, s. f., plante, - قباق قبق *qabaq*, t.

Courir, v. n., aller avec vitesse, قوشمق *qochmaq*, سكرتمك *seïrtmek*, قوشه‌رق يوريمك *qocharaq ïurumek*. — Courir à bride abattue, طولو دزكن ايله *dholu dizguin ilè*. — Faire courir un cheval, آتى قوشترمق *āty qochturmaq*, دورتلمك *deurtlèmek*. — Courir légèrement, خفيفجه سكرتمك *khafífdjè seguirtmek*. — Errer çà et là, يلمك *ïelmek*, اوتديه برويه كتمك - كزمك *eutdïè beruïè guitmek*, *guezmek*. —

Faire courir le bruit que, – تواتر ا *tevātur it, iāimaq.* — Courir après, قوالمق *qovālamaq,* اردینه دوشمك *ardinè duchmek.* — Au fig., rechercher avec ardeur, طالب كچمك اول *thālib ol.* — eau, temps, جاری اول *djāri ol.* — A sa perte, à sa ruine, كندو بلاسنی آرامق *guendu belācini āramaq.* — S'étendre en parlant des côtes, des montagnes, etc., اوزانمق *ouzānmaq,* ممتد اول *mumted ol.* — Cette côte court du nord au sud, بو ساحل طرف شمالدن جنوبه طوغرو ممتد اولور *bou sāhil tharafi chimālden djenoubè dhoghrou mumtedd olour.* — Le risque, مخاطره یه كیرمك *moukhātharaïè guïrmek.* — Au temps qui court, بو وقتلرده *bou vaqytlerdè.* — la poste, – منزل ایله اولاقلغله كتمك *menzil ilè, oulāqlyghylè guitmek.* — aux armes, سلاحه طاورانمق *sylāha dhāvrānmaq.*

Courlis ou Courlieu, s. m., oiseau, كرلی *kiourly,* a.

Couronne, s. f., ornement de tête, تاج *tādj,* pl. a. تیج *tidj,* تیجان *tidjān.* — royale, تاج پادشاهی *tādji pādichāhi.* — Diadème, اكلیل *iklīl, eklil.* — de fleurs, guirlande, استفان *istifān.* — Couronne impériale (plante), اكلیل الملك *eklil ul-melik.* — Royaume, سلطنت *salthanet.* — Constellation boréale, الفكة *elfeket,* a.

Couronnement, s. m., cérémonie du —, تاج كیمه رسمی *tādj gueïmè resmi,* a.-t.; تتویج *tetvīdj,* رسم تتوج *resmi tetevvudj,* a. — Partie du vaisseau au-dessus de la poupe, قحینك باشلغی كمی *guèmi qytchinuñ bāchlyghy.* — Accomplissement, تاملمه *temāmlama.* — Ceindre la couronne, monter sur le trône, تاج كیمك *tādj gueïmek,* جلوس ا *djulous it.* — Couronner, récompenser, مكافات ا *mukiāfāt it.* — S'embellir, زینتلنمك *zinetlenmek.*

Couronné, e, adj., تاجلنمش *tādjlanmich,* تاجلو *tādjlu,* تاج كیمش *tādj gueïmich,* t.; متوج *mutevvedj,* مكافات بولمش *mukiāfāt boulmich,* مزین *muzeïien,* a. — Les têtes couronnées, les souverains, پادشاهلر *pādichāhlar,* تاجداران *tādjdārān.*

Couronner, v. a., mettre une couronne sur la tête, تاج كیدرمك *tādj gueïdurmek,* تاجلمق *tādjlamaq,* تكلیل ا *teklīl it,* a.-t. — Mettre la dernière perfection à, كماله كتورمك *kemālè gueturmek.*

Courrier, s. m., قوریر *qourier,* اولاق *oulāq,* t. — de cabinet, دولت اولاغی *devlet oulāghy.*

Courroie, s. f., قایش *qāïch,* t. — d'étrier, اوزنكی قایشی *uzengui qāïchi.*

Courroucé, e, adj., طارلمش *dharylmich,* دارغون *dārghoun,* t.; غضبلو *ghazablu,* a.-t.

Courroucer, v. a., دارلتمق *dhāryltmaq*, t.; اغضاب ا طارلتمق *yghzāb it*, غضبه كتورمك *ghazabė gueturmek*, a.-t. — Se Courroucer, طارلمق *dhārylmaq*, غضبه كلمك *ghazabė guelmek*.

Courroux, subst. m., colère, دارغنلق *dhārghynlyq*, t.; غضب *ghazab*, a.; خشم *khychm*, p.

Cours, s. m., flux, اقش *āqych*, اقندى *aqynty*, اقمقلق *aqmaqlyq*, جريان *djeriān*, a. — de l'eau, صو اقمهسى *sou aqmaci*. — Donner cours à l'eau, صوبى اقتمق *souūi aqytmaq*. — Cours de ventre, يورك سورمكى - سورمكلكى *ïurek surmègui*, *surmekligui*. — Mouvement des astres, يلدزلرك حركتى *ïeldyzleruñ hareketi*, سيرى سير كواكب *seïri kevākib*. — Le cours apparent du soleil, شمسك سير ظاهريسى *chemsuñ seïri zāhirici*. — Cours, marche, روش *revich*. — d'une affaire, ايشك يوريشى *ichuñ ïurichi*, مجراى مصلحت *medjrāï maslahat*. — des affaires, مجراى امور *medjrāï oumour*. — Durée de la vie, عمرك مدتى *'eumruñ muddèti*, دور عمرى *devri 'eumri*. — du temps, دور *devr*. — Pendant le cours de cinq années, بش سنه دورنده *bech senè devrindè*. — Leçons, دورهٔ درس *devrèï ders*. — Achever son cours ou ses cours d'étude, دورهٔ درسنى تكميل ا *devrèï dersini tekmīl it*. — Suivre les cours, درسه كتمك *dercè guitmek*. — de la monnaie et vogue des choses, رواج *revādj*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette monnaie n'a pas cours, بوسكه نك رواجى يوقدر *bou sikkènuñ revādji ïoqtur*. — Donner cours, رواج ويرمك *revādj vīrmek*. — à une opinion, بر كوفه اعتقاده رواج ويرمك *bir guiounè y'tíqādè revādj vīrmek*. — Le cours du marché, le prix des denrées, نرخ جارى *narkhy djāri*.

Course, s. f., action de courir, قوشيش *qochīch*, سكردش *seguirdich*, قوشمه *qochma*, t.; جرى *djeri*, a. — de chevaux, قوشو *qochu*, آت قوشيسى *āt qochici*. — Voyage, سفر *sefer*. — Prix de la course ou d'un voyage fait pour quelqu'un, سفر اجرتى *sefer eudjreti*. — Frais de voyage donnés à un courrier, يول خرجلغى *ïol khardjlyghy*. — Au fig., durée de la vie, دور عمر *devri 'eumr*. — Incursion, اقين *āqyn*, چاپول *tchāpoul*, t. — Faire des courses, يغماجيلق ا *ïaghmādjilyq it*. — Faire la course sur mer, قورصان كميسيله يغماجيلق ا *qorsān guemīcilè ïaghmādjilyq it*.

Coursier, s. m., يوكرك آت *ïukruk āt*, t.; سمند *semend*, p. — Canon à la proue d'un navire, كمينك اوكنده كى طوب *guemīnuñ euñundèki thop*, t.

Courson ou Crochet de Vigne, s. m., بودانمش اصمه چبوغى *boudānmich asma tchiboughy*, t.

COURT, E, adj., قصه *qyssa*, t.; قصير *qacyr*, a. — Court de taille, قصه بويلو *qyssa boïlu*. — Rester muet, ديه‌جكنى بيلمك *deïèdjèguini bïlmèmek*. — Avoir la vue courte, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmemek*. — A court, qui a besoin d'argent, پاره‌يه محتاج *pāraïè mouhtādj*.

COURTAGE, s. m., négociation de courtier, سمسارلق *symsārlyq*. — Droit de courtage, سمسارلق حقى *symsārlyq haqqy*, t.; سمسار عوايدى *symsār 'avāïdi*.

COURTAUD, s. m., de taille grosse et courte, بودر - بوطر *boudour*. — Animal auquel on a coupé la queue, قويروغى كسك *qoüroughy kecyq*. — de boutique, دكانجى اوشاغى *dukkiāndji ouchāghy*.

COURTAUDER, v. a., قويروغى كسمك *qoüroughy kesmek*, t.

COURT-BOUILLON, s. m., پيشمش بالق تربيه‌سى *pichmich bālyq terbïèci*, t.

COURTE-HALEINE, s. f., صولق طارلغى *solouq dhārlyghy*, t. Voy. ASTHME.

COURTEMENT, adv., قصه‌جه *qyssadjè*, t.

COURTE-POINTE, s. f., بر نوع يورغان *bir nev'y ïorghān*, t.

COURTIER, s. m., سمسار *symsār*, t.; دلّال *dellāl*, a.

COURTILLE, s. f., ميخانه‌جى باغجه‌سى *meïkhānèdji bāghtchèci*, t.

COURTILLIÈRE, s. f., كوك قوردى *keuk qourdy*, t.

COURTINE, s. f., rideau de lit (en ce sens il a vieilli), يتاق پرده‌سى *ïatāq perdèci*. — Partie de muraille ou de rempart entre deux bastions, بر حصار طابيه‌لرينك اراسى - اورتاسى *bir hyçār thābialerinuñ arāci, ortāci*.

COURTISAN, s. m., attaché à la cour, قپو آدمى - قولى *qapou ādemi, qouli*, t.; ملازم سلطان *mulāzimi soulthān*, ندیم *nedïm*, pl. a. ندما *nudemā*. — Qui cherche à plaire, يلتقانيجى *ïaltaqlānïdji*, مداهنه‌جى *mudāhenèdji*, مزاجكير *mïzādjguïr*.

COURTISANE, s. f., prostituée, روسپى *rospy*, vulg. *rospou*, - قحبه *qahpè*, فاحشه *fāhichè*, a.

COURTISER, v. a., بر كمسنه‌يه قوللق كوسترمك *bir kimesnèïè qoullouq gueustermek*, t.; ملازمت ا *mulāzemet it*. — les femmes, قاريلره قوللق كوسترمك *qārylerè qoullouq gueustermek*. Voy. ADULER, FLATTER.

COURTOIS, SE, adj. Voyez CIVIL, GRACIEUX.

COURTOISIE, s. f. Voy. CIVILITÉ.

COUSIN, s. m., insecte, سورى سكك *sivri siñek*, t.

COUSIN, E, s., issu de frères, عموجه اوغلى *'amoudja oghlou*, t.; عمّزاده *'ammouzādè*, p. — Issu de sœurs, خاله اوغلى *khālè oghlou*.

— Maternels, issus des frères de la mère, دایی اوغلی *dāïi oghlou.* — Au fig., pl., bons amis, ایو دوستلر *eïu dostlar.*

Cousinage, s. m., عموجه اوغللرك قرابتی *'amoudja oghoulleruñ qarābeti,* a.-t.

Cousinière, جینلك *djibinlik,* t.; ناموسیه *nāmoucïè,* a.

Coussin, s. m., یاصدق *ïāstyq,* یصدق *ïastouq.* — Oreiller, یوز یصدغی *ïuz ïastyghy,* t.

Coussinet, s. m., petit coussin, یصدوجق *ïastudjyq,* قولتق یصدغی *qoltouq ïastyghy,* t.

Cousu, e, adj., دکلمش *dikilmich,* t.

Cout, s. m., ce qu'une chose coûte, خرج *khardj,* a.-t.

Coutant, s. m., (prix), دکر بر شیئك بهاسی *dëïer behāci,* دکری *bir cheïuñ dëïeri,* t.

Couteau, s. m., بچاق *bitchāq,* t.; سکین *sekkïn,* a. — de boucher, ساطور *sāthour.* — Petit couteau de poche avec canif, چاقی *tchāqy.* — ébréché, کدکلو بچاق *guedyklu bitchāq.* — à gaîne, قینلو بچاق *qynlu bitchāq.* — Être à couteaux tirés, بچاق بچاغه او *bitchāq bitchāgha ol.*

Coutelas, s. m., یتاغان *ïatāghān,* پاله *pāla,* t.

Coutelier, s. m., بچاقچی *bitchāqtchi,* t.

Coutelière, s. f., étui où l'on met plusieurs couteaux, بچاقلر قوطیسی *bitchāqlar qouthouçou,* t.

Coutellerie, s. f., بچاقچیلق *bitchāqtchilyq,* t.

Couter, v. n., être difficile à faire, یاپلمه‌سی کوچ ـ دشوار او *ïāpilmaci gutch, duchvār ol.* — Être cause, سبب ـ موجب او *sebeb, moudjib ol.* — Cette chose m'a coûté beaucoup de soins et de travail, بو ایش بکا کلی همت وزحمت صرفنه سبب اولدی *bou ich bañā kulli himmet uzahmet sarfinè sebeb oldou,* t. — Coûter, être acheté, obtenu à prix de, valoir, بهاسی او *behāci ol,* a.-t.; دکمك *dëïmek,* t. — Combien coûte cela? بونك بهاسی ندر *bounuñ behāci nédur.* — Cela coûte mille piastres, بیك غروش دکر *bïñ ghourouch dëïr.* — Coûter cher, بهالو او *behālu ol,* غالی بهایه او *ghāli behāïè ol.* — beaucoup, چوق مصرفی موجب او *tchoq masrafi moudjib ol.* — Les voyages coûtent beaucoup, یولده چوق مصرف کیدر *ïolda tchoq masraf guider.*

Couteux, se, adj., بهالو *behālu,* اغر بهالو *aghyr behālu,* a.-t.; موجب مصارف *moudjibi meçārif,* a.

Coutier, s. m., قالك بزی *qālyñ bezi* یاپان *ïāpān,* t.

Coutil ou Coutis, s. m., قالك کذویر بزی *qālyñ kenevïr bezi,* مندرلق بز *minderlyq bez,* t.

Coutume, s. f., habitude, عادت *'ādet,* معتاد *mu'tād,* a. — louable,

عادت مستحسنه *'ādeti mustahsenè.* — Mauvaise —, عادت قبیحه *'ādeti qabiha.* — Selon sa coutume ordinaire, عادت مألوفه سی اوزره *'ādeti mèloufèciˇ uzrè.* — Se défaire d'une coutume, ترک عادت ا *terki 'ādet it.* — Se faire une —, avoir coutume de, عادت ایدنمک *'ādet idinmek.* — Être accoutumé, معتادی او *mu'tadi ol.* — Ce qui a passé en obligation par une pratique fréquente, یول *ïol,* t.; رسم *resm,* قاعده *qā'ydè,* pl. a. قواعد *qavā'yd.* — Cela a passé en coutume, فلان شی قاعده حکمنه کیردی *felān cheï qā'ydè hukminè guïrdi.* — Ce qui se pratique ordinairement en certains pays et en de certaines choses, توره *teurè,* آیین *āïin,* دأب *deèb.* — Suivant l'ancienne coutume, دأب قدیم اوزره *deèbi qadïm uzrè.* — Vieille —, اسکی توره *eski teurè.* — Coutume locale, بر یره مخصوص عرف و قاعده *bir ïèrè makhsous 'eurf u qā'ydè.* — Recueil du droit coutumier d'un pays, قواعد مرعیّهٔ مملکتی مشتمل مجموعه *qavā'ydi mer'ïïèï memleketi muchtemil medjmou'a.* — droit municipal, باج *bādj,* عوائد *avā'yd,* رسم *resm,* pl. رسوم *rouçoum,* a.

Coutumier, ère, adj., selon la coutume, اولی کلدوکی اوزره *oula gueldugui uzrè,* معتاد اوزره *mu'tād uzrè.* — Qui a accoutumé de faire, عادت اولی کلمش *ola guelmich,* ایدنمش *'adet idinmich,* الشمش *alichmich.*

Couture, s. f., action de coudre, دکمکلک *dikmeklik,* درزیلک *terzilik,* t. — Rangs de points à l'aiguille, دکش - دیکش *dikich,* دکش یری *dikich ïeri.* — Faire une —, دکش دکمک *dikich dikmek.* — On n'aperçoit pas la couture, دکش یری کورنمز *dikich ïeri gueurunmez.* — Cicatrice, یاره نشانی - اثری *ïāra nichāni, èceri,* چوپور *tchoupour,* t.; ندب *nedeb,* a. — Battre l'ennemi à plate couture, دشمنی بالکلیه مظهر کسر وشکست ایلمک *duchmeni bil-kullïiè mazheri kesr u chikest eïlèmek.*

Couturé, e, adj., چالق *tchālyq,* چوپورلی *tchoupourlu,* t.

Couturier, ère, s., qui travaille en couture, دکیجی *dikidji.* Ce mot est beaucoup plus d'usage au fém. Couturière, ترزی قاری *terzi qāry,* t. — Le muscle couturier, عضلة الخیّاطیّة *'azalet elkhaïātiāthïïet,* a.

Couvain ou Couvein, s. m., amas de punaises, تخته بتی یغنی *takhta biti ïighyni.* — OEufs de punaises, تخته بتی یمورطه سی *takhta biti ïoumourthaci.*

Couvée, s. f., œufs couvés à la fois, بر قولچقه نک فوللق یمورطه سی *bir qolotchqanuñ foullyq ïoumourtaci.* — Les petits qui en sont éclos, بر قولچقه پلیچلری *bir*

qolotchqa pilitchleri. Voy. CACHÉ.

COUVENT, s. m., مناستر *monāstir.* — de religieuses, قزلر مناستری *qyzlar monāstiri.* — de derviches musulmans, تكّه ـ تكّيه *tekkiè.* — Tous les religieux d'un monastère, مناستر خلقی *monāstir khalqy.*

COUVÉ, E, adj., كزلو *guizlu,* كزلنمش *guizlenmich,* اورتولی *eurtulu,* صاقلی *saqly.* Voyez CACHÉ.

COUVER, v. a., se dit des oiseaux qui se tiennent sur leurs œufs pour les faire éclore, دونمك *duvenmek,* قولچقه او يمورطه *qolotchqa ol,* يمورطه بصمق *ioumourtha basmaq,* يمورطه اوزرينه اوتورمق *ioumourtha uzerinè otourmaq.* — de mauvais desseins, يرامز قصد ا *ïarāmaz qasd it.* — Il couve une grande maladie, بدنينده بر مرض عظيم صاقلی طوتار *bedenindè bir marazi 'azím sāqlu thoutār.* — Tenir caché, كزلمك *guizlèmek.* — Le feu couve sous la cendre, آتش كل ايچنده كوملمش *ātech kul itchindè gumulmuch ïanār.* — Il se couve là-dessous quelque chose, بو خصوصده كزلو بر شئ واردر *bou khouçoustè guizlu bir cheï vārdur.*

COUVERCLE, s. m., قپاق *qapāq.* — d'une boîte, قوطی قپاغی *qouthou qapāghy.* — Mettre un —, قپاق قويمق *qapāq qoïmaq,* قپاقلمق *qapāqlamaq,* t.

COUVERT, s. m., ce qui couvre une table à manger, سفره طاقمی *sofra thaqymi.* — Cuiller et fourchette seuls, طاقم *thāqym.* — Logement où l'on est à l'abri, صغنه جق بر *syghynadjaq ïer.* — Lieu planté d'arbres, اغاجلق ـ كولكه لك بر *aghādjlyq, gueulguèlik ïer.* — Enveloppe d'une lettre, d'un pli, مكتوبك اوزری *mektoubuñ uzeri,* مكتوب ظرفی *mektoub zarfi.* — A Couvert, adv., à l'abri, صغنمش *syghynmich,* سپرلنمش *siperlenmich.* — Être à couvert, préservé, مصون او *maçoun ol.* — En sûreté, مامون *meèmoun.* — Mettre à couvert, préserver, صيانت ا *syānet it.* — Mettre en lieu de sûreté, محل محفوظده برلشدرمك *mahalli mahfouzdè ïerlechturmek.*

COUVERT, E, adj., caché, كزلو *guizlu,* t.; خفی *khafi,* a. — Recouvert, اورتولو *eurtulu,* اورتلمش *eurtulmuch.* — Fermé par un couvercle, قپالو *qapālu.* — Temps —, بلوتلو هوا *bouloutlu havā.* — Vêtu, كينمش *guèïnmich,* t. — Défendu, مصون *maçoun,* محفوظ *mahfouz,* a. — Au fig., dissimulé, مستور القلب *mestour ul-qalb.* — Qui dissimule, مدارا ايدیجی *mudārā ididji.* — Mots couverts, كلمات مرموزه *kelimāti mermouzè,* a.; توريه لوسوز *tourialu seuz.* — de gloire, مستغرق فخر و جلالت *mouslaghryqi fakhr u djelālet,* a.

COUVERTE, s. f., pont, tillac, كورته *kuverta.* — Émail dont est revêtue la terre mise en œuvre, صوا *syva,* t.

COUVERTEMENT, adv., (inusité), كيزلوجه *guïzludjè*, t.

COUVERTURE, s. f., qui sert à couvrir, اورتى - اورتو *eurtu*. — de lit, يورغان *ïorghān*. — piquée, نكنده‌لو يورغان *niguendèlu ïorghān*. — de sopha avec franges, مقات *maqāt*. — de livre, كتاب قابى - جلدى *kitāb qābi, djildi*. — de cheval, جل *djul*, vulg. *tchul*. — de maison, او اورتوسى *ev eurtuçu*, چاتى *tchāti*, t.—Au fig. prétexte. — Sous couverture d'amitié, محبت يوزندن *mouhabbet ïuzunden*. Voy. COUVERCLE.

COUVERTURIER, s. m., يورغانجى *ïorghāndji*, t.

COUVEUSE, s. f., قولچقه *qolotchqa*, يمورطه بصان طاوق *ïoumourtha baçān thāvouq*, t.

COUVI, adj., œuf gâté, ايكدين *iguidīn*, ايكدين يمورطه *iguïdin ïoumourtha*, بوزق يمورطه *bozouq ïoumourtha*, t.

COUVRE-CHEF, s. m., sorte de coiffure, باش اورتوسى *bāch eurtuçu*. — En t. de chirurgie, bandage pour la tête, باش صارغيسى *bāch sārghyçy*, t.

COUVRE-FEU, s. m., ustensile qu'on met devant ou sur le feu pour le couvrir, كوملمش آتش قپاغى *gueumulmuch âtech qapāghy*, t. — Son de cloche, چاك صداسى *tchāñ sadāci*.

COUVRE-PIED, s. m., اياقلرى اورته‌جك يورغانجغز *aïāqlari eurtedjek ïorghāndjighyz*, t.

COUVRE-PLAT, s. m., صحن قپاغى *sahan qapāghy*, a.-t.

COUVREUR, s. m., طام اورتيجى *dhām eurtudju*, t.

COUVRIR, v. a., cacher, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر ا *setr it*, a.-t. — de terre, طپراق ايله اورتمك *thoprāq ilè eurtmek*. — Revêtir les pauvres, كيدرمك *gueïdurmek*, اكساى فقرا *iksāï fouqarā it*. — Cacher, dissimuler, كتم ا *ketm it*. — Mettre une chose sur une autre pour l'orner, قپلامق *qaplāmaq*. — Boucher, mettre un couvercle, قپاق ايله اورتمك *qapāq ilè eurtmek*, قپاقلمق *qapāqlamaq*. — Au fig., couvrir de honte, اوتاندرمق *outāndurmaq*. — de confusion, شاشرمق *chāchurmaq*. — Se Couvrir, اورتنمك *eurtunmek*.—la tête, باشنى اورتمك *bāchini eurtmek*. — Mettre son chapeau, شپقايى باشنه قومق - كيمك *chapqāïi bāchina qomaq, guïmek*. — d'un prétexte, عذر - بهانه بولمق *euzr, behānè boulmaq*. — S'obscurcir, en parlant du temps, قپالو او *qapālu ol*, بلوتلنمق *bouloutlanmaq*. — Le temps se couvre, هوا بلوتلنور *havā bouloutlaneur*. — Couvrir, en parlant d'un animal qui s'accouple avec sa femelle, اشمق *âchmaq*. — Faire couvrir, اش اويدرمق *âch oüïdourmaq*, t.

COXAL (os) adj., حرقفة *harqaſat*, a.

CRABE, s. m., crustacé, چغانوس *tchaghānos*, t.

Crac, s. m., bruit que font certains corps durs, چات *tchât*, چاتردی *tchâtyrdy*. — On dit aussi Cric-Crac pour exprimer ce bruit répété plusieurs fois, چات چات *tchât tchât*. — Crac, adv. et interj., tout d'un coup, بردن بره *birden birè*, t.

Crachat, s. m., salive qu'on jette hors de la bouche, توکرك *tukruk*, t.; بزاق *buzâq*, a. — Maison de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش او *tchâli tchirpiden îâpilmich ev*. — Croix, étoile ou autre signe brodé sur un habit, بیوك نشان *buïuk nichân*. Dans ce sens on dit mieux plaque.

Crachement, s. m., توکورمه *tukurmè*. — de sang, قان توکورمه *qân tukurmè*, t.

Cracher, v. a., توکورمك *tukurmek*, t. — le sang, قان توکرمك ـ قوصمق *qân tukurmek* ـ *qousmaq*, t.

Cracheur, s. m., توکوریجی *tukurîdji*, t.

Crachoir, s. m., توکورك حقه‌سی *tukuruk hoqqaci*, t.

Crachotement, s. m., توفلمه *tuflèmè*, t.

Crachoter, v. a., صقچه توکرمك *syqtcha tukurmek*, توفلمك *tuflèmek*, t.

Cracovie, n. de ville, قراقو *qrâqov*, t.

Craie, s. f., تباشیر *tebâchîr*, comm. *tebechîr*, t. — Marquer avec la —, تباشیر ایله نشانلمق *tebâchîr ilè nichânlamaq*.

Craignant, s. et adj., خایف *khâïf*, a.; قورقار ایکن *qorqâr iken*, قورقان *qorqân*, t.

Craindre, v. a., قورقمق *qorqmaq*, t.; خوف ا *khavf it*. — la mort, موتدن قورقمق *mevtceden qorqmaq*. — Ne rien craindre, هیچ بر شیدن خوف ایتمك *hîtch bir chëïden khavf itmemek*. — Faire craindre, قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvîf it*. — Respecter, vénérer, حرمت ا *heurmet it*, هیبتلنمك *heïbetlenmek*, هیبته قالمق *heïbètè qâlmaq*. — A craindre, قورقولو *qorqoulu*. — Chose à craindre, قورقه‌جق شی *qorqadjaq cheï*.

Crainte, s. f., قورقو *qorqou*, t.; خوف *khavf*, هراس *hyrâs*. — du châtiment, خوف عقوبت *khavfi 'ouqoubet*. — Respect mêlé de crainte, هیبت *heïbet*. — La crainte de Dieu, مخافت الله *mekhâfet oullah*. — De crainte de, de crainte que, قورقوسیله *qorqouciilè*, احترازًا *yhtirâzen*. — d'être pris, طوتلمق خوفله *thoutoulmaq khavfilè*.

Craintif, ive, adj., قورقاق *qorqâq*, t.; خایف *khâïf*. — Pusillanime, timide, جبان *djcbân*, a.

Craintivement, adv., قورقه‌رق *qorqaraq*, t.; خایفًا *khâïfen*, a.

Cramoisi, adj., قرمزی *qyrmizi*, قپ قزل *qyp qyzil*. — s. m., substance servant à la teinture, قرمزی *qyrmizi*, قرمزی بویا *qyrmizi boïa*. قویی کوه‌زی *qouïou guvèzi*. —

Étoffe cramoisi, قپ قرمزی بویالو قماش *qyp qyrmizi boïālu qoumāch.*

Crampe, s. f., ال-ایاق طوتلمسی *el, aïāq thoutoulmaci,* عضا - سکر چکلمه‌سی *azā, syñir tchekilmèci,* t.

Crampon, s. m., morceau de métal recourbé, کنت *kenet,* پرکت *berkit* et *perkit.* — de fer, دمر پرکت *demir perkit.* — de fer à cheval, قیار *qyār,* t.

Cramponner, v. a., کنتلمك *kenetlemek,* برکتمك *berkitmek,* پرکتلمك *perkitlemek.* — Se Cramponner, v. réfl., طوتنمق *thoutounmaq,* یاپشمق *ïāpichmaq,* ال ایله یاپشمق *el ilè ïāpichmaq,* t.

Cran, s. m., entaille, کرتك *kertik.* — Faire un ou plusieurs crans, کرتمك *kertmek.* — Faire un —, بر کرتك آچمق *bir kertik âtchmaq.*

Crane, s. m., boîte osseuse qui renferme le cerveau باش چناغی *bāch tchanāghy,* t.; قحف *qyhf,* pl. a. اقحاف *aqhāf;* کاسهٔ سر *kiācèï ser,* p. — La cavité du —, جوف قحف *djevfi qahf.* — au fig. fam., fou, tapageur, دلی *deli,* شماته‌جی *chamātadji.*

Crapaud, s. m., قره قوربغه *qara qourbagha,* اوتلو بغه *otlu bagha,* t.

Crapaudière, s. f., lieu où il y a des crapauds, قره قربغه‌لر یری *qara qourbaghalar ïeri.* — Lieu sale, مردار محلّی *mourdar mahalli,* t.

Crapaudine, s. f., plante, قوربغه اوتی *qourbagha oty,* t.; یرتیجیلر ایاسی *ïrtidjiler aïāci.* — pierre, قوربغه طاشی *qourbagha thāchi.* — Morceau de métal creux dans lequel entre un gond, رزه‌نك زیوانه‌سی *rezènuñ zivānèci,* t.

Crapoussin, ne, s., خیره چوره *khyrè tchevrè,* t.

Crapule, s. f., بکریلك *bekrilik,* سرخوشلق *serkhochlyq,* t.; عیش و نوش مدام *'aïch u nouchi mudām.* — Se livrer à la —, مست مداملك ا *mesti mudāmlik it.*

Crapuler, v. n., سرخوشلق - بکریلك ا *serkhochlyq, bekrilik it,* t.; مست مدام او *mesti mudām ol.*

Crapuleux, se, adj., بکری *bekri,* t.; عیش و نوش مدامه مائل *aïch u nouchi mudāmè māïl,* a.-t.

Craquelin, s. m., کورك *guevrek,* t. — au beurre, یاغلو کورك *ïāghlu guevrek.*

Craquement, s. m., چتلادی *tchatlādy,* پتلادی *patlādy,* چتردامه *tchatyrdāma,* چاتردی *tchātirdy,* t.

Craquer, v. n., چاتردمق *tchātyrdamaq,* t. — Le plancher craque, دوشمه‌نك تخته‌لری چاتردایور *duchemènuñ takhtaleri tchāturdaïeur.* — Faire craquer les os, پرمق چتردامق *parmaq tchaturdāmaq.* — les dents, دیش قجردامق *dich qydjirdāmaq.* — Au fig., hâbler, لاف اورمق *lāf ourmaq.*

Craquerie, s. f., hâblerie, لاف

lāf, لاف و كذاف *lāf u guzāf*, p.-t.

Craquetement, s. m., ديـــش قجردامه‌سى *dich qydjirdāmaci*, t.

Craqueter, v. n., craquer souvent, ياواش و صقچه چاتردامق *ïavāch vė syqtcha tchātyrdāmaq*, قوش چولدمك *qouch tchivildemek*.

Craqueur, se, s., لاف اوربجى *lāf ouroudji*, ياللانجى *ïālāndji*, t.

Crase, s. f., t. de gram., حذف حرف *hazfi harf*, a.; en terme de méd., *état sain ou naturel du sang*, قانك حسن كيفيّتى *qānuñ husni kėïfïieti*, t.-a.

Craspédon, s. m., طلطل علّتى - مرضى *thalthal'ylleti*, *marazi*, a.-t.

Crassane, s. f., بر نـوع قيـــش ارمودى *bir nev'y qych armoudi*, t.

Crasse, s. f., كير *kïr*, چـــرك *tchirk*, مردارلق *mourdārlyq*. — de la tête, بـــاش كيـــرى *bāch kïri*, قـــوكاق *qoñāq*. — des oreilles, قولاق كيرى - چركى *qoulāq kiri*, *tchirki*. — des métaux, معدن بوقى *ma'den boqou*. — Au fig. fam., avarice, خسيســـلـــق *khacïslyq*, جربلك *djemrïlik*, t.

Crasse, adj. fém., grossier, épais, غليظ قالن - قالـك *qālin*, t.; *ghaliz*, a. — Ignorance crasse, قـــبـــا جاهللك *qabā djāhillik*, t.-a.; جهل غليظ *djehli ghaliz*.

Crasses, s. f. pl., توال *tuvāl*, t.

Crasseux, se, adj., plein de crasse, كيرلو *kïrlu*. — Malpropre, مردار *mourdār*. — Avare, sordide, خسيس ناكس *khacïs*, t.; *nākes*, p.; جرى *djemri*.

Cratère, s. m., grande coupe, طاس *thās*. — Par analogie, bouche par laquelle un volcan vomit du feu, des cendres, اتشلو طاغـك اغزى *átechlu dhāghuñ aghzi*.

Cravache, s. f., قـرباچ *qyrbātch*, t.

Cravan, s. m., oiseau aquatique, كروان قوشـــى *kervān qouchi*. — Sorte de coquillage, بر نوع صدفلو بوجك *bir nev'y sadeflu beudjek*, t.

Cravate, s. f., بوين ياغلغـى *boïoun ïāghlyghy*, بوغـاز چوره‌سى *boghāz tchevrèci*, t.

Crayon, s. m., قورشون قلم *qourchoun qalem*, t. — Dessiner au crayon, قـورشون قلم ايله رســـم ا *qourchoun qalem ilè resm it*. — Au fig., description d'une personne, وصف *vasf*, تصوير *tasvïr*, a.

Crayonner, v. a., dessiner avec du crayon, قورشون قلم ايله رسم ا *qourchoun qalem ilè resm it*. — Au fig., esquisser, قره‌لمـــق *qaralamaq*, t.; رسمى تسويـــد ا *resmi tesvïd it*, a.-t.

Créance, s. f., dette active, الدجق *aladjuq*, t.; مطلوب *mathloub*, a. — Contester une —, مطلوبه اعتراض ا *mathloubė 'ytirāz it*. — Tout ce qu'un souverain confie à son ministre pour en traiter avec un autre souverain, تعليمات *ta'limāt*, تعليمات خفيّه *ta'limāti khafïie*.

— Lettre de créance, اعتماد نامه *y'timād nāmè*, وكالت نامه *vekiālet namè*, a.-t.

Créancier, ère, adj. et subst., الدجقلو *aladjaqlu*, t.; داين *dāïn*, a. — Il a beaucoup de créanciers, الدجقلوسی چوقدر *aladjaqluci tchoqtur*. — Le créancier et le débiteur, مديون ودايـن *medioun u dāïn*.

Créateur, s. m., qui crée, يرادجی *ïarādidji*, t.; خالق *khālyq*, a. — Le Créateur de l'univers, خلاق كاينات *khallāqi kiaïnāt*. — Au fig., inventeur, پيدا ايديجی *peïdā idídji*, p.-t.; موجد *moudjid*, a. — Génie créateur, عقل موجد *'aqli moudjid*, عقل فعال *'aqli fa'āl*.

Création, s. f., action de créer, يرادلش *ïarādylich*, يرادش *ïarādich*, t.; خلقت *khalqat*, a.; افرينش *áferinich*, p. — La création du monde, دنيانك يرادلشی *duniānuñ ïarādilichi*, خلقت عالم *khalqati 'ālem*. — Nouvel établissement, fondation, ايجاد *idjād*, احداث *ihdās*, خلق *khalq*, نصب *nasb*, a.; يكيدن ياپمه *ïeñiden ïāpma*. — La création d'une rente, بر ايرادك ايجادی *bir irāduñ idjādi*. — Un mot de nouvelle création, يـكـی چيقمه بركلمه *ïeñi tchyqma bir kelimè*.

Créature, s. f., un être créé, مخلوق *makhlouq*, pl. a. مخلوقات *mākhlouqāt*. *Makhlouq* se prend aussi pour une personne; ex.: C'est une étrange créature, غريب بر مخلوقـدر *gharib bir makhlouqtur*. — Protégé, چراغ *tcherāgh*, p. — C'est sa propre créature, كـنـدو چراغيدر *guendu tcherāghydur*. — En terme de mépris, حريف *herîf*.

Crécelle, s. f., چكراق *tchiñrāq*, تخته چاك *takhta tchāñ*, t.

Crécerelle, s. f., oiseau de proie, يل قوان *ïel qovān*, t.

Crèche, s. f., يملـك *ïemlik*.

Crédence, s. f., كيلار *kilār*.

Crédibilité, s. f., موجب اعتقاد *moudjibi y'tiqād*, تصديق *tastyq*, a.

Crédit, s. m., réputation de solvabilité, اعتبار *'ytibār*, شهـرت موثوقيه *cheuhrèti mevsouqïiet*. — Grand —, اعتبار عظـيـم *'ytibāri 'azím*. — Prendre crédit, faveur, en parlant des effets de commerce ou publics, كسب اعتبار *kesbi 'ytibār it*. — Lettre de crédit, توصيه نامه *tavsïè nāmè*. — Autorité, pouvoir, influence, اعتبار *'ytibār*, نفوذ *nufouz*. — Homme de grand crédit, نفوذلو كيشی *nufouzlu kíchi*. — Il est en grand crédit à la cour, سرای پادشاهيده كمال نفوذ واعتباری واردر *sarāï pādichāhídè kemāli nufouz u 'ytibāri vārdur*. — A Crédit, adv., ويره سيه *vírèciïè*. — Prendre, acheter à —, ويره سيه آلمق *vírèciïè álmaq*. — Vendre à —, ويره سيه صاتمق - ويرمك *vírèciïè sātmaq, vírmek*.

A Crédit, adv., inutilement, sans profit, عبث يره *'abes ïerè*, بيهوده يره *bíhoudè ïerè*. — Vous travaillez à —, عبث يره سعـی واقدام

ايدرسكز *'abes ïerè saïu iqdāni idersiūyz.* — Sans preuve, دليلسز *delilsyz.*

Créditer, v. a., passer au crédit, الدجق دفترينه كچورمك ـ قيد ا *aladjaq defterinè guetchurmek, qaïd it,* t.-a. — Donner des lettres de crédit, توصيه نامه ويرمك *tavsïè nāmè vïrmek.*

Credo, s. m., symbole de la foi, قانون الايمان ـ الامانة *qānoun ul-imān, el-emānet,* a. — Pour les musulmans, voyez au mot شهادت dans le *Dictionn. Turc-Français.*

Crédule, adj. com., قولاى ايناتور ـ اينانيجى *qolāï ināneur, inānidji,* تيز اناتور *tïz ināneur,* t.

Crédulité, s. f., تيز اينانمه *tiz inānma,* t.; خفت اعتياد *khyffeti 'ytimād,* a.

Crédulement, adv., خفت اعتماد ايله *khyffeti 'ytimād ilè,* a.-t.

Créé, e, adj., يرادلمش *ïarādilmich,* t.; مخلوق *makhlouq,* a.; افريده *āferidè,* p.

Créer, v. a., tirer du néant, donner l'existence, يراتمق *ïarātmaq,* وجود ويرمك *vudjoud vïrmek,* يوقدن وار ا *ïoqtan vār it,* t.; خلق ا *khalq it,* a.-t. — Établir, احداث ـ ايجاد ـ نصب ا *ihdās, idjād, nasb it,* a.-t.; پيدا ا *pèïda it,* p.-t. — Créer des dettes, بورج ايدنمك *bordj idinmek.* — Être créé, يارادلمق *ïārādilmaq.*

Crémaillère, s. f., اوجاق زنجيرى *odjaq zindjïri,* t.

Crême, s. f., partie épaisse du lait, قيمق *qaïmaq,* سودك قيمغى *suduñ qaïmaghy,* سود بوزى *süd ïuzy.* — Crême cuite dont on fait partout usage en Turquie, قيمق *qaïmaq.* — Au fig., ce qu'il y a de meilleur, زبدة *zubdet,* زبده *zubdè,* t.; كزيده *guzídè,* p. — Prendre la crême d'une chose, la meilleure partie, بر شيئك زبده‌سنى آلمق *bir cheïuñ zubdècini álmaq.* — Crême de tartre, قريم طرطر *qrïm tharthar,* شراب دورديسى ملحى *charāb dourducy melhy.*

Crêmer, v. n., قيمقلنمق *qaïmaqlanmaq.*

Crémière, s. f., qui vend de la crême, قيمق صاتيجى قرى *qaïmaq sātidji qary,* t.

Crément, s. m., حرف زايد *harfi zāïd,* حرف منضم *harfi munzamm,* a.

Créneaux, s. m., بدن *beden,* t.; كنكره *kungurè,* پارو *pārou,* p.

Crénelage, s. m., زنجير *zindjïr,* سكه زنجيرى *sikkè zindjïri,* t.

Créneler, v. a., كنكره ياپمق *kungurè ïāpmaq,* بدنلره ارالق ياپمق *bedenlerè arālyq ïāpmaq.* —

Crénelé, كنكره‌لو *kungurèlu,* بدنلو *bedenlu,* كدكلو *gudiklu,* t.

Crénelure, s. f., كرتكلو ايش *kertiklu ich,* ديش ديش اولان شكل *dich dich olān chekil,* كرتك *kertik,* t.

Créole, s. com., يكى دنياده طوغمش فرنك *ïeñy duniāda dhogmich frenk,* t.

Crêpe, s. f., pâte, بر نوع كوزلمه *bir nev'y gueuzlemè*, t.; پيده *pîdè, pîtè*, t.

Crêpe, s. m., étoffe claire, بورنجك *borundjuk*, t.

Crêpé, e, adj., بوروشق *bourouchouq*, قورجق *qyvridjiq*, t.

Crêper, v. a., friser, قورتمق *qyvrytmaq*, قورمق *qyvyrmaq*. — une étoffe, بوروشق ا *bourouchouq it*, t.

Crépi, s. m., et Crépissure, صوا *syvā*, t.

Crépi, e, adj., صوانمش *syvānmich*, t.

Crépine, s. f., پسكول - پسكل *puskul*, t.

Crépir, v. a., صوامق *syvāmaq*, t.

Crépitation, s. f., آتش چاتردیسی *âtech tchātîrdici*, t.

Crépu, e, adj., قورجق *qyvridjiq, qyvirdjiq*. — Qui a les cheveux crépus, قورجق صاچلو *qyvridjiq sātchlu*, t.

Crépuscule, s. m., qui précède le lever du soleil, شفق *chefaq*, pl. a. اشفاق *echfāq*. — La lumière ou lueur du —, شفق آیدنلغی *chafaq āïdinlyghy*. — Le temps du —, شفق وقتی *chafaq vaqty*. — Crépuscule qui suit le soleil couchant, ملس الظلام *meles ezzilām*, a.; اخشام آیدنلغی *akhchām āïdynlyghy*.

Cresson, s. m., plante, تره اوتی *tèrè oty*. — alénois, باغچه تره‌سی *bāghtchè tercci*, تره *tèrè*. — de fontaine, صو تره‌سی *sou tèrèci*, t.

Cressonnière, s. f., تره اوتی يری *tèrè oty ïery*, t.

Crête, s. f., excroissance charnue sur la tête des gallinacées - ابك ايبك - ايبيك *ibik*. — de coq, خروس ابكی *khoros ibigui*. — Double crête, چتال ابكی *tchatāl ibigui*. — Huppe sur la tête des oiseaux, des serpens, تاج *tādj*, صورغج *sorghoudj*, تل *tel*, t.; خروه *khyrvè*, a. — Pièce de fer élevée en forme de *crête* sur un habillement de tête, دپه‌لك *tepèlik*. — d'une montagne, دپه - تپه *tepè*, طاغ دپه‌سی *dāgh tepèci*. — Crête-de-Coq, s. f., plante, سلطان بوركی *soulthān beurki*, خروس ابكی *khoros ibigui*, t.

Crête, s. f., île, كرد *guirid* ou plus communément - كربد اطه‌سی جزیره‌سی *kirîd adhaci, djezirèci*.

Crêté, adj., ابكلو *ibiklu*, صورغجلو *sorghoudjlu*, تللو *tellu*, t.

Crêteler, v. n., cri de la poule, يمورطه‌ليان طاوغك سسی *ïoumourthalaïān thāvoughuñ seci*, t.

Cretonne, s. f., بر نوع كرپاس *bir nev'y kirpās*, t.

Creuser, v. a., caver, rendre creux, قازمق *qāzmaq, qāzimaq*, t.; حفر ا *hafr it*, تجويف ا *tedjvîf it*, a.-t. — Faire un creux, چقورلتمق *tchouqourlatmaq*. — Creuser dans une matière dure quelconque, اويمق *oïmaq*. — Creuser la terre, يرى قازمق *ïeri qāzmaq*. — un puits, بر قويى قازمق *bir qouïou qāzmaq*.

— Vider, بوشالتمق *bochāltmaq*. — Creuser jusque sous les fondemens, اساس بنایه قدر حفر ا *eçāci bināïè qadar hafr it*. — Au fig., approfondir une chose, تعمیق ا *ta'mîq it*, بر شیئک کنهنه وارمق *bir cheïñ kunhinè vārmaq*. — Se creuser la tête, باشنی یارمق *bāchini īārmaq*.

Creuset, s. m., پوتّه *poutè*, vulg. بوطه *boutha*, t.; بوتقه *boutaqa*, p.-a. — Passer au creuset et affiner, purifier, قال ا *qāl it*. — On dit au figuré : C'était un homme épuré au creuset de l'austérité et des mortifications, پوتّهٔ ریاضتدن قال اولمش بر آدم ایدی *poutèï riāzettè qāl olmich bir ādem idi*.

Creux, se, adj., qui a une cavité, قووق *qovouq*, ایچی بوش *itchi boch*, t.; مجوّف *mudjevvef*, اجوف *edjvef*, a. — Profond, دیرک *dirîñ*, عمیق *'amîq*. — Chemin —, چقور یول *tchouqour īol*. — Esprit creux, homme visionnaire, عقلی بوش بر آدم *'aqly boch bir ādem*. — Pensée creuse, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, a.

Creux, s. m., cavité, چقور *tchouqour*, دیرکلک *dirîñlik*, t.; جوف *djevf*, a. — Creux de la main, اوج ایچی *avoudj itchi*. — Creux de l'estomac, جوف صدر *djevfi sadr*. — d'un rocher, قیا قووغی - چقوری *qaïā qovoughy*, *tchoqouri*. — Moule pour imprimer ou mouler en relief, ایچی اویلمش قالب *itchi oïoulmich qāloub*.

Crevasse, s. f., یارق *īāryq*, یاروق *īārouq*, یاریلق *īārylyq*, چتلاق *tchatlāq*. — Il y a une crevasse à la muraille, دیواره بر چتلاق واردر *divārda bir tchatlāq vārdur*. — J'ai des crevasses aux mains, الده چتلاقلرم واردر *eldè tchatlāqlarum vārdur*. — Crevasses, maladie du cheval, آتک طرنق چتلاغی *ātuñ thyrnaq tchatlāghy*.

Crevasser, v. a., چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Se Crevasser, v. r., چتلامق *tchatlāmaq*, یارلمق *īārylmaq*, t.

Crêve-Coeur, s. m., کوکل قرقلغی *gueuñul qyrqlyghy*, t.; شدید انکسار قلب *chedîdi inkiçāri qalb*, a.-t.

Crevelle, s. f., بر نوع بالقچی قایغی *bir nev'y bālyqtchi qāïghy*, t.

Crevé, e, adj., چتلامش *tchatlāmich*, چتلاق *tchatlāq*, کبرمش *guebermich*, منشق *munchaqq*, t.

Crever, v. a., faire rompre, faire éclater avec effort, چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Crever un œil, بر کوزی چیقارمق *bir gueuzy tchyqārmaq*. — Cela vous crève les yeux, cela est sous vos yeux, اشته کوزک اوکنده دیکلو طورر *ichtè gueuzuñ eunuñdè dikilu dhourour*. — Percer, crever un abcès, چبانی دشمک *tchibāni dechemek*. — le cœur, affliger à l'excès, یارمق جکری *djè-*

gueri ïārmaq. — v. n., se rompre, چاتلمق *tchātlamaq*, پاتلمق *pātlamaq*, يارلمق *ïārilmaq*, تشقق ايلمك *techaqquq eïlèmek.* — Crever de rire, كولمكدن بوغلمق - *gulmekten boghoulmaq*, يايلمق *bāïlmaq.* — Mourir en parlant des animaux ou des gens méprisables, كبرمك *guebermek.*

Crevette, s. f., تكه *tekiè*, t.

Cri, s. m., voix haute et poussée avec effort, چاغرش *tchāghyrich*, باغرش *bāghyrich*, هايقرش *hāïqyrich*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; صيحت *saïhat*, نعره *na'rè*, ندا *nidā*, a. — Son de la voix, سس *ses*, صدا *sadā.* — Grand cri, صيحهٔ شديده *saïhaï chedidè.* — Jeter un grand cri, قتى آواز ويرمك *qaty âvāz vïrmek.* — Pousser des cris, غريو قوپرمق *ghyriv qoparmaq.* — Cris de joie, اوازهٔ سرور *avāzèï sourour.* — des animaux, حيوان سسى *haïvān sèci.* — La voix du crieur public, دلالك چاغرمه‌سى *tellāluñ tchāghyrmaci.* — Cris d'affliction, اكلدى *iñildy*, اكلش *iñlich*, t.; فرياد *feriād*, p.

Criailler, v. n. fam., باغرمق *bāghyrmaq*, چاغروب باغرمق *tchāghyrup baghyrmaq*, t.

Criaillerie, s. f., باغرمه *bāghyrma*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; جلبه *djelebè*, a.

Criailleur, se, s., باغرغان *bāghyrghan*, چاغرغان *tchāghyrghān*, شماتنه‌جى *chamātadji*, t.

Criant, e, adj., فرياد قوپاريجى *feriād qopārïdji*, t.; فرياد انكيز *feriād inguïz*, p.

Criard, e, adj., باغريجى *bāghyridji*, هايقاريجى *haïqāridji*, t.; صوّات *savvāt*, a. — dettes criardes, چنكانه - چفوت بورجلرى *tchinguiānè - tchifout bordjleri.*

Crible, s. m., قلبور *qalbour*, غلبور *ghalbour*, t.; غربال *ghyrbāl*, pl. a. غرابيل *gharābïl.*

Criblé, e, adj., قلبورلنمش *qalbourlanmich*, قلبوردن كچورلمش *qalbourden guetchurulmich*, t.; مغربل *moughyrbal*, a.

Cribler, v. a., nettoyer avec le crible, قلبورلمق *qalbourlamaq*, قلبوردن كچورمك *qalbourden guetchurmek*, t. — Percer comme un crible, دلك دلك ا *delik delik it.* — Cribler de blessures, كثرت جروح ايله قلبوره دوندرمك *kesreti djurouh ilè qalboura deundurmek.*

Cribleur, s. m., قلبورليجى *qalbourlaïdji*, t.

Cribleux, s. m., بورون كميكى *bouroun guèmigui*, t.

Criblier, s. m., قلبورجى *qalbourdji*, t.

Criblure, s. f., قلبور دوكنديسى - چورنتيسى *qalbour tukendyci, tchuruntyci*, t.

Cric, s. m., يوك قالدره‌جق تكرلكلو آلت *ïuk qāldiradjaq tekerliklu âlet*, t.

Cric-Crac, mot imitatif, چات

چات *tchāt tchāt*, چاتردی *tchātidy*, t. .

Criée, s. f., صاتیلق مالی دلاله ویرمه *sātylyq mali tellālè vírmè*. — Mettre une maison en criée, صاتیلق خانه‌یی دلاله ویرمك *sātylyq khānèï tellalè vírmek*.

Crier, v. a., jeter un ou des cris, باغرمق *bāghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, حایقرمق - هایقرمق *haïqarmaq*. — avec force, شدّتله چاغرمق *chiddetilè tchāghyrmaq*, تصرّخ ا *teçarroukh it*. — Il crie de toute sa force, وار قوّتیله تصرّخ ایدر *vār qouvvetilè teçarroukh ider*. — Faire crier, سسی چیقارتمق *seci tchyqārtmaq*. — Voy. Cri. — Rendre un son aigu par le frottement, چاتردامق *tchātyrdāmaq*. — La porte crie, قپویی چاتردار *qapouïi tchāturdār*. — Se plaindre hautement, اغلاشمق *aghlāchmaq*, تظلم ا *tezallum it*. — après quelqu'un, le réprimander à haute voix, آسکاره تعزیر ا *āchikiārè ta'zīr it*.

Crierie, s. f. fam., شماته *chamāta*, چاغریش *tchāghyrich*, t.; عربده *'arbedè*, a.

Crieur, se, s., celui qui crie, qui fait du bruit, چاغرجی *tchāghyrídji*, شماته‌جی *chamātadji*, t.; عربده‌جی *'arbededji*. — public, دلال *tellāl*, منادی *munādi*, نادی *nādi*, a. — de mosquée, مؤذن *muezzin*. — Crieur et vendeur des rues, سوقاقلرده کزن - چاغران *soqāqlarda guezen, tchāghyrān sātidji*.

Crime, s. m., صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, تهمت *teuhmet*, جرم *djurm*, pl. a. اجرام *edjrām*, a. — énorme, جرم عظیم *djurmi 'aẓīm*, جنایت جسیمه *djināïeti djècimè*. — inouï, ایشیدلمه‌مش قباحت *ichidilmemich qabāhat*. — Commettre un —, جنایت ا *djināïet it*, قباحت ایشلمك *qabāhat ichlemek*, ارتکاب جنایت ا *irtikiābi djināïet it*. — Crime, péché, کناه *gunāh*, p.-t.; ذنب *zenb*, pl. a. ذنوب *zunoub*.

Crimée, nom de province, قریم - قرم *qyrim*, قریم جزیره‌سی *qrim djèzirèci*.

Criminaliser, v. a., صوچلو ا *soutchlu it*, حقوق دعواسنی جنایت دعواسنه چویرمك *houqouq da'vācini djināïet davācinè tchevírmek*, a.-t.

Criminaliste, s. m., علم امور سیاسته آشنا - عارف *'ylmi oumouri siācetè āchinā, 'ārif*, a.-t.

Criminel, le, adj., qui est coupable d'un crime, صوچلو *soutchlu*, t.; تهمتلو *teuhmetlu*. — Contraire aux lois, حرام *harām*, ضدّ الشرایع *ziddus-cherā'y*. — Procès criminel, جرم وجنایته متعلق دعوا *djurm u djināïetè mute'allyq d'a'vā*.

Criminel, s. m., مجرم *mudjrim*, a.; حرامی *harāmi*, a.

Criminellement, adv., d'une

manière criminelle, جرم و جنایتله *djurm u djinâïet ilè*, حرام اولهرق *harâm olaraq*, a.-t.—En matière criminelle, موادّ سیاسته *mevâddi siâçettè*.

Crin, s. m., poil long et dur, اوزون قل *ouzoun qyl*, a.; یلی *ïeli*, t.; یله *ïelè*, عرفی *'urf*. — de cheval, آت یلهسی *ât qyli*, آت ییلکی *ât ïelèci*. — Matelas de crins, آت قیلیله طولمش مندر *ât qyl ilè dholmich minder*. — Se prendre aux crins, aux cheveux, بری بریله صاچلرندن طوتشمق *biri birilè sâtchlerinden thoutouchmaq*.

Crinière, s. f., یله *ïelè*, پرچم *pertchem*, t. — du lion, ارسلانك پرچمی *arslânuñ pertchèmi*.

Crique, s. f., petit port le long des côtes, لیمانجق *limândjiq*, کوچك لیمان *kutchuk limân*, t.

Criquet, s. m., petit cheval faible et de vil prix, بیاغی و کوچك آت *baïâghy vè kutchuk ât*.

Crise, s. f., effort de la nature, بحران *bouhrân*, a. — favorable, بحران نافع *bouhrâni nâfi'*. — mauvaise, بحران ردی *bouhrâni redïi*. — Jour de —, یوم بحران *ïevmi bouhrân*. — Le moment périlleux et décisif d'une affaire, بر مصلحتك بحرانی وقتی *bir maslahatuñ bouhrâni vaqy*.

Crispation, s. f., contraction, قورش *qyvrich*, قورلمه *qyvrilma*. — Action de se contracter, de se rétrécir, بوزلمه *beuzulmè*, t. — des nerfs, سکرلرك چکلمهسی *sinyrleruñ tchekilmèci*.

Crispé, e, adj., بوزلمش *buzulmich*, قورم *qyvrim*, بورشمش *bourouchmych*.

Crisper, v. n., قورمق *qyvirmaq*, بورشترمق *bourouchturmaq*, قورتهق *qyvirtmaq*, بوزمك *buzmek*. — Se Crisper, v. réfl., بوزلمك *beuzulmek*, قورلمق *qyvirilmaq*, t.; تقبّض ا *teqabbuz it*, a.-t.

Crisser, v. a., قجردامق *qydjirdâmaq*, چاترداماق *tchâtirdâmaq*, t.

Cristal ou Crystal, pl. Cristaux, بلّور *bullour*, بلور *bulour*, بلور طاشی *bulour thâchi*. — de roche, قیا بلوری *qaïâ bilouri*, a.-t.

Cristallin ou Crystallin, adj., بلوری *bullouri*, a. — Eaux cristallines, بلور کبی صاف و برّاق صولر *bulour guibi sâf u berraq soular*. — Humeur cristalline, خلط بلوری *khalathi bilourii*.

Cristallin ou Crystallin, s. m., humeur de l'œil. Voyez au mot Cristallin, humeur cristalline.

Cristallisation, s. f., انجماد *indjimâd*, a.; طوکمه *dhoñma*. — naturelle, انجماد طبیعی *indjimâdi thaby'i*. — artificielle, انجماد عملی *indjimâdi 'amèli*.

Cristalliser, v. a., بلور شکلنه دوندرمك ـ قویمق *bulour chekilinè deundurmek, qoïmaq*, طوندرمق *dhondurmaq*. — Se Cristalliser, v. réfl., بلور شکلنه دونمك ـ کیرمك *bulour chekilinè deunmek, guirmek*,

بلور صورتنی آلمق *bulour souretini âlmaq*, طوکمق *dhoñmaq*.

Cristallisé, e, adj., طوکمش *dhonmich*, t.; منجمد *mundjemed*. — Alun cristallisé, بلور صورتنی آلمش شاب *bulour souretini âlmich châb*.

Critérium, s. m., دلیل حقیقت *delîli haqyqat*, ایشت بیّنه *âïèti beïïenè*, a.

Crithe, s. m., ارپه جق *arpadjiq*. Voy. Orgeolet.

Criticable, adj. com., قنانه جق *qynânadjaq*, t.; ذم و تعییبه مستحق *zem u ta'ïibè mustahyqq*, a.-t.

Critique, s. f., art de juger d'un ouvrage d'esprit, فن تمییز و امتحان تألیفات *fenni temïiz ou imtihâni teelifât*, علم بحث *'ylmi bahs*. — Examen minutieux, تدقیق *tadqyq*, امعان نظر *im'âni nazar*, a. — Dissertation, discussion, بحث *bahs*, مباحثه *mubâhacè*. — Censure maligne, عیبلمه *'aïblama*, لوم *levm*, قدح *qadh*. — Disposition à trop censurer, طبع عیّاب *thab'i 'aïïâb*, حرفگیرلك *harfguírlik*.

Critique, s. m., تألیفلرك عیبلربنی ارایجی *teeliflerinuñ 'aïblerini arâïdji*, تدقیق و امعان صاحبی *tadqyq u im'ân sâhibi*, حرفگیر *'aïbguír*, عیبگیر *harfguír*. — Censeur, qui trouve à redire à tout, قنایجی *qynâïdji*, عیبجو *'aïbdjou*, قادح *qâdyh*, a.

Critique, adj. com., بحثی *bahsi*. — Circonstances critiques, اوقات بحرانی *evqâti bouhrâni*. — Le moment critique d'une affaire, بر مصلحتك وقت بحرانی *bir maslahatuñ vaqti bouhrâni*.

Critiquer, v. a., examiner un ouvrage, عیب بولمق قصور- *qousour, 'aïb boulmaq*, عیبلمق *aïblamaq*, قنامق *qynâmaq*. — Censurer, قدح- تعییب ا *qadh, ta'ïib it*. — Il critiquait la conduite et les actions de tout le monde, عامه نك افعال و حرکاتنی ذمّ و تعییب ایدرایدی *'ammènuñ ef'âl u harerekiâtini zemm u ta'ïib ider idi*.

Croassement, s. m., قرغه سسی *qargha seci*, t.

Croasser, v. n., قرغه کبی سس ویرمك- اوتمك *qargha guibi ses vîrmek, eutmek*, قرغه اوتمك *qargha eutmek*, t.

Croate, s. m., habitant de la Croatie, خروات *khyrvât*.

Croatie, n. de province, خروات مملکتی *khyrvât memleketi*.

Croc, s. m., قانجه *qândja*, t.; چنگل *tchenguel*, قلاب *qoullâb*, a. — Attirer avec le croc, قلاب طاقوب چکمك *qoullâb thâqoup tchekmek*. — Croc de batelier, قایقچی قانجه سی *qâïqtchî qândjaci*. — Pendre au —, چنگله آصمق *tchenguelè âsmaq*. — Voy. pour le sens fig. Abandonner, Quitter. — Croc en jambe, صارمه *sârma*, ایاق چلمه *aïâq tchelmè*. — Donner un —, دیز ایاقلر اراسنه سوکوب دوشورمك *diz aïâqlar arâcinè seukup duchurmek*. — Croc, grosse dent d'animal. Voy. Crochet.

Croche, adj. com., اکری *egri*, t. Voyez Crochu.

Crochet, s. m., petit croc, اوفاق چنگل *oufāq tchenguel*, چنگل *tchenguel*, t. — à pendre la viande, اتْ اصلهجق چنگل *et aciladjaq tchenguiel*. — Instrument de chirurgie, جرّاح چنگلی *djerrāhtchenguieli*. — Dents aiguës et perçantes de quelques animaux, آزودیشی *āzou dichi*. — de porte-faix, سپر *semer* ou حمّال سمری *hammāl semeri*. — de serrurier, قارغه بورنی *qārgha bournou*. — Crochets, en t. d'imprimerie, علامت وصل *'alāmeti vasl*.

Crocheter, v. a., une porte, بر قپو کلیدینی چنگل ـ قارغه بورنی ایله اچمق *bir qapou kelidini tchenguel, qargha bournou ilè âtchmaq*, t.

Crocheteur, se, s., حمّال *hammāl*, a.

Crochu, e, adj., اکری *egri*, چنگللو *tchenguellu*, t. — Doigt —, اکری پرمق *egri parmaq*, t. — Bâton crochu pour ramasser le djerid, اوق چوکنی *oq tchevkeni*.

Crocodile, s. m., تمساح *timsāh*, a., ou تمساح بالغی *timsāh bālyghy*, a.-t.

Crocus, s. m., safran, t. de botanique, زعفران *za'ferān*, a.

Croire, v. a., estimer une chose véritable, انانمق *inānmaq*, t.; اعتقاد ا *'ytiqād it*, a.-t. — Avoir foi, confiance, اعتماد ا *'ytimād it*. — Je vous crois, سزه اعتماد ایدرم *sizè 'ytimād iderum*. — en Dieu, ایمان کتورمک *imān gueturmek*. — Croyez que, اعتقاد ایله که *'ytiqād eïlè ki*. — Estimer, penser, صانمق ظنّ ا *sānmaq, zann it*. — Je ne crois pas, j'ai peine à croire, دکمهده *dèïmèdè*. — Je ne puis croire à cela, بوکا اعتقاد ایدهمیورم *bouñā 'ytiqād idemèïeurum*. — Se croire plus que les autres, کندوسن سائرلردن زیاده طوتمق *guenducin sāïrlerden ziādè thoutmaq*. — Ne pas croire, انانمق *inānmamaq*.

Croisade, s. f., جهاد *djihād*, غزا *ghazā*, محالفة للجهاد *mouhāleſet lildjehād*.

Croisé, s. m., celui qui combat les infidèles, مجاهد *mudjāhid*, a. — Les croisés chrétiens, اصحاب صلب *ashābi salb*.

Croisé, e, adj., حاچ شکلنده چاتشمش *hātch cheklindè tchātichmich*.

Croisée, s. f., ouverture dans un mur, پنجره *pendjèrè*, t.

Croisement, s. m., حاچ شکلنده چاتشمه *hātch cheklindè tchātichma*, t.

Croiser, v. a., disposer en croix, حاچ شکلنه قومق *hātch cheklinè qomaq*. — les bras, قوللری حاچ واری طوتمق *qolleri hātchvāri thoutmaq*. — Rester les bras croisés, à rien faire, ال باغلواولهرق طورمق *el bāghlu olaraq dhourmaq*. — les jambes, بجاقلری حاچ شکلنه قومق *bādjāqlari hātch cheklinè qomaq*. — Traverser un chemin, یولی آرقوری کچمک *ïoly ârqouri kesmek, guetchmek*. — Tordre légèrement les fils, اپلکی خفیفجه اکرمک

ipligui khaſífdjè eguirmek. — Se croiser, se couper transversalement, آرقوربدن چاتشمق *ārqouryden tchātichmaq.* — Se croiser en parlant des lignes, etc., تقاطع ا *teqāthy' it.* — Ne pas se rencontrer en chemin, یولده بربرینی راست کلمك *ïolda bir birini rāst guelmemek.* — quelqu'un, le traverser dans ses desseins, مخالفت ـ منع ا *moukhālefet, men' it,* اوکنی کسمك *euñiny kesmek.* — Rayer avec la plume, چزمك *tchizmek.* — Croiser la baïonnette, سکو داورانمق *sunu dāvrānmaq.* — Croiser, v. n., faire une croisière, بکلیك کمیسی بر محل معیّنده طولاشوب قوله کزمك *beïlik guèmici bir mahalli mou'aïiendè dholāchup qola guezmek.*

Croisette, s. f., plante, حشیشة الصلیب *hachichet ussalīb,* a.

Croiseur, s. m., طولاشوب قوله کزن کمی قپودانی *dholāchup qola guezen guemi qapoudāni,* t.

Croisière, s. f., action de croiser en montant des vaisseaux, سفاین حربك طولاشوب قوله کزملری *sefāïni harbuñ dholachup qola guezmèleri.* — Endroit où ils croisent, کمیلرك طولاشوب قوله کزدکلری یر *guemíleruñ dholāchup qola guezdikleri ïer,* t.

Croissance, s. f., بیومه *buïumè,* آرتمه *ártma,* t.; نشو *nechuu,* نمو *nemv,* نشوو نما *nechvu numā,* a. — Prendre de la croissance, نشوو نما بولمق *nechvu numā boulmaq.*

Croissant, s. m., figure de la nouvelle lune, یکی آی *ïñi āï,* t.; هلال *hilāl,* pl. اهلة *ahillet.* — *Hilāl* désigne aussi le croissant en métal qui surmonte quelquefois les drapeaux. — Instrument de jardinage, باغچوان دهره‌سی دهره *dehrè, baghtchevān dehrèci.*

Croissant, e, adj., qui croît, ارتیجی متزاید *artídji,* t.; *mutezāïd,* a.

Croît, s. m., حیوانلرك ارتمه‌سی ـ چوغلمه‌سی *haïvānlarun artmaci, tchoghalmaci,* t.

Croître, v. n., devenir plus grand, بیومك بیوکلنمك *buïumek, buïuklenmek,* t. — Augmenter, multiplier, ارتمق چوغلمق *artmaq, tchoghalmaq,* ازدیاد ـ ترقی بولمق *izdiād, tereqqy boulmaq,* نشوو نما بولمق *nechva numā boulmaq,* a.-t. — Être produit, pousser (plante), بتمك اوت بتمك *bitmek, ot bitmek,* نابت او نبت ا *nābit ol, nebt it,* حاصل او *hācyl ol.* — Cru, e, adj., ارتمش *artmich,* چوغلمش *tchoghalmich,* بتمش *bitmich.*

Croix, s. f., instrument de supplice, حاچ *hātch,* خاج *khādj,* t.; صلیب *salīb,* صلب *salb,* a. — *Hātch* se dit aussi de la figure ou de la représentation de la croix. — Au fig., malheur, بلا *belā,* محنت *mihnet.* — Signe de croix, خاج نشانی *khādj nichāni,* استاوروس *istāvros.* — Faire le signe de croix, ـ خاج استاوروس ا *khādj, istāvros it.* — Mettre en croix, خاجلمق *khādjlamaq,* صلب ا *salb it.* — Croix, décoration, نشان *nichān.*

Croix-de-Jérusalem, s. f., plante, خاج چچکی *khādj tchitche-*

gui, t.; زهرت الصليب *zehret ussalîb*, a.

Crone, s. m., machine qui sert à enlever les marchandises des vaisseaux, كميلردن يوك قالدره جق آلت *guemilerden ïuk qālduradjaq âlet*.

Cronstadt, nom de ville, port de Russie, قرونستاد ليمانى *qronstād limāni*. — ville de Transylvanie, براشو *brāchov*.

Croquant, s. m., زبدى *zibidi*, t.; نابكار *nābekiār*, p.

Croquant, e, adj., qui croque, ديشده چاتردیجی *dichdè tchātirdidji*, t.

Croque-au-Sel (Manger à la), s. f., فقط توز ايله يمك *fuqath touz ilè ïemek*, t.

Croquer, v. a., manger des choses qui croquent, چاترچاتر يمك *tchātur tchātur ïemek*. — Manger goulûment, اچ كوزلولكله يمك *âtch gueuzluliguilè ïemek*. — Croquer, v. n., faire du bruit sous la dent, ديشده چاترداماق *dichdè tchāturdāmaq*, t.

Croquet, s. m., كورك *guevrek*, t.

Croquignole, s. f., chiquenaude, فسكه *fiskè*. — pâtisserie croquante, بر نوع كورك *bir nev'y guevrek*, t.

Croquignoler, v. a. (peu usité), فسكه اورمق *fiskè ourmaq*, t.

Croquis, s. m., كرنامه *kernāmè*, نيرنك *nïrenk*, p.

Crosse, s, f., bâton pastoral, پسقپوس دكنكى - عصاسى *piscopos deïnègui*, *açāci*, t. — de fusil, تفنك قونداغى *tufenk qondāghy*. — bâton courbé par le bout, چوكن *tchevken*, t.

Crossé, e, adj., دكنك صاحبى *deïnek sāhybi*, t.

Crosser, v. a., چوكن ايله سورمك - ايلتمك *tchevken ilè surmek*, *iletmek*. — Se crosser, دوكشمك *deuïuchmek*, vulg. *deuvuchmek*, t.

Crossette, s. f., branche de vigne taillée, كسك اصمه دالى *kecik asma dāli*, t.

Crosseur, s. m., چوكن ايله ايلديجى *tchevken ilè iledidji*, t.

Crotaphite, adj. des deux genres et s., عضلة الصدغ *'azalet ussoudgh*, a.

Crotte, s. f., boue, چامور *tchāmour*, سوقاق چاموری *soqāq tchāmouri*, t. — Les rues sont pleines de crotte, سوقاقلر طولو چامور در *soqāqlar dholou tchāmour dur*. — Fiente de certains animaux, - قيغ *qygh*. — de brebis, قيون قغى *qoïoun qyghy*.

Crotter, v. v., چامورلمق *tchāmourlamaq*, چامورلتمق *tchāmourlatmaq*, چاموره بولاشترمق *tchāmoura boulāchturmaq*. — Se Crotter, v. réfl., چاموره بولاشمق *tchāmoura boulāchmaq*, t. — Crotté, چاموره بولاشمش *tchāmoura boulāchmich*.

Crottin, s. m., تزك *tezek*, كوبره *gubrè*, t.

Croulant, e, adj., يقلان *ïqylān*, چوكن *tchevken*, t.; ساقط *sāqyth*, a.

Croulement, s. m., يقلمه *ïqyl-*

ma, چوکمه *tcheukmè*, دوکلمه *deukulmè*, t.; انهدام *inhidām*, a.

Crouler, v. n., يقلمق *īqylmaq*, دوکلمك *deukulmek*, چوکمك *tcheukmek*, t.; انهدام بولمق *inhidām boulmaq*, a.-t.

Croulier, ère, adj., آقوب *āqup dukulur*, t.

Croup, s. m., terme de médecine, كوچك چوجقلره مخصوص مرض *kutchuk tchodjouklerè makhsous maraz*, t.

Croupade, s. f., آت سكمه‌سی *āt seïmèci*, آتك صچرايوب اتلشی *ātuñ sytchrāïup atilichi*, t.

Croupe, s. f., صاغری - صغری *sāghry*, t.; كفل *kefel*, pl. a. اكفال *ekfāl*. — Belle —, دلبر صاغری *dilber saghri*. — Monter en croupe, آتلونك اكسه‌سنه بنمك *ātlunuñ eñsècinè binmek*. — Faire monter ou mettre en croupe, آتك اكسه‌سنه بندرمك *ātuñ ensecinè bindurmek*. — de montagne, طاغ دپه‌سی *dhāgh tepèci*, طاغك باشی *dhāghuñ bāchi*, t.; فرق الجبل *farq ul-djebel*, a.

Croupé, e, adj., كفللو *kefellu*, a.-t.

Croupier, s. m., قمارباز اورتاغی *qoumārbāz ortāghi*, t.

Croupière, s. f., قوسقون *qousqoun*, قوسغون *qousghoun*, t.

Croupion, s. m., قويرق ديبی - صوقمی *qouïourouq dibi, soqoumi*, t.; قطن *qathan*. — des oiseaux, قوشك قويرق ديبی *qouchuñ qouïourouq dibi*, t.; زمكی *zimmekkia*, a.

Croupir, v. n., se corrompre en parlant du liquide en repos, چوريمك *tchurumek*, طورغنلقدن چوريمك *dhourghounlyqten tchurumek*, t.; تعفن ا *te'affun it*. — Plus particulièrement de l'eau, راكد او *rākid ol*. — Croupir dans la malpropreté, مردارلق ايچنده چوريمك *mourdārlyq itchindè tchurumek*. — Au fig., demeurer long-temps dans un endroit, بر مكانده چوق اوتورمق *bir mekiāndè tchoq otourmaq*.

Croupissant, e, adj., چوروك *tchuruk*, t. — Eaux croupissantes, مياه معفونه *miāhi ma'founè*, a.

Croustille, s. f., اتمك قبوغجغز *etmek qaboudjighaz*, t.

Croustilleux, se, adj., شوخ *choukh*, پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

Croute, s. f., partie extérieure du pain, اتمك قبوغی *etmek qaboughy*. — Tout ce qui s'attache et se durcit sur une chose, قبوق *qabouq*, t.; قشر *qychr*, a.

Croutelette, s. f., petite croûte. Voy. Croustille.

Crouton, s. m., اكمك قبوغی اوجی *ekmek qaboughy oudjou*, t.

Croyable, adj. com., انانله‌جق *inānileadjaq*, اعتماد اولنه‌جق *i'timād olounadjaq*. — Cela est —, شايسته اعتماد در *chāïestèï i'timād-dur*.

Croyance, s. f., اينانمه *inānma*, t.; اعتقاد *i'tiqād*, a. — en fait de religion, foi, ايمان *imān*, عقيدة *'aqydet*, a.

Croyant, e, s. دينه اينانيجی *dinè inānidji*, اهل ايمان *ehli imān*, مؤمن *moumin*, pl. a. مؤمنين *mouminīn* (ces derniers mots ne se

disent guère que des mahométans).

Cru, s. m.. terroir où croît quelque chose, محصول چیقان یر *mahsoul tchyqān ïer.* — Produits, یر محصولی *ïer mahsouli.* — Ces fruits sont de mon cru, بو میوه لر باغچه مك محصولاتندندر *bou meïvèler baghtchèmuñ mahsoulatindendur.*

Cru, e, adj., qui n'est pas cuit, چیغ ـ چیك *tchig*, پشمامش *pichmemich*, t. — Viande crue, چیك ات *tchig et.* — Non apprêté, écru, خام *khām.* — Soie crue, خام ابیك *khām ipek.* — Difficile à digérer, هضمی كوچ *hazmi gutch*, سكمه سی كوچ *siñmèci gutch.* — Parole crue, dure, چیك خام كلام *tchig khām kelām.* — A cru, sur la peau nue, چیلاق *tchyplāq.*

Cruauté, s. f., inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsyzlik*, a.-t.; كوكل قاتیلغی یاوزلق *ïāvouzlyq, gueuñul qātylighy*, t.; قسوت قلب *qasvèti qalb.* — Acte de cruauté, سرتلك اذیت *sertlik, eziïet.* — d'une maîtresse, جفا *djefā*, a.

Cruche, s. f., دستی *desty, testy.* — Grande —, ایری دستی *iri testi.* — Petite —, اوفاق دستی *oufāq testi.* — d'huile, de miel, یاغ ـ بال دبه سی *īāgh, bāl debbèci*, t. — Fam. et au fig., personne stupide, بودالا *boudāla.*

Cruchée, s. f., بر دستی طولوسی *bir testi dholouçou*, بر دستیلك *bir testilik*, t.

Cruchon, s. m., دستیجك *testidjik*, t.

Crucial, e, adj., خاجواری *khādjvāri*, خاج شكلنده *khādj cheklindè*, t.

Crucifiement, s. m., خاجلمه *khādjlama*, t.

Crucifier, v. a., خاجلمق *khādjlamaq*, t.; خاجه ـ صلیبه قومق ـ كرمك *khādja, salïbè qomaq, guermek*, a.-t.; صلب ـ تصلیب ا چارمیخ ا *salb, teslïb it, tchār mïkh it.*

Crucifix, s. m., خاج *khādj*, t.; صلیب *sālïb*, a.; خاج شكلی *khādj chèkèli.*

Cruciforme, adj., خاج شكللی *khādj chikellu*, p.-t.

Crudité, s. f., چیكلك *tchiglik*, t.; خاملق *khāmlyq*, p.-t.; خامی *khāmi*, p. — Indigestion, humeurs crues de l'estomac, وخامت *vekhāmet.* — Mauvaise qualité des humeurs, خلطلرك خاملغی *khalatleruñ khāmlighy.* — Au fig., discours durs, خام سوز *khām seuz, kelimāti bāridè.* كلمات باروده

Crue, s. f., augmentation, آرتمه *ártma*, t. — des eaux, صویك قبارمه سی ـ طاشمه سی *souïuñ qabārmaci, thāchmaci.* — du Nil, نیلك طاشقنلغی ـ طغیانی *nïluñ thachqynlyghy, thoughiāni.* — Croissance, بیومه *buïumè.*

Cruel, le, adj., impitoyable, مرحمتسز *merhametsyz*, a.-t.; بی شفقت *bi chafqat*, a. — dur, طاش یورکلی *thāch ïureklu.* — tyran, ظالم *zālim*, a. — méchant, یاوز *ïāvouz*, یمان *ïimān*, t. — For-

tune cruelle, destin cruel, بخت ستمكار *bakhti sitemkiār*. — amer, آجی *ādji*. — Dur, pénible, نفسه كران كلور *nefsė guirān guelur*. — Insupportable, طاقت كتورلمز *thāqat gueturilmez*. — Douloureux, اغردیجی *aghyrdidji*, وجیع *vedji'*.

Cruellement, adv., مرحمتسزلكله *merhametsizliguilė*, a.-t.; بی محابی *bimehāba*, a.-p.; ظالمانه *zālimānė*, a.-p.; ظلم ایله *zoulm ilė*.

Crument, adv., سرتلكله *sertliguilė*, t.; خشونتله *khouchounetilė*, a.-t.

Crural, e, adj., (muscle), عضلهٔ فخذیه *azalėi fakhyziiė*. — Artère —, شریان الفخذ *cherīān il-fakhyz*, a.

Crustacé, e, adj., قبوقلی *qabouqly*, t.; ذو قشر *zou qychr*, a.

Crypte, s. f., كليسا التنده اولان مزار *kelisa altindė olān mezār*, t.

Cryptographie, s. f., حروف معهوده یازیسی *houroufi ma'houdė īāzouci*, a.-t.

Cryptonyme, adj. et s., مخفی الاسم *makhfi ul-ism*, a.

Crystal. Voy. Cristal et ses dérivés.

Cubature, s. f., تعكيب *ta'kib*, a.

Cube, adj. com., cubique, مكعّب *muka'ab*, كعبیّ *ka'abii*, a.

Cube, s. m., solide, كعب *ka'ab*, a. — Pic (mesure) cube, ذراع مكعّب *zirā'i muka'ab*.

Cubèbe, s. f., plante, كبابت *kubābet*, a.

Cubique, adj. com., مكعّب *muka'ab*, كعبیّ *ka'abii*. — Figure —, شكل مكعّب *chekli muka'ab*.

Cubital, s. m., درسك يصديغی *dirsek īastyghy*, t.

Cubitus, s. m., os, زند اسفل *zendi esfel*, a.; بيلك كميكی *bilek guemigui*, t.

Cuboïde, s. m., طپوق كميكی *thopouq guemigui*, t.; ايچ طپوق *itch thopouq*, t.; كعب انسی *k'abi ensi*, a.; عظم الكعب *'azm ul-k'ab*, a.

Cucubale, s. f., plante, حشيشة القبال *hachîchet ul-qabāl*, a.

Cucurbitacé, e, adj., plante, قباق قسمندن نبات *qabāq qysminden nebāt*, t.

Cucurbitains, s. m., vers, حبّ القرع *habb ul-qar'*.

Cucurbite, s. f., مقطرشيشه‌سی *mouqatthyr chîchèci*, — قابی *qābi*, a.-t.

Cueillette, s. f., récolte annuelle des fruits, ديويشرم *divîchirim*, ديوشرمه *divchirmė*, t.; محصول *mahsoul*, a.; محصول سنويسی *mahsouli senèvici*. — Collecte pour les pauvres, جمع صدقات *djemi' sadaqāt*, a.; اقچه ديوشرمه‌سی *aqtchè divchirmèci*, t.

Cueillir, v. a., دوشرمك *devchirmek*, قوپرمق *qoparmaq*. — des fleurs, چچكلری دوشرمك —, اقتطاف *tchitchekleri devchirmek*, *yqtitāf it*, اجتنای ازهارا *idjtināī ezhār it*. — des lauriers, acquérir de la gloire, سفر اتناسنده كسب شان وشهرت ايت *sefer esnācindė kesbi chān u cheuhret it*.

Cueilloir, s. m., ميوه سپدی *mėivė sepedi*, t.

Cuiller ou Cuillère, s. f., قاشق *qāchyq*. — d'argent, كومش قاشق *gumuch qāchyq*. — à pot, كپچه *keptchè*, t.

Cuillerée, s. f., قاشق طولوسی *qāchyq dholouci*, t.

Cuir, s. m., peau d'animal, دری *deri*, t.; جلد *djild*, pl. a. جلود *djuloud*. — Peau préparée, كون *gueun*. — Maroquin, سختیان *sakhtiān*. — Cru ou non préparé, دباغت *debāghat*. اولنمامش دری *oulounmāmich deri*. — de chèvre passée au tan, كوسله *keucelè*. — Cuir préparé à la manière dont on prépare celui de cerf ou d'élan, گودری *guderi*. — de bœuf, صغر كونی *syghyr gueuni*. — de vache ou de Russie, تلاتین *talātin*. — Cuir à rasoir, قایش *qāïch*, اوسترا قایشی *oustourā qāïchi*.

Cuirasse, s. f., جبه *djebè*, كوكس *gueugus djebèci*, t.; زره *zirh*, جوشن *djevchen*, p.

Cuirassé, e, adj., جبه‌لو *djebèlu*, جوشنلو *djevchenlu*, زرهلو *zirhlu*, p.-t.

Cuirasser, v. a., جبه كيدرمك *djebè guèïdurmek*. — Se cuirasser, جبه كيمك *djèbè gueïmek*, a.-t.

Cuirassier, s. m., cavalier armé de cuirasse, جبه‌لو نفری *djebelu neferi*, جبه‌لو سواری *djebèlu souvāri*, a.-p.-t.

Cuire, v. a., پشورمك *pichurmek*, t.; طبخ ا *thabkh it*, a.-t. — le pain, اتمك پشورمك *etmek pichurmek*. — la brique, طوغله ياقمق *thoughla ïāqmaq*. — Se dit aussi des fruits que le soleil mûrit, پشورمك *pichurmek*, انضاج ا *inzādj it*. — Cuire, v. n., پشمك *pichmek*. — Se cuire, پشورلمك *pichurilmek*, طبخ اولنمق *thabkh olounmaq*. — Parvenir à maturité (les fruits), نضج بولمق *nazdj boulmaq*. — Causer une douleur âpre et aiguë, ياقمق *ïāqmaq*, ياغمق *ïānmaq*, اغرمق *aghyrmaq*. — Les yeux me cuisent comme du feu, كوزلرم آتش كبی يانار *gueuzlerum âtech guibi ïānār*.

Cuisant, e, adj., ياقيجی *ïāqydji*, اغرديجی *aghyrdidji*, t.; محرق *mouharryq*, موجع *moudji'*, a. — En parlant des peines d'esprit, جان ياقيجی *djān ïāqydji*. — Soucis cuisans, هموم جگرسوز *houmoumi djeguersouz*.

Cuisine, s. f., lieu où l'on apprête les mets, مطبخ *mathbakh*, a.; آش خانه *âch khānè*. — L'art de la cuisine, آشجيلق *âchdjilyq*, آشجيلق صنعتی *âchdjilyq sana'aty*, طباخت *thybākhat*. — Faire la —, apprêter à manger, آشجيلق ا *âchdjilyq it*. — Bonne cuisine, bonne chère, كوزل يمك *guzel ïemek*. — Mauvaise —, طعام خسيس *th'āmi khacīs*. — Batterie de —, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi*.

Cuisiner, v. n., يمك پشورمك *ïemek pichurmek*, t.; طبخ طعام ا *thabkhy th'ām it*, a.-t.; آشجيلق ا *âchdjilyq it*.

Cuisinier, s. آشجی *âchdji*, t.; طباخ *thabbâkh*, a. — premier ou chef, آشجی باشی *âchdji bâchi*. — Cuisinière, femme qui fait la cuisine, اشجی قری *âchdji qary*. — Ustensile pour rôtir les viandes, تاوه *tâva*.

Cuissart, s. m., زره‌لو شالوار *zirihlu châlvâr*, t.

Cuisse, s. f., بود *boud*, اویلق *ouïlouq*, t.; فخذ *fakhyz*, *fakhz*, pl. a. افخاذ *afkhâz*. — de noix, جوز دیشی *djeviz dichi*.

Cuisson, s. f., action de cuire, پشورمه *pichurmè*, پشمه *pichmè*, پشیش *pichîch*, پشورش *pichurich*, t.; طبخ *tabkh*, طبخیت *thabkhîiet*, a. — Douleur, اغری *aghry*, صزی *syzy*, یانقلق *ïânyqlyq*.

Cuissot, s. m., آوبودی *âv boudi*, گیک بودی *gueïk boudi*, t.

Cuistre, s. m., valet de collége, مکتب خذمتکاری *mekteb khyzmetkiâri*. — Pédant. Voy. ce mot.

Cuit, e, adj., پشمش *pichmich*, پشورلمش *pichurilmich*, t.; مطبوخ *mathboukh*, a.; پخته *poukhtè*, p.

Cuite, s. m., cuisson des briques, du plâtre, de la chaux, du verre, etc., پشمه *pichmè*, t.; طبخ *thabkh*, a. — Première —, ایلک پشمه *ilk pichmè*. — Seconde —, ایکنجی پشمه *ikindji pichmè*.

Cuivre, s. m., باقر - بقر *bâqyr*, t.; نحاس *nahâs*. — jaune, پرنج *pirindj*.

Cuivré, e, adj., باقر رنکی *bâqyr rengui*, t.; اصفر *asfar*, a.

Cul, s. m., derrière, کوت *gueut*, اوتوراق *otourâq*, اوتوراق یری *otourâq ïeri*, قیچ *qytch*, t.; دبر *dubur*, a. — S'asseoir sur son —, قیچی اوزرنده اوتورمق *qytchi uzerindè otourmaq*. — Anus, کوت دلیکی *gueut deligui*, بزوک *beuzuk*. — Fond d'un vase, دیب *dîb*, برداغك دیبی *bardâghuñ dîbi*. — Mettre un tonneau sur son —, باشی اشاغی چویرمك *bâchi achâghy tchevîrmek*. — Être à —, حالی فنا او *hâli fenâ ol*.

Cul-de-Jatte, s. m., perclus, کوتوم *keuturum*, t.

Cul-de-Sac, s. m., on dit mieux aujourd'hui Impasse, چیقمازسوقاق *tchyqmâz soqâq*, t.

Culasse, s. f., de canon, طوب قوبروغی *thop qoubroughou*. — de fusil, تفنك قوبروغی *tufenk qoubroughou*, t.

Culbute, s. f., saut fait cul par dessus tête, تقله *taqla*, t. — Faire la culbute, تقله قلمق *taqla qylmaq*. — Chûte, دوشش *duchuch*.

Culbuter, v. a., renverser le cul par dessus la tête, یقمق *ïqmaq*, الت اوست ایت *alt ust it*, باش اشاغی یقمق *bâch achâghy ïqmaq*, t. — Ruiner, خراب ایت *kharâb it*, a.-t. — Culbuter, v. n., tomber, دوشمك مضمحل اول *mouzmahil ol*, a.-t.

Culbutis, s. m., یقنتی کومه‌سی *ïqynty kumèci*, t.

Culée, s. f., masse de pierres pour soutenir la poussée d'un pont, کپری کمری دایاندران طاش

يغنى *keupru kemeri daïāndurān thāch ïghyni*, t.

Culier, s. m. Voy. Rectum.

Culot, s. m., dernier né, اك صكره طوغان *eñ soñra dhoghān*. — Oiseau, صوك چيقان قوش *soñ tchiqān qouch*. — Le plus jeune, اك كوچكى *eñ kutchugui*. — Le dernier venu dans un corps, اك صكره غى كلان *eñ soñragui guelen*. — Partie métallique restée au fond d'un creuset, پوته ديبنده قلان *pota dibindè qalān ma'dèn*.

Culotte, s. f., courte, sorte de caleçon, طون *dhoñ*. — à l'usage des Turcs, شلوار *chalvār*, چاقشر *tchāqchir*. — Sorte de pantalon boutonné sur les mollets, پوطر *pothour*, t. Voy. Pantalon.

Culte, s. m., عبادت *'ybādet*, a.; طاپنش *thāpinich*, t.; پرستش *peristich*, p. — divin, عبادت الله *'ybādet oullah*. — religieux, طاعت دينيه *thā'ati dïnïïè*, a.

Cultivable, adj. com., سورلور *suruleur*, t.; زراعته صالح *zyrā'atè sālyh*, زراعتى ممكن *zyrā'ati mumkin*, a.-t.

Cultivateur, s. m., اكينجى *ekíndji*, t.; اهل زراعت *ehli zirā'at*, a.

Cultiver, v. a., la terre, يرى سورمك *ïeri surmek*, نطس ا *nadhas it*, زراعت ا *zirā'at it*, a.-t. — des plantes, اوتلرى ـ نباتاتى كوزتمك *otlari, nebātāti gueuzetmek*. — les sciences, les arts, كسب علوم و فنونه چالشمق *kesbi 'ouloumu funounè tchālichmaq*. — la science, علمك تحصيلنه سعى ا *'ylmuñ tahsílinè sa'ï it*. — l'esprit, la mémoire, ذهنى و قوتى تربيه ا *terbïè it*, حافظه‌يى تربيه ا *zehni vè qouvveti hāfizaï terbïè it*. — l'amitié, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ry'āïet it*, دوستلشمق *dostlachmaq*. — Pays cultivé, معمور يير *ma'mour ïer*.

Culture, s. f., de la terre, زراعت *zyrā'at*, حراثت *harācet*. — d'esprit, ذهنك تربيه‌سى *zihnuñ terbïèci*, a.-t.

Cumin, s. m., كمون *kemmoun*, كمنون *kimnoun*, a.

Cumulatif, ive, adj., يغين يغين *ïïghyn ïïghyn*, t.; متراكم *mutèrākim*.

Cumulativement, adv., دورقله *dourouqilè*, بركلنه‌رك *birikliènerek*, انضمام ايله *inzimām ilè*, وجه ضميمه اوزره *vedjhi zamïmè uzrè*.

Cumuler, v. a., بركدرمك *birikturmek*, دورقلمق *dourouqlamaq*, جمع ا *djem' it*, ضمّ ا *zamm it*, a.

Cupide, adj. com., avide, حرصلو *hyrslu*, ارزولو *arzoulu*, t.; طمعكار *thama'kiār*, a.-p.; حريص *harïs*, a.

Cupidité, s. f., حرص *hyrs*, طمع *thama'*, a.; طمعكارلق *thama'kiārlyq*, p.-a.-t.

Cupidon, s. m., l'Amour, عشق *'ychq*, a.

Curable, adj., اوكلور *oñoulour*, t.; شفا بولور *chifā boulour*, a.

Curage, s. m., آيرتلمه *āïrtlama*, آيتلمه *āïtlama*, t.

Curatelle, s. f., وكالة *vèkiālet*, — d'un legs, ولاية *vilāïet*, a.

CURATEUR, TRICE, s., وكيل *vèkîl*, وصى *vaci*, ولّى *velii*. — d'un legs, متولّى وقف *mutevellii vaqf*, a.

CURATIF, IVE, adj., شفا ويريجى *chifā vîrîdji*, شفالو *chifālu*, a.-t.

CURATION, s. f., مداوات *mudāvāt*, مداوا *mudāvā*, a.; تيمار *tîmār*, معالجة *mou'āledjet*, a.

CURCUMA, s. f., safran, كركم *kurkum*, a.; هندستان زعفرانى *hindistān za'ferāni*.

CURE, s. f., traitement pour guérir, خسته‌يه باقمه *khastaïè bāqma*, تيمار *timār*, مداوات *mudāvāt*, تداوى *tedāvi*, تدبير *tedbîr*. — Bénéfice, fonction de curé, محلّه اماملغى *mahallè imāmlyghy*, خوريّة *khourïet*, a. — Souci, غايله *ghāïlè*, pl. a. غوايل *ghavāïl*.

CURÉ, s. m., محلّه امامى *mahallè imāmi*, a.-t.

CURE-DENT, s. m., خلال *khylāl*, t.

CURE-OREILLE, s. m., قولاق آيرتليه‌جق خلال *qoulāq āïrtlaïadjaq khylāl*, خلال *khylāl*, t.

CURE ou CURR, fl. d'Asie, كرّ *kurr*, a.

CURÉE, s. f., butin, يغما *ïaghmā*, t.; غنيمة *ghanîmet*. — Morceaux d'une bête donnés aux chiens, تازى پايى *tāzi pāïi*.

CURER, v. a., آيرتلمق *āïrtlamaq*, تميزلمك *tèmîzlèmek*. — un puits, قويويى آيرتلمق *qouïouï āïrtlamaq*. — Se curer les dents, ديشلرى خلاللمق ـ آيرتلمق *dichlèri khylāllamaq*, *āïrtlamaq*. — les oreilles, قولاق آيرتلمق *qoulāq āïrtlamaq*, t.

CUREUR, s. m., de puits, قويو آيرتلايجى *qoïou āïrtlaïdji*.

CURIAL, E, adj., محلّه اماملغه دائر *mahallè imāmlygha dāïr*, a.-t.; خورى *khourïi*, a.

CURIEUSEMENT, adv., soigneusement, دقتله *dyqqatilè*, اهتماملوجه *ihtimāmludjè*, a.-t.; بالتحرّى *bittèharri*, a. — Observer —, بالتحرّى دقت ا *bitteharri dyqqat it*.

CURIEUX, SE, adj., qui a l'envi de savoir, d'apprendre, هوسلو *haveslu*, a.-t.; هرشيى بيلمك و كورمك استيان *her cheï bîlmek vè gueurmek isteïān*. — Trop curieux, indiscret, مستقصى *moustaqsi*, متجسّس *mutedjessis*, خلقك اسراربنى اراشدربجى *khalqūn esrārini arāchturidji*. — Un curieux impertinent, ادبسز بر متجسّس *èdebsyz bir mutedjessis*. — Amateur, هوسكار *haveskiār*. — Rare, nouveau, نادر *nādir*, عجايب *'adjib*, عجيب *'adjīb*, a. — Travail curieux, تحفلوشى *touhaflu chèï*, تحف *touhaf*, a.

CURSIVE, adj. et s. f. (écriture), عجله‌لو بياغى يازو *baïāghy ïāzou*, يازو *'adjèlèlu ïāzou*, t.; خط مستعجل *khatthy musta'djil*, a.

CURURES, s. f. pl., كاربزك ديبنك قالان قره بالچق *kiārizuñ dibindè qālān qara bāltchyq*, t.

CURVILIGNE, adj. com., اكرى

خطوطلو *egri khouthouthlu*, t.-a.; اكرى چيزكيلو *egri tchizguilu*, t.

Cuscute ou Barbe de Moine, s. f., كشوت *kuchut*, كشوتا *kuchuta*, a.

Cutané, e, adj., درى يه متعلّق *dèrïïè mutè'allyq*, t.-a.; جلدى *djildii*, a.

Cuve, s. f., sorte de grand tonneau, تكنه *teknè*, بيوك فوچى *buïuk foutchou*. — de pressoir, اوزم باصه‌جق تكنه *uzum bāçadjaq teknè*, لازه *lāza*. — Grande cuve pour la teinture, بويا جى تكنه‌سى *boïādji teknèci*. — de bain, قورنه *qourna*, t.

Cuveau, s. m., تكنه‌جك *teknè-djik*, t.; قورنا *qournā*.

Cuvée, s. f., بر تكنه طولوسى *bir teknè dholouçou*, t.

Cuver, v. n., demeurer dans la cuve, شيره باصلديغى تكنه ايچنك طورمق *chïrè bācyldighy teknè itchindè dhourmaq*. — son vin, dormir après avoir bu, اويومغله ايچلن شرابنى هضم ا *ouïoumaghylè itchilen charābini hezm it*.

Cuvette, s. f., لكن *leguen*, *leïen*, t.

Cuvier, s. m., چماشير تكنه‌سى *tchamāchïr teknèci*, t.

Cyclades, s. f. pl., اق دكزك بعض جزيره‌لرى *aq deñyzuñ bazi djèzïrelèri*, t.

Cyclamen, s. m., ou Pain-de-Pourceau, طوكز اتمكى *doñouz etmegui*, طوشان قولاغى *thavchān qoulāghy*, بحور مريم المه‌سى *bouhouri meriem elmaci*, t.

Cycle, s. m., cercle, période, دوره *devrè*, دور *devr*, pl. ادوار *edvār*, كردش *guirdich*, t.

Cycloïde, s. m., خطّ متمايل الى الدّوايرِ *khatthy mutèmāïl iladdèvāïr*, a.

Cygne, s. m., oiseau du genre de l'oie, قوغو *qoughou*, t.

Cylindre, s. m., solide rond, long et droit, اسطوانه *usthuvānè*, a.; اوقلغى *oqlaghy*, t.; برج *berdj*. — Gros rouleau pour aplanir, قلتبان *qaltebān*, a.-p.-t.; يوالق طاشى *ïovālaq thāchi*, t.

Cylindrique, adj. com., يوالق *ïouvālaq*, دكرمى اوزون *deïrmi ouzoun*, t.; سلمجى الشكل *selmedji elchekil*, a.

Cymbale, s. f., زلّ *zill*, زبل *zil*, t.

Cynique, adj. com., épithète d'une secte de philosophes, كلبيّون *kelbïïoun*, a. — Impudent, obscène, عارسز *'ārsyz*, فاحش *fāhich*, a.

Cynisme, s. m., doctrine des philosophes cyniques, مذهب الحكماء الكلبيّون *mezheb el-hukemāïl-kelbïïoun*, a. — Impudence, عارسزلق *'ārsyzlyq*, a.-t.

Cynocrambe, s. m., plante, كوپك بوغان *keupek boghān*, قرغه بوكن *qargha beuken*, t. Voy. Chou-de-Chien.

Cynoglosse, s. f., plante, لسان الكلب *liçān ul-kelb*, اذان الارنب *ázān ul-erneb*, a.

Cynosure, s. f., la Petite-Ourse, constell., دبّ اصغر *doubbi asghar*, a.

Cyprès, s. m., arbre, سرو اغاجی *serv*, vulg. *selv aghādji*, ou simpl. سرو *serv*.

Cyrène, prov. et ville d'Afrique, قیروان *qaïrouān*.

Cysthiolithe, s. m., pierre-marine, حجر السفنجة *hadjer elsfendjet*, a.

Cythérée, s. f., Vénus, زهرة *zouhret*, زهره *zouhrè*, a.

Cytise, s. m., arbrisseau, قطیس *qythys*, a.

Cyzique, presqu'île dans la mer de Marmara, قپو طاغی *qapou dhāghy*, t.

Czar, s. m., titre, چار *tchār*. — Le czar de Russie, مسقو چاری *mosqov tchāri*, t.

Czarine, s. f., چاریچه *tchāritcha*, t.

Czarewitz, s. m., چارزاده *tchārzādè*, t.

D

D, s. m., quatrième lettre de l'alphabet français, حروف هجأنک دردنجی حرفی *hourouf hedjānuñ dordindji harfi*.

Da, part. affirmative, بلی *bèli*, هاى هاى *hāï hāï*.

D'abord. Voy. Abord.

Dabouis, s. m., بر نوع پنبوق بزی *bir nev'y pambouq bezi*, t.

Dacie. Voy. Transilvanie, Valachie.

Dactyle, s. m., plante, نجیل *nedjīl*, a.

Dadais, s. m., nigaud, بودالہ *boudāla*, چولپه *tcholpa*, حوپا *hoppa*, t.

Dagorne, s. f., بر بوینوزلو اینك *bir bouïnouzlu inek*, t.

Dague, s. f., پاله *pāla*, خنجر *khandjar*, a.-p.-t.

Daguet, s. m., کیک یاوریسی *gueïk ïāvrouçou*, t.

Dahlia, s. m., برنوع بیوک چچک *bir nev'y buïuk tchitchek*, t.

Daigner, v. n., تنزل بیورمق *tenezzul bouïourmaq*, تنزل ا *tenezzul it*, ارزانی قلمق *erzāni qylmaq*. — Daignez je vous prie m'écouter, استماعمه تنزل بیورمکزی رجا ایدرم *istimā'umè tenezzul bouïourmañizi ridjā iderum*.

Daim, s. m., جیران *djeïrān*, کیک صغنی *syghyn*, صغن *gueïk syghyni*, t.

Daine, s. f., femelle du daim, صغن دیشیسی *syghyn dichici*, t.

Dais, s. m., سایبان *sāïèbān*, تخت شایوان *chāïvān*, چتر *tchetr*, *takht*, p.

Dalle, s. f., انجه ودوز اولان قالدرم طاشی *indjè ve duz olān qaldirim thāchi*, تخته طاش *takhta thach*. — Tranche de poisson. Voy. Darne.

Daller, v. a., تخته طاشی

دوشەمك *takhta thāchi duchemek.*

Daller, s. m., ریال *riāl,* نمچه ریالی *nemtchè riāli,* t.

Dalmatie, n. de prov., دالماچیا - دالماچیه *dalmatchiā.*

Dalmatique, s. f., برنوع قفتان *bir nev'y qaftān,* قپامه *qapāma,* t.

Damas, ville de Syrie, دمشق *dimichq,* شام *chām,* شام شریف *chāmi cherif.*

Damas, s. m., étoffe, کمخا *kemkhā,* vulg. *kemha.* — Sabre de —, دمشق قلجی *dimichq qilidji.* — Acier de —, دمشق دمری *dimichq demiri.* — Prunes de —, شام ارکی *chām erigui,* اماسیه ارکی *amācia erigui.*

Damasonium, s. m., plante, دمشقیه *dimichqiiè,* a.

Damasquette, s. f., étoffe du Levant, بر نوع کمخا *bir nev'y kemkhā.*

Damasquiné, e, p. passé de Damasquiner, adj., زرنشانلو *zer nichānlu,* التون یاخود کمش قاقمه‌لو *altoun ïakhod gumuch qaqmalu,* موجلو *mevdjlu,* t.

Damasquiner, v. a., التون یاخود کمش قاقمق *altoun ïākhod gumuch qāqmaq,* تدمیق ذهب ا *tedmïqi zehb it.*

Damasquinure, s. f., قاقمه‌جی ایشی *qāqmadji ichi,* t.

Damassé, s. m., adj., (linge), دمشقلنمش *dimichqlenmich,* زمینلو زمانلو طوقنمیش *zemïnlu zemānlu dhoqounmich,* کمخالو *kemkhālu,* t.

Damasser, v. a., دمشقلمك *dimchiqlemek,* زمینلو زمانلو طوقیمق *zemïnlu zemānlu dhoqoumaq,* t.

Dame, s. f., خاتون *khātoun,* vulg. قادن *qādin,* خانم *khānum,* قادنجق *qādindjiq.* — Maîtresse de maison, صاحبه *sāhybè,* او صاحبه‌سی *ev sāhibèci,* a.-t. — Grande —, بیوك قادن *buïuk qādin.* — d'honneur, مابینجی قادن *mābeïndji qādin.* — pièce d'un damier, طوله-دامه طاشی *thavla, dama thāchi.* — seconde pièce du jeu des échecs, la reine, فرز *ferz.* — Jouer aux dames, طوله-دامه اوینامق *thavla, damā oïnāmaq.*

Dame-Jeanne, s. f., دامجانه حصیرلو - سپدلو شیشه *dāmdjana, haçyrlu - sepedlu chichè,* t.

Damer, v. a., دامه‌یه چقمق *dāmaïè tchyqmaq,* t.

Dameret, s. m., زنپاره *zempārè,* vulg. *zampara,* t.

Damier, s. m., دامه طاولەسی - تختەسی *dāma thāvlaci - takhtaci.*

Damiette, ville d'Égypte, دمیاط *dimiāth.*

Damnable, adj. com., جهنمه کرکلیو *djehennèmè guereklu,* t.; مستحق عذاب جهنم *mustahyqqi 'azābi djehennem,* a.-t. — Abominable, مکروه *mekrouh,* a.

Damnablement, adv., مردودیت اوزره *merdoudïiet uzrè,* a.-t.; اعذاب ابدی *'azābi ebedi.*

Damnation, s. f., condamnation aux peines de l'enfer, جهنملك *djehennemlik.* — Malédiction, لعنه *la'net,* a.

Damné, e, adj., جهنملو *djehennemlu,* اهل جهنم *ehli djehennem,*

a. — Les damnés, اصحاب النّار جحيم *ashābun-nāri djehîm.*

Damner, v. a., punir de l'enfer, جهنّملوا *djehennemlu it.* — Se Damner, v. réfl., s'exposer à être damné, كندويى جهنّم آتشنه آتمق *guenduï djehennem âtechinè âtmaq.* — Être tourmenté, affligé, جان صقلمق *djān syqylmaq.*

Dandin, s. m., sans contenance, شاشقن *chachqyn.* — Niais, بون *beun,* t.

Dandinement, s. m., صالنمه *sālynma,* صالنتى *sālynti,* سلپوكلك *sulpuklik,* t.

Dandiner, v. n. et réfl., se dandiner, صالنمق *sālynmaq,* صالنه صالنه يوريمك *sālyna sālyna ïurumek,* سلپوك طورمق *sulpuk dhourmaq,* t.

Danemarck, n. de roy., دانيمارقه *dānimarqa,* دانيمارقه مملكتى *dānimarqa memlèkèti,* t.

Danger, s. m., مخاطره *moukhātherè,* خطر *khathar,* تهلكه *tehlikè,* pl. تهلكات *tehlikāt,* a.; قورقو *qorqou,* t. — S'exposer au danger, aux périls, مخاطره يه كيرمك *moukhātherèïè guirmek.* — Inconvénient, محذور *mahzour.*

Dangereusement, adv., خطريله *khatharilè,* a.-t.; مهلكًا *muhliken, qorqou ilè.* — Dangereusement malade, علّت مهلكه ايله خسته *'yllettî muhlikè ilè khasta.*

Dangereux, se, adj., قورقولو *qorqoulu,* t.; مخاطرهلو *moukhātherlu,* تهلكهلو *tehlikèlu,* a.-t. — Maladie dangereuse, تهلكهلو خستهلك *tehlikèlu khastalik.*

Daniel, n. propre, دانيال *dāniāl.*

Danois, s. m. et f., دانيهلو *dānialu,* دانيمارقهلو *dānimārqalu.*

Dans, prép., ده *dè,* يه *ïè,* ايچنده *itchindè.* — Dans la maison, اوده *evdè.* — Dans cinq jours d'ici, بوندن بش كون ايچنده *boundan bech gun itchindè.* — Il entra dans le jardin, باغچه يه كيردى *bāghtchèïè guîrdi.* — Dans l'intention, dans le but, فكريله *fikrilè,* نيّتيله *nïietilè.*

Danse, s. f., خوره تپمكلك *khora tepmeklik,* خوره *khora,* t.; رقص *raqs,* a.

Danser, v. a., خوره تپمك *khora tepmek,* t.; رقص ا *raqs it.* — Faire danser quelqu'un, رقص ايتدرمك *raqs itturmek.* — Il ne sait sur quel pied danser (pour dire il ne sait plus que faire), ارتق نه ايده جكنى بيلمز *artyq nè idedjèguini bîlmez.*

Danseur, se, s. m. et f., خوره تپيجى *khora tèpidjï,* t.; رقّاص *raqqās,* a. — Danseuse, رقاصة *raqqācet.* — Almée, sorte de bayadères en Égypte, عالمه *'ālimè,* pl. عوالم *'āvālim,* a. — de profession, چنكى *tchengui,* t. — Danseur de corde, جانباز *djāmbāz,* p.

Dansomanie, s. f., فراطيله رقصك هوس و رغبتى *ifrāthilè raqsuñ haves u raghbètî,* a.-t.

Dante, s. m., animal d'Afrique بر بوينوزلو حيوان *bir boïnouzlu haïvān,* t.

DANTZICK, n. de ville, دانسقه *dāniska.*

DANUBE, s. m., fleuve, طونا *thouna,* طونا صويى - نهرى *thounā souīi, nehri.* — Les bouches du —, طونا بوغازلرى *thounā boghāzlèri.*

DARD, s. m., javelot, خشت *khycht,* t.; حربه *harba,* مزراق *mizrāq.* — non ferré, جريد *djèrid,* a. — Aiguillon des animaux, نيش *nīch,* p.; دكن *diken,* t.

DARDANELLES (le château des), اق دكزك بوغاز حصارلرى *aq dèñyzuñ boghāz hiçārlèri.* — Le détroit ou canal des —, بحر سفيد بوغازى *bahri sèfīd boghāzi.* — Le château et le village des —, چناق قلعه‌سى *tchanāq qal'aci.*

DARDER, v. a., اوق يا جريد آتمق *oq īā djèrid âtmaq,* اتمق *âtmaq.* — Frapper avec un dard, مزراق ايله اورمق *mizrāq ilè ourmaq.*

DARDILLE, s. f., قرنفيل صاپى *qarenfīl sāpy,* t.

DARIGUE, s. f., دارا سكه‌سى *dārā sikkèci,* t.

DARNE, s. f., بالق ديلمى *bālyq dilimi,* t.

DARSE, s. f., بر ليمانك ايچى *bir limānuñ itchi,* مندرك *menderek,* t.

DARTRE, s. f., تمركى *temrègui,* دمركى *demrègui,* t.; قوبا *qoubā,* pl. قوابى *qavuābi,* a.

DARTREUX, SE, adj., تمركيلو *temrèguilu,* t.

DATE, s. f., تاريخ *tārikh,* a. — d'une lettre, بر مكتوبك تاريخى *bir mektoubuñ tārikhy.*

DATÉ, E, adj., تاريخلنمش *tārykhlenmich,* a.-t.; مورّخ *muvèrrakh,* تحريراً *tahrīren,* a.

DATER, v. a., تاريخ قومق - *tārikh qomaq, īāzmaq.* — Dater de, commencer à, compter sur une chose, تاريخ طوتمق *tārykh thoutmaq,* a.-t.

DATIF, terme de grammaire, المفعول لاجله *él-mef'oul li-edjlihi,* a.

DATION, s. f., وبرمه *vīrmè,* t.; عطا *'athā,* a.

DATISME, s. m., تتابع الالفاظ المترادفة *tètāb'yl-elfāz ul-muterādifet,* a.

DATIVE, adj. fém. (tutèle), وصى منصوب *vassii mançoub,* a.

DATTE, s. f., خرما *khourmā,* p.-t.

DATTIER, s. m., خرما اغاجى *khourma aghādji,* p.-t.

DATURE, s. f., plante, تاتوله *tātoula,* t.; جوز ماثل *djouz mācil,* a.

DAUBE, s. f., sorte de ragoût, قاورمه *qāvourma,* قزارتمه *qyzārtma;* t.

DAUBER, v. a., faire une daube, قاورمق *qāvourmaq.* — Popul. battre à coups de poings, يومرق *īoumrouq ourmaq,* t. — Médire, voyez ce mot.

DAUBEUR, s. m. Voy. RAILLEUR, MÉDISANT.

DAUCUS, s. m. Voy. CAROTTE.

DAUPHIN, s. m., poisson, يونوس *īonus bālighy,* طوكز بالغى *dhoñouz bālighy.* — Fils aîné du roi de France, فرانچه پادشاهنك اولادى *firāntchè pādichā-*

hinuñ ilk evlādi. — Constellation, دلفين *delfin*, a.

D'AUTANT, voyez AUTANT.

DAVANTAGE, adv., زیاده *ziādè*, a. — J'en veux davantage, بوندن زیاده ایسترم *boundan ziādè istérum.*

DAVÉRIDION, s. m., انکرك یاغی *enguèrek iāghy*, t.

DAVID, n. pr., داود *dāvoud*, a.

DAVIER, s. m., دیشجی کلبتانی *dichdji kelbètāni*, t.

DE, prép. de rapport, de lieu; adv. partitif, etc., دن *den.* — Il est venu de Rome, رومه دن کلمشدر *romaden guelmichtur.* — De, marque du génitif, le livre de votre père, پدرکزك کتابی *pèdèriñyzuñ kitābi.* — Une chaîne d'or, التون زنجیری *āltoun zindjiri.* — Un verre de vin, برقدح شراب *bir qadèh charāb.* — De, touchant, concernant, دائر *dāïr*, اوزرینه *uzèrinè.* — Parlons de cet objet, بو مادّه یه دائر سویلشه لم *bou maddèïè dāïr seuïlèchèlum.* — De par, adv., par l'autorité, au nom de, طرفندن *tharafinden.* — De par le roi, پادشاه طرفندن *pādichāh tharafinden.*

DÉ, s. m., à coudre, یوکسك *ïuksuk.* — à jouer, زار *zār*, t.

DÉBACLE, s. f., ou DÉBACLAGE, s. m., action de débarrasser les ports des vaisseaux vides, بوش کیملری لیماندن طشره چقرمسی *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaci*, لیمان اغزینك آشدرلمه سی *limān aghzinuñ âtchtyrylmaci.* — Rupture subite de la glace, بوزك بردن اچلمسی - چوزلمسی *bouzuñ birden atchilmaci, tcheuzulmèci.* — بوز سوکندیسی - چوزندیسی *bouz seukundici, tcheuzundici*, t. Voy. RÉVOLUTION.

DÉBACLER, v. a., débarrasser les ports, بوش کیملری لیماندن طشره چقرمق *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaq*, لیمانك آغزینی آچمق *limānuñ âghzini âtchmaq.* — En parlant des rivières au moment du dégel, بوزلر سوکلمك *bouzlar seukulmek.* — La rivière a débâclé cette nuit, بو کیجه نهرك بوزلری سوکلدی *bou guèdjè nehruñ bouzlèri seukuldu.*

DÉBACLEUR, s. m., لیمان آغزینی آچدرمغه مباشر *limān âghzini âtchturmagha mubāchir*, t.

DÉBALLER, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, دنکی بوزمق - آچمق *dengui bozmaq, âtchmaq*, t.

DÉBANDADE (à la), adverbe, طارماطغان *dhārmādhāghān*, t. — — Laisser tout à la débandade, صالقم صچاق براقمق *sālqym satchāq brāqmaq.*

DÉBANDEMENT, s. m., طاغلمه *thāghlama*, t.; تفرّق *tèferruq*, a.

DÉBANDER, v. a., détendre, کوشتمك *guevchetmek.* — Délier, ôter une bande, چوزمك *tcheuzmek*, صارغی یی چقارمق *sārghyi tchyqārmaq.* — un arc, یای یاصمق *ïāï ïāsmaq.* Voy. DÉTENDRE. — Se Débander, v. réfl., se détendre, بوشانمق کوشنمك *guevchenmek*, *bochānmaq.* — S'adoucir, en parlan

du temps, كسب ملايمت ا *kesbi mulāïemet it.* — Errer en désordre, داغلمق طارماطغان او *dāghylmaq, dhārmādhaghān ol.*

DÉBANQUER, v. a., بتون بانوقويى قالدرمق *butun bānqoïi qāldurmaq*, t.

DÉBAPTISER, v. a., اسمى دكشترمك *ismi dèïchturmek*, a.-t.

DÉBARBOUILLER, v. a., ôter ce qui salit, بولاشغى سلمك - كيدرمك *boulāchighy silmek, guidermek*, يوزى ييقمق - تميزلمك *ïuzu ïaïqamaq, tèmizlèmek.* — Se Débarbouiller, v. réfl., يوزى ييقانمق *ïuzu ïaïqānmaq*, t.

DÉBARDER, v. a., ادونى ماوندن *odouni mā'onaden* يا نهر صويندن چقارمق *ïā nehr souïnden tchiqārmaq*, t. بوشاتمق *bochātmaq*, t.

DÉBARQUÉ, s. m., (nouveau), يكى كلمش *ïeñi guelmich*, t.; غريب *gharīb*, a. — Au débarqué, كميدن چيقار ايكن *guèmïden tchyqār iken.*

DÉBARQUEMENT, s. m., action de débarquer des objets, des marchandises, سفينه دن امتعه نك اخراجى *sefīnèden emti'anuñ ykhrādjï*, كميدن چقارمه *guemïden tchiqārma.* — de troupes, قره يه عسكرك دوكلمه سى *qaraïè 'askeruñ deukulmècci.*

DÉBARQUER, v. a. et n., descendre à terre, كميدن چقمق - اينمك *guemiden tchiqmaq, inmek*, قره يه چيقمق *qaraïè tchyqmaq*, t. — Retirer ou faire sortir du bâtiment, كميدن چقرمق - ايندرمك *guemiden tchiqarmaq, indurmek.*

DÉBARRAS, s. m., قورتلمه *qourtoulma*, t.; خلاص *khalās*, a.

DÉBARRASSÉ, E, participe pass., قورتلمش *qourtoulmich.*

DÉBARRASSEMENT, s. m., چيقارمه *tchyqārma*, t.; اخراج *ykhrādj*, تخليه *takhlïè*, a.

DÉBARRASSER, v. a., ôter l'embarras, قورترمق *qourtarmaq*, ثقلتى قالدرمق *syqleti qāldurmaq*, دفع ثقلت - عوايق ا *def'i syqlet, avāïq it.* — les rues, سوقاقلردن قالبلغى قالدرمق *soqāqlarden qālabalyghy qāldurmaq*, سوقاقلرى اچمق *soqāqlari atchmaq.* — un endroit, بوشالتمق *bochāltmaq*, بوشاتمق *bochātmaq.* — Oter, enlever, كيدرمك *guidermek.* — Se Débarrasser, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, ثقلتدن قورتلمق *syqletten qourtoulmaq.*

DÉBARRER, v. a., طرقازى چيقارمق *thirqāzi tchiqārmaq*, كيدرمك *guidermek*, t.

DÉBAT, s. m., چكش *tchekich.* نزاع *nizā'*, چكشمه *tchekichmè*, معارضه *mou'āriza.* — Être en —, معارضه اوزره او *mou'āriza uzrè ol.*

DÉBATER, v. a., سمرى قالدرمق - چيقارمق *semeri qāldurmaq, tchyqārmaq.* — un mulet, قاتر اوزرندن سمرى چيقارمق *qātir uzerinden semeri tchiqārmaq.*

DÉBATTRE, v. a., disputer, چكشمك *tchekichmek*, t. — Discuter, بحث ا *bahs it*, مباحثه ا *mubāhacè it.* — une question, بر مسئلهدن بحث ا *bir mecelèden bahs it.* — un compte, حسابى تنقير ا *hyçābi tenqyr it.* — Se Débattre, v. réfl.,

چابالامق *tchābālāmaq*, چابالنمق *tchābālanmaq*.

Débauche, s. f., dérèglement, عیّاشلق *'aïïāchlyq*, a.-t.; عیش و عشرت *ich u ichret*, a. — Faire —, عیّاشلق ایتمک *aïïāchlyq it*. — Atteinte aux mœurs, فسق و فجور *fysq u fudjour*. — Action de se livrer aux plaisirs de la table, ییوب ایچمه *ïeïup itchmè*, عیش و نوش *'ych u nouch*. — Débauche d'esprit ou d'imagination, توغل مغرطی *tevagghouli moufrythy*.

Débauché, e, adj., ازغون *azghoun*, بوزغن *bozghoun*, ازدرلمش *âzdurilmich*, ایاردلمش *aïārdilmich*, باشدن چقمش *bāchden tchyqmich*, t.

Débauché, s. m., عیّاش *'aïïāch*, a.

Débaucher, v. a., ازغون ایتمک *azghoun it*, آزدرمق *âzdurmaq*, آیارتمق *aïārtmaq*, باشدن چیقارمق *bāchten tchiqārmaq*. — Se Débaucher, v. réfl., ازمق *âzmaq*, t.

Débaucheur, s. m., آزدرجی *âzdurïdji*, باشدن چیقاریجی *bāchden tchyqāridji*, t.

Débaucheuse, s. f., آزدرجی قاری *âzdurïdji qāry*, t.

Débet, s. m., باقی قلان بورج *bāqy qalān bordj*, باقی *bāqy*, a.

Débiffer, v. a. fam., affaiblir, déranger, زبونلمق *zabounlamaq*. — Visage débiffé, چهرهٔ نزار و زبون *tchehrèï nizār u zaboun*. — Il a l'estomac débiffé, معده‌سی ضعیفدر *my'dèci zaïftur*.

Débile, adj., زبون *zeboun*, p.; ضعیف *za'ïf*, a.

Débilement, adv., زبونلغله *zebounlighlè*, قوّتسز اولهرق *qouvetsiz olaraq*.

Débilitant, e, adj., تضعیف ایدن *taz'ïf iden*, a.-t.

Débilitation, s. f., ضعیفلتمق *zaïflanmaqliq*, ضعیفلتمه *zaïflanma*, a.-t.; اضعاف *yz'āf*, a.

Débilité, s. f., زبونلق *zebounliq*, p.-t.; ضعف *za'f*, a. Voyez Faiblesse.

Débilité, e, part. pass., زبونلنمش *zabounlanmich*, t.; مضعوف *maz'ouf*, a.

Débiliter, v. a., زبونلتمق *zabounlatmaq*, p.-t.; اضعاف ایتمک *iz'af it*, ضعف ویرمک *za'f vïrmek*. — Se débiliter, v. réfl., زبونلنمق *zabounlanmaq*, ضعیفلنمق *z'aïflanmaq*.

Débit, s. m., vente prompte et facile, کچرلک *guetcherlik*, رواجلق *revādjlyq*, a.-t.; رواج *revādj*. — Trouver débit, être de —, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette marchandise n'est pas de —, بو مالک رواجی یوقدر *bou maluñ revādji ïoqtur*. — Débit, سویلمکلک *seuïlemeklik*, سوز صاتشی *seuz sātichi*. — Qui a le débit facile, سوزی صوکبی اقار *seuzu sou guibi aqār*. — Qui a le débit désagréable, سوزی ثقیلدر *seuzu syqletlu*.

Débitant, e, s., صاتیجی *sātidji*, t.

Débité, e, part. pass., صاتلمش *sātilmich*, سویلنمش *seuïlenmich*, t.

Débiter, v. a., vendre, صاتمق *sātmaq*. — en détail, سورمک

surmek, اوفاق اوفاق صاتمق *oufāq oufāq sātmaq*. — en gros, كوتری صاتمق *gueuturu sātmaq*. — Parler facilement, قولايلغله سويلمك *qolaïlighilè seuïlemek*. — des mensonges, يلان سويلمك *ïalān seuïlemek*. — des nouvelles, حوادث طاغتمق *havādis dhāghytmaq*, نشر حوادث ا *nechri havādis it*.

Débiteur, trice, s., celui qui doit, بورجلو *bordjlou*, ويرجكلو *vírèdjeklu*, t.; مديون *medïoun*, a.; غريم *gharím*, pl. a. غرما *ghourema*. — Celui ou celle qui débite, طاغديجی *dhāghydídji*, ناشر *nāchir*. — des nouvelles, ناشر حوادث و اخبار *nāchiri havādis u akhbār*. — de mensonges, ناشر اراجيف *nāchiri erādjif*.

Débitter, v. a., t. de marine, غومنايی يايمق - آچمق *ghomenāïi ïāïmaq, âtchmaq*, t.

Déblai, s. m., طپراق قالدرمسی - چقارمه‌سی *thoprāq qāldurmaci, tchiqārmaci*, t.

Déblanchir, v. a., قلايك اوستلكی چيقارمق *qolāïuñ ustlyghy tchyqārmaq*, t.

Déblatération, s. f. Voy. Criaillerie.

Déblatérer, v. n. Voy. Criailler.

Déblayé, e, participe pass., قالدرلمش *qāldurylmich*, كورمش *keurumich*, t.

Déblayer, v. a., des terres, طپراغی قالدرمق - چيقارمق *toprāghy qāldurmaq, tchiqārmaq*. Voy. Débarrasser.

Déblocage, s. m., محاصره‌يی قالدرمه *mouhācerèïi qaldurma*, a.-t.; رفع محاصره *ref'y mouhācèrè*, a.

Débloqué, e, participe pass., محاصره‌دن قورتلمش *mouhācerèden qourtoulmich*.

Débloquer, v. a., une place, محاصره‌يی قالدرمق - ترك ا *mouhācerèï qāldurmaq, terk it*. — Un port, ليماندن اطراف يوللرينك قپانقلغنی قالدرمق *limānden ethrāf ïollarinuñ qapānyqlyghyni qāldurmaq*, t. — Débloquer, t. d'imprimerie, بر صحيفه‌ده اكسك اولان بصمه حرفلری يرينه قومق *bir sahífèdè eksik olān basma harfleri ïerinè qomaq*, t.

Déboire, s. m., mauvais goût qui reste d'une liqueur bue, ايچمی فنا *itchmi fenā*, بر شیء ايچلدكدنصكره قالان طادسزلق *bir chèï itchildikten soñra qalān dadsyzlyq*, t. — Au fig., dégoût qui suit l'excès des plaisirs, مخمورلق *makhmourlyq*. — Mortification que donne un supérieur, زهر *zehir*. — J'ai éprouvé bien des déboires, خيلی زهرلر يوتدم *khaïli zehirler ïouttum*. Voy. Dégout, Mortification.

Déboité, e, part. pass., يرندن چيقمش *ïerinden tchyqmich*, t.

Déboîtement, s. m., d'un os, كميك يرندن اوينامه‌سی *guemik ïerinden oïnamāci*, t.; فك عظم *fekki 'yzam*, a.

Déboiter, v. a., كميكی يرندن اويناتمق - چيقارمق *guemigui ïe-*

rinden oïnatmaq, tchyqārmaq. — Se Déboiter, v. réfl., كميك برندن چيقمق - اوينامق *guemïk ïerinden tchyqmaq, oïnāmaq,* t.; برنـــدن اوينانمـــق *ïerinden oïnātmaq,* se dit aussi des choses qui se déjoignent.

Débonder, v. a., ôter la bonde, قپاق اچمق *qapāq atchmaq.* — un tonneau, فوچـــى دليكنى اچمق *foutchou deliguini ātchmaq,* فوچى طپاسنى چيقارمق *foutchou thapācini tchyqārmaq.* — Débonder, v. n., sortir avec impétuosité, شدّنله طشره چقمق - دوكلمك *chyddetilè thachra tchyqmaq, deukulmek,* قشقرمق *qychqyrmaq,* هارل هارل بوشانمق - دوكلمك *haryl haryl bochānmaq, deukulmek,* t.

Débondonné, e, part. pass., فوچى طپەسنى چيقارلمش *foutchou thapacini tchyqārylmich,* t.

Débondonner, v. a., فوچـــى طپەسنى چيقارمق *foutchou thapacini tchyqārmaq,* t.

Débonnaire, adj., يواش *ïavāch,* يواش خويلـــو *ïavāch khouïlu,* t.; حليم *halïm,* a.

Débonnairement, adv., يواشلغله *ïavachlyghylè,* t.; حلم ايله *hylm ilè,* a.-t.

Débord, s. m., t. de méd., débordement de bile, d'humeurs, صفرا طاشقنلغى *safrā thachqynlyghy,* t.

Débordé, e, part. pass., qui est hors de son lit, طاشمش *thāchmich.* Au fig., voy. Débauché.

Débordement, s. m., des eaux, صو طاشمـــهســـى *sou thachmaci,* طاشقنلق *thāchqynlyq,* t.; طغيان *thoughïān.* — Au fig., irruption, هجوم *hudjoum.* — Déréglement, برباد لـــق *berbādlyq.* — Vivre dans le —, برباد لقـــده *berbādlyqta guetchinmek.* كچنمك

Déborder, v. a., ôter la bordure, كنارى قالدرمق - چيقارمـــق *kenāri qāldurmaq, tchyqārmaq.* — En parlant d'un fleuve, طاشمـــق *thāchmaq,* ا طغيان *thoughïān it.* — Saillir en dehors, چقمق *tchiqmaq.* — Dépasser en largeur, عرضاً زياده اوزانمـــق *'arzen ziadè ouzānmaq.* —Se Déborder, v. réfl., sortir de son lit, طاشمق *thāchmaq.* — En parlant des humeurs, de la bile, ا طغيان *thoughïān it.* — Faire irruption, en parlant d'un peuple barbare, هجوم ايدوب بصمـــق *hudjoum idup basmaq.* — Au fig., se déborder en injures, شدّنله سوكمك *chiddet ilè seuïmek,* شـــتوم غليظه يه *chutoumi ghalïzaïè* بوشانمق *bochānmaq.*

Débordoir, s. m., فوچيجـــى و قورشونجى آلتى *foutchoudji vè qourchoundji āleti,* t.

Débotté, e, part. pass., چزمەسى چكلمش *tchizmèci tchekilmich,* t.

Débotter, v. a., چزمەيى چقرمق *tchizmèïi tchiqarmaq,* چزمەيـــى چكمك *tchizmèïi tchekmek.* — Se Débotter, v. réfl., چزمەســـفـــى چقارمق *tchizmècini tchiqārmaq,* t.

Débouché, e, part. pass., اچق *ātchyq,* t.

Débouché ou Débouchement, s.

m., sortie, چیقه‌جق یر- یول *tchyqadjaq ïer, ïol,* یول *ïol,* t.; مخرج *makhredj,* a. — Défilé, بوغـــاز اغزی *boghāz aghzi,* دربند اغزی *derbend aghzi,* p.-t.

Débouchement, s. m., action de déboucher, آچمه *átchma,* طاپـــه *thāpa* چیقارمه‌سی *tchiqārmaci.* — des canaux, صـــو یوللرینـــــك اچدرلمه‌سی *sou ïollarinuñ atchturilmaci.* — Passage d'un endroit resserré dans un lieu plus ouvert, بوغاز اغزندن چیقمه *boghāz aghzinden tchyqma.* — Moyen de défaite pour les billets ou les marchandises, خرجك یولی *khardjuñ ïoly,* ترویج طریقی *terwídj tharyqy.*

Déboucher, v. a., ôter ce qui bouche, آچمق *átchmaq.* — une bouteille, بر شیشه‌نـك طپه‌سنی چقرمق *bir chichènuñ tapacini tchiqarmaq.* — Sortir d'un passage, چقمق *tchyqmaq,* بوغازدن چقمق *boghāzden tchyqmaq.* — Se Déboucher, v. réfl., اچلمق *atchilmaq.*

Débouclé, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmich,* t.

Déboucler, v. a., dégager l'ardillon d'une boucle, قوپچـــه‌یـــی چوزمك *qoptchaïi tcheuzmek.* — des cheveux, en défaire les boucles, قیورمی چوزمك *qyvrymy tcheuzmek.* — Se Déboucler, توقه چوزلمك *toqa tcheuzulmek.*

Débouillir, v. a., رنـــکـــی بویایی دکه‌مك *rengui, boïaï deñemek,* t.

Débouquement, s. m., بوغازدن چیقـــمـــه *boghazden tchyqma,* t.

Debouquer, v. n., دکز بوغازندن چیقمق *deñiz boghāzinden tchiqmaq,* بوغازدن چقمق *boghāzden tchiqmaq,* t.

Débourber, v. a., ôter la bourbe, چامورى قالدرمق - چقرمق *tchāmouri qāldurmaq, tchiqarmaq,* چامـــوردن تمیزلمك *tchāmourden temïzlemek,* چامـــورى کیدرمك *tchāmouri guidermek.* — un bassin, حوضی وحلدن تنقیـــه ا *havouzi vahalden tenqyïè it.* — Retirer de la bourbe, چامـوردن چیقرمق *tchāmourden tchyqarmaq.* — du poisson, بالغی یـیقاتمق *bālyghy ïiqātmaq.* — Se Débourber, v. réfl., چامـوردن تمیزلنمك *tchāmourden temïzlenmek.*

Débourrer, v. a., ôter la bourre, یوك اوفانتیسی چیقرمـــق *ïuñ oufāntïcy tchyqarmaq,* قتیـــغـــی چیقرمق *qytyghy tchyqarmaq.* — une arme à feu, خرتوجك طاپه‌سنی چیقـــرمـــق *khartoudjuñ tāpacini tchyqarmaq.* — Se Débourrer, v. réfl., se former aux manières du monde, قواعد معاملات ناسه واقف اول *qavā'ydi mou'āmelāti nācè vāqyf ol.* — Débourrer un cheval, بارکیری الشدرمق *bārguïri alichturmaq.*

Débours ou Déboursé, s. m., کیسه‌سندن چقارلمش پاره *kicèsinden tchiqarilmich para,* پیشین ویرلان اقچه *pichin vïrilen aqtchè,* a.-t.

Déboursement, s. m., خـــرج *khardj,* a.

Débourser, v. a., کیسه‌سندن

پاره چقروب خـــرج ا *kicèsinden pāra tchiqarup khardj it*, كيسه دن خرج ا *kicèden khardj it*.

Debout, adv., sur les pieds, اياق اوزره *aïāq uzrè*, اياقده طوران *aïāqta dhourān*, a.; قايما *qāïmen*, t. —Pour les objets, طوران *dhourān*, ديك *dik*, دكلى *dikili*. — Se tenir—, اياقده طورمق *aïāqta dhourmaq*, قيام بولنمق *qīām boulounmaq*, a.-t. — Être debout, قائم او *qāïm ol*. — Faire tenir ou laisser quelqu'un debout, اياقده طوردرمـــق *aïāqta dhourdurmaq*. — Planter debout ou mettre droit, ديكنه قويمق *dikinè qoïmaq*. — Passer debout, se dit des marchandises qui passent par une ville sans décharger, يـــوك ايندرلمكسزين *īuk indurilmeksyzin*. — En terme de marine, vent debout, absolument contraire, مخالف قارشو *moukhālif rouziguiār*, روزكار كلن روزكار *qārchou guelen rouziguiār*. — Nous avions le vent debout, روزكار بزه قارشوكلور ايـــدى *rouzguiār bizè qārchou guelur idi*, t. — Debout ! debout ! interj., levez-vous, قالقكز *qālqyñyz*.

Débouté, e, part. pass., شرعًا مقبول طوتلمامش *cher'en maqboul thoutoulmamich*, دفع - ردّ اولنمش *def', redd olounmich*, a.-t.; مردود *merdoud*, a.

Débouter, v. a., ردّ ا *redd it*, شرعًا مقبول طوتمامق *cher'en maqboul thoutmāmaq*. — Il a été débouté de sa demande, دعواسى قبل شرعدن ردّ اولنـــدى *da'vāci qabli cher'yden redd oloundou*, a.-t.

Déboutonné, e, participe pass., دوكمه سى چوزلمش *deuïmèci tcheuzulmich*, t.

Déboutonner, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, دوكمه لرى چوزمـــك *deuïmèleri tcheuzmek*. — Se Déboutonner, v. réfl., ôter ses boutons des boutonnières, دوكمه سنى چوزمك *deuïmècini tcheuzmek*. — Au fig. et fam., parler librement, - يوركـــى اچمـــق درونى *ïuregui, derouni atchmaq*, ما فى الضميرى كشف ا *mā fizzamīri kechf it*. — Rire à ventre déboutonné, كولمـــكـــدن بايلمق *gulmekten baïlmaq*.

Débraillé, e, participe pass., قوشاقسز آچق كوكسى *qouchāqsiz âtchyq, gueukuçu*, t. — Se Débrailler, v. réfl., كوكسى آچمق *gueukuçu âtchmaq*, قوشاقسز او *qouchāqsiz ol*.

Débridé, e, part. pass., اوبانى چيقرلمش *ouïāni tchyqarilmich*, t.

Débridement, s. m., اوبـــان چيقرمه سى *ouïān tchyqarmaci*, t.

Débrider, v. a., - دزگينـــمـــى اوبانى چيقرمق *dizguïni, ouïāni tchyqarmaq*. — Sans débrider, sans interruption, لاينقطع *lā ïounqaty*. — Se Débrider, v. réfl., اوبـــان چوزلمك *ouïān tcheuzulmek*.

Débris, s. m., restes dispersés d'une chose, قرنتى - قرندى *qirinty*, دوكنتى - دوكندى *tukenti*, يقنتـــى *ïiqynty*. — de fortune, مالك دوكنتيسى *mālun tuken-*

tyci. — de table, سفره سلکندیسی - دوکندیسی *sofra silkintyci, tuqyntyci.* — d'une armée, بقیة السیف *baqyïet-usseyf,* عسکر قیرنتیلری *'asker qyryntileri.* — Ruine, ویرانلق بقیه *virānlyq, baqyïè.*

Débrouillé, e, participe pass., آچلمش چوزلمش *tcheuzulmich, átchilmich,* قارشقلقدن قورتلمش *qarychyqlyqten qourtoulmych.*

Débrouillement, s. m., آچترلمه چوزلمه *átchturilma, tcheuzulmè,* دوزلتمه *duzeltmè,* t.; رفع التباس *ref'y iltibās,* a.

Débrouiller, v. a., mettre de l'ordre dans ce qui est confus, آچمق چوزمک *átchmaq, tcheuzmek,* قارشقلقدن قورتارمق *qārychyqlyqten qourtarmaq,* پچارزدن قورترمق *patchārizden qourtarmaq,* صرغی تنقیح آچمق *sarguy átchmaq,* t.; تنقیح ا *tenqyh it,* رفع التباس ا *ref'y iltibās it.* — Expliquer ce qui est difficile, حل مشکل ا *halli muchkil it.* — Se Débrouiller, v. réfl., بوشانمق آچلمق *bochānmaq, átchilmaq,* t.; چوزلمک *tcheuzulmek,* t.

Débrouilleur, se, s., مبیّن مشکلات *mubeïini muchkilāt,* a.

Débruti, e, p. pas., پرداهلنمش *perdahlenmich,* t.

Débrutir, v. a., پرداهلمق *perdāhlamaq,* دوز - دمدوزا *duz, dumduz it,* t. Voy. Polir. — Se Débrutir, v. réfl., پرداهلنمق *perdāhlanmaq,* t.; تملس ا *temellus it.*

Débrutissement, s. m., پرداهلمه *perdāhlama,* t.; تملیس *temlís,* a.

Débucher, v. n., کیسک اورماندن چیقمق *guèïk ormānden tchiqmaq,* t.

Débusqué, e, part. pass., یرندن چیقارلمش - قومش *ïerinden tchyqārylmich, qovmich,* t.

Débusquement, s. m., یرندن چیقارمه *ïerinden tchyqārma,* t.

Débusquer, v. a., chasser d'un poste, یرندن قومق - قاچرمق *ïerinden qovmaq, qātchurmaq, tchyqārmaq,* سورمک *surmek,* چلمک *tchelmek,* t.

Début, s. m., باشلایش *bāchlāïch,* باشلانغج *bāchlānghidj,* t.; ابتدا *ibtidā,* فاتحه *fātiha,* شروع *churou'.* — Bon et beau début, فاتحهٔ خیریّه *fātihaï khaïrïè.* — Mauvais —, فنا فاتحهٔ باشلانغج *fenā bāchlānghydj,* فاتحهٔ قبیحه *fatihaï qabïha.*

Débutant, e, s., مبتدی باشلایجی *bāchlaïdji, mubtèdi,* a.

Débuter, v. a., باشلمق *bāchlamaq,* t.; شروع - افتتاح ا *churou', iftitāh it.* — Il débuta par un mauvais procédé, وضع ناهموار ایله بدء ایلدی *vāz'y nāhemvār ilè bed' eïledi.*

Deça, prép., برو *beru.* — En deçà, برو طرفلرده *berudè, beru tharafta,* برو یقاده *beru ïaqāda,* بو طرفده *bou tharafta,* بو طرفدن *bou tharaftan,* t.

Décacheté, e, part. pass., مهری

آچق - سوکلمش *muhuri âtchyq, seukulmich*, t.

DÉCACHETER, v. a., briser le cachet, مهری آچمق - سوکمک *muhuri âtchmaq, seukmek*, t.; مهر بوزمق - آچمق *muhur bozmaq, âtchmaq*, p.-t. — Ouvrir une lettre, بر مکتوبی آچمق *bir mektoubi âtchmaq*.

DÉCADE, s. f., اونلق *onlyq*. — Espace de dix jours, اون کونلک *on gunluk*, t.

DÉCADENCE, s. f., disposition à la chûte, à la destruction, دوشش *duchuch*, t.; ییقلش *iiqylich*, t.; هبوط *hubouth*, انهدام *inhidām*. — Déclin, زوال *zavāl*, انحطاط *inhithāth*. — Il est en décadence, دوشمده در *duchmèdè dur*. — de l'empire, انحطاط دولت *inhithāthi devlet*. — du commerce, امر تجارتک انحطاطی *emri tidjāretuñ inhithāthy*.

DÉCAGONE, s. et adj., اون کوشه لو *on keuchèlu*, t.; معشر الاضلاع *mou'cher ul-azlā'*, a.

DÉCAGRAMME, s. m., اون درهملو وزن *on dirhemlu vezn*, t.

DÉCAISSÉ, E, participe pass., صندوقدن چقارلمش *sandouqtan tchyqārilmich*, t.

DÉCAISSER, v. a., صندوقدن چقارمق - اخراج ا *sandouqtan tchyqārmaq, ykhrādj it*, t.

DÉCALITRE, s. m., بش اوقه لو اولچی - کیل *bech oqqalu eultchu, kil*, t.

DÉCALOGUE, s. m., عشره وصایای الله *'acharè vaçāiā oullah*, a.; تکرینک بیوردیغی اون سپارشلر *tañrinuñ bouïourdoughy on sipārichler*.

DÉCALLOTTÉ, E, part. pass., فسی چیقارلمش *feci tchiqārilmich*, t.

DÉCALLOTTER, v. a., فسی چیقارمق *feci tchiqārmaq*, t.

DÉCALQUER, v. a. Voy. CALQUER.

DÉCAMÈTRE, s. m., تخمیناً اوتوز اياق قدر اوزون اولان اولچی *takhmīnen otouz aïāq qadar ouzoun olān eultchu*, t.

DÉCAMPÉ, E, part. pass., en fuite, قاچمش *qātchmich*, t. — Il a —, قاچدی *qātchti*.

DÉCAMPEMENT, s. m., اوردونک قالقمه سی *ordounuñ qālqmaci*, t.

DÉCAMPER, v. n., lever le camp, اوردوی قالدرمق *ordouï qāldurmaq*. — Fuir précipitamment, عجله ایله قاچمق *'adjèlè ilè qātchmaq*.

DÉCAN, s. m., باش اسکی *bāch eski*, عرفت باشی *'yrfet bāchi*, t.

DÉCANTATION, s. f., سوزدرمه *seuzdurmè*, یواش یواش دوکلش *iavāch iavāch deukuluch*, t.

DÉCANTER, v. a., سوزدرمک *seuzdurmek*, یواش یواش دوکمک *iavāch iavāch deukmek*, t.

DÉCAPELER, v. a., بر کمینک دیرک چناقلغی و ایری پالامارلری *bir gueminuñ direk tchanāqlyghy vè iri pālāmārlèri indurmek*, t.

DÉCAPER, v. a., t. de chimie, enlever le vert-de-gris, ژنکاری

كيدرمك - چيقارمق *jenguiāri guídermek, tchyqārmaq*, t. — Décaper, v. n., طاغ بورندن آشمق - كچمك *dhāgh bourounden âchmaq, guetchmek*, بورونى آشورمق *bourouni âchurmaq*, t.

Décapitation. V. Décollation.

Décapité, e, part. pass., باشى كسلمش *bāchi kècilmich*, t.

Décapiter, v. a., باش - كلّه كسمك *bāch, kellè kesmek*, بويون اورمق *boïoun ourmaq*, t.

Décarreler, v. a., اوطه نك دوشمه تخته‌لريى قوپارمق - چيقارمق *odhanuñ duchemè takhtalèrini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

Décasyllabe et Décasyllabique, adj., اون هجألو *on hèdjālu*, t.-a.

Décatir, v. a., چوقه نك جلاسنى چيقارمق *tchoqanuñ djilācini tchyqārmaq*, t.

Décédé, e, adj., اولمش *eulmuch*, t.; متوفّى *mutèveffa*, a.

Décéder, v. n,, اولمك *eulmek*, t.; وفات ا *vèfāt it*, a.; مرد او *murd ol*, p.-t.

Décelé, e, part. pass., ميدانه چيقارلمش *meïdānè tchyqārylmich*, t.; كشف اولنمش *kechf olounmich*, a.-t.

Décèlement, s. m., آچمقلق *âtchmaqliq*, t.; كشف *kechf*, a.

Déceler, v. a., découvrir un secret, آچيغه - ميدانه چيقارمق *âtchygha, meïdānè tchyqārmaq*, t.; كشف - فاش ا *kechf, fāch it*, افشا - عيان ا *ifchā, 'aïān it*. — un secret, سرّى آچمق *sirri âtchmaq*. — un crime, جرم و قباحتى خارجه اخراج ا *djurm u qabāhati khāridjè ykhrādj it*. — Se Déceler, v. réfl., se trahir, دويلمق *doïoulmaq*, شيوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Décembre, s. m., دكنبريس *dekembris*, دكوريس *dekevris*, كانون اوّل *kiānoun evvel*, a.

Décemment, adv., ياقشقلغله *ïāqichiqlighilè*, t.; ادبله *èdebilè*, ادب واركانله *èdeb u erkiānilè*, a.-t. — Agir, se conduire —, ادبانه حركت ا *edebānè harèket it*, t.

Décence, s. f., ادب *èdeb*, a.; ياقشقلق *ïāqichiqlyq*, اركان *erkiān*. — Cela est contraire aux règles de la décence, رسوم حسن ادبه مغايردر *rouçoumi husni èdebè moughāïrdur*.

Décennal, e, adj., au pl. Décennaux, qui dure dix ans, اون يللق *on ïillyq*, t. — Qui revient tous les dix ans, هر اون يلده بر كرّه عائد اولان *her on ïldè bir kerrè 'āïd olān*.

Décent, e, adj., ادبلو *èdeblu*, يوللو *ïollu*, يراشق *ïarāchyq*, t.

Déception, s. f., آلداتمه *âldātma*, t.; غبن *ghabn*, حيله *hîlè*, a.

De ce que, conj., parce que, à cause, زيرا كه *zîrā ki*, بوسببله كه *bou sèbebilè ki*, t.

Décerné, part. pass., donné publiquement, علناً عطا اولنمش *'alenen 'athā olounmich*, a.-t.

Décerner, v. a., بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ا *hukm it*, حكمله

ویرمك *kukmlè vírmek*, a.-t. — des récompenses publiques, دولت طرفندن مكافات ویرمك *devlet tharafinden mukiāfāt vírmek.*

Décès, s. m., اولم *eulum*, t.; وفات *vèfāt*, رحلة *rihlet*, a. — Après —, وفاتدن صكره *vèfātten soñra.*

Décesser, v. n., طورمامق *dhourmāmaq*, واز كچمامك *vāz guetchmemek.* Voy. Discontinuer.

Décevant, e, adj., آلدايجی *āldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a. — Paroles décevantes, كلمات اغفال آميز *kelimāti yghfāl āmiz.* — Déçu, e, الدانمش *aldānmich*, t.; مغبون *maghboun.*

Décevoir, v. a., آلداتمق *āldatmaq.* Voy. Tromper.

Déchainé, e, adj., زنجيردن بوشانمش - قورتلمش *zindjírden bochānmich, qourtoulmich*, t.

Déchainement, s. m., بيوك دارغنلق *bouïuk dārghounlyq*, طاريلوب آتش پوسكرمه *dhārylup âtech puchkurmè*, t.

Déchainer, v. a., زنجيردن چقارمق *zindjírden tchiqārmaq*, زنجيرى چقارمق *zindjíri tchiqārmaq*, زنجير چوزمك *zindjír tcheuzmek.* — Se Déchaîner, v. réfl., زنجيردن بوشانمق - قورتلمق *zindjirden bochānmaq, qourtoulmaq.* — contre quelqu'un, بر كمسنه يه حددن زياده دارلمق *bir kimesnèïè hadden ziādè darilmaq*, داريلوب آتش پشكرمك *darylup âtech puchkurmek.*

Déchalander, v. a., ou dit mieux Désachalander, voyez ce mot.

Déchalasser, v. a., باغدن هركلرى چقارمق *bāghden herekleri tchyqārmaq*, t.

Déchanter, v. n., chanter mal ou faux, اصولسز ايرلامق *ouçoulsyz irlāmaq.* — Changer de ton, مقام دكشمك *maqām deïchmek.* — Au fig., rabattre de ses prétentions, ادعاسنى تقليل ايت *iddi'acini taqlíl it*, a.-t.

Déchaperonner, v. a., بر چاقرك كوز باغنى چيقارمق *bir tchāqyruñ gueuz bāghyni tchyqārmaq*, پچه يى آچمق *petcheïi âtchmaq*, t.

Décharge, s. m., action de décharger des fardeaux, يوك ايندرمسى - چقرمسى *ïuk indurmèci, tchiqārmaci*, - يوك ايندرمه چيقارمه *ïuk indurmè, tchiqārma.* — Déchargement d'un navire, حوله چيقارمه سى *hamoulè tchyqārmaci*, اخراج حوله *ykhrādji hamoulè.* — Coups d'armes à feu, كله ياخود قورشون يايلمى *kullè ïā khod qourchoun ïāïlimy.* — de canon, طوب آتمه سى - بوشالتمه سى *thop âtmaci, bochāltmaci.* — Déposition en faveur d'un accusé, تبريه شهادتى *tebrïè chehādeti.* — Décharge de l'eau d'une fontaine, d'un étang, مصلق *mouslouq.* — des humeurs, اخلاطك دوكلمه سى *akhlātuñ deukulmèci.* — Allègement, تخفيف خفيفلتمه *khafiflètmè*, تخفيف *takhfif.* — Quittance, ابرا كاغدى *ibrā kiāghydi*, t.

Déchargé, e, part. pass., يوكى چيقارلمش *ïuku tchiqārilmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich*, t.

Déchargement. Voy. Décharge.

Déchargeoir, s. m., tuyau de décharge, صويى اندره جك كنك - اولوق *souïi induredjek kunk*, *olouq*, t.

Décharger, v. a., يوكى اندرمك - چقرمق *ïuki endurmek*, *tchiqarmaq*, يوك قالدرمق *ïuk qāldurmaq*. — des ballots, دنك يوكلرينى اندرمك *denk ïuklerini indurmek*. — un crocheteur, حمّالك يوكنى اندرمك *hammāluñ ïukini indurmek*. — un plancher, دوشمه نك يوكنى قالدرمق *duchemènuñ ïukuni qāldurmaq*. — une arme à feu, آتمق *âtmaq*, بوشالتمق *bochältmaq*. — son fusil et ses pistolets, تفنك وپشتولرينى بوشالتمق *tufenk vè pichtovlarini bochāltmaq*. — Tenir quitte, déclarer quitte, تبريه ا *tebrïè it*, تبريهٔ ذمّت ا *tebrïèï zimmet it*. — Se décharger d'une affaire sur quelqu'un, بر مصلحتى بشقه سنه حواله ا *bir maslahati bachqacinè havālè it*. — Décharger un accusé, témoigner en sa faveur, بر كمسنه نك تهمتسزلكنه شهادت ا *bir kimesnènuñ teuhmetsyzliguinè chehādet it*. — Se décharger, déposer son fardeau, يوكنى اندرمك *ïukini indurmek*. — En parlant d'un fleuve, منصب او *manceb ol*. — La Maritza (l'Èbre) se décharge dans la Méditerranée, مرّيج صويى آق دكزه منصب اولور *merridj souïi âq deñizè manceb olour*. — sa bile, sa colère, اوكه سنى بوشاتمق *euguièсini bochātmaq*.

Déchargeur, s. m., يوك ايندريجى - قالدريجى *ïuk induridji*, *qālduridji*, t.

Décharné, e, part. pass. et adj., اتسز *etsyz*, ارق *ariq*, t.; نحيف *nahif*, a.

Décharner, v. a., اتى چيقرمق *eti tchiqarmaq*, اتسز ا *etsiz it*, كمكلردن اتى كسمك - صيرمق *guemiklerden eti kesmek*, *syrmaq*, كميكك اتنى صويمق *guemiguñ etini soïmaq*, t. Voy. Amaigrir.

Déchasser, v. a., faire sortir de force une cheville, برچوى طشره ايتيويرمك - چقرمق *bir tchivi thachra itivirmek*, *tchyqārmaq*.

Déchaumer, v. a., تارلايى - يرى اقترمق *tārlāï*, *ïeri aqtarmaq*, t.

Déchaussé, e, part. pass., qui est sans chaussure, يالن اياق *ïālin aïāq*, t.

Déchaussement, s. m., آياق قابنى چيقارمه *aïāq qābini tchyqārma*, اغاجك ديبنى چقورلتمه *aghādjuñ dibini tchouqourlatma*, t.

Déchausser, v. a., ôter les chaussures, آياق قابنى چيقارمق *âïaq qābini tchyqārmaq*, پاپوش چقرمق *pāpouch tchyqarmaq*, چزمه چكمك *tchizmè tchekmek*. — un arbre, اغاجك ديبنى آچمق - چقورلتمق *aghādjuñ dibini âtchmaq*, *tchouqourlatmaq*. — les dents, ديش

اتنی صیرمق *dich etini syrmaq.* — Se Déchausser, v. réfl., کندو کندو ایاق قابنی چیقارمق *guendu aïaq qābini tchyqārmaq.*

Déchaussoir, s. m., instrument de chirurgie pour déchausser les dents, دیش اتلرینی صیره‌جق آلت *dich etlerini syradjaq âlet,* t.

Déchéance, s. f., دوشمه *duchmè,* t.; سقوط *souqouth.* — des droits et des priviléges, حقوقدن وامتیازاتدن سقوطی *houqouqtan vè imtiāzātten souqouthy.* Voy. Déposition.

Déchet, s. m., اکسکلک *eksiklik,* اکسلمه *eksilmè,* t.; نقصان *noqsān,* a.

Déchevelé, e, participe pass., صاچی طاغلمش *sātchi dāghilmich,* t.

Décheveler, v. a., صاچنی طاغتمق *sātchini dāghitmaq,* صاچی قارش مورش ا *sātchi qārich mourich it,* t.

Déchevêtrer, v. a., آتك یولارن چیقارمق *âtuñ ïoularin tchyqārmaq,* t.

Déchiffrable, adj., اوقونور *oqounour,* سوکیلور *seukilur,* t.; حلی ممکن اولان *hally mumkin olān,* a.-t. — Cela est déchiffrable, بونك حلی ممکندر *bounuñ hally mumkindur.*

Déchiffré, e, participe pass., اوقونمش *oqounmich,* حل اولنمش *hall olounmich,* a.-t.

Déchiffrement, s. m., اوقونمه *oqounma,* آچمه *âtchma,* t.; حل *hall,* a.

Déchiffrer, v. a., lire ou expliquer ce qui est écrit en chiffres, رقم یازوسی اوقومق *raqam īāzouci oqoumaq,* حروف معهوده‌یی آچمق - اوقومق *houroufi ma'houdèïi âtchmaq, oqoumaq.* — Résoudre une difficulté, بر مشکلی حل ا *bir muchkili hall it.* — quelqu'un, بر کمسنه‌نك کزلو مرامنی اکلمق *bir kimesnènuñ guizlu merāmini añlamaq.*

Déchiffreur, s. m., رقام یازوسنی اوقویان *raqām īāzoucini oqouïān.* — حروف معهوده‌یی آچان حل ایدیجی *houroufi m'ahoudèïi atchān, hall ididji,* a.-t.

Déchiqueter, v. a., découper par taillades, دوغرامق *doghrāmaq,* پارچه پارچه کسمك *pārtcha pārtcha kesmek,* t.

Déchiqueteur, s. m., پارچه پارچه کسیجی *pārtcha pārtcha kecídji,* t.

Déchiqueture, s. f., کسك *kecik,* t.

Déchirage, s. m., سوکمه *seukmè,* t.

Déchirant, e, adj., کوکل ییقیجی *gueuñul ïiqydji,* t.; سینه خراش *sinè khyrāch,* p.

Déchiré, e, part. pass., یرتق *ïrtyq,* یرتلمش *ïrtilmich.*

Déchirement, s. m., یرتمه *ïirtma,* t.; خرق *kharq,* a.

Déchirer, v. a., mettre en pièces sans trancher, یرتمق *ïirtmaq,* شق - خرق ا *chaqq, kharq it,* a.-t.; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it.* — un vêtement, روبا

يرتمق - اپراتمق *roubā ïrtmaq, iprātmaq.* — les entrailles, ايچى صيزلتمق *itchi syzlatmaq.* — un papier, بر كاغدى يرتمق *bir kiāghydi ïrtmaq.* — Quelqu'un par des calomnies, بر كمسنه‌نڭ عرضن بوزمق *bir kimesnènuñ 'yrzin bozmaq,* هتك عرض ا *hetki 'yrz it.* — Se Déchirer, v. réfl., يرتلمق *ïrtilmaq.*

DÉCHIREUR, s. m., سوكيجى *seukudji,* يرتيجى *ïrtidji,* t.

DÉCHIRURE, s. f., يرتش *ïrtich,* ارتيق *irtyq,* t.; خرق *kharq,* a. — Vous avez une déchirure à votre habit, روباكزده بريرتق واردر *roubāñyzdè bir ïrtyq vārdur.*

DÉCHOIR, v. n., دوشمك *duchmek,* t.; حالندن دوشمك *hālinden duchmek.* — Perdre de son crédit, اعتبارندن دوشمك - ساقط او *'ytibārinden duchmek, sāqyth ol,* عيارى دوشمك *'aïāri duchmek.*

DÉCHOUER, v. a., t. de marine, اتورمش كمى يى قالدروب يورتمك *otourmich guemiï qāldurup ïurutmek,* t.

DÉCHU, E, part. pass., دوشمش *duchmuch,* t.; ساقط *sāqyth,* a.

DÉCIDÉ, E, part. pass. et adj., كسلمش *kèsilmich,* قرار بولمش *qarār boulmich,* مقرر *mouqarrer,* بتمش *bitmich,* مسلم *musellem,* a.-t. Voy. RÉSOLU.

DÉCIDÉMENT, adv., البته *elbettè,* قطعاً *qath'en,* وجه مقرر اوزره *vedjhi mouqarrer uzrè,* a.-t.

DÉCIDER, v. a., résoudre, arrêter, conclure, كسمك *kesmek,* t.; قطع ا *qath' it,* a.-t.; قرار ويرمك *qarār vïrmek.* — Juger, حكم ا *hukm it.* — un procès, دعوايى فصل ا *davāï fasl it.* — une question, مادّهٔ كسمك *māddèï kesmek.* — une affaire, بر مادّه‌يه فيصل ويرمك *bir maddèïè feïçal vïrmek.* — Terminer, بتورمك *biturmek.* — Ordonner, disposer, بيورمق *bouïourmaq.* — C'est à vous à en décider, حكمى سزك رايكزه منوطدر *hukmi sizuñ reïnyzè menoutthur.* — Décider quelqu'un, - الزام ا *ilzām, irzā it.* — Cette raison m'a décidé, بو دليل بنى الزام ايلدى *bou delïl beni ilzām eïlèdi,* a.-t. — Se Décider, v. réfl., قرار *qarār.* — à une chose, برشيئه قرار ويرمك *bir cheïè qarār vïrmek.*

DÉCIMABLE, adj. m. et fém., اندهلقلو *ondèlyqlu,* t.; تحت التعشير *taht utt'achïr,* a.

DÉCIMAL, E, adj., terme d'arith., عشرى *'acherii.* — Calcul, حساب عشرى *hyçābi 'acheri,* a.

DÉCIMATEUR, s. m., اوندهلقجى *ondèlyqdji,* t.; عشر ديوشريجى *euchr devchuridji,* a.-t.

DÉCIMATION, s. f., اونك برآلمه *ondè bir ālma,* t.

DÉCIMAUX, adj. pl. m. Voy. DÉCIMAL.

DÉCIME, s. m., contribution de la dixième partie des biens, اونك بر *ondè bir,* اونكلق *ondèlyq,* t.; عشر المال *'euchr ul-māl,* a. — Monnaie, la dixième partie du franc,

بر فرانغك عشری یعنی ایکی سول *bir frānghuñ 'euchry ï'ani iki sol*, t.

Décimer, v. a., prendre un sur dix, اونك بر آلمق *onda bir âlmaq*. — des soldats, بهر اون نفراتدن بربنی آلوب تأدیب ا *beher on nèferatten birini âlup teedib it*.

Décintrer, v. a., کمر قالبلرینی قوپارمق ـ چیقارمق *kemer qāloulèrini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

Déciper, v. a., t. de pratique. Voy. Abuser, Tromper.

Décirer, v. a., ôter la cire, موم صواسنی چیقارمق *moum syvācini tchyqārmaq*, t.

Décisif, ve, adj., qui décide, ایش کسیجی *ich kèsídji*, t.; قطعی *qath'y*. — Jugement —, حکم قطعی ـ فاصل *hukmi qath'y, fācyl*. — Décisif, qui termine, achève, ایش بتوریجی *'ich biturídji*. — Esprit, ton décisif, رأینه مصر *rèïnè moucyrr*, قاطع *qāth'y*.

Décision, s. f., résolution, قرار *qarār*, فصل *fasl*, فیصل *feïçal*, جزم نیّت *djezmi niïet*. — juridique, حجّت *heuddjet*, حکم *hukm*. — royale, حکم پادشاهی *hukmi pādichāhi*. — d'un mufti, فتوا *fetvā*, a.

Décisivement, adv., قطعیجه *qath'ydjè*, قطعًا *qath'en*, جزمًا *djezmen*, a.

Décisoire, adj. m., serment décisif, نزاعی کسه جك یمین *nizā'i kecedjek iemín*, a.-t

Déclamateur, s. m., چاغریجی *tchāghiridji*, t.; خطبه اوقویجی *khotba oqouïdji*, خطیب *khathyb*, متکلّم *mutekellim*, a.

Déclamation, s. f., خطابة *khythābet*, کلام *kelām*, تکلّم *tckellum*, a. — L'art de la —, فنّ خطابت *fenni khythābet*. — Entendre bien l'art de la —, فنّ خطابتده آشنا او *fenni khythābetè âchinā ol*.

Déclamer, v. a., réciter à haute voix, صوت بلند ایله سویلمك *savti bulend ilè seuïlemek*, a.-t.

Déclamer, v. n., invectiver contre quelqu'un, بر کمسنه یی ازارلمق *bir kimesnèïi âzārlamaq*, بر کمسنه یه قارشو چاغرمق *bir kimesnèïè qārchou tchāghyrmaq*.

Déclarateur, s. m., علنًا اعلان ایدیجی *'alenen'ilān ididji*, a.-t.

Déclaratif, ive, adj., بیان مبیّن ایدیجی *beïān idídji*, a.-t.; المجال *mubeïien ulhāl*, a.

Déclaration, s. f., بیان *beïān*, اعلان خبر *khaber*, تقریر *taqrír*, *ilān*. — juridique, اعلام *ylām*. — de guerre, اعلان سفر ـ حرب *'ilāni sefer, harb*. — officielle, رسمی اعلانی *resmi 'ylāni*. — Déclaration, en terme de pratique, مفردات دفتری *mufredāt defteri*.

Déclaratoire, adj. des deux genres, اعلامی *ilāmii*. — Acte —, بیان حالی حاوی اعلام شرعی *beïāni hāli hāvi'ylāmi cher'y*, اعلام *'ylām*, a.

Déclarer, v. a., بلدرمك *bildurmek*, خبر ویرمك *khaber vér-*

mek, بيان ا *beïān it*, اعلان - انبا - اظهار ا *ylān, imbā, izhār it.* — la guerre, اعلان سفر - حرب ا *'ylāni sefer, harb it.* — ses intentions à quelqu'un, مراد ومرامنى بر كمسنه‌يه بيان ا *murād u merāmini bir kimesnèïè beïān it.* — Manifester par autorité publique, طرف شرعدن بيان ا *tharafi cher'yden beïān it.* — Se Déclarer, v. réfl., s'expliquer, مرامنى آچغه قومق *merāmini ätchygha qomaq.* — Se faire connaître, بللو او *bellu ol*, ميدانه چيقمق *meïdānè tchyqmaq.* Voyez Se Manifester.

Déclasser, v. a., t. de marine, دونانمه عسكرندن چيقارمق *donānma 'askerinden tchyqārmaq*, t.

Déclic ou Déclicq, s. m., واريوز *vāriouz*, t.

Déclimater, v. a., بر نباتاتى يكى بر هواسنه اليشترمق *bir nèbātāti ïeñi bir havācinè alichturmaq*, t.

Déclin, s. m., اشاغيلنمه *achāghylanma*, صوك *soñ*, زوال *zavāl*, انحطاط *inhithāth.* — de la lune, آيك اكسلمه‌سى *äïuñ eksilmèci.* — du jour, نهارك زواله ميلى *nèhāruñ zavālè meïli.*

Déclinable, adj. des deux genres, t. de gramm., ممكن الاعراب *mumkin ul-'yrāb.*

Déclinaison, s. f., des astres, leur éloignement de l'équateur, خط استوادن كواكبك ابعاد وانحرافى *khatthy istivāden kevākibuñ ib'ād u inhirāfi*, ميلان الكواكب *meïlān ul-kevākib.* — australe, ميلان جنوبى كوكب *meïlāni djènoubii kevkeb.* — de l'aiguille aimantée, پوصله ايكنه‌سنك ميلانى *pouçola ignècinuñ meïlāni.* — du soleil, ميل شمس *meïli chems.* — d'un nom, t. de gramm., اعراب *i'rāb.*

Déclination, s. f., اينش *inich*, t.; انحراف *inhirāf*, a.

Déclinatoire, s. m., acte par lequel on décline une juridiction, اعذار ناهية الحق القضا *i'zāri nāhïet ul-haqq ul-qazā*, a.

Décliner, v. n., baisser, pencher vers sa fin, اشاغيلنمق *âchāghylanmaq*, صوكنه وارمق *soña vārmaq*, انمك *inmek*, t.; هبوط ا *hubout it*, انحراف ا *inhirāf it.*

Décliner, v. a., تصريف - اعراب ا *tasrif, y'rāb it*, a.-t. — Décliner son nom, le dire, آدينى سويلمك *âdini seuïlèmek.* — une juridiction, حكم قضاى انكار ا *hukmi qazāï inkiār it.* V. Déchoir.

Déclivité, s. f., اينش *inich*, t.; حدور *hadour*, a.

Décloitrer, v. a., مناستردن چيقارمق - اخراج ا *monāstirden tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Se Décloîtrer, v. réfl., مناستردن چيقماق *monāstirden tchyqmāq*, ترك مناستر ا *terki monāstir it*, a.-t.

Déclore, v. a., آچمق *âtchmaq*, چيت ديوارى قالدرمق - سوكمك *tchît divāri qāldurmaq, seukmek.* — Déclos, آچق *âtchyq*, ديوارسز *divārsyz.*

Décloué, e, part. pass., اكسرى

چیقارلمش ـ سوکلمش *eksèri tchyqārilmich, seukulmuch*, t.

Déclouer, v. a., اکسری چیقارمق ـ سوکمک *eksèri tchyqārmaq, seukmek*, میخ قوپرمق *mikh qoparmaq*, t.

Décoché, e, part. pass., آتلمش اوق *âtilmich oq*, t.

Décochement, s. m., اوق آتلمه‌سی *oq âtylmaci*, t.

Décocher, v. a., اوق آتمق *oq âtmaq*.

Décoction, s. f., قینایش *qaïnāïch*, t.; مطبوخ *mathboukh*, مغلاب *moughlāb*, a.-p. — de chicorée, هندبا مطبوخی *hindibā mathboukhy*.

Décoiffer, v. a., باش اورتیسی چیقرمق *bāch eurtici tchiqarmaq*, صارغی چیقارمق *sārghy tchyqārmaq*. — Défaire la coiffure, صارغی بوزمق *sārghy bozmaq*. — Déranger les cheveux, صاچی طاغتمق *sātchi dhāghytmaq*. — une bouteille, بر بوقالی آچمق *bir boqāli âtchmaq*, t. — Se Décoiffer, v. réfl., شبقه‌سنی ـ فسنی چیقارمق *chapqacini, fecini tchiqārmaq*.

Décollation, s. f., action de couper le cou, باش کسمه‌سی *bāch kesmèci*. — Ne se dit qu'en parlant du martyre de saint Jean-Baptiste, حضرت یحیانک بوینی اورلمه‌سی *hazrèti iahïānuñ boïouni ouroulmaci*.

Décollé, e, part. pass., باشی بویون کسمش *bāchi kesmich, boïoun ourmich*, t.

Décollement, s. m., action de décoller, یاپشمش اولان نسنه‌یی قوپرمه *īāpichmich olān nesnèï qoparma*, t.

Décoller, v. a., détacher ce qui est collé, سوکمک طوتقالی *thoutqāli seukmek*, یاپشمش اولان نسنه‌یی قوپارمق *īāpichmich olān nesnèï qopārmaq*. — Couper la tête, باشی کسمک *bāchi kesmek*, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, کله کسمک *kellè kesmek*. Voy. Décapiter. — Se Décoller, v. réfl., طوتقالی سوکلمک *thoutqāli seukulmek*.

Décollé, e, partic. pass., طوتقالی سوکلمش *thoutqāli seukulmich*, t.

Décolleter, v. a. et n., کوکسنی آچمق *guieukuçu âtchmaq*. — Se Décolleter, v. réfl., کوکسنی اوموزینی آچمق *guieukuçunu, omouzini âtchmaq*, t.

Décoloration, s. f., رنک ازالتمه‌سی *renk azāltmaci*, رنکسزلنک تقلیل لون *renksizlik, taqlīli levn*, a.

Décoloré, e, part. pass., رنکسز *renksyz*, رنکی بوزق *rengui bozouq*. — En parlant d'une personne, چهره‌سی ـ بکزی بوزق *tchehrèci, bènzi bozouq*, صولمش *solmych*, t.

Décolorer, v. a., effacer la couleur, رنکی بوزمق *rengui bozmaq*. — Faire perdre la couleur du visage, بکزی بوزمق *bènzi bozmaq*. — Se Décolorer, v. réfl., رنکی بوزلمق *rengui bozoulmaq*, t.

Décombrer, v. a., دیوار و طاش قرنتیسی قالدرمق *divār vè thāch qyrintici qāldurmaq*, مولوسی

قالدرمق *molocy qāldurmaq*, t.

Décombres, s. m. pl., دیوار و طاش قرنتیسی *divār vè thāch qyrintici*, مولوس *molos*, t.

Décommander, v. a., خلافنه اصمارلمق *khylāfinè ismārlamaq*, a.-t.

Décomposé, e, partic. pass., چوزلوب آیرلمش *tcheuzulup āïrilmich*, t.; منحل *munhall*, a.

Décomposer, v. a., séparer les parties, چوزوب آیرمق *āïrmaq*, چوزوب آیرمق *tcheuzup āïrmaq*, حل ا *hall it*, تفریق ا *tefrīq it*. — Décomposer les corps mixtes par l'action du feu, اجسام مرکبه یی آتش قوتیله حل ا *edjsāmi murekkebèï âtech qouvvetilè hall it*. — Décomposer une idée, un discours, l'éclaircir, اچمق *âtchmaq*. — En t. de médecine, atténuer, dissoudre, تحلیل ا *tahlīl it*. — Se Décomposer, v. réfl., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, چورنمک *tchurunmek*. — Se séparer, آیرلمق *āïrilmaq*.

Décomposition, s. f., résolution d'un corps dans ses principes, اجزانک آیرلمسی *edjzānun āïrilmaci*, چوزلوب آیرلمه *tcheuzulup āïrilma*, t.; حل *hall*, انحلال *inhilāl*, a. — du sang, انفساخ دم *infiçākhi dem*. — Action de se corrompre, چورنمکلک *tchurunmeklik*.

Décompte, s. m., ایندرمه *indurmè*, t.; تنزیل *tenzīl*, a.

Décompté, e, participe pass., ایندرلمش *indurilmich*, t.; تنزیل اولنمش *tenzīl olounmich*, a.-t.

Décompter, v. a., rabattre sur une somme, ایندرمک *indurmek*, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*, حسابدن ایندرمک - آشاغی وارمق *hyçābden indurmek - âchaghy vārmaq*. — Décompter, v. n., rabattre de l'opinion qu'on avait d'une affaire, d'une personne, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*. — Il aura bien à décompter, خیلیجه آشاغی وارله جق واردر *khaïlidjè âchāghy vāriladjaq vārdur*.

Déconcerté, e, part. pass., troublé, شاشمش *chāchmich*, متحیّر *mutehaïir*, حیران *haïrān*, a.

Déconcertement, s. m., تحیّر *tèhaïïur*, حیرت *haïret*, a.

Déconcerter, v. a., troubler, interdire, شاشرمق *chāchirmaq*, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Rompre les mesures, les desseins, تدبیری بوزمق *tedbīri bozmaq*. — Se Déconcerter, v. réfl., شاشمق *chāchmaq*, پوصلایی شاشرمق *pouçoulaïi chāchurmaq*, حیران-متحیّر او *haïrān, mutehaïir ol*, a.-t.

Déconfire, v. a.; ce mot est vieux et ne se dit plus que dans le style burlesque, بوزمق *bozmaq*, یقمق *ïiqmaq*, t.

Déconfiture, s. f. Voycz Défaite, Faillite.

Déconfort, s. m. Voy. Désolation, Découragement.

Déconforter, v. a., vieux mot. Voy. Décourager.

Déconseiller, v. a., خلافنه اوکت ویرمک *khylāfinè eugut vir*

mek, منع ا *men' it*, a.-t. Voy. Dissuader.

Déconsidération, substant. fém., اعتبارسزلق *'ytibārsyzlyq*, a.-t.

Déconsidéré, e, part. pass., اعتبارسز *'ytibārsyz*, a.-t.

Déconsidérer, v. a., اعتبارسز ا *'ytibārsyz it*, a.-t.

Déconstruit, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmuch*, اجزاسی آیرلمش *edjzāci āïrilmich*, a.-t.

Déconstruire, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, t.; اجزاسنی آیرمق *edjzācini āïrmaq*, فسخ ا *feskh it*, a.-t.

Décontenance, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, كوز قورقوسی *gueuz qorqouçou*, t.; تحیّر *tèhaïiur*, a.

Décontenancé, e, part. pass., شاشمش *chāchmich*, t.; متحیّر *mutèhaïir*, a.

Décontenancer, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*, t.; بر كمسنه‌نك وضع خلقسنی بوزدرمق *bir kimesnènuñ vaz'i khoulqicini bozdurmaq*, a.-t. — Se décontenancer, شاشمق *chāchmaq*.

Déconvenue, s. f., malheur, بختسزلك *bakhtsizlik*, p.-t.

Décor, s. m. Voy. Décoration.

Décorateur, s. m., زینت ویریجی *zinet viridji*, بزه‌دیجی *bezedídji*, دوناداجق شیلر یپان *donādādjaq cheïler ïapān*, t.

Décoration, s. f., action de décorer, دوناتمه *donātma*, بزه‌مكلك *bezemeklik*, a.-t. — Ornement, embellissement, زینت *zínet*, a.; آرایش *ārāïch*, p. — Marque d'honneur, نشان *nichān*, a. — de la Légion-d'Honneur, لژیون دونور نشانی *lejioun doneur nichāni*. — de Turquie, نشان افتخار *nichāni iftikhār*. — Décoration de théâtre, تیاترو طاقمی *tiātro thāqymi*.

Décorder, v. a., ایپی چوزوب بوزمق *ipi tcheuzup bozmaq*, ایپی چوزمك *ipi tcheuzmek*, t.

Décorer, v. a., orner, دوناتمق *donātmaq*, بزه‌مك *bezemek*, t.; زینت ویرمك *zinet virmek*, a.-t.; زینتلمك *zínetlemek*. — Donner une marque d'honneur, نشان ویرمك *nichān vírmek*, p.-t.

Décorum, s. m., رسم ادبی *resmi edebi*, وقایهٔ رسم ادبی *viqāïèï resmi edebi*, a. — Observer le —, رسم ادبی وقایه ا *resmi edebi viqāïè it*.

Découcher, v. n., اوندن طشره یاتمق *evinden thachra ïātmaq*, یبانده یاتمق *ïabāndè ïātmaq*, t.

Découdre, v. a., سوكمك *seukmek*, دیكشی سوكمك *dikichi seukmek*. — la doublure d'un vêtement, روبه‌نك استارینی سوكمك *roubanuñ astarini seukmek*. — Se Découdre, v. pro., سوكلمك *seukulmek*, دیكش سوكلمك *dikich seukulmek*. — En Découdre, v. n., en venir aux mains, دوكشمك *deuïuchmek*, t.

Décousu, e, adj., سوكلمش *seukulmuch*, دیكشی سوكلمش *dikichi seukulmuch*. — En parlant du style, رابطه‌سز *rābouthasyz*. — Propos —, رابطه‌سز سوزلر *rābouthasyz seuzler*. — C'est une phrase décousue,

نامربوط بر عباره در *nāmerbouth bir 'ybārè dur.*

Découlant, e, adj., صیزیلوب اقان ـ دوکیلان *syzylup aqān, deukulan*, t.; سایل *sāïl*, a.

Découlement, s. m., آزر آزر آقمه ـ دوکلمه *āzar āzar āqma, deukulmè, deukulmè. deukulmè.* — des humeurs, اخلاطك صیزیلوب دوکلمه‌سی *akhlāthuñ syzilup deukulmèci*, t.

Découler, v. n., couler peu à peu, آزر آزر آقمق *āzer āzer āqmaq*, صیزیلوب اقمق ـ دوکلمك *syzilup āqmaq, deukulmek*, t. — Au fig., résulter, émaner, حاصل او *hācyl ol*, نشات ـ منتج او *nech'aet, muntidj ol*, a.-t.

Découper, v. a., couper par morceaux, دوغرامق *doghrāmaq*, کسمك *kesmek*, اوفاق اوفاق کسمك *oufāq oufāq kesmek*, قرپمق *qyrpmaq*. — du drap, du satin, چوقه وقطیفه قرقمق *tchoqa vu qadhifè qyrqmaq.*

Découpeur, s. m., قرقیجی *qyrqydji*, t.

Découpler, v. a., détacher ce qui est couplé, چفتن بوزمق *tchiftin bozmaq*. — des chiens, کوپکلری بر برندن چوزوب قویویرمك *keupekleri bir birinden tcheuzup qoïvermek.* — Bien découplé, اوزون و اینجه بویلو *ouzoun vè indjè boïlu.*

Découpoir, s. m., بر نوع مقص *bir nev'y maqas*, t.

Découpure, s. f., قرقمه *qyrqma.* — fine, انجه قرقمه *indjè qyrqma.* — grossière, قبا قرقمه *qabā qyrqma.* — Action de découper, دوغرامه *doghrama*, t.

Découragé, e, adj., غیرتسی کسلمش *ghaïreti kecilmich.*

Décourageant, e, adj., غیرتی فتور کتورن کسن *ghaïreti kècen, futour gueturen*, a.-t.

Découragement, s. m., غیرت کسلمه *ghaïret kecilmè*, آپشقلق *āpichyqlyq*, آپشمه *āpichma*, t.; فتور *futour*, a. — Tomber dans le —, فتوره کرفتار او *futourè gueriftār ol*, a.-t.

Décourager, v. a., غیرتی کسمك *ghaïreti kesmek*, یورکسز ایت *ïureksiz it*, فتور کتورمك *futour gueturmek*, a.-t.; آپشدرمق *āpychturmaq*, آپشقلق کتورمك *āpychyqlyq gueturmek.* — Se Décourager, v. réfl., غیرتدن دوشمك *ghaïretten duchmek*, یورکسز او *ïureksiz ol*, غیرتی غایب ا *ghaïreti ghaïb it*, فتوره کرفتار او *futourè gueriftar ol.*

Décours, s. m., décroissement de la lune, آیك اکسلمه‌سی *āïuñ ekcilmèci*; se dit aussi du déclin des maladies. Voy. Déclin.

Décousu, e, adj., سوکلمش *seukulmuch*, t. Voy. Décousu.

Décousure, s. f., سوك *seukuk*, سوك یر *seukuk ïer*, t. — Ce n'est pas une déchirure, mais une décousure, یرتق دکل سوککدر *ïrtyq deïl, seukuktur.*

Découvert, e, adj., آچلمش *āchilmich*, آچق *āchyq*, t.;

مكشوف *mekchouf*. — Manifesté, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*. — Nu, چپلاق *tchiplaq*. — En parlant d'un pays, قليل الاشجار *qalil ul-echdjār*, a. — A découvert, en plein air, آچق يرده *âtchyq ïerdè*, اورتوسز *eurtusuz*. — Manifestement, اشكارهٔ *achikiārè*, آچقدن اچغه *âtchyqten âtchygha*. Voy. TROUVÉ, INVENTÉ.

DÉCOUVERTE, s. f., action de découvrir, بولش *boulich*, ميدانه چيقارمه *meïdānè tchyqārma*, كشف *kechf*, a. — Lors de la découverte de l'Amérique, اقليم امريقانك كشفى وقتنده *iqlīm ameriqānuñ kechfi vaqtindè*. — Invention, ايجاد *idjād*.

DÉCOUVREUR, s. m., ميدانه چيقاران *meïdānè tchyqārān*, t.; كاشف *kiāchif*, a.

DÉCOUVRIR, v. a., ôter ce qui couvre, آچمق *âtchmaq*, اورتوبى قالدرمق *eurtuïi qāldurmaq*. — une chose quelconque, بر شيئك اورتيسنى قالدرمق *bir cheïuñ eurtuçunu qāldurmaq*. — Faire connaître ce qui était caché, ميدانه چيقارمق *meïdānè tchyqārmaq*, خاريجه چيقارمق *khāridjè tchyqārmaq*, كشف ا *kechf it*. — un secret, كشف رازا *kechfi rāz it*. — Laisser voir, آچمق *âtchmaq*. — Manifester, كوستركمك *gueustermek*, اشكاره ا *achikiārè it*, اظهار ا *izhār it*. — Voir de loin, اوزاقدن كورمك *ouzāqten gueurmek*. — Commencer à apercevoir, سزمك *sezmek*, تشخيص - فرق ا *techkhys, farq it*. Voy. INVENTER, TROUVER, PÉNÉTRER. — Se découvrir la tête, باشى آچمق *bāchi âtchmaq*, باش اورتيسنى چيقارمق *bāch eurtuçunu tchyqārmaq*. — S'ouvrir, آچلمق *âtchilmaq*, سرّيني سويلمك *sirrini seuïlemek*, a.-t. — Je me suis découvert à lui, اكا كشف ضمير ايلدم *añā kechfi zamîr eïlèdum*.

DÉCRASSER, v. a., كيرى چيقارمق - كيدرمك *kiri tchyqārmaq, guidermek*, تميزلمك *temïzlemek*, t. — la tête, باشك كيرينى كيدرمك *bachuñ kirini guïdermek*. — Au fig., polir un homme grossier, تربيه ا *terbïè it*. — Se Décrasser, v. réfl., تميزلنمك *temïzlenmek*.

DÉGRÉDITEMENT, s. m., اعتباردن دوشمه *'ytibārden duchmè*, كسر اعتبار *kesri 'ytibār*, a.-t.

DÉCRÉDITER, v. a., ôter le crédit, اعتباردن دوشرمك *'ytibārden duchurmek*, a.-t. — Faire perdre à quelqu'un l'estime ou l'influence qu'il avait, اعتباره خلل كتورمك *'ytibārè khalel gueturmek*, اعتبارى بوزمق *'ytibāri bozmaq*. — Se Décréditer, اعتباردن دوشمك *'ytibārden duchmek*.

DÉCRÉPIT, E, adj., بونامش *bounāmich*, قوجامان *qodjāmān*, پك اختيار - قوجه *pek ykhtïār, qodja*, t.; فرتوت *fertout*, a. — Femme décrépite, قوجه‌مان قارى *qodjamān qāry*.

DÉCRÉPITATION, s. f. Voyez PÉTILLEMENT.

DÉCRÉPITER, v. n., پتلامـــق *patlāmaq*, چاتردامق *tchātirdāmaq*, t.

DÉCRÉPITUDE, s. f., پك قوجه‌لق *pek qodjaliq*, قوجه‌مانلق *qodjamānlyq*, t.; هرم *herem*, فرتوتی *fertouti*, قحومة *qouhoumet*, a. — Atteindre la —, حدّ قحومته واصل اول *haddi qouhoumetè vacil ol.*

DÉCRET, s. m., ordre, loi, بيورق *bouïourouq*, t.; حكم *hukm*, pl. a. احكام *ahkiām*. — Ordonnance, arrêté d'un magistrat, بيـــورلـــدی *bouïourouldou*, t.; امر *emr*, pl. a., اوامر *evāmir*, فرمان *fermān*. — de prise de corps, اخذو حبسی حاوی بر قطعه امر *akhzu hapsi hāvi bir qyth'a emr.*

DÉCRÉTER, v. a., بيـــورمـــق *bouïourmaq*, t.; حكم - امر ا *hukm, emr it*, فرمان ا *fermān it*, تجّت وبرمك *heuddjet vîrmek*, a.-t. — Quelqu'un de prise de corps, بـــر كمسه‌نـك حبسنی حكم ا *bir kimesnènuñ hapsini hukm it.*

DÉCRI, s. m., cri public par lequel on défend une chose, دلّال چاغرتمغله اولان يساق *tellāl tchāghyrtmaghylè olān ïāçāq*. — Au fig., perte de la réputation, اعتباردن سقـــوط *'ytibārden souqouth*, a.-t.; دیللنمه *dillenmè*, t.

DÉCRIÉ, E, adj., blâmé, ديللنمش *dillenmich*, رسوای اولمش *rousvāï olmuch*. — défendu publiquement, دلّال معرفتله يساق اولمش *tellāl ma'rifetilè ïaçāq olmich.*

DÉCRIER, v. a., défendre par cri public, دلّال معرفتله يساق ا *tellāl ma'rifetilè ïaçāq it*. — Oter la réputation, l'honneur, ديللمك *dillemek*, أدنی چكمك *ādini tchekmek*, رسوای ا *rousvāï it*, a.-t.

DÉCRIRE, v. a., faire la description d'une chose, وصف - توصيف ا *vasf, tavsîf it*, تعريف ا *ta'rîf it*. — Expliquer, تعبير ا *ta'bîr it*. — en détail, تفصيل ا *tafsîl it*. — Tracer, چيزمك *tchîzmek*.

DÉCRIT, E, adj., بيان - وصف اولنمـــش *beïān, vasf olounmich*, a.-t.; متصف *muttecif*, a.

DÉCROCHER, v. a., چنكلـــدن چقرمق *tchenguelden tchiqarmaq*, t.

DÉCROIRE, v. a., اينانمامق *inānmāmaq*, t. — Je ne crois ni ne décrois, نه اينانرم نه اينانمم *nè inānirum nè inānmam.*

DÉCROISSEMENT, s. m., اكسلمه *eksilmè*, t.; انتـــقـــاص *intiqās*, نقصان *noqsān*, a.

DÉCROÎTRE, v. n., diminuer, اكسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*. — Baisser, اينمك *inmek*, t.; تنزل ا *tenezzul it*, a.-t. — La rivière décroît, مياه نهر تنزّل ايدر *miāhi nehr tenezzul ider.*

DÉCROTTER, v. a., چامـــوری سلمك - چيقارمق *tchāmouri silmek, tchyqārmaq*, t.

DÉCROTTEUR, s. m., چامـــوری سلیجی *tchāmouri silidji*, t.

DÉCROTTOIRE, s. f., چامور سلگیسی *tchāmour silguici*, t.

DÉCRUE, s. f., اکسلمه *eksilmè*. — des eaux, صو ازالمه‌سی *sou azālmaci*, t.

DÉCRUER, v. a., بویاتمه‌دن اوّل ایپلکی یپقق *boïātmaden evvel ipligui ïaïqamaq*, t.

DÉCRUSER, v. a., ایپک قوزه‌سنی صوبه قاینتمق *ipek qozacini souïè qāïnatmaq*, t.

DÉÇU, E, adj., الدانمش *aldānmich*, t.

DÉCUIRE, v. a., صو ایله سویقلندرمق *sou ilè seveklandurmaq*. — Se décuire, طورولنمق *dhouroulanmaq*, t.

DÉCUPLE, s. m. et adj., اون قات *on qat*, a.-t.; اون کرّه اولقدر *on kerrè olqadar*.

DÉCUPLER, v. a., اون قات ا *on qāt it*, اون قاتنی آلمق *on qātini ālmaq*, اون قات زیاده‌لندرمک *on qāt ziādèlendurmek*. — Il a décuplé son bien en cinq ans, مالنک بش سنه ایچنده اون قاتنی قزاندی *malinuñ bech senè itchindè on qātini qazāndi*. — Décuplé, اون قات زیاده‌لنمش *on qāt ziādèlenmich*.

DÉCURIE, s. f., اون نفرلک *on neferlik*. — Mettre par —, هر صفده اونر نفر تعیین ا *her safiè oner nefer ta'ïin it*, اونه بولمک *oña beulmek*, t.

DÉCURION, s. m., اون باشی *on bāchi*.

DÉCUSSATION, s. f., خطّلرک قاوشمه‌سی *khātthleruñ qāvouchmaci*, t.; التقاء الخطوط *iltiqāïl-khouthouth*. — Point de —, ملتقاء الخطوط *multeqaïl-khouthouth*.

DÉCUVER, v. a., شرابی لازه‌دن یا تکنه‌دن چقرمق *charabi lazaden ïa teknèden tchiqarmaq*, t.

DÉDAIGNER, v. a., mépriser, نالایق کورمک *nā lāïq gueurmek*, استحقار ا خورلمق *istyhqār it*, خور کورمک *khor gueurmek*, خور صنمق *khor sanmaq*, تحقیر ا *tahqyr it*. — quelqu'un, بوزه بقامق *ïuzè baqmāmaq*. — Dédaigner de, v. n., ne pas vouloir par mépris, ارتکاب ایتمامک *irtikiāb itmemek*, تنزّل ا *tenezzul it*. — Il dédaigne mon amitié, بنمله الفت و محبّتی استحقار ایدر *benumilè ulfet u mouhabbeti istyhqār ider*.

DÉDAIGNEUSEMENT, adverbe, خورصنه‌رق *khorsanaraq*, t.; اهانتله *inhanetlè*, a.-t.; بالاستحقار *bil-istyhqār*, a. — Traiter —, بالاستحقار معامله ا *bil-istyhqār mou'āmelè it*.

DÉDAIGNEUX, SE, adj., خورلایجی *khorlāïdji*, اهانت ایدیجی *ihānet ididji*, a.-t.; مستغنی *mustaghni*, a.; خور کوریجی *khor gueuridji*. — Faire le dédaigneux, استحقار طوربنی کوسترمک *istyhqār thavrini gueustermek*. — Avoir l'air —, چهرهٔ استحقار کوسترمک *tchehrèï istyhqār gueustermek*.

DÉDAIN, s. m., التفاتسزلک *iltifātsizlik*, عدم التفات *'ademi*

iltifāt, تحقير *tahqyr,* pl. a., تحقيرات *tahqyrāt,* a.-t.; اهانت *ihānet,* a.; خورسنمه *khorsanma.* — Recevoir avec —, معاملهٔ تحقیرآمیز *mou'āmelèi tahqyr âmîz ilè teleqqy it.*

Dédale, s. m. Voy. Labyrinthe.

Dedans, adv., ایچره *itchrè,* ایچرودە *itcherudè,* ایچنه *itchinè.* — Entrez dedans, ایچنه کیر *itchinè guîr.* — En dedans, par —, ایچنده *itchindè,* داخلاً *dākhylen.*

Dedans, s. m., intérieur, ایچ *itch,* ایچی *itchi,* t.; درونی *derouni,* p.; داخلی *dākhyli.* — Le dedans d'une maison, اوایچی *ev itchi,* براوك ایچی *bir evuñ itchi.*

Dédicace, s. f., consécration, تقديس *taqtîs.* — d'une église, تكريس - تخصيص كنيسه باسم فلان *tekris, takhsici kenicè be ismi fulān.* — d'un livre, عنوان الكتاب باسم فلان *'unvān el-kitāb be ismi fulān,* a.-t.

Dédicatoire, adj. com. Épitre —, كتابك فلان كمسنه اسمنه تصديرينى حاوى مكتوب *kitābuñ felān kimesnè isminè tastirini hāvi mektoub,* a.-t.

Dédier, verbe a., consacrer, تقديس ا *taqtîs it,* تخصيص ا *takhsis it.* — un livre, بر كمسنه‌نك نامنه بر كتابى ظهوره كتورمك *bir kimesnènuñ naminè bir kitābi zouhourè guèturmek,* كتابك سر لوحه‌سنى فلانك اسميله معنون قلمق *kitābuñ seri livhacini felānuñ ismilè mou'anven qylmaq,* a.-t.

Dédire, v. a. Voy. Désavouer. — Se Dédire, v. réfl., ne pas tenir parole, سوزندن دونمك *seuzunden deunmek,* نكول ا *nukioul it.* — Dire le contraire de ce qu'on a dit, خلافنى سويلمك *khylāfini seuïlemek.* — Se retirer après s'être trop avancé, كيرولنمك *guirulenmek.*

Dédit, s. m., rétractation, سوزدن دونمه *seuzden deunmè,* نكول *nukioul,* a. — Peine convenue contre celui qui se dédira, سوزدن نكول جريمه‌سى *seuzden nukioul djerimèci.*

Dédommagement, s. m., ضرر اودەمه *zarar eudemè,* ضرر بدلى *zarar bedeli,* - ضرر تضمين زيان *tazmîni ziān, zarar,* تضمين *tazmîn,* a. — En dédommagement, بدل ضرر اولمق اوزره *bedeli zarar olmaq uzrè.*

Dédommager, v. a., - ضررى زيانى اودەمك *zarari, ziāni eudèmek,* تعويض ا تضمين ا *tazmîn it, ta'vîz it,* a.-t. — Se Dédommager, v. réfl., تضمين ايدنمك *tazmîn idinmek,* a.-t.; ضررى چيقارمق *zarari tchyqārmaq.* — Dédommagé, ضررينى چيقارمش *zararini tchyqārmich.*

Dédorer, v. a., يالدزى چيقارمق - كيدرمك - سلمك *īāldyzi tchyqarmaq, guidermek, silmek.* — Se Dédorer, v. réfl., يالدز سيلنمك - صيرلمق *īāldyz sîlinmek, syrylmaq.*

Dédoubler, v. a., ôter la doublure, آسترى سوكمك - چوزمك

âstari seukmek, tcheuzmek. — un habit, لباسك بطانه‌سنى چيقارمق *libâçuñ bathânacini tchiqârmaq.* — Séparer en deux, — ايكيه بولمك *ikiïe boulmek, taqsîm it.* — les rangs, les files de troupes, صفوف عسكرى يالن قات ا *sufoufi 'askeri ïâlyn qât it*, a.-t.

Déduction, s. f., soustraction, اشاغى وارمه *achâghy vârma*, تنزيل *tenzîl*. — Énumération, تفصيل *tafsîl* ايلمه *eïlemè*, a.-t.; تعداد *te'adad*, a.

Déduire, v. a., rabattre d'une somme, آشاغى وارمق *âchâghy vârmaq*, چقرمق *tchiqarmaq*, تنزيل ا *tenzîl it.* — Après avoir déduit les frais, مصارفنى بعد التنزيل *meçârifini ba'd el-tenzîl.* — Exposer ses motifs, حقلرينى يكان يكان تفصيل ا *haqqlarini ïeguiân ïeguiân tafsîl it.* — Tirer, inférer une conséquence, چيقارمق *tchyqârmaq*, بر نتيجه چيقارمق *bir netîdjè tchyqârmaq.*

Déesse, s. f., جنيّة *djinïiet*, ملكة *meleket*, a.; ديشى بت *dichi bout*, t.

Défacher (Se), v. réfl. fam., تسكين بولمق *teskin boulmaq*, سكونت بولمق *sukiounet boulmaq*, a.-t.; دارغنلغندن واز كچمك *darghynlyghynden vâz guetchmek*, t.

Défaillance, s. f., évanouissement, بايلمه *bâïlma*, بايلش *bâïlich*, بايغنلق *bâïghynlyq*, t.; غشية *ghachïet*, غشيان *ghachïân*, pl. a. غشيات *ghachïât*. — Défaillance de nature, affaiblissement produit par l'âge ou autre cause, درمانسزلق *dermânsyzlyq*, حال مهبوطيّة *hâli mehbouthïiet*, a.

Défaillant, e, adj., مرافعه‌دن قاچينان *murâf'aden qâtchinân*, مرافعه‌دن امتناع ايدن *murâf'aden imtinâ' iden.* — Dépérissant, ضعيفلنان *za'îflanân*, خرابه يوز *kharâbè ïuz*, طوتان *thoutân*, a.-t.

Défaillir, v. n., tomber en défaillance, بايلمق *bâïlmaq.* — Dépérir, s'affaiblir, بوزلمق *bozoulmaq*, ضعيفلنمق *za'îflanmaq*, a.-t.

Défaire, v. a., détruire ce qui est fait, بوزمق *bozmaq*, يقمق *iqmaq*, t.; فسخ - خراب ا *feskh, kharâb it.* — un nœud, بر دوكمى چوزمك *bir deuïumu tcheuzmek.* — un mariage, فسخ نكاح ا *feskhy nikiâh it.* — un marché, بازارلغى بوزمق *bazârlyghy bozmaq.* — Ce que l'un fait un autre le défait, بريسنك بر ياپديغنى ديكرى بوزار *biricinuñ îâptiguini diguèri bozar.* — Mettre en déroute, قرمق *qyrmaq*, صيمق *symaq*, بوزمق *bozmaq.* — l'ennemi, دشمنى بوزمق *duchmeni bozmaq*, — son fruit, se faire avorter, چوجوغى دوشرمك *tchodjoughy duchurmek*, اسقاط جنين ا *isqâthi djenîn it.* — Se défaire de quelqu'un, le tuer, اولدرمك *euldurmek.* — Délivrer, débarrasser, قورتارمق *qourtârmaq*, تخليص ا *takhlîs it.* — Défaites-moi de cet importun, بو ثقيل آدمدن بنى قورتار *bou saqîl âdemden beni qourtâr.* — d'une marchandise, بر مالى سورمك *bir mâli surmek.* —

de sa maison, اوبنی صاتمق *évini sâtmaq.*

Défait, e, adj., بوزلمش *bozoulmich*, چوزلمش *tcheuzulmich*, t.; منفسخ *munfacykh.* — Vaincu, بوزغون *bozghoun*, منهزم *munhezim.* Voy. Exténué.

Défaite, s. f., déroute, بوزغنلق *bouzghounlouq*, هزیمت *hezimet*, انهزام *inhizām.* — Excuse, عذر *euzr*, بهانه *behânè.* — artificieuse, بکنماز عذری *beïeñmāz 'euzri.* — Débit, vente, صاتش *sâtich.* — Facilité de débit, سورلمکه قولایلیق *surulmèguiè qolāïlyq.* — Marchandise de défaite, تیز صاتلور مال *tîz sâtilur māl.* — Ces marchandises sont de défaite, اولمقوله امتعه سهل الرواجدر *olmaqoulè emti'a sehl ul-rèvādjtur.*

Défalcation, s. f., چیقارمه *tchyqārma*, t.; افراز *ifrāz*, تنزیل *tenzîl*, a. Voy. Déduction.

Défalquer, v. a., حسابدن چیقارمق *hiçābden tchiqārmaq*, چیقارمق *tchiqārmaq*, t.; افراز - تنزیل ا *ifrāz, tenzîl it*, a.-t. Voy. Déduire.

Défaut, s. m., imperfection, اکسکلک *eksiklik*, t.; قصور *qouçour.* — Vice, کناه *gunāh*, عیب *'aïb*, pl. a. عیوب *'ouïoub.* — naturel, عیب ذاتی - طبیعی *'aïbi zāti, thab'i.* — Manque, privation, عدم *'adem.* — de précaution, عدم احتیاط *'adèmi ihtiāth*, احتیاطسزلق *ihtiāthsizlyq.* — d'attention, دقتسزلق *dyqqatsyzlyq.*

Défaut (Au) de, adv., au lieu de ..., à la place de, یرنده *ïerindè*, یوغیکن *ioghyken*, یرینه *ïerinè.* — d'un tel, فلانکک یرینه *felānuñ ïerinè.* — Manquement à une assignation, مرافعه‌دن قاچنمه *murāf'aden qātchinma.* — Faire défaut, محکمه‌یه کلماسک *mehkemèïè guelmemek*, مرافعه‌دن امتناع ا *murāfa'iden imtina' it.* — Au défaut des côtes, بوش بوکرده *boch beukurdè.*

Défaveur, s. f., نظردن دوشمه - سقوط *nazarden duchmè, souqouth*, اعتباردن دوشمه *'itibārden duchmè.* — Diminution de valeur, قیمتنک سقوطی - اکسکلکی *qymètinuñ souqouthy, eksikligui*, a.-t.

Défavorable, adjectif commun, نامواقق *nāmouvāfyq*, p.-a.; غیر مساعد *ghaïri muçā'id*, a. مساعدسز *muçā'edèsyz*,

Défavorablement, adverbe, مساعدسزلکله *muçā'edèsizliguilè*, رغبتسزلکله *raghbetsizliguilè*, a.-t.; بلا مساعده *bilā muçā'edè*, a.

Défécation, s. f., دوردیسندن - پوصه‌سندن آیرلمه *dourdoucinden, pouçacinden āïrilma*, t.

Défectif, ive, adj. (verbe), ناقص فعل ناقص *nāqys.* — Verbe —, *fy'li nāqys*, a.

Défection, s. f., abandonnement, دونش *deunich*, t.; ترک *terk*, مفارقة *mufāraqat*, انعزال *in'izāl*, a. — des troupes, فرار عسکر *firāri'asker.* — Rebellion, عاصیلق *'āçylyq*, a.-t.

Défectueusement, adv., اکسکلو - عیبلو اولهرق *eksiklu, 'aïblu olaraq*, a.-t.; بالسقامة *bissaqāmet*, a.

DÉFECTUEUX, SE, adj., اکسکلـــو *eksiklu*, سقامتلو قصورلو *qouçourlu saqāmetlu*, t.; ناقص *nāqys*, معیوب *ma'ïoub*, a. — Marchandises défectueuses, امتعهٔ معیوبه *emti'aï ma'ïoubè*. — Acte défectueux, سند سقیم *senedi saqym*. — Inventaire —, دفتر سقیم *defteri saqym*.

DÉFECTUOSITÉ, s. f., اکسکلـک *eksiklik*, اکسک *eksik*, t.; سقطلق *saqathlyq*, عیب *'aïb*, pl. a. عیوب *'ouïoub*, سقامه *saqāmet*. — Défectuosité considérable, سقامت جسیمه *saqāmeti djecïmè*.

DÉFENDABLE, adj. com., قورینه بیلهجك *qouroûna bïledjek*, t.; ممکن المحافظه *mumkin elmouhafaza*, a.

DÉFENDEUR, DERESSE, s., اوزرنه دعوا اولنمش کمسنه *uzerinè davā olounmich kimesnè*, a.-t.; مدّعی علیه *mudde'a aleïh*, a.

DÉFENDRE, v. a., soutenir, protéger contre, قورومق - قوریمـــق *qoroumaq* - *qourïmaq*, قورتمق *qoroutmaq*, t.; محافظـــه ا *mouhāfaza it*, a.-t.; صیانت - حمایت ا *siānet*, *hymaïet it*. — Prendre le parti de quelqu'un, صاحب چیقماق *sāhyb tchyqmaq*, ارقه لق ا *arqalyq it*. — Défendre sa patrie, son honneur et sa vie, کندو وطنمنی وجانمنی و عرض و ناموسنی حفظ و صیانت ا *guendu vathanini vè djānini vè 'yrzu nāmoucini hyfzu siānet it*. — Résister, قارشو طورمـق *qārchou dhourmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Prohiber, یساق ا *ïaçāq it*, منع ا *men' it*. — le port des armes, سلاح طاقنمه‌سنی یساق ا *sylāh thaqynmacini ïaçāq it*. — Se Défendre, v. réfl., résister, کندویی قورومـــق *guenduïi qouroumaq*, داورانمق *davrānmaq*, قورنمق *qourounmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Se préserver, صقلنمق *saqlanmaq*, صقنمق *saqynmaq*. — S'excuser de faire une chose, اعتذار ا *'ytizār it*, استنکاف - امتنـــاع *istinkiāf*, *imtina'* ایلمك *eïlemek*. — Repousser un reproche, une accusation, دفع ملامت ا *def'y melāmet it*, انکار تهمت ا *inkiāri teuhmet it*, کندویـــی پاکه چیقارمق *guenduïi pākè tchyqārmaq*.

DÉFENDU, E, adj., قورنمش *qourounmich*, محفوظ *mahfouz*, یساق اولمش *ïaçāq olmuch*, ممنوع *memnou'*. — Marchandise —, ممنـــوع امتعه *memnou' olān emty'a*.

DÉFENSE, s. f., conservation, حفظ *hifz*, صیانـــت *siānet*, a.; قوریمه *qourima*, t. — Justification, صوچسزلغنك اثبات ایلمه *soutchsizlighynuñ ispāt eïlemè*. — d'une place, محافظه *mouhāfaza*. — Résistance, مدافعة *mudāfa'at*, مقاومت *muqāvemet*. — Prohibition, یساق *ïassāq*, منع *men'*. — Au plur., réponses en justice, دفعی متضمّن جوابلر *def'y mutezammin djevābler*. — Défenses du sanglier, یبـــان طوکزك ازو دیشلری *ïabān donouzouñ azou dichleri*. — Fortifications, مترسلـــر *meterisler*, t.; استحکامات *istihkiāmāt*, a.

DÉFENSEUR, s. m., qui défend,

حفظ ایدیجی قوروجی *qoroudji hyfz idïdji*. — Protecteur, ارقه *arqa*, حامی *hāmi*. — de la foi, حامی دین *hāmii dïn*. — Gardien, gouverneur d'une place forte, محافظ *mouhāfiz*, a. — en justice, دعوا وکیلی *ḍavā vekïli*, a.-t.

Défensif, ive, adj., منع ایدن *men' iden*, a.-t.; تدافعی *tedāfu'ī*, تحفظی *tehaffuzi*. — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرضی وتدافعی *ittifāqy te'arruzi vu tedāfu'ī*.

Défensive, s. f., حفظ نفس ـ جان مدافعة *hyfzi nefs, djān, mudāfa'at*. — Être sur la —, مقام مدافعه ده او *maqāmi mudāfa'adè ol*.

Déférant, e, adj., خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedïdji*, خاطر یاپان *khāthyr ïāpān*, رعایتجی مساهل *ri'āïetdji*, a.-t.; خاطر پرور *khāthyr perver*, a.-p.

Déférence, s. f., رعایت خاطر *re'āïeti khāthyr*, حرمت *heurmet*, رعایت *ri'āïet*, t.

Déférent, s. m., terme de monnaie, سکه نک ضرب اولندیغی مکانک *sikkènuñ zarb oloundoughy mekiānuñ nichāni*. — Vaisseaux déférens, terme d'anatomie, نطفه نک یوللری مجاری *nouthfènuñ ïollari*, المنی *medjāri ul-meni*, a.

Déférer, v. n., décerner, donner, اعطا ـ ویرمک *vïrmek*, t.; توجیه ا *i'ta, tevdjïh it*, a.-t. — le serment à quelqu'un, یمین ویرمک آند ایچورمک *ïemïn vïrmek, ând itchurmek*. — رعایت ا *reāïet it*, حرمت ـ اعتبار ـ مراعات ا *heurmet, 'ytibār, mura'āt it*, صایمق *sāïmaq*. — Dénoncer, خبر ویرمک انبا ا *khaber vïrmek, imbā it*.

Déferler, v. a., terme de marine, یلکن آچمق *ïelken âtchmaq*, یلکنلری آچمق ـ چوزمک *ïelkenleri âtchmaq, tcheuzmek*.

Déferrer, v. a., un cheval, نعلی سوکمک آتك *na'li seukmek, âtuñ n'aluñi tchyqārmaq*. — Rendre confus, interdit, شاشورمق سکوت ا *chāchurmaq, sukiout it*. — Se Déferrer, v. réfl., نعل دوشورمک *n'al duchurmek*.

Défi, s. m., دعوت جنکه *da'vet*, دعوت میدان *djenguè d'avet, meïdān oqouma*. — Porter un défi à quelqu'un, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*.

Défiance, s. f., اعتمادسزلق امنیتسزلک *y'timādsizliq, emnïietsyzlyk*, a.-t.; عدم الاعتماد اشکل *'adem ul-'ytimād, ichkil*, a.

Défiant, e, adj., soupçonneux, اشکللو قورنتیلو *ichkillu, qourountïlu*, وهام *vehhām*, a.; اعتمادسز *'ytimādsyz*.

Déficit, s. m., اکسکلک *eksiklik*, آچیقلق نقصان *âtchyqlyq, noqsān*, a. — Il y a un grand déficit, نقصانی پک چوق کلیتلو کسر ونقصان واردر *noqsāni pek tchoq, kulliïetlu kesr u noqsān vārdur*.

Défier, v. a., provoquer, اوقمق

oqoumaq, t.; دعوت ا *da'vet it.* — au combat, میدانه اوقمق *meïdānè oqoumaq*, میدان اوقومق *meïdān oqoumaq.* — quelqu'un, le braver, اوردكومترمك *àvourdgueustermek.* — Se Défier, v. réfl., اناتمق *inānmamaq*, - امنيت ويرمامك *emnïiet vírmemek*, اتمامك *itmemek.* — Douter, اشكللنمك *ichkillenmek*; وسوسه ا *vesvecè it.*

Défiguré, e, adj., اسلوبسز *usloubsiz*, شكلنى بوزلمش *cheklini bozoulmich*, چركينلنمش *tchirkinlenmich.*

Défigurer, v. a., اسلوبسزا *usloubsiz it*, t.; چركينلتمك *tchirkinletmek*, شكلنى - صورتنى بوزمق *cheklini, souretini bozmaq*, a.-t.

Défilé, s. m., دربند *derbind*, p.; دار يول - كچيد *dār ïol, guetchid*, t.; مضيق *mazyq*, pl. a. مضايق *mazāïq*; عقبه *'aqabet*, pl. a. عقب *'aqab.* — Au fig., situation embarrassante, صيقى *syqy*, مضيق *mazyq.*

Défiler, v. a., ôter le fil, ايپلكى چقرمق - قوپارمق *ipligui tchïqarmaq, qopārmaq.* — Se défiler, se défaire, ايپلك آچيلوب قوپمق *iplik âtchilup qopmaq*, سوكلمك *seukulmek.* — v. n., aller à la file, بر بر ينك اردنجه كتمك - كچمك صرا ايله *bir birinuñ ardindjè guitmek, guetchmek*, صرا ايله كچمك *sirā ilè guetchmek*, ديزى بر برلرى اردنجه ديزلوب يورمك *dizi ilè guitmek, biri birlèri ardindjè dizilup ūurumek.*

Défini, e, adj., expliqué, بيان وصف - اولنمش *beïān olounmich*, - تعريف اولنمش *vasf, ta'rif olounmich*, a.-t.; مبين *mubeïien*, a. — Arrêté, déterminé, كسلمش *kecilmich*, قرار ويرلمش *qarār vírilmich*, محدود *mahdoud*, معين *mou'aïien.*

Définir, v. a., expliquer, - بيان تعريف - وصف ا *beïān, ta'arif, vasf it*, a.-t. — Statuer, كسمك *kesmek*, قرار ويرمك *qarār vírmek*, حكم ا *hukm it.* — Déterminer, تحديد - تعيين ا *tahdïd, ta'ïin it.*

Définitif, ive, adj., قاطع *qath'y*, قطعى *qathyi*, a.; حكم اولنمش *hukm olounmich.* — Jugement —, حكم قاطع *hukmi qāthy'.* — En définitive, adv., par un jugement définitif, حكم قاطع ايله *hukmi qāthy' ilè*, قطعيجه *qathï'ien*, قطعيجه *qathy'djè.* — En définitive, enfin, بالاخره *bil-akhyrè*, والحاصل *vel hāçyl*, عاقبت الامر *'āqybet ul-emr.*

Définition, s. f., explication de la nature d'une chose, تعريف *ta'arif*, pl. a. تعريفات *ta'arifāt.* — juste, exacte, تعريف صحيح *ta'arifi sahyh.* — Réglement, décision, حكم *hukm*, pl. a. احكام *ahkiām.*

Définitivement, adv., قطعاً *qath'en*, قطعيا *qathi'en*, a. — Cette affaire a été jugée définitivement, بو مصلحت قطعيجه فصل اولندى *bou maslahat qathy'djè fasl olounndou.*

Déflagration, s. f., t. de chimie, combustion, يانش *ïānich*, t.; احتراق *yhtirāq*, a.

DÉFLEGMER, ou DÉPHLEGMER, v. a., t. de chimie, صويـــنـــى چيقارمق - اوچرمق *souïni tchyqārmaq, outchourmaq*, t.

DÉFLEURAISON, s. f., اغاجلرك چچكلرى دوكلديكى وقت *aghādjlaruñ tchytcheklèri deukuldugui vaqyt*, t.

DÉFLEURI, E, adj., چچكـــى دوكلمش - دوشمش *tchitchègui deukulmich, duchmuch*, t.

DÉFLEURIR, v., faire tomber la fleur, چچكى دوكمك - دوشورمك *tchitchègui deukmek, duchurmek*. — Se Défleurir, perdre sa fleur, چچكى دوكلمـــك *tchitchègui deukulmek*. — Quand l'arbre vient à défleurir, اغاجـــك چچكـــى دوكلديكى وقـــت *aghādjuñ tchitchègui deukuldughy vaqyt*.

DÉFLEXION, s. f., بر طرفه اكلمـــه *bir tharafa eïlmè*, t. — des rayons de la lumière, اشعهٔ ضيـــانـــــك انعطافى *ach'aï zïānuñ in'ythāfi*, a.-t.

DÉFLORATION, s. f., قزلق بوزمه *qizlik bozma*, t.; ازالهٔ بكارة *izālèï bèkiāret*, a.

DÉFLORÉ, E, adj., قزلغى كتمش اولان قز *qyzlyghy guitmich olān qyz*.

DÉFLORER, v. a., قز بوزمق *qyz bozmaq*, قزلق بوزمق *qyzlyq bozmaq*, قزلغين آلمق *qizlighin ālmaq*, t.; بكارت المق *bèkiāret ālmaq*, ازالهٔ بـــكارت ا *izālèï bèkiāret it*, a.-t.

DÉFONCER, v. a, ôter le fond, بر نسنه‌نـــك ديبنى سوكمك *bir nesnènuñ dibini seukmek*. — un tonneau, فوچينـــك ديبنى سوكمك *foutchinuñ dibini seukmek*. — la terre, يرى قازمق - سوكمك *ïèri qazmaq, seukmek*, كيرزمه ا *guirizmè it*. — Se défoncer, v. réfl., سوكلمك *seukulmek*. — Défoncé, ديـــبـــى ديبـــى سوكلمش *dibi seukulmuch*, قازلمش *dibi qāzilmich*.

DÉFORMER, v. a., شكلنى بوزمق *chekliny bozmaq*, t.; قيللغى بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تبديـــــل صورت ا *tebdïli souret it*, a.-t. — Se Déformer, v. réfl., شكلنـــى - قيللغى بوزلمق *cheklini, qyllyghy bozoulmaq*, تغيّر ا هيئتى *hèïetini teghaïïur it*, a.-t. — Déformé, قيللغـــى بوزلمـــش *qyllyghy bozoulmych*, متغيّر الهيئة *mutegha'ïir ul-hèïet*.

DÉFOURNER, v. a., فرونـــدن چيقارمق *fourounden tchiqārmaq*, t.

DÉFRAI, s. m., خرجلق *khardjlyq*, مصارفى اوده‌مه *meçārifi eudèmè*, a.-t.

DÉFRAYER, v. a., payer les frais, la dépense de quelqu'un, - خـــرج خرجلـــق ويرمك - كورمـــك *khardj, khardjliq vïrmek, gueürmek*, مصارفى اوده‌مك *meçārifi eudèmek*. — Dispenser de la dépense, خرج ومصرفـــدن برى قلمـــق *khardj u masraſden beri qylmaq*. — Amuser une société, بر جمعيتى اكلندرمك *bir djèmïèti eïlendurmek*. — Défrayé, خرج ومصرفدن برى قلنمش *khardj u masraſden beri qylinmich*.

DÉFRICHEMENT, s. m., بـــرى

سوكوب سورمه *ïeri seukup surmè*, ير آچمه *ïer âtchma*, t.

DÉFRICHER, v. a., un champ, تارلايى تميز طوتمق - آچمق *tārlāï temiz thoutmaq*, *âtchmaq*, چاليلو تارلايى آچمق *tchālilu tarlāïi âtchmaq*. — la terre, يرى سوروب سوكمك *ïeri seukmek*, يرى آچمق *ïeri surup âtchmaq*. — Éclaircir, démêler, آيرتلمق *āïrtlamaq*. — Polir, purifier, تهذيب ا *tehzīb it*. — Terre défrichée, سوكلمش ير *seukulmuch ïer*, آچلمش ير *âtchilmich ïer*.

DÉFRICHEUR, s. m., يرسوكيجى - آچيجى *ïer seukidji*, *âtchidji*, t.

DÉFRISER, v. a., صاچ قورجقلغن بوزمق *sātch qyvrydjyqlyghyn bozmaq*, صاچك قورجقلرينى سوكمك *sātchuñ qyvrydjyqlerini seukmek*. — Se Défriser, v. réfl., صاچمك قورجقلرى سوكلمك *sātchuñ qyvrydjyqleri seukulmek*. — Cheveux défrisés, قورجقلرى سوكلمش صاچ *qyvrydjyqleri seukulmuch sātch*.

DÉFRONCER, v. a., le front, le sourcil, بورشغنى كيدرمك *bourouchoughyni guidermek*, قاشك بورشغنى كيدرمك *qāchuñ bourouchoughyni guidermek*. — Une étoffe, بوكندىلرى سوكمك *beukunduleri seukmek*. — Défroncé, déridé, بورشقسز آلن *bourouchouqsyz âlyn*. — Déplissé, بوكندىلرى سوكلمش *beukunduleri seukulmich*.

DÉFROQUE, s. f., dépouille, vêtement, اوروبا *ouroubā*, اسكى روبالر *eski roubālar*, t.; متروكات *metroukiāt*, a.

DÉFROQUER, v. a., ôter le froc, خرقه‌يى چيقارمق *khyrqaïi tchyqarmaq*. — Être cause qu'un moine quitte le froc, بر كشيشه خرقه‌سنى براقدرمق *bir kechichè khyrqacini brāqturmaq*. — Faire abandonner le couvent, مناسترى براقدرمق *monāsteri braqturmaq*. — Se Défroquer, v. réfl., خرقه‌سنى براقمق - آتمق - ترك ا *khyrqacini braqmaq*, *âtmaq*, *terk it*.

DÉFUNT, E, s., مرحوم *merhoum*, مرحمتلو *merhametlu*, متوفى *mutevèffa*, a.; مرد *murd*, p.

DÉGAGÉ, E, adj., libre, قورتلمش *qourtoulmich*, t.; برى *beri*, a.; آزاد *āzād*, p. — Taille dégagée, سيورلمش *sivrilmich boï*. — Libre dans les manières, سربست *serbest*.

DÉGAGEMENT, s. m., قورتلمش *qourtoulich*, قورتلمه *qourtoulma*. — de la parole donnée, وعدك استخلاصى *va'duñ istykhlācy*. — Passage dérobé, كزلو - چيقش يرى *guizlu*, *tchyqych ïeri*, مخرج خفى *makhredji khafi*. Voy. SORTIE.

DÉGAGER, v. a., retirer une chose mise en gage, رهنى قورتارمق *rehini qourtarmaq*, امانتدن چيقارمق *emānetten tchyqārmaq*. — Délivrer, تخليص ا قورترمق *qourtarmaq*, *takhlis it*. — Se Dégager, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*. — Retirer sa parole, وعدى - سوزينى كرو آلمق *va'di*, *seuzini guiru âlmaq*. — Y satisfaire, وعدى اجرا ا *va'di idjra it*.

— Dégager son cœur, فسخ علاقهٔ قلب ا *feskhy 'alāqaï qalb it.* — Débarrasser de ce qui incommode, ennuie, صقندیدن - ثقلتدن قورتارمق *syqyndyden, syqletten qourtārmaq.* — Retirer d'un lieu une personne ou une chose qui s'y trouvaient engagées, صیروب قورتارمق *syrup qourtarmaq.*

Dégainer, v. a., قلجی قینندن چیقرمق *qilydji qyninden tchiqarmāq,* قلجی صیرمق *qylydji syrmaq,* t.; سل سیف ا *selli seïf it,* a.-t.

Déganter, v. a., الدوان چیقارمق *eldiven tchyqārmaq,* t.

Dégarni, e, adj., صویلمش *soïoulmich,* طاقمنی چیقارلمش *thāqymini tchyqārylmich,* t.

Dégarnir, v. a., ôter ce qui garnit, ce qui orne, نسنه‌لری یرندن چقرمق *nesnèlèri ïerinden tchiqarmaq,* چیقارمق *tchyqārmaq,* صویمق *soïmaq.* — Enlever la garniture, بزکلری - دونمنایی چیقارمق *bezeklèri, donānmaïi tchyqārmaq.* — une place forte, قلعه‌نک ملزمه‌سنی اکسلتمک *qal'anuñ mulzemècini ekseltmek.* — une maison, او طاقمی قالدرمق *ev thāqymi qāldurmaq.* — un arbre, اغاجک فنا داللرینی کسمک *aghādjuñ fenā dāllèrini kesmek,* زایدیاقورو داللرینی کسمک *zāïd ïā qourou dāllèrini kesmek.* — Se Dégarnir, v. réfl., اوروبایی خفیفلتمک *ouroubāï khafifletmek,* t.

Dégat, s. m., ضرر یقمه *zarar, ïiqma,* خسار خسارت *khaçār, khaçāret,* pl. خسارات *khaçārāt.* — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècim.* — Consommation avec profusion, عبث یره خرج *'abes ïerè khardj,* اسراف *isrāf.* — Faire du dégat, خراب ا *kharāb it.*

Dégauchir, v. a., دوزلتمک *duzeltmek,* یونمق *ïonmaq,* t.

Dégauchissement, s. m., دوزلتمه *duzeltmè,* یونلش *ïonilich,* t.

Dégel, s. m., بوز اریتمه‌سی - چوزلمه‌سی *bouz erinmèci, tcheuzulmèci,* بوزلر سوکلمه‌سی *bouzler seukulmèci.*

Dégeler, v. a., بوزی ارتمک اذابه ایتدرمک *bouzi eritmek,* t.; *izābè itturmek.* — Se Dégeler, v. n., بوز اریمک - اچلمق - چوزلمک *bouz erimek, atchilmaq, tcheuzulmek.*

Dégénération, s. f., نسلندن ازمقلق *neslinden azmaqliq,* a.-t.; ازغنلق *azghounliq,* صویی بوزلمه *soïi bozoulma,* t.; تغیر جنس *tèghaïiuri djins,* افساد *ifsād,* a.

Dégénérer, v. a., de ses ancêtres, نسلندن ازمق *neslinden azmaq,* اصلی یولندن چیقمق *asly ïolyndan tchyqmaq,* او ناخلف *nākhalef ol,* p.-a.-t. — Éprouver du changement dans l'espèce, صوی اولکسی دکشمک *soï deïchmek, evvelki soïinden tchyqmaq.* — Changer de bien en mal, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se changer, دونمک *deunmek,* منقلب *mounqalib ol.* — Dégénéré, صوینی اولکسی دکشمش *soïini deïchmich,* صویندن چیقمش *evvelki soïinden tchyqmich.*

DÉGINGANDÉ, E, adj., صالقی *sālqy*, سولپك *sulpuk*, t.

DÉGLUER, v. a., اوكسه‌يى *euksèïi tchyqārmaq*. — — un oiseau, بر قوشى اوكسه‌مك *bir qouchou euksè uzèrinden tchyqārmaq*, t. — Se dégluer les mains, اللردن دفع *ellerdèn def'y dibyq it*. — Se dégluer les yeux, چپاق سلمك *tchapāq silmek*, ایقامق *iaïqāmaq*.

DÉGLUTITION, s. f., یوتمه *ïoutma*, یوتمقلق *ïoutmaqlyq*, t.; بلع *bel'*, ابتلاع *ibtilā'*, a.

DÉGOBILLER, v. a., t. bas et pop., vomir, قوصمق *qousmaq*, t.; استفراغ ا *istyfrāgh it*, a.-t.

DÉGOBILLIS, s. m., t. bas, قوسمش نسندلر *qousmich nesnèler*, t.

DÉGOISER, v. a. et n., chanter en parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. (En français cette expression a vieilli.) — Jaser, یاكشمق *ïāñchamaq*, صاقلمق *sāqlamaq*, t. — Se Dégoiser, v. réfl., الشمق *alichmaq*, احوال عالمه واقف اولمغه باشلامق *ahvāli 'alemè vāqyf olmagha bāchlāmaq*.

DÉGORGEMENT, s. m., sortie abondante d'eaux ou d'autres choses, دوكلمه *deukulmè*, قوپوپ دوكلمه *qopoup deukulmè*, بوشانمه *bochānma*. — d'un égoût, كاريزك قوپوپ بوشانمه‌سى *kiārizuñ qopoup bochānmaci*. — de la bile ou autres humeurs, صفرا واخلاطك بوشانمه‌سى *safrā vè akhlāthuñ bochānmaci*. — Action de dégager, de purifier, بولاشغى يقامه - كيدرمه *boulāchighy ïaïqāma, guidermè*.

DÉGORGER, v. a., déboucher, آچمق *âtchmaq*, بوشاتمق *bochātmaq*, ديشارو بوشاتمق *dicharu bochātmaq*. — Se répandre, en parlant des eaux, صو طشمق *sou thachmaq*, اوستندن آقمق *ustunden âqmaq*. — Jaillir avec force, قشقرمق *qychqyrmaq*.

DÉGOURDI, E, adj., rusé, قلاش *qallāch*, حيلهكار *hylèkiār*, p.-t.

DÉGOURDIR, v. a., ôter l'engourdissement, - اويشقلغى صاودرمق *oïouchouqlyghy sāvdurmaq*, *guidermek*. — l'eau, صويى جزئيجه اسمق *souïi djuzlidjè issitmaq*. — Au fig. fam., façonner une personne, تربيه ا *terbïè it*. — Se Dégourdir, v. réfl., se façonner, كسب تربيه ا *kesbi terbïè it*. — En parlant de l'eau, ايليجق اول *ilidjaq ol*.

DÉGOURDISSEMENT, s. m., des membres, اويشمقلغك صاومه‌سى *ouïouchmaqlyghuñ sāvmaci*, t.

DÉGOUT, s. m., perte de l'appétit, اشتهاسزلق *ichtihāsizlyq*. — Répugnance, تتسنمه *titsinmè*, t. — Aversion, ايكرنش *ikrènich*, نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh*. — naturel, كراهت طبعى *kerāheti hab'y*, a. — Déplaisir, اوصقلق *oçouqlik*.

DÉGOUTANT, E, adj., répugnant, تتسندريجى *titsindurïdji*, مكروه *mekrouh*, كريه *kerïh*. — au goût, كريه المذاق *kerïh ul-mezāq*. — à la vue, كريه المنظر *kerïh ul-manzar*. — Qui cause du déplaisir, كوكل

قیریجی *gueuñul qyridji.* — Chose dégoûtante, موجب انفعال بـال *moudjibi infy'āli bāl* اولدجق شیٔ *oladjaq chèï.* — Sale, مردار *mourdār.* — C'est un homme dégoûtant, désagréable, کریه الاطوار بر آدم در *kerîh ul-athvār bir âdem dur.*

Dégouté, e, adj., بیقمش *byqmich*, t.; متنفر *mutèneffir.* — Difficile, ارصاسی مشکل *irzāci muchkil.*

Dégouter, v. a., faire perdre le goût, دتسندرمـک *titsindurmek*, بیقدرمق *byqturmaq.*—Oter l'appétit, اشتهایی بوزمق *ichtihāï bozmaq.* — Ennuyer, اوصاندرمـق *ouçāndurmaq*, تنـفیرا *tenfir it.* —Se Dégoûter de, v. réfl., دتسنمک *titsinmek*, اوصانمـق *ouçānmaq*, بقمق *biqmaq*, ایکرنمک *ikrenmek*, بزمک *bezmek*, نفرت ـ استکراه ا *nefret, istikrāh it*, تنفرا *teneffur it.* — Je m'en suis dégoûté, اندن بیقدم *anden byqtum.*

Dégouttant, e, adj., qui tombe goutte à goutte, طاملایجی *dhāmlāïdji*, طـاملایان *dhāmlāïān*, t.; متقاطر *mutèqāthyr*, a.

Dégoutter, v. n., tomber goutte à goutte, داملق *dāmlamaq*, mieux طاملمق *dhāmlamaq*, سزمق *syzmaq*, t.; تقاطرا *teqāthour it*, تقطرا *teqatthour it.* — Faire dégoutter, طملتمق *dhamlatmaq*, طمزمـق *dhamzyrmaq.*

Dégradation, s. f., destitution honteuse, رتبه‌نکٔ قالدرلمسی *rutbenuñ qāldurylmacy*, ـ رفع رتبـه پایه *ref'y rutbè, pāïè*, عزل ایلمه *'azl èïlemè.* — Dégât d'un édifice, یقلمـه ایقیلـق *ïqylma*, ییقیلـق *ïiqyqlyq*, t.; تخریب *takhrîb*, pl. a. تخریبات *takhribāt.* — État de dépérissement, کوتولمه *kutulèmè*, t.; خرابیـت حالی *kharābïiet hāli.* — Avilissement, آلچقلنمه *āltchaqlanma*, t.; تذلل *tezellul.* — Dégradation de la lumière, آیدینلغـک آزالتمـسی *āïdinlighuñ āzaltmaci.*

Dégradé, e, adj., رتبه‌سـی قالدرلمش *rutbèci qāldurilmich*, آلچقلنمش *altchaqlanmich*, t.; محقر *mouhaqqar*, a.

Dégrader, v. a., démettre d'un grade, رتبه‌دن ایندرمک *rutbèden indurmek*, رتبه‌یی قالدرمق *rutbèï qāldurmaq*, رفع رتبه ا *ref'y rutbè it.* — quelqu'un, بـریسنـک رتبه‌سنی رفع ـ حکٔ ا *biriciñuñ rutbècini ref', hakk it.* — un militaire, اسامه‌سی چالمق *eçāmèci tchālmaq.* — Attenter à la réputation, شانه خلل کتورمـک *chānè khalel gueturmek.* — Détériorer des bâtimens, یقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, ویران ایلمک *vïrān eïlèmek.* — Avilir, آلچقلتـمـق *āltchaqlatmaq.* — Se Dégrader, v. réfl., s'avilir, آلچقلنمق *altchaqlanmaq*, تحـقیر نفس ا *tahqyri nefs it.*

Dégrafer, v. a., قوپچه‌یـی چوزمک ـ سوکـمـک *qoptchiaï tcheuzmek, seukmek*, t.

Dégraissement, s. m., یاغنـی ایچقارمه *ïāghyni tchyqārma*, t.

Dégraisser, v. a., ياغنى چيقارمق *ïāghyny tchyqārmaq*, ياغى كيدرمك *ïāghy guidermek*. — le bouillon, ات صوينك ياغنى چيقارمق *et souïunuñ ïāghyni tchyqārmaq*. — Oter les taches, لكه چيقارمق *lekè tchyqārmaq*, ياغ لكه‌سنى - بولاشغنى چيقارمق *ïāgh lekècini, boulachyghyni tchyqārmaq*, t.

Dégraisseur, s. m., لكه‌جى *lekèdji*, t.

Degré, s. m., escalier, نردبان *nerdubān*, نردوان *nerdevān*, vulg. مردون *merdiven*. — Marche d'escalier, بصمق *baçamaq*, اياق *aïāq*, t.; قدمه *qademè*, a. — Les degrés, pour l'escalier, نردبان اياقلرى *nerdubān aïāqlari*. — Degré d'un cercle ou division du thermomètre, etc., درجه *dèrèdjè*, pl. a. درجات *deredjāt*. — Titre, rang, dignité, مرتبة *mertebet*, رتبه *rutbè*, pl. a. رتب *rutub*; پايه *pāïè*. — Par degrés, petit à petit, درجه بدرجه *deredjè bederedjè*, تدريج ايله *tedridj ilè*. — Au plus haut degré, au fig., اعلاى مرتبه‌ده *a'lāï mertebèdè*, درجه اوليده *deredjèï ouladè*. — Degré de latitude, درجهٔ عرض *deredjèï 'arz*. — de longitude, درجهٔ طول *deredjèï thoul*. — Les degrés de froid et de chaleur, درجات برودت و حرارت *deredjāti buroudet u harāret*.

Dégréer, v. a., كمينك الاتنى طاقمنى چقرمق *gueminuñ alātini thaqymini tchyqarmaq*, t.

Dégringoler, v. a., تكرلنمك *tekerlenmek*, چاپك آشاغى اينمك *tchāpouq âchāghy inmek*, t.

Dégriser, v. a., سرخوشلغن كچورمك *serkhochlyghyn guetchurmek*, آيلتمق *âyltmaq*. — Se Dégriser, v. réfl., ايلمق *âylmaq*, مخمورلق بوزمق *makhmourlyq bozmaq*, t. — Faire passer l'illusion, خيال باطلدن دوندرمك *khaïāli bāthylden deundurmek*, a.

Dégrossir, v. a., قباسن آلمق *qabācin âlmaq*. — la besogne, ايشك قباسنى آلمق *ichuñ qabācini âlmaq*, t.

Déguenillé, e, adj., يرتيق رويالو *yirtyq roubālu*, يمه‌لو *ïamalu*, اسكى بوسكى ايله اورتولو *eski bouski ilè eurtulu*, t.

Déguerpir, v. a., sortir d'un lieu, بر يردن چيقمق *bir ïerden tchiqmaq*, t. — Fam., quitter un lieu par crainte, قورقودن بر مكانى براقمق *qorqouden bir mekiāni brāqmaq*. — Céder un héritage, ميراثى براقمق *mirāci brāqmaq*, ترك ميراث ا *terki mîrās it*. — Abandonner un immeuble, بر منزلك تصرّفندن كفّ يد ا *bir menziluñ teçarrufinden keffi ïed it*.

Déguerpissement, s. m., abandon, désistement, براقمه *brāqma*, ال چكمه *el tchekmè*, t. — d'un héritage, ترك ميراث *terki mîrās*, t.-a.

Dégueuler, v. n., terme bas et populaire, vomir, قوسمق *qousmaq*, t.

Déguisé, e, adj., تبديل اولنمش *tebdîl olounmich*, بشقه قيافتـــه كيرمش *bachqa qyâfètè guirmich*, a.-t.; قيللغـــى دكشمش *qyllyghy deguichmich*, t.

Déguisement, s. m., قيافـــت دكشمه *qyâfet deïchmè*, تبديللك *tebdîllik*, a.-t.; تبديل *tebdîl*, a. — Je le reconnus, malgré son déguisement, بشقه قيافتده ايكن بيلدم *bachqa qyâfettè iken bîldum*. Voy. Travestissement, Feinte.

Déguiser, v. a., travestir, قيافت ـ قيافتى دكشدرمك *qyâfet*, *qyâfeti deïchturmek*, تبديل ا *tebdîl it*, اسبابى دكشترمك *esbâbi deïchturmek*, بشقه قيافـــته ـ قيللغه قوبمق *bachqa qyâfetè*, *qyllygha qoïmaq*. — On le déguisa en moine, كشيش قيافتنه قوبديلر *kechich qyâfetinè qoïdiler*. — Altérer, changer, تنكير ـ تغييرا *tenkir*, *taghïir it*. — Cacher, كزلتمك *guizletmek*. — Changer, دكشدرمك *deïchturmek*. — sa voix, سسنى دكشدرمك *secini deïchturmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورتـــده كوسترمك *bachqa sourettè gueustermek*, صورت اخره كوسترمـــك *soureti âkhârè gueustermek*. — Se Déguiser, v. réfl., se montrer autre que l'on est, بشقه صورته كيرمـــك *bâchqa souretè guïrmek*. — Garder l'incognito, تبديله كيرمك *tebdîlè guïrmek*, تبديل او *tebdîl ol*, تبديل كزمك *tebdîl guezmek*.

Dégustation, s. f., چاشنيسنى آلمه *tchâchnicini âlma*, چاشنيكيرلك *tchâchniguïrlik*, دادوب دنمـــه *dâdup denemè*, t.; تذوّق *tezevvouq*, a.

Déguster, v. a., طاتمق *thatmaq*, چاشنيسنى آلمق *tchâchnicini âlmaq*, t.; تذوّق ـ تطعّم ا *tezevvouq*, *teta'oum it*, a.-t.

Déhalé, e, adj., كونش چالمـــه *gunech tchâlma eceri guiderilmich*, t. اثرى كيدرلمـــش

Déhaler, v. a., كونش چالمـــه اثرينى كيدرمك *gunech tchâlma ecerini guïdermek*, t.

Déhanché, e, adj., qui a les hanches rompues, بلى قرق *beli qyryq*, قينا قلرى قوپمش *qaïnâqlari qopmuch*. — Qui n'est pas ferme sur ses hanches en marchant, كوشك يوروييشلى *guevchek ïuruïchly*, t.

Déharnacher, v. a., آتـــك رختنى ـ طاقمنى چيقارمق *âtun rakhtini*, *thâqymini tchyqârmaq*, t.

Déhonté, e, adj., عارسز *'ârsiz*, a.-t.; اوتانماز *outânmâz*, t.; ادبسز *edebsiz*.

Dehors, adv., sans mouvement, طشره *thachra*, vulg. ديشارى *dichâry*, ديشارده طشره *thachrada*, *dicharda*, خارجده *khâridjdè*. — Aller dehors, ديشارى چيقمق *dichâry tchyqmaq*. — Mettre —, طشره قومـــق *thachra qomaq*. — Chasser —, ديشارى قوغمق ـ ا *dichâry qoghmaq*, *it*. — Il est dehors, ديشارده در *dichârda dur*. — En dehors, طشـــره دن *thachradan*, خارجدن *khâridjtèn*. — Au dehors, avec mouvement, طشره يه *tachraïè*.

Dehors (Le), s. m., extérieur, ديش طرفى *dich tharafi*, t.; خارج *khāridj*, a.—Le dehors ou les dehors de la ville, شهرك ديشاريسى *chehruñ dicharuçu*. — Les fortifications du dehors, استحكامات خارجيّه *istihkiāmāti khāridjïè*.—Au dehors, en apparence, ظاهرده *zāhirdè*, صورت ظاهره‌ده *soureti zāhirèdè*. — Les dehors, les apparences, ديش يوز *dich ïuz*, ظواهر حال *zavāhiri hāl*, صورت ظاهره *soureti zahirè*.

Deïcide, s. m., crime des Juifs en faisant mourir le Christ, قتل المسيح *qatl ul-mecyh*, a.

Déïfication, s. f., مرتبهٔ الوهيّته ترفيعى رسمى *mertebèï uluvïietè terfi'ï resmi*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارلمه *allahlyq rutbècinè tchyqārylma*.

Déïfier, v. a., الله منزله‌سنه قومق *allah menzilècinè qomaq*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارمق *allahlyq rutbècinè tchyqārmaq*, a.-t.

Déïsme, s. m., اللهك يالكز برلكنه اينانمقلق *allahuñ ïāliniz birliguinè inānmaqlyq*, t.; مذهب المعتقدين بالله فقط *mezheb el-mou'taqydin billahi faqath*, a.

Déïste, s., جميع دينلرى انكار ايدوب فقط اللهك وجودينه اينانيجى *djemi dinleri inkiār idup faqath allahuñ vudjoudinè inānídji*, a.-t.

Déité, s. f., تكريلك *tañrilik*, t.; الاهيّت *ilāhïiet*, a.

Déja, adv., dès à présent, شمدى *chimdi*, t.; همان *hemān*, p.; بيله *bîlè*, حالاً *halen*, *hālā*. — Il est déjà venu, كلدى بيله *gueldi bîlè*. — Le bateau à vapeur est-il déjà arrivé? حالا واپور كميسى كلمشميدر *hala vāpor guèmici guelmichmîdur*. — Dans ce moment, هنوز *henouz*, اول دمده *ol demdè*. — Quand j'arrivai, le médecin était déjà parti, وصولمده حكيم هنوز كتمشيدى *vuçoulumdè hekîm henouz guitmichidi*. — Auparavant, شمديدن اوّل *chimdiden evvel*. — Je vous l'avais déjà dit, شمديدن اوّل سزه سويلمشيدم *chimdîden evvel, sizè seuilèmichidum*, t.

Déjection, s. f., excrément, نجاسة *nedjācet*, عمل *'amel*. — D'un malade, خسته‌نك تره‌سى *khastanuñ terèci*, t.

Déjeter (Se), v. réfl., اكلمك *eguilmek*, بوكلمك *beukulmek*, t.

Déjeuné ou Déjeuner, s. m., قهوه التى *qahvè alty*, t.

Déjeuner, v. a., قهوه التى ا *qahvè alty it*, t.

Déjoindre, v. a., آيرمق *aïrmaq*, آرالمق *ārālamaq*, جدا ا *djudā it*, a.-t.; آره‌لرينى آچمق *ârālerini âtchmaq*, برى برندن آيرمق *biri birinden âïrmaq*. — Se Déjoindre, v. réfl., آيرلمق *âïrilmaq*, برى برندن آيرلمق *biri birinden âïrilmaq*.

Déjoint, e, adj., آيرلمش *âïrylmich*, ايرو *aïry*, t.; منفصل *munfacyl*, a.

Déjouer, v. a., empêcher, منع ا *men' it*, نافله‌لندرمـــك *nafilèlendurmek*, a.-t. — Contrarier, مخالفت ا *moukhālefet it*. — un projet, تدبيرينى بوزمق *tedbîrini bozmaq*.

Déjucher, v. a., faire descendre les poules du juchoir, طاوقلـــرى دونـك اوزرنـــدن ايندرمـــك - چيقارمق *thavouqleri duvenk uzerinden indurmek, tchyqārmaq*, t.

Dela, Au-Dela, adv., اوته *eutè*, اوته‌ده *eutèdè*, اوته‌يه *eutèïè*, آشورى *âchury*, t. — de la ville, شهردن اوته *chehirden eutè*. — Au-delà des monts, طاغلرك اوته‌سنده *dāghlaruñ eutecindè*. — Delà, de cet endroit-là, اول يردن *ol ïerden*. — De cette chose-là, اندن *anden*. — Plus qu'il faut, زياده‌سيله *ziādècilè*. — Au-delà des bornes, حـدّدن زياده *hadden ziadè*. — Aller au-delà, حددن كچمك *hadden guetchmek*.

Délabrement, s. m., ييققلق *ïiqyqlyq*, بربادلـــق *berbādlyq*, خرابلق *kharāblyq*, t.; خرابيّت *kharābïiet*, a. — de santé, مزاجنك چوركلكى *mizādjinuñ tchurukligui*. — des affaires, اموريـــنـــك خرابيّت حالى *oumourinuñ kharābïieti hāly*.

Délabré, e, adj., يرتق *irtyq*.— En parlant de la santé, بوزق *bozouq*, برباد *berbād*, ييقلمش *ïiqylmich*, t. — En mauvais état, سؤحالده *souï hāldè*, خراب *kharāb*, a.

Délabrer, v. a., déchirer, يرتمق *ïrtmaq*, پره‌لمق *paralamaq*, پاره پـــاره ا *pāra pāra it*. — Gâter, mettre en mauvais état, بوزمق *bozmaq*, ييقمق *ïiqmaq*, چوروتمـك *tchurutmek*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Se Délabrer, v. réfl., بوزلمـــق *bozoulmaq*, تخريب اولنمق *takhrîb olounmaq*.

Délacer, v. a., ôter, défaire le lacet, غيتانى سوكمك - چوزمـك *ghaïtāni seukmek, tcheuzmek*. — un corset, كوكسلكى آچمق *gueukusligui âtchmaq*, t.

Délai, s. m., remise, مهلـــت *muhlet*, a. — Retard, تأخير *teekhyr*. — Sans —, اكلندرميوب *eïlendurmeïup*, بلاتاخير *bilā teekhyr*. — Long délai, مهلت مديده *muhleti medîdè*.

Délaissé, e, adj., براقلـــمـــش *brāqylmich*, بوشلاتمـــش *bochlānmich*, t.; متـــــروك *metrouk*, مخذول *makhzoul*, a.

Délaissement, s. m., براقمـــه *brāqma*, t.; ترك *terk*.—État de—, حال متروكيّت *hāli metroukyïet*, a.

Délaisser, v. a., abandonner, براقمق *brāqmaq*, t.; ترك ا *terk it*, a.-t. — En terme de pratique, se désister, abandonner une possession, كفّ يد ا *keffi ïed it*, بر شيئك تصرّفندن ال چكمك *bir cheïuñ teçarrufinden el tchekmek*.

Délassement, s. m., repos, دكلنمـــه *diñlenmè*, t.; استراحت *istirāhat*, تنفّس *teneffus*, a. — Récréation, اكلنجه *eglendjè*.

Délasser, v. a., يورغونلغـــى كيدرمك - آلمق *ïourghounlighi*

guïdermek, *âlmaq*, دكلندرمك *dïnleudurmek*, t. — Se Délasser, v. réfl., راحت آلمق - طوتمق *rāhat âlmaq*, *thoutmaq*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, راحت - استراحت ا *rāhat*, *istirāhat it*.

Délateur, trice, s., قوجي *qovdji*, قولايجي *qoghydji*, قوغيجي *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, نمّام *nammām*, a.

Délation, s. f., قوجيلق *qovdjiliq*, t.; غمز *ghamz*, a.; غمّازلق *ghammāzlyq*.

Délatter, v. a., چاتي تحته جقلريني سوكمك - چيقارمق *tchāty tahtadjyqlèrini seukmek*, *tchyqārmaq*, t.

Délavé, e, adj., صونق *sonyq*, t. — Couleur —, صونق رنك *sonyq renk*, t.

Délaver, v. a., رنكي آچق ا *rengui âtchyq it*, t.

Délayant, adj. et s., ارديجي *irïdïdji*. — Remède —, اريديجي دواء محلل *irïdïdjï 'ylādj*, علاج *dèvāï mouhallil*, a.

Délayement, s. m., چالقتمه *tchālqatma*, اريتمه *eritmè*, t.

Délayer, v. a., چالقتمق *tchālqatmaq*, - صو ايله اريتمك *sou ilè eritmek*, قارشدرمق *qārichturmaq*, اريتمك *eritmek*, صو ايچنك ازمك *sou itchindè ezmek*. — le vin, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*.

Délectable, adj. com., جان لذيذ سوه جك *djān sevèdjek*, a.-t.; لطيف *lathyf*, a.; صفا ويريجي مفرّح قلب *muferryhi qalb*. — Endroit —, مفرّح ير *muferryh ïer*.

Délectation, s. f., صفا *safā*, حظ *hazz*, لذّت *lezzet*. — Grande —, تلذذ عظيم *telezzuzi 'azïm*.

Délecter, v. a., صفا اتدرمك *safā ïttürmek*, a.-t.; سوندرمك *sevindurmek*, حظلندرمق *hazlandurmaq*, لذّت ويرمك *lezzet vïrmek*. — Se Délecter, v. réfl., حظ ا *hazz it*, حوشلنمق *khochlanmaq*, لذّت بولمق *lezzet boulmaq*, متلذذ او *mutèlezziz ol*, a.-t.

Délégation, s. f., commission pour connaître et agir au nom d'un autre, وكيللك *vèkillik*, وكالة *vèkiālet*, مأموريّة *mèmou'rïiet*. — Commission donnée à quelqu'un pour exiger le paiement d'une dette, حواله *havālè*. — L'acte écrit de la délégation, وكالت - حواله سندى *vèkiālet*, *havālè sènèdi*, a.-t.

Délégatoire, adj. des deux genres, وكالتي متضمّن *vèkiālèti mutèzammin*, a.-t.

Délégué, s. m., député, وكيل *vèkil*, مأمور *mèmour*, a.

Déléguer, v. a, commettre, envoyer avec pouvoir d'agir, مأمور ا *mèmour it*. — Envoyer pour exiger le paiement d'une dette, حواله ا *havālè it*. — Cela signifie aussi assigner le paiement de la somme que l'on doit sur un autre, déléguer une dette, دينى برمالدن حواله ا *dèïni bir mālden havālè it*.

DÉLESTAGE, s. m., كمه‌سی صفره‌سنی بوشاتمه *guèmi safracini bochātma*, t.

DÉLESTER, v. a., كميسنك صفره‌سنی چیقرمق *guèminuñ safracini tchiqārmaq*, t.

DÉLESTEUR, s. m., كميلرك صفره‌سنی بوشاتمغه مأمور اولان *guèmileruñ safracini bochātmagha mèemour olān*, t.

DÉLÉTÈRE, adj. com., اولدریجی *euldurīdji*, t.; قاتل *qātil*, مهلك *muhlik*, متلف *mutlif*, a.

DÉLIBATION, s. f. Voy. DÉGUSTATION.

DÉLIBÉRANT, E, adj., qui délibère, دانشان *dānichān*, مشاور *muchāvir*, دانشمغه مخصوص *dānichmagha makhsous*. — Assemblée délibérante, مشاوره‌یه مخصوص مجلس *muchāvèrèïè makhsous medjlis*.

DÉLIBÉRATIF, IVE, adj., genre, t. de réthorique, اثبات بالبحث *isbāt bil-bahs*. — Voix délibérative, رأی علی طریق الاستشاره *reï 'ala tharyq ul-istichārè*, a.

DÉLIBÉRATION, s. f., دانشق *dānichyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*. — Longue —, مشاورهٔ مدیده *muchāvèrèï mèdidè*. — Résolution, قرار *qarār*. — La délibération du conseil, شورانك رأی قرار داده‌سی *chourānuñ rèï qarār dādèci*.

DÉLIBÉRÉ, E, adj., résolu, قراری مقرر ویرلمش *qarāry vīrilmich*, *mouqarrer*. — De propos —, غرض ایله *gharaz ilè*, a.-t. — De propos délibéré, à dessein, adv., بیلەرك *bilèrek*, دوشونەرك *duchunèrek*, t.; غرض ایله *gharaz ilè*, غرضاً *gharazen*, قصداً *qasden*. — Aisé, libre, سربست *serbest*.

DÉLIBÉRÉMENT, adv., غیرت ایله *ghaïret ilè*, a.-t.; بی تکلف *bi tekelluf*, a.

DÉLIBÉRER, v. n., consulter avec les autres, دانشمق *dānichmaq*, دانششمق *dānichichmaq*, مشاوره ا *muchāvèrè it*, مشورت ا *mechvèret it*. — sur une affaire importante, بر مصلحت مهمّه‌یه دائر مشورت ا *bir maslahati muhimmèïè dāïr mechvèret it*. — Consulter en soi-même, دوشنمك *duchunmek*, تفکر ا *tèfekkur it*. — de, se déterminer à, قرار ویرمك *qarār vīrmek*, تصمیم ا *tasmīm it*.

DÉLICAT, E, adj., fin, délié, انجه *indjè*, t.; رقیق *raqyq*, a. — Travail —, انجه ایش *indjè ich*. — Gracieux, نزاکتلو *nezāketlu*, نازك *nāzik*, ظریف *zarīf*. — Agréable au goût, لذتلو *lezzetlu*, لذیذ *lezīz*. — Mets délicats, طاتلو یمك *thātlu ïemek*, طعام نفیس *th'āmi nèfīs*. — Difficile à contenter, كوچ بكنور *gutch beïneur*, ارضاسی مشكل *irzāci muchkil*. — de santé, de tempérament, ضعیف المزاج *za'īf ul-mizādj*. — Il est d'une santé délicate, مزاجی ضعیفدر *mizādji za'īftur*. — Consciencieux, اهل صداقة *ehli sadāqat*, منصف *munsyf*, a.

DÉLICATEMENT, adv., avec délicatesse, نازکلکله *nāzikliguilè*, نزاکتله

nèzāketilè, a.-t.; نازكانه *nāzikiānè*. — Travaillé —, نزاكتله ايشلنمش *nèzāketilè ichlenmich*.

DÉLICATER, v. a., نازلغله *nāzliguilè* آلشدرمق *ālichturmaq*, داندينلمق *dāndinlamaq*, t.

DÉLICATESSE, s. f., qualité d'une chose ou d'une personne délicate, نازكلك *nāziklik*, نزاكت *nèzāket*. — Agrément, grâce, ظرافت *zerāfet*. — d'un mets, طتلولق *thatluliq*, اطعمهٔ نفيسه‌نك نزاكتى *eth'ymèï nèficènuñ nèzāketi*. — Finesse, انجه‌لك *indjèlik*. — du langage, de la langue, لسانك نزاكتى شيوه‌سى *liçānuñ nèzāketi, chivèci*. — Mollesse, نازنلك *nāzendèlik*, نازونعيم *nāzu n'aym*. — Légèreté, خفيفلك *khafiflik*. — Dextérité, ال چابكلكى *el tchāpoukligui*. — Faiblesse, ténuité, مظلوملق *mazloumlyq*. — Délicatesse de goût, نزاكت ذايقه *nèzāketi zāïqa*. — d'oreille, نزاكت سامعه *nèzāketi sām'ya*. — d'esprit, لطافت ذهن *lèthāfeti zehin*. — de tempérament, نزاكت مزاج *nèzāketi mizādj*. — de complexion, تركيب بدنك نزاكتى *terkibi bèdenuñ nèzāketi*.

DÉLICES, s. f. pl., ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā*, لذايذ *lèzāïz*, pl. de لذت *lezzet*. — du paradis, نعيم جنت *na'ymi djennet*. — Délice, au sing., كوكل خوشلغى *gueuñul khochlyghy*. — C'est un délice, محض حظ درون در *mahzi hazzi dèroun dur*.

DÉLICIEUSEMENT, adv., ذوقله *zevqlè*, ذوق و صفا ايله *zevq u safā ilè*, لذت ايله *lezzet ilè*, تلذذ درون ايله *tèlezzuzi dèroun ilè*, a.-t.

DÉLICIEUX, SE, adj., plein d'agrément, لذتلو *lezzetlu*, صفالو *safālu*, a.-t. — au goût, لذيذ *lèzïz*, a.

DÉLICOTER (Se), v. pers., يولارى آتمق *ioulāri âtmaq*, t.

DÉLIÉ, s. m., انجه قلم جزكيسى *indjè qalem tchizguici*.

DÉLIÉ, E, adj., mince, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, t. — Étoffe —, انجه قماش *indjè qoumāch*. — Au fig., subtil, انجه فكرلو زيرك *zeïrek, indjè fikrlu*. — Fourbe, حيله كار *hilè kiār*. — Peu épais, سيرك *seïrek*. — Dénoué, چوزلمش *tcheuzulmuch*.

DÉLIER, v. a., défaire le lien, چوزمك *tcheuzmek*, آچمق *âtchmaq*, باغى سوكمك *bāghy seukmek*. — Absoudre, تبريه ا *tèbrïè it*. — d'un serment, قسمدن تخليص ا *qacemden takhlís it*.

DÉLIGATION, s. f., t. de chirur., وضع ضماد *vaz'y zymād*, a.

DÉLIMITATION, s. f., تحديد ايلمه *tahdíd eïlèmè*, a.-t.; تعيين حدود *ta'ïini houdoud*, a.

DÉLIMITER, v. a., t. de droit, تحديد ا حدودى *tahdíd it, houdoudi ta'ïin it*, a.-t.

DÉLINÉATION, s. f., رسم *resm*, a.; كرلمه *kerlemè*, t.

DÉLINQUANT, s. m., صوچلو *soutchlu*, صوچ ايدن *soutch iden*, جارم *djārim*, a.

DÉLINQUER, v. n., صوچ ـ كناه ا

soutch, gunāh it, صوچ ايشلمك *soutch ichlèmek,* جنايت ايلمك *djināïet eïlèmek,* a.-t.

DÉLIRE, s. m., صايقلمقلق *sāïqlamaqlyq,* صايقلمه *sāïqlama,* t.; هذيان *hèzeyān,* هذو *hezv.* — de la fièvre, هذيان محرور *hezèyāni mahrour.* — de l'esprit, عقلسك *'aqluñ sersemligui.* — — Être en —, صايقلمق *sāïqlamaq.*

DÉLIRER, v. n., صايقلمق *sāïqlamaq,* t. *Délirer* est nouveau dans la langue française.

DÉLIT, s. m., صوچ *soutch,* t.; گناه *gunāh,* p.; جرم *djurm,* قباحت *qabāhat,* a. — Commettre un —, ارتكاب جرم ا *irtikiābi djurm it.* — En flagrant —, گناهى ايشلركن *gunāhi ichlerken.*

DÉLITER, v. a., برطاش دلمى *bir thāch dilimi kesmek,* t.

DÉLITESCENCE, s. f., t. de méd., انفراغ المادّة الممارضه فى الدّاخل *infirāgh elmāddet el-mumārèzet fiddākhyl,* a.

DÉLIVRANCE, s. f., action de délivrer, قورتارلمه *qourtārilma,* قورتلش *qourtoulich,* t.; نجات *nèdjāt,* خلاص *khalās,* a. — Mise en liberté, اطلاق *ithlāq,* ازادلق *azādlyq,* تخلية السبيل *takhlïet ussebïl.* — Livraison, تسليم *teslím.*

DÉLIVRE, s. m., مشيمة *mechimet,* a.; اوغلان دواجى *oghlān duvādji,* t.

DÉLIVRÉ, E, adj., قورتلمش *qourtoulmich,* t.; مخلص *moukhallas,* مسلّم *mucellem,* a.; ويرلمش *vïrilmich,* تسليم اولنمش *teslím olounmich,* a.-t.

DÉLIVRER, v. a., affranchir d'un mal, قورتارمق *qourtārmaq,* t.; تخليص ـ خلاص ا *takhlis, khalās it,* a.-t. — Mettre en liberté, صالبويرمك *sālyvïrmek,* ازاد ـ اطلاق ا *āzād, ithlāq it.* — des esclaves, des prisonniers, اسرانك سبيللرينى تخليه ا *ucèrānuñ sèbïllèrini takhlïè it.* — Accoucher, طوغرتمق *dhoghourtmaq.* — Mettre entre les mains, تسليم ا ويرمك *vïrmek, teslím it.* — Faire délivrer, تسليم ايتدرمك *teslím itturmek.* — Se délivrer, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq,* t.; خلاص بولمق *khalās boulmaq,* a.-t.

DÉLIVREUR, s. m., celui qui délivre, تسليم ايدجى *teslím idïdji.* — Distributeur de rations, fourrages, etc., aux troupes, انبار امينى *ambār emini.* — Délivreur, dans le sens de libérateur, est vieux et n'est bon que dans le burlesque.

DÉLOGEMENT, s. m., كوچ *gueutch,* t.; كوچمه *gueutchmè,* t.; نقل *naql,* a.

DÉLOGER, v. a., faire quitter à quelqu'un son logis, ـ كوچورمك اودن ـ كوچرمك *gueutchurmek,* ـ يرندن چيقارمق *evden, ïerinden tchiqārmaq,* منزلدن اخراج ا *menzilden ykhrādj it.* — En terme de guerre, chasser d'un poste, يرندن قوغمق ـ دفع ا *ïerinden qoghmaq, def' it.* — Déloger, v. n., changer de logis, كوچ ا *gueutch it,* كوچمك *gucutchmek,* نقل مكان ا *naqli me-*

kiān il, تبديل مكان ايلمك *tebdîli mekiān eïlèmek*. — Sortir d'un lieu, d'une place qu'on occupe, voy. DÉCAMPER.

DÉLOS, n. propre, île de l'Archipel, اسديل *sdil*.

DÉLOYAL, E, adj., بى وفا *bi vefā*, a.; عرصسز *'yrzsyz*, خاين *khāïn*, a.

DÉLOYALEMENT, adv., بى وفالق *bi vefālyq ilè*, ايله خيانتله *khyānetilè*, عرصسزجه *'yrzsyzdjè*, a.-t.

DÉLOYAUTÉ, s. f., خيانت *khïānet*, a.; بى وفالق *bi vefālyq*, عرصسزلق *'yrzsyzlyq*, a.-t.

DELPHES, n. p., bourg de la Turquie d'Europe, ancienne ville de la Phocide, قاسترى *qastri*.

DELPHINIUM, s. m. Voy. PIED-D'ALOUETTE.

DELTA, s. m., terrain compris dans les branches du Nil, جزيرت النيل *djezîret-unnîl*.

DELTOÏDE, adj., muscle, عضلة الذالية *'azalet ezzālïet*, a.

DÉLUGE, s. m., طوفان *thoufān*, a. — de Noé, طوفان نوح *thoufāni nouh*.

DÉMAGOGIE, s. f., قيادة النّاس *qyādet-unnās*, a.; خلقى كندويه اويدروب يدمه *khalqy güenduïè ouïdurup ïedmè*, t.

DÉMAGOGIQUE, adj., قيادت ناسه متعلق *qyādeti nācè mute'allyq*, a.-t.

DÉMAGOGUE, s. m., زوربالق ايدن خلقك بلوك باشيسى *zorbālyq iden khalquñ beuluk bāchici*, t.; رئيس فرقهٔ اشرار *reïci fyrqaï echrār*, a.

DÉMAIGRIR, v. a., retrancher quelque chose d'une pièce de bois ou d'une pierre, يونمق *ionmaq*, t.

DÉMAILLOTTER, v. a., برچوجغك قوندا غنى چوزمك - آچمق *bir tchodjoughuñ qondāghyni tcheuzmek, âtchmaq*, بغرداغى چيقارمق *baghyrdāghy tchyqārmaq*, t. — Démaillotté, باغرداغى چيقارلمش *bāghyrdaghy tchyqārylmich*, t.

DEMAIN, adv. de temps, يارن *ïāryn*, يارنكى كون *ïārynki gun*, ايرته *irtè*, t.; فردا *ferdā*, p. — matin, يارنكى كون صباح *sabāh*, يارنكى كون صباح وقتنده *ïārinki gun sabāh vaqtindè*. — Après-Demain, adv., يارن اولبركون *ol bir gun, obir gun*, يارن دكل اوبركون *ïāryñ dèïl obir gun*. — Il m'a remis à demain, بنى يارنه براقدى *beni ïāryna brāqty*.

DÉMANCHEMENT, s. m., صاپك چيقمه سى - چيقارلمه سى - قوپمه سى *sāpuñ tchyqmacy, tchyqārylmacy, qopmacy*, t.

DÉMANCHER, v. a., صاپى چيقارمق - قوپارمق *sāpy tchyqārmaq, qopārmaq*. — Se Démancher, v. n., صاب چيقمق - قوپمق *sāp tchyqmaq, qopmaq*, t.

DEMANDE, s. f., action de demander, استمه *istemè*, دلك *dilek*, t.; طلب *thaleb*. — Chose demandée, دیلمه *dîlemè*, مطلب *mathlab*, t. — Question, صورمه *sorma*, سوال *sou'āl*, pl. a. اسئله *ecèlè*. — Action en justice, دعوا *d'avā*. — Démarche d'un tiers pour demander une fille en mariage, دوكورلـك *dugurlik*, خطبه *khothba*.

DEMANDER, v. a., pour obtenir, استمك *istemek*, طلب ا *thaleb it*, سؤال ا *souāl it*, a.-t. — du délai, du temps, مهلت طلب ا *muhlet thaleb it*. — Prier d'accorder, يالوارمق *ïālvārmaq*, دلمك *dilèmek*, t.; رجا - نياز ا *ridjā, niāz it*, استدعا ا *istid'ā it*. — Demander pardon, استدعای عفو ا *istid'āï 'afv it*. — S'enquérir, interroger, صورمق *sormaq*, سؤال ا *souāl it*, استفسار ا *istifsār it*. — de la santé, استفسار خاطر ا *istifsāri khāthyr it*. — Désirer, exiger, استمك *istemek*, محتاج اول *mouhtadj ol*. — Cette affaire demande réflexion, بوماده ملاحظهٔ مدیده یه محتاجدر *bou maddè mulāhazaï medidèïè muhtādjtur*. — Chercher quelqu'un pour le voir, آرامق *ārāmaq*, صورمق *sormaq*, استمك *istèmek*, برکمسه یی ارامق *bir kimsèï ārāmaq*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*. — Quêter, demander l'aumône, دیلنمك *dilenmek*. — de porte en porte, قپودن قپویه واروب سؤال ا *qapoudan qapouïè vārup sou'āl it*. — Demander une fille en mariage, دوکورلك ا *dogurlik it*. — Se Demander, v. réfl., صورلمق *sorylmaq*.

DEMANDEUR, s. m., terme de jurisprudence, دعواجی *d'avādji*, a.-t.; مدّعی *mudd'āï*, a. — Demanderesse, f., دعوا ایدیجی قری *d'avā idídji qāry*, a.-t. — Demandeur, qui demande souvent, دیلنجی *dilendji*, جرّار *djerrār*, سائل *sā'il*. — Au fém. Demandeuse, سایله *saïlè*, a.

DÉMANGEAISON, s. f., picotement, کجیك *guidjik*, کجیش *guidjich*, کیجشمه *guídjichmè*, t.; حکة *hekkiet, hekkiè*. — Envie, هوس *haves*, a.

DÉMANGER, v. n., کیجیمك *guidjimek*, کجشمك *guedjichmek*. — La tête me démange, باشم کیجیشیور *bāchum guidjicheïeur*. — Causer des démangeaisons, کجشترمك *guidjichturmek*.

DEMANTÈLEMENT, s. m., دیوار یقیلغی *divār ïiqylyghy*, t.; هدم دیوار *hedmi divār*, a.

DÉMANTELER, v. a., دیوارلری یقمق - سوکمك *divārleri ïiqmaq, seukmek*, t. — Démantelé, دیواری یقلمش *divāri ïiqylmich*.

DÉMANTIBULER, v. a. fam., بوزمق *bozmaq*, یقمق *ïiqmaq*, پاره‌لمق *pāralamaq*, t. — Se Démantibuler, v. pr., یقلمق *ïiqylmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, پاره‌لنمق *paralanmaq*.

DÉMARCATION (Ligne de), s. f., حدود صره‌سی *houdoud syrācy*, تحدید حدود *tahdídi houdoud*, اختطاط الحدود *ykhthythat ul-houdoud*, a. — Les limites mêmes du droit de deux corps, de deux puissances, حدود *houdoud*.

DÉMARCHE, s. f., manière de marcher, یوریش *ïurich*, t.; روش *revich*, رفتار *reftār*, p.; مشیة *mechïet*. — Manière d'agir, طاورانش *dhāvrānich*, t.; حرکت *hareket*, a.

DÉMARIER, v. a., نکاحی بوزمق -

بوشاتمق *nikiāhi bozmaq, bochātmaq.* — Se Démarier, v. réfl., قاریدن یاخود اردن بوشانمق *qāryden īākhod erden bochānmaq,* نکاحنی بوشانمق *nikiāhini bochānmaq,* a.-t.

Démarquer, v. a., نشانی چیقارمق - قالدرمق - بوزمق *nichāni tchiqārmaq, qāldurmaq, bozmaq,* t.

Démarrer, v. a. et n., terme de marine, détacher, چوزمک *tcheuzmek,* باغی چوزمک *bāghy tcheuzmek,* t. — Lever l'ancre et partir, لنکری قالدروب کیتمک *lengueri qāldurup guitmek.* — Partir, قالقمق *qālqmaq,* یرندن چیقمق *ïerinden tchyqmaq.*

Démasquer, v. a., ôter le masque, یوز اورتوسنی چیقارمق *ïuz eurtuçunu tchyqārmaq.* — Au fig., faire connaître quelqu'un pour ce qu'il est, برکمسنه‌نک حالنی آچغه چیقارمق *bir kimesnènuñ hālini âtchygha tchyqārmaq.* — Se Démasquer, v. réfl., ôter son masque, یوزینی آچمق *ïuzunu âtchmaq.* — Se faire connaître tel qu'on est, کندو حالنی اظهارا *guendu hālini izhār it.*

Dématé, e, adj., درکی قرق - قیرلمش *diregui qyrq, qyrylmich,* t.

Démater, v. a., درک قیرمق *direk qyrmaq.* — En parlant d'un vaisseau, on dit au neutre, qu'il a démâté, درکی قیرلمشدر *diregui qyrilmichtur,* t.

Démêlé, s. m., querelle, چکشمه *tchekychmè,* t.; نزاع *nyza',* a.; غوغا *ghavghā,* p.-t.

Démêler, v. a., séparer ce qui est mêlé, آیرمق *āïrmaq,* تفریق ا *tefrïq it.* — Débrouiller, آچمق *âtchmaq,* سوکمک *seukmek,* تمیزلتمک *temïzletmek,* حل ا *hall it.* — Une difficulté, برمشکلی حل ا *bir muchkili hall it.* — Distinguer, discerner, فرق - تمییز ا *farq, temïiz it,* تشخیص ا *techkhys it,* سچمک *setchmek.* — Éclaircir, ایضاح ا *izāh it.* — Apercevoir, reconnaître, سزمک *sezmek,* طانیمق *thānimaq.* — Contester, quereller, چکشمک *tchekichmek,* قوغا ا *qavghā it.* — Se Démêler, v. réfl., se tirer heureusement de, قورتلمق *qourtoulmaq,* سوشمک *sivichmek,* ایو صاوشمق *eïu sāvouchmaq,* صیرلوب چیقمق *syrylup tchyqmaq.* — d'un embarras, برغائله‌دن تخلیص نفس ا *bir ghaïlèden takhlyci nefs it.*

Démêloir, s. m., machine à dévider, چقرق *tchyqriq,* المیه *elemïè.* — Peigne, سیرک طراق *seïrek tharāq,* t.

Démembré, e, adj., پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmuch,* بولنمش *beulunmich,* t.

Démembrement, s. m., action de démembrer, پایلشمه *pāïlachma,* t.; مقاسمه *muqāceemè.* — de l'empire, روما دولتنک مقاسمه‌سی *rouma devletinuñ mouqāceemèci.* — La chose démembrée, پای *pāï,* قسم

qysm, pl. a. اقسام *aqsām*, حصهٔ مقسومه *hyssèï maqsoumè*.

Démembrer, v. a., séparer les membres d'un corps, بر جسدك اعضاسنی آیرمق *bir djeceduñ 'azācini āïrmaq*. — Mettre en pièces, پارچه پارچه آیرمق *pārtcha pārtcha aïrmaq*, پارچه‌لامق *pārtchalamaq*. — Diviser, پای ا *pāï it*, بولمك *beulmek*, t.; تقسیم ا *taqsîm it*. — Retrancher, آیرمق *aïrmaq*, افراز ا *ifrāz it*. — un état, بر مملکتی تقسیم ا *bir memleketi taqsym it*, a.-p.-t.

De Même. Voy. Même.

Déménagement, s. m., كوچ *gueutch*, كوچمه *gueutchmè*, t.; نقل *naql*, a.

Déménager, v. a., كوچ ا *gueutch it*, كوچمك *gueutchmek*, t.; نقل *naql it*, نقل ایتدرمك *naql itturmek*, a.-t.

Démence, s. f., aliénation d'esprit déclarée, دلیلك *delylik*, t.; جنون *djunoun*, دیوانه‌لك *divānelik*, p.-t. — Aliénation d'esprit, اختلال چیوغنلق *tchioughounlyq*, عقل *ykhtilāli 'aql*, a.

Démener (Se), v. réfl., چالنمق *tchabālanmaq*, چالقنمق *tchālqanmaq*, t.

Démenti, s. m., تكذیب *tekzīb*, a. — Donner un —, یلانجی چیقارمق *ïalāndji tchyqarmaq*, تكذیب ا *tekzīb it*. — Souffrir un —, یلانجی چیقمق *ïalāndji tchyqmaq*, مظهر تكذیب او *mazheri tekzīb ol*. — Au fig. fam., désagrément de ne pas réussir, بوشه چیقمه *bocha tchyqma*, t.; خسران *khousrān*, a.

Démentir, v. a., dire à quelqu'un qu'il a menti, یلانجی *ïalāndji tchyqārmaq*, تكذیب ا *tekzib it*, a.-t. — Cette nouvelle a été démentie, بو خبر تكذیب اولنمشدر *bou khaber tekzīb olounmuchtur*. — Se Démentir, v. réfl., se contredire, كندویی تكذیب ا *guenduïi tekzīb it*. — S'écarter de son caractère, اصولندن صاپمق *ouçoulinden sāpmaq*, تخلف ا *tekhalluf it*.

Démérite, s. m., تقصیر *taqcyr*, عیب *'aïb*, عدم استحقاق *'ademi istihqāq*, a.

Démérité, e, adj., نامستحق *nā mustehaqq*, a.-t.

Démériter, v. n., لایق اولمامق *lāïq olmāmaq*, باعث تقبیح اولهجق شی ایشلمك *bā'ïci taqbyh oladjaq cheï ichlemek*. — Encourir la défaveur, نظردن دوشمك *nazarden duchmek*, a.-t.

Démesuré, e, adj., اولچیسز *eultchusiz*, t.; حدسز *hadsiz*, حددن زیاده *hadden zïādè*.

Démesurément, adv., افراطله *ïfrāthilè*, a.-t.; فوق الحد *fevq ulhadd*, a.

Démettre, v. a., disloquer, كمكی یرندن چیقارمق *guemigui ïerinden tchyqārmaq*, بورقمق *bourqmaq*, برتمك *bertmek*. — Destituer, منصبدن چقارمق *man-*

çoupten tchyqārmaq, عزل *'azl it.* — Se Démettre, v. réfl., d'une place, منصبنی براقمق *mançoubini brāqmaq,* بر منصبدن استعفا ا *bir mançoupten isti'fā it.* — Il s'est démis en faveur d'un tel, منصبی فلانه فراغت ایلدی *mancybi felānè ferāghat eïlèdi.* — Se démettre, se disloquer, برتنمك *bertinmek,* برتلمك *bertilmek.*

Démeublement, s. m., اوك اثاثنی چیقارمه *evuñ açācini tchyqārma,* او بوشالتمه‌سی *ev bochaltmaci,* t.

Démeubler, v. a., اوی بوشالتمق *evi bochāltmaq,* اوك اوادانلغنی قالدرمق - چقرمق *evuñ avādānlighini qāldurmaq, tchiqarmaq,* t.

Demeurant, e, adj., اوتوران *otourān,* t.; متمكن *mutemekkin,* ساكن *sākin,* a. — Au Demeurant, adv., قالدیکه *qāldiki.*

Demeure, s. f., domicile, قوناق *qonāq,* یورت *ïort,* t.; مكان *mekiān,* pl. a. امكنة *emkenet;* مسكن *mesken,* pl. مساكن *meçākin.* — A demeure, en résidence, یرلو *ïerlu.* — Qui n'est pas à demeure, یرلو دكل *ïerlu deïl.* — Demeure, temps pendant lequel on habite un lieu, اقامت مدّت وقتی *iqāmet vaqty, muddeti yqāmet.* — En terme de palais, وعده‌یی كجكدرمه *va'dèï guedjikturmè,* مهاطله *mumāthelè.*

Demeurer, verbe a., habiter, اوتورمق *otourmaq,* t.; ساكن او *sākin ol,* a.-t.; اقامت ا *iqāmet it.* — Être en permanence, - طورمق *dhourmaq,* اكلنمك *eïlenmek,* مستمرّ و بر دوام او *mustemirr vè ber devām ol.* — Rester, être de reste, قالمق *qālmaq.* — Il n'y est rien demeuré, هیچ برشئ قالمدی *hitch bir cheï qālmadi.* — Tarder, كجكمك *guedjikmek.* — Il a demeuré longtemps en chemin, وافر زمان یولده كجكدی *vāfir zemān ïolda guedjikti.* — Demeurer neutre, بیطرف طورمق *bï-tharaf dhourmaq.* — Demeurer interdit, مبهوت ودمبسته شاشمق *chachmaq, mebhout vè dembestè qālmaq.* — fidèle, مقام صداقتده بر قرار او *maqāmi sadāqattè ber qarār ol.*

Demi, e, adj. sing., یاری *iāri,* یارم *ïārym,* بچوق *boutchouq,* t.; نصف *nysf,* a.; نیم *nïm,* p. — Une demi-heure, یاریم ساعت *bir ïārym sā'at.* — Un demi-cercle, نصف دائره *nisfi dāïrè.* — Une heure et demie, بر بچق ساعت *bir boutchouq sā'at.* — Trois drachmes et demie, اوچ بچق درهم *utch boutchouq dirhem.* — Deux et demi, ایكی بچق *iki boutchouq.* — La moitié d'une chose, یاریسی *ïārycy.* — A Demi, adv., à moitié, یاری *ïāry,* یاری بچوق *ïāry boutchouq.* — A demi cuit, یاری پشمش *ïāry pichmich.* — plein, یاری طولی *ïāry dholou.* — mort, اولو كبی نیم مرده *eulu guibi, nïm mourdè.* — circulaire, نصف دائروی *nysfi dāïrèvi.*

Demi-Lune, s. f., یاری ای

طابيه‌سى *ïārym âï thābïacy.*

Demi-Métal, s. m., يارى معدن *ïāry ma'den,* t.; نيم معدن *nîm ma'den,* p.-a.

Démis, e, adj., disloqué, برتلمش *bertilmich,* t. Voy. Destitué.

Démission, s. f., استعفا *isty'fā,* منصبى براقمه *mançoubi brāqma,* a.-t.

Démissionnaire, adj., celui qui a donné sa démission, منصبندن استعفا ايدن *mançoubinden isty'fā iden,* a.-t.

Démocrate, s. m., حكومت جمهور ناسه تابع *hukioumeti djumhouri nācè thāb'y,* عوام ناس حكومتنك طرفدارى *'avāmi nās hukioumetinuñ tharafdāri,* a.-p.

Démocratie, s. f., خلقك عوام ناسك حكومتى *khalquñ, 'avāmi nāçuñ hukioumèti,* t.-a.

Démocratique, adj. com., خلقك صورت حكومتنه مخصوص *khalquñ soureti hukioumetinè makhsous,* a.-t.

Démocratiquement, adv., خلقك صورت حكومتى اوله‌رق *khalquñ soureti hukioumeti olaraq,* a.-t.

Demoiselle, s. f., fille d'honnête famille, خاتونجق *khatoundjyq,* vulg. قادنجق *qādyndjyq,* قز *qyz,* دودو *doudou,* t. — Hie à l'usage des paveurs, يرطوقماغى *ïer thoqmaghy,* قالدرم طاشلرى صوقه‌جق آلت *qāldyrym thachlari soqadjaq âlet,* t.

Démolir, v. a., يقمق *ïyqmaq,* t.; هدم ا *hedm it.* — Démoli, e, يقلمش *ïyqylmich,* منهدم *munhedim.*

Démolition, s. f., action de démolir, يقمقلق *ïyqmaqlyq,* يقش *ïiqych,* t.; هدم *hedm,* a. — Matériaux qui restent d'une démolition, يقنديلر *ïiqyntiler,* انقاض *enqāz.*

Démon, s. m., diable, esprit malin, شيطان *chèïthān,* pl. a. شياطين *chèïāthin,* ابليس *iblîs,* a. — Génie, esprit bon ou mauvais, جنّ *djinn.* — En parlant d'une personne qui a beaucoup d'esprit, جنّ فكرلو *djinn fikirlu.* — Il a de l'esprit comme un —, جنّ قدر ذهنى واردر *djinn qadar zihni vārdur.* — Enfant vif, pétulant, چابالنان *tchabālanān.*

Démonétisation, s. f., ازالهٔ قيمت سكّه *izālèï qymeti sikkè,* a.-t.

Démonétiser, v. a., رايج اولان سكه‌نك قيمتنى رفع ا *rāïdj olān sikkènuñ qymetini ref'it,* a.-t.

Démoniaque, adj. com., جنّ چارپمش *djinn tcharpmich,* جنلو *djinnlu,* a.-t.

Démonographe, s. m., اجنّى احوالنى يازمش مؤلّف *edjinni ahvālini ïāzmich mu'ellif,* a.-t.

Démonographie, s. f., اجنّى احوالنه دائر مقاله *edjinni ahvālinè dāïr meqālè,* a.-t.

Démonstrateur, subst. masc., كوستريجى *gueusteridji,* t.; اثبات ايدن *isbāt iden,* a.-t.; مبيّن *mubeïin,* a.

Démonstratif, ive, adj., اثبات ايديجى *isbāt idîdji,* a.-t.; مثبت *musbit,* برهانى *burhāni,* a. — Ar-

gument, برهان مثبت *burhāni musbit.* — Preuve —, دليل مثبت *delili musbit.* — Pronom —, اسم اشارت *ismi ichāret.*

Démonstration, s. f., preuve évidente et convaincante, كوسترمه *gueusterme*, t.; دليل *delil*, pl. a. دلايل *delāil*; دلاله *delālet*, برهان *burhān*, pl. براهين *berāhin.* — Marque, témoignage, كوسترش *gueusterich*, اثر *ecer*, pl. a. آثار *açār*; امارت *emāret*, pl. امارات *emārāt.* — Manifestation, اظهار *izhār.* — Enseignement démonstratif, تعليم *ta'līm.*

Démonstrativement, adv., دليل كوسترركرك *delil gueustèrerek*, مبرهنا اثبات ايله *isbāt ilè*, a.-t.; *muberhenen*, a.

Démonter, v. a., ôter quelqu'un de sa monture, بنكدن آيرمق *binekten āïrmaq*, اندرمك *indurmek*, بر كمسنه‌نك بنكنى آلمق *bir kimesnènuñ binèguini ālmaq*, مركبندن محروم قلمق *merkebinden mahroum qylmaq.* — Désassembler les parties d'un ouvrage, سوكمك *seukmek.* — une montre, بر ساعتك اجزاسنى سوكمك *bir sā'atuñ edjzācini seukmek.* — un canon, طوپى عربه‌سندن ايندرمك *thopy 'arabacinden indurmek.* — Démonter, déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq.* — Se Démonter, Se Défaire, v. n., چوكلمك *tcheukulmek*, چوزلمك *tcheuzulmek.* — le visage, تبديل چهره ا *tebdili tchehrè it.*

Démontrable, adj. com., اثبات اولنه بيلور *isbāt olouna bilur*, ممكن الاثبات اولان *mumkin ul-isbāt olān*, a.-t.

Démontrer, v. a., prouver, اقامت ادله ايله اثبات ا *ispāt it*, اثبات ايلمك *iqāmeti edillè ilè isbāt eïlemek.* — Témoigner par des marques extérieures, كوسترمك *gueustermek*, دلالت ا *delālet it.* — Montrer aux yeux la chose dont on parle, كوستروب اثبات ا *gueustèrup isbāt it.* — Être démontré, استدلال اولنمق *istidlāl olounmaq.*

Démoralisation, s. f., اخلاقك بوزقلغى *akhlāquñ bozouqloughy*, a.-t.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq*, a.

Démoraliser, v. a., اخلاقى بوزمق *akhlāqy bozmaq*, افساد اخلاق ا *ifsādi akhlāq it*, a.-t.

Démordre, v. n., quitter après avoir mordu, اصردقدن صكره براقمق *icyrdyqten soñra brāqmaq.* — Se départir d'une opinion, واز كچمك *vāz guetchmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

Démunir, v. a., بر حصارك مهماتنى چقرمق — قالدرمق *bir hiçāruñ muhimmātini tchiqarmaq*, *qāldurmaq*, مهماتدن چپلاتمق *muhimmātten tchiplātmaq*, a.-t. — Démuni, e, مهماتدن چپلاق *muhimmātten tchiplāq.*

Démurer, v. a., une porte ou une fenêtre, قپوبى ياخود پنجره‌يى طيقادان ديوارى سوكمك *qapouïi ïākhod pendjèreï thyqādān divāri seukmek*, t.

Dénaire, adj. des deux genres, عشری *'achary*, a.

Dénantir, v. a., امانتنی برآقدرمق *emānètini brāqturmaq*. — Se Dénantir, v. réfl., امانتی یدنلك برآقمق *emāneti brāqmaq*, اولانی ترك ایتمك *ïedindè olāni terk it*, t.

Dénatter, v. a., اورکوبی سوکمك *eurkuïi seukmek*. — des cheveux, صاچك اورکوسنی سوکمك *sātchuñ eurkuçunu seukmek*, t.

Dénaturé, e, adj., changé, بشقه اولمش *bachqa olmuch*, بشقه درلویه چویرلمش *bachqa turluïè tchèviril-mich*, t. — Inhumain, مروّتسز *muruvvetsiz*, انسانیتسز *insāniïetsiz*, a.-t. — Privé d'attachement naturel, علاقهٔ طبیعیدن مفقود *'alāqaï thab'yïèden mefqoud*. — Gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*.

Dénaturer, v. a., changer la nature d'une chose, برنسنه یی بشقه قلمق *bir nesnèi bachqa qylmaq*, بشقه درلویه چویرمك *bachqa turluïè tchevïrmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورته چویرمك *bachqa souretè tchevïrmek*. — Dénaturer un fait, اصول ماده یی تغییرا *ouçouli māddèi taghyïr it*. — Gâter, بوزمق *bozmaq*.

Dendrite, s. m., حجر شجری *hadjèri chedjèrii*, a.

Dénégation, s. f., action de nier, انکار *inkiār*. — en justice, محکمه ده انکار اتمه *mehkemedè inkiār etmè*. — formelle, انکار رسمی *inkiāri resmi*, a.

Déni, s. m., انکار *inkiār*, امتناع *imtinā'*. — de justice, احقاق حقّ انکاری ـ امتناعی *ihqāqi haqq inkiāri, imtina'i*, a.-t.

Déniaisé, e, adj., کوزی آچق *gueuzi âtchyq*, قلاش *qallāch*, t.; حیله باز *hïlè bāz*, a.-p.

Déniaiser, v. a., برینك کوزینی آچق *bïrinuñ gueuzunu âtchmaq*, برینك بودالغی کیدرمك *bïrinuñ boudālalyghy guidermek*, حیله بازلق اوکرتمك *hylè bāzlyq eugretmek*, t. — Se Déniaiser, v. réfl., کوزینی آچمق *gueuzunu âtchmaq*.

Dénicher, v. a., ôter du nid, یوه دن چقارمق ـ آلمق *ïouvadan tchiqārmaq, ālmaq*. — Faire sortir par force, قوغمق *qoghmaq*, قاچرمق *qātchurmaq*. — les ennemis, اعدایی یوه لرندن طرد ا *ā'daïi ïouvalèrinden thard it*. — Sortir précipitamment, عجله ایله یرندن قاچمق *'adjelè ilè ïèrinden qātchmaq*. — Trouver, découvrir, بولمق *boulmaq*. — la demeure de quelqu'un, برکمسنه نك یوه سنی بولمق *bir kimesnènuñ ïouvācini boulmaq*.

Denier, s. m., petite monnaie, منقر *manqyr*, منغر *manghyr*, t.; پشیز *pèchïz*, پول *poul*, p. — Cela ne vaut pas un —, بو شیْ برمنغر دکمز *bou chèï bir manghyr deïmez*.

Denier à Dieu. Voyez Arrhes. — Denier, toute somme d'or ou d'argent, آقچه *âqtchè*, مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; دینار *dïnār*, pl. دنانیر *denānïr*. — Les deniers publics, اموال

میریه *emvāli mirīè*. — Intérêt d'une somme principale, فایض *fāïz*. — Denier de poids, درهم *dirhem*. — Denier de fin ou de loi, عیار *'aïār*.

DÉNIER, v. a., refuser, دریغ ا *dirygh it*. — Ne me déniez pas votre assistance, امدادکی بندن دریغ ایلمه *imdādiñi benden dirygh eïlèmè*. — Nier, انکار ا *inkiār it*.

DÉNIGREMENT, s. m., action de dénigrer, لسانه کتورمه *liçānè guèturmè*, دللمه *dillèmè*. — État de mépris de celui qui est dénigré, رسوایلك *rousvāïlik*, t.; بد نام *bed nām*, p.

DÉNIGRER, v. a., آد بوزمق *âd bouzmaq*, آد چکمك *âd tchekmek*, دللمك *dillèmek*, t.; تندید ا *tendīd it*, a.-t.

DÉNOMBREMENT, s. m., compte détaillé, صایمه *sāïma*, t.; تعداد *te'ādad*, a.— d'un fief, d'une terre, مفردات دفتری *mufredāt deftèri*, a.

DÉNOMBRER, v. a., صایمق *sāïmaq*, برر برر صایمق *birer birer sāïmaq*, t.; تعداد ا *te'adād it*, a.-t. — Dénombré, e, صایلمش *sāïlmich*, معدود *m'adoud*.

DÉNOMINATEUR, s. m., رقم معرّف الکسر *raqami mu'arrif ul-kesr*, a.

DÉNOMINATIF, IVE, adj., علمی *'alemi*, تعریفی *ta'rifii*, a.

DÉNOMINATION, s. f., تسمیه *tesmiè*, a.

DÉNOMMER, v. a., ادله سویلمك *adilè seuïlèmek*, تسمیه-مسمّی ا *tesmiè, mucemma it*, a.-t.

DÉNONCER, v. a., signifier à quelqu'un, خبر ویرمك *khaber vīrmek*, a.-t.; بیلدرمك *bīldurmek*. — Notifier, اعلان ا *y'lān it*. — la guerre, سفر واردر دیو ندا ا *sefer vārdur deïu nidā it*. — Déférer au magistrat, حاکمه بیلدرمك *hākimè bīldurmek*, حاکم طرفنه خبر ویرمك *hākim tharafina khaber vīrmek*. — suivant les formes, les noms et qualités d'une personne, بر کمسنه نك اسم و شهرتنی بیلدرمك *bir kimesnènuñ ismu cheurètini bīldurmek*.— Accuser pour avoir fait ou dit quelque chose, قولامق *qovlāmaq*, قوغلامق *qoghlāmaq*, غمزلمق *ghamyzlamaq*, t.

DÉNONCIATEUR, s. m., celui qui défère en justice, حاکمه خبر ویریجی *hākimè khaber vīridji*. — Délateur, قوجی *qovdji*, قولایجی *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, a.

DÉNONCIATION, s. f., déclaration, publication, اعلان *'ylān*. — Avis, اعلام *'ylām*, خبر *khaber*. — Délation, غمز *ghamz*, غمّازلق *ghammāzliq*, a.-t.

DÉNOTATION, s. f., دلالة *dèlālet*, اشارة *ichāret*, a.

DÉNOTER, v. a., کوسترمك *gueustermek*, t.; دلالت ا *dèlālet it*, a.-t.; نشان ویرمك *nichān vīrmek*.

DÉNOUEMENT, s. m., fin, résultat, صوك *soñ*, نتیجه *nètīdjè*, عاقبت *'āqybet*, a. — Solution d'une difficulté, مشکلك چوزلمسی *muchkiluñ tcheuzulmèci*, حل مشکل *halli muchkil*.

DÉNOUER, v. a., دوکمی چوزمك

آچمق *deugumi tcheuzmek, âtchmaq*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — des fils, des cordes, ایپلرك دوکملربنی چوزمك *iplèruñ deugumlèrini tcheuzmek*. — Démêler une affaire, بر ماده‌یی حل ا *bir mâddèï hall it*. — la langue, دلی آچمق *dili âtchmaq*. — Rendre plus souple, plus agile, آچمق *âtchmaq*, خفیفلندرمك *khafiflendurmek*. — Se Dénouer, v. réfl., croître, قد چکمك *qad tchekmek*. — En parlant du corps, بدنی کسب بساطت و انکشافه یوز طوتمق *bèdèni kesbi biçâthatu inkichâfè thoutmaq*. — Pousser, بیومك *buïumek*, بتمك *bitmek*. — Se détacher, se lacher en parlant d'un nœud, چوزلمك *tcheuzulmek*, سوکلمك *seukulmek*, آچلمق *âtchilmaq*.

Denrée, s. f., ce qui se vend pour la nourriture, ازق *azyq*, ذخیره ییه‌جك *ïeïèdjek*, t.; ذخایر *zakhirè*, pl. a. ذخایر *zakhâïr*; ماکولات *mekioulât*. — Marchandises diverses, امتعه متنوّعه *emt'yaï mutènevvi'a*, a.

Dense, adj. com., épais, صقی *syqy*, قویو *qouïou*, t.; کثیف *kècif*, a. — Corps —, جسم کثیف *djismi kècif*.

Densité, s. f., صیقلق *syqlyq*, قویولق *qouïoulyq*, t.; کثافت *kèçâfet*, a.

Dent, s. f., petit os de la mâchoire, دیش ـ دش *dich*, t.; سنّ *sinn*, pl. a. اسنّ *ecunn*, اسنان *esnân*; دندان *dendân*. — Les dents de devant ou incisives, اوك دیشلری *euñ dichlèri*. — canines et molaires, ازو دیشلری *azou dichlèri*. — Dent mâchelière, صوك دیش *soñ dich*. — œillères, کوز دیشلری *gueuz dichelèri*, یان دیشلری *iân dichlèri*. — Dent gâtée, چورك دیش *tchuruk dich*. — Mal de dents, دیش اغریسی *dich aghrycy*. — Dents, généralement, choses qui ont des pointes, دیش *dich*, سنّ *sinn*, pl. اسنان *esnân*. — d'une scie, بچقی دیشلری *bitchqy dichlèri*.

Dentaire, adj. com., دیشلو *dichlu*, t.; سنی *sinni*, a.

Dentale (Lettre), adj. f., حرف سنی *harfi sinni*, a.

Denté, e, adj., دیشلو *dichlu*, t.

Dentée, s. f., اصرمه *ycyrma*.

Dent-de-Chien, s. f., plante, کوپك دلی *keupek dili*, t.

Dent-de-Lion, s. f., plante. Voy. Pissenlit.

Dentelé, e, adj., façonné en forme de dents, دیشلوجه *dichludjè*, دیش دیش کرتلنمش *dich dich kertlenmich*, t.

Denteler, v. a., دیشلوجه کسمك *dichludjè kesmek*, دیش دیش کرتمك *dich dich kertmek*, t.

Dentelle, s. f., برنجق *bouroundjouq*, برنجق شریت *bouroundjouq chèrit*, مشبّك *muchebbek*, دانتلا *dentellâ*, t.

Dentelure, s. f., دیشلوجه ایش *dichludjè ich*, گدکلمه *gueudiklèmè*, t.

DENTICULE, s. f., دیشجکز *dich-djiguiz*, t.

DENTIER, s. m., دیش صره‌سی *dich syracy*, t.; صفّی اسنان *saffi esnān*, a.

DENTIFRICE, s. m., دیـــش پاکلدیجی علاج *dich pākladidji 'ylādj*, t.

DENTISTE, s. m., دیشجی *dich-djī*, t.

DENTITION, s. f., دیشلـرك چقمه‌سی ـ بتمه‌سی *dichlaruñ tchiqmaci, bitméci*, t.

DÉNUDATION, s. f., کمیك یوزی آچق ـ چیلاق قالمه‌سی *guemiguñ iuzi âtchyq, tchyplāq qālmaci*, انکشاف ـ تعریهٔ عظم *inkichāf, ta'rïei 'azm*, a.

DÉNUER, v. a., priver du nécessaire, محروم قلمق *mahroum qilmaq*, چپلاتمق *tchiplātmaq* مفقود ا *mefqoud it*, تعریه ا *ta'rïe it*, a.-t. — Dénué, عاری *'ary*, محروم *mahroum*.

DÉNUEMENT, s. m., privation, besoin, اکسکلك *eksiklik*, احتیاج *ihtiādj*, محرومیّت *mahroumïiet*.— Détresse, مضایقه *mouzāiaqa*. — Pauvreté, فقیرلق *faqyrlyq*. — Le plus grand —, محرومیّت کلیّه *mahroumïieti kulliie*. — Il l'a réduit au plus grand dénuement, انی فلس احوه محتاج اتدی *ani filsi ahmèrè mouhtadj itti*.

DÉPAQUETER, v. a., بوغچه‌یی آچمق ـ سوکمك *boghtchaïi âtchmaq, seukmek*, دنکی بوزمق *dengui bozmaq*. — des lettres, des dépêches, تحریراتی ظرفدن چیقارمق *tahrirāti zarfden tchyqārmaq*.

DÉPAREILLER, v. a., آیرمق *āïrmaq*, چفتینی بوزمق *tchiftini bozmaq*, اویغون شیلری بری برندن آیرمق *ouïghoun cheïlèri biri birinden āïrmaq*.

DÉPARER, v. a., ôter ce qui pare, زینتی قالدرمق *zineti qāldurmaq*, زینتسز ا *zinetsiz it*, a.-t.; بزکلری چیقارمق *bezekleri tchiqārmaq*. — Rendre moins agréable, کوزللکی ازالتمق *guzelligui azāltmaq*, تنقیص حسن و لطافته بادی او *tenqyci husnu lethāfètè bādi ol*.

DÉPARIER, v. a., چفتی بوزمق *tchifti bozmaq*, بری برلرندن آیرمق *biri birlerinden āïrmaq*. — Dépariè, e, اشلری اویغونسز *achleri ouïghounsouz*.

DÉPARLER, v. a., سویلهکدن واز کچمك *seuïlemekten vāz guetchmek*, t.

DÉPART, s. m., قالقش *qalqich*, یوله چیقمه *ïola tchyqma*, t.; کدش *guidich*, حرکت *hareket*, عزیمت *'azïmet*. — Le jour du —, عزیمت کونی *'azïmet gunu*. — Être sur son —, عزیمت اوزره او *'azïmet uzrè ol*.

DÉPARTAGER, v. a., رایلری برابرلکدن چیقارمق *reïleri berābèrlikten tchyqarmaq*, a.-t.

DÉPARTEMENT, s. m., distribution, توزیع *tevzi'*, تقسیم *tāqsïm*. — Division du royaume, ایالت *eïālet*. — Département administratif, ministère, نظارت *nazāret*, a. — Le

département des affaires étrangères, امور خارجیه نظارتی *oumouri khāridjïiè nazāreti.*

Départir, v. a., partager, distribuer, پای ـ تقسیم ا *pāï, taqsïm it,* a.-t. — Donner, اعطا ا *'ytha it.* — Se Départir, v. réfl., renoncer à, se désister, واز کچمک *vāz guetchmek,* کچمک *guetchmek,* وازکلمك *vāz guelmek,* فراغت ا *ferāghat it.* — Il s'est départi de sa demande, مطلوبندن وازکچدی *mathloubinden vāz guetchti.* — Se départir de son devoir, y manquer, ایرلمق *āïrylmaq,* قاچنمق *qātchinmaq,* واجبات ذمتندن مباعدت ا *vādjibāti zimmetinden mubā'adet it.*

Dépasser, v. a., passer outre, اوته کچمك *eutè guetchmek,* آشمق *āchmaq,* t.; تجاوز ا *tedjāvuz it,* a.-t. — Devancer quelqu'un, الرو کچمك *ileru guetchmek,* مسابقت ا *muqābaqat it.*

Dépaver, v. a., قالدرمی سوکمك *qāldyrymy seukmek,* t.

Dépayser, v. a., وطندن آیرمق ـ چیقارمق *vathanden āïrmaq, tchyqārmaq.* — Dérouter, شاشورمق *chāchurmaq.* — Se Dépayser, v. réfl., یوردی براقمق *ïordy brāqmaq,* ا ترك وطن ـ دیار *terki vathan, diār it.* — Être étonné, dérouté, شاشمق *chāchmaq.*

Dépècement, s. m., پاره لمه *pāralama,* t.

Dépecer, v. a., پاره پاره ا *pāra pāra it,* ـ پارچه پارچه کسمك *pārtcha pārtcha kesmek,* ایرمق *āïrmaq.* — en petits morceaux, دتمك طوغرامق ـ *ditmek, doghrāmaq.*

Dépêche, s. f., تحریرات *tahrirāt,* a.-t.; دولت تحریراتی *devlet tahrirāty.*

Dépêcher, v. a., expédier, یوللمق *ïollamaq,* ارسال ا *irsāl it,* عجله ایله کوندرمك *'adjelè ilè gueundermek.* — Une affaire, بتورمك *biturmek,* ایشی تیز بتورمك *ichi tyz biturmek.* — quelqu'un, lui ôter la vie, عجله ایله بر کمسنه‌یی اولدرمك *adjelè ilè bir kimesnèï euldurmek.* — Se Dépêcher, v. réfl., تیز ا *tiz it,* عجله ایلمك ـ ا *'adjelè ïilemek, it,* a.-t.; اوتلنمك *evetlenmek.* — Dépêchez-vous, چابوك اول *tchāpouk ol.*

Dépeindre, v. a., وصف ا *vasf it,* تصویر بنی ا *tasvïrini it,* a.-t. — un combat, وقوعه کلان محاربه‌نك صورتنی وصف ا *vouqou'a guelān mouhārebènuñ souretini vasf it.* — — Dépeint, e, وصف اولنمش *vasf olounmich,* موصوف *mevsouf.*

Dépendance, s. f., sujétion, حکم التنده اولمقلق *hukm altindè olmaqlyq,* تابعلك *tabï'lik,* t.; تبعیت *tabï'iet.* — Ce qui relève ou fait partie de, باغلو *bāghlu,* تابع *tāb'y,* pl. a. توابع *tevāby';* تعلق *te'allouq,* pl. a. تعلقات *te'allouqāt.* — Les dépendances, متعلقات *mutealloucāt,* توابعات *tevābiāt,* لواحق *levahyq,* a. — Connexion, عطف *'atf,* a.

Dépendant, e, adj., qui dépend,

باغلو حكم التنده *hukm āltindè, bāghlu*, t.; تابع *tābi'*, متعلق *mute'alliq*, منوط *menouth*, لاحق *lāhyq*, a. — Qui relève, تابع *tāby'*, مضاف *mouzāf*.

Dépendre, v. n., être sous l'autorité, حكم التنده او *hukm altindè ol*, تابع او *tāby' ol*. — Appartenir à, متعلق او *mute'allyq ol*, توابعندن او *tevāby'inden ol*. — Être au pouvoir, الده او *eldè ol*. — Il ne dépend pas de moi, المده دكل *elumdè deïl*, المدن كلمز *elumden guelmez*. — S'en suivre, لازم كلمك *lāzym guelmek*, چيقمق *tchyqmaq*, مستتبع او *mustetb'y ol*. — Détacher ce qui est pendu, آصلمش *âcilmich olāni endurmek*, اولانى اندرمك برشيئ اصلديغى يردن *bir cheïi acyldigui ïerden, tchyqārmaq, qāldurmaq, nez' it*. چيقارمق ـ قالدرمق ـ نزع ا

Dépens, s. m. pl., frais, خرج *khardj*, مصرف *masraf*, a. — Les dépens, les frais de justice, مصارف محكمه *meçāryfi mehkemè*. — Dommages, زيان *ziān*, ضرر *zarar*. — Vivre aux dépens d'autrui, سائره ايراث ضرر و زيان ايدرك *sāïrè irāci zarar u ziān iderek guetchinmek*.

Dépense, s. f., مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçārif*; خرج *khardj*, pl. اخراجات *ikhrādjāt*; خرج و مصرف *khardj u masraf*. — Grande —, كليتلو مصرف *kulliïetlu masraf*. — de ménage, مصارف بيتيه *meçārifi beïtiïè*. — Il a beaucoup de dépenses, خرجى چوقدر *khardji tchoqtur*. — Recette et dépense, اخذ و مصرف *akhzu masraf*. — Se mettre en dépense, مصرفه اوغرامق *masrafè oghrāmaq*.

Dépenser, v. a., خرج ـ صرف ا *khardj, sarf it*, a.-t. — Mal à propos, عبث يره صرف ا *'abes ïerè sarf it*. — Dépensé, e, خرج اولنمش *khardj oloumich*, مصروف *masrouf*.

Dépensier, ère, adj., qui dépense excessivement, اوجى دليك *âvoudji delik*, مسرف *musrif*, مبذر *mubezzir*, a.

Dépensier, s. m., qui fait la dépense d'une maison, وكيل خرج *vekīli khardj*, a.-t.

Déperdition, s. f., تضييع *tazïi'*, افنا *ifnā*, زيان *ziān*. — de substance, زوال جوهر *zavāli djevher*, a.

Dépérir, v. n., tomber en ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Tomber, دوشمك *duchmek*. — Se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, فنالنمك *fenālenmek*, خراب ـ هلاك او *kharāb, helāk ol*. — En parlant d'un malade, كوتولنمك *keutulenmek*, بتر او *beter ol*. — S'affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*. — Sa santé dépérit de jour en jour, حال صحتى كوندن كونه كسب تنزل و انحطاط ايتمكده در *hāli syhhati gunden gunè kesbi*

tenezzul u inhibāth itmeklè dur. — Éprouver de la perte, كسب ا نقصان *kesbi noqsān it.*

Dépérissement, s. m., كوتولنمه *keutulenmè*, t.; خرابلق *kharāblyq*, a.-t. — État de —, حال خرابيّت *hāli kharābīiet.*

Dépétrer, v. a., چوزوب قورتارمق *tchouzoup qourtārmaq.* — Se Dépétrer, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, t.

Dépeuplement, s. m., اسسزلك *iscyslyk*, شنلكسزلك *chenliksizlik*, t.; ويرانلق *vīrānlyq*, خرابلق *kharāblyq*, a.-t ; يرلويى طاغتمه *ïerluïi dhāghytma*, انسلاب معموريّت *insilābi ma'mourïiet.*

Dépeupler, v. a., اسسز ا *issiz it*, ويران ا *vīrān it*, خراب ا *kharāb it*, اهاليدن تهى ا *ehāliden tehi it.* — Se Dépeupler, v. pron., - ويران *vīrān*, خراب او *kharāb ol.* — Dépeuplé, e, اسسز *iscys*, شنلكسز *chenliksiz*, ويران *vīrān.*

Dépiécer, v. a. Voyez Démembrer.

Dépilatif, ive, adj., قيل دوكدريجى *qyl deukturïdji*, t.

Dépilation, s. f., قيل دوكمه‌سى *qyl deukulmèci*, t.; نتق الشعر *netf-uchchar*, a.

Dépilatoire, s. m., قيل دوكدريجى علاج *qyl deukturidji 'ylādj*, خرزمه *khyryzma*, t.

Dépiler, v. a., - قيل چيقارمق دوشرمك *qyl tchyqārmaq, duchurmek.* — Se Dépiler, v. réfl., قيل دوكلمك *qyl deukulmek.* — Dépilé, e, قيلسز *qylsyz*, قيلى دوكلمش *qyly deukulmich.*

Dépister, v. a., ايزلمك *izlemek*, ايزينى بولمق *izini boulmaq*, t.; كشف اثرا *kechfi ecer it.*

Dépit, s. m., colère, دارغونلق *dārghounlyq*, كوجنمه *gudjenmè*, t.; سخط *soukht*, رغم *raghm.* — En dépit, adv., رغما *raghmen*, نسبة *nisbeten.* — de lui, رغمنه *raghminè*, اكا رغما *añā raghmen.* — En dépit de tous, هپسنه نسبت *hepsinè nispet.* — En dépit de toi, سكا نسبت *sañā nispet.* — Faire dépit à quelqu'un, بر كمسنه‌يه نسبت ا *bir kimesnëiè nisbet it.* — Faire une chose par dépit, بر شيى رغما ا *bir cheïi raghmen it.*

Dépité, e, adj., كوسلو *kieuslu*, كوجنمش *gudjenmich*, t.

Dépiter, v. a., كوجندرمك *gudjendurmek*, t. — Se Dépiter, v. réfl., كوجنمك *gudjenmek.*

Déplacé, e, adj., ôté de sa place, يرندن چيقارلمش *ïerinden tchyqarilmich.* — Mal placé, يرنده دكل *ïerindè dëïl*, t. — Inconvenant, ياقشقسز *ïāqichiqsiz.* — Dire des choses déplacées, ناسزا سويلمك *nasezā seuïlemek.*

Déplacement, s. m., action de déplacer, - يرندن چيقارمه اخراجى *ïerinden tchyqārma, ikhrādji.* — Changement de place, يردكشمه - تبديل مقام *ïer deïchmè, tebdïli maqām*, مكان *mekiān.*

Déplacer, v. a., une chose, de sa place, - يرندن چيقارمق

ïerinden tchïqārmaq, ykhrādj it, يرندن قالدرمق ـ *ïerinden qāldurmaq, oïnātmaq,* a.-t. — Oter un emploi, منصبدن چيقارمق *mançoubten tchyqārmaq,* منصبنى آلمق *mançoubini ālmaq,* عزل *azl it,* a.-t. — Faire changer de place, آخر محلّه نقل ايتدرمك *akhar mahallè naql itturmek.* — Se Déplacer, v. réfl., يرندن چيقمق *ïerinden tchyqmaq,* تبديل مقام ايتمك *tebdïli maqām it.*

Déplaire, v. n., être désagréable, بكنلمك *beïnilmemek,* t.; نامقبول اولمق *nāmaqboul ol,* a.-p.-t.; حظ *hazz olounmāmaq,* خوش كلمامك *khoch guelmemek.* — Fâcher, causer du chagrin, كوجندرمك *gudjendurmek,* خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq.* — Se Déplaire, جان اوصانمق *ouçanmaq,* جان صقلمق *djān syqylmaq,* حظ ايتمامك *hazz itmèmek.*

Déplaisance, s. f., répugnance, dégoût, خوشلنمامه *khochlanmāma,* عدم محظوظيّت *'ademi mahzouzïiet,* ابائت نفس *ibāïeti nefs,* a. Voy. Ennui.

Déplaisant, e, adj., désagréable, جان سوميه جك *djān sevmeïèdjek,* t.; نامطبوع *nāmathbou',* p.-a.; غير مرغوب *ghaïri merghoub.* — Manière déplaisante, طور نا مطبوع *thavri nā mathbou'.* — Qui fâche, qui chagrine, كدرلو *kederlu.*

Déplaisir, s. m., chagrin, كوكل جان صقندیسی *gueunul, djān syqyntici,* t.; كدر *keder,* غم *gham.* — Mécontentement, كوكل قيرقلغى انكسار خاطر *gueuñul qyrqylghy, inkiçāri khāthyr.*

Déplanter, v. a., كوكدن قوپروب محل آخره ديكمك *keukten qoparup mahalli akharè dikmek,* a.-t.; اغاجك يرينى دكشدرمك *aghādjuñ ïerini deïchturmek,* t.

Déplier, v. a., آچمق *ātchmaq,* يايوب آچمق *ïāïup ātchmaq.* — Étendre par terre, سرمك *sermek.*

Déplisser, v. a., بوكملرى آچمق *beukumleri ātchmaq,* قيورمى سوكمك *qyvrymy seukmek,* t.

Déplorable, adj. com., اغلايه جق *aghlāïadjaq,* t.; كوكل ضيزلديجى *gueuñul syzladïdji,* t.; واجب التوجّع *mubekka, vādjibut-teveddju',* a.

Déplorablement, adv., پك فنا وجه اشنع اوزره *pek fenā,* t.; *vedj'y echna' uzrè.*

Déplorer, v. a., اغلامق *aghlāmaq,* پك اجيمق *adjimaq,* اوزرينه تحسّرا اجيمق *pek adjimaq, uzerinè tehassur it,* توجّع ايتمك *teveddju' it,* a.-t.

Déploiement, s. m., يايلمه *ïāïlma,* اچيلوب يايلمه *ătchïlup ïāïlma,* t.; انبساط *inbiçāt.*

Déployé, e, adj., آچلمش *ătchïlmich,* يايلمش *ïāïlmich,* ممدود *memdoud,* مبسوط *mebsouth.* — Rire à gorge déployée, قهقهه ايله گولمك *qaqaha ilè gulmek.*

Déployer, v. a., étendre, dé-

plier, آچمق *âtchmaq*, یایمق *ïâïmaq*, یصمق *ïasmaq*, سرمك *sermek*, t.; بسط ا *basth it.* — les voiles, یلکن آچمق *ïelken âtchmaq.* — Montrer, اظهار ا *izhār it.* — de l'énergie, de la vigueur, ابراز سطوت ا *ibrāzi sathvet it.* — Étaler, میدانه قومق *meïdānè qomaq.*

DÉPLUMÉ, E, adj., توبی یولنمش *tuïu ïonilmich*, t.

DÉPLUMER, v. a., — توی یولمق *tuïu ïolmaq*, قوپرمق *qoparmaq*, توبلری چیقارمق *tuïlèri tchyqārmaq.* — Se Déplumer, v. réfl., توینی یولمق *tuïni ïolmaq*, توی دوکلمك *tuï deukulmek*, t.

DÉPOLIR, v. a., — جلایی چیقرمق بوزمق — کیدرمك *djilāïi tchiqarmaq, bozmaq, guïdermek*, t.

DÉPOPULARISER, v. a., خلقك اعتبارندن دوشرمك *khalquñ itibārinden duchurmek.* — Se Dépopulariser, v. réfl., خلقك اعتبارندن دوشمك *khalquñ itibārinden duchmek*, a.-t.

DÉPOPULATION, s. f., اسسزلك *issizlik*, ویرانلك *virānlik*, p.-t.; بر مملکتك عدم معموریتی *bir memlèketuñ 'adèmi m'amourïieti*, a.-t.

DÉPORT, s. m., ne s'emploie que dans cette phrase : Sans déport, sans délai, آنیدك اول ساعت *ol sā'at, ânîdè*, t.; بلا توقف *bilā tèveqqouf*, a. — Payer sans —, همین دم ادا ا *hemîn dem edā it.*

DÉPORTATION, s. f., نفی طربقیله مملکتدن چیقارلمه *nefi thariqilè memleketten tchyqārilma*, t.

DÉPORTÉ, E, adj., نفی طربقیله مملکتدن چیقارلمش *nefi tharyqyilè memleketten tchyqārylmich*, t.

DÉPORTEMENTS, s. m. pl., فنا سوء حرکت — حرکت *fenā hareket, sulouk*, a.-t.

DÉPORTER, v. a., نفی طربقیله برکمسنه‌یی دیار آخره کوتورمك *nefi thariqilè bir kimesneï dïāri ākharè gueuturmek*, نفی طربقیله طرد ا *nefi tharyqylè thard it.* — Se Déporter, v. réfl., t. de palais, se désister, se départir, فارغ او *fārygh ol*, کفّ ید ا *keffi ïed it.* — de ses prétentions, مطلوباتندن فارغ او *mathloubātinden fārygh ol.*

DÉPOSANT, E, adj., محکمه‌ده ادای شهادت ایدن *mehkemedè edāï chehādet iden*, a.-t.

DÉPOSER, v. a., destituer, منصبندن چیقارمق *mançoubinden tchyqārmaq*, عزل ا *'azl it.* — Mettre en dépôt, امانت قومق — براقمق *emānet qomaq, brāqmaq*, امانت ا *emānet it.* — Dire en justice, شاهدلك ا *chāhidlik it*, ادای شهادت ا *edāï chehādet it.* — contre quelqu'un, برکمسنه‌نك علیهنه شهادت ا *bir kimesnènuñ 'aleïhinè chehādet it.* — Exposer, تقریر کلام ا *taqrîri kelām it*, خبر ویرمك *khaber vîrmek.* — En parlant d'un liquide, طوروا *dhourou it*, طوروا او *dhourou ol*, طوروللنمق *dhouroulanmaq*, طوردیلنمق *dhourdoulanmaq.*

طوردی دیمه چوکمك *dhourdou dîbè tcheukmek*, t.; ترسّب ا *teresçub it.* — Déposé, e, منصبدن *mançoupten tchyqārylmich*, چیقارلمش *m'azoul*, معزول *emānet olmych*, امانت اولمش *dhourdoulanmich*.

Dépositaire, s. com., à qui on a confié un dépôt, امانتدار *emānetdār*, امانتکار *emānetkiār*. — Dépositaire d'un secret, محرم اسرار *mahremi esrār*, a.; سرّداش *sirr dāch*, a.-p.

Déposition, s. f., privation d'emploi, عزل *'azl*, a.; منصبدن چیقارمه *mançypten tchyqārma*, a.-t. — Témoignage, شاهدلك *chāhidlik*, a.-t.; تقریر *taqrīr*, اقرار *yqrār*, a. — Par la déposition des témoins, اخبار شهود ایله *ykhbāri chouhoud ilè*.

Déposséder, v. a., ملکدن - تصرّفدن چیقارمق *mulkden*, *teçarrufden tchyqārmaq*, ماملکنی آلمق *māmelèguini âlmaq*. — Dépossédé, e, تصرّفدن چیقارلمش *teçarrufden tchyqārylmich*, a.-t.

Dépossession, s. f., تصرّفدن چیقارمه *teçarrufden tchyqarma*, a.-t.; رفع ملکیّت *ref'y milkïïet*, a.

Déposter, v. a., - یرندن قوغمق *ïerinden qoghmaq*, *tchyqārmaq*, t.; طرد ا *thard it*, a.-t.

Dépôt, s. m., objet confié, امانت *emānet*, ودیعة *vedy'at*, pl. a. ودایع *vedā'y*. — Garder religieusement un —, ودیعه‌یی صدق تامّ ایله حفظ ا *vedy'aïi sydqy tāmm ilè hifz it.* — Action de déposer, وضع *vaz'*. — Dépôt des archives, قیودات خزینه‌سی *qouïoudāt khazïnèci*, دفتر خانه *defter khānè*. — Lieu où l'on dépose, مخزن *makhzen*, مغازه *maghaza*. — de marchandises, امتعه مخزنی *emti'a makhzeni*. — Sédiment, دردی *durdi*, vulg. *torty*, پوصه *pouça*, چوکندی *tcheukundu*. — Amas d'humeurs, کومهٔ اخلاط *gumèï akhlāth*, اجتماع اخلاط *idjtimā'ï akhlāth*. — de matières, طوپلنمش ماده *thoplanmich māddè*.

Déposer, v. a., بر چکی دستیدن - ساقسیدن چیقارمق *bir tchitchègui testiden*, *saqsiden tchiqārmaq*, t.

Dépoudrer, v. a., صاچ توزینی سلکمك *sātch tozounou silkmek*, t.

Dépouille, s. f., peau ôtée de certains animaux, صویلمش صوینتی *soïuntu*, صویلمش دری *soïulmich deri*. — du serpent, ییلان دریسی قاوی *ïïlān derici qāvi*. — Butin fait sur l'ennemi, طویم - دویم *dhoïoum*, طویملق غنیمت *ghanïmet*, pl. a. غنایم *ghanāïm*. — Récolte, یمش دیرمی *ïèmich dîrimi*, محصول *mahsoul*, حاصل *hācyl*, pl. حاصلات *hācylāt*. — Biens ravis au propriétaire, اموال مسلوبه *emvāli mesloubè*.

Dépouillé, e, adj., صویلمش *soïlmich*, دریسی یوزلمش *derici ïuzulmich*, t.; مسلوخ *mesloukh*, a.

Dépouillement, s. m., صویش *soïych*, صوینمه *soïounma*, تعرّی

نفس *te'arrii nefs*, a. — Extrait, état abrégé, اجمال *idjmāl*, a.

Dépouiller, v. a., ôter les habits, dévaliser, صويمق چپلاق ا *soïmaq, tchiplaq it.* — Oter la peau, صويمق يوزمك درى يى *soïmaq, iuzmek, derii iuzmek*, سلب ا *selb it.* — Se Dépouiller, v. réfl., صويونمق صويلمق *soïounmaq, soïlmaq.* — En parlant des serpens, قاولنمق *qāvlanmaq.* — des arbres, يپراقدن *iaprāqtan* صويلمق - چپلانمق *soïoulmaq, tchyplānmaq.* — de ses passions, نفسى غرضدن عارى وبرى قلمق *nefsi gharazden 'āri vu beri qylmaq.* — de ses habits, صويمق *soïounmaq.* — Priver, dénuer, محروم - مهجور ا *mahroum, mahdjour it.*

Dépourvoir, v. a., تدارکسز براقمق - قويمق *tedāruksiz brāqmaq, qoïmaq*, حوايج لازمه دن بوش قويمق *havāïdji lazimèden boch qoïmaq*, محروم ا *mahroum it.* — une place forte, برقلعه يى مهمّات سفرىّه سز براقمق *bir qal'aï muhimmāti seferiièsiz brāqmaq.*

Dépourvu, e, adj., dégarni, بوش *boch*, t. — Dénué, محروم *mahroum*, a.; بى بهره *bi behrè*, p. — des choses nécessaires, حوايج لازمه دن بوش *havāïdji lāzimèden boch.* — Sans apprêts, تدارکسز *tedāruksyz.* — Au dépourvu, اکسز *añsiz*, اکسزين *añsyzin*, حاضر دكل ايكن تدارکسزلك حالنده *hāzir dèïl iken, tedāruksyzlik hālindè.* — Être au dépourvu d'argent, آقچه دن تدارکسز قالمق *âqtchèden tedāruksiz qālmaq.*

Dépravation, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, بوزغنلق *bozghounlouq*, ازغونلق *âzghounlouq*, يورك چوركلكى *iurek tchurukligui*, t.; فساد اخلاق *feçād, feçādi akhlāq*, فساد *feçād.*

Dépravé, e, adj., بوزلمش *bozoulmich*, ازدرلمش *âzdurilmich*, آزمش *âzmich*, ازغون *âzghoun*, t.; فساده وارمش *feçādè vārmich*, a.-t.; مفسد *mufsed*, a. — Mœurs dépravées, اخلاق فاسده *akhlāqy fācidè.*

Dépraver, v. a., بوزمق *bozmaq*, ازدرمق *azdurmaq*, ازغون ا *azghoun it*, t.; افساد ا *ifsād it*, a.-t.

Déprécatif, ive, adj., دعايى *dou'āïi*, a.

Déprécation, s. f., t. de rhétor., دیلمه *dilemè*, t.; دعا *dou'ā*, a. — Prière avec soumission, يلوارمه تضرّع *ïalvārma, tezarru'*, pl. a. تضرّعات *tezarru'āt.*

Dépréciation, s. f., قيمتى - قدرى اشاغيلتمه *qymeti, qadri achāghylatma*, تنقيص قدر *tenqyci qadr*, a.

Déprécier, v. a., une chose, قدرى - قيمتى اشاغيلتمق *qadry, qymeti achāghylatmaq*, قيمتى طوتمامق *qymeti thoutmamaq.* — une personne, بر كمسنه نك قدر ولياقتنى تنقيص ا *bir kimesnènuñ qadr uliāqatini tenqys it.*

Déprédateur, adj., يغماجى

ïaghmādji, ییقیجی *ïiqydji*, t.; ناهب *nāhib*, a.-t.; نهّاب *nehhāb*, a.

Déprédation, s. f., یغماجیلق *ïaghmādjilyq*, یغما *ïaghmā*, t.; غارت *ghāret*, تاراج *tārādj*, a. — des deniers publics, اموال میریه‌نك غارت و یغماسی *emvāli mirïiènuñ ghāret u ïaghmāci*.

Dépréder, v. a., یغمالمق *ïaghmālamaq*, t.; غارت ا *ghāret it*, a.-t.

Déprendre, v. réfl., آیرمق *āïrmaq*. — Se Déprendre, آیرلمق *āïrilmaq*, t.

Dépresser, v. a., ôter de la presse, منکنه التندن چیقرمق *menguènè altinden tchiqarmaq*. — Délustrer le drap, چوقه‌نك جلاسنی کیدرمك *tchoqanuñ djilācini guidermek*, t.

Dépression, s. f., renfoncement en dedans, ازیلوب چقورلنمه *ezilup tchouqourlanma*, بصمه *basma*. Voy. Abaissement, Humiliation.

Déprévenir, v. a., بر کمسنه‌نك اسکی اعتقادینی بوزمق *bir kimesnènuñ eski 'ytiqādini bozmaq*, اعتقاد سابقی سلب و ازاله ا *'ytiqādi sābiqy selb u izālè it*, t.-a.

Déprier, v. a., دعوتنی ابطال ا *d'avetini ibthāl it*, a.-t.

Déprimer, v. a., خورلمق *khorlamaq*, خورسنمق *khor sanmaq*, استحقار ا *istyhqār it*, a.-t. — Déprimé, خورسنمش *khor sanmich*, مستحقر *moustahqar*.

Dépriser, v. a., بهایی ازالتمق الچقلتمق *behāïi azāltmaq*, *altchaqlatmaq*, بهایی اشاغی اورمق *behāï achāghy ourmaq*, t.

Dépuceler, v. a. Voyez Déflorer.

Depuis, prép., se rend par دن *den*, *ten*, *tan*, دنبرو *denberu*, à la fin des mots turcs. — Depuis ce temps-là, اول زماندن *ol zemānden*, اولزماندنبرو *olzemāndenberu*. — votre départ, وقت عزیمتکزدن برو *vaqty 'azimetñyzden beru*. — Je vous attendrai depuis quatre heures jusqu'à cinq heures, ساعت دورتدن بشه قدر سزه منتظر اوله‌جغم *sā'at dortten bechè qadar sizè mountazir oladjaghum*. — Depuis quand? نه زماندن *nè zemānden*, نه زماندنبرو *nè zemāndenberu*, قنغی وقتدنبرو *qanghy vaqyttenberu*. — Depuis peu, بر آزدنبرو *bir āzden beru*. — Depuis longtemps, چوقدن *tchoqtan*, چوقدنبرو *tchoqtanberu*, مدّت مدیده‌دنبرو *muddeti medídèdenberu*. — Depuis, adv., صکره *soñra*. — Je n'ai pas vu votre frère depuis, اندنصکره قرداشکزی کورمدم *andensoñra qardāchuñuzi gueurmedum*.

Dépuratif, ive, adj., قانی تمیزلیجی *qāni temizleïdji*, t.; مصفی الدم *mouçaffi uddem*, a.

Dépuration, s. f., تمیزلتمه *temizletmè*, طورلتمه *dhouroultma*, t.; تصفیه *tasfïè*, تطهیر *tathhír*, a.

Dépuratoire, adjectif com., تمیزلدیجی *temízledídji*,

مصفّی طورلدیجی *dhourouldïdji*, t.; *mouçaffi*, a.

Dépurer, v. a., تمیزلتمك *temïzletmek*, آیتلمق *äïtlamaq*, t.; تصفیه ا *tasfiè it*. — le sang, تصفیهٔ دم ا *tasfièï dem it*. — En parlant des métaux, قال ا *qāl it*, برمعدنی قال ا *bir ma'deni qāl it*, معدنی تصفیه ا *ma'deni tasfiè it*, a.-t.

Députation, s. f., envoi d'un ou de plusieurs députés, وکیل کوندرمه *vekïl gueundermè*, رسالة *reçālet*. — Le corps des députés, وکیللر *vekïller*, a.-t.; رسلا *rucelā*.

Député, s. m., کوندرلمش مبعوث وکیل *gueunderilmich vekïl*, *meb'ous*, pl. a. مبعوثین *meb'oucïn*. — Représentant de la nation, ملّت وکیلی *millet vekili*. — Le corps qu la Chambre des Députés, وکلای ملّت مجلسی *vukèlāï millet medjlici*, مبعوثان ملّت *meb'ouçāni millet*.

Députer, v. a., وکیل کوندرمك *vekïl gueundermek*, ارسال وکیل ا *irsāli vekil it*. — Député, envoyé, رسالة طریقیله کوندرلمش *reçālet tharyqylè gueunderilmich*.

Déracinement, s. m., کوکدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استیصال *istiçāl*, a.

Déraciner, v. a., کوکدن قوپرمق *keukden qoparmaq*, استیصال ا *istiçāl it*, a.-t. — Au fig., enlever, ôter entièrement, قلع ا *qal' it*, کلّیاً دفع و ازاله ا *kullïien def' u izālè it*.

Dérader, v. a., لیمانلردن چیقمق - قالقمق *limānden tchyqmaq*, *qālqmaq*, t.

Déraison, s. f., فراستسزلك *firācetsyzlik*, کچرایلك *guetchreïlik*, خطای عقل *khatāï 'aql*, a.

Déraisonnable, adj. com., qui ne s'accorde pas avec la raison, غیر عقله اویماز *'aqlè ouïmāz*, a.-t.; معقول منکر *ghaïri ma'qoul*, *munkir*, a. — Inconvenant, injuste, ناحق یولسز *ïolsiz*, a.-t.

Déraisonnablement, adv., sans raison, عقله اویماز *'aqlè ouïmāz*, عقلسزلق ایله *'aqylsyzlyq ilè*, عقله مغایراً *'aqlè moughāïren*. — Inconvenablement, ناحق یره *nāhaqq ïerè*.

Déraisonner, v. n., عقلسزلك سویلمك *'aqilsizlik seuïlemek*, دلی - احمق کبی سویلمك *deli*, *ahmaq guibi seuïlemek*, کلام نامعقول سویلمك *kelāmi nāma'qoul seuïlemek*.

Dérangé, e, adj., de sa place, یرلو یرندن چیقارلمش *ïerlu ïerinden tchyqārylmich*, دوزلمش *duzulmemich*. — Sans ordre, اسلوبسز *usloubsiz*, نظامسز *nizāmciz*. — Il est dérangé dans ses affaires, امور و احوالی مختلّ و پریشاندر *oumour u ahvāli moukhtill u perichāndur*. — En parlant de l'estomac ou de la santé, بوزق *bozouq*.

Dérangement, s. m., désordre, نظامسزلك *nizāmsizlik*, a.-t.; طاغنلق *dhāghynlyq*, a.-t. — Au fig., قارشقلق *qārychyqlyq*,

اختلال پریشانلق *pirichānlyq*, اختلال *ykhtilāl*. — Importunité, ثقلت *syqlet*. — d'estomac, معده بوزقلغی *mi'dè bozouqlighi*.

Déranger, v. a., ôter de sa place, یرلو یرندن چیقارمق *ïerlu ïerinden tchiqārmaq*, یرندن چیقارمق *ïerinden tchiqārmaq*. — Mettre en désordre, قارشدرمق *qārichturmaq*, ترتیبی - نظامی بوزمق *tertibi*, *nizāmi bozmaq*, ایراث خلل ا *irāci khalel it*, a.-t. — Importuner, ثقلت ویرمک *syqlet vïrmek*, تعجیزا *ta'djiz it*. Voy. Incommoder, Troubler. — Se Déranger, v. réfl., یرندن چقمق *ïerinden tchiqmaq*. — Être déréglé dans sa conduite, نظامی اولمق *nizāmi olmamaq*, نظامسز او *nizāmsyz ol*, a.-t.

Dératé, adj., طلاغی چیقارلمش *dhālāghy tchyqārylmich*, طلاقسز *dhalāqsyz*, t.

Dérater, v. n., طلغی چیقارمق - کسمک *dhalaghy tchiqarmaq*, *kesmek*, t.

Derechef, adv., یکیدن *ïeñiden*, t.; تکرار *tekrār*, مجددا *mudjeddeden*, a.

Déréglé, e, adj., sans ordre, نظامسز *nizāmsyz*, نظامی بوزلمش *nyzāmi bozoulmich*. — Contraire à la morale, یولسز *ïolsyz*, دکسز *deñsyz*, t.; مسیّب *muceïïeb*. — Conduite —, مسیّبانه سلوك وحرکت *muceïïebānè sulouku hareket*.

Déréglement, s. m., dérangement, désordre, اوبغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; عدم انتظام *'adem intizām*. — des humeurs, اختلال اخلاط *ykhtilāli akhlāth*. — Inconduite, نظامسزلق *nizāmsizliq*, a.-t.; بربادلق *berbādlyq*. — Vivre dans le déréglement, تسیّب حال اوزره *teçaïubbi hāl uzrè guetchinmek*.

Déréglément, adv., sans règle, نظامسزلق ایله *nizāmsyzlyghylè*, a.-t.; بی نظام *bi nizām*, a.

Dérégler, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; نظامی بوزمق *nizāmi bozmaq*, a.-t.; اخلال ا *ykhlāl it*. — Se Dérégler, v. réfl., se déranger, بوزلمق *bozoulmaq*, نظامی بوزلمق *nizāmi bozoulmaq*, t.; خلل پذیر او *khalel pezir ol*. — Ma montre se dérègle, ساعتم بوزلور *sā'atum bozoulour*. — Le temps se dérègle, هواده اثار اختلال واردر *havāda açāri ykhtilāl vārdur*.

Dérider, v. a., بورشغی کیدرمك *borouchoughy guidermek*, یوز بورشقلری صاوشدرمق *ïuz bourouchouqleri savouchturmaq*, t. — Se Dérider, v. réfl., یوز کولمك *ïuz gulmek*, دفع چین جبین ا *def'y tchini djebin it*, سونمك *sevinmek*.

Dérision, s. f., ذوقلنمه *zevklenmè*, طکز *dhañz*, استهزا *istihzā*, a. — Tourner en —, مسخره لغه چویرمك *maskharalygha tchevïrmek*. — En dérision, ذوقلنه رك *zevqlenerek*, استهزاء *istihzāhen*.

Dérisoire, adj. com., هزو ایله *hezv ilè*, a.-t.; هزواً *hezven*, a.

Dérivatif, ive, adj., ou dérivé, مشتق *fer'y*, مشتق *muchtaqq*, a.-t. — Terme de médecine, qui détourne l'humeur, صارف مجرای خلط *sārifi medjrāï khylth*.

Dérivation, s. f., origine qu'un mot tire d'un autre, اشتقاق *ichtiqāq*, a. — des humeurs, خلطك يولنى صاپتمه *khyltuñ ïolini sāpitma*, t.; صرف مجرای خلط *sārfi medjrāï khylth*, a. — des eaux, صويك يولنى صاپتمه *souïuñ ïolyni sāpitma*, صرف مجرای ما *sarfi medjrāï mā*.

Dérive, s. f., يولك انحرافى *ïoluñ inhirāfi*, t.; انحرافى طريق *inhirāfi thāryq*, a.

Dérivé, e, adj., چقمش *tchiqmich*, t.; متفرع *mutefery'*, a.

Dérivé, s. m., مشتق *muchtaqq*, pl. a. مشتقات *muchtaqqāt*. — Nom dérivé, اسم مشتق *ismi muchtaqq*.

Dériver, v. n., venir de, tirer son origine de, چيقمق *tchyqmaq*, صادر او *sādir ol*, تفرع ا *teferru' it*, نشأت ا *nech'et it*. — En terme de grammaire, se dit aussi des mots qui tirent leur origine de quelque autre, مشتق او *muchtaqq ol*. — Ce mot dérive de tel autre, بوكلمه فلان كلمه‌دن مشتقدر *bou kelimè felān kelimèden muchtaqqtur*. — Ce mot dérive de l'arabe, بولغت عربيدن ماخوذدر *bou loghat 'arabiden meekhouztur*. — Faire venir un mot d'un autre, چيقرمق *tchiqarmaq*, t.; اخذ اشتقاق ا *akhzi ichtiqāq it*. — S'écarter de sa route, en parlant d'un vaisseau, يولندن صاپمق *ïolounden sāpmaq*. — S'éloigner du rivage, قييدن آيرلمق *qaïiden āïrilmaq*. — Dériver, v. a., faire venir de, amener, en parlant des eaux, چكمك *tchekmek*, جلب ا *djelb it*. — On a dérivé les eaux des sources voisines, صولرى جواره بولنان منبعلردن جلب ايلديلر *soularï djïvārdè boulounān memba'lerden djelb eïlediler*.

Derme, s. m., بدن انسانك دريسى *bedeni insānuñ derïci*, a.-t.

Dermologie, s. f., جلد بدن احوالنه دائر بحث *djildi beden ahvālinè dāïr bahs*, a.-t.

Dernier, ère, adj., صوك *soñ*, t.; آخر *ākhir*, a. — Le dernier, صكره‌ڭى *soñraghy*. — Je suis venu le dernier, اك صكره كلدم *eñ soñra gueldum*. — Le dernier du mois, آيك صوك كونى *āïuñ soñ gunu*. — L'an dernier, بولدر *boldur*, كچن سنه *guetchen senè*. — Il arrive toujours le dernier à la maison, اوه دائما اخر كلاندر *evè dāïma akhyr guelendur*. — En dernier lieu, adv., مؤخرا *mou'akhkhyren*.

Dernièrement, adv., بوندن اولجه *bounden evveldjè*, كچنلرده *guetchenlerdè*, كچنده *guetchendè*, t. — L'autre jour, اوتەكون *eutè guñ*.

Dérobé, adj., volé, چالنمش *tchālinmich*, اوغرلنمش *oghrylanmich*, t.; مسروق *mesrouq*, a. — Caché, كزلو *guizlu*, كزلنمش *guiz-*

lenmich, مخفی *makhfi*. — Escalier —, كزلو نردبان *guizlu nerdubān*. — A la dérobée, كزلوجه *guizludjè*, اوغرليـــن *oghourlaïen*, مخفيجه *makhfidjè*, a.-t.; خفيـــهً *khafieten*, اوغربن *oghrin*.

Dérober, v. a., voler en cachette, چالمق *tchālmaq*, اوغرلمق *oghourlamaq*, اوغرلين چالمق - قاپمق *oghourlaïan tchālmaq*, *qāpmaq*, استـــراق ا *istirāq it.* — Cacher, كيزلتمك *guizletmek*. — Se Dérober, v. réfl., être volé et s'en aller furtivement, اوغرلنمق *oghourlanmaq*. — Se sauver de quelque chose, l'éviter, صيريلوب قورتلمق *syrylup qourtoulmaq*. — Se dérober à la vue, كوزدن - نظردن غايب اول *gueuzden*, *nazarden ghāïb ol*. — Dérober, ôter la robe, قبوغی صويمق *qaboughy soïmaq*. — Fèves dérobées, قبوقلری صويلمـــش بقله *qabouqlari soïoulmich baqla*.

Dérogation, s. f., بوزمه *bozma*, t.; نسخ *neskh*, a.

Dérogatoire, adj. com., مخالف *moukhālif*, ناسـخ *nācykh*. — Une clause —, نسخی متضمّن بر شـرط *neskhy mutèzammin bir charth*.

Dérogéance, s. f., اصالتـــدن سقوطی *eçāletten souqouthy*.

Déroger, v. n., faire quelque chose de contraire à un acte, à un édit, بوزمق *bozmaq*, نسخ ا *neskh it.* — à un contrat, نقض مقاولـــه ا *naqzi mouqāvelè it.* — à la loi, قانونه مخالف حركـت ا *qānounè moukhālif hareket it.* — Déchoir de la noblesse, اصلزاده لكدن ساقط اول *acylzādèlikten sāqyth ol*.

Déroidir, v. a., كوشتمك *guevchetmek*, قاتيلغی كيدرمك *qātylyghy guidermek*, t.; يومشتمـــق *ïoumouchatmaq*, ا تليين *telïin it.* — v. pr., يموشانمق *ïoumouchānmaq*, كسب ملايمت ا *kesbi mulāïenet it.*

Dérougir, v. n., قزللغی كيدرمك *qyzillyghy guidermek*, t.

Dérouiller, v. a., پاسدن آچمق *pasten âtchmaq*, پاسنی چيقارمق *pācini tchyqārmaq*. — Se Dérouiller, v. réfl., پاس آچلمـــق *pās âtchilmaq*. — Au fig., se polir, se façonner, ذهننی آچلمـــق *zihnini âtchilmaq*, كسب تربيه ا *kesbi terbïè it.*

Dérouler, v. a., صارغی آچمق *sārghy âtchmaq*, آچمق *âtchmaq*. — Étendre, يايمق *ïāïmaq*, t.; بسط ا *basth it*, a.-t.

Déroute, s. f., بوزغونلـــق *bozghounlouq*, طاغلق *dhāghylyq*, t.; انهزام *inhyzām*, a.; انهزام عسكر *inhizāmi'asker*, a.; عسكر پريشانلغی *'asker perichānlyghy*. — Mettre l'ennemi en déroute, دشمـــنی طاغتمق *duchmeni dhāghytmaq*. — Mettre en déroute une armée, عسكری طاغتمق - قيرمق *'askeri dhaghytmaq*, *qyrmaq*, a.-t. — Déroute, désordre dans les affaires, پريشانلـــق *pèrichānlyq*.

Dérouter, v. a., faire perdre à quelqu'un sa route, يولـــدن صاپدرمق - صاپتمق *ïolden sāp-*

turmaq, sāpytmaq, يول ازدرمق *ïol azdurmaq.*— Déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq*, t. — Se Dérouter, v. réfl., s'égarer, يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq.* — Se déconcerter, شاشمق *chāchmaq.*

Derrière, prép., opposé au devant, آرد *ārd,* اكسه *eñsè,* كيرو *guíru,* t.; ورا *vèrā,* a. — Porte de —, آرد قپو *ārd qapou.* — Derrière le jardin, باغچه‌نك وراسنده ـ اردنده *bāghtchènuñ vèrācindè, ardindè.*— Derrière moi, آردمجه *ārdumdjè.* — Partie postérieure d'une chose, d'un animal, ارقه *arqa,* آرد *ārd,* آرد طرف *ārd tharaf.* — Le derrière de la maison, اوك ارقه‌سی *evuñ arqaci.* — Le derrière, les fesses, صغری *saghri,* اوتراق *otourāq,* دبر *dubr, dubur.* — Par derrière, adv., آردندن *ārdinden,* آردنجه *ārdindjè.* — Mettre une chose sans devant derrière, بر شيئك اوكنی آردينه قويمق *bir cheïuñ euñunu ārdinè qoïmaq.* — Laisser quelqu'un en arrière, le dépasser, كيرويه براقمق *guiruïè brāqmaq.*

Derviche, s. m., درويش *dervich,* p.

Des, mot composé de *de* et de *les.* Voy. De.

Des, particule, quelques-uns, بعض *ba'zi.* — Il y a des hommes qui..., آدملرك بعضيسی واردركه *ādemlèruñ ba'zici vārdurki.* — Des, pour plusieurs, نيچه *nïtchè,* چوق *tchoq,* وافر *vāfir.* — Il y a des milliers de poissons, نيچه بيك بالقلر واردر *nïtchè bïñ bālyqler vārdur.*

Dès, prép., depuis, se rend par دن *den* ou *ten,* دنبرو *denbèru.* — Dès demain, يارندن *ïārinden.* — Dès son enfance, صباوتندنبرو *sabāvètindenberu.* — Dès qu'il fut venu, كلديكی كبی *gueldigui guibi.* — Dès qu'il parut, ظهوری عقيبنده *zouhouri 'aqybindè.* — Puisque, چونكه *tchunki.* — Dès qu'il en est ainsi, چونكه بويله‌در *tchunki beuïlèdur.*

Désabusé, e, adj., كوزی اچلمش *gueuzu atchilmich,* ياكلشی اكلمش *ïāñlichi añlamich,* t.

Désabuser, v. a., ياكلشی اكلتمق *ïāñlichi añlatmaq,* كوزی اچدرمق *gueuzu âtchturmaq,* الداتمه‌دن *āldatmaden qourtarmaq,* قورتارمق *sehvu ghalathtan āzādè qylmaq.* — Se Désabuser, v. réfl., ياكلشی اكلمق *ïāñlichi añlamaq,* كوزينی آچمق *gueuzunu âtchmaq,* t.

Désaccord, s. m., désunion, اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq,* t.; اختلاف *ykhtilāf,* a. — des instrumens, دوزنسزلك *duzensizlik,* اهنكسزلك *āhenksizlik.*

Désaccorder, v. a., détruire l'accord d'un instrument, دوزنی بوزمق *duzeni bozmaq,* اهنكنی بوزمق *āhenguini bozmaq,* اهنكسزاتمق *ahenksiz it,* سازك اوتارينه خلل كتورمك *sāzuñ evtārinè khalel guèturmek,* t.—Désaccordé, دوزنسز *duzensyz,* دوزنی بوزوق *duzeni bozouq.*

Désaccoupler, v. a., چفتی

بوزمق - آیرمق *tchift bozmaq, äïrmaq,* اشلری ایرمق *echlèri äïrmaq,* چفتلری بری برندن ایرمق *tchiftlari biri birinden äïrmaq,* t.

Désaccoutumer, v. a., عادتنی براقدرمق - ترک ایتدرمک *'ādèti brāqturmaq, terk itturmek.* — Se Désaccoutumer, v. réfl., عادتنی براقمق - ترک ا *'ādeti brāqmaq, terk it,* a.-t.

Désachalander, v. a., مشتریلری قاچرمق - تبعید ا *muchtèrilèri qātchurmaq, teb'id it,* a.-t.

Désagréable, adj. com., فنا *fenā,* طاتسز *thātsyz,* نامقبول *nāmaqboul,* نامرضی *nāmerzi,* مقبوله کچمز *maqboulè guetchmez,* غیر مطبوع *ghaïri mathbou',* ردی *redii,* a. — C'est une chose désagréable, امر نامرضیدر *emri nāmerzi dur.*

Désagréablement, adv., بدلک ایله *bedlik ilè,* کوجیله *gudj ilè,* t.; نا خوشلغله *nā khochlyghylè.* — Parler —, بدلک ایله لاقردی ا *bedlik ilè lāqyrdi it.*

Désagréer, v. n., déplaire, بکنملمک *beïenmemek,* بکنلمامک *beïenilmemek.* — Désagréé, بکنلمامش *beïenilmemich,* غیر مستحسن *ghaïri mustahsen.* — Désagréer, v. a., t. de mar., ôter les agrès, کمینک طاقمنی چیقارمق *gueminun thāqymini tchyqārmaq.* — Navire désagréé, طاقمی چیقارلمش کمی *thāqymi tchyqārilmich guemi.*

Désagrément, s. m., sujet de chagrin, de dégoût, بلا *belā,* کوج *gudj,* اوصنلق *oçounlouq,* t.; حالت نامرضیه *hāleti nāmerziïè,* الم *elem,* a. — Défaut de la personne, du visage, اکسکلک *eksiklik,* t.; قصور *qouçour,* عیب *'aïb.*

Désajuster, v. a., برندن چیقرمق *ïerinden tchiqarmaq,* قورلشی بوزمق *qouroulouchi bozmaq,* t.

Désaltérer, v. a., قاندرمق - صوسزلغی کیدرمک *qāndurmaq, sousizlighi guidermek,* دفع ا *def' it,* صوصه‌لغی بصدرمق *souçalyghy basturmaq.* — Se Désaltérer, v. réfl., قانمق *qānmaq,* صوسزلغنی کچورمک - کیدرمک *souçouzlyghyni guetchurmek, guidermek,* t.

Désancrer, v. n., لنکری - دمری قالدرمق *lengueri, demiri qāldurmaq,* p.-t.

Désappareiller, v. a., dépareiller, اوبغون شیلری بری برندن ایرمق *ouïghoun cheïleri biri birinden äïrmaq.* — En terme de marine, یلکنلری دیوشرمک *ïelkenleri divchurmek,* t.

Désapparier, v. a. Voy. Désaccoupler.

Désappointement, s. m., امیددن بوش قالمه *umïdden boch qālma,* t.; خیبة *khaïbet,* a.

Désappointer, v. a., tromper l'espoir, امیدی بوش قلمق *umïdi boch qylmaq.* — Être désappointé, مظهر خیبت او *mazheri khaïbet ol,* a.-t.

Désapprendre, v. a., اوکرندیکنی اونتمق *eugrendiguini ounoutmaq,* اونتمق *ounoutmaq,* t. — J'ai dé-

sappris tout ce que je savais, كافّهٔ معلوماتمی فراموش ایلدم *kiāffëï ma'loumātumu ferāmouch eïledum.*

Désapprobateur, trice, s., بر شیٔ بکنمز *bir cheï beïenmez*, t.; مستقبح *moustaqbih*, a.

Désapprobation, s. f., بکنمکلك *beïenmemeklik*, t.; عدم استصواب *'ademi istisvāb*, a.

Désappropriation, s. f., ملکیّتدن واز کچلمه - چیقمه *milkïietten vāz guetchilmè, tchiqma*, - ترك ملکیّت املاك *terki milkïiet, emlāk*, a.

Désapproprier (Se), v. réfl., کندو مالنی ترك ا *guendu mālini terk it*, ملکیّتدن وازکلمك *milkïietten vāz guelmek*, a.-t.

Désapprouver, v. a., بکنمامك *beïenmemek*, t.; مناسب کورمامك *munācib gueurmemek*, تصویب ایتمامك *tasvíb itmemek*, تقبیح ا *taqbíh it*, a.-t. — Désapprouvé, e, بکنلمامش *beïenilmemich*, مناسب کورلمامش *munācib gueurulmemich.*

Désarçonner, v. a., ایردن دوشرمك *eïerden duchurmek*, ایر قاشندن چیقارتمق *eïer qāchindan tchyqārtmaq*, t. — Au fig. fam., confondre dans une dispute, شاشورمق *chāchurmaq*, t.

Désargenter, v. a., ôter l'argent d'une chose qui était argentée, کومشی آلمق - کیدرمك *gumuchu âlmaq, guidermek.* — Au fig. et fam., désargenter quelqu'un, le dégarnir d'argent, بر کمسنه نك بتون آقچه سنی آلمق *bir kimesnènuñ butun âqtchècini âlmaq*, t.

Désarmé, e, adj., سلاحی چیقارلمش - آلنمش *silāhi tchyqārilmich, âlinmich*, سلاحسز *silāhsiz*, a.-t.

Désarmement, s. m., action d'ôter les armes, سلاحلری چیقارتمه *silāhleri tchyqārtma*, t.; جلب سلاح *djelbi silāh.* — d'un vaisseau, کمی یی مهمّات سفردن بوشالتمه *guemii muhimmāti seferden bochaltma.* Voy. Licenciement.

Désarmer, v. a., ôter les armes, سلاحی آلمق *silāhi âlmaq*, سلاح صویمق *silāh soïmaq.* — Poser les armes, سلاحلری براقمق *silāhlari brāqmaq.* — Cesser de faire la guerre, سفرلك صورتنی براقمق *seferlik souretini brāqmaq*, تعطیل اسباب سفر ا *ta'thíli esbābi sefer it.* — Désarmer un vaisseau, کمی الاتلری چیقرمق - اندرمك *guemi alātleri tchiqarmaq, endurmek*, کمی یی مهمّات سفردن بوشالتمق *guemïi muhimmāti seferden bochaltmaq.* — Au fig., calmer la colère, تسکین غضب ا *teskíni ghazab it.* — Se Désarmer, v. réfl., سلاحلرین صوینمق *silāhlerin soïounmaq.*

Désarroi, s. m., confusion, قرشقلق *qarichiqliq*, قارش مورش *qārich mourich*, امور و احوالك پریشانلغی *oumour u ahvaluñ perichānlyghy.* — Mettre une armée en —, بر عسکری تارو مارا *bir 'askeri tār u mār it.*

Désassembler, v. a., آیرمق

âïrmaq, سوكمك *seukmek*, بـــرى برندن ايرمق *biri birinden âïrmaq*, t.

Désassortir, v. a., طاقمى بوزمق *thāqymi bozmaq*, t.

Désastre, s. m., بـــلا *belā*, مصيبت *moucibet*, فلاكت *felāket*, a.

Désastreusement, adver., آفت ايله *âfetilè*, a.-t.; بالافة *bilāfet*, a.

Désastreux, se, adj., مصيبتلو *moucibetlu*, a.-t. — Évènement —, حادثهٔ مستلـــزم الافـــت *hādicèï mustelzemul-âfet*.

Désavantage, s. m., infériorité, التلق *altlyq*, آشاغيلق *âchāghylyq*, t.; نقصان كفايت *noqsāni kefāïet*. — Préjudice, ضرر *zarār*, نقصان *noqsān*, a.

Désavantager, v. a., نقصـــان كتورمك *noqsān gueturmek*, a.-t.

Désavantageusement, adv., ضررلو وجهلـــه *zararlu vedjhilè*, صورت مضرّه ايله *soureti mouzirrè ilè*, a.-t.

Désavantageux, se, adj., ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضرّ *mouzyrr*, a.

Désaveu, s. m., dénégation, انكار *inkiār*, a. — Défaut de confirmation d'un fait énoncé par un autre, عدم تصديـــق *'ademi tastyq*. — Cela est sujet à désaveu, بو مادّه‌نك تصديـــق اولنمامه‌سى احتمـــالى واردر *bou māddènuñ tastyq olounmamaci yhtimāli vārdur*.

Désaveugler, v. a., كـــوزى اچدرمـــق *gueuzu atchturmaq*, كورلكى كيدرمك *keurligui guidermek*, t.; دفـــع عشـــاوه ا *def'y 'ychāvè it*, a.-t. — Désaveuglé, e, كوزى آچلمش *gueuzu âtchylmich*.

Désavouer, v. a., nier, انكار ا *inkiār it*, حاشا ديمك *hāchā dimek*. — sa signature, امضاسنى انكار ا *imzācini inkiār it*. — Ne pas reconnaître pour sien, نفى ا *nefi it*. — un enfant, نفى ولد ا *nefi veled it*. — ce qu'un ambassadeur a fait, ايلچينـك عمـــل وحركتنـــى تصديقدن امتناع ا *iltchinuñ 'amel u hareketini tastyqten imtinā' it*.

Désceller, v. a., ôter le scellé, مهرى بوزمق - قوپارمق - آچمق *muhuri bozmaq, qopārmaq, âtchmaq*. — détacher ce qui est scellé en plâtre, ديواردن قوپارمق *divārden qopārmaq*, سوكمك *seukmek*, t.

Descendance, s. f., صوى *soï*, صوى كوكى *soï keuku*, t.; ذريّـت *zourïiet*, نســـل *nesl*, نسب *neceb*, pl. a. انساب *ençāb*.

Descendants, s. m. pl., خلفلـــر *khalefler*, a.-t.; اخلاف *akhlāf*, اولاد *evlād*, ابنا واعقـــاب *ibnā vu ā'qāb*. — Les descendants d'Osman, آل عثمان *âli 'osmān*.

Descendant, e, adj., qui descend, اينن *inen*, t.; آشاغى واريجى انيجـــى *âchāghy vārídji, enídji*, t.; نازل *nāzil*.

Descendre, v. n., aller de haut en bas, اينمك *inmek, enmek*, t.; نزول ا *nuzoul it*. — Aller en pente, اينمـــك *inmek*. — S'abaisser, آشاغيلنمـــق *âchāghylanmaq*,

آشاغی یه اینمک *âchāghïè inmek*, نازل اول *nāzil ol*, تنزّل ا *tenezzul it*. — S'étendre, pendre jusqu'en bas, اشاغی یه صارقمق *achāghïè sārqmaq*. — Son manteau lui descend jusqu'au talon, قپودی اکچه‌سنه قدر صارققدر *qapoudi euktchècinè qadar sārqyqtur*. — Tirer son origine, چیقمق *tchiqmaq*, فلان صویدن چیقمق *felān soïden tchyqmaq*, متفرّع اول *muteferry' ol*. — Déchoir, دوشمک *duchmek*. — d'un rang, رتبه‌دن دوشمک *rutbèden duchmek*. — Descendre à terre, قره‌یه نزول ا *qaraïè nuzoul it*. — Descendre, v. a., transporter en bas, آشاغی یه ایندرمک *indurmek*, تنزیل ا *âchāghyïè tenzīl it*. — Il faut descendre cela un peu plus bas, بو شیئ زیادجه ایندرملودر *bou cheï ziādèdjè indurmèludur*.

Descente, s. f., action de descendre, اینمه *inmè*, t.; نزول *nuzoul*. — A la descente, à l'arrivée, نزولنده *nuzoulindè*. — Pente, یوقش *ïouqouch*, انیش *enich*. — de justice, جانب شرعدن محللنه وارمه *djānibi cher'yden mahallinè vārma*. — débarquement, کمیدن نزولی *guèmiden nuzouli*. — Irruption de l'ennemi à terre, دشمن یوریشی *duchmen ïuruchy*. Voy. Hernie.

Descriptif, ive, adj., وصفی *vasfi*, a.

Description, s. f., وصف *vasf*, تعریف *ta'arif*, a. — de la France, وصف احوال فرانسه‌یه دائر رساله *vasfi ahvāli frānçaïa dāïr rïçālè*.

Désemballage, s. m., دنکی چوزمه *dengui tcheuzmè*, دنکمک چوزدرلمسی *denguñ tcheuzdurulmèci*, t.

Désemballer, v. a., دنکی آچمق - چوزمک *dengui âtchmaq*, *tcheuzmek*, t.

Désembarquement, s. m., تکرار کمیدن چیقارمه *teqrār guemiden tchyqārma*. — des troupes, عسکرک سفینه‌دن اخراجی *'askeruñ sefïnèden ykhrādji*, t.

Désembarquer, v. a., کمیدن چیقارمق - اخراج ا *guemiden tchiqārmaq*, *ykhrādj it*, t.

Désembourber, v. a., چاموردن - بتاقلقدن چیقارمق *tchāmourdan*, *batāqlyqtan tchyqārmaq*, t.

Désemparer, v. a., abandonner, براقمق *brāqmaq*, ترک ا *terk it*, بر یری برقمق *bir ïèri braqmaq*, یرندن چیقمق - ایرلمق *ïerinden tchyqmaq*, *aïrilmaq*. — Rompre les manœuvres, les mâts d'un vaisseau, سفینه آلاتنی - دیرکلرینی قیرمق *sefïnè âlatini*, *direklerini qyrmaq*, t.

Désempeser, v. a., - آهاری نشاسته‌یی کیدرمک *âhāri*, *nichāstaï guidermek*, t. — Désempesé, آهاری کتمش *âhāri guitmich*.

Désemplir, v. a., rendre moins plein, طولغونلغی آزالتمق - اکسلتمک *dholghounlyghy azāltmaq*, *eksiltmek*, a.-t. — Se Désemplir, v. n., طولغونلق آزالمق - اکسلمک *dholghounlouq âzālmaq*, *eksilmek*.

Désemprisonner, v. a., حبسدن

چیقارمق *habsten tchiqārmaq*, a.-t.

DÉSENCHAÎNER, v. a., زنجیردن قورتارمق *zindjirden qourtārmaq*, t.

DÉSENCHANTEMENT, s. m., سحری بوزمه *syhyri bozma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

DÉSENCHANTER, v. a., rompre l'enchantement, سحری بوزمق *syhyri bozmaq*, a.-t. — Guérir d'une passion, رفع مرض نفسانی ا *refy' marazi nefsāni it.*

DÉSENCLOUER, v. a., اکسری چیقارمق - قوپارمق *ekseri tchyqārmaq, qopārmaq*, t.

DÉSENFLER, v. a., قبارغی کیدرمك *qabāraghy guidermek*, شیشکنلکی کیدرمك *chtchkinligui guidermek*. — Se Désenfler, v. n., شیشکنلك - قبارقلق صاومق *chichkinlik, qabāraqlyq sāvmaq*. — En parlant de tumeurs, شیش اینمك - کتمك *chich inmek, guitmek*.

DÉSENFLURE, s. f., شیشکنلك فشّ الورم صاومه *chichkinlik sāvma, fechch ul-verem*, a.

DÉSENIVRER, v. a., سرخوشلغی کیدرمك - دفع ا *ser khochlyghy guidermek, def' it*, ایقلتمق *āïqlatmaq*. — Se désenivrer, v. réfl., سرخوشلغی صاومق *ser khochlyghy sāvmaq*, ایقلنمق *āïqlanmaq*. — Désenivré, ایقلنمش *āïqlanmich*.

DÉSENLACER, v. a., کمنددن قورتارمق *kemendden qourtārmaq*.

DÉSENNUYER, v. a., اوصونلغی کیدرمك *oçounlighy guidermek*. اوشنکلکی صاوشدرمق *uchenklighy sāvouchturmaq*, دفع ملال وسآمت ا *def'y melāl useemet it*, صفا ویرمك *safā vīrmek*, a.-t. — Se Désennuyer, v. réfl., صفالنمق *safālanmaq*. Voy. DIVERTIR, SE DIVERTIR.

DÉSENRAYER, v. a., تکرلکك ایلشکینی چیقارمق *tekerleguñ ilichiguini tchyqārmaq*, t.

DÉSENRHUMER, v. a., زکامی صاوشدرمق - کیدرمك *zukkiāmi sāvouchturmaq, guidermek*, t.; دفع زکام ا *def'y zukkiām it*. — Désenrhumé, زکامدن قورتلمش *zukkiāmden qourtoulmich*.

DÉSENRÔLER, v. a., اسامهٔ چیزمك *eçāmèï tchyzmek*, t.

DÉSENROUER, v. a., بوغاز قسلمسنی صاوشدرمق *boghāz qycylmacini sāvouchturmaq*, بوغونقلغنی کیدرمك *ses boghounouqlyghyni guidermek*, t.

DÉSENSEIGNER, v. a., اوکرندکنی اونتدرمق *eugrendiguini onouttourmaq*, t.

DÉSENSEVELIR, v. a., کفنی چیقارمق *kefeni tchyqārmaq*, t.

DÉSENSORCELER, v. a., délivrer de l'ensorcellement, سحردن قورتارمق *syhyrden qourtārmaq*, t. — Au fig., guérir d'une passion, دفع مرض نفسی ا *def'i marazi nefsi it*, a.-t.

DÉSENSORCELLEMENT, s. m., سحردن قورتارمه *syhyrden qourtārma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

DÉSENTÊTER, v. a., ذهنك زیاده سنی صاپلنمه سنی کیدرمك *zyhnuñ sāplanmacini guidermek*, برکمسنه‌نك مرادت عقلنی دفع ا *bir kimesnènuñ murādeti 'aqlyni def' it*, a.-t.

DÉSENTORTILLER, v.a., صارغيسنى *sārghycini tcheuzmek*, t. چوزمك

DÉSENTRAVER, v. a., ôter les entraves à un cheval, آتك پايوندينى *âtuñ pāïvendini*, كوستكنى چيقارمق *keusteguini tchyqārmaq*, t.

DÉSENVENIMER, v. a., زهرينى آلمق *zehyrini âlmaq*, a.-t.

DÉSERT, s. m., lieu inhabité; چول *tcheul*, چوللك *tcheullik*, اسسز بر *isciz ïer*, t.; برّيه *berïïé*, a.

DÉSERT, E, adj., inhabité, اسسز *issyz*, شنلكسز *chenliksiz*, ويران *virān*, p.; غير مسكون *ghaïri meskioun*, a.

DÉSERTER, v. a., abandonner un lieu, يرى ـ مسكنى براقمق *ïeri, meskeni brāqmaq*, تركّ ماوا ا *terki mevā it*, اذنسز عسكردن كتمك *izinsiz 'askerden guitmek*, اوردودن خدمتدن فرار ا *ordouden, khydmetten firār it*. — Déserter, v. n., se sauver, قاچمق *qātchmaq*. — Déserter à l'ennemi, دشمنه قاچمق *duchmènè qātchmaq*, t.

DÉSERTEUR, s. m., قچقن ـ قاچقون *qatchqoun, qātchgoun*, t.; فراری *firāri*, a.

DÉSERTION, s. f., قاچمه *qatchma*, t.; فرار *firār*, a.

DÉSESPÉRADE, s. f., à la désespérade, مأيوس كبى *meïous guibi*, مأيوسا *meïoucen*, a.

DÉSESPÉRANT, E, adj., يأس ايديجك *ïes idïdjek*, مأيوسيتّى موجب اولدجق *meïoucïieti moudjib oladjaq*, a.-t.

DÉSESPÉRÉ, E, adj., اميدسز *umidsiz*, p.-t.; مأيوس *mèeïous*, a. — Furieux, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*. — Agir en désespéré, مأيوسانه عمل و حركت ا *meïouçānè 'amel uhareket it*.

DÉSESPÉRÉMENT, adv., يأس ايله *ïes ilè*, a.-t. Voy. ÉPERDUMENT.

DÉSESPÉRER, v. n., perdre l'espérance, اميدينى كسمك *umïdini kesmek*, اميدى كسمك *umïdi kesmek*, t.; اوممامق *oummāmaq*, مأيوس اولمق *meïous ol*, قطع اميد ا *qath'y umïd it*, a.-t. — Je désespère de la partie, ظفر بو اويونده بولمقدن مأيوسم *bou oïounda zafer boulmaqtan meïoucim*. — Désespérer, v. a., tourmenter à l'excès, مأيوسلق حالنه دوشرمك *meïouslyq hālinè duchurmek*, حال مأيوسيتّه دوشورمك *hāli meïoucïietè duchurmek*.

DÉSESPOIR, s. m., perte d'espérance, اميدسزلك *umidsizlik*, نا اميدلك *nā-umidlik*, p.-t.; يأس *ïes*, a. — État de désespoir, مأيوسلق حالى *meïouslyq hāly*. — Ce qui cause le désespoir, اميدسزلق كتوريجى *umïdsizlyq gueturïdji*, موجب مأيوسيّت *moudjibi meïoucïiet*.

DÉSHABILLÉ, E, adj., privé de vêtement, صويلمش *soïlmich*, t.

DÉSHABILLÉ, s. m., vêtement de nuit, كيجه لك *guidjèlik*, كيجه لك اوروباسى *guidjèlik ouroubāci*. — Habillement négligé des femmes pour garder la chambre,

كوندەلىك اوروبا *gundèlik ourouba*, t.; مبذله *mebzelè*, a.

Déshabiller, v. a., صويمق *soïmaq*, اوروبايى چيقرمق *ouroubāïi tchiqārmaq*. — Se Déshabiller, صويونمق *souïounmaq*, t.

Déshabité, e, adj., اسسز *isciz*, اهاليدن بوش *ehāliden boch*, t.; غير مسكون *ghaïri meskioun*, a.

Déshabituer, v. a., عادتدن واز كچدرمك *'adetten vāz guetchturmek*, عادتى براقدرمق *'adeti brāqturmaq*. — Se Déshabituer, v. réfl., عادتندن واز كچمك *adetinden vāz guetchmek*, عادتدن براقمق ـ ترك ا *adetin brāqmaq*, *terk it*, a.-t.

Déshérence, s. f., وارثسز تركەنك جانب ميريدن ضبطى ـ حقى *vārissiz terekenuñ djānibi miriden zabthy*, *haqqy*, a.-t.

Déshériter, v. a., وراثتدن چيقارمق *verācetten tchyqārmaq*, وراثتدن نفى ا *veracetten nefi it*, a.-t. — Priver, محروم قلمق *mahroum qylmaq*, a.-t.

Déshonnête, adj., ادبسز *edebsiz*, عارسز *'ārsiz*, a.-t. — Paroles déshonnêtes, اقوال فاحشه *aqvāli fāhichè*.

Déshonnêtement, adv., ادبسزجه *edebsizdjè*, ادبسزلكله *edebsizlyghilè*, a.-t.; بى ادبانه *bi edebānè*, p.

Déshonnêteté, s. f., ادبسزلك *edebsizlik*, عارسزلك *'ārsizlik*, a.-t.

Déshonneur, s. m., عرض يوزقره لغى *'yrz eksikligui*, اكسكلكى *'yrz eksikligh*, كتورر *gueturur*, عرضه ضررلو *'yrzè zararlu*, مخل عرض و ناموس *moukhylli 'yrz u nāmous*, a.

Déshonorant, e, adj. Voy. Déshonorable.

Déshonorer, v. a., عرضى *'yrzi ïiqmaq*, عرضه طوقنمق *'yrzè dhoqounmaq*, عرض بوزمق *'yrz bozmaq*, رسواى ا *rousvāï it*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*. — Déshonoré, عرضى ييقلمش *'yrzi ïiqylmich*. — Se Déshonorer, v. réfl., عرضنى بوزمق *guendu 'yrzini bozmaq*, رسوايلكه دوشمك ـ اوغرامق *rousvāïliguè duchmek*, *oghramaq*, رسواى اول *rousvāï ol*, p.-t.

Désignatif, ive, adj., مبيّن *mubeïien*, a.

Désignation, s. f., action de désigner, نشانلمه *nichānlama*, صاغيلق وبرمه *sāghylyq virmè*, t.; وصف *vasf*, علامت *'alāmet*, اشارت *'ichāret*. — Nomination, désignation expresse, تعيين *ta'ïin*, تخصيص *takhsis*.

Désigné, e, adj., تعيين ـ اشارت اولنمش *ta'ïin*, *ichāret olounmich*, a.-t.

Désigner, v. a., dénoter, indiquer, كوسترمك *gueustermek*, صاغيلق وبرمك *sāghylyq virmek*, وصف ـ اشارت ا *vasf*, *ichāret it*, دلالت ا *delālet it*. — Destiner à, marquer précisément, تعيين ا

عيب *'aïb*, a.; رسوايلق بدناملق *rousvāïliq*, *bednāmliq*, p.-t.; عار *'ār*, a.

Déshonorable, adj. com., عرض اكسكلكى كتورر *'yrz eksikligh gueturur*, عرضه ضررلو *'yrzè zararlu*, مخل عرض و ناموس *moukhylli 'yrz u nāmous*, a.

Déshonorant, e, adj. Voy. Déshonorable.

Déshonorer, v. a., عرضى *'yrzi ïiqmaq*, عرضه طوقنمق *'yrzè dhoqounmaq*, عرض بوزمق *'yrz bozmaq*, رسواى ا *rousvāï it*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*. — Déshonoré, عرضى ييقلمش *'yrzi ïiqylmich*. — Se Déshonorer, v. réfl., عرضنى بوزمق *guendu 'yrzini bozmaq*, رسوايلكه دوشمك ـ اوغرامق *rousvāïliguè duchmek*, *oghramaq*, رسواى اول *rousvāï ol*, p.-t.

Désignatif, ive, adj., مبيّن *mubeïien*, a.

Désignation, s. f., action de désigner, نشانلمه *nichānlama*, صاغيلق وبرمه *sāghylyq virmè*, t.; وصف *vasf*, علامت *'alāmet*, اشارت *'ichāret*. — Nomination, désignation expresse, تعيين *ta'ïin*, تخصيص *takhsis*.

Désigné, e, adj., تعيين ـ اشارت اولنمش *ta'ïin*, *ichāret olounmich*, a.-t.

Désigner, v. a., dénoter, indiquer, كوسترمك *gueustermek*, صاغيلق وبرمك *sāghylyq virmek*, وصف ـ اشارت ا *vasf*, *ichāret it*, دلالت ا *delālet it*. — Destiner à, marquer précisément, تعيين ا

ta'ïin it. — le temps et le lieu, وقت ومحلی تعیین ا *vaqtu mahalli ta'ïin it.*

DÉSINCORPORER, v. a., آیرمق *äïrmaq*, طوپندن آیرمق *thopindan äïrmaq*, t.; افراز ا *ifrāz it*, a.-t.

DÉSINENCE, s. f., کلمه‌نك اخری *kelimènuñ akhyri*, مجراء اللفظ *medjrāï ul-lafz*, pl. a. مجاری الالفاظ *medjāri ul-elfāz.*

DÉSINFATUER, v. a., دفع مفتونیّت ا *def'y meftounïiet it*, a.-t.

DÉSINFECTER, v. a., l'air, مردار قوقویی کیدرمك *mourdār qoqouïi guidermek*, عفونتی کیدرمك *'oufounèti guidermek.* — des objets, des vêtemens, اثوابدن دفع عفونت ا *esvābden def'y 'oufounet it*, a.-t. — Désinfecté, مردار قوخودن قورتلمش *mourdār qokhouden qourtoulmich.*

DÉSINFECTION, s. f., دفع عفونة *def'y 'oufounet*, a.

DÉSINTÉRESSÉ, E, adj., غرضسز *gharazsyz*, بیغرض *bigharaz.* — Conduite désintéressée, amitié —, محبّت بی غرضانه *mouhabbeti bigharazānè.*

DÉSINTÉRESSEMENT, subst. masc., غرضسزلق *gharazsyzlyq*, a. — Grand, parfait —, غرضدن برائت *gharazden berā'eti kiāmilè.*

DÉSINTÉRESSÉMENT, adverbe, غرضسزلق ایله *gharazsyzlyq ilè*, a.-t.; بیغرضانه *bigharazānè*, a.-p.

DÉSINTÉRESSER, v. a., dédommager, تضمین ا *tazmïn it*, a.-t. — Mettre hors d'intérêt en dédommageant, بالارضا مصالحتدن چیقارمق ا *bil-irzā maslahatten tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Qui a été désintéressé d'une chose, کوکل خوشلغی ایله مصالحتدن چیقارلمش *gueuñul khochlyghy ilè maslahatten tchyqārylmich.*

DÉSINVITER, v. a., رفع دعوت ا *ref'y d'avet it*, دعوتی نسخ والغا ا *d'avèti neskh u ilghā it*, a.-t.

DÉSIR, s. m., souhait, استك *istek*, دلك *dilek*, اوزلمه *euzlemè*, t.; آرزو *ārzou*, مرام *merām*, مراد *murād*, رغبت *raghbet*, اشتیاق *ichtiāq*, a. — Grand, violent désir, قوی استك *qavi istek*, اشتیاق شدید *ichtiāqi chedïd.* — Selon le —, حسب المرام *hasb ul-merām.*

DÉSIRABLE, adj. com., استنه‌جك *istenedjek*, ارزولیه‌جق *ārzoulaïadjaq*, t.; مرغوب *merghoub*, a. — État —, حال مرغوب *hāli merghoub.*

DÉSIRÉ, E, adj., استنمش *istenmich*, ارزولنمش *ārzoulenmich*, مطلوب *mathloub*, مرغوب *merghoub*, a.; مراد اولنمش *murād olounmich.*

DÉSIRER, v. a., استمك *istemek*, اوزلمك *euzlèmek*, دلمك *dilèmek*, آرزو ا *ārzou it*, آرزولمق *ārzoulamaq*, t.; طلب ا *thaleb it*, a.-t.

DÉSIREUX, SE, adj., استکلو *isteklu*, خواهشلو *khāhïchlu*, t.; مشتاق *muchtāq*, a.

DÉSISTEMENT, s. m., واز کچلمه *vāz guetchilmè*, فراغ *ferāgh*, فراغة *ferāghat.*

Désister (Se), v. réfl., ال چكمك *el tchekmek*, واز كچمك *vāz guetchmek*, واز كچلمك *vāz guetchilmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

Dès-Lors, adv., اولزماندن *olzemānden*, اولوقتدنبرو *olvaqytdenberu*, اولزماندنبرو *olzemāndenberu*.

Desmologie, s. f., بحث عن اللفايف *bahs 'an ellefāïf*, a.

Désobéir, v. n., اطاعت ايتمامك *ithā'at itmemek*, اطاعتسزلك ا *ithā'atsizlik it*, اطاعتسز او *ithā'atsiz ol*, a.-t.; دكلمامك *dinlememek*, t.

Désobéissance, s. f., اطاعتسزلق *ithā'atsizliq*, a.-t.; عدم اطاعت *'ademi ithā'at*, a.

Désobéissant, e, adj., اطاعتسز *ithā'atsiz*, a.-t. — Fils —, اطاعتسز اوغل *ithā'atsız oghoul*.

Désobligeamment, adv., كوكلى خوش ايتميه رك *gueunulu khoch itmeïerek*, t.; بلا رعايت خاطر *bilā ri'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeance, s. f., خاطر كوزتمامزلك *khāthyr gueuzetmemezlik*, a.-t.; عدم رعايت خاطر *'ademi ri'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeant, e, adj., كوكل قيريجى *gueunul qyrîdji*. — Grossier, اركانسز *erkiānsiz*, يوغون *ïoghoun*, t.

Désobliger, v. a., خاطرنى يقمق - قيرمق *khāthyrini ïiqmaq, qyrmaq*, كوكل قيرمق *gueunul qyrmaq*. — extrêmement, فوق الغايه كسر خاطر ا *fevq ul-ghāïè kesri khāthyr it*.

Désobstructif, ive, adjectif, طيقانقلغى آچدريجى *thyqānyqlyghy átchturîdji*, t.; دواى مفتح السّدد *devāï mufettih usseded*, a.

Désobstruer, v. a., détruire les obstructions, - طيقانقلغى آچمق كيدرمك *thyqānyqlyghy átchmaq, guidermek*. — le foie, كبده نشأت ايتمش سدّه يى تفتيح ا *kebiddè nech'et itmich seddèï teftîh it*. Voy. Dégager.

Désoccupation, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, ايشدن بوشلق *ichden bochlyq*, t.

Désoccupé, e, adj., ايشى يوق *ichi ïoq*, ايشدن بوش *ichden boch*, t.; شغلدن برى *choghlden beri*, a.-t.

Désoccuper (Se), v. pron., ايشلمكدن قورتلمق *ichlemekten qourtoulmaq*, t.; دفع شغل ا *def'y choghl it*.

Désoeuvré, e, adj. et s., ايشسز *ichsiz*, آيلاق *āïlāq*, اواره *avārè*, t.; بيكار *bikiār*, p.

Désoeuvrement, s. m., ايشسزلك *ichsizlik*, اواره لك *avārèlik*, آيلاقلق *aïlāqlyq*, t.; بيكارى *bikiāri*, p.; بطالت *bethālet*, a.

Désolant, e, adj., اغلنجاق *aghlanadjaq*, t.; دردلو *derdlu*, p.-t. — Nouvelle désolante, بر خبر كدر آميز *bir khaberi keder âmîz*.

Désolateur, s. m., ييقيجى ïiqydji, t.; خراب ايدجى *kharāb idîdji*, a.-t.; مخرب *moukhrib*, a.

Désolation, s. f., ruine entière, ييقيقلق خرابلق *ïiqyqlyq*, t.; *kha-*

rābliq, خرابيّت *kharāb*, *kharābiiet*. — Extrême affliction, تاسا *taçā*, حزن شديد *huzni chedîd*, يأس *ïes*, ماتم *mātem*, كوكل قساوتى *qaçāvet*, قساوت *gueuñul qaçāveti*.

Désolé, e, adj., affligé, تاسه‌لو *taçalu*, t.; مكدّر *mukedder*, a.— Ruiné, خراب ييقلمش *ïiqylmich*, *kharāb*.

Désoler, v. a., ravager, ييقمق *ïiqmaq*, t.; خراب ـ ويران *virān*, *kharāb it*, a.-t. — Affliger, زياده كدر ويرمك *ziādè keder vîrmek*. — Se Désoler, v. réfl., قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, a.-t.

Désopilatif, ive, adj. Voy. Désobstructif.

Désopilation, s. f., débouchement d'une obstruction, تفتيح السدّة *teftihis-seddet*, a.

Désopiler, v. a. Voy. Désobstruer. — la rate, au fig., faire rire, كولدرمك *guldurmek*, t.

Désordonné, e, adj., excessif, بى قياس *moubālighalu*, t.; بى اندازه *bi qyās*, t.-p.; بيحدّ *bihadd*, مفرط *mufryth*, a.— Un appétit —, اشتهاى مفرط *ichtihāï mufrith*. — Sans ordre, رابطه‌سز نظامسز *nizāmsiz*, *rabouthasyz*, مختلّ النظام *moukhtall unnizām*, a.

Désordonnément, adv., avec désordre, رابطه‌سزلق ايله *rabouthasyzlyq ilè*, بى انتظامانه *bi intizāmanè*. Voy. Excessivement.

Désordre, s. m., défaut d'ordre, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, a.-t.; پريشانلق قارشقلق *qārychyqlyq*, *perichānlyq*. — Déréglement de mœurs, بربادلق *berbādlyq*, فساد *feçād*.—Pillage, dégât, صارقنديلق *sārqyntylyq*, يغما *ïaghmā*, خسار *khaçār*, خسارت *khaçāret*. — Tumulte, شماته *chamātè*, vulg. *chamāta*. — Discorde, dissention, بوزقلق *bozouqlouq*, شقاق *chiqāq*. — Trouble, égarement d'esprit, ذهن طاغنلغى *zyhn dhaghynlyghy*. — Il a l'esprit en désordre, مختلّ الشعوردر *moukhtall uchchou'ourdur*.

Désorganisateur, trice, s. m., ترتيبى ـ نظامى بوزيجى *tertîbi*, *nizāmi bozidji*, t.; خارب نظام *khāribi nizām*, a.

Désorganisation, s. f., نظامك ـ ترتيبك بوزلمه‌سى *nizāmuñ*, *tertibiñ bozoulmaci*, t.; تخريب خراب نظام *takhribi nizām*, ـ انفساخ التركيب *kharāb*, *infiçākh utterkîb*, a.

Désorganiser, v. a., troubler l'ordre, نظامى بوزمق *nizāmi bozmaq*. — Détruire les organes, تركيبى بوزمق *terkîbi bozmaq*, t.; فسخ تركيب ا *feskhi terkîb it*, a.-t.

Désorienter, v. a., faire perdre la connaissance du côté où le soleil se lève, قبلهيى شاشرمق ـ غايب ايتدرمك *qyblèïi chāchurmaq*, *ghāïb itturmek*, t. — Perdre son chemin, يولنى شاشرمق *ïolyni chāchurmaq*. — Déconcerter quelqu'un, پوصلديى شاشرمق *chāchurmaq*,

شاشرمق *pouçolaï châchurmaq.*

Désormais, adv., شمدنصکره *chimden sonra*, بوندنبویله *boundan beuïlè*, t.; فیما بعد *fimā ba'd*, a.

Désossement, s. m., کمیک چیقرمدسی *guemik tchiqarmaci*, t.

Désosser, v. a., کمیکلری چیقارمق - قوپارمق *guemiklèri tchyqārmaq, qopārmaq*, t.

Désourdir, v. a., چوزمک *tcheuzmek*, t.

Despote, s. m., qui gouverne arbitrairement, باشلو باشنه حکومت ایدن *bāchlu bāchina hukiumet iden*, کامکار *kiāmkiār*, کامکار مطلق *kiāmkiāri mouthlaq*. — Tyran, ظالم *zālim*, a. — Prince, titre donné aujourd'hui à l'évêque grec dans quelques villes de Turquie; ancienne désignation des princes de Servie, دسپوت *despot*.

Despotique, adj. com., متفرّد *mutefèrrid*, مستقل *musteqyll*, a. — Gouvernement —, صورت تفرّد واستقلال اوزره اولان حکومت *sourèti tefèrrud u istyqlāl uzrè olān hukioumet*.

Despotiquement, adv., باشلو باشنه *bāchlu bāchina*, t.; استقلال ایله *istiqlāl ilè*, a.-t.; جبراً *djebren*, ظلماً *zoulmen*, متفرّدانه *mutèferridānè*.

Despotisme, s. m., pouvoir absolu, باشلو باشنه حکومت *bāchlu bāchina hukioumet*, حکومت مطلقه *kukioumeti mouthlaqa*, استقلال *istiqlāl*, تفرّد *tefèrrud*, a. — Autorité qu'on s'arroge sur les autres, تسلّط *teçalluth*, a.

Despumation, s. f., کوپکی آلمه *keupughy álma*, t.

Despumer, v. a., کوپکی آلمق *keupughy álmaq*, t.

Dessaisir (Se), v. réfl., الدن قومق *elden qomaq*, براقمق *brāqmaq*, بوشلامق *bochlāmaq*, ترک ایت *terk it*, a.-t.

Dessaisissement, s. m., الدن قومه-چیقارمه *elden qoma, tchyqarma*, بوشلامه *bochlāma*, t.; ترک *terk*, a.

Dessaisonner, v. a., اکین ترتیبنی بوزمق *ekín tertibini bozmaq*, اکین ترتیبنه رعایت ایتمامک *ekin tertibinè ri'āïet itmemek*, t.

Dessalé, e, adj., طوزلیغی گیدرلمش *thouzlyghy guiderilmich*, t. — s. m. fam., homme rusé, حیله کار *hílè kiār*, a.-p.

Dessaler, v. a., توزین آلمق طوزلغنی - طوزلغنی گیدرمک *touzin álmaq, thouzlyghy, thouzlyghyni guidermek*, t.

Dessangler, v. a., ôter la sangle, قولاکی چوزمک - چیقارمق *qolāñy tcheuzmek, tchyqārmaq*. — la desserrer, قولاکی کوشتمک *qolāñi gucvchetmek*, t.

Desséchant, e, adj., قوریدیجی *qouroudidji*, t. — Vent —, ریح مجفّف *rihi mudjeffif*.

Dessèchement, s. m., action de dessécher, قورتمه *qouroutma*, t.; تجفیف *tedjfif*, a. — État de maigreur excessive, قوربلق *qouroulyq*, قحول *qouhoul*.

DESSÉCHER, v. a., قورتمق *qouroutmaq*, t.; تجفيف ا *tedjfif it.* — Se Dessécher, v. réfl., قورومق *qouroumaq.* — Desséché, e, قوريدلمش *qouroudilmich*, مجفف *mudjeffef.*

DESSEIN, s. m., intention, نيّت *niyet*, قصد *qast*, مراد *murād*, مرام *merām.* — Faire, concevoir un —, عقد نيّت ا *'aqdi nïïet it.* — Changer de —, تبديل نيّت ا *tebdïli nïïet it.* — Exécuter un —, اجراى نيّتى فعله ا *idjrāï nïïet it*, كتورمك *nïïeti fy'lè gueturmek.* — Plan d'un ouvrage, projet, رسم و ترتيب *resmu tertïb.* — A dessein, adv., قصد ايله *qast ilè*, a.-t.; قصداً *qasten*, فكر ايله *fikr ilè*, نيّت ايله *nïïet ilè.* — Je ne l'ai pas fait à dessein, قصداً ايتمدم *qasten itmedum.*

DESSELLER, v. a., ايرى چيقارمق *eïeri tchiqārmaq*, t.

DESSERRE, s. f., كوشتمه *guevchetmè*, t. — Dur à la —, الى پك *eli pek*, خسيس *khacïs.*

DESSERRER, v. a., كوشتمك *guevchetmek.* — un nœud, un lien, باغى ـ دوكمى كوشتمك *bāghy*, *deuïumu guevchetmek*, t.

DESSERT, s. m., چرز *tcherez*, طعام اخرنك كتوريلان يمش *ïemich*, يمش *th'ām akhyrindè gueturilen ïemich*, t.

DESSERTE, s. f., يمك ارتغى *ïemek artyghy*, t.

DESSERTIR, v. a., يرندن چيقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, سوكمك *seukmek*, t.

DESSERVANT, s. m., نايب *nāïb*, a.

DESSERVIR, v. a., faire le service d'une cure, نايبلق ا *nāïblyq it*, a.-t. — Oter les mets de dessus la table, يمكى سفره اوزرندن قالدرمق *ïemègui sofra uzerinden qāldurmaq*, سفره يى قالدرمق *sofraï qāldurmaq.* — Rendre un mauvais service, بر كمسه يه ضرر ا ـ نقصان كتورمك *bir kimsèïè zarar it*, *noqsān guèturmek*, بر كمسه نك خلافنه سعى ا *bir kimesnènuñ khylāfinè saï it.*

DESSICCATIF, IVE, adj., ميبّس *muïebbis*, مجفف *mudjeffif*, a. — Eau —, مای مجفف *māï mudjeffif.*

DESSICCATION, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqlyq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teybïs*, سلب رطوبت *selbi routhoubet*, a.

DESSILLER, v. a., ouvrir les paupières, كوز قپاقلرينى آچمق *gueuz qapāqlèrini ātchmaq.* — Ouvrir les yeux, كوز آچمق *gueuz âtchmaq.* — Au fig., détromper, كوزى آچدرمق *gueuzu âtchdurmaq.*

DESSIN, s. m., objet dessiné et action de dessiner, رسم *resm*, تصوير *tasvïr*, a. — Esquisse, تصويرك كرلمه كسيمى *tasvïruñ kecimi*, *kerlemè.* — L'art du dessin, تصويرجيلك *tasvïrdjilik*, فنّ تصوير *fenni tasvïr.* — Toute l'ordonnance d'un tableau, تصويرك بچمى *tasvïruñ bitchumy.* — Le plan d'un bâtiment, بر بنانك رسمى *bir binānuñ resmi.*

DESSINATEUR, s. m., تصويرجى *tasvïrdji*, a.-t.; مصوّر *mouçavvir*, رسّام *rassām*, a.

Dessiner, v. a., تصوير - رسم ا *tasvîr, resm il*, a.-t. — une figure, بر صورتی تصویر ا *bir soureti tasvîr il*. — Dessiné, e, تصویر اولنمش *tasvîr olounmich*, a.-t.; مصوّر *mouçavvar*.

Dessoler, v. a., arracher la sole du pied d'un cheval, اتمك طرناغنی قوپارمق *atuñ thirnāghini qopārmaq*, t. Voy. Dessaisonner.

Dessouder, v. a., لهمی - چیقارمق *lehemi tchyqārmaq, guidermek*. — Se Dessouder, v. réfl., لهم چیقمق *lehm tchyqmaq*. — Dessoudé, e, لهمی چیقمش - کتمش *lehmi tchyqmich, guitmich*.

Dessouler, v. a., آیقلتمق *āïqlatmaq*, - سرخوشلغی کیدرمك *serkhochlyghy guidermek*, دفع ا *def' il*, t.

Dessous, adv., sous un autre, التنده *altindè*, تحتنده *tahtindè*. — Plus bas, الت یانده *alt ïānindè*, t.; الت طرفنده *alt tharafında*.

Dessous, s. m., آشاغی *âchāghy*. — Le dessous, آشاغیسی *âchāghysi*. — Par dessous, التندن *altindèn*. — Avoir le dessous, التده قالمق *alttè qālmaq*. — Il a eu le dessous, le désavantage, بو ماده ده آلت اولدی *bou maddedè âlt oldou*. — Au-dessous, moindre, inférieur, آشاغی *âchāghy*, دون *doun*, کمتر *kemter*. — Il est au dessous d'un tel, فلاندن آشاغیدر *felānden âchāghydur*.

Dessus, adv., اوستنده *ustundè*, اوزرنده *uzerindè*, t.; فوقنده *fevqyndè*. — Au-dessus, یوقاروده *ïoqārudè*.

Dessus, s. m., le dessus, اوست *ust*, یوقارو *ïoqārou*, t.; اوست طرفی *ust tharafi*. — Le dessus de la tête, باشك یوقاریسی *bāchuñ ïoqāruçu*. — Avantage, supériorité, تفوّق *tefevvuq*, غالبیّت *ghālebïïet*. — Avoir le dessus, اوست چیقمق *ust tchyqmaq*, غالب کلمك *ghālib guelmek*. — Par-dessus, outre, au-delà, بوندن بشقه *boundan bachqa*. — Cela est au-dessus de ses forces, دائرهٔ وسع و طاقتندن خارجدر *dāïrèï vas' u thāqatinden khāridjtur*.

Destin, s. m., fatalité, قضا *qazā*, قدر *qader*, تقدیر *taqtîr*, a. — Sort particulier, قسمت *qysmet*, نصیب *nacyb*, مقدّر *mouqadder*.

Destination, s. f., emploi pour un objet déterminé, اصمرلمه *ismarlama*, t.; تعیین *ta'ïin*. — But proposé, مأموریّت یری *memourïïet ïèri*, محل مأموریت *mahalli memourïet*.

Destiné, e, adj., تعیین اولنمش *ta'ïin olounmich*, a.-t.; معیّن *mou'aïien*, مأمور *meemour*, مخصوص *makhsous*.

Destinée, s. f., effet du destin, بخت *bakht*, p.; نصیب *nacyb*, a. — Heureuse —, بخت سعید *bakhti sa'id*. — Mauvaise —, بدبخت *bakhti menhous*. V. Destin.

Destiner, v. a., disposer de l'emploi de, تعیین - تخصیص ا *ta'ïin*,

takhsîs it, a.-t. — Se Destiner, v. réfl., گندویی تعیین ا *guenduïi ta'iin it.* — Il se destine à la marine, نفسنی خدمت بحریه یه تخصیص ایدر *nefsini khydmèti bahrïèïè takhsîs ider.* — v. n., projeter, نیّت ا *nïiet it.*

Destituable, adj. com., عزل اولنه بیلور *'azl olouna bîlur*, a.-t.; قابل - ممکن العزل *qābil - mumkin ul-'azl*, a.

Destitué, e, adj., privé d'une charge, منصبدن چیقارلمش *mançoubten tchyqārilmich*, عزل اولنمش *'azl olounmich*, a.-t.; معزول *ma'azoul.* — Dépourvu, بهره سز *behrèsiz*, محروم *mahroum*, a.; بی بهره *bi behrè.*

Destituer, v. a., منصبدن چیقارمق *mançoubten tchyqārmaq*, t.; عزل ا *'azl it*, a.-t.

Destitution, s. f., عزل *'azl*, معزولیّت *ma'zoulïiet*, a.

Destructeur, s. m., یقیجی *ïiqidji*, خراب بوزیجی *bozidji*, ایدیجی *kharāb ïdidji*, a.-t.; مخرّب *moukharrib*, هادم *hādim*, a.

Destructibilité, s. f., انفساد *infiçād*, انخراب *inkhyrāb*, a.

Destructif, ive, adj., بوزیجی *bozidji*, t.; مفسد *mufsid*, a. — Cause destructive, علّت مفسده *'yllèti mufsidè.*

Destruction, s. f., یقمقلق *ïiqmaqliq*, یقلمه *ïiqylma*, t.; خرابلق *kharāblyq*, a.-t.; خرابیّت *kharābïiet*, انهدام *inhidām*, a.

Désuétude, s. f., عملدن قالمه *'amelden qālma*, متروکیّت *metroukïiet.* — Tomber en —, عملدن قالمق *'amelden qālmaq*, بطّاله معطّل او *batthālè vārmaq*, وارمق *mou'atthal ol.* — C'est une loi ou coutume tombée en désuétude, عملدن قالمش بر قانون و عادتدر *'amelden qālmich bir qānoun u'ādettur.*

Désuni, e, adj., séparé, آیرلمش *āïrilmich*, ایرو *āïru*, t.; منفرق *munfaryq*, a. — En mésintelligence, اتّفاقسز *ittifāqsiz*, a.-t.

Désunion, s. f., séparation, آیرولق *āïrulyq*, آیرلمه *āïrylma*, انفصال *infiçāl.* — Mésintelligence, برلکک بوزوقلغی *birlighuñ bozouqlyghy*, اتّفاقسزلق *ittifāqsizliq*, a.-t.; شقاق *chyqāq*, a. Voyez Disjonction.

Désunir, v. a., disjoindre, آیرمق *āïrmaq*, بشقه ایرمق *bachqa āïrmaq*, t.; تفریق ا *tefryq it.* — Rompre la bonne intelligence, اتّفاقی - برلکی بوزمق *ittifāqy, birlighy bozmaq*, بوزشدرمق *bozouchturmaq*, فسخ اتّحاد ا *feskhy ittihād it.* — Se Désunir, v. réfl., se disjoindre, آیرلمق *āïrilmaq.* — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq.*

Détachement, s. m., état de ce qui est détaché, کسلمه *kecilmè*, t.; انقطاع *inqythā'*, ترک *terk.* — Troupe de soldats, بشقه آیرلمش بر قول عسکر *bachqa āïrilmich bir qol 'asker*, بولک *beuluk.*

Détacher, v. a., ôter les taches, لكه‌يى چيقرمق *lekeï tchiqarmaq.* — Délier, چوزمك *tcheuzmek,* آچمق *âtchmaq.* — Séparer, ايرمق *âïrmaq,* افراز ا *ifrāz it.* — quelqu'un d'une opinion, بر كونه اعتقاددن فك و نزع ا *bir guiounè 'ytiqādden fekk u nez' it.* — Oter ce qui sert à attacher, قوپارمق *qopārmaq.* — une épingle, طوپلغى قوپارمق *thoploughy qopārmaq.* — Se Détacher, v. réfl., se séparer, آيرلمق *âïrilmaq.* — Se délier, چوزلمك *tcheuzulmek,* قوپمق *qopmaq.* — d'une opinion, d'une passion, منقطع او *mounqathy' ol.*

Détail, s. m., circonstances, particularités, تفصيل *tafçil,* pl. a. تفاصيل *tefācîl,* تفصيلات *tafcîlāt.* — En —, تفصيل اوزره *tafcil uzrè,* تفصيلاً *tafcîlen.* — Vendre en —, پارچه پارچه صاتمق *pārtcha pārtcha sātmaq.*

Détaillé, e, adj., اوزون اوزاديه نقل اولنمش *ouzoun ouzādïè naql olounmich,* a.-t.; مفصّل *moufassal,* a.

Détailler, v. a., expliquer en détail, تفصيل ا *tafcîl it,* تفصيل اوزره بيان ا *tafcîl uzrè beïān it,* a.-t.; اوزون اوزاديه نقل ا *ouzoun ouzādïè naql it.* — Vendre en détail, voyez Détail. — Dépecer, طوغرامق *dhoghrāmaq,* پارچه‌لمق *pārtchalamaq.*

Détailleur, s. m., صاتيجى *sātîdji,* پارچه پارچه صاتيجى *pārtcha pārtcha sātîdji,* t.

Détaler, v. a., reserrer les marchandises, ديوشورمك *divchurmek,* دكانى قپامق *dukkiāni qapāmaq.* — v. n., populairement, s'enfuir promptement, عجله ايله قاچمق *'adjelè ilè qātchmaq,* a.-t.

Détalinguer, v. a., غومنه‌يى دمردن چوزمك *ghomenaïi demirden tcheuzmek,* t.

Déteindre, v. a., رنكى كيدرمك - كسمك - صولدرمق *rengui guidermek, kesmek, soldurmaq,* بوياسنى چيقارمق *boïācini tchyqārmaq.* — v. n., se déteindre, رنك كسلمك - صولمق - كتمك *renk kesilmek, solmaq, guitmek,* t.

Déteint, e, adj., رنكى كسلمش - چيقمش - صولمش *rengui kecilmich, tchyqmich, solmich,* t.

Dételer, v. a., اتلرى عربه‌دن چيقرمق *atlari 'arabadan tchyqarmaq,* قوشلمش باركيرى عربه‌دن چيقارمق *qochylmich bārguîri 'arabaden tchyqārmaq,* t.

Détendre, v. a., relâcher ce qui est tendu, كوشتمك *guevchetmek.* — une corde, ايپى كوشتمك *ipi guevchetmek.* — Détacher une tapisserie, اندرمك *endurmek,* ديوشورمك *divchurmek,* t.; طىّ ا *thaïi it.* — Fig., son esprit, ذهنى راحتلندرمك *zihni rāhatlendermek.*

Détenir, v. a., اليقومق *alyqomaq,* t.; فضولى اليقومق - ضبط ا *fuzouli alyqomaq, zabth it.* — le bien d'autrui, آخرك مالنى - فضولى ضبط ا *âkharuñ mālini, fuzouli zabth it.* — en prison, حبس ا *habs it,*

a.-t. ; السيقومق *alyqomaq.*

Détente, s. f., تتك *tetek.* — de fusil, تفنك تتكى *tufenk tetegui,* t.

Détenteur, trice, s., طوتيجى *thoutoudji,* — ميراث طوتيجى *mirās thoutidji, sāhibi,* a.-t. — légitime, شرعاً و قانوناً متصرّف *cher'en vè qānounen muteçarrif.* — injuste, فضولى متصرّف *fuzouli muteçarryf.*

Détention, s. f., اليقومقلق *alyqomaqlyq,* — اليقومه *alyqoma,* t.; حبسلق *habslyq,* a.-t.; حبس *habs,* محبوسيت *mahboucïiet,* a.

Détenu, e, adject., retenu, اليقونلمش *alyqonilmich,* a.-t. — Prisonnier, محبوس *mahbous,* a.; حبسلو *habislu.* — Malade au lit, يتاقلق اولان خسته *ïatāqta olān khasta,* صاحب فراش *sāhyb firāch.*

Déterger, v. a., يارەيى تميزلمك — تطهيرا *ïāraïi temizlèmek, tathhir it.*—Détergé, تميزلنمش *temïzlenmich.*

Détérioration, s. f., بدتر اولمه *bedter olma,* p.-t.; كوتولنمه *keutulenmè,* فنالنمه *fenālanma,* بوزوقلق *bozouqlouq,* t.; سوء حال *souï hāl,* a.

Détériorer, v. a., بوزمق *bozmaq,* كوتولمك *keutulèmek,* t.; سوء حاله تغييرا بدترا *bedter it, souï hālè taghïir it,* a.-t.

Déterminant, e, adj., كسيجى *kecïdji,* t.; قاطع *qāthy',* قطعى *qathy'i.* — Motif —, علت قاطعه *'yllèti qāthy'a,* a.

Déterminatif, ive, adj., مثبت المعنا *musbit ul-ma'na,* تعريفى *ta'rifi,* a.

Détermination, s. f., résolution, رأى — قرار قطعى *reï, qarāri qathy',* جزم *djezm,* تصميم *tasmïm,* a. — du sens d'un mot, معناى لفظك بيانى *ma'nāï lafzuñ beïāni.* — Tendance prise d'un côté, اماله *imālè,* عطف *'athf.*

Déterminé, e, adj., statué, قرار ويرلمش مقرّر *qarār vïrilmich, mouqarrer,* مصمّم *mouçammem.* — Hardi, هر شيئى كوزينه آلمش *her cheïi gueuzinè âlmich,* جسور *djècour,* مستبسل *mustebsil,* a. — Fou d'une chose, دلو *delu.* — C'est un chasseur déterminé, آوجيلق دلوسيدر *âvdjilyq delucydur.* — Joueur —, قمار ديوانه سيدر *qoumār divānècydur.*

Déterminément, adv., résolument, absolument, قطعيجه *qath'ydjè,* a.-t.; قطعيًا *qath'yïen.*— Courageusement, هر شيئى كوزينه آلەرق *her cheïi gueuzinè âlaraq.* — Précisément, صراحةً *syrāhaten.*

Déterminer, v. a., résoudre, قرار ويرمك *qarār vïrmek,* كسمك *kesmek.* — C'est une chose déterminée, قرار داده اولمش شيدر *qarār dādè olmuch cheïdur.* — Décider, قرار ويرمك تصميم ا *tasmïm it, qarār vïrmek.* — Je ne puis me déterminer à rien, هيچ بر رأيه قرار ويرەمم *hitch bir reïè qarār vïrèmem.* — Fixer, تعيين ا *ta'ïin it.* — Limiter, تحديد ا *tahdïd it,*

a.-t. — Préciser, تخصيص *takhsīs it.* — Faire prendre une résolution, قرار ويردرمك *qarār vīrdurmek.* — Se Déterminer, v. n., - قرار ويرمك *qarār vīrmek, boulmaq,* a.-t.

Déterré, e, adj., مزاردن چيقارلمش *mezārden tchyqārilmich,* t.

Déterrer, v. a., retirer de terre, طپراقدن - ير التندن چقرمق *thoprāqtan, īer altinden tchiqarmaq,* a.-t. — de la sépulture, مزاردن چيقارمق *mezārden tchyqārmaq.* — Au fig., découvrir, ميدانه چيقارمق *meïdānè tchyqārmaq,* خارجه اخراج ايلمك *khāridjè ykhrādj ëilemek.*

Détersif, ive, adj., تميزليجى *temizleïdji,* t.; منقى *munaqqy,* a.

Détestable, adj. com., exécrable, كوكل ايكرندريجى *gueuūnul ikrendurídji,* واجب الاستكراه *vādjib ul-istikrāh,* اكراه اولنجق *ikrāh olounadjaq,* a.-t.; مكروه *mekrouh,* a. — Très-mauvais, پك فنا *pek fenā.*

Détestablement, adv., پك فنا اولدرق *pek fenā olaraq,* t.; بر وجه اكره *ber vedjhi ekreh.*

Détestation, s. f., اكرنمه *ikrenmè,* t.; نفرت *nefret,* استكراه *istikrāh,* a.

Détester, v. a., اكرنمك *ikrenmek,* t.; اكراه - استكراه ا *ikrāh, stikrāh it.* — Détesté, e, مكروه *mekrouh,* منفور *menfour,* a.

Détirer, v. a., كرمك *guermek.* — du linge, بزى كرمك *bezi guermek,* t.

Détiser, v. a., كوسكيلرى برى برندن آيرمق *keuskileri biri birinden āïrmaq,* t.

Détonation, s. f., پاتلادى *pātladi,* چاترى *tchātyrdy,* علولنمش شيك *'alevlenmich cheïuñ tchātyrdyci,* t.

Détonner, v. n., s'enflammer avec éclat, علولنوب پاتلمق *'alevlenup pātlamaq,* علولنمش بر شئ چاترامق *'alevlenmich bir cheï tchātyrdamaq,* a.-t.

Détonner, v. n., - مقامى ازكى يى شاشورمق *maqāmi, ezguii chāchurmaq,* لحنى اخلال ا *lahni ikhlāl it,* a.-t.

Détordre, v. a., بوكمى سوكمك *beukumu seukmek,* اوركويى *eurkuïi bozmaq,* آچمق *âtchmaq.* — Se Détordre, v. pers., برتنمك *bertinmek.* — le pied, ايانغى بورقلنمق *aïāghy bourouqlanmaq,* t.

Détorquer, v. a., فكرى چويرمك *fikri tchevirmek,* بشقه معنايه چويرمك *bachqa ma'naïè tchevírmek,* t.

Détors, se, adj., بوكلمامش *beukulmemich,* سوكك *seukuk,* t. — Soie détorse, حرير غير مفتول *harír ghaïr meftoul.*

Détorse, s. f. Voy. Entorse.

Détortiller, v. a., اوركويى سوكمك *eurkuï seukmek,* بوكمى آچمق *beukumu âtchmaq.* — Détortillé, e, - اوركوسى آچلمش *eurkuçu âtchilmich,* سوكلمش *seukulmich,* t.

Détouper, v. a., استبی چیقارمق *ustubi tchyqārmaq*, t.

Détour, s. m., sinuosité, اکریلك *egrilik*, بورغاجلق *bourghādjlyq*, بورغاج یر *bourghādj ïer*, t. — Chemin, endroit qui va en tournant, صپایر یول - یر *sapā ïer, sapadjaq ïol, ïer*. — Chemin qui s'éloigne du droit chemin, طولاشق یول *dholāchyq ïol*. — Le détour de la rue, سوقاغك صپاجق یری *soqāghuñ sapādjaq ïeri*. — Circuit, طولای چوره *dholaï, tchevrè*, t. — Adresse, subtilité, ruse, دكك *dekk*, اویون *oïoun*, دكبازلق *dekbāzlyq*. — Prétexte, بهانه *behānè*.

Détourner, v. a., éloigner, écarter, صاپدرمق *sāpturmaq*, چویرمك *tchevïrmek*, صاپتیق *sāpytmaq*. — du chemin, - یولدن صاپتمق *ïoldan sapytmaq*, چویرمك *tchevirmek*. — la vue de dessus quelque chose, بر شیئك اوزرندن صرف نظر ا *bir cheïuñ uzerinden sarfi nazar it*. — Soustraire frauduleusement, اوغورلین قاپمق *oghourlaïan qāpmaq*, بر تقریب چالمق *bir taqrīb tchālmaq*. — le sens, Voy. Détorquer. — Distraire d'une occupation, ایشدن الیقومق *ichden alyqomaq*, امودن اشغال ایلمك *oumourden ichghāl eïlemek*. — Dissuader : Voyez ce mot. — Faire abandonner, براقدرمق *brāqturmaq*, ترك ایتدرمك *terk itturmek*. — Se détourner du chemin, یولندن صاپمق - چیقمق *ïolinden sapmaq, tchiqmaq*, انصراف ایلمك *insirāf eïlemek*. — Détourné, e, صاپمش *saqmich*, منصرف *mounsaryf*. — Chemin —, صاپه یول *sāpa ïol*. — Prendre des chemins détournés, au propre et au figuré, صاپه یولدن یوریمك *sāpa ïoldan ïurumek*.

Détractation ou Détraction, s. f., قینایش *qynāïch*, غیبت *ghaïbet, ghybet*, ملامت *melāmet*, a.

Détracter, v. a., قینامق *qynāmaq*, t.; غیبت سویلمك *ghybet seuïlemek*, لوم - مذمّت ا *levm, mezemmet it*, a.-t.

Détracteur, s. m., غیبت سویلیجی *ghaïbet seuïleïdji*, a.-t.; لایم *lāïm*, لوّام *levvām*, pl. a. لوّام *luvvām*; ذمّام *zemmām*, pl. ذمّامین *zemmāmin*.

Détraquer, v. a., un cheval, اتك یوریشنی - اشکینی بوزمق *atuñ ïurichini - echqyniny bozmaq*, t. — une montre ou une machine, قوروموی بوزمق *qouroumou bozmaq*. — l'estomac, معده‌یی بوزمق *mi'dèï bozmaq*. — Au fig., détourner une vie réglée, ازدرمق *āzdurmaq*, طریق صوابدن صرف ا *tharyqy savabden sarf it*.

Détrempe, s. f., صوده ازلمش صمغلو بویا *souda ezelmich samghlu boïā*, t.

Détrempé, e, adj., ازلمش *ezilmich*, t.

Détremper, v. a., ازمك *ezmek*, t. — dans du vin, شراب ایچنده حلّ ا *charāb itchindè hall it*. — de la chaux, کرج حلّ ا *kiredj hall it*. — Oter la trempe d'un métal, - زاغی صویی کیدرمك *zāghy, souïi gui-*

dermek. — l'acier, چليكك صوينى كيدرمك *tchelighuñ souïini guidermek.* — Au fig., ôter l'énergie, ازالهٔ قوّت فاعليه ا *izālèï qouvvèti fa'ïlïè it.*

Détresse, s. f., peine d'esprit, angoisse, كوكل طارلغى *gueuñul dhārlighi,* t.; كدر *keder.* — Grande —, كدر شديد *kederi chedîd.* — Gêne, situation malheureuse, مضايقه *mouzāïaqa,* ضرورت حال *zaroureti hāl.* — Signe de détresse, en terme de marine, قضا نشانى *qazā nichāni.*

Détriment, s. m., dommage, ضرر *zarar,* a.; زيان *ziān,* p. — Causer un notable —, ضرر جسيمه باعث او *zarari djècimè bā'ïs ol.* — En terme d'histoire naturelle, débris, fragmens, قرنتيلر *qyryntyler,* پارچه‌لر *pārtchaler.*

Détroit, s. m., bras de mer entre deux terres, بوغاز *boghāz,* t. — des Dardanelles, اق دكز بوغازى *âq deñyz boghāzi.* — Passage entre des montagnes, دربند *derbend,* p.

Détromper, v. a., كوزى آچدرمق *gueuzu âtchturmaq,* ياكلشى اكلاتمق *ïāñlichi añlātmaq.* — Se Détromper, v. réfl., الدانمقدن قورتلمق *aldānmaqten qourtoulmaq,* كندو ياكلشنى اكلامق - كورمك *guendu ïāñlichini añlāmaq, gueurmek.*

Détrôner, v. a., تختدن اندرمك *takhtden indurmek,* عزل ا *azl it,* خلع ا *khal' it,* a.-t. — Détrôné, e, تختدن اندرلمش *tahtten indurilmich.*

Détrousser, v. a., détacher ce qui était troussé, صغانمه‌يى آشاغى صاليويرمك *syghānamaïi âchāghy salyvermek,* صارقتمق *sārqytmaq.* — Au fig. fam., voler, صويمق *soïmaq,* t.

Détrousseur, subst. m., آدم صوييجى *âdem soïoudjou,* t.

Détruire, v. a., démolir, renverser, يقمق *ïyqmaq,* بوزمق *bozmaq,* هدم ا *hedm it,* a.; تخريب ا *takhrîb it.* — Ruiner, خراب ا *kharāb it.* — Anéantir, يوق ا *ïoq it.* — la réputation, اعتباردن دوشورمك *'ytibārden duchurmek.* — Se Détruire, v. réfl., tomber en ruine, يقلمق *ïyqylmaq,* بوزلمق *bozoulmaq.* — Menacer ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq.* — Dépérir, بر باد او *ber bād ol.* — Se tuer, قتل نفس ا *qatli nefs it.* — S'anéantir, يوق او *ïoq ol.*

Détruit, e, adj., يقلمش *ïyqylmich,* بوزلمش *bozoulmich,* يوق اولمش *ïoq olmich,* خراب *kharāb,* منهدم *munhedim.*

Dette, s. f., active, créance, الاجق *alādjaq,* t.; مطلوب *mathloub,* a. — passive, بورج *bordj,* t.; دين *deïn,* pl. ديون *deïoun,* a. — Contracter des —, بورج ا *bordj it.* — Payer, acquitter une —, اداى دين ا *edāï deïn it.*

Deuil, s. m., affliction, tristesse, ياس *ïās,* t.; ماتم *mātem,* p.-t.; كدر *keder.* — Porter le —, ماتم - ياس طوتمق *mātem, ïās thoutmaq,*

سیاه کیمك *siâh gueïmek.* — le quitter, ماتم لباسنی چیقارمق *mâtem libâcini tchiqârmaq.* — Habit de deuil, ماتم روباسی - لباسی *matem roubâci, libâcy,* p.-a.-t.

Deux, s. com., ایکی *iki,* t.; اثنان *esnân,* اثنین *esnín,* a.; دو *dou.* — Deux à deux, ایکیشر ایکیشر *ikicher ikicher.* — Deux et demi, ایکی بچوق *iki boutchouq.* — Deux fois autant, ایکی اولقدر *iki olqadar.*

Deuxième, adj. com., ایکنجی *ikindji,* t.; ثانی *sâni,* a.; دوم *devum,* p.

Deuxièmement, adv., ایکنجیلك *ikindjidè,* ایکنجی اولرق *ikindji olaraq,* ثانیاً *çânïen,* a.

Dévaler, v. a. et n., vieux mot, descendre, اندرمك *endurmek,* ایمك *inmek,* t.

Dévaliser, v. a., صوبمق *soïmaq,* برکمسنه‌نك جمله اشیاسنی چالمق *bir kimesnènuñ djumlè echiâcini tchalmaq,* t.

Devancer, v. a., prendre les devants, الرو کچمك - کتمك *ileru guetchmek, guitmek,* اوکرتمك *euñurtmek,* t.; مسابقت ا *muçâbaqat it,* سبق - تقدّم ایلمك *sabq, teqaddum eïlèmek.* — Il a devancé le courrier, اولاغی ایلرویه کچدی *oulâghy ileruïè guetchti.* — Précéder dans l'ordre du temps, تقدّم ا *teqaddum it.* — Le crépuscule devance le lever du soleil, شفق طلوع شمسی تقدّم ایدر *chafaq thoulou'y chemsi teqaddum ider.* — Au fig., avoir l'avantage, surpasser, کچمك الرولنمك *guetchmèk, ilerulenmek,* تسابق ا *teçâbuq it.*

Devancier, ère, s., prédécesseur, الرو کلان *ileru guelen,* t.; سلف *selef,* pl. a. اسلاف *eslâf;* au plur. il se prend pour Ancêtres. Voyez ce mot.

Devant (Le), s. m., اوك *euñ,* اوکی *euñi,* t.; اوك طرفی *euñ tharafi,* مقابل *mouqâbil,* مقدم *mouqdim.* — Le devant de la porte, قپو اوکی *qapou euñu.* — Devant, prép. de lieu, اوکك *euñdè.* — Regarder devant soi, اوکنه باقمق *euñunè bâqmaq.* — Devant, prép. d'ordre, ایلرو *ileru,* اوّل *evvel.* — Devant moi, اوکمده *euñumdè.* — Devant la porte, قپو اوکنده *qapou euñundè.* — En présence, اوکنده *euñundè,* حضورنده *houzourindè.* — Devant le juge, قاضی حضورنده *qâzi houzourindè.* — Par devant, اوکندن *euñunden,* مقدّما *mouqaddemâ.* — Ci-devant, اوّلدن *evvelden.* — Au-devant, à la rencontre, قارشولغه کتمك *qârchoulamagha guitmek,* استقبالنه کتمك *istiqbâlinè guitmek.*

Devantier, s. m., بر نوع پشتمال *bir nev'y pechtimâl,* t.

Devanture, s. f., اوکی *euñi,* t.; اوك طرفی *euñ tharafi,* t.-a. — de boutique, دکان اوکی *dukkiân euñu.*

Dévastateur, trice, s., یبقیجی *ïiqydji,* خراب ایدیجی *kharâb idîdji,* a.-t.; مخرّب *moukharrib,* a.; یبابکر *ïebâbguer,* p. — Armée dé-

vastatrice, موجب خرابیت اولان *moudjibi kharabïet olān 'asker.*

Dévastation, s. f., ییقلمه *ïiqylma*, t.; خراب *kharāb*, a.; خرابیت *kharābïiet.* — d'un pays, خراب بلاد *kharābi bilād.*

Dévaster, v. a., ییقمق *ïiqmaq*, خراب ا *kharāb it*, a.-t.; — ویران برباد ا *virān, berbād it.* — Dévasté, e, ییقلمش *ïiqylmich*, خراب اولمش *kharāb olmych.*

Développement, s. m., action de développer, اچیلش *âtchïlich*, t.; انبساط *inbiçāt*, انکشاف *inkichāf*, a. — d'une maladie, یایلمه *ïaïlma*, انتشار *intichār.* — Prolixité, détails, تفصیل *tafsïl*, pl. a. تفصیلات *tafsïlāt.*

Développer, v. a., déployer, آچمق *âtchmaq.* — Défaire l'enveloppe, صرغی آچمق *sarghy âtchmaq*, اورتویی چیقارمق - کیدرمک *eurtuïi tchyqārmaq, guidermek.* — Au fig., éclaircir, ایضاح ا *izāh it.* — Expliquer en détail, تفصیلاً بیان ا *tafsïlen beïān it.* — Se Développer, v. réfl., آچلمق *âtchïlmaq*, یایلوب آچلمق *ïaïlup âtchïlmaq*, انتشار بولمق *intichār boulmaq.*

Devenir, v. n., commencer à être ce qu'on n'était pas, اولنمق *olounmaq*, t.; برحاله وارمق *bir hālè vārmaq.* — Avoir tel ou tel sort, اولمق *olmaq*, صورت پذیر او *souret pezir ol.* — Il deviendra grand, بیوک اولہ جقدر *buïuk oladjaqtur.*

Dévergondage, s. m., عارسزلق *'ārsizlyq.*

Dévergondé, e, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

Dévergonder (Se), v. pr., عارسز او *'ārsyz ol.*

Déverguer, v. a., کمی سرنلرینی ایندرمک *guèmi serenlèrini indurmek*, t.

Déverrouiller, v. a., سورمه یی چیقارمق *surmèï tchyqārmaq*, t.

Devers, prép. Voy. Vers. — Par devers soi, یاننده *ïāninda.* — Retenir l'argent par devers soi, آقچه یی یاننده طوتمق *âqtcheï ïāninda thoutmaq.* — Devers, tout ce qui n'est pas d'aplomb, اکری *egry*, اکلمش *eïilmich*, قاچق *qātchaq*, t.

Déverser, v. n. et a., incliner, اکری طورمق *egri dhourmaq*, قاچق او *qātchaq ol*, ورپلنمک *vèreblenmek.* — Répandre, دوکمک *deukmek*, t.

Déversoir, s. m., ارتان صویک *artān souïuñ*, اقجق یری *aqadjaq ïeri*, صو دکرمنندن صونی دیشاری اقدجق اولق *sou dcïrmeninden souïi dichāru aqydadjaq olouq*, t.

Dévêtir (Se), v. pr. Voyez Se Déshabiller. — Au fig., se dessaisir d'un bien, کندو مالندن واز کچمک *guendu mālinden vāz guetchmek*, t.

Déviation, s. f., détour, écart, صاپمه *sāpma*, t.; عدول *'adoul*, انحراف *inhirāf.* — Au fig., de principes, تخلف *tekhalluf*, a.

Dévider, v. a., mettre en peloton le fil qui est en écheveau,

اپلکی یومق - صارمق *iplighy ïoumaq, sārmaq.* — Mettre en écheveau le fil qui est sur le fuseau, اپلمك اللمك طوره صارمق *iplik ellèmek, thoura sārmaq,* t.

Dévideur, se, s., اپلـــك صاریجی *iplik sārídji,* t.

Dévidoir, s. m., چقرق *tchiqriq,* اپلك چقرغی *iplik tchyqryghy.* — Mettre un écheveau sur le dévidoir, اپلك طوره‌سنی چقـــرق اوزرینه کچورمك *iplik thouracini tchyqryq uzerinè guetchurmek.*

Dévier, v. n., صپمق - صاپمق *sapmaq,* شاشمق *chāchmaq,* یولدن ایرلمق *ïolden āïrylmaq,* t. — du droit chemin, طریق مستقیمدن عدول و انحراف ا *tharyqi moustaqymden 'udoul u inhirāf it,* a.-t.

Devin, s. m., فالجـــی *fāldji,* باقیجی *bāqydji,* t.; رمّال *remmāl,* کاهن *kiāhin,* pl. a. کهنة *kehinet; 'arrāf.* — Consulter les devins, عرّافلره طانشمـــق *'arrāflarè dhānichmaq.*

Deviner, v. a., prédire l'avenir, فال آچمـــق *fāl ātchmaq,* غایب غیبدن سویلمك *ghāïb seuïlèmek,* خبر ویرمك *ghaïbden khaber vírmek,* باقیجیلـــك ا *bāqydjilik it,* رمّاللق ا *remmāllyq it,* تکهّن ا *tekehhun it,* a.-t. — Juger par conjecture, بولمق *boulmaq,* t.; تخمین ایله بولـــق *takhmin ilè boulmaq,* a.-t.; عقل ایله بولمق *'aql ilè boulmaq,* t. — تفرّس - توسّم ا *teferrus, tevessum it.* — Devinez un peu d'où je viens? بولکدی نره‌دن کلـــورم *bouloundy nereden guelurum.* — Deviner une énigme, - معمّایی حلّ استخراج ا *mou'ammāï hall, istykhrādj it.*

Devineresse, s. f., باقیجی قاری *bāqydji qāry,* t.; صاحبهٔ کهانة *sāhybèï kehānet,* a.

Devineur, s. m. Voy. Devin.

Devis, s. m., بنا مصرفنـــك *binā masrafınuñ defteri mufredāti,* دفتر مفرداتی مصرف قائمه‌ســـی *masraf qāïmèci.*

Dévisager, v. a., یوزی طرملامق *ïuzu thyrmalāmaq,* t.

Devise, s. f., figure allégorique accompagnée de paroles, علامـــت *'alāmet,* a.; رموزلی صـــورت *roumouzli souret.* — Mot choisi qu'on s'applique, حسبحال *hasbihāl.*

Deviser, v. a., مصاحبة ا *mouçāhebet it,* لاقردی ا *lāqirdi it,* t.

Dévisser, v. a., - ویدانســـی بورمه‌سنی سوکمك *vidācini, bourmacini seukmek,* t.

Dévoiement, s. m., یـــورك سورمه‌سی *ïurek surmèci,* t.; اسهال *ishāl,* a.

Dévoilement, s. m., ne se dit qu'au figuré, آچلمـــه *ātchilma,* t.; کشف *kechf,* انکشاف *inkichāf,* a. — des mystères, اسرار خفیّه‌نـــك کشفی *esrāri khafiïènuñ kechfi.*

Dévoiler, v. a., ôter le voile, نقابی - پردهٔ قالدرمق *niqābi, perdeï qāldurmaq,* یوز اورتوســـنی قالدرمق *ïuz eurtuçuni qāldurmaq,* a.-t. — Découvrir ce qui est caché, میدانه قومق *meïdānè qomaq,* t.;

خارجه اخراج ا *khāridjė ykhrādj it*, كشف ا *kechf it*, a.-t. — un secret, سرّی اشکاره‌یه چیقارمق *syrry achikiārėiė tchyqārmaq*.

Devoir, s. m., ce qu'on est obligé de faire, واجب اولانی *vādjib olāni*, ذمّت *zimmet*, واجبهٔ ذمّت *vādjibėi zimmet*. — C'est son —, بورجیدر *bordjoudur*, لازمهٔ ذمّتیدر *lāzemėi zimmèti dur*. — S'acquitter de son —, واجبهٔ ذمّتنی ادا ا *vādjibėi zimmetini ėdā it*. — Thème, version donnée à un écolier, درس *ders*, سبق *sebaq*. Voy. Tache.

Devoir, v. a., être obligé à payer, بورجلو او *bordjlu ol*, ویره‌جکی او *viredjegui ol*, دینی او *deïni ol*. — Être obligé par honnêteté, bienséance, اوزرنك برج او - واجب او *uzèrindė bordj ol*, *vādjib ol*, اقتضا ا *iqtizā it*. — On doit tenir sa parole, کشی وعدینه وفا ایتمك اقتضا ایدر *kichi va'dinė vefā itmek iqtizā ider*, مجبور او *medjbour ol*, محتاج او *muhtādj ol*. — Il doit partir, کیتمکه مجبوردر *guitmeguė medjbourdur*. Voy. Falloir.

Dévolu, e, adj., دشمش *duchmuch*, t.; اصابت ایتمش *içābet itmich*.

Dévolu, s. m. (jeter un), sur, prétendre à, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t.

Dévolution, s. f., اصابت ایتمش حق *içābet itmich haqq*, a.-t.; استحقاق *istihqāq*, a.

Dévorant, adj., یرتیجی *ïrtidji*, t.; مفترس *mufteris*, a. — Appétit dévorant, اشتهای سبعی *ichtihāï seba'ï*.

Dévorer, v. a., manger avidement, سوکرمك *suñurmek*, اوراتمق *ourātmaq*, حرصله یمك *hyrsilė ïemek*, t. — Déchirer en mangeant, se dit des bêtes féroces, یرتوب یمك *ïrtup ïemek*, افتراس ا *iftirās it*. — Lire avidement, کمال هوس و حیّتله اوقومق *kemāli haves u hamïetilė oqoumaq*. — Consumer, détruire, خراب - افنا ا *kharāb*, *ifnā it*. — un affront, رذالتی بلع و هضم ا *rezāleti bal' u hazm it*.

Dévot, e, adj., صوفی *sofou*, متعبّد *mute'abbid*, a.; پارسا *pārsā*, p.; دیندار *dindār*, a.-p. — Faire le —, صوفیلك کوسترمك *sofoulik gueustermek*.

Dévotement, adv., صوفیلکله *sofouliklė*, صوفیجه *sofoudjė*, a.-t.; متعبّدانه *mute'abbidānė*.

Dévotion, s. f., piété, صوفیلك *sofoulik*, a.-t.; پارسالق *parsālyq*, a.-t.; تعبّد *te'abbud*, دیانت *diānet*, عبادت *'ybādet*, تنسّك *tenessuk*, a. — Pratiques ou exercices de dévotion, منسك *mensik*, pl. مناسك *menācik*, مناسك دین *menāciki dín*. — Dévouement, عبودیّت *'ouboudïiet*. — A la dévotion de...., امر و رضاسنه تابع *emrù rizācinė tāb'y*.

Dévoué, e, adj., affectionné, مخلص *moukhlis*. — Ami dévoué et sincère, محبّ مخلص *mouhibbi moukhlys*. — Consacré, وقف *vaqf olounmich*. — Soumis à la volonté d'un autre, دیکرك

امر واختیارینه تابع *digueruñ emru ykhtiārinè tāb'y.*

Dévouement, s. m., attachement, soumission sincère, انقیاد *inqiād,* اختصاص *ikhtiçās.* — Abandon entier aux volontés de quelqu'un, عبودیت *'ouboudiet,* تسلیمیّت *teslimïiet,* وقف نفس *vaqfi nefs,* a.

Dévouer, v. a., consacrer, dédier, destiner, ویرمك *vïrmek,* t.; وقف ـ تخصیص ا *vaqf, takhsïs it.* — Se Dévouer, v. réfl., se sacrifier, فدای نفس ا *fidāï nefs it,* فدا ا *fidā it.* — Se consacrer à une chose, نفسنی بر شیٔه وقف ایلمك *nefsini bir cheïè vaqf eïlèmek.* — Se dévouer entièrement à quelqu'un, زمام اختیارینی بر کمسنه‌نك *zimāmi ykhtiārini bir kimesnènuñ ïedinè teslïm it.*

Dévoyer, v. a., détourner du chemin, یولدن شاشرمق *ïolden chāchurmaq,* صاپتمق *sāpytmaq.* — Incliner, اکمك *eïgmek.* — En terme de médecine, déranger l'estomac, معده‌یی بوزمق *mi'dèï bozmaq.* — Se Dévoyer, v. réfl., s'écarter, یولدن صاپمق - چیقمق *ïolden sāpmaq, tchyqmaq.* — Causer un flux de ventre, اسهال ا *ishāl it,* a.-t.

Dévoyé, e, adj., یولدن چیقمش *ïoldan tchyqmich.* — Pris substantivement, celui qui n'est pas dans la voie du salut, ازغون اهل *azghoun, ehli zalālet.*

Dextérité, s. f., adresse de la main, چیره دستلك *tchïrè destlik,* t.; لباقة *lebāqat,* a. — Habileté, استادلق *ustādlyq,* t.; مهارت *mehāret,* حذاقت *hazāqat,* a.; اصول *ouçoul,* a.

Dextre, s. f., la main droite (vieux mot), صاغ ال *sāgh el.*

Dextrement, adv., چیره دستلك اصول ایله *tchïrè destlik ilè, ouçoul ilè,* a.-t.

Dey, s. m., chef du gouvernement de Tunis, تونس دایسی *tunus dāïci.*

Diabétès, s. m., دولاب علّتی *dolāb 'yllety,* پرکار علتی *perkiār 'yllety,* t.-a.; سلس *seles,* سلاسة *selācet,* نفاص *nufās,* a.

Diabétique, adj. et s. des deux genres, celui ou celle qui a le diabétès, دولاب علّتنه اوغرامش *dolāb 'yllètinè oghrāmich.* — Qui a rapport au diabétès, سلس علتنه دائر *seles 'ylletinè dāïr,* a.-t.

Diable, s. m., شیطان *cheïthān,* pl. a. شیاطین *cheïāthin,* ابلیس *iblïs,* pl. ابالیس *abālis,* a. — Comme un diable, شیطان قدر *cheïthān qadar.* — Au fig., méchant, شیطان خویلو *cheïthān khouïlu.* — Homme extraordinaire en bien ou en mal, جنّ فکرلو *djinn fikirlu.*

Diable de Mer, s. m., oiseau, انکت *anguit,* t.

Diablement, adv., حددن زیاده *hadden ziādè,* a.-t.; بغایت *beghāïet,* a.

Diablerie, s. f., mystère d'iniquité, شیطانلق *cheïthānlyq,* a.-t. — Sortilége, maléfice, سحربازلق *syhyrbāzlyq.*

DIABLESSE, s. f., شیطان کبی *cheïthān guibi* قاری یرامـز *qāry*, t. قاری *ïarāmaz qāry*, t.

DIABLOTIN, s. m., شیطانجـق *cheïthāndjiq*.

DIABOLIQUE, adj. com., du diable, شیطانلو *cheïthānlu*, شیطانک *cheïthānuñ*. — Tentation —, اغوای شیطانـی *yghvāï cheïthāni*. — Ruse —, حیلهٔ شیطانیه *hilèï cheïthāniïè*. — Très-méchant, پـک یرامز *pek ïarāmaz*.

DIABOLIQUEMENT, adv., شیطـان کبی *cheïthān guibi*, شیطانجه *cheïthāndjè*.

DIACANTHE, s. m., بر نوع دکز بالغی *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

DIACARTHAME, s. m., اصپـور معجونی *aspour ma'djouni*, t.

DIACHYLON, s. m., نباتـات مختلفه نک شیره سندن مرکب مرهم *nebātāti moukhtelifenuñ chirècinden murekkeb merhem*, a.-t.

DIACODE, s. m., آق آفیـون چچکی شروبی *âq âfioun tchitchegui chouroubi*, t.

DIACONAL, E, adj., شمّاسی *chemmāci*, a.

DIACONAT, s. m., طـریـقـة الشمّاسیّة *thariqat ech-chemmāciïet*, a.

DIACRE, s. m., دیاق *dïāq*, g.; شمّاس *chemmās*, pl. a. شمامسـة *chemāmicet*.

DIADÈME, s. m., تاج *tādj*, افسـر *efser*, p.; اکلیل *iklil*, a.

DIAGNOSTIQUE, s. et adj. des deux genres, کوستریجی *gueusteridji*, t.; کاشف *kiāchif*. — Signe, امارت کاشفه *emāreti kiāchifè*, علامت مرض *'alāmeti maraz*, a.

DIAGONAL, E, adj. des deux genres, قاطع الزّاویتین المتقابلتیـن *qathy' uzzavïeteïn el-muteqabileteïn*, a.-t.

DIAGONALE, s. f., ligne, بـر کوشه دن دیکر کوشه یه تمدید اولنان خط *bir keuchèden diguer keuchèïè temdïd olounān khaththt*, خط قاطع الزّاویتین المتقابلتیـن *khaththy qathy' ezzavïeteïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGONALEMENT, adv., بر کوشه دن دیکر بر کوشه یه تمدید اوله رق *bir keuchèden diguer bir keuchèïè temdïd olaraq*, t.; بتقاطـع الزّاویتین المتقابلتین *beteqāthy' ezzāvïeteïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGRÈDE, s. m., اسقمونـیـا معجونی *usqāmoniā ma'djouni*, t.

DIAIRE, adj. des deux genres, کونلـک *gunluk*. — Fièvre —, بـر کونلک استما *bir gunluk icitma*, t.

DIALECTE, s. m., بر ولایتـک لسانی *bir vilāïetuñ liçāni*, t.; لغة *loghat*, لغوة *laghvet*, a.

DIALECTICIEN, s. m., اهل علـم منطق *ehli ilmi manthyq*, a.

DIALECTIQUE, s. f., علم منطـق *ilmi manthyq*, فن *fenni* مناظره *munāzerè*, a.

DIALECTIQUEMENT, adv., علـم منطق *'ylmi mānthyq* قاعده سی اوزره *qa'ydèci uzrè*, a.-t.; منطقیـا *manthyqyen*, a.

DIALOGIQUE, adj. com., وتیـره

محاوره اوزره *vetirëï muhāverè uzrè*, a.-t.

DIALOGISME, s. m., فنّ محاوره *fenni muhāverè*, a.

DIALOGISTE, s. des deux genres, سؤاللو جوابلو سوز يازان *sou'āllu, djevāblu seuz ïāzān*, مكالمه مؤلّفی *mukiālemè mu'ellifi*, a.-t.

DIALOGUE, s. m., مكالمه *mukiālèmè*, محاوره *muhāvèrè*, a.

DIALOGUER, v. a., بر قاچ كمسنه‌يي برى برى ايله سويلشترمك *bir qatch kimesnëïi biri biri ilè seuïlechturmek*, t.

DIALOGUEUR, s. m., چوق سويلر *tchoq seuïler*, t. Voy. VERBEUX.

DIALTHÉE, s. m., خاتم چچكی ياغی *khātem tchitchegui ïāghy*, t.

DIAMANT, s. m., الماس *elmās*, الماس طاشی *elmās thāchi*, t.-a. — Brillant, پرلانته الماس *pirlānta elmās*. — Rose, — روزه طاشی الماس *roza thāchi, elmās*. — Poudre de —, الماس طوزی *elmās tozi*.

DIAMANTAIRE, s. m. Voy. LAPIDAIRE.

DIAMARGARITON, s. m., جواهر معجونی *djevāhir ma'djouni*, a.-t.

DIAMÉTRAL, E, adj., قطرى *qouthryi*, a.; قطره متعلّق *qouthrè mute'allyq*, a.-t.

DIAMÉTRALEMENT, adv., directement, complètement; se joint au mot *opposé*, بالكلّيه متقابل اولان *bilkulliïè muteqābil olān*, a.-t. — Ces deux propositions sont diamétralement opposées, بو ايكی مسئله‌نك بينلرنده ضديت كامله واردر *bou iki mecelènuñ beïnindè ziddiïeti kiāmilè vārdur*.

DIAMÈTRE, s. m., قطر *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, a.

DIAMORUM, s. m., دود شروبی *doud chouroubi*, t.

DIANE, s. f., divinité de la fable, ارطميس *erthamis*, g. — L'étoile du matin, صباح يلدزی *sabāh ïeldizi*. — Battre la diane, c'est-à-dire le tambour au point du jour, صباح طاولنی چالهق *sabāh dhāvoulyny tchālmaq*, t.

DIANTRE, s. m., mot fam. au lieu de diable, شيطان *cheïthān*.

DIANUCUM, s. m., جوز رومی *djeviz roubi*, a.-t.

DIAPALME, s. m., قورورديجی ملهم *qouroudïdji melhem*, t.

DIAPASON, s. m., الطامة الكبرى *etthamet el-kubra*, a.

DIAPEDÈSE, s. m., قانون صيزمه‌سی *qānuñ syzmacy*, t.; ترشح الدّم *terechchuh eddem*, a.

DIAPHANE, adj. com., اوتهسی كورينور *eutèci gueurunur*, t.; شفّاف *cheffāf*, a.

DIAPHANÉITÉ, s. f., شفّافلق *chefāffliq*, a.-t.; شفوف *choufouf*, شفف *chufuf*, a.

DIAPHÉNIX, s. m., خرما معجونی *khormā ma'djouni*, t.; معجون التّمر *ma'djoun ettemr*, a.

DIAPHORÉTIQUE, adj. comm., تر صيزديريجی *ter syzdurïdji*, t.; معرّق *mou'arryq*, a.

DIAPHRAGME, s. m., حجاب القلب *hydjāb ul-qalb*, خلب *khilb*, حجاب الجوف *hydjāb ul-djevf*, a.

Diapré, e, adj., الاجه *alādja*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Diarbekir, n. de prov. dans la Mésopotamie, دیاربکر *diārbekir*.

Diarrhée, s. f., یورك اسهال سورمه‌سی *ïurek surmèci*, t.; *ishāl*, a. — Avoir la —, یورك سورمك *ïurek surmek*.

Diarthrose, s. f., terme d'anatomie, ایکی کمکلرك اك یری *iki guemikleruñ añ ïeri*, t.; مفصل العظمین *mefsyl ul-a'zmeïn*, فص العظم *fass ul-'ouzm*, a.

Diascordium, s. m., اسقوردیون معجونی *ousqourdioun ma'djouni*, t.

Diasostique, s. f., حفظ عافیته *hyfzi 'āfietè dāïr bahs*, a.-t.

Diasebeste, s. m., کوپك مه‌سی معجونی *keupek memèci ma'djouni*, t.

Diasène, s. m., سنامکی معجونی *sināmeki ma'djouni*, t.

Diastase, s. f., terme d'anatomie, کمیکك یرندن اویناماسی انفکاك العظم *guemigiuñ ïerinden oïnāmaci*, t.; *infikiāk el-'ouzm*, a.

Diastole, s. f., یورك یایلمسی قلبك حرکت انبساطیه‌سی *ïurek ïāïlmāci*, t.; *qalbuñ hareketi inbiçāthïïèci*, a.-t.

Diatessaron, s. m., تریاق الاربعة *teriāq ul-erba'at*, a.

Diatragacante, s. f., کتره معجونی *ketrè ma'djouni*, t.

Diatribe, s. f., dissertation, بحث مباحثه *bahs*, *mubahacè*. — Critique amère, قدح *qadh*, قدح ومذمّته دائر مقال *qadhu mezemmètè dāïr maqāl*, a.-t.

Dichotome, adj. des deux genres, se dit de la lune quand on ne voit que la moitié de son disque, آیك یاریسی *āïuñ ïāryсy*, t.

Dictame (blanc), s. m., کرد اوتی بقلة الغزال *guirid oti*, *bāqlet ul-ghazāl*, a.

Dictamen, s. m., کوکل شاهدلکی بیلدوکی *gueuñul chāhidligui*, *bildugui*, t.; شهادت قلب *chehādeti qalb*, a.; عقل حکمنجه *'aql heukmindjè*.

Dictateur, s. m., حاکم مطلق حکم مطلق ایله امر ایدیجی *hākimi mouthlaq*, *hukmi mouthlaq ilè emr idïdji*.

Dictature, s. f., dignité de dictateur, حاکم مطلق پایه‌سی رتبه‌سی *hākimi mouthlaq pāïèci*, *rutbèci*. — Son autorité, حکومت مطلقه *hukioumèti mouthlaqa*, a.

Dictée, s. f., یازدرلمق ایچون اغزدن اولان تقریر *ïāzdurilmaq itchoun aghyzdan olān taqrïr*, t.

Dicter, v. a., یازجغنی دیویرمك اغزدن سویلیوب یازدرمق تملی - املا ا *ïāzadjaghini dïuvirmek*, *aghizden seuïleïup ïāzdurmaq*, *temelli*, *imlā it*, a.-t. — Suggérer, اوکرتمك تلقین - القا ا *eugretmek*, t.; *telqyn*, *ilqā it*, a.-t. — Dicter la loi, بیورمق امر ا *bouïourmaq*, *emr it*.

Diction, s. f., سوز سویلیش *seuz*, *seuïleïch*, t.; کلمه عباره *kelimè*, *'ybārè*, الفاظ *elfāz*, a.

Dictionnaire, s. m., لغت *lou-*

ghat, لغت كتابی *loughat kitābi,* — de médecine, لغت الفاظ طبّیه *loghati elfāzi thybbiïè.* — Consulter le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loghatè mourādje'at it.*

Dicton, s. m., دیش *deïch,* سوز *seuz,* t.; مقال *meqāl,* قول *qavl,* pl. a. اقوال *aqvāl.* — Un vieux dicton, قول عتیق *qavli 'atyq.*

Dictum, s. m., حکم *hukm,* مضمون *mazmoun,* a.

Didactique, adj. com., اوکردیجی *eugredïdji,* t.; تعلیمی *ta'līmi,* علمه متعلق *'ylmè mute'allyq.*

Diète, s. f., régime de nourriture, یمکدن صاقنمه *ïemekden sāqynma,* پرهیز *perhïz,* p.; حمیه *hamïet,* a. — Faire —, یمکدن صاقنمق *ïemekden sāqynmaq,* پرهیز ا *perhïz it,* حمیه ا *hamïè it.* — Assemblée des états d'Allemagne et autres, نمچه وملل دیکرك وکلا جمعیتی *nemtchè vè milleli digueruñ vukelā djemïieti.*

Diététique, adj. com., پرهیز ایلهسنه دائر *perhïz eïlemècinè dāïr,* a.-t.

Dieu, s. m., تکری *tañri,* t.; الله *allah,* a.; خدا *khoudā,* ایزد *ized,* یزدان *ïezdān,* p.; حق *haqq.* — Très-haut, الله تعالی *allah te'āla.* — Les dieux, الالهة *el-ilhat.* — Dieu ! grand Dieu ! exclam., الله الله *allah allah.* — Plût à Dieu, الله ویره *allah vīrè.* — Pour l'amour de —, الله عشقنه *allah 'ichqynè,* اللهی الله سورسکی *allahi severseñ.* — Dieu nous en préserve, الله کوسترمسون *allah gueustermèçoun.* — A la grâce de Dieu! الله کریم *allah kerim* (litt. Dieu est grand, généreux). — Si Dieu veut, Dieu aidant, انشاء الله *inch' allah.* — Croire en Dieu, حضرت حقه ایمان ا *hazrèti haqqa imān it.* — La crainte de —, مخافت الله *mekhāfet oullah.*

Dieu-Donné, surnom, خدا داد *khoudā dād,* p.; عطا الله *'athā oullah,* a.

Diffamant, e, adj., دیللندریجی *dillendurïdji,* t.; مفضح *mufezzyh,* هاتك *hātik,* a.

Diffamateur, s. m., دللیجی *dilleïdji,* رسوای ایدیجی *rousvāï idïdji,* آد چکیجی *âd tchekïdji,* t.; لمّاز *lemmāz,* فضّال *fasçāl,* هتّاك *hettāk,* a.

Diffamation, s. f., لمز *lemz,* نبز *nebz,* ترذیل *terzïl,* هتك عرض *hetki 'yrz,* a.

Diffamatoire, adjectif comm., رسوایلك کتوریجی *rousvāïlik gueturïdji,* t.; طعنی متضمّن *th'ani mutezammin.*

Diffamer, v. a., دللمك *dillemek,* رسوای ا *rousvāï it,* آد چکمك *âd tchekmek,* هتك عرض ا *hetki 'yrz it,* a.-t. — Se Diffamer, v. réfl., رسوای او دیللنمك *dillenmek, rousvāï ol.* — Diffamé, adj., دیللنمش رسوای اولمش *dillenmich, rousvāï olmich.*

Différemment, adv., بشقه کونه ـ درلو *bachqa guiounè, turlu,* t.; مختلفاً *moukhtelifen,* a.

Différence, s. f., فرق *farq*, t.; تفاوت *tefāvut*, اختلاف *ykhtilāf*, a.; اوبغون سزلق *ouïghounsouzlyq*. — Énorme, تفاوت فاحش *tefāvuthi fāhich*. — Légère —, فرق جزئی *farqy djuz'i*. — Il y a une grande différence entre eux, بینلرنده فرق عظیم واردر *beinlerindè farqy 'azīm vārdur*. — Faire la différence, فرق ا *farq it*. — entre les personnes, آدمی آدمدن *ādemi ādemden farq it*. — Différence en logique, فصل *fasl*. — en mathématique, صاییسنک فصل عدد *sāïinuñ ārtlyghy*, آرتلغی *fazli 'aded*.

Différencier, v. a., آیرمق *aïrmaq*, t.; فرق ـ تمییز ا *farq, temïiz it*. Voy. Distinguer.

Différend, s. m., دمعلی, چکش *tchekich*, چکشمه *tchekichmè*, t.; نزاع *nizā*, a. — La chose contestée, نزاعلو ماده *niza'lu maddè*, مادهٔ منازع فیها *maddèï munāzïi fihā*.

Différent, e, adj., qui diffère, باشقه *bāchqa*, دیکر *diguer*, اوبغونسز *ouïghounsouz*, بری برندن بشقه *biri birinden bachqa*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Divers, varié, درلو *turlu turlu*, متنوع *mutenevvi'*. — Différentes marchandises, امتعهٔ متنوعه *emti'aï mutenevvi'a*.

Différer, v. a., remettre à un autre temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, صکره یه براقمق *soñraïa brāqmaq*, وقت کیجدرمک *guidjikturmek*, اخره قویمق *vaqti akharè qoïmaq*. — Retarder, ایرتلمک *irtèlèmek*, تاخیر ـ تعویق ا *takhyr, ta'vyq it*. — une affaire, برمصلحتی تأخیر ا *bir maslahati ta'khyr it*. — Être différent, بشقه او *bachqa ol*, فرقی او بکزمیمک *benzèmèmek*, t.; فرق او *farqy ol*. — L'homme ivre ne diffère point de la bête, سرخوش آدمک حیواندن فرقی یوقدر *serkhoch ādemuñ haïvānden farqy ioqtur*. — Ne pas s'accorder, اختلاف ا *ikhtilāf uzrè ol*, a.-t.; اوزره او برـ *bir birinè ouïmāmaq*. — Ils diffèrent en un point, برـ مادده اختلافلری واردر *bir maddèdè ykhtilāfleri vārdur*.

Difficile, adj. com., malaisé, چتین کوچ *gutch, tchetīn*, t.; صعوبتلو مشکل *sou'oubetlu, muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p. — D'humeur et de caractère difficile, مزاجی مشکل بر آدم *mizādji muchkil bir ādem*. — C'est difficile, کوچدر *gutchtur*. — Rude, raboteux, صعب *sa'b*, چپارز *tchapāriz*. — De difficile accès, صعب الوصول *sa'b ulvuçoul*. — Affaires difficiles, چتین ایشلر *tchetīn ichler*. — Temps —, کوچ وقتلر *gutch vaqytler*.

Difficilement, adv., کوجله *gudjlè*, کوچلک ایله *gutchlik ilè*, t.; بالصعوبة *bissou'oubet*, a.

Difficulté, s. f., ce qui rend une chose difficile, کوجلک *gudjluk*, چتینلک *tchetinlik*, مشکلک *muchkillik*, t.; صعوبت *sou'oubet*,

pl. a. صعوبات *sou'oubāt*, عسر *'ousr*, a. — Résoudre une —, حل مشكل ا *halli muchkil it.* — Faire difficulté, كوچلك كوسترمك *gutchlik gueustermek.* — Obscurité, endroit difficile à entendre, كوچ يير *gutch ïer*, مشكل *muchkil*, pl. a. مشكلات *muchkilāt.*

Difficultueux, se, adj., چتين *tchetin khouïlu*, تعلل خويلو *te'allul idïdji*, a.-t. ايديجى

Difforme, adjectif, contrefait, اسلوبسز *usloubsiz*, t.; صورتسز *souretsyz*, بد لقا *bed liqā*, قبيح الهيئة *qabïh ul-hïet.* — Laid, چركين *tchirkïn*, t.; قبيح *qabïh*, قبيح المنظر *qabïh ul-manzar*, a.

Difformer, v. a., بوزمق *bozmaq*, قيللغى بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تغييرا *taghïir it*, a.-t.

Difformité, s. f., اسلوبسزلك *usloubsizlik*, صورتسزلك *souretsyzlik*, چركينلك *tchirkinlik*, t.; قبح الهيئة *qabhul-heïet*, شناعت *chinā'at*, a.

Diffus, e, adj., چوق سوزلو *tchoq seuzlu*, اوزون سوزلو *ouzoun seuzlu*, t.; مفصل *mufassal*, a.

Diffusément, adv., دور و دراز *dour ou dirāz*, p.-t.; اوزون اوزادى يه *ouzoun ouzādïè*, سوزى اوزادارق *seuzu ouzādāraq*, t.; تفصيل اوزره *tafsïl uzrè*, a.-t.; تفصيلاً *tafsïlen*, a.

Diffusion, s. f., action de se répandre, ياپلمه *ïāïlma*, طاغلمه *dhāghylma*, اشاعه *ichā'a*, انتشار *intichār*, افاضه *ifāza*, a. — Prolixité de style, چوق سوزلولق *tchoq seuzluluq*, سوز طاشقنلغى *seuz thāchqynlyghy*, t.; تفصيل *tafsïl*, كثرت كلام *kesreti kelām*, a.

Digastrique, adj. des deux genr., ذو الجوفين *zoul-djevfeïn*, a. — Le muscle —, عضلة ذات الجوفين *'azaleï zāt ul-djevfeïn.*

Digérer, v. a., les alimens, سكرمك ـ سكورمك *siñirmek*, t.; هضم ا *hazm it*, a.-t. — Souffrir patiemment, تحمل ا *tehammul it*, هضم ا *hazm it.* — Mettre en ordre, دزمك دوزمك *dizmek*, *duzmek.* — Méditer, دوشنمك *duchunmek.* — Se Digérer, v. réfl., هضم اولنمق *hazm olounmaq*, a.-t.; سكمك *siñmek.* — Digéré, e, سكمش ـ سينمش *sinmich*, هضم اولنمش *hazm olounmich*, مهضوم *mehzoum.*

Digeste, s. m., مجموع فتاوى *medjmou'ï fetāvi*, a.

Digestif, ive, adj., سيندريجى *sindurïdji*, t.; مسهل الهضم *mucehhil ul-hazm*, مهضم *mouhazzim*, a. — Remède digestif, هضمى دوا تسهيل ايدن دواى هاضم *hazmi teshïl iden devā, devāï hāzim.*

Digestion, s. f., coction des alimens dans l'estomac, سكرمكلك *siñirmeklik*, سينمه *sinmè*, t.; هضم *hazm*, a. — Bonne —, خوشكوار *khochguvār.* — De difficile —, هضمى كوچ *hazmi gutch.* — Fermentation lente au feu, پيشمه *pichmè.* — Aboutissement d'un abcès, نضج *nezdj*, انتضاج *intizādj.*

Digitale, s. f., fleur, پارمجق اوتی *pārmadjiq oty*, زهر الكشاتبين *zehir ul-kechātibīn*, a.

Digne, adj. com., لایق *lāïq*, مستحق *mustehaqq*, a.; سزا *sezā*, شایان *chāïān*, شایسته *chāïesté*, سزاوار *sizāvār*, p. — Jugé digne, لایقلو *lāïqlu*, a.-t. — de récompense, مستحق مكافات *mustehaqqy mukiāfāt*. — de compassion, ترحمه *terahhoumé lāïq*. — Capable, اهلیتلو *ehlīietlu*.

Dignement, adv., كركی كبی *gueuregui guibi*, t.; لایقانه *lāïqānè*, p.-t.; لایقی اوزره *lāïqy uzrè*, كما هو حقه *kemā huvè haqqouhou*. — Se comporter dignement, كما هو اللایق عمل وحركت ا *kemā huvel-lāïq 'amel u hareket it*.

Dignitaire, s. m., جاه ومنصب صاحبی *djāh u mancyb sāhibi*, p.-a.-t.; رجال *ridjāl*, a. — Les grands dignitaires de l'état, عظمای رجال دولت *'ouzemāī ridjāli devlet*.

Dignité, s. f., élévation, importance, اولولق *oloulyq*, t.; رفعت *rif'at*, قدر *qadr*. — Emploi, charge et caractère, منصب *mançoub*, pl. مناصب *menācyb*. — Grande —, منصب جلیل *mancyby djélīl*, مرتبه *mertèbé*, a.; جاه *djāh*, p. — Grandeur, distinction éminente, بیوكلك *büüuklyq*, عظمت شان *azameti chān*, استحقاق *istihqāq*. — Rang, مقام *maqām*. — Majesté, وقار *viqār*, وقارة *viqāret*, a.

Digression, s. f., اصل مرامی اولمیان كلام *acyl merāmi olmaïān kelām*, a.-t.; استطراد *istithrād*, pl. a. استطرادات *istithrādāt*; تبایین *tebāïun*, a.; صاپمقلق *sāpmaqlyq*. — Longue —, استطراد طویل *istithrādi thavīl*.

Digue, s. f., بند *bend*, صو بندی *sou bendi*, t.; سد *sedd*, a.; ارغ *ārgh*. — Au fig., obstacle, سد ممانعت *seddi mumāne'at*, a.-t.

Dilacération, s. f., یرتمه *ïrtma*, t.; شق *chaqq*, a

Dilacérer, v. a., یرتمق *ïyrtmaq*, چاك ـ شق ا *tchak, chaqq it*, a.-p.-t.; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*. — Dilacéré, e, پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmich*.

Dilapidateur, s. m., عبث یره مالی خرج ایدیجی *'abes ïerè māli khardj ididji*, t.; مسرف *mousrif*, مضیاع *myzïa'*, a.

Dilapidation, s. f., عبث یره مال خرجی *'abes ïerè māl khardji*, a.-t.; اسراف *isrāf*. — des deniers publics, اتلاف اموال میریّه *itlāfi emvāli mirïïè*.

Dilapider, v. a., اتلاف ـ اسراف اموال ا *itlāf, isrāfi emvāl it*, عبث یره مال خرج ا *'abes ïerè māl khardj it*, a.-t. — Dilapidé, e, عبث یره خرج اولنمش *'abes ïerè khardj olounmich*, مصروف *masrouf*.

Dilatabilité, s. f., یایلمه خاصیتی *ïāïlma khāscïieti*, t.-a.; خاصهٔ انبساطیه *khāscëï imbiçathiïè*.

Dilatable, adj. com., یایلور *ïāï-*

lur, يايلمغه قابليتلو *ïāïlmagha qābilïetlu*, a.-t.; قابل الانبساط *qābil ul-imbiçāth*, a.

Dilatation, s. f., action de se dilater, يايلمه *ïāïlma*, يايلمقلق *ïāïlmaqlyq*, تبسّط *tebessuth*, انبساط *imbiçāth*. — Extension, يايلمه *ïāïlma*. Voy. Relachement.

Dilater, v. a., يايمق *ïāïmaq*, اچوب يايمق *âtchup ïāïmaq*, t. — Élargir, بوللتمق *bollatmaq*, اچمق *âtchmaq*, t.; تبسيط ا *tebsïth it*. — le cœur, au fig., voy. Réjouir, Épanouir. — Se Dilater, v. réfl., اچلمق يايلمق *ïāïlmaq*, *âtchilmaq*, t.; منبسط او *munbecyth ol*.

Dilatoire, adj. com., تاخيرجى *teekhyrdjy*, a.-t.; گيجكدريجى *guidjikturïdji*, t.; موجب الامهال *moudjib ul-imhāl*, مهلتى متضمّن *muhleti mutezammin*, a.-t.

Dilayer, v. a. (vieux mot), on dit mieux Différer.

Dilection, s. f., t. de spiritualité. Voy. Charité, Amour.

Dilemme, s. m., argument qui contient deux propositions contraires, مسئلتين متخالفتينى متضمّن برهان *mecelèteïni mutekhālifeteïni mutezammin burhān*, a.-t.

Diligemment, adv., promptement, چابك *tchāpouk*, تيز *tïz*, سريعاً *seri'an*, سرعتله *sur'atlè*. — Fort diligemment, غايت عجله ايله *ghāïet 'adjelè ile*. — Avec soin, اقدام ايله *iqtām ilè*, تقيّد اوزره *teqaïiud uzrè*, a.-t.

Diligence, s. f., promptitude, تيزلك *tïzlik*, چابكلك *tchāpouklik*, p.-t.; عجله *'adjelè*. — Faire —, چابكلك ا *tchāpouklik it*, سرعت *sur'at*. — Soin, recherche, چالشمه *tchālichma*, اقدام *iqdām*, اهتمام *ihtimām*. — Poursuite en affaires, طلب *thaleb*. — Voiture publique, يولجيلره مخصوص عربه *ïoldjulerè makhsous 'araba*, منزل عربه سى *menzil 'arabacy*.

Diligent, e, adj., prompt, چابك *tchāpouk*, p.-t.; تيز *tïz*, سريع *seri'*, عجيل *'adjïl*, a. — Soigneux, laborieux, چالشقان *tchālichqān*, مقيّد *mouqaïied*, a.

Diligenter, v. a., چابكلك ا *tchāpouklik it*, ايوه مك *ivèmek*, عجله ـ تعجيل ا *'adjelè*, *ta'djïl it*, a.-t. — Se Diligenter, v. réfl., چابك او *tchāpouk ol*.

Diluvien, ne, adj., طوفانه دائر *thoufānè dāïr*, a.-t.; طوفانى *thoufānïi*, a.

Dimanche, s. m., بازار كونى *bāzār guni*, p.-t.; يوم احد *ïevmi ahad*, a.

Dîme, s. f., imposée sur les terres et leurs productions, اونده لق *ondèlyq*, t.; عشر *'aeuchr*, pl. a. اعشار *a'chār*. — aumônière, زكاة *zekiāt*.

Dimension, s. f., بيوكلك *buïuklik*, t.; مساحة *meçāhat*, بعد *bu'd*, pl. ابعاد *eb'ād*. — Prendre ses dimensions, مقياس عقل ايله تقديرا *miqyāci 'aql ilè taqtïr it*, عقل ايله مساحه ا *'aql ilè meçāha it*.

Dîmer, v. n., عشری دیوشرمك *'euchri divchirmek*, a.-t.; عشر آلمق *'euchr âlmaq*, اوندلق صالمق *ondèlyq sālmaq*. — Dîmé, e, اوندلقلو *ondèlyqlu*, معشّر *mou'achchar*.

Dîmeur, s. m., اوندلقجی *ondèlyqdji*, t.; عشّار *'achchār*, a.

Diminuer, v. a., rendre moindre, اکسلتمك *eksiltmek*, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تقلیل ـ تنقیص ا *taqlīl, tenqys it.*—v. n., devenir moindre, اکسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*, نقصان بولمق *noqsān boulmaq*, تنزّل ا *tenezzul it*, a.-t.

Diminutif, s. m., nom, اسم تصغیر *ismi tasghyr*, a.

Diminution, s. f., amoindrissement, اکسکلك *eksiklik*, اکسلمه *eksilmè*, t.; نقصان *noqsān*, تقلیل *taqlīl*.— Rabais, اینمه *inmè*, ایندرمه *indurmè*, تنزیل *tenzīl*, تنزّل *tenezzul*. — de prix, بهانك اینمه‌سی *behānuñ inmèci*. — Faire diminution, تنزیل ا *tenzīl it*.

Dinatoire, adj. com., qui tient lieu du dîner, اویلین یمکنه بدل *euïleïen ïemeïnè bedel*, t.

Dinde, s. f., poule d'Inde, هند طاوغی *hind thavoughy*, t.

Dindon, s. m., ارکك هند طاوغی *erkek hind thāvoughy*, t.

Dindonneau, s. m., هند طاوغی پلازی *hindi thāvoughy palāzi*, t.

Diné, Diner, s. m., repas vers le milieu de la journée, ـ اویلین اویله یمکی *euïleïen, euïlè ïemègui*, قوشلق یمکی *qouchlouq ïemègui*, اویله طعامی *euïlè thā'mi*, t.

Dinée, s. f., یمکلك *ïemeklik*, یولجیلرك اویله یمکی *ïoldjouleruñ euïlè ïemegui*. — Le lieu où l'on dîne en route, یمکلك یری *ïemeklik ïeri*, t.

Diner, v. a., prendre le repas de l'après-midi, اویله ـ قوشلمق طعامنی یمك *euïlè, qouchlouq tha'āminì ïemek*, اویله یمکنی یمك *euïlè ïemeguini ïemek*, t.

Diocésain, e, adj., پسقپوس حکومتنه تابع *piscopos hukioumetinè tāby'*, a.-t.

Diocèse, s. m., پسقپوس حکومتی ـ قلمروی *piscopos hukioumeti, qalemrevi*, پر پسقپوسك تحت حکومتنده اولان ناحیه *bir piscopoçuñ tahti hukioumetindè olān nāhïè*, a.-t.

Diphtongue, s. f., ایکی حرفلرك اجتماعندن حاصل اولان صوت *iki harfleruñ idjtimā'ynden hacyl olān savt*, a.-t.

Diplomate, s. m., علم معاملات دوله آشنا *'ylmi mou'āmelāti duvelè āchinā*, a.-p.

Diplomatie, s. f., دول بینندہ مرعی اولان مناسبات ومعاملاتك علم ومعرفتی *duvel beïninde mer'y olān munācebāt umou'āmelatuñ 'ylmu m'arifeti*, a.

Diplomatique, s. f., partie de la politique qui traite du droit des gens, بحث عن حقوق الملل *bahs 'an houqouq el-milel*, a. — Le corps —, دول اجنبیه ایلچیلری *duveli edjnèbïè iltchilèri*, سفرا طاقمی *suferā thāqymi*, a.-t.

Diplomatique, adj., حقوق ملل

بحثنه دائر *houqouqi milel bahsinè dāïr.*

Diplôme, s. m., برات *berāt*, pl. بروات *berevāt*, a.; يرليغ - يرلـغ *ïerlygh*, p.

Dire, v. a., ديمك *dimek, demek*, سويلمك *seuïlemek*, ايتمك *eïtmek*, ديويرمك *dïuvirmek*. — du bien de quelqu'un, بر كمسنه نك ايولكنى سويلمك *bir kimesnènuñ eïuliguini seuïlemek*, حقّنه خيـر سويلمك *haqqynè khaïr seuïlemek*. — son avis, رايّنى سويلمك *reeïni seuïlemek*. — la vérité, طوغـرو سويلمك *dhoghrou seuïlemek*. — Qu'est-ce que cela veut dire, signifie, بونه ديمكـدر *bou nè demektur*. — Cela ne dit rien, بونك هيـچ بر معناسى يوقـدر *bounuñ hitch bir m'anāci ïoqtur*. — Il n'y a rien à dire, سوز يوق *seuz ïoq*. — Se dire, دينمك *dinmek*, دنلمك *dinilmek*, سويلنمك *seuïlenmek*. — On dit, دينـور *dinur*, سويلنـور *seuïlenur*, ديورلر *deïeurlar*, منقولدر *menqouldur*. — Vouloir dire, signifier, témoigner par les actions, les regards, لسان حال شهادت ا *chehādet it*, ايله سويلمك *liçāni hāl ilè seuïlemek*. — Le cœur me le dit, قلبـم شهادت ايدر *qālbum chehādet ider*. — C'est-à-dire, يعـنـى *ïa'ni*. — Trouver à redire, ديـيه جك سـوز معنا بولمق *deïèdjek seuz boulmaq*, بولمق *ma'nā boulmaq*.

Dire (Le), s. m., ديمه *dïmè*, سويلمه *seuïlèmè*, t.; قول *qavl*, a. — En terme de palais, تقرير *taqrïr*.

Direct, e, adj., droit, طوغـرو *dhoghrou*, t.; مستقيم *moustaqym*, a. — Sans intermédiaire, بلا واسطـه *bilā vācytha*.

Directement, adv., en droiture, طوغرو *dhoghrou*. — Entièrement, بالكلّيه *bil-kullïiè*. — Directement opposé, ضدّ كامل *ziddi kiāmil*.

Directeur, trice, qui conduit, règle, مدبّر *mudebbir*, هادى *hādi*, ناظر *nāzir*. — de conscience, مرشد *murchid*, a.; رهنما *rehnumā*, p.

Direction, s. f., manière de conduire, d'administrer, اداره *idārè*. — Manière de se conduire, مسلك *meslek*. — Emploi de directeur, ناظرلق *nāzirlyq*, نظارت *nazāret*. — Voie, يول *ïol*, مسلك *meslek*. سمت *semt*. — Il suit une bonne direction, ايو يـولده در *eïu ïolda dur*. — Il ne sait quelle direction suivre, نه سمته كيده جكنى بيلمز *nè semtè guidèdjeguini bilmez*. — Dans cette direction, بو يولده *bou ïolda*, بو مسلكده *bou meslektè*. — Tendance vers, توجّه فكر و نيّـت *tzveddjuhi fikru nïiet*. — Direction dans la voie du salut, هدايت *hidāïet*.

Diriger, v. a., conduire, régler, دوزمك *duzmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; اداره ا *idārè it*, a.-t. — Montrer le chemin, يول كوسترمك *ïol gueustermek*. — Vers un point, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, چويرمك *tchevïrmek*, دوندرمك *deundurmek*. — Dans la voie du salut, هدايت ا *hidāïet it*. — Se diriger, بر طرفـه

كيتمك *bir tharafa guitmek*, عزيمت ا *'azīmet it*, توجّه ا *teveddjuh it*. — ses pas, يوريشي بر طرفه طوغريتمق *ïuruchi bir tharafa dhoghroutmaq*.

Dirimant, adj. m., نكاحي بوزان *nikiāhi bozān māny'*, a.-t.

Disant (Soi-), adj. m., se prétendant, ادّعا ايدن *iddy'ā iden*, a.-t. — Qui se dit, قول خودنجه *qavli khodindjè*. — Un tel, soi-disant héritier, قول خودنجه وارث اولان فلان *qavli khodindjè vāris olān felān*.

Discale; s. m., اكسكلمه *eksiklemè*, t.; نقص *naqs*, a.

Discernement, s. m., تمييز *temïiz*, قوّت مميّزه *qouvveti mumeïizè*.

Discerner, v. a., سچمك *setchmek*, سزمك *sezmek*, t.; تشخيص ا *techkhīs it*, t.; فرق-تمييز ا *farq, temïiz it*. — le vrai du faux, صدق وكذبى فرق ا *sidqu kezbi farq it*, a.-t.

Disciple, s. m., شاكرد *chāïerd*, t.; تلميذ *telmiz*, pl. a. تلامذة *telāmizet*, مريد *murīd*, a.

Disciplinable, adj. com., تعليمه قابل التعلّم *ta'līmè guelur*, a.-t.; قابل *qābil ut-te'allum*, a. — C'est un homme —, قابل تعلّم اولهجق آدمدر *qābili te'allum oladjaq ādemdur*.

Discipline, s. f., éducation, instruction, اوكرنمه *eugrenmè*, تربيه *terbïè*, تعليم *ta'līm*. — Réglement, ordre, يول *ïol*, اركان *erkiān*, نظام *nizām*, pl. نظامات *nizāmāt*. — Châtiment, تأديب *teedīb*. — militaire, عسكرك ضبط وربطى *'askeruñ zabth urabthy*. — Réglement sur la —, ضوابط ونظامات عسكريّه *zavābith u nizāmāti 'askerïiè*. — Fouet, قامچى *qāmtchy*.

Discipliné, e, adj., اوكرنمش *eugrenmich*, t.; تربيه اولنمش *terbiè olounmich*, رابطه‌يه قونمش *rabouthaïè qonmich*, a.-t. — Soldat —, تعليملو عسكر *ta'līmlu 'asker*. — Troupe disciplinée, متعلّم عسكر *mute'allim 'asker*, au plur. عساكر منتظمه *'açākiri muntazamè*.

Discipliner, v. a., instruire, اوكرتمك *eugretmek*, تعليم ا *ta'līm it*. — تعليم ايتدرمك *ta'līm itturmek*. — Régler, نظام ويرمك *nizām vïrmek*. — une maison, برخانه‌يى تحت ضابطه‌يه قومق - وضع ا *bir khānèï tahti zābithaïè qomaq, vaz' it*. — Se discipliner, اوكرنمك متعلّم او *eugrenmek, mute'allim ol*.

Discontinuation, s. f., كسلمه *kecilmè*, t.; فاصله وتيره *vetïrè, fāslè*, انقطاع *inqythā'*. — Sans —, فاصله ويرمكسزين *fāslè vïrmeksizīn*, بلا انقطاع *bilā inqythā'*.

Discontinuer, v. a., interrompre, كسمك *kesmek*, اراسنى كسمك *arācini kesmek*, فاصله ويرمك *fāslè vïrmek*, مداومت ايتمك *mudāvemet itmemek*. — v. n., cesser, كسلمك *kecilmek*. — La pluie a discontinué, ياغمور يغمورك كسلدى *ïāghmour kecildy*, اراسنى كسلدى *ïaghmouruñ arācini kecildy*.

Disconvenance, s. f., اويغونسزلق

ouïghounsyzlyq, t.; عدم موافقت *'ademi muvāfaqat*, a. — d'âge, سنك عدم موافقتی *sinnuñ 'ademi muvāfaqati*.

Disconvenir, v. n., اويمامق *ouïmāmaq*, t.; انكار ا *inkiār it*, موافقتدن اجتناب ا *muvāfaqatten idjtināb it*, a.-t.

Discord, adj. Voy. Discordant.

Discordance, s. f., qualité de ce qui est discordant, بری بربنه *biri birinè īāqychmāma*, t.; آهنكسزلك *āhenksyzlyk*, p.-t.; عدم تناسب *'ademi tenācyb*. — des sons, des couleurs, اصوات و الوانك عدم تناسبی *esvāt u elvānuñ 'ademi tenāçubi*. — Au fig., désaccord des esprits, des caractères, اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, اختلاف *ykhtilāf*.

Discordant, e, adj., en parlant de la voix ou d'un instrument, اويغونسز *ouïghounsyz*, t.; آهنكسز *āhenksiz*, p.-t. — Au fig., incompatible, غير ممتزج *ghaïri mumtezidj*, a.

Discorde, s. f., بوزوشقاق *bozouchouqlyq*, t.; اتفاقسزلك *ittifāqsizlyq*, a.-t.; شقاق *chiqāq*, مباينة *mubāïenet*, اختلاف *ykhtilāf*. — Pomme de discorde, وسيلهٔ شقاق *vecīlèï chiqāq*. — Semer la —, القای شقاق و مباينت ا *ilqāï chiqāq u mubāïenet it*.

Discorder, v. n., اويمامق *ouïmāmaq*, t.; بی آهنك او *bi āhenk ol*, a.-t.; پرده‌سی اويغونسز او *perdeci ouïghounsyz ol*, دوزنسز او *duzensyz ol*, دوزنی اولمامق *duzeni olmāmaq*.

Discoureur, s. m., grand parleur, چوق سويليجی *tchoq seuïleïdji*, فرفره *farfarè*, t.; قوّال *qavvāl*, a. — Qui parle agréablement, mais sans solidité, سوزابدسی *seuz ebèci*.

Discourir, v. a., سويلشمك *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it*, مكالمه ـ مذاكره ا *mukiālemè, muzākerè it*, بحث ا *bahs it*, a.-t. — sur une affaire, بر مصلحتك اوزرينه بسط كلام ا *bir maslahatuñ uzerinè basthi kelām it*.

Discours, s. m., entretien, مكالمه *mukiālèmè*, مصاحبت *mouçāhabet*, صحبت *sohbet*. — Harangue, كلام *kelām*, خطاب *khitāb*, a. — Discours officiel, نطق رسمی *nouthqy resmi*. — oratoire, مقال *maqāl*, مقاله *maqālè*. — long, مقالهٔ طويله *maqālèï thavīlè*. — éloquent, مقالهٔ فصيحه *maqāleï facyha*.

Discourtois, adj., بی ادبانه *bi edèbānè*, a.-p.; ادبسز *edebsyz*, a.-t.

Discrédit, s. m., اعتبارسزلك *'ytibārsyzlik*, a.-t.; انحطاط قدر و اعتبار *inhithāthy qadr u 'ytibār*, a.

Discrédité, e, adj., دوشمش اعتباردن دوشمش *duchmuch 'ytibārden duchmuch*, اعتبارسز *ytibārsyz*, t.

Discréditer, v. a., اعتباردن دوشورمك *'ytibārden duchurmek*, اعتبارينی بوزمق *'ytibārini bozmaq*, a.-t.

Discret, ète, adj., modeste, prudent, اوصلو *ouslou*, t.; ملاحظه‌لو *mulāhazalu*, a.-t. — Judicieux, عاقل *'āqyl*. — Modéré, retenu, محترز *mouhteriz*, حازم *hāzim*, انصافلو *insāflu*, a.-t. — Qui sait garder un secret, سرّ صقلار *sirr saqlār*, دیلنی طوتار *dílini thoutār*, t.; کتوم السرّ *kutoumus-sir*. — Sûr, fidèle, امین *emín*.

Discrètement, adv., انصاف ایله *insāf ilè*, a.-t.; احترازایله *yhtyrāz ilè*, a.-t.

Discrétion, s. f., conduite discrète, circonspection, اوصلولق *ouslulyq*, ملاحظه‌لولق *mulāhazalulyq*. — Agir avec —, حزم واحتیاط ایله حرکت ا *hazmu yhtyāth ilè hareket it*. — Modération, انصاف *insāf*, a. — A discrétion, sans autre règle que sa volonté, کندو کیفنجه *guendu keïfindjè*, کیف ما یرید *keïfè mā ïurid*. — Se rendre à —, بلا قول وشروط استیمان ا *bilā qavl u chourouth istímān it*. — S'en remettre à la discrétion de quelqu'un, برکمسنه‌نک رأی واراده‌سنه تسلیم زمام اختیارا *bir kimesnènuñ reeï u irādècínè teslími zimāmi ykhtiār it*.

Disculpation, s. f., action de disculper, صوچدن پاکه چیقارمه *soutchten pāka tchyqārma*, t.; تبریهٔ تهمت *tebrïeï teuhmet*, a. — Action de se disculper, تهمتدن پاکه چیقمه *teuhmetten pāka tchyqma*.

Disculper, v. a., صوچدن پاکه چیقارمق *soutchden pāka tchyqārmaq*, t.; تهمتدن تبریه ا *teuhmetten tebrïè it*, a.-t. — Se Disculper, v. réfl., صوچسیزلغنی کوسترمک *soutchsizlighini gueustermek*, تهمتدن پاکه چیقمق *teuhmetten pāka tchyqmaq*, تهمتدن تبرّی ا *teuhmetten teberri it*, تبریهٔ ذمّت ا *tebrïeï zimmet it*. — Disculpé, e, قباحتدن پاکه چیقمش *qabāhatten pāka tchyqmich*.

Discursif, ive, adj., qui dissipe les humeurs, خلطی طاغدیجی *khalathy dhāghydidji*, t. — Remède —, دوای مصرف الاخلاط *devāï musrif ul-akhlāth*. — Faculté discursive, قوّت ناتجه *qouveti nātidjè*, a.-t.

Discussion, subst. f., examen, آراشدرمه *árachturma*, t.; مباحثه *mubāhacè*, pl. مباحثات *mubāhacāt*. — Recherche et vente en justice des biens d'un débiteur, مال آراشدرمه *māl árāchturma*, تفتیش المال *teftích ul-māl*. — Dispute, چکش *tchekich*, t.; مناظرة *munāzaret*, مجادله *mudjādelè*, a.

Discuter, v. a., examiner avec soin, آراشدرمق *árāchturmaq*, t.; دقتله تفتیش ا *diqqatlè teftích it*, تفتیش ـ تفحّص ا *teftích, tefahhous it*, تنقیر ـ استبحاث ا *tenqyr, istihbās it*, a.-t. — Débattre, contester, مباحثه ا *mubāhacè it*.

Disert, e, adj., خوش صحبت *khoch sohbet*, p.-a.; منطیق *mynthyq*, a.

Disertement, adv., صحبت خوشلغیله *sohbet khochlyghylè*,

حسن ناطقه ایله *husni nāthyqa ilè*, a.-t.

Disette, s. f., قطلق ـ قتلـق *qythlyq*, يوقلق *ïoqlyq*, t.; قحـط *qaht*, قلّت *qyllet*. — de toutes choses, كافّهٔ اشیانـك قحـط وقلّتـی *kiāffèï echiānuñ qahtu qylletï*.

Diseur, euse, s., celui qui dit, سویلیجی *seüïleïdji*, t.; قایل *qāïl*, a. — de bons mots, لطیـفجی *lathifedji*, مضمونـكوی *mazmoungouï*. — de nouvelles, ناقل اخبار *nāqili akhbār*. — de bonne aventure, فالجی *fāldji*. — de riens, هرزه كو *herzè guiou*.

Disgrace, s. f., perte des bonnes grâces, نـظردن دوشمه ـ سقوط *nazarden duchmè, souqouth*, a.-t.; معضوبیـت *maghzoubïiet*, a. — Infortune, بلا *belā*, قضـا *qazā*. — Mauvaise grâce, لطافتسزلـك *lethāfetsizlik*, چركینلـك *tchirkinlik*, حسنسزلق *huçunsizlik*, نازیبایـی *nāzibāïi*. — Tomber en disgrâce, نظر التفاتدن ساقط او *nazari iltifātten sāqyth ol*.

Disgracié, e, adj., laid, difforme, voyez ces mots. — Tombé dans la disgrâce, نظردن دوشمش *nazarden duchmuch*, a.-t.

Disgracier, v. a., نـظـردن دوشرمك ـ اسقاط ا *nazarden duchurmek, isqāth it*.

Disgracieusement, adverb., لطافتسزلكله *lethāfetsizliglè*, بدلك وجه ایله *bedlik ilè*, t.; نامرضی اوزره *vedjhi nāmerzi uzrè*, a.-t.

Disgracieux, se, adj., لطافتسز *lethāfetsiz*, a.-t.; نامرضی *nāmerzi*, a. — Un homme —, طاتسز بر آدم *thātsyz bir âdem*.

Disjoindre, v. a., ایرمـق *aïrmaq*, t.; جدا ا *djudā it*, a.-t. — Se Disjoindre, v. pr., ایرلمـق *aïrilmaq*.

Disjoint, e, adj., آیرلمش *āïrylmich*, ایرو *āïru*, t.; منفصل *munfacyl*, a.

Disjonctif, ive, adj., انـفصالی *infiçālii*, a.

Disjonction, s. f., ایرولق *aïryliq*, ایرلمه *aïrylma*, t.; انـفصال *infiçāl*, a.

Dislocation, s. f., déboîtement d'un os, كمك اك یرندن آیرلمسی *guemiguñ añ ïerinden āïrylmacy*, بورقلمه *bourqoulma*, خلع العظـم *khal' ul-'azm*, a. — d'une armée, عسكرك یرلو یرندن آیرلمه سـی ـ تـفریقـی *'askeruñ ïerlu ïerinden āïrilmaci, tefrîqy*.

Disloqué, e, adj., déboîté, یرندن چیقارلمش ـ ایرلمش *ïerinden tchyqārylmich, aïrilmich*, t.

Disloquer, v. a., déboîter, یرندن چیقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, برقمـق *bourqmaq*, برتمك *bertmek, burtmek*. — On lui a disloqué le bras, قولن بورقدیلـر *qolyn bourqtiler*. — Se Disloquer, v. réfl., اك یرندن آیرلمق ـ چیقمق *añ ïerinden āïrilmaq, tchyqmaq*, برتنمك *bertinmek*, برتلمك *bertilmek*, t.

Disparaître, v. n., cesser de paraître, بلورسز او *beleursyz ol*, t.; غایب ـ نابدید ـ مضمحل او *ghāïb*,

nābedīd, mouzmahil ol, a.-p.-t. — Se cacher, كزلنمك *guizlenmek,* غيب ايلمك *ghaïb eïlemek.* — Être effacé, محو اول *mahv ol,* a.-t.

DISPARATE, s. m., défaut de rapport, اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq,* بری برینه اویغونسزلق *biri birinè ouïghounsyzlyq,* t.; عدم مناسبة *'ademi munācebet,* a.

DISPARATE, adj. com., بری برینه اویغونسز *biri birinè ouïghounsyz,* t.; متغاير *mouteghāïr,* a.

DISPARITÉ, s. f., اویغونسزلق *ouïghounsyzlyq,* t.; برابرسزلک *berābersyzlik.* Voy. DIFFÉRENCE.

DISPARITION, s. f., غايب-نابديد *ghāïb, nābedīd olmaqliq,* p.-t.; غيبت اضمحلال *ghaïbet, izmihlāl,* a.

DISPENDIEUX, EUSE, adj., چوق مصرفلو *tchoq masraflu,* a.-t.; كثير المصارف *kecír ul-meçārif.* — C'est une chose très-dispendieuse, چوق مصرفه محتاج برشيدر *tchoq masrafè mouhtādj bir cheïdur.*

DISPENSAIRE, s. m., traité de la préparation des remèdes, علاج ترکیبی کتابی *'ylādj terkībi kitābi.* — Lieu où l'on distribue des médicamens aux pauvres, فقرالره علاج ویرلدجك یر *fouqarālèrè 'ylādj virilèdjek ïer,* a.-p.

DISPENSATEUR, TRICE, s., qui distribue, donne, اولشتريجی *ulechturidji,* پای ایدیجی *pāï ididji,* ویریجی *vïridji,* t.; مقسّم *mouqassim,* a.

DISPENSATION, s. f., distribution, پای ایتمه اولشترش *ulechturich, pāï itmè,* t.; توزیع *tevzy',* تقسيم *taqsīm,* a.

DISPENSE, s. f., exemption de la règle, معافلق *mou'āflyq,* a.-t.; معافيّت *mou'āfïet,* a. — En t. de religion, permission, اذن *izin,* رخصت شرعيّه *roukhsati cher'iïè.*

DISPENSÉ, E, adj., معاف اولمش *mou'āf olmich,* معاف *mou'āf,* a.

DISPENSER, v. a., exempter, معاف ا *mou'āf it,* عفو ا *'afv it,* a.-t. — d'aller à la guerre, سفره كيتمكدن عفو ا *sefèrè guitmekten 'afv it.* — Se Dispenser, v. réfl., واز كچمك *vāz guetchmek,* t. — de faire une chose, بر شيئ ايشلمكدن استعفا ا- فراغت ا *bir cheïi ichlemekten isti'fā it, ferāghat it.* — Dispenser, départir, distribuer, پای ا *pāï it,* توزيع ا *tevzy' it.*

DISPERSÉ, E, adj., طاغلمش *dhāghilmich,* t.; پريشان *perichān,* p.; متفرّق *muteferriq,* a.

DISPERSER, v. a., répandre çà et là, اوتديه برويه صاچمق *euteïè beruïè sātchmaq,* t.; نشر ا *nechr it,* a.-t. — Dissiper, mettre en désordre, داغتمق *dāghitmaq,* پريشان ا *pèrichān it,* پراكنده ا *perākendè it.* — Placer, envoyer en divers lieux, آيرمق *āïrmaq,* تفريق ا *tefriq it.* — Se Disperser, v. réfl., داغلمق *dāghilmaq,* پريشان او *pèrichān ol,* a.-p.-t.

DISPERSION, s. f., طاغقلق *dhāghyqliq,* طاغلمه *dhāghylma,* پريشانلق *dhāghynyqlyq,*

perichānliq, p.; تفرّق *teferruq*, a.

Disponible, adj., الك اولان *eldè olān*, قوللانيله بيله جك *qoullānila bilediǰek*, t.; حاضر *hāzyr*, ممكن لاستعمال *mumkin ul-istimāl*, a.

Dispos, adj., دنج *dindj*, چست تندرست *ten durust*, و چالاك *tchust u tchālāk*, p.

Disposé, e, adj., mis en ordre, دوزلمش *duzulmich*, ديزلمش *dizilmich*, t.; منتظم *mountazem*. — Préparé à..., حاضر *hāzyr*, a.; حاضرلنمش *hāzyrlanmich*, مهيّا *muheïiā*. — Qui a des dispositions à telle chose, مستعدّ *mousta'ydd*. — Il est bien disposé, bien intentionné pour un tel, فلانه حسن توجّهی وار *felānè husni teveddjuhi vār*. — Il est mal disposé, فلانه توجّهی يوقدر *felānè teveddjuhi ïoqtur*.

Disposer, v. a., arranger, دوزمك *duzmek*, ديزمك *dizmek*, يرلشترمك *ïerlechturmek*, نظامه قومق *nizāmè qomaq*, تنظيم ـ ترتيب ا *tanzīm*, *tertīb it*, a. — Préparer, حاضرلمق *hāzirlamaq*, حاضر ـ تهيّه ا *hāzyr*, *tehīiè it*. — en faveur, كوكلی يا پمق *gueuñulu īāpmaq*. — Posséder, تصرّف ا *teçarruf it*, مالك او *mālik ol*. — Donner, aliéner, ويرمك *vīrmek*, افراز ا *ifrāz it*. — Disposer à son gré, اجرای مرام ا *idjrāï merām it*. — Se disposer à....., حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*. — Faire ses préparatifs, تدارك ا *tedāruk it*, تدارك كورمك *tedāruk gueurmek*, a.-t.

Dispositif, ive, adj., حاضرليجی *hāzirlaïdji*, a.-t.; متهيّی *mutehèïi*, a.

Dispositif, s. m., حكم *hukm*, a.

Disposition, s. f., arrangement, دوزن *duzen*, دوزولش *duzuluch*, t.; ترتيب *tertīb*, تنظيم *tanzīm*, نظام *nizām*. — État de la santé, مزاج *mizādj*. — Être en bonne —, حال صحّتده او *hāli syhhattè ol*. — En mauvaise —, كيفسز او *keïfsyz ol*. — Pouvoir, moyen de faire ou de disposer de, يد اقتدار *ïedi yqtidār*. — Cela n'est pas à ma —, بو المده دكل *bou elumdè deïl*. — Cela est à ma —, يد اقتدارمك در *ïedi yqtidārumdè dur*. — Aptitude, inclination, استعداد *isty'dād*. — Moyens, اهليّت *ehlïiet*. — Il a de grandes dispositions à l'étude des sciences, مطالعهٔ علوم وفنونه كلّی استعدادی واردر *mouthāle'aï 'ouloumu funounè kulli ist'ydādi vārdur*. — Sentiment où l'on est à l'égard de quelqu'un, توجّه *teveddjuh*, pl. a. توجّهات *teveddjuhāt*. — Dessein, résolution, نيّت *nïiet*. — Il était en disposition de sortir de chez lui, خانه سندن چيقمق نيّتنده ايدی *khānècinden tchyqmaq nïietindè idi*. — Être à la disposition, pour dire être dans la dépendance, حكم التنده ـ زير حكمنده او *hukm altindè, zīri hukmindè ol*.

Disproportion, s. f., ايغونسزلق *ouïgounsyzlyq*, t.; اورانسزلق *orān-*

syzlyq, اندامسزلك *endāmsyzlyk*, عدم تناسب *'ademi tenāçub*, عدم مقايسه *'ademi maqāīcè*.

DISPROPORTIONNÉ, E, adjectif, اورانسز اويغونسز *ouïghounsyz orānsyz*, t.; اندازه‌سز *endāzèsiz*, عديم التناسب *'adīm ul-tenāçub*. — de corps, بى اندام *bi endām*, p.-t.

DISPROPORTIONNER, verbe actif, ياقشترمامق *ïaqychturmamaq*, اندامسز ـ اورانسز ا *endāmsiz orānsyz it*, t.

DISPUTABLE, adj. com., مباحثه اولنه‌جق *mubāhacè olounadjaq*, محلّ مجادله اولدجق *mahalli mudjādelè oladjaq*, a.-t.

DISPUTE, s. f., غوغا *ghavgha*, vulg. *qavgha*, p.; چكش *tchekich*, t.; لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *nizā'*, مجادله *mudjādelè*, مناقشه *munāqachè*. — Controverse en matière de science, مباحثه *mubāhacè*.

DISPUTER, v. n., être en querelle, غوغا ا *ghavghā it*, p.-t.; چكشمك *tchekichmek*, سوز اتشمق *seuz âtychmaq*, t.; نزاع ا *niz'ā it*. — Discuter, مباحثه ـ بحث ا *mubāhacè bahs it*, a.-t. — Prétendre, ادّعا ـ دعوا ا *iddi'ā d'avā it*. — la supériorité sur autrui, تفوّق ا *tefevvuq it*, دعواى فضل ومزيّت ا *d'avāï fazlu mezïiet it*. — le pas et la préséance, ادّعاى تقدّم وتصدّر *iddi'āï teqaddumu teçaddur it*. — Combattre, معارضه ا *mou'āriza it*. — Se Disputer entre soi, v. pro., بر برى ايله چكشمك *bir biri ilè tchekichmek*, برى برى ايله منازعه ا *biri biri ilè munāzy'a it*.

DISPUTEUR, s. m., غوغاجى *ghavghādji*, چكشيجى *tchekichídji*, نزاعجى *nizādji*, t.; لجوج *ledjoudj*, a.

DISQUE, s. m., palet, طبق *thabaq*, قيراق *qaïrāq*, t. — Globe, طوب *thop*, t.; جرم *djïrm*, pl. a. اجرام *edjrām*, كليچه *kulïtchè*, p.; — du soleil, قرص آفتاب *qourci âfitāb*. — de la lune, قرص ماه *qourci māh*, a.-p. — Grandeur d'un verre, دائره *dāïrè*.

DISQUISITION, s. f., تفتيش *teftïch*, a.

DISSECTEUR, s. m., on dit plus ordinairement Disséqueur, تشريحى ايديجى *techrïh idídji*, a.-t.

DISSECTION, s. f., تشريح *techrïh*, a.; كوده‌يى ياروب آچمه *guevdèï ïārup âtchma*, t.

DISSEMBLABLE, adj. com., بكزمز *beñzemez*, t.; غير مشابه *ghaïri muchābih*, a.

DISSEMBLANCE, s. f., بكزمزلك *beñzemezlik*, t.; تفاوت *tefāvut*, عدم مشابهة *'ademi muchābehat*, a.

DISSÉMINATION, s. f., صاچمقلق *sātchmaqlyq*, t.; نشر *nechr*, a.

DISSÉMINER, v. a., اوته برو اكمك *eutè beru ekmek*, صاچمق *sātchmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, a.-t.

DISSENSION, s. f., خرلشمه *khyrlachma*, غوغا *qavghā*, t.; اتّفاقسزلق *ittifāqsyzlyq*, a.-t.; منازعة *munāze'at*, شقاق *chiqāq*, a. — Dissen-

sions civiles, منازعات داخليه *munāzeʿāti dākhylïïè.*

Disséquer, v. a., faire une dissection, تشريح ا *techrïh it,* a.-t.; كوده يى ياروب اچمق *guevdèï ïarup atchmaq,* t. — Couper, hacher les viandes, دوغرامق *doghrāmaq,* t.

Disséqueur, s. m., تشريحى ايديجى *techrïh idïdjï,* a.-t.; كوده يى ياروب آچيجى *guevdèï ïarup âtchïdjï,* t.

Dissertateur, s. m., سويليجى *seuïlèïdjï,* مباحث *moubāhis,* a.

Disserter, v. n., مباحثه ـ *mubāhaçè, munāzarè it,* مناظره ا *bahs it,* بحث ا *sohbet it,* a.-t.

Dissertation, s. f., مباحثه *mubāhacè,* pl. a. مباحثات *mubāhaçāt.*

Dissidence, s. f., اختلاف *ykhtilāf,* مخالفة *mukhālefet,* a.

Dissident, s. m., همذهبى اولميان *hemmezhebi olmaïān,* a.-t.; مختلف *moukhtelif,* شيعى *chïʿaïi,* a.

Dissimilaire, adj. com., بكزمز *beñzemez,* بشقه صوى *bachqa soï,* t., مختلف الجنس *moukhtelif uldjins,* a.

Dissimilitude, s. f. Voy. Dissemblance.

Dissimulateur, s. m., ايكى يوزلو *iki ïuzlu,* مدارا ايديجى *mudārā idïdjï,* a.-t.; مرايى *murāïi,* a.

Dissimulation, s. f., اچمازلق *atchmāzlyq,* ايكى يوزلولك *iki ïuzlulik,* مدارا *mudārā,* كتم نيت *ketmi nïiet.*

Dissimulé, e, adj., ايكى يوزلو *iki ïuzlu,* t.; ايچ يوزينى كيزلر *itch ïuzunu guizler,* t.; مستور القلب *mestourul-qalb,* a.

Dissimuler, v. a., déguiser ce qu'on pense, اچماز قومق *atchmaz qomaq,* t.; مرامنى سويلامامك *merāmini seuïlememek,* اضمار ما فى البال ا *izmāri mā fil-bāl it,* a.-t.; مدارا ا *mudārā it.* — Cacher ses desseins, كتم نيت ا *ketmi nïiet it.* — Faire semblant de ne pas savoir, طنمامق *thynmāmaq,* بيلمزلنمك *bilmezlenmek.* — de ne pas voir, كورمزلنمك *gueurmezlenmek,* كورمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek,* t.

Dissipateur, trice, s., داغديجى *dāghidïdjï,* t.; مالنى تلف ايديجى *mālini telef idïdjï,* a.-t.; مسرف *musrif,* a.

Dissipation, s. f., action de dissiper, داغلق *dāghyqlyq,* اسراف *isrāf,* a. — des biens, تلف اموال *telefi emvāl.* — Distraction d'esprit, اكلنجه *eïglendjè,* t.; تفرج *teferrudj,* a. — Évaporation, هوايه تصاعد *havāïè dhāghylma teçāʿud,* a.

Dissiper, verbe actif, disperser, طاغتمق ـ داغتمق *dhāghytmaq,* اتمق ـ داردغان ا *atmaq, dārdaghān it.* — Jeter en l'air, يلمه *ïelè vïrmek.* — Chasser, قوغمق *qoghmaq.* — Éparpiller, پريشان ـ پراكنده ا *perïchān, perākendè it.* — Dépenser son bien, مالنى ـ ماملكنى طاغتمق ـ تلف ـ

اسراف ا *mālini, māmeleguini dāghytmaq, telef, isrāf it.* — distraire, détourner l'esprit, اكلندرمك *eïglendurmek.* — Dissiper les factions, les troubles, دفع فتنه وفساد ا *def'y fitnè vufeçād it.* — Dissiper une armée, عسكرى منهزم وتار ومارا *'askeri munhezim vè tār u mār it.* — le chagrin, دفع غم ا *def'y ghām it.* — Se dissiper, se disperser, داغلمق مضمحل او *mouzmahil ol.* — Se distraire, اكلنمك *eïglenmek*, تفرّجلنمك *teferrudjlenmek*, a.-t.

Dissipé, e, adj., طاغلمش *dhāghylmich*, تلف اولمش *telef olmych*, پريشان *perichān.* — En parlant d'un homme occupé de ses plaisirs, هوا وهوسنه تابع *havā vuhavecinè tabʿ.*

Dissolu, e, adj., دكسز *deñsyz*, ازغون *azghoun*, ضبطى اولميان *zabthy olmaïān*, لا ابالى *lā ïoubāli*, a. — dans ses mœurs, فاحش الاخلاق *fāhych ul-akhlāq.*

Dissoluble, adj. com., اريديلور *iridilur*, t.; چوزلمه‌سى - ايرلمه‌سى *tcheuzulmèci, aïrylmacy açān*, t.-p.; يحلّ *ïounhall*, قابل الحلّ *qābil ul-hall*, a.

Dissolument, adv., ضبطسزلكله *zabthsizliguilè*, دكسزلكله *deñsizliguilè*, ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, عارسزجه *'ārsyzdjè*, a.-t.

Dissolutif, ive, adj. Voy. Dissolvant.

Dissolution, s. f., séparation des parties, چوزلمه *tcheuzulmè*, ايرلمه *iridilmè*, چوركلك *tcheurukluk*, t.; انحلال *inhylāl*, انفساخ *infiçākh*, a. — d'une société, ابطال شركت *ibthāli chirket.* — du mariage, نكاحك بوزلمسى *nikiāhuñ bozoulmacy.* — Débauche, déréglement, ادبسزلك دكسزلك *deñsizlik, edebsizlik*, ضبطسزلك *zabthsyzlik*, خرابا تيلك *kharābātilik.* — Corruption des mœurs, فساد اخلاق *feçādi akhlāk*, a.

Dissolvant, e, adj. et s. m., اريديجى *erididjī*, t.; محلّل *mouhallil*, pl. محللات *mouhallilāt*, مذوّب *muzevvib*, a.

Dissonance, s. f., سسلك اوبغونسزلغى *seçuñ ouïghounsyzlyghy*, t.; بى اهنكلك *bi ahenklik*, a.-p.-t.

Dissonant, e, adj., سسى - صداسى اوبغونسز *secy, sadācy ouïghounsouz*, t.; دوزنسز *duzensyz*, بى اهنك *bi ahenk*, a.-p.

Dissoudre, v. a., pénétrer, diviser, چوزمك *tcheuzmek*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — Liquéfier, fondre, ارتمك اذابه ا *eritmek, izābè it*, تحليل ا *tahlīl it.* — Détruire, بوزمق نقض - فسخ ا *bozmaq, naqs, feskh it.* — Dissoudre un mariage, نكاحى بوزمق *nikiāhi bozmaq*, a.-t. — l'assemblée, مجلسى بوزمق - داغتمق - دفع ا *medjlici bozmaq, dāghytmaq, def'it.* — Se Dissoudre, v. pro., se fondre, اريمك *erimek*, t. — Se détruire, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se défaire, چوزلمك *tcheuzulmek*, حل اولنمق *hall olounmaq.* — Dissout, e, چوزلمش

tcheuzulmich, اريمش *erimich*, بوزلمش *bozoulmich*, منحل *munhall*.

Dissuader, v. a., تدبيرندن - رأيندن دوندرمك *tedbîrinden*, *reïinden deundurmek*, بر كمسنه نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevîrmek*, فكرينى تحويل ا *fikrini tahvîl it*, منع ا *men' it*, a.-t.

Dissuasion, s. f., رأيندن دوندرمسى *reïinden deundurmèci*, a.-t.

Dissyllabe, adj., (mot), ايكى هجألوسوز *iki hedjèlu seuz*, a.-t.

Distance, s. f., espace entre les objets et les lieux, éloignement, ارالق *arāliq*, اره ير *arā ïer*, اوزاقلق *ouzāqlyq*, t.; مسافه *meçāfè*, بعد *bu'd*. — à une grande —, مسافهٔ بعيده ده *meçāfeï ba'ïdedè*. — Espace de temps, durée, مدّت *muddet*, بينونت *beïnounet*. — Différence, فرق *farq*. — Il y a une grande distance entre eux, بينلرنده فرق كلّى واردر *beïnlerindè fārqy kulli vārdur*. — Tenir à distance, ياقلشدرمامق *ïāqlachturmamaq*.

Distant, e, adj., éloigné, اوزاق *ouzāq*, اراق *irāq*, t.; بعيد *ba'ïd*, a. — Séparé en parlant des époques, مباين *mubāïn*, بعيد *ba'ïd*.

Distendre, v. a., كرمك *guiermek*, سرمك *sermek*, قتى كرمك *qaty guiermek*, كركيلك كتورمك *kerkilik gueturmek*, t.; ايراث توتّرا *irāci tevettur it*, a.-t.

Distension, s. f., سكرك پك چكلمه سى *siñiruñ pek tchekilmèci*, سكر كركيلكى *ziñyr kerkiligui*, t.; توتّر الاعصاب *tevettur ul-'açāb*, a.

Distillateur, s. m., مقطّر *mouqatthir*, - انبيقدن كچريجى چيقاريجى *embiqten guètchurîdji*, *tchyqāridji*, t. — Marchand de liqueurs, عنبريه جى *amberièdji*.

Distillation, s. f., انبيقدن كچورمه *embyqten guetchurmè*, t.; استقطار *istiqthār*, تقطير *taqthyr*, a.

Distiller, v. a., passer à l'alambic, انبيقدن كچرمك - چكمك *embiqten guetchurmek*, *tchekmek*, t.; تقطيرا *taqthîr it*. — Retirer l'essence des plantes, des fleurs, نباتاتك وازهارك خلاصه سنى المق - چيقارمق *nebātātuñ vè ezhāruñ khoulācècini almaq*, *tchyqārmaq*, a.-t. — Distiller, v. n., découler, dégoutter, طاملمق *dhāmlamaq*, داملە داملە اقمق *dāmla dāmla aqmaq*, تقطّرا *teqatthur it*. — Répandre, verser, دوكمك *deukmek*, افراغ ا *ifrāgh it*.

Distillerie, s. f., مقطّرات كارخانه سى *mouqattharāt kiārkhānèci*, a.-t.

Distinct, e, adj., différent, séparé, باشقه *bāchqa*, آيرو *āïru*, t.; ممتاز *mumtāz*, منفصل *munfacyl*. — Ce sont des choses bien distinctes, برى برينه متشاخص ومتباين شيلردر *biri birinè mutechākhis vè mutebāïn cheïlerdur*, مميّز *mumeïiez*, منفرق *munfaryq*, a. — Clair, net, پاك *pāk*, ظاهر *zāhir*, اشكار *achikiār*, صريح *saryh*, a.

Distinctement, adv., clairement,

اچیق *atchyq*, پاکچه *pāktchè*, تمیزجه *temïzdjè*, t.; اشکاره *achikiārè*. — Parler distinctement, پاکچه سویلمك *pāktchè seüïlemek*. — Séparément, بر بر *bir bir*, باشقه باشقه *bāchqa bāchqa*.

Distinctif, ive, adj., آیریجی *āïrïdji*, t.; تفریق ایدیجی *tefrïq idïdji*, a.-t.; ممیز *mumeïiz*. — Marque distinctive, علامت ممیزه *alāmeti mumeïizè*. — Propre, مخصوص *makhsous*, a.

Distinction, s. f., séparation, آیرمه *āïrma*, t.; فصل *fasl*, تفریق *tefrïq*, تمییز *temïiz*, افراز *ifrāz*, فراز *firāz*. — Différence, فرق *farq*, تفاوت *tefāvut*, a. — Exception, استثنا *istisnā*. — Prérogative, prééminence, امتیاز *imtiāz*, a. — Homme de —, صاحب امتیاز *sāhybi imtiāz*; au plur., les personnages de —, بیوکلر *buïukler*, متعیّان *mute'aïinān*.

Distingué, e, adj., choisi, peu commun, سچلمش *setchilmich*, t.; امتیاز بولمش *imtiāz boulmich*, a.-t.; ممتاز *mumtāz*, a. — Mérite —, اهلیّت فایقه *ehlïieti fāïqa*. — Qui a du mérite, فایق *fāïq*; معرفت صاحبی *ma'arifet sāhibi*, a.-p. — Un administrateur distingué, مدبّر فایق *mudebbiri fāïq*.

Distinguer, v. a., discerner, سزمك *sezmek*, تشخیص ا *techkhis it*, تمییز ا *temïiz it*. — Marquer la différence, سچمك *setchmek*, ایرمق *aïrmaq*, t.; فرق تفریق ا *farq*, *tefrïq it*. — le bien du mal, خیر و شرّی فرق ا *khaïri u cherri farq it*. — Traiter avec distinction, اکرام اعتبار ا *ikrām*, *'ytibār it*, رعایت کوسترمك *re'āïet gueustermek*, مظهر امتیازا *mazheri imtiāz it*. Voy. Marquer. — Reconnaître, طانیمق *thānimaq*, تشخیص ا *techkhys it*. — Se distinguer du commun, امتیاز بولمق *imtiāz boulmaq*. — par son mérite, لیاقت و اهلیتی جهتیله کسب تفوّق وامتیازا *liaqāt u ehlïieti djihetilè kesbi tefevvuq u imtiāz it*.

Distique, s. m., بیت *beït*, pl. a. ابیات *ebīāt*.

Distorsion, s. f., بورقلمه *bourqoulma*, t.; التواء العضو *iltivāl-'azv*, a.

Distraction, s. f., démembrement, ایرلمه *aïrylma*, t.; افراز *ifrāz*, a. — Absence d'esprit, عقلك پریشانلغی *aqluñ perïchānlighi*, پریشانلق طالغنلق *dhālghynlyq*, پریشانلق *perïchānliq*, الهای ذهن *ilhāï zyhn*, استغراق ذهن *istighrāqy zyhn*, سهو *sehv*, a.

Distraire, v. a., séparer une partie d'un tout, ایرمق *aïrmaq*, پریشان ا چیقارمق *tchyqārmaq*, t.; پریشان ا *perïchān it*, p.-t. — Détourner de l'application, اشغال ا *ichghāl it*, اشغال ذهن ا *ichghāli zyhn it*, ذهنی طاغتمق *zyhni dhāghytmāq*, تقیّددن چویرمك ـ دوندرمك *teqaïiuddèn tchevïrmek*, *deundurmek*, a.-t. Voy. Amuser. — Se Distraire,

v. réfl., se divertir, اكلنمك *eïglenmek*.

DISTRAIT, E, adj., ايرلمش *aïrilmich*, t.; پراكندهٔ *perākendè*, p. — d'esprit, ذهنى طاغنق *zyhni dhāghynyq*, طالغين عقلى *dhālghyn 'aqly*, پريشان اولان *perìchān olān*, p.

DISTRIBUER, v. a., partager, پاى ا *pāï it*, پايلشترمق *pāïlachturmaq*, t.; اولشترمك *ulechturmek*, توزيع ا *tevzi' it*, a.-t.; تقسيم ـ افراز ا *taqsīm, ifrāz it*. — Se Distribuer, v. réfl., اولشمك *eulechmek*, پايلنمق *pāïlanmaq*, t.; منقسم او *mounqacim ol*. — Mettre en ordre, ترتيب ا *tertīb it*, نظام اوزره ترتيب ا *nizām uzrè tertīb it*. — Distribué, پاى اولمش *pāï olmuch*, پايلانمش *pāïlānmich*, منقسم *mounqacym*, مقسوم *maqsoum*.

DISTRIBUTEUR, TRICE, s., پاى ايديجى *pāï idìdji*, اولشتريجى *ulechturìdji*, t.; موزّع *muvezzi'*, مقسّم *mouqassim*, a.

DISTRIBUTIF, IVE, adj., قاسم *qācim*, a. — Justice distributive, عدالت قاسمه *'adāleti qācimè*.

DISTRIBUTION, s. f., پايلاشمه *pāïlāchma*, اولشترمه *eulechturmè*, تقسيم *taqsim*, توزيع *tevzi'*, a.; مقاسمة *mouqācemet*. — dubutin, تقسيم غنايم *taqsìmi ghanāïm*.

DISTRIBUTIVEMENT, adv., تقسيماً *taqsimen*, a.

DISTRICT, s. m., ناحية *nāhïet*, vulg. *nāhïè*, pl. نواحى *nevāhi*.

DIT, s. m., bon mot, proverbe, ديش *deïch*, سوز *seuz*, t.; مقال *meqāl*, قول *qavl*, pl. اقوال *aqvāl*. — Prononcé, سويلنمش *seuïlenmich*, دينلمش *dinilmich*. — Surnommé, ديمكله معروف *dimeguilè ma'rouf*, مسمّى *mucemmi*, *mucemma*, ملقب *moulaqqab*. — Ledit, le susdit, ذكر اولنان *zikr olounān*.

DIT, E, adj., سويلنمش *seuïlenmich*, مقول *meqoul*. — Mentionné, ذكر اولنان *zikr olounān*. Voy. SURNOMMER.

DIURÉTIQUE, adj. com., سدك اقديجى *sidik aqydìdji*, t.; مبول *mubvil*. — Aliment ou remède qui fait uriner, مبولة *mebvelet*, a.

DIURNE, adj. com., كونلو *gunlu*, بر كونلك *bir gunluk*, t.; يومى *ïevmi*, a. — Le mouvement, حركت يوميّه *hareketi ïevmiïè*.

DIVAGUER, v. n., صـــددن چيقمق *sadedden tchyqmaq*, a.-t.

DIVAN, s. m., conseil-d'état du Grand-Seigneur, haute cour de justice, ديوان *divān*, pl. a. دواوين *devāvīn*. — Divan extraordinaire pour le paiement des troupes ou la réception d'un ministre étranger, غلبه ديوانى *ghalebè divāni*, vulg. *ghalaba divāni*. — Canapé, صفه *sofa*.

DIVANI, s. m., écriture employée chez les Turcs et les Arabes par les personnes d'un rang distingué, et dans la chancellerie d'état, ديوانى *divāni*, ou خط ديوانى *khatthy divāni*, a.

DIVERGENCE, s. f., برى برندن ايرلمه *biri birinden aïrilma*, t.; تباين *tebāïn*, انفراق *infirāq*, a.

DIVERGENT, E, adj., برى برندن ايرلان *biri birinden aïrilān*, t.;

متباين *mutebāïn*, متباعد *mutebā'yd*, a.

Divers, e, adj., différent, varié, ايرو دورلو *āïru bāchqa*, باشقه دورلو *turlu turlu*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Les diverses nations, ملل مختلفه *mileli moukhtelifè*. — Plusieurs, برقاچ *bir qātch*, نيجه *nidjè*, t.; بعض *b'az*, a. — Diverses fois, برقاچ كرّه *bir qātch kerrè*. — En divers endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*.

Diversement, adv., دورلو دورلو كونه كونه *turlu turlu guiounè guiounè*, t.; اختلاف اوزره *ykhtilāf uzrè*, مختلفا *moukhtelifen*. — On en parle diversement, على وجه الاختلاف ذكر اولنور *'ala vedjhi ulykhtilāf zikr olounour*.

Diversifier, v. a., دورلو دورلو ايت *turlu turlu it*, t.; تنويع ـ تفنين ا *tenvi', tefnïn it*, متنوع وكوناكون قلمق *mutenevvy' vè guiounaguioun qylmaq*. — Diversifié, e, دورلو دورلو ياپلمش *turlu turlu ïāpilmich*, متنوّع *mutenevvy'*.

Diversion, s. f., action de détourner, صاپتمقلق *sāpytmaqlyq*, صاپمقلق بشقه طرفه *sāpmaqlyq bachqa tharafa*, صاپتمق *sāpytmaq*, تباين *tebāïun*, a. — Action d'occuper ailleurs, اشغال ا بشقه طرفه *bachqa tharafa ichghāl it*. — Au fig., action d'occuper l'esprit, اشغال ذهن *ichghāli zehin*.

Diversité, s. f., دورلو دورلو *turlu turlu*, t.; اختلاف *ikhtilāf*, تنوّع *tenevv'y*, a. — d'opinions, رأيلرك اختلافى *reïlerun ykhtilāfi*.

Divertir, v. a., برنسنه نك تقيّدندن چيقرمق *bir nesnènuñ teqaïudinden tchiqarmaq*, صپدرمق *sapturmaq*. — Réjouir, اكلندرمك *eïglendurmek*. — Dérober, چالمق *tchālmaq*, ا استراق *istirāq it*. — Se Divertir, v. n., اكلنمك *eïglenmek*, ا تفرّج *teferrudj it*.

Divertissant, e, adj., اكلندريجى *eïglendurïdji*, t.; صفا ويرن *safā vïren*, a.-t.; مفرّح *muferrih*, موجب تفرّح *moudjibi teferruh*, a. — Gai, شيرين *cheïn*. Voy. Enjoué.

Divertissement, s. m., de deniers, آقچه نك اليقونمسى *āqtchènuñ aliqonmaci*. — Récréation, اكلنجه *eïglendjè*, t.; تفرّج صفا *safā, teferrudj*; ذوق وصفا *zevq u safā*, a.

Dividende, s. m., nombre à diviser, تقسيم اولنجق عدد *taqsim oulounadjaq aded*, a.-t.; عدد مقسوم عليه *'adedi maqsoum 'aleïh*. — Portion de bénéfice réglé, كار پايى *kiār pāïi*, سهم الرّبح *sehmurribh*.

Divin, e, adj., de Dieu, اللّهك *allahuñ*, الاهى *ilāhi*, a. — Puissance divine, قدرت الهيّه *qoudreti ilahïiè*. Voy. Admirable, Excellent.

Divination, s. f., فالجيلك *fāldjïlik*, فال *fāl*, كهانة *kehānet*, فنّ كهانت *fenni kihānet*, a.

Divinatoire, adj. com., فالجيلغه

دائر *fāldjiligha dāïr*, a.-t.; كاهنى *kiāhinïi*, a.

Divinement, adv., اللّهدن *allahten*, الله طرفندن *allah tharafindan*, الهيةً *ilahïiéten*, a.-t. — Très-bien, كوزل *guzel*, بر خوشجه *bir khochdjè*.

Diviniser, v. a., اللّهه تشبيه ا *allaha techbïh it*, اللّهلق شانني *allahlyq chānini vïrmek*, ويرمك a.-t.

Divinité, s. f., تكريلك *tāñrilik*, t.; الوهيّت *ilāhiiet*, الوهيّت *uluhïiet*, a. Voy. Dieu.

Diviser, v. a., partager, بولمك *beulmek*, اولشترمك *ulechturmek*, t.; تقسيم ـ توزيع ا *taqsïm, tevzï' it*, a.-t. — en trois, اوچه بولمك *utchè beulmek*. — Désunir, mettre la division, ايرمق *aïrmaq*, بوزشدرمق *bozouchturmaq*, ميانده شقاق كتورمك *miānèdè chiqāq guèturmek*, اره ده القاى شقاق ا *arada ilqāï chiqāq it*. — Se Diviser, v. réfl., se partager, پايلاشمق *pāïlāchmaq*, منقسم او *mounqacim ol*. — Se séparer, بر برندن آيرلمق *bir birinden āïrylmaq*. — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq*. — Divisé, e, بولنمش *beulunmich*, پايلنمش *pāïlanmich*, منقسم *mounqacim*.

Diviseur, s. m., بوليجى *beulïdjï*, t.; قاسم *qācim*, a. — Nombre par lequel on divise, عدد قاسم *'adedi qācim*.

Divisibilité, s. f., بولنمكه كلمكلك *beulunmeguiè guelmeklik*, قابليّة انقسام ـ تجزّى *qābilïieti inq'çām, tedjezzi*, a.

Divisible, adj. com., بولنمكه كلور *beulunmeguiè guelur*, تقسيم اولنه *taqsïm olouna bilèdjek*, بيلهجك t.; قابل التجزّى *qābilit-tedjezzi*, ينقسم *ïounqacim*, a.

Division, s. f., partage, بولنمه *beulunmè*, بولمكلك *beulmeklik*, توزيع *tevzï'*, تقسيم *taqsïm*, a. — Séparation, ايريلق *aïrylyq*, افتراق *iftirāq*. — Désunion, اتفاقسزلق *ittifāqsizlyq*, شقاق *chyqāq*. — Brouille, بوزوشقلق *bozouchouqlyq*. — Mettre la —, القاى شقاق ا *ilqāï chiqāq it*. — Corps d'armée, بولك *beuluk*, قول *qol*, طابور *thābor*, t.; فريق *feryq*, a. — Partie ou section de troupes, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvādj*. — Partie d'une escadre, بر بولك دونمما *bir beuluk donanmā*. — L'une des quatre règles d'arithmétique, فنّ التقسيم *fenn ul-taqsïm*.

Divorce, s. m., action de divorcer, بوشانمه *bochānma*. — Demande en divorce faite par le mari, طلاق *thalāq*. — Répudier sa femme, قرى بوشانمق *bochānmaq*, قرى بوشانمق *qary bochānmaq*, عورتنى بوشاتمق *'avretini bochātmaq*. — Divorce opéré par le consentement des conjoints, خلع *khoul'y*. — Faire divorce dans ce cas, تخالع ا *tekhālou' it*, a.-t. — Renoncement volontaire, قطع علاقه *qath'y 'alāqa*. — Faire divorce avec les plaisirs du monde,

ترک لذات دنیا ا *terki lezzāti dunīā it*, a.

Divorcer, v. a., faire divorce ensemble, بوشانمق *bochānmaq*. Voy. Divorce.

Divulgation, s. f., چاو *tchāv*, p.-t.; اشاعت افشا *ichā'at, ifchā*, شیوع *chouïou'*, a.

Divulgué, e, adj., یایلمش *ïāïlmich*, t.; نواتر اولمش *tevātur olmich*, شایع شائع *chāï'*, شیوع بولمش *chuïou boulmich*, a.-t.

Divulguer, v. a., یایمق *ïāimaq*, افشا ـ شایع ا *ifchā, chāï' it*, t.; عیان ـ اشکاره ا *aïān, achikiārè it*, a.-t. — Un secret, سرّی اشاعه ا *sirri ichā'a it*. — Se Divulguer, v. réfl., یایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chuïou' boulmaq*, شایع او *chā'y ol*, نشر واشاعه اولنمق *nechr u ichā'a olounmaq*.

Dix, s. m., اون *on*, t.; عشر *'acherè*, عشرة *'acheret*, a.; ده *deh*, p. — Dix ou douze, اون اون ایکی *on on iki*.

Dixième, adj. com., اونجی *onindji*, t.; عاشر *'āchir*, a. — La dixième partie, اونجی پای *onyndji pāï*, اونلك بر *ondè bir*, t.; عشر *'euchr*, a.

Dixièmement, adv., اونجی *onindji olaraq*, t.; عاشراً *'āchiren*, a.

Dixme, s. f. Voy. Dîme.

Dizain, s. m., شعر معشّر *chyri mou'achchar*, a.

Dizaine, s. f., اونلق *onlyq*, اون *on*, t.

Dizeau, s. m., اون اکین دمتی *on ekin demeti*, t.

Dizenier, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Dnieper ou Borystène, s. m., nom de fleuve, اوزی صوبی *ouzy souï*, t.

Dniester, s. m., nom de fleuve, طورله صوبی *thourla souïi*, t.

Docile, adj. com., propre à recevoir l'instruction, ادب وعلمه قابل *edebu 'ilmè qābil*, تعلمه قابل *te'allumè qābil*. — Doux, یواش *ïavāch*, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, ملایم *mulāïm*. — Soumis, مطیع *mouthy'*.

Docilement, adv., یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*, t.; اطاعت ایله *ythā'at ilè*, تقیّد ـ تیقظ ایله *teqaïiud, teïaqqouz ilè*, دهاست دماثت ایله *douhāceti thab' ilè*, a.-t.

Docilité, s. f., یواش خویلولق *ïavāch khouïlulyq*, t.; اطاعت *ythā'at*, دهاست *douhācet*, دماثت *demācet*, a.

Docte, adj. com. et s. m., اوقومش *oqoumich*, t.; عالم *'ālim*, pl. a. علما *'ulemā*; فاضل *fāzyl*, pl. فضلا *fouzelā*; دانشمند *dānichmend*, p. — En parlant d'un livre, معارفدن عبارت *me'ārifden 'ybāret*. — Érudit, علیم *'alím*.

Doctement, adv., عالمانه *'ālimānè*, a.-p.-t.; علم ایله *'ylm ilè*, a.-t.

Docteur, s. m., promu au plus haut degré d'une faculté, معلّم *mou'allim*, مدرّس *muderris*, pl. a. مدرّسین *muderrisīn*. — Professeur, خواجه *khodja*. — Médecin, حکیم

hekim, a. — en droit, اهل فقه *ehli fiqyh*. — Maître habile en une chose quelconque, استاد *ustād*, علّامه *'allāmet, allāmè*.

DOCTORAL, E, adj., مدرّسلكه مخصوص *muderrisliguè makhsous*, a.-t.; مدرّسی *muderrici*.

DOCTORAT, s. m., مدرّسلك *muderrislik*, مدرّسلك پایه‌سی *muderrislik pāïèci*, a.-t. — Parvenir, رتبهٔ تدریسه واصل او *rutbèï tedrīcè vācil ol*.

DOCTORERIE, s. f., مدرّسلك پایه‌سنه قبول اولنمق ایچون تقدیم اولنان مسئله *muderrislik pāïècinè qaboul olounmaq itchoun taqtīm olounān mecèlè*, t.

DOCTRINAL, E, adj., علمی *'ylmi*, تعلیمی *ta'límí*, a. — Avis —, وصیّت علمیه *vacyieti 'ylmiïè*.

DOCTRINE, s. f., savoir, érudition, بلكو *bilgu*, بیلش *bílich*, t.; علم *'ylm*, pl. علوم *'ouloum*; معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*. — Maxime, enseignement, précepte, تعلیم *ta'alím*, مذهب *mezheb*. — chrétienne, تعلیم مسیحی *ta'límí mecyhi*. — Saine —, تعلیم صحیح *ta'límí sahíh*. — Fausse —, تعلیم باطل *ta'límí bāthyl*. — La doctrine de Platon, مذهب افلاطون *mezhebi iflāthoun*.

DOCUMENT, s. m., preuve, renseignement, اثبات *ispāt*, دلیل *delíl*. — Titre, écrit, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*; حجّت *heuddjet*, pl. حجج *hudjedj*.

DODÉCAGONE, اون ایکی کوشه‌لو *on iki keuchèlu*, t.

DODINER (SE), v. réfl., avoir grand soin de sa personne, كندینی قیرمق *guendini qaïrmaq*, ناز ونعیم ایله كچنمك *nāzu ne'ym ilè guetchinmek*. — En terme d'horlogerie, avoir du mouvement, ایشلمك *ichlemek*, صاللنمق *sāllynmaq*.

DODO, terme enfantin, نني نني *neni neni*. — Faire dodo, dormir, اویومق *ouïoumaq*. — Endormir, اویوتمق *ouïoutmaq*, t.

DODU, E, adj. fam., سمیزجه *semizdjè*, ششمان *chichmān*, t.

DOGE, s. m., de Venise, وندیك دوژی *venedik doji*, *douji*, t.

DOGMATIQUE, adj. com., qui concerne les dogmes, احكام دینیه دائر *ahkiām dinïèïè dāïr*, a.-t.; اعتقادی *'ytiqādii*. — Sentencieux, حكمی *hukmii*, a.

DOGMATIQUEMENT, adv., d'une manière dogmatique, حسب الاحكام الدین *hasbul-ahkiām ed-dín*, a. — D'un ton, d'un air de maître, حكم ایدر صورتیله *hukm ider souretīlè*.

DOGMATISER, v. a., enseigner une doctrine fausse, تعلیم باطلی اوكرتمك *ta'límí bāthili eugretmek*, a.-t. — Parler par sentences, حكم ایدركبی سویلمك *hukm ider guibi seuïlèmek*.

DOGMATISEUR, s. m., تعلیم باطلی اوكردیجی *ta'límí bāthyli eugredidji*, حكم ایدركبی سویلین *hukm ider guibi seuïlèïen*, a.-t.

Dogmatiste, s. m., اقامت عقايد ايدن *iqāmeti 'aqāïd iden*, a.-t.; موجد العقايد *moudjidul-'aqāïd*, a.

Dogme, s. m., عقيدهٔ *'aqydet*, pl. عقايد *aqāïd*, a. — de la religion, عقايد دينيه *'aqāïdi dīnïiè*, احكام دين *ahkiāmi dīn*. — de la science, احكام علم *ahkiāmi'ylm*.

Dogue, s. m., صمسون ـ صامسون *samsoun*, بيوك كوپك *buïuk keupek*, t.

Doguer (Se), v. réfl., قوچلمق *qotchlāmaq*, t.

Doguin, s. m., صمسونجق *samsoundjiq*, t.

Doigt, s. m., پرمق *parmaq*, t.; اصبع *asba'*, pl. a. اصابع *açāby'*; انكشت *engucht*, p. — Le premier, le pouce, باش پرمق *bāch parmaq*. — Celui du milieu, اورته پرمق *orta parmaq*, اوزون پرمق *ouzoun parmaq*. — Le second ou l'index, شهادت پرمغی *chehādet parmaghy*. — L'annulaire, اوكسز پرمق *euksuz parmaq*. — Le petit, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, كوچك ـ كچيرك پرمق *kutchiuk, ketchirek parmaq*. — Remuer les doigts, پرمقلری اويناتمق *parmaqleri oïnātmaq*. — Les faire craquer, پرمق چاتلتمق *parmaq tchātlatmaq*. — Compter par ses doigts, پرمق ايله صايمق *parmaq ilè sāïmaq*.

Doigter, v. a., چالغو اوزرنه پارمقلری اويناتمق *tchalghou uzerinè pārmaqleri oïnātmaq*, t.

Doigtier, s. m., پرمق قلفی *parmaq qylyfi*, t.

Doit et Avoir, s. m., ايراد ومصرف *irādu masraf*, a.

Dol, s. m., حيله آل *āl*, a.-t.; *hīlè*, a.

Doléance, s. f., شكايت *chikiāïet*, a. — Au pl., représentations au roi, جانب پادشاهه عرض اولنان شكايتلر *djānibi pādichāha 'arz olounān chikiāïetlèr*.

Dolemment, adv., شكايت ايله *chikiāïet ilè*, a.-t.

Dolent, e, adj., دردلو *derdlu*, غمناك *ghamnāk*, شكايت ايدجی *chikiāïet idīdji*, a.-t.; شاكی *chāki*, a.

Doler, v. a., رنده لمك *rendèlemek*, اغاج يونمق *aghādj ïonmaq*, t.

Dolic, s. m., plante, قلقل *qalqal*, a.

Doliman, s. m., طولامه *dholāma*, t.

Doloir, s. m., رنده *rendè*, t.

Dom ou Don, s. m., titre d'honneur, اغا *aghā*, t.

Domaine, s. m., biens, fonds, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — de l'état, مال ميری *māli mīri*, بكلك مالی *beïlik māli*. — Les biens du domaine ou de l'État, بكلك ملكلر *beïlik mulkler*. — Domaines du Sultan, خاص همايون *khassi humāïoun*, خاصلر *khāsslar*. — Héritage, مال موروث *māli mevrous*. — Immeuble, عقار *'aqār*, pl. عقارات *'aqārāt*. — Au fig., rapport des objets avec un art, une science, تعلقات *te'allouqāt*. — Ceci est du domaine de la science, بو علوم وفنونك تعلقاتندندر *bou 'ouloumu funounuñ te'alluqātindendur*.

DOMANIAL, E, adj., املاك مريّه *emlāki miriïèïè merbouth*, a.-t.

DÔME, s. m., قبّه *qoubbè*, pl. a. قبب *qoubeb*, a.-t.

DOMESTICITÉ, s. f., خذمتكارلق *khizmetkiārlyq*.

DOMESTIQUE, adj., qui est de la maison, اوه منسوب *evuñ*, t.; بيتّى *beïtïi*, *evè mansoub*, a.-t.; يبانـــدن دكل *ïabānden deïl*, خانكـــى *khānègui*. — privé, انسى *unsii*, الشيش *alichmich*. — Affaires domestiques, امور بيتيّـه *oumouri beïtïiè*. — Économie domestique, خانه‌دارلق *khānèdārlyq*. — Animaux domestiques, اوحيوانانى *ev haïvānāti*. — Opposé à étranger, intérieur, داخلى *dākhylii*, ايچ *itch*. — Soucis, tracas domestiques, غوايل داخليّه *ghavāïli dākhylïiè*. — Serviteur à gages de l'un ou de l'autre sexe, خذمتكار *khizmetkiār*, a.-t.; يـانشمه *ïānachma*. — Servante, بسلمه *beslemè*. — Tous les serviteurs d'une maison, اتباع *etbā'*.

DOMESTIQUEMENT, adv., à la manière domestique, خذمتكارجه *khyzmetkiārdjè*. — Vivre —, بيله اوده *bïlè evdè guetchinmek*.

DOMICILE, s. m., دوراجق يـر *douradjaq ïer*, يورت *ïort*, يـورد *ïord*, t.; مسكن *mesken*, مكان *mekiān*, محل اقامت *mahalli iqāmet*, a. — Établir son —, اتّخاذ مسكن ا *ittikhāzi mesken it*.

DOMICILIÉ, E, adj., ساكن *sākin*, يـــورد متمكن *mutemekkin*, a.; ايـدنـمـش *ïord idinmich*, t.

DOMICILIER (SE), v. réfl., اوتورمق *otourmaq*, t.; ساكـــن اول *sākin ol*, مكان طوتمـق *mekiān thoutmaq*, توطن ا *tevetthun it*.

DOMINANT, E, adj., qui domine, supérieur à tous, جلّه‌دن اوســت *djumlèden ust*, غالب *ghālib*. — Goût —, هوس غالب *haveci ghālib*. — Pensée dominante, فكـــر غالب *fikri ghālib*. — En parlant d'un lieu, زياده يوكســك اولان *ziādè ïuksek olān*. — Seigneur, etc., qui commande, بيورن *bouïouran*, حكومت ايدن *hukioumet iden*.

DOMINATEUR, s. m., حكومـــت ايديجى *houkioumet idïdji*, حكـــم ايديجى *hukm idïdji*, a.-t.; حاكم *hākim*, a.

DOMINATION, s. f., حكومت *houkioumet*, بيورمه *bouïourma*, t.; حكم *hukm*, استيلا *istilā*, امارت *imāret*, a.

DOMINER, v. a., avoir un pouvoir absolu, بكلك ـ سلطنت سورمك *beïlik*, *salthanet surmek*, اجـــراى حكومت ا *idjrāï hukioumet it*. — Commander, بيورمق *boïourmaq*, حكم ا *hukm it*. — L'emporter sur, prévaloir, غالب اول *ghālib ol*. — Dominer ses passions, نفسنـــــى ضبط ا *nefsini zabth it*, a.-t. — Être plus élevé, زياده يوكسك اول *ziādè ïuksek ol*, حواله اول *havālè ol*.

DOMINICAIN, E, adj., دمينيقان رهبانى *dominiqān rouhbāni*, t.

DOMINICAL, E, adj., qui appartient au seigneur, ربّانى *rebbāni*. —

Au dimanche, بازار كونلو *bāzār gunlu*, t.

Domino, s. m., camail, پاپاس *pāpās*, قاپوطی *qāpouthy*. — Habit de bal, بالو قیافتی *bālo qyāfeti*. — Sorte de jeu, برنوع اویون *bir nevʿ oïoun*, t.

Dommage, s. m., ضرر زیان *ziān*, *zarar*, a.; خسارت یازق *īāzyq*, t.; خسارات *khaçārat*, pl. *khaçārāt*. — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècīm*, a. — C'est dommage, یازق *īāzyq*, یازقدر *īāzyqtur*. — Causer du —, ضرر ا *zarar it*. — Éprouver du —, ضرر چکمک *zarar tchekmek*.

Dommageable, adj. com., ضررلو *zararlu*, a.-t.; ضرر کتورر *zarar gueturur*, a.-t.; زیانلو *ziānlu*, p.-t.

Domptable, adj. com., یواشلندیرر *ïavāchlandírur*, یواشتمغه کلور *ïavāchatmagha guelur*, اوصلنور *ouslaneur*, t.; اطاعته کتورلور *ithā'atè gueturilur*, a.-t.

Dompté, e, adj., یکلمش *ïeñilmich*, یواشلنمش *ïavāchlanmich*, اطاعته کتورلمش *ithā'atè gueturilmich*, مغلوب *maghloub*.

Dompter, v. a., subjuguer, réduire à l'obéissance, یکمک *ïeñmek*, t.; ضبطنه آلمق *zabthynè ālmaq*, التنه آلمق *altinè álmaq*, اطاعت ایتدرمک *ithā'at itturmek*, رام - مطیع ا *rām, mouthy' it*, مقهور قلمق *maghour qylmaq*. — Surmonter, غالب کلمک *ghālib guelmek*. — ses passions, نفسنی شهواته غالب ضبط ا *nefsini zabth it, chehevātè ghālib guelmek*. — des animaux, یواشترمق *ïavāchturmaq*, یواشلندرمق *ïavāchlandurmaq*, رام ا *rām it*.

Dompteur, s. m., یواشلندریجی *ïavāchlandurídji*, یکیجی *ïeñídji*, قهّار *qahhār*, a.

Dompte-Venin ou Asclépias, plante. Voy. Asclépias.

Don, s. m., ویرکو *vírgu*, باغشلمه *baghychlama*, t.; بخشیش *bakhchich*, p.; هبه *hibet*, vulg. *hibè*, pl. هبات *hibāt*; عطا *'athā*, عطیّة *'athïet*, pl. عطایا *'athaïā*. — Don nuptial, مهر *mihr*. — Don de Dieu, موهبة الهیّة *mevhibeï ilahïiè*.

Don (Le) ou Le Tanaïs, fleuve de Russie, تن صویی *ten souïi*, t.

Donataire, s. com., هبه صاحبی - الیجی *hibè sāhibi, alídji*, a.-t.

Donateur, trice, s., بغشلایجی *baghichlāïdji*, t.; هبه ایدیجی *hibè idídji*, a.-t.; واهب *vāhib*.

Donation, s. f., باغشلایش *bāghichlāïch*, بغشلمه *baghychlama*, t.; بخشش *bakhchich*, p.; هبة *heïbet*, *hibè*, a. — Faire une —, هبه ا *hibè it*.

Donc, part., ایمدی - امدی *imdi*, t.; پس *pes*, p.

Dondon, s. m., ششمان وقرمزی یکاقلو قاری *chichmān vè qyrmizy ïañaqlu qāry*, t.

Donjon, s. m., بکجی قلهسی *bektchi qoullèci*, t.

Donnant, e, adj., ویریجی *vírídji*, وهّاب *vahhāb*; جومرد *djumerd*, p.

Donné, e, adj., ویرلمش *víril-*

mich, بغشلنمش *baghychlanmich*, t.; موهوب *mevhoub*, a.

Donnée, s. f., quantité, معلوم اولان مقداری *ma'aloum olan miqtāri*. — Nombre —, اعداد معلومه *'adādi ma'loumè*, a.

Donner, v. a., faire don, ویرمك عطا ـ اعطا *vîrmek, vermek*, t.; *'athā, 'ythā, yhdā it*, a.-t. Gratifier, accorder, باغشلمق انعام ـ احسان ا *bāghychlamaq, in'ām, yhsān it*. — l'aumône, صدقه ویرمك *sadaqa vîrmek*. — parole, promettre, سوز ویرمك *seuz vîrmek*, وعد ا *v'ad it*. — un repas, un festin, ضیافت ا *ziāfet it*, ضیافتلمك *ziāfetlemek*. — En dépôt, امانت ویرمك *emānet vîrmek*. — caution, كفیل ویرمك *kefîl vîrmek*. — Procurer, causer, occasionner, كتورمك *gueturmek*, بادی ـ وسیله ـ سبب او *bādi, vecîlè, sebeb ol*. — du profit, فایده كتورمك *fāïdè gueturmek*. — de la réputation, باعث نام وشهرت او *baïeï nām u cheuhret ol*. — cours à une chose, à une opinion, رواج ویرمك *revādj vîrmek*. — une bonne tournure, une bonne forme, حسن صورت ویرمك *husni souret vîrmek*. — la mort, tuer, اولدرمك *euldurmek*. — permission, اذن ویرمك *izin vîrmek*. — un démenti, یلانجی چیقارمق *ïalāndji tchyqārmaq*, تكذیب ا *tekzîb it*. — avis, خبر ویرمك *khaber vîrmek*. — des preuves, اثبات ا *isbāt it*. — croyance, اینانمق *inānmaq*. — Donner les mains, consentir, راضی او *rāzi ol*. — son temps, l'employer à, وقتنی صرف ا *vaqtini sarf it*. — Donner, heurter, toucher, اورمق *ourmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*. — Aller à la charge, assaillir, یوریش ـ هجوم ا *ïurich, hudjoum it*. — Donner au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*. — dans une embuscade, پوصویه دوشمك *pouçouïè duchmek*. — un jour, l'assigner, كون تعیین ا *gun ta'ïin it*. — Avoir vue sur, ناظر او *nāzir ol*. — Sa maison donne sur la mer, اوی دكزه ناظر در *evi deñizè nāzir dur*. Voyez Produire. — Se donner à quelqu'un, بر كمسنه نك خدمتنه كیرمك *bir kimesnènuñ khyzmetinè guirmek*. — Lui obéir, اكا اطاعت ا *aña ithā'at it*. — de la peine, زحمت چكمك ـ ا *zahmet tchekmek, it*. — du bon temps, ذوق وصفا ا *zevqu safā it*. — Se donner garde, صاقنمق *sāqynmaq*. — Donner à entendre, اكلتمق *añlatmaq*. — Donné, e, ویرلمش *virilmich*, باغشلنمش *bāghychlanmich*, اعطا اولنمش *i'thā olounmich*, موهوب *mevhoub*.

Donneur, s. m., ویریجی *viridji*, t. Voy. Donnant.

Dont, part., se rend par le pronom relatif كه انك *ki anuñ*, اولكه *olki*, كه *ki*, ou par le participe en دك *duk*, دق *duq*. — L'homme dont vous avez parlé, سویلدوكگز آدم *seuïleduguiñiz âdem*.

Dorade, s. f., دولكر بالغی *dulguer bālyghy*, t.

Doradille, Voy. Ceterac.

Doré, e, adj., يالدزلو *ïāldyzlu*, التونلو *altounlu*, t.; مذهّب *muzehheb*, a. — Qui est d'un jaune brillant, التون صاريسى *altoun sārouçou*.

Dorénavant, adv., désormais, بوندن صكره *bounden soñra*, بوندن بويله *boundan beuïlé*, t.; فيما بعد *fimā ba'ad*, a.

Dorer, v. a., يالدزلمق *ïāldyzlamaq*, التونلمق *altounlamaq*, t.; تذهيب ا *tezhīb it*, a.-t. — Se Dorer, يالدزلنمق *ïāldizlanmaq*.

Doreur, s. m., يالدزلايجى *ïāldyzlaïdji*, يالدزجى *ïāldyzdji*, t.; مذهب *muzhib*, a.

Doride, ancienne province grecque, aujourd'hui ليدوريكى *lidoriki*, t.

Dorloter, v. a. fam., نازلمق *nazlu beslemek*, نازونعيم بسلمك *nāz u ne'ym ilé beslemek*, t.; ارفاه ا *irfāh it*, a.-t. — Se Dorloter, v. réfl., نازلنمق *nāzlanmaq*.

Dormant, e, adj., اويويان *ouïouïān*, اويومش *ouïoumich*, t.; نايم *nāïm*. — Eau dormante, طورغون صو *dhourghoun sou*. — Les sept dormants, martyrs, اصحاب كهف *ashābi kehf*, a.

Dormeur, se, s., اويوقوجى *ouïouqoudji*, t.; نوّام *nevvām*, a.

Dormir, v. n., اويومق *ouïoumuq*, t.; نايم او *nāïm ol*, a.-t. — Faire —, اويوتمق *ouïoutmaq*. — Ne pas —, اويومامق *ouïoumāmaq*. — Au fig., agir négligemment, اهمال ايله ايشلمك *ihmāl ilé ichlemek*. — Laisser dormir, négliger, حالى اوزره براقمق *hāli uzré brāqmaq*. — Dormir, en parlant de l'eau, صو طورغون او *sou dhourghoun ol*. — être mort, اولمش اولمق *eulmuch olmaq*.

Dormir (Le), s. m., اويوقو *ouïouqou*, t.; نوم *nevm*, a.; خواب *khāb*, p.

Dormitif, ive, adj., اويوقو ويريجى - كتوريجى *ouïouqou vīrīdji, gueturīdji*, t.; منوّم *munevvim*, a.

Doronic, s. m., ou Doronique, s. f., plante, دورنج *douroundj*, دورنك *dourounk*, a.

Dorsal, e, adj., ارقه‌يه منسوب *arqaïé mansoub*, a.-t.; ارقه‌ده‌كى *arqadaki*, ظهرى *zahrī*, a.

Dortoir, s. m., يتاجق اوده *ïatādjaq odā*, يتاق قوغوشى *ïatāq qoghouchi*, t.; منام *menām*, a.; خوابگاه *khābguiah*, p.

Dorure, s. f., or fin appliqué sur une superficie, يالدز التون *ïāldyz altoun varaq qāplamaci*. — Art de dorer, يالدزلمقلق *ïāldyzlamaqliq*, يالدزجيلك *ïāldyzdjilyq*, t.

Dos, s. m., ارقه *arqa*, صرت سرت *syrt*, t.; ظهر *zahr*, pl. a. ظهور *zouhour*, a. — Le dos du cheval, صغر *saghr* ou صغرى *saghri*. — du chameau, اوركج *eurkudj*. — de la main, ال ارقه‌سى *el arqaci*. — d'un couteau, بچاق ارقه‌سى *bitchāq arqaci*. — d'une lettre, ظهر ورقه *zahri varaqa*. — Se coucher sur le dos, ارقه اوستنه ياتمق *arqa*

ustundè ïātmaq. — Mettre sur le dos, voy. Accuser. — L'épine du dos, ارقه كمكى *arqa guemigui.* — Tourner le dos, fuir, ارقه كوسترمك *arqa gueustermek*, قاچمق *qatchmaq.* — Au dos, derrière, اردنجه *ardindjè.* — En dos d'âne, en talus des deux côtés, بالق صرتى *bālyq syrty.* — Un toit en dos d'âne, بالق صرتى شكلنده بر طوان *bālyq syrti cheklindè bir thavān.*

Dose, s. f., مقدار *myqtār.* — prise d'une drogue, علاجك برپايى *'ylādjuñ bir pāïi*, كميّت لاجزا *kemüiet ul-edjzā*, a.

Doser, v. a., تعيين اولنان اجزانك مقداريني وضع ايلمك *t'aïin olounān edjzānuñ myqtārini vaz' eïlèmek*, a.-t.

Dossier, s. m., partie d'une chaise où d'un lit, ارقه *arqa*, اسكمله *iskemlè arqaci.* — Liasse de papiers relatifs à une affaire, بر مصالحته متعلق كاغدلرك جلدسى *bir maslahatè mute'alliq kiāghydlèruñ djumlèci*, a.-t.

Dot, s. f., bien qu'une femme apporte en mariage, نكاحلق *nikiāhlyq*, a.-t.; جهاز *djihāz*, vulg. *djehiz*, a. — Dot que les mahométans sont tenus par la loi de donner à la femme qu'ils épousent, اغرلق *agherlyq*, كابين *kiābin*, مهر *mehr.* — Pension, don, عطيه *'athyiè.*

Dotal, e, adj., جهازه متعلق *djihāzè mute'allyq*, a.-t.; جهازى *djihāzii*, a.

Dotation, s. f., action de doter, جهاز ويرمكلك *djihāz vīrmeklik.* — Fonds assignés pour doter un établissement, بر وقفه تعيين اولنان نقود *bir vaqfè t'aïin olounān nouqoud*, a.-t.

Doté, e, adj., جهازلنمش *djihāzlanmich*, جهازلو *djihāzlu*, a.-t.

Doter, v. a., donner une dot, تجهيز ايتمك *tedjhīz it*, جهاز ويرمك *djihāz vīrmek*, جهازلمق *djihāzlamaq*, a.-t.; مال جهاز ويرمك *māli djihāz vīrmek.* — Assigner un revenu à une personne, à une communauté, وقف بغلمق *vaqf baghlamaq.* Voy. Donner, Gratifier.

Douaire, s. m., مهر *mihr*, a.

Douairière, s. f., مهرمالنه متصرّفه اولان دول قرى *mihr mālinè mutecarrifè olān doul qary*, a.-t.

Douane, s. f., lieu où l'on paye, كمرك خانه *gumruk khānè*, p.; كمرك *gumruk*, t. — Aller à la —, كمركه وارمق *gumruguè vārmaq.* — Droit de —, كمرك رسمى *gumruk resmi*, a.-t.; رسم كمرك *resmi gumruk*, ou simpl. كمرك *gumruk.* — Ce droit est en Turquie, sur la valeur des marchandises, de 3 p. % pour les Européens, en vertu des traités ou capitulations. — Payer la douane, رسم كمركى ادا ا *resmi gumrugui edā it.*

Douanier, s. m., كمركجى *gumruktchi.* — L'intendant de la douane, كمرك امينى *gumruk emīni.* — Grand —, بيوك كمرك امينى *buïuk gumruk emīni.*

Doublage, s. m., قپلامه *qaplāma*, كمى قپلمسى *guemi qaplamaci.*

Double, adj. com., qui vaut ou

contient deux fois autant, ایکی قات *iki qāt*, t.; مضاعف *mouzā'af*, a. — Une fois autant, بر اولقدر *bir olqadar*, بر دخی اولقدر *bir dakhy olqadar*, ایکی قدر *iki qadar*. — Épais, قالن *qālyn*. — Dissimulé, ایکی یوزلو *iki ïuzlu*. — Mot à double entente, چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy*. — En parlant des fleurs, قتمر - قطمر *qatmer*. — Rose double, قطمر کل *qathmer gul*.

Double, s. m., seconde copie d'un acte, صورت *souret*, بر سندک مکرّر نسخه‌سی *bir senedūn mukerrer nouskhècy*, نسخهٔ ثانیه *nouskheï sānïiè*. — Mettre en —, ایکی یه بوکمک *ikïiè beukmek*.

Doubleaux, s. m. pl., ایکی قاتلو طوان مرتکلر *iki qātlu thavān mertekler*, t.

Doublement, s. m., action de doubler, تضاعف *tezā'uf*, a.

Doublement, adv., en deux manières, ایکی درلو *iki turlu*, ایکی یوزدن *iki ïuzden*, ایکی وجهله *iki vedjhilè*. — Pour deux raisons, ایکی سببدن اوتوری *iki sebebten uturu*, ایکی جهتدن *iki djehetten*, ایکی جهتله *iki djehetilè*. — En double, ایکی قاتلو *iki qātlu*, ایکی قات اوله‌رق *iki qāt olaraq*.

Doubler, v. a., mettre le double, ایکی قات ا *iki qāt it*, t.; اضعاف - تضعیف ا *iz'āf*, *taz'ïf*, a.-t. — le nombre, عددی تضعیف ا *'adedi taz'yf it*. — le pas, عجله ایله یوریمک *'adjèlè ilè ïurumek*. — Doubler un cap en mer, بورونک اوته‌سنه کچمک *bourounūn eutècinè guetchmek*. — les rangs, les files d'une troupe, عسکرک صره‌لرینی ایکی قات ا *'askerūn syralarini iki qāt it*. — Doublé, e, ایکی قات *iki qāt*, استارلو *astārlu*. — Doubler un vêtement, استرلمق *astarlamaq*, قپلامق *qaplāmaq*, قاپلمق *qāplamaq*. — un navire en cuivre, سفینه‌یه باقر قاپلمق *sefinèïè bāqyr qāplamaq*.

Doublon, s. m., دوبلون *doubloun*, بیوک اسپانیول التونی *buïuk ispāniol altouni*, t.

Doublure, s. f., tout ce qui sert à doubler, قاپلمه *qāplama*, قاب *qāb*. — d'une étoffe, استر - استار *astār*. — Quantité d'étoffe nécessaire pour doubler, استرلق *astarlyq*.

Douce-Amère, s. f. Voy. Solanum.

Douceatre, adj. com., لذّتسز طاتلو *lezzetsyz thātlu*, t.

Doucement, adv., d'une manière douce, طاتلو *thātlu*, طاتلولغله *thātlulighilè*, طاتلوجه *thātludjè*. — Sans bruit, یواش *ïavāch*, یواشلغله *ïavāchlighylè*, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Lentement, اغر اغر *aghyr aghyr*. — Humainement, sans rudesse, طاتلو دل ایله *thatlu dil ilè*, ایولکله *eïuliglè*, ملایمتله *mulāïmetlè*. — Sans s'échauffer, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Murement, sagement, یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*. — Commodément, یاپچه یاپچه *ïāptchè ïāptchè*.

Doucerette, s. f. fam., طاتلو

كبـــى اولان *thātlu guibi olān*, t.

Doucereux, se, adj., طاتســـز *thātsiz*. Voy. Douceatre.

Doucet, te, adj., à peu près le même sens que doucereux, mais ne se dit que des personnes.

Doucette, s. f. herbe. Voyez Mache.

Doucettement, adv., يـــواش يواش *ïavāch ïavāch*, t.

Douceur, s. f., qualité de ce qui est doux au goût et à l'odorat, طاتلولق *thātlulyq*, t.; لذت *lezzet*, حلاوت *halāvet*, a. — de la voix, حلاوت صدا *halāveti sedā*. — du visage, لطافت وجه *lethāfeti vedjh*. — du temps, ملايمت هـــوا *mulāïmeti havā*. — Indulgence, يواشلق *ïavāchliq*, t.; ملايمت *mulāïmet*. — de caractère, طاتلـــو خويلولق *thatlu khouïlulyq*, حلم *hylm*. — Friandises, نفايس *nefāïs*, حلوالر *halvāler*, شكرلمه *chekerlemè*. — Petits profits, فوايد صغيره *fevāïdi saghyrè*. — Les douceurs de la vie, لذايذ عمر *lezāïzi 'eumr*.

Douche, s. f., ايليجه صويـى بـر خسته‌نك عضوسنه دوكلمه *ilidja souï bir khastanuñ azoucinè deukulmè*, t.

Doucher, v. a., ايليجه و علاجلو صويـى بر خسته‌نك عضوسنـــه يوكسكدن دوشرمك - دوكمـــك *ilidjè vè ilādjlu souï bir khastanuñ azoucinè ïuksekten duchurmek, deukmek*, t.

Doué, e, adj., qualifié, orné, بزنمش *bezenmich*, t.; موصـــوف *mevsouf*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français*, aux mots - صاحـــب اهل - لو.

Douer, v. a., assigner un douaire, جهازلمق *djihāzlamaq*, t.; مهـــرى تعيـــين ا *mehri ta'ïin it*, a.-t. — Donner, ويرمك *vïrmek*. — Douer de qualités, صفاتله تزيين ا *sifatlè teziin it*. — Orner, بزه‌مك *bezemek*, آراسته قلمق *arāstè qylmaq*.

Douillage, s. m., طوقوبـــش فنالغى *dhoqouïch fenālyghy*, t.

Douillet, te, adj., tendre, délicat, يومشق *ïoumchaq*, t.; ناعـــم *nā'ym*, a. — Délicat avec excès, qui aime ses aises, نازنده‌لك صتـــان نعيم وحضـــوزى *nāzendèlik satān*, *na'ym uhouzouri seven*.

Douillette, s. f., بنپـــوق قاپلو لباس *pambouq qāplu libās*, t.

Douillettement, adv., يومشقلغله نازنده‌لـــك كمال نعيم وحضور ايله *ïoumchaqlighilè*, t.; *nāzendèlik ilè*, *kemāli ne'ymu houzour ilè*.

Douleur, s. f., mal, اغـــرى *aghry*, آجى *âdji*, صزى *syzy*, t.; درد *derd*, p.; وجع *vedja'*, pl. a. اوجاع *evdjā'*. — d'estomac, وجع معـــده *vedja'i my'dè*. — Chagrin, غم *gham*, الم *elem*, pl. a. آلام *alām*; قســـاوت كدر *keder*, حزن *huzn*, تاسه *qaçavet*, a.; *taça*. — violente, وجع شديد *vedj'ai chedid*. — Douleur vive, كسكيـــن صيزى *keskin syzy*. — Les douleurs de l'enfantement, طوغورجق بوروسى *dhoghouradjaq borouçou*.

Douloureusement, adv., avec mal, اغـــرى ايلـــه *aghry ilè*,

صیزلیه‌رق *syzlaïaraq*, t. — Avec chagrin, قساوتله *qaçāvet ilè*, جان اجیسی ایله *djān adjïci ilè*, a.-t.; محزونا *mahzounen*, a.

Douloureux, se, adj., qui fait mal, اغریجی *aghyrïdji*, t.; وجیع *vedjï'*, a. — Chagrinant, اجیدیجی *adjïdïdji*, قساوت کتوریجی *qaçāvet guëturïdji*, a.-t.; محزن *mouhzin*, a.

Doute, s. m., incertitude, شبهه *chubhè*, a. — Soupçon, scrupule, اشکل *ichkil*, اشکللک *ichkillik*, a.-t. — Être en —, شبهه‌ده اول *chubhèdè ol*. — Sans doute, adv., شبهه‌سز *chubhèsiz*. — Selon toute apparence, probablement, غالبا *ghālibā*. — Doute, crainte, appréhension, قورقو *qorqou*, خوف *khavf*.

Douter, v. n., شبهه ا *chubhè it*, شبهه‌لمک *chubhèlemek*, شبهه‌ده *chubhèdè*, شبهه‌سی او *chubhèdè*, *chubhèci ol*, اشکللنمک *ichkillenmek*. — Je doute que cela soit ainsi, بو شئیک بو اولهجغنه شبهه ایدرم *bou cheïuñ oladjaghyna chubhè iderum*. — Douter d'une chose, برشیدن شبهه ا *bir cheïden chubhè it*. — J'en doute, شبهم واردر *chubhem vārdur*. — Faire douter, شبهه‌یه براقمق *chubhèïè brāqmaq*, تشکیک ا *techkïk it*, شبهه‌یه قومق *chubhèïè qomaq*. — Laisser dans le doute, شبهه‌ده براقمق *chubhèdè brāqmaq*. — Soupçonner, se douter, وسوسه ا *vesvesè it*, توهم ا *tèvchhum it*.

Douteusement, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.; مشکوکا *mechkiouken*, a.

Douteux, se, adj., incertain, شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مشکوک *mechkouk*. — Ambigu, مبهم *mubhem*, a.

Douvain, s. m., فوچی کراسته‌سی *foutchou kerāstèci*, t.

Douve, s. f., de tonneau, وارل - فوچی تخته‌سی *vāryl*, *foutchi takhtaci*, t.

Doux, ce, adj., agréable au goût et à l'odorat, طاتلو - دائلو - طتلو *thātlu*, t.; حلاوتلو *halāvetlu*. — Qui n'est pas salé, طاتلو *thātlu*, توزسز *touzsiz*. — Eau douce, طاتلو صو *thātlu sou*. — de caractère, طاتلو *thātlu*, یواش *iavāch*, t. — Affable, d'une conversation douce, طاتلو دللو *thātlu dillu*, ملایم *mulāïm*. — de naturel, طاتلو خویلو *thātlu khouïlu*, حلیم *halïm*. — Agréable, لطیف *lathïf*, a.; خوش *khoch*, p. — Doux parfum, عطر لطیف *'athri lathyf*. — Sommeil —, طاتلو اویقو *thātlu oïouqou*. — Doux langage, کلام عذب البیان *kelāmi 'azb ul-beïān*. — Marche douce, en parlant de celle d'un cheval, d'une voiture, یوروشی راحتلو *iurichi rāhatlu*. — En parlant d'un lit, d'un coussin moelleux, یمشاق *ïoumchāq*. — Qui fait plaisir, خوش صفالو *khoch*, *safālu*.

Douzaine, s. f., اون ایکی *on iki*, اون ایکی پارچه *on iki pārtcha*, بر دسته دوزینه *bir destè*, *dozina*, t.

Douze, adj. com., اون ایکی *on*

iki, t.; اثنا عشر *isnā 'acherè*, a.; دوازده *douāzdè*, p.

Douzième, adj. com., اون ایکنجی *on ikindji*, t.; ثانی عشر *sāni 'acherè*, a.; دوازدهم *duvāzdè-hum*, p. — La douzième partie d'une chose, اون ایکنجی حصّه *on ikindji hyssè*.

Doyen, s. m., باش اسکی *bāch eski*, t.; شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chouïoukh*.

Doyenné, s. f., dignité du doyen, باش اسکی اولانک رتبه‌سی *bāch eski olānuñ rutbèci*. — Maison du doyen, شیخک خانه‌سی *cheïkhuñ khānèci*, a.-p.-t.

Drachme ou Dragme, s. f., درهم *dirhem*, pl. a. دراهم *dyrāhym*.

Dragée, s. f., en sucre, شکر ایشی *cheker ichi*, شکرلو بادم *chekerlu bādem*. — Petit plomb, صاچمه *sātchma*, t.

Drageon, s. m., اغاجلرک دیبندن چقان فدان *aghādjlaruñ dibinden tchiqān fidān*, t.

Drageonner, v. n., اغاج دیبندن فدان بتمک *aghādj dibinden fidān bitmek*, t.

Dragon, s. m., serpent fabuleux, اژدر *ejder*, ازدر *ezder*, اژدرها *ejderhā*, اژدها *ejdehā*, p. — Mutin et méchant en parlant d'une femme ou d'un enfant, یرامز *ïarāmaz*, شیطان *cheïthān*. — Cavalier, اتلو *atlu tufenktchi*. — Tache qui vient à la prunelle des yeux des hommes et des chevaux, کوز ببکنه چیقان بیاض لکه *gueuz bebèguinè tchiqān beïāz lekè*. — Constellation de l'hémisphère boréal, هستبره *hestembrè*, p.; تنین *tinnīn*, a.

Drague, s. f., اکری دمر کورکی *egri demir kuregui*. — Machine à draguer, جرافه *djèrāfè*, a.

Draguer, v. a., اکری دمر کورکله چایدن قوم و چامور چقرمق *egri demir kiureklè tchāïden koum vè tchāmour tchiqarmaq*, t.

Dramatique, adj. com., قومدیایه متعلق *qomediāïè mutè'alliq*.

Drame, s. m., قومدیا قصیه‌سی *qomediā qacīdèci*, a.-t.

Drap, s. m., tissu de laine, چوقه *tchoqa*, vulg. چوحه *tchoha*, t. — de lit, چارشب *tchiārcheb*, چارشف *tchiārchef*, vulg. *tchiārchaf*, p. — mortuaire, کفن *kefn*, a.; جنازه اورتوسی *djenāzè curtuçu*.

Drapeau, s. m., haillon, اسکی بز پارچه‌سی *eski bez pārtchiaci*, چاپوت *tchāpout*, t. — Étendard, بیراق *baïrāq*, سنجاق *sandjāq*, t.; علم *'alem*, a. — Déployer le — سنجاق آچمق *sandjāq âtchmaq*. — Le planter, سنجاق دکمک *sandjāq dikmek*.

Draper, v. a., couvrir de drap, چوقه ایله اورتمک ـ قاپلمق *tchoqa ilè eurtmek, qāplamaq*. — quelqu'un, en dire du mal, بر کمسنه‌نک ادینی چکمک *bir kimesnènuñ adini tchekmek*.

Draperie, s. f., manufacture de drap, چوقه‌جی کارخانه‌سی *tchoqadji kiārkhānèci*. — Diverses sortes de draps, چوقه اجناسی *tchioqa edjnāci*, درلو درلو چوقه‌لر *turlu tur-*

lu tchoqalar. — Commerce de draps, چوقه جیلق *tchoqadjilyq.*

Drapier, s. m., چوقه جی *tchoqadji,* t.

Drastique, adj. com., کسکین *keskín,* t. — Remède —, دوا فعّال *devāi fa'āl,* a.

Drêche, s. f., ارپه پوصه سی *arpa pouçaci,* t.

Dresser, v. a., rendre droit, طوغرلتمق *dhoghroultmaq,* طوغرتمق *dhogroutmaq.* — Bâtir, élever, planter, دکمک *dikmek,* t.; نصب ا *nasb it,* a.-t.; بنا ا *binā it.* — Préparer, apprêter, قورمق *qourmaq,* حاضرلمق *hāzirlamaq.* — une tente, چادر قورمق *tchādir qourmaq.* — la table, سفره قورمق *sofra qourmaq.* — Rendre uni, دوزلتمک *duzeltmek.* — Instruire, former, اوکرتمک *eugretmek,* t.; تعلیم ا *ta'alím it.* — Habituer, الشدرمق *alichturmaq,* تربیه ا *terbiè it.* — les oreilles, قولاقلری *qolāqlari dikmek.* — Mettre par écrit, تحریر ا *tahrír it.* — Se dresser sur les pieds, ایاق اوزره قالقمق *aïāq uzrè qālqmaq,* اورو طورمق *ourou dhourmaq,* ou simplement قالقمق *qālqmaq.* — Se hérisser, اولپرمک *eulpermek.* — Ses cheveux se dressent, صاچی دک طوریور *sātchi dik dhouricur.*

Dressoir, s. m., buffet, سفره طاقمی قویه جق کوچک سفره *sofra thāqymy qoïadjaq kutchuk sofra,* t.

Drille, s. f., chiffon qui sert à faire du papier, کاغد پاپله جق اسکی بز پارچه سی *kiāghyd ïāpiladjaq eski bez pārtchaci,* t.

Drogman, s. m., ترجمان *terdjumān,* pl. a. تراجمین *terādjemín.* — Premier —, باش ترجمان *bāch terdjumān,* t.

Drogue, s. f., de médecine, اجزا *edjzā,* pl. a. de جزء *djuz,* vulg. *èza;* هر درلو علاج مقوله سی *her turlu ilādj maqoulèci.* — Épiceries, بهار *behār,* عطر *'athr,* a. — Chose de peu de valeur, قیمتسز بر شی *qymetsyz bir chei.*

Droguer, v. a., چوق علاج ویرمک *tchoq ylādj vírmek.* — Se Droguer, v. réfl., چوق علاج الق *tchoq 'ylādj almaq,* ادویهٔ کثیره استعمال ا *edvïei kecírè isty'māl it.* Voy. Falsifier.

Droguerie, s. f., اجزاءلک هرترلو انواعی *edjzānuñ envā'i, her turlu 'ylādj,* a.-t.

Droguet, s. m., بر نوع قماش *bir nev'y qoumāch,* t.

Droguier, s. m., علاج دولابی *'ilādj dolābi,* t.

Droguiste, s. m., اجزاجی *edjzādji,* vulg. *ezādji,* a.-t.; عطار *atthār,* a.

Droit, adj., qui n'est pas tortu, طوغرو *dhoghrou,* طوغری *dhoghri,* t.; مستقیم *mustaqym,* a. — Tout —, دوس دوغرو *dos doghrou.* — En droite ligne, دوغریجه *doghroudjè,* خط مستقیم اوزره *khatthy moustaqym uzrè.* — Taille droite, طوغرو بوی *dhoghrou boï.* — Qui ne penche ni d'un côté ni de l'autre, طوغرو *dhoghrou.* — Levé

en haut, debout, دكلى *dikili*, دكلمش *dikilmich*, قايم *qāïm*, a. — En pied, دك *dik*, دك يوقرى *dik ïoqary*. — Il se tient droit comme un cierge, موم كبى ديم دك طوريور *moum guibi dim dik dhourieur*. — Sur pied, اياقده *aïāqta*. — Se tenir droit sur ses pieds, اياقده طورمق *aïāqta dhourmaq*. — Droit, juste, équitable, sincère, طوغرو *dhoghrou*, صادق *sādyq*, خالص *khālys*. — Homme —, طوغرو آدم *dhoghrou âdem*. — Opposé à gauche, adj. صاغ *sāgh*, — La main droite, صاغ ال *sāgh el*. — A droite, صاغ طرفه *sāgh tharafa*. — Aller tout droit, طوغرو كتمك *dhoghrou guitmek*.

Droit, s. m., équité, ce qui est juste, ce qui appartient avec justice, حق *haqq*. — Avoir droit, حقى او *haqqy ol*. — C'est mon —, حقمدر *haqqum dur*. — Faire droit, rendre justice, احقاق حق ا *ihqāqi haqq it*. — Justice, équité, عدل *'adl*, انصاف *insāf*, عدالت *'adālet*. — Ce à quoi on peut prétendre, prétention, علاقه *'alāqa*. — La loi écrite ou non écrite, شريعة *cher'ïat*, قانون *qānoun*. — Jurisprudence, science des lois, فقه *fiqh*, علم فقه - شريعة *'ylmi fiqyh, cher'ïat*. — Pouvoir, autorité, رخصت *roukhsat*, استحقاق *istihqāq*. — Il a droit, رخصت واستحقاقى واردر *roukhsat u istihqāqy vārdur*. — Titre, droit fondé, حق *haqq*, pl. حقوق *houqouq*. — J'ai droit à cette chose, بو شيّه حقم واردر *bou cheïè haqqum vārdur*. — Imposition, taxe, ويركو *vîrgu*, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*, رسومات *rouçoumāt*. — Droits d'usage, رسوم عاديّه *rouçoumi 'ādïiè*. — de transit, باج *bādj*, p.-t. — Droit divin, حق الله *haqq allah*. — des gens, حق عامّ *haqqi 'aāmm*. — de douane. Voy. ce mot. — d'ancrage, لنكر حقى *lenguer haqqy*. — de justice, خرج محكمه *khardji mehkemè*. — En fait d'héritage ou de partage, رسم قسمت *resmi qysmet*. — de péage, كچيد حقى *guetchid haqqy*. — Droit de bureau, رسم قلميّه *resmi qalemïè*. — La droite, le côté —, صاغ طرف *sāgh tharaf*. — La main —, صاغ ال *sāgh el*.

Droitement, adv., avec droiture, طوغرولغله *dhoghroulighilè*, حق ايله *haqq ilè*. — Sincèrement, صدق و استقامت ايله *sidqu istiqāmet ilè*. Voy. Sainement, Judicieusement.

Droitier, ère, s., صاغ اللو *sāgh ellu*, صاغ ال ايله ايشلين *sāgh el ilè ichleïen*, t.

Droiture, s. f., طوغرولق *dhoghrouliq*, t.; صداقة *sadāqat*, استقامت *istiqāmet*, صدق *sidq*. — d'intention, صدق نيّت *sydqy nïiet*.

Droiture (En), adv., طوغرو *dhoghrou*.

Drôle, s. m., étrange, étonnant, اوزكه *euzguè*, غريب *gharîb*. — Plaisant, كولدريجى *guldurîdji*,

لطيفه جی *lathyfèdji*. — Drôle de corps, خوراته جی *khorātadji*. — Petit malin, شيطان *cheïthān*. — Un drôle, un mauvais sujet, يرامز برآدم *ïarāmaz birâdem*, دوباره جی *doubāradji*, t.

Drôlement, adj., خوراته ايله *khorāta ilè*, t.; لطيفه ايله *lathyfè ilè*, عجايب *adjāïb*, a.-t. Voy. Étonnamment.

Drôlerie, s. f., شقا *chaqā*, t.; لطيفه *lathifè*, a.; خوراته *khorāta*.

Drôlesse, s. f. fam., يارامز قاری *ïarāmaz qāry*, قحپه *qahpè*, t.

Dromadaire, s. m., هجين دوه سی *hedjîn devèci*, a.-t.; هجين *hedjîn*, جمّاز *djemmāz*.

Dru, e, adj., épais, serré, صق سيق *syq*. — Vigoureux, اری *iri*, اسن *ecen*, t.; تندرست *tendurust*, p. — Adverbialement, en grande quantité et serré, چوقلق وصيق اولدرق *tchoqlyq vè syq olaraq*.

Druse, s. com., habitant du Liban, sectateur de Hakem, درزی *durzi*, pl. a. دروز *dourouz*. — La nation des Druses, درزی طايفه سی *durzi thāïfèci*.

Du, s. m., ce qui est dû, الهجق *aladjaq*, t.; حق *haqq*, مطلوب *mathloub*. — Dette, بورج *bordj*. — C'est mon dû, حقمدر *haqqumdur*. — Je lui demande mon dû, انده اولان الهجغمی استرم *anda olān aladjaghymy isterum*.

Du, art., pour de le : les fleurs du jardin, باغچه نک چچکلری *bāghtchenuñ tchitchekleri*. — Venir du palais, سرايدن کلمک *sarāïden guelmek*. Voyez la *Grammaire Turque*.

Dubitatif, ive, adj., شبهه *chubhè gueturidji*, a.-t.; کتوريجی *chekkii*, a.

Dubitation, s. f., اصلی يوقدن شبهه کوسترلمش *asly ïoqtan gueusterilmich chubhè*, a.-t.; شبهه *chubhèï sourïïè*, a.

Dubitativement, adv., شبهه ايله *chubhè ilè*, a.-t.

Duc, s. m., nom de dignité, دوقه *douqa*. — oiseau de nuit, کيجه قوزغنی *guidjè qouzghouni*.

Ducal, e, adj., دوقه يه متعلق *douqaïa mute'allyq*, t.-a.

Ducat, s. m., التون *altoun*, فلوری *fulouri*. — de deux piastres turques et demie, ربعيه *roub'ïè*. — de cinq piastres et au-dessus, زرمحبوب *zermahboub*. — de dix piastres, فندقلی *foundouqli*.

Duché, s. m., دوقه لق *douqalyq*, t.

Duchesse, s. f., دوقه زوجه سی *douqa zevdjèci*, t.-a.

Ductile, adj. com., يومشانور *ïoumouchāneur*, چکيليور *tchekilieur*, چکلوب اوزانور *tchekilup ouzāneur*, t.; لدان *lidān*, لّين *leïin*, a.

Ductilité, s. f., يومشانمغه قابليت *ïoumouchānmagha qābilïiet*, t.-a.; تلزج *telezzudj*, لدونت *ludounet*, a.

Duègne, s. f., vieille femme surveillante d'une jeune personne, بر قزك طور و حرکتنی کوزدن اسکی قاری *bir qyzuñ thavru ha-*

reketini, guzèden eski qāri. Voyez ENTREMETTEUSE.

DUEL, s. m., nombre de deux, مثنی *muçenni,* تثنیه *tesnïè,* a. — Combat singulier, ایکی ادمک ایکی دوکشی *iki adèmuñ deuïuchi,* ایکی آدم بینلك اولان جنك *iki ádem beïnindè olān djenk,* t.; مبارزة بالبداد *mubārezet bil-bedād,* a. — Provoquer en duel, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq.* — Se battre en ایکی کشی باش باشه —, جنکلشمك *iki kichi bāch bācha djenklechmek.*

DUELLISTE, s. m., هرکس ایله جنکلشمك استیجی *her kes ilè djenklechmek isteïdji,* t.

DULCIFIER, v. a., طتلو ا *thatlu it,* اکشیلکی آزالتمق *ekchiligui āzāltmaq,* t.

DUMENT, adv., کرکی کبی *gueregui guibi,* t.; لایقی اوزره *lāïqy uzrè,* مقتضای اوزره *mouqtezāci uzrè,* a.-t.

DUNES, s. f. pl., دکز یالیسنك اولان قوم دپه لری *deñiz īālycindè olān qoum tepèlèri,* یالی قوملری *īāly qoumleri,* t.

DUODENUM, s. m., المعی لاثنی عشر *elmaïl-esnè 'acherè,* a.

DUPE, s. f., الدانمش *aldānmich,* الدانمسی قولای اولان کمسنه *aldānmaci qolāï olān kimesnè,* دوباره یه کلور آدم *doubāraïè guelur ádem,* t.; مغبون *maghboun,* a.

DUPER, v. a., الداتمق *aldātmaq,* t.; بر رنکله طوتمق *bir renguilè thoutmaq,* دوباره یه اوغراتمق *doubāraïè oghrātmaq.* — Se laisser duper, الدانمق *aldānmaq.*

DUPERIE, s. f., الداتمه *aldātma,* دوباره *doubāra,* اویون *ouïoun,* حیله *hilè,* a.; رنك *renk,* p.

DUPEUR, SE, s., الدایجی *aldāïdji,* دوباره جی *doubāradji,* t.; غابن *ghābin,* a.

DUPLICATA, s. f., بر تحریرك ایکنجی صورتی *bir tahrïruñ ikindji sourèti,* نسخهٔ مکرّره *nouskheï mukerrerè,* a.

DUPLICATURE, s. f., بوکوم *beukum,* بوکوم یری *beukum ïèri,* t.; انطوا *inthyvā,* a.

DUPLICITÉ, s. f., qualité de ce qui est double et pourrait être simple, ایکی قاتلولك *iki qātludyq,* ایکی قاتلق *iki qātlyq.* — Mauvaise foi, ایکی یوزلولك *iki ïuzlulik,* t.; منافقة *munāfaqat,* a.

DUPLIQUE, s. f., t. de pratique, ردّ الجواب علی الجواب *redd uldjevāb 'alel-djevāb,* a.

DUPLIQUER, v. a., t. de pratique, جوابه جواب ویرمك *djevābè djevāb vïrmek,* t.

DUR, E, adj., ferme, solide, پك *pek,* قتی *qaty,* سخت *sakht.* — Insensible, impitoyable, cruel, یاوز *ïāvouz,* رحمتسز *rahmetsiz.* — Rude, austère, سرت *sert,* صرپ *sarp,* صعب *sa'ab.* — Qui est opposé à doux, سرت *sert,* نا ملایم *nā mulāïm.* — de cœur, یورکی پك *ïuregui pek,* قتی کوکللو *qaty gueuñullu.* — de visage, برك یوزلو *berk ïuzlu.* — d'oreille, qui n'entend pas bien, قولاغی پك ـ اغر *qoulāghy*

pek, aghyr. — Difficile, كوچ *gudj,* دشوار *duchvār.* — Dur à digérer, كوچ هضم اولنور *gutch hezm olounour.* — Apre, صرب *sarp,* ككره *kekrè.* — Paroles dures, كلمات شديك *kelimāti chedīdè.* — Temps durs, كوچ وقتلر *gutch vaqytler.* — Dur à la vente, صاتلمز *sātilmaz,* صاتلمه‌سى اغر *sātylmacy aghyr.* — de tête, qui comprend difficilement, باشى پك *bāchi pek.*

Durable, adj. com., طايانور *dhāïānur,* طيانقلو *dhaïānyqlu,* چوق سورر *tchoq surur,* t.; باقى *bāqy,* مستمر *mustemirr,* a.; پايدار *pāïdār,* p.

Durant, prép., ايچنده *itchindè,* وقتنده *vaqtindè,* اثناده *esnādè,* t. — sa vie, مدت عمرنده *muddèti 'eumryndè.*

Durazzo, ville de la Turquie européenne dans l'Albanie, دراچ *dirātch.*

Durci, e, adj., پك اولمش *pek olmich,* قاتيلشمش *qātylechmich.*

Durcir, v. a., rendre dur, قاتى ـ پك ايت *qaty, pek it,* پكلمك *peklèmek,* پكشدرمك *pekletmek,* پكلتمك *pekichturmek,* t.; قاتيلاتمق *qātylatmaq,* سخت ايت *sakht it.* — Se Durcir, v. réfl., پكلنمك *peklenmek,* سخت او *sakht ol.*

Dure, s. f., coucher sur la —, يوزنده ياتمق *ïer ïuzindè ïātmaq,* قورو يرده يصدنمق *qourou ïerdè ïastanmaq,* t.

Durée, s. f., espace de temps qu'une chose dure, طيانقلق *dhaïānyqlyq.* — Durée d'une chose, بقا *beqā,* دوام *devām.* — de temps, مدت *muddet.* — De peu de durée, قليل الدوام ـ البقا *qalīl uddevām, ulbeqā.*

Durement, adv., سرتلك ايله *sertlik ilè,* صعوبتله *so'oubet ilè,* عنف ايله *'unf ilè,* شدت ايله *chiddet ilè,* a.-t.

Dure-Mère, s. f., غشاء الدماغ *ghycha 'eldamāgh,* ام جافية *oummi djāfiet,* ام الدماغ ـ الرأس *oummeddamāgh, errās,* a.

Durer, v. n., طيانمق ـ دايانمق *dhaïānmaq,* دورمق *dourmaq,* سورمك *surmek,* t.; باقى او *bāqy ol,* استمرار بولمق *istimrār boulmaq,* a.-t.

Dureté, s. f., qualité de ce qui est dur, پكلك *peklik,* قتيلك *qatylik,* t.; سختى *sakhti,* صلابت *salābet.* — de la pierre, طاشك قتيلكى ـ پكلكى *thāchuñ qatyligui, pekligui.* — Rigueur, sévérité, سرتلك *sertlik,* صرپلق *sarpliq,* شدت *chiddet,* عنف *'unf.* — Dureté de cœur, كوكلك پكلكى *gueuñuluñ pekligui.* — Rudesse, grossièreté, خشونت *khouchounet.* — Inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsïzlik.* — Duretés, paroles dures, سرد سوزلر *sert seuzler,* كلمات عنيفه *kelimāti 'anīfè.*

Durillon, s. m., ناصور *nāçour,* طاوق كوتى *thāvouq guieuti,* سكل *siguil.* — Avoir des durillons aux mains ou ailleurs, ناصورلنمق *nāçourlanmaq.* — Aux mains seulement par suite d'un travail rude et

pénible, ایشلمکدن ال قتیلنمق *ichlemekten el qatylanmaq.*

Duvet, s. m., plume, قوش توبی *qouch tuïu.* — Édredon, پوپله *poupla,* قوش یوکی *qouch iuñu.* — Poil follet, توبجکـــز *tuïdjiguiz.* — Qui vient aux joues, یکاق توبی *iañāq tuïu.* — Duvet de coing, ایـــوا توبجکزی *aïvā tuïdjighyzi.*

Duveteux, se, adj., توبلو *tuïlu,* t.

Dynamique, s. f., علم القـــوّة المحرکة الاجرام *'ylm il-qouvvet il-mouhriket il-edjrām,* a.

Dynastie, s. f., پادشاهلـــرك صویی - نسبی *pādichāhlaruñ souïi, necebi,* خاندان *khānedān,* p. — Les sultans de la dynastie ottomane, سلاطین آل عثمان *selāthini āli osmān.*

Dysepsie, s. f., هضم کوچلکـی *hezm gutchligui,* t.; سوء هضم *souï hezm,* a.

Dyspnée, s. f. Voy. Asthme.

Dyssenterie, s. f., قان سورمه‌سی *qān surmèci,* t.; اسهـــال *ishāl,* اسهال دم *ishāli dem,* a. — Avoir la —, قان سورمك *qān surmek,* اسهـال دم او *ishāli dem ol.*

Dysurie, s. f., سدك طوتلمه‌سی *sidik thoutoulmaci,* t.; سدك زوری *sidik zori,* عسر البول *'ousr el-bevl,* a.

E

E, s. m., cinquième lettre de l'alphabet français, حروف هجائك بشنجی حرفی *hourouf hèdjènuñ bechindji harfi,* a.-t.

Eau, s. f., صو *sou,* t.; ما *mā,* a.; آب *āb,* p. — de source, اشمه ـ بیکار صویی *achma, bīñār souïi.* — de fontaine, چشمه صویی *tchechmè souïou.* — douce, طتلو صو *thatlu sou.* — de rivière, ایرمق ـ نهـــر صویـــی *irmaq, nehr souïi.* — de mer, دکز صویی توزلـو *deñiz souïi, touzlu sou.* — courante, اقر صو *aqar sou,* ماء جاری *māï djāri.* — de roche, قیا صویی *qaïa souï.* — dormante, اقمز صـــو *aqmaz sou,* ماء راکد *māï rākid.* — claire, limpide, صافی ـ پاك صو *sāfi, pāk sou.* — bonne à boire, ایچمك صو *itchedjek sou.* — fraîche, تازه صو *tāzè sou.* — de pluie, یغمور صویی *ïaghmour souïou.* — trouble, بولانـــق صـــو *boulānyq sou.* — croupie, چورك صو *tchuruk sou.* — bourbeuse, چامورلو صو *tchāmourlu sou.* — puante, قوقمش صو *qoqmich sou.* — légère, خفیف صو *khafïf sou.* — pesante, آغر صـــو *āghyr sou,* ماء ثقیل *māï saqyl.* — Un filet d'eau, صو طماری *sou dhamāri.* — distillée, سزلمش صـــو *syzylmich* طورر صو *dhourour sou,*

sou. — thermales, صو ايليجه *ilidjè sou*, صو قابلوجه *qaploudja sou.* — Eau-de-vie, عرقـــی *'araqi*, vulg. *raqi.* — Eau de rose, كل صويی *gul souïi*, t.; كل آب *gul âb*, p.-a. — Eau de fleur d'orange, چچك صويی *tchitchek souïi.* — Eau forte, تيزآب زاج قبريس صويی *tiz âb, zādj qibris souï.* — Lâcher de l'eau, uriner, صو دوكمك *sou deukmek.* — Aller par eau, صوايله كتمك *souilè guitmek*, نهراً كتمك *nehren guitmek.* — Eau, brillant qu'ont les perles, صو *sou*, آب *âb*, انجونك صويی *indjounuñ souïou.* — Eau, brillant d'un diamant, الماســـك صويـــی *elmāçuñ souïi.* — Perle d'une belle eau, دّر خـــوش آب *durri khoch âb*, p. — L'eau, pour le jus des fruits, صو *sou.* — Faire venir l'eau à la bouche, اغز صولتمق *aghyz soulatmaq.* — L'eau lui vient à la bouche, اغزی صولاندی *aghzi soulāndi.* — Faire eau, en parlant d'un navire qui a une voie d'eau, كمی صولنمق *guemi soulanmaq*, صو آلمق *sou âlmaq.*

Eaux-et-Forêts, s. f. pl., اورمان وچای نظارتی *ormān vè tchāï nazāreti*, t.-a.

Ébahir (S'), v. réfl., شاشمـــق تعجّبـــده حيرتـــده *tè'addjubdè, haïrettè qālmaq*, a.-t.

Ébahissement, s. m., حيـــرت *haïret*, a.

Ébarber, v. a., كنار قرقمـــق *kenār qyrqmaq.* — du papier, كاغد قرقمق *kiāghyd qyrqmaq*, t.

Ébarboir, s. m., قرقدجق آلت *qyrqadjaq alet*, t.

Ébaroui, e, adj., terme de marine, قوربمش *qouroumich*, t.

Ébarouir, v. n., terme de marine, قوربمق *qouroumaq*, t.

Ébat, Ébattement, s. m., اكلنمجه ذوق وصفا *eïglendjè*, t.; *zevq u safā*, a.

Ébattre (S'), v. pr., اكلنمـــك ذوق وصفا ا *eïglenmek, guezmek*, t.; *zevq u safā it*, a.-t.

Ébaubi, e, adj. popul., surpris, شاشمش *chāchmich*, t.

Ébauche, s. f., d'un ouvrage d'art, كرنامـــــه *kernāmè*, p.-t.; باشلانغج *bāchlānghydj*, t. — d'un écrit, قره لمه *qaralama*, مسوّدة *mucevvedet, mucevvedè*, a.

Ébaucher, v. a., commencer un ouvrage d'art, باشلمق *bāchlamaq*, الك رسمنی چيقارمق *ilk resmini tchyqārmaq*, كرنامه دوزمـــك *kernāmè duzmek.* — un ouvrage d'esprit, قره لمـــــق *qaralamaq*, تسويد ا *tesvïd it*, a.-t.

Ébauchoir, s. m., اويمه جـــی قلمی *oïmadji qalemi*, t.

Ébène, s. f., ابنـــوس *ebenos*, vulg. ابانوس *abānos.* — de l'Inde, ساج *sādj*, p.-t.

Ébener, v. a., ابانوس رنكـــی اورمق *abānos rengui ourmaq*, t.

Ébénier, s. m., ابنوس اغاجی ساج اغاجی *ebenos aghādji*, *sādj aghādji*, p.-t.

Ébéniste, s. m., ابنوس اغاجی ايشی اشليجـــی *ebenos aghādji ichi ichlëidji*, t.

ÉBÉNISTERIE, s. f., ابنوس اغاجی ایشی *ebenos aghādji ichi*, p.-t.

ÉBLOUIR, v. a., la vue, قامشترمق *qāmachturmaq*, کوزلری قامشترمق *gueuzleri qāmachturmaq*, کوزی طونقلتمق *gueuzi dhonouqlatmaq*. — Surprendre l'esprit, شاشورمق *chāchurmaq*, t.; حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Fasciner, tromper, بایمق *bāïmaq*. Voy. SÉDUIRE, TENTER. — Ébloui, e, کوزی قماشمش *gueuzu qamāchmich*, عقلی شاشورمش *'aqly chāchurmich*, متحیر *mutehaïir*.

ÉBLOUISSANT, E, adj., کوزلری قامشتریجی *gueuzleri qāmachturïdji*, t.; شعله ویریجی *cheu'lè vïridji*, a.-t.

ÉBLOUISSEMENT, s. m., difficulté de voir causée par trop de lumière, کوز قامشمقلغی - قامشمه‌سی *gueuz qamachmaqlighy, qāmachmaci*. — Obscurité dans les yeux, کوز بولانقلغی - طومانلمه‌سی *gueuz boulānyqlyghy, thoumānlamaci*. — Vertige, سرساملق *sersāmlyq*.

ÉBORGNER, v. a., rendre borgne, بر کوزی کورا *bir gueuzu kieur it*, برکوز چیقارمق *bir gueuz tchyqārmaq*, بر کوزدن کورلتمک *bir gueuzden kieurletmek*. — Oter une partie de la vue d'une chose, کورلتمک *keurletmek*. — Cet arbre éborgne la chambre, بو اغاج اوطه‌یی کورلدر *bou aghādj odhaï keurledeur*.

ÉBOUILLIR, v. n., چوق قاینمق ایله دوکنمک - اکسلمک *tchoq qāïnamaqilè tukenmek, eksilmek*, t.

ÉBOULEMENT, s. m., یقلمه *ïqylma*, دوکلمه *deukulme*, دوکلش *deukuluch*, t. — d'un mur, دیوار دوکلمه‌سی *divār deukulmèci*, دیوارك هیلانی *divāruñ heïlāni*.

ÉBOULER (S'), v. n., یقلمق *ïqylmaq*, دوکلمک *deukulmek*, یره دوشمک *ïerè duchmek*, t.

ÉBOULIS, s. m., دوکلمش - یقلمش *deukulmich, ïiqylmich* اولان شی *olān cheï*, t.

ÉBOURGEONNEMENT, s. m., فلزلر کسمه‌سی - بودانمه‌سی *filizler kesmèci, boudānmaci*, t.

ÉBOURGEONNER, v. a., اغاجك فلزلرینی بودامق *aghādjuñ filizlerini boudāmaq*, t.

ÉBOURGEONNEUR, s. m., اغاج طمرجقلرینی وفلزلرینی یین قوشلر *aghādj thomroudjyqlerini vè filizlerini ïeïen qouchler*, t.

ÉBOURIFFÉ, E, adj., صاچی داغلمش *sātchi dāghylmich*, t.

ÉBRANCHEMENT, s. m., اغاج بودامقلغی *aghādj boudāmaqlyghy*.

ÉBRANCHER, v. a., اغاج بودامق *aghādj boudāmaq*, اغاج دالرینی کسمك *aghādj dāllerini kesmek*, اغاجی دالدن چپلاتمق *aghādji dālden tchiplātmaq*, t.

ÉBRANLÉ, E, adj., صارصلمش *sarsylmich*, یرندن اوینامش *ïerinden oïnāmich*, t.

ÉBRANLEMENT, s. m., secousse, صارصلش *sārcylich*, سلکیش *silkich*, صرصمقلق *sarsamaqliq*,

صالنتی *sālynty*, t.; تزلزل *tezelzul*, a. — du cerveau, رجفان دماغ *redjfāni dimāgh*.

Ébranler, v. a., donner des secousses, سلکمک *silkmek*, صرصتمق *sarsatmaq*, *sarsytmaq*, یرندن اوینانمق *ïerinden oïnātmaq*, ایراث تزلزل ا *irāci tezelzul it*. — Mettre en mouvement, تحریک ا *tahrīk it*. — quelqu'un dans sa résolution, بر کمسنه‌نک ثباتی ذهننه بادیٔ تزلزل او *bir kimesnènuñ sebāti zehninè bādii tezelzul ol*. Voyez Étonner, Toucher. — S'Ébranler, se mettre en mouvement, v. réfl., حرکته کلمک *hareketè guelmek*, حرکته مبادرت ا *hareketè mubāderet it*. Voyez Remuer, S'Agiter. — Ébranlé, e, صارصلمش *sārsylmich*, یرندن متزلزل - اوینامش *ïerinden mutezelzil*, *oïnāmich*.

Ébrêcher, v. a., کدوک ا *gueduk it*, کدمک *guedèmek*, صندرمق *syndurmaq*, t. — un couteau, بچاغی کدمک *bitchāghy guedemek*. — Ébrêché, e, کدک *guedik*. — Dent —, قیرق دیش *qyrrq dich*.

Ébrillade, s. f., بر دیزکین چکمه‌سی *bir dizguin tchekmèci*, t.

Ébrouer, v. a., بر قماشی صودن کچورمک *bir qoumāchi souden guetchurmek*, t.

Ébrouer (S'), v. pr., صولمق - صولومق *soloumaq*, t.

Ébruité, e, adj., یایلمش *ïāïlmich*, بولمش - تواتر اولمش *tevātur olmuch*, *boulmuch*.

Ébruiter, v. a., افشا ا *ifchā it*, تواتر ا *tevātur it*, یایمق *ïāïmaq*. — S'Ébruiter, v. pr., یایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Ébullition, s. f., état d'un liquide qui bout, قینامه *qaïnama*, t.; جوشش *djouchich*, p. — Pustules sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*. — du sang, غلیان الدم *ghouliān uddem*. — en terme de chimie, matières qui en se mêlant font paraître des bulles en l'air, فشقرمه *fichqyrma*, تنافظ *tenāfuth*.

Écachement, s. m., قیرنتیلق *qyrryntilyq*, ازنتیلک *ezíntilik*, t.

Écacher, v. a., ازمک *ezmek*. Voy. Écraser, Froisser.

Écaille, s. f., de poisson, پول *poul*, بالق پولی *bālyq pouli*. — de tortue, باغه - بغه *bāgha*. — des testacées, صدف *sadef*. — Petit fragment de fer, دمر ریزه‌لری *demir rizèleri*. — de pierre, طاش قرنتیسی *thāch qyryntici*.

Écailler, v. a., enlever l'écaille des poissons, بالغک پولنی چیقارمق - صویمق *bālyghuñ poulini tchiqārmaq*, *soïmaq*, t. — des huitres, les ouvrir, استریدیا اچمق *istridiā atchmaq*. — S'Écailler, v. réfl., پول پول قاولیوب دوکلمک *poul poul qavlaïup deukulmek*, t. — Écaillé, à qui on a ôté les écailles, پولی چیقارلمش - دوکلمش *pouly tchyqārylmich*, *deukulmich*. — Qui est couvert d'écailles, پوللو *poullu*. — Entamé, cassé, قرق *qyrrq*, t.

Écailler, ère, s., qui vend les

huîtres, les ouvre, استرديا جى *istridiādji*, t.

Écailleux, se, adj., qui se lève par écailles, قبوغى قاوليان *qaboughy qāvlaïān*. — Composé de plusieurs écailles, چوق قبوقلو *tchoq qabouqlu*, t.

Écale, s. f., coque, قبوق *qabouq*, ديش قبوق *dích qabouq*. — d'œufs, يمورطه قبوغى *ïoumourtha qaboughy*. — d'huîtres, استرديا قبوغى *istridiā qaboughy*. — de noix, جوزك ديش قبوغى *djevizuñ dich qaboughy*, t.

Écaler, v. a., قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq*, قبوغى صويمق *qaboughy soïmaq*. — S'Écaler, v. réfl., قبوغى صويلمق *qaboughy soïoulmaq*, t.

Écarbouiller, v. a. pop. Voy. Écraser.

Écarlate, s. f., couleur, آل *âl*, آل رنك *âl renk*, اسكرلت *iskerlet*. — Étoffe —, آل بويالو قماش *âl boïālu qoumāch*. — Graine qui donne l'écarlate, قرمز *qyrmyz*. — Teinture, چچك بوياسى *tchitchek boïāci*. Voy. Cochenille.

Écarlatine, adj. f. (fièvre), قزل خستهلك *qyzyl khastalik*, t.; حمّاى اسكرلت *hoummāï iskerlet*, a.

Écarquillement, s. m., اپشمه *apichma*, t.

Écarquiller, verbe act. famil., باجاقلرى - ديزلرى آچمق - آيرمق *bādjaqlari, dízleri âtchmaq, âïrmaq*, اپشمق *apichmaq*, اپشى آيرمق *apichi âïrmaq*. — les yeux, كوزلرى افراطله آچمق *gueuzleri ifrāthilè âtchmaq*, t.

Écart, s. m., action de s'écarter, de se ranger, صاولمه *sāvoulma*, صاولمقلق *sāvoulmaqlyq*, - يولندن يرندن چقمقلق *ïolinden, ïerinden tchiqmaqliq*. — Pour esquiver, كرو چكلمهسى *guiru tchekilmèci*. — Écart de jambes, اپشمه *apichma*. — A l'écart, صپه يرده *sapa ïerdè*. — A part, بشقهجه *bachqadjè*, بخلوة *bekhalvet*, p.-a.; تنهايه *tenhāïè*, تنهاده *tenhādè*, p.-t.; بر طرف *ber tharaf*. — Mettre à l'écart, بر طرف ا - قومق - براقمق *ber tharaf it, qomaq, brāqmaq*. — Se mettre à l'écart, - تنهايه كتمك چكلمك *tenhāïè guitmek, tchèkilmek*.

Écarteler, v. a., دورت پارچه ا *dort pārtcha it*. — Être écartelé, درت پارچهيه كسلوب مظهر سياست او *dort pārtchaïè kecilup mazheri sïācet ol*, t.

Écartement, s. m., séparation, آيرولق *âïrulik*, t. — Éloignement, ابعاد *ib'ād*, a.

Écarter, v. a., séparer, آيرمق *âïrmaq*. — Mettre de côté, بر طرف ا *ber tharaf it*. — les jambes, اپشمق *apichmaq*, بجاقلرى آيرمق *badjāqlari âïrmaq*. — Éloigner, ايراق ا *irāq it*, اراقلمق *irāqlamaq*, تبعيد ا *teb'id it*, a.-t.; يرندن چقرمق *ïerinden tchiqarmaq*. — Éloigner de soi, يانندن تبعيد ا *ïāninden teb'id it*. — la

foule, la dissiper, صاولتمق *sāvoultmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*. — Détourner, صاپتمق *sāpytmaq*. — S'Écarter, v. réfl., se séparer, ایرلمق *aïrilmaq*. — du sujet, en parlant, اثنای کلامك صددن خروج ا *esnāï kelāmdè sadedden khouroudj it*. — S'éloigner, se détourner, صاپمق *sāpmaq*, انحراف ا *inhirāf it*. — du droit chemin, طوغرو یولدن چقمق *dhoghrou ïoldan tchyqmaq*. — Faire place, صاولمق *sāvoulmaq*. — Éparpiller, voy. ce mot. — Écarter au jeu de cartes, اویون کاغدلرینی دکشدرمك *ouïoun kiāghydlerini deïchturmek*.

Ecchymose, s. f., دری یی صیرمش بره *derii sirmich berè*, t.

Ecclésiaste, s. m., کتب تورانتدن بر کتاب *kutoubi tevrāten bir kitāb*, a.

Ecclésiastique, adj. com., کلیسایه متعلق *keliçāïè mute'allyq*. — s. m., prêtre, پاپاس *pāpās*, t.; راهب *rāhib*, a.

Eccoprotique, adj., purgatif, مسهل لیّن *moushili lèïn*, a.

Eccorthatique, adj., مفتّح السّدّة *mufettih usseddet*, a.

Eccrinologie, s. f., بحث عن الفضلات *bahs 'an el-fuzlāt*, a.

Écervelé, adj. et s., بیذی چورك *beïeni tcheuruk*, بیذی عقلی طاغلمش *beïeni dhāghylmich*, یللی *'aqli ïelli*, t.; احمق *ahmaq*, a.

Échafaud, s. m., assemblage de bois, اسکله *iskelè*, تخته دوشمه‌سی *takhta duchemèci*, قره چاو *qara tchāv*, تخته پوشلق *takhta pouchlyq*, تخته پوش *takhta pouch*. — Pour l'exécution d'un criminel, سیاست یری *siācet ïeri*; t.; نطع سیاست *nath'y siācet*, a.

Échafaudage, s. m., اسکله قورولمه‌سی - حاضرلمه‌سی *iskelè qouroulmaci*, *hāzyrlamacy*. — Au fig., dispositions inutiles, تدابیرات واهیه *tedābirāti vāhïiè*, a.

Échafauder, v. a., اسکله قورمق چاتدرمق *iskelè qourmaq*, *tchātturmaq*, قره چاو قورمق *qara tchāv qourmaq*, تخته پوش یاپمق *takhta pouch ïāpmaq*, p.-t. — S'Échafauder, v. réfl., عبث یره تدارکات عظیمه ایلمك *'abes ïerè tedārukiāti 'azîmè eïlemek*, a.-t.

Échalas, s. m., هرك *herek*, t.

Échalassement, s. m., باغی هرکلمه‌سی *bāghy hereklemèci*, t.

Échalasser, v. a., هرك دیکمك *herek dikmek*, هرکلندرمك *hereklendurmek*. — la vigne, باغی هرکلمك *bāghy hereklemek*. — Échalassé, e, هرکلنمش *hereklenmich*, t.

Échalier, s. m. Voy. Haie.

Échalotte, s. f., صوغانجق *soghāndjyq*, ارپه‌جق صوغانی *arpadjyq soghāni*, t.

Échampeau, s. m., بر اولتهنك اوجی *bir oltanuñ oudjou*, t.

Échamper ou Échampir, v. a., زه چکمك *zih tchekmek*, t.

Échancrer, v. a., شکل هلالك کسمك *chikeli hilāldè kesmek*, دکرمیلو اویوب کسمك *deguirmili oïoup kesmek*, t; تقویرا *taqvir it*.

ÉCHANCRURE, s. f., كسمه *kesmè*,

ÉCHANGE, s. m., دكش *deguich*, t.; مبادله *mubādèlè*, معاوضة *mou'āvazat*, استبدال *istibdāl*, a. — des ratifications, تصديقنامه لرك *tasdyqnāmèleruñ mubādelèci*. — En Échange, adv., يرينه *ïerinè bedel*, عوضاً *'ïvazen*, بدل بالمعاوضه *bil-mou'āvaza*, بدلاً *bedelen*. — D'un autre côté, اخر طرفدن *akhar tharafṭan*.

ÉCHANGEABLE, adj. com., دكشه *deïchè guelur*, دكشترلبدك *deguichturilèdjek*, t.; ممكن *mumkin ul-istibdāl*, a. — Échangé, e, دكشلمش *deïchilmich*, مبدّل *mubeddel*.

ÉCHANGER, v. a., دكشترمك *dèguichturmek*, دكش ا *deïch it*, t.; مبادله ا *mubādelè it*, a.-t.

ÉCHANSON, s. m., ساقی *sāqy*, a.; قدحكار *qadehkiār*, p.

ÉCHANTILLON, s. m., اورنك *eurnek*, t.; نمونه *numounè*, p.

ÉCHANTILLONNER, v. a., عيارا *'aïār it*, عيارلمق *'aïārlamaq*, a.-t.

ÉCHAPPATOIRE, s. f., قورتلش *qourtoulich*, قاچنه جق ير *qātchinadjaq ïer*, قچماق *qatchmāq*, محيص *mahys*, a. V. SUBTERFUGE.

ÉCHAPPÉE, s. f., action imprudente, يولسز حركت *ïolsyz hareket*, a.-t. — de jeune homme, نوجوانك شيوهٔ نا هنجاری *nev djivānuñ chiveï nā hendjāri*.

ÉCHAPPER, v. a., s'évader, قاچمق *qātchmaq*, فرارا *firār it*. — Se tirer d'un danger, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص بولمق *khalās boulmaq*. — Éviter, se soustraire, صاوشمق *sivichmek*, صاوشمق *sāvouchmaq*. — N'être pas pris, طوتلمامق *thoutoulmāmaq*. — N'être pas aperçu, كورنمامك *gueurunmemek*. — Échapper à la mémoire, خاطردن چيقماق *khāthyrdèn tchyqmāq*. — de la main, tomber, الدن قايمق *elden qāïmaq*. — l'occasion, فوت فرصت ا *fevti fourçat it*. — Laisser échapper, الدن قومق *elden qomaq*. — Il ne faut pas laisser échapper l'occasion, فرصتی قاچرماملو *fourçati qātchurmāmalu*. — des mots, دلدن قاچرمق *dilden qātchurmaq*, سوزج لسان ايلمه *surudjï liçān ilè seuïlèmek*. — S'échapper, en parlant des animaux, بوشانمق *bochānmaq*. — Le cheval s'est échappé, détaché, آت بوشاندی *āt bochāndy*. — Échappé, e, خلاص قورتلمش *qourtoulmich*, بولمش *khalās boulmich*. — C'est un échappé des Petites-Maisons, زنجيردن بوشانمش بر ديوانه در *zindjïrden bochānmich bir divānè dur*. — échappé de juif, يهودی بوزمه سی *ïehoudi bozmaci*.

ÉCHARBOT, s. m., plante, كول كستانه سی *gueul kestānèci*, t.

ÉCHARDE, s. f., دكن *diken*, قيقين *qyqyn*, قيمق *qymaq*, t.

ÉCHARDONNER, v. a., دكن اوتلری چقرمق - قوپارمق *diken otleri tchiqarmaq, qopārmaq*. — un champ, تارلانك دكنلكلرينی

قوپارمق *tārlānuñ dikenlikleriui qopārmaq*, t.

ÉCHARNER, v. a., اتی دریدن صیرمق *ety derîden syrmaq*, t.

ÉCHARNOIR, s. m., اتی دریدن صیره‌چق بچاق *eti derûden syradjaq bitchāq*, t.

ÉCHARPE, s. f., sorte de ceinture, بر نوع قوشاق *bir nev'i qouchāq*. — pour soutenir un bras blessé, قول باغی *qol bāghy*. — En Écharpe, adv., قولی باغه اصلمش *qolÿ bāgha acylmich*. — Coup en écharpe, ارقوری آتمه *arqoury âtma*. — Sorte de vêtement de femme, اوموز *omouz maqramaci*. مقرمه‌سی

ÉCHARPER, v. a., پاره‌لمق *ïāralamaq*, قلیج اوجی ایله اورمق *qylidj oudji ilè ourmaq*. — le visage, یوزی پاره‌لمق *ïuzu ïāralamaq*. — Tailler en pièces, پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek*, t.

ÉCHARS, s. m., terme de marine, vents, قارشق اسن یللر *qārichyq ecen ïeller*, t.

ÉCHARSETÉ, s. f., عیار اکسکلکی *'aïār eksikligui*, t.

ÉCHASSES, s. f. pl., ایاقلق *aïāqlyq*, t.

ÉCHAUBOULURE, s. f., قبرجق *qabardjiq*, t.

ÉCHAUDÉ, s. m., سمید *symid, symit*, t.

ÉCHAUDER, v. a., حشلمق *hachlamaq*, vulg. حاشلمق *hāchlamaq*. — Passer à l'eau bouillante, قینار صوده بیقامق *qaïnār souda ïaïqāmaq*. — S'Échauder, v. réfl., یانمق *ïānmaq*, ضرر کورمک - چکمک *zarar gueurmek, tchekmek*, t.

ÉCHAUDOIR, s. m., قزغان *qazghān*, t.

ÉCHAUFFAISON, s. f., اسیلیک قبارجقلری *issylik qabārdjyqleri*, t.; هرص *herdz*, a.

ÉCHAUFFANT, E, adj., قزدریجی *qyzdurîdji*, t.; حرارت ویرن *hararet vîren*, a.-t.; مسخن *moucakhkhin*, a.

ÉCHAUFFEMENT, s. m., action d'échauffer, استمقلق *issytmaqlyq*, قزغنلق *qyzghynlyq*, t.; تسخین *teskhyn*. — Effet de cette action, اسیلک *issîlik*, t.; حرارت *harāret*, a.

ÉCHAUFFER, v. a., donner de la chaleur, ایستمق *issytmaq*, اسی ا *issy it*, قزدرمق *qyzdurmaq*. — la chambre, اوطه‌یی ایستمق *odhaïi issitmaq*. — S'Échauffer, v. réfl., devenir chaud, اسنمق *issynmaq*, سیجاق اول *sidjaq ol*. — Devenir chaud et s'émouvoir, se mettre en colère, قزمق *qyzmaq*, حرارتلنمک *harāretlenmek*. — S'enflammer, علولنمک آتشلنمک *âtechlenmek*, *'alevlenmek*. — S'animer, کسب کرمیت ایت *kesbi guermiïet it*, قزشمق *qyzichmaq*.

ÉCHAUFFOURÉE, s. f., تدبیرسز وصوکی فنا اولان حرکت *tedbirsiz ve soñi fenā olān hareket*, صالدرش *sāldurich*, t.

ÉCHAUFFURE, s. f., خرده قبارجق *khourdè qabārdjyq*, t.

ÉCHAUGUETTE, s. f., بکچی قلاسی *bektchi koulleçi*, t.

ÉCHÉANCE, s. f., وعده *va'dè*,

وعده نك وقتی - جلولی *va'dènuū vaqty; houlouli.* — d'une lettre de change, پولیچه تمسکنك وعده سی *polîtcha temessuguiuūñ va'deci*, t.-a.

Échec, s. m., terme du jeu des échecs par lequel on avertit que le roi est en danger, کیش - کش *kich*, t.-p. — Donner échec, کیش ا *kích it.* — Mettre le roi en échec, شاهه کش ا *chāhè kích it.* — Échec et mat, مات *māt.* — Faire échec et mat, مات ا *māt it.* — Échec, au fig., perte considérable, atteinte à la fortune, à la réputation, خسارت *khaçāret*, سکته *sektè.* — Brèche, رخنه *rakhnè.* — Perte, défaite éprouvée par les troupes, بوزغونلق *bozghounlouq*, انهزام *inhizām.*

Échecs, s.m.pl. jeu, شطرنج اویونی *chatrandj oïouni*, ou simpl. شطرنج *chatrandj*, p. — Pièces du jeu, شطرنج طاشلری *chatrandj thāchleri.* — Les pions, پیاده لر *piādèler.* — Le roi, شاه *chāh.* — La reine, فرزین *ferzin*, فرزی *ferzi.* — Les éléphans, فیل *fil*, فیللر *filler.* — Le cavalier, فرس *feres*, ات *āt.* — Les tours angulaires, رخ *roukh.* — Jouer aux échecs, شطرنج اویناماق *châthrandj oïnāmaq.*

Échelette, s. f., ایر چنکالی *eïer tchenguiāli*, t.

Échelle, s. f., de bois, نردوان *nerdevān*, ال نردبانی *el nerdubāni*, نردبان *nerdubān*, vulg. *merdiven.* — double, مردوان چفته *tchiftè merdivān*, ایپ نردبانی *ip nerdubāni.* — Échelle géographique, مقیاس *miqiās*, a. — Ports du Levant, اسکله *iskelè*, بندر *bender.* — L'échelle de Smyrne, ازمیر *izmir iskelèci.* — Les Échelles du Levant, اق دکز اسکله لری *aq deñyz iskelèleri.*

Échelon, s. m., بصمق *basmaq*, نردبان ایاغی *nerdubān aïāghy.* — Degré d'avancement, رتبه *rutbè*, درجه *deredjè*, a.

Échenal ou Écheneau, s. m., اغاجدن اولوق *aghādjden olouq*, t.

Écheniller, v. a., ترتللری اغاجدن دوشرمك - چیقرمق *tyrtylleri aghādjden devchirmek, tchiqarmaq*, طرطلی کیدرمك *thyrthyli guïdermek*, t.

Écheveau, s. m., طوره *thoura*, چله *tchilè*, قنقال *qanqāl.* — de soie, ایپك طوره سی *ipek thouracy*, t.

Échevelé, e, adj., صاچی طاغلمش - طاغنق *sātchi dhāghylmich, dhāghynyq*, t.

Échevin, s. m., اعیان *'aïān*, a.; قوجه باشی *qodja bāchi*, t.; شیخ البلد *cheïkh ul-beled.*

Échevinage, s.m., قوجه باشیلق *qodja bāchilyq*, t.

Échiffre, s. m., نردبان *nerdubān*, دیواره سی *divārèci*, t.

Échine, s. f., اوکرغه *oñourgha*, vulg. *omourgha.* Voy. Épine.

Échiner, v. a, rompre l'échine, ارقه کمکنی بلی قرمق *beli qyrmaq*, قرمق *arqa guèmiguini qyrmaq.* — Assommer, دپه لمك *tepèlemek.*

Échinophore, s. f., plante, فوفل *foufel* et *fufel*, a.

ÉCHINOPUS, s. m., plante, عكوب *'ukioub*, a.

ÉCHIQUIER, s. m., table du jeu d'échecs, شطرنج بزی ـ تختهسی *chathrandj bezi, takhtaci*, t.; نطع *nath'* et *natha'*, a. — Filet à pêcher, بالق کپچهسی *bâlyq kep-tchèci*. — Juridiction financière en Angleterre, انکلتره‌ده اموال میریه نظارتی *inguilterada emvâli mirié nazâreti*.

ÉCHIUM, s. m., plante. Voy. VIPÉRINE.

ÉCHO, s. m., ینقو ـ یانقو *iânqo*, طاغدن اشیدلن صدا *dâghdan ichidilen sedâ*, ou simplement *sedâ*, p.-t.-a.; اورمانلردن دره‌لردن وغیری یردن منعکس اولان صدا *ormânlardan derèlerden vè ghaïri ïerden mun'aqis olân seda*. — Produire un —, رد صدا ا *reddi sedâ it*, ینقولنمق *ïanqolânmaq*.

ÉCHOIR, v. n., ـ اله کیرمك دوشمك *elè guîrmek, duchmek*, t.

ÉCHOPPE, s. f., چرکه دکانی *tcherkè dukkiâni*, t.-a.; دکانجق قولتوق دکانی *dukkiândjiq, qoltouq dukkiâni*, t.

ÉCHOUER, v. n., donner sur le sable, قومه داینمق ـ صغیه *syghiié, qoumè dâïânmaq*. — sur des rochers, قیاده اوتورمق *qaïâda otourmaq*. —à terre, کمی قره‌یه دوشمك *guemi qaraïè duchmek*. — Se briser, کمی پاره‌لنمق *guemi pâralanmaq*. — Échouer soi-même son vaisseau sur la côte, کندو کمیسنی قره‌یه دوشرمك ـ اتمق ـ اوتورتمق *guendu guemicini qaraïè duchurmek, âtmaq, otourtmaq*. — Ne pas réussir, بجره‌ممامك *bedjerèmemek*, باشه چقمق *bâcha tchiqmamaq*, راست کلمیمك *râst guelmemek*. — Cette affaire a échoué, بو مصلحت نتیجه پذیر حصول اولهمدی *bou maslahat netîdjè peziri houçoul olamadi*.

ÉCIMER, v. a. Voy. ÉTÊTER.

ÉCLABOUSSER, v. a., چامور آتمق صچراتمق *tchâmour âtmaq, sytchrâtmaq*, زیفوس آتمق *zifos âtmaq*, t. — Éclaboussé, e, زیفوسلنمش *zifoslanmich*.

ÉCLABOUSSURE, v. a., چامور سرپندیسی *tchâmour sirpintici*, زیفوس *zifos*, t..

ÉCLAIR, s. m., شمشك *chimchek*, t.; یلدرم *ïyldyrym*, p.; برق *barq*, pl. a. بروق *burouq*. — Faire des éclairs, شمشکلمك *chimchek-lemek*.

ÉCLAIRAGE, s. m., بلدهنك وقوناغك ایدینلمهسی *beldenuñ vè qonâghuñ aïdinlamaci*, t.

ÉCLAIRCIE, s. f., terme de marine, بلوتلو هوانك بریرده اچلمهسی *bouloutlu havânuñ bir ïerdè atchilmaci*, t.

ÉCLAIRCIR, v. a., rendre plus clair, اچمق ـ نورلو *atchmaq, nourlu*, روشن ا *rouchen it*, a.-p.-t. — une liqueur, la laisser reposer, طورتمق *dhouroutmaq*. — Rendre moins épais, صولو ا *soulu it*. — une couleur, رنکی اچمق *rengui atchmaq*. — une affaire, une difficulté, مشکل برماده‌یی اچمق ـ حل ا

muchkil bir maddeïi atchmaq, *hall it.* — Expliquer, ایضاح - بیان - کشف ا *izāh*, *beïān*, *kechf it.* — Rendre évident, بللوا *bellu it*, خارجه - اچیغه چیقارمق *khāridjè*, *atchygha tchyqārmaq.* — Rendre moins épaisse une forêt, بر اورمانی اچمق *bir ormāni atchmaq*, اورمانده جابجا اغاجلری کسمک *ormānda djābedja aghādjleri kesmek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Instruire de la vérité, حقیقتی اکلتمق *haqyqati añlatmaq.* — S'Éclaircir, v. réfl., devenir plus clair, بللو - روشن عیان او *bellu*, *rouchen*, *'aïān ol.* — En parlant d'une difficulté, du temps, حل اچلمق *atchilmaq*, اولنمق *hall olounmaq.* — Le temps s'est éclairci, هوا اچلدی *havā atchyldy.* — S'éclaircir, en parlant d'une liqueur qui forme un sédiment, طورلمق *dhouroulmaq.*

Éclaircissement, s. m., explication, بیان *beïān.* — Demande, سوال *souāl*, a. — d'une difficulté, بر مشکلک کشف و حلی *bir muchkiluñ kechfu halli.* — Sur l'état d'une chose, کیفیت حالک بیانی *keïfiieti hāluñ beïāni.*

Éclaire, s. f., plante, la grande espèce, قرلانغج اوتی *qyrlānghidj oti.* — La petite —, رهبان جامه‌سی *rouhbān djāmèci*, t.

Éclairé, e, adj., ایدنلو *aïdynlu*, t.; روشن *rouchen*, p.; نورلو *nourlu*, a.-t. — Au fig., instruit, معلوماتی چوق *m'aloumāti tchoq.*

Éclairer, v. imp., répandre de la clarté, ایدنلق ویرمک *aïdynlyq vîrmek*, نورلندرمق *nourlandurmaq.* — Apporter de la lumière, موم کوسترمک *moum gueustermek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Faire des éclairs, شمشکلمک شمشک اوینمق - *chimcheklemek*, *chimchek oïnamaq*, چاتمق - اتمق *tchātmaq*, *atmaq.* — Étinceler, پارلمق *pārlamaq.* — Être éclairé, être en vue de tous côtés, اچقده او *atchyqta ol.*

Éclaireur, s. m., چارقجی *tchārqadji*, چرخه‌جی *tcharkhadji*, t.

Éclanche, s. f., cuisse de mouton. Voy. Gigot.

Éclat, s. m., fragment, پارچه *pārtcha*, پاره *pāra*, اوفانتی *oufānti*, قرندی - قرنتی *qyrinti.* — de bois, اغاج پارچه‌سی - قرندیسی *aghādj pārtchaci*, *qyrintyci.* — Bruit, fracas, پاتلاق *pātlāq*, کورلمه *gueurulemè*, کورلتی *gueurultu.* — — de voix, سس کورلدیسی *ses gueurulduci.* — Éclat de rire, قهقهه *qahqaha.* — Lueur, splendeur, ایدن *aïdin*, پارلایش *pārlāïch*, t. — روشنلک *rouchenlik*, p.-t.; شعشعه *cha'cha'a.* — Gloire, رونق *revnaq*, نام *nām*, شهرت *cheuhret.* Voyez Rumeur, Scandale.

Éclatant, e, adj., qui a de l'éclat, ایدنلو *aïdinlu*, پارلاق *pārlāq*, t.; شعله ویریجی *cheu'lè vîridji.* شعله‌لی *cheu'lèli.* — Qui fait du bruit, شماطه ایدن *chamāta iden*, شماطه‌لی *chamāthalu.* — Services

éclatants, خدمات جليله *khadmāti djelīlè.*

Éclater, v. n. et pro., se fendre par éclats, قرلمق *qyrilmaq*, پارهلنمق *pāralanmaq*, چاتلمق *tchiātlamaq*, يارلمق *iārylmaq*. — Faire grand bruit, كورلدمك *gueurouldemek*, پاتلمق *pātlamaq*, t. — Paraître, devenir public, ميدانه چيقمق *meidānè tchyqmaq*, اشكاره يه چيقمق *achikiārèyè tchyqmaq*, ظهوره كلمك *zouhourè guelmek*, a.-t.; قوپمق *qopmaq*. — Briller, reluire, پارلمق *pārlamaq*, ييلدرامق *iyldyrāmaq*, يلابمق *ialābimaq*, شعله لنمك *cheu'lèlenmek*. — Jeter de l'éclat, پارلداماق *pārladāmaq*, شعله ويرمك *cheu'lè vīrmek*. — Éclater de rire, قهقهه ايله كولمك *qahqaha ilè gulmek*, بايلدرق كولمك *bāilaraq gulmek*. — Éclater, montrer son ressentiment, فيرلمق *firlamaq*.

Éclectique, adj., منتخب *muntekhyb*, فيلسوف متنقد *filosofi mutenaqqyd*, a.

Éclectisme, s. m., حكمت الاهل الانتقاد *hykmetil-ehlil-intiqād*, a.

Éclegme, s. m., لعوق *la'ouq*, pl. a. لعوقات *la'ouqāt*.

Éclipse, s. f., du soleil, كون ـ كونش طوتلمه سی *gun, gunech thoutoulmaci*. — de lune, ای طوتلمه سی *aï thoutoulmaci*, t. — de l'un et de l'autre, خسوف *khouçouf*, كسوف *kuçouf*, a. — particlle, كسوف جزئی *kuçoufi djuz'y*. — totale, كسوف كامل ـ تام *kuçoufi kiāmil, tāmm*.

Éclipsé, e, adj., طوتلمش *thoutoulmuch*, t.; منكسف *munkecif*, a.; غايب اولمش *ghaïb olmich*.

Éclipser, v. a., cacher un astre, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر ا *setr it*, كسف ـ تكسيف ا *kesf, tekcif it*. — La lune éclipse le soleil, قمر شمسی ستر ايدر *qamer chemsi setr ider*. — Obscurcir, قراكلو ا *qarānlu it*. — Au fig., effacer, بلورسز ا *bilursyz it*, محو ا *mahv it*. — S'Éclipser, v. pr., en parlant du soleil, كون طوتلمق *gun thoutoulmaq*. — de la lune, ای طوتلمق *aï thoutoulmaq*. — de l'un ou de l'autre, منكسف اول *munkecif ol*. — S'éclipser, s'absenter, disparaître, غايب اول *ghaïb ol*, غيبوبت ا *ghaïboubet it*, نابديد او *nābedīd ol*.

Écliptique, s. f., طريق شمسی *thariqy chemci*, سمت الشمس *semtuch-chems*, a. — Écliptique, adj. com., des éclipses, كسوفی *kuçoufi*, خسوفی *khouçoufi*, a.

Éclisse, s. f., petit bâton plat pour fixer les fractures, قرق كميكره *qyryq guemiqlerè*, تخته جق صاره جق *takhtadjyq sāradjaq*, t.; جبيره *djebirè*, جباره *djebārè*, pl. جبار *djibār*. — Petit panier, moule à fromage, پنير سپد جغی *peïnir sepedjighy*.

Éclisser, v. a., قريق كميكره *qyryq guemyqlerè*, تخته جق صارمق *takhtadjyq sārmaq*, t.; وضع جبيره ا *vaz'y djebīrè it*.

Éclopé, adj., boiteux, اقساق *aqsāq*, طوپال *thopāl*, فرسز يوريشلو

farsyz ïurichlu, t. Voy. Estropié.

Éclore, v. n., en parlant des oiseaux, يمورطه‌دن چقمق *ïoumourthaden tchiqmaq*, t. — Poussins qui viennent d'éclore, يمورطه‌دن چيقمش پلاجلر *ïoumourthaden tchiqmich pilidjler*. — des fleurs, اچلمق *atchilmaq*. — Le jour commence à éclore, صباح اولیور *sabāh olieur*, صباح يرى اغاردى *sabāh ïeri aghārdy*. — Commencer à paraître, ظاهره چيقمق *zāhirè tchyqmaq*, بروز *burouz it*.

Écloison, s. f., يمورطه‌دن چيقمه *ïoumourthaden tchyqma*, t.

Écluse, s. f., صو بندى *sou bendi*, p.-t.; سدّ *sedd*, جدول *djedvel* قپوسى *qapouçou*, اصمه قپو *asma qapou*.

Éclusier, s. m., صوبندى ناظرى *sou bendi nāziri*, t.

Écofrai ou Écofroi, s. m., قتى قالك سفره *qaty qālyn sofra*, دزگاه *dizguiāh*, t.

Écoinson, s. m., pierre d'encoignure, كوشه طاشى *keuchè thāchi*, t.

École, s. f., où l'on enseigne, مكتب *mekteb*, a.; تعليم خانه *ta'alīm khānè*, a.-p.; درس يرى *ders ïeri*. — Secte, مذهب *mezheb*. — de Platon, افلاطون مذهبى *iflāthoun mezhebi*. — École primaire ou d'enfans, چوجوق مكتبى *tchodjouq mektebi*. — de philosophie, حكمت مدرسه‌سى *hikmet medrecèci*. — de médecine, طبابت مكتبى *thybābet mektebi*.

Écolier, ière, s., مكتب اوغلانى *mekteb oghlāni*, a.-t.; شاكرد *chāguird*, p.-t.

Éconduire, v. a., éloigner avec ménagement, اصول ايله قوغمق *ouçoul ilè qoghmaq*, حسن صورت ايله تبعيد ـ دفع ا *husni souret ilè teb'id, def' it*. — Refuser avec ménagement, بر تقريب باشدن صاومق *bir taqrib bachden savmaq*.

Économat, s. m., charge d'économe, وكيل خرج منصبى ـ پايه‌سى *vekili khardj mancebi, pāïècì*. — Administration des bénéfices pendant la vacance, نظارة الزعامات المحلولة *nezāret ul-zi'āmāt ul-mahloulet*, a.

Économe, adj. com., ménager, خرج خانه‌دار *khardj khānèdar*, p.; خرج ومصرفى يول ايله كورن *khardj u masrafi ïol ilè gueuren*. — L'économe d'une maison, d'un établissement, وكيل خرج *vekïli khardj*, a.

Économie, s. f., règle dans la conduite d'un ménage, خانه‌دارلق *khānedārliq*, خانه اداره‌سى *khānè idārècì*, p.-t. — Épargne, امساك *imsāk*, اداره *idārè*, خرج قليل *khardji qalil*. — politique, تدبير مملكت *tedbïri memleket*, تدبير مدنى *tedbïri modoni*. — rurale, تدبير القراء والضياع *tedbir elqoura vezzyā'*. — Domestique, ادارهٔ امور بيتيه *idārèï oumouri beïtiïè*. — Ordre, harmonie entre les parties du corps physique, دوزن نظام *duzen, nizām*.

Économique, adj. com., qui concerne l'économie, خانه‌نك

اداره سینده متعلق *khanènuñ idārècinè mute'allyq.*

Économiquement, adv., avec économie, اداره ایله *idārè ilè,* اداره‌لو *idārèlu.* — Avec épargne, خرج قلیل ایله *khardji qalíl ilè.*

Économiser, v. a., administrer avec économie, اداره ا *idārè it,* اداره‌لو کورمک *idārèlu gucurmek.* — Épargner, امساك ا *imçāk it,* خرج قلیل ا *khardji qalíl it.* — Mettre de côté, صاقلمق *sāqlamaq,* کناره قومق *kenārè qomaq.*

Écope, s. f., چامچاق *tchām-tchāq,* t.

Écopercher, s.f., یوك قالدره‌جق *iuk qāldurадjaq alet,* t.

Écorce, s. f., قبوق *qabouq.* — d'arbre, قشر *qychr,* pl. قشور *qouchour,* a.; اغاج قبوغی *aghādj qaboughy.* — La première, la grosse écorce, دیش قبوغی *dich qaboughy.* — La seconde, la petite —, ایچ قبوغی *itch qaboughy.* — de citron, لیمون قبوغی *limoun qaboughy.* Voy. Superficie.

Écorcer, v. a., قبوغی صویمق *qaboughy soïmaq,* قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq,* t. — Écorcé, e, قبوغی صویلمش *qaboughy soïoulmych.*

Écorcher, v. a., dépouiller un animal de sa peau, دری یوزمك *derii ïuzmek* - صویمق - چقرمق *soïmaq, tchiqarmaq.* — Enlever légèrement la peau ou l'écorce, قبوغی - دری یی صیرمق *syrmaq,* قبوغی *qaboughy,* دری یی صیرمق *derii syrmaq.* — Faire payer très-cher, پك بهالو صاتمق *pek behālu sātmaq,* دری یی سوکمك *derii seukmek.* — En parlant d'une boisson qui est rude au palais, à la gorge, دماغی - بوغازی تخدیش ا - طرملامق *dimāghy, boghāzi takhdích it, thyrmalāmaq.*

Écorcherie, s. f., صالخانه *sālkhānè,* p.

Écorcheur, s. m., دری صویجی *derii soïdji,* سلاخ *sellākh,* a.

Écorchure, s. f., سیرق *siryq,* دری صیرندیسی *deri syryntycy,* t.; سحج *sahdj,* a.

Écorner, v. a., rompre les cornes, بوینز قیرمق *boïnouz qyrmaq,* t. — Couper, casser l'angle ou les angles, اوجی - کوشه کسمك *oudjou, keuchè kesmek.* — Diminuer, اکسلتمك *eksiltmek.* — Raccourcir, قصه‌لتمق *qyssaltmaq,* t.

Écornifler, verb. act. famil., طالقاوقلق ا *dhālqāvouqlyq it,* t.

Écornifleur, se, s., طال قاوقلق *dhāl qāvouqlyq,* t.; طام طال قاوقلغی *dhām dhāl qāvouqlyghy,* t.; دال قاوق *dhāl qāvouq,* t.; مفت خور *muft khor,* p.

Écosse, s. f., nom de pays, سقوچیا مملکتی *sqotchiā memleketi.*

Écosser, v. a., قبوقدن چقرمق *qabouqtan tchiqarmaq,* قپچوغی صویمق - صیرمق *qaptchoughy soïmaq, syrmaq.*

Écosseur, se, s., قبوق چیقاریجی *qabouq tchyqārídji,* t.

Écot, s. m., quote-part de dépense de table, عارفانه *'ārifānè*, a.-p., vulg. رفنه *rèfènè*; پای *pāï*. — Dépense pour un repas, یمك خرجی *ïemek khardji*, مصرفیه *masrafiïè*. — Compagnie de personnes qui mangent ensemble, رفنه جی جمعیتی *rèfènèdji djèmïieti*. — Payer son écot, پاینی - مصرفیه سنی ویرمك *pāïini, masrafiïècini virmek*.

Écouane, s. f., بر نوع اکه *bir nev'y eïè*, t.

Écouer, v. a., قویرغی کسمك *qouïroughy kesmek*, t.

Écoufle, s. m., sorte de milan, چایلاق - دولنکچ *tchāïlāq, dulenguetch*, t.

Écoulement, s. m., mouvement de ce qui s'écoule, دوکلمه *deukulmè*, دوکلش *deukuluch*, اقش *aqych*, جریان *djeriān*. — Flux, فیضان *feïzān*. — de l'eau, صو اقمه سی *sou aqmaci*. Voy. Débit.

Écouler, v. n., couler hors d'un lieu, دوکلمك *deukulmek*, بوشانوب دوکلمك *bochānup deukulmek*, اقمق *aqmaq*. — Faire —, اقتمق *aqytmaq*. — les eaux, صویی اقتمق *souïi aqytmaq*, صویه یول اجرای ما ا قازمق *souïè ïol qāzmaq, idjrāï mā it*. — S'écouler, اقمق *aqmaq*. — Tomber en cascade, یوقریدن اقمق - دوشمك - انمك *ïoqariden aqmaq, duchmek, inmek*, — Déborder, طاشمق *thāchmaq*. — En parlant du temps, کچمك *guetchmek*, سورمك *surmek*, زمان کچمك *zemān guetchmek*. — Le temps s'est écoulé, زمانی کچدی وقتی تمام اولدی *zemāni guetchti, vaqty tamām oldy*.

Écourter, v. a., قصالتمق *qyssāltmaq*, قصه کسمك *qyssa kesmek*, اکسلتمك *eksiltmek*. — des cheveux, صاچی دیبدن قرقمق - کسمك *sātchi dibden qyrqmaq, kesmek*, t.

Écoute, s. f., کیزلو اشیدجك بر *guizlu ichidedjek ïer*, دکلیه جك بر *dinlèïedjek ïer*, t. — Être aux écoutes, کیزلو یرده اشتمك *guizlu ïerdè ichitmek*, کوز قولاق او *gueuz goulāq ol*.

Écouter, v. a., entendre, اشتمك *ichitmek*. — quelqu'un, ce qu'il dit, دکلمك *dinlèmek*, t.; استماع ا *istimā' it*, a.-t. — Écoutez-moi, بنی دکله *beni dinlè*, دکلیك *dinlèïin*. — Prêter l'oreille, - قولاق طوتمق اورمق *goulāq thoutmaq, ourmaq*. — Suivre les conseils, - اوکمك نصیحت - سوز طوتمق *euguïut, nacihat, seuz thoutmaq*. — Donner audience, سویلتمك *seuïletmek*. — S'Écouter, v. réfl., être trop attentif à sa santé, کندوسنی حددن زیاده قیرمق *guenducinihadden ziādè qaïrmaq*, کندویی کوزتمك *guenduïi gueuzetmek*. — Écouté, e, ایشدلمش *ichidilmich*, مسموع *mesmou'*.

Écouteur, se, s., ایشیدیجی *ichididji*, t.

Écouteux, adj. m., اورکك *eurkuk*, t.

Écoutilles, s. f. pl., کمی انبارینك اغزی *guemi embārinuñ*

aghzi, انبار اغزی قپوسی *ambār aghzi qapouci,* t.

Écouvillon, s. m., فرون - طوب سپرکه‌سی *fouroun, thop supurguèci,* سلکی *silgui,* t.

Écouvillonner, v. a., پاچاوره سپرکه‌سیله تمیزلمك *pātchāvra supurguècilè temïzlemek,* سلکی ایله سلمك *silgui ilè silmek,* t.

Ecphractique, adj., t. de méd., سدّ یی طاغدیجی *seddèï dhāghydïdji,* t.; مفتّح السدّة *mufettih usseddet,* a.

Écran, s. m., اوجاق پرده‌سی *odjāq perdèci,* t.

Écrasé, e, adj., foulé, ازمش *ezmich,* باصیق *bācyq,* t.; مدکوك *medkiouk.* — Trop aplati, یصتم *ïastum,* افطح *aftah,* a.

Écraser, v. a., بصمق *basmaq,* ازمك *ezmek,* صیمق *symaq.* — Détruire, یقمق *ïiqmaq,* t.; خراب ا *kharāb it.* Voyez Aplatir. — Surpasser, laisser en arrière, پك پك کیرو براقمق *pek guiru brāqmaq.*

Écrêmer, v. a., سدك قیمغنی الق *suduñ qaïmaghyni almaq,* t. — Au fig., se dit aussi d'une affaire dont on tire ce qu'il y a de meilleur, قیمغی - زبدسنی الق *qaïmaghy, zubdècini almaq.* — J'ai écrêmé cette affaire, بو مصلحتك قیمغنی الدم *bou maslahatuñ qaïmaghyni aldum.*

Écrêter, v. a., بر دیوارك دپه‌سنی - اوستیسنی چیقارمق - قالدرمق *bir divāruñ tepècini, ustuçunu tchyqārmaq, qāldurmaq,* t.

Écrevisse, subst. fém., de mer, استاقوس *istāqos.* — d'eau douce, ینکچ *ïenguetch,* t. — Signe du Zodiaque, سرطان *serethān,* سرطان برجی *serethān bourdji.*

Écrier (S') v. n. pr., پك چاغرمق *pek tchāghirmaq,* باغرمق *bāghyrmaq,* t.; فریاد ا *feriād it,* p.-t.

Écrille, s. f., بالق کولنك سپدن اورلمش دیوار *bālyq gueulundè sepedden ouroulmich divār,* t.

Écrin, s. m., حقه *hoqqa,* a.; جواهر صندوغی - قوطیسی *djevāhir sandoughy, qouthouçou,* a.-t.

Écrire, v. a., tracer des lettres avec la plume, یازمق *ïāzmaq,* t.; کتب - تحریر - تسطیرا *ketb, tahrïr, tasthyr it.* — une lettre, بر یازمق مکتوب *bir mektoub ïāzmaq,* کاغد *kiāghyd ïāzmaq.* — correctement, mettre l'orthographe, املا ا *imlā it.* — Composer, تالیف - تصنیف - انشا ا *teelïf, tasnïf, inchā it.* — S'écrire, avoir commerce de lettres avec un autre, مکتوبلشمك *mektoublechmek,* a.-t. — Être écrit, یازلمق *ïāzilmaq.* — Écrit, e, part. d'écrire, یازیلو *ïāzïlu,* یازلمش *ïāzilmich,* محرّر *mouharrer,* مسطور *mesthour.*

Écrit, s. m., یازو *ïāzou,* t.; کاغد *kiāghyd,* تحریر *tahrïr.* — Lettre missive ou billet, مکتوب *mektoub,* نمیقه *nemiqa.* — Livre, کتاب *kitāb,* pl. کتب *kioutoub.* — Composition quelconque, تالیف

te'lif, تصنيف *tasnîf*, pl. a. تأليفات *te'lîfât*, تصنيفات *tasnîfât*. — Acte, promesse, convention, سند *sened*. — Par écrit, تحريراً *tahrîren*.

ÉCRITEAU, s. m., يافته *ïâfta*. — qui indique un logement ou une maison à louer, كرايه ويرلجك ياصاتيلق اوك قپوسنده اصلان يافته *kirâïè virilèdjek iâ satylyq evun qapoucindè açilân ïâfta*, t.

ÉCRITOIRE, s. m., qui renferme l'encre, دود ـ دويد *devîd*, دويت *devît*, t. — Étui ou nécessaire renfermant ce qui est nécessaire pour écrire, حقّه *hoqqa*, قلمدان *qalemdân*, p.

ÉCRITURE, s. f., action d'écrire et caractères écrits, يازو *ïâzou*, يازی *ïâzy*, t.; كتب *ketb*, a. — Caractère, main de chaque personne, خطّ *khatt*, a.; يازو *ïâzou*. — pleine, قالك ـ طوقجه يازو *qâlyn* ـ *thoqtcha ïâzou*. — fine, انجه ـ جلز يازو *indjè*, *djiliz ïâzou*. — Inscription, caractères écrits, خطوط *khouthouth*, كتابة *kitâbet*. — Belle écriture, كوزل يازو *guzel ïâzou*. — Mauvaise —, كوتی يازو *keutu ïâzou*. Écritures, en terme de pratique, تقريرلر *taqrîrler*. — L'Écriture sainte, les livres divins, كتب الهيّه *koutoubi ilahïiè*. — La Bible, تورات *tevrât*.

ÉCRIVAIN, s. m., celui qui écrit bien ou mal, يازيجی *ïâzîdji*, t. — Maître d'écriture, يازو خواجه‌سی *ïâzou khodjaci*. — Auteur, كتّاب يازان *kitâb ïâzân*, مؤلّف *muellif*, —public, كاتب عرضحالجی *kiâtib*, *'arzouhâldji*.

ÉCROU, s. m., trou de la vis, بورمه دليكی *bourma deligui*, t. — Acte d'emprisonnement, حبس قيد محبوسيّة سندی *habs senedi*, *qaïdi mahboucïiet*, a.

ÉCROUELLES, s. f. pl., اور *our*, صراجه *syrâdjè*, صراجه علّتی *syrâdjè 'illèti*, خنازير *khounâzir*. — Qui a les —, صراجه‌لو *syrâdjèlu*.

ÉCROUER, v. a., حبسخانه دفترنده قيد ا *hapys khânè defterindè qaïd it*, a.-t.

ÉCROUES, s. f., مطبخ پادشاهی دفتری *mathbakhi pâdichâhi defteri*, a.-t.

ÉCROUIR, v. a., برمعدنی صوغوق ايكن دوكمك *bir ma'deni soghouq iken deuvmek*, t.

ÉCROULEMENT s. m., چوكمه چوكش *tcheukmè*, *tcheukuch*, يقلمقلق *ïrqylmaqlyq*, t.; هيال هيلان انهدام *heïâl*, *heïlân*, *inhidâm*, a.

ÉCROULER (S'), v. pr., يقلمق دوشمك چوكمك انهدام بولمق *ïrqylmaq*, *duchmek*, *tcheukmek*, t.; *inhidâm boulmaq*. — Écroulé, e, يقلمش چوكمش منهدم *ïrqylmich*, *tcheukmuch*, *munhedim*.

ÉCROUTER, v. a., اكمك قبوغنی چيقرمق اتمك قوريسنی صويمق *ekmeguñ qaboughini tchiqarmaq*, *etmeguñ qouroucyni soïmaq*, t. — Pain écroûté, قبوغی چيقارلمش اتمك *qaboughy tchyqârylmich etmek*.

Écru, e, adj., خام *khām*, p.; چيك *tchig*, t. — Soie écrue, خام ايپك *khām ipek*.

Écrues, s. f. pl., de bois, يكى بتمش اغاجلر *ïeni bitmich aghādjlar*, t.

Ecsarcome, s. m. Voy. Excroissance.

Ectropion, s. m., كوز قپاغنك دوركلكى *gueuz qapāghynuñ dedirikligui*, t.

Ectyloptique, adj., terme de médecine, سكل اشندريجى *siguil achendurïdji*, t.; آكال الثولول *ekkiāl ussuloul*, a.

Ectype, s. f. Voy. Empreinte.

Écu, s. m., bouclier, قالقان *qālqān*, t.; حفة *hadjefet*, a. — Armoirie, علامة *'alāmet*, نشان لوحه‌سى *nichān levhaci*. — Monnaie d'argent, ريال *riāl*.

Écubier, s. m., غومنه مازغالى *ghomenè māzghāly*, t.

Écueil, s. m., rocher dans la mer, قيا *qaïā*, دكزده اولان قيا *denizdè olān qaïā*, شاب *chāb*, t.; صخر *sakhar*, pl. a. صخور *soukhour*. — Bas-fond de sable, صيغ *sygh*, حشفه *hachefè*. — Chose dangereuse, مخاطره‌لو شئ *moukhātharalu chei*, افت *āfet*, pl. آفات *āfāt*; خطر *khathar*.

Écuelle, s. m., چناق *tchanāq*, t.; طاس *thās*. — à soupe, چوربه چناغى *tchorba tchanāghy*.

Écuellée, s. f., بر چناق طولوسى *bir tchanāq dholouci*, t.

Écuisser, v. a., بر اغاجى چاتلتمق *bir aghādji tchātlatmaq*, t.

Éculer, v. a., پاپوج اوكچه‌سنى ازمك - سوكمك *pāpoudj eukitchècini ezmek, seukmek*, t.

Écumant, e, adj., كوپكلو *keupuklu*, t.; مزبد *muzbid*, a.

Écume, s. f., كپوك - كوپك *keupuk*, t.; كف *keff*, زبد *zebed*, a. — de mer, دكز كوپكى *deñiz keupugui*. — des flots, طالغه‌لرك كپوكى *dhālghalaruñ keupughy*. — de la bouche, اغز كپوكى *aghyz keupughy*. — La sueur du cheval, آتك تڑى *ātuñ teri*. Voy. Scorie.

Écumer, v. n., jeter de l'écume, كوپكلمك *keupuklemek*, كوپكلنمك *keupuklenmek*, t.; تزبيد - تزبّد *tezbïd, tezebbud it*, a.-t. — de la bouche, اغز كپورمك *aghyz keupurmek*. — v. a., ôter l'écume, كوپك - كوپكى آلمق *keupuk, keupugui ālmaq*. — le pot, تنجره‌نك كپوكنى آلمق *tendjerènuñ keupuguini ālmaq*. — les mers, exercer la piraterie, ازباندىدلك ا *izbāndïdlik it*.

Écumeur, s. m., pirate, ازباندىد *izbāndid*. Voy. Pirate. — de marmite, تنجره يلايىجى *tendjerè ïalāïdji*. Voy. Écornifleur.

Écumeux, se, adj., كپوريجى *keupurudju*. Voy. Écumant.

Écumoire, s. f., كپچه *keptchè*, t.; كفگير *kefguïr*, p.

Écurer, v. a., تميزلمك *temïzlemek*. — la vaisselle, مطبخ لاتنى سلمك *mathbakh alātini silmek*.

Écureuil, s. m., تيّون *teïïn*, تيون

tcïoun. — de couleur grise, سنجاب *sendjāb*, vulg. *zindjab*, a.-p.

Écureur, se, s., قابلری *qābleri temïzleïdji*.

Écurie, s. f., آخور *ākhor*, a.-t.; اصطبل *ysthabil*. — Garçon, valet d'écurie, آخور اوغلانی *ākhor oghlāni*.

Écusson, s. m. Voy. Écu. — Manière de greffer, قلم آشی *qalem āchi*, t.

Écussonner, v. a. Voy. Greffer.

Écuyer, s. m., intendant de l'écurie, آخور کیاسی *ākhor kiahïāci*. — Gentilhomme porte-épée, سلاحدار *silāhtār*, vulg. *silihtār*, p. — Intendant de l'écurie d'un prince, امیر آخور *emïri ākhor*, vulg. *mir akhor*, et populairement, *imrokhor*. — Grand —, بیوك امیراخور *buïuk imrokhor*, t.-a.-p. — Écuyer tranchant, intendant de la table du sultan, چاشنیکیر باشی *tchāchniguir bāchi*, a.-p.-t. — de main, رکابدار اغا *rikiābdār aghā*. — Maître de manége, سلاحشور - سلاحشور *silāhchor*, a.-p.

Éden, s. m., عدن *'aden*, a.; عدن اوچمغی *'aden outchmaghy*, a.-t.

Édenté, e, adj., دیشلری قرلمش - دوکلمش *dïchleri qyrilmich, deukulmuch* - دیشسز *dïchsiz*, t. — Vieille édentée, دیشی دوکلمش قوجه قری *dichi deukulmuch qodja qary*.

Édenter, v. a., دیشلرینی قرمق *dichlerini qyrmaq*, دیشسز ا *dïchsiz it*, t.

Édifiant, e, adj., qui porte à la vertu, هنر و فضیلت اوکردیجی *huner vè fazilet eugredïdji*, a.-t. Voy. Exemplaire.

Édificateur, s. m., یاپو یاپیجی *ïāpou ïāpidji*, t.; بانی *bāni*, a.

Édification, s. f., action de bâtir, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*. — d'un temple, عمارت ایتمکلك *'ymāret itmeklik*, a.-t.; عمارت *'ymāret*, a.; — du temple de Jérusalem, هیکل قدس شریفك بنا و عمارتی *heïkeli qoudsi cherïfuñ binā vu 'ymārèti*. — Bon exemple, ایو عبرت *eïu 'ybret*, a.-t.; عبرت *'ybret*, a.

Édifice, s. m., یاپی, یاپو *ïāpi ïāpou*, t.; بنا *binā*, a. — Grand —, بنای جسیم - عظیم *binaï djècïm, azïm*.

Édifier, v. a., bâtir, یاپمق *ïāpmaq*, بنا یاپمق - ا *binā ïāpmaq, it.* — un palais, بر سرای بنا ا *bir sarāï binā it*. — Donner exemple, عبرت ویرمك *'ybret vïrmek*. — Porter au bien, à la vertu, خیره دادانمق *khaïrè dādāndurmaq*, ترغیب خیر و صلاح ا *terghybi khaïr u salāh it*.

Édit, s. m., بیورق *bouïourouq*, t.; امر *emr*, حکم *hukm*, a.; فرمان *fermān*, p. — du prince, حکم خط پادشاهی *hukmi pādichāhi*, خط شریف *khatthy cherïf*.

Éditeur, s. com., بر مؤلفك کتابنی طبع و نشر ایدن کمسنه *bir muellifuñ kitābini thab' u nechr iden kimesnè*, t.

Édition, s. f., publication d'un livre, دفعهٔ واحده برکتابك طبع و نشری *def'aï vāhidèdè bir kitābuñ thab' u nechri.* — Manière dont un ouvrage est imprimé, بصمه‌نك رسم و صورتی *basmanuñ resmu souréti*, a.-t.

Édredon, s. m., قازك اینجه توبی *qāzuñ indjè tuïu*, پوپله *poupla*, t.

Éducateur, trice, s., تربیه‌ایدیجی *terbïè idïdji*, a.-t.

Éducation, s. f., physique, بسلمكلك *beslemeklik*, t. — physique et intellectuelle, اوكرتمه *eugretmè*, t.; تربیه تأدیب *terbïè, te'dïb*, a. — Bonne —, حسن تربیه *husni terbïè*. — Mauvaise —, تربیهٔ ردیّه *terbïèï redïïè*. — Il n'a pas d'éducation, تربیه‌سی یوق *terbïèci ïoq*. — Usage, politesse, ادب *edeb*.

Édulcoration, s. f., طتلولندرمه توزینی كیدرمه - المه *thatlulandurma* - *touzounou guïdermè, alma*, t.; تحلیة *tahlïet*, a.

Édulcorer, v. a., طتلولندرمق توزینی كیدرمك - المق *thatlulandurmaq* - *touzounou guïdermek, almaq*, t.

Éfaufiler, v. a., بر شریتك ایپكنی چقرمق - سوكمك تل چیقارمق *bir chirïtuñ ipeguini tchiqarmaq, seukmek, tel tchyqārmaq*, t.

Effaçable, adj. com., رفعی - محوی ممكن *ref'i, mahvi mumkin*, a.-t.

Effacer, v. a., ôter la forme, l'empreinte, بوزمق سلمك *bozmaq, silmek*, t.; رفع - نسخ ا *ref', neskh it.* — Raturer, چزمك *tchizmek*, رسید - ترقین ا *recïd, terqyn it.* — Effacer en grattant, قازیمق *qāzimaq*, محو ا *mahv it*, حك ا *hakk it*, a.-t. — Annuler, محو و ابطال ا *mahv u ibthāl it.* — la mémoire, ذكربنی محو و ازاله ا *zikrini mahv u izālè it.* — Faire oublier, اونوتدرمق *ounoutturmaq*. — Dépasser, مسابقت ا *muçābeqat it.* — S'Effacer, v. pr., بوزلمق *bozoulmaq*, سلنمك *silinmek*, محو او *mahv ol.*

Effaçure, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, چزكی یری *tchizgui ïeri*, سلنتی *silinty*, t.; منسوخ یر *mençoukh ïer*, a.-t.

Effaré, e, adj., شاشمش *chāchmich*, چهره‌سی بوزوق *tchehrèci bozouq*.

Effarer, v. a., شاشرمق چهره بوزدرمق *chāchirmaq, tchehrè bozdurmaq*.

Effaroucher, v. a., پك اوركتمك قورقتمق *pek qorqoutmaq, eurkutmek*, قاچورمق *qātchurmaq*, t.; توحیش ا *tevhïch it.* — S'Effaroucher, v. réfl., اوركمك *eurkmek*, قورقمق *qorqmaq*, t.; توحّش ا *tevahhouch it*, a.-t. — Effarouché, اوركمش متوحّش *eurkmuch*, t.; *mutevahhich*.

Effectif, ive, adj., qui est réellement et de fait, كرچك *guertchek*, كرچكدن وار *guertchekten vār*, t.; حقیقةً موجود *haqyqaten mevdjoud*, حقیقی *haqyqy*, a. — Homme —,

قولنی فعله کتورر بر آدم *qavlini fy'lè gueturur bir âdem.*

Effectivement, adv., کرچک *guertchek,* کرچکدن *guertchekten,* t.; حقیقت *haqyqat,* a.; حقیقةً حالك *haqyqati hāldè,* حقیقةً *haqyqaten,* فی الحقیقت *fil-haqyqat.*

Effectuer, v. a., exécuter, عمله *'amelè gueturmek,* کتورمك *biturmek,* اجرا ایتمك *idjrā it.* — Remplir sa promesse, انجاز ایتمك *indjāz it.* — Effectué, فعله کتورلمش *fy'lè gueturilmich.*

Efféminé, e, adj., زنّه خویلو *zennè khouīlu,* t.; مخنث *moukhannes,* a. — Visage —, زنّه چهره‌سی *zennè tchehrèci.*

Efféminer, v. a., عورته دوندرمك *'avrètè deundurmek,* زنّه خویلو ایتمك *zennè khouīlu it,* t.; مخنث ایتمك *moukhannes it,* a.-t. — S'Efféminer, v. réfl., عورت کبی اولمق *'avret guibi ol,* زنه خویلو اولمق *zennè khouïlu ol,* مخنث اولمق *moukhannes ol.*

Effendi et Éfendi, s. m., افندی turc.

Effervescence, s. f., ébullition produite par le dégagement d'un gaz, قینابش *qaïnāïch,* جوشش *djouchich,* جوشی *djouchi,* جوش *djouch,* جیشان *djeïchān,* a. — Faire —, جوشه کلمك *djouch it,* جوشه گلمك *djouchè guelmek.* — Au fig., émotion vive, هیجان *heïdjān.*

Effet, s. m., ce qui est produit par une cause, اثر *ecer,* pl. آثار *açār,* فرع *fer',* pl. فروع *furou'.* — Produire de l'effet, تاثیر ایتمك *tecīr it,* کارگیر اولمق *kiārguīr ol.* — Fonctionner, ایشلمك *ichlemek.* — Agir, عمل ایتمك *'amel it.* — Exécution, عمل *'amel,* اجرا *idjrā.* — Résultat, نتیجه *netīdjè,* a. — Action produite, عمل *'amel.* — d'une machine, بر آلتك عملی *bir aletuñ 'ameli.* — d'un remède, دوانك عملی *devānuñ 'ameli.* — Une lettre de change, پولیچه *polītcha.* — Effets, biens effectifs, مال *māl,* pl. اموال *emvāl.* — Chose, objet quelconque, شیٔ *cheï,* pl. اشیا *echīā.* — Vêtements, اوروبا *ouroubā.* — mobiliaires, اواد انلغی ـ طاقمی *ev avādānlighi, thāqymy.* — En Effet, adv., کرچکدن *guertchekten,* t.; فی الواقع *fil-vāqy',* واقعا *vāqy'ā,* فی الحقیقة *fil-haqyqat,* a. — A l'effet, بابنده اولمق *bābindè olmaq uzrè.* — A cet effet, بو بابده *bou bābdè.*

Effeuiller, v. a., یپراق یولمق ـ قوپارمق ـ صیرمق *ïaprāq ïolmaq, qopārmaq, syrmaq,* t. — la vigne, باغ یپراغن یولمق *bāgh ïaprāghyn ïolmaq.* — S'Effeuiller, v. réfl., یپراق دوکلمك *ïaprāq deukulmek,* غزللنمك *ghazellenmek.* — Les arbres sont effeuillés, اغاجلر غزللندی *aghādjlar ghazellendy.*

Efficace, s., ایشلیجی *ichlèïdji,* عملو *'amellu,* a.-t.; مؤثر *muessir.*

Efficacement, adv., کرچکدن *guertchekten,* t.; عمل ایله *'amel ilè,*

جداً و فعلاً *keferet ilè, djedden vè f'ylen.*

Efficacité, s. f., كفرت *keferet,* اثر عمل *'amel,* قوّت *qouvvet,* a.

Efficient, e, adj., cause, علّت فاعليّه *'ylleti fā'iliiè,* a.

Effigie, s. f., كشينك صورتي *kichinuñ sourèti, tasvīri,* t.-a.

Effigier, v. a., بر مجرمك صورت مشخصه‌سنى تنكيلاً محل سياستك عرض ا *bir mudjrimuñ souretè mouchakhkhacini tenkilen mahalli siācettè 'arz it.*

Effilé, s. m., petite frange, اينجه صچاق *indjè satchāq,* t.

Effilé, e, adj., de taille, اوزون بويلو *ouzoun boïlu.* — Mince, اينجه *indjè,* t.

Effiler, v. a., دفتكلمك *tiftiklemek,* دفتك ا *tiftik it,* صچاقلمق *satchāqlamaq.* — S'Effiler, v. réfl., دفتكلنمك *tiftiklenmek,* صچقلنمق *satchaqlanmaq,* t.

Effiloquer, v. a., ايپك قماشى دفتكلمك *ipek qoumāchi tiftiklemek,* t.

Efflanqué, e, adj. fam., ارقلنمش *aryqlanmich,* يانلرى كوچك *ïānleri kutchuk,* t.

Efflanquer, v. a., ارقلتمق *ariqlatmaq,* طوارى ارقلتمق *dhavāry aryqlatmaq,* t.

Effleurage, s. m., درى صيرمه‌سى *deri syrmaci,* t.

Effleurer, v. a., enlever légèrement la superficie, صيرمق *syrmaq,* يوزى صيرمق *ïuzu syrmaq,* سطحيجه *sathlidjè atchmaq.* — la peau, درى صيرمق *deri syrmaq.* — Toucher légèrement, جزيجه طوقندرمق *djuzidjè dhoqoundurmaq.* — Oter les fleurs, چچكلرى قوپارمق - كيدرمك *tchitchekleri qoparmaq, guidermek,* t.

Effleurir, v. n., اچلمق *atchilmaq,* چچكلنمك *tchitcheklenmek,* t.

Efflorescence, s. f., sorte de moisissure, كوفلنمه *kuflenmè,* كوفلنوب چچكلنمه *kuflenup tchitcheklenmè,* t.; تكرّج *tekerrudj,* a. — Petites tumeurs à la peau, درى يه چيقان قبارجقلر *derïiè tchyqān qabārdjyqler,* حلا *halā.*

Effluence, s. f. Voy. Émanation.

Effondrer, v. a., rompre, قرمق *qyrmaq,* يقمق *ïyqmaq.* — Creuser la terre, يرى قازمق *ïeri qāzmaq.* — La remuer en y mêlant du fumier, يرى اقدروب كوبره‌لمك *ïeri aqtarup gubrèlemek,* t.

Effondrilles, s. f. pl., چوكك *tcheukuk,* دوردى *tortou,* چومك *tchumlek dibindè qālāni,* t.

Efforcer (S'), v. n., چالشمق *tchālichmaq,* دورشمك *duruchmek,* t.; سعى - جدّ و جهد ا *saï, djidd u djehd it,* اقدام ا - كوسترمك *iqtām it, gueustermek,* a.-t.

Effort, s. m., چالشمه *tchālichma,* t.; كوشش *kiouchich,* p.; سعى *s'aï,* جدّ *djidd,* جهد *djehd,* اهتمام *ihtimām,* اقدام *yqtām,* a. — Faire

des efforts, كوشش و اقدام ا *kiouchich u yqtām it.* — Peine, fatigue, يورلمه *ïouroulma,* زحمت *zahmet.*

Effraction, s. f., قربش *qyrich,* كسرو شكست قرقلق *qyrqlyq,* t.; *kesru chikest,* a.-p.

Effrayant, e, adj., قورقولو *qorqoulu,* قورقنجق *qorqadjaq,* قورقونج *qorqoundj,* t.; هائل *hāïl,* a. — Songe —, رويای هائل *rouïāï hāïl.*

Effrayé, e, adj., قورقمش *qorqmich,* قورقدلمش *qorqoudilmich,* t.; مرعوب *mer'oub,* a.

Effrayer, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq,* اوركتمك *eurkutmek,* t.; تخويف - ترهيب ا *takhwïf, terhïb it,* خوف ويرمك *khafv vírmek.* — Subitement, بلكلمك *beliñlemek,* بلكلتمك *beliñletmek.* — S'Effrayer, v. réfl., قورقمق *qorqmaq,* اوركمك *eurkmek,* t.; تخوف ا *tekhavvuf it,* a.-t.; هراسان او *hirāçān ol.* — subitement, بلكلنمك *belinlenmek.*

Effréné, e, adj., ضبطسز *zabthsiz,* نا مضبوط *nā mazbouth,* a.-t.; كمسز *guiemsyz,* t.; مطلق العنان *mouthlaq ul-'ynān,* a.

Effrénément, s. m., ضبطسزلق ايله *zabthsyzlyq ilè,* a.-t.

Effriter, v. a., قصرلتمق *qycyryltmaq,* t.; بر يری غير منبت ا *bir ïeri ghaïri mumbit ït,* a.-t. — S'Effriter, v. réfl., قصرلنمق *qycyrlanmaq,* غير منبت او *ghaïri mumbit ol.*

Effroi, s. m., قورقو *qorqou,* قورقولوق *qorqoulouq,* اورك *eurk,* اوركولك *eurkuluk,* t.; هول *havl,* وحشة *vahchet,* a.

Effronté, e, adj., عارسز *'ārsyz,* a.-t. — Femme —, عارسز قاری *'ārsyz qāry.* — Manières effrontées, كستاخانه اوضاعلر *kustakhānè evzā'lar.*

Effrontément, adv., عارسزلغله *'arsizlighilè,* a.-t.; عارسزجه *'ārsizdjè,* عارسزلق ايدوب *'ārsyzlyq idup,* ادبسزجه *edepsyzdjè.*

Effronterie, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq,* يوزسزلك *ïuzsizlik,* t.; ادبسزلك *edebsizlik,* a.-t.; بی ادبلك *bi edeblik,* كستاخلق *kustākhlyq.*

Effroyable, adj. com., qui cause de l'effroi, قورقنجق *qorqoundj,* t.; موجب دهشت اولهجق *moudjibi dehchet oladjaq,* هولناك *hevilnāk,* p.; هائل *hāïl,* a. — Très-laid, پك چركين *pek tchirkin.*

Effroyablement, adv., پك چوق *pek tchoq,* t.; بغايت *beghāïet,* a.; فوق الحدّ *fevq ul-hadd.*

Effusion, s. f., دوكلمه *deukulmè,* دوكلش *deukulich,* t.; انصباب *insibāb,* اراقه *irāqa.* — du sang, سفك دم *sefki dem,* اراقهٔ دما *irāqaï dimā.* — du cœur, كوكل انفتاح, يايلمه سی *gueuñul ïāïlmaci,* القلب *infitāh ul-qalb.*

Égal, e, adj., pareil, برابر *berāber,* بر *bir,* t.; مساوی *muçāvi,* a.; يكسان *ïeksān.* — Équivalent, معادل *mou'ādil,* مماثل *mumācil.* — Qui est toujours le même, هر وقت بر *her vaqit bir.* — Uni, دوز

duz, مستوی *mustevi*. — Chemin —, طریق مستوی دوز یول *duz ïol, tharyqy mustèvi*. — Indifférent, بکا بر *bir*. — Tout m'est égal, بکا کوره هب بردر *bañā gueurè hep bir dur*. — Uniforme, بردرلو *bir durlu*, بر بچم *bir bitchim*. — D'une manière égale, نسق واحد اوزره *naçaqy vāhid uzrè*.

ÉGAL, s., pl. m. ÉGAUX, قرین *qarïn*, pl. a. اقران *aqrān*, نظیر *nazïr*, a.; اش *ech*, t. — Sans égal, بی نظیر *bi nazïr*. — Traiter d'égal à égal, اقرانجه معامله ا *aqrāndjè mou'āmelè it*.

ÉGALEMENT, adv., autant, pareillement, برابر *berāber*, t.; برابرجه *berāberdjè*, على السّویه *ales-sevïïè*, a. — Également, نسق واحد اوزره معامله ا *naçaqy vāhid uzrè mou'āmelè it*. — Également, aussi, en même temps, هم *hem*. — Qui appartient également à la terre et à l'eau, هم آبی هم ترابی *hem ābi hem turābi*. — Également, s. m. Voy. ÉGALISATION.

ÉGALER, v. a., rendre égal, برابرا *berāber it*, برابرلیمك *berāberlemek*, برابرلشدرمك *berāberlechturmek*, تسویه ا *tesvïïè it*, a.-t. — Rendre uni, دوزا *duz it*, دوزلتمك *duzeltmek*, یصّی ودوزا *ïassy vè duz it*, تسطیح ا *tasthyh it*. — Comparer, بکزتمك *beñzetmek*. — Placer au même rang, assimiler, برابر عد ا *berāber 'add it*. — Être égal, برابر معادل ومساوی او *berāber ol*, او *mou'ādil vè muçāvi ol*. — S'Égaler, v. pr., برابرلشمك *berāberlechmek*. — S'assimiler, کندویی بربسیله بکزتمك ـ تشبیه ا *guenduïi biriciilè beñzetmek, techbïh it*.

ÉGALISATION, s. f., برابرلشمه *berāberlechmè*, t.; تعدیل *ta'dïl*, تسویه *tesvïïè*, a.

ÉGALISER, v. a., rendre uni, برابرلمك *berāberlemek*, دوزا *duz it*, دمدوزا *dumduz it*, تسویه ا *tesvïïè it*, a.-t. — les lots, تسویهٔ حصص واسهام ا *tesvïïèï hyças u eshām it*.

ÉGALITÉ, s. f., parité, برابرلك *berāberlik*, یکسانلق *ïeksānlyq*, p.-t.; سویّة *sevïïet*, مساواة *muçāvāt*. Voy. UNIFORMITÉ.

ÉGARD, s. m., attention particulière, déférence, رعایت *ri'āïet*, حرمت *heurmet*, اعتبار *'itibār*, a. — Avoir égard à quelqu'un, کوزتمك *gueuzetmek*, رعایت ا *ri'āïet it*. — Considérer, ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Avoir considération, respect, حرمت ـ اعتبارا *heurmet, 'itibār it*. — A l'égard, حقنه *haqqyna*, حقنده *haqqyndè*. — A mon égard, بنم حقمه *benum haqqymè*. — A cet égard, adv., بو بابده *bou bābdè*, بو خصوصلة *bou khouçoustè*. — Eu égard, نظرًا *nazaren*. — Par égard, رعایةً *ri'āïeten*. — pourvous, خاطرکزه رعایةً *khathyriñizè ri'āïeten*.

ÉGAREMENT, s. m., erreur, ازمقلق *azmaqliq*, یکلمقلق *ïañylmaqlyq*, یکلش *ïañlich*, t.; ضلال *zalāl*, ضلالة *zalālet*, a. — du chemin, یول یتورمه *ïol ïturmè*. — Au fig., désordre, dépravation, ازغونلق *azghoun-*

lyq, ضلال *zalāl*. — d'esprit, عقل اختلالی *'aql ykhtilāli*, جنون *djunoun*.

Égaré, e, adj., du chemin, یولی ازمش *ïoly azmich*, یولدن چیقمش *ïolden tchyqmich*, صاپمش - *ïoldan, tchyqmich, sāpmich*. — Hors de la raison, ازغون *azghoun*, کمراه *gumrāh*. — Perdu, غایب اولمش *ïāvi olmich*, t.; غایب *ghāïb*, a. — Troublé, شاشمش *chāchmich*, t.

Égarer, v. a., mettre hors du droit chemin, ازدرمق *azdurmaq*, یولی ازدرمق - شاشورمق *ïoli azdurmaq*, *chāchurmaq*, t. — Au fig., induire en erreur, ازدرمق *azdurmaq*, یانلیشه صوقمق *ïañlichè soqmaq*, اضلال ا *izlāl it*. — une chose, غایب ا *ghāïb it*, ضایع ا *zāïi it*, یاوی قلمق *ïāvi qylmaq*. — S'Égarer, v. réfl., یولی شاشورمق *ïoly chāchurmaq*, یولدن شاشمق *ïolden chāchmaq*, یولدن صاپمق *ïolden sāpmaq*, یولی چیقمق *ïoly tchyqmaq*, غایب ا *ïoly ghāïb it*. — Donner dans une erreur, یانلمق *ïañilmaq*. — Se perdre, ضایع - غایب او *zāïi*, *ghāïb ol*. — S'éloigner d'un sujet qu'on traite, صددن چیقمق *sadedden tchyqmaq*.

Égarroté, e, adj., چکینی یاره‌لو *tchekïni ïāralu*, t.

Égayer, v. a., rendre gai, سوندرمک *sevindurmek*, - شین *chïn*, مسرور ا *mesrour it*, - کیف فرح ویرمک *keïf, ferah vïrmek*, کوکل اچمق *gueuñul atchmaq*, تفریح ا فرحلندرمک *ferahlendurmek*, *tefrïh it*. — S'Égayer, v. pr., se réjouir, سوندمک *sevinmek*, t.; کیفی کلمک *keïflenmek*, - چاتمق *keïfi guelmek*, *tchātmaq*, شین او *chïn ol*. — sur le compte de quelqu'un, ذوقلنمک *zevqlenmek*, برکمسنه‌نک حقنده مطایبه ا *bir kimesnènuñ haqqyna mouthāïbè it*.

Égée (la mer), اق دکز *aq deñyz*.

Égide, s. f., bouclier, قلقان *qalqān*, t. — Au fig., garde, protection, محافظه *mouhāfaza*, حمایت *himāïet*, a.

Égilops ou Ægilops, s. m., داء السلاق *dè-essalāq*, a.

Églantier, s. m., یبان کلی اغاجی *ïabān guli aghādji*, t.

Églantine, s. f., یبان کلی *ïabān guli*, t.; کل نسرین *gul nesrïn*, p.

Église, s. f., temple, کلیسا *kiliçā*, *kelicè*, vulg. کنیسة *kenïcet*, g.-t.; pl. a. کنایس *kenāïs*; بیعت *bi'at*. — L'église, l'assemblée des fidèles, جماعت *djemā'at*. — Les commandemens de l'église, احکام دین *ahkiāmi dïn*. — L'église d'orient, آیین اهل مشرق *āïini ehli mechriq*. — latine, آیین لاتین *āïini lātïn*. — grecque, آیین روم *āïini roum*.

Églogue, s. f., چوبان ترکیسی *tchobān turkycy*, t.

Égoiser, v. n., نفسندن چوق سویلمک *nefsinden tchoq seuïlèmek*, کندینی مدح ا *guendyni medh it*, a.-t.

Égoïsme, s. m., بنلک *benlik*,

بنلك دعواسی *benlik d'avāci*, t.; انانیت *enānïiet*, a.

Égoïste, s. m., اهل انانیت *ehli inānïiet*, a.; بنلك دعواسنك اولان *benlik da'vācindè olān*, t.

Égorger, v. a., بوغازلمق *boghāzlamaq*, t.; ذبح ا *zebh it*, a.-t. Voy. Massacrer.

Égosiller (S'), v. réfl., سس بوغولمق *ses boghoulmaq*, بوغاز طوتولمق *boghāz thoutoulmaq*, پك باغرمق *pek bāghyrmaq*. — Je me suis égosillé, سسم بوغلدی *seçtm boghouldou*, t.

Égout, s. m., conduit souterrain des eaux, cloaque, كاريز *guiāriz*, p.; سپرنتیلك *supuruntilik*. — Chute, écoulement des eaux, صو اقمه‌سی - صیزنتیسی *sou aqmaci, syzinticy*. — Chute de l'eau goutte à goutte, دامله‌نتی *dāmlānty*.

Égoutter, v. n., tomber goutte à goutte, دامله‌مق *dāmlamaq*, ضزمق *syzmaq*, دامق *dammaq*, t.; تقطرا *teqatthur it*. — Faire égoutter, دامله‌تمق *dāmlatmaq*, سوزمك *seuzmek*. — S'Égoutter, v. réfl., سوزلمك *seuzulmek*.

Égouttoir, s. m., سوزك *seuzek*, سوزکی تحته‌سی *seuzgu tahtaci*, t.

Égouttures, s. f. pl., سوزنتی *seuzuntu*, t.

Égrapper, v. a., اوزم دانه‌لرینی صالقمدن ایرمق - صیرمق *uzum dānèlerini sālqumden āïrmaq, syrmaq*, t.

Égratigner, v. a., طرمالامق *thyrmalāmaq*, یرتمق *ïrtmaq*, قرمقلامق *qyrmaqlāmaq*, t.

Égratignure, s. f., طرمالایش *thyrmalāïch*, طرموق *thyrmouq*, طرموق یری *thyrmouq ïèri*, یرتق *ïrtyq*, t.

Égrener, v. a., دانه‌لری قبوغندن چیقارمق *dānèleri qaboughynden tchyqārmaq*, اکین دانه‌سنی سلکمك *ekin dānècini silkmek*, t.

Égrénoire, s. f., کوچك قوش قفسی *kutchuk qouch qafèci*, t.

Égrillard, s., شرمتلو *cheremetlu*, شین *chen*, t.

Égriser, v. a., الماسلره ضیقل ویرمك *elmāslerè saïqal vïrmek*, t.

Égrugeoir, s. m., à sel, تز اوزه‌جك هاونجق *touz ezedjek hāvendjyq*. — à sucre, رنك *rendè*, t.

Égruger, v. a., دوکمك *deuïmek*, ازمك *ezmek*, اواتمق *ouvātmaq*, اوالمق *ouvālamaq*, t.

Égueulement, s. m., طوب اغزینك اشنمه‌سی *thop aghzynuñ achinmaci*, t.

Égueuler, v. a., امزکنی - اغزینی قیرمق *emzeguini, aghzyni qyrmaq*. — S'égueuler, se faire mal à la gorge en criant, بوغازی باغرمقدن طیقانمق *boghāzy bāghyrmaqtan thyqānmaq*. — En terme d'artillerie, طوپك اغزی اشنمق *thopuñ aghzy achinmaq*, t.

Égypte, s. f., مصر *mysr, mycyr*, a.

Égyptien, ne, adj., مصرلو *mycyrlu*, a.-t.

Eh! interj. d'admiration et de surprise, وای - وی *vāï*.

Éherber, v. a. Voy. Sarcler.

Éhonté, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

Éhouper, v. a., اغاجـــك دپەسنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*, t.

Éjaculation, s. f., منـــی بوشانمەسی *meni bochānmaci*, a.-t.

Élaboration, s. f., ازر ازر ایشلمه *azer azer ichlemè*, یـواش یـواش پشمـه *ïavāch ïavāch pichmè*, t.; انضـاج *inzādj*, a. — du chyle, کیموسك نضجه استعدادی *kimouçuñ nezdjè isti'dādi*.

Élaborer, v. a., تقیّد ایلـه ایشلمـك *teqaïiud ilè ichlemek*, یواش یواش پشورمك *ïavāch ïavāch pichurmek*, t.; مکمّل ا *mukemmel it*, a.-t. — S'Élaborer, v. pr., ازر ازر تکمیل اولنمق *azèr azer tekmíl olounmaq*, a.-t.; ایشلنمك *ichlenmek*, نضج بولمق *nazdj boulmaq*.

Élagage, s. m., action d'élaguer, داللرك بودانمەسی *dāllaruñ boudānmaci*. — Branches élaguées, بودانتی *boudānty*, t.

Élaguer, v. a., بودامـــق *boudāmaq*, - اغاج داللرینی کسمك بودامق *aghādj dāllerini kesmek*, *boudāmaq*, t.

Élagueur, s. m., بودایجی *boudāïdji*, t.

Élan, s. m., animal, صغن *syghyn*, t. — Mouvement subit avec effort, صچرامه *sitchrāma*, صچرایش *sitchrāïch*, t.; صولت *savlet*, حمله *hamlè*, a.

Élancé, e, adj., de taille, اینجه واوزون بویلو *indjè vè ouzoun boïlu*, t. — Efflanqué, en parlant d'un cheval, یانلری یاتق *ïānlary ïātyq*.

Élancement, s. m., mouvement impétueux, مشتدّ هجوم *muchtedd hudjoum*. — douleur vive et aiguë, کسکین صیزی *keskín syzy*, صانجو *sandjou*, اکنه صوقلور کبی اجیمـه *ignè soqoulour guibi adjíma*, t.

Élancer, v. a., - پك اغرمق اجیمق *pek aghyrmaq*, *adjimaq*, اکنه صوقلور کبی اجیمق *ignè soqoulour guibi adjimaq*. — S'Élancer, v. réfl., اتلمـــق *atylmaq*, صچرایوب اتلمق *sytchrāïup atilmaq*. — Accourir, اوشمك *uchmek*. Voy. Assaillir.

Élargir, v. a., rendre large, ککش - اینلو ا *gueñich*, *eñlu it*, اینلولتمك *inluletmek*, کیکدرمك *gueïndurmek*, بایمـــق *ïāïmaq*, بوللمق *bollamaq*, آچمق *âtchmaq*, یصّیلمق *ïassylamaq*, کیك - بول ا *guëïñ*, *bol it*. — Mettre hors de prison, حبسدن چیقارمق - صالیویرمك *hapsden tchiqārmaq*, *sālyvírmek*. — Relâcher, تخلیهٔ سبیل ا *takhlïièï sebíl it*. — S'Élargir, ککشلنمك *gueñichlenmek*, t.; - تعریـــض توسیع ا *ta'ríz*, *tevsï' it*, یصیلنمق *ïassylanmaq*, بوللنمق *bollanmaq*, اچلمق *atchilmaq*, کسب وسعت ا *kesbi vus'at it*.

Élargissement, s. m., augmentation de largeur, ککشلنمه *gueñichlenmè*, ککشلك *gueñichlik*, بوللمقلق *bollamaqlyq*, t.; توسّـــع *tevessu'*, a. — Délivrance, قورتارش *qourtārich*, اطلاق *ithlāq*, تخلیـــهٔ سبیل *takhlïièï sebíl*.

Élargissure, s. f., صکـــرەدن

دیکلمش پارچه *soñradan dîkilmich pârtcha*, t.

Élasticité, s. f., قوّت تحوّلیه *qouvvèti tehavvulïè*, a.

Élastique, adj. com., تحوّلی *tehavvuli*, a.

Elaterium ou Élatère, s. m., اشك خیاری صویی *echek khyâri souïi*, t.

Elcaïa, s. m., arbre, رقع یمانی *raqa iemânii*, a.

Elbe, île célèbre, البا جزیره‌سی *elbâ djezîrèci*.

Électeur, s. m., سچیجی *setchidji*, t.; انتخابه مرخّص *intikhâbè mourakhkhas*, a.-t.; منتخب *muntekhyb*, pl. منتخبین *muntèkhibîn*, a. — Les électeurs de l'empire d'Allemagne, الامان هرسکلری *alamân herseklerî*.

Électif, ive, adj., انتخابله ایله اولان *intikhâb ilè olân*, انتخابی *intikhâbîi*, a.

Élection, s. f., سچمه *setchmè*, t.; انتخاب *intikhâb*, a.

Électoral, e, adj., اصحاب انتخابه متعلّق *ashâbi intikhâbè mute'allyq*, a.-t.

Électorat, s. m., dignité d'électeur d'Allemagne, هرسکلك عنوانی *herseklik 'unvâni*. — Pays soumis à un électeur, هرسکلك حکومتی *herseklik hukioumeti*.

Électricité, s. f., propriété d'attraction, اجسامك بری برینه اوشدرلدقده قوّت جاذبیّه‌لری *èdjsâmun biri birinè ovouchturulduqta qouvvèti djâzibïèleri*, خاصّة کاهربایه *khâssèli kiâhroubâïè*.

Électrique, adj., جاذبی *djâzibi*, خاصهٔ کاهربایه متعلّق *khassèi kiâhroubâïèïè mute'allyq*. — Le fluide —, مادّهٔ ناریّه *mâddeti nârïïè*.

Électriser, v. a., بر نسنه‌ده قوّت جاذبیّه‌یی اظهار ایتمك *bir nesnèdè qouvvèti djâzibïïèi izhâr it*, a.-t. Voy. Exciter, Enflammer.

Électromètre, s. m., میزان المادّة النارّیه *mîzân elmaddet-unnârïïe*, a.

Électuaire, s. m., معجون *ma'djoun*, a.

Élégamment, adv., کوزللك *guzellik ilè*, کوزل *guzel*, t.; ظرافت ایله *zarâfet ilè*, a.-t.

Élégance, s. f., کوزللك *guzellik*, t.; ظریفلك *zarîflik*, a.-t.; ظرافت *zarâfet*, لطافت *lethâfet*. — Parure, زینت *zinet*, a. — du langage, بلاغت *belâghat*. — du style, فصاحت کلام *feçâhati kelâm*.

Élégant, e, adj., dans les manières, کوزل *guzel*, t.; حسنلو *huçunlu*, لطیف *lathyf*, ظریف *zarîf*. — Orné, chargé d'ornements, مکلّف *mukellef*, مزیّن *muzeïïen*. — Dans les manières et la parure, براشق اهل ظرافت *îarâchyq thavrlu*, طورلو *ehli zarâfet*. — dans la manière de parler, فصیح *facyh*.

Élégiaque, adj. com., آغنجی *âghyndji*, t.; رثوی *resvii*, a.

Élégie, s. f., آغنجی ترکی *âghyndji turku*, t.; مرثیة *mercïè*, a.

ÉLÉMENT, s. m., عنصر *ounçour*, pl. عناصر *anācir*, a. — Les quatre éléments, عناصر اربعه *anācyri arba'a*. — Au pl., principes des sciences, اصول *ouçoul*. — Éléments de la géométrie, اصول هندسه *ouçouli hendecè*. — Élément, chose à quoi une personne se plaît le plus, مادّهٔ حیات *māddèï haīāt*, مدار قوام حیات *medāri qavāmi haïāt*. — La guerre est son élément, حرب وقتال مادّهٔ حیاتیدر *harbu qytāl māddèï haīāti dur*.

ÉLÉMENTAIRE, adj. com., qui appartient à l'élément, عنصری *ounçourïi*. — Qui contient les éléments, مبادی واصولی متضمّن *mebādi vu ouçoulii mutezammin*. — Parties élémentaires, اجزای اصلیّه *edjzāï asliïè*. — Qualités, کیفیّات اصلیّه *keïfiiāti asliïè*.

ÉLÉMI, s. m., صمغ لامی *samghy lāmi*, a.

ÉLÉPHANT, s. m., فیل *fil*, pl. افیال *efīāl*, a.

ÉLÉPHANTIASIS ou ÉLÉPHANTIASE, s. f., داء فیل مرضی *fīl marazi*, داء الفیل *de' ul-fīl*, a.

ÉLÉVATION, s. f., exhaussement, یوکسکلک *ïukseklik*, t.; ارتفاع *irtifā'*. — du pôle, ارتفاع القطب *irtifā' ul-qouthb*. — Constitution en dignité, grandeur, اولولق *oloulouq*, علوّ منزلت رفعة *rif'at*, قدر *qadr*, *'uluvvi menzilet*.—Grandeur d'âme, علوّ همّت *'uluvvi himmet*. — d'esprit, شهامت عقل *chehāmeti 'aql*. — Lieu élevé, یوکسک یر *ïuksek ïer*, دپه *tepè*. — Élévation de la voix, سسک یوکسک چیقهسی *seçuñ ïuksek tchyqmaci*, اعتلاء الصوت *'ytilā us-savt*.

ÉLÈVE, s. com., شاکرد *chāguird*, p.-t.; تربیتکرده *terbïet kerdè*.

ÉLEVÉ, E, adj., یوجه *ïudjè*, یوکسک *ïuksek*, یوکسلمش *ïukselmich*, t.; رفیع مرتفع *refi'*, *murtefi'*, a.

ÉLEVER, v. a., lever en haut, قالدرمق یوقرو *qāldurmaq*, قالدرمق یوقاری *ïoqaru qāldurmaq*, یوجه‌لمک *ïudjèlèmek*, t.; ترفیع ا *terfi' it*, a.-t. — Bâtir, بنا ا *binā it*, یاپمق *ïāpmaq*. — Élever un édifice, عمارت ا یاپو یاپمق *ïāpou ïāpmaq*, *'imāret it*. — Dresser, دکمک *dikmek*, قورمق *qourmaq*. — Ériger, اقامت ا نصب *nasb it*. — Établir, اقامت ا *iqāmet it*. — Élever la voix, سسی یوکسلتمک - چیقارمق *secy ïukseltmek*, *tchiqārmaq*. — une perpendiculaire, بر خط عمودی اقامت ا *bir khatthy 'amoudi iqāmet it*. — Nourrir, بسلمک *beslemek*, تربیه ا *terbïè it*. — Donner de l'éducation, اوکرتمک *eugretmek*, تعلیم ا *ta'lim it*, تربیه ا *terbiè it*, a.-t. — Faire naître, exciter, قوپرمق *qoparmaq*, قالدرمق *qāldurmaq*. — S'Élever, v. réfl., survenir, قوپمق *qopmaq*, قالقمق بردن بره ظهور ا *qālqmaq*, *birden birè zouhour it*. — Il s'éleva un bruit, بر کورلدی قوپدی *bir gueurulty qoptu*. — de terre, la vapeur, etc., یوقاروبه اغوب *ïoqāruïè aghoup tchyqmaq*, یوقری چقمق *ïoqary tchiqmaq*,

اغمق *aghmaq*, t. — en dignité ou de toute autre manière, يوجه لنمك *iudjèlenmek*, صعود ا *sou'oud it*, بيومك *buïumek*, قدر و ارتفاع *qadru irtifā' boulmaq*. — contre quelqu'un, se déclarer contre lui, - بر كمسنه نك عليهنه قالقمق *bir kimesnènuñ 'alèihinè qālqmaq*, قيام ا *qyām it*. — En parlant de la peau, قبارمق *qabārmaq*, شيشمك *chichmek*. Voy. S'Enorgueillir.

Élevure, s. f., قبارجق *qabārdjiq*, t. Voy. Pustule.

Élider, v. a., كيدرمك *guïdermek*, t.; تخفيف - حذف ا *takhfif, hazfit*, a.-t. — S'Élider, v. pr., كيدرلمك *guïderilmek*, حذف اولنمق *hazf olounmaq*.

Élie, nom pr., خضر *khyzr*, t.; ايلياس *ilïās*, a.

Éligibilité, s. f., سچلمكه كركلك *setchilmeïè guereklik*, انتخاب اولنمق استحقاقي *intikhāb olounmaq istihqāqy*, a.-t.

Éligible, adj. com., سچلمكه كركلو *setchilmeïè guereklu*, t.; انتخابي مستحق *intikhābi moustehaqq*, a.-t.

Élimination, s. f., اشنمه *achinma*, t.

Élimer (S'), v. pr., اشنمق *achinmaq*; اسكيمك *eskimek*, t.

Élingue, s. m., يوك قالدرهجق *iuk qālduradjaq orghān*, اورغان t.

Élire, v. a., سچمك *setchmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; انتخاب ا *intikhāb it*, a.-t.

Élision, s. f., حذف *hazf*, حذف حرف *hazfi harf*, a.

Élite, s. f., - هر جنسك ايوسي كزيلكسي *her djinçuñ euïuci, guzidèci*, سچمه *setchmè*, t.; نخبة *noukhbet*, نقاوة *naqāvet*, a. — Troupe d'élite, عسكرك كزيلكسي *'askeruñ guzidèci*, منتخب عسكر *mountekhab 'asker*.

Élixir, s. m., اكسير *iksīr*, a.

Elle, pr. fém., او *o*, اول *ol*, بو قرى *bou qary*.

Ellébore, s. m., plante, بوينز اوتي *boïnouz oti*, t.; خربق *kharbaq*, a. — blanc, قار چچكي *qār tchitchegui*, خربق ابيض *kharbaqy abiaz*. — noir, خربق اسود *kharbaqy açuad*, قره جه اوت *qaradja ot*.

Elléborine, s. f., plante, زرموزة *zermouzet*, دمشقيه *dimichqyïè*, a.

Elléborisme, s. m., خربق علاجي *kharbaq 'ylādji*, a.-t.

Ellipse, s. f., t. de géométrie, courbe ovale, خط مستدير بيضاوي *khatthy mustedīri beïzāvii*, a.—Suppression de mots, حذف كلمه *hazfi kelimè*, تقدير كلمة مقدرة *taqtīri kelimeti mouqadderet*, a.

Elliptique, adj. com., كلمات مقدره بي متضمن *kelimāti mouqaddèrèi mutezammin*, a.

Élocution, s. f., سويليش *seuïleïch*, t.; نطق *nouthq*, تقرير *taqrīr*.

Éloge, s. m., اوكش *euguch*, اوكمه *eugmè*, t.; مدح *medh*, pl. a. مدايح *medāïh*, وصف محاسن *vasfi mehācin*.

Éloignement, s. m., action d'éloigner, ايراقلمه ايراقلق *irāqlyq*,

irāqlama, t.; تبعيد *teb'īd*. — Distance, اوزاقلق *ouzāqlyq*, مسافه *meçāfè*, بعد *bu'ud*, a. — des temps, بعد ازمان *b'udi ezmān*. — Absence, غيبت *ghaïbet*. — Séparation, مفارقت *mufāraqat*, فراق *firāq*. — Aversion, كوكلسزلك *gueuñulsizlik*, اوصكلك *oçouñlik*, دتسنمه *titsinmè*, t.; نفرت *nefret*, ابائت طبع *ibā'ati thab'*, a.

Éloigné, e, adj., اوزاق *ouzāq*, ايراق *irāq*, t.; بعيد *ba'id*, a. — Pays éloignés, ممالك بعيده *memāliki ba'ïdè*.

Éloigner, v. a., écarter, ايرمق *aïrmaq*, ايراقلمق *irāqlamaq*, اوزاق - اراق ا *ouzāq*, *irāq it*, t.; ابعاد ا *ib'ād it*, a.-t.; دور و بعيد ا *dour u b'aïd it*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*, t.; تعويق - تأخير ا *ta'vîq*, *tākhyr it*. — Aliéner les cœurs, تنفير قلوب ا *tenfîri qouloub it*. — Tirer en longueur, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, تاخير ا *teekhîr it*, a.-t. — S'Éloigner, v. réfl., اراقلنمق *irāqlanmaq*, ايراقلشمق *irāqlachmaq*. — Se retirer, چكلمك *tchekilmek*, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*. — S'absenter, غايب او *ghāïb ol*. — S'éloigner des autres, ايرلمق *aïrilmaq*.

Élongation, s. f., بينونت السيّارتين *beïnounet us-seïāreteïn*, a.

Éloquemment, adv., فصاحتله *façāhatilè*, بلاغت كلام ايله *belāghati kelām ilè*, a.-t.

Éloquence, s. f., فصاحت *façāhat*, بلاغت *belāghat*, a.; كلامك اداسى *kelāmuñ edāci*, a.-t.; دلبازى *dilbāzi*, p.

Éloquent, e, adj., فصيح *facîh*, فصيح الكلام *facîh ul-kelām*, بليغ *balygh*, a.; دلباز *dilbāz*, p.; سوز اوستهسى *seuz oustaci*, t. — S'exprimer en termes éloquents, الفاظ بليغه ايله افادهٔ مرام ا *elfāzi belygha ilè ifādèï merām it*.

Élu, e, s., choisi, سچلمش *setchilmich*, t.; مختار *moukhtār*, a. — Prédestiné à la vie éternelle, اهل جنّت *ehli djennet*, جنّت مكان *djennet mekiān*, مصطفى *mousthafa*. (Ce dernier s'applique particulièrement au prophète Mahomet.) — Fortuné, سعيد *sa'ïd*.

Élucidation, s. f. Voy. Éclaircissement.

Élucubration, s. f., سعئ بليغ ايله انشا اولنمش تأليف *saïi balygh ilè inchā olounmich teelîf*, a.-t.

Éluder, v. a., صاپتمق *sāpytmaq*, صومق *savmaq*, چكلمك *tchekilmek*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.; تجنّب ا *tedjennub it*, a.-t.

Élysée, s. m., پت پرستلك جنّتى *pout perestlik djenneti*, a.-t.

Émail, s. m., pl. Émaux, مينا *mînā*, p.-t.; صواد *savāt*. — Peindre en —, صواد سورمك *savād surmek*. — Portrait en —, مينا كارى تصوير *minā kiāri tasvîr*. — L'émail des fleurs, چچكلرك الاجهلغى *tchitchekleruñ alādjalyghy*.

Émaillé, e, adj., مينالو *mînālu*, p.-t.; صواتلو *savātlu*, مينا ياپدرلمش

minā ïapturilmich, t.; مينا كارى *minā kiāri*.

Émailler, v. a., مينالمق *minālamaq*, مينا ا *minā it*, p.-t.; صواد مينا ايله سورمك *savāt surmek*, ايشلتمك *minā ilè ichletmek*, t.

Émailleur, s. m., ميناجى *minādji*, p.-t.

Émaillure, s. f., مينا ايشى *minā ichi*, t.; مينا كارى *minā kiāri*, p.-t. — Art de l'émailleur, مناجيلك *minādjilik*.

Émanation, s. f., chose qui émane, چيقمه *tchyqma*, زهش صزش *sizych*, *zehich*. — Émanations des corps, اجسامدن صعود ايدن ذرّات *edjsāmden sou'oud iden zerrāt*. — des fleurs, روايح شكوفه *revāïhi chukioufè*. — aqueuse, رشحة *rechhat*, pl. رشحات *rechhāt*. — d'un ordre, صدور *soudour*. — d'un firman ou ordre écrit du sultan, بر فرمان همايونك صدورى *bir fermāni humāïounuñ soudouri*.

Émancipation, s. f., acte par lequel on est émancipé, پدرك حكم وضبطندن ازاد ايدن اذن شرعى *pederuñ hukm u zabthinden azād iden izni cher'y*, t.

Émanciper, v. a., mettre hors de tutelle, پدرك حكم وضبطندن ازاد ا - چيقارمق *pederuñ hukmu zabthinden azād it, tchyqārmaq*, يتشمامش چوجغى كندو باشنه بوشلامق *ïetichmemich tchodjoughy guendu bāchina bochlāmaq*, ابهال ا *ibhāl it*. — Affranchir, ازادلمق *azādlamaq*. — Émancipé, باشنه چقمش *bāchqa tchyqmich*, ازادلو *azādlu*. — S'émanciper, sortir du devoir, des bienséances, حدّيني تجاوز ا *haddini tedjāvuz it*, آشورى وارمق *āchuru vārmaq*, ترك ادب ا *terki edeb it*.

Émaner, v. n., sortir, découler de, چيقمق *tchyqmaq*, اقمق *aqmaq*. — En parlant d'un ordre, d'un firman, صادر اولمق *sādir ol*, a.-t.; صدور ا - بولمق *soudour it, boulmaq*. — S'exhaler par transpiration, صيزوب چيقمق *syzup tchyqmaq*, ترشح ا *terechchouh it*. — Les influences qui émanent des planètes, سيّاراتدن صدور ايدن تاثيرات *seïiārātten soudour iden teecirāt*. Voy. Provenir.

Émargement, s. m., دركنار ايلمه *der kenār eïlemè*, p.-t.

Émarger, v. a., دركنار ا *der kenār it*, كناره چيقارمق *kenārè tchyqārmaq*, p.-t.

Embabouiner, v. a., طتلو سوز ايله الداتمق *thatlu seuz ilè aldātmaq*, t.

Embaillonner, v. a., اغزنه كلپچه اورمق *aghzina keleptchè ourmaq*, t.

Emballage, s. m., دنك باغلمه *denk bāghlama*, t.

Emballer, v. a., دنكلمك *denklemek*, دنك باغلمق *denk bāghlamaq*, دنك ا *denk it*.

Emballeur, s. m., دنك باغلايجى *denk baghlaïdji*, t.

Embarcation, s. f., كوچوجك كميجك *kutchudjik guemi*, كمى *guemidjik*, قايق *qāïq*, t.

Embarder (S'), v. pron., كمى

ايله كناردن ايرلمق *guèmi ilè kenārden aïrilmaq*, t.

Embargo, s. m., ليمانده كمينك اليقونمه‌سى *limāndè gueminuñ alyqonmaci*, t.; توقيف سفينه *tevqîfi sefînè*. — Mettre un —, دومننى الوب كمى‌يى اليقومق *dumenini alup guemii alyqomaq*, توقيف سفينه ا *tevqyfi sefînè it*.

Embarquement, s. m., d'une personne sur un navire, كمى‌يه بنمه *guemiïè binmè*, سفينه‌يه اركاب *sefînèïè irkiāb*. — d'une chose, كمى‌يه يوكلتمه *guemïiè ïukletmè*, t.; تحميل سفينه *tahmîli sefinè*.

Embarquer, v. a., quelqu'un dans une barque, un navire, كمى‌يه بندرمك *guemïiè bindurmek*. — des objets, des marchandises, كمى‌يه قومق - يوكلتمك *guemïiè qomaq, ïukletmek*. — des troupes, عسكرى سفينه‌يه وضع واركاب ا *'askeri sefinèïè vaz'u irkiāb it*. — S'embarquer sur un navire, - كميه كيرمك بنمك *guemïè guîrmek, binmek*. — Au fig., engager dans une affaire, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it*, اوغراتمق *oughrātmaq*. — On m'a embarqué dans une mauvaise affaire, بنى فنا برايشه سورديلر *beni fenā bir ichè surduler*. — S'embarquer dans une affaire, بر ايشه قرشمق - كيرشمك *bir ichè qarichmaq, guirichmek*, كندويى سورمك *guenduïi surmek*.

Embarras, s. m., empêchement, طوتمق *thoutmaq*, پچارز *patchāriz*, چپارزلق *tchapārizlyq*, t.; مزاحمة *muzāhamet*, معترض *mou'teriz*, a. — Trouble, تعرّض *tea'rrouz*. — Peine, ثقلت *siqlet*, بلا *belā*. — de rue, foule, غلبه‌لق *ghalabalyq*. — Souci, غائله *ghāïlè*, pl. غوائل *ghavāïl*. — Embarras de voitures, - هنطولرك عربه‌لرك مزاحمه‌سى *hinthovleruñ, 'arabalaruñ muzāhemèci*. — Confusion, قارشقلق *qārichyqlyq*. — Perplexité, دغدغهٔ خاطر *daghdaghaï khāthyr*.

Embarrassant, e, adj., صيقندى ويريجى *syqynty vîrîdji*, t.; بادئ ثقلت *bādii syqlet*. — En parlant des personnes, صيقندى ورر *syqynty virur*.

Embarrassé, e, adj., empêché, منع اولنمش *men' olounmich*, مانع اولمش *māni' olmich*, a.-t.; طوتقن *thoutqoun*. — J'ai la tête embarrassée, باشمده ثقلت واردر *bāchumdè syqlet vārdur*.

Embarrasser, v. a., gêner, ثقلت ويرمك *syqlet vîrmek*. — Causer de l'embarras, مزاحمت - چپارزلق ويرمك *muzāhamet, tchapāryzlyq vîrmek*. — Gêner les mouvements, حركتدن اليقومق *hareketten alyqomaq*. — une affaire, چپراشكلك كتورمك *tchaprāchiklik gueturmek*. — quelqu'un, le troubler, شاشورمق *chāchurmaq*. — Le mettre en peine, دغدغهٔ خاطر كتورمك *daghdaghaï khāthyr gueturmek*. — les chemins, يولى سدّ ا - قپاتمق *ïoli sedd it, qapātmaq*, a.-t. — S'embarrasser, se mêler, قرشمق *qarichmaq*. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq*. — Se tourmenter, تلاشى ا *te-*

lâchi it, قساوت چكمك *qaçâvet tchekmek*. — S'accrocher, التشمك *ilichmek*. — Se soucier, قيرمق *qaïrmaq*. — Il ne s'embarrasse de rien, هيچ بر شيدن قيرماز ـ جانى *hitch bir cheïden qaïrmâz, djâni syqylmaz*.

EMBATER, v. a., سمرلمك *semerlemek*, سمر اورمق *semer ourmaq*, t.

EMBATTAGE, s. m., تكرلكه دمر قپلمه *tekerlegué demir qaplamâ*, t.

EMBATTES, s. m. pl., vents réglés sur la Méditerranée, امباد روزكارلرى *embâd rouzguiârleri*, t.

EMBATTRE, v. a., تكرلكه دمر قاپلمق *tekerleguié demir qâplamaq*, t.

EMBAUCHER, v. a., des troupes, كزلوجه عسكر دوشرمك ـ جمع ا *guizladjé asker devchirmek, djem'it*. — des ouvriers, عمله يى الق *amelèï almaq*, t.

EMBAUCHEUR, s. m., عمله يى اليجى ـ طوتيجى *amelèï alydji, thoutoudjou*, t.

EMBAUMEMENT, s. m., قوقولو ياغلر سورمه *qoqoulu îâghlar surmè*, t.; تحنيط *tahnîth*, حناطه *hynâtha*, a.

EMBAUMER, v. a., un corps, قوقولو ياغلر ايله ياغلمق *qoqoulu îâghlar ilè îâghlamaq*, t.; تحنيط ا *tahnît it*, a.-t.; ميتك جسدينى قوقولو نسنه ايله طولدرمق *meïtuñ djecedini qoukhoulu nesnè ilè dholdourmaq*, تحنيط ميت ا *tahnîthi meït it*. — Parfumer, قوقولتمق *qoqoulatmaq*, تعطير ا *ta'athîr it*, ايو قوقو نفح ا *eïu qouqou nefh it*. — Embaumé, e, قوقولو *qoqoulu*, معطر *mou'atthar*, a.

EMBÉGUINER, v. a., بورنمك *bourunmek*, باش باغلمق *bâch bâghlamaq*, t.

EMBELLIR, v. a., rendre beau, كوزل ا *guzel it*, كوزللندرمك *guzellendurmek*, كوزللتمك *guzelletmek*. — Orner, زينتلمك *zînetlemek*, بزمك *bezemek*. — une maison, خانه يى تزيين ا *khânèïi tezîin it*. — Devenir beau, s'embellir, كوزللنمك *guzellenmek*, كوزللك پيدا ا *guzellik peïdâ it*.

EMBELLISSEMENT, s. m., action d'embellir, بزه يش *bezèïch*, t.; تزيين *tezîin*, a. — La chose qui fait l'embellissement, بزك *bezek*, زينت *zînet*.

EMBESOGNÉ, E, adj., ايشى اولان *ichi olân*, t.; مشغول *mechghoul*, a.

EMBLAVER, v. a., بغداى اكمك *boghdâï ekmek*, t. — Terre emblavée, بغداى اكلمش ير *boghdâï ekilmich îer*.

EMBLAVURE, s. f., بغداى تارلاسى *boghdâï târlâci*, t.

EMBLÉE (D'), s. f., tout d'un coup, بر اوغردن بردن بره *bir oghourden birden birè*, t.; دفعة *def'aten*, حملهٔ اوليده *hamlèï ouladè*.

EMBLÉMATIQUE, adj., صورت مماثليه متعلق *soureti mumâcilèïe mute'allyq*, a.-t.

EMBLÊME, s. m., علامت *'alâmet*, صورت مماثله *soureti mumâcilè*, تمثيل *temsîl*, a.

EMBOITEMENT, s. m., كمكرك

چاتشی *guemikleruñ tchātichi*, قاشمقلق *qachmaqliq*.

Emboire (S'), v. n. Voy. S'Imbiber.

Emboiser, v. a., يلتقلنه‌رق قوفه كنورمك *ïaltaqlanaraq qofa gueturmek*, t.

Emboîter, v. a., چاتشدرمق *tchātichturmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*. Voy. Enchasser. — S'emboîter, بری برينك ايچنه يرلشمك *biri birinuñ itchinè ïerlechmek*, صوقشمق *soqouchmaq*, كيرشمك *guirichmek*. Voy. S'Enchasser.

Emboîture, s. f., چاتشمه *tchātichma*, كيرش يری *guírich ïeri*, اك يری *añ ïeri*, t.

Embolisme, s. m., كبيس *kebís*, a.

Embolismique, adj. com., كبيسی *kebíci*, a.

Embonpoint, s. m., سميزلك *semízlik*, ات طولغونلغی *et dholghounlyghy*, t.; شحم *chahm*.

Embordurer, v. a., كنار چويرمك *kenār tchevírmek*, پرواز چكمك *pervāz tchekmek*, t.

Emboucher, v. a., un instrument à vent, اغزه المق *aghzè almaq*, دودكی اغزنه قومق *dudugui aghzina qomaq*. — un cheval, lui mettre le mors, آتك اغزنه كم اويدرمق *âtuñ aghzina guiem ouïdurmaq*. — quelqu'un, l'instruire, اوكرتمك *eugretmek*, سوز اوكرتمك *seuz eugretmek*. — Mal embouché, impertinent en paroles, اغزی پيس *aghzi pís*. — S'Emboucher, v. pr., en parlant d'une rivière, دوكلمك *deukulmek*, منصبّ او *munçabb ol*.

Embouchoir ou Embauchoir, s. m., bout d'une trompette, زورنا ماسوره‌سی *zournā māçourèci*. — Instrument pour élargir les bottes, چيزمه قالبی *tchizmè qālybi*, t.

Embouchure, s. f., d'un fleuve, d'une rivière, بوغاز *boghāz*. — d'un instrument, اغز *aghz*, دودك اغزی *duduk aghzi*. — d'un canon, طوب اغزی *thop aghzi*. — Partie d'un mors de cheval, كمك اوجی *guiemuñ oudji*, كم طماغی *guiem thomāghy*.

Embouquer, v. a., بوغازه كيرمك *boughāzè guírmek*, t.

Embourber, v. a., چاموره بتدرمق *tchāmoura batturmaq*. — S'Embourber, بتمق *batmaq*, بتاقلغه دوشمك *batāqlygha duchmek*. — Au fig., embourber quelqu'un, l'engager dans une mauvaise affaire, چاموره صوقمق *tchāmoura soqmaq*, بر مردار ايشه بولاشدرمق - دوشرمك *bir mourdār ichè boulāchturmaq*, *duchurmek*. — S'Embourber dans une mauvaise affaire, بر ملوّث مصلحتك ايچنه دوشمك *bir mulevvis maslahatuñ itchinè duchmek*.

Embourrer, v. a., قتيق طولدرمق *qytyq dholdurmaq*.

Embourser, v. a., كيسه‌يه - صرّه‌يه قومق *kicèïè*, *sourrèïè qomaq*, كيسه‌لمك *kicèlemek*, t.

Embrasement, s. m., يانغن *ïānghin*, بيوك يانغين *buïuk ïānghyn*, t.; حريق *haryq*, حريق عظيم *haryqi 'azym*. — Au fig., troubles dans un état, اتش فتنه

و اختلال *atechi fitnè vu ykhtilāl.*

Embraser, v. a., mettre en feu, au propre et au fig., ياقمق *īāqmaq*, آتشه ويرمك *īāndurmaq*, ياندرمق *atechè vīrmek.* — Enflammer, كويندرمك *gueuïundurmek*, آتشی *atechi thoutouchturmaq*, طوتشترمق *thoutouchturmaq*, t.; احراق بالنار *yhrāq bin-nār it.* — S'Embrâser, يانمق *īānmaq*, ياقلمق *īaqylmaq*, آتشلنمك *atechlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, كويمك *gueuïunmek*, محروق - محترق او *mahrouq, muhteryq ol*, a.-t. — Embrâsé, e, طوتشمش *thoutouchmich*, يانمش *īānmich*, محترق *mouhteryq.*

Embrassade, s. f. fam., قوجقلمه *qodjaqlama*, قوجقلايش *qodjaqlāïch*, قوجش *qodjich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; در اغوشلق *der aghouchlyq*, p.

Embrassement, s. m., action d'embrasser, voyez Embrassade. — Au pl., conjonction de l'homme et de la femme, جماع *djimā'*, قربان *qourbān.*

Embrasser, v. a., serrer avec les bras, قوجقلمق - قوجاقلمق *qoudjaqlamaq*, قوجاغه صارمق *qoudjāgha sārmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, a.-t.; در اغوش ا *der aghouch it*, p. — les genoux, اياغنه صارلمق *aïāghyna sārylmaq.* — Ceindre, environner, قوشاتمق *qouchātmaq*, قپلامق *qaplāmaq*, صارمق *sārmaq.* — Contenir, renfermer, ايچنه المق *itchinè almaq*, - شمول - احاطه *ihāta, chumoul*, اشتمال ا *ichtimāl it*, مشتمل او *muchtemil ol.* — Entreprendre une affaire, s'en charger, در عهده التزام ا *der 'ouhdè it, iltizām it.* — une profession, بر كونه حرفتی التزام ا *bir guiounè hyrfeti iltizām it.* — la défense d'une personne, بر كمسنه‌يی استصحاب ا *bir kimesnèï istishāb it.* — S'Embrasser, v. réfl., قوجشمق *qoudjouchmaq*, t.; تعانق ا *te'ānouq it*, برى برلريله معانقه ا *biri birlerilè mou'ānaqa it*, a.-t.

Embrasure, s. f., de fenêtre, پنجره يرى *pendjèrè ïeri.* — Ouverture pour le canon, مازغال دلكسى *māzghāl deligui*, t.

Embréner, v. a., مردارلمق *mourdārlamaq*, پوخلمق *poukhlamaq*, بوقلمق *boqlamaq*, t.

Embrocation, s. f., علاجلو صو ايله صولمه *'ylādjlu sou ilè soulama*, t.; نطيل *nathyl*, a.

Embrocher, v. a., صپلامق *saplāmaq*, شيشه صاپلمق *chichè sāplamaq*, t.

Embrouillement, s. m., قارشقلق *qārichiqlyq*, t.; اختلاط *ykhtilāth.* Voy. Confusion.

Embrouiller, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*, قارش مورش ا *qārich mourich it*, t.; تشويش ا *techvïch it*, اختلاط ا *ykhtilāth it*, a.-t. — S'Embrouiller, v. réfl., se mêler, مختلط او *moukhtelith ol.* — Se troubler, تشويشلنمك *techvïchlenmek*, شاشمق *chāchmaq*, t. — Embrouillé, قارشق *qārichyq.*

Embruiné, e, adj., قراغو ياقمش *qyrāghou īāqmich.*

Embrumé, e, adj., طومانلو *dhoumānlu*, t. Voy. Nuageux.

Embrunir, v. a., قرارتمق *qarārtmaq*, قرامتق بوز رنكنك بويامق *qarāmtaq bouz renguindè boïāmaq*, t.

Embryologie, s. f., بحث عن الجنين *bahs 'an el-djenín*, a.

Embryotomie, s. f., تشريح الجنين *techrîh ul-djenín*, a.

Embryon, s. m., جنين *djenín*. Voy. Foetus.

Embryulkie, s. f., جذب الجنين عن بطن المرئة *djezb ul-djenín 'an bathn elmeriet*, a.

Embuche, s. f., حيله *hîlè*, طولاب *dholāb*, طوزاق *dhouzāq*, t.; كمين *kemín*, p.; حيله دوزاغي *hylè douzāghy*. — Intrigue, دسيسه *decîcè*. — Dresser des embûches, ترتيب مكر و حيله ا *tertîbi mekr u hîlè it*.

Embuscade, s. f., پوسي - پوصو *pouçou*, t.; كمين *kemín*. — Dresser une —, پوصو قورمق *pouçou qourmaq*. — Donner dans une —, پوصويه اوغرامق - دوشمك *pouçouïè oghrāmaq, duchmek*. — Éviter une —, ترتيب اولنان كمينكاهي صاوشدرمق *tertîb olounān kemínguiāhi sāvouchturmaq*. — Sortir d'embuscade, پوصودن چيقمق *pouçoudan tchyqmaq*. — Se mettre, se tenir en embuscade, voy. S'Embusquer.

Embusquer (S'), v. réfl., se mettre en embuscade, پوصويه كيرمك *pouçouïè guirmek*, پوصولنمق *pouçoulanmaq*, t.; كمينك ا *keminde ol*, p.-t.

Émender, v. a., corriger, اصلاح ا *islāh it*, a.-t.

Émeraude, s. f., زمرّد *zumurrud*, vulg. زمرد *zumrud*, a.-p. — brute, خام زمرد *khām zumrud*. — qui a des taches, بنكلو - طومانلو زمرد *beneklu, dhoumānlu zumrud*.

Émergent, adj. m., les rayons émergents, اشعّه نافذة من كبد فلان *ach'iaï nāfizat min kebd felān*, a.

Émeri, s. m., صنپاره *sonpāra*, t.; سنباده *sumbādedj*, a.; سنپاده *sumpādè*, p.

Émérillon, s. m., بويمل قوشي *boïmel qouchi*, دلوجه طوغان *diloudjè doghān*, اسپرى طوغان *ispiri dhoghān*, t.

Émérite, adj. m., اوتوراق *otourāq*, t.; امكدار *emektār*, p.; متقاعد *muteqā'id*, a.

Émersion, s. f., سيّاره نك ابتداى ظهورى *seïiārènuñ ibtidāïi zouhouri*, سيّاره نك اوجى اچيلوب كورنمه سى *seïiārènuñ oudji âtchilup gueurunmèci*, a.-t.

Émerveillé, adj., عجبلنمش *'adjeblenmich*, عجبه قالمش *'adjebè qālmich*, حيران اولمش *haïrān olmuch*, a.-t.; متعجّب *mute'addjib*, a.

Émerveiller, v. a. fam., s'emploie ordinair. au pass., عجبلتمك *'adjebletmek*, حيرته برقمق *haïretè braqmaq*, a.-t.; شاشورمق *chāchurmaq*. — S'Émerveiller, v. réfl., عجبلنمك *'adjeblemek*, عجبلنمك *'adjeblenmek*, عجبه قالمق *'adjebè qālmaq*, تعجّب ا *te'addjub it*, a.-t.

Émesse, ancienne ville de Syrie, aujourd'hui Hems, حمس *hyms*.

Émétique, adj. et s., طرطرمقی *thartharmaqi*, اماتیقو *emātiqo*.

Émétiser, v. a., purger avec de l'émétique, اماتیقو علاجی ایچورمك *emātiqo 'ylādji itchurmek*. — Mêler avec de l'émétique, طرطرمقی علاجی ایله قارشدرمق *thartharmaqii 'ylādji ilè qārichturmaq*, t.

Émettre, v. a., میدانه قومق *meïdānè qomaq*. — Produire, اورتایه ظهوره کترمك *ortāïa, zouhourè gueturmek*. — اظهار - عرض ا *izhār, 'arz it*, a.-t. — Mettre en circulation, رواج ویرمك *revādj vírmek*, ترویج ا *tervídj it*, a.-t.

Émeut, s. m., قوش بوقی *qouch boqi*, t.

Émeute, s. f., خلقمق ایاقلنمسی *khalqun aïāqlanmaci*, فتنه اختلال *fitnè, ykhtilāl*, a.; شوریش او اختلال *chourich u ykhtilāl*.

Émier, v. a., اوفقلمق *oufaqlamaq*, اواتمق *ouvātimaq*, پارمق ایله *pārmaq ilè oghouchturmaq*.

Émietter, v. a., اتمکی اواتمق - اوفانمق *etmégui ouvātmaq, oufātmaq*, اتمکی اوفاق اوفاق طوغرامق *etmégui oufāq oufāq dhoghrāmaq*, t. — Pain émietté, اوفانمش اتمك *oufānmich etmek*.

Émigrant, e, adj., کوچ ایدیجی *gueutch idídji*; ترك وطن - دیار *terki vathan, diār iden*, a.-t.; ایدن مهاجر *mouhādjir*, pl. مهاجرین *mouhādjirin*; اختیار دیار غربت *ykhtiāri diāri ghourbet iden*.

Émigration, s. f., کوچ *gueutch*, کوچمه *gueutchmè*, t.; ترك وطن *terki vathan*, ارتحال *irtykhāl*, غربت *ghourbet*, a.

Émigré, e, adj., ترك وطن *terki vathan idídji*, a.-t. ایدیجی

Émigrer, v. n., کوچمك *gueutchmek*, بوردی براقمق *ïordy brāqmaq*, بر دیاره باشن الوب کتمك *bir diārè bāchin alup guitmek*, جلاء ترك دیار ا *djilāï vathan it*, *terki diār it*, اختیار دیار غربت ا *ykhtiāri diāri ghourbet it*, هجرت ا *hidjret it*. — Faire émigrer, کوچورمك *gueutchurmek*.

Émincer, v. a., دلم دلم کسمك *dilim dilim kesmek*, طوغرامق *dhoghrāmaq*, اینی یوفقه جه طوغرامق *eti ïoufaqdjè dhoghrāmaq*, t.

Éminemment, adv., کمال مرتبه *kemāl mertebè*, a.; زیاده سیله *ziādècilè*, a.-t.

Éminence, s. f., petite hauteur, یوکسك دپه *tepè, tepèdjik*, یوکسك یر *ïuksek ïer*, t.; محل مرتفع *mahalli murtef'y*. — Titre des cardinaux, فضیلتلو *fazíletlu*.

Éminent, e, adj., élevé, یوکسك *ïuksek*, یوجه *ïudjè*, t.; رفیع *refy*, عالی *'āli*, a. — Excellent, فایق *fāïq*, اشرف *echref*, ممتاز *mumtāz*. — Des qualités éminentes, خصائل فایقه *khaçāïli fāïqa*. — A un degré éminent, درجهٔ علیاده *deredjèï ouliādè*. — Imminent, یقین *ïaqin*, مشرف *muchrif*, قریب الظهور *qarīb uzzouhour*, وقوعی یقین *vuqouï ïaqyn*.

Éminentissime, adj., titre, اولو فضیلتلو *olou fazyletlu.*

Émir, s. m., descendant de Mahomet, prince, امیر *emîr*, pl. a. امرا *umèrā.*

Émissaire, s. m., envoyé secret, مأموربت خافیه ایله کوندرلمش *meemourïeti khāfiïè ilè gueunderilmich*, مبعوث خافی *meb'ouci khāfi.* — Explorateur, کوزیجی *gueuzîdji*, مستخبر *mustakhbir*, a. Voy. Espion.

Émission, s. f., چیقمه *tchyqma.* — Action d'émettre, اخراج *ikhrādj*, ابراز *ibrāz*, تبادر *tebādur.* — Envoi, ارسال *irsāl.* — de l'urine, سدک دوکلمه‌سی *sidik deukulmèci.* — du sperme, نطفه‌نک دوکلمه‌سی *nouthfenuñ deukulmeci*, انزال المنی *inzāl elmenî.*

Emmagasiner, v. a., مخزنه قومق *makhzènè qomaq*, a.-t.

Emmaigrir, v. a., ارقلتمق *aryqlatmaq.* — v. n., ارقلنمق *aryqlanmaq*, t. Voy. Amaigrir.

Emmaillotter, v. a., قوندا قلمق *qoundāqlamaq*, باغردا غه باغلمق *bāghyrdāgha bāghlamaq*, t.

Emmanchement, s. m. V. Jointure.

Emmancher, v. a., صاپ قومق *sāp qomaq*, کچرمک *guetchurmek.* — Ajuster, اویدرمق *ouïdurmaq.* — Passer les bras dans les manches, قولی یکه کچورمک *qolou ïenè guètchurmek.* — S'Emmancher, v. pr., اویدرلمق *ouïdourilmaq.*

Emmancheur, s. m., صاب کچوریجی *sāp guetchurîdji*, t.

Emmanequiner, v. a., فدانلری کوفه‌لرده قویمق *fidānleri kioufelerdè qoïmaq*, t.

Emmariné, e, adj., دکزه الشمش *deñizè alichmich*, t.

Emmariner, v. a., سفینه یه کیبجی *sefinèïè guemîdji qoïmaq*, قویمق کمی یه طایفه دوزمک *guemiïè thāïfè duzmek*, t.

Emménagement, s. m., اوطاقمنی دوزمه‌یرلشدرمه *ev thāqymini duzmè, ïerlèchturmè.*

Emménager (S'), v. pr., ranger ses meubles, اوک اوادانلغنی *evuñ avādānlighini duzmek*, اوطاقمنی دوزمک *ev thāqymini duzmek*, اوطاقمنی صاتون الق - تدارک ا *ev thāqymini sātoun almaq, tedāruk it.* — Emménagé, اوطاقمی دوزلمش *ev thāqymi duzulmich*, اوطاقمی ایله *ev thāqymi ilè tedārukllenmich.*

Emménagogues, s. m. pl., حیض قانی کتوریجی *haïz qāni gueturîdji*, t.; جاذب الحیض *djāzibulhaïz*, a.

Emmener, v. a., الیوب کوتورمک *âlûp gueuturmek*, کوتورمک *gueuturmek*, — avec soi, برابر - بله کوتورمک *berâber, bilè gueuturmek*, معیتنده استصحاب ا *maïïètinè istishāb it.* — par force, زور ایله کوتورمک *zor ilè gueuturmek.* — Emmené, e, برابر کوتورلمش *berâber gueuturulmich.*

Emmenotter, v. a., بلکچه قومق *bilektchè qomaq*, الله دمر طوقه اورمق *ellerè demir thoqa ourmaq*, t.

Emmieller, v. a., enduire de

miel, بال ايله سورمك *bāl ilè surmek*. — Mettre du miel dans une liqueur, بال قاتمق *bāl qātmaq*, t.; تعسيل ا *ta'cīl it*, a.-t. — Emmiellé, e, بال قاتلمش *bāl qātilmich*, بالللنمش *bāllanmich*, t.; معسّل *mou'assel*. — Paroles emmiellées, طاتلو سوز *thātlu seuz*.

Emmitoufler, v. a., كورك بوريمك *kurkè burumek*, كورك ايله اورتمك *kurk ilè eurtmek*, t.

Emmortaiser, v. a., كرتكه صوقشدرمق *kerteguè soqouchturmaq*, t.

Emmuseler, v. a., بورنصالق يولار طاقمق *borounsālyq thāqmaq*, اورمق ـ طاقمق *ïoulār ourmaq*, *thāqmaq*, اسنك كچورمك *esnek guetchurmek*, t.

Émollient, adj., يومشاديجى *ïoumouchādidji*, t.; ملين *muleïin*. — Remède —, دواى ملين *devāï muleïin*, a.

Émolument, s. m., gain, كار *kiār*, قزنج *qazandj*, t.; منفعت *menfa'at*, pl. منافع *menāfy'*. — Casuel d'une charge, طيرات *thaïrrāt*, ظهورات *zouhourāt*, ايراد *irād*, a.

Émonctoire, s. m., ouverture du corps destiné à l'expulsion des humeurs, كوده دليكلرى *gueudè delïkleri*. — Signifie aussi glande, voyez ce mot.

Émonder, v. a., les arbres, اغاج بودامق *aghādj boudāmaq*, تشذيب ا *techzīb it*, a.-t. — Nettoyer les graines, ايتلمق *aïtlamaq*, t.

Émondes, s. f. pl., اغاجدن كسلمش دالار *aghādjden kecilmich dāllar*, بودانتى *boudānty*, t.

Émondeur, s. m., بودايجى *boudāïdji*, t.

Émotion, s. f., agitation dans les humeurs, dans l'âme, كوكل راحتسزلكى *gueuñul rāhatsyzligui*, اضطراب بولانقلق *boulānyqlyq*, اضطراب درون *ïzthyrāb deroun*, هيجان *heïdjān*, هيجان بال *heïdjāni bāl*. — douce, رقت قلب *riqqat qalb*. — Témoigner de l'émotion, اظهار اضطراب قلب *izhāri yzthyrābi qalb it*. — Trouble, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فتنه *fitnè*.

Émotter, v. a., كسك قيرمق *kecek qyrmaq*, t.

Émoucher, v. a., سككى قوغمق *sinègui qoghmaq*, t.

Émouchet, s. m., چاقر *tchāqyr*, t.

Émouchoir, s. m., سككلك *sineklyk*, يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپزه *ïelpezè*, t.

Émoudre, v. a., چرخده بيلتمك ـ بيلمك *tchārkhtè bïletmek*, *bïlemek*, t.; بلمك ـ بلمك *bilèmek*.

Émouleur, s. m., بيله يجى *bïleïdji*, t.

Émousser, v. a., ôter la pointe ou le tranchant, قلاغى ـ قلاغيسنى كيدرمك ـ آلمق *qilāghy*, *qilāghycini guidermek*, *ālmaq*, كورلتمك *kurletmek*, كند ا *kund it*. — le goût, دادى آلمق ـ كيدرمك *dādi ālmaq*, *guidermek*, قامشترمق *qāmachturmaq*. — les arbres, en ôter la mousse, اغاجلرك يوصننه‌سى

آلمق ـ چقرمق *aghadjleruñ ïoçounini âlmaq, tchiqarmaq.* — S'Émousser, v. pr., كنـــد او *kund ol,* قامشمق *qāmachmaq.* — Émoussé, كند *kund.*

Émouvoir, v. a., mettre en mouvement, agiter, دپرتمك *tepretmek,* t. — les humeurs, تحريك اخلاط ا *tahrîki akhlâth it.* — la bile, صفرايى بولاندرمق *safrâïi boulandurmaq.* — la colère, تهييج عرق غضب ا *tehïidji 'yrqy ghazab it.* — une sédition, فتنه قوپرمق *fitnè qoparmaq,* ايقاظ فتـــنه ا *iqāzi fitnè it,* حركته كتورمك *hareketè gueturmek.* — Causer de l'agitation dans l'âme, اضطراب ويرمك *izthirāb vîrmek,* تحريك عرق رقت ا *tahrîki 'yrqy ryqqat it.* — de compassion, عرق مرحمتنى تحريك ا *'yrqy merhametini tahryk it.* — S'Émouvoir, v. réfl., se troubler, تحريك اولنمق *tahrîk olounmaq,* يورك دپرنمك *ïurek teprenmek,* بولانمق *boulānmaq.* — En parlant de la bile, صفرايى حركت ا *safrâï hareket it.* — S'agiter, حركته كلمك *hareketè guelmek.*

Empailler, v. a., garnir de paille, صمان طولدرمق *samān dholdurmaq.* — des oiseaux, etc., قوش يا بشقه جانور پنبوق واجزاء ديكر ايله طولدرمق *qouch ïa bachqa djānver panbouq vè edjzāi diguer ilè dholdurmaq.* — Envelopper de paille, صمان ايچنه صارمق *samān itchinè sārmaq.*

Empailleur, s. m., صمـــان طولدريجى *samān dholduroudjï,* t.

Empalement, s. m., قازقلمقلق *qāzyqlamaqlyq,* قازقلمـــه *qāzyqlama,* t.

Empaler, v. a., قازقلمق *qāzyqlamāq,* قازغه اورمق *qazygha ourmaq,* t.

Empan, s. m., قـــارش *qārich,* t.; شبر *chibr,* a.

Empanacher, v. a., سورغـــوج تـــل داقمـــق *sorghoudj taqmaq, tel guetchurmek,* t.

Empanner, v. a., كمى بى اورچه لابانده طوردرمق *guemïi ortcha alābānda dhourdurmaq,* t.

Empaqueter, v. a., بوغچهلمق *boghtchialamaq,* بوغچـــه ايچنـــه قويوب باغلمـــق *boghtchà itchinè qoïup bāghlamaq,* t.; سپشدرمك *sepichturmek,* t. — S'Empaqueter, v. réfl., بورنمك *burunmek,* t. — Se presser dans une voiture les uns contre les autres, استفلنمك *istiflenmek,* استف او *istif ol.*

Emparer (S'), v. pr., آلمق *âlmaq,* طوتمق *thoutmaq,* t.; ضبط ا *zabth it,* كندوبه چكمك *guenduïè tchekmek,* مستولى او *mustevli ol.*

Empatement, s. m., état de ce qui est empâté, خمور يوغورمه ســـى *khamour ïoughourmaci,* يلمشكلك *ïelmecheklik,* t.; تخمير *takhmîr.* — de la langue, ديلك يلمشكلكى *dilun ïelmechekligui.* — L'épaisseur de maçonnerie qui forme le pied d'un mur, ديوارك ايغى ـ ديبى *divārun aïāghy, dîbi.*

Empater, v. a., remplir de pâte, خمور ايله طولدرمق *khamour ilè*

dholdourmaq, خور يدرمك *khamour ïedurmek*.

Empaumer, v. a., قاپمق *qāpmaq*, اوجله طوتمق *avoudjlè thoutmaq*, اوجه آلمق *avoudjè ālmaq*.— Recevoir une balle avec la raquette, طوپی چوکانک ایچنه آلمق *thopou tchokiānuñ itchinè ālmaq*. — Se rendre maître d'une personne ou d'une chose, قبضهٔ تصرّفه کتورمک *qabzëï teçarrufè gueturmek*.

Empêchement, s. m., توتق *toutouq*, t.; مانع *mani'*, pl. موانع *mevāny'*; منع *men'*, ممانعت *mumāneat*, a.

Empêcher, v. a., منع ا *men' it*, قومق مانع او *qomamaq mani' ol*, a.-t.; ممانعت ا *mumāné'at it*.— S'Empêcher, v. réfl., se retenir, کندی کندینی ضبط ا *guendi guendini zabth it*, صاقنمق *sāqynmaq*. — Être empêché, منع اولنمق *men' olounmaq*, قالمق ایشدن *ichden qālmaq*, کیرو طورمق *guiru dhourmaq*. — Empêché, e, منع اولنمش *men' olounmich*, ممنوع *memnou'*.

Empeigne, s. f., پاپوچ اوستی *pāpoudj ustu, ïuzu*, t.

Empennelle, s. f., کوچک کمی دمری *kutchuk guemi demiri*, t.

Empenner, v. a., تویی ایله دوناتمق *teuï ilè donātmaq*. — une flèche, اوقه یلک کچورمک *oqa ïelek guetchurmek*, t.

Empereur, s. m., ottoman, پادشاه *pādichah*, شاه *chāh*. — Souverain en Europe, ایمپراطور *imperāthor*. Les Turcs et les puissances de Barbarie donnent également au roi de France et aux empereurs de Russie et d'Autriche les titres de *padichah* et d'*imperator*.

Empesage, s. m., نشاسته‌لمه *nichāstalama*, t.

Empeser, v. a., mettre de l'empois, نشاسته‌لمق *nichāstalamaq*, اهارلمک *ahārlemek*, نشاسته‌ده سورمک *nichāstada surmek*, نشاسته‌یه باتدرمق *nichāstaïa bāttourmaq*, t. — une voile, یلکن بزینی اصلاتمق *ïelken bezini islātmaq*.

Empesé, e, adj., نشاسته‌ده سورلمش *nichāstada surulmuch*. Voy. Guinder.

Empeseur, s. m., اهارجی *ahārdji*, t.

Empesté, e, adj., frappé de la peste, یمورجقلو *ïoumourdjaqlu*, طاعونلنمش *thā'ounlanmich*, بولاشق *boulāchyq*. — Infecté, قوقمش *qoqmich*, چورك *tchuruk*.

Empester, v. a., infecter de la peste, یمورجغه اولاشترمق *ïomourdjagha oulāchturmaq*. — Prendre la peste, یمورجق چقرمق *ïoumourdjaq tchiqarmaq*. — Communiquer une odeur infecte, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, t.

Empêtrer, v. a., lier la jambe, اياغی باغلمق *aïāghy bāghlamaq*. — Embarrasser. Voy. ce mot. — S'Empêtrer, v. pr., ایلشمک *ilichmek*. — En parlant d'un cheval, طوارك اياغی عربه ایپنه ایلشمک *dhavāruñ aïāghy 'araba ipinè ilichmek*. Voy. S'Embarrasser. — Se mêler, قرشمق *qarychmaq*.

Empetrum, s. m., plante, اثـــل العذبة *ecel el-'azbet*, a.

Emphase, s. f., سوز كسكينلكى *seuz keskînligui*, — اورد چتلاتمـــه *âvourd tchatlâtma*, سوزابه لكى *seuz ebeligui*, t.; تفخيم *tefkhîm*, تطنيب *tethnîb*. — Parler avec —, طمطراق الفاظ ايله تكلم ا *thamtharâq elfâz ilè tekellum it*.

Emphatique, adj. com., طنطرانى *thantharâni*, طمطراقلى *thamtharâqly*, t. — Discours —, كـــلام طمطراق اميز *kelâmi thamtharâq âmîz*.

Emphatiquement, adj., طمطراق الفاظ ايله *thamtharâq elfâz ilè*, a.-t.; بالتطنيب *bit-tethnîb*, a.

Emphractique, adj., طيقادیجى *thyqâdîdji*, t.; مسدّد *muceddid*, a.

Emphysème, s. m., كوده قبارمسى *gucevdè qabârmaci*, t.

Emphytéose, s. f., چوق سنه اوله رق احـــاره *tchoq senè olaraq idjâre*, a.-t.; التزام بالمزامنة *iltizâm bil-muzâmenet*, a.

Emphytéote, s. m., چوق سنه اوله رق اجاره نـك صاحبى *tchoq senè olaraq idjârènuñ sâhibi*, t.-a.

Emphytéotique, adj., چوق سنه اوله رق اجاره يه منسوب *tchoq senè olaraq idjârèïè mensoub*, a.-t.

Empième, s. m., اجتماع قيح ودم *idjtimâ'ï qyh ou dem*.

Empiétement, s. m., تجاوزلق *tedjâvuzlyq*, a.-t.; پايدرازلق *pâïdirâzlyq*, a.-t.; تعدّى *te'addi*, a.

Empiéter, v. a., ناحق يره ضبطا *nâhaqq ïerè zabth it*, تعدّى ا *te'addi it*, پايدرازلق - تجاوزلق ا *pâïdirâzlyq, tedjâvuzlyq it*, فضـــولى ال اوزاتمق *fuçouli el ouzâtmaq*.

Empiffrer, v. a., چوق يدرمك *tchoq ïedurmek*. — S'Empiffrer, v. réfl., حددن زياده يمك *hâdden ziâdè ïemek*, چوق يمك *tchoq ïemek*, t.

Empilement, s. m., يغمه *ïghma*, استفلمه *istiflemè*, t.

Empiler, v. a., برى برى اوزرنه قومق *biri biri uzerinè qomaq*, يغمق *ïyghmaq*, استف *istif it*, t.

Empire, s. m., puissance, autorité, اغالق *aghâlyq*, t.; حكومت *hukioumet*, تحكم *tehakkum*. — absolu, حكومت مستقله *hukioumeti moustaqyllè*. — de la raison, قوّت غالبهٔ عقل *qouvveti ghâlebèï 'aql*. — Avoir de l'empire sur soi-même, نفسنه حكومت ا *nefsinè hukioumet it*. — Royauté, پادشاهلـــق *pâdichâhlyq*, سلطنت *salthanet*. — Le temps que dure le règne d'un empereur, پادشاهلق ايامى - مدّتى *pâdichâhlyq ïâmi - muddeti*, وقت *vaqty salthanet*. — Pays soumis à un empereur, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — L'empire ottoman, عثمان مملكتى *osmân memleketi*, ممالك عثمانيه *memâliki osmâniïè*. — d'Allemagne, الامان مملكتـــى - دولتى *alâmân memleketi, devleti*.

Empirer, v. a., rendre pire, بترا *beter it*, pour بدترا *bedter it*, كوتولتمك *keutuletmek*. — Empirer, v. n., devenir pire, بتر او *beter ol*,

كوتولنمك *keutulenmek*, كسب *kesbi soui hāl it.* سوء حال ا

Empirique, adj. com., médecin qui ne s'attache qu'à l'expérience, اهل الطبّ العملى *ehlit-thyb el-'ameli*, a.-t.

Empirisme, s. m., طبّ عملى *thybbi 'amelii*, a.

Emplacement, s. m., يير *ïer*, ميدان *meïdān*, t.; محل *mahall*, موقع *mevqa'*; pl. a. مواقع *mevāqy'*; عرصة *'arçat*, *'arça*. — Action de placer, يرلشدرمه *ïerlechturmè*, t.; وضع *vaz'*, a.

Emplatre, s. m., مرهم *merhem*, a. vulg. ملهم *melhem*. — Mettre un —, مرهم اورمق - قومق *merhem ourmaq*, *qomaq*, مرهملمك *merhemlemek*, a.-t. — Au fig., personne sans vigueur ou esprit, لاپه *lāpa*. — C'est un emplâtre, لاپه برادمدر *lāpa bir ademdur*.

Emplette, s. f., achat, آلم *âlum*, t.; اشترا *ichtirā*, a. — Chose achetée, صاتون النمش شيء *sātoun alynmich chei*.

Emplir, v. a., rendre plein, دولدرمق - طولدرمق *dholdurmaq*, t.; تشحين ا *techhīn it*, a.-t.; مملو - پر ا *memlou*, *pur it*. — un verre d'eau, قدحى صو ايله طولدرمق *qadehi sou ilè dholdourmaq*. — S'Emplir, v. pr., طولدرلمق *dholdouroulmaq*, طولمق *dholmaq*. — Plein, e, طولى *dholou*, مملو *memlou*, مشحون *mechhoun*.

Emploi, s. m., usage fait d'une chose, قولانمه *qoulānma*, قوللنلش *qoullanilich*, استعمال *isti'māl*, بذل *bezl*. — Occupation, ايش *ich*. — Demander de l'emploi, طلب خدمت ا *thalebi khyzmet it*. — Service, خدمت *khizmet*. — Dépense, بذل *bezl*, صرف *sarf*. — Charge, office, منصب *mancib*, خدمت *khizmet*, مأموريّت *meemouriiet*.

Employé, adj., à un usage, قوللنلمش *qoullanmich*, قوللنلمش *qoullanilmich*, استعمال اولنمش *isti'māl olounmich*, مستعمل *musta'mel*, a. — en service, ايش ايچنده *ich itchindè*, مستخدم *moustakhdem*. — Dépensé, مصروف *masrouf*. — s. m., commis de bureau, خلفا *khalfā*, مامور *me'mour*.

Employer, v. a., mettre en usage, قوللنمق *qoullanmaq*, t.; استعمال ا *isti'māl it*, a.-t. — quelqu'un, خدمتنه قوللنمق *khydmetè qoullanmaq*, استخدام ا *istikhdām it*, خدمت ويرمك *khidmet vîrmek*, a.-t.; قوللنمق *qoullanmaq*. — Dépenser, user de, بذل - صرف ا *bezl*, *sarf it*. — S'employer, s'occuper à, مشغول او *mechghoul ol*, a.-t.; چالشمق *tchālichmaq*. — Donner ses soins, بذل همّت ا *bezli himmet it*. — Être employé, استخدام اولنمق *istikhdām olounmaq*, a.-t. — S'Employer, v. réfl., être usité, قوللنلمق *qoullanilmaq*, استعمال اولنمق *isti'māl olounmaq*, مستعمل او *musta'mel ol*.

Emplumer, v. a., des flèches,

يلكلمك *ïeleklemek*, توى ايلـه دوناتمق *tuï ilè donātmaq*, t. — S'emplumer, terme fam., s'enrichir, زنكين او *zènguïn ol*, a.-t. — Il s'est bien emplumé, يال و بال توينى دوزدى *ïāl u bāl tuïnu duzdu*.

Empocher, v. a., t. fam., جبنه قومق *djebinè qomaq*, قويونه قويمق *qoïouna qoïmaq*, t.; درجيب ا *der djeïb it*, p.-t.

Empoigner, v. a., اله المق *elè almaq*, اوجلمـق *avoudjlamaq*, قاپمق *qāpmaq*, طوتمق *thoutmaq*, قاورامق - قاورمق *qāvramaq*, t.

Empois, s. m., نشاسته طوتقالى *nechāsta thoutqāli*, t.; اهار *ahâr*, p.

Empoisonné, e, adj., زهرلنمـش *zehirlenmich*, زهـرلـو *zehirlu*, t.; مسموم *mesmoum*, a.

Empoisonnement, s. m., زهرلمه *zehirlemè*, p.-t.; اغولـمـه *aghoulama*, t.; تسميم *tesmîm*, a.

Empoisonner, v. a., donner ou mettre du poison, زهرلمك *zehirlemek*, اوترمق *otarmaq*, اغولـمـق *aghoulamaq*, t.; تسميم ا *tesmîm it*. — Au fig., médire, donner un tour malin à une chose, بر شيئه القاى سمّ فساد ا *bir cheïè ilqāï semmi feçād it*. Voyez Corrompre. — Infecter, پك فنا قوقمق *pek fenā qoqmaq*. — S'Empoisonner, v. réfl., زهر المق *zehir almaq*, زهرلنمـك *zehirlenmek*, t.

Empoisonneur, se, s., زهرليجـى *zehirleïdji*, p.-t.; سامم *sāmim*, a.

Empoisser, v. a., زفتلمك *ziftlemek*, t.

Empoissonner, v. a., بر صويه بر حوضه بالق قويمق *bir souïè, bir havouza bālyq qoïmaq*. — un étang, بر حوضى بالق ايله طولدرمق *bir havouzi bāliq ilè dholdourmaq*, t.

Emporté, e, adj., violent, طارغون *dhārghoun*, اوكه‌لو *euguèlu*, t.; تيز مزاج *tiz mizādj*, p.-a.; غضوب *ghazoub*, a.; فرلايجى *furlāïdji*.

Emporte-Pièce, s. m., مشراط - مشرط *michrath*, a.

Emportement, s. m., de colère, طارغونلق *dhārghounlyq*, t.; غضب *ghazab*, a. — Mouvement violent causé par la passion, حدّت *hyddet*, تهوّر *tehavvur*, فرلايش *furlāïch*.

Emporter, v. a., porter d'un lieu dans un autre, كوتورمك *guïeuturmek*, قـالـدرمـق *qāldurmaq*, قالدروب كوتورمك *qāldurup gueuturmek*, t.; رفع ا *ref' it*. — Prendre, المق *almaq*, الوب كوتورمك *alup gueuturmek*. — Entraîner, سوروب كوتورمك *seurup gueuturmek*, برابر كتورمك *berāber gueturmek*. — Emporter d'emblée, بردن - بر اوغردن بيله المق *birden, bir oghourden bilè almaq*. — Faire passer, cesser, كيدرمك *guidermek*, كسمك *kesmek*. — la fièvre, حمّايى كيدرمك *hoummāï guidermek*. — Obtenir, آلمق *âlmaq*, اله كتورمك *elè gueturmek*, t.; تحصيل ا *tahsîl it*. — Réussir, obtenir, بجرمك *bedjermek*, دسترس او *destres ol*. — Emporter d'assaut, يوريش - هجوم ايله آلمق - ضبط ا *ïurich, hudjoum ilè âlmaq, zabth it*, اوست كلمك *ust guelmek*. — Peser plus, اغـر

اغرجه او كلمك *aghyr guelmek*, *aghyrdjè ol.* — L'emporter, prévaloir, اوست ـ غالب او *ust, ghālib ol*; استيلا بولمق *istilā boulmaq*, ظفر يياب او *zafer iāb ol*, غلبه ا *ghalebè it*, a.-t. — S'Emporter, v. réfl., پك دارلمق *pek dārylmaq*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*.

Empoter, v. a., چوملكك ايچينه قويمق *tcheumlek itchinè qoïmaq*, t.

Empourprer, v. a., آل ـ منوش ا *āl, menevich it*, قرمزى ـ قزل بويامق *qyrmizi, qyzıl boïāmaq*, t.

Empreindre, v. a., imprimer une figure, بصمق *basmaq*, نقشنى چيقارمق *naqchini tchiqārmaq*, سكه لمك *sikkèlemek*, رسم ا *resm it*, بر شكلكك صورتنى طبع و تمثيل ا *bir chikiluñ souretini tab' u temsīl it*, دماغلمق *dāmghalamaq*. — Graver dans l'esprit, تأثير ا *teecīr it*, خاطر نشان ا *khāthyr nichān it*.

Empreint, adj., بصلمش *bacylmich*, نقشنى چيقارلمش *naqchini tchiqārylmich*, منقوش *menqouch*, دامغلنمش *dāmghalanmich*. — dans l'esprit, خاطر نشان اولمش *khāthir nichān olmich*, a.-p.-t.

Empreinte, s. f., اشارت *ichāret*, دامغه *dāmgha*, t.; نشان *nichān*, p.-t.; اثر *ecer*, نقش مطبوع *naqchi mathbou'*.

Empressé, e, adj., ardent, ايوه كن *eïvéguen*, t.; عجول *'adjoul*; بجد *be-djid*, مبادر *mubādir*. — Diligent, مقيد *moqaïied*, a.

Empressement, s. m., précipitation, عجله *'adjelè*. — Soin, zèle, تقيد *teqaïiud*, اهتمام *ihtimām*, a.

Empresser (S'), v. réfl., عجله ا *'adjelè it*, a.-t.; شتاب ا *chitāb it*, p.-t.; مبادرت ا *muhāderet it*, مسارعت ا *muçāra'at it*.

Emprisonné, e, adj., حبس اولنمش *habs olounmich*, a.-t.; محبوس *mahbous*, a.

Emprisonnement, s. m., action d'emprisonner, محبوسلق *mahbouslyq*, حبس *habs*, تحبس *tehabbus*, محبوسيت *mahbouciiet*, a. — Captivité, طوتساقلق *thoutsāqlyq*.

Emprisonner, v. a., حبس ا *habs it*, a.-t.; زندانه قومق *zindānè qomaq*, p.-t.; تسجين ا *tesidjīn it*.

Emprunt, s. m., action d'emprunter ou la chose empruntée, اودنجلق *eudundj*, اودنجلق *eudundjlyq*, قرض *qarz*, استعاره *isti'ārè*, استقراض *istyqrāz*, استدانه *istidānè*. — Chose empruntée, عاريه *'arïet*, vulg. *eïret*, pl. عوارى *'avārii*; عاريته النمش نسنه *'arïetè alinmich nesnè*, a.-t.

Emprunté, e, adj., قرض ـ عاريته النمش *qarz, 'arïetè alinmich*. — Qui n'est pas naturel, عاريتى *'ārieti*, vulg. *eïreti*, a. — Cheveux postiches, عاريتى صاچ *'ārieti sātch*.

Emprunter, v. a., une chose quelconque, اودنج آلمق *eudundj álmaq*, عاريته آلمق *'arïetè álmaq*, استعاره ا *isti'ārè it*. — de l'argent, قرض آلمق *qarz álmaq*. — Argent d'emprunt, قرض اقچه *qarz aqtchè*.

— un nom, — برآدی آلمق *bir âdi âlmaq, isti'ārè it.* — Beauté d'emprunt, حسن مستعار *husni muste'ār.* — Emprunté, e, اودنج النمش *eudundj alinmich,* مستعار *muste'ār.*

Empruntеur, se, s., اودنج البجی *eudundj alidji,* t.; مستقرض *mustaqryz,* a.

Empuantir, v. a., فنا قوقتمق *fenā qoqoutmaq,* چورتمک *tcheurutmek,* t.; تنتین *tentín it,* a.-t.

Empuantissement, s. m., فنا قوقولق *fenā qouqoulyq,* t.; نتان *netān,* حال النتانة *hāl en-netāne,* a.

Empyème, s. m., کومهٔ غذیذهٔ *kumèï ghazízet,* a.

Empyrée, s. m., عالم جبروت *'ālèmi djebrout,* فلک الافلاک *felek ul-eflāk,* عرش اعلا *'archi 'alā,* a.

Empyreume, s. m., odeur de l'huile brulée, یانمش یاغ *iānmich iāghun qoqouci.* — Qualité d'une drogue brulée, شیاط *chiiāth,* a.

Ému, adj., یورکی دیرنمش *iuregui teprenmich,* a.; متاثر *muteessir,* مضطرب *mouztharib,* a.

Émulateur, s., اوسست کلمکه یارشیجی *ust guelmëïè ïārachídji,* t.; غبطه کار *ghybthakiār,* a.-p.

Émulation, s. f., غبطه *ghybtha,* غیرت *ghaïret,* تفاضل *tefāzyl,* a.

Émule, s. com., concurrent, rival, رقیب *raqyb,* a. — Égal en mérite, کفؤ *kufu,* متکافی *mutekiāfi.*

Émulsion, s. f., سد کبی بیاض اولان *sud guibi beïāz olān muberrid cherbet,* بزورات سوزندیسی *bezourāt suzuntuçu,* t.; مستحلب *mustahlib,* a.

Émulsionner, v. a., بزورات سوزندیسی ایچنه قاتمق *bezourāt seuzuntuçu itchinè qātmaq,* t.

En, prépos. sans mouvement, ده *dè,* ایچره *itchrè,* ایچنده *itchindè.* — Il est *en* Angleterre, انکلتره ده در *ingúilterada dur.* — Il est *en* ville, شهرده *cheherdè dur.* — *En* route, یولده *ïolda.* — avec mouvement, *en* se rend par le datif turc en ه *è* ou یه *ïè,* ou bien encore par l'ablatif en دن *den.* — Aller de village *en* village, کویدن کویه کتمک *keuïden keuïè guitmek.* — *En* trois jours, اوچ کون ایچره *utch gun itchrè.* — Pendant, *en* temps de guerre, سفر وقتنده *sefer vaqtindè.* — Comme, parler *en* maître, اغاکبی بیورمق *aghā guibi bouïourmaq.* — Donner *en* dépôt, امانتا ویرمک *emāneten vírmek.* — Homme travesti *en* femme, قاری قیافتنه کیرمش ارکک *qāry qyāfetinè guirmich erkek.* — *En* considération de ses importants services, خدمات جلیلهسنه حرمةً *khademāti djèlilecinè heurmeten.* — De mieux *en* mieux, ایودن ایو *eïuden eïu.* — De mal *en* pis, فنادن فنایه *fenāden fenāïè.* — Mettre *en* pièces, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it.* — Voir *en* songe, روٴیاده کورمک *rouïādè gueurmek.* — Être *en* place, منصبده

او *mancebtè ol.* — *En* façon, *en* forme de, شكلنده *cheklindè.* — *En*, indique aussi la matière dont une chose est composée : une cuillère en argent, كومشدن بر قاشق *gueumuchten bir qāchyq.* — *En* particule relative : *en* voulez-vous, ايدن استرميسكز *anden istermicinyz.* — J'*en* viens, اندن كليورم *andan guelieurum,*

Énallage, s. m., terme de grammaire, انقلاب الازمنة فى النحو *inqylāb el-āzimenet fin-nāhv,* a.

Énarration, s. f., روايت مديده *revāïeti medidè,* a.

Énarthrose, s. f., كميك باشنك چقور يرى وقبة *guemik bāchinuñ tchouqour ïeri,* t.; العظم *vaqbet ul-'azm,* a.

Encadrement, s. m., پروازلمه *pervāzlama,* t.

Encadrer, v. a., بر تصويرى جام التنده قومق *bir tasvïri djām altindè qomaq,* چرچوه ايچنه قويمق *tchertchivè itchinè qoïmaq,* t.

Encager, v. a., mettre en cage, قفسه قويمق *qafecè qomaq.* Voyez Emprisonner.

Encaissement, s. m., صندوقلمه *sandouqlama,* t.

Encaisser, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq,* صندوقلمق *sandouqlamaq,* صندوق ايچنه وضع ا *sandouq itchinè vaz' it.* — Recevoir de l'argent, پاره المق *pāra almaq.*

Encan, s. m., مزاد *mezād.* — Mettre à l'—, مزاده ويرمك *mezādè vïrmek, qomaq,* مزاد ا *mezād it.* — Vendre à l'—, مزاده صاتمق *mezādtè sātmaq.* — Acheter à l'—, مزاده صاتون المق *mezādtè sātoun almaq,* a.-t.

Encanailler (S'), v. réfl., حذله ايله قونشمق ـ معاشرة ا *hazelè ilè qonouchmaq mou'ācheret it,* a.-t. — Encanaillé, الچقلر ايله قونشان *altchaqlar ilè qonouchān.*

Encapé, e, adj., ايكى طاغ برونى كميننك حالى اراسنده بولنان *iki dāgh bourounï arācindè boulounān gueminuñ hāli,* t.

Encapuchonner (S'), v. réfléch., باشى اورتنمك *bāchi eurtunmek,* بورنمك *beurunmek,* t.

Encaquer, v. a., وارلجق ايچنه قومق *varaldjiq itchinè qomaq,* وارلده بصدرمق *vāroulda basturmaq,* t.

Encastrer, v. a. Voyez Enchasser.

Encaume, s. m., يانق نشانى *ïānyq nichāni,* t.

Encaustique, s. f., بال مومليو بويا *bāl moumlu boïā,* t.

Encaver, v. a., بر التى مخزنده قويمق ـ صاقلمق *ïer altï makhzendè qoïmaq, sāqlamaq.* — du vin, شرابى مخزنه قومق *charābi makhzenè qomaq,* a.-t.

Encaveur, s. m., بر التى مخزنده قويان *ïer altï makhzendè qoïān,* t.

Enceindre, v. a., چوره يه المق *tchevrèïè almaq,* قوشاتمق *qouchātmaq,* t.; احاطه ا *ihātha it,* a.-t. — de murailles, ديوار ايله احاطه ا *divār ilè ihātha it,* اطرافنه ديوار چويرمك *ethrāfinè divār tchevïrmek.*

ENCEINT, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; اطرافی چوبرلمش *ethrāfi tchevīrilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t.; محاط *mouhāth*, a.

ENCEINTE, adj. f., grosse, كبه *guebè*, t.; حامله *hāmilè*, يوكلو *ïuklu*. — Une femme enceinte, كبه قری *guebè qari*. — Devenir enceinte, كبه ـ حامله ـ يوكلو او *guebè, hāmilè, ïuklu ol*.

ENCEINTE, s. f., circuit, ديوار ايله احاطه اولنمش ير *divār ilè ihātha olounmich ïer*, چوره *tchevrè*, چورنتی *tchevrinty*, t. — Les murs d'une ville, سور بلده *souri beldè*. — Vaste salle, بيوك اوطه *buïuk odha*.

ENCENS, s. m., gomme, كونلك *guïunlik*, t.; لبان *loubān*, a.; كندر *kundur*, p. — Au fig., flatterie, مداهنه *mudāhenè*.

ENCENSEMENT, s. m., بخورلمه *boukhourlama*, t.

ENCENSER, v. a., donner de l'encens, كونلكلمك *guïunluklemek*. — Avec l'encensoir, بخورلمق *boukhourlamaq*, توتسولتمك *tutsuletmek*. — quelqu'un. Voy. FLATTER.

ENCENSEUR, s. m., مداهنه جی *mudāhenèdji*, a.-t.

ENCENSOIR, s. m., بخوردان *boukhourdān*, p.-t.; مبخرة *mebkharet*. — Donner des coups d'encensoir, des louanges outrées, مديح مداهنه ا *medīhi mudāhenè it*. — Encensoir, constellation de l'hémisphère austral qu'on appelle aussi *Autel*, مجمرة *midjmeret*, a.

ENCÉPHALE, adj. et s. des deux genres, باش صوغانجانی *bāch soghouldjāni*, t.

ENCHAÎNEMENT, s. m., connexion, dépendance entre les choses, تسلسل *tecelçul*, صره *sera*, سلسله *silsilè*, ارتباط *irtibāth*, a. — des malheurs, تسلسل افات وبلايا *tecelçuli afātu belāïā*.

ENCHAÎNER, v. a., زنجيرلمك *zindjirlemek*, زنجير ايله باغلمق *zindjir ilè bāghlamaq*, زنجيره اورمق ـ قومق *zindjirè ourmaq, qomaq*. — Au fig., captiver, جذب ـ جلب ا *djezb, djelb it*. — Lier des propositions, des raisonnements entre eux, مسائلی بری بربنه ربط وتنسيق ا *meçāïli biri birinè rabth u tansīq it*. — S'Enchaîner, v. réfl., تسلسل ا *tecelçul it*, متسلسل ومرتبط او *mutecelcil vè murtebyth ol*, زنجيركبی بری بربله باغلو او *zindjir guibi biri biri ilè bagklu ol*.

ENCHAÎNURE, s. f., زنجيرلمه *zindjirlemè*, t.

ENCHANTELER, v. a., كرويد اوزرنده يصه‌مق *kerevīd uzerindè ïaçamaq*, t.

ENCHANTEMENT, s. m., charme, بوكسی *bugu*, t.; افسون *efsoun*, افسون اثری *efsoun eceri*, سحر *syhyr*, a.; بايجيلك *bāïdjilik*. — Action de l'enchanteur, سحربازلق *syhyrbāzlyq*. — Sentiment d'admiration, تعجب *te'addjub*, a.; استغراب *istighrāb*, مفتونيت *mejtounïet*.

ENCHANTÉ, E, adj., charmé, سحرلنمش *syhyrlenmich*. — Ravi,

كوكل قاپلمش *gueuñul qapylmich*, مفتون *meftoun*. Voy. MERVEILLEUX, SURPRENANT.

ENCHANTER, v. a., ensorceler, سحرلمك *syhyrlemek*, بوكسى ا *bugu it*, جادولمق *djādoulamaq*, t.; سحر ا *syhyr it*, a.-t.; بغلمق *baghlamaq*. — Surprendre, séduire par de belles paroles, كوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, تفتين ا *teftín it*. — Ravir en admiration, مفتون ا *meftoun it*. — Rendre très-satisfait, پك محظوظ ا *pek mahzouz it*.

ENCHANTEUR, ERESSE, adj., كوز بايجى - بغلايجى *gueuz bāïidji*, *baghlaïdji*, t.; سحر باز *syhyr bāz*, a.-p.; ساحر *sāhyr*, سحّار *sahhār*, fém. ساحره *sāhirè*, سحّاره *sahhārè*. — Qui ravit d'admiration, مفتون بادئ ايديجى *meftoun idídji*, مفتونيت اولدجق *bādiï meftounïïet oladjaq*.

ÉCHAPERONNER, v. a., باشه تاقيه كيدرمك *bācha tāqyè gueïdurmek*, t.

ENCHASSER, v. a., entailler, ايچنه قاقمق *itchinè qāqmaq*. — Faire entrer, صوقمق *soqmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*, ايچنه يرلشدرمك *itchinè ïerlechturmek*. — Monter en bague, قاشلمق *qāchlamaq*. — Insérer un passage dans un écrit, درج ا *derdj it*.

ENCHASSURE, s. f., صوقم *soqoum*, قاشلمه *qāchlama*, t.; درج *derdj*, a.

ENCHAUSSER, v. a., صمان ايلمه اورتمك *samān ilè eurtmek*, t.

ENCHÈRE, s. f., مزاد *mezād*, a.; ارتورمه *arturma*, مزايده *muzāïdè*, a. — A l'—, مزاده *mezādè*, a.-t. — Vendre à l'enchère, مزادده صاتمق *mezāddè sātmaq*.

ENCHÉRIR, v. a., mettre à l'enchère, بها ارترمق *behā arturmaq*, ارترمق *arturmaq*. — Ajouter à ce qu'un autre a fait, بر قات دخى زياده ا *bir qāt dakhy ziādè it*. — Ce mot enchérit sur l'autre, بو لفظ اولبرندن اغلب و اقوادر *bou lafz olbirinden aghlabu àqvādïr*. — Dire plus, amplifier, زياده سويلمك *ziādè seuïlèmek*, قبارتمق *qabārtmaq*. — Devenir plus cher, پهايه چيقمق *behāïè tchiqmaq*, بها ارتمق *behā artmaq*, بهالوا *behālu ol*, بهالولنمك *behālulenmek*. — Toutes les choses enchérissent, كافهٔ اشيانك بهاسى كسب ترقى و علا ايتمكده در *kiaffèï echiānuñ behāci kesbi teraqqy vu ghalā itmektèdur*.

ENCHÉRISSEMENT, s. m., بها ارتقلغى - ارتمقلغى *behā artyqlyghy*, *artmaqlyghy*, بهالولق *behālulyq*, t.; ترقى الاسعار *teraqqy ules'ār*, a.

ENCHÉRISSEUR, s. m., ارتوريجى *arturídji*, بها ارتوريجى *behā arturídji*. — Le plus offrant et dernier enchérisseur, بهايى زياده و اك صكره ارتوران كمسنه *behāïi ziādè vè eñ soñra arturān kimesnè*.

ENCHEVÊTRER, v. a., يولار اورمق - طاقمق *ïoulār ourmaq*, *thāqmaq*, يولارلمق *ïoulārlamaq*. — S'Enchevêtrer, v. réfl., يولار ايپده

ایاق طولاشدرمق *iolār ipinè aïāq dholāchturmaq*, t. — Au fig., dans une affaire, بر مشکل مصاحبه ـ کیرشمک ـ طولانمق *bir muchkil maslahatè guírichmek, dholānmaq*, t.

ENCHIFRÈNEMENT, s. m., ککزه بورن طوتقنلغی *gueñyz, bouroun thoutqounloughy*, t.

ENCHIFRENER, v. a., بورن طوتقنلغنه وسیله او ککزی طیقاتمق *bouroun thoutqounlyghynè vecilè ol, gueñyzy thyqātmaq*, t.

ENCLAVE, s. f., terre enclavée dans une autre, ارض اخرك داخلنك اولان تارله طوپراغی ایچنك ـ داخلنك *arzi akharuñ dākhylindè olān tārla, thoprāghy itchindè, dākhylindè*. — Limites, bornes, سنور ایچی *sinor itchi*. — Dans l'enclave d'une juridiction, بر حکومتك حدودی داخلنك *bir hukioumetuñ houdoudi dākhylindè*.

ENCLAVEMENT, s. m., ایچنه المه *itchinè alma*, t.; الحاق *ilhāq*, احتوا *ihtivā*, اشتمال *ichtimāl*, a.

ENCLAVER, v. a., engager, ایچنه المق *itchinè almaq*, چاتدرمق *tchiātturmaq*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, ادخال ا *idkhāl it*.

ENCLIN, E, adj., مائل *māïl*, a.; کوکلی چکر *gueuñuli tchèker*, t. — au bien ou au mal, خیره یاخود شرّه مائل *khaïrè iākhod chirrè māïl*.

ENCLOÎTRER, v. a., مناسترہ حبس ا *monāsterè habs it*, t.

ENCLORE, v. a., قپاتمق *qapātmaq*, دیوارله قپاتمق *divār ilè qapātmaq*, دیوار چویرمك *divār tchevirmek*, سوری ایچنه المق *souri itchinè almaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t. — de haies, چتلمك *tchitlemek*.

ENCLOS, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; چورلمش *tchevirilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t. — Lieu, champ entouré, fermé, قپانمش یر ـ تارلا *qapānmich ïer, tārlā*, ـ اطرافی چورلمش میدان *ethrāfi tchevirilmich meïdān*, حولی *havli*. — L'enclos d'un palais, بر سرایك میدانی ـ ساحه‌سی *bir sarāïuñ meïdāni, sāhaci*. — La muraille même, دیوار *divār*.

ENCLOUER, v. a., ficher un clou, اکسر ـ میخ قاقمق ـ اورمق *ekser, mykh qāqmaq, ourmaq*, میخلمق *mykhlamaq*, چویلمك *tchivilemek*. — un cheval, اتك ایاغنه میخ صوقمق ـ دکورمك *atuñ aïāghina mikh soqmaq, deguiurmek*, اکسری پك صوقمق *ekseri pek soqmaq*. — un canon, طوپ چویلمك *thop tchevilèmek*, بر طوپی میخلمق *bir thopy mykhlamaq*.

ENCLOUURE, s. f., چیوی یاره‌سی *tchivi ïāracy*, t. — Au fig., obstacle, voyez ce mot.

ENCLUME, s. f., masse de fer sur laquelle on bat les métaux, اورس *eurs, urs*, t.; سندان *sindān*, p. — Osselet intérieur de l'oreille, قولاق ایچنك بر کمکی *qoulāq itchinuñ bir guemigui*.

ENCLUMEAU OU ENCLUMETTE, s. f., ال اورسی *el eursu*, t.

ENCOCHER, v. a., كزلمك *guezlemek*, اوق كزلمك *oq guezlemek*, t.

ENCOFFRER, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq*, t.

ENCOIGNURE, s. f., ديوار كوشه‌سى *divār keuchèci*, بوجاق *boudjāq*, t.

ENCOLURE, s. f., de cheval, آت اتك اكسه‌سى *āt boïni*, آتون بوينى *ātuñ eñsèci*, t.

ENCOMBRE, s. m. Voy. EMBARRAS.

ENCOMBREMENT, s. m., يول مولوز *ïol qapātmaci*, قپاتمه‌سى و طاش يغنلر ايله طيقامه *moloz vè thāch ïighynleri ilè thyqāma*, t.

ENCOMBRER, v. a., طاش يغنى ايله يولى قپاتمق - طيقامق *thāch ïighyni ilè ïoly qapātmaq, thyqāmaq*. — les rues, يوللرى اشيا و لاانله طولدرمق - سدّا *ïollari echiā vè alātlè dholdurmaq, sedd it.*

ENCONTRE (A l'), prép., قرشوسنه *qarchoucinè*, t.; خلافنه *khilāfinè*, a.-t. — Aller à l'encontre, خلاف حركت ا *khylāfi hareket it*, مخالفت ا *moukhālefet it.*

ENCORE, adv., jusqu'à présent, شمديكى *chimdièdek*, شمديكى *chimdiki hāldè*, t.; حالا *hālā*, a. — Outre cela, دخى *dakhy*, هنوز *henouz*. — De nouveau, كيرو *guiru*, ينه *ïnè*, هله *helè*. — Aussi, دخى *dakhy*, vulg. داها *dāhā*. — Du moins, هيچ اولمازايسه *hitch olmāz iça*, باری *bāri*. — Quoique, bien que, هرنقدر ايسه *her nèqadar iça*, اگرچه *eguiertchi*, p.-t. — A l'avenir, بوندن صكره *boundan soñra*. — Encore une fois, بردخى *bir dakhy*. — Il n'est pas encore venu, دخى - داها كلمدى *dakhy, dāhā guelmèdi*. — Il vit encore, حالا حياتلك در *hālā haïāttè dur*.

ENCORNAIL, s. m., كمى دركنك باشنك اولان دلك *guemi direguinuñ bāchinda olān delik*, t.

ENCORNÉ, E, adj., بوينوزلو *boïnouzlu*, t.

ENCOURAGEMENT, s.m., غيرتلندرمه *ghaïretlendurmè*. — Motif d'encouragement, بادئ تشويق *techvïq*, تشويق *bādii techvïq*. — Caresse pour encourager, استمالت *istimālet*. — Excitation, قندرمه *qyndirma*.

ENCOURAGER, v. a., يوركلندرمك *ïureklendurmek*, غيرتلندرمك *ghaïretlendurmek*, t.; غيرت ويرمك *ghaïret vïrmek*, تشويق ا *techvïq it*, تقويهٔ قلب ا *taqvïeï qalb it*. — Prendre courage, s'animer, يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرتة كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

ENCOURIR, v. a., mériter, devenir l'objet, اوغرمق *oghramaq*, دوشمك *duchmek*, t.; مظهر اول *mazher ol*, a.-t. — Attirer sur soi, جلب ا *djelb it*. — Il a encouru la colère du souverain, مظهر غضب پادشاهى اولمشدر *mazheri ghazabi pādichāhi olmuchtur*.

ENCRASSER, v. a., كيرلتمك *kirletmek*, كيرلمك *kirlemek*, كيرلو ا *kirlu it*, مردارلمق *mourdārlamaq*. — S'Encrasser, v. réfl., كيرلنمك *kirlenmek*, مردارلنمق *mourdārlanmaq*, t.; تلويث ا *telvïs it*, a.-t.

Encre, s. f., مركّب *murekkeb*, a.-t. — rouge, قرمزى مركب *qyrmizi murekkeb*. — de la Chine, چين مركبى *tchin murekkebi*.

Encrier, s. m., دويت - دود *divit*, مركب حقّه‌سى *murekkeb hoqqaci*, a.-t.

Encrouter, v. a., enduire, صوامق *syvāmaq*, بادانمق *bādānamaq*.

Encuirasser, v. a., جبه - زره كيدرمك *djebè*, *zirh gueïdurmek*, p.-t. — S'Encuirasser, v. réfl., پك كيرلنمك *pek kirlenmek*, پكلنمك *peklenmek*, t.

Encuver, v. a., تكنه‌يه - حوضه قومق *teknèïè*, *havouza qomaq*. — Mettre dans la cuve au raisin, اوزم بصه‌جق قاب ايچنه قويمق *uzum baçadjaq qāb itchinè qoïmaq*, t.

Encyclique, adj. Voy. Circulaire.

Encyclopédie, s. f., كلّيات علوم *kullïiāti 'ouloum*, مجموعة العلوم والفنون *medjmou'at ul-'ouloum vel-funoun*, a.

Encyclopédique, adj. commun, كلّيات علوم و فنونه دائر *kullïiāti 'oloumu funounè dāïr*, a.-t.

Endémique, adj. com., بر ملّته مخصوص *bir milletè makhsous*, a.-t. — Maladie —, يرلو خسته‌لك *ïerlu khastalik*, مرض متوطّن *marazi mutevatthin*.

Endenté, adj., ديشلو *dichlu*, ديش ايله دونانمش *dich ilè donānmich*, t.

Endenter, v. a., بر چرخه ديش كبى كرتكلر ياپمق *bir tcharkha dich guibi kertekler ïāpmaq*, t.

Endetté, adj., بورجلو *bordjlu*, t.; مديون *medioun*, a.

Endetter, v. a., بورج يوكلتمك *bordj ïukletmek*, بورجلوا *bordjlu it*, بورج ايتدرمك *bordj itturmek*, بورجه وسيله او *bordja vecilè ol*. — S'Endetter, v. réfl., بورج ا *bordj it*, بورجه كيرمك *bordja guirmek*, بورجلنمق *bordjlanmaq*, t.

Endêver (Faire), v. n., انجتمك *indjitmek*, انجنمك *indjinmek*, t.

Endiablé, e, adj. Voy. Enragé, Furieux.

Endiabler, v. n. Voy. Enrager.

Endimancher (S'), v. réfl., يورتى روباسنى كيمك *ïortou roubācini gueïmek*, t.

Endive, s. f., chicorée blanche, اجى مارول *adji mārol*, t.; هندباى برّى *hindubāï berri*, a.

Endoctriner, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, t.; تعليم ا *ta'alím it*, تلقين ا *telqyn it*. — Endoctriné, اوكرنمش *eugrenmich*, ملقّن *mulaqqyn*.

Endommagement, s. m., ضرر *zarar*, a.; زيان *ziān*, p.; خراب *kharāb*, a. Voy. Dépérissement.

Endommager, v. a., ضرر ا *zarar it*, ضرره اوغراتمق *zararè oghrātmaq*, ضرر طوقندرمق *zarar dhoqoundourmaq*, - ايراث ضرر خسارت ا *irāci zarar*, *khaçāret it*, a.-t. — Endommagé, e, ضرر كورمش *zarar gueurmuch*, ضرره اوغرامش

zararè oghramich, متضرر *mutezarrar*.

Endormeur, s. m., enjôleur, fam., اوبالاندريجى الدادیجى *aldādidji*, *oïālāndurīdji*, t.

Endormir, v. a., faire dormir, اويتمق *ouïoutmaq*, t.; تنويم ا *tenvīm it*, a.-t. — Endormez l'enfant, چوجوغى اويوت *tchoudjoughy ouïout*. — Engourdir, اويشترمق *ouïouchturmaq*. — par de belles paroles, اويالندرمق *oïālandurmaq*, اغفال ا *ighfāl it*. — S'Endormir, v. réfl., اوبقويه وارمق *ouïouqouïè vārmaq*, اوبومق *ouïoumaq*, اويوقلنمق *ouïouqlanmaq*. — S'engourdir, اويشمق *ouïouchmaq*. — Manquer de vigilance, اويالنمق *oïālanmaq*, غفلت ا *ghaflet it*. — Endormir, pour ennuyer, اويقو كتورمك *ouïouqou gueturmek*.

Endos, s. m. Voy. Endossement.

Endosse, s. f. fam., يوك *iuk*, t.; ثقلت *siqlet*, a. — Donner l'endosse, ثقلت ويرمك *syqlet vīrmek*.

Endossement, s. m., ظهريه *zahrïïè*, a.

Endosser, v. a., mettre sur le dos, صرتنه قومق *syrtinè qomaq*, بر كمسنه نك اوزرينه يوكلتمك *bir kimesnènuñ uzerinè iukletmek*. — la cuirasse, جبه كيدرمك *djebè gueïdurmek*, كيمك *gueïmek*. — un billet, بر پوليچه نك ظهرينه امضاسنى قومق *bir polïtchanuñ zahrinè imzācini qomaq*, پوليچه سنه تمسكنده ظهريه يازمق *polïtcha temessuguindè zahrïè īāzmaq*, t. —

Endossé, ارقديه النمش *arqaïè alinmich*, ظهريه لنمش *zahrïïèlenmich*.

Endosseur, s. m., پوليچه ظهريه نه اسمنى يازان كمسنه *polïtcha zahrinè ismini īāzān kimesnè*, اخره نقل وحواله ظهريه سنى امضا ايدن *akhyrè naql u havālè zahrïècini imzā iden*.

Endroit, s. m., lieu, place, يير *ïer*, t.; مقام *muqām*, مكان *mekiān*, محل *mahall*, a.; موضع *mevza'*, pl. a. مواضع *mevāzy'*, جاى *djāï*, جا *djā*, p. — Partie, côté d'une chose, طرف *taraf*. — Endroit du corps, وجود يرى *vudjoud ïeri*, a.-t. — L'endroit d'une étoffe, يوز قماشك يوزى *iuz*, يوزى *ïuzi*, t.; *qoumāchuñ ïuzu*.

Enduire, v. a., صوامق *syvāmaq*, سورمك *surmek*, t. — Enduit, e, صوانمش *syvānmich*.

Enduit, s. m., صوا *syvā*, t.

Endurant, e, adj., تحمل ايديجى *tehammul ïdïdji*, a.-t.; صبور *sabour*, a.

Endurcir, v. a., rendre dur, پكلمك *peklemek*, پك ا *pek it*, پكلتمك *pekletmek*, پكشدرمك *pekichturmek*. — Rendre fort, قوّت تقويه ا *qouvvet vīrmek*, ويرمك *taqvïè it*. — Accoutumer à la dure, تعب وزحمته الشدرمق *t'ab u zahmetè alichturmaq*. — Rendre insensible, cruel, يوركى پكشدرمك *ïuregui pekichturmek*. — S'Endurcir, v. réfl., پكشمك *pekichmek*, پك سخت او *pek sakht ol*, a.-t. پكلنمك *peklenmek*,

Endurcissement, s. m., قسوت قلب *qasveti qalb*, قسوت *qasvet*, مختوميّت القلب *makhtoumïiet ul-qalb*, a.

Endurer, v. a., souffrir, چكمك *tchekmek*. — de la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*. — Patienter, صبر ا *sabr it*, تحمّل ا *tehammul it*. — Permettre, جائز كورمك *djāïz gueurmek*.

Eneorème, s. f., مادة معلّقة *māddeti mou'allaqat*, معلّق *mou'allaq*.

Énergie, s. f., force, قدرت *qoudret*, قوّت *qouvvet*. — Force d'âme, جان قوّتى *djān qouvveti*, p.-a. — Fermeté dans la conduite, كسكينلك *keskínlik*, متانت *metānet*, سطوت *sathvet*, a.

Énergique, adj. com., كسكين *keskin*, t.; ايشليجى *ichleïdji*, t.; قوى *qavi*, a.; قوّتلى *qouvvetli*, قوى العمل *qavi ul-'amel*. — Qui produit de l'effet, مؤثر *muessir*. — Discours, كلام مؤثّر *kelāmi muessir*.

Énergiquement, adv., قوّتله *qouvvetlè*, a.-t.; كسكينلكله *keskinliklè*, متانتله *metānetilè*, تاثير ايده جك وجهله *teecír idedjek vedjhilè*.

Énergumène, s. com., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich*. t.; مجذوب *medjzoub*, a.

Énerver, v. a., قوّت كسمك آلمق *qouvvet kesmek*, *âlmaq*, ضعف كتورمك *za'af gueturmek*, a.-t.; كوشتمك *guevchetmek*, ايراث فتور و رخاوت ا *irāci futour u rakhāvet it*. — S'Énerver, v. pr., كوشنمك *guevchenmek*, طاقتسز قالمق *thāqatsyz qālmaq*. — Énervé, e, كوشك *guevchek*, طاقتسز *thāqatsyz*, زبون *zeboun*.

Enfaiteau, s. m., اكرى وايچى بوش كرميد *egri vè itchi boch keremid*, t.

Enfaitement, s. m., طام اورتجك قورشون تختدسى *dhām eurtedjek qourchoun takhtaci*, t.

Enfaiter, v. a., طامك دپه‌سنى اورتمك *dhāmuñ tepecini eurtmek*, t.

Enfance, s. f., (âge de l'—), چوجقلق حالى *tchodjouqliq hāli*, باغانه‌لق *bāghānaliq*, t.; كوچكلك *kutchuklik*, p.-t., طفولة *thoufoulet*, vulg. طفوليّت *thoufouliïet*, صباوت *sabāvet*. — Durant la plus tendre enfance, عوام طفوليّتده *avāmi thoufouliïetdè*. — Puérilité, چوجقلق *tchodjouqlyq*, چوجق ايشى *tchodjouq ichi*. — Tomber en enfance, فرتوت حالنه كيرمك *fertout hālinè guirmek*. — Enfance, au fig., commencement : l'enfance du monde, دنيانك اوايل حالى *duniānuñ evāïli hāli*, كنجلك *guendjlik*, اوايل *evāïl*, ابتدا *ibtidā*.

Enfant, s. com., petit —, اوغلانجق *oghlāndjiq*, معصوم *m'açoum*. — à la mamelle, مه اوغلانى *memè oghlāni*. — en maillot, قونداقده‌كى چوجق *qoundāqdaki tchodjouq*. — Plus âgé, چوجق *tchodjouq*, باغانه *bāghāna*, اوغلان

oghlān, طفل *thyfl*, pl. a. اطفال *athfāl*, a. — Enfant trouvé, براقلمش لقيط چوجق *brāqylmich tchodjouq, laqyth.* — Fils, اوغل *oghoul*, t.; ولد *veled*, pl. a. اولاد *evlād.* — Par extension, petit-fils et arrière petit-fils, ابنا *ebnā*, اولاد *evlād.* — Les enfans d'Adam, ابنای ادم *ebnāï adem.* — Un bon enfant, personne d'un bon caractère, ايو اوشاق *eïu ouchāq.*

Enfantement, s. m., طوغورمه *dhoghourma*, طوغرلق *dhoghourliq*, t.; وضع حمل *vaz'i haml.* — Les douleurs de l'enfantement, طوغورمه بوروسی *dhoghourma bouroucou*, هيلاج *heïlādj.*

Enfanter, v. a., accoucher, طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; تولید ا *tevlīd it*, وضع حمل ا *vazï haml it.* — Produire, ظهوره وجوده كنورمك *zouhouré, vudjoudé gueturmek*, a.-t.; ميدانه چقرمق *meïdāné tchiqarmaq.*

Enfantillage, s. m., چوجقلق *tchoudjoulyq*, چوجوقلق ايشی *tchoudjouqlyq ichi*, t.

Enfantin, e, adj., اوغلانجقلره مخصوص *oghlāndjiqlaré makhsous*, چوجوق وارى *tchodjouqvāri*, چوجوقجه طفلی *tchodjouqdjé*, t.; *thiflii*, a.

Enfariné, e, adj., اونلانمش *ounlānmich*, اونه بولاشدرلمش *ounè boulāchturilmich*, t.

Enfariner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, اونه بولاشدرمق *ounè boulāchturmaq*, t. — S'Enfariner, v. réfl., اونه بولاشمق *ounè boulāchmaq.* — Au fig., voyez S'Entêter.

Enfer, s. m., جهنم *djehennem*, a.; طامو - دامو *dhāmou*, t.; دوزخ *douzakh*, p.

Enfermer, v. a. (dans), ايچرو قويوپ قپامق *itcheru qoïoup qapāmaq*, قپاتمق *qapātmaq.* — Serrer, قپالو يرده صاقلمق - قپاتمق *qapālu ïerdè sāqlamaq, qapātmaq.* — dans une armoire, طولاب ايچنده حفظ ا *dholāb itchindè hyfz it.* — sous clef, كلتلمك *kilitlemek*, t. — Mettre en prison, حبس ا *habs it*, a.-t. — Clore, cerner, اطرافنی قپاتمق - چوبرمك *ethrāfini qapātmaq, tchevïrmek*, سدّ - احاطه ا *sedd, ihātha it*, a.-t. — Contenir, ايچنه المق *itchinè almaq*, قپلامق *qaplāmaq*, مشتمل او *muchtemil ol.* — S'Enfermer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq.* — dans une place forte, تحصّن ا *tehassun it.* — Enfermé, ايچنه النمش قپانمش *itchinè alinmich, qapānmich*, صاقلنمش *sāqlanmich*, محبوس *mahbous.* — Sentir l'enfermé, ياتقلنق قوقمق *ïātyqlanyq qoqmaq*, ياتقلنق قوقوسی او *ïātyqlanyq qoqoucou ol.*

Enferrer, v. a., صاپلمق - صپلامق *saplāmaq.* — Embrocher, شيشه صاپلمق *chîchè sāplamaq.* — S'Enferrer, v. réfl., صاپلمق *sāpilmaq*, صاپلنمق *sāplanmaq*, t. — Au fig., se nuire par ses paroles, sa conduite, كندو كندويی طوقنمق - طعن ا *guendu guenduï dhoqounmaq, th'an it.*

Enfilade, s. f., longue filé de

chambres, بر دیزی اوزره بری برینه بتشق اولان اوطه‌لرك صره‌سی *bir dizi uzrè biri birinè bitichiq olān odhalaruñ syraci*, اوطه‌لر صره‌سی *odhalar syracy*, صره اوطه‌لری *syra odhalary*, t. — de phrases, اوزون اوزادی تعبیرلر دیزیسی *ouzoun ouzādi ta'birler dizici*.

Enfiler, v. a., passer de la soie, du fil par le trou d'une aiguille, دزمك *dizmek*, كچورمك *guetchurmek*, ایپلكه كچورمك *ipliguè guetchurmek*, اكنه‌یه ایپلك كچورمك *ignëiè iplik guetchurmek*. — des perles, انجو دزمك *indjou dizmek*. — quelqu'un, صپلامق *saplāmaq*, سنجمق *sandjmaq*. — son chemin, طوغرو كچمك *dhoghrou guetchmek*, طوغرو یولنه كتمك *dhoghrou ïolyna guitmek*. — un discours, صحبتنه طالمق *sohbetè dhālmaq*.

Enfin, adv., صوك صوكنك *soñ soñinda*, هله *helè*, اخركارده *akhyr kiārdè*, t.; بالاخره *bil-akhyrè*, عاقبت الامر *'aqybet ul-emr*, نهایت الامر *nihāïet ul-emr*, a.

Enflammer, v. a., mettre le feu, یالكلاندرمق *ïālyñlatmaq*, یالكلاندرمق *ïālyñlāndurmaq*, علولندرمك *alevlendurmek*, یاندرمق *ïāndurmaq*, طوتشترمق *thoutouchtourmaq*. — Exciter, قندرمق *qyndurmaq*. — Échauffer, قزدرمق *qyzdurmaq*, حرارتلندرمك *harāretlendurmek*. — d'amour, اشعال اتش عشق ا *ich'āli atechi 'ychq it*. — S'Enflammer, v. réfl., یالكلنمق *ïālyñlanmaq*, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, شعله‌لنمك *cheu'lèlenmek*, مشتعل او *muchte'yl ol*. — Enflammé, e, علولنمش *'alevlenmich*, طوتشمش *thoutouchmich*, یالكلنمش *ïālyñlanmich*, مشتعل *muchte'yl*, ملتهب *multehib*.

Enfléchures, s. f. pl., كمیلك اولان ایپ نردبانی *guemìdè olān ip nerdubāni*, t.

Enfler, v. a., remplir de vent ou d'autre chose, شیشرمك *chichurmek*, t.; تورپم ا *tevrīm it*, a.-t. — Causer une ampoule, rendre boursouflé, قبارتمق *qabārtmaq*. — Exagérer une chose, ایشی قبارتمق *ichi qabārtmaq*. — Amplifier, سوزی قبارتمق *seuzy qabārtmaq*. — S'Enfler, v. réfl., شیشمك *chichmek*, قبارمق *qabārmaq*.

Enflure, s. f., شیش ـ شش *chīch*, قبارق *qabāraq*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Tumeur, قبارجق *qabārdjiq*.

Enfoncement, s. m., action d'enfoncer, صوقمقلق *soqmaqliq*. — Lieu enfoncé, چقور یر *tchouqour ïer*, ایچرو صوقلمش یر *itcheru soqoulmich ïer*. — Profondeur, ـ دریلك دریكلك *deriñlik*.

Enfoncer, v. a., pousser vers le fond, صوقمق *soqmaq*, باتدرمق *bātturmaq*. — dans l'eau, صو ایچینه صوقمق *sou itchinè soqmaq*. — Rompre, briser, قرمق *qyrmaq*. — des troupes, عسكری قروب بوزمق *'askeri qyrup bozmaq*. — S'Enfoncer, v. réfl., en parlant de la terre, باتمق ـ بتمق *bātmaq*. — Aller au fond, بتمق *batmaq*, اینمك *inmek*.

— dans un liquide, بتمق *batmaq*, غرق او *gharq ol.* — dans la boue, بالچغه باتمق *bāltchigha bātmaq.* — Pénétrer bien avant, ایچرو صوقلمق *itcheru soqoulmaq.* — Se plonger dans, se donner en entier à une chose, طالمق *dhālmaq.* — S'enfoncer dans l'étude, مطالعهٔ کتبه طالمق *mouthāla'aï kioutoubè dhālmaq.* — Enfoncé, e, صوقلمش *soqoulmuch*, باترلمش *bāturilmich*, باتمش *bātmich*, منکسر *munkecir*, منهزم *munhezim.* — Qui a les yeux enfoncés, باتقین کوزلو *bātqyn gueuzlu.*

Enfonceur, s. m. Voy. Fanfaron.

Enforcir, v. a. et n., قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, قوّت ارتورمق *qouvvet arturmaq.* — S'enforcir, قوّتلنمك *qouvvetlenmek*, a.-t.

Enformer, v. a., قالبلمق *qālyplamaq*, قالبه افراغ ا *qālouba ifrāgh it*, a.-t.

Enfouir, v. a., کوممك - کمّك *gueummek*, یره کوممك *ïerè gueummek*, یر التنده صقلمق *ïer altindè saqlamaq*, t.

Enfourcher, v. a. fam., اته یا دیکر مرکبه بنمك *ata ïā diguer mertebè binmek*, راکب او *rākib ol.*

Enfourner, v. a., فرون ایچنه صوقمق *fouroun itchinè soqmaq*, فرونه قومق *fourounè qomaq*, t.

Enfreindre, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; نقض ا *naqz it*, a.-t.; قانون بوزمق *qānoun bozmaq*, قانونه مغایرا حرکت ا *qānounè moughāïren hareket it.* — les traités, نقض عهدو پیمان ا *naqzi 'ahdu peïmān it.* — les coutumes, عادات مرعیّه‌نك خلافنه حرکت ا *'ādāti mer'yiènuñ khylāfinè hareket it.*

Enfroquer, v. a. fam., رهبان طایفه‌سنه کیردرمك *rouhbān thāïfècinè guirdurmek.* — S'Enfroquer, v. réfl., رهبان طایفه‌سنه کیرمك *rouhbān thāïfècinè guîrmek*, t.

Enfuir (S'), v. pr., قاچمق - قچمق *qātchmaq*, فرار ا *firār it.* — Se répandre par dessus, دوکلمك *deukulmek*, اقمق *aqmaq*, قاب ایچندن اقمق *qāb itchinden aqmaq.*

Enfumer, v. a., exposer à la fumée, توتنلمك *tutunlemek*, دوتسی ویرمك *tutsu vîrmek.* — des viandes, توتونه قویوب قروتمق *tutunè qouïoup qouroutmaq*, باصترمه ا *pastyrma it.* — Noircir à la fumée, توتونله سیاهلتمق - قرارتمق *tutunlè siāhlatmaq, qarārtmaq.* — Incommoder de la fumée, توتونه اوغراتمق *tutunè oghrātmaq.* — Enfumer les abeilles, اریلری دوتسیلمك *aryleri tutsilemek*, t.

Enfutailler, v. a., شرابی فوچی ایچنه قویمق *charābi foutchi itchinè qoïmaq*, t.

Engagé, s. m., forcé, مجبور اولمش *medjbour olmich*, مجبور *medjbour.* — Donné en gage, امانت قونمش *emānet qonmuch*, a.-t.

Engageant, e, adj., insinuant, attirant, کوکل اولاییجی *gueuñul avlāïdji*, t.; جاذب *djāzib*, a. Voyez Attrayant.

Engagement, s. m., promesse,

سوز *seuz*, t.; وعد *v'adè*, وعد *v'ad*, عهد *'ahd*. — Action de mettre en gage, رهين قومه *rehin qoma*. — Rencontre, combat, طوقشمه *dhoqouchma*, مقابله *mouqābelè*. Voyez ENRÔLEMENT.

ENGAGER, v. a., mettre en gage, رهين قومق *rehin qomaq*, ترهين ا *terhín it*, a.-t. — Mettre en dépôt, امانت قومق *emānet qomaq*. — Déterminer par la persuasion, الزام ا *ilzām it*. — Entraîner à faire, محتاج ـ مجبور ا *muhtādj, medjbour it*. — Inviter, دعوت ا *d'avet it*. — dans un mariage, عقد نكاح ايتدرمك *'aqdi nikiāh itturmek*. — Faire conclure, باغلتمق *bāghlatmaq*. — Jeter dans l'embarras, بلايه اوغراتمق *belāiè oghrātmaq*. — le combat, جنكى باشلامق *djengui bāchlāmaq*. — dans une mauvaise affaire, فنا بر ايشه صوقمق ـ قرشترمق *fenā bir ichè soqmaq, qarichturmaq*. — un soldat, عسكر يازمق *'asker īāzmaq*. — S'Engager, v. réfl., promettre, سوز ويرمك *seuz vírmek*. , تعهّد ا *te'ahhud it*. — Prendre sur soi, se charger de, بويننه المق *boyinina almaq*, التزام ا *iltizām it*, a.-t. — S'engager dans une affaire, قرشمق *qarichmaq*, بر مصلحته پك صوقلمق ـ كيرشمك *bir maslahatè pek soqoulmaq, guirichmek*. — S'empêtrer, s'embarrasser, ايلشمك *ilichmek*. — Engagé, e, امانت قونمش *emānet qonmich*, مجبور *medjbour*, مجبور اولمش *medjbour olmuch*, محتاج *muhtādj*.

ENGAGISTE, s. m., متصرف بطريق لاارتهان *mutecarrif be-tharyq ul-irtihān*, a.

ENGAÎNER, v. a., قينند صوقمق *qyninè soqmaq*, قلف ايچنه قويمق *qylif itchinè qoïmaq*, t.

ENGEANCE, s. f., جنس *djins*, a.; صوى *soï*, t.

ENGELURE, s. f., طاوق كوزى *thāvouq gueuzi*, صوغوق چارپمه‌سندن اولان شيش *soghouq tchārpmacindan olān chích*, t.

ENGENDRER, v. a., donner naissance, طوغرمق *dhoghourmaq*, طوغرتمق *dhoghourtmaq*, t.; توليد ا *tevlíd it*. — En parlant des animaux, انتاج ا *intādj it*. Ce dernier signifie aussi produire, occasionner. — Causer, باعث ـ سبب او *bā'ìs, sebeb ol*, a.-t. — S'Engendrer, v. pr., طوغمق ـ دوغمق *dhoghmaq*, تولّد ا *tevellud it*. — Se produire, تفرّع ا *teferru' it*. — Engendré, e, طوغمش *dhoghmich*, t.; متولد *mutevellid*.

ENGERBER, v. a., بغداى طوتام *boghdāï thoutām thoutām it*, طوتام ا *demetlemek*, دمتلمك *ekínleri demet bāghlamaq*. Voy. ENTASSER.

ENGIN, v. a., machine pour lever ou soutenir un poids, يوكلرى قالدرجق الت *ïukleri qāldouradjaq alet*. — Ancienne machine de guerre, منجنيق *mendjeniq*, t.

ENGLOBER, v. a., طوپلمق *thoplamaq*, ايچنه المق *itchinè almaq*, t.; جمع ا *djem' it*, ضمّ والحاق ا *zamm u ilhāq it*, a.-t.

Engloutir, v. a., avaler gloutonnement, هارل يوتمق *ïoutmaq, hāryl hāryl ïoutmaq*, t.; بلع ا سوكورمك *bel' it, suñurmek*, a.-t. — Dévorer, التقام ا *iltiqām it*. Voy. Absorber. — S'Engloutir, v. réfl., s'enfoncer en terre, يره كچمك - باتمق *ïerė guetchmek, bātmaq*.

Engluer, v. a., اوكسه لمك *euksèlemek*, اوكسه سورمك - قومق *euksè surmek, qomaq*, t.

Engorgement, s. m., طيقانقلق *thyqānyqlyq*, طيقانمه *thyqānma*, t.; سدّة *seddet*, pl. a. سدد *seded*. — de tuyaux, كنك ايچينك قپانمسى *kunk itchinuñ qapānmaci*.

Engorger, v. a., طيقامق *thyqāmaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t. — les conduits, صويوللرى قپامق *sou ïollari qapāmaq*. — S'Engorger, v. r., قپانمق *qapānmaq*, طيقانمق *thyqānmaq*, منسدّ او *munsidd ol*, انسداد بولمق *insidād boulmaq*.

Engouement, s. m., état de celui qui est engoué, - بوغازطيقانقلغى *boghāz thyqānyqlyghy*, طيقانمه سى *thyqānmaci*, t. — Au fig., entêtement, عقل صاپلنمه سى - صارمه سى *'aql sāplanmaci, sārmaci*, t.; عناد *'ynād*, a.

Engouer, v. a., بوغازى طيقامق *boghāzy thyqāmaq*. — S'Engouer, v. réfl., se passionner, كوكل ويرمك *gueuñul vïrmek*, تعليق قلب ا *ta'lyqy qalb it*. — S'entêter, عناد ا *'ynād it*.

Engouffrer (S'), v. pr., se perdre sous la terre, طپراق ايچنه يقلمق *thoprāq itchinè ïyqylmaq*, يرايچنه باتوب صوقشمق *ïer itchinè bātup soqouchmaq*. — En parlant du vent, قاصرغه يلى بر يره اينمك *qācyrgha ïeli bir ïerè inmek*. — Le vent s'engouffre là, روزكار اول يرده كسكين اسر *rouzguiār ol ïerdè keskin ecer*.

Engourdir, v. a., اوبشترمق - اوبشدرمق *ouïouchturmaq*, t.; اخدارا *ykhdār it*, a.-t. — Au fig., l'esprit, اوشنكلك - اويوشقلق *ucheniklik* - *ouïouchouqlyq* كتورمك *gueturmek*. — S'Engourdir, v. réfl., اويوشمق *ouïouchmaq*, اويوشنمق *ouïouchunmaq*. — Au fig., اويوشقلق - اوشنكلك پيدا ا *ouïouchouqlyq, ucheniklik peïdā it*. — Engourdi, e, اويوشمش *ouïouchmich*.

Engourdissement, subst. masc., اويوشقلق *ouïouchouqlyq*, t.; خدر *khader*. — Au fig., اوشنكلك *ucheniklik*, روبت *roubet*, كسل *kesl*, فتور *futour*.

Engrais, s. m., herbages où l'on met les animaux, اوتلاق *otlāq*, مرعى اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, t.; *mer'a*, چراكاه *tcherāguiāh*, p. — des terres, fumier, كوبره *gubrè*, فشقى *fichqy*.

Engraissement, s. m., طولاندرمه *thavlāndurma*, طولاندرش *thavlāndurich*, سمورتمه *semurtmè*, t.; تسمين *tesmïn*, a.

Engraisser, v. a., rendre gras, سمزا *semiz it*, سمرتمك *semirtmek*, طولاندرمق *thavlāndurmaq*, تسمين ا

tesmîn it. — Devenir gras, voyez S'Engraisser. — Engraisser des terres, كوبره‌لتمك *gubrèletmek.* — Tacher de graisse, لكه‌لمك *lekèlèmek,* بولاشترمق *boulāchturmaq,* ياغه بولاشدرمق *īāgha boulāchturmaq.* — S'Engraisser, v. réfl., سمرمك *semirmek,* سمرلنمك *semirlenmek,* سميزاو طولنمق *semiz ol, thavlanmaq.* — Reprendre, se refaire, طاورنمق *dhāvranmaq.* — Devenir sale et crasseux, مردارلغه بولاشمق *mourdārlrgha boulāchmaq,* كيرلنمك *kirlenmek.* — Au fig., voy. S'Enrichir.

Engranger, v. a., بغداى وداند انباره قومق *boghdāï vè dānè ambārè qomaq,* در انبارا *der ambār it,* انباره يغمق *ambāra īghmaq,* t.

Engravement, s. m., قوم اوزرنده اوتورمه *qoum uzerindè otourma,* t.

Engraver, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق *qoum uzerindè otourtmaq.* — Au neutre, s'engraver, قوم اوزرنده اوتورمق *qoum uzerindè otourmaq,* صغيه داينمق *syghīè dāïanmaq.*

Engrélure, s. f., ديش ديش انجه اوركو *dich dich indjè eurku.*

Engrénage, s. m., تكرلكلك ديشلرينى برى برينه چاتشمه‌سى *tekerlegun dichlerini biri birinè tchātichmaci,* t.

Engréner, v. a., mettre le grain dans la trémie du moulin, بغداى دكرمن سپدينه قويمق *boghdāï deguirmen sepedinè qoïmaq,* چاقلداغه بغداى دوكمك *tchāqyldāgha boghdāï deukmek.* — Engréner ou s'engréner, en parlant d'une roue dont les dents entrent dans celles d'une autre, ايكى تكرلكلك ديشلرى برى برينه چاتشمق *iki tekerlegun dichleri biri biri ilè tchātichmaq.* — Nourrir de bons grains, ايو يم ايله بسلمك ـ يملندرمك *eïu ïem ilè beslemek, ïemlendurmek.* — En t. de marine, engréner la pompe, la faire jouer, تلومبه‌يى ايشلتمك *touloumbaï ichletmek.*

Engrénure, s. f. Voy. Engrénage.

Engrosser, v. a. fam., كبله ـ حامله ا *guebè, hāmilè it,* t.

S'Engrumeler, v. pr., يوغرلنمق *ïoughourlanmaq,* t.

Enguenillé, e, adj., يرتق مرتق روبالو *īrtyq myrtyq roubālu,* t.

Enhardir, v. a., غيرت ويرمك *ghaïret vîrmek,* a.-t.; يوركلندرمك *ïureklendurmek,* جسارتلندرمك *djeçāretlendurmek,* جرائتلندرمك *djurāetlendurmek.* — S'Enhardir, v. réfl., غيرته ا *ghaïret it,* غيرته كلمك *ghaïrètè guelmek,* a.-t.; جسارتلنمك *ïureklenmek,* يوركلنمك *djeçāretlenmek,* جسارت ا *djeçāret it.* — Enhardi, e, يوركلنمش *ïureklenmich,* جسارتلنمش *djeçāretlenmich,* متجاسر *mutedjācyr.*

Enharnacher, v. a., رختلمق رخت اورمق *rakhtlamaq,* رخت اورمق *rakht ourmaq,* انه طاقم اورمق *atè thāqym ourmaq,* t.

En Haut. Voy. Haut.

Énigmatique, adj. com., بيلمجه‌لو *bilmedjèlu,* t.; معمايى متضمن *mu'emmāïi mutezammin,* a.-t.; معمّى *mu'ammi,* مغلق *moughlaq,* a.

ÉNIGMATIQUEMENT, adv., بیلمجه *bilmedjè guiounè*, t.; معمّا کونه *mu'emmā guiounè*, ملغزا *mulghzen*.

ÉNIGME, s. f., بلمجه *bilmedjè*, کزلو سوز *guizlu seuz*, t.; معمّا *mou'ammā*, لغز *laghz*, *loughz*, a.

ENIVRANT, E, adj., سرخوش *serkhoch idīdji*, باشه اوران ایدیجی *bācha ourān*, سرخوشلق کتورر *serkhochlyq gueturur*, p.-t. — Boisson —, مسکر *muskir*, pl. a. مسکرات *muskirāt*.

ENIVRÉ, E, adj., سرخوش *serkhooh*, vulg. *sarkhoch*, مست *mest*, p.; سکران *sekrān*, a.

ENIVREMENT, s. m., سرخوشلق *serkhochlyq*, t.; سرمستی *sermesti*, سکر *sekr*, a. — Passion, سودا *sevdā*, خیال *khaïāl*.

ENIVRER, v. a., rendre ivre, مست ـ سرخوش ـ سکران ا *mest*, *serkhoch*, *sekrān it*, سرخوشلق کتورمک *serkhochlıq gueturmek*. — Porter à la tête, باشه اورمق *bācha ourmaq*, a.-p.-t. — Causer de l'enivrement, en général, عقلی المق *'aqli almaq*, دلورتمک *delurtmek*, دلی ـ دیوانه ا *deli*, *divānè it*, p.-t. — S'Enivrer, v. réfl., مست ـ سرخوش اول *mest*, *serkhoch ol*, a.-t.

ENJAMBÉE, s. f., ادم *adum*, ادملمه *adumlama*, ازون ادم *ouzoun adum*, t.; خطوهٔ طویلهٔ *khathveti thavīlet*.

ENJAMBEMENT, s. m., ایکی بیته مشترک معنا *iki beïtè muchterik ma'nā*, a.-t.

ENJAMBER, v. a., faire un grand pas, ادملمق *adumlamaq*, اوزون ادم اتمق ـ اتلامق *ouzoun adum atmaq*, *atlamaq*, ادم اتمق *adum atmaq*. — Marcher à grands pas, عجله ابله یوریمک *'adjelè ilè iurumek*. — Dépasser, être passé, اشمق *achmaq*, اوزانمق *ouzanmaq*. — Empiéter, usurper, تجاوزلق ا *tedjāvuzlyq it*.

ENJAVELER, v. a., اکین باشاقلرینی کونشه سرمک *ékin bāchaqlerini gunechè sermek*, بغدای یغمق *boghdāï ighmaq*, t.

ENJEU, s. m., اوین اقچه‌سی *oïoun aqtchèci*, اویونك قونلان اقچه *oïounda qonilān aqtchè*, t.

ENJOINDRE, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; تنبیه ا *tembīh it*, امر ا *emr it*, a.-t. Voy. RECOMMANDER.

ENJÔLER, v. a., سوزله الدانمق *seuzlè aldātmaq*, یلتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, قوفه کتورمک *qoufa gueturmek*, t.

ENJÔLEUR, SE, adj., سوزله الدادیجی ـ دولاندریجی *seuzlè aldādidji*, *dolānduridji*, یلتقلنیجی *ïaltaqlanidji*, قوفه کتوریجی *qoufa gueturīdji*, t.

ENJOLIVEMENT, s. m., بزك *bezek*, کوزللك *guzellik*, t.; زینت *zinet*, a.

ENJOLIVER, v. a., زینتلمک *zinetlemek*, کوزل ا *guzel it*, کوزللتمک *guzelletmek*, t.; تزیین ا *tezīin it*, a.-t.

ENJOLIVEUR, SE, adj., تزیین ایدیجی *tezīin idīdji*, a.-t.

ENJOLIVURE, s. f. Voy. ENJOLIVEMENT.

ENJOUÉ, E, adj., qui a de l'en-

jouement, شين - شن *chen*, t.; كيفلو *keiflu*, a.-t.; نشيط *nechîth*, a. — En parlant des productions d'esprit qui sont gaies, يوركى سوندرر *ïuregui sevindurur*, مفرّح *muferryh*.

Enjouement, s. m., كيف *keïf*, شينلك *chenlik*, t.; بشاشت *bechāchet*, بشاشت طبع *bechācheti thab'*, a.

Enkiridion, s. m., كتابجق *kitābdjyq*, t.

Enkisté, e, adj., t. de médecine, كيسه ايچنده قپانمش *kicè itchindè qapānmich*, t.

Enlacement, s. m., صارمقلق *sārmaqlyq*, الكلمه *iliklemè*, برى برينه كچورمه *biri birinè guetchurmè*, t.; تشبيك *techbîk*, a.

Enlacer, v. a., الكلمك *iliklemek*, برى برينه كچورمك *biri birinè guetchurmek*, بغلمق *baghlamaq*, صارمق *sārmaq*, صارمشدرمق *sārmachturmaq*. — Enlacé, e, برى برينه كچورلمش *biri birinè guetchurilmich*, مشبّك *muchebbek*. — Branches enlacées, برى برينه صارمشمش داللر *biri birinè sārmachmich dāllar*.

Enlaidir, v. a., rendre laid, چركينلمك *tchirkinlemek*, چركين ا *tchirkin it*, قبيح - اقباح ا *qabîh*, *yqbāh it*, a.-t. — Devenir laid, چركين او *tchirkin ol*, چركينلنمك *tchirkinlenmek*, t.

Enlaidissement, s. m., چركينلنمه *tchirkinlenmè*, t.

Enlèvement, s. m., action d'enlever, قالدرمقلق *qāldurmaqliq*, قالدرمه *qāldurma*, كوتورمه *gueuturmè*, t.; رفع *ref'*. — Rapt, اختلاس *ikhtilās*, نهب *nehb*, a.

Enlever, v. a., lever en haut, ôter, قالدرمق *qāldurmaq*, t.; المق *almaq*, چقرمق *tchiqarmaq*, رفع ا *ref' it*, a.-t. — Prendre de force, ravir, قپمق *qapmaq*, قاپوب كوتورمك *qāpup gueuturmek*, اختلاس ا *ikhtilās it*, جبراً قاپوب كوتورمك *djebren qāpoup gueuturmek*, نهب ا *nehb it*, a.-t. — Faire disparaître, كوترمك *gueuturmek*, كيدرمك *guidermek*, صاودرمق *sāvdurmaq*. — Enlever en l'air, faire voler, قوپاروب اوچورمق *qopārup outchourmaq*, اوچورمق *outchourmaq*. — En t. de guerre, s'emparer, se rendre maître, المق *almaq*, اخذ وضبط ا *akhz u zabth it*. — Enlever une place, بر قلعه‌يى اخذ و ضبط ا *bir qal'aï akhz u zabth it*. — En parlant de la peau, دريى صيرمق *derii syrmaq*. — l'écorce d'un arbre, اغاجك قبوغنى صويمق *aghādjuñ qaboughyni soïmaq*. Voyez Ravir, Charmer. — S'Enlever, v. réfl., قالدرلمق *qāldurilmaq*, كوتورلمك *gueuturulmek*, يوقارو چيقمق *ïoqāru tchyqmaq*. — La peau s'enlève, درى صيرلور *deri syrilur*.

Enlevure, commun. Élevure, s. f., petite tumeur, قبارجق *qabārdjiq*, t.

Enlier, v. a., طاشلرى برى بريله بغلمق - ياپشترمق *thāchleri biri birilè baghlamaq*, *ïāpichturmaq*, ديوار اورمك *divār eurmek*, t.

Enligner, v. a., بر دزی اوزره قومق *bir dizi uzrè qomaq*, دیزمک *dizmek*, صره لمق *syralamaq*, t.

Enluminer, v. a., colorier, رنکلمک *renklemek*, رنک ویرمک *renk vīrmek*, الهجه بویامق *aladja boïāmaq*, t. — une estampe, تصویری تلوین ا *tasvīri telvīn it*.

Enlumineur, se, s., درلو درلو رنکلر ایله بویادیجی *turlu turla renkler ilè boïādidji*, t.

Enluminure, s. f., action ou art d'enluminer, بویالنمه *boïālanma*, الاجه بویانک فنی *alādja boïānuñ fenni*. — Au fig., ornements d'un discours qui manque de naturel, سوز یالدزلمه سی *seuz īāldyzlamaci*, یالدزلمه سوز *īāldyzlama seuz*, t.

Ennemi, e, adj., particulier, ou avec qui on est en guerre, دشمن *duchmen*, vulg. *duchman*, p.-t.; عدو *'adou*, خصم *khasm*, خصوم *khouçoum*. — En ennemi, دشمن کبی *duchmen guibi*. — Avoir pour ennemi, دشمن طوتمق - بیلمک *duchmen thoutmaq, bīlmek*. — Repousser l'ennemi, دفع دشمن ا *def'i duchmen it*. — nuisible, ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضر *mouzirr*, a. — Contraire, opposé, ضدّ *zidd*, مخالف *moukhālif*, مغایر *moughāïr*, a.; بری برینه ضدّ *biri birinè zidd*.

Ennoblir, v. a., شرف ویرمک - ارتورمق *cheref vīrmek, ārturmaq*, ترفیع القدر ا *techrīf it, terfi' ul-qadr it*, اولولمق *oloulamaq*.

Ennoie, s. m., ایکی باشلو *iki bāchlu iïlān*, t.

Ennui, s. m., langueur d'esprit, اوصک *ouçouñ*, اوصکلک *ouçouñlyq*, vulg. *oçanik*, جان صقندیسی *djān syqyntycy*. — Dégoût, peine, طاسه *thāça*, اوشنکلک *ucheniklik*, بزمه *bezmè*, ثقلت *syqlet*, ملال *melāl*.

Ennuyant, e, adj., اوصاندریجی *oçāndurídji*, جان صقلاور *djān syqylur*, t.; بادئ ثقلت *bādiï syqlet*, a.

Ennuyé, e, adj., اوصانمش *oçānmich*, t.; ملول *meloul*, a.

Ennuyer, v. a., اوصاندرمق *oçāndurmaq*, بزدرمک *bezdurmek*, ثقلت ویرمک *siqlet vīrmek*. — S'Ennuyer, v. réfl., اوصانمق *oçānmaq*, جان صقلمق *djān siqylmaq*, بزمک *bezmek*.

Ennuyeusement, adv., اوصکلک جان ایله *oçounlouk ilè*, t.; جان صقندیسی ایله *djān syqyntycy ilè*, p.-t.

Ennuyeux, se, adj., جان صقیجی *djān syqydji*, ثقیل *saqyl*, a.

Énoch, n. pr., ادریس *idris*.

Énoncé, adj., انهاء افاده *inhā, ifādè olounmich*. — Chose énoncée, exposé, انها *inhā*, تقریر افاده *taqrīr, ifādè*. — Un simple énoncé, ساده جه برانها *sādèdjè bir inhā*.

Énoncer, v. a., بیان ا *beïān it*, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*. — S'Énoncer, v. réfl., سویلمک *seuïlemek*, تقریر کلام ا *taqrīri kèlām it*, مرامنی - فکرینی بیلدرمک *merā-*

mini, fikrini bîldurmek. — Énoncer faux, خلاف انها ا *khilâfi inhâ it.*

Énonciatif, ive, adj., لفظی *lafzi*, خبری *khaberi*, کاشف الحال *kiâchif ul-hâl.*

Énonciation, s. f., سوز *seuz*, t.; تعبیر *ta'bîr*, لفظ *lafz*, a.

Énorgueillir, v. a., مغرورا *maghrour it*, فضوللق کتورمک *fuzoullouq gueturmek*, کبرلتمک *kibrletmek*, بادئ کبرو غرور او *bâdii kibru ghourour ol*, a.-t. — S'Énorgueillir, v. pr., مغرورلنمق *maghrourlanmaq*, t.; تکبرلنمک *tekebburlenmek*, استکبار ا *istikbâr it*, a.-t.; خوروسلنمق *khoroslanmaq*. — Énorgueilli, e, کبرلنمش *kibrlenmich*, فضوللنمش *fuzoullanmich*, مغرور *maghrour*, متکبر *mutekebbir*.

Énorme, adj. com., démesuré, اورانسز *orânsyz*, t.; حددن افزون *haddan efzoun*, a.-t. — Très-grand, پک بیوک *pek buïuk*. — Très-gros, پک ایری *pek iri*. — Considérable, جسیم *djecîm*. — Cas énorme, حالت جسیمه *hâleti djecîmè*. — Faute —, خطای جسیم *khathâï djecîm*.

Énormément, adv., حددن طشره *haddan thachra*, پک زیاده اولرق *pek ziâdè olaraq*, a.-t.; بغایت *beghâïet*, a.

Énormité, s. f., excès, اورانسزلق *orânsizlik*, t.; نهایتسزلق *nihâïetsizlyq*, حددن تجاوز *hadden tedjâvuz*, a.-t. — Excès de taille, de grandeur, پک بیوکلک *pek buïukluk*, دیزمانلق *dizmânlyq*. — Atrocité, جرم جسیم *djurmi djecîm*.

Enquérant, adj., اراشدریجی *arâchturîdji*, t.; متفحص *mutefahhys*, متجسس *mutedjessis*, a.

Enquérir (S'), v. pr., خبر المق *khaber almaq*, صورشدرمق *sorouchturmaq*, اراشدرمق *arâchturmaq*, تفتیش - تفحص - استفسار ا *teftîch, tefahhus, istifsâr it.*

Enquête, s. f., recherche, اراشدرمه *arâchturma*, سوال *souâl*, تفتیش *teftîch*, تفحص *tefahhous*, a. — rigoureuse, دقتلو تفتیش *dyqqatlu teftîch.*

Enquêter (S'), v. pr. V. S'Enquérir.

Enquêteur, s. m., تفتیشجی *teftîchdji*, a.-t.; مفتش *mufettich*, a.; اراشدریجی *arâchturîdji.*

Enraciner (S'), v. n., کوکلنمک *keuklenmek*, کوکلشمک *keuklechmek*, کوک طوتمق *keuk thoutmaq*, t.; تأصل ا *te'assul it.* — Au fig., prendre consistance, استحکام بولمق *istihkâm boulmaq.* — Enraciné, e, کوکلنمش متأصل *keuklenmich, mute'assyl.*

Enragé, e, adj., attaqué de la rage, قودرمش *qoudourmich*, قودوز *qoudouz*. — Chien —, قودوز کوپک *qoudouz keupek*, دیوانه سک *divânè segue.*

Enrageant, e, adj., دارغنلق ویرن *dârghounlouq vîren*, t.

Enrager, v. n., être saisi de rage, قودرمق *qoudourmaq*. — Avoir un grand dépit, یاوزلنمق *îâvouzlan-*

maq, a.-t. — Devenir fou, furieux à l'excès, دلولنمك *delulenmek*, تجنن ا *tedjennun it*.

Enrayer, v. a., arrêter une roue, بر تكرلكى بغلمق - كوستكلمك *bir tekerlegui baghlamaq, keustek-lemek*. — Garnir une roue de rais, تكرلكه ديش دوزمك *tekerlegué dich duzmek*. — S'arrêter, اليقونمق *alyqonmaq*. — Diminuer sa dépense, مصرفنى تقليل ا *masrafini taqlil it*. — Tracer le premier rayon d'une terre que l'on veut labourer, تارلانك ايلك اريغنى ياروب آچمق *tārlānūn ilk aryghyni ïārup âtchmaq*.

Enrayure, s. f., تكرلك ايلشكى *tekerlek ilichigui*, t.

Enrégimenter, v. a., الاى ايچنه ادخال ا *alāï itchinè idkhāl it*, t.

Enregistrement, s. m., دفتره يازمقلق *defterè ïāzmaqliq*, a.-t.; قيد *qaïd*, a.; اوراق وسندات قيده كچورلمسى - قيدى *evrāk usenedātuñ qaïdè guetchurulmeci, qaïdi*. — Droit d'enregistrement, قيديه *qaïdiïè*, قيديه رسمى *qaïdiïè resmi*.

Enregistrer, v. a., دفتره يازمق *defterè ïāzmaq*, ثبت سجل ا *sebti sidjill it*, قيد ا *qaïd it*, a.-t.; قيده كچورمك *qaïdè guetchurmek*. — Enregistré, e, قيد اولنمش *qaïd olounmuch*, قيده كچورلمش *qaïdè guetchurulmich*.

Enrhumer, v. a., زكامه اوغراتمق *zukiāmè oghrātmaq*, زكاملو ا *zukiāmlu it*, زكامه اوغرامق *zukiāmè oghrāmaq*, زكاملتمق *zukiāmlatmaq*, a.-t. — S'Enrhumer, v. a., زكاملو او *zukiāmlu ol*, a.-t. — Enrhumé, e, زكاملو نوازله اوغرامش *zukiāmlu, nevāzilè oghrāmich*, مزكوم *mezkioum*.

Enrichir, v. a., rendre riche, زنكين ا *zenguïn it*, زنكينلتمك *zenguïnletmek*, اغنا ا *ghnā it*, تموبل ا *temvïl it*. — Être une cause de richesse, موجب ثروت ويسار او *moudjibi servet uïeçār ol*. — S'Enrichir, v. réfl., زنكين او *zenguïn ol*, زنكينلنمك *zenguïnlenmek*, كسب غنا و ثروت ا *kesbi ghynā vu servet it*, مال صاحبى - مالدار او *māl sāhibi, māldar ol*, a.-t. — Enrichir, orner, دوناتمق *donātmaq*, ذى قيمت شيلرايله زينتلندرمك *zi qymet cheïlerilè zinetlendurmek*, ترصيع ا *tersy' it*. — Enrichi, e, زنكينلنمش *zenguïnlenmich*, مرصع *murasça'*, معمورلنمش *ma'mourlenmich*.

Enrichissement, s. m., survenance de richesses, زنكينلنمه *zenguïnlenmè*, t.; تموبل *temvïl*, a. — Ornement, parure, تزيين *teziïn*, a.

Enrôlement, s. m., عسكر يازلمه سى *'asker ïāzilmaci*, تحرير عسكر ماده سى *tahrïri 'asker maddèci*. — Acte d'enrôlement, خدمت عسكريه قيد اولنديغنى حاوى سندى *khydmètï 'askerïieïè qaïd oloundoughyni hāvi senedi*.

Enrôler, v. a., عسكر يازمق - ديوشرمك - جمع ا *'asker ïāzmaq*,

devchirmek, djem' it, a.-t. — S'Enrôler, v. réfl., اسمنی عسکر دفترینه یازدرمق *ismini 'asker defterinè ïāzdurmaq*. — des matelots, ملاح نفراتی یازمق *mellāh neferāti ïāzmaq*.

ENRÔLEUR, s.m., عسکر دیوشریجی *'asker devchiridji*, t.

ENROUEMENT, s. m., بوغاز طوتلمه سی ـ قسلمسی *boghāz thoutoulmaci, qyrylmacy*, بوغونقلغی *ses boghounouqlyghy*, t.

ENROUER, v. a., بوغاز طوتمق *boghāz thoutmaq*, اواز طوتمق *avāz thoutmaq*, سسی بوغوقلتمق *seci boghouqlatmaq*. — S'Enrouer, v. réfl., بوغاز ـ بوغازی طوتلمق *boghāz, boghāzi thoutoulmaq*. — Enroué, e, اوازی طوتقون *avāzi thoutqoun*, طوتقون *thoutqoun*, بوغق اوازلو *boghouq avāzlu*.

ENROUILLER, v. a., پاسلمق *pāslamaq*, پاسلتمق *pāslatmaq*. — S'Enrouiller, v. réfl., پاسلنمق *pāslanmaq*, t. — Enrouillé, e, پاسلنمش *pāslanmich*, پاسلو *pāslu*.

ENROULEMENT, s. m., دورلمه *durulmè*, یپلان قاویلو طولانقلق *ïïlān qāvilu dholānyqlyq*.

ENROULER, v. a., ایچنه صارمق *itchinè sārmaq*, t.

ENRUE, s. f., اینلو اولق *inlu olouq*, تارلا یارینی *tarlā ïāryghy*, t.

ENSABLEMENT, s. m., قوم یغنی ـ یغندیسی *qoum ïghyny, ïghyntycy*, t.

ENSABLER, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق *qoum uzerindè otourtmaq*, سغیه اوتورتمق ـ دایاتمق *sighïïè otourtmaq, daïātmaq*. — S'Ensabler, v. n., قومده اوتورمق *qoumda otourmaq*. — Ensablé, e, قومده اوتورمش *qoumda otourmich*.

ENSACHER, v. a., چوالمق *tchouvāllamaq*, چواله قومق *tchouvāla qomaq*, t. — Ensaché, چواله قونمش *tchouvala qonmich*, t.

ENSAISINER, v. a., تملیک ا *temlik it*, ملکلندرمک *milklendurmek*, a.-t.

ENSANGLANTÉ, E, adj., قانله بولاشمش *qāna boulāchmich*, t.

ENSANGLANTER, v. a., قانله بولاشترمق *qāna boulāchturmaq*. قانتمق *qānatmaq*, قانلمق *qānlamaq*, t.

ENSEIGNE, s. f., marque, indice, نشان *nichān*, a.; صالق *sāliq*. — de maison, اوک علامتی ـ نشانی *evuñ 'alāmeti, nichāni*, t.-a. — de guerre, drapeau, بیراق *baïrāq*, t. — Porte-drapeau, بیراقدار *baïrāqtar*, p.-t.

ENSEIGNEMENT, s. m., instruction, تعلیم *ta'alïm*, درس *ders*. — L'art d'enseigner, اوکرتمه فنی *eugretmè fenni*, فن تعلیم ـ تدریس *fenni ta'alïm, tedrïs*. — Enseignements, terme de pratique, pièces qui servent à prouver, اوراق مبیّنة لاثبات *evrāqy mubeïïenet ul-esbāt*.

ENSEIGNER, v. a., instruire, تعلیم ا *eugretmek*, t.; اوکرتمک *ta'alïm it*, a.-t.; درس ویرمک *ders vïrmek*. — Indiquer, بیلدرمک *bildurmek*, t.; اعلام ا *'ilām it*, a.-t.; تعریف ا *ta'rïf it*, a.-t.; اکلتمق *aūlatmaq*, تلقین ا *telqyn it*.

Enselle, adj., cheval, ارقه‌سی *arqacy ïastum at*, t.

Ensemble, adv., l'un avec l'autre, برابر *berāber*, بربریله *birbirilè*, بله *bilè*, بلجه *biledjè*, t.; معًا *ma'en*, بالمعیّه *bil-m'aïè*. — L'ensemble, le tout, جلمه‌سی *djumlèci*, برشیئك هیئت اجتماعیه‌سی *bir cheïuñ heïeti idjtimā'ïèci*. — L'accord et l'union des parties d'un tout, برلك *birlik*. — de voix et d'instrumens, سسلرك وازكلرك برلشمه‌سی *sesleruñ vè ezgulleruñ birlechmèci*. — Avec ensemble, accord, برابرجه *berāberdjè*, اتفاقله *ittifāqlè*. — Aller ensemble, برابر كتمك *berāber guitmek*. — Ils sont mal ensemble, بينلرى بوزقدر - فنادر *beïnleri bozouqtur, fenādur*.

Ensemencement, s. m., اكمكلك *ekmeklik*, t.; زرع *zer'*, pl. زروع *zurou'*, a.

Ensemencer, v. a., اكمك *ekmek*, اكين اكمك *ekin ekmek*, تخم اكمك *tokhoum ekmek*, t. — Ensemencé, e, اكلمش *ekilmich*, مزروع *mezrou'*.

Enserrer, v. a., صقلمق *saqlamaq*, ايچنه المق *itchinè almaq*, محفوظ يرده - قپالو يرده قپاتمق *mahfouz ïerdè, qapālu ïerdè qapātmaq*, t.

Ensevelir, v. a., donner la sépulture, كومك - كممك *gūïeummek*. — Envelopper d'un linceul, كفنلمك *kefenlemek*, t.; تكفين ا *tekfin it*. — Au fig., s'ensevelir dans la solitude, كوشهٔ عزلتده متوارى او *kouchèï euzlettè mutevāri ol*, a.-t. — Être enseveli dans les livres et l'étude, مطالعه وكتب ايچنده مستغرق او *mouthala'a vè kiutoub itchindè moustaghryq ol*.

Ensevelissement, s. m., كفنلمه *kefenlenmè*, t.; تكفين *tekfin*, a.

Ensorcelé, e, adj., fasciné, كوز دكمش *gueuz dikmich*, بغلنمش *baghlanmich*, سحرلنمش *syhyrlenmich*, a.-t.; مسحور *mashour*, a.

Ensorceler, v. a., بغلمق *baghlamaq*, جادولمق *djādoulamaq*, كوز دكمك *gueuz dikmek*, t.

Ensorceleur, s. m., au fém. Ensorceleuse, بوكوجى - بوكجى *beuïudju*, بوغوجى *boghoudji*, كوز بايجى - بغليجى *gueuz bāïdji, baghlaïdji*, t.; جادو *djādou*, vulg. جاذو *djāzou*, t.-p.; سحرباز *syhyr bāz*; ساحر *sāhyr*, au fém. a. ساحره *sāhyrè*.

Ensorcellement, s. m., بوكو - بوغو *bugu, boughou*, t.; سحربازلق *sihirbāzlyq*, t.; سحر *syhyr*, a.

Ensoufrer, v. a., كبريتلمك *kibritlemek*, t.

Ensuite, adv., صكره *soñra*, t.; بعده *ba'dèhou*, a. — de cela, اندنصكره *andensoñra*, بعد ذلك *ba'dè zalikè*.

Ensuivre (S'), v. pron., برشيدن حاصل او - نشأت ا *bir cheïden hācyl ol, nech'et it*, a.-t.; چيقمق صادر او *tchyqmaq, sādir ol*, ترتب - لازم تتابع ا *terettub, tetābu' it*, لازم كلمك *lāzym guelmek*. — Il s'ensuit que...., اندندركه *andandurki*.

ENSUPLE ou ENSOUPLE, s. f., سلمن *selmen*, سلمن اغاجی *selmen aghādji*, t.

ENTABLEMENT, s. m., صچاق *satchāq*, t.; دروازه *dervāzè*, p.

ENTACHÉ, E, adj., لکه‌لنمش *lekèlenmich*, t.; ملوث *mulevves*, a.

ENTACHER, v. a., لکه‌لندرمک *lekèlendurmek*, مردارلیق *murdārlamaq*, مردار الوده ا *murdār āloudè it*, t.-p.; تلویث ا *telvīs it*, a.-t.

ENTAILLE, s. f., dans le bois, la pierre, etc., کرتیک *kertik*, t. — Coupure dans les chairs, یارق *ïāryq*, کسم *kecim*, t.; شق *chaqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*.

ENTAILLER, v. a., کرتمک *kertmek*, قازمق *qāzmaq*, t. — Entaillé, e, کرتکلنمش *kerteklenmich*, کرتکلو *kerteklu*.

ENTAME, s. f., اتمک الک *etmegun ilk kecilmich pārtchaci*, t.

ENTAMER, v. a., faire une petite incision, — جزوبجه قازمق — کسمک صیرمق *djuzvīdjè qāzmaq*, *kesmek*, *syrmaq*. — Commencer, باشلمق *bāchlamaq*, شروع ا *chourou' it*, مباشرت ا *mubācheret it*. — le discours, سوز اچمق *seuz atchmaq*. — Oter une partie d'une chose entière, بر پارچه — بر دیلم کسمک *bir partcha*, *bir dilim kesmek*. — Toucher, طوقنمق *dhoqounmaq*.

ENTAMURE, s. f., déchirure, incision, یرتش *ïrtich*, یرتق *ïrtyq*, قازش *qāzich*. On dit aussi Entame. Voyez ce mot.

EN TANT QUE, conj., کوره *gueurè*, کبی *guibi*, t.; حسبما *haspmā*, a.

ENTASSEMENT, s. m., یغیش *ïghych*, یغین *ïghyn*, برکمه *birikmè*, t.; تراکم *terākum*, a.

ENTASSER, v. a., mettre en tas, یغمق *ïyghmaq*, برکدرمک *birikturmek*, طوپلامق *thoplāmaq*, استیف ا *istif it*. — S'Entasser, v. réfl., یغلمق *ïyghilmaq*. — Accumuler, بری بری اوزرینه یغمق *biri biri uzerinè ïghmaq*.

ENTE, s. f., greffe, اشلمه *achlama*. — Arbre où l'on fait une ente, اشیلنمش اغاج *achilanmich aghādj*. — Manche de pinceau, قیل قلمنك قلمینوك صاپی *qyl qaleminuñ sāpy*.

ENTENDEMENT, s. m., faculté de l'âme par laquelle on conçoit, اکلایش *añlāïch*, t.; درایت *dirāïet*. — Jugement, pénétration, discernement, عقل *'aql*, فراست *firācet*, ادراك *idrāk*, a.

ENTENDEUR, s. m., اکلایجی *añlāïdji*, سوز اکلار *seuz añlār*, t.; فهیم *fehīm*, عارف *'arif*, a.

ENTENDRE, v. a., ouïr, اشتمک *ichitmek*, دکلمک *dïñlemek*, t.; استماع ا *istima' it*, a.-t. — Comprendre, concevoir, اکلمق *añlamaq*, طویمق *dhoïmaq*, فهم ا *fehm it*. — dire, اشتمک *ichitmek*. — J'ai entendu dire à mon père, باباملن اشتدم *bābāmdan ichittum*. — Sous-entendre, entre-ouïr, سزنمک *sezinmek*. — Donner à entendre, اکلتمق *añlatmaq*, اینانمرق *ināndurmaq*, t.; تفهیم ا *tefhīm it*. — Entendre à, consentir,

قولاق ویرمك *qoulāq vîrmek*, قائل او *qāïl ol*. — Entendre ou s'entendre à une chose, y être habile, بر شیدن اکلامق *bir cheïden añlamaq*, بیلمك *bîlmek*, وقوفی او *vouqoufi ol*, واقف او *vāqif ol*, a.-t. — Il entend bien son métier, صنعتنده وقوف تامّی واردر *sana'atindè vuqoufi tammi vārdur*. — S'entendre avec quelqu'un, بر او *bir ol*, برلکده او *birlikdè ol*, اویمق *ouïmaq*. — Agir de concert, سوز برلك ایله عامل او *seuz birliguilè 'āmil ol*. — Entendu, e, part. d'Entendre, ایشیدلمش *ichidilmich*, اکلاشلمش *añlachilmich*, مسموع *mesmou'*, منفهم *munfehim*.

Entendu, e, adj., intelligent, ایش کورمش *ich gueurmich*, بیلور *bîlur*, بیلغج *bîlghydj*, صاحب وقوف *sāhyb vuqouf*. — Qui s'en fait accroire, مهارت صاتیجی *mehāret sātidji*, a.-t.; بیلغجلق *bîlghydjlyq sātār*. — Faire l'entendu, مهارت صاتمق *mehāret sātmaq*. — Bien entendu, سوز یوق *seuz ïoq*, ظاهر *zāhir*. — Bien entendu que, بو شرط ایله که *bou charth ilè ki*.

Entente, s. f., معنا ـ معنی *ma'na*, توجیه *tevdjih*, a. — Mot à double —, چتال لاقردی *tchiatāl lāqyrdy*, لغت مشترکه *loughati muchterikè*. — Entente dans les arts, du dessin, intelligence dans la disposition, حسن طبیعت *husni thabi'at*.

Enter, v. a., greffer, اشلامق *achlāmaq*, t.

Entérinement, s. m., استقرار *istyqrār*, a.

Entériner, v. a., confirmer, تصدیق ایلمك *tasdiq eïlemek*, استقرارا *istyqrār it*, a.-t. — Ordonner l'exécution d'un ordre du souverain, امر عالینك انفاذینی حکم ا *emri'alinuñ infāzini hukm it*.

Entérocèle, s. f., بغرساق اینه‌سی *baghyrsāq inmèci*, t.

Entérologie, s. f., بحث عن احوال الامعا *bahs 'an ahvāl el-em'ā*, a.

Enterrement, s. m., action d'enterrer, کومه *gueummè*, t.; دفن *defn*, a. — Funérailles, جنازه میتك جماعتی *djenāzè meïtuñ djemā'ati*, جنازه لایی *djenāzè alāïi*.

Enterrer, v. actif, quelqu'un, کومه قومق *gueummek qomaq*, دفن ا *defn it*, a.-t. — quelque chose, یره کوممك *ïerè gueummek*, صاقلمق *sāqlamaq*. — Tenir caché, صاقلمق *saqlamaq*, ستر ا *setr it*. — un secret, سرّی کزلمك *sirri guizlemek*. — Enterré, e, کوملمش *gueumulmich*, مدفون *medfoun*.

Entêté, e, adj., عنادجی *'ināddji*, a.-t.; معاند *mou'ānid*, لجوج *ledjoudj*, a.; عقلی صاپلنمش *'aqly sāplanmich*, متهرّد *mutemerrid*.

Entêtement, s. m., عناد *'inād*, a.; عنادجیلك *ināddjilik*, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; تمرّد *temerrud*, عقل صاپلنمه‌سی *'aql sāplanmaci*.

ENTÊTER, v. a., باشه اورمق *bā-cha ourmaq*, سرسملك كتورمك *sersemlik gueturmek*, t. — S'Entêter, عناد ا *inād it*, a.-t.; عقل صاپلنمق *'aql sāplanmaq*.

ENTHOUSIASME, s. m., inspiration, الهام الهى - ربّانى *ilhāmi ilahi, rebbāni*. — Admiration outrée, كوكل قاپلمه *gueuñul qāplama*, مفتونيّت *meftounïiet*, فرط تعجّب *ferthi te'adjub*. — Mouvement extraordinaire de l'âme, هيجان النفس *heïdjān el-nefs*, حماس *houmās*, a.; حيّت حالـــت النفس *hamïiet un-nefs*, الوجد *hālet ul-vejd*.

ENTHOUSIASMER, v. a., كـــوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, زياده سيله عجبلتمك *ziādėcilė 'adjebletmek*, حيرته برقمـــق *haïretė braqmaq*, مجنـــون ا *medjnoun it*, a.-t.; حيران ا *haïrān it*, ايراث مفتونيّت *irāci meftounïiet it*. — S'Enthousiasmer, v. réfl., كوكل قاپلمق *gueuñul qāpilmaq*, حيـــران او *haïrān ol*.

ENTHOUSIASTE, adj. com., visionnaire, ديوانه *divānė*, ديوانهٔ خدا *divāneï khouda*, p.; مجذوب *medjzoub*. — Admirateur outré, كوكلـــى قاپلـــمش *gueuñulu qāpylmich*, مفتون *meftoun*, حيران *haïrān*.

ENTHYMÊME, s. m., بـــرهـــان المتضمّن اللازم والملزوم *burhān el-mutezammin ellāzim vel-melzoum*, a.

ENTICHÉ, E, adj., افراط ايله ملزوم *ifrāth ilė melzoum*. — d'une opinion, بر رأيه متشبّث *bir reïiė mutecheb-bis*. — d'avarice, دنـــس بخـــل و امساك ايله مدنّس *denis bakhl imsāk ilė mudennes*.

ENTICHER, v. a., au fig., faire adopter une opinion, بر رأيـــى - بر اعتقـــادى اجابت ايتدرمك *bir reeïi, bir 'ytiqādi idjābet itturmek*. — Au propre, commencer à gâter, چورتمكه باشلمق *tchurutmeguė bāchlamaq*, t.

ENTIER, ÈRE, adj., qui a toutes ses parties, تمام *temām, tamām*, a.; بتون *butun*, t.; كامل *kiāmil*, a. — Un jour entier, بتون بر كون *butun bir gun*. — Le monde entier, جملهٔ عالم *djumlėï 'ālem*. — En entier, tout entier, بسبتون *busbutun*, بالتمام *bittemām*. — Opiniâtre, عنادجـــى *'ynāddjï*, a.-t. — Cheval —, ات *āt*. — Nombre —, عدد كامل *'adedi kiāmil*.

ENTIÈREMENT, adv., بسبتون *busbutun*, بوتنجه *butundjė*, t.; تمامجه *temāmdjė*, a.-t.; بالتمام *bittemām*, بالكلّيه *bil-kullïiė*, تماماً *temāmen*, a.; كمال ايله *kemāl ilė*, a.-t.

ENTITÉ, s. f., كون *kevn*, ما بـــه قوام الجوهر *mā biki qavām ul-djevher*, a.

ENTOILER, v. a., بر نسنه يه بـــز ياپشترمق *bir nesneïė bez ïāpichturmaq*, بزه ياپشترمق *bezė ïāpichturmaq*, t.

ENTONNER, v. a., verser dans un tonneau, فوچى ايچنه دوكمك *foutchi itchinė deukmek*. — Donner le ton, زمزمه ويرمك *zemzemė vïrmek*, ازكيلمك *ezguilemek*. — Commen-

cer le chant d'une hymne, d'un psaume, صلات ازكيسنه فاتحه ا *salāt ezguicinè fātiha it.* — Prendre le ton, مقام طوتمق *maqām thoutmaq*, a.-t.

ENTONNOIR, s. m., خونی *khouni*, t.

ENTORSE, s. f., اياق بورقلمسی *aïāq bourqoulmaci.* — Avoir une entorse, ايانی برتلمك *aïāghy bertilmek.* — Au fig., donner une entorse au crédit, à la considération, بر كمسنه‌نك نفوذ و اعتباريـنـه ايراث سكته ا *bir kimesnènuñ nufouz u 'ytibārinè irāci sektè it.*

ENTORTILLEMENT, s.m., صارلمقلق *sārilmaqlyq*, چوركلمه *tchevriklemè*, قيوريلوب چوركلنمه *qyvirilup tchevriklenmè*, بورلمه *burulmè.*

ENTORTILLER, v. a., صارمق *sārmaq*, دورمك *durmek*, بورمك *burmek.* — S'Entortiller, v. réfl., صارلمق *sārylmaq*, بورنمك *burunmek.* — Au fig., embrouiller des phrases, عباره‌يی چپره‌شكلتمـك *'ybārèï tchaprachikletmek.* — S'entortiller, à la manière des plantes grimpantes, صارمشمـق *sārmachmaq.*

ENTOUR (A l'), adv., چوره *tchevrè*, چوره يانه *tchevrè ïāna*, طولايی *dholāï*, طولايك *dholāïdè*, چوره‌سنده *tchevrècindè.* — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, اطرافنده *ethrāfindè.*

ENTOURAGE, s. m., ce qui entoure, اطرافـنـده اولانی *ethrāfindè olāni*, a.-t. — Ornement, شيك اطرافنده اولان زينت *cheïuñ ethrāfindè olān zinet.*

ENTOURÉ, E, adj., قوشادلمـش *qouchādilmich*, t.; احاطه اولنمـش *ihātha olounmich*, اطرافی چوبرلمش *ethrāfi tchevïrilmich.*

ENTOURER, v. a., چوبرمك *tchevïrmek*, قوشاتمق *qouchātmaq*, چوره قپلامق *tchevrè almaq*, قپلامق *qaplāmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

ENTOURNURE, s. f., اكنـدرك *eguinderek* قولتوق التـی *qoltouq altÿ*, t.

ENTOURS, s. m. pl., چوره *tchevrè*, اطـراف *ethrāf*, اطراف و اكناف *ethrāf u eknāf*, حوالی و *ethrāf u havāli*, حوالی *havāli.* — Les entours d'une place, s. f., قلعه‌نك اطراف و اكنافـی *qal'anuñ ethrāf u eknāfi.*

ENTR'ACCUSER (S'), v. récip., قولاشمـق *qovlāchmaq*, بر برينی *bir birini 'aïblamaq*, بر عيبلمـق برينه صوچ اتمق *bir birinè soutch atmaq*, t.

ENTR'ACTE, s. m., فصللـرك اره‌سی - وقتـی *fasslerun araci, vaqty*, a.-t.

ENTR'AIDER (S'), v. récip., بـر برينه ياردم ا *bir birinè ïārdum it*, ياردملشمـق *ïārdumlachmaq*, t.; تعاون ا *te'āvun it.*

ENTRAILLES, s. f. pl., قرن ايچی *qarn itchi*, بغرساقلر *baghyrsāqlar*, بغر *baghr*, بغرسق *baghyrsaq*, t.; احشا *ahchā*, a. — Au fig., tendresse, عطوفـة *'athoufet.* — Entrailles paternelles, عطوفـة پدرانـه *'athoufeti pederānè.* — Les entrailles de la terre, يرك ايچی *ïerun itchi.*

ENTR'AIMER (S'), v. réciproq.,

سوشمك *sevichmek*, بری برینی سومك *biri birini sevmek*, t.

ENTRAÎNANT, E, adj., جاذب *djāzib*, a.

ENTRAÎNEMENT, s. m., قوّت جاذبیّه *qouvveti djāzibīiè*, a.; چکمه قوّتی *tchekmè qouvveti*, قوّت استجرار *qouvveti istidjrār*, a.; انجذاب *indjizāb*.

ENTRAÎNER, v. a., traîner avec soi, après soi, سورمك *surmek*, سوركلمك *suruklemek*, چكمك *tchekmek*, سورب كوتورمك *surup gueuturmek*, t. — Attirer, جلب *djelb*, جرّا *djirr it*. — Pousser et stimuler, سوق *sevq it*.

ENTRANT, E, adj., كيرن *guïren*, كيريجی *guirïdji*, t.

ENTR'APPELER (S'), v. récip., بر بریني چاغرمق *bir birini tchāghyrmaq*, t.

ENTR'ARRACHER (S'), v. récip., بری بریندن قوپرمق *biri birinden qoparmaq*, t.

ENTR'ATTENDRE (S'), v. récip., بكلشمك *beklechmek*, بری بریني بكلمك *biri birini beklemek*, t.

ENTRAVER, v. a., mettre des entraves aux pieds des chevaux, كوستكلمك *keusteklemek*, كوستك پایوند اورمق *keustek, pāïvend ourmaq*, t. — Au fig., mettre obstacle, embarrasser, مانع اول *māny' ol*, دخل و تعرّض ایت *dakhlu te'arrouz it*.

ENTR'AVERTIR (S'), v. récip., بری بریني خبر ویرمك *biri birinè khaber vïrmek*, a.-t.; خبرلشمك *khaberlechmek*.

ENTRAVES, s. f. pl., liens qu'on met aux pieds des chevaux, كوستك *keustek*, پایوند *pāïvend*. — Mettre des entraves à un cheval, اتك ایاغنه كوستك اورمق *atuñ aïāghyna keustek ourmaq*. — Au fig., obstacles, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*; عوق *'avq*, pl. عوایق *'avāïq*.

ENTRE, prép., اراده ـ ارا *arāda*, اراسنده *arācindè*, اورتاسنده *ortācindè*, ارا *arā*, t.; بین *beïn*, بینلرنده *beïnindè*. — Entre nous, ارامزده *arāmuzdè*, بینمزده *beïnimuzdè*. — Entre deux feux, ایكی اتش اراسنده *iki atech aracindè*. — Entre quatre murailles, درت دیوار ایچنده *dort divār itchindè*. — Entre onze heures et midi, اون برساعت ایله اویله وقتی اراسنده *on bir sā'at ilè euïlè vaqty arācindè*.

ENTRE-AUTRES, adv., بشقه لر ایله *bachqalar ilè*, جمله دن بشقه اولهرق *djumlèden bachqa olaraq*, t.; باخصوص *bā-khouçous*, a.

ENTRE-BAILLER, v. a., یاری ـ جزویجه اچمق *ïāry, djuzvidjè atchmaq*. — Entre-bâillé, e, یاری اچق *'āry atchyq*, t.

ENTRE-BAISER (S'), v. récipr., اوپشمك *eupuchmek*, بری بریني اوپمك *biri birini eupmek*, t.

ENTRE-BATTRE (S'), v. récipr., دوكشمك *deuguchmek*, اوروشمق *ourouchmaq*, t.

ENTRE-BLESSER (S'), v. récipr., یاره لشمق *ïāralachmaq*, t.

ENTRE-CARESSER (S'), v. récipr., بر بریني اوخشمق *bir birini okhchamaq*, t.

ENTRE-CHERCHER (S'), v. récip., اراشمق *arāchmaq*, t.

ENTRE-CHOQUER (S'), v. récipr., se choquer l'un l'autre, دوقشمق *doqouchmaq*, t. — Se contre-dire avec aigreur, قاقشمق *qāqychmaq*, بری برینه مخالفت ا *biri birinè moukhālefet it*, t.

ENTRE-COLONNE ou ENTRE-COLONNEMENT, s. m., ایکی درك ارالغی - اراسی *iki direk arālighy, arāci*, t.

ENTRE-COMMUNIQUER (S'), v. récip., خبرلشمك *khaberlechmek*, a.-t.; سویلشمك *seuïlechmek*, t.

ENTRE-CONNAÎTRE (S'), v. récip., بر بربنی طانمق - بیلمك *bir birini thanmaq, bilmek*, t.

ENTRE-COUPER, v. a., couper par divers endroits, طرف طرف کسمك *tharaf tharaf kesmek*, اره‌سی کسمك *araci kesmek*, t.

ENTRE-CÔTE, s. m., ایکی ایکنو اره‌سندن کسلمش ات پارچه‌سی *iki eïgu arācinden kecilmich et pārtchaci*, t.

ENTRE-DÉCHIRER (S'), v. récip., ییرتشمق *ïirtichmaq*, t.

ENTRE-DÉPÊCHER (S'), v. récip., بر برینه اولاق کوندرمك *biri birinè oulāq gueundermek*, t.

ENTRE-DEUX, s. m., ایکی شیك اراسی - ارالغی *iki cheïuñ arāci, arālyghy*, t. — Entre-Deux, adv., qui tient de l'un et de l'autre, ایکیسی اورتاسی *ikici ortaci*.

ENTRE-DÉTRUIRE (S'), v. a., بری بربنی هلاك ا *biri birini heläk it*, a.-p.-t.

ENTRE-DONNER, (S'), v. récipr., بری برینه ویرمك *biri birinè vérmek*, t.

ENTRÉE, s. f., lieu par où l'on entre, کیره جك یر *guirediek ïer*, t.; مدخل *medkhel*, a. — Accès, یول *ïol*, t.; تقرّب *teqarrub*, a. — Action d'entrer, دخول *doukhoul*, a.; کیرش *guirich*. — Entrée, droit d'octroi, باج *bādj*, p.; رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*. — Droit d'entrée ou d'importation, رسم امدیّه *resmi amediïè*, a. — Embouchure, ouverture, اغز *aghyz*. — A l'entrée du détroit, بوغاز اغزنده *boghāz aghzindè*. — Permission ou faculté d'entrer, کیرمه رخصتی *guirmè roukhsati*, کیرمك اذنی *guirmek izni*. — Commencement, ابتدا *ibtidā*. — A l'entrée de l'hiver, قیشك ابتداسنده *qychuñ ibtidācindè*.

ENTRE-ÉCRIRE (S'), v. récipr., مکتوبلشمك *mektoublechmek*, t.

ENTRE-ÉGORGER (S'), v. récipr., بوغازلشمق *boghāzlachmaq*, بری بربنی بوغازلمق *biri birini boghāzlamaq*, t.

ENTRE-EMBARRASSER (S'), v. récipr., بر برینه مانع او *bir birinè māny ol*, a.-t.

ENTRE-EMBRASSER (S'), v. récip., قوجقلشمق *qoudjachmaq*, قوجقلشمق *qoudjaqlachmaq*, اوپشمك *eupuchmèk*, t.

ENTREFAITES, s. f. pl., ارالق *arālyq*, t. — Sur ces entrefaites, بو اثناده *bou esnādè*, a.-t.; اولدم *oldem*.

ENTRE-FRAPPER (S'), v. récipr.,

اورشمق *ourouchmaq*, دوكشمك *dewuchmek, deuïuchmek*, t.

Entre-Haïr (S'), v. récipr., بر بريني كين طوتمق ـ غرض ا *bir birinè kin thoutmaq, gharaz it*, t.-a.

Entre-Heurter, (S'), v. récipr., دوقشمق *doqouchmaq*.

Entrelacement, s. m., اورمكلك *eurmeklik*, ارايه اورمه *arāïè eurmè*, t.

Entrelacer, v. a., اورمك *eurmek*, ارايه كيرشدرمك ـ صوقشدرمق *arāïè guirichturmek, soqouchturmaq*, t.

Entrelacs, s. m. pl., بنا زينتي *binā zïneti*, صوقشمه اشكال رسمي *soqouchma echkiāl resmi*, t.

Entrelarder, v. a., ارايه طوكز ياغنك پارچه‌سني صوقمق *arāïè doñouz ïaghynuñ partchacini soqmaq*, t.

Entre-Ligne, s. m., سطر اراسي *sathyr arāci*.

Entre-Luire, v. n., ياري پارلمق *ïāry pārlamaq*, t.

Entre-Manger (S'), v. récipr., بر بريني يمك *bir birini ïèmek*, t.

Entremêler, v. a., بري بريله قرشترمق *biri birülè qarichturmaq*, اراسنه ـ ايچنه قرشدرمق *arācinè, itchinè qarichturmaq*, اره‌يه قرشدرمق ـ قويمق ـ قاتمق *araïè qarichturmaq, qoïmaq, qātmaq*, t. — S'Entremêler, v. récip., قارشمق *qārichmaq*, كيرشمك *guirichmek*, t.; مداخله ا *mudākhelè it*, a.-t.

Entremêts, s. m., ات ايله پمش اره‌سنده سفره‌ده قونلان يمك *et ilè ïemich arācinda sofrada qonilān ïemek*, t.

Entremetteur, euse, s., ميانجي *miāndji*, p.-t.; ارايه كيريجي *arāïè guirîdji*, t.; متوسط *mutevessith*, a.

Entremetteuse, s. f. Voy. Entremetteur. — Celle qui se mêle d'un commerce illicite, پزه‌ونيك *puzevenk qāry*, t.; دلالة *tellālet*, a.

Entremettre (S'), v. réfl., ارايه كلمك ـ كيرمك *arāïè guelmek, guirmek*, ميانجيلك ا *miāndjilik it*, t.; توسط ا *mutevessith ol*, متوسط او *tevessuth it*, a.-t.; مداخله ا *mudākhelè it*.

Entremise, s. f., ميانجيلك *miāndjilik*, t.; وساطة *veçāthat*, توسط *tevassuth*, معرفت *ma'rifet*. — Par l'entremise de notre ami un tel, فلان دوستمزك معرفتيله *felān dostumuzuñ ma'rifeti ilè*.

Entre-Nuire (S'), v. récipr., ضرر لشمق *zararlachmaq*, بر برلرينه ضرر ا *bir birlerinè zarar it*, a.-t.; بري بريني ضرره اغراتمق *biri birini zararè oghrātmaq*, بري برينه ايصال ضرر ا *biri birinè içāli zarar it*, t.

Entre-Parler (S'), v. récipr., سويلشمك *seuïlechmek*, t.

Entrepas, s. m., قورد يلمه‌سي *qourd ïelmèci*, لنك يلمه‌سي *lenk ïelmèci*, t.

Entre-Percer (S'), v. récipr., بري برينه صاپلمق ـ صانجمق *biri birinè sāplamaq, sāndjmaq*, t.

Entreposer, v. a., تجارت اموالي موقتاً مخزنه قومق *tidjāret emvāli muveqqaten makhzenè qomaq*, محل اخره كوندرلمك مالي

اره يره اندرمك *mahalli akhyrè gueunderiledjek māli ara ïerè indurmek.* — Marchandises entreposées, اره يره اندرلمش مال *ara ïerè endurilmich māl.*

Entreposeur, s. m., ميرى انبارى مامورى *miri ambāri memouri,* a.-t.

Entrepôt, s. m., lieu de dépôt pour les marchandises. تجارت اموالى موقتا قونلهجق مخزنى *tidjāret emvāli muvaqqaten qonouladjaq makhzeni,* تجار مالى ايچون اره يتاغى اولان محل *tuddjar māli itchoun ara ïataghy olān mahall,* a.-t. — Magasin où sont déposées les marchandises qui se vendent pour le compte du gouvernement, ميرى انبارى *miri ambāri.*

Entre-Pousser (S'), v. récipr., برى برينى اتيويرمك *biri birini itivirmek,* t.

Entreprenant, e, adj., qui entreprend aisément, مباشرت ايدبجى كيركين *mubācheret ididji, guirguin,* صالدربجى *sāldurīdji,* ايشه صالدربجى *ichè sāldurīdji,* t. — Hardi, متصدى *muteçaddi,* جسور *djeçour,* a. — Qui entreprend sur le droit d'autrui, تجاوز ايدن *tedjāvuz iden,* متجاوز *mutedjāviz,* a.

Entreprendre, v. a., prendre la résolution de faire, commencer, ايشه مباشرت ا-ياپشمق *ichè mubācheret it, īāpichmaq,* ال اورمق *el ourmaq,* باشلمق *bāchlamaq,* t.; عزم-تصدى ا *'azm, teçaddi it.* — Un voyage, عزم سفرا *'azmi sefer it.* S'engager à faire, بوينه المق *boïninè almaq,* التزام ا *iltizām it.* — Entreprendre quelqu'un, le quereller, چكشمك *tchekichmek,* ازارلمق *azārlamaq,* t. — Usurper, attenter à..., دخل-تعدى ا *dakhl, te'addi it.* — Rendre perclus, سقطلمق *saqathlamaq.*

Entrepreneur, s. m., كونترى بازار ايله اليجى *gueutury pāzār ilè alydjy,* t.; التزام ايدبجى *iltizām ididji,* a.-t.; ملتزم *multezim,* a.

Entrepris, e, adj., impotent, كونترم *keuturum.* — Embarrassé de sa contenance, شاشمش *chāchmich,* t.

Entreprise, s. f., d'un ouvrage, ايش باشلمسى *ich bāchlamaci,* t.; مباشرت *mubācheret.* — Dessein formé, عزم *'azm,* عزيمة *'azīmet,* pl. عزايم *'azāïm,* قصد *qasd,* مقصد *maqsad,* pl. مقاصد *maqācyd.* — Téméraire, تصدى *teçaddi.* — Difficile, مقصد دشوار *maqsadi duchvār.* — Belle —, عزيمت جيله *'azimeti djèmīlè.* — Usurpation, تعدى *te'addi,* pl. تعديات *te'addiāt.* — Concevoir, faire une entreprise, بر ايشه عزم وقصد ا *bir ichè 'azmu qasd it.*

Entre-Quereller (S'), v. récip., چكشمك *tchekichmek,* t.; نزاعلشمق *nizā'lachmaq,* a.-t.

Entrer, v. a., passer du dehors au dedans, كيرمك *guirmek,* داخل اولمق *dakhīl ol,* ايچرو كيرمك *itcheru guirmek,* قدم بصمق *qadem bas-*

maq, دخول ا *dukhoul it*, وضـــع *vaz'y qadem it.* — dans la maison, اوه كيرمك *evè guïrmek.* — au service, prendre de l'emploi, خدمته ـ منصبه كيرمك *khydmetè, mançoubè guïrmek.* — en détail, تفصيل حال ا *tafsïli hāl it.* — en danse, se dit pour être mis en action, être à son tour d'agir, اويونه كيرمك *oïounè guïrmek.* — Pouvoir être contenu, صغمق *syghmaq.* — dans la tête, y causer de la douleur, de l'étourdissement, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq.* — Entrer dans la tête, pour être compris, entendu, اكلشلمق *añlachilmaq.* — Faire entrer dans la tête, اكلتمق *añlatmaq.* — dans la pensée, y pénétrer, فكرينه وارمق *fikrinè vārmaq.* — Entrer dans la pensée de quelqu'un, s'y conformer, تبعيّت ـ موافقت ا اويمق *ouïmaq, teb'iat, muvāfaqat it.* — dans une affaire, y prendre part, بر مصلحته قرشمق ـ مداخله ا *bir maslahatè qarichmaq, mudākhelè it.* — dans les secrets de quelqu'un, بر كمسنه نك اسرارينه محرم او *bir kimesnènuñ esrārinè mahrem ol.* — Pénétrer, traverser, تاثير ا *teecir it*, a.-t.; ايچينه ايشلمك ـ كچمك *itchinè ichlemek, guetchmek.*

Entre-Regarder (S'), v. récip., باقشمق *bāqichmaq*, t.; تناظر ا *tenāzur it*, a.-t.

Entre-Répondre (S'), v. récip., بر بريته جواب ا ـ ويرمك *bir birinè djevāb it, vïrmek*, جوابلشمق *djevāblachmaq*, t.

Entre-Ressembler, (S'), v. réc., بری بريته بكزمك *biri birinè beñzemek*, t.; تشابه ا *techābouh it*, a.-t.

Entre-Saluer (S'), v. récip., سلاملشمق *selāmlachmaq*, a.-t.

Entre-Secourir (S'), v. récip., ياردملشمق *ïārdumlachmaq*, t.; تظاهر ـ تناصر ا *tezāhur, tenāçur it*, a.-t.

Entresol, s. m., ـ اورته طبقه قات *orta thabaqa, qāt*, شروان *charvān*, t.

Entre-Suivre (S'), v. récip., بری بريندك اردنجه كتمك ـ او ـ يورمك *biri birinuñ ardindjè guitmek, ol, ïurumek*, t.

Entre-Tailler (S'), v. récip., طوپوق چالمق *thopouq tchālmaq*, t.

Entre-Taillure, s. f., طوپوق چالنمسی ـ ياره لنمسی *thopouq tchālanmaci, ïāralanmaci*, t.

Entre-Temps, s. m., ارالق *arālyq*, t.; وقت اراسی *vaqyt arācy*, a.-t.; خلال *khylāl*, a.

Entretenir, v. a., arrêter et tenir ensemble, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط ا *zabth it.* — Conserver en bon état, كوزتمك *gueuzetmek*, ايو *ïyu*, حالك طوتمق *eïu hāldè thoutmaq*, معمور ـ تعمير ا *ma'amour, ta'amïr it*, a.-t. — les chemins, يوللری كوزتمك *ïollary gueuzetmek.* — Faire subsister, بسلمك *beslemek*, ـ درلك نفقه ويرمك ـ *dirlik, nafaqa vïrmek.* — Entretenir quelqu'un ou s'entretenir avec quelqu'un, discourir avec lui, مصاحبت ا *mouçāhabet it*, a.-t.; سويلشمك *seuïlechmek*, صحبت ا *sohbet it.* — Entretenir, se conserver, كندوبی وقايه ا *guen-*

duïi vyqāïè it. — Entretenir sa maison, اوبنك مصرفنى كورمك *evinuñ masrafini gueurmek.* — une correspondance épistolaire, مكتوبلشمك *mektoublechmek.* — Entretenu, e, soigné, كوزدلمش *guzedilmich*, معمور *ma'mour.* — Femme entretenue, اجرتلو اوطه‌لق *eudjretlu odhalyq.*

ENTRETIEN, s. m., soin de maintenir une chose en bon état, كوزتمكلك *gueuzetmeklik*, تعمير *ta'mír*, حفظ *hifz*, a. — Subsistance, درلك *dirlik*, نفقه *nafaqa*, معاش *me'āch.* — Dépense, خرجلق *khardjlyq*, مصارف *meçārif.* — Ce qu'on donne à un serviteur pour subsister, كچنمه اقچه‌سى *guetchinmè aqtchèci.* — Ce qui est nécessaire à l'entretien d'une personne, d'une armée, مالزمه *mālezimè.* — Dépenses de réparation, تعميرات مصارفى *ta'mírāt meçārifi.* — Conversation, لاقردى *lāqyrdi*, مصاحبت *mouçāhabet*, مكالمه *mukiālèmè*, صحبت *sohbet*, مذاكره *muzākerè*, a.

ENTRE-TISSU, s. m., ارايه بفت طوقنش *arāïè dhoqounouch*; بفت *beft*, كوفت *kuft*, p.

ENTRE-TOUCHER (S'), v. récip., برى برينه دوقنمق *biri birinè doqounmaq*, t.

ENTRE-TUER (S'), v. récip., بر برينى اولدرمك *bir birini euldurmek*, t.

ENTREVOIR, v. a., voir à demi, از بچق كورمك *az boutchouq gueurmek*, ياری كورمك *ïāry gueurmek*, چالوب المه كورمك *tchālup alma gueurmek*, الماح نظر ايله رويت ا *elmāhi nazar ilè rouïet it.* — Voir imparfaitement à cause de l'éloignement ou de l'obscurité, خيال ميال كورمك *khaïāl maïāl gueurmek*, سزر مزر كورمك *sezer mezer gueurmek.* — Pressentir, اوّلدن طويمق *evvelden dhoïmaq.* — Discerner, سزمك *sezmek.* — S'Entrevoir, v. réfl., كورشمك *gueuruchmek*, بولشمق *boulouchmaq.*

ENTREVUE, s. f., كورشمه *gueuruchmè*, t.; ملاقات *mulāqāt*, a. — Demander une —, استدعای ملاقات ا *istid'āï mulāqāt it.*

ENTR'OUÏR, v. a., سزنمك *sezinmek*, ازجق اشتمك *azadjiq ichitmek*, قولاغه چالنمق *qoulāgha tchālinmaq*, t.

ENTR'OUVERT, E, adj., ياری اچلمش *ïāry atchilmich*, t.

ENTR'OUVRIR, v. a., ياری اچمق *ïāry atchmaq.* Voy. ENTRE-BAILLER. — S'Entrouvrir, v. réfl., se fendre, ياريلمق *ïārilmaq*, اچلمق *atchilmaq.* — En parlant d'une porte et des fleurs, ياری اچلمق *ïāry atchilmaq.*

ENTURE, s. f., اشلمه قازشى - كرتكى *achlama qazichi, kertigui*, اشى يرى *achi ïery*, t.

ENULA-CAMPANA ou AUNÉE, voy. ce mot.

ÉNUMÉRATEUR, s. m., صايجى *sāïdji*, t.; حساب ايديجى *hiçāb ididji*, a.-t.

ÉNUMÉRATIF, IVE, adj., احصايه صايه مخصوص *yhsāïè dāïr*, دائر *sāïič*

makhsous, a.-t.; عددی *'adedi*, a.

Énumération, s. f., تعداد *ta'adād*, احصا *ihsā*, a.; صایلش *sāïilich*, t.

Énumérer, v. a., dénombrer, احصا ـ تعداد ا صایمق *sāïmaq*, *ihsā*, *ta'adād it*, a.-t. — les circonstances, بر بر سویلمک *bir bir seuïlèmek*.

Envahir, v. a., usurper, زور ـ جبر ایله المق *zor*, *djebr ilè almaq*, قهر ایله اخذ ا *qahr ilè akhz it*, فضولی المق ـ قاپمق *fuzouli almaq*, *qāpmaq*, غصب ا *ghasb it*. — Occuper par force, بصمق *basmaq*, اوزرنه دوشمک ـ وارمق *uzerinè duchmek*, *vārmaq*, بصغو ا *basghou it*, a.-t.

Envahissement, s. m., action d'envahir, غصب *ghasb*, تسخیر *teskhir*, اغتصاب *yghtiçāb*, a.; قاپمه *qāpma*, t. — d'une province, بر ایالتک اغتصابی *bir eïāletuñ yghtiçābi*.

Enveloppe, s. f., ce qui sert à envelopper, صارغو *sārghou*, اورتو *eurtu*, قاب *qāb*. — de grains, قشره *qychrè*. — de fèves, بقله قبوغی *baqla qaboughi*. — première de la châtaigne, کرپی *kirpi*, کرپو *kirpu*. — de lettre et d'autre chose, ظرف *zarf*, pl. ظروف *zourouf*. — Papier d'enveloppe, صارمق کاغدی *sārmaq kiāghydy*. — En t. de fortification, ouvrage qui en couvre un autre, سپر *siper*.

Enveloppement, s. m., صارمقلق *sārmaqlyq*, t.; طتی *thaï*.

Envelopper, v. a., mettre dans une enveloppe, صارمق *sārmaq*, t.; طتی *thaïi it*, a.-t. — dans du papier, کاغد ایچنده صارمق *kiāghyd itchindè sārmaq*. — Cacher, déguiser, اورتمک *eurtmek*. — Cerner, entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*, اطرافنی چویرمک *ethrāfini tchevïrmek*. — Comprendre avec d'autres, ایچنه قاتمق ـ طولاندرمق *itchinè qātmaq*, *dholāndurmaq*, قرشترمق *qarichturmaq*. — S'Envelopper, v. réfl., صارلمق *sārylmaq*, بورنمک *beurunmek*. — S'envelopper d'une couverture, یورغانده صارلمق *ïorghāna sārylmaq*. — Enveloppé, e, صارلمش *sārylmich*, اورتولی *eurtulmuch*, اورتلمش *eurtulu*, مظروف *mazrouf*, مطوی *mathvïi*, قوشادلمش *qouchādilmich*.

Envenimer, v. a., infecter de venin, اغولمق *agholamaq*, زهرلمک *zehirlemek*, *zeherlemek*, اوتارمق *otārmaq*. — les paroles d'un autre, کلامی زهرلوا *kelāmi zehirlu it*. — une plaie, یاره یی زهرلمک ـ ازدرمق *ïārai zehirlemek*, *azdurmaq*. — Envenimé, e, زهرلنمش *zehirlenmich*, t.; مسموم *mesmoum*. — Discours envenimé, زهرلو سوز *zehirlu seuz*. — Langue —, زبان زهرناک *zebāni zehirnāk*.

Enverger, v. a., ساز داللری ایله دوزتمک *sāz dāllari ilè duzetmek*, t.

Enverguer, v. a., سرنی یلکنلره بغلمق *sereni ïelkenlerè baghlamaq*, t.

Envergure, s. f., des voiles,

يلكنلرى سرنه بغلنمه‌سى - سرن اوزرينه دوزلشى *ielkenleri serenè baghlanmaci, seren uzerinè duzuluchi.* — Étendue des ailes d'un oiseau qui vole, اوچار قوش قنادلرينك *outchār qouch qanādlerinuñ ouzounlyghy,* يايلمش ايكى قناد اوزونلغى *iāïlmich iki qanād ouzounlyghy.*

Envers, s. m., côté le moins beau d'une étoffe, ترس *ters,* ترس يوز *ters iuz.* — L'envers, ترس طرفى *ters tharafi,* ترسى *tersi.* — A l'envers, ترسنه *tersinè.* — Sans envers, ايكى يوزى بر *iki iuzu bir.* — Mettre à l'envers, en sens contraire, ترسنه كيمك *tersinè gucïmek.* — Tomber à l'envers, sur le dos, ارقه اوزرينه دوشمك *arqa uzerinè duchmek.*

Envers, prép., حقنك *haqqindè,* حقنه *hāqqynè,* a.-t.; طرفنه *tharafina.* — Envers vous, حقكزده *haqqynyzdè.* — la patrie, وطنى حقنه *vathani haqqyna.*

Envi (A l'), adv., بر برينه نسبةً *bir birinè nispeten,* برى برلرندن *biri birlerinden* اوست كلمك ارزوسيله *ust guelmek arzouciilè,* غبطه ايله *ghibtha ilè,* a.-t.

Envie, s. f., déplaisir du bien d'autrui, jalousie, قزقانجيلك *qyzqāndjilik,* قزقانج *qyzqāndj,* قزقانمه *q zqānma,* حسد *haced,* a. — Porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq.* — Exciter l'envie, تحريك حسد *tahrīki haced it.* — En donner, faire envie, محل حسد او *mahalli haced ol,* t. — Désir, volonté, ارزو *arzou,* هوس *haves,* a.; دلك *dilek,* استك *istek,* t.; كوكل-جان دلكى *gueuñul, djān dilegui,* اشتياق *ichtiāq.* — Par envie, حسد اوجندن *haced oudjunden.* — envie de femme grosse, اش يرمه‌ك *ach ïermè.* — Avoir cette envie, اش يرمه‌ك *ach ïermek,* اش ارزى چكمك *ach ereri tchekmek.* — de manger, voyez Faim. — de boire, voyez Soif, etc. — Envie, marque qu'on porte en naissant, بك *beñ,* بكك *beñek,* اش يرمه‌ك نشانى *ach ïermenuñ nichāni.* — Avoir envie, désirer en général, استمك *istemek.* — Passer son envie, ارزوسنى - هوسنى المق *arzoucini, havecini almaq.*

Envieillir, v. a., rendre vieux, اختيار كوسترمك *ikhtiār gueustermek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Envieilli, e, اختيارلنمش *ykhtiārlanmich.*

Envier, v. a., porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq,* t.; حسدا - چكمك *haced it, tchekmek,* a.-t. — Désirer, استمك *istemek,* دلمك *dilemek,* امرنمك *imrenmek.* — Souhaiter pour soi-même un bonheur pareil à celui d'un autre, كونى ارزوسى او *kevni arzouci ol.* — J'envie votre bonheur, بختكزه غبطه ايدرم *bakhtyñyzè ghybtha iderum.*

Envieux, se, adj., قزقانجى *qyzqāndji,* t.; حاسد حسود *hacoud, hācid.*

Enviné, adj., شراب قوقولو *charāb qoqoulu*, a.-t.

Environ, adv., à peu près, تخمينًا *takhminen*, قدر *qadar*, تقريبًا *taqrîben*, يقين *iaqyn*. — Il y a environ cinq ans, تقريبًا بش سندر *taqrîben bech senèdur*. — Il y a environ six mois, التي ايه وارر *alty aïè vārur*. — Il a environ trente ans, تخمينًا اوتوز ياشنده در *takhminen otouz ïāchinda dur*.

Environs, s. m. pl., اطراف *ethrāf*, حوالى *havāli*, a.-t. — Aux environs de la ville, شهرك حواليسنده *chehrun havālicindè*.

Environner, v. a., قوشاتمق *qouchātmaq*, طولامق *dholāmaq*, چورمك الق *tchevrè almaq*, چورمك *tchevirmek*, اطرافنى چورمك *ethrāfini tchevirmek*, احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

Envisager, v. a., regarder au visage, يوزه بقمق *iuzè baqmaq*, t. — Considérer en esprit, ملاحظه ا *mulāhaza it*, a.-t.; باقمق *bāqmaq*, نظرا *nazar it*, دوشنمك *duchunmek*.

Envoi, s. m., كوندرش *gueunderich*, كوندرمه *gueundermè*, يوللامه *ïollama*, t.; ارسال *irsāl*, ارسالیه *irsālïiè*.

Envoiler (S'), v. pron. Voy. Se Déjeter.

Envoisiné, e, adj., قوكشوسى *qoñchouçou vār*, قوكشولو *qoñchoulu*.

Envoler (S'), v. réfl., قالقوب اوچمق *qālqoup outchmaq*, اوچمق *outchmaq*, يردن اوچمق *ïerden outchmaq*, فرلانمق *firlānmaq*. — Au fig., passer, كچمك *guetchmek*. — Le temps s'envole, passe vite, وقت و زمان سريع المرورر *vaqt u zemān seri' ul-murourdur*.

Envoyé, subst. masc., messager, كوندرلمش كمسنه - وكيل *gueunderilmich kimesnè, vekîl*, ادم *adem*, t. — Porteur de dépêches, ساعى *sā'i*, قاصد *qācyd*. — Chargé de mission, مبعوث *meb'ous*. — Ministre d'une puissance près d'une autre, et d'un grade inférieur à celui d'ambassadeur, اورته ايلچى *orta iltchi*. — extraordinaire, فوق العاده اورته ايلچيسى *fevq ul-'adè ortā iltchici*. — Envoyé, apôtre, prophète, رسول *reçoul*. — de Dieu, Mahomet, رسول الله *reçoul allah*.

Envoyer, v. a., كوندرمك *gueundermek*, يوللامق *ïollāmaq*, t.; ارسال ا *irsāl it*, a.-t.; تسيير ا *tesïir it*, بعث ا *b'as it*. — complimenter, تبريكه كوندرمك *tebrîkè gueundermek*. — dans l'autre monde, اخرته كوندرمك *akhyretè gueundermek*, اولدرمك *euldurmek*. — Envoyé, e, part., كوندرلمش *gueunderilmich*, ارسال اولنمش *irsāl olounmich*, مرسول *mersoul*.

Éolie, s. f., n. de p., قارلى *qārlelie*, قارلى ايلى *qārli ili*.

Épacte, s. f., سنهٔ شمسيه ايله سنه بى قمريه بى تسويه و تعديل ايدن ايام منضمه *senèï chemsïiè ilè senèï qameriïèï tesviè vu ta'dîl iden eïāmi munzamme*, a.-t.; خمسهٔ مستروقه *khamsati musteriqat*, a.

Épagneul, e, s., اندلس كوپكى *endelous keupegui*, t.

Épais, se, adj., qui a de l'épaisseur, ايرى قالن ـ قالك *qālyñ, iry*, t.; جسيم *djecîm*. — En parlant des liquides et des fluides, قويو *qouïou*, قويى *qouïy*, كثيف *kecîf*. — Air —, هواى كثيف *havāï kecîf*. — Brouillard —, قويو طومان *qouïou dhoumān*. — Dru, serré, صق *syq*. — Au propre et au fig., gros, grossier, يوغن ـ يوغون *ïoghoun*, غليظ *ghalîz*. — Quelquefois en parlant des étoffes, قوند *qound*, تفدلو *tefèlu*. — Nuit épaisse, قراكلق كيجه سى *qarāñlyq guidjèci*. — Serré, en parlant d'un bois, d'un buisson, ملتف *multeff*. — de bataillons, بر برلرينه متلاصق عسكر *bir birlerinè mutelācyq 'asker beulukleri*.

Épaisseur, s. f., profondeur d'un corps solide, قالنلق ـ قالكلق *qālyñlyq*, غليظلق *ghalyzlyq*. — Grosseur, ايريلق *iryliq*, غلظة *ghalzat*. — En parlant d'un bois, d'un bosquet, et densité, كثافت *keçāfet*, صيقلق *syqylyq*. — du brouillard, طومانك قويولغى *dhoumānuñ qouïoulughy*.

Épaissir, v. a., un liquide, قويولتمق *qouïoulatmaq*, قويولامق *qouïoulamaq*, قويو ا *qouïou it*. — un fluide, سيق ـ صق ا *syq it*, غليظ ـ تكثيف ا *ghaliz, teksîf it*. — un solide, قالنلتمق *qālynlatmaq*. — S'Épaissir, v. réfl., un liquide ou un fluide, قويولنمق *qouïoulanmaq*, تكثيف اولنمق *teksîf olounmaq*. — un corps dur, قاتيلنمق *qātylanmaq*. — L'esprit s'épaissit, عقل كسب كثافت ايدر *'aql kesbi keçāfet ider*.

Épaississement, s. m., قويولمه *qouïoulama*, قويولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'iqād*, a. — Condensation, تكثيف *teksîf*.

Épamprement, s. m., اصمه بودامسى *asma boudāmaci*, t.

Épamprer, v. a., باغ يپراغنى يولمق ـ ايتلمق *bāgh ïaprāghini ïolmaq, aïtlamaq*, اصمه بى بودامق *asmaï boudāmaq*, t.

Épanchement, s. m., effusion, دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukulich*, دوكلمكلك *deukulmeklik*, t.; اراقة *irāqat*. — de bile, انصباب صفرا *insibābi safrā*. — de sang, اراقة دما *irāqaï demā*. — Au fig., effusion du cœur, كوكل اچلمه سى ـ يابلمه سى *gueuñul atchilmaci, ïāïlmaci*, انفتاح القلب *infitah ul-qalb*. — de joie, انشراح *inchirāh*, انتشار سرور *intichāri surour*.

Épancher, v. a., verser doucement, ياواش دوكمك *ïāvāch deukmek*, دوكمك *deukmek*. — son cœur, l'ouvrir, كوكلنى اچمق *gueuñulini atchmaq*, كشف درون ا *kechfi deroun it*. — S'Épancher, v. réfl., se répandre, دوكلمك *deukulmek*. — Parler avec effusion, لاقردیه بوشانمق *lāqyrdiè bochānmaq*, t.

Épandre, v. a., صاچمق *sātchmaq*. Voy. Éparpiller, — S'Épandre, v. réfl., دوكلمك *deukulmek*, صاچلمق *sātchilmaq*.

Épanouir, v. a. Voy. Réjouir. — S'Épanouir, v. pr., être dans la joie, اچلمق *atchilmaq*. — Se dit également en parlant des fleurs.

Épanouissement, s. m., action de s'épanouir, اچلمه *atchilma*, a.; انکشاف *inkichāf*. — des fleurs, چچک اچلمه‌سی *tchitchek atchilmaci*. — du cœur, کوکل اچلمه‌سی *gueuñul atchilmaci*, t.

Épargct, s. m., بورچاق یونجه‌سی *bourtchāq ïoundjaci*, t.

Épargnant, e, adj., مصرفی اسیرکیجی *masrafi ecirgueïdji*, t.; ممسک *mumsik*, a.

Épargne, s. f., économie dans la dépense, چرکسلک *tcherkeslik*, vulg. چرکزلک *tcherguezlik*, امساك *imsāk*, اداره *idārè*, مصرفی اسیرکمه *masrafi ecerguiemè*, خرج قلیل *khardji qalyl*. — Épargnes, argent mis en réserve, بشقه وقتلر ایچون صاقلنمش اقچه ـ پاره *bachqa vaqytler itchoun sāqlanmich aqtchè, pāra*.

Épargner, v. a., user d'épargne, امساك ایت *imsāk it*, a.-t.; خانه‌دارلق ایت *khānèdārlyq it*, صقلمق *saqlamaq*, اختیار صنت ایت *ykhtiāri zannet it*, یوق یره صرف ایتمامك *ïoq ïerè sarf itmemek*, خرج قلیل ایت *khardji qalyl it*. — quelqu'un, اسیرکمك ـ اسرکمك *ecirguiemek*. — son bien, son argent, مالنی ـ اقچه‌سنی اسرکمك *mālini, aqtchècini ecirguiemek*. — Refuser en partie, دریغ ایت *dirigh it*. — Avoir compassion, اجیمق *adjimaq*. — Ménager des restes dans une étoffe, فضله چیقارمق ـ ارتورمق *fazlè tchyqārmaq, arturmaq*. Voy. Dispenser. — S'Épargner, v. réfl., ne pas se donner la peine, زحمت چکمك *zahmet tchekmemek*, a.-t. — Ne pas faire, ایتمامك *itmemek*. — Se ménager, se soigner, کندینی کوزتمك *guendini gueuzetmek*.

Éparpillement, s. m., طاغتمه *dhāghytma*, صاچلمه *sātchylma*, طاغلمه *dhāghylma*, t.; تفریق *tefríq*, a.; پریشانلق *perichānlyq*, p.-t.; نشر *nesr*.

Éparpiller, v. a., اوتمه بیرو صاچمق ـ طاغتمق *eutè beru sātchmaq, dhāghytmaq*, طاغتمق تفریق ـ پریشان ایت *dhāghytmaq*, t.; *tefryq, perichān it*, نثار ایت *niçār it*.

Épars, e, adj., صاچلمش *sātchilmich*, داغلمش *dāghilmich*, طاغنق *dhāghynyq*, دارداغان *dārdāghān*, قارمه قارشق *qārma qārychyq*, t.; متفرق *muteferryq*, a.; پریشان *perichān*, p.

Épart, s. m., بر نوع حصیر اوتی *bir nev'y hacyr oty*, t.

Éparvin, s. m., اتك ایاغنك چقان شیش *atuñ aïāghindè tchiqān chich*, t.

Épaté, e, adj. (nez), یصّی بورن *ïassy bouroun*, یایوان بورن *ïāïvān bouroun*. — Qui a le nez épaté, یصّی بورنلو *ïassy bourounlu*. — Verre —, ایاغی قریق برقدح *aïāghy qyrryq bir qadeh*, t.-a.

Épaule, s. f., partie du corps proche du cou, اومز ـ اوموز *omouz*,

t.; كتف *kitf, ketif*, pl. a. اكتاف *ektāf*. — Le bras avant l'omoplate, منكب *menkib*, pl. مناكب *menākib*; دوش *douch*, p. — Au propre, porter sur les épaules, اومزنه المق *omouzinè almaq*. — Au figuré, supporter la présence d'un fâcheux, ثقيل بر كمسنه نك حضوريله ثقلت چكمك *saqyl bir kimesnènuñ houzourilè syqlet tchekmek*. — Hausser les épaules en signe de mécontentement, اظهار صورت ايامك *izhāri soureti ibāet it*. — Prêter l'épaule à quelqu'un, lui aider, le soutenir, بر كمسنه يه ارقه او *bir kimesnèiè arqa ol*. — d'un bastion, طابيه يانى - كوشه سى *thābia ïāni, keuchèci*, پلنقه نك يانى *palanqanuñ ïāni*, t.

Épaulée, s. f., اوموز ايله قاقش *omouz ilè qāqych*, t.

Épaulement, s. m., rempart de fascines et de terre, چالى چرپى و طپراق طابيه سى *tchāli tchirpi vè thoprāq thābiaci*. — Soutien d'un bâtiment, ديوار طياغى *divār dhaïāghy*, قول كبى ديوار *qol guibi divār*, t.

Épauler, v. a., démettre l'épaule, اومزى يرندن چقرمق - ايرمق *omouzi ïerinden tchiqarmaq, aïrmaq*, اومزى قرمق *omouzi qyrmaq*. — Assister, ياردم ا - ويرمك *ïārdum it, vïrmek*. — des troupes, les mettre à couvert du canon, عسكرى طوب ضربندن حفظ و صيانت ا *'askeri thop zarbinden hyfz ù siānet it*. — Épaulé, e, qui a une bonne protection, ارقه لو *arqalu*. — S'Épauler, v. réfl., اوموز قيرلمق *omouz qyrylmaq*, = اوموز يرندن ايرلمق چقارلمق *omouz ïerinden aïrylmaq, tchyqārylmaq*.

Épaulette, s. f., اوفيچياللرك اومزلرنك كى نشانى *ofitchiāllaruñ omouzlèrindèki nichāni*, اومـــوز چپرازى *omouz tchaprāzi*.

Épave, adj., égaré, صاحبسز قالمش *sāhybsyz qālmich*, يتـــك *ïetik*. — Bœuf épave, يتـــك اوكوز *ïetik eukuz*. — s. f., les épaves, دكزدن چيقان و ياليسنلر بولنان شيلر *deñyzden tchyqān vè yālyeindè boulounān cheïler*, t.

Épeautre, s. m., بر نوع بغداى *bir nev'i boghdāï*, t.; خنطه *khyntha*, a.

Épée, s. f., شش - شيش *chich, metch*; t.; قلج *qylidj*. — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچورمك *qylidjden guetchurmek*. — Tirer l'épée, سل سيف ا *selli seïf it*. — L'épée, l'état des gens d'épée, عسكرى طريقتى *'askeri thariqati*. — Les gens d'épée, ارباب سيف *erbābi seïf*. — Épée, poisson de mer, قلج بالغى *qylidj bāligh*.

Épeler, v. a., هجالمك *hedjelemek*, هجا ايله اوقومق *hedjè ilè oqoumaq*, تهجى ا *tcheddji it*, a.-t.

Épellation, s. f., هجالمه *hedjeleme*, a.-t.; هجايه *hedjāïet*, a.

Épenthèse, s. f., اضافة حرف فى لفظة *izāfeti harf fi lafzet*, a.

Éperdu, e, adj., شاشمش *chāchmich*, عقلنى شاشورمش *'aqlini chāchurmich*, كوزى قورقمش *gueuzi*

qorqmich, t.; منكسر *munkecir*, مسلوب الشعور *mesloub ul-chou'our*, a.; سرسم *sersem*, p.

ÉPERDUMENT, adv., مبالغه ايله *mubālagha ilè*, a.-t.; عقلى قاپلمش اولدرق *'aqly qapilmich olaraq*. — amoureux, عاشق ديوانه او *'āchiq divānè ol*.

ÉPERLAN, s. m., بر نوع كوچك دكز بالغى *bir nev'y kutchuk deñiz bālighy*, t.

ÉPERON, s. m., aiguillon pour piquer un cheval, مهموز *mehmouz*, vulg. *mahmouz*. — Donner de l'éperon à un cheval, مهموزلمق *mahmouzlamaq*. — d'un coq, خروس مهميز *khoros mahmouzi*, مهميز *mehmīz*, p. — de navire, قيالق *qaïāliq*. — Au fig., donner de l'éperon, exciter, hâter, voy. ces mots.

ÉPERONNÉ, adj., مهموزلو *mahmouzlu*.

ÉPERONNER, v. a., مهموزلمق *mahmouzlamaq*, t.

ÉPERONNIER, s. m., مهموزجى *mahmouzdji*, t.

ÉPERVIER, s. m., اتمجه *atmadja*, t.

ÉPHÈBE, s. m., هنوز يتشمش اوغلان *henouz ïetichmich oghlān*, t.

ÉPHÈDRE, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

ÉPHÉLIDES, s. f. pl., چغيت *tchighyt*, سيس *sís*, t.

ÉPHÉMÈRE, adj. com., بركونلك *bir gunluk*, از طيانر *az dhaïānur*, t.; فانى *fāni*, يومى *ïevmi*, a.

ÉPHÉMÉRIDES, s. f. pl., تقويم منجملرك روزنامه سى *taqvím*, *muneddjimlerun rouznāmèci*, p.-t.; زيج *zīdj*.

ÉPHÈSE, ancienne ville de la Turquie asiatique, aujourd'hui misérable village situé auprès des ruines de l'antique Éphèse, ايازلق *aïāzliq* ou *aïāçolouq*, فسوس *feçous*.

ÉPHIALTE, s. m. Voy. CAUCHEMAR.

ÉPHORE, s. m., قديم زمانك روم حاكمى *qadim zemāndè roum hākimi*, t.

ÉPI, s. m., بشاق - بشق *bachāq*, بغدايك باشى - صلقمى *boghdāïuñ bāchi*, *salqymi*. — Monter, se former en épi, بشاقلنمق *bachāqlanmaq*, بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq*, بشاغه كلمك *bachāgha guelmek*. — Épi de la Vierge, étoile, سنبله برجى *sumbulè burdju*.

ÉPI-D'EAU, s. m., plante, جار النهار *djār un-nehār*, a.

ÉPICE, s. f., بهار *behār*, a. Voy. ÉPICES.

ÉPICÈNE, adj. com., مذكر و مؤنثه مشترك اولان *muzekker vè mu'ennecè muchterik olān*, متساوى التانيث و التذكير *muteçāvi utteenís vet-tezkír*.

ÉPICER, v. a., تربيه ا *terbïè it*, بهارلمق *behārlamaq*, بهارات ايله تربيه ا *behārat ilè terbïè it*. — Épicé, e, بهارلو *behārlu*.

ÉPICERIE, s. f., toutes sortes d'épiceries, هر درلو بهار *her turlu behār*, ابزار *ebzār*, بهارات قسمى *behārāt qysmi*, a. — Commerce d'épiceries, عطارلق *'atthārlyq*, a.-t.; بهارات تجارتى *behārāt tidjāreti*.

ÉPICIER, s. m., بقّال *baqqāl.* — droguiste, عطّار *'atthār,* a.

ÉPICRANE, s. m. V. PÉRICRANE.

ÉPICURIEN, NE, s., اپیکوروس فلوسفک همذهبی اولان *epikuros filosofuñ hem-mezhebi olān.*

ÉPIDÉMIE, s. f., عامّیه یایلمش خسته‌لک *'ammëïè ïāïlmich khastalik,* اولاشیجی مرض *oulāchidji maraz,* a.-t.; مرض جارف *marazi djārif,* a.; علت ساریه *'yllèti sāriïè.*

ÉPIDÉMIQUE, adj. com., اولاشیجی *oulāchidji,* عامّیه یایلور *'āmmëïèïāïlur,* مرض جارفه متعلق *marazi djārifè mute'allyq.* — Maladie —, امراض جارفه‌یه متعلق بر مرض *emrāzi djārifëïè mute'allyq bir maraz.*

ÉPIDERME, s. m., درینک طش یوزی *derinuñ dhich ïuzu,* t.; بشره *becherè* pour بشرة *becheret,* a.

ÉPIÉ, adj., qui a des épis, بشاقلو *bachāqlu,* بشاقلنمش *bachāqlanmich,* t.

ÉPIER, v. a., monter en épi, بشاقلنمق *bachaqlanmaq,* بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq.* — Observer, جاسوسلق ا *djāsousliq it,* کوزلمک *gueuzetmek,* کوزلمک *gueuzlemek.* — l'occasion, فرصت ارامق - کوزتمک *fourçat arāmaq, gueuzetmek.*

ÉPIERRER, v. a., طاشلری چقرمق - قالدرمق *thāchleri tchiqarmaq, qāldurmaq,* t.

ÉPIEU, s. m., خشت *khycht,* حربه *harba,* p.-t.; قصه کوندر *qyssa gunder,* t.

ÉPIGASTRE, s. m., قارن اوستی *qārn ustu,* t.; مأنة *mcenet,* a.

ÉPIGASTRIQUE, adj. com., قارن اوستندکی *qārn ustundèki,* t.; مأنته متعلق *mieneteè mute'allyq,* a.-t.

ÉPIGLOTTE, s. f., دلجک *dildjik,* t. Voy. LUETTE.

ÉPIGRAMMATIQUE, adj. comm., طوقنقلو *dhoqounouqlu,* t.; هجوی *hedjvii,* قدحی *qadhii,* a.

ÉPIGRAMMATISTE, s. m., شاعر منشد لاهاجی *chā'iri qaddāh, munchid ul-ahādji.*

ÉPIGRAMME, s. f., طوقنقلو سوز *dhoqounouqlu seuz,* نکته‌لو بیت *nuktèlu beït,* a.-t.; هجو *hedjv,* a.

ÉPIGRAPHE, s. f., کتابة *kitābet,* a.

ÉPILATOIRE, adj. com. (poudre), قیلی دوکدریجی - کیدریجی *qyly deukturidji, guideridji,* t.; منتف *munettif,* a.—Pâte épilatoire, خرزمه *khyrizma.*

ÉPILEPSIE, s. f., طوتارق *thoutāryq,* طوتارقلق *thoutāryqliq,* t.; صرع خسته‌لغی *sara' khastalyghy,* a.-t.; صرع *sar',* vulg. *sara',* a.

ÉPILEPTIQUE, adj. et subst. com., طوتارقلو *thoutāryqlu,* t.; مصروع *masrou', sar'ii.*

ÉPILER, v. a., قلی - تویی چقرمق - دوشرمک *qyli, tuïu tchiqarmaq, duchurmek,* تویی کیدرمک - دوکدرمک *tuïu guidermek, deukturmek,* t.

ÉPILOGUE, s. f., خاتمه *khātimè,* خاتمهٔ کتاب *khātimèï kitāb,* سوزك نتیجه‌سی *seuzuñ netidjèsi,*

نتيجة الكلام *netidjet ul-kelām.*

ÉPILOGUER, v. a. fam., نكته صالمق *nuktè sālmaq,* قصور بولمق ارامق *qouçour boulmaq, arāmaq,* قنامق *qynāmaq.*

ÉPILOGUEUR, s. m. fam., نكته صاليجى *nuktè sālidji,* p.-t.; قصور اراشدريجى *qouçour arāchturidji,* t.; عيّاب *'aïiāb,* a.

ÉPINARDS, s. m. pl., اصپناق *ispanāq,* t. — Graine d'épinards, اصپناق تخمى *ispanāq tokhoumy.*

ÉPINÇOIR, s. m., طاشجى كلنكى *thāchdji kulungui,* واريوز *vāriouz,* t.

ÉPINE, s. f., corps aigu et piquant, دكن ـ تكن *diken, tiken,* t.; شوك *chevk,* pl. a. اشواك *echvāk,* خار *khār,* p. — Arbrisseau épineux, دكنلو اغاج *dikenlu aghādj,* مغيلان *moughylān.* — Il m'est entré une épine dans le pied, اياغمه بر دكن باتدى *aïāghyma bir diken bātty.* — du dos, اوكرغه *oñourgha,* ارقه كمكى *arqa guemiguy.* — Être sur les épines, être dans l'anxiété, اضطراب چكمك *yzthyrāb tchekmek.* — Épine, difficulté, كوچلك دكنلكى *gutchluk dikenligui.*

ÉPINE-ARABIQUE, s. f., plante, قلقان ـ قورلغان دكنى *qalqān, qourlaghān dikeni,* t.

ÉPINE-DE-CHRIST, s. f., arbrisseau, سنجان دكنى *sindjān dikeni.*

ÉPINETTE, s. f., سنطور *santhour,* t.

ÉPINE-VINETTE, s. f., plante, امبربارس قاديـن *amberbāris, qādyn thouzloughou,* طوزلغى قرامق *qarāmouq,* t.

ÉPINEUX, SE, adj., qui a des épines, دكنلو *dikenlu,* t.; شايك *chāïk,* a. — Au fig., plein de difficultés, مشكل *muchkil.* — Affaire épineuse, چپره‌شك ايش *tchaprachik ich.*

ÉPINGLE, s. f., طوپلو *thoplou,* طوپلو اكنه *thoplu ignè,* t. — en diamant, الماس طوپلو *elmās thoplou.* — Au pl. fig., présents, هديّه *hedïè.*

ÉPINGLIER, IÈRE, s., اكنه‌جى *ignèdji,* طوپلوجى *thoploudjou,* t.

ÉPINIÈRE, adj. f., اوكرغه كمكنه متعلّق *oñourgha guemiguinè mute'allyq,* t.; صلبى *soulbii,* a. — Moelle épinière. Voy. MOELLE.

ÉPINIERS, s. m. pl., دكنلك *dikenlik,* t.

ÉPIPHANIE, s. f., تجلّى *tedjelli,* a.; هوشان *houchān,* p.; عيد التجلّى *'aïd uttedjelli,* حاج صويه اتلديغى كون *hādj souïè atyldigui gun.*

ÉPIPHONÈME, s. m., خاتمة الكلام *khātimet ul-kelām,* a.

ÉPIPHYSE, s. f., كمك اوزرنده كمرتلكلو طومالـج *guemik uzerindè guemertleklu dhoumālydj,* t.

ÉPIPLOÏQUE, adj., جوزه متعلّق *djevzè mute'allyq,* a.-t.; ثربى *serbii,* a.

ÉPIPLOMPHALE, s. f., كوبكه جوز اينمه‌سى *guevbeguiè djevz inmèci,* t.; نزول الثرب *nuzoul usserb,* a.

ÉPIPLOON, s. m., ثرب *serb,* pl. a. ثروب *suroub ;* جوز شول *djevz,* ياغ كه قرنى و بغرساقلرى قاپلمش

اوله *chol īāgh ki qarni vè baghyr-sāqlerí qāpłanich ola.*

ÉPIQUE, adj. com. (poëte), شاعر حوادث *chā'iri havādis.* — Poëme —, وصف احواله دایر قصیلك *vasfi ahvālè dāīr qacīdè*, a.-t.

ÉPIRE, nom de pays, ارناود ولایتی *arnāoud vilāïèti.*

ÉPISCOPAL, E, adj., پسقپوسه متعلّق *piscoposè mute'allyq*, g.-a.

ÉPISCOPAT, s. m., dignité d'évêque, پسقپوسلق *piscoposlyq*, g.-a. — Temps pendant lequel une personne est revêtue de cette dignité, پسقپوسلق وقتی *piscoposlyq vaqty*, t.

ÉPISODE, s. m., لاحقة *lāhyqat*, pl. لاحقات *lāhyqāt*; حادث *hādis*, a.

ÉPISODIQUE, adj. com., لاحقته متعلّق حدثی *lāhiqatè mute'allyq hadecii*, a.

ÉPISPASTIQUE, adj. com. (remède), دواء سحّاب *devāï sahhāb*, a.; پهلوان یاقیسی *pehluvān īāqycy*, t.

ÉPISSER, v. a., ایپلری بر برلریله اورمك *ipleri bir birlerilè eurmek*, t.

ÉPISTÉMONARQUE, s. m., روم ملتنك امور دینیهٔ ناظری *roum milletindè oumouri dinïiè nāziri*, t.

ÉPISTOLAIRE, adj. com., مکتوبلره انشایه دائر — *mektoublerè, inchāïè dāïr*, a. — Style —, فنّ انشاء *fenni inchā*, فنّ تحریر مراسلات *fenni tahrīri murācelāt*, a.

ÉPISTYLE, s. f., باشلق دپهسی *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-p.-t.

ÉPITAPHE, s. f., مزار طاشی یازوسی *mezār thāchi īāzouci*, t.; میت ـ موت تاریخی *meït, mevt tārikhi*, a.-t.; کتابهٔ قبور *kitābeï qoubour*, a.

ÉPITHALAME, s. m., اعراسیه *i'irācïiè*, a.; دوکون ترکیسی ـ ازکیسی *dukun turkycy, ezguici*, t.; سرود عروسی *suroudi 'arouci*, یکی اولنمشلرك تبریکنی حاوی منظومه *ïeñy evlenmichleruñ tebrikini hāvi manzoumè.*

ÉPITHÈTE, s. f., صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; وصف *vasf*, لقب *laqab*, pl. القاب *elqāb.* — Désigner par une —, صفتلمك *syfetlemek.* — Surnommé, désigné par une —, متّصف *mouttasyf.*

ÉPITHYME, s. m., fleur médicale, کشوت *kuchut*, افتیمون *aftímoun*, a.

ÉPITOME, s. m., abrégé, اجمال *idjmāl*, ایجاز *idjāz*, موجز *moudjez*, a.

ÉPÎTRE, s. f., مکتوب *mektoub*, pl. a. مکاتیب *mekātib*; نامه *nāmè*, p.; بتی *biti*, کاغد *kiāghid*, رسالة *riçālet*, pl. رسایل *reçāïl*, a. — Épître dédicatoire. Voy. DÉDICATOIRE.

ÉPITROPE, s. f., concession, قبوللمه صورتی *qaboullama soureti*, t.; صورت التسلیم و القبول *souret et-teslīm vel-qaboul*, a.

ÉPIZOOTIE, s. f., حیوانلره دوشن خسته لکی *haïvānlara duchen khastalighy*, حیوان قیرغینی *haïvān qyrghyni*, t.; جایحة *djāïhat*, a.

ÉPIZOOTIQUE, adj., قیرغینه متعلق *qyrghynè mute'allyq*, t.-a.

ÉPLORÉ, E, adj., کوزی یاشلو *gueuzy īāchlu*, باکی *bāki*, a.

ÉPLUCHEMENT, s. m., ایتلمه *aïtlama*, t.

ÉPLUCHER, v. a., ôter les ordures, ایتلمق *aïtlamaq*, ایرتلمق *aïrtlamaq*, تمیزلمك *temïzlemek*. — Examiner attentivement, دقتله كورمك ـ تجسس ا *diqqatlè gneurmek*, *tedjessus it*, اراشدرمـق *arāchturmaq*. — Éplucher le drap, چوقه يى سلمك *tchoqaï silmek*.

ÉPLUCHEUR, SE, s., qui épluche, ایتلايجى *aïtlaïdji*, ایرتلايجى *aïrtlaïdji*, t. — Au fig., قصورا راشدريجى *qouçour arāchturidji*, t.; عيـب جوى *'aïb djouï*, a.-p.

ÉPLUCHURES, s. f. pl., سپرندى *supurundi*, سپرندیلك *supurundilik*, t.; دوكنتى *dukuntu*.

ÉPOINTER, v. a., اوجى بوزمق ـ *oudji bozmaq*, كيدرمـك *guidermek*, t.

ÉPONGE, s. f., سونكر *sunguier*, t. — Passer l'éponge, au propre, voy. ÉPONGER. — Au fig., oublier une action, اونتمـق *onoutmaq*, خاطردن محو و ازاله ا *khāthyrden mahv u izālè it*.

ÉPONGER, v. a., سونكرله تمیزلمك ـ سلمك *sunguierilè temizlemek*, *silmek*, t.

ÉPOPÉE, s. f., poëme épique, حادثهٔ مشهوره يه دائر قصيك *hādicèï mechhourèïè dāïr qacydè*, a.-t.

ÉPOQUE, s. f., زمان *zemān*, وقت *vaqyt*, تاريخ *tārikh*, pl. تواريخ *tevārykh*, a.

ÉPOUDRER, v. a., ـ توزى سلمك *tozi silmek*, چقرمق *tchiqarmaq*, t.

ÉPOUILLER, v. a., بتلمك *bitlemek*. — S'Épouiller, بتلنمك *bitlenmek*, t.

ÉPOUMONER, v. a., بر كمسنه نكك صولغنى كسمك *bir kimesnènuñ soloughynу kesmek*. — S'Époumoner, v. réfl., باغرمه دن اود قاتلنمق *bāghirmaden eud qātlanmaq*, t.

ÉPOUSAILLES, s. f. pl., اولنمـه رسمى *evlenmè resmi*, عقد نكاحك *'aqdi nikiāhuñ idjrāci*, اجراسـى تزوّج *tezevvudj*, p.-t.; نكاح *nikiāh*, a.

ÉPOUSE, s. f., قارى *qāry*, عروسه *aroucè*, اهل *ehl*, *ehli*, عورت *'avret*, a. — légitime, حليله *halilè*, منكوحة *menkiouhat*, زوجة *zevdjet*.

ÉPOUSÉE, s. f., كلين ـ كلن *guelin*, t.; عـروس *'arous*, pl. عرايس *'arāïs*, a.

ÉPOUSER, v. a., prendre en mariage, اولنمك *evlenmek*, t.; نكاح ـ تـزوّج ا *nikiāh*, *tezevvudj it*, a.-t. — Prendre femme, قرى المق *qary almaq*. — Prendre un époux, قوجه يه وارمق *qodjaïè vārmaq*. — S'Épouser, v. réfl., اولنمك *evlenmek*. — Épouser un parti, une querelle, طرفكيرا و *tharafguir ol*, a.-p.-t.; استصحـاب ا كـوكل *istishāb it*, باغلـمـق *gueunul bāghlamaq*, التزام ا *iltizām it*.

ÉPOUSEUR, s. m., اولنمك استين *evlenmek isteïen*, t.; مستنكح *mustenkih*, a.

ÉPOUSSETER, v. a., توزى سلمك ـ سلكمك ـ فرچه لمق *tozi silmek*, *silkmek*, *fourtchialamaq*, t.

ÉPOUSSETTE, s. f. Voy. VERGETTE.

Épouvantable, adj. com., قورقنج *qorqoundj*, قورقودجق *qorqoudadjaq*, t.; مخوف *makhouf*, مستكره *mustekreh*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.

Épouvantablement, adv., d'une manière épouvantable, بيوك قورقو ايله *buïuk qorqou ilè*, هيبتله *heïbetlè*, قورقنجلقله *qorqoundjliqlè*, a.-t.; قورقنج صورت ايله *qorqoundj souret ilè*, عقلى شاشوره‌جق وجهله *'aqly chāchuradjaq vedjhilè*. — Excessivement, غايتله *ghāïetilè*.

Épouvantail, s. m., تنديسه *tendicè*, p.; اويوق *ouïouq*, t.; بوستان قورقوسى *bostān qorqouçou*, t.

Épouvante, s. f., قورقو *qorqou*, بيوك قورقو *buïuk qorqou*, قورقنجلق *qorqoundjliq*, اوركولك *eurkulik*, t.; هراس *hirās*, دهشت *dehchet*, a.

Épouvanté, e, adj., قورقودلمش *qorqoudilmich*, قورقمش *qorqmich*.

Épouvanter, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, اوركتمك *eurkutmek*, بلكلمك *beliñlemek*, بلكلتمك *beliñletmek*, t.; تخويف ا *takhvif it*, شاشرمق *chāchurmaq*. — S'Épouvanter, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmek*, t.

Époux, s. m., nouveau marié, كويكو *gueuïu*, *gueuveïi*. — Mari, قوجه *qodja*, t.; زوج *zevdj*, pl. a. ازواج *ezvādj*; حليل *halil*. — Le mari et la femme, ار ايله عورت *er ilè 'avret*, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*.

Épreindre, v. a., صقمق *syqmaq*, t.; تعصيرا *ta'cyr it*, a.-t.

Épreint, e, adj., صقلمش *syqilmich*, t.; معصر *mou'assar*, a.

Épreinte, s. f., action d'épreindre, صقمقلق *syqmaqliq*, تعصير *ta'cyr*. — Épreintes, douleurs vives, كسكين اغريلر *keskin aghriler*, اوجاع شديده *evdjāï chedídè*. — Douleurs de ventre, قرن اغريسى *qarn aghrycy*, كسنتيلى ايچ اغريسى *kecintili itch aghrycy*.

Éprendre (S'), v. pr., عاشق او *'achyq ol*, معشوق او *ma'chouq ol*, سودايه دوشمك *sevdāïè duchmek*, a.-t.

Épreuve, s. f., essai, expérience, تجربه *tedjribè*, امتحان *imtihān*, a.; دكمكلك *deñemeklik*, دكه‌مه *deñèmè*, صنامه *synāma*. — à laquelle on soumet, ابتلا *ibtilā*, امتحان *imtihān*, a. — L'épreuve en est aisée, تجربه‌سى اساندر *tedjrubèci açāndur*. — Faire l'épreuve d'une chose, بر نسنه‌يى تجربه ا *bir nesnèïi tedjrubè it*. — d'imprimeur, تصحيح اولنمق اوزره بصلمش صحيفه اورنكى *tashyh olounmaq uzrè bacylmich sahîfè ornegui*. — Épreuve, calamité, voyez ce mot. — Être à l'épreuve, être préservé de, مأمون - مصون او *me'emoun*, *maçoun ol*.

Épris, se, adj., عاشق اولمش *achiq olmuch*, a.-t.; سودايه دوشمش *sevdāïè duchmuch*, t.; مفتون *meftoun*.

Éprouver, v. a., امتحان - تجربه ا *imtihān*, *tedjrubè it*, a.-t.; دكه‌مك *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, يوقلامق *ïoqlamaq*. — un

fusil, un canon, طوپی ـ تفنکی تجربه ا *thopy, tufengui tedjrubè it.* — Éprouver, pour sentir, quoique devenu assez commun, est vicieux. — Éprouver un grand froid, پک اوشومک *pek uchumek.*

Éprouvette, s. f., sonde de chirurgien, میل *mil.* — Machine pour éprouver la force de la poudre, باروتک قوّتنی تجربه ایدجک آلت *bāroutuñ qouvvetini tedjrubè idedjek âlet,* بارود مهنکی *bārout mehenki,* t.

Eptagone, s. m., یدی کوشه‌لو *ïedi keuchèlu,* t.; مسبّع *mucebba',* مسبّع الزوایا *mucebba' uz-zevāïā,* a.

Épucer, v. a., پیره چیقارمق *pirè tchiqārmaq,* پره‌لمک *pirèlemek.* — S'Épucer, v. réfléchi, پره‌لنمک *pirèlenmek.*

Épuisable, adj. com., دوکنه‌جك *teukenedjek,* اکسلوب دوکنور *eksilup teukeneur,* t.; ممکن الانزاف *mumkin ul-inzāf,* a.

Épuisement, s. m., des forces, قوّتسزلك *qouvvetsizlik,* ضعف *za'f.* — d'une chose, دوکنمه *teukenmè,* بوشالتمه *bochāltma.* — d'un fonds, d'une somme, اقچه قالمقلق *aqtchè qālmamaqliq.* — d'un capital, سرمایه‌نك دوکنمسی *sermāïènuñ tukenmèci.* — des finances, نفاد اموال میریه *nefādi emvāli miriïè.*

Épuiser, v. a., mettre à sec, چکوب بوشاتمق *tchekup bochātmaq,* بوشاتمق *bochātmaq,* صویی هپ دوکتمك *souï hep teuketmek.* — Tarir, دوکتمك *tuketmek,* t.; انفاد ا *infād it,* a.-t. — quelqu'un, l'affaiblir, ضعیف ا *za'īf it,* ضعیفلندرمق *zaïflandurmaq,* بی طاقت ا *bi thāqat it.* — L'épuiser d'argent, بر کمسنه‌نك بضاعه‌سنی مالیه‌سنی دوکتمك *bir kimesnenuñ bezā'aï mālïïeciñi teuketmek.* — S'épuiser, tarir, بوشانمق *bochānmaq,* دوکنمك *tukenmek,* t. — S'affaiblir, ضعیفلنمق *zaïflanmaq.* — Épuisé, e, دوکنمش *teukenmich,* بوشادلمش *bochādilmich,* t.; منفود *menfoud,* قوتسز *qouvvetsyz.*

Épulie, s. f., terme de chirurgie, ابولیس *aboulis,* لحم زاید فی اللثة *lahmi zāïd fillesset,* a.; یاره بتشدریجی *ïāra bitichturídji,* t.; مدمّل *mudemmil,* a.

Épurement, s. m., تمیزلمه *temïzlemè,* t.; تطهیر *tathhir,* a.

Épurer, v. a., rendre pur, پاك ـ تمیز ا *pāk, temiz it,* ارتمق *aritmaq,* تنقیه ـ تطهیرا *tenqyè, tathhïr it.* — Clarifier, طورلتمق *dhouroultmaq,* ترویق ا *tervyq it,* تصفیه ا *tasfïè it.* — En parlant du langage ou des mœurs, du goût, تهذیب ا *tehzïb it.* — Débrouiller, تنقیح ا *tenqyh it.* — S'épurer, ارنمق *arynmaq,* تمیزلنمك *temizlenmek,* کسب صفوت ـ طهارت ا *kesbi safvet, tehāret it.*

Épurge, s. f., plante, شبرم *chebrem, chubrum,* حبّ الملوك *habbul-mulouk,* a.

ÉQUARRIR, v. a., دورت كوشه‌لوا *dort keuchèlu it,* زاويهٔ قائمه اوزره *zāvïèï qāïmè uzrè kesmek,* كسمك كوشه‌لرى طوغريدارق طوغرامق *keucheleri dhoghroudaraq dhoghramaq,* t.

ÉQUARRISSAGE, s. m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه ايشى *keucheleri dhoghrou dhoghrama ichi,* t.

ÉQUARRISSEMENT, s.m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه *keuchèleri dhoghrou dhoghrama,* t.

ÉQUARRISSEUR, s. m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرمه‌جى *keuchèleri dhoghrou dhoghramadji,* t.

ÉQUATEUR, s. m., خطّ استوا *khatthi istivā,* a.

ÉQUATION, s. f., différence de l'heure moyenne de la pendule et de l'heure vraie du soleil, شمس ايله ساعتك بينده اولان وقتك تفاوتى *chems ilè sā'atuñ bëinindè olān vaqtuñ tefāvuty.* — En terme d'algèbre, expression qui indique une égalité de valeur entre des quantités différemment exprimées, تساوى المقادير المختلفة *teçāvi el-meqādir elmukhtelifet.*

ÉQUERRE, s. f., كونيه *kunia,* زيوه *zivā,* t.; جدول *djedvel,* a.

ÉQUESTRE, adj., statue, بر اتلونك مجسّم صورتى *bir atlunuñ mudjessim soureti,* a.-t.

ÉQUIANGLE, adj. com., كوشه‌لرى بر برلرينه اويغون متساوى الزّوايا *keuchèleri bir birlerinè ouïghoun, mutèçāvi uz-zavāïā.*

ÉQUIDISTANT, E, adj., متساوى الفواصل *mutèçāvi ul-fevācyl,* a.

ÉQUILATÉRAL, adj., كوشه‌لرى بر ياناري اولان *keuchèleri bir olān,* اويغون اوزره *ïānleri ouïghoun.* — Triangle, مثلث متساوى الاضلاع *mucellici mutèçāvi ul-azla',* a.

ÉQUILIBRE, s. m., contre-poids, دنك *denk,* t.; ترازو *terāzou.* — Égalité entre deux poids, deux ou plusieurs forces, طارتينك برابرلشمه‌سى *thārtinuñ berāberlechmèci,* t.; موازنة *muvāzenet,* معادلة *mou'ādelet.* — Un parfait équilibre, معادلهٔ تامّه *mou'ādelèï tāmmè.* — Tenir en équilibre, حال موازنت اوزره طوتمق *hāli muvāzenet uzrè thoutmaq.* — L'équilibre de l'Europe, اوروپا دولتلرينك حال معادلة وموازنه‌سى *cvropa devletlerinuñ hāli mou'ādelet u muvāzenèci.* — Égalité, égalisation, برابرلك تسويه *berāberlik, tesvïè.* — Mettre en équilibre, équilibrer, et faire le contre-poids, دنك ا *denk it,* دنكلمك *denklemek,* دنكادنك ا *denkiādenk it,* حال موزانت ومعادلت اوزره وضع ا *hāli muvazenet u mu'adelet uzrè vaz'it.* — Faire l'équilibre, égaliser, برابرلمك *beraberlemek,* برابرلشدرمك *berāberlechturmek,* تسويه و تعديل ا *tesvïè vu ta'dïl it.*

ÉQUIMULTIPLE, adj., متساوى الاضعاف *mutèçāvi ul-az'āf,* a.

ÉQUINOXE, s. m., كيجه ايله كونك برابرلكى *guidjè ilè gunuñ berāberligui,* اعتدال الليل والنهار *i'tidāl ul-leïl ven-nehār.* — du printemps, نوروز *nevrouz,* p. — de

l'automne, مهرجان *mihridjān, meridjiān.*

ÉQUINOXIAL, E, adj., اعتدالی *y'tidālii.* — Ligne équinoxiale, خط الاستوا *khatth ul-istivā,* a.

ÉQUIPAGE, s. m., train, suite, طاقم *thāqym,* دائره خلقی *dāïrè khalqy.* — Harnais, ustensiles, پوساط *pouçāth,* اوادانلق *avādānliq,* غلبه لق *ghalabaliq,* t. — Hardes, effets, روبا *roubā,* t. — Fardeau, اثقال *esqāl,* a. — Personnes de suite, اتباع *etbā',* a. — d'un vaisseau ; طایفه سی خلقی - کمی *guèmi khalqy, thāïfèci.* — de l'armée, اردو طاقمی *ordou thāqymi.* — Carosse, voyez ce mot.

ÉQUIPÉE, s. f., یولسز و عاقبتسی *ïolsyz vè 'aqibèti* فنا اولان حرکت *fenā olān hareket,* صالدرش *sāldirich,* یولسز حرکت *ïolsyz hareket,* فعل ذمیم *fi'li zemím,* a.

ÉQUIPEMENT, s. m., تدارکلک *tedāruklik,* دوناتمه *donātma,* t.; تجهیز *tedjhíz,* a.

ÉQUIPER, v. a., دوناتمق *donātmaq,* t.; تجهیز ا *tedjhíz it,* a.-t.; یارقلندرمق *ïāraqlandurmaq.* — S'Équiper, v. réfl., طاقم - طاقمنی دوزمک *thāqym, thāqymini duzmek.* — Équipé, e, دونانمش *donānmich.*

ÉQUIPOLLENCE, s. f., معنا برلکی *ma'nā birligui,* t.; اتحاد معنا *ittihādi ma'nā,* a.

ÉQUIPOLLENT, E, adj., قدری - بدل قیمتی بر *qadri, qymety bir, bedel,* معادل *mou'ādil.* — A l'Équipollent, adv., selon, کوره *gueurè,* قیاسا *qyācen.*

ÉQUIPOLLER, v. n. et a., قیمتلك بهاده بر او *qimettè, behādè bir ol,* a.-t.; معادل او - بدل *bedel, mou'ādil ol,* یربنی طوتمق *ïerini thoutmaq.*

ÉQUITABLE, adj. com., طوغرو انصافلو *dhoghrou, inçāflu,* a.-t.; عدالتلو *'adāletlu,* منصف *munsyf.* — Partage —, حق وعدل اوزره اولان مقاسمه *haqq u 'adl uzrè olān mouqācemè.*

ÉQUITABLEMENT, adv., طوغرولق ایله *dhoghroulouq ilè,* t.; عدالتله *adāletlè,* حق و عدل اوزره *haqq u 'adl uzrè,* a.-t.; منصفانه *muncifānè,* a.-p.

ÉQUITATION, s. f., بنیجیلك *binidjilik,* t.; فروسیّت *furoucïiet,* a.

ÉQUITÉ, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq,* عدالت *'adālet,* انصاف *inçāf,* عدل *'adl,* حقانیّة *haqqānïiet,* a.

ÉQUIVALENT, E, adj., بهاسی بر *behāci bir,* دکری مقداری *degueri myqtāri,* معادل *mou'ādil;* s., بدل *bedel,* دکری *degueri,* بدل مثل *bedeli misl.* — Donner l'—, بدل ویرمک *bedel vïrmek.* — En équivalent, en échange, یربنه بدل *ïerinè bedel.* — Donner réciproquement l'équivalent, بدللشمک *bedellechmek.*

ÉQUIVALOIR, v. n., بر بهاده او *bir behādè ol,* دکری بر او *deïeri bir ol.*

ÉQUIVOQUE, s. f., discours ambigu, چتال *tchatāl,* چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy,* t.; مبهم *mubhem,*

a. — Mot à double sens, لغت تجنيس مشترکه *loghati muchterikè, tedjnîs*, a. — adj., douteux, شبهه‌لو *chuphelu*, a.-t.

Équivoquer, v. a., چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy it*, t.; تجنيس ا *tedjnîs it*, a.-t. — v. réfl., ياكلمق *iāñylmaq*, ياكلش سويلمك *iāñlich seuïlemek*.

Érable, s. m., arbre, دش بودق *dech boudaq*, t.

Éradicatif, ive, adj., دوا قالع المرض *devāï qāly' ulmaraz*, t.

Éradication, s. f., كوكدن قوپرمقلق *keukten qoparmaqlyq*, كوكدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استيصال *istiçāl*, a.

Érafler, v. a., دری صيرمق *diri sirmaq*, طرمالمق *thyrmālamaq*, t.

Éraflure, s. f., دری صيرمسی *diri syrmaci*, طرمق يری *thyrmyq ïeri*, طرمانتی *thyrmānty*, t.

Érailler, v. a., برقماش چكمكله ايپلربنی بر برندن ايرمق *bir qoumāch tchekmeguilè iplerini bir birinden aïrmaq*, چكشدرمك *tchekichturmek*, ديدكلمك *didiklemek*, t. — S'Érailler, v. réfl., ديدكلنمك *didiklenmek*.

Éraillés, adj. (yeux), قزل چزكيلو كوز *qyzil tchizguilu gueuz*, t.

Éraillure, s. f., ديدك يری *didik ïeri*, t.

Érater, v. a., دلاغی چقرمق قوپارمق *dalāghy tchiqarmaq, qopārmaq*, دلاقسز *dalāqsiz it*, a.-t.

Ère, s. f., تاريخ *tārîkh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*. — L'ère chrétienne, تاريخ عيسوی *tārykhy 'ïçèvi*.

Érecteur, s. et adj., قالدريجی *qāldurîdji*, t.; ناعظ *nā'yz*, a. — Les nerfs érecteurs, عضلات ناعظه *'azalāti nā'yza*.

Érection, s. f., action de dresser, de faire tenir droit, دكش *dikich*, دكلش *dikilich*, قالقش *qālqych*, قالقمقلق *qālqmaqlyq*, t. — Action de se tenir debout, قيام *qyām*. — du membre viril, قوام الذكر *qyvām ezzeker*. — Établissement, نصب *nasb*, a.

Éreinté, adj., qui a les reins rompus, بلی قرق *beli qyrq*, بلی قرلمش *beli qyrilmich*. — Très-fatigué, پك يورغون *pek ïorghoun*, t.

Éreinter, v. a., بل ـ بلی قرمق *bel, beli qyrmaq*. — S'Éreinter, v. réfl., se rompre les reins, بلنی قرمق *belini qyrmaq*. — Se fatiguer, fam., يورلمق *ïoroulmaq*.

Érémétique, adj., منزوی *munzevii*. — Vie érémétique, retraite, عزلة *'euzlet*, a.; دنيادن چكلوب يبانك كچنه *duniāden tchekilup ïabānda guetchinmè*.

Érésipèle, s. m. Voy. Érysipèle.

Éréthisme, s. m., سكرلرك پك چكمه‌سی *syñyrleruñ pek tchekilmèci*, t.; احتداد الاعصاب *yhtidād ul-'açāb*, a.

Ergo, part., donc, ـ ايمدی امدی *imdi*, t.; ثم *summè*, a.

Ergot, s. m., حيوانك ارد مهموزی ـ طرنانی *haïvānuñ ard mahmouzi, thyrnaghy*. — de coq,

خروس مهموزی *khoros mahmouzi*. — Se lever sur ses ergots, prendre un ton hautain, یوکسکه بنمك *iuksègué bīnmek*, t.; تکبّرلنمك *tekebburlenmek*, خروسلنمق *khoroslanmaq*. — Ergoté, e, مهموزلو *mahmouzlu*.

Ergoter, v. a., ناحق یره *nahaqq ïerè tchekichmek*, چکشمك شرّتلك ا *chirretlik it*, لجاج ا *ledjādj it*. Voy. Chicaner.

Ergoterie, s. f., شرّتلك *chirretlik*, بحث *bahs*, لجّ *leddj*, لجاج *ledjādj*, a.

Ergoteur, s. m., چکشیجی *tchekichīdji*, شرّت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, a.-t.

Éridan (L'), s. m., النّهر *ennehr*, a.

Érigé, adj., دکلی *dikili*, دکلمش *dikilmich*, t.; نصب اولنمش *nasb olounmich*, a.-t.; منصوب *mençoub*.

Ériger, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, دیکمك *dikmek*, نصب ا *nasb it*, اقامت ا *iqāmet it*, a.-t. — S'Ériger, v. réfl., تخصیص - نصب *takhsīs*, *nasb idinmek*, ایدنمك کندو کندویه تخصیص ا *guendu guenduïè takhsīs it*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, اتّخاذ ا *ittikhāz it*.

Érigone, s. f., السّنبلة *essunbulet*, a.

Érivan, capitale de l'Arménie persane, روان *revān*.

Ermitage, s. m., habitation d'un ermite, رهبان خانه *rouhbān khānè*, زاویه زاهد خانه *zāhid khānè*, *zāvïè*, — Lieu de retraite, کوشهٔ عزلة *keuchèï 'euzlet*, خلوت یر *khalvet ïer*.

Ermite, s. m., ابدال *abdāl*, زاهد *zāhid*, a.; کوشه نشین *keuchè nichīn*, p.; اهل وحدت *ehli vahdet*.

Érosion, s. f., اشنمه *achinma*, t.; اکل *ekl*, a.

Érotique, adj. com., عشقیّ *'ychqii*, a.; عشقك *'ychquñ*, a.-t. — Petit poëme, chanson érotique, غزل *ghazel*, a.

Érotomanie, s. f., عشق دلولکی *'ychq deluligui*, جنون العشق *djunoun ul-'ychq*, a.-t.

Errant, e, adj., vagabond, خوارده *khovārda*, کزیجی *guezidji*, اواره کزیجی *avārè guezidji*, بوشلك کزن *bochda guezen*. — Étoiles errantes, planètes, کواکب سیّاره *kevākebi seïiārè*. — Errant, égaré, en matière de foi, ازمه *azma*, ازغون *azghoun*, اهل الضّلال *ehl uzzalal*.

Errata, s. m., خطا وصواب فهرستی *khatha vu savāb fihristi*, بصمه یکلشی *basma ïañlichi*.

Erratique, adj., t. de méd., irrégulier, voyez ce mot.

Erre, s. f., train, allure, یوریش *ïurich*, t.; مشی *mechi*, a. — d'un vaisseau, کمینك یوریشی *guemiñuñ ïuruchu*.

Erres, s. f. pl., traces, ایز *iz*, t.; اثر *ecer*, pl. آثار *açār*. (On dit aussi errements.) — Reprendre les premières erres, باشلمق یکیدن *ïeñiden bāchlamaq*.

Errer, v. n., aller çà et là, اواره کزمك *avārè guezmek*, اوتهیه برویه

كيتمك *eutèïè beruïè guitmek*, بوشلك كزمك *bochda guezmek*. — Vagabonder, خوارده‌لقلق كزمك *khovārdaliqta guezmek*, t. — Se tromper, يكلش ا *ïañlich it*, يكلمق *ïañilmaq*, غلط ـ خطا ا *ghalath, khathā it*, a.-t.

Erreur, s. f., fausse opinion, فكر ـ ظنّ باطل *fikr, zanni bāthil*, a. — Méprise, يكلش ـ ياكلش *ïañlich*, غلط *ghalath*, سقط *saqath*, خطا *khathā*, سهو *sehv*, زلّة *zellet*. — Par erreur, سهو ـ خطا ايله *sehv, khathā ilè*, بيلمزلكله *bilmezliguilè*. — Faire erreur, سهو ـ خطا ا *sehv, khathā it*. — Erreur, en fait de croyances de religion, ضلال *zalāl*.

Errhin, s. m., t. de méd., برونه چكيلن علاج *bourounè tchekilen 'ylādj*, t.

Erroné, e, adj., يكلشلو *ïañlichlu*, غلطلو *ghalathlu*, ياكلش *ïañlich*, خطا اميز *khathā amïz*.

Ers, s. m., اق برچاق *aq bourtchiāq*.

Érucague, s. f., plante, بر نوع جرجر *bir nev'y djerdjer*, a.-t.

Éructation, s. f., ككرمه *gueïrmè*, t.

Érudit, adj. m., اوقمش *oqoumych*, t.; عالم *'ālim*, a.; عليم *'alïm*, اهل علم *ehli 'ylm*.

Érudition, s. f., علم *'ylm*, معرفت *ma'arifet*, a.; دانش *dānich*, p.

Érugineux, adj., ژنكارى *jenguiāri*, p.; جنكارى *djenguiāri*, t.

Éruption, s. f., چقيش *tchiqich*, چيقمه *tchyqma*, چيقوب يايلمه *tchiqoup ïāïlma*, خروج *khouroudj*. — d'un volcan, اتش طاغنمك پاتلمه‌سى *atech dhāghynuñ pātlamaci*.

Érynge, s. m., دوه الماسى *devè elmācy*, t.

Érysime ou Velard, s. m., قوش اتمكى *qouch etmegui*, t.

Érysipélateux, se, adj., حرورى *houmrevii*, a.

Érysipèle, s. m., يلانجق *iylāndjyq*, t.; حمرة *houmret*, a.-t.; يلانجق علتى *iylāndjyq 'ylleti*.

Erzroum, ville de la Turquie asiatique, ارض روم.

Escabeau ou Escabelle, subst., اسكمله جك *iskemlèdjik*, باصنجق *bācyndjaq*, t.

Escadre, s. f., كمى بولكى *guemi beulugui*, كوچك دريا دونانماسى *kutchuk deriā donānmāci*, دونانما *donanmā*, t.

Escadron, s. m., اتلو عسكرى بولكى *atlu 'askeri beulugui*, سوارى بولكى ـ لايى *souvāri beulugui, alāïi*, t.

Escadronner, v. n., سوارى عسكرى لايى ترتيبنك قورلمق ـ صف باغلمق *souvāri 'askeri alāïi tertibindè qouroulmaq, saf bāghlamaq*.

Escalade, s. f., نردبان ايله يوريش *nerdibān ilè ïurich*, t.

Escalader, v. a., نردبان ايله چقمق ـ يوريش ا *nerdibān ilè tchiqmaq, ïurich it*, t.

Escalier, s. m., نردوان *nerdevān*, نردبان *nerdubān*, vulg. *merdivān*, t.; سلم *sullem*. — Marches d'es-

calier, نردبان ایاغی *nerdubān aïāghi.* — Escalier dérobé, کزلو نردبان *guizlu nerdubān.*

Escamoter, v. a., faire des tours de gobelets, de friponnerie, حقه بازلق ا *hoqqa bazliq it.* — Voler adroitement, اصول ایله چالمق *ouçoul ilè tchālmaq,* اوغورلیین قاپمق *oghourlaïan qāpmaq.* — Faire disparaître, چاپکلک ایله قاپوپ بلورسز ا *tchāpouklik ilè qāpoup belursiz it.*

Escamoteur, s. m., joueur de gobelets, fripon, حقه باز *hoqqa bāz,* p.

Escapade, s. f., قچمقلق *qatchmaqliq,* فرار *firār,* a.; چقمه *tchiqma,* t.

Escape, s. f., درکک اشاغی طرفی *direguñ achāghy tharafi.*

Escarbot, s. m., طوکزلان قوردی - بوجکی *dhonouzlān qourdi, beudjegui,* بوق بوجکی *boq beudjegui,* اوصورغان بوجکی *ouçourghān beudjegui,* t.; جعل *dju'al,* a.

Escarboucle, s. f., شبچراغ *chebtchirāgh,* شیرپنچه *chirpintchè,* p.; اتشی یاقوت *atechi ïāqout,* بهرمان *behremān.*

Escarcelle, s. f., بیوک کیسه *buïuk kicè,* طوربا *thorbā,* a.

Escargot, s. m., سموکلو بوجک *sumuklu beudjek,* t.

Escarmouche, s. f., چرقه جیلق *tcharqadjilyq,* t.; چرقه *tcharqa.*

Escarmoucher, v. n., combattre par escarmouche, چرقه جیلق ا *tcharqadjiliq it.* — S'Escarmoucher, v. réfl., چرقه لشمق *tcharqalachmaq.* — Escarmoucher, au fig., se dit des disputes de l'école, مباحثه ا *mubāhacè it.*

Escarmoucheur, s. m., چرقه جی *tcharqadji,* t.

Escarole ou Escariole, s. f., بر نوع هندبا *bir nev'y hindibā.*

Escarotiques, s. m. pl. et adj., یاقیجی علاج *ïāqydji 'ylādj,* t.; دوای محرق *devāï mouhryq,* a.

Escarpe, s. f., pente du fossé au pied du rempart, - خندق اتکی انشی *khandaq etegui, enichi.* — Mur intérieur du fossé du côté de la place, قلعه طرفندکی خندغک ایچ دیواری *qal'a tharafindeki khandaghuñ itch divāri,* t.

Escarpement, s. m., بنیسی زور اولان یوقش *binmeci zor olān ïouqouch,* دک انیش *dik enich,* شو *chiv,* t.

Escarpé, e, adj., raide, دک *dik,* دکنه کسلمش *dikinè kecilmich.* — Rude, d'un accès difficile, صرب *sarp.*

Escarper, v. a., lever un talus, دکنه کسمک *dikinè kesmek,* t.

Escarpin, s. m., soulier à semelle simple, انجه پاپوش *indjè pāpouch,* انجه طبانلو قوندره *indjè thabānlu qondoura,* t.

Escarpolette, s. f. Voy. Balançoire.

Escarre, s. f., croûte qui se forme sur une plaie, یاره قبوغی *ïāra qaboughy,* t.; قشرت الجرح *qychret uldjarh,* a. Voy. Brêche, Crevasse.

Escient, s. m. (à bon), بلمکلکله *bilmekliklè.* Voy. Sciemment.

Esclandre, s. m., رذالت *rezā-*

let, a.; رسوايلق *rousvāïlyq*, t.; شماته *chamāta*, پاتلاق *pātlāq*.

Esclavage, s. m., condition d'un esclave, قوللق *qoulliq*, أسيرلك *ecirlik*, كولەلك *keulèlik*, t.; مملوكيت *memloukïiet*. — Servitude, gêne, اسيرلك *ecírlik*, رقية *riqïiat*. — État d'esclavage, حال اسار *hāli açār*.

Esclave, adj. com., قول *qoul*, كوله *keulè*, t.; اسير *ecír*, vulg. *ïècir*, a.; مملوك *memlouk*, pl. a. مماليك *memālik*. — Femme —, جاريه *djārïè*. — Esclave né dans la maison de son maître, كولەدن طوغمه *keulèden doghma*. — fait en guerre, اسير *ecír*, a.; طوتساق *thoutsāq*, دل *dil*. — Marchand d'esclaves, اسير-كوله بازركانى *ecir, keulè bāzarguiāni*. — Être l'esclave de quelqu'un, بر كمسنەنك كولەسى او *bir kimesnènuñ keuleci ol*. — Être esclave de ses passions, كندو خويينك - سوداسنك بندنك - قيدنده او *guendu khouïnuñ, sevdācinuñ, bendindè, qāïdindè ol*. — Faire le trafic des esclaves, كوله صاتوب المق *keulè sātup almaq*. — Affranchir un esclave, بر كولەيى ازاد ا *bir keuleïi azād it*.

Esclavon, ne, s., خروات *khirvāt*.

Esclavonie ou Croatie, n. de p., خروات مملكتى *khirvāt memleketi*.

Escobarder, v. a., حيلەكارلق ا *hilèkiārlyq it*, a.-t.

Escobarderie, s. f., مراييلق *murāïlyq*, حيلەكارلق *hilèkiārlyq*, a.-t.

Escogriffe, s. m. fam., عارسز قاپيجى *'ārsyz qāpídji*, t.

Escompte, s. m., قيرمه *qyrma*, t.; وضيعه *vaz'ya*, a.

Escompter, v. a., une lettre de change, بر پوليچەيى قرمق *bir politchaïi qyrmaq*, t.

Escopette, s. f., بر نوع ششخانه تفنك *bir nev'y chichkhānè tufenk*, t.

Escorte, s. f., gens qui escortent, يساقچى *ïaçāqtchi*, t.; محافظ *mouhāfiz*, pl. محافظين *mouhāfizín*, a.; لاجل المحافظه ترفيق اولنانلر *li-edjlil-mouhāfaza terfiq olounānlar*.

Escorter, v. a., accompagner pour protéger, يساقچيلك ا *ïaçāqtchilik it*. — Servir de guide, قولاغوزلمق *qoulāghouzlamaq*. — Faire —, يولداش قوشمق *ïoldāch qochmaq*. — Escorter par honneur, يولداشلق ا *ïoldāchliq it*, مرافقت ا *murāfaqat it*, a.-t.

Escouade, s. f., بولك *beuluk*, قول *qol*, قول بولكى *qol beulugui*.

Escourgée, s. f., مشين قامچيسى *mechín qāmtchici*, t.

Escourgeon, s. m., بر نوع ارپه *bir nev'y arpa*, a.

Escrime, s. f., مطرقچيلق *mathraqtchilyq*, قليج اويناتمه *qylidj oïnātma*, t.; مسايفة *muçāïefet*, a. — Maître d'—, مطرقچى باشى *mathraqtchi bāchi*.

Escrimer, v. n., faire des armes, مطرقچيلق ا *mathraqtchiliq it*, قليج اويناتمق *qylidj oïnātmaq*,

مسايفت ا *muçāïefet it.* — S'Escrimer, v. réfl., disputer sur un point de science, مباحثهٔ علميّه ا *mubāhacèï 'ylmïiè it.*

Escrimeur, s. m., مطرقچی *mathraqtchi,* قليج اوينايجی *qylidj oïnāïdji,* t.

Escroc, s. m., دولاندريجی *dolāndurídji,* t.; حيلهكار *hilèkiār,* a.-p.; طرار *tharrār,* غابن *ghābin,* a.

Escroquer, v. a., چالمق *tchālmaq,* a.-t.; طولاندرمق *dholāndurmaq,* t.

Escroquerie, s. f., طولاندريجيلك *dholāndurídjilik,* اغريلق *oghroulyq,* t.; طرّ *tharr,* a.

Escroqueur, s. m., طولاندريجی *dholāndurídji,* اوغری *oghrou,* t.

Espace, s. m., étendue, ميدان *meïdān.* — Distance, مسافه *meçāfè.* — Superficie, مساحه *meçāha.* — Intervalle, ارالق *arālyq,* اره ير *ara ïer,* اراسی *arāci.* — de temps, مدّت *muddet,* a.; وقت اره‌سی *vaqyt aracy.* — Dans l'espace de peu de temps, از زمانده *az zemāndè.* — L'espace de quarante ans, قرق يللق *qyrq ïllyq,* قرق يل مقداری *qyrq ïyl miqtāri.* — Dans l'espace de trois mois, اوچ ای اراسنده ظرفنده *utch āï arācindè, zarfindè.* — Espaces imaginaires, visions, خيالات باطله *khaïālāti bāthylè.* — Espace, en t. d'imprimerie, ce qui sert à séparer les mots, اره‌لق *aralyq.*

Espacement, s. m., ارا - اره *arā,* t.; بين *beïn,* a.; ارالق *arālyq,* اره اچقلغی *ara atchyqlyghy.*

Espacer, v. a., ارالق براقمق - قومق *arāliq brāqmaq, qomaq,* اره‌لری ايرمق *araleri aïrmaq,* فصل ا *fasl it,* فاصله‌لری تفريق ا *fācilèleri tefríq it.*

Espadon, s. m., grande et large épée, بيوك قلج *buïuk qylidj,* ايكی اليله قولانلان قلج *iki elilè qoulānilān qylidj.* — Poisson, قلج بالغی *qylidj bālyghy,* t.

Espadonner, v. a., قلج-مچ ايله اورمق *qylidj, metch ilè ourmaq,* t.

Espagne, s. f., اسپانيه *ispānia,* اسپانيه مملكتی *ispānia memleketi,* t.

Espagnol, adj., اسپانيول *ispāniol,* اسپانيالو *ispāniālu,* t.

Espagnolette, s. f., پنجره دمری *pendjèrè demiri,* t.

Espale, s. f., قدرغه قچينك اوكی *qadergha qytchinuñ euñi,* t.

Espalier, s. m., rangée d'arbres appliqués au mur, باغچه‌ده ديواره ياپشمش يمش اغاجلرك صره‌سی *bāghtchèdè divārè ïāpichmich ïemich aghādjlaruñ syraci.* — Premier rameur d'un banc de galère, قدرغه‌نك باش كوركچيسی *qaderghanuñ bāch keurektchici.*

Espalmer, v. a., كمی يی ياغلمق *guemii ïāghlamaq,* كمی يه ياغ سورمك *guemïè ïāgh surmek,* t.

Espatule, s. f. Voy. Spatule.

Espèce, s. f., genre, صوی *soï,* درلو *turlu,* مقوله *maqoulè,* نوع *nev'y,* pl. انواع *envā'.* — Les hommes de cette espèce, بو مقوله ادملر *bou maqoulè ademler,* جنس *djins,*

pl. اجناس *edjnās*. — Espèces variées, différentes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè*, a. — Espèces, monnaies, اقچه *aqtchè*, t.; نقود *nouqoud*, a.; اجناس سکه *edjnāci sikkè*. — En espèces, comptant, نقد اولهرق *naqd olaraq*, نقداً *naqden*. — En t. de jurisprudence, cas particulier, نفس ـ ذات المادّة *nefs*, *zāt ul-maddet*. — Le genre et l'espèce, نوع وجنس *nev' udjins*.

Espérance, s. f., امید *umid*, امیز *umiz*, p.-t.; امل *emel*, pl. a. امال *amāl*. — Objet même de l'espérance, مأمول *meemoul*. — Avoir de l'—, امید طوتمق *umid thoutmaq*, امیدوار او *umidvār ol*. — Perdre l'—, امید کسمک *umid kesmek*, امیدنی کسمک *umidini kesmek*, p.-t. — Sans espérance, امیدسز *umidsiz*. — Espérance, l'une des trois vertus théologales, رجا *redjā*.

Espérer, v. a., avoir espérance, اومق ـ امق *oummaq*, t.; امیدلنمک *umidi ol*, امیدی او *umizlenmek*, امیدده او *umiddè ol*, امید بغلامق *umid baghlamaq*, رجا ا *redjā it*. — On espère que, مأمولدرکه *meemouldurki*. — Faire espérer, امیدلندرمک *umidlendurmek*, امید ویرمک *umid virmek*, p.-t. — Espéré, e, مأمول *meemoul*, متوقع *mutevaqqy'*, مرجو *merdjou*, رجا اولنمش *ridjā olounmich*.

Espiègle, adj. com., اچق کوزلو *atchyq gueuzlu*, t.; شیطان *cheïthān*, p.; چچک *tchitchek*, قلاش *qallāch*, t.

Espiéglerie, s. f., اچقلق کوزلولک *atchiq gueuzlulik*, چوجق حیلهسی *tchoudjouq hilèci*, شیطانلق *cheïthānliq*, a.-t.; قلاشلق *qallāchlyq*, t.

Espingole, s. f., ترومبونی *tromboni*, بورو اغزلو تفنک *bourou aghizlu tufenk*, لای بوزان *alāï bozān*.

Espion, s. m., جاسوس *djāçous*, pl. a. جواسیس *djevācis*, vulg. جاشد *djāched* et چاسوت *tchāçut*.

Espionnage, s. m., جاسوسلق *djāçousliq*, a.-t.; جاسوسیت *djāçouciiet*, عیانة *'yānet*, a.

Espionner, v. a., جاسوسلق ا *djāçousliq it*, جاشدلق ا *djāchedliq it*, چاسوتلق ا *tchāsoutlyq it*, t.; تجسّس ا *tedjessus it*.

Esplanade, s. f., دوز یر *duz ïer*, اچق میدان *atchyq meïdān*, میدان *meïdān*, t.

Espoir, s. m., امید *umid*, p. Voy. Espérance.

Esponton, s. m., قصه حربه ـ سکو *qyssa harba*, *sunu*, a.-t.

Esprit, s. m., substance incorporelle, روح *rouh*, pl. a. ارواح *ervāh*. — vital, روح حیاتی ـ حیوانی *rouhi haïāti*, *haïvāni*. — saint ou Saint-Esprit, روح القدس *rouh ul-qoudous*. — divin, روح الهی *rouhi ilahi*. — L'âme de l'homme, جان *djān*, p. — Faculté de l'âme, عقل *'aql*, فراست *firācet*, a.; اوص *ous*, t.; هوش *houch*, p. — Bon sens,

ادراك *idrāk*. — Intelligence, اكلايش *añlāïch*, t.; فهم *fehem*, ذهن *zihn*, ذكا *zekiā*. — Pensée, فكر *fikr*, pl. a. افكار *efkiār*. — Humeur, caractère, خوی *khouï*, مشرب *mechreb*. — Esprits, disposition des passions communes, افكار الناس *efkiār unnās*. — Sens, معنی *ma'ana*. — Produit d'une distillation, روح *rouhi*. — Esprit ou essence de canelle, دارچين روحی *dārtchin rouhi*. — de vin, شراب روحی *charāb rouhi*, روح *rouh*, a. — Homme d'esprit, عقللو ادم *'aqyllu adem*, ذهنی چوق بر ادم *zehni tchoq bir adem*. — Les esprits célestes, ارواح فلكيه *ervāhi felekïïè*. — Esprit familier, génie bon ou mauvais, جنّ *djinn*, جنّ موكل *djinni muvekkel*. — Esprit, disposition, aptitude, استعداد *isti'dād*, استعداد طبيعی *isti'dādi thabi'i*. — Esprit d'invention, قوّت ايجاد *qouvveti idjād*.

Esprits-Follets, s. m. pl., جنّ *djinn*, a.; پری *peri*, p.; قونجولوز *qondjoloz*, غول *ghoul*, اغوال *aghvāl*.

Esquicher (S'), v. pr., اويونك المقدن قاچمق *oïounda almaqtan qātchinmaq*, t.

Esquif, s. m., قايق *qāïq*, صندل *sandal*, t.

Esquille, s. f., قرق كمك پارچه‌سی *qyriq guemik pārtchaci*, t.

Esquinancie, s. f., خناق *khounāq*, pl. خوانيق *khavāniq*, بوغاز قصلمه‌سی *boghāz qyçylmaci*, t.

Esquisse, s. f., ébauche, كرلمه *kerlemè*, قره‌لمه *qaralama*, t.; تسويد *tesvïd*, رسم *resm*, نيرنك *nïrenk*, a. — Premier modèle en terre ou en cire d'un sculpteur, نموندلك قالب *numounèlik qāleb*.

Esquisser, v. a., faire une esquisse, رسمنی ياپمق *resmini ïāpmaq*, رسم چيزمك *resm tchizmek*, a.; هيولاسی يازمق - قره‌لمق *heïoulāci ïāzmaq, qaralamaq*. — En parlant des écrits, قره‌لمق *qaralamaq*, تسويد ا *tesvïd it*.

Esquiver, v. a., قاچنمق *qātchinmaq*, صاولمق *sāvoulmaq*, صقنمق *saqynmaq*, بر تقريب صاوشمق *bir taqrïb sāvouchmaq*. — S'Esquiver, v. pr., كزلوجه قاچمق *guizludjè qātchmaq*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.

Essai, s. m., épreuve, expérience, تجربه *tedjrubè*, امتحان *imtihān*, a.; دكه‌مكلك صنعه *deñèmeklik, sinama*, صنعه‌مقلق *synamaqliq*, يوقلمقلق *ïoqlamaqliq*. — Échantillon, type, exemplaire, اورنك *eurnek*, نمونه *numounè*, انموزج *enmouzedj*.

Essaim, s. m., d'abeilles, ارو سوربسی *arou suruçu*, اوغل *oghoul*, t. — Au fig., multitude, الای *alāï*, فوج *fevdj*, pl. a. افواج *efvādj*.

Essaimer, v. a., قواندن ارو چيقنق - اوچمق *qovāndán arou tchiqmaq, outchmaq*, t.

Essanger, v. a., كول صوبنه قويمه‌دن اوّل چماشوری ياپقامق

kul souïinè qoïmaden evvel tchamāchuri ïāïqāmaq, t.

Essarter, v. a., اغاجلرى وچالى چرپى يى كوكدن قوپرمق *aghādjlari vè tchāli tcharpii keukten qoparmaq*, t.

Essayer, v. a., faire l'essai, تجربه ا *tedjrubè it*, a.-t.; صنامق *synāmaq*, دكمك *deñèmek*. — une arme, سلاحى تجربه ا *silāhi tedjrubè it*, t. — Éprouver, faire un essai, تجربه‌سنى ا *tedjrubècini it*, امتحان ا *imtihān it*, a.-t.; يوقلمق *ïoqlamaq*. — S'Essayer, v. pr., كندوسنى تجربه ا *guenducini tedjrubè it*, كندويى دكمك *guenduïi deñèmek*, اختبار نفس ا *ikhtibāri nefs it*.

Essayeur, s. m., عيار طوتيجى *'aïār thoutidji*, قال ايديجى *qāl ididji*, a.-t.; عيارجى *'aïārdji*, صاحب عيار *sāhyb 'yïār*, a.

Esse, s. f., عربه چويسى *'araba tchivici*, t.

Esseau, s. m., ais pour couvrir les toits, شندره *chendèrè*, پداوره *pedāvra*. — Petite hache, بالتاجق *bāltādjik*, t.

Essence, s. f., substance, nature, ذات *zāt*, a.; وارلق *vārliq*, t.; جوهر *djevher*, كون *kevn*, a. — des choses, جوهر اشيا *djevheri echiā*. — Huile essentielle, extrait de..., خلاصه *khoulāça*, ياغ *ïāgh*. — de rose, كل ياغى *gul ïāghy*. — Odeur, parfum, عطر *'ythr*.

Essentiel, le, adj., qui est de l'essence, ذاتى *zāti*, a.; جوهرى *djevherii*. — Absolument nécessaire, important, لازملو *lāzemlu*, مهمّ *muhimm*, الزم *elzem*, a. — C'est une chose essentielle, امر اهمّدر *emri ehemmdur*. — L'essentiel, اهم و الزم *ehem u elzem olāni*.

Essentiellement, adv., par essence, ذاتنده *zātindè*, بالذات *bizzāt*, a.-t.; جوهرًا *djevheren*, حسب الجوهر *hasb ul-djevher*. — En matières importantes, لازملو شيلرده *lāzemlu cheïlerdè*. — Solidement, محكم *muhkem*.

Essera ou Sora, s. m., قورد اشنى *qourd achini*, t.

Essette, s. f., بر نوع كسر *bir nev'i kecer*, t.

Essieu, s. m., دنگل *dinguil*, تكرلكك اوقى *tekerleguñ oqy*, تكرلكك اكى *tekerleguñ igui*, t.

Essimer, v. a., اوجى قوشنى يراندرمق *avdji qouchounou ïarāndurmaq*, t.

Essor, s. m., vol d'un oiseau en l'air, اوچمقلق *outchmaqliq*, فرلانمه *firlānma*, قوشك هوايه يوكسلمه‌سى *qouchuñ havāïè ïukselmèci*, هوالنمه‌سى *havālanmaci*. — Action de s'élever, d'entreprendre hardiment, يوكسلمه *ïukselmè*. — Affranchissement, سربستلك *serbestlik*. — Prendre l'—, يوجه‌لنمك *ïudjèlenmek*, فرلانمق *firlānmaq*. — Se tirer de la sujétion, قورتلمق *qourtoulmaq*.

Essorer, v. a., اچق يرده قورتمق *atchiq ïerdè qouroutmaq*, قورتمق *qouroutmaq*, هوايه سرمك *havāïè*

sermek. — S'Essorer, v. réfl. Voy. Prendre l'essor.

Essoriller, v. a., قـــولاق كسمك *qoulāq kesmek*, t.

Essoucher, v. a., اغاج كوتكلرى طپراقدن قوپرمق *aghādj keutukleri thoprāqten qoparmaq*, t.

Essoufler, v. a., نفسى بوغمق صولـــق *nefeci boghmaq*, a.-t.; كسدرمك *solouq kesturmek*. — Essouflé, e, صولوغى كسلمش *soloughy kecilmich*, t.

Essuie-Main, s. m., ال مقرمەسى *el maqramaci*, پيشكير *pichkir*, vulg. *pechkir*, a.; حولو *havlou*, t.

Essuyer, v. a., ôter l'eau, la poussière en frottant, سلمك *silmek*. — ses mains à une serviette, بر مقرمه ايله اللرينى سلمـــك *bir maqrama ilè ellerini silmek*. — Sécher, قورتمق *qouroutmaq*. — Souffrir, supporter, چكمك *tchekmek*, اوغرامق *oghrāmaq*. — une tempête, فورتنديه اوغرامق *fortounaïa oghrāmaq*. — des dangers, مظهـــر تهلكه و خطر او *mazheri tehlukè vu khathar ol*. — des pertes et dommages, ضرر و زيان چكمك *zarar u ziān tchekmek*.

Est, s. m., كون طوغوســـى *gun dhoghouci*, t.; مشـــرق *mechriq*, شرق *charq*, a. — Vent d'est, كون طوغيسى يلـــى *gun dhoghouçou ïeli*.

Estacade, s. f., قازق بندى - سدّى *qāzyq bendi*, *seddi*, t. Voy. Palissade.

Estafette, s. f., اولاق *oulāq*, t.; امر كتورن *emr gucturen*, a.-t.

Estafier, s. m., پيـــك *peïk*, شاطر *chāthyr*, p.-t.

Estafilade, s. f., يوز يارەسى - يوز بـــرەســـى *ïuz ïāraci*, *berèci*, چالقلغى يرى *ïuz tchālyqlyghy ïeri*, قمچى اوروشـــى *qamtchi ourouchy*, t.

Estafilader, v. a., يـــوزى بره‌لمك - چالمق *ïuzu berèlemek*, *tchālmaq*, t. — Estafiladé, e, يوزى چالق *ïuzu tchālyq*.

Estame, s. f., اوسكل *uskul*, t.

Estamet, s. m., انجـــه يـــوك قماشى *indjè ïuñ qoumāchi*, t.

Estaminet, s. m. Voy. Tabagie.

Estampe, s. f., بصمـــه صورت تصوير *basma souret tasvîr*, t.-a.

Estamper, v. a., صورت بصمق *souret basmaq*, a.-t.; بصمـــق *basmaq*, t.

Estampille, s. f., دامغـــه *dāmgha*, t.

Estampiller, v. a., دامغلمـــق *damghalamaq*, دامغه اورمق *damgha ourmaq*, t.

Estampure, s. f., نعال دلكـــى *na'āl deligui*, t.

Ester, v. n., بالذّات حضـــور محكمه‌يه كلمـــك *biz-zāt houzouri mehkemèiè guelmek*, t.

Estère, s. f., سازلو حصير *sāzlu hācyr*, t.

Estimable, adj. com., اعتبارلـــو *'ytibārlu*, a.-t.; معتبر *mu'teber*, a.; شايان اعتبار *chāïāni 'ytibār*, p.-a.

Estimateur, s. m., تخمينجـــى *takhmîndji*, t.; بها كسيجى *behā kecidji*, a.; قدر شناس *qadr chināss*, a.-p.

Estimatif, ive, adj., تثمینی *tesminii*, a.

Estimation, s. f., تقدیر بها ـ *taqtīri behā, qymet* قیمت بها قومه *behā qoma*, a.-t. — par approximation, تخمین *takhmīn*, a.

Estime, s. f., cas que l'on fait d'une personne ou d'une chose et considération, اعتبار *'ytibār*, حرمت *heurmet*. — générale, اعتبار عامّه *'ytibāri 'ammè*. — Acquérir de l'—, کسب اعتبار ا *kesbi 'ytibār it*. — Conjecture, تخمین *takhmīn*. — Calcul du chemin d'un vaisseau, حساب تخمینی *hyçāb takhmīni*.

Estimer, v. a., mettre le prix, بهاسن کسمک *behācin kesmek*, تقدیر بها ا *taqtīri behā it*, ـ بها قیمت قومق *behā, qymet qomaq*, تخمین ا *takhmīn it*. — Faire cas de, قیمته طوتمق *qymetè thoutmaq*, اعتبار ا *'itibār it*, رغبت ا *raghbet it*, صایمق *sāīmaq*, t. — Juger, penser, صانمق *sānmaq*, t.; ظنّ ا *zann it*, a.-t. — S'estimer plus que les autres, کندوسین سایرلردن زیاده طوتمق *guenducin sāïrlerden ziādè thoutmaq*, اولولنمق *oloulanmaq*. — Estimé, e, اعتبارلو *'ytibārlu*, محترم *muhterem*.

Estiomène, adj., t. de médec., ییجی *ïeïdji*, t.; اکال *ekkiāl*, a.

Estival, adj., یازلو *ïāzlu*, یازده *ïāzda tchiqān*, t.; چیقان صیفی *saïfii*, a.

Estive, s. f., contre-poids dans un navire, کمینک دنک طاشی *gueminūn denk thāchi*. — Manière de faire tenir le plus d'objets possible dans un navire, استف *istif;* voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Estoc, s. m., pointe d'une épée, قلج اوجی *qylidj oudji*, شیش *chich*. — Frapper d'estoc et de taille, قلجک اوجی و قلاغوسیله اورمق *qylidjuñ oudjou vè qylāghoucyilè ourmaq*. — Ligne d'extraction, صوی *soï*, t.; نسب *neceb*. — Tronc d'arbre, اغاج کوتکی *aghādj keutuguy*.

Estocade, s. f., épée ancienne, اسکی زمان قلجی *eski zemān qylidji*. — Coup d'épée, قلج اوروشی *qylidj orouchou*, t.

Estocader, v. a., porter des estocades, قلج ایله اوروشمق *qylidj ilè ourouchmaq*. — Au fig., contester, مباحثه ا *mubāhacè it*, a.-t.

Estomac, s. m., de l'homme et de quelques animaux, معدهٔ *mi'det, mi'dè*, a. — des oiseaux, ـ قورصق *qoursaq*. — Faiblesse d'—, قورساق ضعفی معلّ *za'afi mi'dè*. — Mal d'—, وجع معلّ *vedjaï' mi'dè*. — Dérangement d'—, معلّ بوزقلغی *mi'dè bozouqlyghy*, a.-t. — Partie extérieure du corps qui répond à la poitrine et à l'estomac, کوکس *gueuüs*.

Estomaquer (S'), v. pr., دارلغنمق *dārlighanmaq*, دارلمق *dārylmaq*, کوجنمک *gudjenmek*, t.

Estompe, s. f., بر نوع مشین قلمی *bir neu'i mechin qalemi*, t.

Estomper, v. a., مشین قلم ایله

رسم ا *mechin qalem ilè resm it*, t.

Estrade, s. f., lieu d'une chambre plus élevé que le parquet, صفة *soffet*, vulg. صفه *sofa*. — Anciennement route publique, grand chemin, طريق عام *thariqy 'ām*, a. — Battre l'estrade, يوللرى كزدوب *iollari guezèdup ïurymek*, انجه قراوله چيقماق *indjè qaravoula tchyqmāq*, t.

Estragon, s. m., herbe, طرغون ترغون – *thargoun*, t.; رعلول *ra'loul*, a.

Estramaçon, s. m., قلج اوربشى *qylidj ourouchou*, t.

Estrapade, s. f., supplice, ايپله بر نوع اشكنجه *iplè bir nev'i ichkendjè*. — Sorte de potence, بر نوع دار اغاجى *bir nev'i dār aghādjï*, t.

Estrapasser, v. a., اتى پك يورلتمق *ati pek ïouroultmaq*, t.

Estrapontin, voy. Strapontin.

Estropié, e, adj., سقط *saqath*, a.; سقطلنمش *saqathlanmich*. — Un soldat, عمل مانك بر عسكر نفرى *'amel māndè bir 'asker nefèri*. — Phrase ou passage d'un écrit, عبارهٔ سقيمه *'ibārèï saqymè*.

Estropier, verbe act., mutiler, سقطلمق *saqathlamaq*, سقط ا *saqath it*, a.-t.; تجذيم ا *tedjzīm it*. — un passage, une pensée, عباره يه ومعنايه ايراث نقصان وسقامت ا *'ybārèïè vè ma'nāïè irāci noqsān u saqāmet it*. — S'Estropier, v. réfl., سقطلنمق *saqathlanmaq*, ياره لنمق *ïāralanmaq*, t.

Esturgeon, s. m., مرسن بالغى *merein bālyghy*, t.

Usule, s. f., plante, بالق سودلكنى *bālyq sudligueni*, صارى لاعيه سودلكن *sāry sudliguen*, t.; *lā'ïet*, a.

Et, conj., و *vè*, هم *hem*, ايله *ilè*. — Le maître et le valet, افندى ايله خدمتكار *efendi ilè khyzmetkiār*. Voy. la *Gramm. Turque*.

Et Cætera, s. m., وسائرى *vè sāïri*, والى اخره *vè ila akhyrihi*, a.

Établage, s. m., اخور عوائدى *akhor 'avāïdi*, a.-t.

Étable, s. f., اخور *akhor*, اصطبل *isthabil*, pl. a. اصابل *açābil*. — à bœufs, صغر اخورى *syghyr akhori*. — à brebis, – قوين يتاغى *qouïoun ïatighi, aghli*, t. — à chèvres, كچى اخورى – طامى *ketchi akhori, dhāmi*.

Établer, v. a., اخور ايچنه قومق *akhor itchinè qomaq*, t.

Établi, s. m., دزگاه تختهسى *dizguiāh takhtaci*, t.

Établir, v. a., rendre stable, régler, يرلشدرمك *ïerlechturmek*, بركتمك *berkitmek*, t.; برقرار ا *ber qarār it*, قرار ويرمك *qarār vïrmek*. — Apprêter, disposer, قومق *qomaq*, قورمق *qourmaq*, t. — Constituer, instituer, نصب ا *nasp it*, قرار ويرمك *qarār vïrmek*, a.-t. — Déterminer, conclure une chose, برشيئه قرار ويرمك *bir cheïè qarār vïrmek*, بر شى يى بغلمق *bir cheïi baghlamaq*, t. — Fixer dans un lieu, يرلشترمك *ïerlechturmek*, اوتورتمق *otourtmaq*, تمكين ا *temkïn it*. — Déduire, exposer, ديويرمك *deïu-*

vírmek, t.; تقرير كلام ا *taqríri kelām it*, بيان ا *beïān it*, a.-t. — Établir une loi, قانون بغلمق ـا *qānoun baghlamaq, it*, a.-t. — S'Établir, v. réfl., dans un lieu, يرلشمك *ïerlechmek*, اوتورمق *otourmaq*, قونمق قونلمق *qonmaq, qonoulmaq*, مكان طوتمق *mekiān thoutmaq*, اتّخاذ مسكن ا *ittikhāzi mesken it*, توطّن ا *tevetthun it*. — Établir, arranger, disposer, دوزمك *duzmek*, ا ترتيب *tertïb it*. — Mettre en usage, قولاندرمق *qoulāndurmaq*, ا ايجاد *idjād it*, وضع ايجاد ا *vaz'i idjād it*, a.-t. — Passer en usage, قرار بولمق *qarār boulmaq*, عادت او *'ādet ol*. — Prouver, اثبات ا *isbāt it*.

Établissement, s. m., action d'établir, يرلشدرمه *ïerlechturmè*, t.; نصب اولنمسى *nasp olounmaci*, قومقلق *qomaqliq*, a.-t.; نصب *nasp*, a. — de commerce, محلّ تجارت *mahalli tidjāret*, a.; تجارت اوى *tidjāret evi*, a.-t. — Charge, پايه *pāïè*, p.; منصب *mancoub*, a. — État, condition, ديرلك *dirlik*, مدارمعاش *medāri mou'āch*. — Institution, قورلش *qoroulouch*, وضع *vaz'*. — L'établissement d'un gouvernement, بر دولتك وضعى *bir devlètuñ vaz'y*. — d'un fait, d'un point, بر مادّه نك تمهيدى *bir māddènuñ temhïdi*.

Étage, s. m., قات *qāt*, t.; طبقه *thabaqa*, pl. a. طبقات *thabaqāt*.

Étager, v. a., ranger par étages, قات قات اوزرنه قومق *qāt qāt uzerinè qomaq*. — Se dit plus généralement en parlant de la coupe des cheveux, صاچى قات قات قرقوب دوزمك *sātchi qāt qāt qyrqoup duzmek*.

Étagères, s. f. pl., دولاب تختەلرى *dolāb takhtaleri*, t.

Étai, s. m., ou Étaie, s. f., pièce de bois dont on se sert pour soutenir une muraille, طياق *dhaïāq*. — Gros cordage, قالين اورغان *qālyn orghān*, t.

Étaim, s. m., اوسكل *uskul*, تفتيك *teftïk*, t.

Étain, s. m., قلاى *qalāï*, t.

Étal, s. m., table de boucher, قصّاب تختەسى *qassāb takhtaci*. — Boutique de boucher, قصّاب دكانى *qassāb dukkiāni*, t.

Étalage, s. m., exposition de marchandises, متاع كوسترشى *metā' gueusterichi*, سركى *sergui*, مال بزاره چيقارمه *māl bazārè tchyqārma*. — Mettre à l'étalage, مال سرمك *māl sermek*, متاعى بسط و عرض ا *metā'i basth u 'arz it*. — Droit qu'on paye pour l'étalage, مال سرمه عوائدى *māl sermè 'avāïdi*. — Ostentation, كوسترش *gueusterich*, فرفرەلق *farfaralyq*. — Faire étalage de ses richesses, عرض كالاى يسار وثروت ا *'arzi kiālāï ïeçār uservet it*.

Étaler, v. a., exposer en vente des marchandises, متاعى چقرمق ـ كوسترمك ـ ميدانه قومق *metā'i tchiqarmaq, gueustermek, meïdānè qomaq*, مالى صاتمق ايچون سرمك *māli sātmaq itchoun sermek*. — Déployer, اچمق *atchmaq*,

میدانــه یمق - یایمق *ïaïmaq*, قومق *meïdānè qomaq*, t.

ÉTALEUR, s. m., صوقاقلرده مالی *soqāqlarda māli sātîdji*, چرچی صاتیجی *tchertchi*, t.

ÉTALIER, s. m., قصّاب دزکاهداری *qassāb dezguiāhdāri*, t.

ÉTALON, s. m., cheval entier, ایغر *aïghir*, ایغرات *aïghyr ât*. — Modèle de poids, de mesure réglés par la loi, وزن اصلی معیاری *vezni asli mi'ïāri*, اولچی عیاری *eultchu aïāri*, a.-t.; معیار *mi'ïār*, a.

ÉTALONNAGE et ÉTALONNEMENT, s. m., عیارلمه *'aïārlama*, a.-t.

ÉTALONNER, v. a., وزنی دامغلمق *vezni dāmghalamaq*, عیار دامغه سنی *'aïār dāmghacini ourmaq*, t.

ÉTALONNEUR, s. m., اولچــی عیارجیسی *eultchu aïārdjici*, t.

ÉTAMAGE, s. m., قلایلمقلق *qalāïlamaqliq*, قلایلمه *qalāïlama*, t.

ÉTAMER, v. a., قلایلمق *qalāïlamaq*, قلای سورمك *qalāï surmek*, t.

ÉTAMEUR, s. m., قلایلایجی *qalāïlāïdji*, t.

ÉTAMINE, s. f., étoffe de laine claire, شالی *chāli*, صوف *sof*, a. — Passoire de cette étoffe, صوفدن الك *soften elek*, t. — Au propre, passer à l'étamine, filtrer, الكدن كچورمك *elekten guetchurmek*, t. — Au fig., être examiné, passer à l'examen, امتحان اولنمق *imtihān olounmaq*.

ÉTAMINES, s. f. pl., چچكدن صعود ایدن ذرّات *tchitchekten sou'oud iden zerrāt*, t.-a.

ÉTAMINIER, s. m., الكجی *elekdji*, t.

ÉTAMURE, s. f., قلای صواسی *qalāï syvāci*, t.

ETANCHEMENT, s. m., action d'étancher, دكدرمه *diñdurmè*, t.; قطع *qath'*, a.

ÉTANCHER, v. a., arrêter l'écoulement d'un liquide, دكدرمك *diñdurmek*, اقشی كسدرمك *aqychi kèsturmek*. — Un courant d'eau, صو اقندیسنی قطع ایت *sou aqynticini qath' it*. — le sang, قانی دوردرمق - كسمك - دكدرمك *qāni dourdourmaq, kesmek, diñdurmek*. — la soif, قاندرمق *qāndurmaq*, صوسزلغی كیدرمك - بصدرمق *sousizlyghy guidermek, basturmaq*, t.

ÉTANÇON, s. m., طیق - طیاق *dhaïāq*; عاریتی درك *'ārïeti direk*, ارقه *arqa*, t.

ÉTANÇONNER, v. a., طیاق قومق *dhaïāq qomaq*, طیاتمق *dhaïātmaq*, طیاق اورمق *dhaïāq ourmaq*, t.; عاریتی درك اورمق *'ārïeti direk ourmaq*.

ÉTANG, s. m., كول *gueul*, اكرك *eguerk*, طورر صو *dhourour sou*, بالق كولی *bālyq gueuli*, t.

ÉTAPE, s. f., distribution de vivres aux troupes, یولك عسكر ïolda 'asker, نفرلرینه ویرلان ذخیره *neferlerinè virîlān zakhîrè*, یولك ترتیب اولنمش زاد و ذخیره *ïolda tertîb olounmich zādu zakhyrè*. — Lieu où l'on fournit les vivres, یولك ذخیره ویرلجك یر *ïolda zakhîrè*

vîriledjek ïer. — Station, منزل *menzil*, a.; قوناق *qonāq*, t.

Étapier, s. m., عسكره يولـــاغ *'askerè ïolda zakhirè vîridji*, ذخيره ويرىجى *zakhyrèdji*, t.

État, s. m., situation, condition, حال *hāl*, pl. a. احـــوال *ahvāl*, كيفيّت *keïfiïet*, حالة *hālet*. — de la santé, كيف *keïf*, حال مزاج *hāli mizādj*. — Ordre, rang, رتبه *rutbè*, پايه *pāïè*. — Empire, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — Ministres d'état, وكلاى دولت *vukelāï devlet*. — Liste, dénombrement, احوال *ahvāl*, تعداد *ta'dād*, a. — Se mettre en état de, حاضر او *hāzir ol*, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*. — Tenir en état, حاضر طوتمـــق *hāzir thoutmaq*. — Inventaire, دفتر موجودات دفترى *defter*, *mevdjoudāt defteri*. — Train, dépense, دارات *dārāt*. — Tenir un grand état, دارات واحتشام ايله كچنمك *dārāt u ihtichām ilè guetchinmek*. — Profession, صنعت *sana'at*. — Condition, carrière, طريقة *thariqat*. — État des dépenses, مصارف دفترى *meçārif defteri*. — Faire état, estimer, اعتبار ا *'itibār it*. — Présumer, ظنّ وتخمين ا صانمق *sānmaq*, *zann u takhmîn it*.

État-Major, s. m., عسكـــر باشلرى ـ ضابطلرى *'asker bāchlari*, *zābithleri*, a.-t.

États-Généraux, s. m. plur., جماعت وكلاى ملّت *djemā'ati vukelāï millet*, a.-t.

Étau, s. m., راف چلنكـر *rāf*, *tchilinguir rāfi*, منكنه راڤى *menguenè*, قصاج *qysādj*, a.

Étayement, s. m., طياندرمـــه *dhaïāndurma*, t.

Étayer, v. a., طيانمق *dhaïātmaq*, طياندرمق *dhaïāndurmaq*. — S'Étayer, v. réfl., طيانمق *dhaïānmaq*, t. — Étayé, e, طيانلمـــش *dhaïānilmich*.

Été, s. m., ياز ياى *ïāz*, *ïāï*; صيف *saïf*. — En été, يازين *ïāzin*. — Habitation d'été, ياى اوى *ïāï evi*, ياز اوى *ïāz evi*; صيفيّه *saïfiïè*. — Vêtement d'été, يازلـــق *ïāzlyq*.

Éteignoir, s. m., موم سوبندرجك آلت *moum seuïunduredjek âlet*, t.

Éteindre, v. a., سوندرمـــك *seundurmek*. سويندرمك *seuïundurmek*, اطفـــا *ythfā it*. — la chandelle, موم سوندرمك *moumi sundurmek*, ايمزكنمك *imizguenmek*. — Amortir, tempérer, بصدرمق *basturmaq*. — Éteindre la mémoire d'une chose, l'effacer, ذكرينـــى اونوتدرمق *zikrini onoutturmaq*. — Éteint, e, سونمـــش *seunmich*, منطفى *munteſi*, بصدرلمش *basturilmich*, دوكنمـــش *tukenmich*, انقراض بولمش *inqyrāz boulmich*. — S'Éteindre, v. réfl., سونمـــك *seunmek*, سويمك *seuïunmek*. — En parlant d'une race, انقـــراض بولمق *inqyrāz boulmaq*. — Éteindre les couleurs d'un tableau, les affaiblir, رنكلرى صولدرمق *renkleri soldurmaq*.

ÉTENDARD, s. m., بيراق *baïrāq*, سنجق ـ سنجاق *sandjāq*, t.; علم *'alem*, لوا *livā*, pl. a. الوية *elvïet*, a. — du prophète, سنجاق شريف *sandjāq cherïf*, a.-t.

ÉTENDRE, v. a., déployer, prolonger, سرمك *sermek*, چكمك *tchekmek*, اچمق *átchmaq*, ياصمق *ïāsmaq*, يايمق *ïāïmaq*, t.; تمديد ا *temdïd it*. — Allonger, اوزاتمق *ouzātmaq*, كردرمك *guerdurmek*, كرمك *guermek*. — par terre, دوشمك *duchèmek*, t.; بسط ا *basth it*, a. — la main, ال اوزاتمق *el ouzātmaq*, صونمق *sonmaq*. — Étendre les aîles en parlant d'un oiseau, قنادى اچوب يايمق *qanādi atchoup ïāïmaq*. — les bras, قوللرى اچمق *qollari atchmaq*. — Augmenter, ارتورمق *arturmaq*. — les limites du pays, توسيع بلاد ا *tevsï'i bilād it*. — S'Étendre, v. réfl., كرنمك *guerinmek*, اوزانمق *ouzānmaq*, چكلمك *tchekilmek*. — Se propager, se répandre, يايلمق *ïāïlmaq*, t. — Se prolonger, ممتد او *mumtedd ol*. — S'agrandir, كسب وسعت اوزانمق *kesbi vus'at it*. — Durer, سورمك *surmek*, امتداد بولمق *imtidād boulmaq*. — S'Étendre en parlant de la vue, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmek*. — La vue s'étend au loin, قوّت بصر مسافهٔ بعيده يه ممتد اولور *qouvvèti baçar mèçāfèï ba'ïdeïè mumtedd olour*. — Atteindre, واصل او *vāçyl ol*, وارمق *vārmaq*. — S'étendre sur un sujet, سوزى *seuzi ouzātmaq*, تطويل اوزاتمق *tathvïli kelām it*.

ÉTENDU, E, adj., اچمش *atchmich*, يايلمش *ïāïlmich*, ممتد *mumtedd*, يايق *ïāïq*. — Couché par terre, ياتمش *ïātmich*. — Spacieux, كيك بول *bol*, t.; واسع *gueïñ*, a. — Connaissances étendues, معلومات واسعه *ma'loumāti vācy'a*. *vaçi'*,

ÉTENDUE, s. f., dimension des corps, بوللق *bollyq*, كيكلك *gueïñlik*, t.; بوى *boï*, جسامت *djeçāmet*. — en longueur, اوزونلق *ouzounlyq*. — en espace, ميدان *meïdān*, وسعة *vus'at*, مسافه *meçāfè*, بعد *bu'd*. — L'étendue d'une ligne, d'une surface, بر خطّك ـ برسطحك *bir khatthuñ*, *bir sathhuñ* امتدادى *imtidādi*. — de temps, مدّت *muddet*. — Prolongation, امتداد *imtidād*. — Au fig., étendue de pouvoir ou des pouvoirs, وسعة رخصت *vus'ati roukhsat*.

ÉTERNEL, LE, adj., ابدى *ebedi*, ازلى *ezeli*, a.; دايمى *dāïmi*. — Dont on ne peut prévoir la fin, صوكى يوق دوكنمز *tukenmez*, *soñi ïoq*. — La vie éternelle, حيات ابديّه *haïāti ebedïïè*, اخرت *akhyret*. — L'Éternel, s. m., الله *allah*, a.; لم يزل *lam ïezel*, الله لازلى *allah ul-ezeli*.

ÉTERNELLEMENT, adv., de toute éternité et sans fin, دايماً *dāïmen*, vulg. *daïma*, ابدا *ebeden*, دايم *dāïm*, الى الابد لايام *ilal-ebed*, a.

Éterniser, v. a., ابدی قلمق *ebedi qylmaq*, ابدی دایم ـ *dāïm, ebedi it*, بقا ویرمک *beqā vïrmek*, تأبید ا *te'bïd it*, a.-t. — la mémoire, ابقای ذکر ا *ibqāï zikr it*.

Éternité, s. f., durée éternelle, ابدیلك *ebedilik*, بقا *baqā*, ابدیّت *ebedïiet*, ازلیّت *ezelïiet*, a. — De toute éternité, اسکی زماندنبرو *eski zemānden beru*, ازل و ازلدن *ezel u ezālden*, ما تقدّمدنبرو *mā teqaddumdenberu*. — L'éternité, l'autre vie, l'autre monde, اخرت *akhyret*.

Éternuer, v. a., اقسرمق *aqsyrmaq*, اغسرمق *aghsyrmaq*, اخسرمق *akhsyrmaq*, t.; عطس ـ عطسه ا *'aths, 'athsè it*, a.-t.

Éternuement, s. m., اقسرمه *aqsirma*, اقسرمقلق *aqsyrmaqliq*, عطس اقسرش *aqsyrich*, t.; عطس *'aths*, a.

Étésiens, adj. pl. (vents), ملتم *meltem*, t.; موسم روزکارلری *mevsim rouzguiārleri*.

Étésies, s. m. pl. Voy. Étésiens.

Étêter, v. a., les arbres, اغاجك دپه‌سنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*. — un clou, اکسرك دپه‌سنی کیدرمك ـ ازمك *ekseruñ tepècini guidermek, ezmek*, t.

Éteuf, s. m., طوب *thop*, اویون طوپی *ouïoun thopi*, t.

Éteule, s. f., صمان تویی *samān tuïu*, صمان دیبی *samān dibi*, t.

Éther, s. m., l'espace, فلك الاثیر *felek ul-ecïr*, اثیر *ecïr*. — Liqueur, روح العرقی مع الزاج *rouh el-'araqy ma' ez-zādj*, a.

Éthéré, e, adj., اثیری *ecïrii*. — Région —, فلك الافلاك *felek ul-eflāk*, a.

Éthiopie, s. f., حبش *habech*, a.

Éthiopien, ne, adj., حبشی *habechi*, a.

Éthiops, s. m., زبیق ایله کبریتك مخلوطی *zibaq ilè kibrïtuñ makhlouthy*, t.

Éthique, s. f., علم ادب *'ilmi edeb*, علم اداب *'ilmi adāb*, فنّ اخلاق *fenni akhlāq*, a.

Éthmoïde, s. m., دماغك الت کمکی *demāghuñ alt guemigui*, t.; العظم الغربالی *el-'azm el-gharbāli*, قاعدة الدّماغ *qā'idet ed-damāgh*.

Éthnarque, s. m., ملّت باشی *millet bāchi*, t.

Ethnique, adj., idolâtre, payen, اهل بت پرست *pout perest*, اهل الجاهلیّة *ehlil-djāhilïiet*. — Nom —, اسم نسب ـ ملّت *ismi neceb, millet*.

Éthologie, s. f., علم اخلاقه دائر رساله *'ilmi akhlāqè dāïr riçālè*.

Éthopée, s. f., وصف الاخلاق *vasf ul-akhlāq*, a.

Étincelant, e, adj., قغلجم پارلایجی اتیجی *qyghyldjim atïdji, pārlāïdji*, یلدرغان *ïildirghān*, t.; لامع *lami'*.

Étinceler, v. n., قغلجم اتمق ـ صاچمق *qyghyldjim atmaq, sātchmaq*, پارلمق *pārlamaq*, یلدرامق *ïildirāmaq*, t.

ÉTINCELLE, s. f., bluette de feu, قغلجم *qyghyldjim*, t.; شرارة *cherāret*, a. — d'esprit, نكته *nuktè*, a.

ÉTINCELLEMENT, s. m., de feu, قغلجم اتمقلق *qyghyldjim atmaqliq*, پارلايش *pārlāïch*. — des étoiles, يلدزلرك پارلامسى *ildyzleruñ pārlāmaci*.

ÉTIOLER (S'), v. pr., قراكلمك طورمغله صولمق *qarāñliqta dhourmaghlè solmaq*, t.

ÉTIOLOGIE, s. f., علل امراضه دائر رسالـه *'ileli emrāzè dāïr riçālè*, a.-t.

ÉTIQUE, adj. com., attaqué d'étisie, ورملو *veremlu*, انجه اغرى يه *indjè aghrïïè oghrāmich*. — Devenir étique, ورم بغلمق *verem baghlamaq*. — Très-maigre, extenué, پك ارق *pek aryq*, ارقليوب قوريمش *aryqlaïup qouroumich*. — Fièvre étique, انجه اغرى حمّاسى *indjè aghry hoummāci*, حمّى الدّق *hoummaï iddyq*, a.

ÉTIQUETER, v. a., نشانلمق *nichānlamaq*, قومق نشان *nichān qomaq*, t.; اورمق يافته *ïāfta ourmaq*, اوستونى يازمق *ustunu ïāzmaq*, t.

ÉTIQUETTE, s. f., marque, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a.; اوست يازوسى *ust ïāzouçou*. — de bouteilles, شيشه نشانى *chichè nichāni*, اشارتى *ichārèti*, p.-a.-t. — Cérémonial, تشريفات قاعدهسى *techrïfāt qā'idèci*, رسم تشريفات *resmi techrïfāt*.

ETIRER, v. a., پك چكمك *pek tchekmek*, اوزاتمق *ouzātmaq*, t.

ÉTISIE, s. f., maladie, ورم *verem*, سلال داء السل *dā' es-sull*, a.; انجه اغرى *indjè aghry*, t.

ÉTOFFE, s. f., قماش *qomach*, pl. a. اقمشه *aqmacha*.

ÉTOFFER, v. a., garnir, orner, بزمك *bezemek*, دونانمق *donātmaq*, t. — Garnir une étoffe de matière suffisante, طوقنه جق قماشى *dhoqounadjaq qoumāchi tel ilè dhoïourmaq*.

ÉTOILE, s. f., يلدز *ïyldyz*, t.; نجم *nedjm*, pl. a. نجوم *nudjoum*. — mobile, errante, نجم السّيّار *nedjmus-ceïïār*. — du matin, صباح يلدزى *sabāh ïyldyzi*. — Sort, destinée, بخت *bakht*, طالع *thāli'*, a. — mauvaise, اوغورسز يلدز *oghoursyz ïeldyz*, منحوس طالع *thāli'i menhous*. — heureuse, اوغورلى يلدز *oghourlu ïeldiz*, مسعود طالع *thāli'i mes'oud*. — Marque blanche au front d'un cheval, غرّه *ghourrè*, a. — Marque d'un livre, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a. — Centre où se réunissent plusieurs allées d'un parc, ou plusieurs routes d'une forêt, يوللرك قاوشدقلرى يرى *ïollaruñ qāvouchtouqleri ïer*.

ÉTOILÉ, E, adj., semé d'étoiles, يلدزلو *ïyldyzlu*. — Fêlé, چاتلاق *tchātlāq*. — s. m., sorte de bandage, باغ *bāgh*, صارغى *sārghy*.

ÉTOILER (S'), v. réfl., چاتلمق *tchātlamaq*. Voy. SE FÊLER.

ÉTOLE, s. f., حلّة *hyllet*, a.

Étolie, s. f., اینه بختی سنجاغی *inèbakhti sandjāghi.*

Étonnamment, adv., عجب ایله *'adjeb ilè*, a.-t.; عقلی شاشره جق وجهله *'aqly chāchuradjaq vedjhilè.*

Étonnant, e, adj., عقلی شاشوریجی *'aqly chāchurídji*, a.-t.; عجایب *'adjāīb*, عجیب *'adjíb*, غریب *gharíb*, a.

Étonnement, s. m., تعجب *te'addjub*, حیرت *haïret.* — Surprise mêlée de terreur, حیرانلق سرگردانلق *haïränliq, serguerdänliq*, وله *veleh.* — Frapper d'étonnement, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq.*

Étonner, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, عجبلتمک *'adjebletmek*, عجبلندرمک *'adjeblendurmek.* — S'Étonner, v. pr., عجبه قالمق *'adjebè qālmaq*, عجبلنمک *'adjeblenmek*, تعجب ایت *te'addjub it*, a.-t. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq.* — Étonné, e, شاشمش *chāchmich*, حیران *haïrān*, متحیر *mutehaïir*, متعجب *mute'addjib.*

Étouffade, s. f., بر نوع یمک *bir nev'y ïemek terbièci*, t.

Étouffant, e, adj., qui étouffe, نفس بوکالدیجی *nefes bouñāldídji*, t.; قاطع النفس *qāthy' unnefes*, a. — Pesant, lourd, ثقیل *saqyl.* — Air étouffant, ثقیل هوا *saqyl havā.*

Étouffement, s. m., بوغش *boghich*, بوغلمش *boghilich*, نفس طوتلمه سی - بوکالمه سی *nefes thoutoulmāci, bouñālmaci*, t.; انقطاع النفس *inqythā' un-nefes.*

Étouffer, v. a., بوغمق *boghmaq*, نفسی بوکالتمق - کسدرمک *nefeci bouñāltmaq, kesturmek.* — S'Étouffer, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*, بوکالمق *bouñālmaq*, نفس طوتلمق *nefes thoutoulmaq.* — v. n., respirer avec peine, کوچ ایله نفس المق *gutch ilè nefes almaq.* — Étouffer de rire, کولمه دن بوغلمق *gulmèden boghoulmaq.* — Faire cesser, empêcher, بصدرمق *basturmaq*, تسکین - دفع ایت *teskín, def' it.* — une querelle, غوغایی بصدرمق *ghavghāïi basturmaq.* — Étouffé, e, بوغلمش *boghoulmich*, بوغق *boghoug*, نفسی کسلمش - بوکالمش *nefeci kecilmich, bouñālmich*, بصلمش *bacylmich.*

Étouffoir, s. m., اتش کوزی سوندرجک الت *atech keuzi seunduredjek alet*, t.

Étoupe, s. f., استبی *ustubi*, t.

Étouper, v. a., استبیلمک *ustubilèmek*, t.

Étoupille, s. f., باروت فتیلی *bārout fitíli*, t.

Étourderie, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.; غفلت *ghaflet*, a.; فکرسزلک *fikrsyzlik.*

Étourdi, e, adj., imprudent, inconsidéré, شاشقن *chāchqyn*, غافل *ghāfil*, فکرسز *fikirsyz*, a.-t.; دلی قانلو *deli qānlu*, t. — Qui éprouve un étourdissement, سرسم *sersem.*

Étourdiment, adv., شاشقنجه *chāchqyndjè*, شاشقن کبی *chāchqyn guibi*, t.; عقلسزلغله *'aqlsyz-*

lyguilè, بی تأمل *bi te'emmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

Étourdir, v. a., fatiguer la tête par le bruit, باش اغرتمق *bāch aghrtmaq*, t.; تضديع ا *tasdi' it*, a.-t. — Causer un étourdissement, شاشرمق *chāchurmaq*, t.; سرسملمق *sersāmlamaq*, سرسملمك *sersemlemek*, p.-t. — Troubler, شاشورمق *chāchurmaq*, بيهوش ا *bihouch it*. — Produire un tintement dans la tête, باشی چكرتمق *bāchi tchiñyrtmaq*. — les oreilles, سامعه‌يی بيقدرمق *sāmi'aï byqturmaq*. — S'Étourdir, v. pr., se troubler, شاشمق *chāchmaq*, t.; سرسم او *sersem ol*, p.-t.; بيهوش او *bihouch ol*. — Se faire illusion, خياللنمق *khaïāllanmaq*. — Se distraire, éloigner les soucis, دفع غم ا *def'i gham it*.

Étourdissant, e, adj., باش اغرديجی *bāch aghyrdidji*, تضديع ايدن *tasdi' iden*, a.-t.; باش چكرديجی *bāch tchiñyrdidji*, t.

Étourdissement, s. m., باش دونمه‌سی *bāch deunmèci*, t.; سرسملق *sersāmlyq*, سرسملك *sersemlik*, p.-t.; دوار *devār*, *duvār*, دوّار *devvār*. — Avoir des étourdissements, چكزنمك *tcheñzinmek*. Voy. Étonnement, Stupeur.

Étourneau, s. m., oiseau, صغرجق *syghyrdjiq*, صغرجق لاصغرجق قوشی *syghyrdjiq qouchy*, بوغرتلاق *boghourtlāq*, t.

Étrange, adj. com., extraordinaire, insolite, غريب *gharīb*, a.; عادتدن طشره *'ādetden thachra*, a.-t.; غير معتاد *ghaïri mu'tād*, a. — Étonnant, عجايب *'adjāïb*. — C'est une chose étrange, امر غريبدر *emri gharíbtur*.

Étrangement, adv., d'une manière étrange, عجب ايله *'adjeb ilè*, عجايبدن *'adjāïbten*, a.-t.

Étranger, ère, s. et adj., qui est d'une autre nation ou d'une autre maison, غريب *gharīb*, pl. a. غربا *ghourèbā*; يبانجی *ïabāndji*, t.; اجنبی *edjnebi*, a.; يباندن كلمه *ïabānden guelmè*, t. — Hôte qui reçoit l'hospitalité, مسافر *muçāfir*, a. — Étranger en pays musulman, مستأمن *muste'min*, a. — Qui n'a point de rapport à, مادّه‌دن خارج *maddèden khāridj*, علاقه‌سی يوق *'alāqaci ïoq*. — L'étranger, les pays étrangers, ممالك اجنبيّه *memāliki edjnebïïè*. — Une langue étrangère, لسان اجنبی *liçāni edjnebi*. — Les ambassadeurs des puissances étrangères, سفرای دول اجنبيّه *suferāï duveli edjnebïïè*.—Le ministre des affaires étrangères, امور خارجيّه ناظری *oumouri khāridjïïè nāziri*. — Étrangers, en parlant de ceux qui ne sont pas de la famille, d'une communauté, اجانب واغيار *edjānib u aghïār*. — En terme de médecine, corps étranger, جسم اجسام خارجی *djesmi khāridji*, pl. خارجيّه *edjsāmi khāridjïïè*.

Étranglement, s. m., بوغمقلق

boghmaqliq, بوغـــش *boghich*, بوغلـــش *boghoulich*, t.; خفـك *khafk*, a.; قصقلق *qycyqlyq*, قصلمه *qycylma*.

Étrangler, v. a., faire perdre la respiration et la vie en pressant le gosier, بوغمـــق *boghmaq*, t.; تخنيـــق ا *takhnîq it*, a.-t. — Resserrer trop, بوغـــوق ا *boghouq it*, صقشدرمق *syqychturmaq*, تضييق ا *tazïiq it*. — S'Étrangler, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*. — Étranglé, e, بوغلمش *boghoulmich*, مخنوق *makhnouq*.

Étranguillon, s. m., اتلـــره مخصوص بوغاز قصلمه‌ســى *atlara makhsous boghāz qycylmaci*, خناقيّة *khounāqyïet*, a.

Étrape, s. f., كوچـــك اوراق *kutchuk orāq*, t.

Étrave, s. f., كمى باشنك قانجه‌سى *guemi bāchinuñ qāndjaci*, t.

Être (L'), s. m., l'existence, وجود *vudjoud*, حال *hāl*, كون *kevn*, وارلق *vārliq*, t. — Ce qui est, وار *vār*, كائـــن *kiāïn*, pl. a. كائنات *kiāïnāt*, موجـــود *mevdjoud*, pl. موجودات *mevdjoudāt*. — Donner l'être, وجوده كتورمك *vudjoudè gueturmek*, a.-t. — Être réel, موجود حقيقى *mevdjoudi haqyqy*. — Être de raison, d'imagination, صورت وهميّة *soureti vehimïiet*.

Être, v. s., exister, اولمق *olmaq*. — Il est dans la maison, اوده‌در *evdèdur*. — Il est trois heures, ساعـــت اوچده‌در *sā'at utchtèdur*. — Être à...., appartenir, اولمق *olmaq*, précédé du génitif; exemple : ce livre est à moi, بـــو كتاب بنمدر *bou kitāb benumdur*. — Subsister, موجود ـ دركار او *mevdjoud*, *derkiār ol*, طورمق *dhourmaq*. — Cela est ainsi, بويلـــه در *beuïlè dur*. — Cela n'est pas ainsi, بويله دكل *beuïlè deïl*. — Le bien-être, خـــوش حـــال *khoch hāl*, خوشحاللق *khoch hāllyq*. — Le mal être, l'indisposition, مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, كيفسزلق *keïfsyzlyq*.

Êtres, s. m. pl., d'une maison, بر خانه‌نـــك جميع يرلـــرى ـ مكانلرى *bir khānènuñ djemi' ïerleri*, *mekiānleri*, t.

Étrécir, v. a., دار ـ طـــار ا *dhār it*, طارلمق *dhārlamaq*, بوزمك *beuzmek*, صقـــمـــق *syqmaq*, t.; تضييق ا *tazïiq it*. — S'Étrécir, طار او *dhār ol*, طارلنمق *dhārlanmaq*. — Étréci, e, طارلنمش *dhārlanmich*, طار اولمش *dhār olmich*.

Étrécissement, s. m., طارلتمه *dhārlatma*, طارلق *dhārlyq*, طـــار اولمسى *dhār olmaci*, t.; تضييق *tazïiq*, a.

Étreindre, v. a., serrer fortement, صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, صيقى ـ محكم باغلمق *syqy*, *muhkem bāghlamaq*. — Embrasser, پك قوجمق *pek qoudjmaq*. — Au fig., les liens, les nœuds de l'amitié, عقد روابط مهر و وداد ا *'aqdy revābythy myhr u vidād it*.

Étreinte, s. f., صيقى باغلنمه *syqy bāghlanma*, t.; انشداد *inchīdād*, a.

Étrenne, s. f., présent du com-

mencement de l'année, يل باشيلك *ïl bāchilik*, يیل باشی هدیه‌سی *ïl bāchi hedïïèci*, t. — Pour les musulmans aux fêtes du *Baïram*, بيراملق *baïrāmliq*, عيديه *'idïïè*, a. — Don, présent, pourboire, بخشيش *bakhchïch*, p. — Premier débit, première recette d'un marchand, سفته *seftè*, vulg. *siftah*; سفتاح *siftāh*, استفتاح *istiftāh*, a. — Le premier usage fait d'une chose, بر شيئ‌ك الك قوللانمه‌سی *bir cheïuñ ilk qoullānmaci*.

Étrenner, v. a., être le premier à acheter, سفته‌لمك *seftèlèmek*, سفته ويرمك *seftè vïrmek*, سفته ا *seftè it*. — Recevoir le premier argent, استفتاح ا *istiftāh it*. — Je n'ai pas encore étrenné, دخی سفته‌م يوق *dakhi siftahum ïoq*. — Avoir le premier usage d'une chose, بر شيئی الك قوللانمق *bir cheïi ilk qoullānmaq*.

Étrésillon, s. m., طياق *dhaïāq*, دستك *testek*, t.

Étrésillonner, v. a., طياندرمق *dhaïāndurmaq*, دستك اورمق *testek ourmaq*, t.

Étrier, s. m., اوزنكی *uzengui*, t.; ركاب *rikiāb*, a.-p. — Mettre le pied à l'étrier, ركابه وضع قدم ا *rikiābè vaz'i qādem it*. — Perdre l'étrier, اوزنكی‌يی ياوقلمق *uzenguii ïāvouqlamaq*. — Avoir le pied dans l'étrier, être prêt à partir, ايا‌غی اوزنكيده اولمق *aïāghy uzenguidè olmaq*. — Au propre, être ferme sur ses étriers, ركاب اوزرنده پايدار او *rikiāb uzèrindè pāïdār ol*. — Au fig., être ferme, constant dans ses opinions, عزايم وافكارنده ثابت قدم او *'uzāïm u efkiārindè sābit qadem ol*. — *Rikiab* désigne aussi la personne du sultan et les audiences qu'il donne. Voyez le *Dictionnaire Turc-Français* au mot ركاب.

Étrière, s. f., courroie qui attache l'étrier, اوزنكی باغی ـ قايشی *uzengui bāghy*, *qāïchi*, t.

Étrille, s. f., قشغی *qachaghy*, a.-t.; قشغو *qachaghou*, t.

Étriller, v. a., un cheval, قشغيلمق *qachaghylamaq*. — quelqu'un, le battre, ـ كوتك بصمق *keutek basmaq*, اورمق ـ چالمق *ourmaq*, *tchālmaq*, t.

Étriper, v. a., اشكنبه‌يی چقرمق *echekembeïi tchiqarmaq*, t.

Étrique, adj., قصه *qyssa* وطار اولان پك طار *qyssa vè dhār olān*, t.; *pek dhār*, t.

Étrivière, s. f., اوزنكی قايشی ـ تصمه‌سی *uzengui qāïchi*, *tasmaci*, t. — Au pl. et au fig., traitement déshonorant, قايش قامچيسی قامچی *qāïch qāmtchici*, *qāmtchi*. — Donner les —, قامچيلمق *qāmtchilamaq*, t.

Étroit, e, adj., qui a peu de largeur, دار ـ طار *dār*, t.; تنك *tenk*, p.; ضيق *zyiq*. — Chemin —, طار يول *dhār ïol*. — Qui a l'esprit —, عقلی قصه *'aqly qyssa*. — Intime, strict, اكيد *ekïd*, موكد *muekked*, قوی *qavi*. — Serré,

صیقی *syqy*. — Étroite amitié, محبّت اکیده *mouhabbeti ekïdè*. — A l'étroit, adv., طارجه *dhārdjè*, طارلقده *dhārlyqta*. — Vivre à l'étroit, کچمك مضایقه ایله *mouzāïaqa ilè guetchinmek*.

Étroitement, adv., طارلغله *dhārlighilè*, t.; تنکلکله *tenkliklè*. — Intimement, اکیداً *ekiden*. — Extrêmement, fortement, پکچه *pekitchè*, شدیداً *chedïden*, محکم *muhkem*. — Au fig., à la rigueur, مطلقاً *mouthlaqan*, مطلق *mouthlaq*.

Étron, s. m., t. popul., بوق *boq*, t.; نجو اغلاظ *nedjvi aghlāz*, a.; قبا افشان *qabā efchān*, p.

Étronçonner, v. a., اغاجك دپه‌سنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*, بودامق *boudāmaq*, t.

Étude, s. f., action d'étudier, اوقومه *oqouma*, اوقومقلق *oqoumaqlyq*, چالشمقلق *tchālichmaqlyq*. — des lettres, des sciences, اوکرنش *eugrenich*, t.; مطالعه *mouthāle'a*, مدارسة *mudārecet*. — des livres, مطالعهٔ کتب *mouthāle'aï kioutoub*, a.; تحصیل علم *tahsīli 'ylm*. — Application, zèle, هوس *haves*, هوسلك *haveslik*, تقیّد *teqaïïud*. — Connaissances acquises, savoir, بیلش *bïlich*, معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*, دانش *dānich*. — Étude superficielle, سطحیجه مطالعه *sathhïdjè mouthāle'a*. — des sciences et des arts, مطالعهٔ علوم و صنایع *mouthāle'aï 'ouloum u sanā'ï*, علم و معرفت *'ilm u ma'rifet*, a. — Se donner à l'étude, علمه طالب اول *ilmè thālib ol*. — Homme qui a de l'étude, اوقومش ادم *oqoumich adem*. — Homme sans étude, اوقومامش ادم *oqoumamich adem*. — Étude, artifice, dissimulation, تصنّع *teçannu'*, مصانعة *muçāna'at*. — Lieu où l'on étudie, اوقویجق یر *oqouïadjaq ïer*, t.; مدرسه *medrècè*, a. — de notaire, کاتب خلوتخانه‌سی *kiātib khalvet khāneci*, مصلحت یری *maslahat ïeri*.

Étudiant, s. m., اوقویان *oqouïān*, شاکرد *chāguird*, طالب *thālib*. — en médecine, علم طبابت شاکردی *'ylmi thebābet chāguirdi*. — Autrefois chez les Turcs, écoliers des hautes-classes, سوفته *softa*; mot dérivé du persan سوختهٔ *soukhtè*.

Étudié, e, adj., appris, اوکرنلمش *eugrenilmich*, معلم *mou'allem*. — Feint, affecté, یاپمه *ïāpma*, t.; مصنوع *masnou'*, a.

Étudier, v. a., apprendre, اوکرنمك *eugrenmek*, اوقومق *oqoumaq*, t.; مطالعه ایت *mouthāle'a it*, تدرّس ایت *tederrus it*, درسه بقمق *dersè baqmaq*. — Travailler, s'efforcer, چالشمق *tchālichmaq*, اوکرنمکه تحصیله چالشمق *eugrenmeïè tahsïlè tchālichmaq*. — nuit et jour, لیل و نهار تدرّس و تعلّمه مشغول اول *leïl u nehār tederrus u te'allumè mechghoul ol*, دورشمك *duruchmek*. — Étudier quelqu'un, برکمسنهٔ بلمکه چالشمق *bir kimesnèï bilmèguè*

tchālichmaq. — S'étudier à comprendre, چالشمق اکلامغه *añlāmagha tchālichmaq.* — sous quelqu'un, بر کمسنه‌دن درس المق *bir kimesnèden ders almaq.* — Apprendre par cœur, ازبرلمك *ezberlemek.* — S'Étudier, v. pr., s'appliquer, mettre toutes ses idées à faire une chose, دوشنمك *duchunmek*, عقل و فکرینی ویرمك *'aql u fikrini vírmek*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it.* — S'étudier soi-même, اختبار - امتحان نفس ا *ikhtibāri, imtihāni nefs it.*

Étui, s. m., قبور *qoubour*, قاب *qāb*, ظرف *zarf*, محفظه *mahfaza.* — de rasoirs, استره‌لق *oustouraliq.* — pour les aiguilles, اکنه‌لك *ignèlik.* — de ciseaux, مقصدان *maqasdān.* — Fourreau, gaîne, غلاف *ghylāf.* — Nécessaire, پوساط *pouçāth*, t.

Étuve, s. f., حمّام *hammām*, a.; صوبه *soba*, t.; کرمابه *guermābè*, p.

Étuvée, s. f., قپامه *qapāma*, یخنی *ïakhni.*

Étuver, v. a., اسیجاق صو ایله ییقمق *issidjāq sou ilè ïaïqamaq*, یاواشجه ییقامق *ïāvāchdjè ïaïqāmaq*, t.

Étuviste, s. m., حمّامجی *hammāmdji*, a.-t.

Étymologie, s. f., لغت اصلی *loghat asli*, a.-t.; اصل الکلمة *asl ul-kelimet*, اشتقاق *ichtiqāq*, a.

Étymologique, adj. com., اصلی *asli*, اشتقاقی *ichtiqāqii*, a.

Étymologiste, s. m., فنّ اشتقاقك ماهر *fenni ichtiqāqta māhir*, a.-t.

Eubée, île de l'archipel, aujourd'hui Négrepont, اغری بوز *egriboz*, t.

Eucharistie, s. f., قربان *qourbān*, قداس *qoudās*, عشا *'achā*, a.; قربان مقدّس *qourbāni mouqaddes.*

Eucharistique, adj. com., قربان مقدّسه متعلّق *qourbāni mouqaddècè mute'allyq*, a.-t.

Euclyde, n. pr., اکلیدس *euklides.*

Eucologe, s. m., دعا کتابی *dou'ā kitābi*, a.; صلاوات کتابی *salāvāt kitābi.*

Eucrasie, s. f., مزاج خوشلغی *mizādj khochlyghy*, a.-t.

Eufraise, s. f., plante, کوز اوتی *gueuz oty*, t.; فراسیون *firācioun*, a.

Euménides, s. f. pl., عوانیة جهنم *'avānïeti djehennem*, a.

Eunuque, s. m., خادم *khādim*, طواشی *thavāchi*, طشقسز *thachaqsyz*, a. — de naissance, انادن طوغمه خادم *anāden dhoghma khādim.* — Chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغا *qyzlar aghā*, قزلر اغاسی *qyzlar aghāci.* — Eunuques noirs du sérail, قره اغالر *qara aghālar.* — Eunuques blancs du sérail, اق اغالر *aq aghālar.*

Eupatoire, s. f., plante, غافت *ghāfit*, غافث *ghāfis*, a.

Euphémisme, s. m., استعاره تلیّین کلام *isti'ārè, ta'rïz*, تعریض *tel'ïini kelām*, a.

Euphonie, s. f., prononciation facile, خفت تلفظ *khiffeti telaffuz*, a.; لطافت التلفظ *lethāfet ut-telef-fuz.* — Son agréable d'une voix, d'un instrument, سسك كوزللكى *seçuñ guzelligui*, لطافة الصوت *lethafet us-savt.*

Euphonique, adj. com., قولاغه خوش كلان *qoulāgha khoch gue-len*, t.; محسّن الصوت *mouhassin us-savt*, a.

Euphorbe ou Euphorbier, s. m., فربيون *furbioun*, فرفيون *ferefioun*, نبلوت اوتى *neblout oty*, t.

Euphrate, n. de fleuve, فرات *furāt*, نهر فرات *nehri furāt*, a.

Euripe, s. f., اغريپوز بوغازى *eghripouz boghāzi*, t.

Europe, s. f., اوروپا *evropā.* — La Turquie d'—, روم ايلى *roum ili*, ممالك عثمانيهٔ اوروپا قطعه‌سى *memāliki 'osmāniïèï evropā qyth'a-ci*, a.

Européen, ne, adj., اوروپالو *evropālu*, فرنك *firenk.* — Les nations européennes, اوروپا ملّتلرى *evropā milletleri.*

Eurythmie, s. f., ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, حسن تناسب ـ انتظام *husni tenāçub, intizām*, a.

Eux, Elles, pr. pers., انلر *anlar.*

Euxin ou Pont-Euxin, s. m., la mer Noire, قره دكز *qara deñyz*, t.

Évacuant, Évacuatif, ive, adj., يورك سوريجى *ïurek surídji*, t.; منقّى *munaqqyi.* — Remède —, دواى منقّى *devāï munaqqy*, a.

Évacuation, s. f., d'excréments, etc., تنقيه *tenqïè*, اسهال *ishāl*, استمشا *istimchā.* — Vomissement, استفراغ *istifrāgh.* — Action d'évacuer, de sortir, de vider, بوشاتمه *bochātma*, بوشالتمه *bochāltma*, t.; تخليه *takhlïè.* — d'humeurs, كم اخلاطى تخليه‌سى *kem akhlāti takhlïèci.* — d'une place, قلعه تخليه‌سى *qal'a takhlïèci*, a.-t.

Évacuer, v. a., vider, faire sortir, بوشاتمق *bochātmaq*, بوشالتمق *bochāltmaq*, بوشامق *bochāmaq*, t.; تخليه ا *takhlïè it.* — les humeurs, aller par bas, يورك سورمك *ïurek surmek*, تنقيه ا *tenqïè it*, t. — L'estomac, استفراغ ا *istifrāgh it.* — les mauvaises humeurs, اخلاط ردّيه‌يى دفع و تفريغ ا *akhlāthy redïïèï def'u tefrïgh it*, a.-t. — une place, بر قلعه‌يى بوشاتمق ـ تخليه ا *bir qal'aï bochātmaq, takhlïè it*, a.-t. — un pays, بر مملكتى تخليه ا *bir memleketi takhlïè it.*

Évader (S'), v. pr., s'échapper, se soustraire, قورتلمق *qourtoulmaq*, سوشمك *sivichmek.* — Fuir, صيرلمق *syrilmaq*, قاچمق *qātchmaq*, t.; فرارا *firār it*, a.-t. — Évadé, e, قاچمش *qātchmich*, قاچقون *qātchqun*, t.; مهاجر *muhādjir*, a.

Évagation, s. f., ذهن طاغنقلغى *zihn dhāghynyqlyghy*, t.; تشتّت الذهن *techettut ezzihn*, a.

Évaluation, s. f., تقدير قيمت *taqtïri qymet*, اعتبار *ytibār.* — approximative, تخمين *takhmïn*, a.

Évaluer, v. a., ـ تقدير قيمت

بها ا *taqtîri qymet, behā it,* بهـا ـ قيمت كسمك *behā kesmek,* بها قومق *behā, qymet qomaq,* a.-t. — approximativement, ا تخمين *takhmîn it,* ا تقويم *taqvîm it.*

Évangélique, adj. com., انجيلى *indjîli,* a.

Évangéliquement, adverbe, انجيلجه *indjildjè,* احكام انجيل موجبنجه *ahkiāmi indjîl moudjèbindjè.*

Évangéliser, v. a., انجيلى وصف ا ـ وعظ ا *indjîli vasf it, va'z it,* تبشير ا *tebchîr it,* a.-t.; تبشير احكام انجيل ا *tebchîri ahkiāmi indjîl it.*

Évangéliste, s. m., انجيلجى *indjildji,* انجيل يازيجيسى *indjîl iāzidjici,* انجيلى *indjîli,* مؤلف الانجيل *mu'ellif ul-indjîl.*

Évangile, s. m., انجيل *indjîl,* انجيل شريف *indjîl cherif.* — Le livre des —, انجيل كتابى *indjîl kitābi.*

Évanoui, e, adj., بايلمش *bāïlmich,* بايغين *bāïghyn,* t.; مغشى عليه *maghchaïi 'aleïh,* a. — Ravi, disparu, مضمحل اولمش *mouzmahyll olmuch,* a.-t.

Évanouir (S'), v. pr., tomber en défaillance, بايلمق *bāïlmaq,* t.; غشيان ا *ghachïān it,* a.-t. — Disparaître, مضمحل او *mouzmahill ol,* a.-t.; محو او *mahv ol.* — Faire —, بايغنلق كتورمك *bāïghynlyq gueturmek.*

Évanouissement, s. m., بايلمقلق *bāïlmaqliq,* بايلش *bāïlich,* بايغنلق *bāïghynlyq,* t.; جان بايلمه‌سى *djān bāïlmaci,* p.-t.; غشيان *ghachïān, ghychïān,* سبت *sebt,* غشية *ghachïet,* a.

Évaporation, s. f., de l'humidité, des vapeurs, يللنمكلك *ïellenmeklik,* بوغلنمقلق *boughlanmaqlyq,* هوايه اوچوب طاغلمه *havāïè outchup dhāghylma,* بخاره استحاله *boukhārè istihālè,* a.-t.; تصعيد *tas'yd,* a. — Légèreté d'esprit, عقل يينيلكى *'aql ïeïniligui,* خفت عقل *khyffeti 'aql.*

Évaporé, e, adj., réduit en vapeur, هوالنمش *havālanmich,* هوايه اوچمش ـ طاغلمش *havāïè outchmich, dhāghylmich.* — Léger de caractère, يينى باشلو *ïeïni bāchlu,* t.; طياش *thaïiāch,* a.

Évaporer (S'), v. a., هوالنمق *havālanmaq,* يللنمك *ïellenmek,* بوغلنمق *boughlanmaq,* هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq,* هوايه اوچمق *havāïè outchmaq.* — Faire évaporer, سوزمك *seuzmek,* هوايه طاغتمق *havāïè dhāghytmaq.* — Évaporer son chagrin, sa bile, تخفيف الم و غضب ا *takhfifi elem u ghazab it.*

Évasement, s. m., بوللق *bollyq,* كيكلك *gueïñlik,* ككشلك *guèñichlik,* t.; فسحت *fushat,* a.

Évaser, v. a., اچمق *atchmaq,* بوللاتمق *bollamaq,* بوللاتمق *bollātmaq,* بول ـ كيك ـ ككش ا *bol, guéïn, guènich it,* t.; توسيع ا *tevsi' it,* a.-t.; تفسيح ا *tefsîh it.* | S'Évaser, v. réfl., اچلمق *atchilmaq,*

maq, كسب فسحت ا *kesbi fushat it.* — Évasé, e, بول *bol*, ككش *gueñich.* — Nez évasé, ككش دليكلو بورن *gueñich deliklu bouroun.*

Évasif, ive, adj., قچمقلو *qatchmaqlu*, باشدن صاومه *bāchden sāvma*, t.; مجتنب *mudjtenib*, متجنب *mutedjennib.* — Une réponse évasive, قچمقلو بر جواب *qatchmaqlu bir djevāb*, جواب متجنب *djevābi mutedjennib.*

Évasion, s. f., قچمقلق *qatchmaqlyq*, قاچمه *qātchma*, t.; فرار *firār*, كيزلو فرار *guizlu firār*, a.

Ève, n. pr., حوا *hevā.*

Évêché, s. m., diocèse, پسقپوسلق *piscoposliq.* — Maison d'évêque, پسقپوس قوناغی *piscopos qonāghy*, t.

Éveil, s. m., خبر *khaber*, اكاهی *aguiāhi*, ايقاظ *iqāz*, اخطار موجب الايقاظ *ykhthāri moudjib ul-iqāz.* — Donner l'—, اكاه ا *aguiāh it.*

Éveillé, e, adj., gai, vif, شن *chen*, اچق كوزلو *keïflu*, كيفلو *atchyq gueuzlu*, t.

Éveiller, v. a., faire cesser le sommeil, اويانديرمق *oïāndurmaq*, اويارمق *oïārmaq*, t.; ايقاط ا *iqāz it*, اويقودن قالدرمق *ouïouqoudan qāldurmaq*, a.-t. — Tirer de l'assoupissement, دپرشترمك *teprechturmek.* — Exciter, اويانديرمق *oïāndurmaq.* — Susciter, produire, ressusciter, احيا ا *ihiā it.* — S'Éveiller, v. pr., اويانمق *oïānmaq*, اويانو كلمك *oïānu guelmek.*

Évènement, s. m., fait, incident remarquable, واقعة *vāqy'at*, *vāqy'a*, pl. a. وقايع *veqā'ï*; حادثه *hādicet.* — Succès bon ou mauvais d'une chose, اوتدسی *eutèci*, صوك *soñ*, ايشك صوكی *ichuñ soñi*, نتيجة الحال *netidjet ul-hāl*, عاقبت كار *'āqybeti kiār.* — A tout évènement, حال نه كونه اولورسه اولسون *hāl nè guiounè olourissa olsoun.*

Évent, s. m., corruption, بوزلمه *bozoulma*, چوركلك *tchuruklik*, بوزوقلق قوقوسی *bozouqlouq qouqouçou*, t.; نسم *nècem*, a. — Air agité, روزكار *rouziguiār.* — Mettre à l'évent, روزكاره چيقارمق *rouziguiārè tchiqārmaq.* — Dans l'artillerie, différence du diamètre de la pièce et du diamètre du boulet, كله ايله طوب چاپی بينلك اولان فرق *kullè ilè thop tchāpi beïninde olān farq.* — Petite ouverture, كدك *gueduk.* — Tête à l'évent, voyez Étourdi. — Au pl., trou de l'ouïe des poissons, et conduits pour l'air, صولق دلكی هوا *solouq deligui*, الدجق بوری *havā aladjaq borou*, مجراء الريح *medjrāï errih.*

Éventail, s. m., يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپزه *ïelpèzè.* — Jouer de l'—, يلپازه چالمق *ïelpāzè tchālmaq*, t.

Éventailliste, s. m., يلپازه جی *ïelpāzèdji*, t.

Éventaire, s. m., طبله *thabla*, t.

Éventé, e, adj., كسب نسم *kesbi necem itmich*, t. Voy. Évaporé.

Éventer, v. a., donner du vent,

يللمك يلپازه‌لمك *ïelpāzèlemek*, يللمك مروحه‌لمك *mirvahalèmek*. — Exposer à l'air, هوالتمق *havālatmaq*, يللمك *ïellèmek*, اچمق *atchmaq*, روزكاره چيقارمق *rouzguiārè tchiqārmaq*. — le grain, صاوورمق *sāvourmaq*. — un secret, سرّی اچمق *sirri atchmaq*. — Éventer la mèche, divulguer en général, خارجه اخراج ا *khāridjè ikhrādj it*, خارجه چيقارمق *khāridjè tchiqārmaq*. — les mines, لغم اچمق - بوزمق - بوشتمق *laghoum atchmaq, bozmaq, bochatmaq*. — S'Éventer, v. réfl., بوزلمق *bozoulmaq*, هواده طورمغله بوزلمق *havāda dhourmaghlè bozoulmaq*, يللنمك *ïellenmek*, t.; كسب نسم ا *kesbi necem it*, a.-t.

Éventoir, s. m., اتش يلپازه‌سی *atech ïelpāzèci*, t.

Éventration, s. f., قرن يارمه‌سی *qarn ïārmaci*, t.

Éventrer, v. a., قرنی يارمق *qarni ïārmaq*, قرنی دشمك *qarni dechmek*, t.

Éventualité, s. f., عارضيّة *'āraziïet*, a.

Éventuel, le, adj., accidentel, عارضی *'ārazi*, اتفاقی *ittifāqy*, غيبی *ghaïbi*, a. — En parlant d'un traité fondé sur un évènement incertain, وقتلنده ايشلنه‌جك *vaqtindè ichlenedjek*, وقتنلك حكمی *hukmi vaqtindè djāri oladjaq*.

Éventuellement, adv., accidentellement, ظهورات قبيلندن اوله‌رق *zouhourāt qabilinden olaraq*, عارضًا *'arizān*, عرضًا *'arazen*, a. Voy. Fortuitement.

Évêque, s. m., پسقپوس *piscopos*, g.

Éversif, adj., اقتريجی *aqtaridji*, ييقيجی *ïiqydji*, t.; هادم *hādim*, a.

Éversion, s. f., ييقيقاق *ïiqyqlyq*, هدم *hedm*, انهدام *inhidām*, a.

Évertuer (S'), v. réfl., دورشمك *duruchmek*, چالشمق *tchālichmaq*, سعی و اقدام ا *sa'ï u iqtām it*, a.-t.; غيرت ا *ghaïret it*.

Éviction, s. f., شرعًا مالندن - تصرّفندن چيقارمه *cher'en mālinden, teçarrufinden tchyqarma*, t.

Évidemment, adv., ظاهر *zāhir*, ظاهراً *zāhiren*, اشكاره *achikiārè*, صراحة *sarāhaten*.

Évidence, s. f., اشكاره‌لك *achikiārèlik*, اچقلق *atchyqlyq*, ظاهرلك *zāhirlik*, a.-t.; وضوح *vuzouh*, ايضاح *izāh*, a. — Mettre en —, اشكاره‌يه چيقارمق *'achikiārèïè tchiqārmaq*.

Évident, e, adj., بللو *bellu*, ظاهر *zāhir*, مبيّن *mubeïien*, اشكار *achikiār*, اشكاره *achikiārè*, a.; اچق *atchyq*, واضح *vāzyh*. — C'est une chose évidente, امری مبيّندر *emri mubeïiendur*.

Évider, v. a., creuser, faire une espèce de cannelure à un ouvrage, قووق ياپمق *qovouq ïāpmaq*. — Faire sortir l'empois, نشاسته‌يی چيقارمق *nichāstaïi tchyqārmaq*, ييقيوب چقرمق *ïaïqaïup tchiqarmaq*

Évier, s. m., مطبخدن اقان بولاشق صولر اولوغی *mathbakhten aqān boulāchyq souler olougly*, t.

Évincer, v. a., حكم شرع ايله محروم قلمق - تصرّفدن چيقارمق *hukmi cher' ilè mahroum qylmaq, teçarruften tchyqārmaq*, a.-t.

Évitable, adj., صاولمه‌سی ممكن *sāvoulmaci mumkin*, t.-a.; قاچنيله بيلنور *qātchinila bilineur*.

Éviter, v. a., صاولمق *sāvoulmaq*, قاچنمق صاقنمق *sāqinmaq*, قاچمق *qātchinmaq*, t.; اجتناب ا *idjtināb it*, احتراز ا *ihtirāz it*. — Fuir, فرار ا *firār it*. — Repousser, éloigner, دفع ا *def' it*. — le combat, جنكدن مجانبت ا *djenkten mudjānebet it*.

Évocation, s. f., action d'évoquer, چاغرمه *tchāghyrma*, t.; دعوت *d'avet*. — d'une cause, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ايتمسی *d'avāïi mehkemeï akharè havālè itmèci*.

Évocatoire, adj., رفع دعوايی متضمّن *ref'i d'avāïi mutezammin*, a.-t.

Évolution, s. f., عسكرك تدبير و حركتی *'askeruñ tedbír u hareketi*, عسكری طولاشدرمه *'askeri dholāchturma*, au pl. a. مجاولات عسكريّه *mudjāvelāti 'askerïïè*.

Évoquer, v. a., appeler, faire apparaître, طشره‌يه چغرمق *thachraïa tchaghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, t.; دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — une cause, دعوايی قالدرمق *d'avāïi qāldurmaq*. — à d'autres juges, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ا *d'avāïi mehkemeï akharè havālè it*.

Ex, prép., ci-devant, سابقا *sābiqā*. — L'ex-grand-vizir Khosrev-pacha, سابقا صدراعظم اولان خسرو پاشا *sābiqā sadri a'zem olān khosrev pāchā*.

Exact, e, adj., ponctuel, attentif, دقت صاحبی *dyqqat sāhibi*, اهل دقت *ehli dyqqat*. — Qui tient parole, سوزنك طورر *seuzundè dhourour*. — Trop exact, minutieux, مدقّق *moudaqqyq*, مقيّد *mouqaïied*, a. — Fait avec soin, دقتله ياپلمش *diqqatlè ïāpilmich*, a.-t. — Vrai, صحيح *sahih*, طوغرو *dhoghrou*. — Relation exacte, روايت صحيحه *revāïeti sahiha*.

Exactement, adv., دقتله *diqqatlè*, تقيّد دقتلوجه *dyqqatludjè*, اوزره *teqaïiud uzrè*. — Sans contradiction, بلا تخلّف *bilā tekhalluf*, a.-t. — A point nommé, تمام وقتنده *tamām vaqtindè*.

Exacteur, s. m., ظالم *zālim*, غدّار ظالم محصّل *ghaddār, zālimi mouhassil*. — Exacteur est pris quelquefois dans le sens de Percepteur, voyez ce mot.

Exaction, s. f., ظلم *zoulm*, تعدّی *te'addi*, ظلم و تعدّی *zoulm u te'addi*, a.

Exactitude, s. f., attention, ponctualité, دقّت *diqqat*, تقيّد *teqaïiud*, a.; انظار دقت *inzāri dyqqat*. — Mettre, apporter de l'exac-

titude, صرف دقّت ا *sarfi dyqqat it.* — Précision, justesse, طوغريلق *dhoghroulyq*, صحّت *syhhat.*

Exagérateur, s. m., ارتريجى *arturidji*, مبالغه ايله سويليجى *mubālagha ilè seuïleïdji*, مبالغه‌جى *mubālaghadji*, t.; مفرط *mufrith*, a.

Exagératif, ive, adj., مبالغه‌لو *mubālaghalu.*

Exagération, s. f., مبالغه *moubālagha*, قبارتمش سوز *qabārtmich seuz*, t. — En fait de louanges, مبالغه متضمن *mutezammini mubālagha*, اطرا *ythrā*, تغليظ *taghlyz*, a.

Exagéré, e, s., مبالغه‌جى *mubālaghadji.* Voy. Enthousiaste.

Exagérer, v. a., une chose, ايشى قبارتمق *ichi qabārtmaq*, بيوتمك *buïutmek*, t.; اعظام ا *y'zām it*, a.-t.; بيوك كوسترمك *buïuk gueustermek*, - تغليظ - تفريط - اطرا - مبالغه ا *taghlïz, tefrïth, ythrā, mubālagha it*, a.-t. — en parlant, سوزى قبارتمق *seuzu qabārtmaq.*

Exaltation, s. f., élévation, يوجه‌لك *ïudjèlik*, t.; ارتفاع *irtifā'*, a. — Action de s'élever, چيقمه *tchyqma*, صعود *sou'oud.* — du pape, كرسئ حكومته ريم پاپانك ارتفاعى - جلوسى *kurcii hukioumetè rïm pāpānuñ irtifā'i, djulouci.* — de la croix, عيد ارتفاع صليب *'ydi irtifāï' selibi mubārek.* — dans les idées, عبّيّت *ubbïiet*, غرور *ghourour*, حماسة *hamācet.* — d'une planète, رفعت *rif'at.* — Telle planète est dans son exaltation, فلان كوكب رفعتك - ارتفاعك در *felān kevkeb rif'attè, irtifā'dè dur.*

Exalté, e, adj., exagéré, مبالغه‌يه چقمش *mubālaghaïè tchyqmich.* V. Enthousiaste.

Exalter, v. a., élever, exagérer, يوجه‌لتمك *ïudjèlètmek*, يوجه‌لتمك *ïudjèletmek*, اولولمق *oloulamaq*, بيوتمك *buïutmek.* — Louer avec excès, مبالغه ايله مدح ا *mubālegha ilè medh it*, توصيفك اطرا ا *tavsïfiè ythrā it.* Voy. Vanter. — Exalter les bienfaits reçus, نعمت مقابلنده شكر و حمد ا *ni'met mouqābilindè chukr u hamd it.* — le saint nom de Dieu, الله تعالينك اسم مباركنى ذكر و تقديس ا *allah te'ālanuñ ismi mubārekini zikr u taqdïs it.* — Porter à l'enthousiasme, باشى قزدرمق ايقاد *bāchi qyzdirmaq*, ذهن ا *iqādi zihn it.* — Augmenter la vertu d'un minéral, معدنى نصاب كماله ابلاغ ا *ma'deni niçābi kemālè iblāgh it.* — S'Exalter, v. pr., يوجه‌لنمق *ïudjèlenmek*, اولولنمق *oloulanmaq*, كندويى مبالغه ايله مدح ا *guenduïi mubālagha ilè medh it.* — son mérite, كندو مهارتنه اتانمق *guendu mehāretinè inānmaq.*

Examen, s. m., qu'on fait subir à quelqu'un, امتحان *imtihān*, a. — Recherche exacte, تفتيش *teftïch*, تفحّص *tefahhous*, يوقلمه *ïoqlama*, اراشدرمه *arāchturma.* — Subir l'examen, امتحان او *imtihān ol.* — Mettre, présenter à l'examen, امتحانه عرض ا *imtihānè 'arz it.*

Examinateur, s. m., امتحـــان ايديجى *imtihān idídji*, امتحانه مأمـــور اولان *imtihānè me'emour olān*, t.; مفتش *mufettich*, متفحص *mutefahhys*, a.

Examiner, v. a., considérer attentivement, دقتلـه ملاحظـــه ا ـ كورمك *diqqatlè mulāhaza it, gueurmek*. — Regarder, دقتلوجه باقمق *dyqqatludjè bāqmaq*, امعان نظـــرا *im'āni nazar it*. — Rechercher, تفتيش ـ تفحص ا *teftích, tefahhous it*. — Faire subir l'examen, امتحان ا *imtihān it*, a.-t.; سويلتمك *seuïletmek*. — un étudiant, شاكردى امتحان ا *chaguirdi imtihān it*. — Passer en revue, يوقلمق *ïoqlamaq*. — Visiter, inspecter, ارشدرمـــق *arāchturmaq*. — S'examiner soi-même, امتحان نفس ا *imtihāni nefs it*.

Exanthème, s. m. Voy. Éruption à la peau, Ébullition.

Exaspération, s. f., اوكدلنمه *euguèlenmè*, t.; غضب شديد *ghazabi chedīd*, فوران الغيـــظ *fevrān ulghaïz*, a.

Exaspérer, v. a., زياده اضطراب ويرمك *ziādè izthirāb vírmek*, a.-t.; پك طارلتمق *dhāriltmaq*, پك طارلتمق *pek dhāriltmaq*, قاقتمق *qāqytmaq*, محارشت ا انجتمـــك *indjitmek*, *mouhārechet it*. — S'Exaspérer, v. pr., ياوزلنمـــق *ïāvouzlanmaq*, پـــك اوكـــه لنمك *euguèlenmek*, پـــك طارلمق *pek dhārylmaq*.

Exaucer, v. a., قبول ـ اجابت ا *qaboul, idjābet it*, a.-t.; اشتمـــك *ichitmek*, t. — une prière, دعايـــى اجابت ا *dou'āïi idjābet it*, a.-t. — Exaucé, e, قبول اولنمش *qaboul olounmich*, مستجاب *mustedjāb*.

Excavation, s. f., action d'excaver, قازمه *qāzma*, قازمقلق *qāzmaqliq*, t.; حفـــر *hafr*, احتـــفار *ihtifār*, a. — Creux fait, چقـــور *tchiouqour*, حفره *houfrè*.

Excaver, v. a., قازمق *qāzmaq*, چقورا *tchiouqour it*, t.; حفرا *hafr it*, a.-t.

Excédant, s. m., قـــالان *qālān*, باقى قالان *bāqy qālān*, باقى *bāqy*, ارتان *artān*, t.; قصـــور *qouçour*, قصـــور اولان *qouçour olān*, فضلـــه *fazla*, a. — La somme excédante, زياده قالان مبلغ *ziādè qālān meblagh*.

Excéder, v. a., outrepasser, اشمق *achmaq*, كچمك *guetchmek*, اوته كچمك *eutè guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvouz it*. — Passer les bornes, حددن كچمك *hadden guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvuz it*. — Être en plus, زياده او *ziādè ol*. — Outrager, انجتمك *indjitmek*, t.; تعدّى ا *tea'ddī it*, a.-t. — Fatiguer, يورلتمق *ïouroultmaq*. — Importuner, تصديـــع ا *tasdī' it*, a.-t. — S'Excéder, v. pr., se fatiguer, يورغنلقدن قالمق *ïorghounliqten qālmaq*, پك يورلمق *pek ïouroulmaq*. — Faire avec excès, افراطـــه وارمق *ifrāthè vārmaq*.

Excellemment, adv., كمال مرتبه *kemal mertèbè*, درجهٔ اعلاده *derdjèï ā'ladè*, وجه افضل اوزره *vedjhi efzal uzrè*, a.-t.

Excellence, s. f., degré éminent de perfection, mérite, vertu, فضل *fazl*, فضيلة *fazîlet*, براعت *berā'at*, a.; برتری *berteri*. — Prééminence, امتياز *imtiāz*. — Par excellence, سائرلره اوست اولدرق *sāïrlerè ust olaraq*, بالامتياز *bil-imtiāz*. — Excellence, titre d'honneur, جناب *djenāb*. — Votre excellence, جناب شريفكز *djenābi cherifiñyz*, ou plus simpl. جنابكز *djenābuñuz*. — Son excellence l'ambassadeur, ايلچی جنابلری *iltchi djenābleri*. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français* au mot جناب.

Excellent, e, adj., très-bon, پك ايو *pek eïu*, پك اعلا *pek a'alā*. — au goût, لذتلو *lezzetlu*, طاتلو *thātlu*, نفيس *nefîs*. — Des mets excellents, اطعمهٔ نفيسه *eth'imèï nefîcè*. — Supérieur, meilleur, افضل *efzāl*. — C'est un remède excellent, اعلا و افضل بر دوادر *a'lā vè efzal bir devādur*. — C'est une personne excellente, ذات بركزيده *zāti ber guzîdè syfāttur*. — Dans le style épistolaire turc, on se sert des mots : *très-excellent, très-magnifique*, etc., en s'adressant aux personnes élevées en dignité, فضيلتلو *fazyletlu*, مكرمتلو *mekremetlu*.

Excellentissime, adj., ايولر ايوسی *euïuler eïucy*, t.; فوق الاعلا *fevq ul'alā*.

Exceller, v. n., avoir un degré éminent de perfection sur, فضيلتی باهر و ماهر او *fazileti ol*, *bāhir u māhir ol*, a.-t. — sur les autres, سائرلری كچمك *sāïrleri guetchmek*, سائرلره اوست او *sāïrlerè ust ol*, سائرينه تفوّق و مسابقت ا *sāïrinè tefavvuq vè muçābaqat it*. — en peinture et en musique, فنّ تصويرده و علم مسيقيده ممتاز الاقران او *fenni tasvîrdè vè 'ylmi muçyqydè mumtāz ul-aqrān ol*. — Exceller dans son art, هنرده سايرلری كچمك *hunerdè sāïrleri guetchmek*, صنعتنك كسب تفوّق ا *sana'atindè kesbi tefevvuq it*.

Excentricité, s. f., مركزدن تباعد ايرلمه *merkezden aïrilma*, t.; عن المركز تباعد *tebā'ud 'an èlmerkez*, a.

Excentrique, adject. commun, متخالف المركز *mutekhālif ul-merkez*. — Deux cercles excentriques engagés l'un dans l'autre, دائرتين متداخلتين *dāïreteïni mutedākhyleteïn*.

Excepté, prép., غير *ghaïr*, غيری *ghaïri*, ماعدا *mā'adā*, سوی *sāva*, a.; اوزكه *euzguè*, t. — Excepté cela, بوندن غيری *boundan ghaïri*. — Excepté, exempté, ايری چيقارلمش *aïri tchyqārylmich*, استثنا اولنمش *istisnā olounmich*, مستثنی اولدرق *mustesna olaraq*.

Excepter, v. a., استثنا ا *istisnā it*, a.-t.; ايری چيقارمق *aïry tchyqārmaq*, ايری ا *aïry it*, t.

Exception, s. f., استثنا *istisnā*, تحاشی *tehāchi*, a.; چقرمقلق *tchiqarmaqliq*, چيقارمه *tchiqārma*, ايری چيقارمه *aïry tchyqārma*, ايری ايتمه *aïry itmè*, t. — Sans exception, بلا استثنا *bilā istisnā*. —

Moyens de défense dans une cause, عذر *'euzr*, pl. a. اعذار *a'zār*; بهانه *behānè*. — Fournir son exception, عذربنی در میان ا *'euzrini der meïān it*.

Excès, s. m., surabondance, زیاده‌لك *zīādèlik*, t.; استفاضه *istifāza*, افراط *ifrāth*, کثرت *kesret*. — Louer avec excès, افراط ایله مدح ا *ifrāth ilè medh it*, a. — Ce qui passe les bornes, اشوریلق *achurulyq*, تجاوز *tedjāvuz*. — Violence, تعدّی *te'addi*, تعدّیات *te'addiāt*. — Débauche, voyez ce mot. — A l'Excès, adv., افراط ایله *ifrāth ilè*, مبالغه ایله *mubālagha ilè*. — Avare à l'excès, درجهٔ افراطلك ممسك *deredjèï ifrāthtè mumsik*.

Excessif, ive, adj., حدّدن زیاده‌ـبیرون *haddten zīādè-biroun*, a.-p.-t.; بی حدّ *bi hadd*, نهایتسز *nihāïetsiz*, a.-t.; فوق الحدّ *fevq ulhadd*, مفرط *mufryth*. — Froid —, برد مفرط *berdi mufryth*. — Chaleur —, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha*.

Excessivement, adv., حدّدن زیاده *hadden zīādè*, افراطله *ifrāthlè*. — Démesurément, اورانسزلقله *orānsizliqlè*, a.-t.

Exciper de, v. n., عذری در میان ا *'euzri der meïān it*, a.-t.

Excitateur, trice, s., مادّهٔ نار یه‌یی جذب ایدن الت *māddeti nāriïèii djezb iden âlet*, a.-t.

Excitatif, ive, adj., قندرمجی *qyndurmdji*, t.; محرّك *mouharrik*, مهیّج *mouhaïidj*, a. — Remède —, دوای محرك *devāï mouharrik*.

Exciter, v. a., provoquer, émouvoir, قندرمق *qyndurmaq*, قسقرمق *qysqyrmaq*, t.; تحریك ا *tahrīk it*, a.-t. — Instiguer, یلتمك *ïeltemek*, تحریص ـ اغوا ا *tahris, ighvā it*, a.-t. — la pitié, la compassion, تحریك عرق مرحمت ا *tahrīki 'yrqy merhamet it*. — la colère, طارلتمق *dhāryltmaq*. — Causer, باعث ـ سبب قوپارمق *qopārmaq*, او *bā'ïs, sebeb ol*. — des troubles, فتنه قوپارمق *fitnè qopārmaq*. — Animer, encourager, ترغیب ـ تشویق ا *terghyb, techvyq it*, غیرت ویرمك *ghaïret vermek*. — S'Exciter, v. réfl., یورکلنمك *ïureklenmek*, کندویی تحریك ا *guenduïi tahrīk it*, غیرتلنمك *ghaïretlenmek*.

Exclamation, s. f., چاغرش *tchāguirich*, چاغروب باغرمه *tchāghyrup bāghyrma*, t.; صیحه *saïha*, a.; غریو *ghyrïv*, p. — de surprise, استغراب *istighrāb*. — Faire des exclamations, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq*. — d'étonnement, تعجّب و استغراب ا *te'addjub u istighrāb it*. — de plainte, نالـه و غـریو ا *nālè vu ghyrïv it*. — Point d'exclamation figuré ainsi (!), اشارت التعجّب *ichāret utte'addjub*.

Exclure, v. a., empêcher d'être admis, طشره سورمك *thachra surmek*, چقرمق *tchiqarmaq*, ایرمق *aïrmaq*, t.; اخراج ا *ikhrādj it*, a.-t.

— Ne pas admettre, قبول ایتمامك *qaboul itmemek*. — Priver, محروم ا *mahroum it*. — Écarter, دفع - ردّ ا *def', redd it*. — Exclu, e, چقارلمش *tchiqārilmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich*, خارج *khāridj*, محروم *mahroum*.

Exclusif, ive, adj., محروم - ردّ *mahroum, redd idídji*, a.-t.

Exclusion, s. f., محروملق *mahroumliq*, ردّ *redd*, طرد *thard*, اخراج *ykhrādj*, عدم قبول *'ademi qaboul*. — A l'exclusion d'un tel, فلانك ردّ و اخراجی ایله *felānuñ redd u ykhrādji ilè*.

Exclusivement, adv., en excluant, چقرمغله *tchiqarmaghlè*, خارج قالمق *khāridj qālaraq*, مشتمل اولمیرق *muchtemil olmaïaraq*, a.-t.

Excommunication, s. f., افروس *aforos*, g.; لعنت *la'net*, a.

Excommunié, e, adj., افروس *aforos*, افروسلو *aforoslu*.

Excommunier, v. a., retrancher de la communion, افروس ا *aforos it*, افروسلمق *aforoslamaq*, g.-t.; محروم-احرام ا *mahroum, ihrām it*, دیندن ایروب چیقارمق *dínden āīrup tchiqārmaq*. — Anathématiser, لعن و نفرین ا *la'n u nefrīn it*.

Excoriation, s. f. Voy. Écorchure.

Excorier, v. a., دری چقرمق *deri tchiqarmaq*, سیرمق *syrmaq*, t. Voy. Écorcher.

Excrément, s. m., بوق *boq*, t.; نجاست *nedjācet*, فضول *fuzoul*, pl. a. فضلات *fazlāt*.

Excrémenteux, se, ou Excrémentiel, le, adj., نجاستلو *nedjācetlu*, فضولی *fuzoulii*, a.-t.

Excrétion, s. f., sortie naturelle des humeurs, اخلاط ردیه‌نك طشره *akhlāthy rediïenuñ thachra surmèci*, a.-t.; خروج اخلاط *khouroudji akhlāthy rediïè*, دفع ردیه *def'*, a.

Excrétoire, adj. com., رشاح *rechchāh*, دافع اخلاط *dāfii akhlāth*. — Vaisseaux excrétoires, اوعیهٔ دافعه *av'ieï dāf'ia*.

Excroissance, s. f., قبارق *qabāraq*, شیش *chích*, یمرو *ïoumrou*, t.; لحم زاید *lahmi zāïd*, a.

Excursion, s. f., چته *tchètè*, اقین *aqyn*, سکردم *seguirdum*, هجوم *hudjoum*, a. — Faire une —, چته‌یه وارمق *tchetèïè vārmaq*, اقین ا *aqyn it*. — Au fig., digression, voyez ce mot.

Excusable, adj. com., معذور اولمق *ma'zour oladjaq*, a.-t.; معذور *ma'zour*, a.; شایان معذرت *chāïāni ma'ziret*.

Excuse, s. f., عذر *euzr*, اعتذار *i'tizār*, a. — Prétexte, بهانه *behānè*, p.; تعلل *te'allul*, a. — Excuse légale, légitime, عذر شرعی *'euzri cher'y*. — Trouver une —, بهانه بولمق *behānè boulmaq*. — Chercher une —, عذر ارامق *'euzr arāmaq*. — Accepter une —, عذری قبول ا *'euzri qaboul it*. — Excuse,

pardon, عفو *'afv*. — Demande d'excuse, عفو دیلمه *'afv dilemè*.

Excuser, v. a., disculper, pardonner, عفو ا *'afv it*, معذور طوتمق *ma'zour thoutmaq*. — Recevoir une excuse, عذری قبول ا *'euzri qaboul it*. — Demander excuse ou s'excuser, عذر دلمك *'euzr dilemek*, اعتذار ا *i'tizār it*, a.-t. — Daigner excuser, معذور بیورمق *m'azour bouïourmaq*. — Excusez-moi, بنی عفو ایله *beni 'afv eïlè*. — Excusez, معذور بیوروك *ma'zour bouïouroun*. — Excusé, e, معذور عذرلو *ma'zour, 'euzurlu*.

Exeat, s. m., چقمق اذنی *tchiqmaq izni*.

Exécrable, adj. com., مكروه *mekrouh*, a.; شایان نفرت *chāïāni nefret*, واجب استكراه *vādjibi istikrāh*, a.; كوكل ایركدیجی *gueuñul irkedidji*.

Exécrablement, adv., مكروهاً *mekrouhān*, بادئ اكراه اولهجق *bādii ikrāh oladjaq vedjhilè*, وجهله كوكل ایركنهجك وجهله *gueuñul irkenedjek vedjhilè*.

Exécration, s. f., استكراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, كراهت *kerāhat*, a.; كوكل ایركنمسی *gueuñul irkenmèci*. — Malédiction, لعنت *la'net*.

Exécrer, v. a., اكرنمك *igrenmek*, t.; استكراه ا *istikrāh it*, مكروه اكراه ا طوتمق *mekrouh thoutmaq, ikrāh it*, a.-t.

Exécutable, adj. com., فعله اجرا كتورلور *fi'lè gueuturilur, idjrā olounour, olouna bilur*.

Exécuter, v. a., mettre à exécution, فعله ـ عمله كتورمك *fi'lè, 'amèlè gueturmek*, اجرا ا *idjrā it*, یرینه كتورمك *ïerinè gueturmek*. — un criminel, حكم شرعی ایله اولدرمك *hukmi cher'i ilè euldurmek*, اولدرمك *euldurmek*, ترتیب سیاست جزا ا *tertībi djezā it*, سیاست ا *siācet it*, a.-t. — Saisir par autorité de justice, معرفت شرع ایله ضبط ا *ma'rifeti cher'y ilè zabth it*. — S'exécuter, v. réfl., انصافه كلمك *insāfè guelmek*, اغـــــراض مخصوصه سنی فدا ا *aghrāzi makhsoucècini fidā it*.

Exécuteur, s. m., qui exécute, فعله ـ عمله كتوریجی *fi'lè, 'amèlè gueturidji*, a.-t.; یرینه كتوریجی *ïerinè gueturidji*, اجرا ایدیجی *idjrā ididji*. — testamentaire, منفذ الوصیة *munefiz ul-veciiet*, وصی *vassi*. — de la haute justice, جلاد *djellād*.

Exécutif, ive, adj. (pouvoir), قوت انفاذیه *qouvveti infāziïè*, قوت انفاذ قوانین *qouvveti infāzi qavānin*.

Exécution, s. f., ایشلتمه *ichletmè*, حمله كتورمكلك *'amèlè gueturmeklik*, بتورمكلك *biturmeklik*, فعله كتورمه *fi'lè gueturmè*, a.-t.; عمل *'amel*, اجرا *idjrā*, a. — d'une entreprise, d'un dessein, برمادهنك ـ بر ترتیبك فعله كتورلمهسی ـ اجراسی *bir māddènuñ, bir tertibuñ fi'lè gueturilmèci, idjrāci*. — d'un condamné, سیاست *siācet*. —

Mise à mort, قتل *qatl*. — militaire, قواعد حربیّه اوزره ترتیب جزا *qavâïdi harbiïè uzrè tertîbi djezâ*. — Homme d'exécution, بجركلو *bedjereklu*, قوی العمل *qavii ul-'amel*.

Exécutoire, adj., ایشلتمکه کرکلو *ichletmeguè guereklu iden*, t.; موجب الانفاذ *moudjib ul-infâz*, انفاذه صلاحیتی اولان *infâzè salâhiïeti olân*. — Valable, معمولٌ به *me'mouluñ bih*. — En parlant d'un firman, واجب الامتثال *vâdjib ul-imtiçâl*, a.

Exemplaire, s. m., d'un livre, نسخة *nouskhet*, vulg. *nouskha*, pl. a. نسخ *nuçoukh*.

Exemplaire, adj. com., qui peut servir d'exemple, شایان عبرت اولهجق *châïâni 'ybret oladjaq*, عبرت اولهجق *'ybret oladjaq*, موجب عبرت *moudjibi 'ybret*, a. — Châtiment —, سائرلره موجب عبرت اولهجق تادیب *sâïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq teedîb*.

Exemplairement, adv., سائرلره عبرت ایچون *sâïrlerè 'ybret itchoun*, a.-t.; سائرلره موجب عبرت اولهجق وجهیله *sâïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq vedjhilè*, عبرةً للسائرین *'ybreten lil-sâïrin*, a.

Exemple, s. m., action qu'on peut imiter, عبرت *'ybret*. — Modèle d'une chose, اورنک *eurnek*. — d'écriture, مشق *mechq*. — Prendre exemple, عبرت المق *'ybret almaq*. — Servir d'exemple, موجب عبرت اولمق *moudjibi 'ybret ol*. — Chose pareille à celle dont il s'agit, مثل *mecel*, مثال *miçâl*, pl. امثال *emsâl*. — Il n'y a pas d'exemple, امثالی یوق *emsâli ïoq*. — Par Exemple, adv., مثلاً *mecelen*, مثلا *mecelâ*, a.

Exempt, e, adj., معاف *mu'âf*, مسلم *mucellem*, a.; بری *beri*. — Être exempt des charges publiques, تکالیف عرفیّه‌دن بری اولمق *tekâlifi 'eurfiïèden beri ol*. — Préservé, garanti, مصون وسالم *maçoun u sâlim*, ازاده *azâdè*.

Exempt, s. m., sorte d'officier de police, چاوش *tchâvouch*, t.

Exempter, v. a., rendre exempt, معاف ا ـ قلمق *mou'âf it, qyl-maq*. — Affranchir, مسلّم ا *mucellem it*. — du service, خدمتدن معاف ا *khydmetten mou'âf it*.

Exemption, s. f., معافلق *mu'âfliq*, مسلملک *mucellemlik*, a.-t.; معافیّت *mou'âfiïet*, a.

Exercer, v. a., dresser, former, instruire, ایش ایشلتمک *ich ichletmek*, اوکرتمک *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; تدریب ا *tedrîb it*. — des troupes, تعلیم ا *ta'lîm it*, نفرات عسکریه تعلیم ا *neferâti 'askeriïè ta'lîm it*. — Pratiquer, ایشلمک *ichlèmek*, چالشمق *tchâlichmaq*. — Faire usage, قوللنمق *qoullanmaq*, استعمال ا *isti'mâl it*. — Exercer un art, صنعت ایشلمک *sana'at ichlèmek*. — la puissance, l'autorité, بکلک سورمک *beïlik*

surmek, حكم و حكومت ا *hukm u hukioumet it.* — la médecine, طبابتی ايشلمك *thebābeti ichlemek.* — son droit, en user, حقنی اجرا ا *haqqyni idjrā it*, a.-t. — S'Exercer, v. pr., s'accoutumer, apprendre, اوكرنمك *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it.* — Acquérir de la pratique, ادمان ا *idmān, itmān it.* — à la patience, صبر و تحمّله تدريب نفس ا *sabru tehammulè tedrībi nefs it.*

Exercice, s. m., pratique, ايشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, ادمان *idmān, itmān.* — Long usage, عمل مديد *'ameli medīd.* — militaire, تعليم *ta'līm.* — Mouvement, حركت *hareket*, a. — Peine, يورمه *ïourma*, زحمت *zahmet.* — Fonction, service, خدمت *khydmet.*

Exérèse, s. f., قلع الزايد *qal' uzzāïd*, a.

Exfoliatif, ive, adj., كمكی قبوق قبوق صويجی *guemigui qabouq qabouq soïidji*, t.; مسق *muciff ul-'azm*, a.

Exfoliation, s. f., كمكك قبوق *guemiguñ qabouq qabouq soïoulmaci*, قبوق صويلمه سی انساف العظم *insāf ul-'azm*, a.

Exfolier (S'), v. pr., كمك قبوق قبوق صويلمق *guemik qabouq qabouq soïoulmaq*, t.; كمك انسافه *guemik insāfe ïuz thoutmaq*, a.-t.

Exhalaison, s. f., بوغ *bough*, t.; بخار *boukhār*, pl. a. ابخرة *abkhāret.* — de la terre, يردن چيقان بخار *ïerden tchyqūn boukhār.*

Exhalation, s. f., بوغك چيقمه سی *boghuñ tchyqmaci*, t.; فوران بخار *fevrāni boukhār*, a.

Exhaler, v. a., des vapeurs, بخار صالمق - چيقارمق *boukhār sālmaq, tchiqārmaq*, بخارا *boukhār it.* — de l'odeur, رايحه ويرمك *rāïha vïrmek*, قوقو چيقارمق *qoqou tchiqārmaq.* — S'Exhaler, v. réfl., چيقمق *tchyqmaq.* — La vapeur, بخار چيقمق *boukhār tchyqmaq.* — Une odeur, قوقمق *qoqmaq*, قوقوسی *qoqoucy ol*, قوقويايلمق *qoqou ïāïlmaq.* — S'évaporer, هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq.* — Exhaler sa colère, دفع غضب ا *def'y ghazab it.*

Exhaussement, s. m., يوكسكلك *ïukseklik*, t.; ارتفاع *irtifā'*, رفعت *rif'at*, a.

Exhausser, v. a., يوكسلتمك *ïukseltmek*, قالدرمق *qāldurmaq*, ترفيع ا *terfi' it*, a.-t. — Exhaussé, e, يوجلمك *ïudjèlèmek*, t.; يوكسلمش *ïukselmich*, مرتفع *murtefi'*, a.

Exhérédation, s. f., ميراثدن چيقرمه - محروم قلمه *mirāsten tchyqarma, mahroum qylma*, t.

Exhéréder, v. a., ميراثدن كسمك *mirāsten kesmek*, ميراثدن چيقرمق - محروم قلمق *mirāsten tchiqarmaq, mahroum qylmaq*, a.-t.

Exhiber, v. a., كوستورمك *gueustermek*, t.; ابراز ا اظهار ا *ibrāz it, izhār it*, عرضه ا *'arza it*, a.-t.

Exhibition, s. f., كوسترمه *gueustermè*, عرض *'arz*, اظهار *izhār*, عرضه *'arza*, ابراز *ibrāz*, a.

Exhortation, s. f., action d'exhorter, قندرمه *qyndurma*, t.; ترغيب الحاح و ابرام *ilhāh u ibrām*. — Conseil, اوكت *eugut*, t.; نصيحت *nacihat*, وعظ *va'z*.

Exhorter, v. a., conseiller, اوكت ـ نصيحت ويرمك *eugut, nacihat vírmek*. — Exciter, inviter à, قندرمق *qyndurmaq*, ترغيب ا *terghyb it*, الحاح و ابرام *ilhāh u ibrām it*.

Exhumation, s. f., ميتك مزاردن چقرمسى *meïtuñ mezārden tchiqarmaci*, a.-t.; مزاردن چيقرمه *mezārden tchiqarma*.

Exhumer, v. a., ـ ميتى مزاردن طپراقدن چقرمق *meïti mezārden, thoprāqten tchiqarmaq*, a.-t.; مزاردن چيقرمق *mezārden tchyqarmaq*, t.

Exigeant, e, adj., استيجى *istèïdji*, چوق استيين *tchoq isteïcn*, t.; متقاضى *mouteqāzi*, a.; دقت اراشدريجى *dyqqat arāchturídji*.

Exigence, s. f., besoin, nécessité, اقتضا *iqtizā*, مقتضى *mouqteza*. — Suivant l'exigence du cas, حسب الاقتضا *hasp el-iqtizā*. — des temps et des circonstances, وقت و حالك اقتضاسنه كوره *vaqt u hālun iqtyzācinè gueurè*. Voy. Prétention.

Exiger, v. a., demander avec autorité, استمك *istemek*, مطلق استمك *mouthlaq istemek*, t.; طالب او *thālib ol*, ا طلب *thaleb it*, مطلوب ا *mathloub it*. — Prétendre, ا ادّعا *iddi'ā it*, a.-t. — Obliger à, ا اجبار *idjbār it*. — Être nécessaire, convenable, ا ايجاب *idjāb it*. — Cela exige beaucoup de temps, مدّت مديديه محتاجدر *muddeti medidèïè muhtādjtur*.

Exigible, adj. com., qu'on peut exiger, استنور *isteneur*, استنه بيلهجك *istenè bîledjek*, t.; ممكن طلب التقاضا *mumkin ut-tèqāzā*, اولنجق *thaleb olounadjaq*. — Payable, ادا اولنجق *edā olounadjaq*, a.-t.

Exigu, e, adj., از *az*, كوچك *kutchuk*, اوفاق *oufāq*, t.; قليل *qalîl*, a.

Exiguité, s. f., ازلق *azlyq*, t.; قلت *qyllet*, a.

Exil, s. m., سوركونلك *surgunlik*, t.; نفى *nefi*, جلا *djelā*, a. — Lieu d'exil, سوركونلك يرى *surgunluk ïeri*, محل نفى و اجلا *mahalli nefi u idjlā*, منفا *menfā*.

Exilé, e, adj., سوركون *surgun*, t.; منفى *menfi*, a.

Exiler, v. a., سوركون ا *surgun it*, سورمك *surmek*, نفى ا *nefi it*, نفى بلد ا *nefi beled it*, a.-t. — S'Exiler, v. réfl., se retirer, بر يره چكلمك *bir ïerè tchekilmek*. — de sa patrie, ترك وطن ا *terki vathan it*, اختيار ديار غربت ا *ikhtiāri diāri ghourbet it*.

Exilité, s. f., اوفاقلق *oufāqliq*, انجه لك كوچكلك *indjèlik, kutchuklik*, t.; صغر *saghr*, قلت *qyllet*.

Existant, e, adj., اولان *olān*, وار *vār*, وار اولان *vār olān*, t.; كاين *kiāin*, موجود *mevdjoud*, a.; درکار

derkiār, p.; بولغان *bolghān*, tart. — Les choses existantes, les choses créées, موجودات *mevdjoudāt*.

Existence, s. f., وار *vār*, وارلق *vārlyq*, t.; وجود *vudjoud*, كون *kevn*, موجوديّت *mevdjoudiiet*, a.; هستی *hesti*. — Donner l'—, وجود ويرمك *vudjoud vīrmek*.

Exister, v. n., وار اولمق *vār olmaq*, موجود او *mevdjoud ol*, طورمق *dhourmaq*. — Faire exister, produire, تكوين ا *tekvīn it*.

Exode, s. m., هجرة *hidjret*, سفر كتاب الخروج *sefer el-khouroudj*, الهجرة *kitāb ul-hidjret*, a.

Exoine, s. f., تحقّق عذر شرعی بی مصدّق سند *tehaqquqy'euzri cher'iī mouçaddiq sened*, a.-t.

Exophtalmie, s. f., كوزك اويومندن اوينامسی *gueuzuñ ouïouminden oïnāmaci*, t.; جحوظ العين *djehouz ul-'aīn*, a.

Exorable, adj. com., رجايی - دعايی قبول ايدن *ridjāïi, doāïi qaboul iden*, a.-t.; اسيركيجی *ecīrgueïidji*, رأفتلو *reefetlu*.

Exorbitamment, adv., اورانسزلغله *orānsizlighlè*, افراط ايله *ifrāth ilè*, بی غايه *bi-ghāïè*.

Exorbitant, e, adj., حدّدن متجاوز *haddten mutedjāviz*, a.; اورانسز *orānsiz*, t.

Exorciser, v. a., افسون اوقومغله جنلری دفع ا *efsoun oqoumaghlè djinleri def' it*, استعاذه دعاسنی اوقومق *isti'āzè dou'ācini oqoumaq*, a.-t.

Exorcisme, s. m., دعای استعاذه *dou'āï isti'āzè*, مربرة *merïret*, a.

Exorciste, s. m., استعاذه دعاسنی اوقويان *isti'āzè dou'ācini oqouïān*.

Exorde, s. m., ابتدای كلام *ibtidāï kelām*, مقدّمه *mouqaddemè*, a.

Exortose, s. m., كميكك طوملمه‌سی *guèmiguñ dhoumlamaci*, t.; عجرة العظم *'adjeret ul-'azm*, a.

Exotérique, adj. com., طشره‌ده كی *thachrada ki*, t.; خارجی *khāridjiī*, a.

Exotique, adj. com., يبانی *ïabāni*, p.-t.; اجنبی غريب *edjnebi, gharīb*, a.

Expansibilité, s. f., يايلمه قوّتی *ïāïlma qouvveti*, t.; قوّت انبساطيّه *qouvveti imbiçāthiïè*.

Expansible, adj. com., يايلمسی - اچلمسی ممكن *ïāïlmaci, atchilmaci mumkin*, a.-t.; يايله بيلور ممكن الانبساط *ïāïla bilur, mumkin ul-imbiçāth*, a.

Expansif, ive, adj., يايلور *ïāïlur*, t.; موجب الانبساط *moudjib ul-imbiçāth*. — Ame expansive, اچق كوكللو *atchiq gueuñullu*.

Expansion, s. f., état d'un corps qui se dilate, يايلمه *ïāïlma*, t.; انبساط *imbiçāth*, a. — En t. d'anatomie, prolongement, allongement, اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*.

Expatriation, s. f., يوردن جلاء *ïordden aïrylma*, t.; وطن *djilāï vathan*, a.

Expatrier, v. a., يوردن ايرمق *ïordden aïrmaq*. V. Exiler.

— S'Expatrier, v. pr., يورددن ايرلمق *ïordden aïrilmaq*, جلاء وطن ا *djilāï vathan it*, a.-t.; ترك ديار - وطن ا *terki diār, vathan it*, a.-t.

Expectant, e, adj., اوممغه كركلو *oummagha guereklu*, t.; توقعه مستحق اولان *tevaqqou'a mustehaqq olān*, مترقب بالاستحقاق *muteraqqib bil-istyhqāq*, a.

Expectatif, ive, adj., وقتنى بكلمكه باغلو *vaqtini beklemeguiè bāghlu*, انتظار وقت مرهونه موقوف *intizāri vaqti merhounè mevqouf*, a.-t.

Expectative, s. f., بر وعده يه مبنى انتظار - اميد *bir va'ïdèïè mebni intizār, umid*, a.-p.-t.; انتظار *intizār*, a.; اميد *umīd*. — Vivre dans l'expectative de, مأمول ايله كچنمك *meemoul ilè guetchinmek*. — Être dans l'expectative, مأمولده او *meemouldè ol*, قتلانمق *qatlānmaq*.

Expectorant, e, adj., بلغم سوكيجى *balgham seukídji*, t.; دافع البلغم *dāfi' ul-balgham*. — Remèdes expectorants, بلغم سوكيجى علاجلر *balgham seukídji 'ylādjlār*.

Expectoration, s. f., توكورمه *tukurmè*, بلغم سوكلمه سى *balgham seukulmèci*, t.; اندفاع البلغم *indifā' ul-balgham*, a.

Expectorer, v. a., توكورمك *tukurmek*, بلغم توكورمك *balgham tukurmek*, بلغم چيقارتمق *balgham tchiqārtmaq*, t.

Expédient, s. m., moyen de terminer une affaire, چاره *tchārè*, قولايلق *qolāïliq*, t.; تدبير *tedbír*, pl. تدابير *tedābír*. — Il est expédient de ....., لايق اولان اولدركه *lāïq olānoldurki*; كرك - لازم - لايقدر *guerek, lāzim, lāïqtur*. — Il est expédient de faire cela, بونى ايتمك حسن تدبير در *bounou itmek husni tedbír dur*.

Expédier, v. a., terminer promptement, تيز بتورمك *tíz biturmek*. — une affaire, برايش چاپك بتورمك - تكميل ا *bir ich tchāpouk biturmek, tekmīl it*, ايشى چاپكجه بتورمك *ichi tchāpoukdjè biturmek*. — Envoyer, كوندرمك *gueundermek*, ارسال ا *irsāl it*. — des marchandises, اموال تجارتى يوللامق - تسيير ا *emvāli tidjāreti ïollāmaq, tesïir it*. — quelqu'un, le faire mourir, چاپكجاق اخرته كوندرمك *tchāpoudjāq akhyrètè gueundermek*, ايشنى تمام ا *ichini tamām it*. — Dépenser, consommer, دوكتمك *teuketmek*, صرف و استهلاك ا *sarf u istihlāk it*.

Expéditif, ive, adj., چاپك *tchāpouk*, p.; سريع العمل *seri' ul-'amel*, a.

Expédition, s. f., achèvement, بتورمكلك *biturmeklik*, اتمام *itmām*, a. — Envoi, كوندرمه *gueundermè*, ارسال *irçāl*, a. — Expédition militaire, عسكر چيقارمه *'asker tchyqārma*, ارسال عساكر *irsāli 'açākir*, سفر *sefer*. — Copie d'un acte, برسندك صورتى *bir sènèduñ sourèti*, a.-t. — Diligence, چاپكلك *tchāpouklik*, سرعت *sur'at*. — Entreprise, عزم *'azm*, عزيمت *'azímet*.

— Expéditions, dépêches, تحريرات *tahrírāt*, اوراق *evrāq*.

Expéditionnaire, s. m., كاتب *kiātib*, a.

Expérience, s. f., épreuve, تجربه *tedjrubè*, pl. تجارب *tedjārub*. — Essai, امتحان *imtihān*, صنامه *synāma*. — acquise, habileté, وقوف *vouqouf*, رسوخ *rusoukh*, a. — Faire une —, تجربه ا *tedjrubè it*, a.-t. — J'en ai fait l'expérience, تجربه سنى ايتدم *tedjrubècini ittum*. — Connaître le monde par expérience, بالتجربه احوال عالمه واقف و اشنا او *bittedjrubè ahvāli 'alemè vāqyf u achinā ol*, صنامق *synāmaq*, دكمك *deñèmek*, t.

Expérimental, e, adj., تجربه يه مبنى *tedjrubèïè mebni*, a.-t. — La physique expérimentale, مبنّى على التجارب اولان علم حكمت *mebnii alet-tedjārib olān 'ylmi hykmet*.

Expérimenté, e, adj., éprouvé, qui a de l'expérience, تجربه اولنمش *tedjrubè olounmich*, مجرّب اهل - صاحب وقوف *mudjerreb ehli, sāhib vouqouf*, تجربه صاحبى *tedjrubè sāhibi*. — dans les affaires, ايش كورمش كار ازموده *ich gueurmuch kiār āzmoudè*, اموردنيك ازموده *oumour dīdè*, a.-p. — dans la guerre, جنك ازموده *djenk āzmoudè*, p.; جنك احوالن بيلور *djenk ahvālin bīlur*. — Qui connaît le monde, دنيا كورمش جهاندنيك *duniā gueurmuch, djihāndidè*.

Expérimenter, v. a., faire l'expérience de, تجربه - امتحان ا *tedjrubè, imtihān it*, a.-t.; دكمك *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, t.

Expert, e, adj., versé dans un art par la pratique, استاد *ustād*, ماهر *māhir*, حاذق *hāziq*. — Il est expert en chirurgie, فنّ جراحتك صاحب حذاقتدر *fenni djerāhattè sāhib hazāqattur*. — Celui qu'on nomme pour faire une expertise, اهل خبره *ehli khybrè*. — S'en rapporter à l'avis des experts, ماده‌يى اهل خبره‌نك رائنه حواله ا *māddèïi ehli khybrènuñ reïinè havālè it*.

Expertise, s. f., opération des experts, كشف *kechf*. — Faire une —, بر كشف ا *bir kechf it*. — Rapport ou procès-verbal des experts, كشف اعلامى *kechf 'ilāmi*.

Expiation, s. f., action par laquelle on expie, كفارت *kefāret*. — Prix du sang pour un meurtre, معقلة *m'aqalet*, ديّت *dīiet*, a. — des péchés, كفارت ذنوب *kefāreti zunoub*, a.

Expiatoire, adj. com., كفارتلو *kefāretlu*, a.-t. — Jeûne —, صوم الكفارة *savm ul-kefāret*.

Expier, v. a., كفارت ويرمك *kefāret vīrmek*, تكفير ا *tekfīr it*, a.-t. — ses péchés, كفارت ذنوب ا *kefāreti zunoub it*, a.-t. — Donner le prix du sang en expiation d'un meurtre, ديّت ا *dīiet it*.

Expiration, s. f., action de repousser l'air aspiré, صولق ويرمه *solouq vīrmè, tchiqārma*, t.; دفع نفس *def'i nefes*, a. — Échéance d'un terme, وقتك حلولى

vaqtuñ houlouli, انقضا *inqyzā*, ختام *khytām*, a.; دوكنمه *teukenmè*, بتمه *bitmè*. — A l'expiration du jeûne, صيامك ختامنك *siāmuñ khytāmindè*.

Expirer, v. n., rendre l'air qu'on avait aspiré, - صولق صالمق *solouq sālmaq, tchyqārmaq*. — Rendre l'âme, جان ويرمك *djān vîrmek, teslîm it.* — Rendre le dernier soupir, صوك نفسى ويرمك *soñ nefseci vîrmek*, تسليم جان - روح ا *teslîmi djān, rouh it*, اولمك *eulmek*. — Finir, échoir, دوكنمك *dukenmek*, بتمك *bitmek*, t.; ختام بولمق *khytām boulmaq*. — Le délai est expiré, مهلتك وقتى تمام اولمشدر *muhletuñ vaqty tamām olmuchtur*.

Explétif, ive, adj. (mot), لفظ زايد *lafzi zāïd*, لفظ منضم لتاكيد المعنا *lafzi munzam liteekid ulma'na*.

Explicable, adj. com., تعبيرى اسان *ta'bîri açān*, a.-p.; ممكن التفسير *mumkin uttefsîr*, a.; اچله بيلهجك *atchila bîledjek*, t.

Explicatif, ive, adj., بيان ايدن - ايديجى *beïān iden, idîdji*, a.-t.; معنا اچيجى *ma'na atchîdji*, a.-t.; مفسّر *mufessîr*, مبيّن *mubeïin*, a.

Explication, s. f., بيان *beïān*, تفسير *tefsîr*, تعبير *ta'bîr*, معنا ويرمه *ma'na vîrmè*. — Information sur une chose, استكشاف حال *istikchāfi hāl*. — des songes, تعبير رويا *ta'bîri rouïā*, a.

Explicite, adj. com., اچق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, واضح *vāzih*, a.

Explicitement, adv., اچيقدن *atchyqtan*, اشكاره *achikiārè*, ايضاحاً *izāhen*, a.

Expliquer, v. a., interpréter, معنا ويرمك *ma'nā vîrmek*, اكلاتمق *añlātmaq*, t.; معناسنى ويرمك *ma'nācini vîrmek*. — Éclaircir, exposer clairement, بيان - ايضاح ا *beïān, izāh it*. — Décrire, interpréter, تعبيرا *ta'bîr it*. — Faire savoir, بيلدرمك *bîldurmek*, افاده ا *ifādè it*. — Enseigner, اوكرتمك *eugretmek*, a.-t. — S'Expliquer, v. réfl., dire ce qu'on pense, افاده مرام ا *ifādèï merām it*. — En parlant des choses, تعبير اولنمق *ta'bîr olounmaq*. — Expliqué, e, بيان معناسى اولنمش *beïān olounmich*, مفسّر ويرلمش *ma'nāci vîrilmich, mufessîr*, مبيّن *mubeïien*.

Exploit, s. m., action de guerre mémorable, غزا *ghazā*, pl. غزوات *ghazevāt*; فتوح *futouh*, pl. فتوحات *futouhāt*. — Actions remarquables, ماثر جليله *meāciri djelîlè*. — Citation envoyée par le juge, مراسلهٔ *murācelè*. — Exploit d'assignation, احضار مراسلهسى *yhzār murācelèci*. — de saisie, اخذ مراسلهسى *akhyz murācelèci*.

Exploitable, adj. com., qui peut être exploité, ايشلتمهسى ممكن *ichletmèci mumkin*, ايشلنور *ichlenur*. — Cultivable, en parlant d'une terre, زراعتى ممكن سوربله بيلهجك ير *zirā'ati mumkin, seu-*

kilup surilè bîledjek ïer. — Qui peut être saisi par justice, حكم شرعى ايله ضبط اولنمسى ممكن *hukmi cher'i ilè zabth olounmaci mumkin.*

EXPLOITATION, s. f., d'une terre, d'une mine, بر يرك ياخود بر معدنك ايشلتمه‌سى *bir ïerun ïākhod bir ma'denuñ ichletmèci.*

EXPLOITER, v. a., des terres, des mines, اراضى يى - معادنى ايشلتمك *erāzii, me'ādeni ichletmek.* — la terre seule, يرى سوكوب سورمك *ïeri seukup surmek.* — une mine, en tirer le métal, زمينى سوكوب معدن چيقارمق *zemini seukup ma'den tchyqārmaq.* — une terre, بر يرى زراعت معمورا *bir ïeri zirā'at, ma'mour it.* — une forêt, بر اورمانك اغاجلرينى كسوب صاتمق *bir ormānuñ aghādjlerini keçup sātmaq.* — Donner des exploits, des assignations, مراسله ويرمك *murācelè vîrmek.*

EXPLOITEUR, s. m., de terres, يرى سوكوب سورن *ïeri seukup suren.* — de mines, زمينى سوكوب معدن چيقاران *zemini seukup ma'den tchiqārān,* t.

EXPLORATEUR, s. m., qui va à la découverte, يوقلايجى *ïoqlāïdji,* t.; مستخبر *mustakhbir,* a.; كوزجى *gueuzdji,* ارامغه مأمور *arāmagha meemour,* ديدبان *dîdebān.* — Espion d'une cour étrangère, دولت اجنبيه جاسوسى *devleti edjnebïïè djāçouci.*

EXPLORATION, s. f., action de sonder, يوقلايش *ïoqlāïch,* t. — Recherche et espionnage, ديدبانلق *dîdebānliq,* p.-t.; تجسس *tedjessus.* — Information, استخبار *istikhbār.* — Découverte, استكشاف *istikchāf,* كشف *kechf.*

EXPLORER, v. a., examiner, rechercher, يوقلامق *ïoqlamaq,* كوزلمك *gueuzlemek,* t.; تجسس ا *tedjessus it,* تفحص - استخبارا *tefahhous, istikhbār it,* a.-t. — Espionner, جاسوسلق ا *djāçousliq it.*

EXPLOSION, s. f., پاتلمه *pātlama,* كورلتى *gueurulty.* — de la poudre, باروت پاتلمه‌سى *bārout pātlamaci,* t.

EXPORTATION, s. f., اخراج *ikhrādj,* ملكدن چيقارمه *mulkden tchyqārma.* — des marchandises, اخراج اموال تجارت *ikhrādji emvāli tidjāret,* a.

EXPORTER, v. a., emporter hors d'un pays, كوتورمك *gueuturmek,* ملكدن اخراج ا *mulkden ykhrādj it,* طشره كوندرمك *mulkten thachra gueundermek,* ملكدن چيقارمق *mulkten tchiqārmaq,* ديار اخره نقل ا *diāri akhèrè naql it.*

EXPOSANT, E, adj., qui expose un fait, عرضحال ايدن *'arz iden,* صاحب عرضحال *sāhib 'arzouhāl,* a.-t.

EXPOSÉ, s. m., d'un fait, انها *inhā,* a.; تقرير *taqrîr,* عرض *'arz.*

EXPOSER, v. a., mettre en vue, ميدانه كتورمك - قومق *meïdāne gueturmek, qomaq,* درميان ا *der mîān it,* كوسترمك *gueustermek.* — aux yeux, كوز اوكنه قومق *gueuz*

eunùnè qomaq. — Mettre dehors, چقرمق *tchiqarmaq*; طشره قومق *thachra qomaq.* — au soleil, كنشه تشيبس ا قومق *gunèchè qomaq*, t.; *techmis it.* — Mettre en danger, خطره دوشرمك *khatharè duchurmek*, مخاطره يه قومق ـ دوشورمك *moukhātharaïè qomaq*, *duchurmek*, تهلكه يه اوغراتمق *tehlukèïè oghrātmaq*, a.-t. — en vente, بازاره كتورمك *bāzārè gueturmek*, صاتيلق *sātilyq it.* — un fait, بر واقعه يي بسط و بيان ا *bir vāqa'ïi basth u beïān it.* — Manifester, dire, اظهار ـ ابراز ـ تقرير ا *izhār*, *ibrāz*, *taqrīr it*, a.-t. — Déduire, expliquer, كوسترمك *gueustermek*, بيان ا *beïān it.* — Offrir, présenter, rapporter, déclarer, انها ا *inhā it*, عرض ا *'arz it*, تقرير ـ تلخيص ا *taqrir*, *telkhis it.* — Nous vous exposons amicalement ce qui suit : انهای دوستانه مز بودركه *inhāï dostānèmuz boudurki*, a.-t. — Exposer un enfant, l'abandonner, چوجوق براقمق *tchodjouq brāqmaq.* — S'Exposer, v. pr., à perdre la vie, جان اوينمق ـ اتمق *djan' oïnamaq*, *atmaq*, a.-p.-t. — Se mettre en danger, مخاطره يه كيرمك *moukhātharaïè guirmek*, نفسنی مخاطره يه القا ا *nefsini moukhātharaïè ilqā it.* — Exposé, e, كوستركلمش *gueusterilmich*, معروض *ma'rouz*, تهلكه يه قونمش *tehlukeïè qonmuch.*

Exposition, s. f., action d'exposer, ميدانه قونمه سی ـ كتورلمسی *meïdānè qonmaci*, *gueturulmeci*, عرض *'arz*, t. — Explication, بيان *beïān*, عرض *'arz.* — Représentation, انها *inhā.* — Narration, تقرير *taqrīr*, نقل *naql*, حكايت *hikïāïet*, روايت *revāïet*, a. — Côté, طرف *tharaf.* — Situation, موقع *mevqy'*, سمت توجّه *semti teveddjuh.*

Exprès, s. m., messager à cheval, منزل مخصوصی *menzili makhçouci.* — à pied, ساعی *sā'ī.* — Courrier, مخصوص بر اولاق ـ بر قوريير *makhsous bir oulāq*, *bir qourier.*

Exprès, se, adj., formel, clair, اچق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, صريح *saryh*, مصرّح *mouçarrah.* — Absolu, مطلق *mouthlaq.* — Un ordre absolu, بر قطعه امر مطلق ـ مصرّح *bir qyth'a emri mouthlaq*, *mouçarrah.*

Exprès, adv., à dessein, مخصوص *makhçous*, مخصوصاً *makhçoucen*, قصد ايله *qast ilè.*

Expressément, adv., d'une manière expresse, اچقدن اچغه *atchiqtan atchigha*, اشكاره *achikiārè*, مصرّحاً *mouçarrahan.* Voy. Nommément.

Expressif, ive, adj., énergique, معنا بللوردیجی *ma'na bellurdidji*, t.; مبيّن مرام *mubeïieni merām*, مصرّح الحال *muçarrah ul-hāl*, كثير المعنى *kecīr ul-ma'na*, a.

Expression, s. f., action d'exprimer le suc des fruits, صقمه *syqma*, صقمقلق *syqmaqlyq*, t.; عصر *'asr*, تعصير *ta'cīr*, a.; — Manière de s'exprimer, سوبليش *seuïleïch*, كلامك اداسی *kelāmuñ edāci*, ادا

edā, تعبير *ta'bir*. — Locution, لفظ *lafz*, كلام *kelām*, نطق *nouthq*, a. — Description, وصف *vasf*, توصيف *tevcīf*. — Manifestation, اظهار *izhār*, a.; كوستريش *gueusterich*. — En peinture et en sculpture, représentation naturelle des passions, تصوير امراض نفسانيّه *tasvīri emrāzi nefsānīiè*.

Exprimable, adj. com., وصفه *vasfè guèlen*, تعبيرى ممكن *ta'biri mumkin*, a.-t.; تعبيره كلور *ta'bīrè guelur*.

Exprimer, v. a., tirer le suc en pressant, صقمق *syqmaq*, t.; تعصيرا *ta'cir it*. — Proférer, énoncer, سويلمك *seuïlemek*, تلفظ ا *teleffuz it*, وصف ا *vasf it*. — Décrire, تعبير - توصيف ا *ta'bir, tevcīf it*, وصفه كتورمك *vasfè gueturmek*. — Manifester, اكلتمق *ānlatmaq*, t.; اظهارا *izhār it*, a.-t. — S'Exprimer, v. réfl., سويلمك *seuïlemek*, كلام ا *kelām it*, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, افادهٔ مرام ا *ifādèi merām it*.

Ex-Professo, phrase adverbiale, كمال دقّت ايله *kemāli diqqat ilè*, كركى كبى *gueregui guibi*, مخصوصا *makhçoucen*, a.; كماهو حقّه *kemā huè haqqouhou*.

Expropriation, s. f., ملك واملاكدن چيقارمه *mulku emlākten tchyqārma*, a.-t.; اخذ املاك *akhzi emlāk*, a.

Exproprier, v. a., ملك واملاكدن چيقارمق - محروم ا *mulk u emlākten tchiqārmaq, mahroum it*, a.-t.

Expulser, v. a., قومق *qovmaq*, طشره ا - سورمك *thachra it, surmek*, t.; دفع ا *def'it*, طرد واخراج ا *thard u ikhrādj it*, a.-t.

Expulsif, ive, adj., سوريجى دفع ايديجى *suridji*, t.; *def' ididji*, a.-t.; دافع *daf'y*. — Remède —, دواى دافع *devāï dāfi'*. — Force expulsive, قوّت دافعه *qouvveti dāfi'a*.

Expulsion, s. f., سورش *suruch*, قومقلق *qovmaqliq*, قوغمه *qoghma*, t.; دفع *def'*, طرد *thard*, اخراج *ikhrādj*, a.

Exquis, se, adj., excellent, پك ايو *pek eïu*, اعلا *a'lā*, بديع *bedi'*, نفيس *nefis*, a. — Savoureux, لذيذ *lezīz*. — Mets —, طاتلو يمك *thātlu ïemek*, t.; pl. اطعمهٔ نفيسه *eth'imëï nefīcè*, نفايس بهيّه *nefāïci behïiè*, a. — D'une manière exquise, پك انفس - نفيس كوزل *pek guzel, enfes - nefis souret ilè*, وجه احسن - لطيف اوزره *vedjhi ahsen, lathif uzrè*.

Exsiccation, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqliq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teïbis*, a.

Exsuccion, s. f., امه *emmè*, t.; مصّ *mass*, امتصاص *imtiçās*, انجذاب رطوبت *indjizābi rutoubet*.

Exsudation, s. f., صزلش *sizilich*, t.; نز *nezz*, ترشح *terechchuh*, نتح *neth*, نتوح *nutouh*, a.

Exsuder, v. n., صزمق *syzmaq*, t.; ترشح ا *terechchuh it*, a.-t.

Extant, e, adj., عينيله بولنان *'aïnilè boulounān*, a.-t.; عينا *'aïnen*; موجود *mevdjoud*, a.

Extase, s. f., vive admiration, حيرت *haïret*, a.; دنك قالمه *denk qalma*. — État particulier aux hommes voués à la vie spirituelle, وجد *vedjd*, pl. وجاد *vidjād*, حال مبهوتيت *hāli mebhoutiïet*.

Extasié, e, adj., متحيّر *mutehaïir*, شاشوب قالمش *chāchup qālmich*, دنك اولمش - قالمش *denk olmich, qālmich*, مبهوت *mebhout*.

Extasier (S'), v. pr., متحيّر او *mutehaïier ol*, حيرته كلمك *haïretè guelmek*, a.-t.; شاشوب قالمق *chāchup qālmaq*, مدهوش - مبهوت *mehbout, medhouch ol*, غايتله او *ghāïetilè mesrour ol*.

Extatique, adj. com., حيرتدن *haïretten hācyl olān*, حاصل اولان شاشهقدن اقتضا ايتمش *chāchmaqtan iqtyzā itmich*, a.-t.

Extenseur, adj., اوزاديجي سكرلو ات *ouzādidji siñirlu et*, عضلت مبسّط *azaleti mubessit*, a.; au plur., عضلات ممدّده *'azalāti mumeddè*, كريجي بالق اتلري *guéridji bālyq etlery*.

Extensibilité, s. f., امتداد قابليتي *imtidād qabilïieti*, قابليّت الامتداد *qābilïiet ul-imtidād*.

Extensible, adj. com., اوزانور *ouzāneur*, - اوزادلمسي - چكلمسي *ouzādilmaci, tchekilmèci*, ياياسي ممكن *ïāïlmaci mumkin*, a.-t.; اوزانه بيلور *ouzāna bilur*, ممكن الامتداد *mumkin ul-imtidād*, a.

Extension, s. f., dimension, مساحه *meçāha*. — Distance, مسافه *meçāfè*, a. — Action d'étendre, اوزاتمه *ouzātma*, اوزاتمقلق *ouzātmaqlyq*, t. — Action de s'étendre, اوزانمه *ouzānma*, كرنمه *guerinmè*, امتداد *imtidād*, a. — en surface et en attribution, توسيع *tevsi'*. — du pouvoir, de l'autorité, توسيع دائرهٔ حكومت *tevsii dāïrèï hukioumet*. — Propagation, ياياسه *ïāïlma*. — Augmentation, accroissement, تزايد *tezāïud*.

Exténuation, s. f., diminution de forces, قوّتسزلك *qouvvetsizlik*, درمانسزلق *dermānsizlik*, t.; ضعف *za'f*. — Diminution, ارقلنمه *aryqlanma*. — Exténuation d'un fait, d'un crime, خفيفلتمه *khafïfletmè*, تقليل *taqlïl*, تخفيف *takhfïf*, استخفاف *istikhfāf*, a.

Exténuer, v. a., affaiblir, rendre maigre, ارقلمق *aryqlamaq*, t.; نحيف ا *nahif it*, a.-t.; درمانسزا *dermānsiz it*, زبون *zaboun*, اضعاف ا *iz'āf it*. — En terme de pratique, diminuer, atténuer, خفيفلتمك *khafïfletmek*, تخفيف - تقليل ا *takhfïf, taqlïl it*.

Extérieur, e, adj., ce qui est au-dehors, طشرده غي *dich, thachradaghi, dichardaghi*, t.; خارج *khāridj*. — Les parties extérieures du corps, بدنك اعضاى خارجيه سي *bedenuñ 'azāï khāridjïcci*. — Rapports ou relations ex-

térieures, مناسبات خارجیه *munacebāti kharidjiè*. — Ce qui paraît au dehors, apparent, ديش يوزى *dich ïuzu*, ظاهر *zāhir*.

Extérieur (L'), s., d'une chose, طشرى *tachra*, *dichari*, طشريسى *dicharici*. — L'extérieur d'une chose, بر شيئك ديشاروسى *bir cheïuñ dichārucy*. — d'une personne, يوز *ïuz*, وجه *vedjh*, ظاهرى *zāhiri*, a. — Il a un bel extérieur, ظاهرى اعلادر *zahiri a'ladur*. — L'intérieur ne répond pas à l'extérieur, باطنى ظاهرينه مطابق دكلدر *bāthyni zāhirīnè muthabyq deïldur*. — A l'Extérieur, adv., ديشارده *dichārda*. — Hors du pays, خارج مملكتده *khāridji memlekettè*.

Extérieurement, adv., طشره‌ده *thachrada*, ظاهرده *zāhirda*, t.; ظاهراً *zahiren*, صورتا *soureta*, a.; كورنشده *gueuru-nuchtè*.

Exterminateur, s. m., يوق ايديجى *ïoq idídji*, t.; بربـاد ايديجى *berbād idídji*, p.-t.; خراب ايديجى *kharāb idídji*, ازاله و اعدام ايديجى *izālè vu 'idām idídji*.

Extermination, s. f., يوق ايتمكلك *ïoq itmeklik*, نصلندن كسلمكلك *neslinden kecilmeklik*, a.-t.; قتل و افنا انعدام *in'idām*, *qatlu ifnā*, استيصال *istiçāl*, a.

Exterminer, v. a., يوق ا *ïoq it*, يوغ ا *ïogh it*, اصلنى كسمك — *aslini kesmek*, قطع ا *qath' it*, برباد — استيصال ا *berbād*, *istiçāl it*, a.-t.

Externe, adj. com. et s. des deux genres, خارجى *khāridjii*, طشره‌دن اولان — كلن *tachradan*, *dichardan olān*, غريب *guelen*, *gharīb*, a. — Les causes externes des maladies, امراضك علل خارجيه‌سى *emrāzuñ 'yleli khāridjiièci*. — Écolier externe, طشره‌دن مكتبه كلان شاغرد *thachraden mektebè guelen chāghyrd*.

Extinction, s. f., action d'éteindre, سوبندرش *seuïnich*, سوندرش *seundurich*, t.; اطفا *ithfā*, a. — de la voix, سس بوغلمسى *ses boghoulmaci*. — Épuisement, دوكنمه *tukenmè*, انقطاع *inqythā'*. — Anéantissement d'une race, d'une dynastie, انقراض *inqyrāz*, a.

Extirpateur, s. m., — كوكدن ديبندن قوپاريجى *keukten*, *dibinden qopāridji*, استيصال ايديجى *istisāl idídji*, a.-t.; قالع *qāly'*. — L'extirpateur des hérésies, قالع اساس رفض و بدعت *qālii' açāci refz u beda'at*.

Extirpation, s. f., action d'extirper, كوكدن قوپارش *qopārich*, قوپارمه *keukten qopārma*, قوپارمقلق *qopārmaqliq*, t.; استيصال *istisāl*, قلع *qal'*, a. — Anéantissement, يوق ايتمكلك *ïoq itmeklik*, محو اندراس *indirās*, اثار *mahvi açār*, a.

Extirper, v. a., — كوكدن قوپرمق *keukten*, *keuklè qoparmaq*, ou simpl. قوپرمق *qoparmaq*, استيصال ا *istisāl it*, قلع ا *qal' it*, a.-t.

Extorquer, v. a., زور ايله المق

zor ilè almaq, ا تعسّف *te'assuf it*, a.-t.; جبرًا المق ـ تحصيل ا *djebren almaq, tahsîl it.* — de l'argent de quelqu'un, بر كمسنه‌دن جبرًا اقچه المق *bir kimesnèden djebren aqtchè almaq.*

Extorsion, s. f., concussion, ظلم *zoulm*, غدّارلق تعسّف *te'assuf*, *ghaddārlyq.* — Contributions forcées, تكاليف عرفيه *tekālîfi 'ourfiïè*, a.

Extraction, s. f., action d'extraire, چيقارمه *tchiqārma*, چقرمقلق *tchiqarmaqliq*, t.; اخراج *ikhrādj*, a. — En arithmétique et en algèbre, opération par laquelle on tire les racines des nombres, استحصال الجذر *istihçāl ul-djezr*, حساب البرجان *hyçāb el-berdjān.* — Origine, اصل *asl, acyl*, a.; صوی *soï*, t.; نسل *nesl*, a.

Extradition, s. f., بر قاچقونك اصل پادشاهنه يا دولتنه كيرو ويرلمه‌سی *bir qātchqunuñ asl pādichāhinè ïā devletinè guiru virilmèci*, t.

Extrados, s. m., قبه‌نك ارقه‌سی *qoubbenuñ arqacy*, t.

Extraire, v. a., tirer d'un mixte, چقرمق *tchiqarmaq*, ايچندن چترمق *itchinden tchiqarmaq*, استخراج ا *istikhrādj it.* — Tirer d'un livre, d'un acte, اخراج ا *ikhrādj it*, اخذ ا *akhz it.* — Faire un extrait, un abrégé, مختصر ا *moukhtaçar it*, خلاصه ـ اجمال ا *khoulāça, idjmāl it.*

Extrait, part., چقارلمش *tchiqārylmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich.* — Extrait, s. m., corps tiré d'un mixte, چقارلمش نسنه *tchiqārylmich nesnè.* — d'un livre, كتابك استخراجی ـ مختصری *kitābuñ istikhrādji, moukhtaçari.* — d'un écrit, ou d'une substance par distillation, خلاصه *khoulāça.* — de rhubarbe, راوند خلاصه‌سی *rāvend khoulāçaci.*

Extrajudiciaire, adj. com., حكم محكمه‌دن خارج *hukmi mehkemèden khāridj*, a.-t.; دعـــوادن ـ ماده‌دن خارج *d'avāden, māddèden khāridj.*

Extrajudiciairement, adv., عرفی خلاف اصول اوله‌رق *'ourfi olaraq, khylāfi ouçouli mehkemè.*

Extraordinaire, adj. com., qui n'est pas selon l'usage, اولی كلمش *oly, ola guelmèmich*, t.; فوق العاده *fevq ul-'adè*, خارق عاده *khāriqy 'adè*, غير معتـــاد *ghaïri mu'tād*, عادتدن طشره ـ خـــارج *'adetten thachra, khāridj*, a.-t. — Dépense عادتدن خارج اولان مصرف ـ *'adetten khāridj olān masraf.* — L'Extraordinaire, s., غير عـــادی اولان *ghaïri 'adi olān.* — Ridicule, bizarre, عجايب *'adjāïb.*

Extraordinairement, adv., d'une façon extraordinaire, عادتدن طشره *'adetten thachra olaraq*, اوله‌رق خارجًا عن المعتـــاد *khāridjen 'an el-mu'tād.* — Bizarrement, ridiculement, عجايب صورت ايله *'adjāïb souret ilè.*

Extravagamment, adv., دلی كبی *deli guibi*, بيهوده‌لك ايله *bihou-*

dèlik ilè, صاروقلق ايله *sārouqlyq ilè.*

EXTRAVAGANCE, s. f., دليلك *delîlik*, بيهوده لك *bihoudèlik*, p.-t.; ترّهات *turrèhāt*, a.; بيمعنى - بيهوده *bi-m'ana, bihoudè ichler vè seuzler*, a.-t.; جنون *djunoun*, صاروقلق *sārouqlyq.*

EXTRAVAGANT, E, adj., صايقليجى *sāïqlaïdji*, ترّهات سويليجى *turrehāt seuïleïdji*, a.-t.; دلى *deli*, p.-t.; صاروق خوبلو *sārouq khouïlu.*

EXTRAVAGUER, v. n., صايقلمق *sāïqlamaq*, چلدرمق *tchildurmaq*, t.; ترهات - ياوه سويلمك *turrehāt, īāvè seuïlèmek*, a.-t.; دلى كبى *deli guibi seuïlèmek*, سويلمك صاروقلقلرا *sārouqlyqler it.*

EXTRAVASATION ou EXTRAVASION, s. f., طاشوب قابندن طشره اقمه *thāchup qābinden thachra aqma*, t.

EXTRAVASER (S'), v. pr., اقوپ *aqoup guetchmek*, كچمك طاشمق *thāchmaq*, طاشوب قابندن طشره *thāchup qābinden thachra aqmaq.* — En parlant du sang, طمردن چقمق *dhamardan tchiqmaq*, t.

EXTRÊME, adj. com., qui est au dernier point, حدّدن طشره *haddten thachra*, غايت *ghāïet*, نهايت *nihāïet*, درجده اقصى *deredjèdè*, الغايات اوتەسى *aqsa ul-ghāïāt*, يوق *eutèci ioq.* — Excessif, افراط اوزره *ifrāth uzrè*, مفرط *mufrith.* — Amour extrême, عشق بيغايات *'ychqy bighāïāt.* — Froid extrême, غايت برودت *ghāïet buroudet.* — Un homme extrême en tout, كافّه احوالك افراطه مائل برادم *kiāffeï ahvāldè ifrāthè māïl bir adem.*

EXTRÊME, s. m., opposé, متقابل *muteqābil*, ضدّ *zidd.* — Les extrêmes, برى برينه مخالف اولان شيلر *biri birinè moukhālif olān cheïler*, غايت متقابلة *ghāïeti muteqābelet.* — Le froid et le chaud sont les deux extrêmes, برد و حرّ غايتين متقابلتيندر *berd u harr ghāïeteïni muteqābileteïndur.*

EXTRÊMEMENT, adv., پك چوق *pek tchoq*, غايتله *ghāïetlè*, غايتلك *ghāïettè*, a.-t.; بغايت *beghāïet*, غايت الغاية *ghāïet ul-ghāïet*, a.

EXTRÉMITÉ, s. f., bout, اوج *oudj.* — Fin, صوك *soñ*, صوكى *soñi*, اخر *akhir.* — Dernier terme, غايت *ghāïet.* — Fin-fond, نهايت *nihāïet.* — A l'extrémité de la rue, صوقاقك اوجنك *soqāquñ oudjoundè.* — Nécessité, مضايقه *mouzāïaqa*, a. — Être réduit à la dernière extrémité, n'avoir pas de quoi vivre, اقصاى غايات ضرورت و احتياجه واصل *aqsāï ghāïāti zarouret u ihtiādjè vācyl ol.* — Le dernier moment, صوك ساعت - وقت *soñ sā'at, vaqyt*, اخر الوقت *akhyr ul-vaqt.* — Les derniers moments de la vie, صوك نفس *soñ nefes.* — Il est à l'extrémité, صوك نفسنده در *soñ nefecindè dur.* — Excès, افراط *ifrāth.* — Passer d'une extrémité à l'autre, افراطدن تفريطه كچمك *ifrāthten tefrîtha guetchmek.* — Emportement, violence, تهوّر *tchevvur.*

Extrinsèque, adj. com., خارجيّ *khāridjii*, a.; خارجدن - طشره‌دن *khāridjden, thachradan guelen*, a.-t. — Valeur extrinsèque de la monnaie, قيمت اعتباريّه *qymèti 'ytibārīiè*.

Exubérance, s. f., طشمقلق *thachamaqliq*, طاشقنلق *thāchqounlyq*, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضلة *fazlet*, فضالة *fuzālet*, a.

Exubérant, adj., طاشان *thāchan*, t.; فايض *fāiz*, مستغنى *moustaghni*, a.; لبريز *lebrīz*, p.

Exubère, adj. com. (enfant), ممه‌دن كسلمش چوجوق *memèden kecilmich tchodjouq*, t.

Exulcératif, ive, adj., ياره يى پيدا ايدجك *īāra idedjek*, ياره‌يى پيدا ايديجى *īāraïi peïdā ididji*, t.

Exulcération, s. f., ياره‌لمقلق *īāralamaqliq*, ياره‌لنمه *īāralanma*, t.; تولّد القرحة *tevellud el-qarhat*, a.

Exulcérer, v. a., درئ طرملمق - يرتمق *derii thyrmalamaq, ïyrtmaq*, ياره پيدا ياره‌لمق *īāralamaq*, ايتدرمك *īāra peïdā itturmek*, t.; تولّيد قرحه ا *tevlīdi qarha it*, a.-t.

Ex-voto, s. m., نذر موجبنجه ويرلن نسنه *nezr moudjibindjè vīrilen nesnè*, نذر اولهرق ويرلان هديّه *nezr olaraq vīrilen hedïiè*, t.; نذيرة *nezīret*, وذيمة *vezīmet*, pl. a. وذايم *vèzāïm*.

Ézan, s. m., appel canonique des Musulmans à la prière, اذان *ezān*, a. — Faire cet appel, اذان اوقومق *ezān oqoumaq*.

Ézéchiel, n. pr., حزقيل *hizqyl*.

Ézotérique, adj. com., caché, كزلو *guizlu*, t.; مخفى *makhfi*, a. Voy. Obscur.

F

F, s. m., sixième lettre de l'alphabet français, حروف هجانك التنجى حرفى *houroufi hedjènuñ altindji harfi*.

Fabagelle, s. f., plante, كرمان كيميونى *kermān kimiouni*, t.; كمّون بـرّى - اسـود *kemmouni berrii, açued*, a.

Fabago, s. f., plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.

Fable, s. f., récit allégorique, مثل *mecel*, vulg. مثـال *miaçāl*, pl. a. امثال *emsāl*; خرافة *khourāfet*. — faite à plaisir, افسانه *efçānè*, مثال *maçāl*, حكايت كاذبه *hikiāïeti kiāzibè*, اصلى يوقدن حكايه *asly ïoqtān hikiātiè*. — Romance populaire, داستان *dācitān*. — La Fable, les fables de l'antiquité, اساطير *açāthyr*, اساطير جاهليّة *açāthyri djāhilïiet*. — Devenir la fable, la risée, دللرده داستان او *dillerdè dācitān*

ol. — Raconter des fables, مثل اوقومق - سوبلمك *maçal oqoumaq, seuïlèmek.*

Fablier, s. m. Voy. Fabuliste.

Fabricant, s. m., كارخانه صاحبی *kiārkhānè sāhibi*, فابریقه صاحبی *fabriqa sāhibi*, t.

Fabricateur, s. m., qui fabrique, یاپیجی *ïāpidji*, یاپتریجی *ïāpturïdji*. — de fausse-monnaie, قلبزان *qalbazān*, قلب اقچه ایشلیجی *qalb aqtchè ichleïdji*. — de faux actes, ساخته سند دوزیجی *sākhtè sened duzïdji*.

Fabrication, s. f., action par laquelle on fabrique, یاپلمه *ïāpilma*, یاپمقلق *ïāpmaqliq*, ایشلمه *ichlèmè*, t.; عمل *'amel*. — des étoffes, طوقومه *dhoqouma*, نسج *nesdj*. — d'un faux acte, بر ساخته سندك دوزمه‌سی *bir sākhtè seneduñ duzmèci*.

Fabrique, s. f., manufacture, کارخانه *kiārkhānè*, vulg. کرخانه *kerkhānè*, فابریقه *fābriqa*. — Où l'on fabrique les étoffes, قماش *qoumāch kiārkhānèci*, کارخانه‌سی p.-t. — Confection des ouvrages de fabrique, ایش *ich*, ایشلیش *ichleïch*, عمل *'amel*, کار *kiār*. — de fabrique allemande, نمچه کاری *nemtchè kiāri*. — Construction, édifice, یاپی *ïāpy*, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*, عمارت *'imāret*.

Fabriquer, v. a., یاپمق *ïāpmaq*, ایشلمك *ichlèmek*, اعمال ا *'imāl it*. — de la monnaie, ضرب سکه ا *zarbi sikkè it*. — un faux acte, ساخته سند یاپمق - دوزمك *sākhtè sened ïāpmaq, duzmek*. — Au fig., inventer, ایجاد ا *idjād it*. — un mensonge, یلان دوزمك *ïalān duzmek*. — Fabriqué, e, یاپلمش *ïāpilmich*, ایشلنمش *ichlenmich*, دوزمه *duzmè*, معمول *ma'moul*, مصنوع *masnou'*.

Fabuleusement, adv., یالانلغله *ïalānlyghylè*, بر وجه مثل *ber vedjhi maçal*, p.-a.; مثال واری *maçāl vāri*.

Fabuleux, se, adj., feint, controuvé, یلان *ïalān*, ساخته *sākhtè*, اصلی یوق *asli ïoq*, اصلسز *acylsïz*, بی اصل *bi asl*. — Présumé, supposé, موهوم *mevhoum*. — Histoire fabuleuse, یلان قصه *ïalān qyssa*. — D'une manière fabuleuse, مثللو *maçallu*, a.-t.; مثل کبی *maçal guibi*.

Fabuliste, s. m., مثالنامه یازان *maçālnāmè ïāzān*, افسانه نویس *efsānè nuwïs*, خرافات مصنّفی *khourāfāt mouçannifi*.

Façade, s. f., قپو اوکی *qapou euñi*, اوك - بنانك اوکی *evuñ, binānuñ euñu*, t.; عنوان *'ounvān*, a. — de palais, سرایك یوزی *sarāïuñ ïuzu*.

Face, s. f., côté, یوز *ïuz*, طرف *tharaf*. — Visage, چهره یوز *ïuz, tchehrè*, بکز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, صورت *souret*, a. — Regarder en face, یوزه باقمق *ïuzè bāqmaq*. — Superficie des corps, سطح *sath*, اوست *ust*, اوستی *usti*, یوز *ïuz*. — La face de la terre, یر یوزی *ïer ïuzu*.

روی زمین *rouï zemín*. — Face, situation des affaires, احوالك صورتی *ahvāluñ sourèti*, كیفیّت ـ صورت *kèfiïèti*, *sourèti ahvāl*. — Je lui ai dit en face, یوزینه سویلدم *ïuzinè seuïledum*. — En t. de géométrie, face d'un corps, جهة *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*. — Page et devant d'un édifice, صفحه *safhat*. — Faire face, باقمق *bāqmaq*, یوز دونمك ـ كوسترمك *ïuz deunmek*, *gueustermek*. — Face à face, رو برو *rou berou*. — En face, adv., یوزه *ïuzè qārchou*, مواجهه‌سنده *muvādjehècindè*, اوكنده *euñundè*. — Vis-à-vis, قارشو *qārchou*, مقابله‌سنده *mouqābelècindè*. — En face de la justice, حضور شرعده *houzouri cher'idè*.

Facétie, s. f., bouffonnerie, لطیفه *lathífè*, a.; خوراته *khorāta*, t.; بذله *bezlè*, بذله‌بازلق *bezlèbāzlyq*, a.-t.; هزل *hezl*, pl. a. هزلیّات *hezlïiāt*.

Facétieusement, adv., لطیفه یوزندن *lathífè ïuzinden*, a.-t.; خوراته ایله بروجه *khorāta ilè*, *ber vedjhi lathyfè*, a.-t.; هزلا *hezlen*, a.

Facétieux, se, adj., لطیفه‌جی *lathífedji*, a.-t.; خوراته‌جی *khorātadji*, t.; بذله‌كو *bezlèguiou*, a.-p.; كولدورجی *guldurudju*.

Facette, s. f., فاچه *fātcheta*. — Diamant à facettes, فاچته اولمق الماس طاشی *fātcheta olaraq elmās thāchi*.

Facetter, v. a., فاچته ایشلمك *fātcheta ichlèmek*, t.

Fâché, e, adj., chagrin, كوجنمش *gudjenmich*, دلكیر *dilguir*, منفعل *munfa'il*. — En colère, كوسمش *kusmuch*, اوكه‌لنمش *euguèlenmich*, طارلمش *dhārylmich*, t.

Facher, v. a., causer du déplaisir, انجتمك *indjitmek*, t.; الم تكدیر ایرمك *elem vírmek*, *tekdír it*, خاطرنه طوقنمق *khāthirinè dhoqounmaq*. — Mettre en colère, طارلتمق *dhārylṭmaq*, اوكه‌لتمك *euguèletmek*. — Se fâcher, se chagriner, انجنمك *indjinmek*, كوسمك *kusmek*, t.; كوجنمك *gudjenmek*, الم ـ قساوت چكمك *elem*, *qaçāvet tchekmek*. — J'en suis très-fâché, پك كوجه كلدی *pek gudjumè gueldi*. — Il me fâche, كوجه كلور *gudjumè gueleur*, موجب كدرمدر *moudjibi kederumdur*. — Se mettre en colère, طارلمق *dhārylmaq*. — Contre quelqu'un, برینه كوسمك *birinè kusmek*, برشیدن انفعال ایله *bir kichiden infi'āl it*. — Ne vous fâchez pas, كوجنمه *gudjenmè*. — Ne vous mettez pas en colère, طارلمه *dhārylma*.

Facherie, s. f., déplaisir, (ce mot vieillit), تاسه *tāça*, قیغو *qaïghou*, ثقلت *syqlet*, كدر *keder*, a.

Facheux, se, adj., qui cause du déplaisir, كدرلو *kederlu*, a.-t.; مولم *moulim*. — Désagréable, نفسه كوچ كلور *nefsè gutch guelur*. — Pénible, difficile, كوج *gudj*, مشقتلو *mechaqqatlu*. — De mauvaise humeur, bizarre, یكاز *ïañaz*, طارلغان *dhārlighān*, تتیز چتین خویلو *titíz*, *tchitín khouïlu*. —

Fâcheux, s. m., importun, ثقلت ويريجـــى *siqlet vïridji*, a.-t.; اوصـــاندريجى *ouçandurïdji*, t.; ثقيل جان صقيجى *djān syqydji*, ثقيل النفس اولان كمسنه *saqyl unnefs olān kimesnè*.

Facile, adj. com., aisé à faire, قولاى *qolāï*, ككز *guenez*, سهل *sehel, sehil*, اسهل *eshel*, يسير *iecïr*, اســـان *açān*, p. — C'est très-facile, پك قولايـدر *pek qolaïdur*. — Il est d'un accès facile, يانـنـه وارلمسى قولايدر *īānina vārylmaci qolāïdur*, t. — Accommodant, ملايم *mulāïm*, a.; يواش *ïavāch*, t. — Caractère facile, طاتلو خويلو *thātlu khouïlu*. — Esprit, génie facile, هر شيك قولاينى بولور بر عقل *her cheïuñ qolāïïni boulour bir 'aql*. — Style facile, naturel, سبك سليس *sebki selïs*. — Facile, mou, sans fermeté, يـــواش كوشك *guevchek, ïavāch khouïlu*.

Facilement, adv., قولايلغله *qolāïlighlè*, قولايجـــه *qolāïdjè*, t.; اسانلغله *açānlighilè*, p.-t.; سهولتله *souhouletilè*, بالسهوله *bissouhoulè*.

Facilité, s. f., manière facile de faire, de dire, قولايلق *qolāïliq*, t.; اسانلق *açānliq*, p.; سهولت *souhoulet*, a. — Action de fermer les yeux par indulgence, اغماض عين *ighmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmeha*. — Indulgence excessive, يواشلق *ïavāchlyq*, يواش خويلولـــق *ïavāch khouïlulyq*, دهاســـت *douhācet*, دماثت طبع *demāceti thab'*, a. — Disposition, استعـــــداد *isti'dād*, اهليت *ehlïïet*, a. — Facilité dans les relations avec quelqu'un, مساهلة *muçāhelet*.

Faciliter, v. a., قولاى ا *qolāï it*, قولايلتمق *qolāïlamaq*, قولايلتمق *qolāïlatmaq*, t.; تسهيل ا *teshïl it*, ميسّر ايلمك *muïesser ëïlëmek*, a.-t.

Façon, s. f., manière, forme, طرز *tharz*, اوز *ïuz*, كونه *guiounè*, t.; وجه *vedjh*, شكل *chekl*, منوال *minvāl*, اسلوب *usloub*. — En aucune façon, هيچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, a.-t. — Maintien, طور ادا *thavr, edā*. — Il a mauvaise façon, طورو اداسى فنـــادر *thavru edāci fenādur*. — C'est la façon d'agir de cet homme, بو ادمك عمل وحركتـنـك طرزيدر *bou ademuñ 'amel u hareketinuñ tharzi dur*. — Manière dont une chose est faite, ايش *ich*, ياپلـــش *īāpilich*, چشيـــد *tchechïd*, عملة *'ymlet*. — Travail de l'ouvrier, de l'artisan, ايشلمه *ichlemè*, ايشليش *ichleïch*, اعماليّة *imālïïet*. — Prix de la façon, اقتـــى *aqty*, ايشلمـه بهاسى *ichlemè behāci*. — Procédés de quelqu'un, بر كمسنه نـك اوضاع واطوارى *bir kimesnènuñ evzā' vu athvāri*. — Composition, travail particulier à un auteur, قلمـــك اثرى *qalemuñ eceri*. — Invention, ايجـــاد *idjād*, ايجاد طبع *idjādi thab'*. — Manière contrainte et embarrassée et soins excessifs, تكلّف *tekelluf*, pl. a. تكلّفات *tekellufāt*, تكلّفات رسميّه *tekellufāti resmïïe*. — Cérémonie, تكليف *teklif*. — Sans façon, تكليفسز *teklïfsiz*. — De

façon que, de sorte que, شویله کـــه *cheuïlè ki*, شو وجهیله که *chou vedjhilè ki*.

Façonné, e, adj., ایشلنمش *ichlenmich*, صورتلنمـــش *souretlenmich*, مشکل *muchekkel*, تکلفلو *tekelluflu*. — Étoffe, الاجه *alādja*, نقشلو قماش ـ الاجه *alādja, naqachlu qoumach*.

Façonner, v. a., donner la façon, دوزمک *duzmek*, ایشلمک *ichlemek*. — Donner la forme à une chose, ایشه صورت ویرمک *ichè souret vírmek*, ا تشکیل *techkīl it*.— Instruire quelqu'un, le former, اوکرتمـــک *eugretmek*, الشدرمق *alichturmaq*, ا تربیه *terbïè it*, ا تادیب *teedīb it*. — Labourer, ا نطس *nadhas it*. — un champ, ا تارلایی نطس *tarlāï nadhas it*.— Orner, زینـتلـمـــک *zïnetlemek*. — Polir, جلا ویرمک *djilā vírmek*.

Façonnier, ère, adj., تکلیف ایدیجی *teklïf idïdji*, a.-t.; مکرم *mukrim*, a.; تکلفه مبتـــلا *tekellufè mubtelā*.

Fac-Similé, s. m., بر یازونک ـ خطـک تقلیدی *bir ïāzounuñ, khatthuñ taqlïdi*, a.-t.; تقلید خطّ *taqlïdi khatth*, a.

Facteur, s. m., faiseur d'orgues, de pianos, ارغـنـــون ـ بیانـــو ایشلییجیسی *orghanoun, piāno ichleïdjici*, سازلر یپان *sāzlar ïapān*. — Qui distribue des lettres, شهرده مکتوبلری کتورن *chehirdè mektoubleri guèturen*, a.-t.; پوشته *pochta*, hongr. — Commis chargé de négoce, یازیجـــــــی *ïāzidji*, ایش وکیلی *ich vekïli*, t.; عامل *'amil*, a.; سپارشه مامور *sipārichè meemour*. — Quantité dont un produit est formé, اصل الحاصل *asl ul-hācyl*.

Factice, adj. com., یاپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; عـاریتی *'ārïèti*, vulg. ایرتی *eïrèti*, a.; ساخته *sākhtè*, عملی *'ameli*, طبیعی دکل *thabï'ï dèïl*.

Factieux, se, adj., زوربا *zorbā*, فتنه لو *fitnèlu*, a.-t.; مفسد *mufsid*, صاحب اغراض *sahib aghrāz*, a.; فتنه قشقردیجی *fitnè qychqyrdïdji*.

Faction, s. f., parti dans un état, اتحـــاد *ittihād*, بلوک *beuluk*, فرقه *firqa*, فتنه *fitnè*, a.; زوربالـــق *zorbāliq*. — Il y a deux factions dans cet état, فلان ملکك ایچنده ایکی فرقه وار *felān mulkuñ itchindè iki fyrqa vār*. — Fonction d'un soldat en sentinelle, بکچیلـــک *bektchilik*, قراوللق *qarāvoullouq*, قوللق نوبتی *qoullouq nevbeti*. — Être en —, قوللق نوبتنده او *qoullouq nevbetindè ol*. — Entrer en —, نوبته کیرمک *nevbetè guirmek*. — Sortir de —, نوبتدن چیقمق *nevbetten tchyqmaq*.

Factionnaire, s. m., بکچـــی *bektchi*, قوللق کوزجی *gueuzdji*, قوللق نوبتجیسی *qoullouq nevbetdjici*, t.

Factorerie, s. f., هندستانـــده فرنك تجارت اولرینك قلمی *hindistāndè frenk tidjāret evlerinuñ qalemi*, بازرکان وکیللری خانـی *bāzyrguian vekilleri khāni*.

Factotum ou Factotum, s. m., qui se mêle de tout dans une mai-

son, جمله ایشلری کورن *djumlè ichleri gueuren*, جملة الملك *djumlet ulmulk*. — Sorte d'intendant, او کحیاسی *ev kiahiāci*, t.

Factum, s. m., دعواجیه متعلق کاغد *d'avādjiè mute'alliq kiāghid*, دعواجی قایمه‌سی *d'avādji qaïmèci*, a.-t.

Facture, s. f., - بها دفتری تذکره‌سی *behā defteri, tezkerèci*, حواله قائمه‌سی *hamoulè qāïmèci*, ارسالیه تذکره‌سی *irsāliïè tezkerèci*; فاقتورا *factoura*, ital.

Facultatif, ive, adj., - قوّت وسعت وبرر *qouvvet, vus'at vïrur*, اقتداری *iqtidārii*, a.

Faculté, s. f., puissance, vertu naturelle, قوّت *qouvvet*, pl. قوا *qava*. — naturelle, قوّت طبیعیة *qouvveti thabïïèt*, au pl. قوای طبیعیّه *qavāï thabï'ïè*. — Propriété naturelle des plantes, خاصیّة *khācïïet*, خاصة *khāsset*. — Faculté astringente, خاصّهٔ قابضه *khāssaï qābiza*. — Moyen de faire, قدرت *qoudret*, اقتدار *iqtidār*, قابلیت *qābilïïet*, امکان *imkiān*, مقدرة *maqderet*. — Droit de faire, رخصت *roukhsat*, صلاحیّت *salāhïïet*. — Corps de savants, جماعت معلمین *djemā'ati mou'allemîn*. — Facultés, pl., biens, talents, moyens, وارلق *vārliq*, مال *māl*, pl. اموال *emvāl*, a.

Fadaise, s. f., bagatelle, niaiserie, بیهوده‌لك *bihoudelik*, p.-t.; ترهات *turrehāt*, a. — Chose à laquelle on n'attache aucune valeur, ایشه یرامازشیٔ *ichè ïarāmaz cheï*. Voy. Ineptie.

Fade, adj. com., دادسز *dādsyz*, طاتسز *thātsyz*, a.-t.; لذّتسز *lezzetsiz*, a.-t.; بیمزه *bimezè*. — En parlant d'un homme, کودن *guden*, طاتسز *thatsyz*, t.; تفه *tefeh*. — Sans sel, بی نمك *bi nemek*.

Fadeur, s. f., qualité de ce qui est fade, طاتسزلك *thātsyzlik*, تفاهة *tefāhet*, a. — Fadeur, manque de grâces, لطافتسزلك *lethāfetsizlik*.

Fagarier, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, اغزاچق *aghyz atchyq*, t.

Fagot, s. m., de bois, - برد‌مت قوجاق اودن *bir demet, qoudjāq odoun*, چالی دمتی *tchāly demeti*. — Sec, قوری چالی دمتی *qourou tchāly demeti*. — Vert, تازه چالی دمتی *tazè tchāli demeti*. — Fagot, au fig. fam., sornettes, یاوه *ïāvè*, بیهوده سوزلر *bihoudè seuzler*. — Dire des fagots, یاوه سویلمك *ïāvè seuïlemek*.

Fagotage, s. m., دمتلمه *demetlèmè*, دمت باغلنمه *demet bāghlanma*, t.

Fagoter, v. a., mettre en fagots, دمتلمك *dèmetlemèk*, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Arranger mal, مسخره کبی کیدرمك *maskhara guibi gueïdurmek*, t.

Fagoteur, s. m., دمتلیجی *demetleïdji*, چالی دمتی باغلایجی *tchāli demèti bāghlaïdji*, t.

Fagotin, s. m., کینمش میمون

gueïnmich meïmoun, مسخره *maskhara,* t.; شقه‌جی *chaqadji,* t.

Fagoue, s. f., بیز *bîz,* دامغول *dāmghoul,* t.

Faguenas, s. m., یرامز ـ فنا *ïarāmaz, fenā qoqou,* مردار قوقو *mourdār qokhou,* t.

Faible, adj., qui manque de force, en parlant des personnes et des choses, قوّتسز *qouvvetsiz,* a.-t.; ضعیف *za'īf,* a.; زبون *zeboun,* p.; درمانسز *dermānsyz.* — Sans fermeté, طبانسز *thabānsyz,* کوشک *guevchek,* بی ثبات *bi sebāt.* — Timide, زهره‌سز *zehrèsiz.* — Faible de mémoire, اونوتغون *onoutghoun.* — En parlant des choses seulement, ضعیف *za'īf,* واهی *vāhi.* — Faible argument, علّت واهیه *'ylleti vāhïiè.* — Une faible défense, مدافعه ضعیفه *mudāfa'aï za'īfe.* — Faible d'effet, قوّت وتأثیری یوق *qouvvet uteecīri ïoq.* — Qui n'en peut plus, impuissant, عاجز *'adjiz.* — Le faible, le côté faible d'une chose, ضعیف طرفی *za'īf tharafi,* سقط طرفی *saqath tharafi.* — La partie défectueuse, سقیم طرفی *saqym tharafi.* — Faible, mince, délié, انجه *indjè,* رقیق *raqyq.*

Faiblement, adv., avec faiblesse, ضعیفانه *za'īfānè,* عاجزانه *'ādjizānè,* a.-p.; کوشکلک ایله *guevcheklik ilè,* ضعف اوزره زبونجه *za'f uzrè, zaboundjè.* — Frapper faiblement, ضعیفانه اورمق *za'īfānè ourmaq.*

Faiblesse, s. f., débilité, manque de force, ضعیفلق *za'īflyq,* a.-t.; زبونلق *zabounlyq,* p.-t.; ضعیف *za'f,* قوّتسزلک *qouvvetsizlik,* درمانسزلک *dermānsizlik.* — d'estomac, ضعف معده *za'fi mi'dè.* — de vue, ضعف بصر *za'fi baçar.* — Manque de moyens, de puissance, عجز *'adjz,* عدم اقتدار *'ademi iqtidār.* — Défaillance, بایلمه *bāïlma.* — Tomber en faiblesse, بایلمق *bāïlmaq,* اوغونمق *oghounmaq.* — Langueur, abattement, ennui, فتور *futour.*

Faiblir, v. n., perdre de sa force, زبونلنمق *zabounlanmaq,* ضعیفلنمق *za'īflanmaq,* قوّت کسلمک *qouvvet kecilmek,* طاقتسز قالمق *thāqatsyz qālmaq,* فتور پذیر او *futour pezîr ol.*

Faïence, s. f., فرنک فغفوری *frenk faghfouri,* فغفوری تقلیدی *faghfouri taqlīdi,* قباچینی *qabā tchini,* t.

Faïencerie, s. f., فرنک فغفوری کارخانه‌سی *frenk faghfouri kiārkhānèci,* t.

Faïencier, ère, s., فرنک فغفوری صاتیجی *frenk faghfouri sātīdji,* چینیجی *tchinidji,* t.

Failli, s. m., qui a fait faillite, مفلس *muflus,* a.; زکرت *zugurt,* صنغون *synghoun.* — Qui a fait une faute, خطا ایتمش *khathā itmich.* — Disparu, غایب اولمش *ghāïb olmuch.*

Faillibilité, s. f., یاکلمق قابلیتی *ïāñylmaq qabilïieti,* t.; قابلیت الخطا *qābilïiet ul-khathā,* a.

Faillible, adj. com., یاکلور *ïāñileur,* قابل الخطا *qābil ul-khathā.*

— Nous sommes tous faillibles, هر بريمز قابل زله وخطا در *her birimuz qābili zellè vu khathā dur.*

Faillir, v. n., faire une faute, se tromper, يكلمق *ïāñilmaq*, يكلش *ïañlich it*, خطا ا *khathā it*, a.-t.; صوچ ـ كناه ا *soutch, gunāh it*, الدانمق *aldānmaq*. — finir, manquer, غايب او *ghāïb ol*, بتمك *bitmek*. — Manquer d'arriver, d'avoir lieu, ازقالمق *az qālmaq*. — J'ai failli mourir, از قالدى اولور *az qāldy eūlur idum*. — Faire faillite, banqueroute, مفلس او *muflus ol*, افلاس ا *iflās it*, a.-t.; افلاسه چيقمق *iflācè tchyqmaq*. — Être sur le point de faillir, افلاس مرتبه‌سنه كلمك *iflās mertèbècinè guelmek*, a.-t. — Le négociant un tel a failli, فلان بازركان افلاسه چقدى *felān bāzerguiān iflācè tchyqty*.

Faillite, s. f., مفلسلك *muflusluk*, a.-t.; افلاس *iflās*, a.

Faim, s. f., اجلق *adjlyq*, t.; جوع *djou'*, a. — Avoir faim, اچ او *atch ol*, اجقمق *adjïqmaq*, اجلق چكمك *adjliq tchekmek*. — J'ai faim, قرنم اچ *qarnum atch*, اچم وار *atchum vār*, قرنم اجدر *qarnum atchtur*. — Mourir de faim, اچلقدن اولمك ـ بوكلمق *atchliqten eulmek, bouñalmaq*. — Faim canine, جوع الكلب *djou' ul-kelb*.

Faîne, s. f., fruit du hêtre, كولكن ـ قاين قوزالغى *gulguen, qāïn qouzālaghi*, قاين اغاجى يمشى *qāïn aghādji ïemichi*, t.

Fainéant, e, adj., تنبل *tembel*, ايشسز *ichsiz*, طورلاق *thorlāq*, t.; كاهل *kiāhil*, a.

Fainéanter, v. n., ايشسز او *ichsiz ol*, تنبللك ا *tembellik it*, t.

Fainéantise, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, تنبللك *tembellik*, t.; كسل *kesl*, كهالة *kehālet*, a.

Faire, v. a., exécuter, agir, اتمك ـ ايتمك *etmek, itmek*, ايلمك *eïlemek*, قلمق *qylmaq*, عمل ا *'amel it*, a.-t. — ce qu'on peut, الدن كلديكنى ا *elden gueldiguini it*. — Produire, ياپمق *ïāpmaq*, وار ايتمك *vār itmek*. — Que ferons-nous? نه ياپه‌لم *nè ïāpalum*. — Opérer, ايشلمك *ichlèmek*, فعله كتورمك *duzmek*, دوزمك *fi'lè gueturmek*. — Faire sa besogne, ايشنى ايشلمك *ichini ichlemek*. — observer, اجرا ا *idjrā it*. — Exécuter, وجوده كتورمك *vudjoudè gueturmek*. — Faire faire, ايتدرمك *itturmek*, ياپترمق *ïāpturmaq*, اعمال ا *i'māl it*. — Faire de la dépense, خرج ا *khardj it*, a.-t. — Faire fortune, كسب مال وثروت ا *kesbi māl u servet it*. — Conclure, terminer, accomplir, بتورمك *biturmek*, بشارمق *bachārmaq*, تكميل ا *tekmīl it*. — Faire quarantaine, l'accomplir, قرانتينه مدتنى تكميل ا *qarāntina muddetini tekmīl it*. — Mettre au monde, donner naissance, طوغورمق *dhoghourmaq*, ياپمق *ïāpmaq*, تولید ا *tevlīd it*. — Faire son chemin, مدت قليله ايچنده خيلى ميدان المق *muddetiqalīlè itchindè khaïli meïdān almaq*. — Mettre

dans un état convenable, دوزمك *duzmek,* ا تنظيم *tanzím it.* — la chambre, اوطه يى دوزمك - تنظيم ا *odhaïi duzmek, tanzím it.* — Faire la barbe, صقالى تراش ا *saqāli trāch it.* — Donner une certaine forme, ياپمق *ïāpmaq,* كوزل صورته قومق *guzel souretè qomaq.* — Les affaires et les occupations font les hommes, امور ومشاغل ادمى يپار *oumour u mechāghyl ademi ïapār.* — Faire sa cour aux grands, رجالره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it.* — Faire sentinelle, نوبته كيرمك *nevbetè guïrmek,* قوللق نوبتنه ملازمت ا *qoullouq nevbetinè mulāzemet it.* — Faire, s'efforcer de paraître, de passer pour, ظاهرده كوسترمك *zāhirdè gueustermek,* اظهار صورت ا *izhāri souret it.* — Il fait l'homme de bien, اهل خير صورتنى اظهار ايدر *ehli khaïr souretini izhār ider.* — Faire semblant de rien, طنمامق *thynmāmaq.* — de ne pas savoir, بيلمزلنمك *bïlmezlenmek.* — Faire résulter en compte, حاصل او *hācyl ol.* — Deux et deux font quatre, ايكى ايله ايكيدن درت حاصل اولور *iki ilè ikiden dort hācyl olour.* — Faire peur, قورقتمق *qorqoutmaq.* — Faire honte, اوتاندرمق *outāndurmaq.* — Faire bâtir, بنا ايتدرمك *binā itturmek.* — Faire dire, سويلتمك *seuïletmek.* — L'opium fait dormir, افيون اويقو كتورر *afioun ouïougou gueturur.* — Faire eau, - صوايتمك *sou itmek, almaq.* — Faire défense, يساق ا *ïaçāq it.* — Faire achat, اشترا ا *ichtirā it.* — Faire cas, اعتبار ا *ytibār it.* — Faire des provisions, ذخيره جمع ا *zakhyrè djem' it.* — Faire de bonnes affaires, ايو ايش كورمك *eïu ich gueurmek.* — Faire, au n., être convenable, ياقشمق *ïāqychmaq,* يراشمق *ïarāchmaq.* — Ces deux choses font très-bien ensemble, بو ايكى شيلر برى برى ايله بغايت ياقشور *bou iki cheïler biri biri ilè beghāïet ïāqychyr.* — Se faire, arriver, être produit, اولمق *olmaq,* وقوعه - حصوله كلمك *houçoulè, vouqou'a guelmek.* — Si c'est une chose qui puisse se faire, اولمسى ممكن بر شئ ايسه *olmaci mumkin bir cheï içа.* — Se faire médecin, طبيب او *thabīb ol.* — Se faire, s'accoutumer, الشمق *alichmaq.* — Se faire à tout, هر شيه الشمق *her cheïè alichmaq.* — Cela ne fait rien, ضرر يوق *zarar ïoq.* — Fait, e, adj., ايشلنمش *ichlenmich,* ياپلمش *ïāpilmich,* اولمش *olmich,* معمول *ma'moul.* — Fait, propre à, اهلى *ehli.* — Il n'est pas fait pour cette place, بو منصبك اهلى دكل *bou mançoubuñ ehli deïl.* — Faire jour, كون - صباح او *gun, sabah ol.* — nuit, اخشام او - كيجه *guidjè, akhchām ol.*

Faisable, adj. com., ايدجك *idedjek,* ياپلاجق *ïāpilādjaq,* الدن كلن *elden guelen,* t.; اولور *olour,* قابل *qābil,* اوله بيلور *ola bïlur.*

Faisan, s. m., oiseau, - سكلون تدرج سوكلن *suglun, suïlun,* t.; *tedrudj,* a.

Faisandeau, s. m., سوكلنجق *seuglundjyq*, سوكلون ياوروسى *seuglun ïävrouçou*, t.

Faisander, v. a., آوى بر قاچ كون صاقلمغله قوقتمق *ävi bir qātch gun saqlamaghlè qoqoutmaq*, t.

Faisanderie, s. f., سكلون خانه *seuglun khānè*, *ïèri*, t.

Faisandier, s. m., سكلونجى *seuglundji*, t.

Faisane, s. f., ديشى سوكلن *dichi seuglun*, t.

Faisceau, s. m., باغ *bāgh*, دمت *demet*, دسته *testè*, p.; طوتام *thoutām*. — de flèches, اوق دمتى *oq demeti*. — Mettre les armes en —, سلاحلرى دمت باغلمق *silāhlarï demet bāghlamaq*.

Faiseur, se, s., ايشليجى *ïchleïdji*, ياپوجى *ïāpoudji*, t.; مصنع *mouçanny'*, a.

Fait, s. m., action, chose faite, ايش *ich*, t.; عمل *'amel*, فعل *fi'l*, a.; كار *kiār*, p. — Il entend bien son fait, ايشنى ييلور *ichini bïlur*. — Ce qui est particulier à quelqu'un, ايشى *ichi*. — C'est son fait, ايشيدر *ichidur*. — Être sûr de son fait, ايشنى بيلمك *ichini bïlmek*. — Être au fait, واقف ـ اكاه اول *vāqyf, aguiāh ol*. — Je ne connais pas le fait, قصه‌دن خبرم يوق *qyssaden khaberum ïoq*. — Hauts-Faits, s. m. pl., اعمال جليلهٔ حربيه *'amāli djelïlèï harbïïè*, اعمال جبريه *'amāli djebrïïè*. — Voies de fait, violences, زور ايشى *zor ichi*. — Fait à..., accoutumé, الشمش *alichmich*. —

Fait, cas, événement, واقعه *vāqa'a*, pl. وقايع *veqāï'*; ماجرا *mādjèrā*. — Conter le fait, ماجرايى نقل ا *mādjerāï naql it*. — Aller droit au fait, ايشك اوزرينه طوغرو وارمق *ichuñ uzerinè dhoghrou vārmaq*. — Revenons au fait, واقعه‌نك كيفيتنه كلهلم *vāqa'nuñ keïfiïètinè guelèlum*. — C'est un fait à part, بشقه ماده در *bachqa māddèdur*. — Le fait, ce qui est convenable à quelqu'un, يراشق *ïarāchyq*, لايق سزا *lāïq sezā*. — Cette maison est bien mon fait, بو خانه بكا لايق وسزا در *bou khānè bañā lāïq usezā dur*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, استصحاب ا *istishāb it*, صاحب چيقماق *sāhyb tchyqmāq*. — De Fait, adv., فى الواقع *fil-vāqy'*. — En fait de ..., خصوصنده *khouçoucindè*. — En fait de médecine, علم طبّ خصوصنده *'ylmi thybb khouçoucindè*. — Tout à fait, بسبتون *busbutun*, بالكليه *bil-kullïiè*.

Faîtage, s. m., اوستى *ev ustu*, چاتى طبانى *tchāty thabāni*, t.

Faîte, s. m., comble d'un édifice, طام ـ دام *dhām*, t. — Sommet, دپه *tèpè*, اوست *ust*. — Au fig., le plus haut degré, اك يوكسك مرتبه *eñ ïuksek mertebè*, اوج *evdj*, دروه *zirvè*. — Élever au faîte de la grandeur, ذروهٔ عليايه رفع ا *zirvèï 'ouliāïè ref' it*.

Faîtière, s. f., دام دپه‌سنده‌كى كوچك كرميت *dām tèpèsindeki kutchuk kèrèmit*, طوغله *thoughla*, t.

Faix, s. m., يوك *ïuk*, t.; بار

bār, p.; حمل *haml*, pl. احمال *ahmal*.

Fakir ou Faquir, s. m., religieux mahométan, فقير *faqyr*, a.

Falaca, s. f., bastonnade en Turquie, فلاقه *falāqa*, t.

Falaise, s. f., دكزك يوكسك كنارى - ياليسى يالى قيسينك ديك ايرلرى *denizuñ ïuksek kenāri, ïālycy, ïāly qaïcinuñ dik ïerleri*, t.

Falbala, s. m., صارقق زنجفى *sārqyq zindjef*, t.

Fallacieusement, adv., حيله ايله *hylè ilè*, a.-t.; غدرا *ghadren*, a.

Fallacieux, se, adj., الداديجى *aldādidji*, الدايجى *aldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a.; حيله كار *hilèkiār*, a.-p.

Falloir, v. imp., être de nécessité, لازم - كرك او *lāzem, guerek ol*, اقتضا ا *yqtizā it*, لازم كلمك *lāzem guelmek*. — Il faut, il le faut, كركدر *guerektur*. — Il est nécessaire, لازمدر *lāzymdur*. — Il manque, استر *ister*. — Être indispensable de, besoin, محتاج او *mouhtādj ol*. — Il me faut un habit, بر لباسه احتياجم واردر *bir libāsè yhtiādjum vārdur*. — Il convient, لايقدر *lāïqtur*. — Autant qu'il en faut, لازم اولديغى قدر *lāzim oldoughy qadar*. — Peu s'en est fallu que ..., از قالدى كه *az qaldi ki*. — Comme il faut, comme il convient, كركى كبى *gueregui guibi*. — Il faut faire, ايتملو *itmelu*. — Il faut écrire, يازملو *ïāzmālu*. — Il faut venir, كلملو *guelmelu*.

Falot, s. m., grande lanterne, فانوس بيوك فنر *buïuk fener*, فانوس *fānos*, فانوز *fānoz*, t. — Vase rempli de suif ou d'autre matière, بل مومى *ïel moumi*, مشعله *mech'alè*. — Ridicule, plaisant, مسخره *maskharā*, خوراتهجى *khorātadji*, t. — Conte, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*.

Falourde, s. f., درت بش اودن پارچهسنك قوجاغى اودون كتوكى باغى *dort bech odoun pārtchacinuñ qodjāghy*, *odoun kutuguy bāghy*, t.

Falsificateur, s. m., ساختهجى *sākhtèdji*, ساختهكارلق ايدن *sākhtèkiārlyqiden*, تلبيسلك ايدبجى *telbïslyk idïdji*, a.-t. — de monnaie, قلبزن *qalbezen*, vulg. *qalpazan*, p.-t.

Falsification, s. f., ساختهكارلق *sākhtèkiārlyq*, ساختهجيلك *sakhtèdjilik*, ساختهلك *sākhtèlik*, t.; قلبزنلك *qalpazanlik*, p.-t.

Falsifier, v. a., ساختهلا *sākhtèlā it*, p.-a.-t.; دوزمك *duzmek*, تقليد ا *taqlïd it*, ساختهجيلك ا *sākhtèdjilik it*, ساختهجيلك ايلمه دوزمك - اويدرمق *sākhtèdjilik ilè duzmek, ouïdourmaq*. — de la monnaie, قلبزنلق ا *qalpazanliq it*, قلب اقچه ياپمق *qalb aqtchè ïāpmaq*. — des écritures, ساختهيازو اويدرمق - دوزمك *sākhtè ïāzou ouïdurmaq, duzmek*, خطى تقليد ا *khatthy taqlïd it*.

Famé, adj., بللو ادلو *bellu adlu*, t.; نامدار *nāmdār*, p.; مشهور *mechhour*, a. — Bien —, نيكنامله *niknāmlu*, a.-p.-t.; عرضلو *'irzlu*, a.-t. — Mal —, بدنامله *bednāmlu*, p.-t.

Famélique, adj. com., قرنی اج *qarni adj olān*, اج *adj*, طویماز *dhoïmāz*, طویماق بیلمز *dhoïmaq bïlmez*, t.

Fameux, se, adj., ادلو صانلو *adlu sānlu*, t.; نامللو *nāmlu*, p.-t.; نامدار *nāmdār*, p.; شهرتلو *cheuhretlu*, مشهور *mechhour*. — Ville fameuse, بلدهٔ مشهوره *beldëï mechhourè*.

Familiariser, v. a., الشترمق *alichturmaq*, t.; تانیس ا *teenïs it*. — Se Familiariser, v. pr., s'habituer, se faire à ..., الشمق *alichmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*, a.-t. — avec quelqu'un, اشنالق ا - بغلمق *achinālïq it*, *baghlamaq*, t.; الفت - انسیّت ا *ulfet*, *unsïiet it*, استیناس ا *istinās it*. — Prendre des manières trop familières, تکلیفسز او *teklïfsiz ol*. — Se voir sans façon, تکلیفسز قونشمق *teklïfsiz qonouchmaq*.

Familiarité, s. f., manière familière, تکلیفسزلیک *teklïfsyzlik*, a.-t.; عدم تکلف *'ademi tekelluf*. — Habitude, استیناس *istinās*, a. — Amitié, intimité, مصاحبلق *muçāhyblyq*, الفت *ulfet*, انسیّت *unsïiet*, یارانلق *ïārānlyq*.

Familier, ère, adj., qui vit librement avec, تکلیفسز *teklïfsiz*, a.-t.; بی تکلف *bi tekelluf*, a. — Être familier avec quelqu'un, بر کمسنه ایله تکلیفسز او *bir kimesnè ilè teklïfsiz ol*. — Terme familier, peu respectueux, تعبیر لا ابالی *ta'bïri lā oubāli*, قبا تعبیر *qabā ta'bïr*. — Familier, devenu facile par l'habitude, الیشق *alichyq*, قولای *qolāï*, سهل *sehil*. — Cela m'est familier, کندومه مألوف و معتاد اولان *guendumè mèlouf u mu'tād olān chëïlerdendur*. — Familier, s. m., intime, courtisan, انیس *enïs*, مصاحب *musāhyb*, اشنا *achinā*. — Qui est de la maison, اولو *evlu*, اودن *evden*, اهل بیت *ehli beït*. — Les familiers, مصاحبلر *muçāhybler*. — Animal familier, الشمش - الیشق حیوان *alichmich*, *alichyq haïvān*. — Esprit familier, جنّ موکّل *meleki hāris*, ملك حارس *djinni muekkel*.

Familièrement, adv., تکلیفسزلکله *teklïfsizliguilè*, تکلیفسزجه *teklïfsizdjè*, بی تکلفانه *bi tekellufānè*, تکلیفسز اولهرق *teklïfsiz olaraq*.

Famille, s. f., tous ceux d'une même maison soumis au père de famille, او برق *ev barq*, t.; عیال *'aïāl*, اهل بیت *ehli beït*, a.; اولاد و اتباع *evlād u etbā'*. — Les enfants seulement, چولوق چوجوق *tcholouq tchodjouq*. — Maison, race, اوجاق *odjāq*, صوی *soï*, نسل *nesl*, a.; خاندان *khānèdān*, p.; عرق *'yrq*, ال *āl*. — Les femmes en Turquie, حرم *harem*. — Qui est d'une grande famille, بیوك صویدن *buïuk soïdan*, اوجاقلو *odjāqlu*, کشی زاده *kichi zādè*. — Père de famille, او برق صاحبی *ev barq sāhybi*, اولاد و عیال صاحبی *evlād u 'aïāl sāhybi*.

Famine, s. f., قتلق *qytlyq*, t.;

قحط *qahth*, a.; غلا *ghalā*, — Grande —, قحط عظيم *qahthi 'azīm*.

Fanage, s. m., action de faner, اوتلرك چايرده قورتمسى *otlarun tchāïrdè qouroutmaci*, اوتلغى چويروب دوندرمه‌صاورمه *otloughy tchevïrup deundurmè, sāvourma*. — Salaire du faneur, اوتلق صاورمه‌سى *otlouq sāvourmaci eudjreti*, t.

Fanaison, s. f., اوتلغك دوندريلوب چويرله‌جك وقتى *otloughouñ deundurilup tchevïriledjek vaqty*, اوتلق صاوره‌جق موسم *otlouq sāvouradjaq mevsim*, t.

Fanal, s. m., فنر *fener*, t.; فانوس *fānous*, vulg. *fānos*, a.-p.-t.

Fanatique, adj. com., par excès de zèle religieux, متعصّب *mute'assib*, حدّدن زياده صوفى *hadden zīādè sofou*, a.-p.-t. — Inspiré, مجذوب *medjzoub*. — Pour une opinion, un auteur, دلى *deli*, ديوانه *divānè*, p.; مجنون *medjnoun*, a.

Fanatiser, v. a., افراطله غيرت دينيّه‌يى تحريك ا *ifrāthilè ghaïreti dinïïeïï tahrïk it*, a.-t.

Fanatisme, s. m., zèle religieux outré, غيرت تعصّب *te'assoub*, غيرت جاهليّه *ghaïreti djāhilïïè*, حميّت جاهليّه *hamïieti djāhilïïè*. — Attachement opiniâtre et violent à une opinion, à un parti, جنون *djunoun*, دلولك *delulik*, تعصّب *te'assoub*.

Fane, s. f., نباتات يپراقلرى *nebātāt ïaprāqlari*, t.

Faner, v. a., faire sécher l'herbe d'un pré, چايرده كسلمش اوتلغى قورتمق *tchāïrdè kecilmich otloughy qouroutmaq*, اوتلغى چويروب دوندرمك *otloughy tchevïrup deundurmek*. — Flétrir, صولدرمق *soldurmaq*. — Se Faner, v. réfl., صولمق *solmaq*, كسب ذبول ا *kesbi zuboul it*. — Fané, e, flétri, صولمش *solmich*, پژمرده *pejmurdè*.

Faneur, s. m., اوتلغى دوندروب چويرن *otloughy deundurup tchevïren*, t.

Fanfare, s. f., بورو چالمسى *bourou tchālmaci*, t.

Fanfaron, s. m., faux brave, يكتلك - بهادرلق صاتان *ïiguitlik, behādirlik sātān*. — Bavard, لافزن فورتەجى *fortadji*. — Qui se vante, فارفره *fārfara*, كندويى اوكديجى *guenduïi eugudïdji*.

Fanfaronnade, s. f., فورته *forta*, فارفره‌لق *fārfaraliq*, لاف *lāf*, لاف وكذاف *lāf u guzāf*, p.-t.

Fanfaronnerie, s. f., فورته‌جيلق *fortadjiliq*, لافزانلق *lāfazānlyq*, p.-t.

Fanfreluche, s. f., اوفاق تفك *oufāq tufek*, t.

Fange, s. f., boue, چامور *tchāmour*, بالچق *bāltchyq*, وحل *vahl*. — Basse extraction, بد اصل *bed asl*, فرومايه‌لك *furou māïèlik*. — Gens de basse naissance, خلقك كوتوسى *khalquñ kutuçu*. — Vie honteuse, وحلزار عيوب وقبايح *vahlzāri 'oüïoub u qabāïh*.

Fangeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t. — Rue fangeuse, چامورلو سوقاق *tchāmourlu soqāq*.

Fanon, s. m., peau qui pend sous la gorge du bœuf, صغر بوغازینك التنلكی دری *syghyr boghāzinuñ altindèki deri.* — Barbe de la baleine, قادرغه بالغی تلی *qādirgha bālyghy teli,* t. — Fanons, appareil chirurgical, ایاق قیریغی باغی *aïāq qyryghy bāghy.* Voy. Éclisses.

Fantaisie, s. f., esprit, idée, خیال *khaïāl,* خاطر *khāthyr,* a. — Pensée, فکر *fikr,* pl. افکار *efkiār.* — Faculté imaginative, قوّت مخیّله *qouvveti moukhaïïlè,* a. — Envie, désir, goût, استك *istek,* کوکل دلکی *gueuñul dilègui,* هوس *haves,* کیف *keïf.* — Vivre à sa fantaisie, کندو کیفنجه کچنمك *guendu keïfindjè guetchinmek.* — Il lui a pris une fantaisie, درونده بر استك کلدی *derouninè bir istek gueldi.* — Fantaisie, invention faite à plaisir, caprice, کندو باشندن یاپمه *guendu bāchinden ïāpma,* ایجاد عندیّ *idjādi 'indii.*

Fantasque, adj. com., capricieux, تتیز یکاز *titiz, ïañāz.* — Original, extraordinaire dans son genre, عجایب *'adjāïb,* اغرب *aghreb,* a.

Fantassin, s. m., یایا *ïāïā,* t.; پیاده *pïādè,* p.

Fantastique, adj. com., خیالی *khaïāli,* a.; خیال مقولدسی *khaïāl maqoulèci.* — Projets fantastiques, مقاصد خیالیه *meqācidi khaïāliïè.* — Qui est sans réalité, اصلسز *acylsiz.* — Corps fantastique, جسم وهمی *djismi wehmi.*

Fantôme, s. m., spectre, خیال *khaïāl,* صورت وهمیّه *soureti vehmiïè,* طیف *theïf,* a.; قرالتی *qarālty,* t. — Chimère, وهم باطل *vehmi bāthyl.*

Faon, s. m., کیك یاوریسی *gueïk ïāvryсy,* t.

Faonner, v. a., کیك یاوریلمق *gueïk ïāvrylamaq,* t.

Faquin, s. m., الچق *altchaq,* الچق کمسنه *altchaq kimesnè,* سویسز ادم *soïsiz adem,* t.; ناکس *nākes,* p.; مرد خاشر *merdi khāchir.*

Farce, s. f., hachis, دولمه *dolma,* طولمه *dholma,* قیمه *qyïma.* — de chair de poisson, بالق اتندن طولمه *bālyq etinden dholma.* — Bouffonnerie, chose ridicule, مسخره لق *maskharaliq,* a.-t.; شقا *chaqa,* خوراته *khorāta.* — Comédie bouffonne, مقلدلك *mouqallidlik.*

Farce, adj. com., drôle, کوله جك *guledjek,* مضحك *mouzhyk,* a.

Farcer, v. a. (on dit mieux badiner), مسخره لق ا *maskharaliq it,* a.-t.; خوراته ا *khorāta it,* t.

Farceur, s. m., plaisant, bouffon, مسخره *maskhara,* مسخره جی *maskharadji,* a.-t.; خوراته جی *khorātadji.* — Comédien, مقلد *mouqallid,* a.

Farcin, s. m., اتلرك اویوزی *atlaruñ ouïouzi,* سراجه *sirādjè,* t.

Farcineux, euse, adj., سراجه لو *sirādjèlu.* — Cheval —, سراجه او *sirādjèlu ât,* t.

Farcir, remplir de farce, v. a., دولدرمق *doldurmaq,* ا طولمه *dhol-*

ma it. — Au fig., remplir, voyez ce mot. — Se Farcir, v. réfl., چوق يمك *tchoq ïemek*, t.

Fard, s. m., rouge employé par les femmes, قزلجه *qyzyldjè*, سلمن *sulumen, silmen.* — Le blanc et le rouge, اقلق قزللق *aqlyq qyzillyq.* — Parure, دوزكن *duzgun.* — dans le discours, ياللدزلمه *ïāldyzlama*, t.; زخرف *zoukhruf*, pl. a. زخارف *zekhārif*, تمويه *temvïh*, pl. a. تمويهات *temvïhāt.* — Dissimulation, تصنع *teçannu'*.

Fardé, e, adj., qui a mis du rouge, قزلجه سورلمش *qyzyldjè surulmuch*, دوزكنلو *duzgunlu*, سلمنلو *sulumenlu.* — Orné, travaillé, مصنع *mouçanna'.* — Abaissé, چوكمش *tcheukmuch.*

Fardeau, s. m., يوك *ïuk*, يوكلك *ïuklik*, t.; حمل *haml*, pl. a. احمال *ahmāl*; بار *bār*, p. — Lourd fardeau, حمل ثقيل *hamli saqyl.* — Porter un —, يوك چكمك ـ طاشمق *ïuk tchekmek, thāchimaq.*

Farder, v. a., mettre du fard, قزلجه سورمك *qyzyldjè surmek*, اقلق قزللق سورمك *aqlyq qyzillyq surmek.* — Parer, دوزكنلمك *duzgunlemek.* — Donner un faux lustre, ياللدزلمق *ïāldyzlamaq.* — Se farder, چهره‌سنه اقلق قزللق سورمك *tchehrècinè aqlyq qyzyllyq surmek*, دوزكنلنمك *duzgunlenmek.* — un discours, كلامه تعبيرات مهوّه علاوه‌سيله حسن وزينت ويرمك *kelāmè ta'bïrāti mumevviha 'ylāvècilè husnu zïnet vïrmek.*

Farder, v. n., s'abaisser sous son propre poids, چوكمك *tcheukmek*, t.

Farfadet, s. m., lutin, esprit follet, قره قونجلوس *qara qondjolos*, t.; جنّ *djinn*, a. — Homme frivole, فورتهجی بيهوده‌كار *fortadji, bihoudèkiār adem*, t.

Farfouiller, v. a., الت اوست *alt ust it*, قارشدروب ارامق *qārichturup arāmaq*, ايچنه ارامق *itchinè arāmaq* t.

Faribole, s. f. fam., بوش لاقردی *boch lāqyrdi*, t.; ياوه *ïāvè*, بيهوده سوز *bihoudè seuz*, هرزه *herzè*, عبث *'abes*, pl. a. عبثيّات *'abecïïāt.* — Dire des fariboles, ـ هرزه بيهوده سوز سويلمك *herzè, bihoudè seuz seuïlemek.*

Farine, s. f., اون *oun*, t.; دقيق *daqyq*, طحن *thyhn*, a. — Fleur de —, سميد اونی *simid ouni.* — d'orge, ارپه اونی *arpa ouny.* — de seigle, چاودار اونی *tchāvdār ouni.*

Fariner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, t.

Farineux, se, adj., de la nature de la farine, اونلو *ounlu*, طحنيّتلو *thyhnïïetlu.* — Qui est blanc de farine, اونه بولاشمش *ouna boulāchmich.*

Farinier, s. m., اونجی *oundji*, t.; دقاق *daqqāq*, a.

Farouche, adj. com., qui n'est pas apprivoisé, يبان *ïabān*, يبانی *ïabāni*, الشهمش *alichmamich*,

وحشی *vahchi*. — Rude, peu traitable, قبا *qabā*. — Peu sociable, اورکک خویلو *eurkuk khouïlu*. — Mine, air farouche, طارغون چهره *dhārghoun tchehrè*.

Fascicule, s. m., بر طوتام چچک *bir thoutām tchitchek*, t.; دسته نباتات *desteï nebātāt*, p.-a.

Fascination, s. f., بایجیلک *bāïdjilik*, کوز بغلهسی *gueuz baghlamaci*, کوز دکمهسی *gueuz degmèci*, t.; ضرب العین *zarb ul-'aïn*, سحر *syhyr*, a.; سیمیا *simïā*, سیمیاکارلق *simïākiārlyq*.

Fascine, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti*, t.

Fasciner, v. a., ensorceler, کوز کوز بغلمق *gueuz baghlamaq*, کوز دکدرمك *gueuz degturmek*. — Au fig., charmer, سحرلمك *syhyrlemek*. — Tromper, الداتمق *aldātmaq*. — Être fasciné, کوز بایلمق *gueuz bāïlmaq*. — Fasciné, e, adj., کوز دکمش ـ بغلنمش *gueuz degmich*, *baghlanmich*, مسحور *meshour*, مفتون *mefṭoun*.

Faséole, s. f., légume, بوکرلجه *beugruldjè*, t.; لوبیا ـ لوبیه *loubïa*, p.

Faste, s. m., طفره *thafra*, تفره *tefrè*, t.; تکبرلك *tekebburlik*, a.-t.; عنوان کاذب *'unvāni kiāzib*, تعاظم *te'āzum*. — Étaler du faste, طفره کوسترمك ـ صاتیق *thafra gueustermek*, *sātmaq*. — Au plur., registres historiques, تقویم *taqvïm*, pl. a. تقاویم *teqāvïm*; تاریخ *tārikh*, pl. a. تواریخ *tavārikh*. — Les fastes de l'Église, دفاتر وقایع دینیه *defātiri veqā'ïi dinïiè*.

Fastidieusement, adv., اوشنمکله *uchenmèguilè*, t.; اوصوکله *ouçouñlè*, بزدره جك وجهله *bezduredjek vedjhilè*, t.; جان صقندیسی ایله *djān syqyntyci ilè*.

Fastidieux, se, adj., بزدریجی *bezdurïdji*, اوصاندریجی *oçāndurïdji*, t.; ثقیل *saqyl*, موجب ملال *moudjibi melāl*.

Fastueusement, adv., طفره ایله *thafra ilè*, t.; عظمت ایله *'azamet ilè*, دبدبه ایله *debdebè ilè*.

Fastueux, se, adj., طفرهلو *thafralu*, دبدبهلو *debdebèlu*, t.; عنوانلو *'unvānlu*, محتشم *mouhtechim*.

Fat, adj. et subst., complaisant pour lui-même, کندو بکنمش *guendu bèïeñmich*, t.; خود پسند *khod pecend*. — Impertinent, sot, کستاخ *kustākh*, p.; ادبسز *edebsiz*, a.-t. — Sot, stupide, مایق مدمغ *māïqy mudemmagh*, a.

Fatal, e, adj., réglé par le destin, قضایی *qazāïi*, a.; مقدّر *mouqadder*, قدر حالی *qader hāli*. — Mort fatale, موت مقدّر *mevti mouqadder*. — Funeste, malheureux, مصیبتلو *moucibetlu*, ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Qui porte malheur, اوغرسز *oghoursyz*, مشوم *mechoum*.

Fatalement, adv., قضاده *qazādè*, قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.; حکمت خدا ایله *hikmeti khoudā ilè*, a.-p.-t.; حکم قضا وقدر ایله

hukmi qazā vu qader ilè, قضا وقدر موجبنجه *qazā vu qader moudjebindjè*.

FATALISME, s. m., doctrine, قضایه انانمقلق *qazāïè inānmaqliq*, a.-t.; مذهب القدریّة *mezheb ul-qaderïïet*, مذهب الجبریّه *mezheb ul-djebrïïè*.

FATALISTE, s. m., قسمتچه ـ قضایه *qysmètchè, qazāïè inānídji*, a.-t.; قدری *qaderi*, pl. قدریة *qaderïet*, a.

FATALITÉ, s. f., destinée inévitable, قضا وقدر حکمی *qazā vu qader hukmi*, قسمت *qysmet*, قضا *qazā*, تقدیر *taqtïr*, pl. a. تقادیر *teqādïr*. — Malheur opiniâtre, باشه کلن بلا ـ قضا *bācha guelen belā, qazā*, a.-t.

FATÉMITES, s. m., princes descendant d'Aly, الخلفاء الفاطمیین *el-kholefā el-fāthimiin*, a.

FATIDIQUE, adj. com., احکام قدری کشف ایدن ـ کوستریجی *ahkiāmi qaderi kechf iden ـ gueusterídji*, کاشف الاحکام القدر *kiāchif ul-ahkiām ul-qader*.

FATIGANT, E, adj., qui fatigue, یورلدیجی *ïorouldídji*, یورغونلق کتوریجی *ïorghounlouq gueturídji*, t. — Pénible, زحمت وبریجی *zahmet vïridji*, زحمتلو *zahmetlu*, متعب *mut'yb*. — Ennuyeux, importun, اوصاندریجی *oçāndurídji*, ثقیل *saqyl*. — C'est un homme bien fatigant, غایت ثقیل بر ادمدر *ghāïet saqyl bir ademdur*.

FATIGUE, s. f., lassitude, یورغونلق *ïorghounlyq*. — Peine, travail fatigant, زحمت *zahmet*, عنا *'anā*, تعب *ta'b*, pl. متاعب *metā'yb*, مشقة *mechaqqat*, pl. مشاق *mechāqq*, a. — Les fatigues de la guerre, مشاق سفریّه *mechaqqi seferïïè*.

FATIGUÉ, E, adj., یورغن *ïorghoun*, یورلمش *ïoroulmych*, t.; متعوب *met'oub*, a.

FATIGUER, v. a., donner de la fatigue, یورلتمق *ïoroultmaq*, t.; اتعاب ا *it'āb it*, a.-t.; یورمق *ïormaq*. — Importuner, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, بزدرمک *bezdurmek*, تصدیع ـ تعجیز ا *tasty', ta'djïz it*. — Se Fatiguer, یورلمق *ïouroulmaq*.

FATRAS, s. m., amas de choses inutiles, قرش مرش *qarich mourich*, t.; خرد مرد *khourd mourd*. — Un fatras de paroles, ترهات *turrehāt*, خلطیات *khalthyāt*.

FATUAIRE, s. m., مجذوب *medjzoub*, pl. مجذوبین *medjzoubïn*.

FATUITÉ, s. f., vice du fat, خود پسندلک *khod pecendlik*, خود بینلک *khod bïnlik*, اوغورلق ایله کندویی بکنمه *oghourlyq ilè guenduïi beïenmè*. — Sottise, احمقلق *ahmaqlyq*, ورع *vereh*, سفاهت *sefāhet*.

FAUBOURG, s. m., واروش *vārouch*, t.

FAUCHAGE, s. m., بچمکلک *bitchmeklik*, بچمه *bitchmè*, اوت بچمی *ot bitchumu*, t.

FAUCHAISON, s. f., بچمک ـ اوراق زمانی *bitchmek, ouraq ze-*

māni, اوت بچمی وقتی *ot bitchimi vaqty*, t.; موسم جواز *mevsimi djezāz*, a.

Fauchée, s. f., بر کونده بچلمش *bir gundè bitchilmich ot myqtāry*, t.

Faucher, v. a., بچمك *bitchmek*, طرپانلمق *thyrpānlamaq*, طرپان اورمق *thyrpān ourmaq*. — L'herbe, اوت بچمك *ot bitchmek*.

Fauchet, s. m., espèce de rateau, طرمق *thyrmyq*. — Sorte de petite faux. Voy. Faucille.

Faucheur, s. m., celui qui fauche, اوراقچی *ourāqtchi*, بچیجی *bitchídji*, t.; حصّاد *hassād*, a. — Faucheur ou Faucheux, s. m., sorte d'araignée, بر نوع اورومجك *bir nev'y eurumdjek*.

Faucille, s. f., طرپانجق *thyrpāndjiq*, اوراقجق *ourāqdjiq*, t.

Faucillon, s. m., بچقی *bitchqy*, t.; دهره *dehrè*, p.

Faucon, s. m., oiseau de proie, طوغان *dhoghān*, شاهین *chāhin*, p.-t. — dressé, - اوكرنمش تعلیملو طغان *eugrenmich, ta'límlu dhoghān*. — sauvage, - وحشی عجمی طغان *vahchi, 'adjemi dhoghān*.

Fauconneau, s. m., ضربزن *zarbzen*, ضربوزن *zarbouzen*, شاهی طوب *chāhi thop*, t.

Fauconnerie, s. f., art de dresser les oiseaux de proie, طغانجیلك *dhoghāndjilik*, اوجی قوشی تربیه سی *avdji qouchi terbiïèci sana'ati*. — Lieu où sont les oiseaux de proie, طوغان و چاقریری *dhoghān vè tchāqyr ïeri*.

Fauconnier, s. m., طغانجی *dhoghāndji*. — Grand fauconnier, charge dans l'empire ottoman, طوغانجی باشی *dhoghāndji bāchi*.

Fauconnière, s. f., sac ou gibecière à l'usage des fauconniers, اوجی چانطه سی *avdji tchānthaci*, t.

Faufiler, v. a., الشترمك *ilichturmek*, ایلمه اوله رق چاتمق *eïlemè olaraq tchātmaq*, ایلمك *eïlemek*, t. — Se Faufiler, v. réfl., صوقولمق کرشمك *soqoulmaq guirichmek*. — partout, هر یره صوقلمق *her ïerè soqoulmaq*, t.

Faussaire, s. m., یلان کاغدلری *ïalān kiāghidleri* یازان ساخته سند *sākhtè kiār*, ساخته کار *sākhtè sened duzídji*, p.-t.

Fausse-Alarme, s. f., اورکندولك *eurkundulik*, t.

Fausse-Attaque, s. f., یلان بصقن *ïalān basqyn*, t.

Fausse-Braie, s. f., اوك حصار بچه دیواری *euñ divāri, hiçār betchè* چفته سور *tchiftè sour*, t.

Faussement, adv., یلان ایله *ïalān ilè*, یلان یره خلافجه *ïalān ïerè, khylāfdjè*, یلاندن اصلی *ïalānden asly*, یوقدن کاذبا *ïoqtan*, t.; *kiāzi-ben*, a.

Fausse-Couche, s. f., چوجق دوشرمه *tchoudjouq duchurmè*, سقط جنین دوشش *duchuch*, t.; *syqty djenín*, a.

Fausse-Monnaie, s. f., قلب اقچه *qalb aqtchè*, t.

Fausse-Porte, s. f., اکرتی قپو *eïreti qapou*, t.

Fausser, v. a., faire plier, بوکمك *beukmek*, اکلتمك *eguiltmek*. — une serrure, بر کلید *bir kilid bozmaq*. — Enfreindre, violer, بوزمق *bozmaq*. — sa parole, سوزنده طورمامق *seuzundè dhourmamaq*. — sa foi, عهدی بوزمق *ahdi bozmaq*, نقض عهده وفا ایتمامك *naqzi aht it, ahdè vefā itmemek*.

Fausset, s. m., voix aiguë, عورتلو سس-اواز *avretlu ses, avāz*. — de tonneau, وارل چوبسی *vāroul tchivici*, چوی *tchivi*, t.

Fausseté, s. f., mensonge, یلان *ïalān*, t.; یلانجیلق *ïalāndjilyq*. — C'est une —, بو یلاندر *bou ïalāndur*, کذب *kezb*. — Qualité d'une chose fausse, خلاغ *khylāf*, عدم صحت *'ademi syhhat*. — Contrefaçon, ساختەلك *sākhtèlik*. — de la monnaie, قلبلق *qalblyq*. — Fraude, fourberie, تلبیس *telbís*, تلبیسلك *telbíslik*. Voy. Hypocrisie. — Dire des —, یلان سویلمك *ïalān seuïlemek*.

Faute, s. f., manquement contre le devoir, صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, pl. a. قبایح *qabāïh*; اکسکلك *eksiklik*, تقصیرات *taqsírāt*. — Péché, گناه *gunāh*, خطا *khathā*. — Ce n'est pas ma faute, قباحت بنم دکل *qabāhat benum dèïl*. — Méprise, erreur, یکلش *ïañlich*, t.; غلط *ghalath*, سهو *sehv*. — d'écriture, سهو قلم *sehvi qalem*. — Grande —, قباحت کبیره *qabāhati kebírè*. — Manquement contre les règles, قصور *qouçour*. — Sans faute, immanquablement, شبهەسز *chubhèsiz*, a.-t.; البته *elbettè*. — Dans tous les cas, بای حال *bi-āï hālin*, بهر حال *beher hāl*. — Faute, manque, disette, قینلق *qytlyq*, یوقلق *ïoqlyq*, قلت *qyllet*. — Manque d'argent, اقچه قلتی - یوقلغی *aqtchè qyllèti, ïoqlyghy*.

Fauteuil, s. m., قولتقلو صندالیه *qoultouqlu sandāliïè*, قوللو صندالیه *qollu sandāliïè*, صندالیه *sandāliïè*, t.

Fauteur, s. m., یاردمجی *ïārdumdji*, t.; طرفدار *tharafdār*, p.-a.; هوادار *havādār*, معین *mou'ín*, عاون *'āvin*, pl. a. اعوان *a'vān*, عونة *'avenet*.

Fautif, ive, adj., sujet à faillir, یاکلور *ïāñileur*, یکلمق *ïañiladjaq*, گناه-خطا ایده جك *gunāh, khathā idedjek*, p.-a.-t.; خاطی *khāthy*. — En faute, قباحتلو *qabāhatlu*, اکسکلو *eksiklu*. — Plein de fautes, یکلشی چوق *ïañlichi tchoq*.

Fauve, adj. com., tirant sur le roux, قزل چیوق رنکنده *qyzyl tchioubouq renguindè*, التون رنکلو *altoun renklu*, مزعفر *muz'afer*, a. — Bête —, کیك و جیران رنکنده *gueïk vè djeïrān renguindè olān haïvān*.

Fauvette, s. f., oiseau, کدی اوتلکن *guidi, qalthabān*, قلطبان *eutluguen qouchy*, t.; قوشی صعنی *sa'f*, a.

Faux, s. f., instrument pour fau-

cher, اوراق *orāq*, طرپان *thyrpān*, t.; داس *dās*, p,

Faux, sse, adj., contraire à la vérité, يلان *ïalān*, t.; كاذب *kiāzib*. — Dénaturé, altéré, contrefait, ياپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; ساخته *sākhtè*, عملی *'amelïi*. — D'emprunt, emprunté, عاريتی *'ārïieti*. — Sans fondement, اصلی يوق *asly ïoq*. — C'est faux, يلاندر *ïalāndur*, كذبدر *kezbdur*. — Fausse nouvelle, خبر كاذب *khaberi kiāzib*. — obligation, ساخته تمسك *sākhtè temessuk*. — cheveux, عاريتی صاچ *'arïieti sātch*. — Fausse dent, ياپمه ديش *ïāpma dïch*. — monnaie, قلب اقچه *qalb aqtchè*. — Faux, hypocrite, ايكی يوزلو قلب ادم *iki ïuzlu, qalb ādem*. — A faux, يكلش اوله رق *ïañlich olaraq*. Voy. Faussement, Injustement.

Faux-Accord, s. m., اهنكسزلك *ahenksizlik*, p.-t.

Faux-Bond, s. m., صاپه رق سكمه *sāparaq segmè*, t.

Faux-Brillant, s. m., دوزكن *duzgun*, t.; عنوان كاذب *'unvāni kiāzib*, a. — En parlant des pensées, يالدزلمه مزخرف *ïāldyzlama, muzakhref*.

Faux-Emploi, s. m., d'une somme, مصرف كاذب *masrafi kiāzib*, a.

Faux-Frais, s. pl. m., اوفاق تفك مصرفلر *oufāq tufek masraflar*, t.

Faux-Frère, s. m., ظاهرده قرنداشلق كوسترن *zāhirdè qarindāchlyq gueusteren*, t.; اخ ظاهری *akhy zāhiri*. — ami, كوز دوستی *gueuz dosti*.

Faux-Fuyant, s. m., endroit détourné, قچامق *qatchāmaq*, قچامق يول *qatchāmaq ïol*, صپا ير *sapā ïer*, صپجق يول *sapadjaq ïol*, t.; اوغرين يول *oghrin ïol*. — Au fig., défaite, échappatoire, اصلی يوقدن برعذر *asly ïoqtan bir 'euzr*, عذر باطل *'euzri bāthil, kiāzib*.

Faux-Jour, s. m., باجه ايدنلغی *bādja aïdynlyghy*, t.

Faux-Monnayeur, s. m., قلبزن *qalbzen*, vulg. *qalpazan*, t.

Faux-Pas, s. m., ايساق سورچمه سی *aïāq surtchmèci*, t. — Au fig., faute, كناه *gunāh*, خطا *khathā*, a.

Faux-Prophète, s. m., نبئ كاذب *nebii kiāzib*, a.

Faux-Semblant, s. m., اصلی يوقدن كوسترش *asly ïoqtan gueusterich*, t.; ظاهر كاذب *zāhiri kiāzib*, صورت معامله *soureti mu'amèlè*, a.

Faux-Témoin, s. m., يلان شاهد زور *ïalān chāhidi, chāhidi zor*, a.-t. — témoignage, يلان شاهدلكی شهادت كاذبه *ïalān chāhidligui, chehādeti kiāzibè*.

Faveur, s. f., ايولك *eïulik*, ايلك *eïlik*, t. — Grâce, bienfait, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*; نعمت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*; عنايت *'ināïet*, مكرمت *mekremet*, pl. مكارم *mekiārim*; كرم *kerem*. — Grande —, لطف عظيم *louthfi 'azïm*. — Faites-moi la faveur, لطف وكرم ايله *louthf u kerem*

eïlè. — Don, انعام *in'ām,* عطا *a'thā.* — Protection, ارقا *arqā,* t.; حمایت *himāïet,* a. — Concession, aide, مساعدهٔ *muçā'adè.* — Bienveillance, bonnes grâces, نظر *nazar,* حسن توجّه *husni teveddjuh.* — Être en faveur, نظرده او *nazardè ol.* — Il est en —, حسن نظرده در *husni nazardè dur.* — Briguer la faveur publique, حسن ظنّ ناسک تحصیلنه سعی ا *husni zanni nāçuñ tahsïlinè sa'ï it.* — Crédit auprès d'un prince, ou près de l'autorité, اعتبار *y'tibār,* حسن اعتبار *husni y'tibār,* مکانت *mekiānet.* — Sa faveur et son crédit augmentent tous les jours, مظهر اولدیغی حسین نظر و اعتبار کل یوم ترقی بولمقده در *mazher oldoughy husni nazar u y'tibār kulli ïevm teraqqy boulmaqta dur.* — Au temps de ma faveur, منظوریتم وقتنده *menzourïïètum vaqtindè.* — Prendre faveur, en parlant d'une opinion, d'un livre, اعتبار کسب بولمق *y'tibār boulmaq, kesbi y'tibār it.* — d'une marchandise, رواج بولمق *revādj boulmaq.* — En faveur, en considération de ..., اعتبارًا *y'tibāren,* حسبة *hasbeten,* a.; حقی ایچون *haqqy itchoun,* a.-t. — En faveur de moi, بنم حقمده *benum haqqumdè,* خاطرم ایچون *khātirum itchoun.* — A la faveur de, au moyen de, ایله *ilè,* تقریب ایله *taqrïb ilè.* — A la faveur de sa parenté, اقربالغی تقریب ایله *aqrabālighi taqrïbi ilè.* — A la faveur de la nuit, کیجه ایله *guidjè ilè.*

Favorable, adj. com., موافق *muvāfiq,* مساعد *muçā'yd,* a.; یاردمجی ویریجی *ïārdum vïridji,* یاردمجی *ïārdumdji,* اویغون *ouïghoun,* t. — Avantageux, خیرلو *khaïrlu,* فایدلو *fāïdèlu.*

Favorablement, adv., مساعدهٔ لطف ایله *muçā'adè, louthfilè,* a.-t.; موافقانه *muvāfiqānè,* a.-p.; خوشلق ایله *khochlyq ilè.*

Favori, te, s., qui plaît le plus, سوکولی زیاده سوکولی *sevgulu, ziādè sevgulu,* t.; اعزّ واحبّ اولان *a'az u ahab olān,* حسن نظرنده اولان *husni nazārindè olān,* a.-t.; مرغوب *merghoub,* a. — d'un prince, ندیم *nedïm,* pl. a. ندما *nudèmā.* — Le favori du roi, پادشاهک مقرّب خاصّی *pādichāhuñ mouqarribi khāssi.*

Favoriser, v. a., aider, یاردمجی او ا *ïārdumdji ol,* یاردم ا *ïārdum it,* t.; اعانت ا *i'ānet it.* — Appuyer de son crédit, مساعدهٔ ـ همّت ا *muçā'adè, himmet it,* اسعاد ا *is'ād it,* صاحب چقمق *sāhib tchyqmaq,* a.-t. — Être favorable, مساعد ـ موافق او *muçā'yd, muvāfyq ol,* التفاتلو *iltifātlu,* ملتفت *multefit,* مظهر التفات اولمش *mazheri iltifāt olmuch.*

Fayence, s. f. Voy. Faïence.

Féal, pl. Féaux, s. m., t. de chancellerie, طوغرو *dhoghrou,* اناملش اینانلمش *inānilmich,* t.; معتمد *mu'temed,* امین *emïn,* صادق *sādyq,* a.

Fébricitant, e, adj., استمالو *icitmālu*, t.; محموم *mahmoum*, a.

Fébrifuge, s. m., استمه‌یی کیدریجی *isitmāï guiderídji*, t.; دافع حمّا *dāfii hoummā*, استمای دفع ایدن علاج *isitmāï def' iden 'ilādj*, دواء دافع الحمّا *devāï dāfi' ul-hoummā*, a.

Fébrile, adj. com., استمایه متعلّق *icitmāïè mute'allyq*, a.-t.; حمویّ *houmèvii*, a. — Chaleur fébrile, حرارت حمویّه *harāreti houmevïiè*, a.

Fécale, adj. fém., نجاستلو *nedjācetlu*, a. — Matière —, نجاست *nedjācet*, a.; بوق *boq*, t.

Féces, s. f. pl., lie, dépôt, دردی *durdi, dorty*, پوصه *pouça*, t.

Fécond, e, adj., qui produit beaucoup, چوق ویرر *tchoq vírur*. — par la génération, طوغوریجی *dhoghourídji*, چوق طوغرر *tchoq dhoghrar*, کثیر النتاج *kecír unnetādj*. — En parlant de l'année, de la terre, des arbres, برکتلو *bereketlu*, یمشلو *ïèmichlu*, t.; محصوللو *mahçoullu*, حاصلی بول *hācili bol*, a.-t. — Fertile, منبت *mumbit*, محصولدار *mahsouldār*. — Terre —, بوللوق یر *bollouq ïer*. — Source féconde, qui donne beaucoup d'eau, صویی بول بیکار *souïi bol biñār*. — Année —, سال فراخ *sāl firākh*, p.-a.

Fécondant, e, adj., برکتلندریجی *bereketlendurídji*, t.; نامی *nāmi*, مخصّب *moukhassib*, مورث النما *mouris ul-nemā*, a.

Fécondation, s. f., طوغرمه مایه‌سی *dhoghourma māïèci*, t.; بذارت *bezāret*, a.

Féconder, v. a., برکتلو محصوللوا *bereketlu, mahçoullu it*, طوغشی برکتلندرمک *dhoghouchi bereketlendurmek*. — un champ, تارلایه اراعهٔ بذارت ا *tārlāïè irā'aï bezāret it*.

Fécondité, s. f., برکت *berèket*, a.; بوللق *bollyq*, طوغش بوللغی - برکتی *dhoghych bollyghy, bereketi*, کثرت بذارت *kesreti bezāret*. — de la terre, ارضک خصب و برکتی *'arzuñ khysb u bereketi*.

Fécule, s. f., partie farineuse, sédiment, چوکنتی *tcheukuntu*, t. — de pomme de terre, یر الماسنک خاص اونی *ïer elmācinuñ khās ouni*, t.

Féculence, s. f., سدک دردیسی - چوکنتیسی *sidik durducy, tcheukuntuçu*, t.

Féculent, e, adj., بولانق *boulānyq*, t.; طاحل *thāhyl*, a.

Fédéraliser, v. a., اصول اتّحاد و مکافلت دولتنی قبول ایتدرمک *ouçouli ittihād u mukiāfelet devletini qaboul itturmek*. — Se Fédéraliser, v. réfl., اتّحاد - اتفاق بغلمق *ittihād, ittifāq baghlamaq*, a.-t.; عهدلشمق *'ahtlachmaq*, عهد و میثاق بغلمق *aht u miçāq baghlamaq*, برلک - اتفاق ا *birlik, ittifāq it*, a.-t.

Fédératif, ive, adj., بری برلریله عهدلشمه‌یه دائر *biri birlerilè ahdlachmaïè dāïr*, اصول مکافلت و محالفتی متضمّن *ouçouli mukiā-*

felet u mouhālefeti mutezammin, اتّحادی *ittihādi*.

Fédération, s. f., برلك *birlik*, t.; اتّفاق *ittifāq*, محالفة *mouhālefet*, a.

Fédéré, e, adj., هم عهد اولان *hem aht olān*, متّفق *muttefiq*, a.

Fée, s. f., جادو عورت *djādou 'avret*, t.; ساحاره *sahhārè*, a.; جنيّة *djennïet*.

Féerie, s. f., جادولق *djādouliq*, سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-t.

Feindre, v. a., simuler, كوسترمك *güïeustermek*, صورتًا كوسترمك *soureten gueustermek*, صورت كوسترمك *souret güïeustermek*. — Dissimuler, طنمامق *thynmāmaq*. — Cacher son dessein, كتم مرام ا *ketmi merām it*, دلكيلنمك *tilkilenmek*, صورت معامله ا *soureti mou'āmelè it*. — Feindre, faire semblant de ne pas savoir, de ne pas apercevoir, de négliger, بلمزلنمك *bilmezlenmek*, بلمزلكدن كلمك *bilmezliqtèn guelmek*, تجاهل ا *tedjāhul it*, تغافل ا *teghāful it*. — de ne pas entendre, اشتمزلنمك *ichitmezlenmek*. — de ne pas voir, كورمزلكدن كلمك *gueurmezliqten guelmek*. — Feindre la joie, صورتًا اظهار سرور و نشاط ا *soureten izhāri surour u nichāth it*. — Feindre la fuite, قچمقلق كوسترمك *qatchmaqlyq gueustermek*. — une maladie, تمارض ا *temāruz it*. — Feindre, inventer, controuver, يلاندن *ïalānden duzmek*. — Hésiter à faire quelque chose, شبهه لنوب طورمق *chubhèlenup dhourmaq*, تجويز تردّد ا *tedjvïzi tereddud it*.

Feint, e, adj., دوزمه *duzmè*, يوقدن كوسترلمش *ïoqtan gueusterilmich*, t.; مصنوع *masnou'*. — Histoire feinte, حكايهٔ مصنوعه *hikiāïèi masnou'a*.

Feinte, s. f., ياپمه *ïāpma*, صورت معامله كوسترش *gueusterich soureti mu'āmèlè*, تصنع *teçannu'*, pl. a. تصنعات *teçannu'āt*, مراييلك *murāïilik*, a.

Fêler, v. a., چاتلتمق *tchātlatmaq*, يارمق *ïārmaq*. — Se Fêler, v. réfl., چاتلامق *tchātlamaq*, يارلمق *ïārylmaq*. — Fêlé, e, چاتلاق *tchātlāq*, چاتلمش *tchātilmich*, ياريق *ïāryq*.

Félicitation, s. f., تبريك *tebrïk*, pl. تبريكات *tebrïkiāt*; تهنية *tehnïet*, تهنيه *tehnïè*, pl. تهنيات *tehnïāt*, a. — Lettre de félicitation, تبريكنامه *tebrïknāmè*.

Félicité, s. f., bonheur, béatitude, قوتلولق *qoutloulyq*, t.; دولت *devlet*, سعادت *se'ādet*, a.; اوغور *oghour*, بخت *bakht*. — Prospérité, اقبال *yqbāl*.

Féliciter, v. a., تهنيه ا *tehnïè it*, تبريك ا *tebrïk it*, a.-t.; مباركلمك *mubāreklèmek*, كوز ايدين ديمك *gueuz aïdin dimek*, اوغورلى اوله ديمك *oghourlu ola dimek*, t. — Se Féliciter, v. pr., سونمك *sevinmek*, t.; حظ ا *hazz it*, a.-t.

Félon, onne, s., traître à son sei-

gneur, افندیسنه خاین اولان *efendicinè khaïn olān*. Voy. Cruel, Inhumain.

Félonie, s. f., خیانتلك *khyānetlik*, a.-t.; خیانت *khyānet*, a.

Felouque, s. f., فلوقه *fulouqa*, t.

Fêlure, s. f., یارق *ïāryq*, یاریق یر *ïāryq ïer*, چاتلاق *tchātlāq*, t.

Femelle, s. f., دیشی *dïchi*. — La femelle du lion, la lionne, دیشی ارسلان *dïchi arslān*. — Le mâle et la femelle, ارکك و دیشی *erkek vè dïchi*.

Féminin, e, adj., qui tient de la femme ou qui lui appartient, قاری یه *qāryïè*, زنانه مخصوص *zennèïè makhsous*. — Le sexe féminin, قاری قسمی *qāry qysmy*, طایفهٔ نسوان *thāïfèï nisvān*. — Le genre féminin, en t. de grammaire, مؤنث *muennes*.

Féminiser, v. a., مؤنث قیلمق *muennes qylmaq*, a.-t.

Femme, s. f., femelle de l'homme, قاری - قری *qary*, t.; عورت *'avret*, a. — mariée, اولو عورت *evlu 'avret*, خاتون *khātoun*, vulg. *qādyn*, t. — Les femmes, pour dire le sexe, طایفهٔ نسوان *thāïfèï nisvān*. — Les femmes et les filles, قاریلر و قزلر *qāryler vè qyzler*. — Épouse, اهل *ehl*, زوجه *zevdjè*, حلیله *halïlè*, منکوحه *menkiouha*. — Jolie femme, کوزل عورت *guzel 'avret*. — Sage-femme, ابه *èbè*, ابه قادن *èbè qādyn*. — Femme veuve, دول قاری *doul qāry*. — Femme grosse, کبه قاری *guebè qāry*. — Femme de chambre, بسلمه *beslemè*. — Prendre femme, قری المق *qary âlmaq*, اولنمك *evlenmek*. — Homme adonné aux femmes, زنپاره *zempārè*.

Femmelette, s. f., عورتجك *'avretdjik*, قریجق *qarydjiq*. — Femme d'un esprit borné, عقلسز قری *'aqylsiz qary*. — Homme faible, کوشك بر ادم *guevchek bir âdem*.

Fémur, s. m., اویلق کمیکی *ouïlouq guemigui*, t.; عظم فخذ *'azmi fakhyz*, a.

Fenaison, s. m., اوتلق بچمك زمان *otlouq bitchedjek zèmān*, t.

Fendant, s. m., coup du tranchant d'une épée, قلج یالمنك *qylydj ïālyminuñ*, اورشی *ourouchou*. Voy. Fanfaron.

Fendeur, s. m., de bois, اودن کسیجی - یاریجی *odoun kecïdji, ïārïdji*, t.

Fendiller (Se), verbe pron., چاتلمق *tchātlamaq*, یارلمق *ïārylmaq*, t.

Fendoir, s. m., اودن یارجق الت *odoun ïāradjaq alet*.

Fendre, v. a., یارمق *ïārmaq*, t.; شق ا *chaqq it*, a.-t.; اونمق *onmaq*. — la tête, باش یارمق *bāch ïārmaq*. — Se Fendre, v. réfl., یارلمق *ïārilmaq*. — avec bruit, éclater, چتلامق *tchatlāmaq*. — Fendu, e, یارلمش *ïārylmich*, یاریق *ïāryq*.

Fenêtrage, s. m., براوك جمله *bir evuñ djumlè*, پنجره لری *pendjèreleri*, پنجره لر *pendjereler*, t.

Fenêtre, s. f., پنجره *pendjèrè*.

Fenil, s., - اوتلق انبـــاری مخزنی *otlouq ambāri, makhzeni*, a.-t.

Fenouil, s. m., رازیانه *rāziānè*, vulg. رزنه *rèzènè*, رازیانج *raziānedj*, a.-p.

Fenouillette, s. f., sorte de pomme, برنوع الما *bir nev'y elmā*. — Eau-de-vie de fenouil, برنوع الما راقی *bir nev'y elmā rāqy*, t.

Fente, s. f., یـــارق *ïāryq*, چتلق یارق یر *tchatlaq, ïāryq ïer*, یارمـــه *ïārma*, یاریش *ïārich*, t.; شق *chyqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*, a. — de rocher, قیا یارغی *qaïā ïāryghy*.

Fenugrec, s. m., plante, بـــوی *boï*, بوی تخمی *boï tokhoumou*, t.

Féodal, e, adj., تیمار وزعامتـــه متعلق *timār vè zi'āmètè mute'allyq*, مالکانه یه متعلق *mālikiānèïè mute-'allyq*, a.-t. — Le droit —, قانون مالکانه *qānouni malikiānè*.

Féodalement, adv., تیمـــار و زعامت حقیلـــه *timār vè zi'āmet haqqilè*, a.-t.

Féodalité, s. f., مالکانه لـــک *malikiānèlik*, a.-p.-t.; تیـــمار و زعامت تصرّفی *timār vè zi'āmet teçarrufi*, a.

Fer, s. m., métal fort dur, دمـــور *demur*, usit. دمر *demir*, t.; حدید *hadïd*, pl. a. حدایید *hadāïd*; اهن *āhen*, p. — De fer, en fer, دمردن *demirden*, دمردن مصنوع *demirden masnou'*. — Garni en fer, دمرلو *demirlu*, دمردن دوزمه *demirden duzmè*. — Mine de fer, دمر معدنی *demir ma'deni*. — Tête de fer, homme opiniâtre, دمر باشلو *demir bāchlu*, پک باشلو *pek bāchlu*. — d'une pique, d'une flèche, دمرن مزراق - اوق اوجی *demren, myzrāq, oq oudjou*, نصل *nasl*. — Fer, pris pour épée, poignard, خنجر قلیـــج *qylydj, khandjar*. — Fer à repasser, اوتی *euty, eutu*, اوتو *eutu*. — Passer le fer, ou repasser, اوتیلمك *eutulèmek*. — à cheval, نعل *n'al*, pl. a. نعال *n'āl*. — Mettre un fer à un cheval, نعل اورمق *n'al ourmaq*. — Fer de charrue, صپان دمری *sapān demiri*. — Fers, au pl., ceps, fers aux pieds, بوقاغی *bouqāghy*. — Mettre aux fers, à la chaîne, زنجیره اورمـــق *zindjirè ourmaq*. — Les fers, au fig., la servitude, قوللق زنجیری *qoullouq zindjïri*. — La captivité, اسیرلك *ecïrlik*.

Fer-Blanc, s. m., تنکه *tenekè*, t.

Ferblantier, s. m., تنکه جی *tènèkèdji*, t.

Fer-Chaud, s. m., chaleur violente de l'estomac à la gorge, ایچ قزغینلغی *itch qyzghynlyghy*, t.

Férie, s. f., jours de la semaine, هفته کونلری *hafta gunleri*. — Jours où l'on ne travaille pas, یورتی کونی استراحـــت *ïortou gunu*, t.; کونی *istirāhat gunu*, a.-t.

Férir, verbe a., (vieux mot, hors d'usage,) sans coup férir, دوکشمکسزیـــن *deuguchmeksizin*, محاربه سـز *mouhārèbèsiz*, زجتسز

zahmetsiz, بر درلو مانعه اوغرامقسزبن *bir turlu mâny'a oghrâmaqsyzin*.

FERLER, v. a., يلكنلرى بغلمق *ïelkenleri baghlamaq*, يلكن *ïelken divchurmek*, t.

FERMAGE, s. m., چفتلك اجاره سى *tchiftlik idjârèci*; اجاره *idjârè*, a.; اقچه سى كرا *kirâ aqtchèci*, بدل الالتزام *bedel ul-iltizâm*.

FERMANT, E, adj., qui ferme, قپايان *qapâïân*. — A portes fermantes, قپولر قپاندقده *qapouler qapânduqta*. — A jour fermant, كونك صوكنده *gunuñ soñynda*.

FERME, s. f., métairie, چفتلك *tchiftlik*. — Chose donnée à ferme, اجاره *idjârè*. — des revenus publics, التزامات *iltizâm*, pl. التزامات *iltizâmât*. — Régie, امانت *emânet*. — Ferme annuelle, مقاطعه *mouqâthe'a*. — Ferme viagère, مالكانه *mâlikiânè*. — Ferme ou régie des tabacs, دوتن وانفيه *tutun vè enfïïè eminligui*, امينلكى ـ امانتى *emânètì*, a.-t. — La ferme des douanes, گمرك مقاطعه سى *gumruk mouqâthe'aci*. — Donner à ferme, بر وجه التزام توجيه ا *ber vedjhi iltizâm tevdjïh it*. — Prendre à —, التزام ا *iltizâm it*.

FERME, adj. com., qui tient bien, برك *berk*, پك *pek*, t.; قوى *qavi*, قوتلو *qouvvetlu*, a.-t.; محكم *muhkem*. — Fort, solide, قوى *qavi*, متين *metïn*, استوار *ustuvâr*, قوتلو *qouvvetlu*. — Avoir la main ferme, الى قوتلو او *eli qouvvetlu ol*. — Compacte, صق *seuq*, كثيف *kecïf*. — Constant, stable, قرارلو *qarârlu*, a.-t.; بر قرار *ber qarâr*, محكم *muhkem*, a.; پايدار *pâïdâr*, p. — Persévérant et constant, ثابت قدم *sâbit qadem*, ثباتلو *sebâtlu*. — Se montrer ferme et constant, ثابت قدم ـ راسخ دم او *sâbit qadem*, *râsikh dem ol*. — Tenir ferme, résister, داورانمق *dâvrânmaq*. — Ferme! tenez ferme, داوراك *dâvrâñ*. — Terre ferme, برّ *barr*, قره *qara*.

FERME, adv., fortement, قوتلوجه *qouvvetludjè*, قويّاً *qavïïen*.

FERMÉ, E, adj., قپانمش *qapânmich*, قپالو *qapâlu*, بغلو *baghlu*, t.; مسدود *mesdoud*, a.

FERMEMENT, adv., avec force, fermeté, پكجه *pektchè*, t.; قويجه *qavïdjè*, a.-t.; پك *pek*, پكلك *peklik ilè*, محكم ايله *muhkem*, قويّاً *qavïïen*, اكيداً *ekïden*. — Avec opiniâtreté, متانته *metânet ilè*, ثبات ايله *sebât ilè*.

FERMENT, s. m., levain, مايه *mâïè*, خمير *khamïr*. — de haine et de discorde, باعث فتنه *bâ'ici fitnè*.

FERMENTATIF, IVE, adjectif, مايه لندريجى *mâïèlendurïdji*, t.; مخمّر *moukhammir*, a.

FERMENTATION, s. f., d'un liquide, مايه لنمه *mâïèlenmè*, t.; اختمار *ykhtimâr*, تخمير *takhmïr*, a. — des liqueurs spiritueuses, اختمار

روحی *ykhtimāri rouhi.* — de la bile, صفرانک اختماری *safrānuñ ykhtimāri.* — Au fig., agitation des esprits, هیجان *heïdjān,* هیجان الضمایر والافکار *heïdjān üzzamāïr vel-efkiār,* افکار ناسک قاینایشی *efkiāri nāçuñ qāïnāïchi.*

Fermenter, v. n., se décomposer, مایه‌لنمک *maïèlenmek,* اکشیمک *ekchimek,* a.-t.; اختمار ا *ykhtimār it,* تخمّر ا *tekhammur it.* — Les humeurs fermentent, اخلاط اختمار ایدر *akhlāth ykhtimār ider.* — En parlant des esprits, خروشه حرکته کلمک *khourouchè, harekètè guelmek,* a.-p.-t.; جوش وخروش ا *djouch u khourouch it,* p.-t.; هیجان ا *heïdjān it.* — Les têtes, les esprits fermentent, اذهان ناس هیجان ایدر *ezhāni nās heïdjān ider.* — Fermenté, e, مایه‌لنمش *māïèlenmich,* مایه‌لو *māïèlù,* مخمّر *moukhammer.*

Fermer, v. a., قپامق *qapāmaq,* بغلمق *baghlamaq,* t.; سدّ ا *sedd it,* a.-t. — à la clef, کلیدلمک *kilitlèmek.* — les yeux, au propre, کوز قپامق - یومق *gueuz qapāmaq, ïoummaq.* — la porte, قپویی قپامق *qapouïi qapāmaq.* — les rideaux, les tirer, پرده‌یی صارقتمق *perdèï sārqytmaq.* — Fermer les yeux, au fig., sur les fautes d'autrui, اغماض عین ا *yghmāzi 'aïn it.* — Faire fermer, قپاتمق *qapātmaq.* — un chemin, یولی قپاتمق - سدّ ا *ïoly qapātmaq, sedd it.* — Lier, plier, بغلمق *baghlamaq.* — Boucher, قپامق *qapāmaq,* طیقامق *thyqāmaq.* — Fermer la bouche à quelqu'un, le réduire au silence, اسکات ا صوصدرمق *sousturmaq, iskiāt it.* — Se Fermer, v. pro., قپانمق *qapānmaq,* انسداد بولمق *insidād boulmaq.* — En parlant d'une plaie, یاره‌یی قپانمق *ïāraï qapānmaq.* — Fermé, e, قپانمش *qapānmich,* قپالو *qapālu,* قپانیق *qapānyq,* t.; مسدود *mesdoud.*

Fermeté, s. f., état de ce qui est ferme, متینلک *metïnlik,* طیانقلق *dhaïānqylyq,* t.; متانت *metānet.* — Assurance, یورک قویلکی *ïurek qavïligui.* — Courage, غیرت *ghaïret.* — Résolution invariable, ثبات *sebāt.* — Fermeté de cœur, d'âme, ثبات قلب *sebāti qalb.* — Vigueur, سطوت *sathvet.* — Qualité d'un corps compact, پکلک *peklik,* صلابت *salābet.*

Fermeture, s. f., ce qui sert à fermer, قپو بغی *qapou baghi,* قپاده‌جق الت *qapādadjaq alet,* t. — Action ou moment de fermer les portes dans une place forte, la fermeture des portes, قپولرک قپانمسی وقپولرک قپاندیغی وقتی *qapoularuñ qapānmaci vè qapoularuñ qapāndighy vaqty.*

Fermier, ère, s., métayer, چفتلکچی *tchiftliktchi,* چفتلک کتخداسی - کحیاسی *tchiftlik ketkhoudāci, kiahïāci,* t. — Qui tient les fermes de l'État, امین *emïn,* ملتزم *multezim,* التزامجی *iltizāmdji,* مقاطعه‌جی *mouqāthe-'adji,* a.

Fermoir, s. m., قوپچه *qoptchia.* — de livre, - كتاب قوپچه‌سى تكمه‌سى *kitāb qoptchaci, tekmèci,* t.

Féroce, adj. com., farouche, cruel, ياوز *ïāvouz,* يبانى *ïebāni,* t.; سرت *sert,* وحشى *vahchi,* a. — Animal —, يرتيجى حيوان *ïrtídji haïvān.* — Au plur., les bêtes féroces, وحوش وسباع *vouhouch u siba'.* — Homme —, سبعىّ المزاج مثالى بر ادم *seb'ii ul-mizādj miçāli bir adem.*

Férocité, s. f., ياوزلق *ïāvouzliq,* سردلك *sertliq,* يرتيجيلك *ïirtidjílik,* t.; وحشت *vahchet,* سبعيت *seb'yïet,* a.

Ferraille, s. f., اسكى دمرلر *eski demirler,* اسكى دمر پارچه‌لرى *eski demir pārtchaleri,* t.

Ferrailler, v. n., مطرقچيلك ا *mathraqtchilik it,* سلاح قغشده‌مق *sylāh qyghychdamaq.* — Au fig. fam., Disputer; voyez ce mot.

Ferrailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi,* t.; دوكشمكى پيشه ايدنن *deuïuchmèï pichè idènen,* t.

Ferrant (Maréchal-), s. m., نعلبند *na'lbend,* a.-p.

Ferrement, s. m., دمر الاتى *demir alāti,* دمر اوادانلق - طاقملر *demir avādānlyq, thāqymler,* au plur., الات حديديّه *alāti hadídïiè.*

Ferrer, v. a., - دمر ايله قپلامق دوناتمق *demir ilè qaplāmaq, donātmaq,* دمرلمك *demirlèmek.* — un cheval, نعللمق *na'allamaq,* نعل اورمق *na'l ourmaq.* — des chevaux à glace, اته قيار نعلى اورمق *ata qaïār na'li ourmaq.* — Ferré, e, - دمر ايله قپلانمش دونانمش *demir ilè qaplānmich, donānmich,* دمر قاپلو *demir qāplu,* نعللنمش *na'llanmich.* — Eau ferrée, چليكلو صو *tcheliklu sou.*

Ferret, s. m., باغ دمرى *bāgh demiri,* t.

Ferrière, s. f., نعلبند توبره‌سى *na'lbend tobracy,* t.

Ferronnerie, s. f., دمر صاتلجق ير *demir sātiladjaq ïer,* t.; قالك دمر اوجاغى *qālyñ demir odjāghy,* دمرجى كارخانه‌سى *demirdji kiārkhānèci,* t.

Ferronnier, s. m., دمرجى *demirdji,* t.; حدّاد *haddād,* a.

Ferrugineux, se, adj., دمرلو *demirlu,* t.; حديدىّ *hadídii,* a.

Ferrure, s. f., garniture de fer, دمرلر *demirler,* دمر ايشى *demir ichi.* — Action, manière de ferrer les chevaux, نعللمه *na'llama.* — Ferrure à la française, فرانسز كارى نعللمه *frānciz kiāri na'llama.*

Fertile, adj. com., چوق ويرر *tchoq vírur,* حاصلى بول *hācyli bol,* محصوللو *mahçoullu,* a.-t.; يمشلو *ïemichlu,* t.; بركتلو *bereketlu,* a.-t.; منبت *membit,* a.; محصولدار *mahsouldār,* a.-p. — Terre —, منبت ير *membit ïer.* — Année fertile ou d'abondance, بوللق - بركت سنه‌سى *bollouq, bereket senèci.* — Esprit fertile, voyez Fécond.

Fertilement, adv., بركتله *bereketlè,* a.-t.; بوللق ايله *bollouq ilè,* بول بول *bol bol,* t.

Fertiliser, v. a., محصوللو ا

mahsoullu it, a.-t.; محصولدار ا *mahsouldār it*, ایراث خصب وبرکت ا *irāci khasb u bereket it*.

FERTILITÉ, s. f., برکتلك *bereketlik*, a.-t.; برکت *bereket*, a.; بوللق *bollyq*, t.

FÉRULE, s. f., خواجه قامچیسی *khodja qāmtchici*, t. — Être sous la férule, برکمسنه‌نك زیر تازیانهٔ حکمنه تابع او *bir kimesnènuñ zīri tāziānèï hukminè tāby' ol*.

FÉRULE, subst. f., plante, اات قاصنیسی *at qāsnīci*, t.; سکبینج *sikbīnedj*, a.

FERVEMMENT, adv., غیرتله *ghaïretlè*, حرارتله *harāretilè*, کرمیّتله *guermiïetilè*, a.-t.; حرارت قلب ایله *harāreti qalb ilè*.

FERVENT, E, adjectif, ardent, کرمیّتلو *guermiïetlu*. — Zélé, غیرتلو *ghaïretlu*, غیور *ghaïour*, a.-t. — Une fervente prière, کرمیّتلو دعا *guermiïetlu dou'ā*.

FERVEUR, s. f., کرمیّت *guermiïet*, غیرت *ghaïret*, حمیّت *hamiïet*, حرارت *harāret*, a.; یانقلق ایانیقلیق *ïānyqlyq*, کرمیّت بال *guermiïeti bāl*.

FESSE, s. f., قینـاق *qaïnāq*, کوت قینغی *guieut qaïnaghi*. — Les —, اوتراق اتلری *otourāq etlèri*, اوتراق *otourāq*, قیچ *qytch*. — En parlant des animaux, la croupe, صغری *saghry*. — La fesse d'un cheval, اتك صغریسی *âtuñ saghryci*.

FESSE-MATHIEU, s. m. fam., usurier, voyez ce mot.

FESSER, v. a., کوتنه اورمق *guïeutunè ourmaq*, — قیچی دوکمك *qytchy deuïmek, ourmaq*, t.

FESSEUR, s. m., کوتنه اوریجی *gueutunè ouroudjou*, t.

FESSIER, s. m., les fesses, کوت قیناقلری *guieut qaïnāqleri*. — Muscle, عضلهٔ سافله *'azaleti sāfilè*, a.

FESSU, E, adj. fam., ایری قیناقلو *iry qaïnāqlu*, قبا کوتلو *qabā gueutlu*, ایری کوتلو *iry gueutlu*, t.

FESTIN, s. m., repas, قونقلق *qonouqliq*, ضیافت *ziāfet*, ولیمة *velimet, velimè*, pl. a. ولایم *velāïm*. — Grand —, ولیمهٔ عظیمه *velimèï 'azīmè*. — Donner ou faire un festin, قونقلامق *qonouqlamaq*, t.; ضیافتلمك *ziāfetlèmek*. — Faire festin, ضیافت ا *ziāfet it*, a.-t. — à quelqu'un, بر کمسنه‌یه ضیافت ـ *bir kimesnèïè ziāfet, qonouqlouq it*, a.-t. — Préparer, dresser un festin, ترتیب ضیافت ا *tertībi ziāfet it*. — de noce, دوکون ضیافتی *dugun ziāfeti*, a.-t. — Convier, inviter à un —, ضیافته دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

FESTINER, v. a. Voy. Faire festin.

FESTON, s. m., faisceau de fleurs et de fruits, میوه وچچك دمتی *meïvè vè tchitchek demèti*. — Sorte d'ornement de femme, نخل *nakhl*, a.

FESTONNER, v. a., نخل شکلنلك *nakhl cheklindè kesmek*, a.-t.

FESTOYER, v. a., بر کمسنه‌یه اکرام وضیافت ا *bir kimesnèïè ikrām vè ziāfet it*, t.

FÊTE, s. f., jour consacré au

culte, يورتى *ïorty*, ïortou, يورتى اغركون *ïorty guny*, اغر كونى *aghyr gun*, بيرام *baïrām*, t.; عيد *'yd*, يوم عيد *ïevmi 'yd*. — Fête religieuse annuelle du musulmanisme, le premier de la lune de *Chevval*, à la suite du jeûne du *Ramazan*, بيرام *baïrām*, كوچك بيرام *kutchuk baïrām*, عيد فطر *'ydi fythr*, a. — Seconde fête, dite *des Sacrifices*, soixante-dix jours après la première, قربان بيرام *qourbān baïrām*, بيوك بيرام *buïuk baïrām*, t.; عيد اضحا *'ydi 'azhā*, a. — Réjouissances, شينلك *chenlik*. — Jour de —, شينلك كونى *chenlik guni*. — publiques, دونما *donanmā*. — Faire fête à quelqu'un, اكرام ا *ikrām it*. — Se faire fête, حظ ا *hazz it*.

Fêter, v. a., garder les jours de fêtes, يورتو طوتمق *ïortou thoutmaq*. — Bien accueillir, حسن استمالت ا *husni iltifāt it*, ا ـ ويرمك *istimālet it, vírmek*.

Fetfa, ou mieux Fetva, s. m., sentence du mufti, فتوا *fetvā*, pl. a. فتاوى *fetāvi*.

Fétide, adj. com., قوقمش *qoqmych*, مردار قوقولو *mourdār qoqoulu*, فنا قوقن *fenā qoqan*, t.; بد رايحه *bed rāïha*, a.-p.; منتن *muntin*, a. — Viande —, قوقمش ات *qoqmich et*.

Fétidité, s. f., فنا قوقو *fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qoqou*, t.; رائحهٔ قبيحه *rāïhaïi qabïha*, نتن *netn*, a.

Fétu, s. m., چوپ *tcheup*, صمان چوپى *samān tcheupi*, چوپجغز *tcheupdjighyz*, صمان اوفانتيسى ـ خورده‌سى *samān oufāntici, khourdèci*, t.

Feu, s. m., élément chaud, آتش *âtech*, p.; اود *od, ot*, t. (peu usité); نار *nār*, a. — de charbon, كومر اتشى *keumur âtèchi*. — ardent, vif, قزغن اتش *qyzghyn âtech*. — Allumer du feu, اتش ياقمق *âtech ïāqmaq*. — Jeter au feu, اتشه اورمق *âtèchè ourmaq*. — Souffler le feu, اتشى اوفرمك *âtèchi eufurmek*. — Faire prendre le —, اتشى طوتشترمق *âtèchi thoutouchturmaq*. — Éteindre le —, اتشى سوبندرمك *âtèchi seuïundurmek*, اتشى بصدرمق *âtèchi basturmaq*. — Crier au —, يانغن واردر ديو *ïānghyn vārdur deïu*, چاغرمق *tchāghyrmaq*. — Mettre le feu aux étoupes, aux poudres, animer, aigrir les esprits, باروته اتش طوقندرمق *bāroutè âtech dhoqoundurmaq*. — Feu de joie, اتش باز ايشى *âtech bāz ichi*, p. — d'artifice, فشك اتشى *fichek âtèchi*, فشك *fichek*. — de joie, شنلك اتشى *chenlik âtèchi*. — Feux follets, اوچان اتش اتشلو *outchān âtech, âtechlu boukhārlar*. — Torches, fanaux, مشعله *mech'alè*, فنر *fener*. — Feu grégeois, صوده يانن *souda ïānan âtech*. — de l'enfer, جهنم اتشى *djchennem âtèchi*. — Feu, famille, maison, اوجاق *odjāq*, او *ev*, قوناق *qonāq*, دوتنلك *tutunlik*. — Lueur des flambeaux,

des fanaux, اتش ایدنلغی *âtech aïdinlyghy*, شعله *cheu'lè*. — Les feux de la nuit, du firmament, کوک قندیللری *gueuk qandilleri*. — Armes à feu, اسلحهٔ ناریه *eslihaï nāriïè*. — Incendie, یانغن *ïānghyn*. — volage, طتلواوبوز *thatlu ouïouz*, اتشی پارسی *âtèchi pārsi*. Voyez DARTRE. — Remède brûlant appliqué sur le corps, یاقی *ïāqy*. — Feu du ciel, la foudre, les météores, les éclairs, کوک اتشی *gueuk âtèchi*, نائرهٔ سماویه *nāïrèï semāvïiè*. — Au fig., éclat de certaines choses, پارلاقلق *pārlaqlyq*, لمعه *lem'a*. — Le feu d'un rubis, یاقوتک پارلدیسی *ïāqoutuñ pārladici*, لمعانی *lem'āni*. — Couleur de feu, اتشی رنک *âtèchi renk*. — Le feu de l'amour, la passion même de l'amour, عشق اتشی *'ychq âtèchi*. — Le feu de la discorde, des dissensions, نائرهٔ فتنه *nāïrèï fitnè*, زوربالق اتشی *zorbālyq âtèchi*. — Feu, inflammation, ardeur, voyez ces mots.

FEU, E, adj. sans pl., مرحوم *merhoum*, متوفی *muteveffa*. — mon père, مرحوم پدرم *merhoum pèderum*.

FEUDATAIRE, s. m., تیمار-زعامت صاحبی *timār, ziāmet sāhibi*, a.-t.; متصرف مالکانه *muteçarrifi mālikiānè*. Voy. VASSAL.

FEUILLAGE, s. m., اغاجک یپراقلری - اوراقی *aghādjuñ ïaprāqleri, evrāqy*, a.-t.; اوراق *evrāq*, a.

FEUILLAISON, s. f., یپراقلنمه *ïaprāqlanma*; یپراق زمانی *ïaprāq zemāni*, t.-p.; اوراق موسم *mevsimi evrāq*, a.

FEUILLE, s. f., d'arbre ou de plante, یپراق *ïaprāq*, t.; ورق *varaq*, pl. a. اوراق *evrāq*. — verte, یشیل یپراق *ïechil ïaprāq*. — de choux, لحنه یپراغی *lahana ïaprāghy*. — de rose, کل یپراغی *gul ïaprāghy*; کلبرک *gulberk*, p. — Une feuille de papier, بر یپراق کاغد *bir ïaprāq kiāghyd*, طبق کاغد *thabaq kiāghyd*. — Feuille de métal, تنکه *tenèkè*. — d'or, التون ورق *altoun varaq*. — Feuille, petite lame qu'on met sous les pierres précieuses pour leur donner de l'éclat, فویه *foïa*. — Cahier volant, agenda, دفتری *el defteri*. — Partie très-mince détachée de l'ardoise, du talc, etc., قات *qāt*, یپراق *ïaprāq*. — Partie qui se détache d'un os lorsqu'il est entamé, قبوغی کمیک *guemik qaboughy*. — Feuille, terme d'imprimerie, بصلمش کتابک بر *bir qātch sahîfèleri bacylmich kitābuñ*. — Feuille, en parlant du vin, année, سنه لک *sènèlik*. — Vin de deux feuilles, ایکی سنه لک شراب *iki sènèlik charāb*.

FEUILLÉ, E, adj., یپراقلو *ïaprāqlu*, t.

FEUILLÉE, s. f., اغاج داللرک کولکه لکی *aghādj dālleruñ gueulgueligui*.

FEUILLE-MORTE, s. m. et adj., couleur, صمانی رنك *samāni renk*. — Satin feuille-morte, صمانی

رنکی اطلس *samāni rengui athlas.*

Feuiller, v. n., t. de peinture, représenter les feuilles d'un arbre, اغاج یپراقلری تصویرا *aghādj ïaprāqlari tasvïr it.* — Se couvrir de feuilles, یپراقلنمق *ïaprāqlanmaq.* — Feuiller, s. m., فنّ تصویر اشکال اوراق *fenni tasvïri echkiāli evrāq.*

Feuillet, s. m., ایکی صحیفه‌یی مشتمل یپرق - ورق *iki sahïfèï muchtemil ïaprāq, varaq,* a.-t.

Feuilletage, s. m., قتمر - قاتمر *qatmer,* vulg. *qatimer,* قاتمر بوركی *qātimer beuregui,* t.

Feuilleter, v. a., parcourir un livre, le consulter, ورقلمق *varaqlamaq,* t.; تتبّع ا *tetebbu' it,* a.-t.; کتاب اراشدرمق *kitāb arāchturmaq.* — En tourner les feuillets, یپراق دوندرمك *ïaprāq deundurmek,* کاغدلری دوندرمك *kiāghydleri deundurmek,* t.

Feuilleton, s. m., petite feuille, یپراجق *ïaprādjyq.* — Partie d'un journal relative à la littérature et aux sciences, علوم و ادبیّاته دائر بر حوادث کاغدینك قطعه‌سی *'ouloum u edebïiātè dāïr bir havādis kiāghydinuñ qytha'ci.*

Feuillette, s. f., tonneau, اورته جسامتی اولان شراب فوچیسی *orta djeçāmeti olān charāb foutchouçou,* t.

Feuillu, e, adj., چوق یپراقلو *tchoq ïaprāqlu,* t.; کثیر الاوراق *kecïr ul-evrāq,* a.

Feurre, s. m., هر درلو بغدایك صمانی *her turlu boghdāïuñ samāni,* t.

Feurs, s. m. pl., زراعت و حراثت مصارفی *zyrā'at u harācet meçārifi,* a.-t.

Feutre, s. m., کچه *kètchè,* t.; لبد *lebed,* a.

Feutrer, v. a., garnir de feutre, کچه ایله کچه‌لمك *kètchèlèmek,* دوزمك *kètchè ilè duzmek.* — Garnir de bourre, قتیق طولدرمق *qytyq dholdourmaq,* t.

Feutrier, s. m., کچه‌جی *kètchèdji,* t.

Fève, s. f., sorte de légume, بقله باقلا *baqla.* — Écosser la —, بقله صویمق *baqla soïmaq.* — Plusieurs choses qui peuvent en avoir la forme, دانه *dānè,* t.; حبّة *habbet,* pl. حبوب *houboub.*

Féverole, s. f., بقله‌جق *baqladjiq,* t.

Février, s. m., فلوارس *filuvāris,* t.; شباط *chubāth,* a.; شباط ایی *chubāth aïi.*

Fez, ville d'Afrique, فاس *fes,* فاس شهری *fes chehri.* — Royaume considérable d'Afrique, فاس مملکتی *fes memleketi.* — Bonnet ou calotte de drap rouge pour les hommes, et blanc pour les femmes en Turquie, فس *fès.*

Fi, interj., اوف *ouf,* t.

Fiacre, s. m., کرا عربه‌سی *kirā 'arabāci,* t.

Fiamette, s. f., اتش رنکی *âtech rengui,* t.

Fiançailles, s. f. pl., نشان *nichān,* p.; نامزدلك *nāmzedlik,* p.-t.; نشان رسمی *nichān resmi,* رسم خطبه *resmi khotba.* — Jour

des —, نشان كونى *nichān gunu*.

Fiancé, e, adj., نشانلو *nichānlu*, ïävouqlu, كويكو gueuïgu, vulg. gueuvèï. — Fiancée, — قز نشانلو عورت *nichānlu qyz, 'avret*.

Fiancer, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, نشانلمق *nichānlamaq*, t.

Fiat, interject., mot lat., soit, اولسون *olsoun*, t.

Fibre, s. f., filament délié dans les chairs, انجه سكر *indjè syñyr*, انجه طمر *indjè dhamar*, ديدك *didik*, t.; ليف *lïf*, pl. a. الياف *elïāf*. Ces derniers mots désignent aussi les fibres des plantes, du bois.

Fibreux, se, adj., انجه سكرلو *indjè syñyrlu*, انجه طمرلو *indjè dhamarlu*, ديدكلو *didiklu*, t.; ذو الياف *zou el-eliāf*, a.

Fibrille, s. f., اينجه ديدك *indjè didik*, t.; ليف رقيق *lïfi raqyq*, a.

Fic, s. m., لحم زايد *lahmi zāïd*, ميل ميا *miācil*, a.

Ficeler, v. a., سجم ايله بغلمق *sidjim ilè baghlamaq*, t.

Ficelle, s. f., سجم *sidjim*, t.

Ficellier, s. m., سجم چرخى *sidjim tcharkhy*, t.

Fiche, s. f., morceau de métal qui sert aux pentures des portes, etc., رزه نك زيوانه سى ـ ميلى *rezènuñ zivānèci*, *mïli*. — Marque qu'on donne au jeu, اويون نشانى *oïoun nichāni*, t.-p.

Ficher, v. a., دكمك *dikmek*, صوقمق *soqmaq*, كويرمك ـ كورمك *guivïrmek*, *guivurmek*, t. — en terre, يره ديكمك *ïerè dikmek*.

Fichu, s. m., مقرمه *maqrama*, t.; بيون دستمالى *boïoun destmāli*, t.

Fictif, ive, adj., وجودى يوق *vudjoudi ïoq*, t.; اعتبارى *y'tibāri*, a. — Êtres fictifs, choses fictives, وجودى يوق شيلر *vudjoudi ïoq cheïler*.

Fiction, s. f., invention fabuleuse, صورت معامله *souret mou'āmelè*, a.; دوزكن *duzgun*, t.; خيال *khaïāl*, اصلسز *acylsyz khaïāllama*, تصوّر خيالله *teçavvuri khaïāli*. — Mensonge, يلان *ïalān*, كذب *kezb*. — Fiction de droit, مواضعة شرعيّه *muvāze'ati cher'ïiè*.

Fidéicommis, s. m., وديعه *vedï'a*, وصيّت مشروطه *vecïïeti mechroutha*, a.

Fidéicommissaire, s. m., مشروطًا متصرّف *mechrouthen muteçarrif*, مستودع *mustevda'*, a.

Fidéjusseur, s. m., كفيل *kefïl*, ماله كفيل *mālè kefïl*, a.

Fidéjussion, s. f., كفالت *kefālet*, a.; كفيللك *kéfïllik*, ماله كفيللك *mālè kéfïllik*, a.-t.

Fidèle, adj. com., qui a de la fidélité, اناملمش *inānylmich*, طوغرو *dhoghrou*, t.; امين *emïn*, معتمد *mu'temed*, صادق *sādyq*. — Sincère, loyal, صداقتلو *sadāqatlu*. — Ami sincère, محبّ صادق *mouhibbi sādyq*. — Fidèle à son maître, افندينه صادق *efendicinè sādyq*. — Exact, véritable, صحيح *sahïh*, a.; طوغرى *dhoghrou*. —

Traduction —, ترجمهٔ صحیحه *terdjemëï sahïha.* — Attaché à la foi, اهل ایمان *ehli imân,* a.; دیندار *dîndâr,* حقّ دینلو *haqq dînlu,* a.-p. — Musulman, اهل اسلام *ehli islâm,* مومن *moumîn,* pl. مومنین *moumînîn;* مسلمان *musulmân,* a.

Fidèlement, ady., d'une manière fidèle, صداقت ایله *sadâqat ilè,* استقامت اوزره - ایله *istiqâmet uzrè, ilè,* a.-t. — Conformément à la vérité, طوغرولغله *dhoghroulyghylè,* حقیقت اوزره *haqyqat uzrè,* بالصحّت و الحقیقت *bis-syhhat vel-haqyqat.*

Fidélité, s. f., régularité à remplir ses engagements, صداقتلق *sadâqatlyq,* صداقت *sadâqat,* وفا *vefâ,* a.; وفادارلق *vefâdârliq,* a.-p.-t. — Droiture, loyauté, طوغرولوق *dhoghroulouq,* t.; استقامت *istiqâmet,* صدق *sydq,* a. — Vérité, exactitude, طوغریلق *dhoghroulyq,* صحّت *syhhat.*

Fiduciaire, s. m., تسلیم ترکه‌یه مأمور وصیّ مختار *teslîmi terekëïè mèemour vacïi moukhtâr,* a.-t.

Fief, s. m., domaine noble, بکلک *beïlik,* t.; مالکانه *mâlikiânè.* — militaire, تیمار *tîmâr,* زعامت *zi'âmet,* a.

Fieffé, e, adj., محض *mahz,* صرف *syrf,* a.; کتبه‌لو *ketebelu.* — menteur —, عارسز یلانجی *'ârsyz ïalândji.* — Fripon fieffé, - کتبه‌لو صرف خرسز *ketebèlu, syrf khyrsyz,* عیّار محض *'aïâri mahz.*

Fieffer, v. a., بر بکلک - بر تیمار ویرمک - توجیه ا *bir beïlik, bir tîmâr vîrmek, tevdjïh it,* مالکانه‌یی التزامه ویرمک *mâlikiânèïi iltizâmè vîrmek.*

Fiel, s. m., des animaux, اود *eud,* t.; مرّة *mirret,* مرارة *merâret,* a.; زهره *zehrè,* p. — Aigreur, اجیلک *adjïlik,* t.; مرارت *merâret.* — Ressentiment, کین *kîn,* t.; بغض *boghz,* عداوت *'adâvet,* حقد *hyqd.*

Fiente, s. f., کوبره *gubrè,* ترس *ters,* حیوان ترسی *haïvân tersi.* — d'oiseau, قوش ترسی *qouch tersi.* — de moutons, قیغ - قغ *qygh.*

Fienter, v. n., سچمق *sitchmaq,* ترسلمک *terslemek.* — En parlant des moutons, des cerfs, etc., قیغلمق *qyghlamaq,* t.

Fier, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, امانت ا *emânet it,* ید امانتنه تفویض ا *ïedi emânetinè tefvîz it.* — Croire, انانمق *inânmaq,* t.; اعتقاد ا *'ytiqâd it.* — Se Fier, v. pr., avoir de la confiance en..., بر کمسنه‌یه انانمق *bir kimsenëïè inânmaq,* t.; اعتقاد - اعتماد *'ytiqâd, 'ytimâd, ittikiâ it,* امنیّت *emnïiet it.*

Fier, ère, adj., altier, hautain, مغرور *maghrour,* فضول *fozoul,* vulg. غرورلو *ghourourlu,* t.; متکبّر *mutekebbir,* pl. متکبّرین *mutekebbirîn;* اهل کبر و غرور *ehli kibr u ghourour.* — Faire le —, تکبّرلنمک *tekèbburlenmek,* a.-t.

— Fier, intrépide, جسور *djecour*. — Noble, grand, redoutable, ياوز *ïāvouz*, سرت *sert*, t.; جلالتلو *djelāletlu*, جليل *djelīl*, عظيم *'azīm*, a.

Fier-a-Bras, s. m. Voy. Fanfaron.

Fièrement, adv., غرور ايله *ghourour ilè*, مغرورلغله *maghrourlighlè*, تكبّرلكله *tekebburliklè*, a.-t.; فضوللق ايله *fodoullouq ilè*. — Parler —, متكبّرانه سويلمك *mutekebbirānè seuïlèmek*.

Fierté, s. f., hauteur, orgueil, غرور *ghourour*, غرورلق *ghourourliq*, فضوللق *fodoullouq*, تكبّر *tekebbur*, ياوزلق *ïāvouzliq*, t.; كبر *kibr*, a.; طفره *thafra*. — Élévation d'âme, اولولق *oloulouq*, t.; عظمت *'azamet*, جلالت *djelāl*, جلالت *djelālet*, تأبّة النفس ـ الطبع *teebbuh unnefs*, *ut-thab'*. — Courage, bravoure, دلاورلق *dilāverlyq*, a. — Sévérité, pudeur, en parlant d'une femme, سرتلك *sertlik*, t.; عنف *'unf*, عصمت *'ysmet*, a.

Fièvre, s. f., استما ـ استمه *isytma*, vulg. ستمه *sytma*, t.; حمّى ـ حمّا *hemma*, *hoummā*, pl. a. حمّيات *hoummeïāt*. — ardente, chaude, كوينك حرارت *gueuïnuk harāret*, a. — d'accès avec frisson, ستمه صارسدان استما *sytma*, *sārsadān isytmā*, تترمدن استما *titrèden isytma*, t.; راجف *rādjif*, a. — d'accès sans frisson, كزلى استمه *guizly isytma*. — Fièvre quarte, اوچ كون اشورى طوتان استما *utch gun achoury thoutān isytma*, t.; ستمای ربع ـ مربع *sytmāï rib'*, *murbi'*. — quotidienne, هركونكى ـ هركونلك استمه *her gunki*, *her gunluk isytma*. — tierce, بركون اشورى كلن استما *bir gun achoury guèlen isytma*, استمای ـ حمّای مثلثه *isytmāï*, *hoummaï mucellècè*. — continue, حمّای دايم ـ مطبقه *hoummāï dāïm*, *mouthabbiqa*. — maligne, حمّای قره ستمه محرقه *hoummāï mouhriqa*, *qara sytma*. — putride, حمّای عفنيه *hoummāï'afnïè*, a. — de consomption, حمّای ديق *hoummāï diq*, a. — scarlatine, حمّای اسكرلت *hoummāï iskerlet*, قزل خسته‌لك *qyzyl khastalik*. — catarrhale, حمّای نوازل *hoummāï nèvāzil*. — périodique, حمّای دايره *hoummāï dāïrè*, a.-t. — Avoir la —, استمالو او *isytmālu ol*. — Prendre, attraper la —, استما طوتمق *isytmā thoutmaq*, vulg. *sytma thoutmaq*, محموم او *mahmoum ol*. — J'ai la fièvre, littéralem. la fièvre me prend, استما بنى طوتر *isytmā bèni thoutar*.

Fiévreux, se, adj., qui cause la fièvre, استمالو *isytmālu*, حمّالو *hoummālu*, استمه كتوريجى *icytma gueturídji*, t.; موجب الحمّا *moudjib ul-hoummā*. — Fruit —, استمه‌لو ميوه *icytmalu mëïvè*. — Endroit —, استمه‌لو يير *icytmalu ïer*. — s. m., celui ou celle qui a la fièvre, استمه‌لو *icytmalu*, حمّايه مبتلا *hoummāïè mubtelā*, محموم *mahmoum*.

Fifre, s. m., instrument, دودك *duduk*. — Celui qui joue du fifre, دودكچى چالیجى *duduk tchālidji*, t. دودكچى *duduktchi*, t.

Figement, s. m., دوكش *doñich*, طوكمه *dhoñma*, t.; انعقاد *in'iqād*, جمود *djumoud*, a.

Figer, v. a., طوكدرمق *dhoñdurmaq*, t.; تقريس - تجميدا *taqrīs*, *tedjmīd it*, a.-t. — Se Figer, v. pr., قويولنمق *qouïoulanmaq*, طوتشمق *dhoñmaq*, طوتوشمق *thoutouchmaq*, يوغرلنمق *ïoghourlanmaq*, t.; انعقاد بولمق *in'iqād boulmaq*, تجمدا *tedjemmud it*, a.-t.

Figue, s. f., انجير *indjīr*, t.; تين *tīn*, a. — sèches, قورى انجير *qourou indjīr*.

Figuerie, s. f., انجيرلك *indjīrlik*, انجيرباغچەسى *indjīr bāghtchèci*, t.

Figuier, s. m., انجيراغاجى *indjīr aghādji*, t.

Figuratif, ive, adj., رمزى *remzii*, تمثيلى *temsilii*, a. — Plan figuratif, رسم مشكلى *resmi muchekkeli*.

Figurativement, adv., مرموزا *mermouzen*, على بالرمز *bir-remz*, طريق التمثيل *'ala tharyq uttemsil*, a.

Figure, s. f., forme extérieure des corps, صورت *souret*, pl. a. صور *siver*; شكل *chekl*, *chekil*, pl. اشكال *echkiāl*; هيكل *heïkel*, pl. هياكل *heïākil*, a. — Visage, يوز *ïuz*, بكز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, چهره *tchehrè*. — Représentation en peinture ou sculpture, تصوير *tasvīr*, صورت *souret*. — de mathématique, هندسه شكلى *hendècè chèkèli*. — carrée, شكل مربع *chekli murebba'*. — circulaire, شكل مستدير *chekli mustedīr*. — de rhétorique, عبارت كنايه *'ibāret*, *'ybārè*, *kināïè*. — Allégorie, تمثيل *temsīl*, مجاز *medjāz*. — Métaphore, استعاره *isti'ārè*. — Symbole, علامة *'alāmet*. — État, position dans le monde, صورت حال *sourèti hāl*. — Faire figure, نام وشان المق *nām uchān almaq*.

Figuré, e, adj., représenté, تصوير اولنمش *tasvīr olounmich*, مرصوم مصور *merçoum*, *muçavvar*. — Métaphorique, مجازى *medjāzi*. — Discours —, كلام - تعبير استعاره *kelāmi*, *ta'bīri isti'ārè amiz*. اميز

Figurément, adv., كنايه ايله *kināïè ilè*, a.-t.; مجازا *medjāzen*, a. — Parler —, مجازا سويلمك *medjāzen seuïlemek*.

Figurer, v. a., former, donner une forme, شكللمك *chekillèmek*, شكل - صورت ويرمك *chekīl*, *souret vīrmek*, t.; تشكيل ا *techkīl it*. — Représenter par la peinture, la sculpture, etc., تصويرا *tasvīr it*, - رسم ا *resm*, *tersīm it*, a.-t. — Comparer, assimiler, بكزتمك *beñzetmek*. — Se Figurer, s'imaginer, v. pr., تصورا *tesavvur it*, احتمال ويرمك *ihtimāl virmek*, a.-t.; خياللمق *khaïāllamaq*, اناتمق *inānmaq*. — Figurer, avoir de la convenance, de la symétrie

avec une autre chose, ياقشمق *ïāqychmaq*, موافق كلمك *muvāfyq guelmek*, متناسب ـ متوافق او *mutenācyb*, *mutevāfyq ol*.

Fil, s. m., brin long et délié de chanvre, de lin, de soie, اپلك *iplik*, t.; خيط *khaït*, pl. a. خيوط *khoiïouth*. — Gros —, قبا ايپلك *qabā iplik*. — délié, fin, اينجه ايپلك *indjè iplik*. — de coton, پنبوق اپلكى *pambouq ipligui*. — de poil de chèvre, صوف اپلكى *sof ipligui*, كچى قلى *ketchi qyli*. — Fil plat d'argent, trait doré, تل *tel*. — rond d'argent, trait doré, سرما ـ سرمه *syrma*. — Fil de soie garni d'or et d'argent, trait, قلابدان *qylābdān*, *qylāboudān*. — de soie simple, اپك *ipek*. — Fil de soie tordu, ابرشيم *ibrichim*. — d'archal, پرنج تلى *pirindj teli*. — de fer, دمر تلى *demir teli*, تل *tel*, تيل *tïl*. — Fil simple, ساده اپلك *sādè iplik*. — double, en deux, مبرم *mubrem*, a.; دوتا *dou tā*, p. — Cordeau d'alignement, چزى *tchizi*, دزى *dizi*. — Courant de l'eau, صو اقندیسى *sou aqyntycy*, اقمقلق *aqmaqliq*. — Fil d'un discours, ـ كلامك صراسى *kelāmuñ syrācy*, اراسى *arācy*, سلك كلام *silki kelām*. — Le fil, le tranchant, قلاغو *qylāghou*, اغز *aghyz*, كسكين يرى *keskïn ïeri*, يالم *ïālum*. — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچرمك *qylydjten guetchurmek*. — Donner le fil, بلەمك قلاغوسنى ويرمك *bilèmek*, *qylāghoucini vïrmek*. — De fil en aiguille, بر شيدن ديكر بر شيه *bir cheïden dïguer bir cheïè*.

Filage, s. m., اكيرش ـ اكرش *eguirich*, t.; غزل *ghazl*, a. — Le prix du —, اجرت غزل *eudjreti ghazl*.

Filament, s, m., تار *tār*, تل *tel*, ليف *līf*, فتلة *fetelet*, pl. a. فتل *fetel*.

Filamenteux, se, adj., ليفلو *līflu*, تفتيكلو *teftiklu*, فتللو *fetellu*, ذو ليف *zou līf*, a.

Filandière, s. f., اكرجى *eguirdji*, اكرجى قارى *eguirdji qāry*, t.

Filandres, s. f., fibres dans la viande, انجه سكرلر *indjè syñyrler*, t.; ليفلر *līfler*, a.-t., — Filets longs et déliés qui voltigent dans l'air, شيطان اورمجكى *cheïthān eurumdjeï*, t.; لعاب شمس *lou'ābi chems*.

Filandreux, se, adj., plein de filandres, سكرلو *syñyrlu*, ليفلو *līflu*. — Veiné, طمرلو *dhamarlu*, t.

Filasse, s. f., كتان اوستبى *ketān ustubi*, استبى *ustubi*, كندر تلى *kendir teli*, t.

Filassier, ière, s., كتان اوستبى ايشليجى *ketān ustubi ichleïdji*, كندر تلى بوكيجى *kendir teli beukidji*, t.

Filature, s. f., ايپلك كارخانەسى *iplik kiārkhānèci*.

File, s. f., suite, rang, صره *syra*, ديزى *dizi*, صف *saff*, pl. a. صفوف *soufouf*. — Série de chameaux ou de mules, قطار *qathār*. — A la File, adv., صره ايله *syra ilè*. — Se mettre à la —, صره يه كيرمك *syraïè guirmek*.

Filé, s. m., or ou argent passé à la filière, التون يا كومش تلى *altoun iā gumuch teli.* — Or —, صرمه ـ سرمه *syrma*, t.

Filer, v. a., faire du fil, اكرمك *eguirmek*, اپلك اكرمك *iplik eguirmek*, اوركه اكرمك ـ ايشلمك *eurekè eguirmek, ichlemek.* — au fuseau, ايك ايله اكرمك *igue ilè eguirmek.* — au rouet, چيقرقده اكرمك *tchyqrqtè eguirmek.* — le câble, پالاماری اندرمك ـ صارقتمق ـ ازر ازر اشاغی صاليوبرمك *pālāmāri indurmek, sarqytmaq, azer azer achāghy sālyvermek.* — En parlant du vin, قيولنمق *qouïoulanmaq.* — Aller à la file, بری برينك اردنصره كتمك *biri birinuñ ardynsyra guitmek*, صره ايله كتمك *syra ilè guitmek*, بری بری اردنجه يوريمك *biri biri ardindjè iurumek.* — Faire filer, passer, بری بری اردنجه كچورمك *biri biri ardindjè guetchurmek.* — Filé, e, اكرلمش *eguirilmich*, t.; مغزول *maghzoul.* — Coton —, رشتهٔ پنبه *richtèï pembè.*

Filerie, s. f., كندر تلى اكره جك ير *kendir teli eguiredjek ïer*, t.

Filet, s. m., fil délié, petit fil, انجه اپلك *iplikdjik*, ـ اپلكجك *indjè iplik*, *tel*, خيط *khaïth*, خيط رقيق *khaïthi raqyq.* — de la langue, دل التی *dil alti*, دل التی سكری *dil alty syñiri.* — Filet pour prendre des poissons, اغ *agh*, بالق اغی *bālyq aghy.* — Jeter le —, اغی اتمق *aghy atmaq.* — Sorte de petite bride, اسندلك *esnèlik.* — Embûche, piége, طوزاق *dhouzāq.* — Fibre, ليف *lif.* — Un filet de vinaigre, بر ايكی دامله سركه *bir iki dāmla sirkè.*

Fileur, se, s., اكرجی *eguirdji*, t.

Filial, e, adj., اوغللغه كركلو *oghoullygha guereklu*, t.; بنوی *bènèvi*, a.; ولدی *veledii*, a.; فرزندی *ferzendi*, p. — Respect —, ادب ولدی *edebi veledi.*

Filialement, adv., اوغل ـ اولاد كبی *oghoul, evlād guibi*, اوغللق مقتضاسنجه *oghoullouq mouqtezācindjè.*

Filiation, s. f., descendance, اولادلق سلسلهسی *evlādliq silsilèci*, سلسلهٔ فرع صره‌سی *fer' syraci*, نسل نسل *nesl*, a.-t.; ذرّيت *zurïïet*, a. — Dépendance, تعلّق *te'allouq*, pl. تعلّقات *te'allouqāt.* — Au fig., suite des idées, متابعت افكار *mutābe'ati efkiār.*

Filière, s. f., instrument pour filer les métaux, حدّه *haddè, heddè*, t. — Pièce de bois qui soutient les chevrons d'un bâtiment, اوق ديركی *oq dîregui.* — Au fig., intervention, واسطه *vācytha.*

Filigrane, s. m., بر نوع قيومجيلق ايشی *bir nev'y qoïoumdjilyq ichi*, t.

Filipendule, s. f., plante, القندول *el-qandoul*, a.

Fille, s. f., enfant du sexe féminin, قز *qyz*, t.; ابنة *ibnet*, usit., بنت *bent*, pl. a. بنات *benāt*; دختر

dokhter, p. — Petite fille en bas âge, قزجغز *qyzdjighiz*. — nubile, اولنجك قز *evlenedjek qyz*, بالغه *bālygha*. — En parlant de la fille d'une personne de distinction, كريمه *kerîmè*. — Petite fille, par rapport au grand-père et à la grand'mère, اوغلونك قزی *oghlounuñ qyzi*, اوغل قزی - يا قزك قزی *oghoul qyzi, iā qyzuñ qyzi*, طورون *thouroun*, حفيده *hafîdè*. — Simplement enfant non marié du sexe féminin, ديشی چوجوق *dîchi tchodjouq*, قز *qyz*. — Fille, prostituée, روسپی *rouspy*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Fillette, s. f. fam., قزجغز *qyzdjighyz*, t.

Filleul, s., وافتزكن *vāftyzguen*, وافتز اوغلو *vāftyz oghlou*. — Filleule, وافتز قز *vāftyz qyz*, وافتزكن *vāftyz guen*, t.

Filon, s. m., معدن طهری - اثری سأم *ma'den dhamari, ècèri*, سأمة *seemet*, a.

Filoselle, s. f., قبا ايپك - ابرشيم پروزلو *qabā ipek, ibrichim*, ايپك *puruzlu ipek*, ايپك خرده‌سی *ipek khourdèci*, t.

Filou, s. m., qui vole avec adresse, خرسز *khyrsyz*, t.; اغری كسيجی *oghrou, ïān kecîdji*, طرّار *tharrār*, a. — Qui vole au jeu, اوينك خرسزلك ايدن *oïounda khyrsyzlik iden*, t.

Filouter, v. a., اوغريلامين قاپمق چالمق *oghrylaïen qāpmaq, tchālmaq*, حقه بازلق ايتمك *hoqqabāzliq it*, p.-t.; طرّ - اختلاس ا *tharr, ykhtilās it*.

Filouterie, s. f., اغريلق *oghrylyq*, حقه بازلق *hoqqabāzliq*, p.-t.; كسيجيلك يان *ïān kecîdjilik*, طرّ *tharr*, اختلاس *ykhtilās*.

Fils, s. m., enfant mâle, par rapport au père et à la mère, اوغل *oghoul*, t.; ابن بن *ibn, bin*, pl. ابنا *ebnā*; ولد *veled*, pl. اولاد *evlād*, a.; فرزند زاده *ferzend, zādè*. — Fils légitime, حلالدن اوغل *halālden oghoul*, حلال زاده *halāl zādè*. — illégitime, ولد زنا *vèlèdi zinā*, پيچ *pîtch*. — Garçon, اوغلان *oghlān*. — Mon fils, اوغلوم *oghloum*. — Petit-fils, اوغل اوغلو *oghoul oghlou*, طورون *thouroun*. — aîné, بيوك اوغل *buïuk oghoul*, ولد كبير *veledi kebîr*. — unique, تك اوغل *tek oghoul*, ولد وحيد *veledi vahîd*. — de famille, gentilhomme, بكزاده *beïzādè*. — Beau-fils, fils du mari ou de la femme d'un autre lit, اوكی اوغل - اوكه *euguè, eughèï oghoul*, ربيب *rebîb*. — Gendre, كويكو *gueuïgu, gueuveï*. — Fils adoptif, اخرت اوغلو *akhyret oghlou*, a.-t.; اوغللق *oghoullouq*. — Les fils ou les enfants d'Adam, بنی ادم *beni adem*. — d'Israël, بنی اسرايل *beni isrāïl*.

Filtration, s. f., action de filtrer, سوزمكلك *seuzmeklik*, سوزلمه *seuzulmè*. — Suintement, صزندی *syzynty*, صزلمه *syzylmè*, t.

Filtre, s. m., ce qui sert à filtrer, سوزكج *seuzgudj*, سوزكی *seuzgui*, كچه *ketchè*, مصفا *mysfā*,

مصفات *mysfāt.* — En t. d'anat., les organes qui filtrent et séparent les humeurs de la masse du sang, حوالب جوفيّة *havālibi djevfiiè.*

Filtrer, v. a., passer une liqueur, سوزمك *seuzmek*, كچه‌دن سوزمك, كچورمك *ketchèden seuzmek, guètchurmek.* — Faire filtrer et filtrer, سوزدرمك *seuzdurmek.* — v. n., couler, كچمك *guetchmek*, تأثيرا *teecír it*, a.-t.; دامليق *damlamaq.* — Se Filtrer, v. réfl., suinter, سوزلمك *seuzulmek*, صزمق *syzmaq.*

Filure, s. f., اكرش *eguirich*, t.; غزل *ghazl*, a.

Fin, s. f., terme, ce qui termine, صوك *soñ*, t.; اخر *akhyr*, pl. اواخر *evākhyr*; نهايت *nihāïet*, عاقبت *'āqybet*, غايت *ghāïet*, a.; انجام *endjām*, فرجام *ferdjām*, p. — des temps, du monde, اخرزمان *akhyri zemān.* — A la fin, اخر الامر *akhyr ul-emr.* — Mettre fin à une chose, بتورمك *biturmek.* — Mort, عاقبت *'aqybet*, وفات *vefāt*, خاتمهٔ عمر *khātemèï 'eumr.* — Bout, extrémité, اوج *oudj*, اخر *akhyr.* — Sur la fin, اخرنده *akhirindè.* — But, مقصود *maqsoud*, غرض *gharaz*, نيّت *nïiet*, مرام *merām.* — Résultat, نتيجه *netídjè.* — Accomplissement, اتمام *itmām*, a. — A la Fin, adv., عاقبت الامر *'āqybet ul-emr*, صوك صوكنده *soñ soñinda.*

Fin, e, adj., délié, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, اواق *owāq*, vulg. *oufaq.* — Papier —, انجه كاغد *indjè kiāghyd.* — Délicat, نازك *nāzyk.* — Rusé, حيله‌كار *hilèkiār*, تلكيو *tilkiu*, مزاجلو *mizādjlu*, قلاش *qallāch*, t.; رند *rind*, p.-t.; عارف *'ārif*, a. — Faire le fin, تجاهل ا *tedjāhul it.* — Spirituel, ذكى *zeki*, عقللو *'aqyllu*, a.; نكته‌دان *nuktèdān*, t.-p. — Vrai, naturel, pur, خالص *khālis*, صاف *sāf*, صافى *sāfi*, a.; پاك *pāk*, p. — Or fin, خالص التون *khālis altoun.* — Beau, recherché, de première qualité, انجه *indjè*, t.; اعلى ـ اعلا *a'la*, a.; كوزل *guzel*, پك ايو *pek eïu.* — La fin d'une affaire, le dessous de carte, ايشك ايچ يوزى *ichuñ itch ïuzu.* — L'essence, نفس الامر *nefs ul-emr.*

Final, e, adj., qui finit, qui termine, اخرى *akhèri*, اخر *akher*, a.; صوكلك كى *soñdeki, sondagui*, قطعى *qathy'i.* — Compte —, حساب قطعى *hyçābi qath'y.* — Qui dure jusqu'à la fin de la vie, صوك نفسه *soñ nefecè qadar bāqy.* — Cause finale, علة غائية *'yllèti ghāïiet.*

Finale, s. f., dernière lettre, صوك حرف *soñ harf*, حرف اخير *harfi akhyr.*

Finalement, adv., اك صكره *eñ soñra*, t.; اخرا *akhyren*, عاقبت *'aqybet*, اخر الامر *akhyr ul-emr*, الحاصل *el-hācyl.*

Finance, s. f., argent comptant, نقد اقچه *naqd aqtchè.* — Argent destiné aux dépenses à faire, خرجلق *khardjliq.* — Les finances, les de-

niers publics, اموال میریّه *emvāli mirīiè*. — Le trésor public, اموال میریّه خزینه‌سی *emvāli mirīiè khazīnèci*. — Art de les régir, فنّ ادارهٔ اموال میریّه *fenni idārëi emvāli mirīiè*. — Le ministre des finances, اموال میریّه ناظری *nāziri*.

FINANCER, v. n. et act., payer, پاره ـ اقچه ویرمك *pāra, aqtchè vírmek*. — Ouvrir sa bourse, کیسه‌سندن پاره چقرمق *kicèsinden pāra tchiqarmaq*. — Fournir de l'argent au trésor public, خزینهٔ میریّه‌یه ادای مال ا *khazinëi mirīiëiè edāï māl it*.

FINANCIER, IÈRE, s., qui est dans les finances, میری خدمه‌سندن *miri khademècinden biri*.—Qui a une grosse fortune, مال صاحبی *māl sāhibi*, a.-t.

FINASSER, v. n., حیله‌بازلق ا *hīlèbāzlyq it*, a.-p.-t.

FINASSERIE, s. f., حیله‌بازلق *hīlèbāzlyq*, a.-p.-t.; رنك *renk*, p.

FINASSEUR ou FINASSIER, حیله‌باز *hīlèbāz*, a.-p.; حیله‌بازلق ایدن *hīlèbāzlyq iden*.

FINAUD, adj. fam. Voyez FIN, RUSÉ.

FINEMENT, adv., adroitement, اصول ایله اوزلق ایله *ouçoul ilè, uzlyq ilè*, استادجه *ustāddjè*, حذاقت ایله *hazāqat ilè*. — Ingénieusement, زیرکلکله *zirekliguilè*, p.-t. — Délicatement, ـ نزاکت ظرافت ایله *nèzāket, zèrāfet ilè*, a.-t.; انجدلك ایله *indjèlik ilè*.

FINESSE, s. f., qualité de ce qui est fin, délié, انجه‌لك *indjèlik*, اوافلق *oufāqliq*, t.; رقاقة *reqāqat*. — Adresse, اصول *ouçoul*, a.; قلّاشلق *qallāchliq*, نخسندلك *noukhsindlik*, p.-t.; حیله *hīlè*, a. — User de —, اعمال حیله ا *'imāli hylè it*.—Délicatesse, grâce, نزاکت *nèzāket*, لطافت *lethāfet*. — Écrire avec —, کمال لطافت و نزاکت ایله تحریر ا *kemāli lethāfet u nezāket ilè tahrīr it*. — Les finesses d'une langue, d'un art, ـ بر لسانك بر صنعتك درجهٔ لطافت و نزاکتی *bir liçānuñ, bir sana'atuñ deredjëï lethāfet u nèzāketi*.

FINET, FINOT, s. m., حیله کارجق *hilè kiārdjiq*, a.-p.-t.; حیله باز تلبیسجق *telbīsdjyq*, حیله باز *hīlè bāz*, a.-p.-t.

FINI, E, adj., terminé, بتمش *bitmich*, t.; اتمام اولنمش *itmām olounmich*, تمام اولمش *tamām olmich*, a.-t. — Perfection, اتمام *itmām*, a.; تکمیل *tekmīl*. — Travail fait, یاپلمش *ïāpilmich*. — Accompli, مکمّل *mukemmel*. — Le travail même, ایشلمه *ichlemè*. — Nombre fini, عدد محدود *'adedi mahdoud*.

FINIR, v. a., terminer, mettre fin, بتورمك *biturmek*, دوکتمك *teuketmek*, t.; اتمام ا *itmām it*, a.-t. — un ouvrage, تألیفی تکمیل ا *teelīfi tekmīl it*. — Cesser de faire, براقمق *brāqmaq*, واز کچمك *vāz guetchmek*. — Finir, v. n., cesser d'être, prendre fin, بتمك *bitmek*,

تمام او *tamām ol*, دوكنمك *teukenmek*, دكمك *diñmek*, ختام بولمق *khytām boulmaq*. — Mourir, اولمك *eulmek*. — Il finit, mourut ainsi, عمرى بو وجهيله عاقبت بولدى *eumri bou vedjhilè 'aqybet bouldou*.

Finito, s. m., فذلكة الحساب *fezleket ul-hyçāb*, a.

Fiole, s. f., شيشه جك *chichèdjik*, بوقالجق *bouqāldjyq*, t.

Firmament, s. m., كوك *gueuk*, t.; فلك ثوابت *felèki sevābit*, a.

Firman, s. m., ordre écrit du grand-seigneur, فرمان *fermān*.

Fisc, s. m., revenu de l'état, بكلك مالى *bèïlik māli*, ميرى *mîri*, بيت المال *beït ul-māl*, a. — Les droits du fisc, حقوق ميريه *houqouqy mîriïè*.

Fiscal, e, adj., qui concerne le fisc, ميريه متعلق *miriïè mute'allyq*. — Qui a soin du fisc, receveur, بيت المالجى *beït ul-māldji*, a.-t.

Fissipède, adj., چتال طرنقلو *tchatāl thyrnaqlu*, a.-t.

Fissure, s. f., fente, يارق *ïāryq*, ياريقلق *ïāryqlyq*, ياريش *ïārych*. — Fêlure d'un os, كميك چاتلغى *guemik tchātlaghy*, t.

Fistule, s. f., چوقدنكى ياره *tchoqtanki ïāra*, اسكى جراحت *eski djerāhat*, ماتيه *mātïè*, مادّه *māddè*, t.; ناسور - ناصور *nāçour*, pl. a. نواسير *nevācîr*. — lacrymale, كوز بيكارنده چيقان ماتيه چيبانى *gueuz bîñārindè tchyqān mātïa tchibāni*, ناسور *nāçour*.

Fistuleux, adj., ماتيه لو *mātïèlu*, t.; ناسورىّ *nāçourii*, a. — Ulcère fistuleux, قرحهٔ ناصوريّه *qarhaï nāçourïiè*.

Fixation, s. f., détermination du prix, تقدير بها - قيمت *taqtîri bèha, qymet*, a.-t.; بها كسلمه سى *behā kecilmèci*, نرخ *narkh*, a. — du temps, تعيين وقت - زمان *ta'ïini vaqt, zemān*. — Opération qui fixe un corps volatil, طورغونلق *dhourghounlouq*, ثبوت *subout*, رسوّ *ruçuvv*. — du mercure, جيوه نك حال رسوّ وثبوتى *djivānuñ hāli ruçuvvu subouti*.

Fixe, adj. com., qui ne se meut point, قرارلو *qarārlu*, طورغون *dhourghoun*, قملدانمز *qymildānmaz*, a.-t.; بر قرار *ber qarār*, p.-a.; پايدار *pāïdār*, p.; ثابت *sābit*. — Étoile —, ثابته *sābitet*, pl. ثوابت *sevābit*. — Planté, fiché, دكلمش *dikilmich*, صوقلمش *soqoulmuch*. — Arrêté, déterminé, مقرّر *mouqarrer*, معيّن *mou'aïien*. — Jour fixe, معيّن كونى *mou'aïien gunu*. — Résolu, قرارداده *qarārdādè*. — A demeure fixe, مقيم *muqîm*. — Avoir le regard fixe, voyez Fixer.

Fixement, adv., d'une manière fixe, كوزينى دكوب باقمغله *gueuzunu dikup baqmaghylè*. — Attentivement, تقيّد ايله *teqaïïud ilè*, دقت ايله *diqqat ilè*, a.-t. — Regarder fixement, كوز دكه رك باقمق - نكاه ا *gueuz dikerek bāqmaq, niguiāh it*.

Fixer, v. a., rendre fixe, برکتمك *berkitmek*, ساکنلندرمك *sākinlendurmek*, دکمك *dikmek*, صوقمق *soqmaq*, t.; بر قرار ا *ber qarār it*, a.-t. — la demeure, faire résider, établir, یرلشترمك *ïerlechturmek*, تمکین ـ نصب ا *temkïn, nasb it*. — Consolider, تثبیت ا *tesbït it*. — ses regards, کوز ـ نظر دکمك *gueuz, nazar dikmek*. — Arrêter, déterminer, تعیین ا *ta'ïin it*. — un jour, کون تعیین ا *gun ta'ïin it*. — Se fixer à une chose, s'y arrêter fortement, یاپشمـــق *ïāpichmaq*, طوتنمق *thoutounmaq*, تشبث ا *techebbus it*. — Se résoudre, قـــرار ویرمك *qarār vïrmek*. — Se fixer dans un lieu, ـ بـــر یرده اوتورمق *bir ïerdè otourmaq*, مکان طوتمق *mekiān thoutmaq*, یرلشمك *ïerlechmek*, اقامت ا *iqāmet it*. — sur un point, قرار ا *qarār it*. — Le vent s'est fixé au nord, روزکار جانـــب شماله قرار ایلدی *rouzguiār djānibi chimālè qarār eïlèdi*.

Fixité, s. f., des idées, des principes, قرار *qarār*, ثبات *sebāt*. — Propriété de n'être point dissipé par le feu, حال ثبات *hāli sebāt*, ثبوت *subout*. — La fixité de l'or, ذهبك حال ثباتی *zehebuñ hāli sebāti*.

Flacon, s. m., bouteille, شیشـــه *chïchè*. — Petit —, شیشه جـــك *chïchèdjik*. — Gros —, بیـــوك شیشـــه *buïuk chïchè*. — pour les drogues, les odeurs, اجزا شیشه سی *edjzā chïchèci*. — d'argent, سیـــم بلبله *sim bulbulè*, p.

Flagellation, s. f., قمچیلمق *qamtchilamaqliq*, قامچیلمـــه *qāmtchilama*, قامچی ایله دوکمه *qāmtchi ilè deuïmè*, t.; شـــلاق *chelāq*, p.

Flageller, v. a., قمچیلمـــق *qamtchilamaq*, ـ قمچی اورمـــق *qamtchi ourmaq*, چالمق *tchālmaq*, قمچی ایله اورمـــق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت ا *lett it*, a.-t.

Flageolet, s. m., دودك *duduk*, چیغرتمه *tchighyrtma*, t. — Jouer du —, دودك چالمق *duduk tchālmaq*.

Flagorner, v. a., یلتقلنمـــق *ïaltaqlanmaq*, مداهنه جیلـــك ا *mudāhènèdjilik it*, تبصبص ا *tebasbous it*.

Flagornerie, s. f., یلتقلنمه *ïaltaqlanma*, t.; مداهنه *mudāhènè*, a.; مداهنه جیلك *mudāhènèdjilik*.

Flagorneur, se, adj., familier, یلتقلنیجـــی *ïaltaqlanïdji*, t.; مداهنه جی *mudāhènèdji*, a.-t.

Flagrant, e, adj., حاضر *hāzyr*. — En flagrant délit, کناهـــی ایشلرکن *gunāhi ïchleriken*.

Flaire, s. m., odorat, کوپکك قوخولمه سی *keupeguñ qokhoulamaci*, کلبك شمّی ـ اشتمامی *kelbuñ chemmi, ichtimāmi*, t.-a.

Flairer, v. a., sentir, قوقلمق *qoqlamaq*, قوقولـــق *qoqoulamaq*, vulg. قوخولمق *qokhoulamaq*, t.; شمّ ا *chemmi it*, a.-t. — Donner à flairer, قوقولتمق *qoqoulatmaq*. — Au fig., pressentir, voyez ce mot.

Flaireur, s. m., de table. Voy. Parasite.

Flamand, e, adj., de Flandre, بلجيقالو *beldjïqālu*, t.

Flamant, s. m., oiseau, بر بيوك *bir buïuk qouch*, t.

Flambant, e, adj., ياناں *ïānān*, طوتشمش *thoutouchmich*, t.; علولو *'alevlu*, a.-t. — Tison flambant, علولو كوسكى *'alevlu keusky*.

Flambart, s. m., ياری يانمش كوسكى *ïāry ïānmich keusky*, t.

Flambe, s. f., سوسن *sousen*, vulg. *sousam*, t.; هوبر *hevber*, a.; قلج اوتى *qylidj oty*.

Flambé, adj., ruiné, perdu, خراب ـ برباد اولمش *kharāb*, *ber bād olmuch*, a.-p.-t.

Flambeau, s. m., sorte de torche, مشعله يل مومى *ïel moumi*, t.; *mech'alè*, a. — Chandelle ou bougie, موم *moum*, بال مومى *bāl moumi*, t.; شمع *chem'*, چراغ *tcherāgh*, p.-t. — Chandelier, شمعدان *chem'dān*, vulg. *chamdān*, a.-p. — Au fig., celui qui éclaire, نور كتوريجى *nour gueturïdji*, ضياپاش *ziāpāch*. — Le flambeau du jour, مصباح الصباح *misbāh ussabāh*.

Flamber, v. n., jeter de la flamme, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Flamber, v. a., passer par dessus la flamme, اتش اوستندن كچورمك *atech ustunden guetchurmek*, p.-t.; اتشه كوسترمك *ateché gueustermek*. — Faire flamber le feu, اتشى طوتشدرمق ـ علولندرمك *atechi thoutouchturmaq*, *'alevlendurmek*.

Flamberge, s. f., شيش *chich*, مچ *metch*, t. — Dans le style plaisant seulement, on dit *mettre flamberge au vent*, سلّ سيفى *selli séïf it*, a.-t.

Flamboyant, e, adj., يلدرايجى *ïaldyrāïdji*, يلدرغن *yldyraghan*, علوى *'alevi*, a.; يالكلو *ïālyñlu*, t.; شعله ويريجى *cheu'lè vïrïdji*, a.-t.; برّاق *berrāq*. — Glaive flamboyant, تيغ اتشبار *tyghy atechbār*.

Flamboyer, v. n., يلدرامق *yldyrāmaq*, پارلمق *pārlamaq*, شعله ـ يالك *cheu'lè*, يالكلو او يرمك *ïālyñlu ol*, *ïālyñ vïrmek*, a.-t.

Flamme, s. f., partie lumineuse du feu, يالك *ïālyñ*, اود يالكى *od ïālyñi*, t.; علو *'alev*, شعله *cheu'lè*, لهيب *lehíb*. — Jeter une —, القاى لهيب ا *ilqāï lehíb it*. — Au fig., la passion de l'amour, عشق اتشى *'ychq âtechi*. — Être en flamme, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Jeter feu et flamme, اغزدن اتشلر پوشكورمك *aghyzden atechler puchkurmek*. — Les flammes de l'enfer, جهنم اتشى *djehennem atechi*. — d'un navire, banderolle, فلاندره *flandra*, اينجه باندره *indjè bāndera*, علو *'alev*. — Lancette de maréchal, بيطار نشترى *baïthār nichteri*.

Flammèche, s. f., يالكجك *ïālyñdjik*, قغلجم *qyghyldjim*, t.; شرارة *cheràret*, a.

Flan, s. m., بر نوع قيمقلو بورك *bir nev'y qaïmaqlu beurek*, t.

Flanc, s. m., partie de l'animal, depuis le défaut des côtes jusqu'aux hanches, يان ïān, بل bel, بوكر beugr, t.; جنب djenb, pl. a. جنوب djenoub; ضلع zyl', pl. ضلاع zoulou', اضلاع azlā' — Le flanc droit, جنب يمين djembi ïemïn. — d'un vaisseau, كمينك يان طرفى guèminuñ ïān tharafi. — Se battre les flancs, چبالنمق tchabālanmaq, ا جهد djehd it.

Flandre, s. f., ندرلانده ميلكتنك قديم ايالتى nedirlanda memleketinuñ qadïmi eïāleti.

Flandrin, s. m., اوزون و انجه بويلو كمسنه ouzoun vè indjè boïlu kimesnè, t.

Flanelle, s. f., فلانله flānelā, فانلا fānelā, بر نوع اينجه يوك قماشى bir nev'y indjè ïuñ qoumāchi, t.

Flaner, v. a., بوش كزمك - يلمك boch guezmek, ïelmek, خوارده لقده كزمك khovārdalyqta guezmek, t.

Flaneur, euse, s. et adj., بوش خوارده لقلق كزن boch guezen, كزن khovārdaliqta guezen, t.

Flanquant, e, adj., angle, bastion, اخر زاويه يه ناظر زاويه و اخر پلنقه يه ناظر بر پلنقه akhar zāvïèïè nāzir zāvïè vè akhar palanqaïè nāzyr palanqa, t.

Flanquer, v. a., en parlant d'une fortification, avoir vue sur une autre, ناظر او nāzir ol, a.-t.; باقمق bāqmaq. — Appliquer un coup, اورمق ourmaq. — Se Flanquer, v. réfl., se placer mal à propos, صوقلمق soqoulmaq, t.

Flaque, s. f., طورغون صو چقورى dhourghoun sou tchouqoury, بطاق bathāq, t.

Flasque, adj., كوشك guevchek, كشك gueñchek, t.; رخو rakhv, rykhv, ضعيف za'if, ذابل zābil, a. — Homme d'un caractère flasque, كوشك خويلو guevchek khouïlu.

Flatter, v. a., louer pour séduire, يلتقلنمق ïaltaqlanmaq, دلكيلنمك tilkilenmek, t.; مداهنه ا mudāhenè it. — Aduler, تملق ا temellouq it, تبصبص ا tebasbous it. — Caresser, اوخشمق okhchamaq. — Excuser par complaisance, خاطر ايچون معذور طوتمق khāthyr itchoun ma'zour thoutmaq. — Tromper en dissimulant, مدارا ا mudārā it. — Traiter avec trop de douceur, ملاطفت - ملايمت كوستر مك mulāthefet, mulāïmet gueustermek, طاتلولق ايله قوللنمق thātlulyq ilè qoullanmaq. — Amuser par l'espoir d'un bien, اوياله ندرمق ouïālandurmaq, اميدلندرمك umïdlendurmek, اميد ويرمك umïd vïrmek. — Se Flatter, v. pr., espérer, اومق oummaq, اميد دوشمك umïdè duchmek, مامول ا me'emoul it. — Flatter sa douleur, كدرى يومشتمق kederi ïoumchatmaq.

Flatterie, s. f., louange exagérée, دلكوجيلك tilkudjilik, يلتقلنمه ïaltaqlanma, t.; مداهنه mudāhenè. — Adulation, تبصبص tebasbous. — Caresse, تملق temelluq,

اوخشايش *okhchāïch.* — Cajolerie, جابلوسى *djāblouci.* — Flatterie grossière, قبا مداهنه *qabā mudāhenè,* مداهنهٔ غليظه *mudāhenèï ghalîza.* — délicate, مداهنهٔ لطيفه *mudāhenèï latîfè.*

Flatteur, euse, s., qui flatte, adulateur, يلتقلنيجى *ïaltaqlanidjï,* t.; مداهنه جى *mudāhenèdjï,* a.-t.; جابلوس *djāblous.* — Agréable, كوكل كوشلندريجى *gueuñul khochlandurîdjï,* مرغوب *merghoub.* — Des manières flatteuses, اطوار ـ اوضاع مرغوبه *athvār, evzā'ï merghoubè.*

Flatteusement, adv., ملاطفت اطوار مرغوبه ايله *mulāthefet ilè,* ايله *athvāri merghoubè ilè,* a.-t.

Flatueux, euse, adj., يل كتوريجى *ïel gueturîdjï,* يللو *ïellu,* t.; مولد الريح *muvellid urryh,* a.

Flatuosité, s. f., يل *ïel,* t.; ريح *ryh,* pl. a. رياح *riāh.*

Fléau, s. m., instrument à battre le blé, دوكن *deuguien.* — Battre le grain avec le fléau, خرمنى دوكن ايله دوكمك *khyrmeni deuïen ilè deuïmek.* — Maux, grande calamité, بلا *belā,* بليّت *belïiet,* pl. a. بلايا *belāïā.* — du ciel, افت سماويه *afeti semāvïiè,* بلاى اسمانى *belāï açumāni.* — de Dieu, اللهدن كلان بر بلا *allahdan guelān bir belā.* — Verge d'une balance, ـ ترازو قولى دمرى *terāzou qolou, demîri.* — Barre de porte, طرقاز *thyrqāz,* مترس *mitres.*

Flèche, s. f., trait qui se décoche, اوق *oq,* t.; سهم *sehm,* pl. a. سهام *sehām;* تير *tîr,* p. — pointue, اوجى اوق *oudjou sivri oq.* — Un trait de flèche, اوق اتمى *oq atumu.* — d'une voiture, عربه اوقى *'araba oqy.* — Aiguille d'un clocher, چاكلق كلاهى ـ دپه سى *tchāñlyq kulāhi, tepèci.* — Constellation, سهم الرامى *sehm urrāmi.*

Fléchir, v. a., ployer, courber, اكلتمك *eïltmek,* بوكمك *beukmek,* اكمك *egmek,* t. — le genou ou les genoux, ـ اكمك ديز بوكمك *diz beukmek, egmek,* چوكمك *tcheukmek.* — Au fig., attendrir, émouvoir, يوركى يومشتمق *ïeuregui ïoumchatmaq,* قلبه رقت كتورمك *qalbè ryqqat gueturmek,* تهييج رقت ا *tehïidji ryqqat it.* — Apaiser la colère, غضب ا تسكين *teskîni ghazab it.* — Fléchir, v. n., se courber, se ployer, اكلمك *eguilmek,* بوكلمك *beukulmek.* — Se soumettre, s'abaisser, باش اكمك *bāch egmek,* اطاعت ا *ithā'at it.* — S'adoucir, يومشمق *ïoumchamaq,* رقت ا *ryqqat it.* — Fléchi, e, اكلمش *eguilmich,* منحنى *munhani,* يومشامش *ïoumchāmich,* رقته كلمش *ryqqatè guelmich.*

Fléchissement, s. m., اكلش *eguilich,* بوكلش *beukuluch,* اكلمه *eguilmè,* بوكلمه *beukulmè,* t.; مماايلت *mumāïlet,* انعطاف *in'ythāf,* a. — Le fléchissement des genoux, ديزلرك اكلمه سى *dîzleruñ eïlmèci.*

Fléchisseur, s. et adj., muscle,

عضلهٔ معطّفه *'azalèï mu'atthyfè*, a.-t.

Flegmagogue, s. et adj., بلغم سوکیجی *balgham seukĭdji*, t.; قالع بلغم *qāly'i balgham*, a.

Flegmatique, s. et adj., pituiteux, بلغملو *balghamlu*, t.; بلغمی المزاج *balghami ul-mizādj*. — Qui est de sang-froid, صوغوق طبیعتلو *soghouq thaby'atlu*, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*, قانی صوغوق *qāny soghouq*, مثلوج المزاج *mesloudj ul-mizādj*.

Flegme, s. m., humeur du sang, pituite, بلغم *balgham*, t.-a. — Sang-froid, قان صوغوقلغی *qān soghouqlyghy*. — Tranquillité d'esprit, action de se posséder, اطمینان قلب *ythminānі qalb*, بذامت طبع *bezāmeti thab'*, لنکرلولك *lenguerlulik*.

Flegmon, s. m., قانلو قبارجق *qānlu qabārdjyq*, t.; ورم دموی *veremi demevi*, خیرجل *khyrdjil*, a.

Flegmoneux, se, adj., خیرجلی *khyrdjilii*, a.; ورم دموی توعندن *veremi demevi nev'ynden*, a.-t.

Flet, s. m., بر نوع دکز بالغی *bir nev'y deñyz bālyghy*.

Flétrir, v. a., faner, ternir, صولدرمق *soldurmaq*, بوزمق *bozmaq*, t.; تذبیل ا *tezbĭl it*. — Oter la vigueur, فتور کتورمك *futour gueturmek*. — Se Flétrir, v. réfl., se faner, صولمق *solmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, t.; کسب ذبول ا *kesbi zuboul it*, a.-t. — Flétrir, déshonorer, diffamer, رسوای ا *rousvāï it*, لکّه لندرمك *lekkèlendurmek*. — Flétri, e, fané, صولمش *solmuch*, پژمرده *pejmurdè*. — Diffamé, رسوای اولمش *rousvāï olmuch*.

Flétrissure, s. f., état d'une chose flétrie, صولمه *solma*, صولوقلق *solouqlyq*, بوزلش *bozoulouch*, t.; ذبول *zuboul*. — La flétrissure des fleurs, شکوفه لرك ذبولی *chukioufèleruñ zubouli*. — Tache à la réputation, لکّه *lekkè*, t.; شین *chĭn*, a. — Ignominie, رسوایلك *rousvāïlik*. — Marque d'un fer chaud, رسوایلك دامغه سی *rousvāïlik dāmghacy*.

Fleur, s. f., production végétale qui précède et contient le fruit, چچك ـ چچك *tchitchek*, t.; زهر *zehir*, pl. a. ازهار *ezhār*; شکوفه *chukioufè*, p. — printanière, بهار چچکی *behār tchitchegui*. — Jardin, parterre de fleurs, چچکلك *tchitcheklik*. — Un bouquet de fleurs, بر طوتام چچك *bir thoutām tchitchek*. — Le temps où certaines choses sont dans leur plus grande beauté, کوزللك ـ تازه لك وقتی *guzellik*, *tāzèlik vaqty*. — La fleur de l'âge, عنفوان *'unfuvān*. — de la jeunesse, عنفوان شباب *'unfuvāni chebāb*. — La fleur, le teint, la fraîcheur que donne la jeunesse, تازه لك *tāzèlik*, طراوت *tharāvet*. — Extrait, la partie la plus pure d'une chose, خلاصه *khoulāça*. — Fleur de soufre, کوکرد خلاصه سی *kukurd khoulāçaci*. — L'élite, ce qu'il y a de meilleur dans une classe de personnes, سچمه *setchmè*, t.; کزیده *guzīdè*,

نقاوة *neqāvet*.—La fleur de l'armée, des troupes, عسكرك كزيدهسى *'askèrun guzidèci*. — Lustre, éclat de peu de durée, جلای نابقا *djilāī nābeqā*, رونق ناپایدار *revnaqy nāpāïdār*. — Premier usage, étrenne d'une chose, سفته *seftè*. — Virginité, قزلق *qyzlyq*, بکارة *bekiāret*.

Fleur (A), adv., au niveau, برابرلکده *berāberliktè*, دوزلکده *duzliktè*. — A fleur de terre, یره برابر *ïèrè berāber*, سطح زمین برابرلکنه *sathhi zemín berāberliguinè*. — A fleur de corde, ایپ اوجی برابرلکنه *ip oudjou berāberliguinè*.

Fleurs-Blanches, s. f. pl., maladie des femmes, اق حیض *aq haïz*, طول یتاغی اقمه‌سی *dhoul ïatāghy aqmaci*, t.; رطوبت النساء *routhoubet unniçā*, سیدن رحم *silāni rahm*, a.

Fleuraison, s. f., formation des fleurs, چچکلنمه *tchitcheklenmè*, t.; تزهر *tezehhur*, a. — Temps où les plantes fleurissent, چچک موسمی *tchitchek mevsimi, vaqty*.

Fleurer, v. n., قوقویایمق *qoqou ïāïmaq*, t.; نشر رایحه ا *nechri rāïha it*. — Cela fleure bon, بر کوزل قوخو یایلور *bir güzel qokhou ïāïleur*.

Fleuret, s. m., fil de soie grossière, قالک ایپک *qālyk ipek*, بروزلو ایپک *buruzlu ipek*. — Ruban formé de ce fil, قالک ایپک شریتی *qālyk ipek chïrïti*. — Épée sans tranchant et sans pointe, اوجسز کسمز قلج *outchsiz kesmez qylidj*, t.

Fleurette, s. f., petite fleur, اوفاق چچک *oufāq tchitchek*, شکوفه جک *chukioufèdjik*, چچکجک *tchitchedjik*, t. — Au fig. fam., cajolerie amoureuse, galanteries qu'on dit à une femme, مغازلة *moughāzelet*, pl. a. مغازلات *moughāzelāt*. — Conter fleurettes, dire des douceurs aux femmes, نسوان طائفه‌سیله مغازله ا *nisvān thāïfècilè moughāzelè it*.

Fleuri, e, adj., qui est en fleur, چچکلنمش *tchitcheklenmich*, t.; مزهر *muzehher*. — Garni de fleurs, چچکلو *tchitcheklu*. — Épanoui, اچلمش *atchilmich*. — Frais, orné, تازه *tāzè*, مزیّن *muzeïien*. — Pâques fleuries, عید الزیتون *'aïduzzeïtoun*.

Fleurir, v. n., pousser des fleurs, چچکلنمک *tchitcheklenmek*. — S'épanouir, چچک اچمق *tchitchek atchmaq*, اچلمق *atchilmaq*, چچک ویرمک - چیقارمق *tchitchek vïrmek, tchiqārmaq*. — Être en vogue, en crédit, معتبر او *mu'teber ol*, نفوذلو او *nufouzlu ol*, کسب رواج ا *kesbi revādj it*. — Être en réputation, اشتهارده او *ichtihārdè ol*.

Fleurissant, e, adj., چچکلنن *tchitcheklenen*, چچک ویرن *tchitchek vïren*, t.; زاهر *zāhir*, a.

Fleuriste, s. m., qui cultive des fleurs, چچکجی *tchitchekdji*, t. — Peintre de fleurs, چچک مصوّری *tchitchek muçavvyri*.

Fleuron, s. m., ornement qui imite les fleurs, کل چچکدن زینت *gul, tchitchekten zïnet*. — Les

fleurons d'une couronne, تاجك كللرى *tādjuñ gulleri.*

Fleurs, s. f. pl. Voyez Menstrues. — Fleurs blanches. Voyez Fleur.

Fleuve, s. m., چاى *tchāï*, ارماق - ارمق - ايرمق *irmaq*, بيوك نهر *buïuk nehr*, نهر *nehr*, pl. a. انهار *enhār.* — Grand —, نهر كبير *nehri kebír.*

Flexibilité, s. f., قولاى بوكلمه *qolāï beukulmè*, t.; سهولت الانعطاف *souhoulet ul-in'ythāf*, فتخ *fatakh*, ليانت *lïānet*, a. — de l'esprit, du caractère, ملاينت طبع *mulāïeneti thab'.*

Flexible, adj., اكلور *èguilur*, *eïlür*, اكلمه‌سى - بوكلمه‌سى اسان *eïlmèci*, *beukulmèci açān*, قولاى بوكلور *qolāï beukulur.* — de caractère, لين المزاج *leïn ul-mizādj*, اويصال *uviçāl.*

Flexion, s. f., état de ce qui est fléchi, اكلش *eïlich*, بوكلش *beukuluch*, t.; ميلولت *meïloulet*, انحنا *inhinā*, a.

Flibot, s. m., بر نوع كوچك كمى *bir nev'y kutchuk guemi*, t.

Flibustier, s. m., قورصان قسمى *qorsān qysmy*, t.

Flocon, s. m., petite touffe de soie, پسكل *puskul.* — de laine, يوك يوالغى - طوپى *ïeuñ ïouvālaghy*, *thopy*; يوك توزاغى *ïeuñ touzāghy.* — de neige, قار پارچه‌سى *qār pārtchaci.* — Il neige à gros flocons, قوش باشى قار ياغيور *qouch bāchi qār ïāghaïeur.*

Floraison, s. f. V. Fleuraison.

Florence, ville d'Italie, فيورنچه *fiorentcha.* — Florence, s. m., sorte de taffetas, جانفس *djānfes*, t.

Flores (Faire), اظهار دبدبه ضمننده مصارف كثيره ا *izhāri debdebè zimnindè meçārifi kecírè it.*

Florissant, e, adj., n'est d'usage qu'au fig., prospère, peuplé, cultivé, معمور *ma'mour*, a.; ابادان *abādān*, p.; شين *chín*, usit. شن *chen.* — Endroit florissant, معمور ير *m'amour ïer.*

Flot, s. m., vague, دالغه - طالغه *dālgha*, طلاس *thalās*, t.; موج *mevdj*, pl. a. امواج *emvādj.* — Les flots de la mer, دكزك دالغه‌لرى *deñyzuñ dālghaleri*, امواج دريا *emvādji derïā.* — Être à —, صو اوزرنده طورمق - او *sou uzerindè dhourmaq*, *ol.* — Mettre un navire à flot, كمى يى دكزه ايندرمك *guemïï deñizè indurmek.* — Le battement des flots, تلاطم امواج *telāthumi emvādj.* — Le bruit des vagues, دالغه‌لرك كورلتيسى *dālghaleruñ gurultucy.* — S'agiter à la manière des flots, موجلنمك *mevdjlenmek*, دالغه‌لنمق *dālghalanmaq*, تموّج ا *temevvudj it.* — Le flot, ou le flux et le reflux de la marée. Voyez Flux et Reflux. — Flots de peuple, foule, قلبه‌لق *qalabalyq*, ازدحام *izdihām*, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvādj.* — Flot, assemblage de bois qui flotte sur une rivière, كراسته صالى *kerāstè sāly.*

Flottable, adj., صال اشلين *sāl ichleïen*, كراسته صالى

يوزدرمسنه صالح *kerāstè sāli, ïuzdurmècinè sālih.*

Flottant, e, adj., qui flotte sur l'eau, يوزنجى *ïuzudju.* — Agité de côté et d'autre, صارصلور *sārsylur,* t.; متحرّك *muteharrik,* a. — Au fig., irrésolu, incertain, ايده جكنـــى *idedjeguini bïlmez,* متردّد *mutereddid.*

Flottage, s. m., صو يولندن *sou ïolyndan* كراسته نقلى *kerāstè naqly,* t.

Flottaison, s. f., كمينـــك صويه دكديكـــى يـــر *gueminuñ souïè degdigui ïer,* t.

Flotte, s. f., دونانمه *donānma,* t.; كمى لايى *güèmi alāïi.* — La flotte française, فرانسز دونانمه سى *frāncyz donānmacy.*

Flotté, adj. m., bois —, صـــو يولندن كتورلمش اودون *sou ïolyndan güetürilmich odoun,* t.

Flottement, s. m., عسكـــرك صالنتيسى *'askeruñ sālyntycy,* t. Voyez Irrésolution.

Flotter, v. n., être soutenu ou soulevé par l'eau, صو اوزرنده يلمك *sou uzerindè ïelmek,* صويك يوزينه يوزمك *souïuñ ïuzinè ïuzmek.* — Être agité, صاللنمق *sāllynmaq.* — Être irrésolu, douter, شبهه لنمك *chubhèlenmek,* متردّد او *mutereddid ol,* تذبذب ا *tezebzub it.* — Flotter du bois, le faire descendre sur la rivière, كراسته يى - اودونى صويـــه يوزدرمك *kerāstèïi, odouny souïè ïuzdurerek ïurutmek,* t.

Flottille, s. f., كوچك دونانمه *kutchuk donānma,* t.

Floquette, s. f., يل قـــوان *ïel qovān,* t.

Fluant, adj., papier —, ياقى طونقلسز كاغـــدى *ïāqy kiāghydi,* كاغد *thoutqalsyz kiāghyd,* t.

Fluctuation, s. f., mouvement d'un liquide, چالقندى *tchālqynty,* t.; رجرجة *redjredjet,* a. — des opinions, تذبذب افكار *tezebzubi efkiār,* ذبذبهٔ افكار واراً *zebzebèï efkiār uārā.* Voy. Variation.

Fluctueux, se, adj., چالقنيجى *tchālqynidji,* t.; موجلـــو *mevdjlu,* a.-t.; ذو لارتجـــاج *zevi ul-irtidjādj,* a.

Fluer, v. n., couler; se dit de la mer : la mer flue et reflue, دريـــا مدّ وجزر ايدر *derïā meddu djezr ider.* — En parlant des humeurs, دوكلمك *deukulmek,* اقمق *aqmaq,* جريان - سيلان ا *djeriān, seïlān it.*

Fluet, ette, adj., ضعيف *za'ïf,* نحيف الزاج ضعيف *nahïf, za'ïf ul-mizādj,* a.; يوفقـــه *ïoufqa,* t.

Fluide, adj., qui coule aisément, صولـــو *soulu,* t.; صويق *syvyq,* اقيجى *aqydji,* t.; جارى *djāry.* — Fluide, s. m., corps fluide, مايع *māïi',* pl. a. مـــوايع *mevāïi'.* — L'air et l'eau sont deux substances fluides, اب وهوا عناصر مايعه دندر *āb uhavā 'anāçyri māï'aden dur.*

Fluidité, s. f., صوقلق *syvqlyq,* اقيجيلـــق *aqydjylyq,* t.; مايعيّت *ma'ïiet,* ميعة *meï'at.* — La fluidité de l'eau, مانك طبيعت مايعه سى *mānuñ thabï'ati māï'eci.*

Flute, s. f., instrument de mu-

sique, دودك ـ ددك *duduk*, t. — de berger, چوبان دودكى *tchobān dudugui*, قوال قوالى *qavāl, tchobān qavāli*. — des derviches, نای *nei*. — Jouer de la flûte, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Flûte, sorte de navire, بر نوع كمى *bir nev'y guemi*.

FLUTES, s. f. pl., انجه بجاق *indjè badjāq*, t.

FLUTEAU, s. m., بر نوع حصير اوتى *bir nev'y hacyr oty*, t.

FLUTER, v. a., jouer de la flute, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Popul., boire, بكريلك ا *bekrilik it*, t.

FLUTEUR, EUSE, adj., دودك چالیجى *duduk tchālidji*, t.

FLUVIAL, E, adj., انهاره متعلق ـ دائر *enhārè mute'allyq, dāïr*, a.-t. — Au plur. masc. Fluviaux.

FLUVIATILE, adj., اقاره صودن *aqār soudan*, t.; نهرى *nehri*, a.

FLUX, s. m., mouvement réglé de la mer vers le rivage, دريانك *deriānuñ artup eksilmèci*, ارتوب اكسلمه‌سى *deñyz artmaci*, t.; دكز ارتمه‌سى *medd*, مدّ *medd ul-bahr*, مدّ البحر *meddi deriā*, مدّ دريا — Le flux et le reflux, مدّ وجزر *meddu djezr*, جزر ومدّ *djezru medd*. — Flux, débordement de sang, de bile, يورك سورمه‌سى ـ سورمكى *ïurek surmèci, surmègui*, قان اسهال سورمه‌سى *qān surmèci, ishāl*, انديال بطن *indiāli bathn*. — Éprouver un flux de ventre, يورك سورمك *ïurek surmek*. — Flux hépatique, قره جكر اسهالى *qara djiguer ishāli*. — d'urine, سلس البول سلس *seles, seleçul-buvel*. — de bouche, سالیار اقشمى *saliār aqychi*, سالیار دوكلمه‌سى *saliār deukulmèci*. — Hémorrhoïdal, باسور قانى اقمه‌سى *bāçour qāni aqmaci*, سيلان البواسير *sílān ul-bavācír*. — de paroles, سوز *seuz tchoqlyghy*. — menstruel, règles, ايلق عورتلرك *āïlyq, 'avretleruñ aïlyghy*.

FLUXION, s. f., écoulement d'humeurs sur quelques parties du corps, نازله *nāzilè, nezlè*, vulg. *nouzla*, pl. a. نوازل *nevāzil*. — Être sujet aux fluxions, نوازله مبتلا او *nevāzilè mubtelā ol*. — Fluxion de poitrine, صانجو *sāndjou*, يان اغريسى *iān aghrycy*, t.; بلسام *bilsam*. Voy. PLEURÉSIE.

FLUXIONNAIRE, adj., نوازله مبتلا *nevāzilè mubtelā*, ذات الجنبلو *zātul-djemblu*, a.-t.

FOENE, s. f., زبقن *zebqen, zebguen*, t.

FOETUS, s. m., جنين *djenín*, pl. a. اجنة *edjinnet*, علوق *'alouq*, a. — La formation du fœtus, تخلق جنين *tekhallouqi djenín*.

FOI, s. f., vertu théologale, ايمان *imān*. — pure, ايمان خالص *imāni khālys*. — douteuse, ايمان مشكوك *imāni mechkiouk*. — Religion, دين *dín*. — Croyance, انان *inān*, اعتقاد *y'tiqād*. — Article fondamental de la foi, عقيدة *'aqydet*, pl. a. عقايد *'aqāïd*. — Probité, régularité à tenir

sa promesse, وفا *vefā*, وفادارلق *vefādārlyq*. — Promesse, وعد *v'ad*. — Bonne foi, droiture, طوغرولق *dhoghroulouq*, صداقة *sadāqat*. — Qui est de bonne foi, fidèle, وفادار *vefādār*. — De mauvaise foi, وفاسز *vefāsyz*. — Avec bonne foi, sincérité, صدق طوتنله *sydyq thavüiet ilè*. — Foi de négociant, بازركان وعدی *bāzyrguiān va'di*. — Engager sa foi, promettre, وعد ا *va'd it*. — Confiance, اعتماد *y'timād*. — Bonne foi conjugale, حقوق زوجيت *houqouqy zeudjüiet*. — Digne de foi, شايان اعتماد *chāïāni y'timād*, موثوق بيه *mevsouquñ bihi*. — C'est un homme digne de foi, معتمد علیه بر ادمدر *mu'temeduñ 'aleïh bir ādemdur*. — En bonne foi, بالصدق والخلوص *bissydq vel-khoulous*. — Défenseur de la foi, حامئ دين *hāmii dīn*. — Ma foi, parbleu, ma foi, ديانم ـ ديانم حقی ايچون *dīnum*, *imānum haqqy itchoun*.

Foible, adj. Voy. Faible et ses dérivés.

Foie, s. m., viscère, جكر *djiguer*, قره جكر *qara djiguer*, t.; كبد *kebd*, *kibd*, *kebed*, pl. a. اكباد *ekbād*. — Maladie du —, جكر مرضی *djiguer marazi*.

Foin, s. m., قورو اوت *qourou ot*, قورو اوتلق *qourou otlyq*, اوتلق *otlouq*, t. — Tas de —, قورو اوتلق *qourou otlouq ūighyni*.

Foire, s. f., grand marché public à époque fixe, پنایر *pānāïr*, t. — La foire de Leipsick, ليبسته پنایری *libsiqa panāïri*. — Cours de ventre, يورك سورمه‌سی *ïurek surmèci*, اسهال *ishāl*.

Foirer, v. n., يورك سورمك *ïurek surmek*, t.; اسهالی او *ishāli ol*, a.-t.

Foireux, euse, adj., يورك *ïurek surídji*, t.; اسهالی سوزيجی *ishāli olān*, a.-t.

Fois, s. f., دفعة كرّه *kerrè*, t.; دفعات *def'āt*, pl. a. مرّة *merret*, pl. مرّات *merrāt*; بار *bār*, p. — Cette —, بو كرّه *bou kerrè*. — Cette fois-ci, بو دفعه‌ده *bou def'ada*. — Plusieurs fois, maintes fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدّفعات *bid-def'āt*. — Une ou deux fois, بر ايكی كرّه *bir iki kerrè*. — Encore une fois, بر دخی ـ بر دها *bir dakhy*, *bir dahā*, بر كرّه دخی *bir kerrè dakhy*. — Quelquefois, بعض كرّه *ba'zi kerrè*, بعضاً *ba'zen*. — A la fois, tout à la fois, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, دفعة *def'aten*. — De fois à autre, كاهلا بر *guiāhdè bir*, كاهيجه *guiāhidjè*. — Autrefois, au temps passé, سابقا *sābiqā*. — Une autre fois, بشقه كرّه *bachqa kerrè*. — Une fois autant, بر او قدر *bir oqadar*.

Foison, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, بوللق *bollouq*, t.; بركت *bereket*, كثرت *kesret*, a. — A foison, abondamment, چوقلق ـ بوللق ايله *tchoqlouq*, *bollouq ilè*, وفرتله *vefret ilè*, بركتله *bereket ilè*.

Foisonner, v. n., abonder, چوق

او *tchoq ol*, چوغلمق *tchoghalmaq*, بول بول - كثير او *bol bol, kecîr ol.* — Ce pays foisonne en blés, بو مملكتده حنطه‌نك كثرت و بركتى واردر *bou memlekettè hynthanuñ kesretu bereketi vārdur.* Voy. Multiplier.

Fol ou Fou, Folle, adj. et s., qui a perdu l'esprit, دلى *deli*, دلو *delu*, عقلى كتمش *'aqly guitmich*, t.; ديوانه *dîvānè*, مجنون *medjnoun.* — Devenir —, دلى او *deli ol.* دلولنمك *delulenmek*, تجنّن ا *tèdjennun it.* — Être fou de quelqu'un, l'aimer éperdument, بر كمسنه‌نك مجنونى - ديوانه‌سى او *bir kimesnènuñ medjnouni, dîvānèci ol.* — d'une chose, دلوسى او *delucy ol.* — Il est fou de la pipe, il en est grand amateur, چبوق دلوسيدر *tchoubouq delucydur.* — Fou, gai, enjoué, شن *chen*, شطارتلو *chethāretlu.* — Crédule, simple, بودالـه *boudāla*, احمق *ahmaq.* — Plaisant, bouffon, مسخره *maskhara.* — Déraisonnable, يولسز *ïolsyz*, ناسزا *nācezā*, غير معقول *ghaïri m'aqoul.* — Folle entreprise, عزيمت غير معقوله *'azîmeti ghaïri m'aqoulè.* — Faire le fou, مسخره‌لق ا *maskharalyq it.* — Le fou, pièce du jeu des échecs, فيل *fîl.*

Folatre, adj., شن *chen*, شقه‌جى *chaqadji*, خوراته‌جى *khorātadji*, t.; لطيفه‌جى *lathyfèdji*, a.-t.

Folatrer, v. n., خوراته - شقه ا *khorāta, chaqa it*, t.; لطيفه ا *lathyfè it*, a.-t.

Folatrerie, s. f., خوراته *khorāta*, لطيفه *lathyfè.*

Folichon, ne, adj. Voy. Badin, Folatre.

Folie, s. f., démence, دليلك *delîlik*, دلولك *delulik*, t.; ديوانه‌لك *dîvānèlik*, p.-t.; جنون *djunoun*, a. — Imprudence, faute de jugement, عقلسزلك *'aqylsyzlik*, يولسزلق *ïolsyzlyq.* — Sottise, stupidité, حماقة *hamāqat*, بودالالق *boudālālyq.* — Propos gai, خوراته *khorāta*, لطيفه *lathyfè.* — Paroles incohérentes, صاچمه سوز *satchma seuz.*

Foliforme, adj., يپراغه بكزر *ïaprāgha beñzer*, t.

Folio, s. m., numéro d'une page, صحيفه رقمى *sahîfè raqami.* — Folio recto, وجه الصحيفه *vedj-ussahîfè.* — Folio verso, ظهر الصحيفه *zahr ussahîfè.* — In-folio, بيوك قطعه *buïuk qyth'a*, بتون طبقه قطعه‌سنده بر كتاب *butun thabaqa qyth'acindè bir kitāb.*

Follement, adv., دلى - ديوانه كبى *deli, dîvānè guibi*, دليلكيله *delîliguilè*, t.; سفاهةً *sefāheten*, a.

Follet, ette, adj., un peu fou, دليجه *delîdjè.* — Badin, خورته‌جى *khortadji.* — Poil follet, le premier poil qui vient au menton, تويجكز *tuïdjiguiz*, خط *khatth.* Voy. Duvet. — Esprit follet, قونجولوز *qondjoloz*, عفريت *'yfrît.* — Feu —, كوكده كورنن اتش - علو *gueuktè gueurunen âtech, 'alev.*

Folliculaire, s. et adj. Voyez Journaliste.

Follicule, s. f., enveloppe des graines, قبـــوق *qabouq*, t.; قشـر *qychr*, pl. a. قشور *qouchour*; تخم قبوغی *tokhoum qaboughy*. — Cocons de vers à soie, قـــوزه *qoza*. Voyez Membrane.

Fomentation, s. f., علاجلـــــو پچاوره *'ylādjlu patchāvra*, اسّی بز *issi bez*, t.; کماد *kimād*, کمادة *kimādet*, pl. کمادات *kimādāt*.

Fomenter, v. a., appliquer une fomentation, اسّی بزایله زحمتـــی اولان یری صارمق *issi bez ilè zahmeti olān ïeri sārmaq*, علاجلو بز ـ پچاوره اورمق *'ilādjlu bez, patchāvra ourmaq*, کمد ـ تکمید ا *kemd, tekmïd it*. — Entretenir, faire durer (le mal), طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, تمدید ا *temdïd it*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Au fig., le bien et le mal, تأکید ـ تأیید ـ ادامه ا *tèkïd, tèïïd, idāmè it*. — Fomenter la division, ادامهٔ شور وشقاق ا *idāmèï chour u chiqāq it*. — l'union, تأکید روابـط اتّحاد ا *tèkïdi revābithy ittïhād it*.

Foncé, e, adj. fam., riche, زنکین *zenguin*, t.; مالدار *māldār*, a.-p. — Habile dans une science, dans une matière, ماهر *māhir*, استاد *ustād*. — Couleur foncée, قویـــو رنـک *qouïou renk*.

Foncer, v. a., mettre un fond à un tonneau, برفوچی نک دیبنی قومـــق *bir foutchounuñ dïbini qomaq*, t. — Attaquer avec impétuosité, صالمق *sālmaq*, صولتله هجوم ا *savlètilè hudjoum it*. — Faire les fonds, fournir aux dépenses, ـ خرجنی مصرفنی کورمک *khardjïni, masrafïni gueurmek*. — Charger une couleur, قویوا *qouïou it*.

Foncier, ère, adj., qui concerne le fonds d'une terre, ارضه متعلق *arzè mute'allyq*, a.-t.; ارضی *'arzi*. — Propriétaire foncier, ـ طوپراق یر صاحبی *thoprāq, ïer sāhibi*. — Rente foncière, ارضه مربوط ایراد *'arzè merbouth irād*.

Foncièrement, adv., تملدن *temelden*, تیل ایلـــه *temel ilè*, بالاستکناه *bil-istiknāh*, بالتعمّق *bil-te'ammuq*, علی وجه التعمیـــق *'ala vedj utta'mïq*, a.

Fonction, s. f., action de celui qui remplit le devoir de sa charge, خدمت *khydmet*, خدمت مأموره *khydmèti mèmourè*, وظیفه *vazïfè*, a.; ایش *ich*, t. — S'acquitter de ses fonctions, خدمات مأموره سنی ایفا ا *khadmāti me'mourècini ifā it*. — Action, manière d'agir des organes, ایشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, pl. a. اعمال *'amāl*. — Fonctions des viscères, حرکات احشای بدنیّه *harekiāti ahchāï bedeniïè*.

Fonctionnaire, s. m., ایش اری *ich eri*, t.; مأمور *mèmour*, منصب صاحبی *mançoub sāhybi*, a.-t.

Fond, s. m., l'endroit le plus bas, دیـــب *dïb*, دیبلک *dïblik*, t.; قعر *qa'r*, pl. a. قعور *qou'our*. — Le fond de l'eau, صویک دیبـــــی *souïuñ dïbi*. — de la mer, دکـــــز دیبی *deñyz dïbi*. — de tonneau, فوچی دیبـــی *foutchou dïbi*. — Couler à fond, باتدرمق *bāttur-*

maq. — Aller au —, دیبه چوکمك *dîbè tcheukmek*, باتمق *bâtmaq*. — De fond en comble, d'un bout à l'autre, باشدن باشه *bâchden bâcha*. — Tout-à-fait, بالکلیّه *bil-kullîïè*, دیبیدوز *dibidouz*. — En t. de marine, donner fond, jeter l'ancre, دمر براقمق *demir brâqmaq*. — Être ruiné de fond en comble, بسبتون خراب اول *busbutun kharâb ol*. — Couler une affaire à fond, بر مادّه‌یی تکمیل ا- بتورمك *bir mâddèïi tekmîl it, biturmek*. — Faire fond, compter sur, کونمك *guvenmek*, اعتماد ا *i'timâd it*, طیانمق *dhaïânmaq*, استناد ا *istinâd it*. — Fond de cale, دیب انباری *dîb ambâri*. — Profondeur, درینلك *derînlik*. — Base essentielle d'une chose, مادّه‌نك اصلی *mâddènuñ asly*. — Examiner à fond, approfondir, کنهنه وارمق *kunhinè vârmaq*, استکناه ا *istiknâh it*. — Si l'on examine le fond de la chose, نفس الامره باقلسه *nefs ul-emrè bâqylsa*. — Fond, vallée, دره *derè*. — Endroit creux, چقور یر *tchouqour îer*. — Le fond, l'intérieur d'une chose, ایچی *itchi*, درونی *derouni*. — Le derrière d'une chose, بر نسنه‌نك ارد طرفی *bir nesnènuñ ard tharafi*. — Capital, somme d'argent, سرمایه *sermâïè*, مال *mâl*. Voyez Fonds. — Fond en matière d'étoffe, زمین *zemîn*. — Velours à fond d'or, زمینی صرمه‌لو قطیفه *zemîni syrmalu qadhyfè*. — L'étoffe même, قماش *qoumâch*.

Fondamental, e, adj., تمللو *temellu*, t.; اساسی *eçâcii*, اصلی *aslii*. — Pierre fondamentale, تمل طاشی *temel thâchi*. — Les points fondamentaux du traité conclu, عقد اولنان معاهدنامه‌نك موادّ اصلیّه‌سی *'aqd olounân mou'âhedènuñ mevâddi aslîïèci*.

Fondamentalement, adv., تمللو اوله‌رق *temellu olaraq*, تمل اوزره *temel uzrè*, t.; مؤسّساً *muescecen*, a.

Fondant, e, adj., qui se fond, ارلور *irilur*, t.; ذایب *zâïb*, a. — dans la bouche, اغزده ارلور *aghyzdè irilur*. — Qui fait fondre, اریدیجی *eridîdji*, t.; محلّل *mouhallil*, مذوّب *muzevvib*. — Remèdes fondants, ادویهٔ مذوّبه *edvïèï muzevvibè*. — Substances qui servent à accélérer la fusion des métaux, محلّلات *mouhallilât*.

Fondateur, trice, s., qui a fondé un établissement, بنیاد اوریجی *buniâd ourîdji*, a.-t.; مؤسّس *muessis*, واضع *vâzi'*, واضع الاساس *vâzi' ul-eçâs*. — Celui qui a fondé une église, un monastère, خیرات بنا ایدیجی *khaïrât binâ idîdji*, خیرات صاحبی *khaïrât sâhibi*. — Fondateur d'un legs pieux en faveur d'une mosquée, واقف *vâqyf*.

Fondation, s. f., travaux pour asseoir les fondements d'un édifice, تمل یاپوسی *temel ïâpoucy*, بناء وضع اساس الاساس *binâ ul-eçâs*, *vaz'y eçâs*, تاسیس *teecîs*. — Fondation de la mosquée, وضع بناء جامع

vaz'y binâï djâmy'. — Legs pour des œuvres de piété, وقف *vaqf*, pl. a. اوقاف *evqâf*, خيرات *khaïrât*, حسنات *hacenât*. — Faire de telles fondations, وضع حسنات ا *vaz'y hacenât it*. — Fondation, au fig., commencement, ابتدا *ibtidâ*.

Fondé, e, adj., chargé d'une ..., موكّل *muvekkel*, وكيل *vekîl*, a.; نصب اولنمش وكيل *nasb olounmich vekîl*. — Bien fondé, vrai, اصلى اولان *asly olân*, صحيح *sahyh*. — Mal fondé, اصلسز *acylsyz*.

Fondement, s. m., fossé pour bâtir, تمل چقورى - خندغى *temel tchouqoury, khandaghy*. — La fondation, ou la maçonnerie même qui se fait dans le fossé, تمل *temel*, اساس *eçâs*. — Creuser les fondements d'un édifice, بر بنانك تمل چقورنى قازمق *bir binânuñ temel tchouqourini qâzmaq*. — Jeter les fondements d'un édifice, تمل براقمق *temel brâqmaq*. — d'un empire, وضع اساس سلطنت ا *vaz'y eçâc salthanet it*. — Fondement, au fig., principal appui des choses, تمل *temel*, مبانى *mebâni*, pl. de مبنا *mebnâ*; اركان *erkiân*, pl. de ركن *rukn*. — Cause, motif, سبب *sebeb*, اصل *asl*. — Sans fondement, سبسز — Fondement, l'anus, l'extrémité du rectum, كوت دليكى *gueut deligui*, بوزك *buzuk*, مقعد *maq'ad*.

Fonder, v. a., poser les fondements d'un édifice, d'une cité, etc., تمل براقمق - قومق *temel brâqmaq, qomaq*, تمللمك *temellemek*, t.; وضع اساس ا *vaz'y eçâs it*, اساس - تمل ا *eçâs, temel it*. — Au fig., s'établir d'une manière permanente, بنا اورمق - قومق *binâ ourmaq, qomaq*, بنا ا *binâ it*, تأسيس ا *teecîs it*. — Fonder une ville, برشهر بنا ا *bir chehir binâ it*. — Établir, instituer, نصب - پيدا ا *nasb, peïdâ it*. — Appuyer de raisons, établir sur un principe, تمكين - تمهيد ا *temkîn, temhîd it*. — son opinion, تمكين راى ا *temkîni reï it*. — Se Fonder, v. pr., faire fonds sur ..., بنا تمللنمك *temellenmek*, بنا قومق - ا *binâ qomaq, it*. — Il se fonde sur cela, بو ماده نك اوزرينه بنا ايدر *bou mâddenuñ uzerinè binâ ider*. — Assigner un fonds à une œuvre pieuse, وقف مال ا *vaqfi mâl it*. — Fonder quelqu'un, lui donner sa procuration, نصب وكيل ا *nasbi vekîl it*. — Fondé, e, basé, تمللنمش بنا اولنمش *temellenmich, binâ olounmich*, مؤسّس *muesses*, مبنى *mebni*, نصب اولنمش *nasb olounmich*.

Fonderie, s. f., lieu où l'on fond les métaux, دوكمه جى كارخانه سى *deukmèdji kiârkhânèci*. — L'art de les fondre, دوكمه جيلك *deukmèdjilik*, t.; فنّ اصاغه *fenni içâgha*. — Fonderie de canons (à Constantinople), طوپخانه *thopkhânè*.

Fondeur, s. m., دوكيجى *deukîdji*, دوكمه جى *deukmèdji*, t. — Maître —, دوكمه جى استادى *deukmèdji oustâdi*.

Fondre, v. a., liquéfier un corps solide par l'action du feu, ارتمك

eritmek, t.; ذوبان - ذوب ا *zevbān, zevb it,* اذابه ا *izābè it.* — la cire, بال مومی ارتمك *bāl moumi eritmek.* — En parlant des métaux, دوکمك *deukmek,* افراغ ا *ifrāgh it.* — de l'or, التون دوکمك - ارتمك *altoun deukmek, eritmek.* — Couler, jeter au moule, قالبه دوکمك - افراغ ا *qālyba deukmek, ifrāgh it.* — Fondre un ouvrage dans un autre, ایچنه المق *itchinè almaq.* — En t. de méd., fondre les humeurs, les rendre fluides, ارتمك *eritmek,* تحلیل - حل ا *tahlīl, hall it.* — Fondre une obstruction, حل سدّه ا *halli seddè it,* طیقانقلغی طاغتمق *thyqānyqlyghy dhāghytmaq.* — la pierre, طاشی طاغتمق - ارتمك *thāchy dhāghytmaq, eritmek.* — Fondre, v. n., اریمك *erimek,* ذوبان ا *zevbān it.* — Diminuer d'embonpoint, وجود اریمك *vudjoud erimek.* — Fondre en pleurs, کوز یاشی دوکمك *gueuz ïāchi deukmek.* — S'écrouler, یره *ïerè guetchmek,* کچمك - باتمق *bātmaq.* — Fondre les couleurs, les teintes, بویالری بر برلریله قارشدرمق *boïālari bir birlerilè qārichturmaq.* — Se lancer, tomber impétueusement sur ..., اوزرینه اتلمق - *uzerinè atilmaq,* دوشمك *duchmek,* هجوم ا *hudjoum it,* صالمق *sālmaq.* — Fondu, e, اریمش *erimich,* مسبوك *mesbouq,* دوکلمش *deukulmuch,* افراغ اولنمش *ifrāgh olounmuch.*

Fondrière, s. f., ouverture dans la superficie de la terre, چقور *tchouqour,* t.; جرفه *djerfè.* — Précipice, یار *ïār.* — Terrain marécageux, باتاق یر *batāq ïer,* باتاقلق *batāqlyq.*

Fondrilles, s. f. pl., دردی *durdi,* vulg. *torty,* t. Voy. Sédiment.

Fonds, s. m., sol d'une terre, d'un champ, یر *ïer,* t.; زمین *zemīn,* p.; ارض *arz,* pl. a. اراضی *erāzi.* — Biens-fonds, immeubles, عقارات *'aqārāt,* املاك *emlāk,* املاك *emlāk u 'aqārāt.* — Capital d'un bien, سرمایه *sermāïè,* مال موجود *māli mevdjoud.* — Somme d'argent, پاره *pāra,* اقچه *aqtchè.* — Il n'a pas de fonds, اقچه‌سی یوق *aqtchèci ïoq.* — Fonds de boutique, بر دکانك اولان بازرکان مالنك جمله‌سی *bir dukkiāndè olān bāzirguiān mālinuñ djumlèci.* — Fonds, au fig., se dit de l'esprit, des mœurs, du savoir et de la capacité, مایه *māïè,* بضاعة *bezā'at.* — Fonds inépuisable de science, مایهٔ بی نفاد علم و دانش *māïèï bi nafādi 'ylm u dānich.*

Fongible, adj., طارتی ایله الثوب ویرلور *thārty ilè alynup virileur,* طارتلور *thārtyleur,* t.; میزانی *mizānii,* a.

Fongueux, euse, adj., منترکبی دلك دلك اولان *mantar guibi delik delik olān.* — Chairs fongueuses, منترلوات *mantarlu et.*

Fongus, s. m., منترلو اور *mantarlu or,* t.; زایدت لحمیّه *zāïdèti lahmïïè,* a.

Fontaine, s. f., source d'eau

vive, بيكار *biñār, buñār, pouñār,* t.; عين *'aïn,* pl. a. عيون *'ouïoun.* — Corps d'architecture formant la fontaine, چشمه *tchechmè,* p. — Fontaine jaillissante, qui lance l'eau en l'air, شادروان *chādirvān.* — Vaisseau de cuivre, de grès, etc., où l'on garde l'eau dans les maisons, صو كوپى - قابى *sou keupy, qābi.* — Robinet par où coule la liqueur contenue dans certains vaisseaux, لوله *lulè,* چشمه لوله‌سى *tchechmè lulèci.* — Fontaine miraculeuse, d'une eau particulièrement salubre, ايازمه *aïāzma.* — Fontaine de la tête, voy. FONTANELLE.

FONTAINIER, s. m., چشمه‌جى *tchechmèdji,* صو يولجى *sou ïoldji.*

FONTANELLE, s. f., espace quadrangulaire et membraneux au haut de la tête, ايمك *imek,* t.; يافوخ *ïāfoukh,* pl. a. يوافيخ *ïouvāfykh.* — En t. de chirurgie, Fonticule, voy. ce mot.

FONTE, s. f., action de fondre, de se liquéfier, ارتمه *eritmè,* اريمه *erimè,* t.; ذوبان *zevbān,* a.; دوكمه *deukmè.* — des métaux, معدنلرك دوكلمه‌سى *ma'denleruñ deukulmèci.* — Fer fondu, دوكمه دمر *deukmè demir.* — Canon de fonte, دوكمه دمر طوب *deukmè demir thop.* — Ouvrages de fer fondu, دوكمه دمر ايشى *deukmè demir ichi.* — Composition qui se fond avec du cuivre et de l'étain, دوكمه پرنج *deukmè pirindj.*

FONTICULE, s. m., ياقى *ïāqy,* t.

FONTS ou FONTS-BAPTISMAUX, s. m., وافتز حوضى *vāftiz havouzi,* t.; حوض العموديه *havouz el-ma'moudïïè,* a.

FOR, s. m., juridiction, tribunal de justice, محكمة *mehkemet,* pl. a. محاكم *mehākim.* — For intérieur, conscience, ضمير محكمت الباطن *zamïr, mehkemet ul-bāthyn.*

FORAGE, s. m., بورغولمه *bourghoulama,* بورغو ايله دلمه *bourghou ilè delmè,* t. — des canons, طوب دلمه‌سى *thop delmèci.*

FORAIN, E, adj., خارجى *khāridji,* يبانجى *ïabāndji,* يبانديكى *ïabāndan guelmè,* اجنبى *edjnebi.* — Marchand —, اجنبى بازركان *edjnebi bāzyrguiān.*

FORBAN, s. m., قورصان *qourçān,* ازباندید *izbāndïd,* t.

FORÇAGE, s. m., سكه‌نك عيارى *sikkènuñ 'aïāri artyqlyghy,* t.

FORÇAT, s. m., كورك اسيرى *keurek ecïri,* پايزن *pāïzen,* t.

FORCE, s. f., vigueur du corps, قوت *qouvvet,* pl. a. قوا *qavā;* قدرت *qoudret.* — naturelle, قوت طبيعيه - فطريه *qouvveti thaby'ïiè, fithrïiè.* — du corps, قوت بدنيه *qouvveti bedenïiè.* — mouvante, قوت محركة *qouvveti mouharriket.* — Frapper de toute sa force, وار قوتيله اورمق *vār qouvvet ilè our-maq.* — Force, moyen, pouvoir, celle qui consiste à supporter quelque chose, طاقت *thāqat,* تاب و طاقت *tàb u thāqat,* كوچ قوت و

gudj qouvvet. — Avoir la —, طاقت *thāqat gueturmek.* — Contrainte, violence, زور *zor*, كوچ *gutch, gudj*, t.; جبر *djebr*, قهر *qahr*, قوّت قاهره *qouvveti qāhirè.* — Par force, زور - قهر ايله *zor, qahr ilè*, جبرًا *djebren*, قهرًا *qahren.* — Employer la force, faire violence, زورلمق *zorlamaq*, قوّت قاهره *qouvveti qāhirè y'māl it.* — Repousser la force par la force, جبرى جبر ايله دفع ا *djebri djebr ilè def' it.* — Force majeure, قوّت غالبه *qouvveti ghālebè.* — Solidité, pouvoir de résister, قويلك *qavîlik*, طيانقلق *dhaïānqlyq*, بركلك *berklik*, متانت *metānet*, قوّت *qouvvet.* — La force d'un mur, بر ديوارك قوّت و متانتى *bir divārun qouvvet u metāneti.* — Fermeté, courage, valeur, يكتلك *ïiguitlik*, يارلق *ïarārlyq*, بهادرلك *behādirlik.* — Sévérité, vigueur, énergie, كسكينلك *keskînlik*, سطوت *sathvet.* — Fermeté, résignation, ثبات قلب *sebāti qalb*, جان قوّتى *djān qouvveti.* — Impétuosité, intensité, شدّت *chiddet.* — La force du courant, اقنديك شدّتى *aqyntinuñ chiddèti.* — Pouvoir, puissance, اقتدار *yqtidār*, مكنت *miknet*, قوّت *qouvvet.* — La force d'un état, بر مملكتك مكنت و قوّتى *bir memleketuñ miknet u qouvveti.* — Les forces, les troupes, les armées d'un état, عسكر *'asker*, pl. a. عساكر *'açākir*, قوّت عسكريه *qouvveti 'askerïiè.* — A force de bras, قوّت بازو ايله *qouvveti bāzou ilè.* — Les forces de terre et de mer, قوّت برّيه و بحريه *qouvveti bèrrïiè vè bahrïiè.* — A toute force, à tout prendre, بهر حال *beher hāl.* — Par toutes sortes de moyens, نه طريق ايله اولورايسه اولسون *nè tharyq ilè olour içe olsoun*, على كلّ حال *'ala koulli hālin.* — A force d'argent, پاره قوّتيله *pāra qouvvetilè.* — de soins, كثرت اهتمام ايله *kesreti yhtimām ilè.* — d'importunités, كثرت تعجيزات ايله *kesreti ta'djïzāt ilè.* — A force d'être assis l'on s'ennuie, اوتوره اوتوره ادم اوصانور *otoura otoura ādem oçāneur.*

Forcément, adv., زور ايله *zor ilè*, كرهًا استر استمز *ister istemez*, t.; قهرًا *kerhen vè qahren.*

Forcené, e, adj., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich*, قدورمش *qoudourmich*, t.; متهوّر *mutehavvir*, مجنون *medjnoun*, a.

Forceps, s. m., جرّاح كلبتانى *djerrāh kelbetāni*, جرّاحك جنبستره يه متعلّق اوادانلغى *djerrāhuñ djembistrāïè mute'allyq avādānlyghy*, t.

Forcer, v. a., contraindre à ..., زورلمق *zorlamaq*, زور ا *zor it*, كوجلمك *gudjlemek*, كوج ا *gudj it*, t.; جبر - اجبار ا *djebr, idjbār it*, a.-t. — Faire faire par force, كوج ايله ايتدرمك *gudj ilè ittur-*

mek. — Prendre par force, زور ایله المق *zor ilè almaq*, جبرًا المق *djebren almaq.* — une place forte, بر قلعه‌یی جبرًا ضبط ا *bir qal'aïi djebren zabth it.* — une porte, برقپویی *bir qapouïi zor ilè atchmaq.* — un passage, un détroit, جبرًا و قهرًا بوغازدن کچمک *djebren vè qahren boghāzden guetchmek.* — une clef, اناختاری بورمق *anākhtari bourmaq, beukmek.* — une fille, la prendre de force, بر قزه زورا *bir qyzè zor it*, بر قزی بوزمق *bir qyzi bozmaq*, بر قزه جبرًا و قهرًا تعرض ا *bir qyzè djebren vè qahren te'arruz it.* — de voiles, یلکن طولدرمق *ïelken dholdurmaq.* — son goût, son inclination, جبر نفس ا *djebri nefs it.* — Rompre, قیرمق *qyrmaq.* — Se Forcer, v. pr., کندویی زورلمق *guenduïi zorlamaq.* — Forcé, e, زورلنمش *zorlanmich*, t.; مجبور *medjbour*, بی اختیار *bi ykhtiār*, مضطر *mouztharr.* — Être forcé, contraint, violenté, زور کورمک *zor gueurmek*, کوجلنمک *gudjlenmek*, t.; مضطر ـ ناچار او *mouztharr, nātchār ol.* — Devenir nécessaire, indispensable, لازم کلمک *lāzym guelmek*, اقتضا ا *yqtizā it.*

Forces, s. f. pl., sortes de grands ciseaux, صندی ـ سندی *syndy*, سندو *sindou*, t.

Forclore, v. a., t. de palais, وعدهٔ شرعیه‌سی کچمشدر دیو مقبول طوتلمامق *va'dèï cher'yïèci guetchmichtur dèïu maqboul thoutoulmāmaq*, t.

Forclusion, s. f., وعدهٔ شرعیه‌سی کچدیکنه مبنی مقبول طوتلمامه *va'dèï cher'yïèci guetchdiguinè mebni maqboul thoutoulmāma*, عدم قبول *'ademi qaboul*, a.-t.

Forer, v. a., بورغولمق *borghoulamaq*, دلمک *delmek*, t.; ثقب ـ تثقیب ا *saqb, tesqyb it*, a.-t. — une clef, اناختار دلمک *anākhtār delmek.* — un canon, طوپی دلمک *thopy delmek.* — Foré, e, دلنمش *delinmich*, مثقوب *mesqoub.*

Forestier, ère, adj., qui tient aux forêts, اورمانلره متعلق *ormānlarè mute'allyq.* — Employé dans les forêts, garde-forestier, قوروجی *qouroudji*, قورو ضابطی *qourou zābythy.*

Foret, s. m., instrument pour percer, بورغو ـ بورغی *bourghou*, t.; مثقب *misqab*, a.

Forêt, s. f., grande étendue de terrain couvert de bois, اورمان *ormān.* — Grande —, اورمانلق *ormānlyq*, t.; غابة *ghābat*, a.

Forfaire, v. n., خیانتلک ا *khyānetlik it*, ـ ارتکاب جرم *irtikiābi djurm*, خیانت ا *khyānet it*, a.-t.

Forfait, s. m., crime énorme, بیوک کناه *buïuk gunāh*, t.-p.; جرم عظیم *djurmi 'azīm*, قباحت عظیمه *qabāhati 'azīmè*, a.

Forfaiture, s. f., خیانت *khyānet*, a.

Forfante, s. m. Voy. Charlatan, Hableur.

FORFANTERIE, s. f., لاف *lāf*, لاف و كذاف *lāf u guzāf*, p.; فورته *forta*.

FORGE, s. f., lieu où l'on fond, où l'on forge le fer, دمرجی اوجاغی *demirdji odjāghy*. — Fourneau de serrurier, چلنكر اوجاغی *tchilenguir odjāghy*. — Boutique de maréchal, نعلبند دكانی *na'albend dukkiāni*.

FORGEABLE, adj., ایشلنور *ichlenur*, دوكلور *deuïgulur*, t.

FORGER, v. a., donner la forme au métal par le moyen du feu et du marteau, معدن ایشلمك *ma'aden ichlemek*. — Battre le fer, دمری دوكمك *demiri deuïmek*. — Au fig., inventer, supposer, دوزمك *duzmek*, t.; ایجاد ـ اختراع *idjād, ykhtirā'* it. — un mensonge, بر یالان دوزمك *bir ïalān duzmek*. — Se forger des chimères, تصوّر خیالات *teçavvuri khaïālat* it.

FORGERON, s. m., دمرجی *demirdji*, t.; حدّاد *haddād*, a.

FORGEUR, s. m., celui qui forge, دمری دوكن *demiri duguen*. — Au fig., celui qui invente quelque fausseté, یالان دوزیجی ـ چیقاریجی *ïalān duzïdji, tchyqāridji*. — de nouvelles, خلّاق اراجیف *khallāqy erādjif*.

FORGETER, v. n., صفدن چیقمق *saften tchyqmaq*, t.

FORJURER, v. a., نا حقّ یره یمین ا *nā haqq ïerè ïemïn it*, a.-t.

FORLANCER, v. a., اوی اورکیدوب یرندن چیقارمق *ävi eurkidup ïerinden tchyqārmaq*, t.

FORLIGNER, v. a., اصلندن ازمق *aslyndan azmaq*, t.

FORMALISER (SE), v. pr., كوجنمك *gudjenmek*, t.; خاطری قالمق *khāthyri qālmaq*, او منفعل *munfe'il ol*, a.-t.; خاطرمانده او *khāthyr māndè ol*.

FORMALISTE, s. et adj., انجه‌دن انجه‌یه رسوم تشریفات ارایجی *indjèden indjèïè rouçoumi techrifāt arāïidji*, t. — Vétilleux, مدقق *moudaqqyq*, a.; عبث تكلفلره مائل *'abes tekelluflerè māïl*.

FORMALITÉ, s. f., رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*; رسم معتاد *resmi mu'tād*, pl. رسوم معتاده *rouçoumi mu'tādè*, اسلوب *usloub*, a. — Observer les formalités, رسوم معتاده‌یه رعایت ا *rouçoumi mu'tādèïè riāïet it*.

FORMAT, s. m., كتابك جسامتی *kitābuñ djeçāmeti*, كسیم *kecïm*, كتابك قطعه‌سی *kitābuñ qyth'aci*, a.-t.

FORMATION, s. f., action de se former, صورتلنمه *souretlenmè*, صورت بولمه *souret boulma*, a.-t.; تشكیل *techkïl*, تشكّل *techekkul*, خلقة *khylqat*, a. — de l'enfant dans le sein de la mère, بطن والده جنینك صورت بولمه‌سی *bathni vālidèdè djenïnuñ souret boulmacy*. — du monde, la création, تكوین *tekvïn*. — En t. de gramm., manière dont un mot se forme d'un autre, تفرّع تصوّغ *teferru', teçavvugh*.

FORMATRICE, adj. f., t. de physique, مصوّرة *muçavviret*. — Force

—, قوّت مصوّرة *qouvveti muçavviret.*

Forme, s. f., ce qui détermine la matière à être telle chose plutôt que telle autre, صورت *souret*, pl. a. صور *syver;* قيلاق *qyllyq*, قلق *qylyq*, t. — La matière et la forme, مادّه و صورت *mâddè vu souret.* — Figure extérieure des corps, شكل *chekil*, pl. a. اشكال *echkiâl;* هيئت *heïet*, pl. a. هيئات *heiât;* انسان شكلى *insân chikèli.* — Sous la forme, شكلنده *cheklindè.* — Manière, façon, اسلوب *usloub*, pl. اساليب *eçâlîb;* منوال *minvâl*, طرز *tharz.* — En forme de lune, اى اسلوبنجه *âï usloubindjè.* — Règle, manière d'agir, de se conduire, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum.* — Dans les formes usitées, رسوم معتاده‌ده *rouçoumi mu'tâdedè.* — Dans la forme légale, وجه شرعى اوزره *vedjhi cher'y uzrè.* — Par forme de plainte, شكايت *chikiâiet souretilè.* — Pour la forme, comme simple formalité, مجرّد رسومه رعايةً *mudjerred ruçoumè ri'âieten.* — Forme, modèle, moule, قالب *qâleb*, vulg. *qâloub*, pl. a. قوالب *qavâlib.* — Mettre des bottes à la forme, چزمه ايچنه قالب صوقمق *tchizmè itchinè qâlib soqmaq.* — Une forme de fromage, بر پينير قالبى *bir peïnir qâlebi.*

Formel, le, adj., exprès, précis, مخصوص *makhsous*, صريح *saryh*, معيّن منصوص *mançous*, *mou'aïien*, a. — Paroles formelles, كلمات صريحه *kelimâti sarîha.*

Formellement, adv., مخصوصًا *makhsouçân*, صريحًا *sarihân*, مصرّحًا *mouçarrahân*, صراحةً *sarâhaten*, a. — Nier formellement, صراحةً انكارا *sarâhaten inkiâr it.*

Former, v. a., donner l'être et la forme, produire, ياپمق *îâpmaq*, دوزمك طوغورمق *duzmek*, *dhoghourmaq*, t.; توليد ـ تكوين ا *tevlîd*, *tekvîn it*, پيدا ا *peïdâ it.* — Figurer, donner la forme seulement, شكل ويرمك شكللمك *chekil vîrmek*, *chekillemek*, بر شكله ـ اسلوبه قومق تشكيل ـ *bir chekilè*, *usloubè qomaq*, رسم ا تصوير ا *techkîl*, *tasvîr it*, *resm it.* — Façonner, fabriquer, دوزمك ايشلمك *duzmek*, *ichlemek*, ترتيب ا *tertîb it.* — Instruire, اوكرتمك تعليم *eugretmek*, *ta'lîm it.* — Élever, تربيه ا *terbiè it.* — Produire, concevoir dans son esprit, خياللمق *khaïâllamaq*, تصوّر ا *teçavvur it.* — Mettre en avant, درميان ا *der meïân it.* — Former une société, une association, اورتاقلق باغلمق *ortâqlyq bâghlamaq.* — Former des vœux, دعا ا *dou'â it.* — Former les temps d'un verbe, conjuguer, تصريف فعل ا *tasrîfi fy'l it*, ou simpl. تصريف ا *tasrîf it.* — Former, mettre à la forme et donner une forme, قالبلمق *qâlyblamaq.* — Jeter au moule, قالبه افراغ ا *qâlouba ifrâgh it*, افراغ قالب ا *ifrâghy qâleb it.* — Se Former,

v. pr., prendre forme, être produit, صورتلنمك *souretlenmek*, صورت بولمق *souret boulmaq*, صورته كيرمك *souretè guírmek*, صورت پذيرا *souret pezír ol*, شكل بغلمق *chekil baghlamaq*, متشكل او *mutechekkil ol*, كسب صورت ا *kesbi souret it*, تكوّن ا *tekevvun it*. — Se former une idée, عقلنك تصوّر ا *'aqlindè teçavvur it*, فكر - ظنّ ا *fikr, zann it*. — S'habituer à quelque chose, بر نسنه يه الشمق *bir nesnèïè alychmaq*.

Formi, s. m., قوش بورننه چيقان علت *qouch bourouninè tchyqān 'yllet*, t.

Formicant, adj. m. (pouls), نبض نملی *nabzi nemelii*, a.-t.

Formication, s. f., كجك *guidjik*, t. Voy. Picotement.

Formidable, adj., قورقنج *qorqoundj*, قورقولو *qorqoulu*, قورقوله جق *qorqouladjaq*, t.; مخوف *makhouf*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.; هولناك *hevilnāk*, مهيب *mehīb*.

Formier, s. m., قالبجی *qāloubdji*, t.

Formulaire, s. m., اسلوب مكتوب *usloubi mektoub kitābi*, انشا كتابی *inchā kitābi*, et simpl. انشا *inchā*, تحريرات اورنكلری مجموعه سی *tahrírāt eurnekleri medjmou'aci*, a.-t.

Formule, s. f., modèle d'un acte, اسلوب *usloub*, رسم تحريرات اورنكی *resmi tahrírāt eurnegui*. — d'un serment, يمين سوزلری *ïemín seuzleri*.

Fornicateur, s. m., زانی *zāni*, a.; زناكار *zinākiār*. — Fornicatrice, s. f., زانيه *zānïiè*, فاحشه *fāhichè*.

Fornication, s. f., زنا *zinā*, a.; فجور *fudjour*, زانيلك *zānilik*. — Commettre la —, voyez Forniquer.

Forniquer, v. a., زنا - جماع ا *zinā, djimā' it*, زانيلك ا *zānilik it*, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*.

Fort, s. m., lieu fortifié, متين ير *metín ïer*, پلنقه *palanqa*, t.; حصن حصين *hysni hacín*. — Forteresse, قلعه *qal'a*, حصار *hyçār*. — L'endroit le plus fort d'une chose, بر شيك متين يری *bir cheïuñ metín ïeri*, اك قوی ير *eñ qavi ïer*, اك زورلو ير *eñ zorlu ïer*. — Le fort d'une voûte, بر قبه نك جانب اقواسی *bir qoubbènuñ djānibi aqvāci*. — Au fig., l'endroit, ou la chose par où une personne excelle le plus, غالب طرفی *ghālib tharafi*, جانب - جهت اقواسی *djānib, djeheti aqvāci*. — Le milieu, le centre, اورته يری *orta ïeri*. — Au fort de l'hiver, قيشك اورته سنده - شدّتنده *qychuñ ortacindè, chiddètindè*.

Fort, e, adj., robuste, vigoureux, قوتلو *qouvvetlu*, a.-t.; دنج *dindj*, كوجلو *gudjlu* et *gutchlu*, t.; قوی *qavi*, a.; توانا *tuvānā*, p. — Grand et épais, ايری *iri*. — Fort, ferme, qui résiste, en parlant des étoffes, etc., قوند *qound*, طيانقلو *dhaïānyqlu*. — En parlant des villes, des places qui peuvent résister, مستحكم *mus-*

tahkem, متين *metín*. — Une place forte et bien défendue, متين و مستحكم بر قلعه *metín vè mustahkem bir qal'a*. — Rude, difficile, pénible, چتين *tchetín*, كوج *gudj*, صعب *sa'b*, دشوار *duchvār*. — Un ressort très-fort, پك چتين بر زنبرك *pek tchetín bir zemberek*. — Une montagne forte à monter, صعب الصعود بر جبل *sa'bus-sa'oud bir djebel*. — Terre forte, difficile à labourer, پك ير *pek ïer*. — Colle forte, قويى ـ سرت طوتقال *qouïi* ـ *sert thoutqāl*. — Impétueux, violent, كسكين *keskín*, سرت *sert*. — Vent fort, كسكين ـ سرت روزكار *keskín* ـ *sert rouzguiār*. — Du beurre fort, désagréable au goût, دادى سرت ساده ياغى *dādy sert sādè ïāghy*. — Puissant, considérable, غالب *ghālib*, اغلب *aghleb*, اقوا *aqvā*. — Son parti est le plus fort, طرفى سائرلردن اقوادر *tharafi sāïrlerden aqvādur*. — Fort, grand, extrême, غايت *ghāïet*, بغايت *beghāïet*, كلّى *kullii*. — Avoir un fort penchant, une forte inclination, ميل كلّى ا *meïli kulli it*. — Fort, beaucoup, چوق *tchoq*, پك *pek*. — Fort bien, پك ايو *pek eïu*. — Depuis fort longtemps, چوقدن *tchoqtan*. — Crier fort, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq*. — Il pleut fort, يغمور افراطله ياغر *ïaghmour ifrāthilè ïāghar*. — Il vente fort, چوق روزكار اسر *tchoq rouzguiār ecer*. — Se faire fort, اوزرينه المق *uzerinè almaq*, تكفل ـ درعهده ا *tekeffül* ـ *der 'ouhtè it*. — A plus forte raison, بر قات زياده بطريق *bir qāt ziādè*, الاولى *betharyq ul-evla*. — Fort, d'une manière forte, شدّتلوجه *chiddetludjè*, زورلوجه *zorludjè*. — Frappez fort, شدّتلوجه ضرب ايله *chiddetludjè zarb eïlè*.

Fortement, adv., avec force, avec vigueur, قويجه *qavídjè*, سرتلكله *sertliguilè*, قوّتله *qouvvetilè*, قوياً *qāvïien*. — Solidement, محكم *mouhkem*. — Tenir —, محكم طوتمق *mouhkem thoutmaq*. — Attacher —, محكم بغلمق *mouhkem baghlamaq*.

Forté-Piano, s. m. Voy. Piano.

Forteresse, s. f., قلعه *qal'a*, pl. قلاع *qylā'*, حصار *hyçār*, a.; دز *diz*, p.

Fortifiant, e, adj., قوّت قوّتلندريجى *qouvvetvírídji*, ويريجى قوّتلندريجى *qouvvetlendurídji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvii*, a. — Remède fortifiant, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*, au pl. ادويهٔ مقوّيه *edvïiëï mouqavvïiè*.

Fortification, s. f., action de fortifier, استحكام *istihkiām*, اشتداد *ichtidād*, تحصّن *tehassun*. — Ouvrages qui rendent une place forte, استحكامات *istihkiāmāt*, a.

Fortifier, v. a., donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet vírmek*, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, t.; تقويه ا *taqvïè it*. — l'estomac, تقويهٔ معده ا *taqvïeï m'ydè it*. — une ville, بر شهره استحكام ويرمك *bir chehirè istihkiām vír-*

mek. — une place, ou un point militaire quelconque, تحصين ا *tahsín it.* — Élever des fortifications, احداث استحكامات ا *ihdāci istihkiāmāt it.* — Rendre plus solide, بركتمك *berkitmek.* — Donner du courage, غيرت ويرمك *ghaïret vîrmek.* — la résolution à quelqu'un, بر كمسنه‌نك عزم و نيّتنى تقويه ا *bir kimesnènuñ 'azm u nïietini taqvïè it.* — Se Fortifier, v. réfl., استحكام قوّتلنمك *qouvvetlenmek,* — تقويت استحكام *istihkiām, taqvïiet boulmaq,* اشتداد بولمق *ichtidād boulmaq,* كسب قوّت ا *keski qouvvet it.* — dans sa résolution, نيّتنك تحصيل قوّت ا *nïietindè tahsíli qouvvet it.* — S'entourer de fortifications, تحصّن ا *tehassoun it.* — Fortifié, e, قوبلنمش *qavilenmich,* قوّتلنمش *qouvvetlenmich,* بولمش قوّت *qouvvet boulmich,* استحكام ويرلمش *istihkiām vîrilmich,* مقوّى *mouqavva.* — Défendu, e, محصون *mahsoun.* — Endroit —, موضع حصين *mevza'ï hacyn.*

Fortin, s. m., كوچك قلعه *kutchuk qal'a,* حصارجق *hyçārdjyq,* t.

Fortrait, adj., fatigué (cheval), پك يورغون *pek ïorghoun,* t.

Fortraiture, s. f., يورغونلق *ïorghounlyq,* t.

Fortuit, e, adj., اتّفاقى *ittifāqy,* عارضى *'āryzy.* — Par cas fortuit, اتّفاقاً *ittifāqan.* — C'est un cas fortuit, بر كيفيّت اتّفاقيه در *bir keïfiieti ittifāqyïè dur.*

Fortuitement, adv., عرضاً *'arazen,* عارضاً *'āryzen,* اتّفاقاً *ittifāqan,* a.; عارضانه *'āryzānè,* قضارا *qazārā,* p.

Fortune, s. f., cas fortuit, hasard, destin, sort, قسمت *qysmet,* بخت *bakht,* p. — Sort favorable, اوغور *oghour,* اوغورلق *oghourlyq,* t.; بخت مساعد *bakhti muçā'yd,* طالع نيكبختلق *nikbakhtlyq, thāly',* — Fortune contraire, طالعسزلك *thāly' sizlik,* بد بختلق *bed bakhtlyq,* اوغورسزلق *oghoursyzlyq;* بخت *bakht* et طالع *thāly'* indiquent aussi la fortune incertaine, ce qui peut arriver de bien ou de mal à un homme; ex. : nous sommes compagnons de fortune, طالعده مشترك ايز *thāly'dè muchterik iz.* — Bonheur, prospérité, اقبال *iqbāl,* دولت *devlet.* — La grandeur, اولولق *oloulyq.* — État, condition, position dans le monde, حال *hāl.* — Biens et richesses, مال *māl,* pl. امـوال *emvāl;* مال و منال *māl u menāl,* قوّت ماليّه *qouvveti mālïiè,* زنكينلك *zenguinlik.* — Divinité qui fait le malheur ou le bonheur à son caprice, فلك *felek.* — La fortune est aveugle, فلك كوزى *feleguñ gueuzi 'amidur.*

Fortuné, e, adj., favorisé du sort, اوغورلو *oghourlu,* t.; طالعلو *thāly'lu,* نصيبلو *nacyblu,* a.-t.; نيك بخت *nikbakht,* p.; بختى اچق *bakhti atchik.* — Heureux,

دولتلو *devletlu*, مسعود *mes'oud*. — Les îles Fortunées, les Canaries, جزایر خالدات *djezāïri khalidāt*.

Forum, s. m., قدیم رومه شهربنك *qadîmi roma chehrinuñ büüuk meïdāni*.

Forure, s. f., بورغو دلکی *borghou deligui*, t.

Fosse, s. f., creux en terre, چقور *tchouqour*, t.; حفره *houfrè*, a. — pour enterrer, مزار *mezār*, t.; قبر *qabr*, pl. a. قبور *qoubour*. — Basse-fosse, قانلی قوبی *qānly qouïou*.

Fossé, s. m., خندق *khandaq*, t. — Les fossés d'une place forte, قلعه نك خندقلری *qal'anuñ khandaqleri*.

Fossette, s. f., یکاق - چکه *iañaq, tcheñè tchouqourÿ*. — du menton, اکك چقوری *eñek tchouqouri*, t.

Fossile, s. m. et adj., یر ایچنده طوغان ویر ایچندن چیقارلمش *ïer itchindè dhoghān vè ïer itchinden tchiqārilmich*. — Du sel fossile, یر ایچنده طوغان توز *ïer itchindè dhoghān touz*, t.

Fossoyage, s. m., قازمقلق *qāzmaqlyq*, قازمه *qazma*, t.

Fossoyer, v. a., fouir, creuser en terre, قازمق *qāzmaq*, چقور اچمق *tchouqour atchmaq*. — Fermer avec des fossés, خندق چویرمك *khandaq tchevïrmek*, t.

Fossoyeur, s. m., مزار قازیجی *mezār qāzîdji*, a.-t.; حفار *haffār*, a.

Fou, adj. m. Voy. Fol.

Fouace, s. f., بر نوع بورك *bir nev'y beurek*, پیده *pîdè, pîtè*.

Fouage, s. m., اوجاق توتونلکی رسمی *odjaq tutunligui resmi*, t.

Fouailler, v. a., قمچیلمق *qamtchilamaq*, t.

Foudre, s. f., exhalaison enflammée et bruyante, یلدرم *ïldyrym*, یلدرم اوقی *ïldyrym oqy*, t.; صاعقه *sā'yqa*, pl. a. صواعق *savā'yq*. — L'éclair, شمشك *chimchek*, برق *barq*, pl. بروق *burouq*. — Frappé de la foudre, یلدرم ایله اورلمش - چالنمش *ïldirym ilè ouroulmuch, tchālinmich*. — Coup de foudre, ضربهٔ صاعقه *zarbèï sā'yqa*. — La foudre est tombée, صاعقه نازل اولدی - نزول ایلدی *sā'yqa nāzil oldou, nouzoul eïledi*. — Au fig., la colère, طارغنلق *dhārghynlyq*. — Le feu de la colère qui ressemble à la foudre, صاعقهٔ غضب *sā'yqaï ghazab*. — Foudre de guerre, s. m., یلدرم *ïldyrym*. — Sultan Bajazed, surnommé le foudre de guerre, یلدرم سلطان بایزید خان *ïldyrym soulthān bāïezid khān*. — Un foudre d'éloquence, سوزی یلدرم کبی سویلر *seuzu ïldyrym guibi seuïler*.

Foudroiement, s. m., یلدرمدن اورلمسی *ïldyrymden ouroulmaci*, یلدرم ایله چالنمه *ïildirym ilè tchālynma*, t.

Foudroyant, te, adj., یلدرم یاغدریجی *ïildyrym ïāghdurîdji*, t.; ناشر الصواعق *nāchiris-savā'yq*, a.; اتشبار *âtechbār*, p.

Foudroyer, v. a., frapper de la foudre, یلدرم اورمق - شاقمق *ïil-*

dyrym ourmaq, chāqmaq, يلدرملمق *ïildyrymlamaq,* يلدرم ايله اورمق *ïildyrym ilè ourmaq.* — Battre à coups de canon, - طوب ايله دوكمك *thop ilè deukmek, ourmaq,* t. — Foudroyé, e, يلدرم ايلمه *ïildyrym ilè tchālynmych,* چالنمش مضروب بالصاعقه *mazroub bissā'yqa.*

Fouet, s. m., à fouetter les chevaux, قمچي *qamtchi.* — de cuir de bœuf, قرباچ *qyrbātch.* — Châtiment infligé aux enfants, كوتمك *keutek.* — Donner le —, كوتمك چالمق *keutek tchālmaq.* — Recevoir le —, كوتك يمك *keutek ïemèk,* t.

Fouetter, v. a., قمچيلمق *qamtchilamaq,* - قمچي ايله اورمق دوكمك *qamtchi ilè ourmaq, deukmek,* قمچي اورمق - چالمق *qamtchi ourmaq, tchālmaq.* — Le canon fouette, c'est-à-dire qu'il frappe un endroit sans obstacle, طوب فلان محلي دوكر *thop felān mahalli deuïer.*

Fouetteur, s. m., قمچي ايلمه دوكيجي *qamtchi ilè deuïudju,* t.

Fougade ou Fougasse, s. fém., لغم پوشكرمه *laghoumdjik,* پوشكرمه لغم *puchkurmè laghoum,* t.

Fouger, v. n., طوكزبورنيلمه اشلمك *dhoñouz bourounilè echlemek,* t.

Fougeraïe, s. f., اكرلتيلمك *ëïreltilik.*

Fougère, s. f., plante, اكرلتي *ëïrelti,* اكرلتي اوتي *ëïrelti oty,* t.

Fougon, s. m., - كمي اوجاغي مطبخي *guèmi odjāghy, mathbakhy,* t.

Fougue, s. f., سرتلك *sertlik,* t.; حدّت *hyddet,* تهوّر *tehevvur,* a. — de la jeunesse, كنجلك حدّتي - سرتلكي *guendjlik hyddeti, sertligui.* — En parlant des chevaux, چاموشلق *tchāmouchlyq.* — Cheval qui a trop de fougue, چاموشلغي چوق ات *tchāmouchlyghy tchoq āt.*

Fougueux, se, adj., حدّتلو *hyddetlu,* a.-t.; سرت *sert,* تيز مزاج *tïz mizādj,* متهوّر *mutehevvir,* a. — En parlant d'un cheval, چاموش هارين ات *tchāmouch, hārin āt.*

Fouille, s. f., قازيش *qāzich,* يرى قازوب اراشدرمه *ïeri qāzup arāchturma,* قازمقلق *qāzmaqlyq,* t.

Fouille-au-Pot, s. m., اشجي يماغي *achdji ïamāghy,* t.

Fouille-Merde, s. m., بوق بوجكي *boq beudjegui,* t.

Fouiller, v. a., chercher en creusant, قازمق *qāzmaq,* طپراغي قازيبوب اراشدرمق *thoprāghy qāziïup arāchturmaq,* ارضي حفرا *arzi hafr it.* — quelqu'un, chercher dans ses vêtements, بركسمه نك اوستني باشني اراشدرمق *bir kimesnènuñ ustunu bāchini arāchturmaq.* — dans sa poche, جبني اراشدرمق *djebini arāchturmaq.* — un coffre, صندوق ايچنه ارامق *sandouq itchinè arāmaq.* — dans les livres, تتبّع و تفحّص كتب ا *tetebbou' vè tefahhouci kioutoub it.*

Fouine, s. f., سكسار *saūsār*, t.

Fouir, v. a., قازمق *qāzmaq*, t.; حفرا *hafr it*, a.-t.

Foule, s. f., multitude de gens qui se pressent, غلبه‌لك *ghalebè-lik*, vulg. قلبه‌لق *qalabalyq*, خلق غلبه‌لغی *khalq ghalabalyghy*, t.; ازدحام ناس *izdihāmi nās*, زحام ناس *zihāmi nās*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmmi nās*. — Une foule d'affaires, بر كثرت طاقم ايشلر *bir thāqym ichler*, مصالح و امور *kesreti meçālih u oumour*. — Une foule de brigands, بر كلای اشقيا *bir alāï echqyïā*. — En t. d'art., action de fouler, بصلمه *bacylma*. — La foule des draps, چوقه‌لرك بصلمه‌سی *tchoqalarūn bacylmaci*. — En foule, چوقلق - غلبه‌لق - جمعيّت ايله *tchoqlouq*, *ghalabalyq*, *djem'ïiet ilè*, جمّ غفير اوله‌رق *djemmi ghafīr olaraq*. — Par troupes, بولك بولك *beuluk beuluk*, فوج فوج *fevdj fevdj*. — Alléguer des raisons en foule, كثرت ايله بسط علل و اسباب ا *kesret ilè basthi 'ylel u esbāb it*.

Fouler, v. a., aux pieds, باصمق *bāsmaq*, ايا‌غله باصمق *aïāghylè bāsmaq*, چينمك *tcheïnèmek*, آياقلمق *aïāqlamaq*, دپنمك *tepinmek*, t.; پايمال ا *pāïmāl it*. — Écraser, ازمك *ezmek*. — Presser, صقمق *syqmaq*. — Opprimer, چينمك *tcheïnemek*, بصمق *basmaq*, ظلم و تعدّی ا *zoulm u te'addi it*, پايمال ا *pāïmāl it*. — Fouler des draps, چوقه‌يی بصدرمق *tchoqaïi basturmaq*. — la vendange, اوزمی چينيوب صقمق *uzumu tcheïnèïup syqmaq*, اوزم بصدرمق *uzum basturmaq*. — Se fouler un nerf, سكری ازلمك - كوشتمك *siñyri ezilmek*, *guevchetmek*. — le pied, ايا‌غی ازلمك - برتلمك *aïāghy ezilmek*, *bertilmek*. — En parlant des chevaux, بره‌لمك *berèlemek*. — Les selles neuves foulent d'ordinaire les chevaux, يكی ايير اتلری بره‌لر *ïeñy eïer atleri berèler*. — Foulé, e, بصلمش *bacylmich*, چينمش *tcheïnenmich*, ازلمش *ezilmich*.

Foulerie, s. f., pour les draps, چوقه بصدره‌جق ير *tchoqa basturadjaq ïer*. — pour la vendange, اوزم بصله‌جق ير *uzum bacyladjaq ïer*, t.

Fouleur, s. m., - اوزمی باصان چينين *uzumu bāçān*, *tcheïnèïen*, t.

Fouloir, s. m., چوقه بصدره‌جق آلت *tchoqa basturadjaq alet*, منكنه *menguenè*, t.

Foulon, s. m., چرپيجی *tchirpidji*, t.; قصّار *qassār*, a.

Foulque, s. f., انكت *anguit*, t.

Foulure, s. f., contusion, ازنتی *ezinty*. — d'un nerf, سكر ازنتيسی *syñyr ezintycy*, t.

Foulures, s. f. pl., كيك ايزی *gueïk izi*, t.

Four, s. m., فرن - فرون *fouroun*. — à chaux, كرج اوجاغی *kiredj odjāghy*. — à briques, كرمتجينك كوره‌سی افرونی *keremittchinūn keurèci fourouni*. — de potier, چوملكجی اوجاغی *tcheumlekdji odjāghy*, t.

FOURBE, adj., يلانجى *ïalāndji*, الدابجى *aldāïdji*, دوباره جى *doubāradji*, اوينـــاق *oïnāq*, t.; مكار *mekkiār*, a.; حيله باز *hîlèbāz*, حيله كار *hîlèkiār*, a.-p. — Fourbe, s. f., voy. FOURBERIE.

FOURBERIE, s. f., حيله *hylè*, a.; حيله بازلـــق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; ال *âl*, تلبيسلك *telbîslik*, دوباره *doubāra*, دكك *dekk*, مكر *mekr*. — Faire une —, اعمال مخاتله ا *'ymali moukhātelè it*.

FOURBIR, v. a., سلمك *silmek*, جلا ويرمك *djilā vîrmek*, صيقللمق *saïqallamaq*, t.; صيقل ويرمـــك *saïqal vîrmek*. — des armes, سلاحه جلا ويرمك *silāha djilā vîrmek*.

FOURBISSEUR, s. m., artisan qui fourbit les armes, جلاجى *djilādji*. — Qui monte et vend des armes, قلجچـــى *qylydjdji*, t.; سيّـــاف *seïïāf*, a.

FOURBISSURE, s. f., جـــلا *djilā*, صيقل *saïqal*, a.

FOURBU, E, adj., اياقلرى طوتقون *aïāqlari thoutqoun*, t.

FOURBURE, s. f., اياق طوتقونلغى *aïāq thoutqounlyghy*, t.; خبـــل *khabl*, a.

FOURCHE, s. f., بيوك چتال *buïuk tchatāl*, چتال *tchatāl*. — en fer, دمر چتال *demir tchatāl*. — à faner, اوتلق دوندره جك چتـــال *otlouq deunduredjek tchatāl*. — Fourches patibulaires, دار اغاج *dār aghādj*.

FOURCHER, SE FOURCHER, v. n., چتاللنمق *tchatāllanmaq*, t. — Chemin qui fourche, چتاللنور يول *tchatāllaneur ïol*. — Fourché, e, چتال *tchatāl*.

FOURCHETTE, s. f., ustensile de table, چتال *tchatāl*. — du pied du cheval, ات اياغنلكى يومرى *ât aïāghyndèki ïoumrou*. — de l'estomac, جان اوى *djān evi*. — Petite fourche, دكرن *digren*, t.

FOURCHON, s. m., چتالك ديشى *tchatāluñ dîchi*, ديش *dîch*. — Fourche à trois fourchons, اوچ ديشلـــو چتال *utch dîchlu tchatāl*.

FOURGON, s. m., sorte de charrette, قاقلو *qāñlu*, عربه جق *'arabadjyq*. — pour l'armée, عســـكـــر مهمّات عربه سى *'asker muhimmāt 'arabacy*. — Instrument pour remuer le bois et la braise dans le four, كوسكو *keusku*, كوسكى *keuski*.

FOURGONNER, v. a., remuer avec le fourgon, كوسكى ايله اتـــشـــى قارشترمق *keuski ilè atechi qarychturmaq*. — Remuer le feu sans nécessité, le déranger, اتشى قـــارش مورش ا *atechi qārych mourich it*. — Fouiller en brouillant, الـــت اوست ا *alt ust it*.

FOURMI, s. f., قرنجه *qaryndjè*, vulg. *qarindja*, t.; نمـــل *nemel*, pl. a. نمال *nimāl*; مور *mour*, p.

FOURMILIÈRE, s. f., قرنجه لـــق *qaryndjalyq*, قرنجه يوه ســـى *qaryndja ïouvacy*, t.

FOURMILLEMENT, s. m., كجـــك *guidjik*, t.

FOURMILLER, v. n., abonder, چوغلمق *tchoq ol*, چوق او *tcho-*

ghalmaq, قرنجه كبى چوقلق او *qarindja guibi tchoqlouq ol.* — Picoter, كجشمك *guidjichmek*, بدنده قرنجه كزر كبى اجشمق *bedendè qarindja guezer guibi adjichmaq*, t.

Fournaise, s. f., بيوك فرون *buïuk fouroun*, t.; ساعور *sā'our*, a.

Fourneau, s. m., اوجاق *odjāq*, صوبه *soba*. — de cuisine, مطبخ اوجاغى *mathbakh odjāghy*, t.; كلخن *kulkhan*. — Creux en terre rempli de poudre, لغم *laghoum*.

Fournée, s. f., فرونلق *fouroun-louq*, t. — Une fournée complète, تمام بر فرونلق *tamām bir fouroun-louq*.

Fourni, e, adj., garni, دونانمش *donānmich*, t.; مكمّل *mukemmel*. — Donné, ويرلمش *vîrilmich*, t. Voy. Épais, Touffu.

Fournier, ère, s., فرونجى *fouroundji*, t.

Fournil, s. m., فرون يرى *fouroun ïeri*, t.

Fourniment, s. m., باروت پالاسقه‌سى *bārout pālāsqaci*, t.

Fournir, v. a., donner, procurer, ويرمك *vîrmek*, اليويرمك *alyvîrmek*, t.; اعطا ايلمك *y'thā eïlèmek*. — Fournir à la dépense de quelqu'un, بر كمسنه‌نك خرجنى كورمك *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*. — Pourvoir à ..., تدارك كورمك - ا *tedāruk gueurmek, it*, مدار او *medār ol*. — Livrer, تسليم ا *teslîm it*. — Produire, représenter, عرض - تقديم ا *'arz, taqdîm it*. — Préparer, disposer, حاضرلمق *hāzyrlamaq*. — Suffire, يتمك *ïetmek*, كفايت ا *kefāïet it*. — Je ne saurais fournir à tout, هر شئيه كفايت ايلەمم *her cheïè kefāïet idemem*. — Achever, parfaire, تماملمق *tamāmlamaq*, اتمام ا *itmām it*. — Garnir de ce qui est nécessaire, دوناتمق *donātmaq*, تجهيز ا *tedjhîz it*, كافهٔ لوازماتيله دوناتمق *kiāffèï lèvāzimātilè donātmaq*.

Fournisseur, s. m., des vivres, ذخيره‌جى *zakhyrèdji*, t.

Fourniture, s. f., provision, ذخيره *zakhyrè*, pl. a. ذخاير *zakhāïr*, تدارك *tedāruk*. — de bois, اودون تداركى *odoun tedārugui*. — Ce que les artisans fournissent en outre du travail, خرج *khardj*, لازم اولان طاقم *lāzym olān thāqym*, لوازمات *levāzimāt*. — Le prix de la fourniture, لوازمات بهاسى *levāzimāt behācy*. — de salade, صلاته تربيه‌سى *salāta terbïièci*, صلاته‌يه قونان اوتلق *salātaïè qonān otlouq*.

Fourrage, s. m., herbe que l'on donne aux bestiaux, يم *ïem*, اوتلق يمى *otlouq ïemi*. — vert, تازه يم *tāzè ïem*. — sec, قورى يم *qourou ïem*. — Action de couper le fourrage, اوتلق بچمى *otlouq bitchumy*.

Fourrager, v. a., couper le fourrage, اوت - اوتلق بچمك *ot, otlouq bitchmek*, اوتلمق *otlamaq*. — Amasser du fourrage, اوتلق تدارك ا *otlouq tedāruk it*, اوتلق ديوشرمك - قوپارمق *otlouq divchurmek, qopārmaq*. — Fourrager au vert, تازه اوتلق بچمك *tāzè*

otlouq bitchmek, t. — Ravager le pays, ولايت اورمق - تالان ا - غارت ا *vilāïet ourmaq, tālān it, ghāret it*, خراب ا *kharāb it*, بيقمق *ïyqmaq*, t.; تخريب ا *takhrīb it*.

Fourrageur, euse, s., اوتلايجى *otlāïdji*, اوتلاقچى *otlāqtchi*, t.

Fourré, e, adj., rempli de bois, اورمانلو *ormānlu*. — Garni de pelisse, كورك قاپلو *kurk qāplu*. — S. m., endroit rempli de bois, اورمانلق يير *ormānlyq īer*. — Une paix fourrée, feinte, peu solide, بوز اوزرنده اولان مصالحه *bouz uzerindè olān muçāleha*, صلح ظاهرى *soulhi zāhiri*.

Fourreau, s. m., gaîne, enveloppe, قين - قن *qyn*, t.; غلاف *ghylāf*. — Tirer l'épée du fourreau, قلجى قينندن صيرمق - اخراج ا *qylydji qyninden syrmaq, ykhrādj it*. — Étui, قبور *qoubour*. — Robe d'enfant, چوجوق روباسى *tchodjouq roubācy*.

Fourrer, v. a., introduire, mettre parmi, صوقمق *soqmaq*, ايچرو قومق *itcheru qomaq*, قويمق *qoïmaq*, كيردرمك *guïrdurmek*, t. — dans sa bouche, اغزنه قويمق *aghzinè qoïmaq*. — la main dans sa poche, النى جيبنه صوقمق *elini djebinè soqmaq*. — Celui qui fourre son nez partout, صوقلغن *soqoulghan*, هر ايشه بورننى صوقار *her ichè bournounou soqār*. — Donner en cachette, سوشدرمك *sivichturmek*, قايدرمق *qāïdurmaq*. — Insérer mal à propos, صوقمق *soqmaq*, ادخال ا *idkhāl it*. — Fourrer dans l'esprit, dans la tête, عقلنه - ذهننه صوقمق *'aqlynè, zihninè soqmaq*. — Fourrer, garnir de fourrure, كورك قاپلمق *kurk qāplamaq*, كوركلمك *kurklemek*. — Se Fourrer, v. réfl., s'introduire, صوقلمق *soqoulmaq*, كيرشمك *guïrichmek*. — Se mêler d'une chose, مداخله ا *mudākhelè it*, قرشمق *qarychmaq*. — Se fourrer, se garnir contre le froid, كوركلنمك *kurklenmek*, كورك كيمك *kurk gueïmek*.

Fourreur, s. m., كوركچى *kurktchi*, t.

Fourrier, s. m., قوناقچى *qonāqtchi*, قوناقچى يماغى *qonāqtchi ïamāghy*, t.

Fourrière, s. f., lieu où l'on met le bois, اودونلق *odounlyq*, t.

Fourrure, s. f., كورك *kurk*, t.

Fourvoyement, s. m., ازمقلق *azmaqlyq*, يولدن چيقارمقلق *ïoldan tchyqārmaqlyq*, t.; اضلال *izlāl*, ضلالة *zalālet*, a.

Fourvoyer, v. a., détourner du chemin, يولدن چيقارمق *ïoldan tchyqārmaq*, يول ازدرمق *ïol azdurmaq*, يولى شاشرتمق *ïoly chāchurtmaq*. — Au fig., induire en erreur, اضلال ا *izlāl it*. — Se Fourvoyer, v. réfl., يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq*, - يولى شاشمق, غايب ا *ïoly chāchmaq, ghāïb it*, طوغرى يولدن صاپمق - عدول ا *dhoghrou ïoldan sāpmaq, 'oudoul it*. — Fourvoyé, e, يولى ازمش *ïoly azmich*, طوغرى يولدن چيقمش - صاپمش *dhoghrou ïoldan tchyqmich, sāpmich*.

Fouteau, s. m. Voy. Hêtre.

Foutelaie, s. f., قاين اغاجلق *qāïn aghādjlyq*, t.

Foyer, s. m., âtre, lieu où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*, t.; اتشلك *atechlik*. — Centre d'action, siége principal, يوا *ïouvā*. — de la rebellion, زوربالغـــك يواسى *zorbālyghuñ ïouvācy*.

Foyers, s. m. pl., maison, domicile, او *ev*, t.; مسكن *mesken*, pl. a. مساكـــن *meçākin*. — La patrie, وطن *vathan*.

Fracas, s. m., bruit, كورلتـــى *gueurulty*, كـورلـــدى *gueuruldy*, پتلادى *patlādy*, كوتردى *keuturdy*, t.; شماته *chamāta*, p.; ولوله *velvelè*, a. — Rupture avec violence et bruit, چاتردیلى قرلـش *tchātirdili qyrylich*, هدّة *heddet*, a.

Fracasser, v. a., قرمق *qyrmaq*, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*, خرد وخش ا *khourdu khych it*, t.

Fraction, s. f., action de rompre, قرلش *qyrilich*, t.; كسر *kesr*, a. — Parties d'unité, قرنـتيلر *qyryntyler*, كسور *kuçour*, pl. كسورات *kuçourāt*. — Calcul des fractions, حساب كســور *hyçābi kuçour*. — Partie d'une chose quelconque, حصّه *hyssè*.

Fractionnaire, adj., كسورلو *kuçourlu*. — Nombre —, كسورلو عدد *kuçourlu 'aded*, a.-t.

Fracture, s. f., قــرش *qyrich*, قرقلق *qyryqlyq*, قرلمـه *qyrylma*, t.; كسر *kesr*, a.; شكست *chikest*, p. — de porte, قپونك قرلمەسى *qapounuñ qyrylmacy*. — Division subite dans les os, كميك قرقلغى *guemïk qyryqlyghy*.

Fracturé, e, adj., t. de chirur., os, قرق كميك *qyryq guemïk*, t.

Fracturer, v. a., un os, كمكى قرمق - شكست ا *guemigui qyrmaq, chikest it*. — Se fracturer, كمك قرلمق *guemik qyrylmaq*.

Fragile, adj. com., aisé à rompre, قرلور *qyrilur*, قرليجى *qyrilïdji*, قرلمەسى قولاى *qyrilmaci qolāï*, كورك *guevrek*, t. — De peu de durée, دوامسز *devāmsyz*, t.; بى بقا *bi beqā*, بى دوام *bi devām*, ناپايدار *nā pāïdār*, a.-p. — Faible, sujet à tomber en faute, قوّنسز *qouvvetsyz*, ضعيف *z'aïf*, عاجز *'ādjiz*.

Fragilité, s. f., disposition à se briser, قرليجيلك *qyrilïdjilik*, t.; قابليّت انكسار *qābilïieti inkiçār*. — Instabilité, قرارسزلق *qarārsizlyq*, بى بقايى *bi beqāïi*. — Faiblesse, facilité à tomber en faute, قوّنسزلـــق *qouvvetsyzlyq*, ضعف *za'f*. — humaine, طبيعت بشريّه *thabï'ati becherïiè*, مزلقهٔ بشريّه *mezlaqaï becherïiè*.

Fragment, s. m., morceau d'une chose brisée, قرندى *qryryndy*, قرنتى *qryrnty*, قيرق پارچەسى *qryrq pārtchaci*, t.; كسرة *kisret*. — de vases, ساقسى پاره‌لرى *sāqsi pārèleri*. — d'or, التون اوفاغى *altoun oufāghy*. — Partie d'un ouvrage, d'un écrit, جزء *djuz*, pl. اجزا *edjzā*; قطعة *qth'at*, pl. قطعات *qyth'āt*.

Frai, s. m., action de frayer, en parlant des poissons, بالقـــلـــرك

چفتلشمه‌سی *bālyqleruñ tchiftlechmèci*, t.; سفاد سمك *sifādi samak*. — Le temps du frai, بالق چفتلشمه‌سی وقتی - موسمی *bālyq tchiftlechmèci vaqty, mevsini*, موسم سفاد سماك *mevsimi sifādi semāk*. — OEufs de poissons mêlés avec ce qui les féconde, یومورطه‌لو بالق بغرسغی *ïoumourthalu bālyq baghyrsaghy*. — Le petit poisson, اوفاق بالق *oufāq bālyq*. — Altération de la monnaie par l'usage, سکه‌نك سلنمه‌سی - اشنمه‌سی *sikkènuñ silenmèci, achinmaci*.

Fraîchement, adv., au frais, سرین هواده *serín havāda*, سرینلکله *serínliklè*, سرین یرده *serín ïerdè*, t. — Récemment, یکیدن *ïeñiden*, دمین *demín*, یکی اولەرق *ïeñi olaraq*. — arrivé, تازه کلمش *tāzè guelmich*.

Fraîcheur, s. f., frais agréable, سرینلك *serínlik*. — de l'air, هوانك سرینلکی *havānuñ serínligui*. — Éclat, coloris, تازەلك *tāzèlik*, t.; طراوت *tharāvet*, نضارت *nazāret*, a. — en peinture, پارلاقلق *pārlāqlyq*, رونق *ravnaq*, زهارت *zehāret*. — Froidure, صوغوقلق *soghouqlyq*, برودت *buroudet*. — Rhumatisme, voyez ce mot.

Fraîchir, v. n., devenir fort, en parlant du vent, روزکار سردلنمك *rouzguiār sertlenmek*, t. — Le vent fraîchit, روزکار سردلنور *rouzguiār sertlenur*.

Frais, aîche, adj., d'un froid modéré, سرین *serín*, t. — Temps —, سرین هوا *serín havā*. — Froid, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*. — Récent, یکی *ïeñi*, تازه *tāzè*. — OEufs frais, تازه یومورطه *tāzè ïoumourtha*. — Troupes fraîches, تازه عسکر *tāzè 'asker*. — La plaie en est encore fraîche, هنوز تازەدر یاره *ïāra henouz tāzèdur*. — Délassé, dispos, قوتی تازەلنمش *qouvèti tāzèlenmich*. — Visage, teint frais, پارلاق *pārlāq beñz*. — Qui a bon visage, یوزی ایشیق *ïuzu ichyq*. — Le frais, la fraîcheur, سرینلك *serínlik*. — Frais, récemment, یکی *ïeñi*, جدیداً *djedíden*. — Bâtiment tout frais fait, یکی یاپلمش بر بنا *ïeñi ïāpylmich bir binā*.

Frais, s. pl., dépense, dépens, خرج *khardj*, t.; مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçārif*. — Grands frais, کلیتلو مصرف *kullïietlu masraf*. — Menus —, خرده مصرفلر *khourdè masraflar*. — de justice, محکمه مصرفی *mehkemè masrafi*. — de route, خرج راه *khardji rāh*. — A ses frais et dépens, خرج و مصرف کندو بدنندن - کیسه‌سندن اولمق اوزره *khardj u masraf guendu bedeninden, kícècinden olmaq uzrè*. — A frais communs, مصارف مشترکه ایله *meçārifi muchterikè ilè*. — A peu de frais, مصارف جزئیه ایله *meçārifi djuzïiè ilè*.

Fraise, s. f., fruit du fraisier, چیلك - چلك *tchilek*. — Mésentère et boyaux de veau ou d'agneau, بوزاغو و قوزی بغرسقلری *bouzāghou vè qouzou baghyrsaqleri*.

— Fortification formée avec des pieux, قازقدن متريس *qāzyqten meteris.* — Collet plissé, بوكلمش يقه *beukulmuch ïaqa*, t.

Fraisier, s. m., چيلك فدانى - كوكى *tchilek fidāni, keuki*, t.

Framboise, s. f., اغاج چيلكى *aghādj tchilegui*, بوكرتلن يمشى *beugurtlen ïemichi*, t.

Framboisier, s. m., بوكرتلن اغاجى *beugurtlen aghādji*, t.

Franc, s. m., nom primitif des Français sous Clovis, et nom sous lequel on désigne les Européens en Turquie, فرنك *firenk, frenk.*

Franc, anche, adj., libre, ازاد *azād*, p.; ازادلو *azādlu*; حرّ *hourr*, pl. a. احرار *ahrār.* — Exempt d'impositions, de charges, بری *beri*, معاف *mou'āf*, a.; سربست *serbest.* — Être franc de toutes charges ou impositions, كافّهٔ تكاليفدن معاف اولمق *kiāffèï tekiāliften mou'āf olmak.* — Franc d'ambition, حرص نام وشاندن بری *hircy nām u chānden beri.* — Sincère, loyal, دوغرو *doghrou*, صداقتلو *ïuregui pāk*, صداقتلو *sadāqatlu*, مخلص *moukhlis.* — Un homme franc, مخلص ادم *moukhlis adem.* — Pur, non mêlé, خالص *khālis.* — Un franc mécréant, infidèle, بر خالص كافر *bir khālis kiāfir.* — C'est une franche défaite, بهانهٔ محض مصدر *behānèï mahzdur.* — Un franc menteur, بر كاذب محض *bir kiāzibi mahz*, صرف يلانجى *syrfi ïalāndji.* — Entier, complet, تمام *temām*, كامل *kiāmil.* — Deux jours francs, تمام ايكى كون *temām iki gun.* — Franc, adv., ouvertement, sans déguisement, پاكچه *pāktchè*, تميزجه *temïzdjè.* — Parler franc, تميزجه سويلمك *temïzdjè seuïlemek.*

Français, e, s., فرانسز *frāncyz.* — Un —, بر فرانسز ادم *bir frāncyz adem.* — Une française, بر فرانسز قارى *bir frāncyz qāry.*

Français, adj. m., au fém. Française, فرانسه لو *frāncyz*, فرانسز *frāncyz*, فرانسوى *frāncèvi.* — La langue française, فرانسز لسانى *frāncyz liçāni.* — En français, فرانسزجه *frāncyzdjè.* — Parler français, فرانسزجه سويلمك *frāncyzdjè seuïlemek.*

France, s. f., فرانسه *frānça.* — Le royaume de —, فرانسه مملكتى *frānça memleketi.* — Le roi ou l'empereur de France, فرانسه پادشاهى *frānça pādichāhi.*

Franchement, adv., sincèrement, حقيقت دوغرولغله *doghroulyguilè*, صدقله اوزره - ايله *haqyqat uzrè, ilè*, صدقله *sydqylè*, كوكل پاكليله *gueuñul pākliguilè*, خلوص بال ايله *khoulouci bāl ilè*, اخلاص ايله *ykhlās ilè*, مخلصانه *moukhliçānè.* — Clairement, اشكاره *achikiārè.* — Parler franchement, اشكاره سويلمك *achikiārè seuïlemek.* — Sans crainte, بى پروا *bi pervā.* — Avec exemption de charges et de dettes, هر درلو قيود و ذمّاندن برى اولدرق *her turlu qoïoud u zimmātten beri olaraq.*

Franchir, v. a., sauter par dessus ou par de là, اشوری - اوتده *achury, eutèïè sytchrāmaq*, صچرامق صچرایوب کچمک - اتلامق *sytchrāïup guetchmek, atlāmaq*. — un fossé, خندغی صچرایوب اتلامق *khandaghy sytchrāïup atlāmaq*. — Passer au-delà, اوتده کچمک *eutèïè guetchmek*. — les fleuves, انهاری قطع و عبورا *enhāri qath' u 'oubour it*. — Franchir le mot, dire ouvertement, اچقدن سویلمک *atchyqten seuïlemek*.

Franchise, s. f., exemption, معافلق *mou'āflyq*, مسلملک *mucellemlik*, سربستلک *serbestlik*, a.-t.; معافیت *mou'āfiïet*. — Liberté, ازادلق *azādlyq*. — Lieu de franchise, d'asile, جای امان *djāï amān*, صغنه جق یر *syghynadjaq ïer*. — Sincérité, دوغرولق *doghroulyq*, t.; صداقت *sadāqat*, بی ریالق *bi rïālyq*, خلوص *khoulous*, یورک پاکلکی *ïurek pākligui*. — Agir, procéder avec franchise, حقیقت اوزره کچمک *haqyqat uzrè guetchinmek*. — Parler avec —, خلوص اوزره سویلمک *khoulous uzrè seuïlemek*.

Franciser, v. a., فرانسزلندرمك *frāncizlendurmek*, t.; فرانسز *frāncyz syghacinè tasvïgh it*. — Se Franciser, v. réfl., اوضاع فرانسزلنمك *frāncizlenmek*, و اطوار فرانسویه بی تحصیل ا *evzā' vu athvāri frāncèvïïcïi tahsïl it*.

Franc-Maçon, s. m., فرماسون *fermāçoun*, vulg. *farmāçoun*. t.

Franc-Maçonnerie, subst. fém., فرماسونلق *fermāçounlyq, farmāçounlyq*, t.

Francolin, s. m., درّاج قوشی *durrādj qouchou*, t.; درّاج *dourrādj*, pl. a. دراریج *derārïdj*; چل *tchil*.

Franc-Parler, s. m., کمال سربستیّت ایله سویلمك استحقاقی - اذنی *kemāli serbestïiet ilè seuïlemek istihqāqy, izni*, a.-t.

Frange, s. f., سچاق - صچاق *satchāq*, t. — d'or, صرمه لو صچاق *syrmalu satchāq*. — en fil de soie, ابرشیم صچاق *ibrichïm satchāq*.

Frangé, e, adj., صچاقلو *satchāqlu*, t.

Franger, v. a., صچاقلمق *satchāqlamaq*, - صچاق قومق *satchāq qomaq, dikmek*, t.

Frangier, s. m., صچاقجی *satchāqdji*, t.

Frangipane, s. f., بر نوع خمیر ایشی *bir nev'y khamïr ichi*, t.

Franquette (A la), adverbe, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, t.; تکلیفسز صداقت ایله *sadāqat ilè, teklïfsiz*, a.-t.

Frappant, e, adj., qui fait impression, پك تأثیرلو *pek teecïrlu*. — Vérité frappante, حقیقت شدید التأثیر *haqyqati chedïd ut-teecïr*. — Qui ressemble fortement (portrait), پك بكزر - بكزین صورت *pek beñzer, beñzeïen souret*.

Frappe, s. f., سكّه نك نقشی *sikkènuñ naqchi*.

Frappé, e, adj., qui a reçu un coup, اورلمش *ouroulmuch*, t.; زده

zèdè, p. — de la foudre, يلدرم چالنمش *ïldirym tchālinmich.* — de la peste, يومورجقلو *ïoumourdjaqlu.* — d'étonnement, شاشمش *chāchmich*, متحيّر *mutehaïir.* — Pénétré, affecté, متأثّر *muteescîr.*

Frappement, s. m., des mains, ال قاقمه‌سی *el qāqmaci.* —Action de Moïse frappant le rocher, موسی پيغمبرك عصا ايله قيا اورمه‌سی *mouça peïghambèruñ 'açā ilè qaïā ourmaci*, t.

Frapper, v. a., donner un ou plusieurs coups, اورمق *ourmaq*, دوكمك *deugmek*, vulg. *deuvmek*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t.; زده‌لمك زدلمك *zedèlemek.* — avec un bâton, عصا ايله اورمق *'açā ilè ourmaq.* — Frapper à la porte, قپويی چالمق *qapouïi tchālmaq.* — Faire une vive impression, تأثيرا *teecîr it.* — Frapper d'étonnement, حيرته براقمق - كتورمك *haïretè brāqmaq, gueturmek.* — monnaie, سكّه اورمق *ourmaq*, ضرب سكّه ا *zarbi sikkè it.* — des mains, applaudir, ال قاقمق *el qāqmaq.* — sur l'enclume, اورس اوزرنده دوكمك *eurs uzerindè deugmek.* — Frapper avec bruit, چارپمق *tchārpmaq.*

Frappeur, euse, adj., اوريجی *ourîdji*, t.; ضارب *zārib*, a.

Fraque, s. m., لباس قصير *libāci qacyr*, a.-t.

Frasil, s. m., كومر توزی *keumur tozou*, t.

Frasque, s. f., action extravagante, عمل غريب *'ameli gharîb.* — Ruse, tour malin, حيله *hîlè*, a.; رنك *renk*, p.-t.

Fraternel, le, adj., قرندشلغه مخصوص *qarindachlygha makhsous*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوی *akhavi*, a. — Amour —, حبّ اخوی *hubbi akhavi*, علاقهٔ اخوّت *'alāqaï oukhuvvet.*

Fraternellement, adv., قرداش كبی *qardāch guibi*, قرنداشجه *qaryndāchdjè*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوه *oukhouvveten*, بالتواخی *bittevākhy*, a.

Fraterniser, v. n., قرداشلشمق *qardāchlachmaq*, قرداش كبی او - كچنمك *qardāch guibi ol, guetchinmek*, قرنداشجه كچنمك *qaryndāchdjè guetchinmek*, t.; قرداشلق ا *qardāchlyq it.* — S'unir par la ..., قرداشلق بغلمق *qardāchlyq baghlamaq.*

Fraternité, s. f., قرنداشلق *qaryndāchlyq*, قرداشلق *qardāchlyq*, اخوانلق *ykhvānlyq*, t.; اخوّة *oukhouvvet*, مواخات *muvākhāt.* — Les liens de la fraternité, du sang, اخوّت قرابتی *oukhuvvet qarābeti.* — Liens d'amitié intime sans parenté, قرنداشلق حقوقی *qarindāchlyq houqouqy.*

Fratricide, s. m., meurtrier de son frère ou de sa sœur, قرنداشنی اولدرن *qarindāchini eulduren*, t.; قاتل الاخ *qātil ul-ākh*, a. — Crime de tuer son frère ou sa sœur, قرنداشنی اولدرمه *qaryndāchini euldurmè*, قتل الاخ *qatl ul-ākh.*

Fraude, s. f., حيله *hîlè*, a.; آل *âl*, دوباره *doubāra*, p.; مكر *mekr*, خدعه *khoud'a*, غبن *ghabn*, a. — En fraude, حيله ايله *hîlè ilè*. — Contrebande, voy. ce mot.

Frauder, v. a., tromper, الداتمق *aldātmaq*, t.; حيله ا *hîlè it*. — ses créanciers, ses cohéritiers, ميراث شركاسنى الداتمق *mîrās churekiācini aldātmaq*. — Faire de la contrebande, كومرك رسمنى اوغرلمق *gumruk resmini oghourlamaq*, مال قاچرمق *māl qātchurmaq*.

Fraudeur, euse, s., الدايجى *aldāïdji*, t.; غابن *ghābin*, a.; حيله باز *hîlè bāz*, a.-p.

Frauduleusement, adv., - حيله خدعه ايله *hîlè, khoud'a ilè*, a.-t.; غدرا *ghadren*, a.

Frauduleux, euse, adj., enclin à la fraude, الدايجى *aldāïdji*, دوباره جى *doubāradji*, t.; مكار *mekkiār*, a.; تلبيسلو *telbîslu*. — Fait avec fraude, يلان *ïalān*, كاذب *kiāzib*, مزوّر *muzevvir*. — Banqueroute frauduleuse, يلان مفلسلك *ïalān muflislik*, افلاس مزوّر *iflāci muzevvir*.

Frayer, v. a., marquer un chemin, يول اچمق *ïol atchmaq*. — Aplanir les difficultés, يول *ïol gueustermek*, كوسترمك طريق ا *irāeti tharyq it*. — Frotter contre quelque chose, ازاجق *azādjiq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, سورتمك *surtmek*. — En parlant des poissons, - بالق اشلنمك - چفتلشمك *bālyq echlenmek, tchiftlechmek, ïoumourthalamaq*. — S'user par le frottement, اشنمق *achinmaq*. — Se convenir, s'accorder, اويمق *ouïmaq*. — Se fréquenter, قونشمق *qonouchmaq*. Voyez Fréquenter. — Frayé, e, adj., (chemin). Voyez Fréquenté.

Frayeur, s. f., قورقو *qorqou*, اورككلك *eurkuklik*, اوچونمه *outchounma*, t.; رعب *ra'b*, وحشت *vahchet*, هراس *hirās*, a. — Grande —, رعب عظيم *ra'bi 'azîm*.

Fredaine, s. f., pétulance, écart de jeunesse, شوخلق *chokhlyq*, كنجلك جاهللكى - بلاسى *guendjlik djāhilligui, belāci*. — Divertissement, جنبش *djumbuch*. — Faire ses fredaines, جنبش ا *djumbuch it*.

Fredon, s. m., ترنّم *terennum*, pl. a. ترنّمات *terennumāt*; نغمة *naghmet*, pl. a. نغمات *naghamāt*; ترديد صوت *terdîdi savt*.

Fredonner, v. a., ترنّمات ايله ايرلمق *terennumāt ilè irlamaq*, ترنم ا *terennum it*, a.-t.

Frégate, s. f., فرقطين *firqatîn*, t.

Frein, s. m., qui se met dans la bouche du cheval, كم *guiem*, اويان كمى *ouïān guiemi*, طماغى *guiem thomāghy*, t. — Un cheval qui prend le mors aux dents, كمى ازويه چلان ات *guiemi azouïè tchalān āt*. — Ce qui retient dans le devoir, اليقويجق ديزكن *alyqoïadjaq dyzguin*, ضبط *zabth*,

عنان تكفف منع *men'*, باغ *bāgh*, واستيسال *ināni tekeffuf u istimsāk*. — Ronger son frein, ديبشى صيقوب اوبكديى صاقلمق *dïchi syqup euïguieïi sāqlamaq*, كظم غيظ ا *kezmi ghaïz it*. — Mettre un frein à sa langue, ديلنى طوتمق *dïlini thoutmaq*.

Frelater, v. a., شرابه حيله قاتمق *charābè hïlè qātmaq*, t. — Vin frelaté, حيله قاتلمش شراب *hïlè qātilmich charāb*.

Frelaterie, s. f., حيله قاتمه قاتيغى *hïlè qātma, qātyghy*, t.

Frêle, adj., fragile, كورك *guevrek*, كوشك *guevchek*, t. — Faible, ضعيف *z'aïf*, a.; زبون *zaboun*, p.

Frelon, s. m., اشك اروسى *echek aroucy*, t.; زنبور *zembour*, a.-p.

Freluche, s. f., پسكلجك *puskuldjik*, t.

Freluquet, s. m., يينى باشلو *ïeïni bāchlu*, زرزوب *zirzob*, t.

Frémir, v. n., être ému, avec tremblement, اضطراب درونمدن دترمك *isthyrābi derounden titremek*, يوركك قالقنمق *ïurek qālqynmaq*. — d'horreur, اوركمك *eurkmek*, اوربوب سلكنمك *eurpup silkinmek*, خوفدن دترمك *khavften titremek*. — de colère, فرط غضبدن دترمك *ferthy ghazabden titremek*. — Murmurer, gronder, صومردانمق *soumourdānmaq*, قاقمق *qaqymaq*. — Commencer à bouillir, قاينامغه باشلمق *qāïnāmagha bāchlamaq*.

Frémissement, s. m., agitation, tremblement, دترمه *titremè*, اوركمه *eurkmè*, يوركك قالقنمه‌سى *ïurek qālqynmaci*, t.; ارتجاج قلب *irtidjādji' qalb*. — Crainte, terreur, قورقو *qorqou*, توى اورپرمه‌سى *tuï eurperméci*. — Bruit, كورلدى *gueuruldy*. — de l'air, روزكارك قالقمه‌سى *rouzguiāruñ qālqmaci*. — de la mer, دكزك چالقنه‌سى دكزك *deñizuñ tchālqanmacy*, دپره‌نوب اوينه‌سى *deñizuñ tepre-nup oïinamaci*, لجب *ledjeb*.

Frêne, s. m., ديش بوداق اغاجى *dïch boudāq aghādji*, t.

Frénésie, s. f., fureur violente, délire, سرسام علتى *sersām, sersām 'yllety*, a.-t.; فرنيطس *franïthos*. — Éprouver un accès de frénésie, حال سرسامده او *hāli sersāmdè ol*. — Au fig., folie, دليلك *delïlik*, جنون *djunoun*.

Frénétique, adj. com. et s., سرساملو *sersāmlu*, t. — Un homme frénétique, علت سرسامه اوغرامش ادم *'ylleti sersāmè oghrāmich adem*.

Fréquemment, adv., صقچه *syqtchè*, صيق صيق *seuq seuq*, چوق *tchoq kerrè*, ايكيده برده *ikidè birdè*, t.; دفعات ايله *def'āt ilè*.

Fréquence, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, t.; كثرت *kesret*, تكرر *tekerrur*, تواتر *tevātur*, تلاحق *telāhuq*, مواتـرت *muvāteret*. — La fréquence des visites, زيارتلرك *ziāretlerun telāhuq utevāturi*. — La fréquence du pouls,

نبضك تيزلكى *nabzuñ tïzligui*, سرعت النبض *sur'at unnabz*.

Fréquent, e, adj., صق *seuq*, صق صق كلان *seuq seuq guelen*, t.; كثير *kecïr*, كثير الوقوع *kecïr ul-vouqou'*, كثرت اوزره واقع *kesret uzrè vaqy' olān*. — Les tremblements de terre sont fréquents dans ce pays, بو مملكتده زلزله‌لر كثير الوقوعدر *bou memlekettè zel-zelèler kecïr ul-vouqou'dur*.

Fréquentatif, ive, adj., (verbe), معنای تكثيری متضمّن فعل *ma'-nāï teksïri mutezammin f'yl*.

Fréquentation, s. f., واروب صق كلمه *vārup guelmè*, صق كورشمه *seuq guruchmè*, t.; اختلاط *ykhtilāth*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

Fréquenter, v. a., aller souvent, صقچه وارمق *souqtchè vār-maq*, واروب كلمك *vārup guel-mek*. — Se fréquenter, se voir souvent, كورشمك *gueuruchmek*, قونشمق *qonouchmaq*, صق صق كورشمك *seuq seuq gueuruchmek*, t.; معاشرت ا *mou'ācheret it*, ملازمت ا *mulāzemet it*, a.-t. — Fréquenté, e, en parlant d'un lieu où il y a beaucoup de monde, خلق جمعيّتى اولان ير *khalq djem'ïieti olān ïer*, ايشلك *ichlek*. — Habité, peuplé, معمور *m'amour*, ابادان *abādān*. — Chemin —, ايشلك يول *ichlek ïol*.

Frère, s. m., قرنداش *qaryn-dāch*, vulg. قرداش *qardāch*, t.; اخ *akh*, pl. a. اخوان *ykhvān*; برادر *burāder*, p. — aîné, اولو قرنداش *olou qaryndāch*, برادر كبير *burā-deri kebïr*. — cadet, كوچك برادر *kutchuk burāder*. — germain, اوز اناسى - قرنداش *euz qaryndāch*, باباسى بر قرنداش *anāci, bābāci bir qaryndāch*. — utérin, اوكى والده قرنداش *euguеï qaryndāch*, طرفندن قرنداش *vālidè tharafin-dan qaryndāch*. — consanguin, بابا طرفندن قرنداش *bābā tharafindan qaryndāch*. — jumeau, ايكيز *ikiz, iguiz, eguiz*. — de lait, سود قرنداشى *sud qaryndāchi*. — Frères, les hommes en général, comme provenant d'un même père, طپراق قرنداشلرى *thoprāq qaryn-dāchlari*. — Frère adoptif, اخرت قرنداشى *akhyret qaryndāchi*.

Frésaie, s. f., كيجه قوشى *guï-djè qouchi*, t.

Fresque, s. f., ديوار اوزرنده نقش - تصوير *dïvār uzerindè naqch, tasvïr*.

Fressure, s. f., يورك جكر اق جكر ودلاق كبى بر حيوانك ايچ نسنه‌لرى *ïurek djïguer aq djï-guer vè dalāq guibi bir haïvānuñ itch nesnèleri*, حيوانك ايچ عضولرى *haïvānuñ itch 'azouleri*, t.

Fret, s. m., نول سفينه *nevl*, نول سفينه *nevli sefinè*, نولين *nevlïn*, كمى كراسى *guèmi kirāci*, t. — Payer le —, نول سفينه‌يى ادا ا *nevli se-fïnèïi edā it*.

Fréter, v. a., donner un vaisseau à louage, كمى‌يى كرايه ويرمك *guèmïï kirāïè vïrmek*. — Le prendre à louage, l'affréter,

كمى يى نول ايله طوتمق - استيجار *guemiï nevl ilè thoutmaq, istîdjâr it.* — Équiper, charger un navire, كمى يى دوناتمق - يوكلتمك *guemiï donâtmaq, ïukletmek*, t.

Fréteur, s. m., كمى كراجيسى *guemi kirâdjici*, كراجى *kirâdji*, t.

Frétillant, e, adj., دپرنيجى *teprenîdji*, جنبشلو *djumbuchlu*, t.; تك طورماز *tek dhourmâz*.

Frétillement, s. m., دپرنمه *teprenmè*, اوينامه *oïnâma*, جنبش *djumbuch*, t.; اهتزاز *ihtizâz*, a.

Frétiller, v. n., دپرنمك *teprenmek*, اوينامق *oïnâmaq*, اهتزازا *ihtizâz it*, a.-t.

Fretin, s. m., menu poisson, اوفاق بالق *oufâq bâlyq*, بالق خردەسى - اوفاغى *bâlyq khourdèci, oufâghy*. — Chose de peu de valeur, اوفاق توفك شيلرى *oufâq tufek cheïleri*.

Friabilité, s. f., - اوفانمق ازلمك قابليتى *oufânmaq, ezilmek qâbilïieti*, t.-a.; قابليت الرفت *qâbilïiet urreft*, a.

Friable, adj., كورك *guevrek*, پرمق ايله اوفانور - ازلور *parmaq ilè oufâneur, ezileur*.

Friand, e, adj., qui aime la chère délicate, طعامك اعلاسنى سون *tha'âmuñ 'alâcini seven*, t.; متنوّق *mutenevvyq fil-ekl*, a.; كفته خور لذيذ خور *lezîz khor, kufte khor*, p.; طبيعت صاحبى *thabi'at sâhybi*. — Délicat au goût, طتلو *thatlu*, لذيذ *lezîz*. — Un morceau friand, طتلو لقمه *thatlu loqma*, طعام - خوش لقمه دادى *dâd; khoch loqma, tha'âm*.

Friandise, s. f., goût pour la chère délicate, طتلو لقمه اشتهاسى - مذاقى *thatlu loqma ichtihâci, mezâqy*, لذيذ خورى *lezîz khori*. — Friandises, morceaux friands, دادى خوش يمكلر *dâdi khoch ïemekler*, طتلو يمك *thatlu ïemek*, اطعمهٔ نفيسه *eth'ymëi neficè*. — Sucreries, شكر ايشى *cheker ïchi*, حلوا *halvâ*, pl. a. حلويّات *hâlvïiât*.

Fricassée, s. f., قاورمه *qâvourma*, t. — Fricassée de poulets, پليج قاورمەسى *pilîdj qâvourmaci*.

Fricasser, v. a., قاورمق *qâvourmaq*, t. — Fricassé, e, قاورلمش *qâvouroulmich*.

Fricasseur, s. m., چولپا اشجى *tcholpa achdji*.

Friche, s. f., معطّل يير *mou'atthal ïer*, پور يير *pour ïer*. — En friche, نطس اولنمامش - اولنمقسزين *nathas olounmâmich, olounmaqsizîn*.

Friction, s. f., اووش *ovouch*, اومقلق *ovmaqlyq*, اومه *ovma*, اوغمه *oghma*, دلك *delek*, سوروشدرمه *suruchturmè*; au pl. اوشترملر *ovouchturmalar*.

Frictionner, v. a., اومق *ovmaq*, اوشترمق *ovouchturmaq*, سورمك *surmek*. — Garçon qui frictionne dans les bains publics en Turquie, دلاك *dellâk*.

Frigidité, s. f., état d'un homme impuissant, سست انداملق *sust endâmlyq*, p.-t.; عنينة *'ynnînet*, a.

— Frigidité d'estomac, ضعف معده *za'fi m'ydè.*

Frigorifique, adj., صوق صوديجى *sowouq idídji*, صوديجى *sowoudídji*, صوغوديجى *soghoudídji*, t.; مبرّد *muberrid.*

Frileux, euse, adj., تيز اوشور *tíz uchur*, صووغه طيانمز *sovougha dhaïānmaz*, t.

Frimas, s. m., قرانى *qyrāghy*, قراغو *qyrāghou*, t.

Fringant, e, adj., دلى طولو *dili dholou*, كيفلو *keïflu*, t.; طيّاش *thaïïāch*, a. — Cheval —, اوبناق يوركلو - شرمتلو ات *oïnāq ât*, *ïureklu*, *cheremetlu ât.*

Friper, v. a., chiffonner, بوزمك *buzmek.* — Gâter, بوزمق *bozmaq*, اورسلمك *urselemek.* — User, اسكتمك *eskitmek.* — Manger avec avidité, حرصله يمك *hyrsilè ïemek.*

Friperie, s. f., commerce de vieux habits, de vieux effets, etc., اسكيجيلك *eskídjilik.* — Boutique ou endroit où se fait le commerce de friperie, بست پازارى *bit pazāri*, اسكيجيلر چارشوسى *eskídjiler tchārchoucy*, t. — Vieux habits, vieux effets, etc., اسكى بسكى *eski buski ouroubalar.*

Fripier, ère, s., revendeur de vieux habits, اسكيجى *eskídji.* — Qui rajuste de vieux habits, بوزمه جى *bozmadji*, t.

Fripon, ne, s., voleur adroit, خرسز *khyrsyz*, عيّار *'aïār.* — Trompeur, fourbe, دولاندريجى *dolāndurídji*, دوباره جى *doubāradji*, مكّار *mekkiār*, حيله باز *hílèbāz.* — C'est un fripon, حيله باز برادمدر *hílèbāz bir ādemdur.* — Vaurien et voleur, يرامز حرامزاده *ïarāmaz*, *harāmzādè.* — Adj., fin, rusé, قلاش *qatlāch*, حيله كار *hílèkiār.*

Friponner, v. a. et n., escroquer, چالمق حيله ايله *tchālmaq*, چالمق - اوغرلامق *hílè ilè tchālmaq*, *oghourlāmaq*, بر تقريب اوغرلامق *bir taqríb oghourlāmaq.* — Circonvenir, tromper, دولاندرمق *dolāndurmaq*, دوباره ا *doubāra it*, t.

Friponnerie, s. f., escroquerie, دوباره *doubāra*, خرسزلق *khyrsyzlik*, t. — Fourberie, حيله بازلق *hílèbāzlyq*, a.-p.; مكر *mekr*, مخاتله *moukhātelè*, a.

Friquet, s. m., oiseau, يونـد قوشى *ïond qouchi*, t.

Frire, v. a., تاوه ده پشورمك *tāvada pichurmek*, t. — Frit, e, تاوه ده پشمش *tāvada pichmich.*

Frise, s. f., partie d'architecture entre l'architrave et la corniche, صچاق *satchāq*, t.; افريز *afríz*, pl. a. افاريز *afārïz.* — Sorte d'étoffe, بر نوع قماش *bir nev'y qoumāch.* — Cheval de frise, چرخ فلك *tcherkhy felek.*

Friser, v. a., boucler les cheveux, قورجقلتمق *qyvridjyqlatmaq*, قورتمق *qyvyrtmaq*, *qyvyrtmaq*, قورمق *qyvyrmaq*, تجعيد ا *tedj'yd it.* — Se Friser, v. n., قورلمق *qyvyrilmaq*, بوكلمك *beukulmek.* — en boucles, صاچارينى حلقه كبى

بوكلم بوكلم *sātchlarini halqa guibi beukulum beukulum it.* — Frisé, e, قورى *qyvry*, قورم *qyvrym.* — Cheveux frisés, crépus, قوريجق صاچ *qyvrydjyq sātch.* — Celui qui a les cheveux frisés, قورجق صاچلو *qyvrydjyq sātchlu.* — Friser, effleurer, toucher superficiellement, جزئيجه طوقنمق *djuzidjè dhoqounmaq*, خفيفجه صيرمق *khafifdjè syrmaq*, تخديش ا *takhdich it.*

Frisson, s. m., tremblement causé par le froid, دترمه *titremè*, t.; رعدة *ra'det*, a. — par la fièvre, ستمه دترمه‌سى *sitma titremèci.* — Le frisson m'a pris, بنى دترمه طوتدى *beni titremè thoutty.* — Sentiment de terreur ou d'horreur qui donne la chair de poule, توى اورپرمه‌سى *tuī eurpermèci*, ارتعاد قلب *irti'ādi qalb.*

Frissonnement, s. m., خفيف حمّانك *hafif bir titremè*, بر دترمه تقرّبنه دلالت ايدن دترمه *hoummānuñ teqarrubinè delālet iden titremè.*

Frissonner, v. n., avoir le frisson, صوغوقدن دترمك *titremek*, صوغوقدن دترمك *soghouqtan titremek.* — de la fièvre, استمه‌دن دترمك *icitmaden titremek.* — de peur, خوفدن دترمك *khavftan titremek*, اورکمك *eurkmek.* — d'horreur, توى اورپرمك *tuī eurpermek.*

Frisure, s. f., façon de friser, قورش *qyvyrich*, t.; جعودت *dju'oudet*, a.; قوريلش *qyvrilich.* — État de ce qui est frisé, قورمه *qyvyrma*, بوكلم *beukulum*, جعد *dj'ad.* — Boucle de cheveux, زلف *zulf*, كيسو *keïçou.*

Fritillaire, s. f., plante, بر نوع لاله *bir nev'y lālè*, t.

Friture, s. f., action et manière de frire, تاوه‌ده پشورمه *tāvada pichurmè*, قاورش *qāvourouch.* — Beurre ou huile qui a servi à frire, et qui sert au même usage, تاوه‌ده پشوره‌جك ياغ *tāvada pichuredjek iāgh.* — Poisson frit, تاوه‌ده پشورلمش بالق *tāvada pichurilmich bālyq.*

Frivole, adj., تملسز *temelsiz*, t.; بيهوده *bihoudè*, p.; باطل *bāthyl*, واهى *vāhi*, بوش *boch*, ياوه *iāvè*, بى معنا *bi ma'na.* — Discours frivole, بوش لاقردى *boch lāqyrdy.* — Excuse, عذر باطل *'euzri bāthyl.* — Homme —, يينى باشلو بيهوده‌كار ادم *ieïni bāchlu*, *bihoudè kiār âdèm.* — Discur de riens, ياوه سوبليجى *iāvè seuïleïdji.* — Dire des choses frivoles, ياوه سوبلمك *iāvè seuïlemek.*

Frivolité, s. f., caractère de ce qui est frivole, تملسزلك *temelsizlik*, باطللق *bāthillyq*, بيهوده‌لق *bihoudèlyq*, عبيّت *'abeïiet*, pl. a. عبيّات *'abeïiāt.* — Caractère de l'homme frivole, futilité, يينى باشلولك *ieïni bāchlulyq*, هرزه كويلق *herzè guiouïlyq.*

Froc, s. m., خرقه *khyrqa.* — de derviche, خرقهٔ درويش *khyrqaï dervîch*, a.-t.

Froid, s. m., qualité opposée au

chaud, absence de chaleur, صوق *soouq*, صوقلق *soghouq*, صوغوق *sovouqlyq*, t.; برد *berd*, برودت *buroudet*, a. — Grand —, كسكين صوغوق *keskín soghouq*. — cuisant, ياقيجى صوغوق *ïāqydji soghouq*. — sec, قورى صوغوق *qourou soghouq*. — La rigueur du froid, شدّت برد *chiddeti berd*. — Le froid de l'hiver, la saison du froid, سرما *sermā*, زمهرير *zemherîr*. — Souffrir du froid, l'éprouver, صوغوق چكمك *soghouq tchekmek*, اوشومك *uchumek*. — Prendre froid, صوغوق المق *soghouq almaq*, صوغوقلنمق *soghouqlanmaq*. — Trembler de —, صوغرقدن دترمك *soghouqtan titremek*. — Supporter le —, صوغوقه طيانمق *soghouqa dhaïānmaq*. — J'ai froid, صوغوقم وار *soghouqoum vār*. — J'ai eu grand —, پك اوشودم *pek uchudum*.

Froid, e, adj., qui fait éprouver la sensation du froid, صوق - صووق *sovouq*, صوغوق *soghouq*, t.; بارد *bārid*. — Temps —, صوغوق هوا *soghouq havā*, هواى بارد *havāï bārid*. — Eau froide, صو صوغوق *soghouq sou*. — Froid comme glace, بوز كبى صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Tempérament froid, مزاج بارد *mizādji bārid*. — Froid dans son abord et ses manières, بارد *bārid*, معاملەسى بارد *mou'āmelèci bārid*. — Froid, tranquille, يواش *ïavāch*. — Ami froid, محبّ بارد *mouhibbi bārid*. — Faire froid, battre froid à quelqu'un, صوغوق *soghouq mou'āmelè it*, معاملە اظهار برودت *izhāri buroudet it*. — A Froid, adv., sans faire chauffer, صوغوق اولەرق *soghouq olaraq*. — Infuser à froid, ماء بارد ايچنك نقع ا *māï bārid itchindè naq' it*.

Froidement, adv., exposé au froid, صوغوقلق *soghouqta*, اوشويه جك وجهله *uchuïèdjek vedjhilè*, t. — D'une manière froide et réservée, صوغوقلغله *soghouqlyghylè*, برودت ايله *buroudet ilè*, باردا *bāriden*.

Froideur, s. f., au propre et au fig., صوغوقلق *soouqlyq*, صوغوقلق *soghouqlyq*, t.; برودت *buroudet*, a. — La froideur du temps, برودت هوا *buroudeti havā*. — Accueil, procédé, صوغوق معامله *soghouq mou'āmelè*, معاملهٔ باردە *mou'āmelèï bāridè*.

Froidir, Se Froidir, v. n. et pron., صوغومق *soghoumaq*, صوغوتمق *soghoutmaq*, t. — Ne laissez pas froidir le café, قهوەيى صوغتمە *qahvèïi soghoutma*.

Froidure, s. f., هوانك صوغوقلغى *havānuñ soghouqlyghy*, t.

Froissement, s. m., طوقنيش *dhoqounich*, اومه *ovma*, اوغمه *oghma*, سورتمه *surtmè*, t.; سحق *sahq*, a.

Froisser, v. a., meurtrir par une impression violente, ازمك *ezmek*. — Frotter fortement, سورتمك *surtmek*. — Chiffonner, اورسلمك *eur-*

selemek. — Blesser au moral, انجتمك *indjitmek*, t.

Frolement, s. m., صيرلمه *syrilma*, t.; مشن *mechn*, a.

Froler, v. a., جزئيجه طوقنمق *djuz'idjè dhoqounmaq*, صيرمق *syrmaq*, چالوب صيرمق *tchālup syrmaq*, t.; تشمين ايلمك *techmīn eïlèmek*, a.-t.

Fromage, s. m., پنير *penír*, vulg. پينير *peïnir*. — frais, à la crême, لور پينيرى *lor peïnïri*. — dur, قاشقوال پينير *qāchqavāl peïnïr*, قاتى پينير *qāty peïnir*. — mou, يموشق پينير *ïoumouchaq peïnir*, t.

Fromager, s. m., پنيرجى *penírdji*, t.

Fromagerie, s. f., پنيرجى دكانى *penírdji dukkiāni*, پنير خانه *penír khānè*, t.

Fromageux, euse, adj., پنيرلو *penírlu*.

Froment, s. m., بغداى *boghdāï*, t.; حنطه *hynthat*, *hyntha*, قمح *qamh*, a.

Fromentacé, ée, adj., بغداى نوعندن - اقسامندن *boghdāï nevʼynden*, *aqsāminden*, t.

Fromentée, s. f., بلغور *boulghour*, بغداى اونى چوربه‌سى *boghdāï ouni tchorbacy*, t.

Froncement, s. m., بورشمه *bourouchma*, بوكلمه *beukulmè*, t. — des sourcils, الن يوز و بورشمه‌سى *ïuz vè alin bourouchmaci*, t.

Froncé, e, adj., بورشمش *bourouchmich*, بورشقلو *bourouchyqlu*. — Plissé, بوكلمش *beukulmich*, t.

Froncer, v. a., rider, بورشدرمق *bourouchturmaq*, t. — le sourcil, تقطيب وجه ا *taqthybi vedjh it*. — une étoffe, du linge, بوكمك *beukmek*, قيوروب بوكمك *qyvirup beukmek*.

Froncis, s. m., بوكلم *beukulum*, بوكنتيلر *beukuntiler*, قورقلر *qyviriqler*, t.

Fronde, s. f., صپان *sapān*, t.; مقلاع *mouqlāʼ*, a.; فلاخن *felākhoun*, p.

Fronder, v. a., jeter avec une fronde, صپان ايله اتمق *sapān ilè atmaq*, t.; صپان ايله طاش اتمق *sapān ilè thāch atmaq*. — Blâmer, critiquer hautement, سوز اتمق *seuz atmaq*, طعن و تشنيع ا *thʼan u techniʼit*. — Parler contre le gouvernement, دولتى فصل ا *devleti fasl it*.

Frondeur, s. m., qui se sert de la fronde, صپانجى *sapāndji*, صپان اتيجى *sapān atidji*, t.; كلوخ *keloukh*, p. — Qui aime à blâmer, à critiquer, سوز اتيجى *seuz atidji*, فصال *fassāl*. — C'est un frondeur, طعّان برادمدر *thaʼān bir ādemdur*. — Celui qui parle contre le gouvernement, دولتى فصل ايدن *devleti fasl iden*.

Front, s. m., partie du visage depuis la racine des cheveux jusqu'aux sourcils, الن *aln*, *alyn*, t.; جبهه *djebhè*, جبين *djebīn*, ناصية *nāciet*, *nāciè*, pl. a. نواصى *nevācy*. — الننى *alyni dāmghalanmich*. — Front découvert, اچق الن *atchyq alyn*. — La face, le visage,

يوز *ïuz*, چهره *tchehrè*. — Au fig., tout le visage, ناصیهٔ حال *nacièï hāl*. — d'une armée, بور عسکرك اوکی - یوزی *bir 'askeruñ euñy, ïuzu*, قدّام عسکر *qouddāmi 'asker*. — d'un bâtiment, بور بنانك یوزی *bir binānuñ ïuzu*. — Audace, impudence, جسارت *djeçāret*, یوز *ïuz*, کستاخلق *kustākhlyq*. — De quel front êtes-vous venu? نه یوز ایله کلدك *nè ïuz ilè gueldunñ*. — A son front, à sa barbe, قرشوسنده *qarchoucindè*. — De front, côte à côte, یان یانه *ïān ïāna*.

Frontal, e, adj., النه متعلّق *alynè mute'allyq*, t.; جبهی *djebhii*, a. — La veine frontale, الن طمری *alyn dhamari*, عرق الجبهه *'yrq uldjebhè*. Voy. Coronal.

Frontal, s. m., صاچ - الن باغی *sātch, alyn bāghy*, قاش بصدی *qāch basty*, t.; پیشانی بند *pichāni bend*, p.; عصابه *'yçābè*, a.

Frontеau ou Frontail, s. m., partie de la têtière qui passe au-dessus des yeux du cheval, باشلق پرچملکی *bāchlyq pertchemligui*, t.

Frontière, s. f., سنور *sinor*, t.; سرحدّ *serhadd*, p.-a.; حدود *houdoud*, a.; سرزمین *ser zemïn*. — Adj., limitrophe, سنوردآش *sinordāch*, همحدود *hemhoudoud*.

Frontispice, s. m., face d'un édifice, یوز *ïuz*, اوك *euñ*, قپو اوکی *qapou euñy*, - بر بنانك اوکی - یوزی *bir binānuñ euñy, ïuzu*. — d'un livre, عنوان *'unvān*, عنوان *'unvāni kitāb*, a.; سر نوشت *ser nuvicht*, p.

Fronton, s. m., ornement d'architecture, بنا قپوسنك یوقاروسنده کی *binā qapoucinuñ ïoqārucindèki zïnet*, زینت صچاق *satchāq*, قپو صچاغی - اوستی *qapou satchāghy, ustu*, t. — d'un vaisseau, کمی نشانی *guemi nichāni*, کمینك *guemïnuñ kitābèci*, t.

Frottage, s. m., دوشمه سلمه‌سی *duchemè silmèci*, دوشمه‌یی سورتمه *duchemèïi surtmè*, t.

Frottement, s. m., سورتمه *surtunmè*, سورنمه *surunmè*, t.; تحاك *tehākk*, t.

Frotter, v. a., toucher en passant et repassant dessus avec la main ou autre chose, اومق *ovmaq*, اوغمق *oghmaq*, اوشترمق *ovouchturmaq*, سورتمك *surtmek*. — les yeux, کوزلری اومق *gueuzleri ovmaq*. — Essuyer, سلمك *silmek*. — légèrement, خفیفجه اومق *khafifdjè ovmaq*. — fort, - شدّت ایله اومق *chiddet ilè ovmaq, surtmek*. — Frictionner, ا دلك *delek it*, اوشترمق *ovouchturmaq*. — Enduire, سورمك *surmek*. — Au fig., battre, maltraiter, اورمق *ourmaq*, طیاق ویرمك *dhaïāq vïrmek*. — On dit dans le même sens, frotter les oreilles, قولاق بورمق *qoulāq bourmaq*.

Frotteur, s. m., - دوشمه تخته سورتیجی *duchemè, takhta surtïdji*, t.

Frottoir, s. m., tout ce qui sert à frotter, سیلدجك - سلجك *siledjek*, مقرمه *maqrama*, vulg. *mahra-*

ma. — Linge à barbe, بربر بزی *berber bezi*, t.

Fructifère, adj., یمش کتورن *ïemich gueturen*, یمشلو *ïemichlu*, t.; مثمر *musmir*, a.

Fructification, s. f., یمش ویرمکلک *ïemich vïrmeklik*, t.; اثمار *ismār*, ثمور *sumour*, a.

Fructifier, v. n., rapporter du fruit, یمش ویرمک *ïemich vïrmek*, — Produire un effet avantageux, منفعت ـ فایدلی کتورمک *menfa'at, fāïdè gueturmek*. — Faire fructifier, tirer avantage, فایدلی چیقارمق *fāïdè tchiqārmaq*, فایدلنمک *fāïdèlenmek*, استفاده ا *istifādè it*.

Fructueusement, adv., فایدلی ایله *fāïdè ilè*, a.-t.

Fructueux, euse, adj., qui produit du fruit, یمشلو *ïemichlu*, میوه لو *meïvèlu*, محصوللو *mahsoullu*. — Au fig., utile, profitable, فایدلی *fāïdèlu*, منفعتلو *menfa'atlu*, کثیر الفواید *kecïr ul-fevāïd*, a.

Frugal, e, adj., qui vit de peu, از ایله کچنور *az ilè guetchinur*, از یمک یر *az ïemek ïer*, مقتر *mouqtyr*, متقشف *mouteqachchif*, a. — Repas —, بیانی یمک *baïāghy ïemek*.

Frugalement, adv., یمک ازلغیله *ïemek azliguilè*. — Vivre —, شئ قلیل ایله کچنمک ـ تعیش ا *chèï qalïl ilè guetchinmek, te'aïuch it*, یمک ازلغیله کچنمک *ïemek azligui ilè guetchinmek*.

Frugalité, s. f., از یمه *az ïemè*, t.; اعتدال قلت لاکل *qyllet ul-ekl*, قناعة *qatānet*.

Frugivore, adj., نبات ایله مییوه بسلنور *nebāt ilè beslenur*, ییجی میوه خور *meïvè ïeïdji*, t.; میوه خور *meïvè khor*, p. — Animaux frugivores, نبات ایله بسلنن حیوانلر *nebāt ilè beslenen haïvānlar*.

Fruit, s. m., production végétale, یمش *ïemich*, t.; میوه *mïvè, meïvè*, p.; ثمر *semer*, pl. a. اثمار *esmār*; فاکهة *fākihet*, pl. فواکه *fevākih*, a. — encore vert, qui n'est pas mûr, اولمش ـ یتشمش میوه *olmamuch, ïetichmemich meïvè*, میوهٔ خام *meïvèï khām*. — mûrs, یتشمش ـ اولمش میوه *olmuch, ïetichmich meïvè*. — fraîchement cueillis, تازه یمش *tāzè ïemich*. — Primeurs, ترفندلک ـ طوفندلک *tourfanda*. — tardifs, کچ ایرشن میوه *guetch irichen meïvè*. — confits, conserves, مربی *murebba*. — Cueillir du —, میوه دیوشورمک *meïvè divchurmek*. — Les fruits de la saison, موسم میوه لری *mevsim meïvèleri*. — Les fruits de la terre, tout ce qu'elle produit pour la nourriture des hommes et des animaux, ترکه *terekè*, یر محصولی *ïer mahsouly*, محصول *mahsoul*. — Fruit, l'enfant qu'une femme porte dans son sein, قرنده اولان یوک *qaryndè olānïuk*, قارن ثمره سی *qāryn semerècy*, حمل *haml*. — Fruits, produits des revenus d'une terre, d'une charge, حاصلات *hācylāt*. — Les fruits ou les profits et émoluments d'une charge, برمنصبک کافهٔ عوائد و خاصلاتی *bir mancybuñ kiāffèï 'avāïd u hā-*

cylāty. — Profit, avantage quelconque, فايدة *fāïdè*, pl. فوايد *fevāïd*; نفع *nef'*. — Retirer du fruit, de l'avantage d'une affaire, برمصاحتدن تحصيل فايدة *bir maslahatten tahsîli fāïdè it*. — C'est le fruit de vos peines, ثمرهٔ تعب و زحمتكزدر *semerèï ta'b u zahmetuñuzdur*. — Effet, résultat, ثمره *semerè*, اثر *ecer*. — Cela n'a produit aucun fruit, ثمره‌سى ظهور ايتمدى *semerèci zouhour itmedi*.

FRUITAGE, s. m., يمش قسمى اجناس فواكه *ïemich qysmi*, t.; *edjnāci fevākih*, a.

FRUITERIE, s. f., lieu où l'on garde le fruit, يمشلك ميوه‌لك *ïemichlik, meïvèlik*, t. — Commerce de fruitier, يمشجيلك ميوه تجارتى *ïemichdjilik, meïvè tidjarèt*.

FRUITIER, adj. m., qui rapporte du fruit, يمش ويرن *ïemich vîren*, t.; مثمر *musmir*, a.; ميوه‌دار *meïvèdār*. — Arbre fruitier, يمش كتورن اغاج *ïemich gueturen aghādj*; on dit mieux : يمش اغاجى *ïemich aghādji*, يمشلو اغاج *ïemichlu aghādj*, شجر مثمر *chedjeri musmir*. — Jardin fruitier, اشجار مثمريى مشتمل باغچه *echdjāri musmirèïi muchtemil bāghtchè*.

FRUITIER, ÈRE, s., يمشجى *ïemichdji*, t.

FRUSQUIN, s. m. pop., وارلق مماملك *vārlyq*, t.; *māmelek*, a.

FRUSTRATOIRE, adject. commun, الداديجى *aldādidji*, t.; خادع *khādy'*, a. — Exceptions frustratoires, اعذار مماطلة *a'zāri mumāthelet*.

FRUSTRER, v. a., محروم ا - قلمق تخييب - *mahroum it, qylmaq*, تخسير *takhïib, takhsîr it*. — Il m'a frustré de mes droits, حقوقمدن بنى تخييب ايلدى *houqouqumden beni takhïib eïlèdi*. — Être frustré, محروم قالمق - او *mahroum qālmaq, ol*, بى نصيب - بى بهره او *bi nacyb, bi behrè ol*.

FUCA, s. m., برنوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

FUGACE, adj. com., طورماز *dhourmāz*, طياندماز *dhaïānmāz*, سورمز *surmez*, t.

FUGITIF, IVE, adj., قاچقون *qātchqoun*, قچغون *qatchghoun*, قاچمش *qātchmtch*, t.; هارب *hārib*, مهاجر *muhādjir*, a. — Criminel, مجرم هارب *mudjrimi hārib*. — Esclave —, ابق *abyq*, pl. اباق *abbāq*. — Transfuge, دونك *deunuk*. — L'onde fugitive, ماء جارى *māï djāri*, موج دائمى الجريان *mevdj dāïmi ul-djerïān*. — Fugitif est aussi un substantif : un fugitif, une fugitive, قاچمش ادم - عورت *qātchmich adem, 'avret*. — Fugitif, en poésie (ouvrage d'esprit), شارد *chārid*, pl. a. شرد *chered*.

FUIE, s. f., كوچك كوكرجنلك *kutchuk gueuguierdjinlik*, t.

FUIR, v. a., prendre la fuite قچمق - قاچمق *qatchmaq*, t.; فرارا *firār it*, p.-t. — Tergiverser, دولاشمق *dolāchmaq*. — Fuir quelqu'un, برکمسنه‌دن قاچمق *bir kimesnèden qātchmaq*. — une per-

sonne ou une chose, l'éviter, قچنمق صاولمق ـ قاچنمق *qatchinmaq*, *sāvoulmaq*, t.; اجتناب ـ احترازا *idjtināb*, *ihtirāz it*, ابا ا *ibā it*. — le péché, ـ كوناهدن قاچنمق ـ اجتناب ا *gunāhten qātchinmaq*, *idjtināb it*. — Fuir en désordre, طاغلمق طاغلوب *dhāghilmaq*, قچمق *dhāghilup qatchmaq*. — Fuir le travail, la peine, ـ زحمتدن ايشدن قاچمق ـ قاچنمق *zahmetten*, *ichten qātchmaq*, *qātchinmaq*. — Faire fuir, mettre en fuite, قاچورمق *qātchurmaq*. — En parlant d'un vase dont la liqueur coule, اقمق *aqmaq*. — Ce tonneau fuit, بو فوچى اقار *bou foutchou aqār*. — Se Fuir l'un l'autre, v. récip., بری برندن قاچمق *biri birinden qātchmaq*.

Fuite, s. f., action de fuir, d'éviter, قچمه ـ قچمقلق *qatchmaqliq*, ـ قاچمه *qatchma*, t.; فرار *firār*, گريز *guirīz*. — Déroute, هزيمت *hezimet*. — Prendre la —, فراره يوز *firārè iuz thoutmaq*, p.-t. — Fuite honteuse, موجب عار خجالت اولدجق فرار *moudjibi 'ār u khydjālet oladjaq firār*. — Mettre en —, قاچورمق *qātchurmaq*.

Fuligineux, euse, adj., قورومولو *qouroumlu*, t.

Fulminant, s. m., qui fulmine, éclate avec bruit, يلدرملايجى *yldirymlāidji*, كورلتى ايله پاتلايان *gurultu ilè pātlāiān*. — Courroucé, menaçant, اوكه سندن اتش پوشكورر *euguècinden âtech puchkurur*.

Fulmination, s. f., publication d'un monitoire, اصدار حكم *isdāri hukm*. — Explosion causée par le feu, پاتلادى *pātlādy*, t.

Fulminer, v. a., publier avec certaines formalités, بعض رسوم معتاده ايله اصدار ا *ba'zi rouçoumi mu'tadè ilè isdār it*. — une sentence d'excommunication, بر قطعه لعننامه اصدار ا *bir qyth'a la'net nāmè isdār it*. — S'emporter avec menaces et invectives, سوكمك *seuïmek*, دارلوب اتشلنمك *dārylup atechlenmek*. — Éclater avec bruit, پاتلمق *pātlamaq*.

Fumage, s. m., دوتنلمكلك *tutunlemeklik*, دوتنلمه *tutunlemè*, t.; تدخين *tedkhīn*, a.

Fumant, e, adj., دوتر ـ توتر *tuter*, t.; داخن *dākhyn*, a. — Tison —, دوتر كركى *tuter kusky*.

Fumé, e, adj., qui a été exposé à la fumée, دوتنلنمش *tutunlenmich*, دوتسيلنمش *tutsulenmich*. — Engraissé de fumier, كوبره لنمش *goubrèlenmich*, t.

Fumée, s. f., vapeur épaisse qui s'exhale d'un corps qui brûle, ـ دوتون توتون ـ توتن *tutun*, t.; دخان *doukhān*, pl. a. ادخنه *edkhynè*. — épaisse, قوبو دوتون *qouïou tutun*, دخان كثيف *doukhāni kecif*. — puante, قوقوسى فنا دوتون *qoqouçou fenā tutun*. — Noirci de —, ou par la fumée, دخاندن سياهلنمش *doukhānden siāhlanmich*. — du vin, شراب بوغى ـ بخارى *charāb boughi*, *boukhāri*, au pl. ابخرهٔ خمر *abkherei khamr*. — S'en aller en fumée, هباى منشور او *hebāī menchour*

vl. — Fumées, en t. de chasse, fiente de cerf ou d'autres bêtes fauves, كيك بوقى *gueïk boqy*.

Fumer, v. n., jeter de la fumée, دوتمك ـ توتمك *tutmek*, دوتون ا ـ دوتنلمك *tutunlèmek*, دخن چقمق *tutun it, tchyqmaq*, t.; ادخان ا *dakhn it*, ا *iddikhān it*, دوتون چيقارمق *tutun tchyqārmaq*. — Il fume, دوتـر *tuter*. — Fumer, v. a., aspirer du tabac, دوتـــون ايچمك *tutun itchmek*, چبـوق ايچمك *tchibouq itchmek*. — Exposer à la fumée, دوتنه قويـوب *tutunè qoïoup qouroutmaq*, پاستـرمـه ا *pasturma it*. — Passer à la fumée, fumiger, دوتسيلمك *tutsulemek*. — un terrain, un champ, كومرلمك *gubrèlèmek*, كوبره‌لمك *gumrèlèmek*, فشكيلمك *fichkylèmek*, ترسلمك *terslèmek*. — Fumé, e, دوتسيلنمش *tutsulenmich*, كوبره‌لنمش *gubrèlenmich*.

Fumeron, s. m., دوتن ويـرن كومر پارچه‌سى *tutun vïren keumur pārtchaci*, t.

Fumet, s. m., شراب ـ يا طبخ اولنمش يمكك كوزل قوقوسى ـ رايحه‌سى *charāb, ïā tabkh olounmich ïèmègun guzel qoqouci, rāïhaci*, t.; نشوة *nechvet, nechvè*, فوح *fevh*, فوحة *fevhat*, a.

Fumeterre, s. f., plante, شاهتره *chāhtèrè*, شاهترج *chāhtèredj*, p.

Fumeur, s. m., دوتون چكن *tutun tcheken*, چبوق ايچن *tchibouq itchen*, دوتـون ايچمكه مبتلا *tutun itchmèïè mubtelā*. — déterminé, avec passion, دوتون دليسى *tutun delici*, t.

Fumeux, se, adj., ـ باشـه اوران اورر *bācha ourān, ourour*, مبخـــر *moubakhkhyr*, a.

Fumier, s. m., كوبره *gubrè*, كمره *gumrè*, فشكـــى *fichky*, ترس *ters*, تـزك *tèzek*, t.; زبيل *zebïl*, زبل *zebl*, a. — de cheval, آت كوبره‌سى *āt gubrèci*.

Fumigation, s. f., دوتسى *tutsu*, بخورلمه *boukhourlama*, t.; تبخيـر *tebkhyr*, pl. a. تبخيرات *tebkhyrāt*.

Fumiger, v. a., دوتسى ا *tutsu it*, دوتسيلمك *tutsulèmek*, دوتن ا *tutun it*, دوتسى يه قومق *tutsuïè qomaq*, دوتنلمك *tutunlèmek*, t.; تبخيـر ا *tebkhyr it*, بخورلمق *boukhourlamaq*, a.-t.

Fumiste, s. m., فرون ـ اوجاق ياپيجى *fouroun, odjāq ïāpidji*, t.

Funambule, s., ايپ جانبازى *ip djāmbāzi*, t.-p.; جانباز *djāmbāz*, p.

Funèbre, adj. com., qui concerne les funérailles, ميّته ـ ميته متعلـق *meïtè, meïtè mute'allyq*, ميتلو *meïtlu*, جنازه‌يه متعلق *djenāzèïè mute'allyq*. — Ornements funèbres, تزيّنات جنازيّه *tezeïïunāti djenāzïè*, جنازه لايى *djenāzè alāïi*. — Oraison —, ميت خطبه‌سى *meït khotbaci*. — Lugubre, ياسلو *ïāslu*, ماتملو *mātemlu*. — Triste, تاسّدلى *tāssalu*, حزين *hazín*, a.-t. — Repas —, طعام الميـت *tha'ām ulmeït*, a.

Funérailles, s. f. pl., ميّت *meïit*, a.; ميّتك جماعتى *meïitun djemā'ati*, a.-t.; جنازه *djenāzè*, جنازه‌نك رسوم و تشريفاتى *djenāzènuñ rouçoum u techrifāti*. — Faire les funérailles de quelqu'un, بر كمسنه‌نك جنازه‌سى رسمنى ترتيب ا *bir kimesnènuñ djenāzèci rouçoumini tertīb it*. — Assister à des —, رسم جنازه‌ده بولنمق *resmi djenāzèdè boulounmaq*. — Le jour des —, رسم جنازه كونى *resmi djenāzè gunu*. — La pompe des —, جنازه آلايى *djenāzè alāïi*.

Funéraire, adj., ميتلو *meïtlu*, اولويه متعلق *euluïè mute'allyq*, a.-t. — Dépenses funéraires, جنازه مصارفى *djenāzè meçārifi*.

Funeste, adj. com., اوغورسز صوكى فنا *oghoursyz soñy fenā*, t.; مصيبتلو *moucibetlu*, a.-t.; ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Événement —, حادثهٔ منحوسه *hādiçaï menhoucè*.

Funestement, adv., اوغرسزلغله *oghoursyzlighilè*, t.; اوغورسزجه *oghoursyzdjè*, بد بختلغله *bedbakhtlighilè*, p.-t.; صورت وخيمه ايله *soureti vekhymè ilè*, a.-t.

Funiculaire, adj., ايپدن *ipten*, t.

Funin, s. m., پلامار *palāmār*, كمى اورغانى *guèmi orghāni*, t.

Fur et a Mesure (Au), adv., اوّل باوّل *evvel be evvel*, كيدرك *guiderek*, t.; قدر و اندازه ايله *qadr u endāzè ilè*.

Furet, s. m., petit animal pour la chasse au lapin, اوده اطه طوشانى *āvda adha thavchāni thoutān haïvāndjyq*, كلنجك نوعندن حيوانجق *guelindjyq nev'ynden haïvāndjyq*. — Homme qui s'enquiert de tout, هر يرده بورنني صوقان كمسنه *her ïerdè bournounou soqān kimesnè*, حوادث اراشدريجى *havādis arāchturīdji*, t.

Fureter, v. n., chasser avec le furet, كلنجك نوعندن برحيوانجق ايله طوشانى ياتاغندن قاچورمق *guelindjyq nev'ynden bir haïvāndjyq ilè thavchāni ïatāghynden qātchurmaq*. — Fouiller partout, هر درلو اراشدرمق *arāchturmaq*, هر درلو بورنني ايشه صوقمق *her turlu ichè bournounou soqmaq*. — Au fig., s'informer de tout, حوادث اراشدرمق *havādis arāchturmaq*, طرف طرف تجسس ا *tharaf tharaf tedjessus it*.

Fureteur, se, s., هر يرده ارايجى اراشدريجى *her ïerdè arāïdji arāchturīdji*, صوقاليجى *soqoulīdji*. — de nouvelles, حوادث ارايجى اراشدريجى *havādis arāïdji arāchturīdji*, t.; متجسس لاخبار *mutedjessis ul-akhbār*, a.

Fureur, s. f., manie, frénésie, قودوزلق *qoudouzliq*, t.; جنون سبعى *djunouni seb'ii*. — Grand transport de colère, دارغنلق شدّتى ـ قزغنلغى *dārghynlyq chiddeti qyzghynlyghy*, فروت غضب *furouti ghazab*, تحوّر *tehavvur*. — Entrer en —, پك دارلمق *pek dārylmaq*, قودزلنمق *qoudouzlanmaq*. — Mettre en —, قودزلتمق *qou-*

douzlatmaq, پك دارلـتمق *pek dāryltmaq*. — La colère de Dieu, اللهك دارغنلغی *allahuñ dārghynlyghy*, غضب الله *ghazab oullah*. — Lion en fureur, دارغون ارسلان *dārghoun arslān*. — Agitation violente, شدّت *chiddet*. — La fureur de la tempête, فورتنه‌نك شدّتی *fortounanuñ chiddeti*. — Passion effrénée, ديوانه‌لك *divānèlik*, جنون *djunoun*. — Éprouver cette passion, تجنّن *tedjennun it*. — Fureur divine, état d'extase, وجـد *vedjd*, وجد الهی *vedjdi ilahi*. — prophétique, وجد انبيا *vedjdi embiā*. — poétique, شعرانك حالت وجدی *cho'arānuñ hāleti vedjdi*.

Furibond, e, adj., دارغون *dārghoun*, ياوز *īāvouz*, t.; غضوب *ghazoup*, a.; غضبناك *ghazabnāk*, a.-p.; قودران *qoudourān*, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*.

Furie, subst. f., emportement, دارغنلق *dārghynlyq*, t.; تهوّر *tehevvur*, حدّت *hyddet*, a. — Méchante femme, ياوز عورت *īāvouz 'avret*, قودرمش قاری *qoudourmich qāry*, t. — L'état le plus violent d'une chose, شـدّت *chiddet*. — Dans la furie du combat, محاربه‌نك حال شدّتنده *mouhārebènuñ hāli chiddetindè*. — Combattre avec furie, كمال بطش و سطوت ايلـه جنكـ ا *kemāli batch u sathvet ilè djenk it*.

Furieusement, adv., avec furie, تهوّر ايله *tehevvur ilè*, حدّتله *hiddetlè*, a.-t. (en ce sens il est inusité.) — Prodigieusement, extrêmement, پك *pek*, t.; خيلی *khaïli*, t.-p.; بغايت *beghāïet*, غايتله *ghāïetlè*, مبالغه ايلـه *mubālagha ilè*, a.-t.; افراط فوق الغايه *fevq ul-ghāïè*, بغـايت ايلـه *ifrāth ilè*. — grand, بغـايت بيوك *beghāïet buïuk*. — Il est furieusement riche, فوق الغـايـه مالـدار *fevq ul-ghāïè māldār-dur*.

Furieux, se, adj., en furie, قودرمش *qoudourmich*, t.; مجنون *medjnoun*, متحوّر *mutehavvir*. — En colère, دارغون *dārghoun*, a. — Excessif, بيوك *buïuk*, شديد *chedïd*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, مفرط *mufryth*. — Une furieuse chaleur, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha*. — Vent furieux, كسكين روزكار *keskín rouziguiār*, ريح شديد *rïhi chedïd*. — C'est un furieux menteur, كاذب عظيمدر *kiāzibi'azímdur*. — Un furieux travail, بر عمل جسيـم *bir 'ameli djècím*. — Un furieux, قدرمـش بر ادم *qoudourmich bir ādem*, t.; مجنون *medjnoun*, ديوانه *divānè*, p.-t.

Furolles, s. f. pl., دكـزدن و طپراقدن چقان اتش-علو *deñizden vè thoprāqten tchiqān âtech, 'alev*, اتشلو طومانلر *âtechlu dhoumānlar*.

Furoncle, s. m., چبان *tchibān*, قبّه‌لو چبان *qoubbèlu tchibān*, t.; دمّال *dumāl*, دمّـال *dummāl*, a.; دنبالـه *dumbālè*, *dumbelè*. Voyez Clou.

Furtif, ive, adj., كزلو *guizlu*, اوغرلين *oghourlaïen*, خفى *khafii*.

Furtivement, adv., كزلوجه *guizludjè*, اوغرلين *oghourlaïen*, اوغريـن *oghryn oghryn*, اوغرلايينجه *oghourlaïndjè*, مخفيجه *makhfidjè*, a.-t.; خفيـة *khafieten*, a.

Fusain, s. m., arbrisseau, ايك عرقية *igue aghādji*, t.; الراهب *'yrqyet urrāhib*, a.

Fuseau, s. m., ايـك ـ اكـ *igue*, t.; مغزل *myghzel*, pl. مغازل *meghāzil*. — Tourner, remplir le fuseau, ايكن اكرمك *iguin eguirmek*, اوركه ايشلمك *eurekè ichlemek*, ايكـى چويرمك *igui tchevirmek*.

Fusée, s. f., fil autour du fuseau, ايك طولوسى *igue dholouçou*, t. — d'artifice, فشك *fichek*, فشنك *fichenk*, t. — volante, هوا فشنكى *havā fichengui*. — Lancer des fusées, فشنك اتمق *fichenk atmaq*. — Baguette de fusée, فشنـك صريغى *fichenk syryghy*.

Fuser, v. n., s'échapper avec bruit, پاتلايوب صزمق ـ اقمق ـ چقمق *pātlāïup syzmaq, aqmaq, tchyqmaq*. — S'étendre, se répandre, ياتلمق *iātilmaq*, دوكلمك *deukulmek*, طاغلمق *dhāghylmaq*, t.

Fuserolle, s. f., چولاه ايكـى *tchoulāh igui*, t.

Fusibilité, s. f., اريمكه كركلك *erimeguiè guereklik*, t.; قابليـيت ذوبـان *qābiliïet uzzevb*, *zevbān*, a.

Fusible, adj., اريور *erilur*, اريسى ممكن *erimèci mumkin*, دوكلمه سى ـ اريدلمه سى ممكن *deukulmèci*, *iridilmèci mumkin*, دوكلور ممكن الذوب *deukulur*, t.; *mumkin uzzevb*.

Fusil, s. m., arme à feu, تفنك *tufenk*, vulg. تفك *tufek*. — de chasse, او تفنكـى *âv tufengui*, فلنطه *filintha*. — Carabine, ششخانه ات *chechkhānè tufenk*, تفنكـى *at tufengui*. — à deux coups, چفته قورشونلى *tchiftè qourchounly tufenk*. — à capsule, طرزجديد اوزره اجزالو تفنك *tharzi djedīd uzre edjzālu tufenk*, قاپسوللو تفنك *qāpsollu tufenk*. — Fusil qu'on bat pour tirer du feu, چقمق ـ چاقماق *tchiaqmaq*. — Pierre à fusil, چقمـق طاشى *tchaqmaq thāchi*, اتش زنه *atech zenè*. — Battre le fusil, اتش چقمق *atech tchaqmaq*.

Fusilier, s. m., تفنكجى *tufenktchi*, تفنكلو *tufenklu*. — Les fusiliers, تفنكلو نفرات *tufenklu neferāt*. — Une compagnie de fusiliers, بر بلوك تفنكجى نفراتى *bir beuluk tufenkdji neferāti*.

Fusillade, s. f., تـفـنـك اتلمه سى *tufenk atilmaci*, t.

Fusiller, v. a., تفنك ايله اولدرمك ـ اورمق *tufenk ilè euldurmek, ourmaq*, ـ قورشونه طوتمق *qourchounè thoutmaq, almaq*, t.

Fusion, s. f., اريمه *erimè*, دوكش *deukuch*, دوكلـش *deukulich*, ارمكلك دوكلمكلك *deukulmeklik*, *ermeklik*, t.; ذوبان *zevbān*, اذابة *izābet*, a.

Fuste, s. f., يلكن و كورك ايله يوروين كوچك كمى *ïelken vè kurek ilè ïuruïen kutchuk guèmi*, چرنيق *tchernïq*, t.

Fustet, s. m., arbrisseau, بير نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

Fustigation, s. f., كوتك *keutek*, قامچيلمه *qāmtchilama*, قمچى اورشى *qamtchi ourouchi*, t.; لت *lett*, a.

Fustiger, v. a., كوتك - دكنك بصمق - اورمق - چالمق *keutek, deïnek basmaq, ourmaq, tchālmaq*, قمچى ايله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت - ضرب *le, zarb it*, a.-t.

Fut, s. m., bois d'une pique, مزراق صاپى - سرغى *mizrāq, sāpy, siryghy*. — d'une arme à feu, پيشتو - تفنك قوندافى *pichtov, tufenk qoundāghy*. — d'une colonne, دركك كوتكى - طومرغى *diregun keutugui, thomroughy*, دركك كودهسى *diregun guevdèci*. — Fût à mettre le vin, futaille, voyez ce mot.

Futaie, s. f., يوكسك اغاجلرى مشتمل اورمان *ïuksek aghādjlari muchtemil ormān*, يوكسك اغاجلو اورمان *ïuksek aghādjlu ormān*, t.; غابة *ghābet*, a.

Futaille, s. f., فوچى *foutchou*, t.

Futaine, s. f., دمى *dimi*, دمى بزى *dimi bizi*, t.

Futé, e, adj., fin, rusé, حيله كار *hïlè kiār*, a.-p.

Futile, adj. com., ياوه *ïāvè*, بوش *boch*, ايشه يرامز *ichè ïarāmaz*, t.; باطل *bāthyl*, بيهوده *bihoudè*, بى معنى *bi ma'na*, a. — Discours, paroles futiles, لغويات *laghvïiāt*. — Un être futile, فورتاجى *fortādji*, يينى باشلو *ïeïni bāchlu*, فرفره ياكيشاق *ïāñchāq farfara*.

Futilité, s. f., caractère de ce qui est futile, ايشه يرامزلق *ichè ïarāmazlyq*, باطللق *bāthyllyq*. — Caractère de l'homme futile, يينى باشلولك *ïeïni bāchlulik*, t. — Choses futiles, ياوه *ïāvè*, t.; هرزه *herzè*, p.; بوش لاقردى *boch lāqyrdy*, t.; بيهوده سوزلر *bihoudè seuzler*, p.-t.; لغويات *laghvïiāt*.

Futur, e, adj., qui est à venir, كلهجك - كلجك *guèlèdjek*, t.; آتى *ati*, a.; آينده *aïendè*, p.; اولهجق *oladjaq*, كلهسى *guelèci*, مستقبل *moustaqbil*. — Les choses futures, à venir, مستقبلات *moustaqbilāt*. — Le temps futur, كلهجك زمان *guèlèdjek zemān*, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*, t.-a. — Le futur, époux, اولنجك ادم *evlènèdjek adem*, مخطوب *makhthoub*. — L'épouse, نشانلو قز *nichānlu qyz*, مخطوبه *makhtoubè*. — Les futurs conjoints, مخطوبين *makhthoubeïn*. — Temps du verbe, le futur, استقبال *istiqbāl*. — Qui appartient au —, استقبالى *istiqbāli*. — En t. de logique, le futur contingent, ce qui peut arriver ou

ne pas arriver, احتمال مستقبل *yhtimāli moustaqbil*, pl. a. احتمالات مستقبله *yhtimālāti moustaqbilè*, مستقبلات محتمل الظهور *moustaqbilāti muhtemil uzzouhour*.

Futurition, s. f., حالة مستقبلة *hāleti mustaqbilet*, a.

Fuyant, e, adj., قاچن - قاچان *qātchan*, t.

Fuyard, e, adj., قاچقون *qātchqoun*, قچغان *qatchghān*, قاچيجى *qātchídji*, هارب *hārib*, فرارى *firārii*, a. — Animaux fuyards, بهايم فاره *behāimi fārrè*.

Fuyasser, v. a., agir frauduleusement, vulg., تلبيسلك ا *telbíslik it*, حيله ايله ايشلمك - معامله ا *hîlè ilè ichlemek*, *mou'āmelè it*.

FIN DU TOME PREMIER.

APPENDICE

OU

ADDITIONS ET CORRECTIONS

AU TOME PREMIER

(Consultez l'ordre alphabétique de cet Appendice pour les articles ou variantes de mots qui manqueraient au Dictionnaire.)

A, emploi de cette lettre pour le datif, les prépositions et les adverbes. A trois mois de là, يوندن اوچ آی صکره *boundan utch aï soñra*. — Aller pas à pas, ایاق ایاق کتمک *aïāq aïāq guitmek*. — Travailler à l'aiguille, اکنه ایله ایشلمك *ignè ilè ichlemek*. — On juge d'une personne à la mine, ou par la mine, بر کمسنه‌نك حالی چهره‌سندن اکلاشلور *bir kimesnènuñ hāli tchehrècinden añlāchilеur*. — A la mode, ou suivant la mode nouvelle, طرز جدید اوزره *tharzy djedīd uzrè*. — Monter à cheval, آته بنمك *āta binmek*. — Venez à moi, ou vers moi, بکا کل *bañā guel*, طرفمه کل *tharafuma guel*.

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اینمه *inmè*, الچقلق *altchaqlyq*, تنزّل *tenezzul*. — Abaissement des eaux, صولرك اینمه‌سی *soularuñ inmèci*. — Abaissement volontaire, humilité, استحقار ـ تذلّل نفس *istyhqāri, tezelluli nefs*, خشوع *khouchou'*; — forcé, مزلّة *mezellet*, حقارت *haqāret*, الچقلق *altchaqlyq*.

Abaisser, v. a., faire aller en bas, اشاغی ایندرمك *achāghy indurmek*, t.

Abaisseur, s. et adj. m., nom de divers muscles dont l'action consiste à abaisser. Muscle abaisseur, عضلهٔ هادله *'azalèï hādilè*, pl. a. عضلات هادله *'azalāti hādilè*.

Abandonner, v. a., renoncer à..., کڤ ید ایله چکمك *el tchekmek*, t.; کڤ ید ا *keff'ied it*. — Laisser aller, exposer, صالیویرمك *sālyvīrmek*. — S'abandonner, se livrer, se laisser aller à..., دوشمك *duchmek*; مبتلا او *mubtelā ol*. — S'abandonner à ses passions, هوای نفسه مبتلا او *hevāï nefsè mubtelā ol*. — Je m'abandonne à vous, سزه تسلیم اولورم *sizè teslīm olouroum*.

Abatardi, e, adj., اصلی دکشمش *asly deïchmich*, t. — Un cœur abâtardi, متغیّر الاصل اولمش فواد *mutegha'ïr ul-asl olmich fuvād*.

Abattage, s. m., les frais pour abattre le bois, اغاج کسمه‌سی بهاسی *aghādj kesmeci behāci*, t.

Abattis, s. m., choses abattues, قیرنتی *qyrynti*, یقیندی *ïïqynty*, —

Faire un grand abattis de gibier, عظیم شکار قیرغنی ا *'azím chikiār qyrghyni it.*

Abattoir, s. m., lieu où l'on tue les bestiaux pour les boucheries, صالخانه شهرده خارج *sālkhānè, khāridji cheherdè olān sālkhānè*, t.

Abattre, v. a., renverser par terre, یره یقمق *ïerè ïiqmaq.*

A b c, s. m., petit livret contenant l'alphabet, الف با سپارهسی *elif bè sipārèci*, t.

Abcès, s. m., ورم *verem*, a.

Abdomen, s. masc., بطن اسفل *bathni esfel*, a.; کوبك التی *gueubek alti*, t.

Abdominal, e, adj., pl. Abdominaux, بطن اسفله متعلّق *bathni esfelè mute'allyq*, a.-t.

Abducteur, s. m., muscle abducteur, celui qui fait mouvoir en dehors les parties auxquelles il est attaché, عضلهٔ رادعه *'azalèï rādy'a*, a.

Abécédaire, s. m., l'ordre des lettres suivant l'alphabet, حروف هجا ترتیبی *hrouvfi hedjè tertibi.*

Abeille, s. f., بال آروسی *bāl árouci*, t.

Aberration, s. f., changement qui apparaît dans les étoiles, حرکت متموّجه *hareketi mutemevvidjè*, a.— L'aberration des étoiles fixes, ثوابتك حرکت متموّجهسی *sevābituñ hareketi mutemevvidjèci.*

Abêtir, v. a., بوداللندرمق *boudālalandurmaq*, t.; تبلید ا *teblïd it*, a.-t. — V. n., بوداللنمق *boudālalanmaq*, تبلّد ا *tebellud it*, کسب بلادت ا *kesbi belādet it.* — Abêti, e, بوداله *boudāla olmich.* بوداللنمش *boudālalanmich*, اولمش

Ab hoc et ab hac, adv., رابطهسز *rābouthacyz*, قارش مورش *qārich mourich*, t.

Abîme, s. m. Voy. Abyme.

Abject, e, adj., کوتی *kuty, kutu*, t.; رذیل *rezïl*, a.

Abjection, s. f., رذالت *rezālet*, a.

Abjuration, s. f., acte par lequel on renie une chose ou on y renonce solennellement, انکار *inkiār.* — Renoncement à une religion que l'on croit mauvaise, کفردن دونمه *kufrden deunmè.* — Abjuration publique, علناً انکار کفر *'alenen inkiāri kufr.*

Abjurer, v. a., renoncer à une religion que l'on croit fausse, کفردن دونمك *kufrden deunmek*; — une erreur, خطادن دونمك *khathāden deunmek.* — Abjurer, renoncer, استنکاف ـ نکول ا *istinkiāf, nukioul it.*

Abluer, v. a., یومق *ïoumaq*, t.; غسل ا *ghousl it.*

Abnégation, s. fém., کندودن ودنیادن وازکله *guenduden vè dunïāden vāz guelè*, t.; ترك ما سوا *terki mā sivā*, تجرّد *tedjerrud*, a.

Abolir, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; الغا ـ نسخ ا *ilghā, neskh it*, a.-t. — Aboli, e, بطاللنمش *bathāllanmich*, بوزلمش *bozoulmich*, معطّل *mou'aththal*, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā.*

Abolition, s. f., بوزلمه *bozoulma*, t.; منسوخیّت *mensoukhyiet*, a.

Abominablement, adv., مکروهًا *mekrouhen*, a.

Abomination, s. f., horreur, كراهة *kerāhet*, مكروهيّت *mekrouhīiet*. — Qui est l'objet de l'abomination, مكروه *mekrouh*. — Il est l'abomination de tout le monde, مكروه عالمدر *mekrouhi'ālemdur*. — Abomination, chose abominable, كريهه *kerīha*, مكاره *mekiārih*.

Abonné, e, adj. et s., كراجى *kirādji*, t.

Abonnement, s. m., كرالمه *kirālama*, t.; عقد ايجار *'aqdi idjār*, a.

Abonner (S'), v. pron., كرا ايلمه طوتمق *kira ilè ṭhoutmaq*, استيجارا *istīdjār it*, a.-t.

Abonnir, v. a., ايولتمك *eïulet-mek*, t. — V. n. et réfl., ايولنمك *eïulenmek*, t.

Abord, s. m., approche, accès, entrée, يناشلمه *ïanāchilma*, t. — Accès auprès de quelqu'un, وصلت مواصلت *vouslet, muvācelet*, a. — Au premier abord, وصلت اوليده *vousleti oulada*, نظرهٔ اوليده *nazarèï oulada*.

Abordable, adj. com., qu'on peut aborder, يناشله بيلدجك *ïanāchila bīlèdjek*, t.; ممكن المساحلة *mumkin ul-muçāhelet*. — Auprès duquel on ne peut avoir accès, يانمه وارلمز *ïānina vārylmaz*, ممتنع المواصلة *mumteni' ul-muvācelet*.

Aborigènes, s. m. pl., اصلنلكى يرلولر *aslindèki ïerluler*, t.; سكّان اصليّه *sukkiān aslīiè*, a.

Abouchement, s. m., t. d'anat.; rencontre des orifices de deux vaisseaux, اغزاغزه بتشمه *aghyz aghyzè bitichmè*, t.; تلاقى الافواه *telāqy ul-efvāh*, a.

Aboucher, v. a., سويلشمك ايچون بر يره قاوشدرمق - بولشدرمق *seuïlechmek itchoun bir ïerè qāvouchturmaq, boulouchturmaq*. — S'aboucher, بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*.

Aboutir, v. n., crever, en parlant d'un abcès, دشمك *dechmek*, t.

Aboutissement, s. m., se dit d'un abcès qui aboutit, دشمه *dechmè*, ورمك دشمه‌سى *veremuñ dechmèci*, t.

Abreuvoir, s. m., مشرع *mechra'*, pl. a. مشارع *mechāri'*.

Abrogation, s. f., منسوخيّت *mensoukhyïet*, a.; بوزلمه *bozoulma*, t.

Abrouti, e, adj., bois abrouti, celui qui a été ébourgeonné par les bêtes, بوداقلرى يمش اغاج *boudāqlari ïemich aghādj*, t.

Abrutissement, s. masc., حال بهيميّه *hāli behīmīiè*, a.

Absenter (S'), v. pr., غيبوبت ا *ghaïboubet it*, a.-t.

Absorbant, e, adject., چكوب ايچيجى ناشف *tchekup itchīdji*, t.; *nāchif*, a. — Remèdes absorbants, ادويهٔ ناشفه *edvïèï nāchifè*.

Abuseur, s. m., الداديجى *aldādīdji*, t.; خادع *khādi'*, a.

Acagnarder, v. a., آدسزلغمق و تنبللكده الشترمق *ādsyzlyqta vè tembelliktè alichturmaq*. — S'acagnarder, آدسزلغمق وتنبللكده الشمق *ādsyzlyktè vè tembelliktè alichmaq*, t.

Acanthacé, e, adject., épineux, دكنلو *dikenlu*, t.

Accélérer, v. a., تيز يورتمك *tīz ïurutmek*.

ACCENSER, v. a., برلشدرمك *birlechturmek*, t.; التحاق ا *ilhāq it*, a.-t.

ACCEPTÉ, E, adj., قبوللنمش *qaboullanmich*, t. مقبول *maqboul*, a.

ACCEPTEUR, s. m., قبول ايديجى *qaboul idïdji*, پوليچه تمسكنى قبول ايدن *polïtcha temessuguini qaboul iden*, t.

ACCESSION, s. fém., consentement d'un puissance qui entre dans un engagement déjà contracté par une autre puissance, لحوق *luhouq*, التحاق *iltihāq*, موافقت *muvāfaqat*, a. — Acte d'accession, التحاقى متضمّن سند *iltihāqy mutezammin sened:* — Accession, ce qui survient de plus, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضله *fazlè*, a.

ACCESSIT, s. m., récompense qui approche le plus du prix remporté, قريب الاعلا اولان مكافات *qarïb ul-a'lā olān mukiāfāt*, a.-t.

ACCIPITRES, s. m. pl., يرتيجى قوشلر *ïirtïdji qouchlar*, t.; جوارح *djevāryh*, a.

ACCISE, s. f., رسم شراب *resmi charāb*, رسم مسكرات *resmi muskirāt*, a.

ACCOMMODABLE, adjectif commun, اوزلاشدريلور ممكن الاصلاح *ouzlāchturïlur*, t.; *mumkin ul-yslāh*, a.

ACCOMMODAGE, s. m., apprêt des viandes, پشورمه *pichurmè*, t.; طبخ *thabkh*, a.

ACCOMPAGNATEUR, s. m., پيرولك ايدن *peïrevlik iden*, p.-t.

ACCORDANT, E, adj., t. de musique, بربرينه اويغون *bir birïnè ouïghoun*, t.; متوافق *mutevāfyq*, a.

ACCORDEUR, s. m., چالغولر دوزديجى *tchālghoular duzedïdji*, t.

ACCORTISE, s. f., چلبيلك *tchelebïlik*, t.; مساهلت طبع *muçāheleti thab'*, a.

ACCOUCHEUR, s. m., ابه جيلق اوستهسى *ebèdjïlik oustaci*, t.

ACCOUDOIR, s. m., قولتق يصديغى *qoltouq 'astughy*, t.

ACCOUPLE, s. f., زغرلرى چفت باغليه جق ايپ *zagharlari tchift bāghlaïadjaq ïp*, t.

ACCOUTUMANCE, s. fém., عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt*; تورە *teurè*, t.

ACCOUTUMÉE (A L'), loc. adv., حسب العادت *hasb ul-'ādet*, a.; عادتجه *'ādetdjè*, a.-t.

ACCRÉDITER, v. act., autoriser, تصديق ا *tastyq it*.

ACCUEIL, s. m., réception, تلقّى *telaqqy*, a. — Bon accueil, حسن تلقّى *husni telaqqy*. — Mauvais —, سوء تلقّى *souï telaqqy*.

ACCUEILLIR, v. a., تلقّى ا *telaqqy it*, a.-t.

ACÉRER, v. a., دمره چلك قاتمق *demirè tchelik qātmaq*, t.

ACÉRIDE, s. m., مومسز مرهم *moumsyz merhem*, t.

ACÉTATE, s. m., سركه توزى *sirkè touzou*, t.; ملح الخلّ *milh ul-khall*, a.—Acétate de plomb, ou sel de saturne, ملح زحل *milhy zouhal*, a.

ACHALANDER, v. a., مشترى يى چوغلتمق *muchterïi tchoghaltmaq*, t.; تكثير بايعين ا *teksïri bāï'în it*, a.-t. — S'achalander, مشتريلر چوغلمق *muchterïler tchoghalmaq*, t.

ACHILLÉE, s. f., plante, قديل چيچكى *qandíl tchítchegui*, t.

ACHURES, s. m. pl., sorte d'ulcère, صولوجه *souludjè*, t.; سعفة *sa'fet*, a.

ACONIT, s. m., plante, قپلان اوتى *qaplān oty*, قپلان بوغان *qaplān boghān*.

ACORE, s. m., plante, اكر اوتى *eyir otou*, اكير *eïir*, t.

ACOUSTIQUE, s. f., théorie des sons, علم الانعكاس الاصوات *'ylm ul-in-'ykiās ul-esvāt*, a. — Adj., qui sert à augmenter le son, سسى قبارديجى *seci qabārdidji*, مصوّت *muçavvit*. — Le nerf acoustique, قولاق سكرى *qoulāq syñiri*, عصب السمع *'aceb us-sem'*.

ACQUÊTER, v. a., تحصيل ا *tahsyl it*, استملاك ا *istimlāk it*, ملك ايدنمك *mulk idinmek*, a.-t.

ACTUEL, LE, adj., effectif, réel, كرچكدن اولان *guertchekten olān*, t.; حقيقىّ *haqyqyi*, a.

ADDITIONNEL, LE, adj., صكره دن ارتورلمش *soñradan arturilmich*, t.; منضمّ *zamm olounmich*, ضمّ اولنمش *munzemm*, a.

ADDITIONNER, v. a., جمله ا *djumlè it*, a.-t.

ADEPTE, s. m., محرم سرّ *mahremi sirr*, دخيل *dakhyl*.

ADÉQUAT, E, adj., t. de philos., entier, total, بتون *butun*, t.; تامّ *tāmm*, — Idée adéquate, معنای تامّ *ma'nāi tāmm*.

ADHÉSION, s. f., acte par lequel on adhère, التحاق *iltihāq*, a. — Acte d'adhésion à un traité, etc., التحاقى حاوى بر قطعه سند *iltihāqy hāvi bir qyth'a sened*.

ADIRER, v. a., t. de jurisprud., perdre, égarer, ياوقلمق *ïāvouqlamaq*, t.; غايب ا *ghāïb it*, a.-t.

ADJONCTION, s. f., برابرلك *berāberlik*, t.; معيّت *me'ïiet*, مرافقت *murāfaqat*, a.

ADJUDICATAIRE, s. m., حكم شرعيله مالك اولمش *hukmi cher'ilè mālik olmich*, a.-t.; مدفوع له *medfou' lehou*, a.

ADJUDICATIF, IVE, adj., موجب التقبيض ـ التسليم *moudjib ut-taqbyz, ut-teslím*, a.

ADMETTRE, v. a., quelqu'un à se justifier, etc., رخصت ويرمك *roukhsat vírmek*, جايز كورمك *djāïz gueurmek*, a.-t.

ADMINICULE, s. m., t. de jurisp., نشان *nichān*, قرينه *qarínè*, pl. a. قراين *qarāïn*.

ADMISSION, s. f., مقبوليّت *maqboulïiet*, a.

ADMONESTER, v. a., réprimander, ازارلمق *azārlamaq*, t.; تعزيرا *ta'zír it*, a.-t.

ADOLESCENCE, s. f., دلى قانلولق *deli qānlulyq*, t.; شباب *chebāb*, سنّ مراهقة *sinni murāhaqat*, a.

ADOLESCENT, E, s., دلى قانلو *deli qānlu*, t.; مراهك *merāhyq*, a.

ADONNER (S'), v. pron., كوكل مبتلا او ويرمك *gueñul vírmek*, t.; مبتلا *mubtelā ol*, اختلاق قلب ا *y'tilāqy qalb it*, a.-t.

ADORABLE, adject. com., سزاوار پرستش و عبادت *sizāvāri peristich u 'ybādet*, p.-t.-a.

ADOSSER, v. a., طيانديرمق اسناد ظهرا *dhaïāndurmaq*, *isnādi zahr it*, a.-t.

ADOUCIR, v. a., rendre doux, tempérer l'âcreté, يواشلتمق *ïavāchlatmaq*, تلطيف ـ تعديل ا *telthyf, ta'dïl it*; — la voix, تعديل ـ تليين *telïin, ta'dïli savt it*; — le chagrin, الم وغصه‌يى تعديل ا *elem u ghoussèïi ta'dïl it*; — l'air du visage, چهره‌يه ايراث طلاوت وحلاوت ا *tchehrèïè irāci thylāvet u halāvet it*.

ADOUCISSANT, E, adj., يومشديجى *ïoumchadïdji*, t.; ملطف *mulaththyf*, a.

ADOUCISSEMENT, s. m., soulagement, خفّت *khyffet*, a.

ADOUÉ, E, adject., t. de chasse, accouplé, ايكيشر *ikïcher ikïcher*.

ADRESSE, s. f., de lettre, suscription, مكتوب اوزرى *mektoub uzeri*, عنوان مكتوب *'unvāni mektoub*. — Enveloppe, ظروف *zarf*, ظروف مكتوب ظرفى *mektoub zarfi*, a.-t.

ADRESSER, v. a., تسيير ـ ارسال ا *tecïir, irsāl it*, بعث ا *ba's it*; — des vœux, des prières, ايصال ا *içāl it*; — ses pas, توجيه خطوات عزيمت ا *tevdjïhi khathvāti 'azïmet it*. — S'adresser, aller trouver directement quelqu'un, بر كمسنه‌نك طرفنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ tharafïna murādja'at it*, a.-t. — Adresser au but, محلّنه وارمق *mahallinè vārmaq*, اصابت ا *içābet it*.

ADULTÉRATION, s. f., حيله قاتمه *hylè qātma*, t.; اغتشاش *yghtichāch*, a.

ADUSTE, adj. com., محترق *mouhteryq, mouhteraq*, a. — Sang aduste, دم محترق *demi mouhteryq*.

ADVERSAIRE, s. m., celui qui est d'un parti ou d'une opinion contraire, ضدّ طرفى طوتان *zydd tharafi thoutān*, t.; خلافكير *khylāfgu'r*, a.-p.— Il est mon adversaire, بنم خلافكيرمدر *benum khylāfgu'rumdur*.

AÉROGRAPHIE, s. fém., وصف الاحوال الهوا *vasf ul-ahvāl ul-havā*, a.

AÉROLOGIE, s. f., بحث فى علم الهوا *bahs fi 'ylm ul-havā*, a.

AFFABILITÉ, s. f., كولر يوزلبلك *guler ïuzlulik*, t.; بشر و بشاشت *bechr u bechāchet*, a.

AFFABULATION, s. fém., قصه‌دن حصّه *qyssadan hyssè*.

AFFADISSEMENT, s. m., كوكل بولانمدسى *gueuñul boulānmaci*, t.; غثيان *ghacïān*, a.

AFFAIRE, s. f., soin, peine, souci, غايله *ghāïlè*, pl. a. غوايل *ghavāïl*. — Affaires, au pl., toutes les choses qui concernent les intérêts publics et particuliers, امور *oumour*, احوال *ahvāl*. — Les affaires publiques, امور و احوال عامّه *oumour u ahvāli 'āmmè*.

AFFAISSEMENT, s. m., état de ce qui est affaissé, چوككلك *tcheukuklik*, باصقلق *bācyqlyq*, t.; هبوط *houbouth*, a.

AFFAMÉ, E, adj., au fig., qui a de l'avidité pour quelque chose, استكلو استكى چوق *isteklu, istegui tchoq*, t.; حريص *harys*.

AFFECTATION, s. f., ياپمه *ïāpma*, t.

AFFECTER, v. a., marquer une sorte de prédilection, هوسكار او *haveskiār*

ol, هوس ا *haves it*, a.-t.; خواهش كوسترمك *khāïch gueustermek*. — Porter atteinte, faire une impression fâcheuse, طوقنمق *dhoqounmaq*, ايقاع ضررا *iqā'y zarār it*. — Toucher, تأثيرا *téécír it*. — S'affecter, s'affliger, متأثر او *mutéessir ol*.

Affectif, ive, adj., مشوّق عشق *muchevvyqy 'ychq*, مهيّج عشق *mouhaïidji 'ychq*, a.

Affection, s. f., ardeur avec laquelle on se porte à dire ou à faire quelque chose, اشتياق بال *ichtïāqy bāl*, اشتياق درون *ichtïāqy deroun*, هوس *haves*.

Afférent, e, adj. Portion, part afférente, حصّهٔ شايعه *hyssèï chāï'a*, a.

Affermissement, s. m., استقرار *istyqrār*, بقا *beqā*, a.

Affiliation, s. f., علاقهٔ عزيت *'alāqaï 'yzïet*, a.

Affilier (S'), v. pron., نسبتلنمك *nisbetlenmek*, t.; اعتزا ا *y'tizā it*.

Affiner, v. a., purifier, particul. les métaux, قال ا *qāl it*; — le lin, le chanvre, اينجه لتمك *indjèletmek*. — S'affiner, قال او *qāl ol*, اينجه لمك *indjèlemek*.

Affinerie, s. f., قال كارخانه سى *qāl kiārkhānèci*, t.

Affineur, s. m., قالجى *qāldji*, مصفّى *mouçaffi*, a.

Affinité, s. f., conformité entre deux choses, تواخى *tevākhy*, مقاربت *mouqārebet*. — Disposition des substances à s'unir ensemble, جهت الوحدة *djehet ul-vahdet*.

Affiquet, s. m., petit bâton creux qui sert à tenir les aiguilles, اكنه طوته جق صاب *ignè thoutadjaq sāp*, t.

Affirmatif, ive, adject., مؤكّد الوجوبيّة *muekked ul-vudjoubïiet*, ملزم الاثبات *mulzem ul-esbāt*, a. — Proposition affirmative, قضيّة الايجابيّة *qazïiet ul-idjābïiet*, a.; كرچكلندريجى سوز *guetcheklendurídji seuz*.

Affleurer, v. a., بر حذايه كتورمك *bir hazāïè gueturmek*, t.

Afflictive, adj. f. Peine afflictive, وجوده اذيّت ويريجى عقوبت *vudjoudè ezïiet vírídji 'ouqoubet*, a.-t.

Affluent, adj. m., se dit des rivières qui se jettent dans un autre, دوكيلن *deukulen*, t.; منصبّ *munsabb*. — Affluent, s. m., منصبّ اولان نهر *munsabb olān nehr*.

Afforage, s. m., شراب ويركوسى *charāb vírgucy*, t.

Affourcher, v. a., دمرلرى چتاللمه آتمق *demirleri tchatāllama átmaq*, t.

Affranchi, e, adj. et s., exempt, معاف اولمش *mou'āf olmich*, a.-t.; معاف *mou'āf*, مسلّم *mucellem*, a. — Esclave à qui on a donné la liberté, ازادلو *azādlu*, عتيق *'atyq*, pl. a. عتقا *'outeqā*.

Affranchissement, s. m., exemption, معافلق *mou'āflyq*, a.-t.; معافيّت *mou'āfïiet*, a.

Affreusement, adv., بلكليه جك وجهيله *beliñleïèdjek vedjhilè*, t.; هايلًا *hāïlen*, مهولًا *mehvelen*, a.

Affront, s. m., déshonneur, flé-

trissure, honte, رذالت *rezālet*, عار *'ār*, شين *cheïn*, a.

Affronter, verbe act., tromper, الداتمق *aldātmaq*, دوباره ا *doubāra it*.

Affronteur, euse, s., الداديجى *aldādidji*, t.; خالب *khālib*, a.

Affubler, v. a., بوريوب اورتمك *bouruüup eurtmek*. — S'affubler, بورينوب اورتنمك *burunup eurtunmek*, t.

Affutage, s. m., action d'aiguiser, بيلمه *bīlèmè*. — Outils nécessaires à un ouvrier, اهل صنعت اوادانلغى *ehli san'at avādānlyghy*, t.

Agaçant, e, adj., كوكل اولايجى *gueuñul avlaïdji*, t.; مهيّج الهوا *muheïidj ul-hevā*, a.

Agacer, v. a., causer de l'agacement aux dents, ديشى قماشدرمق *dichi qamāchturmaq*. — Chercher à plaire par des agaceries, كوكل تهييج اولامق *gueuñul avlāmaq*, t.; عشق وهوا ا *tehïidji 'ychq u hevā it*, a.-t.

Agacerie, s. f., غنج *ghoundj*, دلال *delāl*, a.

Agasillis, s. m., arbrisseau, نشادر شجر اغاجى *nichādir aghādji*, t.; شجر الاشق *chedjer ul-achaq*, a.

Age, s. m., la durée ordinaire de la vie, ديرلك وقتى *dirlik vaqti*, t.; مدّت عمر *muddeti 'eumr*, a. — L'âge viril, ييكتلك ياشى *ïïtlik ïāchi*, سنّ رجوليّة *sinni rudjoulïïet*. — Age, vieillesse, قوجه لق *qodjalyq*, شيخوخت *cheïkhoukhat*. — Age, temps où les choses dont on parle ont eu lieu, وقت *vaqt*, عهد *'ahd*, كون *gun*. — Les merveilles de notre âge, بو وقتمزك معجزاتى *bou vaqtumuzuñ mu'djizāti*. — Age, certain nombre de siècles, دهر *dehr*, pl. a. دهور *douhour*. — Époque, عصر *'asr*, pl. a. اعصار *a'çār*.

Agence, s. fém., قپو كتخدالق *qapou ketkhoudālyq*, t.

Agencement, s. m., دوزمه - دزمه *duzmè*, t.; انتظام *intizām*, حسن انتظام *husni intizām*, a.

Agencer, v. a., دزمك - دوزمك *duzmek*, يرينه ايرمك قومق *ïerinè qomaq*, t.

Agenda, s. masc., مذكره دفترى *muzekkerè defteri*, a.-t.

Agenouiller (S'), v. pr., جثوا *djeçou it*.

Agenouilloir, subst. masc., ديز يصدغى *diz ïastughy*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agit, ايشليجى *ichleïidji*, t.; عامل *'āmil*, pl. عوامل *'avāmil*. — Agent naturel, عامل طبيعى *'āmili thabi'y*; — surnaturel, عامل فوق الطبيعه *'āmili fevq uth-thabi'a*. — Agent, par opposition à Patient, كار ايديجى *kiār ididji*, فاعل *fā'yl*. — L'agent et le patient, فاعل و منفعل *fā'yl u munfa'yl*. — Agent, celui qui fait les affaires d'un personnage auprès d'une cour, et plus particulièrement celui qui est accrédité par les pachas auprès de la Porte ottomane, قپوكتخداسى *qapou ketkhoudāci*, vulg. قپو كحياسى *qapou kiahïāci*.

Agglomérer, v. a., طوپلتمق *thoplatmaq*. — S'agglomérer, طوپلنمق *thoplanmaq*, تكتسب ا *tekessub it*, a.-t.

Agglutinant, e, adj., بتشدريجى *bitichturïdji*, t.; مدمّل *mudemmil*, a.

AGGLUTINATION, s. f., يتشدرمه *bitichturmè*, t.; اندمال التئام *iltiām*, *indimāl*, a.

AGGLUTINER, v. a., بتشدرمك *bitichturmek*, t.; تليئم ا *telïim it*, اندماب ا *indāb it*, a.-t. — Agglutiné, e, بتشمش مندمل *bitichmich*, *mundemel*.

AGGRAVANT, E, adj., اغرلشدريجي *aghyrlachturidji*, t.; موجب الوزانة *moudjib ul-vezānet*, مورث الثقاله *mevris us-saqālet*, a. — Circonstance aggravante, حال شديد الوزانة *hāli chedïd ul-vezānet*.

AGGRAVER, v. a., اغرا *aghyr it*, اغرلشدرمق *aghyrlachturmaq*, t.; ايراث وزانت ا *irāci vezānet it*, تشديد ا *techdïd it*, a.-t. — Aggraver le crime, تشديد جنايت ا *techdïdi djināïet it*.

AGILE, adj. com., دپرنشي خفيف *teprenichi khafïf*, t.; سريع الحركة *serï' ul-hareket*, خفيف الحركة *khafïf ul-hareket*, a.; جست و چالاك *djust u tchālāk*, p.

AGILEMENT, adv., بخفّة الحركة *bekhyffet ul-hareket*, a.

AGILITÉ, s. f., خفيف دپرنش *khafïf teprenich*, t.; خفّة الحركة *khyffet ul-hareket*, a.

AGIOTAGE, s. m., اوراق ميريّه اليش ويريشي - مطربازلغي *evrāqy mïrïïè álïch vïrïchi*, *mathrabāzlyghy*, t.

AGIOTER, v. n., مطربازلق ايلمه اوراق ميريّه آليش ويريشني ا *mathrabāzlyq ilè evrāqy mïrïïè álïch vïrïchini it*, t.

AGIOTEUR, s. m., اوراق ميريّه مطربازي *evrāqy mïrïïè mathrabāzy*, t.

AGIR, v. n., produire un effet, كارا *kiār it*, t. — Poursuivre en justice, دعوا ا *da'vā it*. — Se conduire, عمل و حركت ا *'amel u hareket it*, ايشلمك *ichlemek*.

AGISSANT, E, adj., qui se donne beaucoup de mouvement, كثير الحركة *kecïr ul-hareket*. — Qui opère avec force, قوى العمل *qavi ul-'amel*, قوى التأثير *qavi ut-téécïr*.

AGITATION, s. f., ébranlement prolongé, صارصلش *sārsylich*, چالقنش *tchalqynich*, اوينايش *oïnāïch*, t.; زعزعه *za'za'a*, a.

AGITER, v. a., ébranler, secouer, صارصمق *sārsamaq*, اوينا تمق *oïnātmaq*, t. — Agiter le peuple, exciter ses passions, تحريك ناس ا *tahrïki nās it*, a.-t.

AGNATION, s. f., اركك طرفندن خصملق *erkek tharafindan khyçymlyq*, t.; قرابت عن الكلاله *qarābet 'an el-kelālè*, a.

AGNATS, s. m. pl., اركك طرفندن اقربالر *erkek tharafindan aqrabālar*, t.; ابناء عن الكلاله *ebnāï 'an el-kelālè*, a.

AGNELER, v. n., se dit de la brebis qui met bas, قوزيلمق *qouzoulamaq*, t.

AGNELET, s. m., قوزيجق *qouzoudjyq*, قوزي كوربه *keurpè qouzou*, t.

AGNUS-CASTUS, s. m., آيد اغاجي *äïd aghādji*, t.; فقد *fyqd*, a.

AGRANDIR, v. a., rendre plus grand en puissance, en biens, en dignité,

قدری آرتورمق *qadri ârturmaq*, t.; اعظام قدرا *y'zāmi qadr it.* — Faire paraître plus grand, ایری - بیوک *iri, buïuk gueustermek.* — Exagérer, قبارتمق *qabārtmaq*, اعظام ا مبالغه ا *mubālagha it, y'zām it.* — S'agrandir, s'étendre, کسب کشلنمک *gueñichlenmek*, کسب وسعت ا *kesbi vus'at it.*

AGRANDISSEMENT, s. m., action d'agrandir ou de s'agrandir, ارتمه *artma*, t.; توسّع *tevessu'*, a. — Au fig., accroissement en bien ou en fortune, تزاید مال و منال *tezāïudi māl u menāl*, اعتلاء شان *y'tilāï chān.*

AGRÉABLE, adj. com., مرغوب *merghoub*, a.; دلارا *dilārā*, p. — Conversation agréable, مذاکرهٔ مرغوبه *muzākerèï merghoubè.* — Des manières agréables, اطوار مرغوبه *athvāri merghoubè.* — Agréable, satisfaisant, موجب حظّ درون *moudjibi hazzy deroun*, دلپسند *dilpecend.* — Avoir pour agréable. Voy. AGRÉER.

AGRÉABLEMENT, adv., خوشلق ایله *khochlyq ilè*, t.; حسن و لطافت ایله *husn u lethāfet ilè*, a.-t.; مرغوبًا *merghouben*, طیّبًا *thaïiben*, a.

AGRÉER, v. a., approuver, trouver bon, مناسب کورمک *munācib gueurmek*, تصویب ا *tasvîb it.* — Plaire, بکنمک *beënmek.* — Agréé, e, بکنلمش *beënilmich*, مقبول *maqboul*, مستحسن *mustahsen.*

AGRÉGAT, s. m., اجتماع *idjtimā'*, a.

AGRÉGATION, s. f., association, admission dans un corps, جماعته دخول *djemā'atè dukhoul*, a.-t.; بلوکه *beuluguè guïrmè*, t. — Corps formé de plusieurs choses, مجسّم بتلاحق الاجزا *mudjessem bitalāhuq ul-edjzā*, a.

AGRÉMENTS, s. m. pl., certains ornements qu'on met sur les vêtements, بزکلر *bezekler*, t.; تزیّنات *tezeïiunāt*, a.

AGRÈS, s. m. pl., کمی طاقمی آلات و ادوات *guemi thāqymi*, t.; *ālāt u adevāti sefînè*, a.

AGRESSEUR, s. m., جنکه یا خصومته الک باشلایجی *djenguè ïā khouçoumetè ilk bāchlāïdji*, t.; صائل متقدّم *sāïli muteqaddim*, a.

AGRESSION, s. f., جنکه الک باشلمه *djenguè ilk bāchlama*, t.; مبادات خصومت *mubādāti khouçoumet*, a.

AGRESTE, adj. com., قیرده کی *qyrdèki*, یبان *ïabān*, t. — Lieu agreste, موقع برّی *mevaqy' berry.* — Au fig., humeur agreste, مزاج برّانی *mizādji berrāni.* — Mœurs agrestes, یبانی خویلر *ïabāni khouïler*, اخلاق و اداب بدویّه *akhlāq u adābi bedeviïè.*

AGRICOLE, adj. com., qui s'adonne à l'agriculture, اهل فلاحة *ehli felāhat*, a. — Peuple, nation agricole, فلاحته مألوف قوم - ملّت *felāhatè méélouf qavm, millet.*

AGRICULTEUR, s. m., cultivateur, فلّاح *fellāh.* — Un bon agriculteur, فنّ حراثته ماهر برکمسنه *fenni harācetè māhir bir kimesnè.*

AGRIFFER (S'), v. pron., طرنق ایلشدرمک *thyrnaq ilichturmek*, t.;

AGRONOME, s. masc., ارباب علم فلاحت *erbābi 'ylmi felāhat*, a.

AGUERRI, E, adj., جنگـه آلشق *djenguè âlichyq*, t.

AGUETS, s. m. pl. Mettre aux aguets, پوصوده قومق *pouçouda qomaq*. — Se mettre aux aguets, پوصویه کیرمک *pouçouïè guïrmek*.

AH! interject., اخ *akh*, t.; ایا *eïā*, a. Interject. explétive, یا *ïā*.

AIDE, s. f. — Donner aide, امداد ویرمک *imdād vïrmek*, امداد ا *imdād it*. — Demander, implorer de l'aide, استمداد ا *istimdād it*, a.-t. — Aide, s. m., celui qui aide, معاون *mou'āvin*, a.

AIDER, v. a.; quelqu'un de sa bourse, برکمسنه یه کندو کیسه‌سندن اعـانـت ا *bir kimesnèïè guendu kïcècinden y'ānet it*. — Aider à une personne trop chargée, ال یاردمی ا *el ïārdumi it*. — S'employer à faire réussir quelque chose, بذل همّت ا *bezli himmet it*, بذل نقدینهٔ همّت ا *bezli naqdïnèï himmet it*. — Contribuer à une fin, وسیله او *vecïlè ol*, مدار او *medār ol*. — Cela a aidé au succès de cette affaire, مصلحتك نتیجه‌سنه حسن وسیله اولدی *maslahatuñ husni netïdjècinè vecïlè oldou*. — Aidé, e, یاردم النمش *ïārdum olounmich*, معاون *mou'āven*, مستعان *muste'ān*.

AÏEUX, s. m. pl. de AÏEUL, اجداد *edjdād*. — Ceux qui ont vécu dans les siècles passés, کچمشلر *guetchmichler*, t.; اسلاف *eslāf*.

AIGLE, s. m., au fig., se dit d'un homme qui est d'un génie supérieur, انیق الفکر بر آدم *enyq ul-fikr bir âdem*. — Aigle, constellation, نسر طایر *nesri thāïr*.

AIGRE, adj. com., acide, حموضتلو *hamouzetlu*, حـامض الطعم *hāmyz uth-tha'am*, حامض *hāmyz*, a. — Du lait aigre, لبن حامض *lebni hāmyz*, اکشیمـش سود *ekchïmich sud*. — Aigre, en parlant de quelques odeurs qui sortent des substances altérées, چورك شیء قوقوسی *tchuruk cheï qoqouçou*, زفرت *zifret*. — Aigre, aigu, rude, en parlant des sons, سرت *sert*, خشین *khychïn*. — Une voix aigre, désagréable, صـدای خشیـن *sadāï khychïn*. — Un fer extrêmement aigre, بغایت سرت دمر *beghāïet sert demir*, حـدیـد احرش *hadïdi ahrech*. — Humeur aigre, طبع حدّت آمیز *thab'y hyddet āmïz*. — Des paroles aigres, کلمات حدّت آمیز *kelimāti hyddet āmïz*. — Une personne d'un caractère aigre, سرت طبیعتلو برکمسنه *sert thabï'atlu bir kimesnè*.

AIGRE-DE-CÈDRE, s. masc., ترنج شربتی *turundj cherbeti*, t.

AIGRELET, ÈTE, adj., اکشیرك *ekchïrek*, a.

AIGRET, ÈTE, adj. Voy. AIGRELET.

AIGREUR, s. f., disposition d'esprit qui porte à offenser les autres par des paroles inconvenantes, حـدّت *hyddet*, a. — Répondre avec aigreur, حدّت ایله جواب ویرمك *hyddet ilè djevāb vïrmek*.

AIGRIR, v. a., irriter un mal, une douleur, سرتلـك کتورمك *sertlik gueturmek*, t.; ایراث حدّت ا *irāci hyddet it*, a.-t.

Aigu, e, adj., qui se termine en pointe ou en tranchant, اوجی کسکین - سوری *oudjou keskîn sivri.* — Maladie aiguë, کسکین خسته‌لك *keskîn khastalik.*

Aiguade, s. f., lieu où l'on prend l'eau pour les navires, صو آله‌جق یر *sou âladjaq ïer,* t.

Aiguail, s. m., t. de chasse, rosée, چه *tchih.*

Aiguayer, v. a., laver dans l'eau, ییقامق *ïaïqāmaq,* t.; غسل ا *ghousl it,* a.-t. — Aiguayer un cheval, آتی ییقامق *âty ïaïqāmaq.*

Aiguière, s. f., آفتابه *âfitābè,* p.

Aiguille, s. f., à tricoter des bas, چوراب اوره‌جك اکنه *tchorāb euradjek ighnè;* — de balance, ترازو دیلی *terāzou dîli,* لسان میزان *liçāni mîzān.* — L'aiguille de la boussole, کمی پوصله‌سی اکنه‌سی *guemi pouçolaci ignèci.* — L'aiguille aimantée, مقناطیسلو بوصله اکنه‌سی *myqnāthyslu pouçola ignèci.*

Aiguillée, s. fém., اکنه‌یه صاپلو ایپلك *ignèïè sāplu iplik.*

Aiguillette, s. fém. — Lâcher l'aiguillette, se décharger le ventre, ایچی سورمك *itchi surmek,* t.; استطلاق بطن ا *istythlāqy bathn it,* a.-t. — Nouer l'aiguillette, faire un maléfice pour empêcher la consommation du mariage, اری سحر ایله باغلمق *eri sihyr ilè bāghlamaq.* — Aiguillette, morceau de la peau ou de la chair coupée en long, دیلم *dîlim.*

Aiguillier, s. m., اکنه‌دان *ignèdān,* p.

Aiguiser, v. a., l'appétit, تسنین اشتها ا *tesnîni ichtihā it;* — l'esprit, تسنین عقل ا *tesnîni 'aql it,* عقلی کسکینلتمك *'aqly keskînletmek.*

Aileron, s. m., en parlant des nageoires des poissons, بالق قنادی *bālyq qanādi,* t.

Ailleurs, adv., بشقه طرفده *bachqa tharafta,* محلّ اخره *mahalli akharè,* محلّ اخرده *mahalli akhardè.* — D'ailleurs, بشقه یوزدن *bachqa ïuzden,* جهت اخردن *djeheti akherden.*

Aimable, adj. com., qui mérite d'être aimé, سزاوار محبّت *sizāvāri mouhabbet.* — Qui plaît par ses agréments, سویلور *sevîleur,* محبوب القلوب *mahboub ul-qouloub.*

Aimant, e, adj., porté à aimer, سهل المحبّة *sehl ul-mouhabbet.* — Il est d'un caractère aimant, بالطبع سهل المحبّتدر *bith-thab' sehl ul-mouhabbettur.*

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, une chose, محبّت ا *mouhabbet it,* a.-t. — Aimer la patrie, کندو وطننه محبّت ا *guendu vathanina mouhabbet it;* — l'étude, مطالعهٔ کتبدن حظّ ا - خوشلنمق *mouthāla'aï kioutoubden hazz it, khochlanmaq.* — Aimer mieux, préférer, اولی عدّ ا *evla 'add it.*

Aine, s. f., قالچه باشی *qāltcha bāchi,* اویلق دیبی *ouïlouq dîbi,* اویلق قیصیغی *ouïlouq qycyghy,* t.; رفغ *refgh,* a.

Aîné, e, adj., کبیر *kebîr,* a. — Frère aîné, اخ کبیر *akhy kebîr.* — En parlant des différentes branches

d'une maison, d'une famille, on dit : La branche aînée, شجرهٔ نسبك شعبهٔ كبراسی *chedjerèï necebuñ chou'bèï kuberāci.* — La branche cadette, شعبهٔ صغراسی *chou'bèï syghrāci.* — Aîné, en parlant de toute personne plus âgée qu'une autre, دخی یاشلو *dakhy ïāchlu,* اسنّ *ecenn.*

Aînesse, s. fém., یاشلك ایلكلك *ïāchtè ilklik,* t.; كبر السنّ *kibr us-sinn,* تقدّم السنّ *teqaddum us-sinn.* — Droit d'aînesse, حقّ تقدّم سنّ وسال *haqqy teqaddumi sinn u sāl.*

Air, s. m., certaine ressemblance qui résulte des traits du visage, physionomie, هیئت *hïet,* سیما *sïmā,* شكل *chekl,* a. — Air, suite de tons qui composent un chant, هوا *hevā,* لحن *lahn,* pl. a. الحان *elhān;* نوا *nevā,* p. — Air gai, نوای دلكشا *nevāï dil-kuchā;* — triste, لحن حزین *lahni hazïn.*

Aire, s. f., place unie et préparée pour y battre les grains, خرمن یری *khymen ïeri.* — Aire d'un bâtiment, ساحة البنا *sāhat ul-binā.* — Aire de vent, روزگار كرتهسی *rouzguiār kertèei.* — Aire, nid des oiseaux de proie, اوجی قوشی یوهسی *âvdji qouchi ïouwaci.* — Aire, en t. de géomét., l'espace qu'une figure renferme, محاط *mouhāth.* — L'aire d'un cercle, شكل مستدیرك محاطی *chekli moustedïruñ mouhāthy.*

Aise (à l'), loc. adv., commodément, حضور ایله *houzour ilè,* راحت ایله *rāhat ilè.*

Aisé, e, adj., facile, سهل *sehil,* اسهل *eshel,* a. — C'est une chose aisée, امر سهلدر *emri sehildur.* — Aisé, commode, راحتلو *rāhatlu.* — Une voiture aisée, راحتلو بر عربه *rāhatlu bir'araba.* — Qui a des manières aisées, سربست طورلو *serbest thavrlu.*

Ajonc, s. m., بر نوع حصیراوتی *bir nev'y hacyr oty,* t.

Ajournement, s. m., assignation en justice, احضار *yhzār.* — Ajournement personnel, بالنفس احضاری مشعر ویرلان مراسله *bin-nefs yhzāri much'yr vïrilān murācelè.*

Ajourner, v. a., ajourner quelqu'un à certain jour en justice, تخصیص وعده ایله احضارا *takhsïci va'dè ilè yhzār it.*

Ajoutage, s. m., اوسته قونلان شیء علاوه *ustè qonoulān cheï,* t.; علاوه *'ylāvè,* pl. a. علاوات *'ylāvāt;* ضمیمه *zamïmè,* pl. ضمایم *zamāïm.*

Ajouter, v. a., joindre, الحاق علاوهٔ ا *ilhāq, 'ylāvè it.* — Ajouter foi, croire, اعتماد ا *'ytimād it.*

Ajustement, s. m., action d'ajuster un poids, une mesure à l'étalon, عیارله *'aïārlama.* — Accommodement. Voy. ce mot — Faire des ajustements à une maison, بر خانه یه علاوهٔ تجملات ایله تزیین ا *bir khānëïè 'ylāvèï tedjemmulāt ilè tezïin it.*

Ajuster, v. a., rendre un poids ou une mesure conforme à l'étalon, عیارلق *'aïārlamaq.* — S'ajuster, s'entendre, être de concert pour..., سوزی برا اتّفاق ا *seuzy bir it, ittifāq it.* — Ajuster des personnes, les concilier, بر برلریله اوزلاشدرمق

bir birlerilè ouzlāchturmaq. — Ajuster l'habillement, دوزن ویرمك *duzn vïrmek.*

AJUSTOIR, s. m., اقچه وزنه‌سی *aqtchè veznèci*, t.

ALAMBIQUER, v. a., ou s'ALAMBIQUER, عقلی یورمق *'aqly ïormaq*, t.; انغاب ذهن ا *it'ābi zyhn it*, a.-t.

ALARGUER, v. n., انکینه ـ آچیغه چیقمق *enguïnè, âtchygha tchyqmaq*, t.

ALARME, s. f., émotion causée dans un camp par l'approche de l'ennemi, اورکونتی *eurkuntu*, هول *hevl*, نفار *nefār*. — Toute frayeur subite, بلکمه *beliñlemè*, دهشت *dehchet*. — Inquiétude, souci, chagrin, قلق *qalaq*, دغدغهٔ درون *daghdaghaï deroun*, اضطراب *yzthyrāb*.

ALARMER, v. a., اورکنتی ویرمك *eurkuntu vïrmek*, ولوله براقمق *velvelè brāqmaq*, t.; احداث هول ونفارا *ïyhdāci hevl u nifār it*. — Causer de l'inquiétude, یورکه قورقو ویرمك *ïureguè qorqou vïrmek*, ایراث قلق ا *irāci qalaq it*. — S'alarmer, s'inquiéter, s'effrayer, بلکلنمك *beliñlenmek*.

ALBERGE, s. f., بر نوع شفتالو *bir nev'y cheftālou*, زردالی *zerdāly*, t.

ALBERGIER, s. m., زردالی اغاجی *zerdāly aghādji*, t.

ALBUGINÉ, E, adj., t. d'anat., se dit de certaines membranes blanches, اق زار *aq zār*, t.; غشاء ابیض *ghychāï abïaz*. — Membranes albuginées des testicules, طشاغك اق زاری *thachāghuñ aq zāri*.

ALBUGO, s. f., اق بنك *aq benek*, t.

ALCADE, s. m., القاضی *al-qāzy*, a.

ALCALI, s. m., قلیه توزی *qalïa touzou*, t.; ملح القلی *milh ul-qali*, a.

ALCALIN, E, adj., قلیه‌لو *qalïalu*, a.-t.; قلوی *qalouïi*, a. — Terre alcaline, قلیه‌لو طپراق *qalïalu thopräq*.

ALENTOUR, adv., دائرًا ما دار *dāïren mā dār*, a.

ALENTOURS, s. m. pl., lieux circonvoisins, یانلر *ïānlar*, t.; اطراف *ethrāf*, جوانب *djevānib*, حوالی *havāli*. — Ceux qui vivent familièrement avec une personne, یاننده کیلر *ïanïndakïler*, اطرافنده کیلر *ethrāfïndakïler*, مصاحبین *mouçāhybïn*, مقرّبین *mouqarribïn*.

ALERTE, s. f. Voy. ALARME.

ALERTE, adj. com., qui est vigilant, اویانق *oïānyq*, t.; متیقظ *muteïaqqyz*, a.

ALEVIN, s. m., اوفاق بالق *oufāq bālyq*, t.;

ALEVINAGE, s. m., ایشه یرامز وآتهجق اوفاق بالقلر *ichè ïarāmaz vè âtadjaq oufāq bālyqler*, t.

ALEVINER, v. a., بالق کولی ایچنه اوفاق بالقلر صالیویرمك *bālyq gueulu itchïnè oufāq bālyqler sālyvïrmek*, t.

ALEXIPHARMAQUE, ou ALEXITÈRE, adj. com. et s. m., t. de méd., se dit des remèdes propres à expulser les principes morbifiques et à détruire l'effet des poisons, تریاق *teriāq*, t. دواء قاطع السمّ *devāy qāthy' us-semm*, a.

ALGANON, s. m., sorte de carcan, دمر طوقه *demir thoqa*, t.; غلّ *ghoull*, pl. a. اغلال *aghlāl*.

Algérie, s. f., nom de l'ancienne régence d'Alger depuis qu'elle est sous la domination française, جزاير مملكتى *djezaïr memleketi.*

Alguazil, s. m., mot tiré de l'arabe الغازى *al-ghāzy,* qui veut dire soldat, ou, selon Jean de Sousa, de الوزير *al-ouazír,* le ministre, l'aide. Voy. le lexique intitulé : *Vestigios da lingoa arabica em Portugal.*— Alguazil se dit en français, par mépris, d'un agent de police, d'un sbire. Voy. ce mot.

Alibi, s. m., بر كمسنه نك محلّ اخرده موجوديتى *bir kimesnènuñ mahalli akherdè mevdjoudïieti,* a.-t.; موجوديّت فى محلّ الاخر *mevdjoudïiet fi mahall ul-akher,* a.

Alidade, s. f., règle mobile, كزر مسطره *guezer mistharè,* t.; مسطرهٔ جائله *mistharèï djaïlè,* a.

Aliénable, adject. com., اخره فروخت اولنه بيلور *akherè furoukht olouna bïlur,* t.; ممكن الفراغ *mumkin ul-firāgh.*

Aliénation, s. f., transport de la propriété d'un fonds, اخره كچورمه *akharè guetchurmè,* t.; — d'un immeuble, بر ملكك فراغ و انتقالى *bir mulkuñ firāgh u intiqāli;* — d'esprit, عقل غائبلكى زوال العقل *'aql ghāïbligui, zavāl ul-'aql.*

Aliéner, v. a., transférer à un autre, اخره كچورمك ـ فراغت ا *akharè guetchurmek, ferāghat it.* — Aliéner les cœurs, les affections, les faire perdre, كوكلرى اوركتمك تنفير قلوب ا *gueuñulleri eurkutmek, tenfïri qouloub it;* — l'esprit, عقلى كيدرمك *'aqly guïdermek.* — Aliéné, e, اخره فروخت اولنمش *akharè furoukth olounmich,* عقلى كتمش *'aqly guitmich.*

Alignement, s. m., ligne qu'on tire, afin qu'une muraille, une rue, etc., soient dirigées en ligne droite, طوغريلق چزكيسى *dhoghroulouq tchyzguïci,* سطر مستقيم *sathri moustaqym,* a.

Aligner, v. a., ranger, dresser sur une même ligne, سطر مستقيم اوزره تنظيم ا *sathri moustaqym uzrè tanzïm it,* چرپى يه چكمك *tchirpïïè tchekmek.*

Alimenter, v. a., nourrir, تغديه ا *taghdïè it,* a.-t. — Fournir des aliments, كچندرمك *guetchindurmek,* t.; نفقه ويرمك *nafaqa vïrmek,* انفاق ا *infāq it.* — Servir d'aliment à..., انما ا *inmā it.* — Alimenter les guerres civiles, حروب داخليّه يى نوبتنو انما ا *houroubi dākhylïïeï nevbenev inmā it.*

Alimenteux, se, adj., t. de méd., بسليجى *besleïidji,* t.; مغدّى *moughaddi,* a. — Remèdes alimenteux, ادويهٔ معدّيه *edvïèï moughaddïè.*

Aliments, s. m. pl., tout ce qu'il faut pour entretenir une personne, كچنه جك شى *guetchinèdjek cheï,* t.; نفقه *nafaqa,* ارزاق *erzāq,* مدار معاش *medāri me'āch.*

Aliquante, adj. com., se dit des parties qui ne sont pas exactement contenues dans un tout, اكسك پارچه *eksik pārtcha,* t.; جزء ناقص *djuz'y nāqys,* a.

Aliquote, adj. f. Partie—, nombre

de fois juste dans un tout, تمام پارچه *tamām pārtcha*, t.; جزء تامّ *djuz'y tāmm*, a.

ALIZARI, s. m., كوك بويا *keuk boïā*, t.

ALIZÉ, adj. m. Vents alizés, موسم روزكارلرى *mevsim rouzguiārlari*.

ALKALI. Voy. ALCALI.

ALLAH, s. m., nom que les mahométans donnent à Dieu, الله *allah*, a.

ALLANT, E, adj., qui aime à aller, à courir, چوق يوريجى *tchoq ïurídji*, چوق كزيجى *tchoq guezídji*, t.; كثير المشى *kecír ul-mechi*, a.

ALLANTOÏDE, s. f., t. d'anat., l'une des membranes qui enveloppent le fœtus de certains animaux, مسكه *meskè*, a.

ALLÉCHER, v. a., تشهيه ا *techhïè it*, a.-t.

ALLÉES ET VENUES, s. f. pl., ايّاب و ذهاب *eïāb u zihāb*, a.

ALLÉGATION, s. f., citation d'une autorité, d'un fait, استشهاد *istichhād*. — Simple proposition d'une chose mise en avant, سويلنان سوز *seuïlenān seuz*, كلام مسرود *kelāmi mesroud*.

ALLÉGEMENT, s. masc., خفّت *khyffet*, a.

ALLÉGER, v. a., décharger d'une partie du fardeau, يوكى ازالتمق *ïuku azāltmaq*, اغرلغى اكسلتمك *aghyrlyghy eksiltmek*, t.; تقليل ثقلت ا *taqlíli syqlet it*, a.-t. — Au fig., adoucir, diminuer la douleur, صزى يى ازالتمق *syzyi azāltmaq*, المه ايراث خفّت و ملايمت ا *èlemè ïrāci khyffet u mulāïemet it*.

ALLÉGORISER, v. a., كنايه طريقيله معنا ويرمك *kināïè tharyqilè ma'nā vírmek*, عـلى طريق الكنايه حلّ و تفسيرا *'ala tharyq ul-kināïè hall u tefsír it*.

ALLÉGORISTE, s. m., كنايه طريقيله معنا ويريجى *kināïè tharyqylè ma'nā vírídji*, a.-t.

ALLÈGRE, adj. com., شين *cheïn*, كيفلو *keïflu*, دنج *dindj*, t.

ALLÉGUER, v. a., citer une autorité, un fait, شاهدلكه كتورمـك *chāhidliguè gueturmek*, ذكر ايلـه استشهاد ا *zikr ilè istichhād it*, a.-t.

ALLEU ou FRANC-ALLEU, s. m., t. de jurisp., fonds de terre exempt de tous droits seigneuriaux, ميراث قالمش سربست ملك *mîrās qālmich serbest mulk*. — Fanchise de tout assujettissement féodal, بـاشلـو مفروزيّة باشلولق *bāchlu bāchlulyq*, القلم *mefrouzïiet ul-qalem*.

ALLIAGE, s. m., خليطه *khalytha*, شيّـاب *cheïïāb*, a. — Au fig., بـولاشقلـق غشّ *boulāchyqlyq*, غش و شوب *ghych u choub*.

ALLIÉ, E, adj., mêlé, قارشمش *qārichmich*, t.; مخلوط *makhlouth*, a.

ALLIER, s. m., filet à prendre des perdrix, ككلك آغى *keklik âghy*, t.

ALLOCUTION, s. f., خطابه *khythābè*, a.

ALLODIAL, E, adj. — Terres allodiales, مفروزيّت قـلم ايله مشروط اولان اراضى *mefrouzïieti qalem ilè mechrouth olān erāzy*.

ALLODIALITÉ, s. f., باشلو باشلولق مقروزيّة القلم *bāchlu bāchlulyq*, t.; *mefrouzïiet ul-qalem*, a.

ALLONGEMENT, s. m., اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*, استطاله *istithālè*, a.

ALLOUABLE, adj. com., qui peut être passé en compte, محسوب اوله بیله جك *mahsoub ola bilèdjek*, a.-t.; ممكن المحسوبیّة *mumkin ul-mahsoubïiet*, a.

ALLOUER, v. a., passer en compte, محسوب ا *mahsoub it*, a.-t.

ALLUCHON, s. m., t. de mécanicien, pointe ou dent d'une machine, دیش *dïch*, t.; سنّ *sinn*.

ALLUMER, v. a., اشعال ـ ایقاد ا *ich'āli*, *iqād it*, a.-t.; — le feu, اشعال نارا *ich'āli nār it*. — Au fig., la guerre, ou le feu de la guerre, اشعال نایرهٔ حرب و قتال ا *ich'āli nāïrèï harb u qytāl it*.

ALLURE, s. f., façon de marcher, مشیت *michïet*, a.; رفتار *reftār*, p. — Allure, au fig., pris en mauvaise part, conduite d'une personne dans une affaire, یول *ïol*, طریق *tharyq*. — Cette affaire prend une méchante allure, بو مادّه چیرکین یوله وارمقده در *bou māddè tchïrkïn ïola vārmaqtè dur*.

ALLUSION, s. f., ایما *imā*, ایهام *eïhām*, a. — Faire allusion, ایما ا *imā it*.

ALLUVION, s. f., لحق *lahaq*, pl. a. الحاق *elhāq*.

ALOÈS, s. m., plante, صبر *sabr*, a. — Aloès d'Arabie, صبر عربی *sabri 'arabi*.

ALTÉRABLE, adj. com., بشقه حاله دونر *bachqa hālè deuner*, t.; ممكن الاستحاله *mumkin ul-istihālè*, a.

ALTÉRATION, s. fém., changement dans l'état d'une chose, بشقه حاله دونمه *bachqa hālè deunmè*, t.; استحاله *istihālè*, a. — Changement de bien en mal dans l'état d'une chose, بوزمه *bozma*, كوتولنمه *kutulenmè*, بوزلش *bozoulich*, خلل *khalel*, سوء حال *souï hāl*, a. — Grande soif, عطش شدید *'athchi chedïd*.

ALTÉRER, v. a., بشقه حاله دوندرمك *bachqa hālè deundurmek*. — Changer de bien en mal, كوتولتمك *kutuletmek*, t.; اخلال ـ افساد ا *ykhlāl*, *ifsād it*. — Altérer les couleurs, تغییر لون ا *taghïiri levn it*.

ALTERNATIF, IVE, adj., se dit des choses qui agissent continuellement et tour à tour, نوبتلو *nevbetlu*, نوبت ایله كلور *nevbet ilè guelur*, t.: متناوب *mutenāvib*, متعاقب *mute-'āqyb*.

ALTERNATIVE, s. f., option entre deux propositions, entre deux choses, ایكیسندن بریسنی سچمه *ikïcinden birïcini setchmè*, t.; احد شقّینك اختیاری *ahadi chyqqeïnuñ ykhtïāri*, a.-t.

ALTERNATIVEMENT, adverbe, نوبتلشه رك *nevbetlechèrek*, t.; بالمناوبه *bil-menāvebè*, a.

ALTERNE, adj. com., t. de géomét., متبادل *mutebādil*, a. — Angles alternes, زوایای متبادله *zevāïāï mutebādilè*.

ALTERNER, v. n., نوبتلشمك *nevbetlechmek*, t.; تناوب ا *tenāvub it*, a.-t. — Alterner pour le service, بالمناوبه خدمت ا *bil-munāvebè khydmet it*.

ALTESSE, s. f., titre d'honneur,

حضرت رفيع المنقبت *hazreti refi' ul-manqybet.* — Altesse royale, حضرت رفيع المنقبت ملوكانه *hazreti refi' ul-manqybeti muloukiānè;* —sérénissime, حضرت رفيع المنقبت خديوى *hazreti refi' ul-manqybeti khydivi.*

ALUDE, s. fém., basane colorée, بويالو مشين *boïālu mechīn,* t.

ALUN de plume, s. masc., پنبوق طاشى *pambouq thāchi,* t.; حجر القطن *hadjer el-qouthn,* a.

ALVÉOLE, s. f., petite cellule où les abeilles déposent leur miel, كومج دليكى *gumedj delīgui,* t.

AMABILITÉ, s. f., محبوبيّت *mahboubïiet,* طلاوة *thylāvet,* a.

AMADOUER, v. a., يالتقلنمق *ïāltaqlanmaq,* t.; تهدين ا *tehdīn it,* a.-t.

AMAIGRIR, v. a., آرق - نحيف ا *āryq, nahyf it,* a.-t.; لاغرا *lāghar it,* p.-t.

AMAIGRISSEMENT, s. masc., هزال حال تنحّل *huzāl, hāli tenahhul,* a.

AMALGAME, s. m., de métaux, معدنلر قارشيغى *ma'denler qārychyghy,* t.

AMALGAMER, v, a., des métaux, معدنلرى بر برلريله قارشدرمق *ma'denleri bir birlerilè qārichturmaq,* t.

AMANDE, s. f., toute graine contenue dans un noyau, ايچ *itch,* t.; لبّ *lubb,* pl. a. الباب *elbāb;* مغز *maghz,* p.

AMANTS, s. m. pl., deux personnes de sexe différent, qui s'aiment, عاشق و معشوق *'āchyq u ma'chouq,* a.

AMARINER, v. a., t. de mar., envoyer des gens pour remplacer l'équipage d'un bâtiment pris sur l'ennemi, اسير طوتلمش كميك طايفه سنى دوزمك *ecīr thoutoulmich guemīdè thāïfè duzmek,* t. — Accoutumer, habituer à la mer, دكزه الشترمق *deñyzè alichturmaq,* t.

AMARRAGE, s. m., action d'amarrer, حلات ايله بغلمه *halāt ilè baghlama.* — L'ancrage du vaisseau, ou l'attache de ses agrès avec des cordages, كمى دمرى غومنه لرينك باغ يرى *guemi demiri ghomenalerīnuñ bāgh ïeri.*

AMARRE, s. f., حلاط - حلات *halāt,* t.; قلس *qals,* pl. a. قلوس *qoulous.*

AMAS, s. m., assemblage de plusieurs personnes, جمعيّت *djem'ïiet,* a.; — de choses, اجتماع *idjtimā'.*

AMASSER, v. a., assembler beaucoup de personnes, بركدرمك *biriktirmek.* — S'amasser, v. pr., بركمك *birikmek,* طوپلنمق *thoplanmaq,* t.; تجمّع ا *tedjemmu' it,* a.-t. — Amasser, relever de terre ce qui est tombé, قالدروب آلمق *qāldurup âlmaq,* التقاط ا *iltiqāth it.*

AMATEUR, s. m., استكلو *isteklu,* t.; عاشق *'āchyq,* راغب *rāghyb,* a.; عاشقلو *'āchyqlu.*

AMATIR, v. a., t. d'orfèvre, rendre mat, جلايى چيقارمق *djilāïi tchyqārmaq,* سوندرمك *seundurmek,* t.

AMBASSADE, s. f., fam., certains messages entre particuliers, مأموريّت *méémourïiet,* رسالت *reçālet,* a. — S'acquitter d'une ambassade auprès de quelqu'un, بر كمسنه نك يانسه

ادای مأموریّت ا *bir kimesnènuñ ïānina edāï méémourïuet it.*

Ambiant, e, adj., طولانیجی *dholānïdji*, t.; محیط *mouhyth*, a. — Air ambiant, هوای محیط الانحا *havāï mouhyth ul-enhā.*

Ambigu, e, adj., qui peut être pris en deux sens, ایکی معنالو *ikima'nālu*, t.; ذو المعنیین *zoul-ma'neïn*, a.

Ambiguité, s. f., ایکی معنالیلك *iki ma'nālylik*, التباس *iltibās*, توریت *tourïet*, a.

Ambigument, adv., ایکی معنالو اولهرق *ihi ma'nālu olaraq*, t.

Ambrer, v. a., عنبر ایله بخورلمق *'amber ilè boukhourlamaq*, تبخیر بالعنبر ا *tebkhyr bil-'amber it.* — Ambré, e, عنبرلو *'amberlu*, معنبر *mou'amber.*

Ambrette, s. fém., fleur, عنبر چیچکی *'amber tchïtchegui.* — Poire d'ambrette, مسکت ارمودی *misket armoudi*, t.

Ambroisie, s. f., plante, یایلا چیچکی *ïāïlā tchïtchegui*, t.

Ambulant, e, adj. — Commis ambulant, کزیجی مأمور *guezïdji méémour*, مأمور غیر متمکن *méémouri ghaïri mutemekkin.* — Hôpital ambulant, کوچیلور اوسپیتالیه *gueutchïleur ospïtālïa.*

Ambulatoire, adj. com., کوچر *gueutcher*, t.; ناقل *nāqyl*, a.

Amélioration, s. f., progrès vers le bien, اصلحیّت ایولنمه *eïulenmè, ïslahïïet*, اصلاح *yslāh*, pl. a. اصلاحات *yslāhāt.*

Améliorer, v. a., en parlant des réparations qu'on fait à un bâtiment, etc., تعمیر ا اعمار *y'mār it, ta'mïr it.*

Amende, s. f., peine pécuniaire imposée par la justice, غرامة *gharāmet*, pl. a. غرامات *gharāmāt.* — Amende honorable, sorte de peine infamante, علنًا اقرار جرم و طلب عفو *'alenen yqrāri djurm vè thalebi 'afv.*

Amendement, s. m., changement en mieux, رجوع الی الصلاح *rudjou' ilas-salāh*, a.; ایولنمه *eïulenmè*, t. — Amendement, ce qui contribue à rendre un terrain meilleur et plus fertile, سماد *semād*, a.; فشقی *fichqy*, t.

Amender, v. a., rendre meilleur, اوصلولتمق *ousloulatmaq.* — S'amender, اوصلولنمق *ousloulanmaq*, t.; اصلاح نفس ا *islāhy nefs it.* — Amender des terres, les améliorer, تارلالری فشقی ایله اصلاح ا *tārlāleri fichqy ilè yslāh it.* — S'amender, v. pr., baisser de prix, اوجوزلنمق *oudjouzlanmaq*, بها اشاغیلنمق *behā achāghylanmaq*, تنزّل قیمت ا *tenezzuli qymet it.*

Amener, v. a., tirer à soi, کندو طرفنه چکمك *guendu tharafina tchekmek*, برویه چکمك *beruïè tchekmek*, جرّ - استجرار ا *djerr, istidjrār it.* — Amener les voiles, les baisser, یلکن ایندرمك *ïelken indurmek.* — Amener, mettre en usage, introduire, چیقارمق *tchyqārmaq*, ایجاد ا *idjād it.* — Amener à..., faire condescendre, convaincre, الزام ا *ilzām it.*

Aménité, s. fém., agrément d'un

lieu, d'une situation, كوزللك *guzellik*, t.; لطافت *lethāfet*, a. — de l'air, لطافت هوا *lethāfeti havā*.— Au fig., خوشلق *khochlyq*, ظرافت *zarāfet*.

Amer, s. m., le fiel chez quelques animaux, اود *eud*, t.; زهره *zehrè*.— Prendre des amers, مرّيّات استعمال ا *murrïāt isti'māl it*.

Amèrement, adv., douloureusement, جان اجيسيله *djān adjïcilè*, t.; فاجعًا *fādji'en*, a.

Ameublir, v. a., une terre, la rendre plus meuble, طپراغی اينجه لتمك ـ يوفقه لتمق *thoprāghy indjèletmek, ïoufqalatmaq*, t.

Ameuter, v. a., mettre des chiens en état de chasser ensemble, زغرلری سوری ايله آوجيلغه آلشدرمق *zagharleri suru ilè âvdjïlygha âlichturmaq*.

Ami, e, adj., propice, favorable, مساعد *muçā'yd*, معين *mou'ïn*, a.; ياور *ïāver*, p. — Les destins amis, فلك دمساز *feleki demsāz*. — La fortune amie, بخت مساعد *bakhti muçā'yd*.

Amiable compositeur, s. m., celui qui accommode un différend, مصلح باللطف و المساهلة *mouslihy billouthf ul-muçāhelet*, a.

Amiante, s. m., پنبوق طاشی *pambouq thāchi*, t.; حجر الفتيله *hadjer ul-fitïlè*, a.

Amical, e, adj., دوستلقدن ناشی *dostlyqten nāchi*, t.; محبّی *mouhybbïi*, a.

Amidonnier, s. m, نشاسته جی *nechāstadji*, t.

Amincir, v. a., ترقيق ا *terqyq it*, a.-t.

Amiral, ou l'Amiral, s. m., le principal vaisseau d'une flotte, celui que monte l'amiral, پاشا كميسی *pāchā guemïci*, اميرال كميسی *amïrāl guemïci*, باشبوغ كميسی *bāchbogh guemïci*.

Amirauté, s. f. Le conseil de l'amirauté, ترسانه ديوانی *tersānè dïvāni*, t.; ديوان ترسانه *dïvāni tersānè*.

Ammi, subst. masc., plante, مصر انيسونی *mysr anïçouni*, t.; انيسون مصری *anïçouni mysrïi*.

Amnios, s. m., une des enveloppes du fœtus, صوك آش *soñ âch*, t.; سلا *selā*, a.

Amnistie, s. f., عفو *'afv*, a.; جرايمی حاوی عفو ملوكانه *djerāïmi hāvi 'afvi mouloukiānè*, a.-t. — Accorder une amnistie, نسيًا منسيًّا عفوا *necïen munsïien 'afv it*.

Amnistier, v. a., عفو ا *'afv it*, a.-t. — Amnistié, e, عفو اولنمش *'afv olounmich*, مظهر عفو اولمش *mazheri 'afv olmuch*.

Amodiateur, s. m., التزامجی *iltizāmdji*, a.-t.; ملتزم *multezim*, a.

Amodiation, s. fém., التزام *iltizām*, a.

Amollir, v. a., rendre mou et maniable, تليين ا *telïin it*, a.-t. — Rendre mou, efféminer, كوشتمك *guevchetmek*, اراث رخاوت ا *irāci rekhāvet it*. — S'amollir, devenir mou, efféminé, كوشمك *guevchemek*, كسب رخاوت ا *kesbi rekhāvet it*.

Amont, adv., qui indique le côté d'où vient la rivière, l'opposé d'aval,

چایك انافور طرفی *tchāïuñ anāfor tharafi*, خلاف مصبّ نهر *khylāfi moucybbi nehr*, a. — Le pays d'amont, خلاف مصبّ نهر طرفنك كائن مملكت *khylāfi moucybbi nehr tharafinda kiāïn memleket*. — Vent d'amont ou de l'est, كون طوغيسی يلی *gun dhoghouçou yeli*, ريح شرقی *ryhy charqy*.

Amorce, s. f., au fig., tout ce qui attire la volonté en flattant les sens ou l'esprit, الداده‌جق شیء *aldādadjaq cheï*, t.; مطمعهٔ نفس *mathma'aï nefs*, تسويل *tesvîl*, pl. a. تسويلات *tesvîlāt*. — Une douce amorce, مطمعهٔ شيرين مذاق *mathma'aï chîrin mezāq*.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce, يملتمك *ïemletmek*, يم باغلمق *ïem bāghlamaq*. — Attirer par des choses qui flattent l'esprit ou les sens, داداندرمق *dādāndurmaq*, كوكلی هوسلندرمك *gueuñulu haveslendurmek*, جلب ا *djelb it*, اطماع ا *ythmā' it*. — Se laisser amorcer, دادانمق *dādānmaq*, اطماع اولنمق *ythmā' olounmaq*.

Amortir, v. a., rendre moins ardent, moins violent, بصدرمق *basturmaq*, t.; تسكين - اخماد ا *teskîn, ykhmād it*, a.-t. — Faire perdre de la force, قوّتنی كسمك *qouvvetini kesmek*, قوّتی قيرمق *qouvveti qyrmaq*, كسر قوّت ا *kesri qouvvet it*, تعديل شدّت ا *ta'dîli chiddet it*. — S'amortir, s'affaiblir, كسب كسر و فتور ا *kesbi kesr u futour it*. — Amortir, éteindre une dette, بورجی دوكتمك *bordjou teuketmek*.

Amortissement, s. m., action d'amortir une dette, بورجی دوكتمه *bordjou teuketmè*, t.; استهلاك دين *istihlāki deïn*, a. — Caisse d'amortissement, مخصوص استهلاك ديونه اموال خزينه‌سی *istihlāki duïounè makhsous emvāl khazînèci*. — Amortissement, en t. d'archit., ce qui termine le comble d'un bâtiment, تاقيه *tāqyè*, تاج *tādj*.

Amour-propre, s. m., dans le sens philosophique, le sentiment d'amour que chacun a pour soi, كندويی عزيز طوتمه *guenduïi 'azîz thoutma*, t.; اعتزاز نفس *y'tizāzi nefs*. — Amour-propre, pris en mauvaise part, كندويی بكنمه *guenduïi beïnmè*, عجب *'oudjb*, عجب نفس *'oudjbi nefs*.

Amovibilité, s. f., قابليّت عزل *qābilïieti 'azl*, a. — L'amovibilité d'une charge, برمنصبك قابليّت عزلی *bir mansybuñ qābilïieti 'azli*.

Amovible, adj. com., عزل قبول ايدر *'azl qaboul ider*, t.; قابل العزل *qābil ul-'azl*, a.

Amphibologie, s. f., شبهلو سوز *chubhèlu seuz*, t.; ايهام كلام *ibhāmi kelām*, اشتباه كلام *ichtibāhi kelām*.

Amphibologique, adject. com., شبهلو *chubhèlu*, a.-t.; مشتبه *muchtebih*, a.

Amphibologiquement, adverbe, شبهلو اولهرق *chubhèlu olaraq*, a.-t.; مبهمًا *mubhemen*, على وجه الايهام والاشتباه *'ala vedjh ul-ibhām vel-ichtibāh*, a.

Amphigouri, s. m., قارشق سوز *qārychyq sevz*, t., رابطه‌سز كلام *rā-*

bythacyz kelām, a.-t.; كلام عديم الارتباط *kelāmi 'adím ul-irtibāth*, a.

Ample, adj., au fig., en parlant des choses par rapport à leur étendue, اوزون *ouzoun*, t.; مفصّل *mufassal*, a. — Ample récit, حكايهٔ مفصّله *hikiāïèï mufassalè*.

Ampliation, s. f., نسخهٔ ثانيه *nuskhèï sānïè*, a. — Registre des ampliations, نسخ ثانيه دفترى *nuçoukhy sānïè defteri*. — Lettres d'ampliation, تفصيلى حاوى اوزاق *tafsíli hāvi evrāq*.

Amputation, s. f., عضوى كسمه *'yzvi kesmè*, t.; انقطاع عضو *inqythā'y 'yzv*, a.

Amputé, e, adj. et s., عضوى كسلمش *'yzvi kecilmich*, t.; مقطوع العضو *maqthou' ul-'yzv*, a.

Amulette, s. f., تعويذ *ta'víz*, pl. a. تعاويذ *te'āvíz*.

Amure, s. f., t. de mar., يلكنك الت ياننده‌كى اورغان *ïelkenuñ alt ïānindèki orghān*, t.

Amurer, v. a., t. de méd., يلكن اورغانلرى كرمك *ïelken orghānleri guermek*, t.

Amusant, e, adject., اكلندريجى *eglendurídji*, t.; الهاى ذهن ايدر *ilhāï zyhn ider*, a.-t. — Un livre amusant, كوكل اكلندريجى كتاب *gueuñul eglendurídji kitāb*.

Amusement, subst. masc., كوكل اكلنجه‌سى *gueuñul eglendjèci*, t.; علاله *'oulālè*, a.; صفاى درون *safāï deroun*.

Amuser, v. a., détourner, distraire l'attention, اويالندرمق *oïālandurmaq*, t.; اغفال ا *yghfāl it*, a.-t.

Amygdale, s. f., لوزتان *levzetān*, a. — Avoir les amygdales enflées, لوزتانه شيش پيدا او *levzetānè chích peïdā ol*.

Amygdaloïde, s. f., بادمى طاشى *bādemi thāchi*, t.; حجر لوزىّ الشكل *hadjeri levzïi uch-chekil*, a.

Amyris, s. m., بلسنك اغاجى *belsenk aghādji*, t. Voy. Balsamier.

Anachronisme, s. masc., ييل ياكلشلغى *ïil ïāñlichlyghy*, t.; سهور التاريخ *sehvr ut-tārykh*, a.

Anagallis, s. m. Voy. Mouron.

Anagyris, s. m., ou Bois puant, espèce d'arbre طوكز دكنى *dhoñouz dikeni*, قاطر قويروغى *qāthyr qouïroughy*, t.; خرنوب الخنازير *kharnoub ul-khynāzír*, a.

Analectes, s. m. pl., سچلمش قطعه‌لر *setchilmich qyth'aler*, t.; منتخبات *muntakhabāt*.

Analeptique, s. f., partie de l'hygiène, علم حفظ صحّة *'ylmi hyfzy syhhat*, a.

Analogie, s. f., rapport plus ou moins éloigné, نسبت *nisbet*, a. — En fait d'histoire ou de morale, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; مناسبت *munācebet*, موافقت *muvāfaqat*.

Analogiquement, adv., بالمناسبة *bil-munācebet*, على طريق النسبه *'ala tharyq un-nisbè*.

Analogue, adj. com., اويغون *ouïghoun*, t.; متناسب *mutenācyb*, a.

Analysé, e, adj., منحلّ *munhall*, a.

Analyste, s. m., حلّال المسائل

الرياضيّه *hallāl ul-meçāïl ur-rīāzïïè*, a.

Analytiquement, adv., علی طریق التحلیل *'ala tharyq ut-tahlïl*, a.

Anarchie, s. fém., فترت *fitret* معدومیّت الریاسة *ma'doumïïet ur-rïācet*, a.; ضابط و باش یوقلغی *zābyth u bāch ïoqlyghy*, t.

Anarchique, adj. com., باشسز ضابطسز *bāchsyz zābythsyz*, t.; معدوم الحکومت *ma'doum ul-hukioumet*, شاغر *chāghyr*, a.

Anarchiste, s. m., ضابطسزلق طرفداری *zabythsyzlyq tharafdāri*, t.; اهل فترة *ehli fitret*, a.

Anasarque, s. f., t. de méd., استسقاء لحمیّ *istyqsāï lahmïï*, a.

Anastomose, s. fém., t. d'anat., ایکی طمر اغزلرینک بر برینه قاتشمه‌سی *iki dhamar aghyzlerïnuñ bir birïnè qātichmaci*, t.; تلاقی الافواه العرقین *telāqyï ul-efvāh ul-'arqaïn*, a.

Anastomoser (S'), v. pron., ایکی طمر اغزی بر برینه قاتشمق *iki dhamar aghzy bir birïnè qātichmaq*.

Anatomie, s. fém., dissection du corps d'un animal ou d'un végétal, تشریح *techrïh*.—L'art de disséquer, فنّ تشریح *fenni techrïh*, a.

Anatomiste, s. m., اهل تشریح *ehli techrïh*, a.

Anche, s. f., petit tuyau par lequel on souffle dans les hautbois, زورنا بوریسی *zournā bouroucou*.— Conduit par lequel la farine coule dans la huche du moulin, دکرمن لولهسی *deïrmen lulèci*, t.

Anchilops, s. m., قرحه *qarha*, a.

Ancien, ne, adj., celui qui a été reçu avant un autre dans une charge, اسکی *eski*, t.; اقدم *aqdem*, a. — Il est votre ancien, سزک اقدمکزدر *sizuñ aqdemiñyzdur*. — Ancien, terme de dignité, شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chuïoukh*; مشایخ *mechāïkh*, قوجه باشی *qodja bāchi*, t.

Ancienneté, s. f., قدم *qydm*, قدم زمان *qydmi zemān*, a.; وقت اسکیلکی *vaqyt eskïligui*, t.

Ancrage, s. m., کمی یتاغی *guemi ïatāghy*, t.; مرسا *mersā*, pl. a. مراسی *merāci*.

Androgyne, adj. et s. com., خنثا *khounsā*, pl. a. خنثات *khounās*; هم دیشی هم ارکك *hem dïchi hem erkek*, t.

Andropogon, s. m., plante, مکّه آیریغی *mekkè âïryghy*, مکّه صمانی *mekkè samāni*, t.; اذخر *ezkhar*, a.

Ane, s. m., fig. et fam., se dit d'un esprit lourd et grossier, بوداله *boudāla*; — d'un homme très-ignorant, اشك *echek*, t.; حمار محض *hymāri mahz*, a.

Anéanti, e, adject., یوق اولمش *ïoq olmich*, t.; محو اولمش *mahv olmich*, وجودی قالمامش *vudjoudi qālmāmich*, a.-t., معدوم *ma'doum*, a.

Anéantissement, s. m., réduction au néant, معدومیّت *ma'doumïïet*, محو *mahv*. — Destruction d'un empire, abaissement d'une fortune, زوال *zavāl*, اندراس *indirās*.

ANECDOTE, s. f., خبيّه *khabïïè*, pl. a. خبايا *khabāïā*.

ANÉMOMÈTRE, s. m., يل ترازوسی *ïel terāzouci*, t.; ميزان الرياح *mïzān ur-rïāh*.

ANÉVRISME, s. m., طمر قبارمسی *dhamar qabārmaci*, t.; نتوّ الشريان *nutuvvich-cherïān*, a.

ANFRACTUEUX, SE, adject., اكری بوكری *egri beugri*, t.; كثير الانعراج *kecïr ul-in'yrādj*, منعرج *mun'aredj*, a.

ANFRACTUOSITÉ, s. f., détours et inégalité, اكری بوكريلك *ègri beugrïlik*, t.; انعراج *in'yrādj*, pl. a. انعراجات *in'yrādjāt*. — Éminences ou cavités inégales dans la surface des os, بوكريلك *beugrïlik*, t.; حنو *hinv*, pl. احنا *ehnā*.

ANGES, s. m., au pl. ملايك *melāïk*, ملايكه *melāïkè*, a.

ANGÉLIQUE, s. f., plante, ملك اوتی *melek oty*, انكليقا *enguelïqā*, t.

ANGIOLOGIE, s. fém., t. d'anat., بحث فی احوال جوايف النفس *bahs fi ahvāli djevāïf un-nefs*, a.

ANGIOTOMIE, s. fém., t. d'anat., تشريح جوايف نفس *techrïhy djevāïfi nefs*, a.

ANGLES, s. m. pl., زوايا *zevāïā*, a. — Figure de plusieurs angles, شكل كثير الزوايا *chekli kecïr uz-zevāïā*.

ANGLEUX, SE, adj., ne se dit guère qu'en parlant des noix, چتين قوز *tchetïn qoz*.

ANGOISSE, s. fém., ضجرت بال *zoudjreti bāl*, كربة *kurbet*, pl. a. كرب *kurub*.

ANGULAIRES (dents), adj. com., آزو ديشلری *āzou dïchleri*, t. — Veine angulaire, كوز طمری *gueuz dhamari*.

ANIMADVERSION, s. f., لوم *levm*, لايمه *lāïmè*, عتاب *'ytāb*, مواخذه *mou'ākhezè*, a.

ANIMAL, s. masc., fig., personne grossière, اوكوز *eukuz*, t.; جانور بی ادراك *djānveri bi idrāk*, p.; بهيمه *behïmè*, a. — Ce n'est qu'un animal, محض بهيمه در *mahzy behïmè dur*. — Le règne animal, la classe des animaux, جنس حيوانات *djinsi haïvānāt*. — Animal, adj., charnel, جسمانی *djesmānïi*, a.

ANIMALCULE, s. m., ذرّة الهامه *zerret ul-hāmè*, pl. a. ذرّات الهوامّ *zerrāt ul-havāmm*.

ANIMATION, s. f., جانلنمه *djānlanma*, t.; اتّخاذ روح *ittikhāzy rouh*, a.

ANIMER, v. a., donner de l'action, جانلندرمق *djānlandurmaq*, t.; تحريك ا *tahrïk it*. — Donner de la force à un ouvrage d'esprit, روح قوّت ويرمك *rouh vïrmek*, ويرمك *qouvvet vïrmek*. — Animer, irriter, اغضاب ا طارلتمق *dhārïltmaq*, *yghzāb it*.

ANKYLOGLOSSE, s. m., t. de méd., vice du filet de la langue, ديل سكری وتره لسانك *dïl siñyri 'ylleti*, علّتی *vetrèï liçānuñ saqāmeti*.

ANKYLOSE, s. f., t. de méd., privation du mouvement dans les articulations ou les jointures, اك واويناق يرلرينك اوينامامسی *añ vè oïnāq ïerlerïnuñ oïnāmamāci*, t.; عطلة الاوصال و المفاصل *'athlet ul-evsāl vel-mefācyl*, a.

ANNAL, E, adj., بر يللق *bir ïyl-lyq*, t.

ANNALES, s. f. pl., histoire qui rapporte les événements année par année, وقايع سنه‌وار سنه‌سى مشتمل اولان كتاب *vaqāï' senèvïièci muchtemil olān kitāb*, a.-t.; تاريخ الوقايع *tārykh ul-vaqāï'*, a. — Dans le style soutenu, l'histoire, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*.

ANNALISTE, s. m., وقايع نويس *vaqāï' nuwîs*, a.-p.; محرّر الوقايع *mouharrir ul-vaqāï'*, a.; واقعه‌لرى يازان *vāqa'aleri ïāzān*.

ANNEAU, s. m., bague, يوزك *ïuzuk*, t.; خاتم *khātem*, pl. a. خواتيم *khavātïm*. — Frisure des cheveux, قيورم *qyvrim*, t.

ANNELURE, s. f., قورقلق *qvrqlyq*, t.; جعودت *djou'det*, a.

ANNEXE, s. f., مضاف *muzāf*, ملحق *mulhaq*, pl. ملحقات *mulhaqāt*.

ANNEXER, v. a., الحاق ا *ilhāq it*, اضافه ا *izāfè it*, a.-t.

ANNIVERSAIRE, s. masc.; — de la naissance d'une personne, بر كمسنه‌نك سنه‌سى كونى *bir kimesnènuñ senèci gunu*; — d'un événement, بر حادثه‌نك سنه‌سى كونى *bir hādicènuñ senèci gunu*.

ANNONCIATION, s. f., le message de l'ange Gabriel à la Vierge, تبشير حضرت جبرائيل الامين *tebchïri hazreti djebrāïil ul-emïn*. — Le jour où l'Église célèbre ce mystère, يوم العيد البشارة مريم *ïevm ul-'yd ul-bechāreti meriem*.

ANNOTATEUR, s. m., حاشيه يازان *hāchïè ïāzān*, a.-t.; محرّر حواشى *mouharriri havāchi*, a.

ANNOTATION, s. f., note sur le texte d'un auteur, حاشيه *hāchïè*, pl. a. حواشى *havāchi*. — En t. de prat., inventaire des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالى دفترى *soutchlunuñ māli defteri*.

ANNOTER, v. a., faire des notes, حاشيه يازمق *hāchïè ïāzmaq*. — Dresser l'état des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالنى دفترا *soutchlunuñ mālini defter it*.

ANNUELLEMENT, adv., هر ييلك *her ïildè*, t.; سنه بسنه *senè besenè*, سنويًّا *senevïien*, a.

ANNULAIRE, adj. com., qui ressemble à un anneau, حلقه شكللو *halqa chekillu*, حلقه‌لو *halqalu*.

ANNULATION, s. fém., بطاللمه *bathāllama*, t.; نسخ *neskh*, لغو *laghv*, a.-t.

ANNULER, v. a., بطاللمق *bathāllamaq*, t.; نسخ ـ الغا ا *neskh, ilghā it*, a.-t. — Annulé, e, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā*.

ANNOBLIR, v. a., شرافتلو قلمق *cherāfetlu qylmaq*, احسان شرافت ا *yhsāni cherāfet it*, a.-t.

ANNOBLISSEMENT, subst. masc., اصلزاده‌لك عنوانى تحصيل ايتمه *acylzādèlik 'unvānini tahsyl itmè*, a.-t.; اكتساب عنوان شرافت *iktiçābi 'unvāni cherāfet*.

ANODIN, E, adj., سزيسز *sizïcyz*. — Remède —, سزيسز علاج *sizïcyz*

'ylādj, t.; دواء بلا وجع *devāï bilā vedja'*, a.

ANOMALIE, s. fém., عدم موافقت للقوانين وللقياس *'ademi muvāfaqat lil-qavānīn vè lil-qyās*, a.

ANONER, v. n., دغدغيلك ا *daghdaghylik it*, تغتغه ا *taghtagha it*, t.

ANONYME, adj. com., آدى يوق *âdi ïoq*, t.; بلا اسم *bilā ism*. — Un anonyme, une personne anonyme, اسمى نا مذكور بر كمسنه *ismi nā mezkiour bir kimesnè*. — Garder l'anonyme, اسمنى ذكر ايتمامك - مسكوت براقمق *ismini zikr itmemek, meskiout brāqmaq*.

ANTÉCÉDENT, E, adj., qui est auparavant, مقدمكى *mouqaddemki*, كچن *guetchen*, t.; ماضى *māzy*, سابق *sābyq*, متقدم *muteqaddem*, a. — En t. de gram., se dit des pronoms qui précèdent et régissent le relatif *qui*, مضاف اليه *muzāfun ileïh*.

ANTÉRIEUR, E, adj., مقدم *mouqaddem*. — La partie antérieure, اوك طرفى *euñ tharafi*. — La partie antérieure d'un corps, جسمك اجزاى مقدمه سى *djismuñ edjzāï mouqaddemèci*.

ANTÉRIORITÉ, s. f., ايلرولك *ilerulik*, t.; تقدم زمان *teqaddumi zemān*, a.

ANTHOLOGIE, s. f., choix de poésies, منتخبات الاشعار *muntakhabāt al-ach'ār*, a.

ANTHROPOLOGIE, s. f., figure par laquelle on attribue à Dieu des actions, des affections humaines, اسناد الصفة المخلوق الى الخالق *isnād es-syfat el-makhlouq ilal-khālyq*, a.

ANTICIPATION, s. fém., action par laquelle on anticipe, استقدام وقت *istyqdāmi vaqt*. — Anticipation d'un payement, تأديه نك استقدام وقت معيّنى *téédïènuñ istyqdāmi vaqti mou'aïieni*. — Toucher, recevoir par anticipation, وقتندن اوّل على حساب الحق *vaqtinden evvel 'alel-hyçāb aqtchè âlmaq*.

ANTICIPER, v. a., prévenir, devancer, - وقتندن اوّل ايشلمك *vaqtinden evvel ichlemek*, عمل ا *'amel it*, a.-t.

ANTILOGIE, s. f., contradiction, سوزلرك بر بريله اويغونسزلغى *seuzlaruñ bir birïlè ouïghounsyzlyghy*, t.; تناقص *tenāqous*, a.

ANTINOMIE, s. fém., ايكى قانون بينلرنده اولان تناقص *iki qānoun beïninde olān tenāqous*, a.-t.

ANTIPODE, s. m., اهالئ سمت قدم *ehālïi semti qadem*, a. — Ces peuples sont nos antipodes, بو اقوام و امم بزم سمت قدمز اولان اهاليدندر *bou aqvām u emem bizum semti qademumuz olān ehālïdendur*.

ANTIQUE, adj. com., fort ancien, اسكى *eski*, t. — Monument antique, اثار قديمه *açāri qadímè*. — Antique, en parlant des personnes avancées en âge, ياشنى آلمش كچمش *ïāchini âlmich guetchmich*. — Objet antique, qui vient des anciens, اسكى اثر قديم زمان شيء *eski zemān cheï, eceri qadím*. — A l'antique, à la

manière antique, اسکی زمان طرزنده *eski zemān tharzindè.*

ANTIQUITÉ, s. fém., ancienneté, اسکیلك *eskīlik,* t.; قدم *qydm,* قدم زمان *qydmi zemān,* a.

ANTISCORBUTIQUE, adject. com., مقاوم اسقوربط *muqāvimi isqorbouth,* a. — Remède antiscorbutique, مقاوم اسقوربط اولان دوا *muqāvimi isqorbouth olān devā.*

ANTISEPTIQUE, adject. com., دافع العفونة *dāfi' ul-'oufounet,* a. — Remède antiseptique, دافع عفونت اولان دوا *dāfi'y 'oufounet olān devā.*

ANTITHÈSE, s. f., صنعة التقابل اضداد *san'atit-teqābuli yzdād,* a.

ANTONOMASE, subst. fém., تسمية بالتغليب *tesmïet bit-taghlïb,* a.

ANUS, s. m., مقعد يرينك ايچ حلقه‌سی *maq'ad ïerïnuñ itch halqaci,* a.-t.

APAISER, v. a., calmer, دبس ا *debs it,* ايقاع سكونت ا *iqā'y sukiounet it,* اخماد ا *ykhmād it,* a -t. — S'apaiser, سكونت بولمق *sukiounet boulmaq,* كسب سكونت ا *kesbi sukiounet it,* بصلمق *bacylmaq.*

APANAGE, s. m., خاص *khāss,* pl. خواص *khavāss.* — Donner une terre en apanage, بر ارضی خاص اولمق اوزره ويرمك *bir arzy khāss olmaq uzrè vïrmek.*

APANAGER, v. a., خاص ويرمك *khāss vïrmek,* a.-t. — Apanagé, e, خاص صاحبی اولمش خاصلو *khāsslu, khāss sāhybi olmich.*

APATHIE, s. f., قابران خويلولق *qābarān khouïlulyq,* t.; جمود نفس *djumoudi nefs,* a.

APATHIQUE, adj. com., قابران خويلو *qābarān khouïlu,* t. — Une personne apathique, جمود نفس ايله مجبول اولان كمسنه *djumoudi nefs ilè medjboul olān kimesnè.*

APERCEVABLE, adj. com., ممكن التشخيص *mumkin ut-techkhys.*

APERCEVANCE, s. f., كورمك قوتی *gueurmek qouvveti,* a.-t.; قوت نظر *qouvveti nazar,* a.

APERCEVOIR, v. a., découvrir, discerner, سزمك *sezmek,* t.; تشخيص ا *techkhys it,* a.-t. — S'apercevoir, اكلمق *añlamaq,* استشعار ا *istich'ār it.* — Aperçu, e; vu, مشخص *muchakhkhas;* — s. m., exposé sommaire, خلاصه *khoulāça.* — Une première vue non approfondie sur un objet, علم اجمالی *'ylmi idjmāli.* — Estimation au premier coup d'œil, تخمين مختصری *takhmïni moukhtaçarïi.* — Par aperçu, تخمين مختصری اوله‌رق *takhmïni moukhtaçari olaraq.*

APETISSEMENT, s. m., كوچكلنمه *kutchuklenmè,* t.; تصاغر *teçāghyr,* a.

APETISSER, v. a., rendre plus petit, تصغير ا *tasghyr it,* a.-t.; — v. n., devenir plus petit, قصملق *qyssalamaq,* تقصر ا *teqassur it.*

APHONIE, s. f., سسك كسلمه‌سی *seçuñ kecilmèci,* t.; انقطاع الصوت *inqythā' us-savt,* a.

APLANI, E, adj., égalisé, دوزلنمش *duzlenmich,* t.; مسطح *mouçaththah,* a.

APLANISSEMENT, s. m., دوزلتمه *duzeltmè*, t.; تسطيح *tasthyh*, a.

APLATIR, v. a., تصفيح ا *tasfyh it*, a.-t.; يصّى قلمق *ïassy qylmaq*, t. — Aplati, e, يصّيلنمش *ïassylanmich*, مصفح *mouçaffah*.

APLATISSEMENT, s. masc., يصّيلنمه *ïassylanma*, t.; تصفح *teçaffouh*, a.

APLOMB, s. m., situation verticale, ديم ديك *dím dík*, t.; مستوزيًا قائم *mustevzïen qāïm*, a. — Aplomb, assurance dans la manière d'agir et de se présenter, بر كمسنه نك وضع و حركتنك اولان قوام و رابطه *bir kimesnènuñ vaz' u hareketindè olān qavām u rābytha*.

APOCRYPHE, adj. com., douteux, dont l'autorité est suspecte, مظنون بر مؤلّف *maznoun bir muellif*. — Nouvelle apocryphe, خبر مظنون *khaberi maznoun*. — Livre apocryphe, كتاب مردود - غير معتبر *kitābi merdoud, ghaïri mu'teber*.

APODICTIQUE, adj. com., démonstratif, اثبات ايديجي *isbāt idídji*, a.-t.; مثبت *musbit*, a.

APOGÉE, s. m., اوج *evdj*, a. — L'apogée de la lune, قمرك نقطهٔ اوجى *qameruñ noqthaï evdji*.

APOGRAPHE, s. m., صورت *souret*, نسخهٔ ثانيه *nuskhaï sānïiè*, a.

APOLOGIE, s. f. — Faire l'apologie de quelqu'un, بر كمسنه نك حقّنه عزو اولنان تهمتى نفى و جرح ا *bir kimesnènuñ haqqyna 'azv olounān tcuhmeti nefi u djerh it*.

APOPHYSE, s. f., كميك طومالى *guemïguñ thoumālidj ïeri*, t.; عير العظم *'aïr ul-'azm*.

APOSTASIE, s. f., ايماندن دونمكلك *imānden deunmeklik*, t.

APOSTASIER, v. n., ايمانـدن دونمك *imānden deunmek*, t.

APOSTILLE, s. f., كنار *kenār*, p. — L'apostille d'une lettre, مكتوبك كنارنه كى يازو *mektoubuñ kenārindèki ïāzou*.

APOSTOLIQUEMENT, adv., عـلى طـريـق الرسل *'ala tharyq ur-rucul*, a.

APOSTROPHE, s. f., fam., sortie vive, trait mortifiant adressé à quelqu'un, چيقش *tchyqych*, ازارلمه *āzārlama*, t.; تعزير *ta'zïr*.

APOSTROPHER, v. a.; — quelqu'un pour lui dire quelque chose de désagréable, ازارلـق *azārlamaq*, t.; تعزير ا *ta'zïr it*, a.-t.

APOSTUME, s. m., آزغين شيش *âzghyn chích*, t.; ورم حارّ *veremi hārr*, a.

APOSTUMER, v. n., آزغين شيش او *âzghyn chích ol*, t.

APOTHÉOSE, s. f., déification des empereurs chez les anciens, اللهلق رتبه سنه اولولتمه رسمى *allahlyq rutbècinè oloulatma resmi*, t.; رسم تبليغ شان الوهيّت *resmi teblyghy chāni ulouhïiet*, a. — Réception des anciens héros parmi les Dieux, اللهلق رتبه سنه قدر چيقارمه *allahlyq rutbècinè qadar tchyqārma*, اعلاء الى رتبة الالوهيّه *i'lāï ila rutbet ul-ulouhïiet*, a. — Honneur extraordinaire rendu à un homme par l'opi-

nion publique, بر كمسنه يه اولان الله مثالى تمجيد و تعظيم *bir kimesnèïè olān allah miçāli temdjīd u ta'zīm.*

Apozème, s. m., اوتلقلر مطبوخى *otlouqlar mathboukhy*, t.; مطبوخ نباتات *mathboukhy nebātāt*, a.

Apparat, s. m., éclat qui accompagne certains discours ou actions, كوسترش *gueusterich*, t.; دبدبه *debdebè*, a.; طمطراق *thamtharāq*, p. — Grand apparat, دبدبهٔ عظيمه *debdebèï 'azīmè*. — Apparat, ostentation, كورنش *gueurunuch*, تفاخر *tefākhur*.

Appareil, s. m., préparatif de tout ce qui tient à la pompe, دارات *dārāt*, طنطنه *thanthana*, t.; كوكبه *kevkebè*, a. — Grand appareil, كوكبهٔ عظيمه *kevkebèï 'azīmè*. — Appareil, onguents et emplâtres qu'on applique sur une plaie, مرهملو صارقى *merhemlu sārqy*, t.; ضماد *zymād*, ضمادة *zymādet*, pl. a. ضمادات *zymādāt*. —Lever l'appareil, رفع ضماد ا *ref'y zymād it*.

Appareiller, v. a., joindre une chose à une autre qui lui soit pareille, اشنى بولمق *echini boulmaq*, اش اويدرمق *ech ouïdourmaq*. — Appareiller un cheval de carrosse, بر عربه باركيرك عديل و همتاسنى اويدرمق *bir 'araba bārguīruñ 'adīl u hemtācini ouïdourmaq*. — Appareiller, donner des mesures justes pour la taille des pierres, suivant la place qu'elles doivent occuper dans une construction, اولچى اويدرمق *eultchu ouïdourmaq*, چاپلرى اويغون كسمك *tchāplari ouïghoun kesmek*. — S'appareiller, se jonidre à un pareil à soi, كندويه اش اويدرمق *guenduïè ech ouïdourmaq*.

Appareilleur, s. m., chef, ouvrier qui trace le trait, la coupe des pierres, چاپ چيزن *tchāp tchīzen*, t.

Appareilleuse, s. f., t. injurieux, femme qui fait le métier de favoriser des amours illicites, پوزونك قارى *puzevenk qāry*, اوستا قادن *oustā qādyn*, t.; دلّاله *dellālè*, a.

Apparemment, adv., كورنديكنه كوره *gueurundīguinè gueurè*, t.; ظاهر حاله نظرًا *zāhiri hālè nazaren*.

Apparence, s. f., ce qui paraît en dehors, ظاهر *zāhir*, pl. a. ظواهر *zavāhir*. — Se fier à l'apparence, ظاهر حاله اعتماد ا *zāhiri hālè y'timād it*. — De belles apparences, ظواهر مرغوبه - مستحسنه *zavāhiri merghoubè, mustahsenè*.

Apparent, e, adj., qui est visible, manifeste, كورينور *gueurīneur*, t.; آشكار *āchikiār*, بديدار *bedīdār*. — Apparent, spécieux, ظاهرده خوش كورينور *zāhirdè khoch gueuruneur*, ظاهرىّ *zāhirïi*, صورىّ *sourïi*. — Cause apparente, علّت صوريّه *'ylleti sourïiè*. — Prétexte apparent, عذر ظاهرىّ *'ouzri zāhirïi*.

Apparenter, v. a., خصملق بغلتمق *khycymlyq bāghlatmaq*, t.; اصهار ا *ishār it*, a.-t. — S'apparenter, عقد رابطهٔ مصاهرة ا *'aqdi rābythāï muçāheret it*.

Apparier, v. a., چفتلشدرمك

tchiftlechtermuk, چفت چفت دوزمك *tchift tchift duzmek.* — Apparier des pigeons, كوكرجينلرى چفت چفت سورمك *guïerdjínleri tchift tchift surmek.* — Apparier des gants, الدونه اش اويدرمق *eldivenè ech ouïdourmaq.*

Apparition, s. f., كورنمه *gueurunmè*, t.; تجلّى *tedjelli*, a. — L'apparition des esprits, ارواحك تجلّيسى *ervāhuñ tedjellíci.* — Manifestation subite d'un objet qui n'avait point encore paru, آنسزين كورنمه *ânsizín gueurunmè*, بداهةً ظهور *bedāhaten zouhour.*

Apparoir, v. n., t. de palais, montrer, كوسترمك *gueustermek*, t.; تبيين ا *tebïin it*, ابراز ا *ibrāz it*; — v. impers., كورنمك *gueurunmek*, تبيّن ا *tebeïin it.*

Appartement, s. m., cercle chez le roi, پادشاه سراينده اولان جمعيت *pādichāh sarāïndè olān djem'yet.*

Appartenances, s. f. pl., مضافات *mouzāfāt.*

Appartenant, e, adj., qui appartient de droit, عائد *'āïd*, ملك مخصوص *mulki makhsous*, pl. a. املاك مخصوصه *emlāki makhsoucè.*

Appartenir, v. n.; — à quelqu'un, être son parent, بر كمسنه ايله قربتى او *bir kimesnè ilè qarābeti ol.* — Être attaché à quelqu'un, être à son service, بر كمسنه نك خدمتنده بولنمق *bir kimesnènuñ khydmetindè boulounmaq.* — Il appartient, il convient, ياقشور *ïāqycheur*, لايق او *laïq ol.* — Il ne vous appartient pas de me reprendre, بنى تعزير ايتمك سزه لايق دكلدر *beni ta'zír itmek syzè lāïq deïldur.* — En t. de formule, on dit: Ainsi qu'il appartiendra, pour dire: selon qu'il sera convenable, موجب و مقتضاسى اوزره *moudjib u mouqtezāci uzrè.* — A tous ceux qu'il appartiendra, ايجاب و اقتضا ايدنلره *idjāb u yqtizā idenlerè.*

Appas, s. m. pl., charmes, جاذبه *djāzibè*, pl. a. خذبات *djazibāt.* — Les appas de la volupté, لذايذ نفسانيّه نك جذباتى *lezāïzy nefsānïiènuñ djezbāti.*

Appat, s. m., aliment mis dans un piége à un hameçon, et appât, au fig., chose qui attire, طعمه *theu'mè*, a.; يم *ïem*, t.

Appater, v. a., attirer avec un appât, يم ايله آيارتمق *ïem ilè âïārtmaq*, t.; طعمه ايله جلب ا *theu'mè ilè djelb it.* — Mettre le manger dans le bec des petits oiseaux, قوش آغزينه يم ويرمك *qouch âghzínè ïem vírmek.*

Appauvrir, v. a., rendre pauvre, ايراث فقرا *irāci faqr it*, افقار ا *ifqār it*, a.-t.; يوخسوللق كتورمك *ïoukhsoullyq gueturmek*, t. — En parlant d'une langue, قيتلق كتورمك *qytlyq gueturmek*, ايراث قحط ا *irāci qahth it.* — S'appauvrir, فقير او *faqyr ol*, يوخسوللغه اوغرامق *ïokhsoullygha oghrāmaq*, كسب فقر و مسكنت ا *kesbi faqr u meskenet it.* — Appauvri, e, فقرلنمش *faqrlanmich*, يوخسوللنمش *ïokhsoullanmich*, فقير اولمش *faqyr olmich.*

Appauvrissement, s. m., فقرلنمه *faqrlanma*, يوخسوللنمه *ïokhsoullanma*, a.-t.; افتقار حال *iftiqāri hāl.*

Appeau, s. m., sorte de sifflet avec lequel on contrefait la voix des oiseaux, قوش سسی دودکی *qouch seci dudugui.* — Oiseau dont on se sert pour appeler les autres. Voy. Appelant.

Appel, s. m., recours à un autre tribunal, بشقه محکمه یه مراجعت ایلمه *bachqa mehkemèïè murādja'at eïlemè,* دعوایی اخر محکمه یه نقل *da'vāïi akhar mehkemèïè naql.* — Appellation à haute voix des personnes qui doivent se trouver à une assemblée, دعوت سسی *da'vet seci,* ندای دعوت *nidāï da'vet.* — Être présent à l'appel, حین ندای دعوتك حاضر- موجود بولنمق *haïni nidāï da'vettè hāzyr, mevdjoud boulounmaq.* — Signal qui se fait avec le tambour, دعوت طاولنی چالمه *da'vet dhāvoulini tchālma,* طبل دعوتی *thabl da'veti.*

Appelant, e, adject., qui appelle d'un jugement à un autre, دعوایی قالدران ناقل *da'vāï qāldurān,* t.; دعوا ناقلی *nāqyli da'vā.* — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch.*

Appeler, v. a., dire le nom d'une personne, d'une chose, آدی دیمك *ādi dímek,* t.; تسمیه ا *tesmïè it.* — Comment appelez-vous cette personne? بوکسنه نك آدینه نه دیرلر *bou kimesnènuñ ādínè nè dírler.* — S'appeler, دینمك *dínmek.* — Comment vous appelez-vous? ادکز ندر *adyñyz nedur.* — Appeler les noms à haute voix, آد اوقویوب چاغرمق *ād oqouïup tchāghyrmaq.* — Appeler, faire venir, چاغرمق *tchāghyrmaq.* — Appeler le médecin, حکیمی چاغرمق *hekîmi tchāghyrmaq.* — Appeler, ou en appeler à un autre tribunal, دعوایی بشقه محکمه یه قالدرمق - نقل ایتدرمك *da'vāïi bachqa mehkemèïè qāldurmaq, naql itturmek.* — Appelé, e, دعوت اولنمش مدعو *da'vet olounmich, med'ouv.*

Appendice, s. m., لاحقه *lāhyqa,* a.

Appendre, v. a., اصمق *ásmaq,* t.; تعلیق ا *ta'lyq it,* a.-t. — Appendu, e, اصیلو *acylu,* t.; معلق *mou'allaq,* a.

Appert (il), v. impers., بللو- مستبان اولور *bellu, mustebān olour,* متبیّن اولور *mutebeïïen olour,* a.-t.

Appesantir, v. a., اغرا *aghyr it,* بصقلق کتورمك *bacyqlyq gueturmek,* t.; تثقیل ا *tasqyl it,* ایراث بهظ و ثقالت ا *irāci bahz u saqālet it,* a.-t. — Appesantir, au fig., en parlant des fonctions de l'esprit, ایرات فتورا *irāci futour it.* — En parlant de la colère de Dieu, on dit : Il a appesanti sa main sur ce peuple, سخط غضبنی اول خلقك اوزرینه حواله ایلدی *sakhti ghazabini ol khalquñ uzerînè havālè eïledi.* — S'appesantir, اغرلشمق *aghyrlachmaq,* کسب ثقالت ا *kesbi seqālet it.* — On dit : Mes yeux s'appesantissent, j'ai sommeil, کوزلریمه اویقو اغرلغی بصدی *gueuzlerumè oïouqou aghyrlyghy basty.* — S'appesantir trop sur une matière, برمادّه ده مبالغه ایله اطناب کلام ا *bir māddè-*

dè mubālagha ilè ythnābi kelām it. Appesanti, e, آغرلنمش *āghyrlanmich,* آغرلشمش *āghyrlachmich,* مثقل *mouçaqqal.*

Appesantissement, subst. masc., اغرلشمه *aghyrlachma,* t.; ثقالت *saqalet,* a.

Appéter, v. a., ارزولمق *arzoulamaq,* اوزلمك *euzlemek,* t.; تشهّی ا *techehhi it,* a.-t.

Appétissant, e, adject., استیك كتوریجی *istek gueturídji,* t.; مشهّی *muchehhi,* a.

Appétit, s. m., inclination, faculté par laquelle l'âme se porte à désirer quelque chose, استیك *istek,* شهوت *chehvet.* — Appétit charnel, شهوت جسمانیّه *chehveti djesmānīiè*; — animal, شهوت بهیمیّه *chehvet behīmīiè.* — Appétit, désir de manger, اشتها *ichtihā,* a.; یمكه استیك *ismèiè istek.* — Exciter l'appétit, تهییج اشتها ا *tehiidji ichtihā it.*

Applaudir (S'), v. réfl., se féliciter, استسعاد ا *istis'ād it.* — Se glorifier, اوكنمك *eugunmek,* تفاخر ا *tefākhur it,* تمدّح ا *temedduh it,* a.-t.

Applaudissement, s. m., تحبیذ *tahbīz,* pl. a. تحبیذات *tahbīzāt,* a. — Donner des applaudissements, ارائهٔ تحبیذ و آفرین ا *irāïèi tahbīz u āfèrīn it.*

Applicable, adj. com., مخصّص *moukhassas,* مصروف *masrouf,* a.

Application, s. f., action d'appliquer une chose sur une autre, اوزرینه اورمه یا پشدرمه *uzerīnè īāpichturma,* اورمه *ourma,* t.; لصوق *luçouq*; — d'une maxime, d'un discours, en général d'une chose à une autre, صرف *sarf,* مصروفیّت *masrouf ïiet.* — L'application d'un passage, بر عباره نك فلان شیئه صرفی *bir 'ybārènuñ felān cheïè sarfi.* — Application, attention suivie, مداومت *mudāvemet,* مواظبت *muvāzebet.* — Avoir de l'application à l'étude, مطالعه یه ملازمت و مواظبت ا *mouthāla'aïè mulāzemet u muvāzebet it.*

Appliquer, v. a.; — son attention, son esprit, ou s'appliquer à une chose, عقلی ویرمك *'aqly vīrmek,* اعمال فكرا *y'māli fyqr it,* صرف ذهن ا *sarfi zihn it.* — S'appliquer, s'attribuer, s'approprier, نفسنه صرف ا *nefsinè sarf it.* — Appliqué, e, اورلمش *ouroulmich,* مخصّص *moukhassas,* معیّن *mou'aïien,* صرف اولنمش *sarf olounmich,* مصروف *masrouf.* — Appliqué, en parlant d'une personne dont le caractère est de se livrer tout entier à ses occupations, چالشقان *tchālichqān.* مجدّ *moudjidd.*

Appointement, s. m., وظیفه *vazīfè,* pl. a. وظایف *vezāïf.*

Apporter, v. a., alléguer, citer, سرد ـ ایراد ا *serd, irād it.* — Apporter des soins, صرف همّت ا *sarfi himmet it.*

Apposition, s. fém., t. de gram., union de deux substantifs sujets d'une phrase, تبعیّت الاسم الی الاسم *teb'ïiet ul-ism ilal-ism.* — En phys., jonction de certains corps à d'autres

de même espèce, اتّصال الاجـزأ المتجانسة *ittiçāl ul-edjzā ul-mutedjānecet*, a.

Appréhender, v. a., t. de prat., prendre, saisir, يقلمق *ïaqalamaq*, t.; اخذ ـ ضبط ا *akhz, zabth it*, a.-t.

Appréhensif, ive, adj., قورقق *qorqaq*, t.; خايف *khāïf*, a.

Apprendre, v. act., faire savoir, بيلدرمك *bíldurmek*, اخبار ا *ykhbār it*.

Apprêt, s. m., manière d'apprêter les cuirs, سپيلش *sepílich*, t.; دباغت *dibāghat*, a. — Apprêt, au fig., affectation, تكلّف *tekelluf*, تصنّع *teçannou'*, a.

Apprêté, e, adj., حاضرلنمش *hāzyrlanmich*, a.-t.; حاضر *hāzyr*, مهيّا *muheïïā*.

Apprêter, v. a., à rire, donner à rire, كولدرمك *guldurmek*, t.; اضحاك ا *yzhāk it*, ضحك ايراث *irāci zahk u khandè it*. و خنده ا

Apprêteur, s. m., دوزيجى *duzídji*, t.; مرتّب *murettib*, a.

Apprivoiser, v. a., تأنيس ا *téénís it*, تأهيل ا *téehíl it*, a.-t. — S'apprivoiser, الفت ا *ulfet ït*, كسب انس و الفت ا *kesbi uns u ulfet it*. — Apprivoisé, e, متأنس *muté'ennis*, مألوف *méélouf*.

Approbateur, trice, s., مستحسن *moustahsin*, مستصوب *moustasvib*.

Approbatif, ive, adj., تصويبى مشعر *tasvíbi much'yr*, a.-t.

Approbation, s. fém., agrément, consentement, رضا *rizā*. — Jugement favorable, استحسان *istyhsān*.

Approche, s. f., mouvement par lequel on avance vers, ياقلشمه *ïāqlachma*, t.; تقرّب *teqarroub*, مقاربت *mouqārabet*. — Le temps qui est près de nous, تقرّب وقت *teqarroubi vaqt*, تقرّب *teqarroub*. — L'approche de la nuit, ظلمت ليلك تقرّبى *zoulmeti leïluñ teqarroubi*. — Approches, travaux que l'on conduit jusqu'au corps de la place qu'on assiége, قلعه يه يقلشمق ايچون ايلرويه سوريلن مترسلر *qal'aïè ïaqlachmaq itchoun ileruïè surylen meterisler*. — Lunette d'approche, دوربين *dourbun*.

Approcher, v. a., avancer auprès, mettre proche, يقين كتورمك *ïaqyn gueturmek*, تقريب ا *taqrīb it*. — Approcher le souverain, être dans son intimité, پادشاهك يانند تقرّب ا *pādichāhuñ ïānina teqarroub it*. — Approcher, devenir proche, يقلشمق *ïaqlachmaq*, يقين او *ïaqyn ol*, تقارب ا *teqārub it*.

Approfondir, v. a., rendre plus profond, درينلتمك *derínletmek*, t.; تعميق ا *ta'myq it*.

Appropriation, s. fém., كندويه ايدنمه *guenduïè idinmè*, t.; ضبط *zabth*, a.

Approprier, v. a., rendre propre à sa destination, ياقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.; توفيق ا *tevfyq it*, a.-t. — Ajuster, agencer, حسن حاله قومق *husni hālè qomaq*, تنظيم ا *tanzím it*. — S'approprier, v. pron., usurper la propriété de..., حقسز ايدنمك

haqqsyz idinmek. ا فضولی ضبط *fuzouli zabth it,* ا بغیر حقّ ضبط *bighaïri haqqyn zabth it.* — Se rendre propre une pensée, un ouvrage, en s'en disant l'auteur, کندونک اولدیغنی ادّعا ا *guendunuñ oldoughounou iddi'ā it.*

Approvisionnement, s. m., action d'approvisionner, ذخیره لندرمه *zakhyrèlendurmè,* t.; تزوّد *tezevvud,* a.

Approvisionner, verbe actif, ذخیره لندرمک *zakhyrèlendurmek.*

Approuver, v. a., consentir, رضا ویرمک *rizā vīrmek.* — Juger convenable, مناسب کورمک *munācib gueurmek,* تصویب *tasvīb it.* — Approuvé, e, بکنلمش *beïenilmich,* رضا و قبول اولمش *rizā vu qaboul olmuch,* مناسب کورلمش *munācib gueurulmich,* مستحسن *mustahsen.*

Approximatif, ive, adj., تقریبی *taqrībïi,* یقین *ïaqyn,* a.

Approximativement, adverbe, بر وجه تقریب ایله *taqrīb ilè,* a.-t.; بر تقریب *ber vedjhi taqrīb,* p.-a.; تخمینًا *takhmīnen,* a.

Appui, s. m., support, soutien, دعامه *di'āmè,* pl. a. دعایم *di'āïm.* — Point d'appui d'un levier, مرکز الاستناد *merkez ul-istinād.*

Appuyer, v. a., soutenir au moyen d'un appui, طیاندرمق *dhaïāndurmaq,* t.; اعماد ا *y'mād it.* — Appuyer une opinion sur de bonnes raisons, بر رأیی دلایل معقوله ایله تأیید ا *bir rëïi delāïli ma'qoulè ilè téeïid it.* — Appuyer, poser, اوستنه اوتورتمق *ustunè qomaq,* اقعاد ا *yq'ād it.* — Peser sur quelque chose, زورلی بصمق *zorly basmaq,* تایید قوّت ایله بصمق *téeïid qouvvet ilè basmaq.* — Insister, اصرار ا *ysrār it.*

Apre, adj. com., rude au goût, عفوصتلو *'oufoucetlu,* عفصتی الطعم *'afzïi uth-thà'am.* — Rude au toucher, سرت *sert.* — En parlant des chemins, difficile, raboteux, صعب *sa'ab;* — violent, کسکین *keskïn,* شدید *chedïd.* — Porté avec trop d'ardeur à quelque chose, حریص *haryz.*

Apreté, s. f.; d'humeur, شدّت خشونت مزاج *chiddeti mizādj,* مزاج خشونتی *khouchouneti mizādj;* — de mœurs, اخلاق وادابک شدّتی *akhlāq u adābuñ chiddeti.* — L'âpreté du froid, بروده‌نك شدّتی *buroudetuñ chiddeti.*

Apurer, v. a.; un compte, حساب تنقیح ا *tenqyhy hyçāb it,* a.-t.

Aquatique, adj. com., marécageux. Voy. ce mot. — Terres aquatiques, صولاق یرلر *soulāq ïerler,* اراضئ کثیر النسامه *erāzïi kecïr unneçāmè.* — Oiseaux aquatiques, صو قوشلری *sou qouchlari.* — Animaux —, حیوانات مائیه *haïvānāti māïïè.*

Arabesques, s. f. pl., t. d'arch., sorte d'ornement, طولاشقلو نقشلر *dholāchyqlu naqchlar.*

Arack, s. m., eau-de-vie tirée du riz fermenté, پرنج عرقی *pirindj 'araqy.*

Arasement, s. m., t. de maçon., برابرلشدرمه *berāberlechturmè,* t., تساوی *teçāvi,* a.

ARASER, v. a., t. de maçon., بويى برابرلشدرمك *boïï berāberlechturmek*, t.; تسويه ا *tesvïè it*, a.-t.

ARATOIRE, adj. com., (l'art), فنّ فلاحة *fenni felāhat*, a.

ARBALÈTE, s. f., زنبرك *zemberek*, t.

ARBITRAGE, s. m., دعوانك حكم معرفتيله روئت اولنمه *da'vānuñ hukm ma'rifetilè rouïet olounma*, a.-t. — Mettre en arbitrage, بر ماده يى حكم معرفتيله روئت اولنمغه حواله ا *bir māddèïi hukm ma'rifetilè rouïet olounmagha havālè it*.

ARBITRAIRE, adj. com., qui dépend de la volonté des juges, حكم قاضى يه منوط *hukmi qāzïiè menouth*, قاضى نك رأينه باغلو *qazînuñ rèïnè bāghlu*.

ARBITRATION, s. f., وجه تخمين ايله اولان تقدير قيمت *vedjhi takhmîn ilè olān taqdîri qymet*, a.-t.

ARBITRE, s. m., juge choisi par les parties, طرفيندن بالتراضى اختيار اولنان حكم *tharafeïnden bit-terāzy ykhtïār olounān hakem*, حكم *hakem*, a. — Maître absolu, حاكم مطلق *hākimi mouthlaq*.

ARBITRER, v. a., juger, décider en qualité de juge, بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ا *hukm it*.

ARBORER, verbe act.; l'impiété, دينسزلق بيراغنى آچمق *dînsyzlyq baïrāghyni âtchmaq*, رفع لواى كفر و الحاد ا *ref'y livāï kufr u ilhād it*.

ARBORISÉ, E, adj. Pierre arborisée, جر مشجّر *hadjeri muchedjdjer*, a.

ARBRE, s. masc., grosse et longue pièce de bois, ديرك *dîrek*, t. — Arbre de moulin, - دكرمنك ديركى عمودى *deïrmenuñ dîregui, 'amoudi*. — En t. de l'Écriture, l'arbre de vie, شجرة الحيات *chedjeret ul-haïāt*. — Arbre de la croix, عود الصليب *'oud us-salîb*. — Arbre généalogique, شجرهٔ نسب *chedjerèï neceb*.

ARBRISSEAU, s. m., اوفاق اغاج *oufāq aghādj*, t.

ARBUSTE, s. m., بودور اغاج *bodour aghādj*, t.

ARC, s. m.; de carrosse, عربه نك دمر يايى *'arabanuñ demir ïāïi*. — Arc, en t. d'architect., cintre, كمر *kemer*. — L'arc d'une voûte, قبّه نك كمرى *qoubbènuñ kemeri*, طاق *thāq*. — Arc de triomphe, طاق غزا *thāqy ghazā*.

ARCADE, s. f., كمرلو اچيقلق *kemerlu atchyqlyq*, t. — Les arcades d'un bâtiment, بنانك فواصل معقوده سى *binānuñ fevācyli ma'qoudèci*.

ARC-BOUTANT, s. m., pilier qui finit en demi-arc, باشى اكرى ديرك دعامهٔ مجرّده *bāchi egri dîrek*, t.; *di'āmèï mouharredè*, a. — Au fig., se dit des chefs d'un parti, فرقه نك طياغى دعامهٔ قوم *firqanuñ dhaïāghy, di'āmèï qavm*.

ARC-BOUTER, v. a., دستك اورمق دعامه ايله استحكام ويرمك *destek ourmaq*, t.; *di'āmè ilè istyhkiām vîrmek*.

ARCEAU, s. m., قبّه كمرى *qoubbè kemeri*, t.; طاق القبّة *thāq ul-qoubbet*, a.

ARCHE, s. f.; de pont, كوپرى *keupru kemeri.*

ARCHÉTYPE, s. m., t. didact.; — du monde, دنيانك يلك قالبى *dunïānuñ ilk qālebi*, t.; اصل العالم *asl ul-'ālem*, a. — Archétype, étalon primitif et général des poids et mesures, اصل المعيار *asl ul-my'ïār.*

ARCHEVÊCHÉ, s. m., diocèse d'un archevêque, متروپوليته تابع مملكت *mitrèpolítè tāby' memleket.*

ARCHIDUCHÉ, s. m., باش دوقه لق *bāch douqalyq*, t.

ARCHIÉPISCOPAL, E, adjectif, متروپوليتلكك *mitrèpolítliguñ.* — Dignité archiépiscopale, متروپوليتلكك رتبه سى *mitrèpolítliguñ rutbèci.*

ARCHITECTONIQUE, adj. com., qui a rapport à l'architecture, معمارلغه متعلّق *mi'mārlygha mute'allyq*, a.-t. — L'art de la construction, معمارلق صناعتى *mi'mārlyq sanā-'ati*, a.-t.; فنّ معمارى *fenni mi'-mārïi.*

ARCHITECTONOGRAPHE, s. masc., وصّاف الاحوال الابنيّه *vassāf ul-ahvāl ul-ebnïiè.*

ARCHITECTONOGRAPHIE, s. fém., وصف الاحوال الابنيّه *vasf ul-ahvāl ul-ebnïiè*, a.

ARCHITECTURE, s. f., l'art de construire, disposer et orner les édifices, ياپو صناعتى *ïāpou sanā'ati*, t.; علم بنا *'ylmi binā.* — Ancienne et moderne architecture, فنّ قديم و جديد بنا *fenni qadím u djedïdi binā.* — Architecture militaire, فنّ بناى استحكامات *fenni binaï istyhkiā-māt*, فنّ معمارى الحربىّ *fenni mi'mārïi ul-harbïi.* — Architecture navale, كمى ياپمه نك فنّى *guemi ïāpmanuñ fenni.* — Architecture, disposition et ordonnance d'un bâtiment, بنانك كسمى *binānuñ kecimi*, هيئة البنا *hïïet ul-binā*, a. — Une belle architecture, بر هيئة مطبوعهٔ بنا *bir hïeti mathbou'aï binā.*

ARCHITRAVE, s. f., باشلق دپه سى *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-t.-p.

ARCHIVES, s. f. pl.; anciens titres, chartres et autres papiers importants, دفاتر و سندات قديمه *defātir u senedāti qadímè.* — Le trésor des archives, دفاتر و سندات قديمه خرينه سى *defātir u senedāti qadímè khazínèci.*

ARCHIVISTE, s. masc., دفترخانه اميني *defterkhānè emíni*, t.

ARDENT, s. m., exhalaison enflammée qui paraît dans les marais, اتشلو بوغوم *átechlu boghoum*, t.; بخارى نارىّ *boukhāri nārïi*, pl. ابخرهٔ ناريّه *ebkhyrèi nārïiè.*

ARDENT, E, adject., enflammé, لهّاب *lehhāb*, a. — Fer ardent, قزغن دمر *qyzghyn demir*, حديد مسخّن *hadídi mouçakhkhan.* — Allumé, يانمش *ïānmich*, مشتعل *muchte'al.* — Qui brûle, qui enflamme, ياقيجى *ïāqydji*, محرّق *mouharryq.* — Au fig., violent, véhément, كسكين *keskín*, شديد *chedíd*, اكيد *ekíd.* — Désir ardent, اشتياق شديد *ichtïāqy chedíd*, يانق استك *ïānyq istek.* — Soif ardente, كسكين صوسزلق *keskín souçouz-*

louq. — Fièvre —, حمّای محرّق *hoummāï mouharryq.* — Qui a une grande activité, غیرتلو *ghaïretlu,* کرمیتلو *guermïietlu.*—Un homme extrêmement ardent, ایشنك کرمیّت ایله طاورانور بر آدم *ichindè guermïiet ilè dhāvrāneur bir âdem.*

Ardeur, s. f., chaleur véhémente, قزغنلق *qyzghynlyq,* t.; حمو *humuv,* شدّت حرارت *chiddeti harāret,* a. — L'ardeur du feu, آتش قزغنلغی حمو نار *âtech qyzghynlyghy, humuvi nār.* — Ardeur, chaleur âcre et piquante qu'on éprouve dans certaines maladies, حرقت *hourqat,* a.; یانقلق *ïānyqlyq.* — Ardeur d'entrailles, احشا حرقت *hourqāti ahchā ;* — d'urine, بول حرقت *hourqati buvel.*

Ardoisière, s. f., قیاغن طاشی اوجاغی *qaïāghan thāchi odjāghy,* t.

Arec, s. m., فلفلك *felfelek,* t.

Arène, s. f., cirque pour les combats de gladiateurs, پهلوانلره مخصوص قوم میدانی *pehluvānlara makhsous qoum meïdāni,* t.; عرصه کاه پهلوانان *'arsa guiāhi pehluvānān,* p.

Aréneux, se, adj., sablonneux, قوملی *qoumly,* t.; رملیّ *remlïi,* a.

Aréole, s. f., ممه دوکمه‌سی *memè deuïmèci tchevrèci,* t.

Aréostyle, s. m., édifice dont les colonnes sont éloignées les unes des autres, درکلری بر برندن فاصله‌لو اولان بنا *direkleri bir birinden fācylèlu olān binā,* t.

Arête, s. f., angle saillant que forment deux faces d'une pierre, d'une pièce de bois, بالق صرتی شکلنك سوری طرفی *bālyq syrti cheklinuñ sivri tharafi,* t.

Arganeau, s. m. Voy. Organeau.

Argemone, s. f., plante, دکنلو خشخاش *dikenlu khachkhāch,* t.

Argent, s. m., métal, فضّة *fyzzat, fyzza,* a.

Argenté, e, adj., plaqué d'argent, کومش قاپلو *gumuch qāplu,* کومشلو *gumuchlu,* t.; کومش ایله مطلّا *gumuch ilè mouthallā,* t.-a. — D'un blanc qui a l'éclat de l'argent, کومش کبی پارلدایبجی *gumuch guibi pārladāïidji.*

Argentin, e, adj., qui a un son clair et retentissant, پارلاق سسلو *pārlāq seslu,* t.; مطنطن *mouthanthan,* a. — Voix argentine, صوت مطنطن *savti mouthanthan.* — Argentin, qui approche de l'éclat de l'argent, پارلاق *pārlāq.*

Argenture, s. f., argent en feuilles fort minces, appliqué sur la superficie de quelque ouvrage, کومش ورق *gumuch varaq.* — Ouvrage de dorure et d'argenture, اوراق ذهبیّه وفضّیّه‌دن مصنوع شیئلر *evrāqy zehbïiè vu fyzzïièden masnou' cheïler.*

Argile, s. f., کل *guil,* p.; اوزلو طپراق *euzlu thoprāq,* t.

Argileux, se, adj., کللو *guillu,* p.-t.; غضیر *ghazyr,* a.; ارض غضیره *arzy ghazyrè.*

Argo, s. m., constellation de l'hémisphère austral, السفینة *es-sefïnet,* a.

Argumentation, s. fém., برهان اویدرمنك صنعتی *burhān ouïdourmanuñ san'ati*, t.; فنّ البرهنة *fenn ul-berhenet*, a.

Argumenter, v. n., faire un ou plusieurs arguments, اثبات کتورمك *isbāt gueturmek*, اقامت برهان ا *yqāmeti burhān it*. — Tirer des conséquences d'une chose à une autre, بر مسئله دن خلافنه استخراج دلیل ا *bir mecélènuñ khylāfinè istykhrādji delīl it*.

Aride, adj. com., stérile, جدیب *djedīb*, مجدوب *medjdoub*, a. — Terre aride, ارض مجدوبه *arzy medjdoubè*. — Aride, sec, قوریمش *qouroumich*. — Qui ne fournit pas au discours, عقیم *'aqym*, عدیم النما *'adīm un-nemā*. — Sujet aride, مبحث عقیم *mebhaci 'aqym*. — Esprit —, عقل عقیم *'aqli 'aqym*.

Aridité, s. f., au fig., stérilité, قوریلق *qouroulyq*, t.; عقم *'ouqm*, عدم النما *'adem un-nemā*. — État de l'âme qui ne sent point de consolation dans les exercices de piété, جمود قلب *djumoudi qalb*. — Insensibilité, عدم حاسیة *'ademi hāciet*.

Aristotélicien, ne, adj., conforme à la doctrine d'Aristote, ارسطوطالیستی *aristhouthālīcïi*, a. — Philosophie aristotélicienne, حکمت ارسطوطالیسیّه *hykmeti aristhouthālīcïiè*.

Aristotélisme, s. m., la philosophie, la doctrine d'Aristote, حکمت ارسطو *hykmeti aristhou*.

Arithméticien, s. m., حساب علمنی بیلن *hyçāb 'ylmini bīlen*, a.-t.; اهل العلم الرقم *ehlil-'ylm ur-raqam*.

Arithmétique, s. f., art de calculer, حساب علمی *hyçāb 'ylmi*, a.-t. — Arithmétique spéculative, علم حساب نظری *'ylmi hyçābi nazari*; — pratique, علم حساب عملی *'ylmi hyçābi 'ameli*. — Les quatre premières règles de l'arithmétique, اقسام اصلیّهٔ علم رقم *aqsāmi aslïïèï 'ylmi raqam*.

Arithmétique, adj. com., qui est fondé sur les nombres, مبنیّ علی الارقام *mebnïi 'alel-erqām*. — Calcul arithmétique, حساب مبنی علی الارقام *hyçābi mebni 'alel-erqām*.

Arme, s. fém.; offensive, آلت ضرب و تعرّض *āleti zarb u te'arrouz*; — défensive, آلت مدافعه و تحفّظ *āleti mudāfe'a vu tehaffuz*. — Maître d'armes, سلاح قوللنمه سنی کوسترن اوستهٔ *silāh qoullanmacini guesteren ousta*. — Armes, la profession de la guerre, جنکجیلك طریقت صنعتی *djenkdjïlik san'ati*, عسکریّه *tharïqati 'askerïïè*. — Les entreprises de guerre, عزایم حربیّه *'azāïmi harbïïè*. — Suspension d'armes, متارکه *mutārekè*. — Aux armes! cri de guerre ou d'alarme, سلاحه طاورانك *silāha dhāvrānuñ*.

Armement, s. masc., appareil de guerre, تدارکات سفریّه *tedārukiāti seferïïè*. — Action d'armer un vaisseau, کمینك دونانمه سی *guemïnuñ donānmaci*.

ARMER (S'), v. pron., se munir, se précautionner, contre les choses qui peuvent nuire, قورنمق *qourounmaq*, t.; تحفّظ ا *tehaffuz it.* — S'armer contre la pluie, باراندن تحفّظ ا *bārānden tehaffuz it.* — Armé, e, سلاحلو *silāhlu*, يراقلو *īārāqlu*, مسلّح *mucellah.* — A main armée, الده سلاح اولهرق *eldè silāh olaraq.*

ARMOISE, s. f., plante, برنجاسه *berendjācè*, ورانتيقه *verātīqa*, t.; حبق الرّاعی *habaq ur-rā'y*, a.

ARMORIAL, s. m., خانه‌دانلرك نشانلرینی مشتمل دفتر *khānedānlerun nichānlarīni muchtemil defter*, t.

ARMURIER, s. m., سلاحجی *silāhdji*, t.

AROMATIQUE, adj. com., خوش قوخولی *khoch qokhoulu*, t.; عطریّ *'ythrīi*, a. — Plantes aromatiques, نباتات عطریّه *nabātāti 'ythrīiè.*

AROMATISER, v. a., عطریّتلو شیلر قاتمق *ythrīietlu cheïler qātmaq*, t. — Aromatisé, e, خوش قوخولو شیلر قاتلمش *khoch qokhoulu cheïler qātilmich*, t.; معطّر *mou'aththar*, ممزوج بالعطریّات *mumzevedj bil-'ythrīiāt*, a.

ARPENTAGE, s. m., mesure de terre par arpent, دونم اولچمه‌سی *devnum eultchmècì.* — Art de mesurer les terres par arpent, دونم اولچمه نك فنّی *deunum eultchmènuñ fenni.*

ARPENTEUR, subst. masc., دونم اولچیجی *deunum eultchídji*, t.

ARQUER, v. a., بوكريلتمك *beugrīltmek*, t.; تقويس ا *taqvīs it*, a.-t. — S'arquer, بوكريلنمك *beugrīlenmek*, تقوّس ا *teqavvus it.* — Arqué, e, بوكريلنمش *beugrīlenmich*, اكلمش *eïlmich*, مقوّس *mouqavves.*

ARRACHEMENT, s. m., قوپارمه *qopārma*, t.; قلع *qal'.*

ARRACHER, v. a., قلع ا *qal' it*, a.-t. — Retirer, enlever, چكوب قوپارمق - آلمق *tchekup qopārmaq, álmaq*, نزع ا *nez' it.* — Arracher les yeux, كوز چيقارمق *gueuz tchyqārmaq.* — Au fig., arracher de l'argent à quelqu'un, بر كمسنه نك الندن اقچه قوپارمق *bir kimesnènuñ elinden aqtchè qopārmaq.* — Arracher, détacher, چكوب آيرمق *tchekup āïarmaq.* — Arracher la vie, بر كمسنه نك بدنندن جانني نزع ا *bir kimesnènuñ bedeninden djānini nez' it.* — Arraché, e, قوپارلمش *qopārilmich*, چكلوب آيرلمش *tchekilup āïrilmich*, مقلوع *maqlou'.*

ARRANGEMENT, s. m., louable économie, حسن رابطه *husni rābytha*, حسن اداره *husni idārè.* — Mesures pour terminer une affaire, تدابير لازمه *tedābīri lāzemè.*

ARRANGER, v. a., mettre dans l'ordre convenable, دوزمك *duzmek*, t.; حسن نظامه وضع ا *husni nizāmè vaz' it*, تنظيم ا *tanzīm it*, a.-t.

ARRÉRAGER, v. n., ويرلهجكی صكره‌يه براقمق *vīrilèdjigui soñraïa brāqmaq*, t.; تأخير ادا ا *téékhyr edā it*, a.-t.

Arrérages, s. m. pl., بقایا مالی *beqāïā māli*, a.-t.; اموال بقایا *emvāli beqāïā*, a.

Arrestation, s. f., action d'arrêter, توقیف آلیقومه *ālïqoma*, t.; *tevqyf*, a. — Prise de corps, محبوسیّت *mahboucïiet*. — Être en état d'arrestation, حال محبوسیّتنك - حال توقیفده او *hāli mahboucïiettè*, *hāli tevqyftè ol*.

Arrêt, s. m., saisie, طوتمه *thoutma*, t.; ضبط *zabth*. — Action du cheval qui s'arrête, وقفه *vaqfè*.

Arrêter (S'), v. pron., cesser, discontinuer de faire quelque chose, وازکلمك ال چکمك *vāz guelmek*, *el tchekmek*, t.; کفّ ید ا *keffi ïed it*, a.-t. — Se fixer, se déterminer, قرار ویرمك *qyrār vïrmek*. — Avoir égard, دقت ا *dyqqat it*, باقمق *bāqmaq*. — Arrêté, e, آلیقونمش *ālïqonmich*.

Arrher, v. a., پیی ویرمك *peïi vïrmek*, t.

Arrhes, s. f. pl., عربون *'areboun*, a.

Arrière, adv. — Arrière-moi, Satan! loin de moi, Satan! الله تعالی شیطان شرّینی بندن ایراق ایلیه *allah te'āla cheïthān chirrïni benden irāq eïleïè*. — Avoir vent arrière ou en poupe, روزگار اکسه‌دن او *rouzguiār eñsèden ol*. — En arrière, en reculant, کیرویه وارمق *guïrüïè vāraraq*.— Rester en arrière, کیروده قالمق *guïrudè qālmaq*. — Faire un pas en arrière, برادم یر کیرولنمك *bir ādum ïer guïrulenmek*. — Arrière-boutique, ایچ دکّان *itch dukkiān*. — Arrière-cour, ایچ حولی *itch havly*.— Arrière-garant, کفیلك کفیلی *kefïlik kefïli*.— Arrière-goût, صوکك قالان داد *soñda qālān dād*. —Arrière-neveu, یکن اوغلی *ïeguen oghlou*. — Nos arrière-neveux, pour dire la postérité la plus reculée, بزدنصکره کله‌جکلر *bizdensoñra guelèdjekler*, اخلاف واعقاب *akhlāfu a'qāb*. — Arrière-pensée, کیزلو مرام *guïzlu merām*, مرام خفیّ *merāmi khafïi*.—Arrière-petit-fils, طورنزاده *thourounzādè*, ابن الحفید *ibn ulhafïd*.— Arrière-petite-fille, طورن بنت الحفید قزی *thouroun qyzy*, *bent el-hafïd*. — Arrière-saison, fin de l'automne, کوزك صوك وقتی *guzuñ soñ vaqty*. — Au fig., commencement de la vieillesse, عمر انسانك وقت خزانی *'eumri insānuñ vaqti hyzāni*. — Les derniers mois qui précédent les récoltes, اوراق وقتی موسمندن ایلروجه *orāq vaqti mevsiminden ilerudjè*. — Arrière-saison, se dit aussi des mois qui précèdent les vendanges, باغ بوزمی وقتندن اوّل *bāgh bozoumou vaqtinden evvel*.

Arrimeur, s. m., کمی یوکی استفجیسی *guemi ïuku istifdjïci*, t.

Arriser, v. a., t. de mar., et par abréviation, Riser, détendre la surface des voiles en les amenant un peu, یلکنی اشاغی آلمق - ایندرمك - تنزیل ا *ïelkeni achāghy ālmaq*, *indurmek*, *tenzïl it*.

Arrivage, s. m., abord des navi-

res dans un port, ليمانه يناشمه *limānè ïanāchma*, ليمانلمه *limānlama*, ليمانه كلمه *limānè guelmè*. — Se dit aussi de l'arrivée des marchandises, كلمه *guelmè*, تُوارد *tevārud*.

Arrivée, s. f., action d'arriver, كلمه *guelmè*, t.; قدوم *qoudoum*. — Le temps de l'arrivée d'une personne, بركمسنه نك كلديكى وقت *bir kimesnènuñ gueldïgui vaqyt*, حين ورود *haïni vuroud*. — Arriver, en t. de mar., se dit d'un vaisseau qui vient sur un autre, بر سفينه ديكر بر سفينه اوزرينه وارمق *bir sefinè dïguer bir sefinè uzerïnè vārmaq*. — Arriver à ses fins, مرامه واصل - نائل او *merāmè vācyl, nāïl ol*. — Arrivé, e, كلمش *guelmich*, ايرشمش *irichmich*, واصل *vācyl*, وارد *vārid*, واقع *vāqy'*, وقوع بولمش *vouqou' boulmich*.

Arroche, s. f., plante, قويون صرمشغى *qoïoun sarmachyghy*, قره پازى *qara pāzy*, t.

Arroger (S'), v. pron., كندو كندويه ايدنمك *guendu guenduïè idinmek*, t.; ادّعاى استحقاق ا *iddi'āï istyhqāq it*, غصبًا اتّخاذ ا *ghasben ittikhāz it*.

Arrondi, e, adj., دكرمى *deïermi*, t.; مستدير *mustedïr*, a.

Arrondissement, s. masc., état d'une chose arrondie, دكرميلك *deïrmïlik*, t.: استداره *istidārè*, a.

Arrosage, s. m., action de conduire l'eau d'une rivière ou d'un ruisseau sur des terres trop sèches, آرق *āryq*, t.; ساقيه *sāqyè*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, صولاتمق *soulātmaq*, t. — Arroser le jardin, باغچه يى صوارمق *bāghtchèïi souvārmaq*. — Arroser en versant, en répandant dessus, اوزرينه سرپمك *uzerïnè serpmek*.

Arrumage, s. m. Voy. Arrimage, Arrimer.

Ars, s. m. pl., t. de vétérin., ne se dit guère que dans cette phrase : Saigner un cheval des quatre ars, aux quatre ars, aux quatre membres, بر آتك درت ايا غندن قان آلمق *bir âtuñ dort aïāghynden qān âlmaq*, t.

Arts, s. m. pl., صنايع *sanāï'*. — Arts libéraux, ceux dont les productions sont plus l'ouvrage de l'esprit que de la main, - فنون عقليّه *funouni 'aqlïïè*, عاليّه *'ālïïè*. — Arts en général, tant libéraux que mécaniques, فنون و صنايع *funoun u sanāï'*. — Les beaux-arts, فنون شريفه *funouni cherïfè*, صنايع شريفه *sanāï' cherïfè*. — Se conduire, agir avec art, حذاقت ايله عمل وحركت ا *hazāqat ilè 'amel u hareket it*. — L'art métrique et de la rime, علم العروض والقوافى *'ylm el-'arouz vel-qavāfi*.

Artériel, le, adject., شريانى *cherïānïi*, a.

Artériole, s. f., شريان صغير *cherïāni saghyr*, a.

Artériologie, s. fém., بحث الاحوال الشرايين *bah sul-ahvāl uch-cherāïin*, a.

Artériotomie, s. f., شريانى يارمه بط - تبزيل *cherïāni ïārma*, t.;

الشريان *bathth, tebzîl uch-cherïān*, a.

Arthanita, s. m., plante, عرطنيثا *'arthenîçā*, a. Voy. Cyclamen.

Arthrite, s. f., وجع المفاصل *vadja' ul-mefācyl*, ريح طيّار *ryhy thaïiār*, التهاب مفاصل *iltihābi mefācyl*, a.; اويناق يرلرنده كزر يل *oïnāq ïerlerindè guezer ïel*, t.

Article, s. m., une des parties d'un écrit composé de divers chefs, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhās*; مقامة *meqāmet*, pl. مقامات *meqāmāt*. — C'est un autre article, pour dire qu'une chose est différente de celle dont il est question, بحث اخردر *bahsi akherdur*, بشقه مادّه در *bāchqa māddè dur*. — A l'article de la mort, اخر نفسده *akheri nefestè*.

Articuler, v. a., un fait, le circonstancier, على التفصيل تقرير كلام ا *'alet-tafsyl taqrîri kelām it*. — Articuler, prononcer distinctement, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, نطق كلام ا *nouthqy kelām it*, تلفّظ كلامه شروع ا *teleffuzy kelāmè chourou' it*. — S'articuler, se joindre, en parlant des os, تعاقد ا *te'āqud it*. — Articulé, e, prononcé, تلفّظ اولنمش *teleffuz olounmich*. — Exprimé nettement, منطوق بالصراحة *menthouq bis-sarāhat*.

Artifice, s. m., ruse, déguisement, دكّ *dekk*, t.; تصنّع *teçannu'*, مكر *mekr*, a.

Artificieusement, adv., دكّ ايله *dekk ilè*, t.; بالحيله *bil-hylè*, a.; حيله كارانه *hylè kiārānê*, p.

Artificieux, euse, adject., مكّار *mekkiār*, محتال *mouhtāl*, a.

Artillé, e, t. de mar., garni de son artillerie, دونانمش *donānmich*, t.; مجهّز *mudjehhez*, a.

Artillerie, s. f., canons et tout ce qui y a rapport, انواع طوپ طاقمى *envā'y thop thāqymy*, اجناس طوپ *edjnāci thop*, t. — La grosse artillerie, اغر طوپلر *aghyr thoplar*. — Parc d'artillerie, طوپخانه *thopkhānè*. — L'artillerie, le corps des officiers qui servent dans l'artillerie, طوپجى ضابطانى *thoptchi zābythāni*. — Le corps, la carrière de l'artillerie, طوپجى اوجاغى *thoptchi odjāghy*.

Artimon, s. m., mât de poupe, قيچ ديركى *qytch dîregui*, t.

Artisan, s. m., ouvrier dans un art mécanique, ايشجى *ichdji*, t. Un simple artisan, بياغى ايشجى *baïāghy ichdji*. — Celui qui est l'auteur de quelque chose, صانع *sāny'*, خالق *khālyq*, خلّاق *khallāq*.

Artisonné, e, adject., قورد ينكلو *qourd ïeniklu*, قوردلنمش *qourdlanmich*, t.

Artiste, s. m., اهل فنّ *ehli fenn*, ارباب فنّ *erbābi fenn*. — Artiste vétérinaire. Voy. Vétérinaire.

Aryténoïde, adj. et s. m., l'un des cartilages du larynx, طرجهالى *thyrdjehāli*.

Ascaride, s. m., petit ver rond qui ne se trouve que dans les gros intestins, بغرسق صوغلجانى *baghyrsaq soghouldjāni*, t.

Ascendant, e, adj. — La ligne ascendante, نسب بالطول جهتيه اولان ابا و اجدادك سلسلهسی *neceb bith-thouli djehetiïè olān abā vu edjdāduñ silsilèci.* — Ascendants, les personnes dont on descend, اهل النسب بالطول عن الابا *ehl unneseb bïth-thoul 'an el-abā.* — Ascendant, pouvoir d'une personne sur l'esprit d'une autre, عقله غالبلك *'aqlè ghāliblik,* غلبه *ghalebè,* استيلا *istïlā.* — Prendre un grand ascendant sur quelqu'un, بر كمسنه نك عقلنه كسب استيلای تامّ ا *bir kimesnènuñ 'aqlinè kesbi istïlāï tāmm it.* — Ascendant, en parlant des divers vaisseaux du corps, صاعد *sā'yd.* — Les vaisseaux ascendants et descendants, مجارئ صاعدهٔ و نازلهٔ بدن *medjārïi sā'ydè vu nāzylèï beden.*

Ascension, s. f. — Fête de l'Ascension, عيد المعراج المبارك *'yd el-mi'rādj el-mubārek,* يوم السلّاق *ïevm us-sellāq.* — Ascension, action par laquelle un fluide s'élève dans des tuyaux, يوقارو چيقمه *ïoqārou tchyqma,* صعود *sou'oud,* تصاعد *teçā'yd,* عروج *'ouroudj.* — L'ascension de l'eau dans les pompes, طولمبه ده صويك تصاعدی *thouloumbada souïuñ teçā'ydi.* — L'ascension du mercure dans le baromètre, ميزان هواده جيوه نك عروج و صعودی *mïzāni havāda djïvanuñ 'ouroudj u sou'oudi.* — Ascension aérostatique, بالون ايله هوايه چيقمه سی *bāloun ilè havāïè tchyqmaci.*

Ascétique, s. f., la vie contemplative, mysticité, تصوّف *teçavvuf,* a.

Asclépiade, s. f., ou Asclépias, s. m., plante, appelée aussi dompte-venin, پاد زاهر اوتی *pād zehir oty.*

Asiatique, adj. com., مشرقیّ *machriqyi,* a. — Mœurs asiatiques, اهل شرقك اخلاق و ادابی *ehli charquñ akhlāq u adābi,* اخلاق مشرقيّه *akhlāqy machriqyïè.*

Asile, s. m., au fig., retraite dans l'infortune, قورينه جق يير *qorounadjaq ïer,* t.; ملجأ *meldjè,* ملاذ *melāz.*

Aspalath, s. m., sorte de bois qui vient des Indes Orientales, قرمزی صندل *qyrmizy sandal,* t.; قرنوه *qarnouh,* a.

Aspect, s. masc., perspective que présente un lieu, منظره *manzarè,* a., كوسترش *gueusterich,* t. — Un bel aspect, حسن منظره *husni manzarè.* — Aspect, en astrologie, situation des planètes les unes à l'égard des autres, نظارت *nazāret.* — Aspect bénin, نظارت ميمونه *nazāreti meïmounè.* — Mauvais aspect, نظارت سيّئهٔ *nazāreti sïïè.* — Malin aspect, نظارت منحوسه *nazāreti menhoucè.* — Aspect, au fig., en parlant d'un projet, d'une affaire, صورت *souret,* كورنش *gueurunuch,* نمايش *numāïch.*

Asperger, v. a., رشّ ا *rechch it,* a.-t.

Aspérité, s. f., سرتلك *sertlik,* t.; حرشت *harechet.*

Aspersion, s. f., رشّ *rechch,* رشّ ما *rechchi mā,* a.

Asphodèle, s. f., plante, چرش *tchirich oty*, t.; خنثی اوتی *khansa*, a.

Asphyxie, s. f., اوغنمه *oghounma*, t.; اغما *yghmā*, تعطّل الحواسّ *te'aththul ul-havāss*. — Tomber en asphyxie, عارضهٔ اغمایه کرفتار او *'āryzaïyghmāïè gueriftār ol*, بوغلمق *boghoulmaq*.

Aspirant, e, adj., استکلو *isteklu*, t.; راغب *rāghyb*, a.; خواهشکار *khāhichkiār*, p.; طلبکار *thalebkiār*.

Aspiration, s. f.; صولق آلمه *solouq álma*, t.; نفس آلمه *nefes álma*, نفسی ایچرو چکمه *nefeci itcheru tchekmè*, صولوغی ایچروبه چکمه *soloughy itcheruïè tchekmè*, a.-t.; تنفّس *teneffus*, انجذاب نفس *indjizābi nefes*. — Terme de gram.; بوغازدن تلفّظ *boghāzden teleffuz*. — En t. d'hydraulique, action par laquelle une pompe élève l'eau en faisant le vide, هوایی ایچرو چکمه *havāïi itcheru tchekmè*, انجذاب هوا *indjizābi havā*. — Pompe qui agit par aspiration, انجذاب هوا تقریبیله ایشلیان طولمبه *indjizābi havā taqrībilè ichleïān thouloumba*.

Aspirer, v. a., désirer, اشتیاق ا *ichtīāq it*, ارزوکش او *arzoukech ol*, وقف انظار اشتیاق ا *vaqfi enzārè ichtīāq it*.

Aspre, s. m., اوفاق اقچه *oufāq aqtchè*, t.

Assaillir, v. a., اوزرینه صالمق *uzerinè sālmaq*, حمله ـ صولت ا *hamlè, savlet it*.

Assainir, v. a., صاغلتمق *sāghaltmaq*, t.; تصحیح هوا ا *tashyhy havā it*.

Assaisonner, v. a., au fig., accompagner ce qu'on dit de manières douces et agréables, طاتلولندرمق *thātlulandurmaq*, t.; تلطیف ا *telthyf it*, a.-t.; خوش کوسترمك *khoch gueustermek*.

Assassiner, v. a., tuer de guet-apens, اوغریلین اولدرمك *oghroulaïen euldurmek*, t.; غیلةً قتل ا *ghyleten qatl it*. — Outrager, excéder de coups en trahison, دپه‌لمك *tepèlemek*. — Importuner avec excès, تعجیز ا *djān saqmaq*, جان صقمق *ta'djiz it*.

Assaut, s. m., attaque de vive force, حمله *hamlè*, صولت *savlet*. — Au fig., faire assaut d'esprit, de savoir, etc., اوستلك دعواسنی ا *ustlik da'vācini it*, دعوای تفضّل ا *da'vāï tefazzul it*.

Assemblage, s. m., برکمه *birikmè*, t.; اجتماع *idjtimā'*.

Assembler, v. a., mettre ensemble, برکدرمك *birikturmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — Joindre, بر برینه چاتدرمق *bir birinè tchātturmaq*. — S'assembler, طوپلنمق *thoplanmaq*, تجمّع ا *tedjemmu' it*. — Assemblé, e, réuni, طوپلنمش *thoplanmich*, برکمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*.

Asséner, v. a., - پك چارپمق *pek, tchārpmaq*, اورمق *ourmaq*, t.; شدیدًا ضرب ا *chedíden zarb it*.

Assentiment, s. m., approbation intérieure et forcée qu'on donne à

une chose évidemment vraie, قبول *qaboul*, تسليميّت *teslímïiet*. — Assentiment de conviction, علم يقينه مبنى اولان تسليميّت *'ylmi ïaqynè mebni olān teslímïiet*.

Assentir, v. n., donner son assentiment, قبوللمق *qaboullamaq*, t.; تسليم ا *teslím it*, a.-t. — Assentir à un acte, سندى قبول ا *senedi qaboul it*.

Asseoir, v. a., mettre sur, dans un siége, اقعاد ا *yq'ād it*, اجلاس ا *idjlās it*, a.-t. — En parlant des oiseaux, دالە قونمق *dālè qonmaq*. — Asseoir une rente, ايراد يرلشدرمك *irād ïerlechturmek*, ترتيب ايراد ا *tertïbi irād it*. — Asseoir son jugement, تثبيت ذهن ا *tesbíti zyhn it*.

Assermenter, v. act., يمين ويردرمك *ïemín vírdurmek*, تحليف ايتدرمك *tahlíf itturmek*, a.-t. — Assermenter une personne, بر كمسنديه يمين ويردرمك *bir kimesnëïè ïemín vírdurmek*. — Assermenté, e, يمينلو *ïemínlu*, محلّف *mouhallaf*.

Asservir, v. a., assujettir, قوللغه كتورمك *qoullougha gueturmek*, t.; تحت حكمه ـ تحت تبعيّته ادخال ايتدرمك *tahti hukmè, tahti teb'ïiatè idkhāl itturmek*.—Asservi, e, محكوم *mahkioum*, اطاعته كتورلمش *ithā'atè gueturilmich*. — S'asservir à...., تبعيّت ا *teb'yiat it*, محكوم او *mahkioum ol*.

Assesseur, s. m., adjoint à un juge, معين قاضى *mou'íni qāzy*.— Conseiller assesseur, مجالس و مستشار قاضى *medjalıs vè mustechāri qāzy*.

Assez, adverbe, suffisamment, يتشه جك قدر *ietichèdjek qadar*, ال ويره جك قدر *el verèdjek qadar*, لزومى مقدارى *luzoumi myqtāri*, t. — Assez grand, قدر وافى كبير *qadri vāfi kebír*. — Assez peu, pour dire peu, ازه جق *azadjyq*, از بچوق *az boutchouq*, قليل *qalíl*.

Assidu, e, adj., qui a une application continuelle à quelque chose, چالشكر *tchālichguer*. — Qui est toujours auprès de quelqu'un, آيرلمز *āïrilmaz*, غير منفك *ghaïri munfik*. — Assidu, se dit de certaines choses pour en marquer la continuation, بر برى اردنجه *bir biri ardindjè*, صيق صيق *seuq seuq*, غير منقطع *ghaïri mounqathy*, دايمى *dāïmi*.

Assidument, adv., دوروشه رك *duruchèrek*, t.; بالمداومت *bil-mudāvemet*, بالمواظبة *bil-muvāzebet*, بالملازمة *bil-mulāzemet*, a. — Travailler assidûment, بالمداومه ايشلمك *bil-mudāvemè ichlemek*.

Assiéger, v. a., faire le siége d'une place, محاصره ـ حصرا *mouhacerè, hasr it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t. — Au fig., entourer, environner, اطرافى آلمق *ethrāfi ālmaq*, قوشاتمق *qouchātmaq*, احاطه ا *yhātha it*. — Importuner. Voy. ce mot. — Assiégé, e, قوشادلمش *qouchādilmich*, محاصره اولنمش *mouhācerè olounmich*, محصور *mahsour*.

Assiette, s. fém., manière d'être assis, اوتورش *otourich*, قعدة *qa'det*.

— Situation d'un solide posé sur un autre, يرلشمه *ïerlechmè*, ثبوت *subouth*, استقرار *istyqrār*. — Disposition de l'esprit, قرار ذهن *qarāri zihn*, عقلك اوتورشقلغى *'aqluñ otourouchouqlyghy*. — Assiette d'une rente; une rente en bonne et sûre assiette, صاغ مال اوزره مربوط اولان ايراد *sāgh māl uzrè merbouth olān irād*.

Assignation, s. f., destination de fonds pour tel payement; mandat, حواله *havālè*, pl. a. حوالات *havālāt*. — Exploit par lequel on est assigné à comparaître, احضار امرى - مراسلەسى *yhzār emri, murācelècì*. — Assignation, dans le langage ordinaire, rendez-vous, كورشلمك ايچون تعيين اولنمش ير *gueuruchilmek itchoun ta'ïin olounmich ïer*, محلّ موعود ملاقات *mahalli mev-'oudi mulāqāt*.

Assigner, v. a., affecter un fonds au payement d'une dette, d'une rente, etc., حواله ا *havālè it*. — Indiquer, désigner, - تعيين تخصيص ا *ta'ïin, takhsïs it*, مخصوص قلمق *makhsous qylmaq*. — Indiquer, faire connaître, بيلدرمك *bïldurmek*, - اعلام بيان ا *beïān, y'lām it*. — Donner un exploit pour comparaître devant le juge, احضار مراسلەسنى ويرمك *yhzāri murācelècini vïrmek*.

Assimiler (S'), verbe pronom., برابرلشمك *berāberlechmek*, - توازن معادله ا *tevāzen, mou'ādelè it*. — Assimilé, e, بكزدلش *benzedilmich*, مماثل مشابه *mumācyl, mutechābih*.

Assistance, s. f., compagnie, assemblée, les personnes présentes, حاضر بالمجلس اولانلر *hāzyr bilmedjlis olānlar*, a.-t.; حضار مجلس *houzzāri medjlis*, a. — Le corps des assistants qui compose le conseil d'un ordre religieux, طريقتك سوز صاحبلرى *tharyqatuñ seuz sāhybleri*, انجمن شورای طريقة *endjumeni chourāï tharyqat*.

Assister (Se faire), v. pronom., يانينه آلمق *ïānina âlmaq*; — par quelqu'un, بر كمسنه يى معيّنه استصحاب ا *bir kimesnèïi me'ïïtinè istyshāb it*.

Associer a, v. a., prendre quelqu'un pour compagnon dans...., اورتاقلغه آلمق *ortāqlygha âlmaq*, ترفيق - تشريك ا اورتاق *ortāq it*, *terfïq, techrïk it*. — Avoir part, پای آلمق *pāï âlmaq*, حصّه كيرا و *hyssèguïr ol*. — Recevoir dans sa compagnie, اورتاقلغه قبول ا *ortāqlygha qaboul it*, شركتنه قبول ا *chirketinè qaboul it*. — S'associer, اورتاقلشمق *ortāqlachmaq*, t.; اشتراك ا *ichtirāk it*. — Fréquenter quelqu'un, avoir commerce avec lui, قونشمق - مصاحبت *qonouchmaq*, - مجاورت ا *mouçāhebet, mudjāveret it*. — Associé, e, adj., اورتاقلشمش *ortāqlachmich*, مشترك *muchterik*; — subst., شريك *cherïk*, pl. a. شركا *churekiā*.

Assommer, v. a., tuer, اولدرمك *euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, a.-t. — Battre avec excès, پك دوكمك *pek deuvmek*, شديدًا ضرب ا *che-*

dûden zarb it. — Incommoder, بزدرمك *bezdurmek*, بيقدرمق *byqturmaq*, ايراث سأمت ا *irâci se'met it.* — Assommé, e, دپه‌لنمش *tepèlenmich*, اولدرلمش *euldurulmich.*

Assommoir, s. masc., bâton garni d'une languette pour tuer les bêtes, چوماق *tchomâq*, t.; ميقعة *mîqa'at.* — Bâton garni dans le haut d'une balle de plomb, صويمانتى *soïmanty*, مقرعة *myqra'at.*

Assomption, s. f., enlèvement miraculeux de la sainte Vierge au ciel, ارتحال حضرت مريم *irtihâli hazreti merïem.* — Jour qu'on célèbre cette fête, عيد الارتحال حضرت مريم *'ydi ul-irtihâli hazreti merïem*, a. — Assomption, seconde partie d'un syllogisme, autrement appelée la mineure, صغرا *syghrâ.*

Assonance, s. f., ressemblance imparfaite de sons dans la terminaison des noms, ياری قافيه *ïâry qâfïè*, t.-a.; قافيهٔ ناقصه *qâf'ïèï nâqyça.*

Assonath, ou Assonah, s. f. Voy. Sonna.

Assortir, v. a., réunir des choses qui se conviennent, برى برينه *biri birînè* ياقشدرمق *ïâqychturmaq*, احدهما آخره توفيق ا *ahadèhoumâ âkharè tevfîq it*, a.-t. — Fournir de toutes les choses convenables, دوناتمق *donâtmaq*, طاقم دوزمك *thâqym duzmek*, t.; تجهيز ا *tedjhîz it.* — Convenir, بر برينه اويغون *bir birînè ouïghoun guelmek*, ياقشمق *ïâqychmaq.* — S'assortir, ياقشمق *ïarâchmaq*, ياقشمق *ïâqychmaq*, توافق ا *tevâfuq it.* — Ces deux pièces ne s'assortissent pas, بو ايكى پارچه برى بريله ياقشمز *bou iki pârtcha biri biri ilè ïâqychmaz.* — S'assortir, en parlant des caractères, امتزاج ا *imtizâdj it.* — Assorti, e, اويغون *ouïghoun*, ياقشمش *ïâqychmich*, موافق *muvâfyq.*

Assortissant, e, adject., يراشق *ïarâchyq*, t.; موافق *muvâfyq*, خليق *khalyq*, a.

Assoupir, v. a., endormir à demi, امزغندرمق *imizghandurmaq*, اويقو بصقلغى كتورمك *ouïouqou bacyqlyghy gueturmek*, t.; تنعيس ا *ten'îs it*, ايراث سبات ا *irâci sabât it*, a.-t. — Apaiser les douleurs aiguës, اويشدرمق *ouïouchturmaq.* — Assoupi, e, اويقو بصقلغنه اوغرامش *ouïouqou bacyqlyghyna oghrâmich*, بصلمش *bacylmich*, سكونت بولمش *sukiounet boulmich.*

Assoupissant, e, adject., اويقو بصقلغى كتوريجى *ouïouqou bacyqlyghy gueturîdji*, t.; مورث سبات *mourici subât*, a.

Assoupissement, s. m., qui conduit à un sommeil profond, اويقو بصقلغى *ouïouqou bacyqlyghy*, t.; سبات *subât*, a. — Sommeil léger, اويوقلمه *ouïouqlama*, نعاس *nou'âs.* — Nonchalance, تنبللك *tembellik*, رخاوت *rakhâvet*, فتور *futour*, كسل *kesl.*

Assouplir, v. a., le caractère, خويى يواشلتمق *khouïi ïavâchlatmaq*, t.; تليين مزاج ا *telïini mizâdj it.* — Assoupli, e, يواشلنمش *ïavâchlanmich*, ليّن *leïin*, ملايم *mulâïim.*

Assourdir, v. a., صاغرلتمق *sâ-*

ghyrlatmaq, t.; ایراث صمم ا *irâci samem it*, a.-t. — Assourdi, e, صاغرلنمش *saghyrlanmich*, متصمّم *muteçammem*.

Assouvir, v. a., rassasier pleinement, اشباع ا *ichbâ' it*, a.-t. — Au fig., en parlant des passions, غنا کتورمك *ghynâ gueturmek*, تشفّی ا *techeffi it*. — Assouvi, e, طوق *thoq*, شبعان *cheb'ân*, شبیع *chebî'*, متشفّی *mutecheffi*.

Assouvissement, s. m., آچلغی طویورمه *âtchlyghy doïurma*, t.; — de la faim, دفع جوع *def'y djou'*; — des désirs, استفای حظّ *istifâï hazz*; — des passions, استفای حظوظات نفسانیّه *istifâï houzouzâti nefsâniïè*.

Assujettir, v. a., soumettre à sa domination, اطاعته کتورمك *ythâ'atè gueturmek*, قید محکومیّته ادخال ا *qaïdi mahkioumïïetè idkhâl it*; — ses passions, امراض نفسانیّه یی مغلوب و مقهور قلمق *emrâzy nefsâniïèï maghloub u maqhour qylmaq*. — Astreindre, زورلمق *zorlamaq*, تابع قلمق *tâby' qylmaq*, مضطرّ ا *mouzthyrr it*. — S'assujettir, تابع او *tâby' ol*, تبیّت ا *tebïïet it*. — Fixer, rendre stable, یرلشدرمك *ïerlechturmek*. — Assujetti, e, اطاعته کتورلمش *ythâ'atè gueturilmich*, محکوم *mahkioum*, زورلنمش *zorlanmich*, مضطرّ *mouzthyrr*.

Assujettissant, e, adj., زورلییجی *zorlaïïdji*, t.; موجب مجبوریّت *moudjibi medjbouïïet*, a. — Un métier assujettissant, خیلی مرتبه مجبوریّتی موجب بر صنعت *khaïli mertebè medjbouïïeti moudjib bir san'at*.

Assujettissement, subst. masc., اضطرار مجبوریّت *medjbouïïet yzthyrâr*.

Assurance, s. f., certitude, وثوق *vuçouq*, تحقق *tehaqquq*. — Forte probabilité, توثیق *tevsyq*, pl. a. توثیقات *tevsyqât*; تأمین *téémîn*, pl. تأمینات *téémînât*. — État où l'on est hors de péril, امینلك *emînlik*, حال امنیّت *hâli emnïïet*. — Nantissement qu'on donne pour sûreté, سبب امنیّت *sebebi emnïïet*; pl. a. اسباب امنیّت *esbâbi emnïïet*. — Assurances maritimes, دکز ضررلرینه کفیللك *deñyz zararlerînè kefîllik*. — Assurance, hardiesse, یورك قویلکی *ïurek qavîligui*, ثبات متانت *metâneti qalb*, قلب *sebâti qalb*.

Assurer, v. a., affirmer une chose, کرچکلندرمك *guertcheklendurmek*, t.; تأیید ا *téeïïd it*, a.-t. — Rendre témoignage de quelque chose, تأکیدًا افهام بیلدرمك *bîldurmek*, تحقیق و بیان ا *téekîden ifhâm u beïân it*. — S'assurer d'un fait, تحقیق ا *tahqyq it*, تحصیل یقین ا *tahsyli ïaqyn it*, کرچکلکنی بیلمك *guertchekliguini bîlmek*. — Assurer, faire qu'une chose ne périclite pas, قویلشدرمك *qavîlechturmek*, رابطهٔ قویه بند ا *râbythaï qavïïètè bend it*, روابط قویّه ایله تحکیم

و توثيق ا *revābṛthy qavïiè ilè tahkïm u tevsyq it.* — S'assurer, avoir confiance, اينانمق *inānmaq,* اعتماد ا *y'timād it.* — S'assurer de quelqu'un, de ses bonnes dispositions, تحصيل امنيّت ا *tahsyli emnïiet it.* — S'assurer d'une personne, l'arrêter, اليقومق *alyqomaq,* محبوس ا *mahbous it.* — Assurer, étayer, une muraille, etc., طياندرمق *thaïāndurmaq,* اورمق طياق *dhaïāq ourmaq,* t.; اعماد ا *y'mād it.* — Assurer un vase, le poser de manière qu'il ne puisse tomber, قومق محكم *muhkem qomaq,* يرلشدرمك *ïerlechturmek.* — Assurer, faire qu'on n'ait point de peur, يوركلندرمك *ïureklendurmek,* ثبات و جسارت ويرمك *sebāt u djeçāret vïrmek.* — Assuré, e, كرچكلنمش *guertcheklenmich,* تصديق اولنمش *tastyq olounmich,* مصدّق *mouçaddaq,* كرچكدن *guertchekten bïlinmich,* بيلنمش *qavïlechmich,* قويلشمش محكم *muhkem,* مستحكم *mustahkem.* — Hardi, جسور *djeçour,* يوركلو *ïureklu.*

Assureur, s. m., qui assure un navire, دكز ضررلرى كفيلى *deñyz zararleri kefïli,* t.

Aster, s. m., fleur, بر چچكك اسمى *bir tchitcheguñ ismi,* t.

Astérie, s. f., ou étoile de mer, genre d'animaux marins, بر جنس دكز جانورى *bir djins deñyz djānveri.*

Astérisme, s. m., t. d'astron., assemblage de plusieurs étoiles, صورت كوكبيّة *soureti kevkebïiet,* pl. a. سور كوكبيّة *siveri kevkebïiet.*

Astérisque, s. masc., علامت الارسال *'alāmet ul-irsāl,* a.

Asthmatique, adj. com., صولغان علّتنه اوغرامش *soloughān 'ylletinè oghrāmich.*

Asthme, s. m., صولغان علّتى *soloughān 'ylleti,* ضيق نفس علتى *zyq nefes'ylleti,* a.-t.

Astragale, s. m., moulure qui embrasse l'extrémité supérieure d'une colonne, هيئة ديركك بر زينتى *heïeti dïreguñ bir zïneti.* — Terme d'anat., l'un des os du tarse, آشق *āchyq,* آشوق *āchouq,* كعب *ki'ab,* pl. a. كعوب *ki'oub.* — Plante légumineuse, يلانجى ميان اوتى *ïalāndji mïān oty,* سوس كاذب *souci kiāzib.*

Astral, e, adject., يلدزه متعلّق *ïyldyzè mute'allyq,* a.-t.; نجومى *nudjoumïi,* a. — Lampe astrale, suspendue, اصيلو قنديل *acylu qandïl.*

Astre, s. m., نجم *nedjm,* pl. a. نجوم *nudjoum;* كوكب *kevkeb,* pl. كواكب *kevākib.* — Le mouvement des astres, كواكبك سير و حركتى *kevākibuñ seïr u hareketi.* — L'aspect des astres, كواكب طلعت *thal'ati kevākib.* — En poésie, l'astre du jour, le soleil, شمس *chems,* نيّر اعظم *neïïri a'zem.* — L'astre de la nuit, la lune, قمر *qamer,* نيّر كثير الضيای ليل *neïïri kecïr uz-zïāï leïl.* — Influence des astres, كواكبك تأثيرى *kevākibuñ téécïri.*

Astreindre, v. a., قسر ـ اجبارا *qasr, idjbār it*, a.-t.; — à faire quelque chose, زور ایله ایتدرمك *zor ilè itturmek*. — Astreint, e, زورلنمش *zorlanmich*, مضطر *mouzthyrr*.

Astringent, e, adj.; remède —, دوای قابض *devāï qābyz*.

Astrologique, adj. com., منجملکه متعلق *munedjdjimliguè mute'allyq*, a.-t.; نجومیّ *nudjoumïi*, a. — Prédiction astrologique, استخراج نجومی *istykhrādji nudjoumi*. — Figure astrologique, شکل الزیج *chekl uz-zïdj*.

Astuce, s. f., مکر *mekr*, کید *keïd*, مکیدة *mekïdet*, a.

Astucieux, se, adj., دوباره جی *doubāradji*, t.; مکّار *mekkiār*, a.

Ataraxie, s. f., t. de philos., quiétude, tranquillité de l'âme, کوکل راحتلغی *gueuñul rāhatlyghy*, t.; طمانینت بال *thoumānïneti bāl*, سلوت قلب *sulveti qalb*, a.

Atelier, s. m., réunion d'ouvriers travaillant sous un maître, عمله طایفه سی *'amelè thāïfèci*.

Atémadoulet, s. m., titre du premier ministre de Perse, اعتماد الدولت *y'timād ud-devlet*, a.

Atermoiement, s. m., وعده یی اوزاتمه *va'dèïi ouzātma*, تقسیطه باغلمه *taqsythè bāghlama*, a.-t.; ربط بالتقسیط *rabth bit-taqsyth*, a.

Atermoyer, v. a., وعلیی اوزاتمق *va'dèïi ouzātmaq*, تمدید وعده ا *temdïdi va'dè it*. — S'atermoyer, s'accommoder avec ses créanciers pour les payements à certains termes, تقسیطه باغلمق *taqsythè bāghlamaq*. — Il s'est atermoyé pour ses dettes, دیونی اداسنی تقسیطه ربط ایلدی *duïouni edācini taqsythè rabth eïledi*. — Atermoyé, e, تقسیطه باغلو مربوط *taqsythè bāghlu, merbouth 'alet-teqācyth*.

Athéisme, s. m., انکار الالوهیّت *inkiār ul-oulouhïiet*, a.

Athérine, s. f., poisson, آترینه بالغی *âterïna bālyghy*, t.

Athérome, s. m., de méd., tumeur remplie d'un pus qui ressemble à de la bouillie, دبیلة کلیسیّة *debïlet kelicïiet*, a.

Athlète, s. m., lutteur, مصارع *muçāri'*, pl. a. مصارعین *muçāri'ïn*. — Au fig., homme fort et robuste, یکت *ïguit*, t.; مبارز قوی البدن *mubārizy qavi ul-beden*. — Les athlètes de la foi, مجاهدین دین *mudjāhidïni dïn*.

Athlétique, s. f., partie de la gymnastique, l'art des athlètes, کورشجیلك *gurechdjïlik*, t.; فنّ مصارعة *fenni muçāre'at*. — Adj., کورشجی یه مخصوص *gurechdjïïè makhsous*, صرّاعی *sarrā'yi*. — Force athlétique, قوّت صرّاعیّه *qouvveti syrrā'yïè*. — Les formes athlétiques d'un homme, بر آدمك هیئت پهلوانسی *bir ādemuñ heïeti pehluvānèci*.

Atome, s. m., corps regardé comme indivisible à cause de sa petitesse, جزء لا یتجزّی *djuz' lā ïetedjezza*. — Petite poussière que l'on voit voler en l'air à travers les rayons du soleil,

ذرّة *zerret*, ذره *zerrè*, pl. ذرّات *zerrāt*.

Atonie, s. f., درمانسزلق *dermānsyzlyq*, p.-t.; درماندگی *dermāndègui*, p.

Atours, s. m. pl. — Dame d'atours, قوتوجی اوسته *qoutoudji oustа*, t.; ماشطه *māchatha*, a.

Atourner, v. a. (vieux mot) orner, parer, زینتلمك *zīnetlemek*, a.-t. — Atourner l'épousée, عروسی تزیین ا *'arouci tezīin it*.

Atout, s. m., couleur qui au jeu de cartes emporte les autres, قوز *qoz*, t. — Jouer de l'atout, قوز اوینامق *qoz oïnāmaq*.

Atre, s. masc., اوجاغك آتش *odjāghuñ âtech*, طوتشدره‌جق یری *thoutouchturadjaq ïeri*, t.; آتشگاه *âtechguiāhi*, کانون *kiānoun*, p.

Atroce, adj. com., énorme, excessif, اغر *aghyr*, پك بیوك *pek buïuk*, t.; اشدّ *echedd*, جسیم *djecīm*, اضخم *azkham*, a. — Crime atroce, جرم جسیم و اضخم *djurmi djecīm u azkham*. — Atroce, caractère noir et cruel, پكشمش وقرارمش یورك *pekichmich veqarārmich ïurek*.

Atrocité, s. f., énormité, پك بیوكلك *pek buïuklik*, اغرلق *aghyrlyq*, t.; شدّت *chiddet*, جسامت *djeçāmet*, a. — L'atrocité des crimes, جسامت جنایت *djeçāmeti djināïet*. — Atrocité des tourments, اشكنجه و اذیتك كمال شدّتی *ichkendjè vè ezïietuñ kemāli chiddeti*. — Atrocité, caractère noir et cruel, یورك قره‌لغی *ïurek qaralyghy*.

Attabler, v. a., fam., faire asseoir à table, سفره‌ده اوتورتمق *sofrada otourtmaq*.

Attache, s. f. — Mettre à l'attache, باغ اورمق *bāgh ourmaq*, باغلمق *bāghlamaq*. — Attache, au fig., علاقه *'alāqa*, الفت *ulfet*, میل *meïl*. — Lettre d'attache, commission expédiée pour l'exécution de quelque arrêt, حكم موجبنجه انفاذه دائر ویرلان امرنامه *hukm moudjebindjè infāzè dāïr vïrilān emr nāmè*.

Attachement, s. m., علاقهٔ درون *'alāqaï deroun*, ارتباط قلب *irtibāthy qalb*.

Attacher, v. a., lier, ربط ا *rabth it*, شدّ ا *chedd it*. — Joindre, وصل ا *vasl it*, a.-t.; بتشدرمك *bitichturmek*. — Attacher avec un cordon, un clou, ایپ - اكسر ایله یاپشدرمق *ip, ekser ilè ïāpichturmaq*; — avec de la colle, طوتقال ایله یاپشدرمق - *thoutqāl ilè ïāpichturmaq, bitichturmek*. — S'attacher, se joindre, چاتشمق *tchātichmaq*; — à quelqu'un, auprès de quelqu'un, كسب تعلّق ا *kesbi te'allouq it*; — au service d'un grand, كباردن بریسنه انتساب ا *kibārden biricinè intiçāb it*. — Attaché, e; lié, مربوط *merbouth*, یاپشمش *ïāpichmich*, ملتصق *multecyq*, متعلّق *mute'allyq*. — Dépendant, انتسابلو *intiçāblu*.

Attaquable, adj. com., دوكلمسی ممكن *deuvulmeci mumkin*, دوكله قابل تعرّض بیلور *deuvulè bïlur*, t.; *qābili te'arruz*.

Attaquant, s. masc., assaillant,

دوكشن *deuvuchen*, t.; مهاجم *mouhādjim*, pl. a. مهاجمين *mouhādjimín*; صايل *sāïl*, pl. a. صايلين *sāïlín*.

Attaque, s. f., action d'attaquer, مقارعة *mouqāra'at*, ضربه *zarbè*. — Assaut donné à une place, يوريش *iurîch*, صولة *savlet*. — Travaux faits pour s'approcher d'une place, ياقشلمه مترسلرى *īāqychlama meteresleri*. — Paroles qu'on lâche pour sonder les intentions de quelqu'un, سوز آتمه *seuz âtma*, القاى كلام *ilqāï kelām*. — Donner attaque à quelqu'un, lui faire des reproches indirects, طوقندرمق *dhoqondurmaq*, حرف اندازلق ا *harf endāzlyq it*. — Attaque, en parlant des maladies, حمله *hamlè*, pl. حملات *hamlāt*.

Attaquer, v. a., assaillir, اوزرينه صالمق *uzerînè sālmaq*, اوزرينه اورمق *uzerînè ourmaq*, اقتحام و صولت ا *yqtihām u savlet it*, ايصال تعرّض ا *içāli te'arruz it*. — Attaquer, offenser par des paroles, ديل ايله انجتمك *dîl ilè indjitmek*, طعن لسان ايله طوقنمق *tha'ni liçān ilè dhoqounmaq*. — S'attaquer à quelqu'un, طوقشمق *dhoqouchmaq*, چكشمك *tchekichmek*; — à plus fort que soi, كندوسندن اقوا كمسنه ايله چكشمك *guenducinden aqvā kimesnè ilè tchekichmek*.

Atteindre, v. a., toucher, دكمك *deïmek*, *deïgmek*, ايرشمك *irichmek*, واصل او *vācyl ol*. — Atteindre, arriver à un certain âge, بالغ او *bālygh ol*, وارمق *vārmaq*.

Attelage, s. m., animaux attelés, چفت حيوانى *tchift haïvāni*. — Bœufs d'attelage, چفت اوكوزلرى *tchift eukuzleri*. — Attelage, chevaux qui traînent la voiture, قوشوم بسركيرلرى *qochoum bārguïrleri*, عربه بركيرلرى *'araba bārguïrleri*.

Attendre, v. a., ترقّب ا *teraqqub it*, متربّب او *muteraqqyb ol*, — Attendre, espérer, مأمول ا *méémoul it*. — Attendu, e, participe, بكلنمش *beklenmich*, منتظر *mountazyr*. — Attendu, adv., vu, eu égard, حسبيله *hacebîlè*. — Vu la faiblesse de sa santé, ضعف مزاجنه مبنى *za'fi mizādjinè mebni*.

Attendrir, v. a., rendre tendre, ايراث ملايمت ا *irāci mulāïemet it*. — Rendre sensible à la compassion, رقّت كتورمك *ryqqat gueturmek*, ايراث رقّت ا *irāci ryqqat it*. — S'attendrir, devenir tendre, كسب ملاينت ا *kesbi mulāïenet it*. — S'émouvoir, رقّته كلمك *ryqqatè guelmek*. — Attendri, e, يموشامش *ïoumouchāmich*, ملّين *muleïïen*, رقّتلنمش *ryqqatlanmich*.

Attendrissant, e, adj., مرحمته كتوريجى *merhametè gueturîdji*, رقّت كتوريجى *ryqqat gueturîdji*.

Attentat, s. masc., طوقنمه *dhoqounma*, t.; تعدّى *te'addi*, تعرّض *te'arruz*, اسائت *eçā'et*, a.

Attentatoire, adjectif com., طوقنيجى كملك *dhoqounîdji kemlik*, كتوريجى *gueturîdji*, t.;

خلل كتورن *khalel gueturen*, موجب تعدّی *moudjibi te'addi*.

Attente, s. f., بكلمه *beklemè*, t.; حال انتظار - ترقّب *hāli intizār, teraqqyb*. — Être dans l'attente d'une chose, برشيك انتظارنده او *bir cheïuñ intizārindè ol*. — Attente, opinion qu'on a conçue d'un homme, d'une chose, مأمول *méémoul*, pl. a. مأمولات *méémoulāt*; ظنّ *zann*, pl. ظنون *zounoun*.

Attenter, v. n., طوقنمق *dhoqounmaq*, كملك ا *kemlik it*, t. — Attenter à la vie de quelqu'un, بر كمسنه نك جانينه سوء قصد ا - تعدّی ا *bir kimesnènuñ djānina souï qasd it, te'addi it*; — à la pudeur d'une femme, برخاتونك عرضنه ارتكاب اسائت ا *bir khātounuñ 'yrzyninè irtikiābi eça'et it*.

Attentif, ive, adject., تقييد ايديجي *teqaïiud ididji*, a.-t.; صاحب دقّت *sahyb dyqqat*, a. — Être attentif à sa besogne, ايشده صاحب دقّت او - صرف دقّت ا *ichdè sāhyb dyqqat ol, sarf dyqqat it*.

Attention, s. f., application d'esprit à quelque chose, اعتنا *y'tinā*, صرف ذهن *sarfi zyhn*. — Prêter attention, بذل دقت ا *bezli dyqqat it*, صرف ذهن ا *sarfi zyhn it*. — Travailler avec attention, دقّت ايله ايشلمك *dyqqat ilè ichlemek*. — Attention, soin officieux, مراعات خاطر *murā'āti khāthyr*.

Attentivement, adv., دقّتلوجه *dyqqatludjè*, a.-t.; بالدقة *bid-dyqqat*, a. — Écouter attentivement, دقّت ايله استماع ا *dyqqat ilè istimā' it*.

Atténuant, e, adj., se dit des remèdes qui procurent de la fluidité aux humeurs, خلطلرى يوفقه لديجى *khylthleri ïoufqaladidji*, a.-t.; مرقق الاخلاط *muraqqyq ul-akhlāth*. — Circonstances atténuantes, celles qui diminuent la gravité d'un délit, وسايل تفتير تهمت *veçāïli teftïri teuhmet*.

Atténuer, verbe act., affaiblir, زبونلتمق *zebounlatmaq*, t.; توهين ا *tevhïn it*, ضعيف ا *za'ïf it*, a.-turc. — Atténuer les humeurs, اخلاطى يوفقه لتمق *akhlāthy ïoufqalatmaq*, ترقيق اخلاط ا *terqyqy akhlāth it*. — Atténué, e, تاب و طاقتى كسلمش *tāb u thāqati kecilmich*, بيتاب *bïtāb*, ضعيف الحال *za'ïf ul-hāl*.

Atterrage, subst. masc., endroit où un vaisseau peut prendre terre, كمى يناشه جق ير *ïanāchadjaq ïer*, يتاجق ير *guemi ïatādjaq ïer*, t.; مكان مساحلة *mekiāni muçāhelet*.

Atterrer, v. a., fig., ruiner entièrement, ييقمق *ïyqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Affaiblir excessivement, بصوب ييقمق *buçup ïyqmaq*, توسيم *tevsïm it*. — Atterré, e, يره ييقلمش *ïerè ïyqylmich*, خراب *kharāb*, مندرس *munderris*. — Atterrer, prendre terre. Voy. Atterrir.

Atterrissement, s. m., صكره دن كلوب بركمش طپراق *soñraden gue-*

lup birikmich thoprāq, t.; الحاق الارض *elhāq ul-arz*.

ATTESTER, verbe act., certifier, شاهدلك ا *chāhidlik*, a.-t. — Prendre à témoin, شاهدلكه كتورمك *chāhidliguè gueturmek*, اشهاد ا *ichhād it*.

ATTIÉDIR, v. a., ايلى ا *ili it*, يليلتمك *ilîletmek*, t.; تفتير ا *tefîr it*, a.-t. — S'attiédir, ايليلنمك *ilîlenmek*, كسب فتار ا *kesbi fitār it*.

ATTIÉDISSEMENT, s. m., état de ce qui passe de la chaleur à la tiédeur, ايليلنمه *ilîlenmè*, t.; فتار *fitār*, سكونة حرارت *sukiouneti harāret*.

ATTIFÉ, E, adj., بزنمش *bezenmich*, t.; مزيّن *muzeïien*, a.

ATTIRAIL, s. m. — Attirail de chasse, لوازمات صيد و شكار *levāzimāti saïd u chikiār*. — L'attirail, le matériel d'une imprimerie, بصمه خانه طاقمى *basmakhānè thāqymi*, طبعخانه لوازماتى *thab'khānè levāzymāti*; — d'un voyage, يول لوازماتى *ïol levāzymāti*; — de cuisine, مطبخ طاقمى *mathbakh thāqymi*. — Attirail, grande quantité de bagage, احمال و اثقال *ahmal u esqāl*.

ATTIRANT, E, adject., qui attire, كوكل چكيجى *gueuñul tchekîdji*, t.; جاذب قلوب *djāzibi qouloub*.

ATTIRER, v. a., au propre et au fig., جلب ا *djelb it*, استجلاب ا *istidjlāb it*, جرّ ا *djirr it*, a.-t.; چكمك *tchekmek*, t. — Attiré, e, چكلمش *tchekilmich*, منجذب *mundjezib*, مجلوب *medjloub*, مستجرّ *mustedjirr*.

ATTISER, v. a., au fig., le feu, aigrir les esprits, آتش شقاق و نفاقى احصاب ا *âtechi chyqāq u nifāqy yhsāb it*. — Attisé, e, طوتشمش محصوب *thoutouchmich*, *mahsoub*.

ATTISOIR, ou ATTISONNOIR, s. m., آتشى طوتشدره جق آلت *âtechi thoutouchturadjaq âlet*, كوسكى *kusku*, t.; مسعار *mis'ār*, محراك *mihrāk*, a.

ATTITUDE, s. f., طورش *dhourouch*, t.; وضع *vaz'*, سحنت *sahanet*, a. — Belle attitude, وضع احسن *vaz'y ahsen*. — L'attitude du respect, وضع تأدّب *vaz'y téeddub*. — Prendre une attitude imposante, برنوع وضع مهابت اتّخاذ ا *bir nev'y vaz'y mehābet ittikhāz it*.

ATTOUCHEMENT, s. m., ال ايله *el ilè ïoqlama*, t.; يوقلمه ملامسة *mulāmecet*.

ATTRACTIF, VE, adj., چكيجى *tchekîdji*, t.

ATTRACTIONNAIRE, adj. et s. com., اهل المذهب الانجذاب *ehl ul-mezheb ul-indjizāb*, pl. a. ارباب المذهب الانجذاب *erbāb ul-mezheb ul-indjizāb*.

ATTRAIRE, v. a., attirer par un appât, جلب ا *djelb it*, a.-t. — Le sel est bon pour attraire les pigeons, توز كوكرجينلرك خلبنه وسيله در *touz guverdjînleruñ djelbinè vecîlè dur*.

ATTRAIT, s. m., جذبة *djezbet*, pl. a. جذبات *djezbāt*. — La beauté est un puissant attrait, حسن و جمال

جاذب قويدر *husn u djemāl djāzibi qavīdur.*

Attrape, s. f., دوباره *doubāra,* t.; فند *fend,* p.; خدعة *khoud'at,* a.

Attraper, v. a., prendre au piége, دوزاغه طوتمق *douzāgha thoutmaq,* t.; احتبال ا *yhtibāl it.* — Obtenir par industrie, قزانمق *qazānmaq,* تحصيل ا *tahsyl it.* — Saisir, prendre à la volée, قاپمق *qāpmaq.* — Empoigner, قاورامق *qāvrāmaq.* — Attraper, en parlant des incommodités, des maladies, كسب ا *kesb it.* — J'ai attrapé, j'ai gagné la fièvre, حمايی كسب ايتدم *houmāïi kesb ittum.* — Surprendre artificieusement, tromper, دوباره ايله الداتمق *doubāra ilè oldātmaq.* — Attraper, pénétrer le sens, la pensée d'un auteur, مؤلّفك مراد ايلديكی معنايی ومرامی اخذ ا *muellifuñ murād cïledïgui ma'nāïi vu merāmi akhz it.* — Attrapé, e, دوزاقلمش طوتلمش *douzāqta thoutoulmich,* محتبل *mouhtebil.*

Attrayant, e, adject., كوكل چكيجی *gueunul tchekïdji,* t.; جالب القلب *djālib ul-qalb,* نازع القلب *nāzy' ul-qalb.*

Attribuer, v. a., attacher, annexer, باغلمق *bāghlamaq,* ربط ا *rabth it,* a.-t. — Référer une chose à celui qu'on prétend en être cause, عزو و اسناد ا *'yzv u isnād it.* — Attribué, e, مسند *musned,* حمل اولنمش *haml olounmich.*

Attribut, s. m., ce qui est propre et particulier à chaque sujet, خصيصة *khacycet,* pl. a. خصايص *khaçāïs.*

Attributif, ive, adject., مخصّص *moukhassys,* a. — Attributif de juridiction, مخصّص الى القضا *moukhassys ilal-qazā.*

Attribution, s. f., partie d'administration assignée à une fonction publique, مخصوص ايش *makhsous ich* امر متخصّص *emri mutekhassas,* pl. a. امور مخصوصه *oumouri makhçoucè.*

Attristant, e, adj., كدرلو *kederlu,* a.-t.; مكدّر *mukedder,* محزن *mouhzin,* a. — Nouvelles attristantes, كدرلو حوادثلر *kederlu havādisler,* اخبار مكدّره *akhbāri mukedderè.*

Attrister, v. a., كدرلندرمك *kederlendurmek,* t.; احزان ا *yhzān it,* تكدير ا *tekdïr it,* ايراث حزن وكدر ا *irāci huzn u keder it.*

Attroupement, s. m., خلقك طوپلنمه‌سی - بركمه‌سی *khalquñ thoplanmaci, birikmèci,* t.; محازبت جمعيّت ناس *mouhāzebeti nās,* ناس *djem'yieti nās.*

Attrouper, v. a., بركدروب طوپلتمق *birikturup thoplatmaq,* تحزيب بركدرمك *birikturmek,* t.; - احشاد ا *tahzïb, yhchād it,* a.-t. — S'attrouper, طوپلنمق *thoplanmaq,* بركمك *birikmek,* اجتماع ا *idjtimā' it,* فوجًا فوجًا تجمّع ا *fevdjen fevdjen tedjemmu' it,* تحزّب - احتشاد ا *tehazzub yhtichād it.* — Attroupé, e, بركوب طوپلنمش *birikup thoplan-*

mich, برکمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*, متحزب *mutehazzyb*.

Aubépine, s. f., اق یاوشان *aq ïāvchān*, یاندیق اوتی *ïāndyq oty*, t.

Auberge, s. f., مسافرخانه *musāfirkhānè*, a.-p.; مهمانسرا *mihmānserā*, p.

Aubergiste, s. m., مسافرخانه صاحبی *muçāfirkhānè sāhybi*, t.

Aubin, s. m., allure d'un cheval entre l'amble et le galop, چاپقون اشکنی *tchāpqoun echkini*, t.

Aucun, e, adj., pas un, هیچ بر *hïtch bir*.

Aucunement, adv., en style de chancellerie ou de jurisprud., s'emploie pour dire en quelque sorte, اولقدر *olqadar*, t.; من جهةٍ *min djehetin*, نوعًا *nev'ymen*, a.

Audace, s. f., پرواسزلق *pervācyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*.

Audacieusement, adv., پرواسزلق ایله *pervācyzlyq ilè*, t.; بیمحابًا *bïmehāban*, a.; جسورانه *djeçourānè*.

Audacieux, se, adj., qui a de l'audace, effronté, کستاخ *kustākh*, ادبسز *edebsyz*. — Audacieux, pris en bonne part, یورکلو جسور *ïureklu djeçour*.

Audience, s. f., attention donnée à celui qui parle, اصغا *ysghā*, a.— Prêter audience à quelqu'un, بر کمسنه نك کلامنه حوالهٔ سمع و اصغا ا *bir kimesnènuñ kelāminè havālëï sem' u ysghā it*. — Entrevue accordée par une autorité, رخصت ملاقات *roukhsati mulāqāt*, گورشمه *gueuruchmè*. — Demander une audience, استدعای ملاقات ا *istid'āï mulāqāt it*. — Audience, séance dans laquelle les juges écoutent les causes, حاکم مجلس شرع دیوانی *hākim dïvāni, medjlici cher'*. — Assemblée de ceux à qui on donne audience, حضّار مجلس *houzzāri medjlis*.

Audiencier, subst. masc., دیوان چاوشی *dïvān tchāvouchi*, t.

Auditeurs, s. m. pl., سامعین *sāmi'ïn*, a.; دکلیانلر *dyñleïenler*. — Auditeur des comptes, officier de la chambre des comptes, محاسبه ممیّزی *mouhācebè mumeïizy*, ممیّز محاسبات *mumeïizy mouhācebāt*.

Auditif, ive, adj., قولاغه متعلّق *qoulāgha mute'allyq*, سمعی *sem'yi*, a. — Nerf auditif, قولاق سکری *qoulāq syñiri*, عصب الاذن *'açab ul-uzn*.

Audition, s. f., دکلمه *dyñlemè*, t.; استماع *istimā'*, حال استماع *hāli ïstimā'*, a. — Audition des témoins, شاهدلرك دکلمه سی *chāhidleruñ dyñlemèci*, استماع الشهود *istimā-'ych-chouhoud*.

Auditoire, s. m., le lieu, l'enceinte où l'on plaide dans les tribunaux, مرافعه یری *murāfe'a ïëri*. — L'assemblée de ceux qui écoutent une personne qui parle en public, جماعة السامعین *djemā'at us-sāmi'ïn*.

Auge, s. f., pour donner à manger aux animaux, یم تکنه سی *ïem teknèci*, t.; ناوه *nāvè*, p. — Vaisseau en bois dans lequel les maçons délaient le plâtre, دیوارجی تکنه سی *dïvārdji teknèci*, t.

Auget, s. m., petite auge où l'on met la mangeaille des oiseaux, قوش يملكى *qouch ïemligui*, t.

Augment, s. m., portion des biens du mari que la loi donnait à la femme survivante, اولن قوجه‌نك مالندن زوجه‌يه جهازى نامیله عاید اولان حصّه *eulen qodjanuñ mālindén zevdjëïè djihāzy nāmilè 'aïd olān hyssè.*

Augmentatif, ve, adj., t. de gram., ادات التفضيل *adāt ut-tafzyl*, a.

Augmentation, s. fém., زیاده‌لك *ziādèlik*, t. — Réparations et augmentations, تعميرات و تزايدات *ta'mīrāt u tezāïudāt.*

Augmenter, v. act., accroître, زیاده‌لندرمك *ziādèlendurmek*, a.-t.; تزييد ـ توسيع ا *tezïid, tevsï' it.* — Augmenter les employés, accroître leur traitement, مأمورلرك علوفه‌سنى تزييد ا *méémourleruñ 'ouloufécini tezïid it.* — Augmenter, v. n. ou pron., زياده‌لنمك *ziādèlenmek*, كسب ترقّى ا *kesbi teraqqy it*, تزييد ا *tezāïud it.* — Augmenté, e, ارتمش *artmich*, زياده‌لنمش *ziādèlenmich*, مترقّى *muteraqqy*, متزايد *mutezāïd*, مزداد *muzdād.*

Augural, e, adj., عيّافى *'aïiāfï*, a. — Bâton augural, عصاى عيّافى *'açāï 'aïiāfi.* — Robe augurale, خلعت عيّافيه *khyl'ati 'aïiāfïïè.*

Augure, s. m., celui qui lisait l'avenir, etc., dans le vol des oiseaux, عيّاف *'aïiāf*, عرّاف *'arrāf.*

Augurer, v. a., اوغور طوتمق *oghour thoutmaq*, استخراج فال ا *istykhrādji fāl it.* — Je n'en augure rien de bon, بر كونه فال خير استدلال ايلمم *bir guiounè fāli khaïr istidlāl idèmem.*

Auguste, adj. com., اولو *olou*, t.; مفخّم *mufakhkham*, واجب التفخيم *vādjib ut-tefkhym*, a. — Auguste empereur, مفخّم ايمپراطور *imperāthori mufakhkham.*

Aujourd'hui, adv., au temps où nous sommes, زمانمزده *zemānimuzdè*, شمديكى وقتلك *chimdïki vaqytlè*, فى زماننا هذا *fi zemāninā hazā*, فى يومنا هذا *fi ïevminā hazā.*

Aumailles, adj. f. pl., se disait des bêtes à cornes, بوينوزلو حيوانلر *boïnouzlu haïvānlar*, t.; مواشى ذات القرون *mevāchïi zāt el-qouroun*, a.

Aumoner, v. a., t. de prat. anc., payer une somme au profit des pauvres, en vertu d'une condamnation judiciaire, جريمه صورتنده و حكم شرعى موجبنجه صدقه ويرمك *djeremè souretindè ve hukmi cher'y moudjebindjè sadaqa vïrmek.*

Aumonier, ère, adject., qui fait souvent l'aumône aux pauvres, صدقه‌سى چوق بر آدم *sadaqaci tchoq bir âdem*, فقرا باباسى *fouqarā bābāci*, a.-t.; متصدّق *mouteçaddyq*, pl. a. متصدّقين *mouteçaddyqyn.*

Aunage, s. m., ارشينلمه *archïnlama*, ارشين ايله اولچمه *archïn ilè eultchmè*, t.

Auner, v. a., ارشونلمق *archounlamaq*, ارشون ايله اولچمك *ar-*

choun ilè eultchmek, اندازه يه اورمق *endāzèïè ourmaq*.— Auné, e, ارشون ايله اولچلمش *archoun ilè eultchulmich*; ارشونلنمش *archounlanmich*.

AUNEUR, s. m., ارشونلمه ناظرى *archounlama nāzyri*, t.

AUPARAVANT, adv., مقدّم *mouqaddem*.

AUPRÈS, prép.; — Auprès de..., قربنده *qourbindè*; — adv., de près, قريبدن *qarībden*, يقيندن *ïaqynden*. — Auprès de...., en comparaison, نسبت ايله *nisbet ïlè*, نسبةً *nisbeten*, نظرًا *nazaren*, قياس ايله *qyās ilè*.

AURICULAIRE, adject. com., qui a entendu de ses propres oreilles, كندو قولاغيله ايشتمش *guendu qoulāghylè ichitmich*. — Témoin auriculaire, سمع اذن ايله مستمع اولان شاهد *sem'y uzn ilè mustemi' olān chāhid*.

AURONE, s. fém., plante, قيصوم *qaïçoum*, a.

AURORE, s. f., تباشير صبح *tebāchīri soubh*, حيط ابيض *haïthy ebïaz*. — Le lever de l'aurore, طلوع حيط ابيض *thouloù'y haïthy ebïāz*. — Aurore, au fig., en parlant d'une chose qui commence, باشلنغج *bāchlanghydj*, تباشير حال *tebāchīri hāl*, اوائل *evāïl*.— Cela n'est encore qu'à son aurore, بوكيفيّت هنوز اوائل حالدر *bou keïfïiet henouz evāïli hāldur*. — Aurore, se dit aussi pour le Levant, كون طوغيسى *gun dhoghouçou*, مشرق *mechryq*. — Les climats de l'aurore, اقاليم مشرقيّه *eqālīmi mechriqyïè*. — Couleur aurore, espèce de jaune doré, اخشام كونشى رنكى *akhchām gunechi rengui*.

AUSPICE, s. m., manière de consulter et de connaître l'avenir, تفآل *tefa'ul*, pl. a. تفآلات *tefa'ulāt*; فال طوتمه *fāl thoutma*. — Sous d'heureux auspices, قوّت بخت ميمون ايله *qouveti bakhti meïmoun ilè*. — Sous les auspices de quelqu'un, بر كمسنه نك يمن مساعدهٔ سنيّه سيله *bir kimesnènuñ ïumni muçā'edèï senïïècilè*.

AUSSI, conj., autant, également, قدرنجه *qadrindjè*. — Il est aussi sage que brave, عاقل اولديغى قدرنجه شجيعدر *'āqyl oldoughy qarindjè chedji'dur*. — Aussi magnifiquement que possible, ممكن مرتبه دارآتيله *mumkinī mertebè dārātilè*. — Aussi bien que..., قدر *qadar*, كبى *guibi*. — Je sais cela aussi bien que vous, بوماده يى بن دخى سنك كبى بيلورم *bou māddèïi ben dakhy senuñ guibi bïlurum*.

AUSTÈRE, adj. com., سخت *sakht*, شديد *chedïd*, موجب المشاقّة *moudjib ul-muchāddet*. — Une règle austère, قانون شديد *qānouni chedïd*. — Mener une vie austère, مشاقّت اوزره امرار عمر ايله *muchāddet uzrè imrāri 'eumr it*.

AUSTÈREMENT, adv., قاتيلق ايله *qātylyq ilè*, t.; بالمشاقّة *bil-muchāddet*, بالتشدّد *bit-techeddud*, رياضت ايله *rīāzet ilè*, a.-t.

AUSTÉRITÉ, s. f., rigueur qu'on

exerce sur son corps, mortification des sens, قاتيلق *qātylyq*, مشاڈة *muchāddet*. — Sévérité, قسوة *qasvet*, صلابت *salābet*. — Austérité de mœurs, صلابت اخلاق *salābeti akhlāq*.

Autant (D') plus, adv., برقات زياده اولدرق *bir qāt zīādè olaraq*. — D'autant mieux, برقات دخی اعلاکه *bir qāt dakhy a'lāki*. — D'autant que, اجلدن اندن *edjilden, anden* اوتری لأنّ *euturu, li-ann*.

Autel, s. m., espèce de table à l'usage des sacrifices, قربان یری *qourbān ïeri*, t.; مذبحه *mazbaha*, a.; قربانگاه *qourbānguiāh*, p.; منحرّ شریف *munharri cherīf*. — Les autels, pour dire la religion, دین *dīn*, pl. دیان *edïān*. — Respecter les autels, ادیان حقنه رعایت شرط واحترام ا *edïān haqqyna ri'āïeti charth u yhtirām it*. — Autel, constellation de l'hémisphère austral, مجمرة *midjmiret*. Voy. Encensoir.

Auteur, s. m., celui qui est la cause première de quelque chose, مبدأ *mebdèè*, مبدأ اوّل *mebdèèï evvel*, بادی *bādi*, صانع *sāni'*, a., ایلك سبب *ilk sebeb*, t. — L'auteur de tous les êtres créés, l'auteur de la nature, صانع کافّهٔ موجودات *sāni'y kiāffeï mevdjoudāt*. — Auteur, inventeur, چیقاران *tchyqārān*, مخترع *moukhteri'*. — Celui de qui on a appris quelque nouvelle, خبر ویربجی *khaber vïrïdji*, خبرك ناقلی *khaberuñ nāqyli*, مأخذ *méékhaz*. — Je vous nomme mon auteur, اشته مأخذم اولان کیسنه نك اسمنی بیان ایدرم *ichtè méékhazum olān kimesnènuñ ismini beïān iderim*.

Authentique, adj. com., revêtu des formes requises, معمول به *méémouluñ bih*, دستور العمل *destour ul-'amel*, شایان اعتبار *chāïāni y'tibār*, a. — Pièce authentique, ورقهٔ معتبره *varaqaï mu'teberè*. — Écrit authentique, نمیقهٔ معتبره *nemïqaï mu'teberè*. — Témoignage authentique, شهادت واجبهٔ الاعتبار *chehādeti vādjibet ul-y'tibār*. — Authentique, en parlant d'une copie certifiée, légalisée, اصلیله تطبیق اولنمش نسخهٔ ثانیه *aslilè tathbyq olounmich nuskhèï sānïiè*. — En parlant de l'original, نسخهٔ اصلیه *nuskhèï aslïiè*. — J'ai vu l'authentique et la copie, اصل نسخه یی و صورتنی کوردم *asl nuskhèïi vè souretini gueurdum*.

Authentiquement, adv., رسوم مرعیّه اوزره معنون و مصدور *rouçoumi mer'yiè uzrè mou'anven u masdour*.

Authentiquer, v. a., تصدیق ا *tastyq it*.

Autocrate, trice, s., باشلو باشلنك پادشاه *bāchlu bāchinda pādichāh*, t.

Autocratie, s. f., باشلو باشلنك پادشاهلق *bāchlu bāchindè pādichāhlyq*, t.; سلطنت مستقله ـ متفرّده *salthaneti moustaqylè, mutefferidè*.

Autocthone, s. m. Voy. Aborigènes.

Autographe, adj. com., qui est

écrit de la main même de l'auteur, كندو خطّيله يازلمش *guendu khaththylè īāzilmich*, محرّر بخط يده *mouharrer bikhaththy īedihi*; — s. m., un autographe, خطّ يدیله محرّر اولان تحرير *khaththy īedilè mouharrer olān tahrīr*.

Automate, s. m., machine qui a en soi les principes de son mouvement, كندو كندیلكندن يورر *guendu guenduliguinden īurur*, t.; متحرّك براسه *muteharrik bira'cihi*.

Automnal, e, adj., كوز وقتنده كی *guiuz vaqtindèki*, a.-t.; خريفيّ *kharīfīi*.

Automne, s. m. et f., كوز وقتی *guiuz vaqti*, t.; فصل موسم خريف *fasl mevsimi kharīf*.

Autopsie, s. f., t. de méd., l'action de voir de ses propres yeux, كندو كوزيله كورمه *guendu gueuzu ilè gueurmè*, t. — Autopsie cadavérique, بدن ميتك رأى العين كشف و معاينه سی *bedeni meïtuñ rèï ul-'aïn kechf u mou'āïenèci*.

Autoriser (S'), v. pron., acquérir de l'autorité, كسب جواز ا *kesbi djevāz it*, كسب مساغ ا *kesbi mecāgh it*, a.-t. — Autorisé, e, اذنلو *izinlu*, مأذون *méézoun*, مرخّص *mourakhkhas*.

Autorité, s. f. — Autorité absolue, حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*; — des lois, قوانين موضوعه نك قوّت حكومتی *qavānīni mevzou'anuñ qouvveti kukioumeti*; — spirituelle, حكومت روحانيّه *hukioumeti rouhānīiè*; — temporelle, حكومت دنيويّه *hukioumeti dunïevīiè*. — Autorité, crédit, considération, اعتبار *y'tibār*, نفوذ كلام *nufouzy kelām*. — Il a de l'autorité, قدر و اعتباری واردر *qadr u y'tibārī vārdur*.

Autour, prép., ce qui environne, چوره سنك *tchevrècindè*, t. — Autour de soi, نفسی اطرافنك *nefsi ethrāfindè*. — Autour, auprès, يانلك *īāndè*, ياني باشنك *īāni bāchindè*, عند *'ynd*. — Il est toujours autour de moi, دائما الدوام يانمده در *'aleddevām īānumdè dur*.

Autourserie, s. f., چاقرجيلق صنعتی *tchāqyrdjīlyq san'ati*, t.

Autoursier, s. m., چاقرجی *tchāqyrdji*, چاقر الشدر بجی *tchāqyr alychturīdji*, t.

Autre, adj. com., distinction entre deux choses, اول بر *ol bir*, vulg. او بر *obir*. — L'autre, اول بری *ol biri*. — L'autre jour, كچن كون *guetchen guñ*. — Autre, marquant l'égalité, ثانی *sāni*. — C'est un autre Alexandre, اسكندر ثانيدر *iskenderi sānī dur*.

Autrefois, adv., كچن وقتلرده *guetchen vaqytlerdè*, اوقات ماضيّده *evqāti māzīièdè*.

Autrement, adv., بشقه كونه *bachqa guiounè*, t. — Je le veux autrement, اخر كونه استرم *akher guiounè isterum*. — Autrement, précédé de pas, signifie guère, اولقدر دكل *olqadar deïl*. — C'est un homme qui n'est pas autrement riche, اولقدر مالدار آدم دكلدر *olqadar māldār ādem deïldur*.

Autre part (D'), loc. adv., d'ailleurs, de plus, بر طرفدن *bir tharafïan.*

Autrui, s. masc., les autres personnes, بشقه‌سی *bachqaci*, t.; آخر *âhher*, سائر *sâïr.*

Auvent, s. m., صچاق *satchâq*, t.

Auxiliaire, adj. com., امدادجی *imdâddji*, t.; معین *mu'yn.* — Armée auxiliaire, امداد عسکری *imdâd 'askeri.*

Aval, s. m., souscription qu'on met au bas d'un effet de commerce et par lequel on s'oblige d'en payer le montant, کفیللك امضاسی *kefïllik imzâci*, امضای کفالة *imzâï kefâlet.* — Aval, opposé d'amont, qui descend la rivière, اقنتیدن آشاغی *aqyntïden âchâghy*, مصبّ النهر *moucybb un-nehr.* — Le vent d'aval, ریح غربیّ باطی یلی *bâthy ïeli*, *ryhy ghharbïï.*

A-vau-l'eau, loc. adv., suivant le courant de l'eau, صویك آقندیسیله *souïuñ âqyndïcilè*, مجرای مایه تبعیّت ایدرك *medjrâï mâïè teb'yiet iderek.*

Avalaison, ou Avalasse, s. f., chute d'eau impétueuse qui vient des grosses pluies, هارل هارل صو دوکلمه‌سی *hâril hâril sou deukulmèci*, t.; تشلشل الماء *techelchul elmâ*, a.

Avalanche, ou Avalange, s. f., قار قیاسی *qâr qaïâci*, t.

Avaler, v. a.; — le calice, le morceau, se soumettre à quelque chose de fâcheux, حبّی یوتمق *habbi ïoutmaq*; — des mortifications qu'il faut dissimuler, زهرلر یوتمق *zeherler ïoutmaq.* — Le bateau avale, il suit le courant de la rivière, قایق نهرك اقندیسیله یورر *qâïq nehruñ aqyndïcilè ïurur.* — S'avaler, descendre trop bas, صارقمق *sârqmaq*, سلپوکلنمك *sulpuklenmek.*

Avaleur, s. m., یوّدان *ïoudân*, t.; بالع *bâly'.*

Avance, s. f., espace de chemin qu'on a devant quelqu'un, یلرولمه *ilerulemè*, t.; مسابقت *muçâbaqat.* — Ce qui se trouve de fait on de préparé dans une affaire, ایلرولنمه‌یه مدار *ilerulenmèïè medâr*, مدار الاستقدام *medâr ul-istyqdâm.* — En avance, ou d'avance, اوّلجه *evveldjè*, وقتندن اوّل *vaqtinden evvel*, همان شمدیدن *hemân chimdïden.* — Faire des avances, faire les premières démarches, عرض مقدّمات رغبت ا *'arzy mouqaddemâti raghbet it*, استکلك اوك ایاق او *istektè euñ aïâq ol.*

Avancement, s. m., ایلرولنمه *ilerulenmè*, میدان آلمه *meïdân âlma*, t.; اقبال *yqbâl.* — Établissement de fortune, اولولنمه *oloulanma*, رفعت و اقبال *rif'at u yqbâl.* — Procurer de l'avancement, بر کمسنه‌نك اقبالنه وسیله او *bir kimesnènuñ yqbâlinè vecilè ol.*

Avancer, v. a., pousser, porter en avant, ایلرو کتورمك *ileru gueturmek*, ایلرو سورمك - یورتمك *ileru surmek*, *ïurutmek*, ایلرویه اوزاتمق - سوق ا *ileruïè*

ouzātmaq, sevq it. — Avancer, accélérer, تعجيل ا *ta'djīl it.* — Avancer une montre, ساعتى ايلرولتمك *sā'ati ileruletmek.* — Faite faire du progrès, ايلرولتمك *ileruletmek,* سوق ا *sevq it.* — Avancer la besogne, ايش سورمك *ich surmek,* سوق مصلحت ا *savqy maslahat it.* — Payer par avance, ايلرو ويرمك *ileru vīrmek,* معجّلاً ادا ا *mou'adjdjelen edā it.* — Mettre en avant, proposer, اورتەيه براقمق *ortaïa brāqmaq,* درميان ا *dermīān it,* سوق كلام *sevqy kelām it.* — Faire avancer, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.* — Avancer, aller en avant et faire des progrès, ايلرولنمك - تقدّم *ilerulenmek,* استقدام ا *teqaddum, istyqdām it.* Anticiper, dépasser, ايلرو كچمك *ileru guetchmek,* تجاوز ا *tedjāvuz it.* — Avancé, e, متقدّم *muteqaddem,* متسابق *muteçābyq.* — Avancé en âge, ياشلو ياشنى آلمش *ïāchlu, ïachini álmich,* كبير السنّ *kebīr us-sinn.* — Esprit avancé, قبل الوقت كماله رسيك اولمش عقل *qabl el-vaqt kemālè recīdè olmich 'aql.* — En t. de guerre, ouvrage avancé, fortifications en avant des autres, اوك مترس *euñ meteris.*

Avanie, s. f., جور *djevr,* تعدّى *te'addi,* pl. a. تعدّيات *te'addīāt.*

Avant, prép. marquant priorité de temps ou d'ordre, مقدّم *mouqaddem,* قبل *qabl,* a. — Avant la fin de l'année, ختام سنەدن مقدّم *khytāmi senèden mouqaddem.* — Avant le lever du soleil, كونش طوغمزدن اوّل *gunech dhoghmazden evvel,* قبل طلوع الشمس *qabl thouloū' uch-chems.* — Avant, adv. de lieu marquant mouvement et progrès, بعيدًا *ba'īden,* عميقًا *'amīqen.* — Pénétrer fort avant dans une chose, بر شيڭ ايچنه بغايت درين يره وارمق *bir cheïun itchinè beghāïet derīn ïerè vārmaq.* — L'avant, en t. de marine, la proue, كمينك باشى *guemīnuñ bāchi.* — En avant, au-delà du lieu où l'on est, ايلرويه *ileruïè,* متقدّمًا *muteqaddimen.* — Pousser en avant, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.*

Avant-bras, s. m., آرش *árich,* t.: ذراع *zirā',* a.

Avant-cour, s. f., ديش حولى *dích havli.*

Avant-coureur, s. m., برید *berīd,* a.; پيش آهنك *pích áhenk.* — En parlant des prophètes qui ont annoncé la venue de Jésus-Christ, مبشّر *mubechchir,* pl. a. مبشّرين *mubechchirīn.* — Avant-coureur, au fig., tout ce qui annonce ou présage l'arrivée prochaine d'une chose, مقدّمه *mouqaddemè,* pl. a. مقدّمات *mouqaddemāt.*

Avant-garde, s. f., مقدّمة الجيش *mouqaddemet ul-djeïch.*

Avant-gout, s. m., ايلك داد *ilk dād,* t.; لذّت عاجله *lezzeti 'ādjelè.*

Avant-hier, adv., اوڭه كون *eutè gun,* دونكى كونك اوّليسى *dunki gunuñ evvelïci,* t.; قبل الامس *qabl ul-ems,* a.

Avantage, s. m., ce qui est utile, profitable, favorable à quelqu'un, فايده *fāïdè*, pl. a. فوايد *fevāïd*; منفعة *menfa'at*, pl. منافع *menāfi'*; نفع *nef'*. — Avantage considérable, نفع جسيم *nef'y djecïm*. — Tirer avantage de quelque chose, برشيدن استفاده ا *bir cheïden istifādè it*. — Avantage, supériorité, اوست كلمه *ust guelmè*, مزيّت *mezïiet*, تفوّق *tefevvouq*, فضل *fazl*. — Ce qu'un père donne à quelqu'un de ses enfants de plus qu'à un autre dans le partage de sa succession, سهم مفروضدن زايد اولان مساعده *sehmi mefrouzden zāïd olān muça'adè*. — Avantage, en général tout traitement avantageux fait à quelqu'un, مساعده *muça'adè*, pl. a. مساعدات *muça-'adāt*.

Avantager, v. a., فايدلندرمك *fāïdèlendurmek*, تمتيع ا *temtï' it*, a.-t. — Avantagé, e, فايدلنمش *fāïdèlenmich*, مظهر مساعده اولمش *mazheri muça'adè olmuch*, منتفع *munteft'*.

Avantageusement, adv., فايدلو وجهله *fāïdèlu vedjhilè*, على وجه الانفع *'ala vedjh ul-enfa'*, بطور الاحسن *bethavr ul-ahsen*, a. — Vêtu avantageusement, طور احسن ايله ملبّس *thavri ahsen ilè mulebbes*.

Avantageux, se, adj., qui apporte, qui produit de l'avantage, خيرلو *khaïrlu*, a.-t.; نافع *nāfi'*, منتفع *munteft'*. — Taille avantageuse, قدّ رشيق *qaddi rachyq*. — Couleur avantageuse, يراشق بر رنك *ïarāchyq bir renk*. — Avantageux, présomptueux, تفضّل ادعاسنده اولان *tefazzul iddi'ācindè olān*.

Avare, adj. com., au fig., celui qui épargne des choses utiles, اسركيجى *ecirgüïidji*, t.; ضنين *zanïn*, a.; دريغكار *dirïghkiār*.

Avaricieux, se, adj. (mot vieilli). Voy. Avare.

Avarie, s. f., dommage arrivé à un navire ou à son chargement, خسارت *khaçāret*, خسار *khaçār*, pl. a. خسارات *khaçārāt*; آفت *āfet*, pl. a. آفات *āfāt*; قضازده لك *qazāzedèlik*. — Droit d'ancrage, دمر حقّى *demir haqqy*. — Avarié, e, آفتزده اولمش *āfetzedè olmuch*. — Marchandises avariées, آفتزده اولمش اموال و اشيا *āfetzedè olmuch emvāl u echïā*.

Aveindre, v. a., اخراج ا *ykhrādj it*, a.-t.

Avelanède, s. f., cosse du gland, پلامود قبوغى *palāmoud qaboughy*, t.

Aveline, s. f., هند فندغى *hind findoughy*, t.

Avelinier, s. masc., arbre, هند فندغى اغاجى *hind findoughy aghādji*, t.

Avenage, s. masc., عينًا يولاف اولدرق ويريلان جائزه *'aïnen ioulāf olaraq vïrïlān djāïzè*, t.

Avenant, e, adject., خوش ادالو *khoch edālu*, اداسى خوش *edāci khoch*, t.; مليح النظر *melyh un-nazar*, a.; دلبر *dilber*.

Avenant (A l'), adv., اكا كوره *anā gueurè*, t.; على هذا القياس *'ala hazal-qyās*, a.

Avénement, s. m., en parlant du Messie, le temps où il s'est manifesté aux hommes, مسیحک کورندیکی زمان *mecyhuñ gueurundugui zemān*, t.; وقت ظهور مسیح *vaqti zouhouri mecyh.* — Celui où il doit paraître pour juger les hommes, مسیحک کلهجکی زمان *mecyhuñ guelèdjegui zemān*, مجئی مسیح *medjii mecyh.*

Avenir, v. n., arriver par accident, وقوعه کلمك *vouqou'a guelmek*, ظهوره کلمك *zouhourè guelmek.* —Avenant, part. actif du verbe Avenir; s'il avient que..., s'il arrive que..., اولهجق اولور ایسه *oladjaq olour içа*, ظهور ایدهجك اولور ایسه *zouhour idèdjek olour içа*, اولدیغی حالك *oldoughy hāldè*, تقدیرنك *taqdīrindè.* — Avenu, e, participe du verbe précédent, واقع اولمش *vāqy' olmich*, وقوعه کلمش *vouqou'a guelmich.* — Les choses qui sont avenues, وقوعه کلان احوال وکیفیّات *vouqou'a guelen ahvāl u keïfiiāt.* — Regarder une chose comme non avenue, بر شیئی کأن لم یکن عدّ ایتمك *bir cheïi ke-an lam ïekun 'add it.*

Avenir, s. m., le temps futur, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*, زمان آتی *zemān āty*, a. — Prédire l'avenir, مستقبلات امور دن خبر ویرمك *moustaqbilāti ounourden khaber vīrmek.* — A l'avenir, بوندن بویله *boundan beuïlè*, بعد فیما *fīmā ba'd.*

Aventure, s. f., ce qui arrive inopinément à quelqu'un, باشه کلان ایش *bācha guelen ich*, t.; مصادفه *mādjerā*, حادثه *hādicè*, pl. a. حوادث *hādiçāt*; عارضهٔ اتّفاقیه *'ārizāi ittifāqyïè.* — Aventure heureuse, حادثهٔ میمونه *hādicèï meïmounè*; — surprenante, حادثهٔ غریبه *hādicèï gharībè.* — Dire la bonne aventure, فالجیلق ایلمك *fāldjīlyq it*, تکهّن ایلمك *tekiehhun it.* — Faire profession de dire la bonne aventure, فالجیلغی حرفت ایدنمك *fāldjīlyghy hyrfet idinmek*, کهانتی حرفت اتّخاذ ایلمك *kihāneti hyrfet ittikhāz it.* — Aventure, événement extraordinaire ou surprenant, عجایب حال *'adjāïb hāl.* — Aventure périlleuse, حادثهٔ خطرناك *hādicèï khatharnāk.* — Aventure, hasard, اتّفاق *ittifāq*, pl. اتّفاقات *ittifāqāt.* — A l'aventure, au hasard, sans dessein, بوشه *bocha*, کیفی ما اتّفاق *keïf mā ittifāq.* — Marcher à l'aventure, کیف ما اتّفاق روانه اولمق *keïf mā ittifāq revānè ol.* — Par aventure, par hasard, اتّفاقًا *ittifāqan.* — Si par aventure il arrive, اتّفاقًا واصل اولهجق اولور ایسه *ittifāqan vācyl oladjaq olour içа.*

Aventurer, v. a., مخاطره یه براقمق *moukhātharaïè brāqmaq*, a.-t. — Aventurer tout son bien, مجموع مالنی معرض خطره القا ایلمك *medjmou' mālini ma'razy khatharè ilqā it.* — S'aventurer, تهلکه یه اتلمق *tehlukèïè atilmaq*, اخطار نفس ایلمك

ykhthāri nefs it. — Aventuré, e, تهلكه يه براقلمش *tehlukëïë brāqylmich*, موقع خطرده اولمش *mevqa'y khatharda olmuch.*

Aventurier, ère, s., qui est sans nom, sans fortune et vit d'intrigue, وبش *vebch*, pl. a. (employé quelquefois pour le sing.) اوباش *evbāch.* — C'est un aventurier, اوباش مقوله‌سی بر آدمدر *evbāch maqoulèci bir âdemdur.*

Avenue, s. f., passage, معبر *ma'ber*, pl. a. معابر *me'ābir.*

Avérer, v. a., اثبات ا *isbāt it*, a.-t. — Avéré, e, اثبات اولنمش *isbāt olounmich*, متحقق *mutehaqqaq.* — C'est une chose avérée, ثابت و متحقق بر مادّه‌در *sābit u mutehaqqaq bir maddèdur.*

Averse, s. f., سيل يغموری *seïl ïaghmouri*, t.; مطر هطّال *mathari haththāl*, a.

Aversion, s. fém., haine, بغض *boughz*, a. — Répugnance, اكرنش *igrenich*, t.; ابائت طبع *ibā'eti thab'*, a.

Avertir, v. a., اخبارا *ykhbār it*, a.-t.; بيلدرمك *bildurmek*, t. — Averti, e, خبر آلمش *khaber âlmich*, خبردار *khaberdār*, اكاه *aguiāh*, خبير *khabīr.*

Avertissement, s. m., بيلدرمه *bildurmè*, t.; اخبار *ykhbār*, pl. a. اخبارات *ykhbārāt*; اخطار *ykhthār*, pl. اخطارات *ykhthārāt.*

Aveu, s. m., témoignage, شاهدلك *chāhidlik*, t.; شهادت *chehādet.* — Homme sans aveu, آدی شانسز *âdi chānsyz*, بيلورسز مجهول *bïlursyz medjhoul ul-ahvāl.*

Aveugle, adj. com. — Aveugle né ou aveugle de naissance, انادن طوغمه كور *anāden dhoghma keur*, t.; ضرير *zarīr*, pl. a. اضرا *azrā.* — Aveugle, au fig., une personne chez qui la passion offusque l'entendement, عقلی عمّی كوزی كور *'aqly gueuzu kieur*, القلب *'amil-qalb.* — Aveugle, en parlant de la passion même, عديم البصيرة *'adīm ul bacyret.* — Désir aveugle, اشتياق بی بصيرت *ichtïāqy bi bācyret.* — Obéissance aveugle, على العميا اطاعت وانقياد *'alel'-oumiā ythā'at u inqyād.* — La fortune est aveugle, فلك كوزی كوردر *feleguñ gueuzu keurdur.* — A l'aveugle, aveuglément, كوركبی *keur guibi*, كوركجه *keurdjè.*

Aveuglement, s. m., cécité, عما *'amā*, عما البصر *'amā ul-baçar.* — Aveuglement, au fig., trouble, obscurcissement de la raison, عقل كوزينك كورلكی *'aql gueuzunuñ keurligui*, بصيرتسزلك *bacyretsyzlik*, عمای قلب *'amāï qalb.*

Aveuglément, adv., كور كورينه *keur gueurunè*, كورلمه‌دن *gueurulmèden*, t.; على العميا *'alel 'oumiā*, a. — Obéir aveuglément, كورلمه‌دن اطاعت ا *gueurulmèden ythā'at it.*

Aveugler, v. a., rendre aveugle, ازالهٔ بصرا *izālèï baçar it*, a.-t. — Éblouir, كوزی قماشدرمق *gueuzu qamāchturmaq*, تكليل بصرا *teklīli baçar it.* — Au fig., priver de l'usage de la raison, عقل كوزينی كورلتمك

'aql gueuzunu keurletmek, بصیرتی ازالهٔ باغلمق *bacyreti bāghlamaq*, بصیرت ا *izālëï bacyret it.*— Aveuglé, e, کورلنمش *keurlenmich*, متعمّی *mute'amma.*

Aveuglette (A l'), adverbe, کوزی قپالو ایمکلیه رك *imekleïerek gueuzu qapālu*, t. — Aller à l'aveuglette, خبط عشوا ایله یوریمك *khybthy 'achvā ilè ïurumek.*

Avide, adj. com., qui a un désir immodéré de manger, de boire, صوغومسز *soghoumsouz*, t., نهیم *nehīm*, شرهان *cherhān.* — Au fig., être avide du bien d'autrui, اخرك مالنه کوز دیکمك *akheruñ mālinè gueuz dīkmek*, اخرك مالنه حریص و مغرم او *akheruñ mālinè harys u maghrem ol.*

Avidité, s. f., نهامت *nahāmet*, شره *chereh*, a. — Manger avec une grande avidité, فرط نهامت ایله اکل طعام ا *farthy nehāmet ilè ekli tha'ām it.* — L'avidité des biens, حرص مال *hyrsy māl*; — des honneurs, حرص شان و رفعت *hyrsy chān u rif'at.*

Avilir, v. a., rendre vil, تذلیل ا *tezlīl it.* a.-t.; الچقلتمق *altchaqlatmaq*, t. — S'avilir, نفسنی اذلال و تحقیر ا *nefsini yzlāl u tahqyr it.* — Avilir, déprécier, قدری الچقلتمق *qadri altchaqlatmaq*, تنزیل قیمت ا *tenzīli qymet it*, ا تهوین *tehvīn it.* — Avilir la marchandise, مالك اعتبارینی اسقاط ا *māluñ y'tibārīni isqāth it.* — Avili, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, محقّر *mouhaqqar*, مذلل *muzellel.*

Avilissant, e, adj., الچقلدیجی *altchaqladīdji*, t.; موجب التحقیر *moudjib ut-tahqyr*, مستلزم التذلیل *mustelzem ut-tezlīl*, موریث التهوین *mouris ut-tehvīn.*

Avilissement, s. m., الچقلق *altchaqlyq*, t.; حال حالی *hāli*, مذلت حال *hāli mezellet*, مهانت *hāli mehānet*, a.

Aviron, s. m., کمی کورکی *guemi keuregui*, t.

Avis, s. m., opinion, sentiment, رأی *rëï*, pl, a. ارا *arā.* — C'est mon avis, بنم رأیم بودر *benum rëïum bou dur.* — Changer d'avis, تبدیل رأی ا *tebdīli rëï it.* — Avis, avertissement, خبر *khaber*, pl. اخبار *akhbār.* — Conseil, اوکوت *eugut*, نصیحت *nacyhat*, نصح *noush*, pl. a. نصایح *neçāyh*; اخطار *ykhthār*, pl. اخطارات *ykhthārāt.* — Avis amical, نصیحت دوستانه *nacyhati dostānè.* — Avis en tête d'un livre, تنبیه *tembīh.* — Moyen, disposition, تدبیر *tedbīr.*

Avisé, e, adj., عاقل *'āqyl*, عقل و درایت صاحبی *'aql u dirāïet sāhybi*, متبصر *mutebassyr.*

Aviser, v. act., avertir, آگاه ا *āguiāh it*, p.-t.; اخطار ا *ykhthār it.* — Faire réflexion, faire attention, v. n., دوشنمك *duchunmek*, ملاحظه ا *moulāhaza it*, مطالعه ا *mouthāla'a it.*— S'aviser, درخاطر ا *der khāthyr it*, عقله قومق *'aqlè qomaq*, فکر ا *fikr it.*

Avitaillement, s. m. Voy. Approvisionnement.

AVITAILLER, v. a. Voy. APPROVISIONNER.

AVIVER, v. a., تازه‌لتمك *tazèletmek*, t.; ايراث نحارت ا *irāci nazāret it*, تنضير ا *tenzír it*.

AVOCAT, s. m., défenseur en justice, مكافل مخاصمات *mukiāfili moukhācymāt*, مكافل دعوا *mukiāfili da'vā*. — Au fig., celui qui intercède pour un autre, شفيع *chefi'*.

AVOIR, verbe auxil., posséder, صاحب او *sāhyb ol*. — Avoir une place, منصب صاحبى او *mansyb sāhybi ol*. — Avoir de l'amour, بر كمسنه‌نك عشق و محبّتى او *bir kimesnènuñ 'ychq u mouhabbeti ol*. — Avoir raison, حقّى او *haqqy ol*; — de la haine, بغض و نفرتى او *boughz u nefreti ol*; — un procès, دعواسى او *da'vāci ol*. — Il y a un an, بر سنه وار در *bir senè vārdur*. — Il y a beaucoup de monde, وافر كسان وار در *vāfir keçān vārdur*.

AVOIR, s. m., ce que l'on possède de bien, وارلق *vārlyq*, مال و منال *māl u menāl*. — En parlant d'une possession, d'un bien, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — En t. de comptabilité, *avoir*, opposé à *doit*, مال موجود *māli mevdjoud*. — Les livres de compte portent d'un côté *avoir*, et de l'autre *doit*, محاسبه دفترلرينك صحيفه‌لرى بالاسنده بر طرفك مال و مقابلنك دين لفظلرى يازيلور *mouhācebè defterlerinuñ sahyfèleri bālācindè bir tharafta māl vè mouqābilindè deïn lafzleri ïāzílleur*.

AVOISINER, v. act., être voisin, قوكشولشمق *qoñchoulachmaq*, t.; قرب و جواردە او *qourb u djivārdè ol*, مجاورت ا *mudjāveret it*, a.-t. — S'avoisiner, se rapprocher, ياقلشمق *ïāqlachmaq*, تقارب ا *teqāroub it*, تقرّب ا *teqarroub it*.

AVORTEMENT, s. m., اسقاط جنين *isqāthy djenín*, a.

AVORTER, v. n., accoucher avant le terme, چوجق دوشورمك *tchodjouq duchurmek*, t.; اسقاط جنين ا *isqāthy djenín it*, a.-t. — Avorter, en parlant des animaux, يـاورى دوشورمـك *ïāvrou duchurmek*. — Par extension, en parlant des fruits qui ne parviennent pas à maturité, چيكـ قالمق *tchíg qālmaq*. — Au fig., en parlant de dessein, d'entreprise, حصوله كلمامـك *houçoulè guelmemek*. — Ce dessein avorta, بو مرام نتيجه پذير حصول اولهمدى *bou merām netídjè pezíri houçoul olamadi*. — Avorté, e, au fig. seulement, باشه چيقمامش *bācha tchyqmāmich*, حصوله كلمامش *houçoulè guelmemich*.

AVORTON, s. m., en parlant des animaux qui sont au-dessous de leur grandeur naturelle, يرادلـشـى اكسك ـ ناتمام *ïarādilichi eksik*, *nātemām*, t.; ناقص الخلقة *naqys ul-khylqat*. — Cet animal est un avorton, ناقص الخلقة بر حيواندر *nāqys ul-khylqat bir haïvāndur*. — C'est un avorton, au fig., se dit aussi d'un ouvrage d'esprit défectueux, ناقص الخلقة بر تاليفدر *nāqys ul-khylqat bir tèélíftur*. — Avorton, se dit également des arbres, des plantes, پيچ *pitch*.

Avouer, v. a., confesser, مقرّ او *mouqyrr ol.* — Avouer un crime, اعتراف جرم ا *y'tirāfi djurm it.* — Avouer, autoriser une chose, يوللو طوتمق *ïollu thoutmaq*, تجويز ا *tedjvïz it.* — Avouer un homme, déclarer qu'on l'approuve en tout ce qu'il fait ou fera, مقبول و معتبر طوتمق *maqboul u mu'teber thoutmaq*, بكنمك تحسين ا *beïenmek*, *tahsín it*, قبول ا *qaboul it.* — Avoué, e, اقرارلنمش *yqrārlanmich*, رهين الاعتراف *rehín ul-y'tirāf*, قرين الاقرار *qarín ul-yqrār.*

Axillaire, adj. com., قولتغك *qoltoughuñ*, t.; ابطى *abthyi*, a. — Nerf axillaire, قولتق سكرى *qoltouq syñyri.* — Veine axillaire; قولتق طمرى *qoltouq dhamari.*

Axiome, s. m., قاعدهٔ مسلّم الثبوت *qā'ydëï mucellem us-subout*, a.

Axonge, s. f., بوبرك ياغى *beubrek ïāghy*, t.

Azaderac, s. m., arbre, تسبيح اغاجى *tesbíh aghādji*, t.; قيقب *qyqab*, a.; ازاد درخت *ázād dirakht*, p.

Azamoglan, s. m., mot formé de deux mots turcs, enfant étranger employé aux fonctions les plus basses et les plus pénibles, عجم اوغلانى *'adjem oghlāni*, t.

Azerole, s. m., fruit, زعرور *zou'rur*, a.

Azime, adj. Voy. Azyme.

Baba, s. m., sorte de pâtisserie, بر نوع بوركّ *bir nev'y beurek*, t.

Babel, s. fém., grande confusion d'opinions et de discours, سوز درلو درلو *seuz qārychyqlyghy*, قارشقلغى *turlu turlu dil-ler qārychyqlyghy*, t.; بلبلة الافكار و الاقوال *belbalet ul-efkiār vel-aqvāl*, تبلبل السنة والاصوات *tebelbul el-sinet vel-asvāt.*

Babeurre, s. m., liqueur séreuse, پنير صويى *penír souïi*, t.

Babillard, e, adj., فارفره *fārfara.* — Homme qui ne saurait garder un secret, ديلى طوتمز *dïli thoutmaz*, اغزى كوشك *aghzy guevchek*, t.

Babiller, v. n., يكشمق *ïañchamaq*, چكه چالمق *tchenè tchālmaq*, يكشاقلق ا *ïañchāqlyq it.*

Babiole, s. f., چوجق اويونجغى *tchodjouq oïoundjaghy*, t.; ملعبة الصبيان *mel'abet us-sybïān*, a.

Babord, s. m., كمينك صول *guemïnuñ sol dïvārèci*, t.; ديواره سى ميسرة السفينه *meïceret us-sefïnè*, a.

Babouin, e, s. et adj., enfant badin et étourdi, جيوه لك چوجق *djevalik tchodjouq*, t.; طفل طيّاش *thyfli-thaïïāch*, a. — Sorte de gros singe, ميمون آزمه سى *meïmoun ázmaci.*

Babylone, ancienne et célèbre ville d'Asie, مدينهٔ بابل *medínèï bābil.*

Bac, s. m., كچيد صندالى *guetchïd sandāli*, t.

Baccalauréat, s. m., premier degré qu'on prend dans une faculté pour parvenir au doctorat, ابتدا داخل *ibtidā dākhyl*, a.

Baccanale, s. f., débauche faite avec grand bruit, كورلتيلو عشرت *gurultulu 'ychret*, t.

Bacchante, s. f., femme adonnée aux plaisirs de la table, عيش و نوشه *'ych u nouchè* مائل بر قاری *māïl bir qāry*. — Femme colère, طارغون قاری *dhārghoun qāry*. — Femme sans modestie, sans retenue, عصمتسز عورت *'ysmetsyz 'avret*.

Baccifère, adj. com., چكردكلو *tchekerdèklu*, t.; ذو الحبّة *zoul-habbet*, a.

Bacha, s. m. Voy. Pacha.

Bachelier, s. m., ابتدا داخل رتبه‌سنی احراز ایتمش طالب *ibtidā dākhyl rutbècini yhrāz itmich thālib*, a.-t.

Bachot, s. m., قایجق *qāïdjyq*, صندل *sandāl*, t.; زورق *zevraq*, زورقچه *zevraqtchè*, p.; لوندره *londra*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, قپویی طرقاز ایله قپاتمق *qapouï thyrqāz ilè qapātmaq*, قپویی طرقازلق *qapouïi thyrqāzlamaq*. — Expédier un travail à la hâte, تیز الدن یورتمك *tïz elden ïurutmek*, عـلی الـفور تمشیت ا *'alel-fevr temchïet it*. — Bâcler un bateau, le mettre dans un lieu commode du port, لیمان ایچنده یرلشدرمك *limān itchindè ïerlechturmek*. — C'est une affaire bâclée, conclue, تمشیت بولمش بر مصلحتدر *temchïet boulmich bir maslahattur*.

Badaud, e, s., بوداله *boudāla*, t.

Badauder, v. a., بوداله‌لق ا *boudālalyq it*, t.

Badauderie, s. f., بوداله‌لق *boudālalyq*, t.

Badiane, s. fém., plante, یبان انیسون *ïabān anïçoun*, t.; انیسون برّی *anïçouni berri*, a.

Badinage, s. m., plaisanterie, هزل *hezl*, a. — Certaine manière particulière d'agir, طرز *tharz*, ادا *edā*, t.; طور *thavr*.

Badiner, v. n., لطیفه ا *lathyfè it*, هزل ا *hezl it*, تداعب ا *tedā'ub it*, a.-t.

Badinerie, s. f., bagatelle, chose frivole, مسخره‌لق *maskharalyq*, t.; لغو *laghv*, pl. لغویّات *laghvïiāt*; هزلة *hezlet*, pl. a. هزلیات *hezlïiāt*.

Bafouer, v. a., مسخره‌لغه آلمق *maskharalygha álmaq*, t.; ذوقلنمك *zevqlenmek*.

Bafreur, se, s., اکول *ekioul*, a.

Bagage, s. m., یوك *ïuk*, t.; احمال و اثقال *ahmāl u esqāl*, a. — Cheval de bagage, یوك باركیری *ïuk bārguïri*. — Gros bagage, اغر یوكلر *aghyr ïukler*. — Menu bagage, خفیف اوفاق یوكلر *oufāq ïukler*, *khafïf un-naql* الـنقل اولان یوكلر *olān ïukler*.

Bagarre, s. f., غوغا كورلتیسی *ghavghā gurultuçu*, t.

Bagatelle, s. f., chose frivole et de peu d'importance, هیچ مقولدسی *hïtch maqoulèci*, t.; لا شیء *lā cheï*, a. — S'amuser à des bagatelles, لاشیء مقولدسی امورایله اوینامق *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchmaq*. — Conter des bagatelles, لغویّات نقل ا *laghvïiāt naql it*.

Bagne, s. m., ترسانه زندانی *tersānè zindāni*, t.

Bagues et Joyaux, en t. de ju-

risp., les pierreries, perles et autres choses semblables de prix, qui appartiennent à une femme mariée, عبالـك مالی اولان حلیّات و مجوهرات *'aïāluñ māli olān hulluïiāt u mudjevherāt.*

Baguenauder, v. n., s'amuser à des bagatelles. Voy. Bagatelle.

Baguenaudier, s. m., celui qui baguenaude, امور لا شیء مقولەسی ایلـه اویناشان *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchān,* t.

Baguer, v. a., t. de couturière et de tailleur, arranger les plis d'un habit, d'une robe, چاتوب ایلمك *tchātup ilmek,* ایلمك *ilmek,* t.; تملیل ا *temlīl it,* a.-t.

Baguette, s. m., bâton menu, قضیب *qazyb,* pl. a. قضبان *qazbān,* — Baguette de tambour, طوره *thoura;* — de fusil, تفنـك اوقی *tufenk oqy.*

Bahutier, s. m., سپدجی *sepeddji,* سندوقجی *sandouqtchi,* t.

Baie, s. f., rade, espèce de golfe, کمی یتاغی *guemi ïatāghy,* t.- — Petit fruit mou, دانـه *dānè,* حب *hab,* pl. a. حبوب *houboub.* — Baie de laurier, دفنه دانەسی *tefnè dānèci.*

Baigner, v. a., mettre dans le bain, صویه قومق *souïè qomaq,* t.; احاضه ا *yhāza it,* a.-t. — Se baigner, سویه کیرمك *souïè guïrmek,* استحاضه ا *istihāzè it,* استنقاع ا *istinqā' it.* — Baigner, mouiller, arroser, صویه قاندرمق *souïè qāndurmaq,* اسقا ـ اروا ا *isqā, irvā it.* — Baigner, v. n., être plongé, tremper longtemps, صوده باصلمق *soudè bāçylmaq,* نقع اولنمق *naq' olounmaq.* — Baigné, e, صویـه قونمش *souïè qonmich.*

Baignoir, s. m., endroit de la rivière où l'on peut se baigner, صویه کیره جك یر *souïè guïrèdjek ïer,* یـیقنه جق یـر *ïaïqanadjaq ïer,* t.; مغسل *maghsil,* a.

Bail, s. m., contrat par lequel on donne à ferme, التزام تمسکی *iltizām temessugui.* — Bail de trois ans, اوچ سنه ایچـون ویریلان التـزام تمسکی *utch senè itchoun vïrïlān iltizām temessugui.* — Bail conventionnel, شروط و قیودی محتوی التزام تمسکی *chourouth u qouïoudi muhtevi iltizām temessugmi.* — Rompre, résilier un bail, فسخ التزام ا *feskhy iltizām it.* — Bail, contrat de louage d'une maison, کرا سندی *kirā senedi,* کرالمه سندی *kirālama senedi,* سند الایجار *sened ul-ïdjār.*

Baillement, s. m., اسنمه *esnemè,* t.; ثاب *sāb,* تثاوب *teçāvub,* a.

Bailler, v. n., au fig., s'entrouvrir, être mal joint, اچلمق *atchilmaq,* ایرلـشمـق *āïrilichmaq,* t.; متخلخل او *mutekhalkhal, ol,* a.-t. — Bâiller, donner, mettre en main, livrer, اعطا ـ تفویض ـ تسلیم ا *y'thā, tefvïz, teslīm it.* — Bailler à ferme, بروجـه مقطوعیّت الزام و اعطـا ا *ber vedjhi maqthou'ïiet ilzām u y'thā it.*

Baillet, s. m., آل اقچل *aqtchyl āl, t.*

Bailleur, s. m., celui qui bâille, qui est sujet à bâiller souvent,

اسنه‌يجى *esnèïidji*, t. — Celui qui baille à ferme, التزامجى *iltizāmdji*. — Bailleur de fonds, اقچه ويرن *aqtchè vïren*.

Bailli, s. m., قاضى *qāzy*, pl. a. قضات *qouzāt*.

Bailliage, s. m., محكمه *mehkiemè*, pl. a. محاكم *mehākim*.

Bain, s. m., immersion du corps dans l'eau pour la propreté ou la santé, صويه كيرمه *souïè guïrmè*, حياض *haïāz*, a. — Bain entier, بسبتون صويه كيرمه *busbutun souïè guïrmè*, حياض كلّى *hyāzy kulli*. — Demi-bain, ياری صويه كيرمه *ïāry souïè guïrmè*, نصف حياض *nysfi haïāz*. — Bain de pieds, ايا قلرى صويه قويمه *aïāqlari souïè qoïma*, حياض الاقدام *haïāz ul-aqdām*. — Bain de mer, دكزه كيرمه *deñyzè guïrmè*, حياض فى البحر *haïāz fil-bahr*; — de rivière, نهر ايچنه كيرمه *nehr itchinè guïrmè*. — Prendre un bain, بر دفعه احتياض ا *bir def'a yhtïāz it*. — Bain, cuve où l'on prend le bain, صويه كيرله جك قاب *souïè guïrilèdjek qāb*. — L'endroit où l'on prend le bain, حمّام *hammām*, pl. a. حمّامات *hammāmāt*. — Bains d'eaux chaudes naturelles, et les endroits où ils se prennent, قاپلوجه *qāploudja*, باڤه *bāna*. — Les bains de Brousse, بروسه قاپلوجه لرى *brouça qāploudjaleri*. — Bain, chez les teinturiers, cuve où il y a de l'eau et des drogues pour la teinture, بوياجى تكنه‌سى *boïādji teknèci*.

Baïonnette, s. f., تفنك حربه‌سى *tufenk harbaei*, t.

Baise-main, s. masc., cérémonie usitée dans quelques cours et qui consiste à baiser la main du prince, ال اوپمه *el eupmè*, t.; تقبيل يد رسمى *taqbïli ïed resmi*. — Baise-mains, au pl. Voy. Civilité, Compliment. — Baiser la main, porter la main par respect près de sa bouche quand on veut saluer, تمنّا ا *temennā it*.

Baiser, s. m., اوپمه *eupmè*, t.; لثمه *lesmè*, a.; بوسه *boucè*, p. — Baiser de paix, بارشمق اوپمه‌سى *bārichmaq eupmèci*. — Donner un baiser à quelqu'un, بر كمسنه يى تقبيل ا *bir kimesnèï taqbïl it*.

Baisse, s. f.; — des fonds, des effets publics commerçables, اسهام قائمه‌لرينك تنزّل - قيمتى بهاسى ايتمه‌سى *eshām qāïmèlerïnuñ tenezzuli qymeti, behāci enmèci*; — du prix en général, بها اشاغيلنمه‌سى *behā achāghylanmaci*, تنزّل قيمت *tenezzuli qymet*.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغيلتمق *achaghylatmaq*. — Rendre plus bas, قصّه‌لتمق *qyssaltmaq*. — Baisser, ou abaisser le pavillon, بيراق اندرمك *baïrāq endurmek*. — Se baisser bien bas, خيليجه اشاغيلنمق - تنزّل ا *khaïlïdjè achāghylanmaq, tenzzul it*. — Baisser la tête, باش اكمك *bāch eïgmek*; — la voix, سسى اندرمك *seci endurmek*. — Aller en diminuant, كسب نقصان ا *kesbi noqsān it*. — Le jour baisse, نهار كسب نقصان ايدر *nehār kesbi noqsān ider*. — La rivière a baissé, نهرك صولرى اندى *nehruñ souleri endi*. — Baisser, perdre

de sa force, كوشمك *gucchemek*, كسب فتورا *kesbi futour it.* — Baisser de prix, بها اشاغيلنمق *behā achāghylanmaq.* — Les effets publics et autres baissent, اسهام قائمه‌لری وسائر اوراق میریه‌نك قیمتنه تنزل عارض اولدی *eshām qāimèleri vè sāïr evrāqy mīrïènuñ qymetinè tenezzul'āryz oldou.* — On dit que les actions d'une personne baissent, pour dire que son crédit diminue, قدر واعتباری دوشمكده در *qadr u y'tibāri duchmeklè dur.* — Baissé, e, اندرلمش *endurilmich*, اشاغيلنمش *achāghylanmich*, انمش *enmich*, اكسلمش *eksilmich*, دوشمش *duchmich*, ساقط *sāqyth*, مهبوط *mehbouth*. — Tête baissée, se dit de ceux qui vont hardiment au combat, باشنی ميدانه قويدرق *bāchini meïdānè qoïdaraq.*

Baissière, s. f., فوچی ديبی شرابی *foutchou dïbi charābi*, t.

Bal, s. m., حوره جمعيتی *hora djem'ïeti*, t.; رقص مجلسی *raqs medjlici*, a.-t.

Baladinage, s. m. Voy. Bouffonnerie.

Balafre, s. fém., blessure longue faite au visage, يوز كرتكی *ïuz kertigui.* — Cicatrice qui reste quand la blessure est guérie, ياره يری *ïāra ïeri*, ندبة *nedbet*, pl. a. ندوب *nudoub.*

Balafrer, v. a., يوزی كرتمك *ïuzu kirtmek.* — Balafré, e, يوزی كرتكلو *ïuzu kertiklu.*

Balais, s. m., sorte de rubis de couleur de vin paillet, پنبه ياقوت *penbè ïāqout*, t.

Balance, s. f., instrument dont on se sert pour peser, ميزان *mīzān*, pl. a. موازين *mevāzīn.* — Balance juste, ميزان صحيح *mīzāni sahyh*; — fausse, ميزان غير صحيح *mīzāni ghaïri sahyh.* — Le fléau d'une balance, ترازو قولی *terāzou qolou*, شاهين ميزان *chāhini mīzān.* — Au fig., mettre des raisons en balance, علل واسبابی ميزان عقل ايله وزن ا *'ylel u esbābi mīzāni 'aql ilè vezn it.* — Mettre en balance. Voy. Comparer. — Balance, en t. de com., l'état final ou la solde du livre de compte, ميزان الحساب *mīzān ul-hyçāb.* — Balance du commerce, résultat général du commerce actif et passif d'une nation, اموال مبيوعه و مشترانك ميزانی *emvāli mebïou'a vu muchterānuñ mīzāni.*

Balancement, s. m., صالنش *sālynich*, صالنتی *sālynti*, t.; ذبذبه *zebzebè*, a.; — de corps en marchant, خرام *khyrām.*

Balancer, v. a., tenir en équilibre, طارتی‌يی برابرلشدرمك *thārtïi berābarlechturmek*, تعديل ـ تسوية موازنه ا *ta'dïl, tesvïeï muvāzenè it.* — Se balancer, pencher tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, صالنمق *sālynmaq.* — Balancer, au fig., examiner les raisons pour et contre, عقل ترازوسنده طارتمق *'aql terāzoucindè thārtmaq.* — Balancer une affaire, مصلحتی ميزان عقل ايله وزن ا *maslahati mīzāni 'aql ilè vezn it.* — Balancer, rendre incertain, قرارسزلغه دوشورمك *qarārsyzlygha duchur-*

mek. — Compenser une chose par une autre, قارشولمق *qārchoulamaq*, مقابل ـ بدل قلمق ـ او *mouqābil, bedel qylmaq, ol,* تعويض ا *ta'vīz it.* — Ses vertus balancent tous ses vices, مجبول اولديغی فضايل و مناقب كافّهٔ معايبنه بدل اولور *medjboul oldoughy fezāïl u menāqyb kiāffèï me'aïbinè bedel olour.*

Balancier, s. m., artisan qui fait et vend des balances, ترازوجی *terāzoudji*, t.

Balaustier, s. m., grenadier sauvage, يبانی نار اغاجی *ïabāni nār aghādji*, t.; شجر الرمّان البرّی *chedjer ur-roummān ul-berrïi*, a.

Balayage, s. m., سپرمه *supurmè*, t.

Balayer, v. a., traîner, en parlant d'une robe, d'un manteau qui traîne, سورنمك *surunmek*, سوركلنمك *suruklenmek*. — En t. de guerre, balayer l'ennemi, le mettre en fuite, دشمنی بر محلّدن مكنسهٔ طرد ايله دفع ا *duchmeni bir mahallden miknecèï thard ilè def' it.* — En t. de mar., balayer les corsaires, en purger la mer, روی دريايی قورسانلردن تطهير ا *rouï deriāïi qoursānlarden tathhïr it.* — Au fig. : le vent du nord balaye le ciel, ريح شمالی تصفيهٔ سمايی مؤدّيدر *rïhy chimāli tasfïèï semāïi mueddïdur.* — Balayé, e, سپورلمش *supuralmich.*

Balbutiement, s. m., پلتكلمه *pelteklemè*, t.; تغتغه *taghtagha*, a.

Balbutier, v. n., au fig., parler sur quelque chose confusément, قارشق سوزلو صحبت ا *qārichyq seuzlu sohbet it*, t.; تخليط كلام ا *takhlythy kelām it.*

Baldaquin, s. m., اوست اورتو *ust eurtu*, t.; سما *semā*, a.

Balaineau, s. m., قادرغه بالغی *qādergha bālyghy* ياوروسی *ïāvrouçou*, t.

Balise, s. f., ليمانلرده نشان اولمق اوزره عادتا وضع اولنان فوچی *limānlerdè nichān olmaq uzrè 'ādeten vaz' olounān foutchou.*

Baliveau, s. m., اورمان كسلدكدن يرنك ترك اولنان يتشمامش اغاج *ormān kecildiktè ïerindè terk olounān ïetichmemich aghādj*, t.

Baliverne, s. f., خلطيّات *khalthïïāt*, a. — Conter des balivernes, اباطيل و ترّهات نقل ا *ebāthyl u turrehāt naql it.*

Baliverner, v. a., كوزه لمك *guevezèlemek*, t.; خلط كلام ا *khalthy kelām it.*

Balle, s. fém., au fig.: à vous la balle, c.-à-d., à vous à dire ou à faire quelque chose, نوبت سزه كلدی *nevbet sizè gueldi.* — Renvoyer la balle, se décharger sur quelqu'un d'un soin, d'un travail, بر مصلحتی اخرك اوزرينه تحميل ا *bir maslahati akhèruñ uzerïnè tahmïl it.* — Faire retomber la balle sur quelqu'un, lui renvoyer le trait qu'il a lancé, طوقنقلی سوزی سويليانه اعاده ا *dhoqounyqly seuzy seuïlèïenè y'ādè it.* — Balles ramées, deux balles de mousquet attachées ensemble, چفته قورشون *tchiftè qourchoun.* — Balle, boulet dont on charge le canon, طوپ كلّه سی *thop guiullèci.* — Canon chargé à balle, كلّه لو طوپ *guiullèlu*

thop. — Balle d'avoine, petite enveloppe qui couvre le grain de l'avoine, يولاف صوييندیسی *ïoulāf soïuntycy.*

Ballot, s. masc., gros paquet de meubles et de marchandises, يوك دنكی *ïuk dengui,* t.

Ballottade, s. f., آتمك درت ایاق ایله پرتاو ایلمسی *âtuñ dort aïāqylè pertāv eïlemeci.*

Ballottage, s. m., قرعه آتمه *qour'a âtma,* t.; مقارعة *mouqāra'at,* a.

Ballotte, s. f., petite balle dont on se sert pour donner des suffrages ou pour tirer au sort. Ce mot a vieilli : on dit maintenant Boule, قرعه یوالغی *qour'a ïouvālaghy.* — Ballotte, plante, marrube noir, فراسیون اسود *ferācïouni esved.*

Ballottement, s. m., صارصلمه *sārsalma,* سلكمه *silkmè,* t.

Ballotter, v. a., agiter en divers sens, سلكمك *silkmek,* قملدانمق *qymildātmaq,* اوینانمق *oïnātmaq,* دپرتمك *tepretmek;* — v. n., remuer, éprouver des secousses, قملدانمق *qymildānmaq,* یرندن دپرنمك *ïerinden teprenmek,* اوینامق *oïnāmaq.* — Ballotter, se servir des ballottes pour donner les suffrages ou pour tirer au sort, قرعه آتمق *qour'a âtmaq.*

Ballottin, s. m., اوفاق یوك دنكی *oufāq ïuk dengui,* t.

Balourd, e, s., قبا *qabā,* قبا بر كمسنه *qabā bir kimesnè,* t.; جافی الخلق *djāfii ul-khoulq,* a.

Balourdise, s. f., chose faite ou dite mal à propos, یولسز ایش *ïolsyz ich,* یولسز لاقردی *ïolsyz lāqyrdy,* t.; فعل غیر معقول *fy'li ghaïri ma'qoul,* كلام غیر معقول *kelāmi ghaïri ma'qoul.* — Balourdise, caractère d'un balourd, قبالق *qabālyq,* ناتراشلق *nāturāchlyq.*

Balsamier, s. m. Voy. Baumier.

Balsamine, s. fém., fleur, قنه چیچكی *qyna tchïtchegui.*

Balsamique, adj. com., qui tient du baume, بلسانیتلو *beleçānïietlu,* a.-t.; بلسانی *beleçānïi,* a. — Une odeur balsamique, رایحهٔ بلسانیه *rāïhaï beleçānïiè.* — Un air balsamique, عطر یتلو هوا *'athrïietlu havā.*

Balustrade, s. f., suite et rangée de plusieurs balustres servant d'ornement de clôture, طرابزان *thrābuzān,* t. — Toute sorte de clôture à jour, پرده *perdè,* p.; قورقولق *qorqoulyq,* t.

Balustre, s. m., پرمقلق قولی *parmaqlyq qolou,* طرابزان قولی *thrabuzān qolou.*

Balustrer, v. a., پرمقلق ایله دوناتمق *parmaqlyq ilè donātmaq,* t. — Balustré, e, پرمقلق ایله دوناتمش *parmaqlyq ilè donānmich.*

Balzan, adj. m., مجمل *mouhadjdjil,* a. — Cheval —, اسب مجمل *esbi mouhadjdjil.*

Bambin, s. masc., چوجوقجغز *tchodjouqdjaghaz,* t.; معصوم *ma'çoum,* a.

Bambou, s. m., حیزران *hyzourān,* a. — Canne de bambou, حیزراندن مصنوع عصا *hyzourānden masnou' 'açā.*

Ban, s. m., cri public pour ordonner ou défendre quelque chose, اعلان بالمنادات *y'lān bil-munādāt.*

Banal, e, adject., t. de féod., se disait des choses à l'usage desquelles le seigneur avait droit d'assujettir ses vassaux, اعمال و استعمالنه مجبوريّت شرطيله موضوع اولان بكلك نسنه *y'mā'l u isty'mālinè medjbouriiet charthilè mevzou' olān beïlik nesnè.* — Au fig., témoin banal, اورتالق شاهدی *ortālyq chāhidi,* شاهد زور *chāhidi zor ul-'āmmè.* — Caution banale, اورتالق كفيلی *ortālyq kefīli.* — Trivial, قوللنلمش مبتذل *qoullanilmich, mubtezyl,* مطرد *mouththarid.*

Banc, s. m., fait en pierre ou en planche devant les maisons ou les boutiques, سكی *seki,* t.; مصطبه *masthaba.* — Banc, place destinée à certain ordre de personnes, ير *ïer,* مقام *maqām.* — Le banc de la noblesse, زمرهٔ اصحاب نسبك مقامی *zumrèï ashābi necebuñ maqāmi.*

Bandage, s. m., lien qui sert à bander, لفافة *lifāfet,* pl. a. لفايف *lifāïf;* طولاق *dholāq,* t. — Faire un bandage, صارغی ياپمق *sārghy ïāpmaq,* ترتيب لفافه ا *tertībi lifāfè it.* — Défaire, délier un bandage, صارغی يی چوزمك *sārghouïi tcheuzmek,* فسخ لفافه ا *feskhy lifāfè it.* — Bandage, manière de bander quelque chose, صارغو باغليشی *sārghou bāghlaïchi,* تلفيف لفافه *telfīfi lifāfè.* — Les bandes de métal qui maintiennent les roues, etc., قصناق *qysnāq,* چنبر *tchember.* — Bandage, instrument dont on se sert pour retenir les hernies, قاسق صارغوسی *qācyq sārghouçou.*

Bandagiste, s. masc., قاسق صارغوسی يپان *qācyq sārghouçou ïapān.*

Bande, s. f., sorte de lien plat et large pour serrer quelque chose, باغلمه *bāghlama,* قولان *qolān,* t.; محزمه *mouhazemè.* — Bande de fer, دمر قولان *demir qolān;* — de cuivre, محزمهٔ نحاسيّه *mahzemèï nouhācïiè.* — La bande d'une saignée, قان النمش طمره صاريلان باغلمه *qān ālinmich dhamarè sārylān bāghlama.* — Bande, armement plus long que large qu'on applique sur des meubles ou des vêtements, شريت *chīrit.* — Bande de velours, قطيفه دن شريت *qadhyfèden chirīt.* — Bande, troupe, compagnie, سوری *suru,* حزب *kyzb,* pl. a. احزاب *ahzāb.* — Les oiseaux vont par bandes, قوشلر سوری سوری كزرلر *qouchlar suru suru guezerler.* — Bande, parti, ligue, فرقه *fyrqa,* pl. فرق *fyraq.* — Faire bande à part, se séparer de ceux avec lesquels on est, ايرلق *aïrilmaq.* — En t. de mar., bande du nord, le côté du nord, يلدز طرفی *yldyz tharafi.*

Bandeau, s. m., bande qui sert à ceindre le front et la tête, قماش باش باغلمه سی بصدی *qāch basty bāch bāghlamaci.* — Bandeau de linge, بزدن عصابه *bezden 'yçābè.* — Bandeau de religieuse, راهبه لرك باشه باغلدقلری عصابه *rāhibèleruñ*

bācha bāghladyqleri 'yçābè. — Bandeau, bande qu'on met sur les yeux de quelqu'un, كوز اورتوسى *gueuz eurtuçu.*

Bandelette, s. f., petite bande, انجه صارغى *ïndjè sārghy.*

Bander, v. a.; — les yeux, كوزى باغلمق *gueuzu bāghlamaq.* — Bander, tendre avec effort, كرمك *guermek,* طولدرمق *dholdourmaq,* توتير - تنتير *tevtïr, tentïr it.* — Se bander, se raidir, قاتيلشمق *qātïlachmaq.* — Bander, être tendu, كرلمك *guerilmek.* — Bandé, e, كرلمش *guerilmich,* طولدرلمش *dholdourilmich,* موتر *muvetter,* منتتر *muntatir.*

Banderole, s. f., شنلك بيراغى *chenlik baïrāghy,* t.

Bandière, s. f. Voy. Bannière.

Bandoulière, s. f., تفنك قولانى *tufenk qolāni,* پلاسقه قولانى *palāsqa qolāni.*

Banlieue, s. f., قلمرو *qalemrev,* a.-p.; قضا *qazā,* سواد *sevād,* ناحيه *nāhïè,* a. — La banlieue de Paris, پارس ناحيه‌سى *pāris nāhïèci.*

Banne, s. f., تنته *tenta,* t., غاشيّة *ghāchïïet,* a.

Banner, v. a., couvrir avec une banne, تنته ايله اورتمك *tenta ilè eurtmek,* t.

Bannir, v. a., سورمك *surmek,* t.; اجلا ا *idjlā it,* a.-t. — Bannir du royaume, داخل ملكدن نفى ا *dākhyli mulkten nefi it.* — Bannir à son de trompe, صداى نفيرايله اعلان نفى ا *sadāï nefïr ilè y'lāni nefi it;* — à perpétuité, بر وجه تأبيد نفى ا *ber vedjhi téébïd nefi it.* — Bannir, chasser, éloigner, exclure, قوغمق - طرد *qoghmaq, thard, teb'ïd it.* — Bannir, dans le sens d'éloigner de soi, كيدرمك - دفع - ازاله ا *guïdermek, def', izālè it.* — Se bannir d'une réunion, s'abstenir d'y aller, بر جمعيّته وارمقدن اختيار مباعدت ا *bir djem'ïïetè vārmaqtan ykhtïāri mubā'adet it.* — Banni, e, adj. et s., سورگون *surgun,* سورلمش *surulmuch,* مردود *merdoud.*

Bannissable, adjectif com., سوريله جك آدم *surulèdjek âdem,* t.; شايان نفى *chāïāni nefi,* p.-a.

Banque, s. f., ou maison de banque, صرّاف دكّانى *sarrāf dukkiāni.* — Caisse publique dans lequel l'argent des particuliers est mis en dépôt, بكلك صندوغى *beïlik sandoughy,* t.

Banquet, s. m., festin, وليمه *velïmè,* a.; — somptueux, طمطراقلو ضيافت *thamtharāqlu zïāfet.* — Banquet royal, repas de cérémonie où le roi mange en public avec sa famille, پادشاه سفره‌سى *pādichāh sofraci.*

Banquette, s. f., sorte de banc, اوتوراق تختەسى *otourāq takhtaci.* — Banquette, en t. de fort., petite élévation de terre ou de gazon sur laquelle on monte pour tirer pardessus le parapet d'un bastion, يايا سكردمى *ïāïā seguierdumi.*

Baptême, s. m., معموديّت *ma'moudïïet,* a. — Nom de baptême, لدى التعميد وضع اولنان اسم *ledi ut-ta'mïd vaz' olounān ism.*

BAPTISMAL, E, adj., معمودیّ *ma'-moudïï*, a. — L'eau baptismale, ماء معمودی *mäï ma'moudi.*

BAPTISTAIRE, adj. m. — Registre baptistaire, تعمید اولنمش صیبانك دفتری *ta'mïd olounmich sybïänuñ defteri.* — Baptistaire, extrait de ce registre, بر چوجوغك معمودیّتی سندی *bir tchodjoughuñ ma'moudïieti senedi.*

BARAGOUIN, s. m., langage corrompu, بوزوق دیل *bozouq dïl*, t.; لغلغهٔ كلام *lesleceï kelām*, a. — Langue qu'on n'entend pas, ou étrangère à sa propre langue, اجنبی دیلی *edjnebi dïli*, مراطنه *murāthenè.*

BARAGOUINER, v. a., parler en termes impropres, barbares, قبا سوز ایله سویلمك *qabā seuz ilè seuïlemek.* — Prononcer confusément, parler inintelligiblement, قارشق دیل سویلمك *qārichyq dïl seuïlemèk*, تلثلث كلام ا *telesluci kelām it.* — En parlant d'une langue étrangère, qu'on n'entend pas, اجنبی بر دیل سویلمك *edjnebi bir dïl seuïlemek.*

BARAGOUINEUR, SE, adj., بوزوق دیل ایله سویلیجی *bozouq dïl ilè seuïleïidji*, t.

BARAQUE, s. f., hutte que font les soldats en campagne pour se mettre à couvert, عسكر قلبه‌سی *'asker qalibaci*, زمنیك *zimnïk.*

BARAQUER, v. a., ou SE BARAQUER, قلبه قورمق *qaliba qourmaq*, زمنیك ا *zimnïk it*, t.

BARATTERIE, s. f., حیله‌كارلق *hylèkiārlik*, t.; خیانت *khyānet*, a.

BARBARE, adject. com., grossier, sauvage, وحشیّ *vahchïi*, جاهل *djāhil*, pl. جهلا *djuhelā*; امّی *ummi.* — Un peuple barbare, جاهل بر خلق *djāhil bir khalq.* جهالت اخلاق واداب ایله مألوف بر ملّت *djehāleti akhlāq u adāb ilè méélouf bir millet.* — L'irruption des barbares, اقوام جهلانك استیلاسی *aqvāmi djuhelānuñ istïlāci.* — Langue barbare, لسان غلیظ *liçāni ghalyz.*

BARBAREMENT, adv., cruellement, قاتیلق ایله *qātïlyq ilè*, t.; بالقسوة *bil-qasvet*, بالشدّة *bich-chiddet*, a. — Au fig., sans politesse, قبالق ایله *qabālyq ilè*, قباجه *qabādjè*, غلظتله *ghalzatilè*, بالغلظة *bil-ghoulzat.*

BARBARIE, s. f., manque de politesse, grossièreté de mœurs, غلظت اخلاق *ghoulzati akhlāq*, جهالت *djehālet.*

BARBARISME, s. m., سوز بوزوقلغی *seuz bozouqlyghy*, t.; لحن *lahn*, pl. a. لحون *louhoun.*

BARBE-DE-BOUC, s. fém., plante, تكه صقالی *tekiè saqāli.*

BARBE-DE-RENARD, s. f., plante, باغ صرمشغی *bāgh sarmachyghy.*

BARBE (SAINTE-), s. f., l'endroit du vaisseau où l'on tient la poudre, كمینك سانته باربه‌سی *guemïnuñ sānta bārbaci.*

BARBES, s. f. pl., bandes de toile ou de dentelle qui pendent aux cornettes des femmes, صچاق *satchāq.* — Pointe des épis, بشاق قلجغی اوجی *bachāq qyldjyghy oudjou.*

BARBIFIER, v. a., تراش ا *trāch it*,

t. — Barbifié, e, تراش اولمش *trāch olmuch.*

Barbon, s. m., قوجامش *qodjāmich,* t.; هرم *herm,* a.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, آیاغی چامورہ باتورمق *āīāghy tchāmoura bāturmaq,* t.

Barboteuse, subst. fém., سوقاق سپورکەسی *soqāq supurguïèci,* t.

Barbouiller, v. a., salir, کیرلتمك *kirletmek,* t.; تلطیخ ا *telthykh it,* a.-t. — Prononcer mal, parler sans ordre, مش یاش سویلمك *mich īāch seuïlemek,* ثغثغه ا *saghsagha it,* تثغثغ ا *teçaghsagh it.* — Peindre grossièrement, بویا ایله بولاشترمق *boïā ilè boulāchturmaq.* — Gâter sa réputation, نام و شانینه ایراث شین ا *nām u chāninè irāci cheïn it.* — Barbouillé, e, بولاشمش *boulāchmich,* کیرلو *kirlu,* ملطخ *mulaththykh,* ملوث *mulevves.*

Barbouilleur, se, s., artisan qui peint grossièrement, قبا بویاجی *qabā boïādji.* — Méchant écrivain, کاغد بولاشتریجی *kiāghyd boulāchturīdji,* t. — Bavard inintelligible, مش یاش سویلر *mich īāch seuïler.*

Barde, s. f., sorte d'ancienne armure, چوقال *tchoqāl,* کجیم *guedjīm,* چندره تختەسی *tchenderè takhtaci,* t.

Bardeur, s. m., تکنەجی *teknèdji,* t.

Bardis, s. m., séparation de planches dans un navire, کمی انبارلرینك بولەلری *guemi embārlerīnuñ boulmèleri,* t.

Bardot, s. m., قاطر سوریسنك باشی *qāthyr surucynuñ bāchi,* t.

Barège, s. m., étoffe légère de laine, بر نوع انجه یپاق قماشی *bir nev'y indjè ïopāq qoumāchi,* t.

Baret, s. m. (vieux mot), cri de l'éléphant, فیلك سسی - باغرمەسی *fīluñ seci, bāghyrmaci,* t.

Barguignage, s. masc., عقل قرارسزلغی *'aql qarārsyzlyghy,* t.; تردّد عدال *tereddud 'ydāl,* a. — Pas tant de barguignage, بو قدر عدال و تردّد اقتضا ایتمز *hou qadar 'ydāl u tereddud yqtizā itmez.*

Barguigner, v. n., تردّد حال اوزره او *hāli tereddud uzrè ol,* تردّد ا *tereddud it,* a.-t.

Barguigneur, euse, s., رأینك قرارسز *rèïndè qarārsyz,* رأینك قرار و برمیان *rèïndè qarār vïrmeïen,* t.; متردّد الرأی *mutereddid ur-rèï,* a.

Barillet, s. masc., petit baril, وارولجغز *vāroldjyghaz,* t.

Barlong, gue, adject., یاقشقسز اوزون *īāqychyqsyz ouzoun,* t.; طویل قصیر الهیئة *thavīli qabyh ul-hïet,* a.

Barométrique, adj. com., میزان هوایه مبنی - دائر *mīzāni hāvāïè mebni, dāïr,* a.-t. — Observations barométriques, میزان هوایه مبنی اولان مطالعات *mīzāni havāïè mebni olān mouthāla'āt.*

Baroque, adj. com., en t. de joaillerie, perles baroques, celles qui ne sont pas bien rondes et sont moins estimées, اندامسز انجو *endāmsyz indjou,* پورتقال انجو *portouqāl indjou,* t.

Barque, s. f., تكنه *teknè*, t.; زورق *zevraq*, pl. a. زوارق *zevāryq*. — Barque de pêcheur, بالقچی تكنه‌سی *bālyqtchi teknèci*; — de passage, كچيد تكنه‌سی *guetchîd teknèci*. — Conduire une barque, زورقی سوق ا *zevraqy sevq it*. — Au fig., conduire bien sa barque, conduire bien ses affaires, كشتی اموريني ماهرانه اداره ا *kichtii oumourîni māhirānè idārè it*.

Barquerolle, s. f., چرنيق *tchernîq*, t.; بستوق *boustouq*, t.

Barrage, s. m., barrière qui ferme un chemin, une rivière, — بر يولی بر نهری قپادان سدّ *bir ïolou, bir nehri qapādān sedd*, سدّ *sedd*. — Droit que l'on paye au barrage pour passer avec des bêtes de somme, des voitures, etc., باج *bādj*, t.

Barrager, s. m., باججی *bādjdji*, t.; باجدار *bādjdār*, t.-p.

Barre, s. f., banc de sable qui barre une rivière, قوم ييغنديسی *qoum ïighyntîcy*. — La barre du Nil, نهر نيلك بوغازنك كی قوم ييغنديلری *nehri nîluñ boghāzindèki qoum ïighyntîleri*. — Barres, s. fém. pl., دابه‌نك چكه‌لری *dābbènuñ tchenèleri*.

Barreau, s. m., barres qui grillent les portes, les fenêtres, etc., پرمقلق *parmaqlyq* t.; شبّاكة *chebbāket*, pl. شبّاك *chebbāk*. — Barreau de fenêtre, پنجره پارمقلغی *pendjerè pārmaqlyghy*. — Lieu où se mettent les avocats pour plaider, مكافلين مخاصماته مخصوص اولان مقام *mukiāfilîni moukhācymātè makhsous olān maqām*. — Tout le corps des avocats, مكافلين مخاصمات زمره‌سی *mukiāfilîn moukhācymāt zumrèci*.

Barrer, v. a., fermer avec une barre derrière, طرقاز ايله قپاتمق *thyrqāz ilè qapātmaq*; — une porte, قپويی طرقاز ايله قپاتمق *qapouïi thyrqāz ilè qapātmaq*. — Barrer, raturer, چيزمك *tchîzmek*, نسخ ا *neskh it*. — Il faut barrer ces deux lignes, بو ايكی سطری چيزملودر *bou iki satheri tchyzmèludur*. — Barrer quelqu'un, lui faire rencontrer des obstacles, آليقومق *ályqomaq*, t.; منع ا *men' it*, احداث موانع ا *yhdāci mevāni' it*, اعتراض ا *y'tirāz it*. — Barrer le chemin à quelqu'un, l'empêcher d'avancer sa fortune, اقبالی يولنك اوكنی كسمك *yqbāli ïolynuñ euñunu kesmek*. — Barrer les veines d'un cheval, بر آتك طمرلرينی ياقمق *bir âtuñ dhamarlarîni ïāqmaq*.

Barricade, s. f., retranchement, بركينتی شيلر ايله قورلمش متريس *birikîntı cheïler ilè qouroulmich meteris*, a.-t. — Faire une barricade, بركينتی شيلر ايله برسدّ حاجز احداث ا *birikînti cheïler ilè bir seddi hādjyz yhdās it*.

Barricader, v. a., بركينتی شيلر ييغدروب قپاتمق *birikînti cheïler ïyghturup qapātmaq*, سدّ و بند ا *zedd u bend it*. — Barricader les rues, بركينتی شيلر ييغدروب يول

اغزلرینی قپاتمق *birikĭnti cheïler ïyghturup ïol aghyzlerĭni qapātmaq.* — Se barricader, قپانمق *qapānmaq.* — Barricadé, e, برکیتی شیلر *birikĭnti cheïler* ییغدیرلوب قپانمش *ïyghtirĭlup qapānmich.*

Barrière, s. f., pièce de bois servant à fermer un passage, کچیدی قپاده‌جق نسنه *guetchĭdi qapādadjaq nesnè*, a.-t.; سدّ معبر *seddi ma'ber*, عرضة *'ourzet.* — Fermer la barrière, کچیدی سدّ ا *guetchĭdi seddi it;* — l'ouvrir, سدّ معبری رفع و کشاد ا *seddi ma'beri ref' u kuchād it.* — Barrière, au fig., empêchement, obstacle, سدّ ممانعت *seddi mumāne'at.* — Ce qui sert de borne et de défense, آره حدودی *āra houdoudi*, حدّ فاصل *haddi fācyl*, pl. a. حدود فاصل *houdoudi fācyl;* سدّ فاصل *suddi fācyl*, pl. اسداد فاصله *esdādi fācylè.*

Barrique, s. f., ایری فوچی *iri foutchou*, t.

Bas, se, adject., qui a peu de hauteur, قصّه *qyssa*, t.; قصیر *qacyr*, دون *doun*, a.; کوتاه *kutāh*, پست *pest*, p. — Un siége bas, الچق بر *altchaq bir iskemlè.* — Homme de basse stature, بویی قصّه *boïi qyssa*, قصیر القامه *qacyr ul-qāmè.* — La rivière est basse, نهرك صولری *nahruñ soulari altchaqta dur, âchāghylandi.* — Au fig., en parlant d'une personne à qui l'argent commence à manquer, on dit que chez elle les eaux sont basses, مال جهتیله صولری صیغدر *māl djehetilè soulari syghtur.* — Le temps est bas, il est chargé de nuages, کوك یوزی بولوتلودر *gueuk ïuzu bouloutludur.* — Avoir la vue basse, قاصر البصر او *qācyr ul-baçar ol.* — Qui a la voix basse, انجه سسلو *indjè seslu*, خفی الصوت *khafi us-savt.* — Parler bas, d'un ton peu élevé, احفاض صوت ایله تکلّم ا *yhfāzy savt ilè tekellum it.* — Bas, situé dans un lieu peu élevé, اسفل *esfel*, تحتانیّ *tahtānïi.* — Bas étage, طبقهٔ سفلا *thabaqaï sufelā.* — La basse région de l'air, هوانك طبقهٔ سفلاسی *havānuñ thabaqaï sufelāci.* — Bas, vil, méprisable, الچق *altchaq*, دنیّ *denïi*, سفیل *sefīl*, رذیل *rezīl.* — D'une basse extraction, دنیّ النسب *denïi un-neceb.* — Bas pris, اشاغی بها *achāghy behā*, ادنا بها *ednā behā.* — Le bas, la partie inférieure, الت طرفی *alt tharafi*, اسفلی *esfeli*, طرف اسفلی *tharafi esfeli.* — Mettre pavillon bas, بیراغی ایندرمك *baïrāghy indurmek.* — A bas, express. pour dire descendez, اشاغی این *achāghy ïn.* — Cri d'improbation, یقلسون *ïyqylsoun guitsoun.* — Là-bas, اول طرفلك *ol tharafta.* — Ici-bas, بو طرفلك *bou tharafta.* — Venez ici-bas, بروبه کل *beruïè guel*, بو طرفه کل *bou tharafa guel.*

Basane, s. f., مشین *mechĭn*, t.

Baser, v. a., fonder, établir sur une base solide, یرلشدرمك *ïerlech-*

turmek, t.; تأسيس ا *téèeïs it*, a.-t. — Se baser, se fonder, تمل ايدنمك *temel idinmek*, اتّخاذ اساس ا *ittikhāzy eçās it*. — Basé, e, تمللنمش *temellenmich*, مؤسّس *muesses*.

Bas-fonds, s. m. pl., باصق ير *bācyq ïer*, t., اراضى منخفضه *arāzy munkhafaza*.

Bas-relief, s. m. Voy. Relief.

Basilaire, adj. com.; artère basilaire, ارقه طمرى *arqa dhamari*, t.; نياط *nïāth*, a.

Basilique, s. f., église principale, كليسای سلطانی *kelïçāï soulthāni*. — Une veine du bras, قول طمرى *qol dhamari*, عرق الباسيليق *'yrq ul-bacylyq*, a.

Bassesse, s. f.; — d'extraction, de naissance, صوى الچقلغى *soï altchaqlyghy*, t.; دنائت نسب *denāeti neceb*, a.

Basset, subst. masc., chien, قصّه بجاقلو كوپك *qyssa badjāqlu keupek*. — En parlant d'une personne dont les jambes sont trop courtes, بجاقسز *badjāqsyz*.

Bassin, s. m., lieu d'un port où les navires jettent l'ancre, دمر براقلهجق ير *demir brāqyladjaq ïer*, دمرليه جك ير *demirleïèdjek ïer*. — Grande plaine entourée de montagnes, طاغلر اورتهسنده اولان بيوك اوه *dhāghlar ortacinda olān buïuk ova*, فجّ *fedjdj*, pl. a. فجاج *fedjādj*. — Bassin de garde-robe, حوروز *havroz*. — La partie inférieure du tronc, كوده نك ديب كاسهسى *guevdènuñ díb kiācèci*, قحقح *qouhqouh*. — Bassin dont se servent les pharmaciens, اجزاجى تكنهسى *edjzādji teknèci*; — les chimistes, كيمياجى تكنهسى *kïmïādji teknèci*.

Bassine, s. f., تكنه *teknè*, بيوك لكن *buïuk leguen*, t.

Bassiner, v. a., chauffer avec une bassinoire, مسخنه ايله تسخين ا *muskhana ilè teskhyn it*. — Fomenter en mouillant un liquide chaud, اسيجق و اصلانمش بز پارچه سيله اسيتمق *issídjaq vè islānmich bez pārtchaci ilè yssitmaq*.

Bassinet, s. m., en t. d'anat., cavité dans laquelle aboutissent les entonnoirs du rein, جايفة البول *djāïfet ul-buvel*, a. — Sorte de renoncule, بر نوع دوكن چيچكى *bir nev'y dugun tchïtchegui*.

Bassinoire, subst. fém., يتاغى قزدره جق منغال *ïatāghy qyzdduradjaq manghāl*, t.

Basson, s. m., زورنا *zournā*, t.

Bastant, e, adj., qui suffit, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*, a.

Bastille, s. f., château fort, حصار *hyçār*, قلعه *qal'a*, a.

Bastion, s. m., چيقمه طابيه *tchyqma thābïa*, t.

Bastionné, e, adj., طابيه لو *thābïalu*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, كوتك *keutek*, طياق *dhaïāq*, t. — Donner la bastonnade, طياق اورمق *dhaïāq ourmaq*; — la recevoir, كوتك يمك *keutek ïemek*.

Batailler, verbe n., contester, جنكلشمك *djenklechmek*, t.

Batard, e, adj. et s., né hors de légitime mariage, حرامزاده *harāmzādè*, a.-p. — Une fille bâtarde ou une bâtarde, ولد زنا بر قز *veledi zinā bir qyz*. — Ligne bâtarde, ولد زنادن اولان سلسلهٔ نسب *veledi zināden olān silsilèï neceb*. — Bâtard, en t. de jardinage, fruit qui n'est pas de la véritable espèce dont il porte le nom, پیچ *pïtch*, خلاف جنس *khylāfi djins*.

Batardise, s. f., پیچلك *pïtchlik*, t.; زنیت *zenït*, حال زنیت *hāli zenït*, a.

Bateau, s. m. — Pont de bateaux, طونباز کوپریسی *thoumbāz keuprucu*, t.

Batelée, s. f., بر قایق طولوسی *bir qāïq dholouçou*.

Batême, Batiser. Voy. Baptême, Baptiser.

Bater, v. a., سمر اورمق *semer ourmaq*, t. — Bâté, e, سمرلو *semerlu*.

Batier, s. m., سمرجی *semerdji*, t,

Batifolage, s. m., چوجق اویونی *tchodjouq oïouni*, شقا *chaqā*, t.

Batiment, s. m., édifice, عمارة *'ymāret*, pl. a. عمارات *'ymārāt*; ابنیه *ebnïè*.

Batir, v. a., construire, élever, انشا ا *inchā it*; a.-t. — Bâtir en pierre, کارکیر بنا انشا ا *kiārguïr binā inchā it*, طاش بنا یاپمق *thāch binā ïāpmaq*. — Bâtir un pont, بر قطعه جسر انشا ا *bir qytha' djesr inchā it*. — Bâtir, en t. de tailleur, ایلمه ایله قورمق - چاتمق *ilmè ilè qourmaq, tchātmaq*, اویوقلامق *ouïouqlamaq*. — Bâtir, au fig., établir, قورمق *qourmaq*, ا تمکین *temkïn it*, تاسیس - اقامت *yqāmet, téécïs it*. — Bâti, e, یاپلمش *ïāpilmich*, بنا اولنمش *binā olounmich*, مبنی *mebni*. — Bien bâti, bien fait, مطبوع الشکل یاقشقلو *ïāqychyqlu*, *mathbou' uch-chekel*, خوش اندام *khoch endām*. — Mal bâti, اندامسز *endāmsyz*, قبیح الشکل *qabïh uch-chekel*.

Batisseur, s. m., بنا دلوسی *binā delucy*, t.; هوسکار بنا *haveskiāri binā*, p.-a.

Batiste, s. f., باتسته بزی *bātista bezy*, t.

Baton, s. m., en parlant de diverses choses, bâton de cire d'Espagne, مهر مومی چبوغی *muhur moumi tchyboughy*; — de cannelle, دارچین چبوغی *tārtchïn tchyboughy*, t.

Batonnier, s. m., دکنکلو *deïneklu*, t.; صاحب العصا *sāhyb ul-'açā*, a.

Batrachive, s. f., pierre représentant un œil au milieu, کوز بونجغی *gueuz boundjoughy*, t.; جزع *djez'*, a.

Battage, s. m., action de battre le blé, غلّه دوکمه *ghallè deüigmè*. — Temps où on le bat, غلّه نك دوکمه سی وقتی *ghallènuñ deüigmèci vaqti*, t.

Battant, e, adj., en parlant d'un métier actuellement employé, الیوم درست استعمال اولان دستکاه *el-ïevm derdesti isti'māl olān destiguiāh*. — Porte battante, qui se ferme

d'elle-même, كندودن قپانور قپو *guenduden qapāneur qapou.*

Batte, s. f., pour battre la terre, كسك طوقماغی *kecek thoqmāghy*, t. — Petit banc sur lequel les blanchisseuses battent et savonnent le linge, چرپیجی طومروغی *tchirpidji thoumroughy.*

Battellement, s. m., double rang de tuiles par où le toit s'égoutte, كرميد اولوغی *keremīt oloughy*, t.

Battement, s. m.; — de cœur, يورك اويناماسی *iurek oïnāmaci*, t.; خفقان قلب *khafaqāni qalb;* — d'artères, نبضان الشرايين *nabzān uch-cherāïïn.*

Batterie, s. f., rangée de canons, طوب صرەسی *thop syraci*, t. — Mettre les canons en batterie, طوپلری صرەلمق *thoplari syralamaq.* — Compagnie d'artillerie et son matériel, طوب طاقمی ایله بر طوپجی بلوکی *thop thāqymi ilè bir thopdji boulugui.* — Au fig., dresser ses batteries, prendre ses mesures, آلات و ادوات لازمەسنی تدارك ا *ālāt u adevāti lazemècini tedāruk it.* — Changer de batterie, se servir d'autres moyens, تبديل اصول ا *tebdīli ouçoul it.* — Batterie de fusil, تفنك چقماغی *tufenk tchaqmāghy;* — de cuisine, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi.* — Batterie, diverses manières de battre le tambour, طاولجيلق *dhāvouldjilyq.*

Batteur, s. m., celui qui aime à à battre, à frapper, كوتكجی *keutekdji*, t.; ضرّاب *zarrāb*, a. — Batteur de pavé, fainéant, سورتوك *surtuk.* — Batteur, en t. de chasse, homme employé à battre les bois pour en faire sortir le gibier, شكار سوريجيسی *chikiār surudjuçu.*

Battologie, s. f., répétition inutile, تكرّر بی فايده *tekerruri bi fāïdè*, a.

Battre, v. a.; — monnaie, ضرب سكّه ا *zarbi sikkè it;* — l'ennemi, دشمنی بوزمق - قيرمق - كسر و شكست ا *duchmeni bozmaq, qyrmaq, kesr u ckikest it;* — une personne, la réduire à l'extrémité, la ruiner, ييقمق *iyqmaq.* — Battre du plâtre, آلچی دوكمك *āltchi deuïmek.* — On dit qu'une rivière bat les murs d'une ville, qu'elle passe auprès, سور شهری ضرب ايدر *souri chehri zarb ider.* — Battre la retraite, ضرب طبل رجعت ا *zarbi thabli ridj'at it.* — Battre le pavé, errer sans occupation, زوقاقلری طولاشمق *zoqāqlari dholāchmaq,* زوقاقلره سورتمك *zoqāqlarè surtmek.* — Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, اويناماق *oïnāmaq.* — Le cœur lui bat, يوركی اويناير *iuregui oïnār.* — Battre de l'aile, قناد قاقمق *qanād qāqmaq.* — Qui ne bat plus que d'une aile, se dit d'une personne ou d'une chose dont l'activité a diminué, قولی قنادی كسلمش *qolou qanādi kecilmich.* — Battre, en parlant du fer d'un cheval qui loche, نعل اويناماق *na'l oïnāmaq.* — Se battre, combattre, جنكلشمك *djenklechmek,* طوقوشمق *dhoqouchmaq,* محاربه -

مقاتله ا *mouhārebè, mouqātelè it.*— On dit d'un oiseau qu'il se bat à la perche, qu'il se tourmente sur sa perche, قوش اوتوراغی اوزرنده چبالنور *qouch otourāghy uzerindè tchabālaneur.* — Battu, e, دوكلمش *deuïulmuch*, اورلمش *ouroulmich*, مضروب *mazroub*, زده *zedè.* — Yeux battus, خسته كوز *khasta gueuz.* — Chemin battu, fréquenté, ايشلك يول *ichlek ïol.*

Battue, s. f., action de plusieurs personnes qui battent les bois pour en faire sortir le gibier et les bêtes fauves, آوی اوركيدوب سوره جك آدملر *âvi eurkudup surèdjek âdemler*, كروه محاوشين *kurouhi mouhāvuchīn.*

Baudet, s. m., au fig. et par injure, homme stupide, بوداله *boudāla*, اشك *echek*, t.

Baudir, v. a., t. de chasse, كوپكی قشقرتمق *keupegui qychqyrtmaq*, t.

Bauge, s. f., lieu fangeux où se retire le sanglier, طوكوز يتاغی اولان چپلك ير *dhoñouz ïatāghy olān tcheplek ïer.* — Mortier de terre grasse mêlée de paille, صمانلو چامور *samānlu tchāmour*, t.

Bave, s. f., salive qui découle de la bouche, اغزدن اقان ساليار *aghyzdan aqān sālïār*, ساليار *sālïār*, اغز ياری *aghyz ïāry*, t.; لعاب *lou'āb*, a. — Espèce d'écume que jettent certains animaux, دابّه نك ساليارى *dābbènuñ sālïāri*, t.; رؤال *rouāl*, راوول *rāvvoul*, a.

Baver, v. n., اغز ياری دوكمك *aghyz ïāry deukmek*, t.

Baveux, se, adj., ساليارى اقان *sālïāri aqān*, ساليارى اغزدن دوكيلور *sālïāri aghyzdan deukulur*, t.; ممرّغ *mumerrygh*, a.

Bayer, v. n., ouvrir la bouche, اغز آچمق *aghyz âtchmaq.* — Au fig., désirer avec avidité, حرص تامّ ايله ارزولمق *hyrsy tāmm ilè arzoulamaq.*

Bayeur, se, s., اغزينی آچيجی *aghzīni âtchīdji*, t.; دهنكشا *dehenkuchā*, p.

Bdellium, s. m., gomme, كورن صمغی *guren samghy*, t. — La plante qui la produit et qui se nomme Bdella, كورن اغاجی *guren aghādji*; شجر الدوم *chedjer ed-doum.*

Béant, e, adj., اغزی آچق *aghzy âtchyq*, t.; مكشوف الفم *mekchouf ul-fem*, a. — Lion à la gueule béante, اغزی آچق اولان ارسلان *aghzy âtchyq olān arslān.*— Gouffre béant, اغزی آچق چقور *aghzy âtchyq tchouqour.*

Béat, e, adj., صوفيلق صاتيجی كوستريجی *sofoulyq sātīdji, gueusterīdji*, متعابد *mute'ābid*, a.

Béatification, s. f., تسليك فی سلك السعدا *teslīk fi silk essou'edā.*

Béatifier, v. a., اولمشلرك جاننی موتلو مرتبه‌سنه قومق *eulmuchleruñ djānini moutlu mertebècinè qomaq*, t.; سلك سعدا ومفلحينه تسليك ا *silki sou'edā vè mouflihīnè teslīk it.*

Béatifique, adj. com., موتلو ايديجی *moutlu idīdji*, t.; مستلزم

السعادة الابديّه *mustelzim us-se'ādet ul-ebedïiè*, a.

Beau, Bel, fém. Belle, adj., en parlant de l'agrément et de l'éclat des couleurs, پارلق *pārlaq*, لطيف *lathyf*, نفيس *nefís*. — Beau vert, پارلق - كوزل يشيل *pārlyq, guzel ïechíl*. — Belles fleurs, ازهار لطيفه *ezhāri lathyfè*.—Belle voix, صدای دلكشا *sadāï dilkuchā*. — Une belle vue, منظرهٔ لطيفه *manzarèï lathyfè*. — Belle âme, نفس طيّب *nefsi thaïib*.—Belle pensée, معنای مطبوع *ma'nāï mathbou'*. — Beaux sentiments, افكار حسنه *efkiāri hacenè*.— Le beau monde, ظرفا طاقمی *zoureſā thāqymi*, كرما *kuremā*.—Voir le beau monde, كرمای ناس ايله كورشمك *kuremāï nās ilè gueuruchmek*.—Qui est du bel air, كوزل ادالو *guzel edālu*, كريم الاطوار *kerím ul-athvār*. — Beau, pour grand, fort dans son genre, بيوك *buïuk*, عظيم *'azím*.— Beau mangeur, اكّال عظيم *ekkiāli 'azím*.—Honnête, bienséant, ياقشق *ïāqychyq*, لايق *lāïq*, جدير *djedír*, خليق *khalyq*.—Cela n'est pas beau à un jeune homme, بو كيفيّت بر كنج آدمه ياقشمز *bou keïfïiet bir guendj âdemè ïāqychmaz*. — Beau, inutile, فايدهسز *fāïdèsyz*, عبث *'abes*, بيهوده *bïhoudè*.—Vous avez beau prier, نيازكز عبث يرده در *niāzñyz 'abes ïerdè dur*. — Donner beau, donner à quelqu'un une belle occasion de dire, de faire, سبب ويرمك *sebeb vírmek*.

Beaucoup, adv., وافر *vāfir*, كثير *kecír*, a. — Beaucoup de fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدفعات *bid-def'āt*.

Beautés, pl. f., réunion de plusieurs belles choses, محاسن *mehācin*, محسّنات *mouhassenāt*, حسنيّات *housnïiāt*, a.; كوزللكلر *guzellikler*, t. —Les beautés d'un ouvrage d'esprit, بر تأليفك محسّناتی *bir téélïfuñ mouhassenāti*. — Beauté, belle personne, دلبر *dilber*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*. — Au fém., حسنا *housnā*.—Une beauté incomparable, بر حسنای بی نظير *bir housnāï bi nazír*.

Becqueter, ou Béqueter, v. a., نقرا *naqr it*.

Bédégar, s. m. Voy. Églantier.

Bégaiement, s. m., لكنت *luknet*, *leuknet*, رتّة *ruttet*, a.

Bègue, adj. et s., الكن *elken*, a.

Belle-soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, اخت الزوجة *oukht uz-zevdjet*, a.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un pour sa prospérité, تحيّة *tahïiet*, pl. تحيّات *tahïiāt*.

Bénéfice, s. m., privilége, avantage accordé par la loi ou par le prince, پادشاه كرمی *pādichāh keremi*, انعام پادشاهی *in'āmi pādichāhi*, t.; انعام *in'ām*, pl. a. انعامات *in'āmāt*. — En t. de méd., bénéfice de nature, les évacuations extraordinaires, مساعدهٔ طبيعت *muça'edèï thabï'at*.—Bénéfice, le lieu même où est le bien du bénéfice, زعامت *zi'ā-*

met. — Résider dans son bénéfice, كندو زعامتنك مقيم اول *guendu zi'āmetindè muqym ol.*

Béni, e, adj., qui est l'objet de la bénédiction divine, مظهر رحمت خدا اولمش *mazheri rahmeti khoudā olmuch.* — Un peuple béni de Dieu, سزاوار رحمت الهيه اولمش قوم *sizāvāri rahmeti ilahïïè olmuch qavm.*

Bénin, igne, adj. Astres bénins, كواكب ميمونه - متيمنه *kevākibi-mœïmounè, muteïemmenè*, a.; يلدزلر مولو *moutlu ildyzler.* — Remède bénin, دواء هيّن العمل *devāï heïïn ul-'amel.* — Maladie bénigne, مرض سليم *marazy selïm.*

Berger, ère, s., celui ou celle qui garde les brebis, راعى *rā'y*, pl. a. رعاة *ra'āt.*

Berlue, s. f., sorte d'éblouissement passager, كوز قماشمقلغى *gueuz qamāchmaqlyghy*, t.; زيغان بصر *zïghāni baçar.* — Au fig., action de mal juger des choses, عقل كوزينك بولانقلغى *'aql gueuzunuñ boulānyqlyghy*, زيغ البصر البصيرة *zygh ul-baçar ul-bacyret.* —Avoir la berlue, بصر بصيرت زايغ اول *baçari bacyret zāïgh ol.*

Besogne, s. f., travail, ouvrage, شغل *choughl*, pl. a. اشغال *echghāl.* — L'ouvrage même qui résulte du travail, ايش *ich*, عمل *'amel.* — Bonne besogne, كوزل ايش *guzel ich*, عمل احسن *'ameli ahsen.* — mauvaise, فنا ايش *fenā ich.* —Faire voir sa besogne, عمل يدينى اظهارا *'ameli ïedïni yzhār it.*— Besogne de commande, اصمارلمه ايش *ismārlama ich.* — Besogne d'affection, celle que l'on fait comme on l'entend, ايشجينك طبيعتجه ايشلنمش ايش *ichdjïnuñ thaby'atindjè ichlenmich ich.*—Aller vite en besogne, مصاحتك عجلـه ا *maslahattè 'adjelè it.*

Besoin, s. m., manque de quelque chose qui est nécessaire, محتاجلق *mouhtādjlyq*, a.-t.; حاجت *hādjet*, pl. حاجات *hādjāt*, حوايج *havāïdj.* — Grand besoin, احتياج عظيم *yhtïādji 'azïm.* — Avoir besoin de quelque chose, بر شيئه محتاج اول- احتياجى اول *bir cheïè mouhtādji ol, yhtïādji ol.*—Besoin, indigence, nécessité, حال احتياج *hāli yhtïādj*, حال ضرورت ومضايقه *hāli zarouret u mouzāïaqa.*

Bestial, e, adj., حيوانلغه متعلق *haïvānlyghy mute'allyq*, a.-t. — Fureur bestiale, جنون سبعى *djunouni seb'y.*

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*, بهيمه *behïmè*, pl. a. بهايم *behāïm.*—Bête à quatre pieds, درت ايا قلو حيوان *dort aïāqlu haïvān*, ماشية *māchïct*, pl. مواشى *mevāchi.* — Bête à laine, يوكلو حيوان *ïeuñlu haïvān;*—à poil, قيللو حيوان *qyllu haïvān.* — On dit : C'est une vraie bête, en parlant d'une personne stupide, صرف بر حيوانـدر *syrf bir haïvāndur*, بهيمهٔ محضدر *behïmeï mahzdur.* — Une grosse bête, une grande bête, يوغون بر حيواندر *ïo-*

ghoun bir haïvāndur. — Une sotte bête, احمق بر حيوان *ahmaq bir haïvān.* — Bête, pris adjectivement, بودالە *boudāla.* — Propos bête, كلام بلادت آميز *kelāmi belādet āmīz.* — Conduite bête, بليدانه حركت *belīdānè hareket.*

Bêtement, adv., بودالەجه *boudāladjè*, t.; كالبهيمه *kel-behīmè*, a. — Parler bêtement, بليدانه تكلّم ا *belīdānè tekellum it.*

Beurrée, s. f., اوزرينه ياغ سورلمش اتمك ديلمى *uzerīnè ïāgh surulmich etmek dīlimi.*

Bévue, s. f., هفوة *hefvet*, pl. a. هفوات *hefvāt.*

Beylerbey, s. m., gouverneur général en Turquie, lequel a plusieurs gouverneurs inférieurs sous lui, بكلربكى *beïlerbeïi*, t.; ميرميران *mīrmīrān*, a.-p. Voy. le mot بكلربكى dans le Dict. turc-français.

Biais, s. m., obliquité, ligne oblique, صاپق *sāpaq*, قاچق *qātchaq*, صاپقلق *sāpaqlyq*, t.; زيغوغت *zyghoughet*, a. — Couper une étoffe en biais, de biais, قماشى قاچقلايجه كسمك ـ منحرفًا قطع ا *qoumāchi qātchaqlīdjè kesmek, munharifen qath' it.* — Aller en biais, صاپه رق يوريمك *sāparaq ïurumek.* — Couper une étoffe du bon biais, du mauvais biais, قماشى خوش بچمك وياخود قبا بچمك كسمك *qoumāchi khoch bitchimdè vè ïākhod qabā bitchimdè kesmek.* — Biais, au fig., les diverses faces d'une affaire, يول *ïol*, سمت *semt*, جهت *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*, طريق *tharyq*, pl. طرق *thourouq.* — Il y a plusieurs biais dans toutes les affaires, هر مصلحتك كونا كون يوللر واردر *her maslahattè guiounā guioun ïollar vārdur.* — Le tout est de prendre le bon biais, الزم امور طريق صوابى اخذ ايتمكدر *elzemi oumour tharyqy savābi akhz itmektur.* — Prendre une personne de biais, la gagner avec habileté, حسن تدبير ايله جلب ا *husni tedbīr ilè djelb it.*

Biaisement, s. m., manière d'aller en biaisant, طوغريلقدن قاچقلق ـ صاپه *dhoghroulyqtan qātchaqlyq, sāpma*, مماياتلت *mumāïlet*, زيغوغت *zīghoughat.* — Détour pour tromper, حيله بازلق *hylèbāzlyq.*

Biaiser, v. n., aller de biais, صاپلغه وارمق *sāplygha vārmaq*, t.; تمايل ـ تزايغ ا *temāïl, tezāïgh it*, a.-t. — Ce chemin biaise, بو يول صاپلق ايله وارر *bou ïol sāplyq ilè vārur*, بو طريق تزايغ ايدر *bou tharyq tezāygh ider.* — Employer la finesse, حيله بازلق ا *hylèbāzlyq it.* — Prendre quelque tempérament dans une affaire, اكلمك *eïlmek*, ميل ا *meïl it.* — Il est des circonstances où, bon gré, mal gré, il faut biaiser, بعض احوالده طوعًا وكرهًا تهايل وانعطاف اقتضا ايدر *ba'zy ahvāldè thav'en vu kerhen temāïl u in'ythāf yqtizā ider.*

Biberon, s. m., petit vase qui a un bec, امزكلو برداق *emzeklu bardāq*, t.

Bibliographe, s. masc., عارف الاحوال الكتب *'ārif ul-ahvāl ul-kioutoub.*

Bibliographie, s. f., فنّ احوال *fenni ahvāli kioutoub*, a. كتب

Bibliomane, s. m., كتاب دلوسی *kitāb deluci*, a.-t.; مجنون الكتب *medjnoun ul-kutoub*, a.

Bibliophile, s. m., كتابلری سون *kitābleri seven*, كتاب دليسی *kitāb delici*.

Bibliothécaire, s. m., كتابخانه حافظی *kitābkhānè hāfyzy*, a.-t.; حافظ الكتب *hāfyz ul-kutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., lieu où l'on tient des livres rangés en ordre, كتابخانه *kitābkhānè*, t.; دار الكتب *dār el-kutoub*, a.— Armoire destinée à contenir des livres, كتاب دولابی *kitāb dolābi*.— Recueil des extraits des catalogues raisonnés d'ouvrages, كلّيّات *kullīiāt*. — La bibliothèque du droit français, احكام وقوانيـن فرانساويه نك كلّيـاتی *ahkiām u qavānīni frānsāvīiènuñ kullīiāti*. — On dit d'un homme très-savant, qu'il est une bibliothèque vivante, فلان كمسنه بر كتابخانهٔ ذی روحدر *felān kimesnè bir kitābkhānèï zi rouhtur*.

Biceps, s. m., muscles, عضلة ذات الشجن *'azalet zāt uch-chedjn*, a.

Bichon, ne, s., sorte de petit chien, فنو *fino*, بوجو *boudjou*, t.

Bidon, s. m., صو مطره سی *sou mathraci*, مطره *mathra*, t.

Bien, s. m., chose dont on reçoit quelque avantage, منفعت *menfa'at*, فايدٰه *fāïdè*, لطف *louthf*, a.—C'est une chose qui fait du bien, فايدٰه لو بـر شيـدر *fāïdèlu bir chèïdur*. — Bien, vertu, probité, ce qui est louable, estimable, خيـر *khaïr*, برّ *birr*, خيريّت *khaïrïiet*, ايولك *eïulik*. —C'est une personne de bien, ارباب خيردن بر ذاتدر *erbābi khaïrden bir zāttur*.—En tout bien tout honneur, نيّت خيريّه ايله *nïieti khaïrïiè ilè*. —Avoir du bien, de la richesse, مال صاحبی او *māl sāhybi ol*; — en acquérir, كسب مال ا *kisbi māl it*. — Manquer de bien, مال ومنالدن بی بهره او *māl u menālden bi behrè ol*. — Amasser du bien, جمع مال ا *djem'y māl it*. — Biens meubles et immeubles, ناطق وصامت امـوال *nāthyq u sāmit emvāl*.— Biens passagers, les biens de ce monde, تنعّمات سريع الذهاب دنيا *tene'uumāti serī' uz-zihābi dunīā*.—Les biens éternels, la béatitude éternelle, نعيم جاويـد عقبا *na'ymi djāvïdi' ouqabā*.—Bien, adv., ايو *eïu*, كوزل *guzel*. — Il se conduit bien, حسن سلوك وحركتی واردر *husni sulouk u hareketi vārdur*, كوزل حركت ايـدر *guzel hareket ider*.—Il se porte bien, مزاجی خوشدر حسن عافيتی واردر *mizādji khochtur*, *husni 'āfieti vārdur*. — Un homme bien né, كريم النسب بر آدم *kerīm un-neceb bir âdem*, صوی آدم *soï âdem*. — Un homme bien fait, متناسب الاعضا بر آدم *mutenācib ul-'azā bir âdem*.—Bien, beaucoup, وافـر *vāfir*. — Bien du temps, وافر زمان *vāfir zemān*.—Bien de l'argent, خيلی اقچه *khaïli aqtchè*. — Bien que, encore que, quoique, ايسه دخی

iça dakhy, هر نقدر *her neqadar*, اكرچه *eïertchè*, مع هذا *ma' hazā*.

Bien-disant, e, adj., qui parle bien, كوزل سويليشلو *guzel seüïleïchlu*, t.; فصيح اللسان *facyh ul-liçān*, a. — Par opposition à Médisant, طاتلو ديللو عذب اللسان *thātlu dïllu, 'azeb ul-liçān*.

Bien-être, s. m., existence aisée, commode, خوشحاللق *khochhāllyq*, خوش ديرلك *khoch dïrlik*, سعۀ حال *sa'ëï hāl*, a. — Situation agréable du corps et de l'esprit, خوشلق *khochlyq*. — Sentir du bien-être, طيب حال حسّ ا *thybi hāl hyss it*.

Bienfaisance, s. f., كرم *kerem*, خيريّت *khaïrïïet*, a.

Bienfaiteur, trice, subst., ولئ اولياء *velïi ni'met*, pl. a. نعمت النعم *evlïāï un-ni'am*.

Bienheureux, se, adj., fort heureux, بختلو *bakhtlu*, موتلو *moutlu*, t.; مسعود *mes'oud*, a.; فرخندۀ بخت *ferkhoundè bakht*, p. — Qui jouit de la béatitude éternelle, اهل الجنّة *ehl ul-djennet*, pl. ارباب الجنّة *erbāb ul-djennet*. — Béatifié, عزيزلر رتبه‌سنه قونمش منسلك فى سلك المباركين *'azïzler rutbècinè qonmich, munselik fi silk ul mubārekïn*.

Biennal, e, adject., ايكى يللق *iki ïïllyq*, t.; جارى سنتين *djāri seneteïn*, a.; دو ساله *dou sālè*, p.

Bienséance, s. f., convenance de ce qui se dit, de ce qui se fait, حسن ادبه ياقشقلق *husni edebè ïāqychyqlyq*, t.; قاعدۀ حسن ادب *qā'ydëï husni edeb*. — Observer les bienséances, رسوم حسن ادبه رعايت ا *rouçoumi husni edebè ri'āïet it*. — Bienséance, ce qu'il convient d'avoir, ياقشق *ïāqychyq*, مناسب حال *munācibi hāl*, موافق حال *muvāfyqy hāl*. — Cette chose est à votre bienséance, بوشى سنك موافق حالكدر *bou cheï senuñ muvāfyqy hāluñdur*.

Bien-tenant, e, s., qui possède les biens d'une succession, ال قومش *el qomuch*, t.; واضع اليد *vāzy' ul-ïed*, a. — Les héritiers bien-tenants, واضع اليد اولان ورثه *vāzy' ul-ïed olān vereceï*.

Bienveillance, s. fém., حسن توجّه *husni tevedjdjuh*, a.

Bienvenu, e, adj., que l'on accueille avec plaisir, خوش كلمش مقبول القدوم *khoch guelmich*, t.; *maqboul ul-qoudoum*, a.

Biez, s. m., دكرمن اولوغى *deïrmen oloughy*, t.

Bifteck, s. m., tranche de bœuf grillée, اسقرده پشورلمش صغراتى دليمى *usqarada pichurilmich syghyr eti dilïmi*, t.

Bifurcation, s. f., انفتاق *infitāq*, a. — La bifurcation de la racine d'une dent, ديش كوكنك چتاللغى *dich keukunuñ tchatāllyghy*.

Bifurquer (Se), v. pronom., چتاللنمق *tchatāllanmaq*. — Bifurqué, e, چتاللنمش *tchatāllanmich*, t.

Bigame, adj. et s., qui est marié à deux personnes en même temps, ايكى قاريسى اولان *iki qāryci olān*,

t.; ذو زوجتين *zouï zevdjeteïn.* — Celui qui a été marié deux fois, ایکی دفعه اولنمش *iki def'a evlenmich,* متزوّج مرّتين *mutezevvidji marratеïn.*

Bigamie, s. f., mariage avec deux personnes en même temps, ایکی قاری یه اولنمه *iki qāryïè evlenmè,* t.; نكاح بزوجتين *nikiāhy bezevdjeteïn,* a. — État de ceux qui ont passé à un un second mariage, ایکنجی نكاح *ikindji nikiāh,* مزاوجة ثانيّة *muzāvedjeti sānïiet.*

Bigarrer, v. a., الاجه بولاجه ا *alādja boulādja it,* تنميغ ا *tenmygh it.*

Bigarrure, s. f., variété de couleurs, رنكلر قارشقلغی *renkler qāryshyqlyghy,* t.; اختلاف الالوان *ykhtilāf ul-elvān,* اختلاط الوان *ykhtilāthy elvān,* a. — En parlant des choses ou des personnes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè.*

Bigle, s. et adj., louche, qui a un œil ou les deux yeux tournés en dedans, چتال كورن شاشی *tchatāl gueuren chāchi,* t.

Bigler, v. n., چتال كورمك *tchatāl gueurmek,* t.

Bijou, s. m., تحفه *teuhfè,* pl. a. تحف *touhaf.*

Bijouterie, s. f., تحفجيلق *tohafdjïlyq,* t.

Bijoutier, s. m., تحفجی *tohafdji,* تفاريقجی *tefāryqdji,* t.

Bilan, s. m., آلدجق ويره جك دفتری *āladjaq vïrèdjek defteri,* t.

Biliaire, adj. com., صفرانك *safrānuñ,* a.-t. — Conduits biliaires, صفرانك يولی *safrānuñ ïoly,* مجراء الصفرا *medjrāï us-safrā,* a.

Bilieux, se, adj., صفراسی چوق *safrāci tchoq,* a.-t. — Complexion bilieuse, مزاج صفروی *mizādj safrevi.* — Bilieux, colère, طارغن *dhārghoun,* سريع الغضب *serï' ul-ghazab.*

Bill, s. m., projet d'acte du parlement d'Angleterre, انكلتره پارلامنتوسنك لايحه سی *inguiltera pārlāmentocinuñ lāïhaci,* t.

Billebarrer, v. a., قارش مورش رنكلر اورمق *qārich mourich renkler ourmaq,* t.

Billebaude, s. f., confusion, désordre, قارشقلق *qārichyqlyq,* پريشانلق *perïchānlyq,* t. — A la billebaude, sans ordre, en confusion, قارش مورش *qārich mourich.*

Billet, s. m., écrit par lequel on informe le public de quelque chose, خبر تذكره سی *khaber tezkerèci.* — Billet d'invitation, دعوت تذكره سی *da'vet tezkerèci.* — Billets, papiers de crédit qui ont cours dans le public, ميری كاغدلری *mïrï hiāghydleri,* اوراق ميريّه *evrāqy mïrïiè.* — Billet de banque, بين الناس نقد مقامنده متداول اولان ميری كاغدی *beïn un-nās naqd maqāmindè mutedāvil olān mïri kiāghydi.* — Billet, écrit ou promesse par laquelle on s'oblige à payer une somme, تحويل *tahvïl,* pl. a. تحويلات *tahvïlāt.* — Billet payable au porteur, حاملنه ادا اولنمق اوزره ويرلان تحويل *hāmilinè edā olounmaq uzrè vïrilān tahvïl.* — Escompter un billet, تحويلی تنزيل ايله ادا ا *tahvïli tenzïl ilè edā it;* — l'acquitter,

تحويلى ادا ا *tahvīli edā it.* — Billet d'entrée, d'admission, اذن دخول تذكره‌سى *izni doukhoul tezkerèci,* اذن تذكره‌سى *izn tezkerèci.*

Billeter, v. a., attacher des étiquettes, des numéros, نشانلمق *nichānlamaq,* يافته ياپشدرمق *īāfta īāpichturmaq,* t.— Billeté, e, نشانلو *nichānlu.*

Billon, s. m., monnaie de cuivre pur ou de cuivre mêlé avec un peu d'argent, اوزرى كومش سوزلمش *uzeri gumuch surulmich manghyr.* — Monnaies défectueuses, قلب آقچه *qalb âqtchè.*

Billonnage, s. m., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchurmè,* t.; ترويج زيوف *tervīdji zuïouf,* a.

Billonner, v. n., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchurmek,* t.

Billonneur, s. m., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchuren,* t.

Bimbelot, subst. masc., چوجوق اويونجغز *tchodjouq oïoundjaghaz,* t.

Binage, s. masc., ايكنجى نطس *ikindji nathas,* t.

Binaire, adj. com., چفت *tchift,* t.; زوج *zevdj,* شفع *chef',* a. — Nombre binaire, عدد شفع *'adedi chef'.*

Binard, s. m., درت تكرلكلو بر نوع يوك عربه‌سى *dort tekerleklu bir nev'y ïuk 'arabaci,* t.

Biner, v. act., ايكنجى دفع نطس ا *ikindji def'a nathas it.*

Binocle, s. m., چفته دوربين *tchiftè dourbun,* t.

Biographe, s. m., محرّر الترجمة الاحوال *mouharrir ut-terdjemet ul-ahvāl,* a.

Biographie, s. f., ترجمة الاحوال *terdjemet ul-ahvāl,* ترجمه *terdjemè,* t.

Bipède, adj. et s. com., ذوالرجلين *zour-ridjleïn,* a. — L'homme est un bipède, انسان ذو الرجلين *insān zour-ridjleïn dur.*

Bique, s. f., ديشى اوغلاق *dîchi oghlāq,* t.

Biquet, s. m., petit de la bique, ديشى اوغلاق ياورى *dîchi oghlāq ïāvrouçou,* t. — Espèce de trébuchet qui sert à peser l'or et l'argent, وزنه *veznè,* وزنه‌سى التون *altoun veznèci.*

Bis, e, adj., بوز رنكى *bouz rengui,* خرجى *khardji,* t. — Pain bis, خرجى اتمك *khardji etmek.*

Bisaïeul, s. m., جدّ اكبر *djeddi ekber,* جدّ اعلا *djeddi a'lā,* a. — Bisaïeul paternel, پدر طرفندن دده *peder tharafinden dedè bābāci.* — Bisaïeule maternelle, بيوك ولده‌نك والده‌سى *buïuk vālidènuñ vālidèci.*

Bisbille, s. f., كشمكش جدال *kechmekchi djidāl,* p.-a.

Biscaïen, s. m., grosse balle de fonte, ايرى دمر كلله‌سى *iri demir gullèci,* t.

Biscornu, e, adj., اكرى بوكرى *egri beugri,* t.; كج *guedj,* p. — Esprit biscornu, ترس عقل *ters 'aql,* a.

Biscotin, s. m., اوفاق كورك *oufāq guevrek,* t.

Biseau, s. m., شيو كسلمش طرف اوج *chîv kecilmich oudj,* t.;

منحدر القطع *tharafi munhadir ul-qath'*, a.

Biser, v. n., devenir bis, بوزلنمق *bouzlanmaq*.

Bison, s. masc., bœuf sauvage, يبان اوكوزى *ïabân eükuzu*, t.

Bissexte, s. m., فضل السنه *fazl us-senè*, a.

Bitume, s. m., قره ساقز *qara sāqyz*, t.

Bitumineux, se, adj., قره ساقزلو *qara sāqyzlu*, t.

Bivac, ou Bivouac, s. m., استى اچق پر *ustu atchyq ïer*, t.; مكان العرا *mekiān ul-'arā*, a. — Coucher au bivac, اوستى آچق يرده ياتمق *ustu âtchyq ïerdè ïātmaq*, اچقلق ياتمق *atchyqta ïātmaq*.

Bivalve, adj. et s. com., چفته ذو الصدفين *tchiftè sadefli*, t.; *zou us-sadefeïn*, a.

Bivaquer, ou Bivouaquer, v. n., كيجه ايله آچق يرده ياتمق *guïdjè ilè âtchyq ïerdè ïātmaq*, t.; اچقلق امرار اوقات ليال ا *âtchyqta imrāri evqāt leïāl it.*

Bizarre, adj. com., fantasque, extravagant, عقلى صاورق *'aqly sāvaraq*, t.; نكير العقل *nekîr ul-'aql*. — Extraordinaire, نكره *nekrè*, غير مألوف *ghaïri méélouf*.

Bizarrement, adv., عجايبجه صورت ايله *'adjāïb souret ilè*, عجايب اولهرق *'adjāïb olaraq*, a.-t.; غريبانه *gharîbânè*. — Agir bizarrement, وجه غريب اوزره عمل وحركت ا *vedjhi gharîb uzrè 'amel u hareket it.*

Bizarrerie, s. f., qualité, caractère de celui qui est bizarre, عقل صاورقلغى *'aql sāvraqlyghy*, t.; غرابت الطور *gharābet ut-thavr*, نكارة العقل *nekiāret ul-'aql*. — Singularité, عجايبلق *'adjāïblyq*, غرابت *gharābet*.

Blafard, e, adj., صونق *sonouq*, t.; اكمد *ekmed*, a. — Couleur blafarde, صونق رنك *sonouq renk*, لون اكمد *levni ekmed*.

Blamable, adject. com., تعييب اولنه جق *ta'ïib olounadjaq*, a.-t.; مستحق ملامت *mustehaqqy melāmet*, واجب مذمت *vādjibi muzemmet*, ذميم *zemîm*, سزاور لوم *sizāvari levm*, p.-a. — Action blâmable, فعل ذميم *fy'li zemîm*. — Une personne blâmable, برشخص مستحق اللوم *bir chakhs mustehaqqy ul-levm*.

Blamer, v. a., reprendre, condamner, طعن و تقبيح ا *tha'n u taqbyh it.* — Réprimander, عتاب - تعزير ا *'ytāb, ta'zîr it.* — Blâmé, e, عيبلنمش *'aïblanmich*, مذموم *mezmoum*.

Blanc, che, adj., ابيض *ebïaz*, a. — Cheveux blancs, شعر ابياض *cha'ri ebïāz*, اغارمش صاچ *aghārmich sātch*. — Pain blanc, بياض بيتمك *beïāz etmek*, خبز ابيض *khoubzy ebïaz*. — Armes blanches, كسيجى سلاح *kecidji sylāh*. — Argent blanc, آق آقچه *âq âqtchè*. — Blanc-manger, espèce de gelée qui se fait ordinairement avec des amandes et du sucre, بر نوع محلّبى *bir nev'y mouhallebi*. — Gelée blanche, قراغو *qyrāghou*. — Drapeau blanc, celui

qu'on arbore pour capituler, ویره بیراغی *vîrè baïrāghy*. — Donner carte blanche ou plein pouvoir, رخصت کامله ویرمك *roukhsati kiāmilè vîrmek*. — Blanc, matière que les peintres emploient pour rendre blanc, بیاض بویا *beïāz boïā*. — Sorte de fard, آق آقلق *âqlyq*, آق *âq*. — Blanc, s. m., se dit des peuples qui ont le teint blanc, آق چهره‌لو *âq tchehrèlu*, بیاض اللون *beïāz ul-levn*. — Blanc ou blanc-seing, papier signé que l'on donne dans quelques occasions, امضا ایله ممضی بر قطعه یازلمامش کاغد *imzā ilè moumzy bir qyth'a ïāzilmāmich kiāghyd*. — Procuration en blanc, وکیلك اسمی آچق بر قطعه وکالة نامه *vekîluñ ismi âtchyq bir qyth'a vekiālet nāmè*.

Blanchaille, s. f., frétin, menu poisson, اوفاق بالقلر *oufāq bālyqler*, t.

Blanchatre, adject. com., آقچل *âqtchel*, t.; اطحل *athhal*, a. — Couleur blanchâtre, آقچل رنك *âqtchel renk*, لون اطحل *levni athhal*.

Blanchement, adv., تمیز اوله‌رق *temîz olaraq*, t.; بالطهارة *bith-thehāret*, a.

Blancherie, s. fém., چرپیجی یری *tchirpîdji ïeri*, بز اغاردجق یر *bez oghārdadjaq ïer*.

Blancheur, s. f., بیاض *beïāz*, a. — La blancheur du teint, لون وجهك بیاضی *levni vedjhuñ beïāzy*.

Blanchiment, s. masc., چرپمه *tchirpmè*, t.; قصارة *qaçāret*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc, تبیض ا *tebïiz it*, a.-t. — Faire blanchir, اغارتمق *aghārtmaq*. — Blanchir, laver, یایقمق *ïāïqamaq*, غسل ـ تغسیل ا *ghousl, taghsyl it*. — Blanchir, en parlant des cheveux, صاچ اغارمق *sâtch aghārmaq*. — Commencer à blanchir, صاچ اغارمغه باشلامق *sâtch aghārmagha bāchlāmaq*. — Cet homme commence à blanchir, بو آدمك شعری تشیّب و توشّی یه یوز طوتدی *bou âdemuñ cha'ri techeïiub u tevachchi ïè ïuz thoutty*. — Blanchir, au fig., faire paraître innocent, پاکه چیقارمق *pākè tchyqārmaq*. — Blanchir dans le service, خدمت ایچنده صاچ اغارتمق *khydmet itchindè sātch aghārtmaq*. — Blanchi, e, اغارمش *aghārmich*, بیاضلنمش *beïāzlanmich*, مبیّض *mubaïiaz*, یایقنمش *ïāïqanmich*, مغسول *maghsoul*, صاچی اغارمش *sātchi oghārmich*.

Blanchissage, s. m., action de blanchir du linge, یایقمه *ïāïqama*, t.; غسل *ghousl*, a. — Payer le blanchissage, اجرت غسلی ادا ا *eudjreti ghousli edā it*.

Blanchissant, e, adj., qui blanchit, qui paraît blanc, آقچل *âqtchyl*, t.; قریب البیاض *qarîb ul-beïāz*, a.

Blanchisseur, se, s., celui qui blanchit du linge, چاشیر یایقایجی *tchamāchîr ïāïqāïdji*. — Blanchisseuse, چاشیر یایقایجی قاری *tchamāchîr ïāïqāïdji qāry*.

Blaser, v. a., affaiblir le goût, دادك قوّتنی کیدرمك *dāduñ*

qouvvetini guídermek, تقتير ذايقه ا *teftíri zāïqa it.* — Affaiblir les sens, اضعف حواسّ ا *yz'afi havāss it*, a.-t. — Blasé, e, دادينك قوّتى كتمش *dādínuñ qouvveti guitmich*, متحتّر *mutehattir.*

Blason, s. m., armoiries, نسب علامتلرى *neceb 'alāmetleri*, a.-t. — Connaissance de ce qui est relatif aux armoiries, نسب علامتلرينك علم ومعرفتى *neceb 'alāmetlerínuñ 'ylm u ma'rifeti.*

Blasonner, v. a., peindre les armoiries, نسب علامتلرينى تصوير ا *neceb 'alāmetleríni tasvír it*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كنود *kenoud*, a. — Grand blasphémateur, كنود عظيم *kenoudi 'azím.*

Blasphématoire, adj. com., كفرلو *kufrlu*, a.-t.; متضمّن الكنود *mutezammin ul-kunoud*, a.

Blasphème, s. m., كفرلو سوز *kufrlu seuz*, t. — Proférer un blasphème, كفر سويلمك *kufr seuïlemek.*

Blatier, s. m., se dit de ceux qui transportent le blé d'un marché à l'autre sur des chevaux, حبوبات جلبى كتورن *houboubāt djelebi gueturen.*

Blatte, s. fém., genre d'insecte, حمّام بوجكى *hammām beudjegui*, t.

Blé, s. m., dans le sens général de grain, اكين *ekín*, t.; حبوبات *houboubāt*, a. — Blé en épi, بشاقلنمش اكين *bachāqlanmich ekín.* — Terre à blé, اكين اكه جك ير *ekín ekèdjek ïer.*

Blêche, adj. com., t. d'injure, se dit d'un homme sans fermeté, دنكسز *denksyz*, t.; همج *hemedj*, pl. a. هموج *hemoudj.* — C'est un grand blêche, بر همج هامجدر *bir hemedji hāmidjtur.*

Bléchir, v. n., دنكسز او *denksyz ol.*

Blême, adj. com., بكزى صاررمش *beñzy sārarmich*, t.; خاسف اللون *khācif ul-levn*, اشحب اللون *achhab ul-levn*, a.

Blémir, v. n., pâlir. V. ce mot.

Blesser, v. a., donner un coup qui fait plaie, تجريح ا *tedjríh it*, a.-t. — Blesser dangereusement, جرح خطرناك ايله تجريح ا *djerhy khatharnāk ilè tedjríh it.* — Blesser, causer quelque incommodité, زحمت ويرمك *zahmet vírmek*, تعذيب ا *ta'zíb it.* — Cela blesse la vue, كوزه ناخوش كلور *gueuzè nākhouch guelur.* — On dit qu'un son blesse l'oreille, تخديش سمع ايدر *takhdích sem' ider.* — Blesser l'amitié, قاعدهٔ حبّ ومودّته ايراث كسر وخلل ا *qā'ydèï hubb u meveddetè irāci kesr u khalel it*; — les convenances, آداب مرعيّه يه خلل ويرمك *ādābi mer'yïèïè khalel vírmek.* — Blesser, offenser, كوكل - خاطر قيرمق *gueuñul, khāthyr qyrmaq.* — Se blesser de tout, هر شيئدن خاطرمانده او *her cheïden khāthyrmāndè ol.* — Se blesser, se faire du mal, زده لنمك *zedèlenmek*, انجنمك *indjinmek*, ضرره اوغرامق *zararè oghrāmaq.* — Qui a le cœur blessé, مجروح الفواد

medjrouh ul-fuvād. — Blesser, faire tort, ضرر كتورمك *zarar gueturmek*, مضرّ او *mouzyrr ol.*

Blessure, s. f., جراحت *djirāhat*, pl. a. جراحات *djirāhāt*, جروح *djurouh.*

Blette, s. f., plante, اشتر اوتى *uchtur oty*, t.

Bleu, e, adj., couleur d'azur, مائى *māï*, كبودى *keboudi*, p. — Satin bleu, كوك رنكلو اطلس *gueuk renklu athlas.* — Des yeux bleus, الا كوز *alā gueuz.* — Qui a des yeux bleus, الا كوزلو *alā gueuzlu.* — La couleur bleue, كوك رنكى *gueuk rengui*, لون ازرق *levni azraq.*—Bleu foncé, قويو ماوى *qouïou māvi*; — clair, آچق ماوى *átchyq māvi.*

Bleuir, v. a., faire devenir bleu, ماويلندرمك *māvílendurmek.* — Bleui, e, ماويلنمش *māvílenmich.*

Blinder, v. a., garnir de blindes un ouvrage de fortification, استحكاماته پرده چويرمك *istyhkiāmātè perdè tchevírmek*, t.

Blindes, s. fém. pl., pièces de bois soutenant des fascines, etc., استحكامات ومترس پرده سى *istyhkiāmāt u meteris perdèci*, t.

Bloc, s. m., assemblage de diverses choses, كومه *kumè*, t. — Un bloc de marchandises, بر كومه امتعه *bir kumè emti'a*, t. — En bloc, en gros, طوپدن *thoptan.*

Blocage, s. masc., ou Blocaille, s. f., مولوز *moloz*, t.

Blocus, s. m., وارله جق يوللرك باغلمه سى *vāriladjaq ïollarıñ bāghlamaci*, بلوقو *bloqo*, ابلوقه *ablouqa*, t.; سدّ الموارد والمسالك *sedd ul-mevārid vel-meçālik*, a. — Faire le blocus d'une place, قلعه نك دائر مادار موارد ومسالكنى سدّ ا *qal'anuñ dāïr mādār meuārid u meçālikini sedd it.*

Blond, e, adj., اصفر *asfar*, a.; صارو ساچلو *sārou sātchlu.* — Cheveux blonds, صارى ساچ *sāry sātch.* — Un blond, صارى چهره لو *sāry tchahrèlu*, اصفر الوجه *asfar ul-vedjh.*—Blond doré, التون صاريسى *altoun sārycy*; — ardent, كسكين صارى *keskín sāry.*

Blondir, v. n., اصفرار ا *isfirār it*, a.-t.

Blondissant, e, adj., qui blondit, صارمش *sārarmich*, t.; مصفّر *moçaffir*, a.

Bloquer, v. a., وارله جق يوللرى باغلمق *vāriladjaq ïollari bāghlamaq*, اطرافى قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*, سدّ الموارد والمسالك ا *sedd ul-mevārid vel meçālik it.* — Bloqué, e, اطرافى قوشادلمش *ethrāfi qouchādilmich*, وارله جق يوللرى باغلنمش *vāriladjaq ïollari bāghlanmich*, t.; مسدود المسالك والموارد *mesdoud ul-meçālik vel-mevārid.*

Blottir (Se), v. pron., درطوب بوزلمك *der thop beuzulmek*, t.

Bluterie, s. f., اونى الهجك ير *ouni elèdjek ïer*, t.

Bobine, s. fém., ماسور *māçour*, ماسوره *māçourè*, p.-t.

Bobiner, v. a., ماسوره يه صارمق *māçourèïè sārmaq*, t.

Bocal, s. m., بوقال *boqāl*, t.; مشربه *machrapa*, a.

Boeuf, s. m., بقر *baqar*, pl. a. بقر *bouqour*. — Bœuf salé et fumé, صغر پاسترمه‌سی *syghyr pāsturmaci*. — Bœuf sauvage, یبان اوکوزی *ïabān eukuzu*. — Bœuf, homme stupide, اوکوز کبی آدم *eukuz guibi âdem*, ou simpl. اوکوز *eukuz*.—En t. d'arch., œil-de-bœuf, sorte de fenêtre ronde, باجه *bādja*.

Bogue, s. m., sorte de poisson, بر جنس بالق *bir djins bālyq*. — S. f., enveloppe piquante de la châtaigne, کستانه‌نک طش قبوغی *kestānènuñ dhich qaboughy*.

Boire, v. a., نوش ا *nouch it*, p. t.; —à la glace, بوزلی صو ایچمک *bouzlu sou itchmek*. — Boire d'un trait, بر نفسلك ایچمک *bir nefestè ïtchmek*;—à longs traits, آزجه آزجه ایچمک *âzdjè âzdjè itchmek*. — Boire un affront, souffrir une injure sans en témoigner de ressentiment, رذالتی یوتمق *rezāleti ïoutmaq*. — Buvant, ایچیجی *itchidji*, شارب *chārib*, نوشنلك *nouchindè*. — Bu, e, ایچلمش *itchilmich*, مشروب *mechroub*.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچقی *itchqy*, t.

Bois, s. m., substance dure des arbres, خشب *khacheb*, pl. a. اخشاب *akhchāb*, خطب *khathab*, عود *'oud*, pl. عیدان *'ydān*. — Bois vermoulu, قورد یمکلو اغاج *qourd ïemiklu aghādj*. — Bois de chêne, میشه اغاجی *michè aghādji*. — à brûler et autre, اوطون *odhoun*. — de sciage, تخته بچلمه‌جك اغاج *takhta bitchilèdjek aghādj*. — d'équarrissage, دیرکلك اغاج *dîreklik aghādj*; — de charronnage, عربه کراسته‌سی *'araba kerāstèci*.—Bois, lieu planté d'arbres et moins grand qu'une forêt, قوری *qory, qorou*. — Garde de bois, قوری بکچیسی *qorou bektchîci*. — Bois de lit, یتاق سریری *ïatāq seríri*. — Bois de cerf. Voy. Corne. — Bois puant. Voy. Anagyris.

Boiser, v. a., garnir de menuiserie, تختەلر ایله قاپلمق ـ دونانمق *takhtalar ilè qāplamaq, donātmaq*. — Boisé, e, garni de menuiserie, تختەلر ایله قاپلو *takhtalar ilè qāplu*.

Boiserie, s. f., ouvrage de menuiserie, سلیجی ایشی *silîdji ichi*, t.

Boiseux, se, adj., اغاجلو *aghādjlu*, t.; خشبی *khachabïi*, a.

Boisselée, s. f., برکیلەلك *birkîlèlik*, اولچك طلوسی *eultchek dholouçou*.

Boisselier, s. m., اغاج قابلری ایشلیجیسی *aghādj qābleri ichleïdjîcy*, t.

Boissellerie, s. f., اغاج قابلری ایشلیجیلکی *aghādj qābleri ichleïdjîligui*, t.

Boîte, s. f., le contenu d'une boîte, une boîte d'abricots, برقوطی قایسی *bir qouthou qāïcy*, t.

Boîtier, s. m., boîte de chirurgien, جرّاح قوطیسی *djerrāh qouthouçou*, t.

Bolet, s. m., plante, طومـلان *thoumlān*, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*, t.

Bombement, s. m., اورکجلك *eurkudjlik*, t.; شكل مستنم *chekl mousannam*, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, اورکجلتمك *eurkudjletmek*, بالق صرتمى ا *bālyq syrti it*, t.; تسنيم ا *tesnīm it*, a.

Bon, ne, adj., qui a de la bonté, خير *khaïr*. — Bon, appliqué aux productions de l'art ou de l'esprit, لطيف *lathyf*, طيّب *thaïib*, جيّد *djïïd*. — Bon poëme, نشيدهٔ لطيفه *nechīdèï lathyfè*. — Bon air, هواى لطيف *havāï lathyf*. — Un bon homme de guerre, اوز جنكجى *euz djenkdji*, اعلا بر اهل حرب *a'lā bir ehli harb*. — Bon médecin, طبيب اعلا طبيب ماهر *thabībi māhir*, *a'lā thabīb*. — Bon poëte, اعلا شاعر *a'lā chā'yr*. — Bon à..., propre à..., صالح *sālyh*. — C'est un homme bon à employer, استخدامه صالح بر آدمدر *istykhdāmè sālyh bir âdemdur*. — Bon à manger, اكله صالح *eklè sālyh*. — Bon, avantageux, favorable, en parlant des choses, خيرلو *khaïrlu*, موافق *muvāfyq*, خير *khaïr*, مناسب *munācyb*. — C'est un bon temps pour les voyageurs, ابناى سبيل ايچون بر موافق هوا در *ibnāï sebīl itchoun bir muvāfyq havā dur*. — Prendre une chose en bonne part, بر شيئك معناسنى خيره صرف ا *bir cheïuñ ma'nācini khaïrè sarf it*. — A quelque chose malheur est bon, بعضًا كدرك صوكى ايو اولور *ba'zen kederuñ soñy eïu olour*. — Bon, adv. d'approbation, sans doute, بوكا سوز يوق *bouñā seuz ïoq*. — Acquiescement à une proposition, پك ايو *pek eïu*, نه كوزل *nè guzel*. — Trouver bon, approuver, مناسب كورمك *munācyb gueurmek*, تجويز - تصويب ا *tedjvīz tasvīb it*. — Trouver tout bon, هر شيئه قائل او *her cheïè qāïl ol*. — Tenir bon, مقام مقاومتلك اظهار متانت ا *maqāmi muqāvemettè izhāri metānet it*. — Bon génie, جنّ خير *djïnni khaïr*. — Bon ange, ange gardien, كوزديجى ملك *gueuzedīdji melek*. — Bon compagnon, ايو اورتاق *eïu ortāq*, نعم الرفيق *ne'am ur-refyq*. — On dit qu'un homme est de bonne maison, خاندان آدمدر *khānèdān âdemdur*, كريم النسب بر كمسنه در *kerīm un-neceb bir kimesnè dur*. — Bonne année, بوللق سنه‌سى *bollouq senèci*, بركت سنه‌سى *bereket senèci*. — Bon jour, jour de fête, مبارك كون *mubārek gun*. — De bonne heure, تيز *tīz*. — Venir de bonne heure, اركن - مستعجلًا كلمك *erken, musta'djelen guelmek*. — A la bonne heure, soit, نه اعلا *nè a'lā*, نه خوش *nè khoch*, فبها *febiha*. — Mettre quelqu'un sur le bon pied, lui faire entendre raison, بر كمسته يى يولنه قومق - انصافه كتورمك *bir kimesnèïi ïolyna qomaq, insāfè gueturmek*. — Être sur un bon pied dans le monde, بين الناس مظهر حسن اعتبار او *beïn un-nās mazheri husni y'tibār ol*. — Bon, s. m.,

bonne qualité, ايولك *eïulik*, حسن *husn*, pl. محاسن *mehācin*.— Cette personne a du bon et du mauvais, بو كشيك حسن و قبح طرفى واردر *bou kichïdè husn u qonbh tharafi vārdur*. — Le revenant-bon, ce qui revient de profit, d'une affaire, d'une entreprise, ربح صحيح *ribhy sahyh*.

Bonasse, adj. com., simple, sans malice, يوركى حيله‌سز *ïuregui hylèçyz*, صافى القلب *sāfi ul-qalb*, a.

Ronbon, s. m., شكرلمه *chekerlemè*, t.

Bonbonnière, subst. fém., شكرلمه قوطيسى *chekerlemè qouthouçou*, t.

Bond, s. masc., سكمه *seïmè*, t.; قفزى - قفزه *qafeza*, pl. a. قفزات *qafezāt*.— Le boulet a fait un bond, دوشن كلّه سكمه ايتدى *duchen guiullè seïmè itti*. — Prendre la balle au bond (au propre), كلّه يى سكر ايكن قاپمق *gullèïi seïer iken qāpmaq*. — Au fig., faire une chose en temps convenable, بر ايشى تمام وقتنده ايشلمك *bir ichi tamām vaqtindè ichlemek*.— Faire un faux bond, en parlant d'un boulet ou d'une balle qui s'écarte du lieu où elle devait tomber, صپارق سكمك *sapāraq seïmek*. — Aller par sauts et par bonds, صچرامق *sytchrāmaq*, وثبات و قفزات ايله روانه او *vesbāt u qafezāt ilè revānè ol*.

Bonde, s. f., pièce de bois qui retient les eaux d'un étang, صاوه جق *sāvadjaq*, t.; صنّاعة *synnā'at*, a. — Trou rond fait dans un tonneau, فوچى دلكى *foutchou deligui*.

Bondir, v. n., faire un ou plusieurs bonds, سكمك *seïmek*, t. — Sauter, en parlant des animaux, قفزان ا *qafazān it*, صچرامق *sytchrāmaq*.

Bondissant, e, adj., صچرايجى *sytchrāïdji*, t.; قافز *qāfyz*.

Bondon, s. m., - فوچى طاپه‌سى *foutchou thāpaci*, طيقاجى *tyqādji*, t.

Bondonner, v. a., فوچى دليكنه طاپه اورمق *foutchou deliguinè thāpa ourmaq*, t. — Bondonné, e, طاپه‌لنمش *thāpalanmich*, طيقانمش *thyqānmich*, طاپه‌سى اورلمش *thāpaci ouroulmich*.

Bonduc, s. masc., arbre, بر نوع دكنلو اغاج *bir nev'y dikenlu aghādj*, t.

Bon-henri, s. m., plante. Voy. Patte-d'oie.

Bonheur, s. masc., félicité, état heureux, موتلولق *moutlulyq*, t.; نعيم *ne'ym*, تنعّم *tena'um*, pl. a. تنعّمات *tena'umāt*; خوشحالى *khochhāli*, p.-a. — Grand bonheur, سعادت عظيمه *se'ādeti 'azïmè*. — Parfait —, سعادت كامله *se'ādeti kiāmilè*. — Bonheur, prospérité, bonne fortune, اقبال *yqbāl*, بخت *bakht*, بختيارى *bakhtïāri*, كامرانى *kiāmrāni*.

Bonhomie, s. fém., صفوت قلب *safveti qalb*, a.; صاده دلى *sādè dili*.

Bonification, s. f., ايولنمه *eïulenmè*, t.; اصلحيّت حال *yslahïieti hāl*, a.

Bonifier, v. a., mettre en meilleur état, ايولتمك *eïuletmek*, t.;

اصلاح ا *yslāh it*, a.-t.— Faire bon, suppléer, اكسكى طولدرمق *eksigui dholdourmaq*, تكميل نقصان ا *tekmīli noqsān it*.

Bonne-dame, s. f., plante. Voy. Arroche.

Bonnement, adv., naïvement, avec simplicité, صفوت و اخلاص ايله *safvet u akhlās ilè*, a.-t.; بالصفوة و الخلوص *bis-safvet vel-khoulous*, a.; ساده دلانه *sādè dilānè*, p. — Précisément, حقيقتيله *haqyqat ilè*, صحيحًا *sahyhen*.

Bonnet, s. m., vêtement de tête, باش اورتوسى *bāch eurtuçu*, t.; قلنسوة *qalensavet*, pl. a. قلانس *qalānis*. — Bonnet de satin, اطلس قلنسوه *athlas qalensavè*.

Bonneterie, s. f., طاقيه جيلق *thāqyadjīlyq*, t.

Bonnetier, s. masc., طاقيه جى *thāqyadji*, t.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, جودت *djevdet*, a. — La bonté de l'air, جودت هوا *djevdeti havā*; — du vin, جودت خمر *djevdeti khamr*.— Bonté, qualité morale qui porte à faire le bien, خيرليلك *khaïrlulik*, خوش خويلق *khoch khouïlyq*, جودت طبع *djevdeti thab'*. — Bonté naturelle, جودت فطريّه *djevdeti fythrïiè*. — La bonté de Dieu, كرم الهى *keremi ilahi*. — Bonté, égard, témoignage de politesse, bons offices, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*, حسن همّت *husni himmet*, pl. a. همم حسنه *himemi hacenè*; احسان *yhsān*, pl. احسانات *yhsānāt*. — Vous avez trop de bonté, لطف و كرمكز مرتبهٔ غايتلك در *louthf u keremuīyz mertebèï ghāïttè dur*. — Bonté, trop grande facilité, كوشكلك *guevcheklik*, مساهلت طبع *muçāheleti thab'*.

Bonze, s. m., چينلو قسيس *tchīnlu qacys*, t.-a.

Bootès, s. m., constellation. Voy. Bouvier.

Borborisme, s. m., بورونتى *borounty*, t.; قرقر *qarqar*, pl. a. قراقر *qarāqyr*.

Bord, s. m.; — d'un verre, d'un gobelet, بردا غك دودا غى *bārdāghuī doudāghy*. — Bord de la mer, دكز قيبسى *denyz qyici*. — Bords, poétiquement et au pl., les régions environnées d'eau, عراق *'yrāq*. — Les bords africains, عراق افريقيّه *'yrāqy afrïqyiè*. — Avoir l'âme sur le bord des lèvres, جانى دوداغنه كلمك *djānı doudāghyna guelmek*. — Rouge bord, verre plein jusqu'au bord, طاشقين قدح *thāchqyn qadeh*. — Être au bord d'un précipice, كنارهٔ مغاك تباه و فنادهاو *kenārèï meghāki tebāh u fenādè ol*. — Vaisseau de haut bord, بيوك كمى *buïuk guemi*; — de bas bord, اوفاق تكنه *oufāq teknè*. — Bord à bord, en parlant des liqueurs qui remplissent toute la capacité de ce qui les contient, آغز برابر لكنه *āghyz berāberliguinè*. — Changer le bord, revirer le navire, كمى يى يولندن صاپتمق *guemïi ïolyndan sāpatmaq*, — Courir bord à bord, louvoyer,

اورچه پوجه کتمک *ortcha podja guitmek.*

Bordage, s. masc., کمینک قاپلمه‌سی *guemïnuñ qāplamaci,* t.

Bordailler, ou Bordayer, v. n., اولته ایله یوریمک *olta ilè ïurumek,* t.

Bordé, s. m., galon d'or ou d'argent. Voy. Galon.

Bordée, s. f., décharge de tous les canons d'un des côtés du vaisseau, الابانده *alābānda.* — Lâcher une bordée contre l'ennemi, دشمن اوزربنه بر آلابانده طوب آتمق *duchmen uzerïnè bir álābānda thop átmaq.* — Essuyer une bordée, یکپاره بر الابانك طوپ ضربنه دوچار اولمق *ïekpārè bir alābānda thop zarbinè doutchār olmaq.* — Au fig., une bordée d'injures, ou simpl. une bordée. Il lui a lâché une bordée, فلانه بر آلابانك ویردی *felānè bir álābānda vïrdi.* — Bordée, chemin que fait un vaisseau en bordayant, اولته *olta.* — Le navire fit une bordée, کمی براولته ایتدی *guemi bir olta itti.*

Bordel, s. masc., اوروسپی خانه قحبه خانه *orouspou khānè,* t.; *qahpè khānè,* p.

Border, v. a., garnir d'une bordure, پرواز قومق *pervāz qomaq,* سنجف چویرمک *sindjef tchevïrmek,* t.; تطریز ایتمک *tathryz it,* a.-t. — Border, v. n., s'étendre le long de certaines choses, lui servir de bord, برنسنه‌نك کناری اوزونلغنه اوزانمق *bir nesnènuñ kenāri ouzounlyghyna ouzānmaq,* اطرار ایتمک *ythrār it.* — Border la haie, en parlant des troupes, یولك کنارلرنه صره لنمق ـ دیزلمك *ïoluñ kenārindè syralanmaq, dïzlemek,* زوقاق کنارلرنه صفّ بسته اول *zoqāq kenārindè saff bestè ol.* — Lieu bordé de précipices, چپ چوره اوچرم ایله چورلمش یر *tchop tchevrè outchouroum ilè tchevirilmich ïer.* — Bordé, e, adj., کنارلو *kenārlu,* سنجفلنمش *sindjeflenmich,* مطرّز *moutharraz,* a.

Bordereau, s. masc., اجناس سکّه‌لرك حسابی *edjnāci sikkèleruñ hyçābi.*

Bordigue, s. f., enceinte formée de claies pour prendre le poisson, دالیان *dālïān,* بالق دالیانی *bālyq dālïāni,* t.

Bordure, s. fém., ce qui borde, حاشیه *hāchïè,* pl. a. حواشی *havāchi.* — Bordure de miroir, اینه پروازی *āïna pervāzy;* — de tapis, قالیجه‌نك کناری *qālïdjanuñ kenāri;* — d'un parterre, ou plate-bande, چیچکلك پروازی *tchïtcheklik pervāzy;* — d'une forêt, اورمان کنارنده‌کی اغاجلر *ormān kenārindèki aghādjlar.* — En t. d'armoiries, brisure qui entoure l'écu, زنجیر *zindjïr.*

Borgne, adj. et s. com., برکوزی کور *bir gueuz kieur,* t.; اعور *a'ver,* pl. عوران *'ourān.* — Une femme borgne, برکوزی کور عورت *bïr gueuzu keur 'avret.*

Bornage, s. m., سنور نشانلری دیکمه *sinor nichānleri dïkmè,* t.; نصب اعلام حدود *nasbi a'lāmi houdoud.*

Borne, s. f., pierre qui marque

les limites, سنور نشانی - علامتی *sinor nichāni, 'alāmeti,* t. — Planter des bornes, علایم فاصله نصب ا *'alāïmi fācylè nasb it.* — Bornes, pierres qu'on met à côté des portes, ou devant les maisons, pour les préserver des atteintes des voitures, قورقولق طاش *qorqoulyq thāch.* — Au fig., tout ce qui sert à limiter, حدود *houdoud.* — Les bornes de l'empire, حدود ملك ودولت *houdoudi mulk u devlet.* — Passer les bornes, حدودی تجاوز ا *houdoudi tedjāvuz it.* — Passer les bornes d'un sujet, l'outrer, صدڭ حدودندن خروج ا *sadeduñ houdoudinden khouroudj it.* — Mettre des bornes à son ambition, حرص نام و اقبالنه وضع حدّ اعتدال ا *hyrsy nām u yqbālinè vaz'y haddi 'ytidāl it.*

Borner, v. a., mettre des bornes, سنور نشانلری دیکمك *sinor nichānleri dīkmek.* — Limiter, resserrer dans un certain espace, قوشاتمق *qouchātmaq,* حصر ا *hasr it.* — Être borné, محصور او *mahsour ol.* — Borner, au fig., modérer, وضع حدود ا *vaz'y houdoud it.* — Borner ses espérances, مأمولاتنه تعیین حدود ا *méémoulātinè ta'ïini houdoud it.* — Borné, e, حدودی وضع *houdoudi vaz' olounmich,* محدود *mahdoud,* محصر *mouhacyr.* — Au fig., avoir des vues bornées, دائره افکار و مطالعاتی محدود و قاصر او *dāïrèï efkiār u mouthāla'āti mahdoud u qācyr ol.* — Une fortune bornée, قوّت مالیهٔ غیر واسعه *qouvveti mālïïèï ghaïri vācy'a.*

Bornoyer, v. a., برکوزی قیپه‌رق باقمق *bir gueuzu qyparaq bāqmaq,* t.

Bosel, s. m., t. d'archit., کرسی طاشی *kursi thāchi,* t.

Bosquet, s. m., اغاجلق *aghādjlyq,* قوریلق *qouroulyq,* t.

Bossage, s. m., اورکجلك *eurkudjlik,* t.; سنم *senem,* a. — Mur à bossage, اورکجلو دیوار *eurkudjlu dīvār.*

Bosse, s. f., grosseur au dos, ارقه قنبوری *árqa qanbouri,* t.; حدب *hadeb,* a. — Grosseur à l'estomac, کوکس قنبوری *gueusku qanbouri.* — Enflure qui provient de contusion, قبارق *qabāraq,* طومالمه *dhoumālama.* — Aspérité, طومالج *dhoumāledj,* محدّب *mouhaddeb.* — Un terrain plein de bosses, طومالجی چوق بر یر *dhoumāledji tchoq bir ïer.* — Bosse, en t. de sculpture, relief d'une figure, قبارمه *qabārma,* تسنیم *tesnïm,* a. — Ouvrage de ronde bosse, تسنیم کامل اوزره ایشلنمش بر ایش *tesnïmi kiāmil uzrè ichlenmich bir ich.* — Dessiner d'après la bosse, copier une figure en relief, برتصویرك صورت مستمنی آلمق *bir tasvïruñ soureti mouçannemini ālmaq.*

Bosselage, s. m., قبارمه ایشی *qabārma ichi,* t.

Bosseler, v. a., قبارمه ایشی ایشلمك *qabārma ichi ichlemek,* t.

Bossu, e, adj. et s., qui a une bosse au dos, احدب *ahdeb,* a. —

Une femme bossue, قنبور قاری *qanbour qāry*. — Qui a une bosse à l'estomac, قنبور کوکسی *gueukuçu qanbour*. — Bossu, en parlant d'un terrain inégal et montueux, اکری بوکریسی چوق بر یر *egri beugrïci tchoq bir ïer*.

Bossuer, v. a., ازمک *ezmek*, ازدرمک *ezdurmek*, t. — Bossué, e, ازلمش *ezylmich*, ازکلو *ezyklu*, t.

Botaniste, s. m., اهل علم نباتات *ehli 'ylmi nebātāt*, pl. ارباب علم نباتات *erbābi 'ylmi nebātāt*.

Botrys, s. m., plante, قربغه اوتی *qourbagha oty*, t.

Botte, s. f., assemblage de choses liées ensemble, دمت *demet*, t.; حزمه *houzmè*, pl. حزم *houzm*. — Botte d'asperges, قوش قونمز دمتی *qouch qonmaz demeti*. — Mettre en bottes, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Botte de soie, ایپک کلتهسی *ipek keltèci*. — Grosses bottes, grosses chaussures, یوغون چزمه *ïoughoun tchyzmè*. — Botte cirée, موم سورلمش چزمه *moum surulmich tchyzmè*. — A propos de bottes, sans motif, سببسز *sebebsyz*, مناسبتسز *munācebetsyz*. — Bottes, au fig., terre qui s'attache aux pieds, à la chaussure, en marchant dans un terrain gras et humide, چامور بولاشغی *tchāmour boulāchyghy*.

Bottelage, subst. masc., دمت باغلمهسی *demet bāghlamaci*.

Botteler, v. a., lier en bottes, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*, t.

Botteleur, subst. masc., دمت باغلیجی *demet bāghlaïdji*, t.

Botter, v. a., pourvoir de bottes, چزمه ویرمک *tchyzmè vïrmek*. — Faire des bottes, چزمه یاپمق *tchyzmè ïāpmaq*, t.; خفافت ا *khafāfet it*, a.-t. — Chausser des bottes, چزمه کیدرمک *tchyzmè gueïdurmek*. — Se botter, چزمه کیمک *tchyzmè gueïmek*.

Bouc, s. m., le mâle de la chèvre, تیس *teïs*, pl. a. تیوس *tuïous*. — Peau de bouc où l'on met du vin ou de l'huile, طلوم *thouloum*.

Boucassin, s. m., étoffe de coton, بوغاصی *boughācy*.

Bouche, s. f., partie du visage, دهن *dehen*, p.; فوه *fouh*, pl. a. افواه *efvāh*. — Fermer la bouche, faire taire, صوسدرمق *sousturmaq*. — Dire quelque chose de bouche à quelqu'un, بر ماده یی بر کسنه یه شفاهًا افاده ا *bir māddèïi bir kimesnèïè chifāhen ifādè it*. — Bouche close, pour dire qu'il convient de garder le secret sur une affaire, اغزی کیدلمک کرکدر *aghzy kelïdlemek guerektur*. — Passer de bouche en bouche, اغزدن اغزه دورا *aghzden aghzè devr it*. — Prendre sur sa bouche, épargner sur la dépense de sa nourriture, اغزدن کسمک *aghzden kesmek*. — La bouche d'un cheval, آتک اغزی *átuñ aghzy*, لجمهٔ فرس *ledjmèï feres*. — Cheval qui a la bouche dure, فرس شدید اللجام *fereci chedïd ul-lidjām*. — Fort en bouche, se dit d'un homme qui parle avec véhémence, اغزی کسکین *aghzy keskïn*, حدید اللسان *hadïd ul-li-*

çān. — Bouche d'une pièce à feu, طوب اغزی *thop aghzy.*

Boucher, v. a., le passage, - یولی کچیدلری قپامق *ïoly, guetchídleri qapāmaq.* — Boucher la vue d'une chose, نظارتی کسرا *nezāreti kesr it,* نظارته حایل اول *nezāretè hāïl ol.* —Se boucher les yeux, کوزی قپامق *gueuzy qapāmaq;* — les oreilles, قولاق قپامق *qoulāq qapāmaq.* — Bouché, fermé, clos, قپانمش *qapānmich,* باغلو *bāghlu,* باغلنمش *bāghlanmich,* طیقانمش *thyqānmich,* مسدود *mesdoud.* — Qui a l'esprit bouché, عقلی طیقانمش *'aqly thyqānmich.*

Boucherie, s. f., lieu où l'on tue le bétail, قنّاره *qynnārè.* — Tuerie, massacre, au fig., مقاتله *mouqātelè,* مذابحة *mezābehat,* a.; قیرغین *qyrghyn,* t. — Une grande boucherie, مذابحهٔ عظیمه *mezābahaï 'azímè.*

Bouchoir, s. m., plaque de fer qui sert à fermer la bouche d'un four, فرون قپاغی *fouroun qapāghy.*

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, طیقاج *thyqādj,* t. — Bouchon de liége, منتار طیقاجی *mantār thyqādjï;* — de papier, کاغد طیقاجی *kiāghyd thyqādjï;* — de foin, اوتلق یوالغی *otlouq ïouvālaghy.* — Bouchon de cabaret, branche ou rameau de verdure qui lui sert d'enseigne, میخانه نشانی *meïkhānè nichāni;* et par extension, le cabaret même, میخانه *meïkhānè.*

Bouchonner, v. a., chiffonner, بوروشدرمق *bourouchturmaq,* بوزمك *beuzmek,* t. — Bouchonner du linge, بزی بوروشدرمق *bezy bourouchturmaq;* — un cheval, آتی برصمان دوتامی ایله اومق *áty bir samān toutāmi ilè ovmaq.*

Boucle, s. f., de cheveux, صاچ حلقه‌سی *sātch halqaci,* t.; جعد *dja'd,* a.

Boucler, v. a., attacher avec une boucle, طوقه ایله باغلمق *thoqa ilè bāghlamaq.* — des cheveux, صاچی حلقه حلقه قیورمق *sātchi halqa halqa qyvyrmaq.* — Boucler un port, en fermer l'entrée, cette locution a vieilli, لیمانی سدّ و بند ا *līmāni sedd u bend it.*

Bouclier, s. m., arme défensive, ترس *turs,* pl. a. تروس *turus;* مجنّ *midjenn,* مجنّة *midjennet,* pl. مجان *medjān.* —Au fig., le bouclier de la foi, سپر دین و شریعت *siperi dīn u cherī'at.* — Faire son bouclier d'un argument, بر دلیلی کندو حقّنه سپر قوی اتّخاذ ا *bir delīli guendu haqqyna siperi qavi ittikhāz it.*

Bouder, v. n., faire la mine, یوز اکشتمك اظهار معارت ا *ïuz ekchitmek,* t.; *yzhāri me'āret it.* — Rompre tout d'un coup avec quelqu'un, دوستلق ایپنی کسمك *dustlyq ipini kesmek,* کوسکون او *kuskun ol,* کوسکونلك کوسترمك *kuskunlik gueustermek,* قطع الفت ا *qath'y ulfet it.*

Bouderie, s. f., کوسکونلك *kuskunlik,* t.

Boudin, s. m., boyau rempli de sang et de graisse de porc, طوکز قانیله طولش کودن *dhoñouz qāni ilè*

dholmuch guden, t. — Petit portemanteau de cuir qu'on met sur le dos d'un cheval, خرج *khourdj*.

Boudoir, s. m., خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, t.

Boue, s. f., fange des rues, وحل *vahal*, pl. a. اوحال *evhāl*, وحول *vouhoul*.—Des rues pleines de boue, وحل ایله مملو اولان زوقاقلر *vahal ilè memlou olān zoqāqlar*. — Construction de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش بنا *tchāli tchyrpìden ïāpilmich binā*. — Tirer quelqu'un de la boue, le tirer d'un état misérable, خاک مذلتدن رفع ا *khāki mezelletten ref' it*. — Traîner quelqu'un dans la boue, le vilipender, چاموره باتورمق *tchāmoura bāturmaq*.—Boue, pus qui sort d'un abcès, یاره مردارلغی *ïāra mourdārlyghy*, ایرکی *iryī*, قیح *qyh*, pl. a. قیوح *qoüouh*.

Boueur, s. m., چامورطاشیدیجی *tchāmour thāchìdìdji*, t.

Bouffant, e, adj., دیک طورر *dìk dhourour*, t.—Étoffe —, دیک طورر بر قماش *dìk dhourour bir qoumāch*.

Bouffe, s. m. Voy. Bouffon.

Bouffée, s. f., souffle du vent, یلک اسمه‌سی *ïeluñ esmèci*. — Bouffée de fumée, هجمهٔ دخان *hedjmëï doukhān*;—de fièvre, حمّا سرپندیسی *hoummā sirpintìci*. — Halenée, اغز قوقوسی *aghyz qoqoucy*.—Bouffée de vin, اغزدن کلان شراب قوقوسی *aghyzdan guelān charāb' qoqouçou*.

Bouffer, v. neutre, de colère, اویکه‌دن پوفلمق *euïguèden pufla-maq*, t. — Il bouffe de colère, عرق غضبی منتفخ اولور *'yrqy ghazabì muntefykh olour*.—Bouffer, en parlant des étoffes qui se soutiennent d'elles-mêmes, دیک طورمق *dìk dhourmaq*.

Bouffette, s. f., پسکول *puskiul*, t.

Bouffir, v. a., شیشورمک *chìchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, تنفیخ ا *tenfykh it*.—v. n, شیشمک *chìchmek*, انتفاخ ا *intifākh it*. — Bouffi, e, شیشکن *chìchkin*, قبارمش *qabārmich*, منتفخ *muntefekh*.

Bouffissure, s. f., شیشکنلک *chìchkinlik*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — du visage, یوز شیشکنلکی *ïuz chìchkinligui*, نفخهٔ وجه *nafakhaï vedjh*.

Bouffon, s. m., facétieux, مقلّد *mouqallid*.

Bouffonnerie, s. f., مقلدلک *mouqallidlik*, a.-t.; سخریّة *soukhrïiet*, a.

Bouffonner, v. n., مقلدلک ا *mouqallidlik it*, a.-t.

Bouge, s. m., petit cabinet auprès d'une chambre, ایچ اوطه‌سی *ìtch odhaci*, t.

Bougette, s. f., petit sac de cuir qu'on porte en voyage, هکبه *heïgbè*, t.

Bougie, s. f., chandelle de cire, موم عسل *moumi 'acel*, شمع *chem'*, pl. شموع *choumou'*, a. — Pain de bougie, بال مومی کلچه‌سی *bāl moumi kultchèci*. — Bougie, petite

verge cirée que les chirurgiens introduisent dans l'urètre, ميل مشمّع *mîli muchemma'*.

Bougier, v. a., بال موميله ياغلمق *bâl moumi ilè ïâghlamaq*, t.—Bougier du taffetas, صندالی تشمیع ا *sandâli techmî' it*.—Bougié, e, بال مومی سورلمش *bâl moumisurulmich*, مشمّع *muchemma'*.

Bouillant, e, adj., au fig. et en parlant des personnes, prompt, vif, ardent, آتش یورکلو *âtech ïureklu*, آتشپاره آتش مشرب *âtech mechreb*, *âtechpârè bir âdem*.

Bouilli, s. m., viande cuite dans l'eau, صوده قینامش ات *souda qaïnâmich et*, t.

Bouillie, s. f., سود بولاجی *sud boulamâdji*, t.

Bouillir, v. n., au fig., en parlant d'un homme ardent et fougueux, on dit que le sang lui boût dans les veines, قانی طمرلری ایچنده قینار *qâni dhamarlari itchindè qaïnâr*.—On dit : La cervelle me boût, pour dire qu'on sent une excessive chaleur à la tête, دماغمك حمّو شدید واردر *dimâghumdè humuvvi chedîd vârdur*.—Bouillir, faire cuire dans l'eau ou dans quelque autre liquide, پشورمك *pichurmek*, طبخ ا *thabkh it*. — Faire bouillir de la viande, طبخ لحم ا *thabkhy lahm it*.—Faire bouillir le pot, تنجره یی قینـاتمق *tendjerèïi qaïnâtmaq*. — Bouilli, e, قینامش *qaïnâmich*, مطبوخ *mathboukh*.

Bouilloire, s. f., صو قیزدره حق قاب *sou qyzduradjaq qâb*, t.

Bouillon, s. m., rondeur, bulle d'une liqueur agitée par le feu, قینایش *qaïnâïch*, فشقردیسی *fichqyrdîci*, t.; فـواره *fuvârè*, pl. a. فوارات *fuvârât*. — Un ou deux bouillons suffisent, بر ایکی قینایش کفایت ایدر *bir iki qaïnâïch kefâïet ider*, بر ایکی غلیان کافیدر *bir iki ghalïân kiâfîdur*.—Bouillon, décoction, مطبـوخ *mathboukh*, pl. a. مطبوخات *mathboukhât*.

Bouillonnement, s. m., فشقرش *fichqyrich*, فشقـرمـه *fichqyrma*, جوشقون اتلمه *djouchqoun âtilma*, t.; فوران *feverân*, a.

Bouillonner, v. n., جوشقـون آتلمق *djouchqoun âtilmaq*, فشقرمق *fichqyrmaq*, t., فوران ا *feverân it*, a.-t.

Boulanger, v. a., تعجین خبـز- نان ا *ta'djîni khoubz*, *nân it*, a.-t.-p.

Boulangerie, s. f., اتمکجیلك صنعتی *etmekdjîlik sana'aty*.—Lieu où l'on fait le pain, اتمك یاپیلان یر *etmek ïâpylân ïer*, t.

Boule, s. f., کره *kurè*, pl. کرات *kurât*. — Jouer à la boule, طوب اویناملق *thop oïnâmaq*.

Boulet, s. m., de canon, طوب کلـه سی *thop gueulèci*. — Boulet, jointure qui est au-dessus du paturon de la jambe d'un cheval, بوقاغیلق *bouqâghoulyq*, t.

Boulevart, s. m., rempart, حصار دیواری *hyçâr dîvâri*, t.; سور *sour*. — On dit au fig.: Cette place est le boulevart du royaume, بـو قلعـه مملکتك سدّ سدیدی مثابه سنده در

bou qal'a memleketuñ seddi sedídi meçābècindè dur.

Bouleversement, s. m., renversement, باش اشاغی ییقلمه *bāch achāghy ïyqylma*, t.; انهدام *inhidām*, انتکاس *intikiās*. — Au fig., désordre qui arrive dans les affaires, الت اوست اولمقلق *alt ust olmaqlyq*, التنی اوستنه چویرمه *altini ustunè tchevírmè*, هرج ومرج *herdj u merdj*, انتکاس الاحول *intikiās ulahvāl*.

Bouleverser, v. a., mettre sens dessus dessous, الاق بولاق ا *alāq boulāq it*, انهدام ا *inhidām it*. — Bouleverser les affaires, امور واحوالنی تار ومار ا *oumour u ahvālini tār u mār it*. — Bouleverser le royaume, l'État, نظام ملک ودولتی زیر وزبر ا - الت اوست ا *nizāmi mulk u devleti zír u ziber it, alt ust it*. — Bouleverser l'esprit de quelqu'un, le troubler, شاشرمق *chāchurmaq*, پریشانیء ذهننه بادی او *perîchānïi zyhninè bādi ol*. — Bouleversé, e, الت اوست اولمش *alt ust olmich*, باش اشاغی ییقلمش *bāch achāghy ïyqylmich*, منهدم *munhedim*.

Boulevue (A la), adv., صایمیه رق *sāïmaïaraq*, t.; من غیر تأمّل *min ghaïri te'ammul*, a. — Faire une chose à la boulevue, برایشی من غیر تأمّل ایشلمک *bir ichi min ghaïri te'ammul ichlemek*.

Bouliche, s. f., کوب *keup*, t.

Boulimie, s. f., جوع بقریّ *djou'y baqarïi*, بولیموس *boulímous*, a.

Boulin, s. m., کوکرجین خانه بوجاغی *gueuïerdjín khānè boudjāghy*, کوکرجین یواسی *gueuïerdjín ïouvāci*, t.

Bouline, s. f., بورینه ایپی *bourína ipi*, t.

Bouliner, v. n., naviguer avec un vent de biais, بورینه هواسیله کتمک *bourína havācilè guitmek*. — Il va boulinant, se dit d'un homme qui va d'un pas pesant, penchant du côté où il appuie, یان یان یوریمک *ïān ïān ïurumek*.

Boulingrin, s. m., چیم اولک *tchím evlek*, t.

Boulinier, s. m., بورینه یه چیقان کمی *bourínaïè tchyqān guemi*, t.

Bouloir, s. m., instrument pour remuer la chaux, کرج چالقدان *kiredj tchālqadān*, t.

Boulon, s. masc., پرچینلو چاوته *pertchínlu tchāvta*, t.

Boulonner, v. a., پرچینلو چاوته ایله قویلشدرمک - بتشدرمک *pertchínlu tchāvta ilè qavílechturmek, bitichturmek*, t.

Bouquet, s. m., assemblage de fleurs, چیچک باغی *tchítchek bāghy*, حزمهٔ ازهار *houzmèï ezhār*. — Un bouquet de violettes, دستهٔ بنفشه *destèï benefchè*. — Bouquet, assemblage de certaines choses liées ensemble, باغ *bāgh*, عدد *'aded*, عقد *'aqd*, pl. a. عقود *'ouqoud*. — Un bouquet de plumes, برعدد قوش یلکی باغی *bir 'aded qouch ïelegui bāghy*; — de perles, اینجو باغی *indjou bāghy*.

Bouquetier, s. m., vase propre à mettre des fleurs, چیچکلک قاب *tchítcheklik qāb*, t.

Bouquin, s. masc., vieux bouc, قوجه‌مش تکه *qodjamich tekiè.* — Lièvre mâle, ارکك طاوشان *erkek thāouchān,* t.

Bouquiner, v. n., en parlant des lièvres qui couvrent leurs femelles, ارکك طاوشان دیشی یه آشمق *erkek thāouchān dïchïïè âchamaq.*

Bouracan, s. m., قبا فرنك شالیسی *qabā frenk chālïci,* t.

Bourbeux, se, adj., بالچقلو *bāltchyqlu,* t.; کثیر الوحل *kecïr ulvahal,* a.

Bourbier, s. m., باتاقلق *batāqlyq,* t. — Au fig., affaire d'où il est difficile de se retirer, خروجی مشکل اولدجق ورطه *khouroudji muchkil oladjaq vertha.*

Bourder, v. n., ذوکلنمك *zevklenmek,* یلان سویلمك *ïalān seuïlemek,* t.

Bourdeur, s. m. Voy. Menteur.

Bourdillon, s. masc., فوچی تختەسی اغاجی *foutchou takhtaci aghādji,* t.

Bourdon, s. m., grosse cloche, ایری چاك *iri tchāñ,* t.; ناکوس کبیر *nāqouci kebïr,* a.

Bourdonnement, s. m., bruit des bourdons, des abeilles, وزردی *vizyrdi,* t.; طنین *thanïn,* a.—Au fig., bruit sourd de voix non articulées et qui ordinairement expriment un murmure, مرلدمه *mirildama,* فسلدی *ficildy.*

Bourdonner, v. n., وزردامق *vizyrdāmaq,* t.; اغنان *yghnān it,* a.-t.

Bourgeois (Le), s. m., le corps des citoyens d'une ville, شهر اهالیسی *chehïr chālïci,* اهالی بلدك *ehālïi beldè.* — Bourgeois, le maître chez lequel des ouvriers travaillent, اوسته *ousta,* معلّم *mou'allim.*—Bourgeois, t. de dénigrement, pour reprocher à un homme qu'il n'est pas noble ou qu'il manque d'usage, قبا فظّ *qabā, fyzz.*

Bourgeoisie, s. fém., qualité de bourgeois, شهرلولك *chehirlulik,* t.; بلدیّت *beledïiet,* a. — Droit de bourgeoisie, شهرلولك حقّی *chehirlulik haqqy.* — Collectivement, les bourgeois mêmes d'une ville, جمیع اهالی بلدك *djemï' ehālïi beldè.*

Bourgeon, s. m., de vigne, اصمه فلزی *asma filizy.*—Bourgeon, bube qui vient au visage, قمعولة *qoum'oulet,* pl. a. قماعیل *qamā'yl.*

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروجقلنمق *thoumroudjyqlanmaq.* — Bourgeonné, e, en parlant du visage, قبارجقلو *qabārdjyqlu.*

Bourrasque, s. f., tourbillon de vent impétueux et de peu de durée, قای *qāï,* t.; ریح ثائب *ryhy sāïb,* a.

Bourre, s. f., amas de poils d'animaux quadrupèdes, یوك اوفانتیسی *ïeuñ oufāntycy.* — Bourre d'une arme à feu, خرتوج طاپەسی *khartoudj thāpaci.* — Bourre de laine ou bourre lanice, یوك و یپاغی طلاشی *ïeuñ vè ïapāghy thylāchi.* — Bourre de soie, ایپك خردەسی *ipek khourdèci.* — Bourre, remplissage dans un écrit, یونغه *ïongha.*

Bourreau, s. m. et adj., au fig., cruel, inhumain, مرحمتسز *merhametsyz*. — C'est un vrai bourreau, صرف بر جلّاد در *syrf bir djellādtur*.

Bourrée, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti*, اغاج بودانتسی دمتی *aghādj boudāntici demeti*, t.

Bourreler, v. a., احکاك قلب ا *yhkiāki qalb it*, a.-t.; یورکی طرملایوب قازیمق *üreguí thyrmalāüp qāzymaq*, t. — Bourrelé, e, طرمانتیلو شدید *thyrmāntílu chedíd*, پر الاحتکاك *ul-yhtikiāk pur*, خراش *khyrāch*. — Conscience bourrelée, قلب احتکاك آلود *qalbi yhtikiāk āloud*.

Bourrelier, s. m., سرّاج *sarrādj*, pl. a. سرّاجین *sarrādjín*.

Bourrer, v. a.; — une arme à feu, خرتوج اوزرینه طاپه اورمق *khartoudj uzerínè thāpa ourmaq*; — un fusil, un canon, تفنکه و طوپه طاپه اورمق *tufenguè vè thopè thāpa ourmaq*.

Bourriche, s. f., اوزون زنبیل *ouzoun zembíl*, a.

Bourriquet, s. m., civière qui sert à enlever des moellons et du mortier, مولوز طاشی و بالچق قالدره‌جق تجکره *moloz thāchi vè bāltchyq qālduradjaq tedjkerè*, چرخلو تجکره *tcherkhlu tedjkerè*, t.

Bourru, e, adj., چتین خویلو *tchetín khoüílu*, t.; شریس *cherís*, a.; شریس الطبع برآدم *cherís uththab' bir ādem*.

Bourse, s. fém., کیس *kís*, pl. a. اکیاس *ekiās*. — Bourse à ressort, زنبرکلو کیسه *zembereklu kícè*. — Faire bourse commune entre soi, دخل و خرج بینلرنده مشترك او *dakhl u khardj beïnlerindè muchterek ol*. — Faire une affaire sans bourse délier, کیسه‌یه طوقنمقسزین مصلحتی بتورمك *kicèïè dhoqounmaqsyzín maslahati biturmek*. — Bourse, pension fondée dans un collége pour entretenir un écolier, مکتبدکی طالبه مدار معاش اولدرق ویرلان موقوف *mektebdèki thālebè medāri mo'āch olaraq vírilān mevqouf*, موقوف *mevqouf*. — Bourse, lieu où s'assemblent les négociants et autres pour traiter d'affaires, بازرکانلر و سایر کمسنه‌لرك ایش یری *bāzyrguïānlar vè sāïr kimesnèleruñ ich ïeri*. — Bouses, sacs de cuir qui se mettent aux deux côtés de la selle du cheval, هکبه *heïgbè*. — Bourse, la peau qui enveloppe les testicules, خایه طوبره‌سی *khāïè thobraci*.

Boursier, s. m., celui qui jouit d'une bourse dans un collége, مکتبك موقوف صاحبی اولان طالب *mektebdè mevqouf sāhybi olān thālib*.

Boursiller, v. a., قوراسه ایله اوده‌مك *qavrāma ilè eudèmek*, علی طریق الغرما ویرمك ـ ادا ا *'ala tharyq ul-ghouremā vírmek*, *edā it*.

Boursoufler, v. a., تنفیخ ا *tenfykh it*, a.-t. — Boursouflé, e, قبارمش *qabārmich*, شیشمش *chíchmich*, شیشکن *chíchkin*.

Boursouflure, s. f., شیشکینلك

chîchkînlik, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Il a de la boursouflure dans le visage, يوزنك شيشكينلك واردر *iuzundè chîchkînlik vârdur*.

Bousculer, v. a., التى اوستنه چويرمك *alty ustunè tchevîrmek*, t.; زير و زبر ايت *zîr u ziber it*, p.-t.— Bousculé, e, الت اوست *alt ust*, التى اوستنه چويرلش *alty ustunè tchevîrilmich*.

Bouse, s. fém., اوكوز فشقيسى - ترسى *eukuz fychqyci*, *tersy*. — Bouse de vache, اينك ترسى *inek tersi*.

Bousillage, s. masc., chaume et terre détrempée, صمانلو بالچق *samānlu bāltchyq*.

Bousiller, v. a., بالچق صوامق *bāltchyq syvāmaq*. — Bousillé, e, بالچق صوالو *bāltchyq syvālu*.

Bousilleur, s. masc., بالچق ياپوجيسى - يوغوريجى *bāltchyq iāpoudjîci ïoughourîdji*, t.

Bout, s. m., extrémité, غايت *ghāïet*, pl. a. غايات *ghāïāt*. — Le bout du jardin, باغچه نك غايتى *bāghtchènuñ ghāïeti*. — Le bout de l'oreille, قولاق يومشغى *qoulāq ïoumouchaghy*. — Rire du bout des dents, كوكلسز كلمك *gueuñulsyz gulmek*. — Savoir sur le bout du doigt, النك طوتار كبى مضبوط و معلومى او *elindè thoutār guibi mazbouth u ma'loumi ol*. — Toucher du bout du doigt, ne pas trop appuyer, برايشى پرمغك اوجى *bir ichi parmaghuñ oudjou ilè thoutmaq*. — Le bout du sein, ممه امزكى *memè emzegui*. — Bout à bout, اوج اوجنه اولاشمش *oudj oudjinè oulāchmich*, كناريه بتشك *kenāri kenārînè bitichik*. — Avoir peine à joindre les deux bouts, ايكى اوجى كوچ ايله بر يره كتورمك *iki oudjou gutch ilè bir ïerè gueturmek*. — Au bout du compte, après tout, صوك صوكنك *soñ soñinda*, اخر الامر *akher ul-emr*, نهايت كار *nihāïeti kiār*. — De bout en bout, d'une extrémité à l'autre, بر باشدن بر باشه قدر *bir bāchdan bir bācha qadar*, باشندن صوكنه قدر *bāchindan soñina qadar*, اوّله من *evvelihi min* الى اخره *ila akherihi*.

Boutade, s. f., جلال *djelāl*, t.; فلتة *feltet*, pl. a. فلتات *feltāt*. — C'est un homme qui a des boutades, كثير الفلتات بر آدمدر *kecîr ul-feltāt bir âdemdur*.

Boutant, adj. m. Voy. Butant.

Boute-feu, s. masc., incendiaire, قوندقچى *qondāqtchi*, t. — Bâton dont le bois est garni d'une mèche pour mettre le feu au canon, فتيل قوندغى *fitîl qondāghy*, t.

Bouteille, s. f., vase propre à contenir les liqueurs, بوقال *boqāl*. — en bois, pour mettre de l'eau en voyage; sorte de calebasse, چوتره *tchotra*, t. — Bouteille de vinaigre, سركه بوقالى *sirkè boqāli*. — Coiffer une bouteille, بوقالك اغزينى باغلمق *boqāluñ aghzîni bāghlamaq*.

Bouterolle, s. fém., garniture qu'on met au bout du fourreau d'une épée, قين ديبلكى *qyn dîbligui*, t.

Boutiques, au pl. a. دكاكين *dekiākîn.*—Avoir boutique, صاحب دكّان او *sāhyb dukkiān ol.*— Garçon de boutique, دكّان اوشاغى *dukkiān ouchāghy.* — Ouvrir une boutique, دكّان اچمق *dukkiān âtchmaq.* — Fonds de boutique, marchandise passée de mode, qui ne se vend plus, دكّانك قالمش ياتغين مال *dukkiāndè qālmich iātghyn māl.*

Boutoir, s. m., instrument des maréchaux, سونتراج *sontrādj.*

Bouton, s. m., bourgeon des arbres et des plantes, طومروجق *thoumroudjyq.* — Bouton de feu, bouton de fer rougi au feu, dont les chirurgiens et les maréchaux font usage, داغلغى دوكمه‌سى *dhāghlyghy deuīmèci.*

Boutonner, v. n., pousser des boutons, غنچه سورمك *ghontchè surmek.*

Bouture, s. f., اناسندن آيرلمش دال فدانى *anācinden āīrilmich dāl fidāni,* t.

Bouvreuil, s. m., موته قوشى *mouta qouchtou,* t.

Bovine, adj. f. — Les bêtes bovines, صغر قسمندن اولان حيوانات *syghyr qysminden olān haïvānāt.*

Boyau, s. m., intestin, معا *mi'ā,* pl. a. امعا *em'ā.* — Descente de boyaux, rupture du péritoine, بغرسق اينمه‌سى *baghyrsaq inmèci.* — Cheval qui a du boyau, qui a beaucoup de flanc, قبورغه‌سى قوند آت *qabourghaci qond āt.* — Boyau, conduit de cuir adapté à une machine pour transporter l'eau, خرطوم *kharthoum.*

Bozan, s. m., breuvage fait avec du millet, بوزه *bouza,* t.

Brachial, e, adject., قوله متعلّق *qola mute'allyq,* t.; ذراعىّ *zirā'yi,* a. — Muscle brachial, عضلهٔ ذراعيه *'azalèï zirā'yiè.*— Artère brachiale, قول طمرى *qol dhamari.* — Nerfs brachiaux, قول سكرلرى *qol siñyrleri.*

Brachygraphe, s. masc., كاتب الارقام المرخّمة *kiātib ul-arqām el-murakhkhymet,* a.

Brachygraphie, s. f., فنّ الكتابة بالترخيمات *fenn ul-kitābet bit-terkhymāt,* a.

Brahmane, s. m., برهمن *berhemen, berehmen,* pl. براهمة *berāhemet.*

Brai, s. m., قال اولمش و پكشمش *qāl olmich vè pekichmich qathrān.* — Brai gras, ياغلو قطران *īāghlu qathrān,* t.

Braillard, e, adj. et s., باغرغن *bāghyrghan,* يايغره‌جى *yāīgharadji,* t.

Brailler, v. n., يايغره ا *īāīghara it.*

Braire, v. n., نهيق ا *nehîq it,* a.-t.

Braise, s. f., جمرة *djumret,* pl. a. جمرات *djumrāt.*

Braisier, s. m., قور قويه‌جق تكنه *qor qoïadjaq teknè,* t.

Braisière, s. f., صحن *sahn,* a.

Bramer, v. n., كيك مللمك *gueïk mellemek,* t.; نزاب ا *nizāb it,* a.-t.

Branche, s. f., le bois que pousse le tronc d'un arbre, غصن *ghousn,* pl. a. اغصان *aghsān,* غصون *ghou-*

çoun; شاخ *chākh,* p.—Grosse branche, ایری دال *iri dāl,* غصن کبیر *ghousni kebīr.* — Branche, au fig., les différentes parties d'une affaire, d'une entreprise, d'une science, فرع *fer',* فروعات *feroú'āt,* فروع *furou',* شعب *cha'b,* pl. شعاب *cha'āb.* — Les différentes branches des mathématiques, علوم ریاضیّه‌نك فروعات عدیدهٔ مختلفه‌سی *'ouloumi rïāzïïè-nuñ furou'āti 'adídèï moukhtelifèci.* — Sauter de branche en branche, دالدن داله قونمق *dālden dālè qonmaq.* — Branches, en t. d'anat., فروع الشرایین *furou' uch-cherāïn.* —Branche, en t. de généalogie, شعبه *cha'bè.*—Il est l'aîné de sa branche, شجن شجرهٔ نسبنك ولد کبیریدر *chedjni chedjerèï necebïnuñ veledi kebīrīdur.* — Une branche de commerce, تجارتك بر شعبه‌سی *tidjāretuñ bir cha'bèci.* — Branches, les deux pièces de fer qui tiennent au mors du cheval, کم قولی *guem qoly.* — Un chandelier à plusieurs branches, قوللری چوق بر شمعدان *qolleri tchoq bir cham'dān,* شمعدان کثیر الاغصان *cham'dāni kecīr ul-aghsān.*

Brancher, v. n., en parlant des oiseaux qui perchent sur des branches, دال اوزرنده قونمق *dāl uzerindè qonmaq,* t.; استطمام ا *istyth-mām it,* a.-t. — Branché, e, دال اوزرنده قونمش *dāl uzerindè qon-mich.*

Branchies, s. f. pl., les ouïes des poissons, بالغك قولاقلری *bālyghuñ qoulāqleri,* t.

Brande, s. f., اینجه دال *indjè dāl,* اوفاق دال *ouſāq dāl,* t.

Brandiller, v. a., les bras, اللری اوینانتمق *elleri ouïnātmaq,* t.; ارفال ایادی ا *irfāli eïādi it,* a.-t.

Brandir, v. a., اوینانتمق *ouïnāt-maq,* t.

Brandon, s. m., sorte de flambeau de paille tortillée, مشعله *mech'alè,* pl. a. مشاعل *mechā'yl.*—Corps enflammé qui s'élève d'un incendie, آتشلو کوسکو *átechlu keusku,* t.; جذوة *djizvet,* pl. a. جذوات *djez-vāt,* جذاء *djezā.*—Au fig., les brandons de la discorde, جذوات عدوان وشقاق *djezvāti 'oudvān u chiqāq.*

Branlant, e, adj., qui branle, صالنیجی *sālynídji,* صرصالیجی *sarsalydji,* t.; مرجف *murdjif,* a. —Tête branlante, صاللنور باش *sāl-lyneur bāch.*—Au fig., branlant, mal assuré, متزلزل *mutezelzel,* ناپایدار *nāpāïdār.*

Branle, s. m., agitation de ce qui est remué tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, اوینایش *oïnāïch,* صرصلش *sarsylich,* t.; رجفان *redjfān,* a. — Première impulsion donnée à une chose, دپرنش *teprenich,* هزهزه *hez-hezè.* — Donner le branle à une affaire, la mettre en mouvement, بر مصلحتی یورتمك *bir maslahati ïurutmek.*—Branle, espèce de hamac, اصمه یتاق *asmā ïatāq.*

Branle-bas, s. m., t. de mar., کمیك جنکه تدارکی *guemídè djen-guè tedāruki,* t.

Branlement, s. masc., صرصلش *sarsylich,* t.; رجفان *redjfān,* a. —

Le branlement d'une charrette, يوك عربه نك صارصلشی *ïuk 'arabanuñ sārsylichi;* — de la tête, باش صارصلشی *bāch sārsylichi.*

Branler, v. a., agiter, remuer, صاللمق *sāllamaq*, t.; تحريك ا *tahrīk it.* — Être agité, pencher de côté et d'autre, اينامق *oïnāmaq*, صرصلمق *sarsalmaq*, تزلزل ا *tezelzul it*, صاللنمق *sāllanmaq.* — Ne branlez pas, ne bougez pas, اول يردن قيلدانمه *ol ïerden qymyldānma.*

Braquement, s. masc., دوندرمه *deundurmè*, دونمه *deunmè*, چويرمه *tchevīrilmè*, t. — Le braquement du canon, طوپك دوندرلمسی *thopuñ deundurilmèci.*

Braquer, v. a., دوندرمك *deundurmek*, چويرمك *tchevīrmek*, t.— Braquer le canon contre l'ennemi, طوپی دشمن اوزرينه دوندرمك *thopy duchmen uzerīnè deundurmek.* — Braquer la vue, les yeux, كوز دكمك *gueuz dikmek.*

Bras, s. m., ال *el.* Ce mot, qui en turc signifie main, s'emploie par extension pour bras.— Le bras droit, صاغ ال *sāgh el*, صاغ قول *sāgh qol.* — Un bras fort, قوّتلو قول *qouvvetlu qol*, ساعد قوی *sā'ydi qavi;*— nerveux, سكرلو قول *siñyrlu qol.*— Lever, hausser le bras, الی قالدرمق *eli qāldurmaq.* — Étendre le bras, ال اوزاتمق *el ouzātmaq.*— Moulin à bras, ال دكرمنی *el deïermèni.* — Au propre, couper bras et jambes à quelqu'un, بر كمسه نك النی ايا غنی كسمك - قيرمق *nènuñ elini aïāghyni kesmek, qyrmaq;* au fig., قولنی قنادينی كسمك *qolyny qanādīni kesmek.* — Cette nouvelle nous coupe bras et jambes, بو خبر قولمزی قنادمزی كسر *bou khaber qolumizy qanādimizy kecer.* — Porter un enfant sur ses bras, قوجاغنده بر چوجوق كوتورمك *qodjāghynda bir tchodjouq guturmek;* — un paquet sous le bras, قولتقده بر بوغچه كوتورمك *qoltouqta bir boghtcha guturmek.* — Avoir les bras retroussés, قوللری صيغه مق *qollari syghamaq.*—Vivre de ses bras, عمل يديله تعيّش ا *'ameli ïedilè te'aïuch it.*—Avoir les bras croisés, rester à rien faire, الی باغلو طورمق *eli bāghlu dhourmaq.* — Bras, au fig., puissance, قول قوّتی *qol qouvveti*, يد قدرت *ïedi qoudret.* — Qui a les bras longs, qui a de la puissance, الی اوزون *eli ouzoun.*— Bras, vaillance, exploits militaires, الك زوری *eluñ zori.* — On dit qu'une personne est le bras droit d'une autre, ou le principal instrument dont il se sert, صاغ الی مقامنده در *sāgh eli maqāmindè dur*, يد يمناسی مثابه سنده در *ïedi ïumnāci mecābècindè dur.* — Chaise à bras, قوللی صندالیه *qolly sandālïè.*—A bras, à force de bras, ال قوّتيله *el qouvvetilè*, كد ايادی ايله *keddi ïïādi ilè.*

Brasier, s. m., feu de charbons ardents, آتش قوری *ātech qory*, t.

Brasiller, v. a., آتش قوری اوزرنده پشورمك *ātech qory uzerindè pichurmek*, t.

Brassard, s. m., sorte d'ancienne armure, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brassée, s. f., قوجاقلق *qodjāqlyq*, t. — Une brassée de bois, بر قوجاقلق اوطون *bir qodjāqlyq odhoun*. — Emporter à brassées, قوجاقلق قوجاقلق آلوب كتورمك *qodjāqlyq qodjāqlyq âlup gutturmek*.

Brasser, v. a., remuer les liquides à force de bras, چالقمق *tchālqamaq*, t.; ترجيج ا *terdjīdj it*, a.-t. Brasser de la bière, ارپه صويى ياپمق *arpa souïi ïāpmaq*.—Brasser, au fig., tramer, négocier secrètement, ne se dit qu'en mauvaise part : brasser une trahison, خيانت قورمق *khyānet qourmaq*.

Brasseur, s. m., ارپه صويى يپان *arpa souïi ïapān*, t.

Brassiage, s. m., قولاج ايله اولچمه *qoulādj ilè eultchmè*, قولاجلمه *qoulādjlama*, t.

Bravade, s. f., صايمقسزلق *sāïmaqsyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*, a.; بى پروالق *bi pervālyq*.

Brave, adj. com., valeureux, شجيع *chedjī'*, pl. a. شجاع *chudjā'*, شجعان *chedj'ān*; بهادر *behādir*, p.—Brave, honnête, اهل عرض *ehli 'yrz*.

Bravement, adv., vaillamment, يكتچه سنه *ïiguittchècinè*, t.; بالشجاعة *bil-chedjā'at*, a.— Habilement, adroitement, استادجه سنه *ustāddjècinè*, مهارت ايله *mehāret ilè*, a.-t.; بالمهارة *bil-mehāret*.

Braver, v. a., affronter, قورقوب صاقنمامق *qorqoup sāqynmāmaq*, t. —Braver le danger, استخفار خطرا *istyhqāri khathar it*.—Braver, morguer, آورد كوسترمك *āvourd gueustermek*, طفره كوسترمك *thafra gueustermek*, اظهار جبروت ا *izhāri djebrout it*.

Bravoure, s. f., حماست *hamācet*, بسالة *beçālet*, جلادت *djelādet*, a.; دلاورى *dilāveri*, p.

Brayer, v. a., enduire de brai liquide, كمى يى ياغلو قطران ايله ياغلمق *guemïi ïāghlu qathrān ilè ïāghlamaq*.

Brebis, s. f. En parlant d'une personne dont on craint l'exemple corrupteur, on dit que c'est une brebis galeuse qu'il faut séparer du troupeau, سورى ايچندن چيقارلهجق اويوزلى بر قويوندر *suru itchinden tchyqāryladjaq oïouzlu bir qoïoundur*.— Brebis, en langage de l'Écriture, un chrétien, en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur, ربيض *rabyz*, pl. a. ربضاء *rubazā*.

Brèche, s. f., ouverture faite à ce qui sert de clôture, ثلمه *sulmè*, فرجه *ferdjè*.—Faire une brèche à un couteau, بچاغى كدمك *bitchāghy guedemek*. — Brèche, au fig., tort fait à une chose, سكته *sektè*, رخنه *rakhnè*. —Faire brèche à la fortune de quelqu'un, بر كمسنه نك قوّت ماليّه سنه ايراث كسر ورخنه ا *bir kimesnènuñ qouvveti māliïècinè irāci kesr u rakhnè it*.

Brèche-dent, s. com., اوك ديشى دوشوك *euñ dīchi duchuk*, t.; اثرم *esrem*, a.

Brechet, s. m. fam., os de la partie inférieure de la poitrine,

قعـر كوكس التى *gueugus alty*, t.; صدر *qa'ri sadr.*

Bredouiller, v. n., سـوزى كوه‌ليه‌رك سويلمك *seuzu gueveliérek seuïlemek*, t.; ثغثغ ا *teçaghsagh it*, a.-t.

Bredouilleur, se, s., سـوزى كوه‌لـر ثغثـاغ *seuzu gueveler*, t.; *saghsāgh*, a.; كلته زبان *keltè zebān.*

Bref, adv., en peu de mots, سوزك قصّه‌سى *seuzuñ qyssaci*, t.; حاصلى *hācyli*, a. — Parler bref, چاپك سويلمك *tchāpouk seuïlemek.*

Bref, s. m., du pape, ريم پاپـا طرفـندن ويريلان روس *rûm pāpā tharafindan vîrîlān rou'ous.*

Bref, ève, adj., court, de peu de durée, قاصـر *qāçyr*, قصيـر *qaçîr*, مختصر *moukhtaçar*, a.—Le délai ou temps accordé est trop bref, ويريلان مهلت بغايت قصه‌در *vîrîlān muhlet beghāïet qyssadur.*—La première voyelle de ce mot est brève, بـو لفظك جزء اوّلى مقصوردر *bou lafzuñ djuz'y evveli maqsourdur.*

Brehaigne, s. f., se dit des femelles des animaux qui sont stériles, قسير *qaçîr*, عاقر *'āqyr*, a.

Brelander, v. a., قمار بازلغـه دوشكون او *qoumār bāzlygha duchkun ol*, t.

Brelandier, ère, s., قماردلیسى *qoumārdelîci*, t.

Brésiller, v. a., اوفاتمق *oufātmaq*, t.—Voilà qui est tout brésillé, بسبتون اوفانمشدر *husbutun oufānmichtur.*

Bretelle, s. f., قولاك *qolāñ*, t.

Bretelier, v. act., tailler une pierre, طاش يونمق *thāch ïonmaq*, t. — Gratter un mur avec un instrument à dents, رندلمك *rendèlemek*, رنده ايله قازمق *rendè ilè qāzmaq*, t.

Breu, s. m., buisson, lieu planté d'arbres, قـورى *qourou*, اغاجلق *aghādjlyq*, t.

Breuiller, v. a. Voy. Carguer.

Breuils, s. m. pl. Voy. Cargue.

Breuvage, s. m., شربت *cherbet*, مشروب *mechroub*, pl. a. مشروبات *mechroubāt.*

Bréviaire, s. m., نماز كـتابى *namāz kitābi*, t.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, ايـرى اتمك پارچه‌سى *iri etmek pārtchaci*, t.

Bribes, s. f. pl., restes d'un repas, يمكدن باقى قالانى *ïemekten bāqy qālāni*, t., بقيهٔ طعـام *baqyèï tha'ām*, a.

Brick ou Brig, s. m., navire à deux mâts, ايكى ديركلـو كمى *iki direklu guemi*, بريـق كميسى *brîq guemîci.* — Brick de guerre, بيـكلك بريق كميسى *beïlik brîq guemîci*; — marchand, بازركان بريق كميسى *bāzyrguiān brîq guemîci.*

Bricole, s. f., partie du harnais d'un cheval, كوكسيلك *gueugucîlik*, t. — Au fig., jouer de bricole, user de voies trompeuses et détournées, حقه‌بازلق ا *hoqqabāzlyq it.* —De bricole, par bricole, indirectement, صاپه يولدن *sāpa ïoldan.* — Bricoles, sorte de filet pour prendre des cerfs, كيك آغى *gueïk āghy.*

Bride, s. f., les rênes seules du cheval, دزكن - ديزكين *dîzguîn*, t. — Mener un cheval par la bride,

دیزکیننی الده طوتدرق آتی کوتورمك *dízguínini eldè thoutaraq âty gueuturmek.* — Au fig., tenir la bride haute à quelqu'un, le traiter avec une sorte de sévérité, بـــر کمسنه نك دیزکیننی صیق طوتمق *bir kimesnènuñ dízguínini syq thoutmaq;* — lui lâcher la bride, ارخای عنـــان رخصت ا *irkhāï 'ynāni roukhsāt it.* — Bride, petit cordon d'un béguin d'enfant, معصومك اسکوفه سی باغی *ma'çoumuñ uskufèci bāghy,* قپچال *qaptchāl.*

Brider, v. act., ceindre, serrer étroitement, قصدرمـق *qysturmaq,* صیقشدرمق *syqychturmaq,* t.; محکم باغلمـــق *muhkem bāghlamaq,* t.; تضییق ا *tazyyq it,* a.-t.

Brièvement, adv., قصّاجه *qyssādjè,* a.-t.; مختصرًا *moukhtaçaren,* علی طریق الاختصار *'ala tharyq ulykhtiçār.*

Brièveté, s. f., قصارت *qaçāret,* a. — La brièveté de la vie, مدّت عمرك قصارت و اختصاری *muddeti eumruñ qaçāret u ykhtiçāri.*

Brigand, s. m., voleur de grand chemin, قاطع الطریق *qāthy' uththaryq,* pl. a. قطّاع الطریق *qouththā' uth-tharyq.* — Concussionnaire, قاپیجی *qāpídji,* نهّـاب *nehhāb,* طرّار *tharrār,* a.; یغمـــاکر *ïaghmāguer,* p.

Brigandage, s. m., vol de grands chemins, قطع الطریـق *qath' uththaryq,* a.; رهـزنلك *rehzenlik.* — Concussion, exaction, injustice, یغماجیلك *ïaghmādjílik,* t.; نهب *nehb,* pl. a. نهـاب *nehāb;* ظلـــم *zoulm,* pl. مظالم *mezālim.* — Toute espèce de volerie, خرسزلق *khyrsyzlyq,* سرقت *seriqat.*

Brigantin, s. m., براغانتین تعبیر اولنـور بر نوع چکتری *brāghāntín ta'bír olounour bir nev'y tchektiri.*

Brigue, s. fém., poursuite vive, محاوله *mouhāvelè,* pl. a. محاولات *mouhāvelāt.* — Faire une brigue, محاوله یه تصدّی ا *mouhāvelèïè teçaddi it.* — Brigue, faction, parti, فرقهٔ معاقدین *firqaï mou'āqydín.*

Briguer, v. a., poursuivre par brigue, اطراف پـــیدا ایـــدرك چالشمق *ethrāf peïdā idèrek tchālichmaq.* — Rechercher avec empressement, مجـدًّا طلب ا *mudjidden thaleb it.*

Brigueur, s. m., celui qui brigue, استکلو *isteklu,* t.; طلبکار *thalebkiār.*

Brillamment, adv., پارلاقلق ایله *pārlāqlyq ilè,* t.; رونق وپرتـو ایله *revnaq u pertev ilè.*

Brillant, e, adj., qui a un grand éclat, برّاق *berrāq,* لامع *lāmy',* a.; درخشان *dirakhchān,* p. — Vertus brillantes, فضایل جلیله *fezāïli djelílè.* — Brillant, s. m., éclat, lustre, پارلقلـق *pārlaqlyq,* فروغ *furough,* لمعه *lem'a.* — Diamant taillé à facettes, پرلانته طاشی *pirlānta thāchi.*

Brillanter, v. a., tailler des diamants à facettes, الماسی پرلانتـه تراشیله ایشلمـك *elmāci pirlānta terāchilè ichlemek.* — Au fig., style brillanté, مموّه وممزوق سبك وعباره *mumevveh u memzouq sebk u'ybārè.*

Briller, v. n., reluire, یلابیمق

ïalābïmaq, t.; نشر صيا ا *nechri zïā it*, نشر نورا ا *nechri nour it*, تلالوء ا *tilālou it*, متلالى او *mutelāli ol*. — Briller, au fig., رونق افشان او *revnaq efchān ol*, پرتو تامّ ايله فايق الاقران او *pertevi tāmm ilè fāyq ul-aqrān ol*.

Brin, s. m., ce que le grain pousse d'abord hors de terre, يردن يكى چيقان نبات اوجى *ïerden ïeñi tchyqān nebāt oudjou*.—Scion, كوريه *keurpè*. فلز *filyz*. — Brin, en parlant du poil et du crin, توى تلى *tuï teli*. — Arracher le crin brin à brin, آت يليسنى تل تل قوپارمق *āt ïelïcini tel tel qopārmaq*. — Brin, paille, parcelle de bois, etc., چوپ *tcheup*, جوپل *djivïl*. — Brin à brin, برر برر *birer birer*. — Oter brin à brin, برر برر قوپاروب چيقارمق *birer birer qopārup tchyqārmaq*.

Brindille, s. f., اينجه دال *indjè dāl*, t.

Brion, s. m., mousse des arbres, توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. fém., آجر *âdjour*, a.; خشت *khycht*, p. — Maison en briques, خشت پخته‌دن مصنوع منزل *khychti poukhtèden masnou' menzyl*.

Briquet, s. m., sabre court, قصّه بر قلج *qyssa bir qylidj*, t.

Bris, s. m., fracture, كسر *kesr*, a.; شكست *chikest*, p. — Bris de scellé, كسر مهر *kesri muhur*. — Bris de prison, évasion de prison, حبسدن قاچمه‌سى - فرارى *hapystan qātchmaci, firāri*. — Bris, les pièces d'un navire qui s'est brisé contre les rochers, قضايه اوغرامش كمى قرنتيلرى *qazāïè oghrāmich guemi qyrintyleri*.

Brisants, s. m. pl., vagues de la mer poussées impétueusement à la côte, چاقيشوب چاتليان طالغه‌لر *tchāqychup tchātlaïān dhālghalar*, t.; امواج متأطّمه *emvādji mute'aththemè*.

Brisées, s. f. pl., branches que le veneur coupe aux arbres pour reconnaître l'endroit où est la bête, آوك برينى بولق ايچون اورمانك كسيلن اغاج دالرى *âvuñ ïerïni boulmaq itchoun ormānda kecïlen aghādj dāllari*. — Suivre les brisées de quelqu'un, بر كمسنه‌نك ايزينه اويمق *bir kimesnènuñ izïnè oïmaq*. — Revenir sur ses brisées, مطلب سابقه يكيدن باشلمق *mathlabi sābiqa ïeñiden bāchlamaq*.

Brisement, s. m., au fig., douleur véhémente de ses péchés, contrition de cœur, كناهكارك يورك طرمانتيسى *gunāhkiāruñ ïurek thyrmāntïcy*, t.

Briser, v. a., mettre en pièces, كسر اوفاتمق *oufātmaq*, t.; كسر و شكست ا *kesr u chikest it*, — Briser en mille pièces, بيك پارچه ا *bïñ pārtcha it*. — Briser, incommoder par une agitation forte, قيرقلق كتورمك *qyryqlyq gueturmek*, ايراث كسرا *irāci kesr it*. — Se briser, se plier, بوكلمك *beukulmek*. — Brisé, e, قيرلمش *qyrilmich*, اوفانمش منكسر *oufānmich, munkecir*.

Brise-raison, s. masc., celui qui parle sans suite et hors de propos,

خلط كلام ايدن *khalthy kelām iden*, t.

Briseur, s. m., قيريجى *qyrídji*, t.; كاسر *kiācir*, a.

Brise-vent, s. m., clôture ou abri pour garantir du vent, روزكارى كسر پرده *rouzguiāri kecer perdè*.

Brisoir, s. m., طوقماق *thoqmāq*, t.; مدق *madaqq*, a.

Brisure, s. f., كسر *kesr*, pl. a. كسور *kuçour*.

Brocanteur, s. masc., تحفجى *tohafdji*, t.

Brocard, s. f., raillerie piquante, طوقانقلى سوز *dhoqānyqlu seuz*, t.; ناقر *nāqyr*, pl. a. نواقر *nevāqyr*. — Donner un brocard, طوقانقلو بر سوز سويلمك *dhoqānyqlu bir seuz seuïlemek*.

Brocarder, v. a., طوقانقلو سوز سويلمك *doqānyqlu seuz seuïlemek*, t.

Brocardeur, se, s., طوقانقلى سوزلر سويليجى *dhoqānyqly seuzler seuïleïdji*, t.

Brocatelle, s. f., étoffe fabriquée à la manière du brocard, ديبا تقليدى *dībā taqlídi*, t. — Sorte de marbre, بر نوع مرمر طاشى *bir nev'y mermer thāchi*, t.

Brochage, s. m., action de brocher, de tisser, اورمه *eurmè*; — de brocher des livres, كتابك جزلرينى دستدليوب باغلمه *kitābuñ djuzlerïni destèleïup bāghlama*.

Broche, s. f., ustensile de cuisine, مفاده *mefādè*, pl. a. مفائد *mefāïd*. — Mettre la viande à la broche, اتى كباب شيشنه كچورمك *eti kebāb chïchinè guetchurmek*, تسفيد لحم ا *tesfídi lahm it*. — Broche, petite verge pour tricoter, اوريجى اكندسى *eurídji ignèci*. — Cheville dont on se sert pour boucher le trou d'un tonneau qu'on a percé, دليك طيقه جق چوى *delïk thyqadjaq tchivi*. — Pointe de fer qui est dans la serrure et qui entre dans la clef, كليد دلى *kelíd dili*. — Baguette de bois dont on se sert pour enfiler diverses choses, صريق *syryq*.

Brocher, v. a., tisser, تسريد ا *tesrïd it*, a.-t. — Brocher des livres, جزلرى دستهليوب باغلمق *djuz'leri destèleïup bāghlamaq*, t.; جزلرى تضبير ا *djuz'leri tazbïr it*. — Brocher, exécuter à la hâte, سوكوب بتورمك *seukup biturmek*.

Brochoir, s. m., نعلبند چكجى *na'lbend tchekidji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher des livres. Voy. Brochage. — Livre non relié, جلدسز كتاب *djildsyz kitāb*, مجلد غير كتاب *kitābi ghaïri mudjelled*.

Broder, v. a.; — à l'aiguille, سوزنى ايشلمك *souzeni ichlemek*. — Au fig., broder un conte, l'orner, حكايه يى كوزل نقش وتزيين ا *hikiāïèïi guzel naqch u tezïin it*. — Broder une nouvelle, l'amplifier, بر خبرى باللندرمق *bir khaberi bāllandurmaq*.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, سوزنى ايشى *souzeni ichi*, t.

Broie, s. f., instrument pour briser le chanvre, كندر دوكنى *kendir deugueni*, t.

Broiement, s. m., سحق *sahq*,

a. — Broiement des couleurs, سحق اصباغ *sahqy asbāgh*, بويالرك ازلشى *boïālarūn ezilichi*, t.

Broncher, v. n., faire un faux pas, chopper, ايّاق سورچمك *aïāq surtchmek*, t. — Faillir, زلّت ا *zellet it*, a.-t. — Il n'y a si bon cheval qui ne bronche, prov.; il n'y a point d'homme, quelque habile qu'il soit, qui ne se trompe quelquefois, آت كحيلان اولسه بيله آياغى سورچر *āt keuhïlān olsa bilè āïāghy surtcher*.

Bronches, s. fém. pl., صولوق بوريلرى *solouq borouleri*, خرتلاق بوريلرى *khyrtlāq borouleri*, t.; مجارى النفس *medjāri un-nefes*, قصبات الريّة *qasbāt ur-rïat*, a.

Bronchial, e, adject., صولوق بوريلرينه متعلّق *solouq borouleriné mute'allyq*. — La veine bronchiale, صولوق طمرى *solouq dhamari*.

Bronchies, s. f. pl. Voy. Branchies.

Bronchique, adj. com. V. Bronchial.

Bronchocèle, s. f., بوغاز شيشى *boghāz chichi*, t.; ورم الحلق *verem ul-halq*, a.

Bronze, s. m. — Cœur de bronze, se dit d'une personne qui a le cœur dur, سرت يوركلو دمر *sert ïureklu demir ïureklu*, t.; حديدىّ يوركلو الفواد *hadïdïi ul-fuād*, a.

Bronzer, v. a., پرنج رنكنده بويامق *pirindj renguindè boïāmaq*, t. — Bronzé, e, پرنج رنكلو *pirindj renklu*.

Broquette, s. f., شيشه اكسرى *chichè ekseri*, t.; مسمار صغير *mismāri saghyr*, a.

Brosse, s. f., — à dents, ديش اوشتره جق فورچه *dïch ovouchturadjaq fourtcha*, t. — Brosse, sorte de gros pinceau qui sert à étendre les couleurs, اڑى تويى قلم *iri tuï qalem*, t.

Brouée, s. f., bruine, brouillard. Voy. ces mots.

Brouet, s. m., espèce de bouillon au lait et au sucre, سود بولماجى *sud boulamādji*, t.

Brouetter, v. a., ال عربه سيله نقل ا *el 'arabaïlè naql it*.

Brouhaha, s. m., هاى هوى *hāï houï*, شماطه *chamātha*, t.

Brouillard, s. m., vapeur épaisse qui obscurcit l'air, صباب *zabāb*, a.

Brouiller, v. a., mettre pêle-mêle, قارش مورش ا *qārich mourich it*, هرج و مرج ا *herdj u merdj it*, تار و مار ا *tār u mār it*, طارطغان *dhārdaghān it*, t.; تخليط ا *takhlyth it*, a.-t. — Brouiller des affaires, امورى تشويش ا *oumouri techvïch it*. — Mettre en mauvaise intelligence, افساد ذات البين ا *ifsādi zāt ul-bein it*. — Brouiller du papier, écrire des choses inutiles ou ridicules, تلويث صحيفه ا *telvïci sahïfè it*. — Se brouiller, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, سوزى شاشرمق *seuzu chāchurmaq*, مبتلاى حصر او *mubtelāï hasr ol*. — Se brouiller, en parlant du temps, se couvrir de nuages, هوا بولتلنمق *havā bouloutlanmaq*.

Brouillerie, s. f., بوزشق *bozouchouq*, t.; اختلاف *ykhtilāf*, pl. a. اختلافات *ykhtilāfāt*; منازع *munāzy'*, pl. منازعات *munāzy'āt*.

Brouillon, e, adj., qui brouille, ايشلرى قارشديرجى *ichleri qārychturídji*, t.; مشوّش الاحوال *muchevvich ul-ahvāl*, a. — Brouillon, s., qui sème la dissension, غوغا قشقرتجى *ghavghā qychqyrídji*, فتنه اتكيز *fitnè enguïz*.

Brouir, v. a., griller, en parlant du soleil qui dessèche et brûle les productions végétales, كونش چالوب *gunech tchālup gueuïndurmek*, t.; لفح و تسفيع ا *lefh u tesfí' it*, a. — Broui, e, كونش چالنمش *gunech tchālinmich*, مسفوع *mesfou'*, مفلوح *meflouh*. — Des fruits brouis, كونش چالنمش يمش *gunech tchālinmich ïemich*.

Brouissure, s. f., صوغوق چالمه *soghouq tchālma*, t.

Broussailles, s. f. pl., دكنلك *dikenlik*, چور چوب *tchor tchop*, دكنلى چالى *dikenli tchāli*, t.

Broutant, e, adject., اوتلاييجى *otlāïidji*, t.; متورّق *mutevarraq*.

Brouter, v. a., manger les feuilles des arbres, ييراق اوتلامق *ïaprāq otlāmaq*, t.; تورّق ا *tevarruq it*, a.-t. — Manger l'herbe qui tient à la terre, اوتلامق *otlāmaq*, ثمّ ا *semm it*.

Broyer, v. a., دوكمك *deuïmek*, اوكتمك *eugutmek*, t. — Broyer menu, اينجه دوكمك *indjè deuïmek*.

Broyeur, s. m., دوكيجى *deuïdji*, t.

Broyon, s. m., سماقى طاشى *samāqy thāchi*, t.

Brugnon, s. m., اتلو شفتالو *etlu cheftālou*, t.

Bruine, s. fém., پوص *pous*, t.; سديم *sedím*, a.

Bruiner, v. imp., پوص ياغمق *pous ïāghmaq*. — Bruiné, e, پوص چالنمش *pous tchālinmich*.

Bruire, v. n., كورلدهمك *gueuruldèmek*, t.

Bruyant, e, adj., كورلدهييجى *gueuruldèïidji*, ساطع الدوىّ *sāthy' ud-devïi*, a. — Voix bruyante, كورلديلو سس *gueurultílu ses*, صداى هزيز انداز *sadāï hezíz endāz*.

Bruissement, s. m., كورلدهمه *gueuruldèmè*, كورلدى *gueurultu*, t.; هزيز *hezíz*, هادّ *hādd*, دوىّ *devïi*. — Le bruissement des vagues, هادّ امواج بحر *hāddi emvādji bahr*; — des vents, هفيف رياح *hafífi rïāh*.

Bruit, s. m., son ou assemblage de sons, abstraction faite de toute articulation distincte et de toute harmonie, سس *ses*, t.; صدا *sadā*, p.; صتيت *sytít*. — Bruit confus, قارشق سس *qārichyq ses*, شماته طراقه *chamāta, tharāqa*.— Grand bruit, صتيت شديد *sytíti chedíd*. — Petit —, اينجه سس *indjè ses*, صداى خفيف *sadāï khafíf*; — éclatant, كورلدهييجى سس *gueuruldèïidji ses*, صداى رعد آشوب *sadāï ra'd âchoub*; — agréable, صداى مطبوع ـ دلكشا *sadāï mathbou', dilkuchā*. — Le bruit de l'eau, صو چاغلديسى *sou tchāghyldísi*. — Loin du bruit, du tumulte du

monde, دنيا شمانه‌سندن ايراق *dunïā chamātacindan irāq.* — Sans bruit, doucement, صداسزجه *sadācyzdjè,* كورلديسزجه *gueurultucyzdjè,* بى صيت وصدا *bi syt u sadā.* — Bruit, nouvelle, حوادث *havādis,* تواتر *tevātur,* شايعة *chāï'at,* pl. a. شايعات *chāï'āt;* چاو *tchāv,* p.— Il court un bruit, بر حوادث كزر *bir havādis guezer.* — Semer, répandre un bruit, چاو براقمق *tchāv brāqmaq.* — Semer des bruits, نشر حوادث واخبارا *nechri havādis u akhbār it.* — Faux bruit, خبر كاذب اخبار *khaberi kiāzib,* pl. a. كاذبه اخبار *akhbāri kiāzibè;* بوش تواترلر *boch tevāturler.* — Bruit, éclat que font les choses dans le monde, كورلتى *gueurultu.* — Bruit, ostentation, دبدبه *debdebè.* — Démêlé, querelle, چكشمه *tchekichmè,* منازعة *munāza'at.* — Il y a eu du bruit entre eux, بينلرنده منازعه واقع اولمشدر *beïnlerindè munāza'a vāqy' olmuchtur.* — Bruit, murmure, sédition, قيل وقال *qyl u qāl.*

Brulant, e, adj., ياقيجى *ïāqydji,* قيزغين *qyzghyn,* t.; محرق *mouhryq,* a.

Brulement, s. m., يانمه *ïānma,* t.; احتراق *yhtirāq,* حرقة *hourqāt,* a.

Bruler, v. a., consumer par le feu, احراق بالنار ا *yhrāq bin-nār it,* حرق ا *harq it.* — Brûler du bois, اودون ياقمق *odoun ïāqmaq.* — Brûler à petit feu, اتش خفيف ايچنده احراق ا *âtechi khafïf itchindè yhrāq it.* — Brûler, échauffer excessivement, قيزدرمق *qyzdurmaq.* — Brûler le sang, احماى دم ا *yhmāï dem it.* — Brûler, en parlant de l'effet du soleil sur le teint, كويندرمك تسفيع ا *guïundurmek, tesfï' it.* — Effet du froid excessif, صوغوق چالمق ياقمق *soghouq tchālmaq.* — La gelée a brûlé la racine des arbres, ياغان قيراغو اغاجلرك كوكلرينى ياقدى *ïāghān qyrāghou aghādjleruñ keuklerïni ïāqty.* — Brûler, au n., être consumé par le feu, احتراق اوزره او *yhtirāq uzrè ol.* — Voilà une maison qui brûle, اشته احتراق اوزره اولان خانه *ichtè yhtirāq uzrè olān khānè.* — Brûler, au fig., être possédé d'une violente passion, يانوب ياقلمق *ïānup ïāqylmaq.* — Il brûle d'amour, درد عشق ايله يانوب ياقيلور *derdi'ychqylè ïānup ïāqylur.* —Brûlé, e, يانمش محترق *ïānmich, mouhteryq, mouhteraq.*

Bruleur, s. m.; — de maisons, او ياقيجى *ev ïāqydji,* t.

Brume, s. f. Voy. Brouillard.

Brumeux, se, adj., ذو الضباب *zu uz-zabāb,* a. — Temps brumeux, ايّام كثير الضباب *eïïāmi kecïr uz-zabāb.*

Brun, e, adj., يغز *ïaghyz,* قره يغز *qara ïaghyz,* قرمترق بوز *qaramtraq bouz,* t. — Teint brun, لون اسمر *levni esmer.* — Habit brun, ثوب اسمر *sevbi esmer.* — La couleur brune, قرمترق بوز رنكى *qaramtraq bouz rengui.* — Sur la brune, vers le soir, اخشام قرالتيسنده *akhchām qarāltïcindè.*

Bruni, s. m., partie polie et brillante, پارلاق *pārlāq*, t.; مصيقل *mouçaïqal*, a.

Brunir, v. a., rendre de couleur brune, قرمترق بوز رنكنده بويامق *qaramtraq bouz renguindè boïāmaq*. — Brunir, v. n., devenir brun, قرمترق بوز اول *qaramtraq bouz ol*, اسميراره يوز طوتمق *ismïrārè ïuz thoutmaq*.

Brunissure, s. fém., بوز رنك *bouz renk*, t.; لون كدر *levni keder*, a.

Brusque, adj. com., rude, تتيز *titïz*, t.; عنيف *'anïf*. — Homme d'un caractère brusque, تتيز طبيعت مزاج حدّت آلود *titïz thabï'at, mizādji hyddet âloud*. — Air brusque, وضع عنيف *vaz'y 'anïf*. — Réponse brusque, جواب عنف امير *djevābi 'unf âmïz*.

Brusquement, adv., تتيزلك ايله عنف و شدّت ايله *titïzlik ilè*, t.; *'unf u chiddet ilè*, a.-t. — Répondre brusquement, بالعنف والحدّه جواب ويرمك *bil-'unf vel-hyddè djevāb vïrmek*.

Brusquer, v. a., سرت معامله ايله *sert mou'āmelè it*, تتيزلك ايله *tetïzlik it*, طوقنقلو سوز ايله تكديرا *dhoqanyqlu seuz ilè tekdïr it*. — Brusquer l'aventure, prendre brusquement son parti, هرچه بادا باد ديه‌رك صالمق *hertchè bādā bād deïèrek sālmaq*.

Brusquerie, s. f., تتيزلك *titïzlik*, t.

Brut, e, adj., qui n'est pas mis en œuvre, ايشلنمامش *ichlenmemich*, t.; غير معمول *ghaïri mé'moul*, a.

Brutal, e, adj., tenant de la bête, grossier, féroce, حيوان كبى *haïvān guibi*, t.; بهيمى *behïmïi*. — Esprit brutal, عقل بهيمى *'aqli behïmi*. — Homme brutal, بهيمى المزاج اولان آدم *behïmïi ul-mizādj olān âdem*. — C'est un brutal, بهيمهٔ محضدر *behïmèï mahzdur*.

Brutalité, s. f., بهيميّت *behïmïiet*, a. — Faire une brutalité, بر فعل بهيمى ا *biq fy'li behïmi it*. — Dire des brutalités, كلام بهيميّت آميزسويلمك *kelāmi behïmïiet âmïz seuïlemek*.

Bruyère, s. f., lieu où croissent les bruyères, سپركه اوتى يرى *supurguiè oty ïeri*, t.

Bube, s. f., سيولجه *sïvildjè*, t.; بثر *baçar*, pl. a. بثور *buçour*.

Bubon, s. masc., tumeur, حبن *hybn*, pl. a. حبون *houboun*. — Bubon pestilentiel, حبن وبايى *hybn vebāïi*.

Bubonocèle, s. m., hernie inguinale, دبه طشاق *debbè thachāq*, t.; ادرة *edret*, a.

Buccal, e, adj., t. d'anat., اغزه متعلّق *aghyzè mute'allyq*, t.; فوهى *fouhïi*, a. — Glandes buccales, غدد فوهيّه *ghadedi fouhïïè*. — Artère buccale, شريان الفوه *cherïān ul-fouh*.

Buccinateur, adj. et s., muscle buccinateur, غضرف الفينيك *ghazrouf elfeïnïk*, a.

Buche, s. f., pièce de gros bois de

chauffage, طومرق *thomrouq*, t. — Grosse bûche, ایری طـومرق *iri thomrouq*. — Bûche de chêne, میشه طومرغی *mîchè thomroughy*.

Buchette, subst. fém., اودون اوقانتیسی *odoun ouſāntîci*, t.

Buffet, s. m., par extension, la vaisselle de table, سفره طاقمی *sofra thāqymi*.

Buisson, s. m., touffe d'arbrisseaux, مشوکة *muchviket*. — Bois de peu d'étendue, قوری بوک *qory beuk*, t.

Buissonneux, se, adj., چالیلغی چوق *tchālyghy tchoq*, t.

Bulbeux, se, adject., بصلی *baçali*, t.

Bulbonac, s. m., plante. Voy. Lunaire.

Bulle, s. f., نفّاخة *neffākhat*, pl. a. نفّاخات *neffākhāt*.

Bulletin, s. masc., اخبار یومیّه ورقـه‌سـی *akhbāri ïevmïiè varaqaci*, t.

Bureau, s. m.; — d'administration, d'un ministère, قلم *qalem*. — Bureau de la marine, امـور بحریّـه قـلمی *ounouri bahrïiè qalemi*; — de la guerre, امور حربیّه قلمی *oumouri harbïiè qalemi*. — Employé de bureau, بر قلمك خلفاسی *bir qalemuñ khalfāci*. — Bureau, les personnes qui y travaillent, ارباب قلم *erbābi qalem*, کتّاب *kuttāb*.

Buriner, v. a., قلم ایله قازیمق اویمق *qalem ilè qāzymaq, oïmaq*, t. — Buriné, e, قـلـم ایله قازلمش *qalem ilè qāzylmich*, منـقـور *menqour*.

Burlesque, adj. com., مضحك *mouzhyk*, a. — Paroles burlesques, کلمات مضحکه *kelimāti mouzhyka*. — Vers burlesques, ابیات مضحکه *ebïāti mouzhyka*.

Burlesquement, adv., علی وجه المضحك *'ala vedjh ul-mazhak*, a.

Buste, s. masc., یاری گوده نصفی تصویری *ïāry guevdè tasvïri*, بدن اولدرق رسم و تصویر *nyſfi beden olaraq resm u tasvïr*.

But, s. m., point où l'on vise, نشان یری *nichān ïeri*, t. — Viser au but, نشان آلمق *nichān ālmaq*. — Atteindre le but, اصابت ا *yçābet it*; — le toucher, نشانه طوقنمق *nichānè dhoqounmaq*.

Bute, s. f., instrument de maréchal qui sert à couper la corne des chevaux, سونتراج *sontrādj*.

Buter (Se), v. pron., se fixer, se déterminer avec obstination, نصب نفس ا *nasbi nefs it*. — Se buter, être contraire l'un à l'autre, بینلرنده کشمکش اختلاف او *beïnlerindè kechmekchi ykhtilāf ol*. — Buter, au fig., tendre à quelque fin, کـوز اطماح نظرا دیکمك *gueuz dîkmek*, *ythmāhy nazar it*. — Buter, broncher : ce cheval bute à chaque pas, بو آتك ایاغی هر خطوده سورچر *bou átuñ aïāghy her khathvedè surtcher*. — Buter, en t. de maçonnerie, soutenir un mur, etc., avec pilier boutant, دستك اورمق *destek ourmaq*, دستکلمك *desteklemek*. — Buter un mur, دیواره دستك اورمق *dïvārè destek ourmaq*; — une voûte, قبّه‌یی دستك ایله طیاندرمق

qoubbëï destek ilè dhaïāndurmaq. — En t. de jardinage, garnir tout autour le pied d'un arbre, اغاجك ديبنى طپراق ايله اورتمك *aghādjuñ dïbini thoprāq ilè eurtmek.*

Butin, s. masc., طويملق مال *doïoumlyq māl,* t.; غنيمت *ghanïmet,* pl. a. غنايم *ghanāïm.* — Faire butin, تحصيل غنايم ا *tahsyli ghanāïm it.* — Partager le butin, مال غنايمى تقسيم ا *māli ghanāïmi taqsïm it.* — Avoir part au butin, اموال غنايمدن حصّه‌دار او *emvāli ghanāïmden hyssèdār ol.*

Butiner, v. n., اخذ غنايم ا *akhzy ghanāïm it,* a.-t.; طويملق مالى آلمق *dhoïoumlyq māli álmaq,* غنيمت آلمق *ghanïmet álmaq.*

Butireux, se, adj., سمنّى *semnïi,* a.; روغنى *roughani,* p.

Butor, s. m., oiseau de proie, بغرتلق قوشى *baghyrtlaq qouchou,* t.

Butte, s. fém., tertre, طپراق يغنى *thoprāq ïyghyni,* t.; تلّ *tell,* pl. a. تلال *telāl.* — Élévation où l'on place le but auquel on tire, نشان ديكيلان ير *nichān dïkïlān ïer.*

Buvable, adj. com., ايچيله بيلور *itchilè bïlur,* t. — C'est un vin qui n'est pas buvable, ايچيلور باده دكلدر *itchïlur bādè deïldur.*

Byssus, s. m., sorte d'étoffe de soie très-précieuse, ذى قيمت ايپك قماشى *zy qymet ipek qoumāchi,* t. — Sorte de lichen, بر نوع صغر منتارى *bir nev'y syghyr mantāri.*

Cachou, s. m., substance qu'on tire d'un arbre des Indes et dont on fait des pastilles, قاد هندى *qādi hindi,* t.-a.

Capricieux, se, adj., fantasque, قيلدسز *qyldèsyz,* t.

Chaloupe, s. f.; — canonnière, طوب صندالى *thop sandāli,* t.

Chevaucher, v. n., aller à cheval, آته بنمك *áta binmek,* بنمك *binmek,* t.

Chiffre, s. m., arrangement des lettres capitales d'un nom. — Monogramme du sultan, طغرا *thoughrā,* t.

Concordance, s. f.; — de l'année solaire, معربة سنهٔ شمسيّه *ma'rebeti senëï chemsïïè.*

Confident, e, adject. et subst. مصاحب *mouçāhyb,* a.

Confiseur, s. m., حلواجى *halvādji,* t. — Boutique de confiseur, حلواجى دكّانى *halvādji dukkiāni.*

Congrès, s. masc., assemblée de plénipotentiaires, قونغره‌سو *qonghrèço,* t.

Consonnance, s. fém., accord de sons, اماله *imālè,* a.

Curiosité, s. f., désir d'apprendre des choses nouvelles, intéressantes, etc., هرشىء بيلمك استمه *her cheï bïlmek istemè,* t.; هوس *haves,* هوسلك *haveslik,* تحدّس *tehaddus,* تطلّب *tethalloub,* a. — Grande curiosité, تحدّس عظيم *tehadduci 'azïm.* — Louable —, تحدّس ممدوح *tehadduci memdouh.* — Sotte —, تطلّب حماقت آلود *tethalloubi hamāqat áloud.* — Curiosité, grande envie, grand empres-

sement de savoir les secrets, les affaires d'autrui, استقصا *istyqsā*, تجسّس جاسوسلق *djāçouslyq*, *tedjessus*. — Chose rare et curieuse, گورلمامش شی *gueurulmamich cheï*, غريبه *gharībè*, pl. a. غريبات *gharībāt*, غرايب *gharāïb*; نوادر *nevādir*, تفارق *tefāryq*, تحف *tohaf*.

Déclinaison, s. f., manière de faire passer les noms par les cas, تصريف الاسماء *tasrīf ul-esmā'*, a.

Dévidoir, s. m., اليه *elemïè*, t.; جهره *djehrè*, p.-t.

Diaphragme, s. m., جان اوی *djān evi*, t.

Drogmanat, s. m., t. diplom., qualité, fonction de drogman, ترجمانلق *terdjumānlyq*. — La carrière du drogmanat, ترجمانلق طريقتی *terdjumānlyq tharyqati*, a.-t.

Émérillon, s. masc., oiseau de proie, چاقر *tchāqyr*, t.

Enrayure, s. fém., كوستك *keustek*, t.

Entêté, e, adj, et s., خود رأی *khod rèï*, p.-t.

Épicéa, ou Épicia, s. m., sorte de pin ordinaire, بياغی چام اغاجی *baïāghy tchām aghādji*, t.

Épouvantail, s. m.; — de jardin, pour éloigner les oiseaux, بوستان اويوغی *bostān oïoughy*, t.

Fabricant, s. m., قابريقاجی *fābrïqādji*, t.

Faisceau, s. m., تيردسته *tïrdestè*, p.-t.

Fanfaron, adject. et s. m., faux brave, خود فروش *khod furouch*, p. — Qui se vante, بادمجی *bādemdji*, t.

Fanfaronnade, s. f., بادم *bādem*, t.

Fermage, s. m., possession en forme de propriété, مالكانه *mālikiānè*, p.-t.

Fourchu, e, adj., qui se fourche, چتال *tchatāl*, چتاللنور *tchatāllaneur*, t.

Franchir, v. n., passer au delà, آشمق *âchmaq*, t.

Page 4, colonne 1, ligne 15, après ابتدائی *ibtidāci*, ajoutez : ابجدی *abdjedi*.

— 9, col. 1, l. 11, ajoutez : حكومت مطلقه *hukioumcti mouthlaqa*.

— 14, col. 1, l. 35, صلح, lisez : صلح.

Page 25, col. 1, l. 12, *maïietinè*, lisez : *meïictinè*.

— 26, col. 2, l. 20, تعذير lisez : تعزير.

— 26, col. 2, l. 29, شاب *chāb*, lisez : شابّ *chābb*.

— 30, col. 2, l. 1, après *maslahat*, ajoutez : pl. a. مصالح *meçālyh*.

Page 35, col. 1, l. 28, Agathe, lisez : Agate.

— 41, col. 1, l. 1, *sarghoudj*, lisez : *sorghoudj* ou *serghoudj*.

— 45, col. 1, l. 22, après Alcohol, lisez : ou Alcool.

— 46, col. 1, l. 1, après Alègre, lisez : ou Allègre.

— 46, col. 1, l. 4, après Alègre-grement, lisez : ou Allégrement.

— 52, col. 1, l. 27, Althea, lisez : Althæa.

— 62, col. 2, l. 1, طمار, lisez : طمر *dhamar*.

— 64, col. 2, l. 26, après عام *'ām*, ajoutez : pl. عوام *a'vām*.

— 65, col. 2, l. 4, يلتكلمك *ïeltek-lemek*, lisez : پلتكلمك *peltek-lemek*.

— 68, col. 2, l. 3, شاه طمار *chāh-dhamār*, lisez : شاه طمر *chāh dhamar*.

— 74, col. 1, l. 20, après Application, s. f., lisez : Attention suivie.

— 74, col. 2, l. 11, après *'ulufèlu*, a.-t.; ajoutez : موظّف *muvaz-zaf*, a.

Page 75, col. 2, l. 3, après Apprêt, s. m., ajoutez : Préparatif.

— 77, col. 2, l. 5, سرتلق *sertlyq*, lisez : سرتلك *sertlik*.

— 79, col. 1, l. 8, après Arborer, v. a., ajoutez : planter.

— 81, col. 1, l. 14, *qāïghan*, lisez : *qāïaghan*.

— 81, col. 1, l. 25, après Arête, s. f., ajoutez : de poisson.

— 90, col. 2, l. 33, *teneſes*, lisez : *neſes*.

— 93, col. 2, l. 21, adj., lisez : subst.

— 95, col. 2, l. 22, سلوغان, lisez : صولغان.

— 96, col. 1, l. 11, منجملق, lisez : منجملك *munedjdjïmlik*.

— 106, col. 2, l. 14, ريم پاپانك, lisez : روم پطريقنك.

— 106, col. 2, l. 15 et 16, *rîni pā-pānuñ*, lisez : *roum patriqynuñ*.

— 131, col. 2, l. 26, تركهٔ, lisez : تركديي *terekëïï*.

— 164, col. 2, l. 17, مما, lisez : مده *memè*.

— 176, col. 2, l. 12, منصوب, lisez : منسوب.

Imprimerie DONDEY-DUPRÉ, rue Saint-Louis, 46, au Marais.

INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES

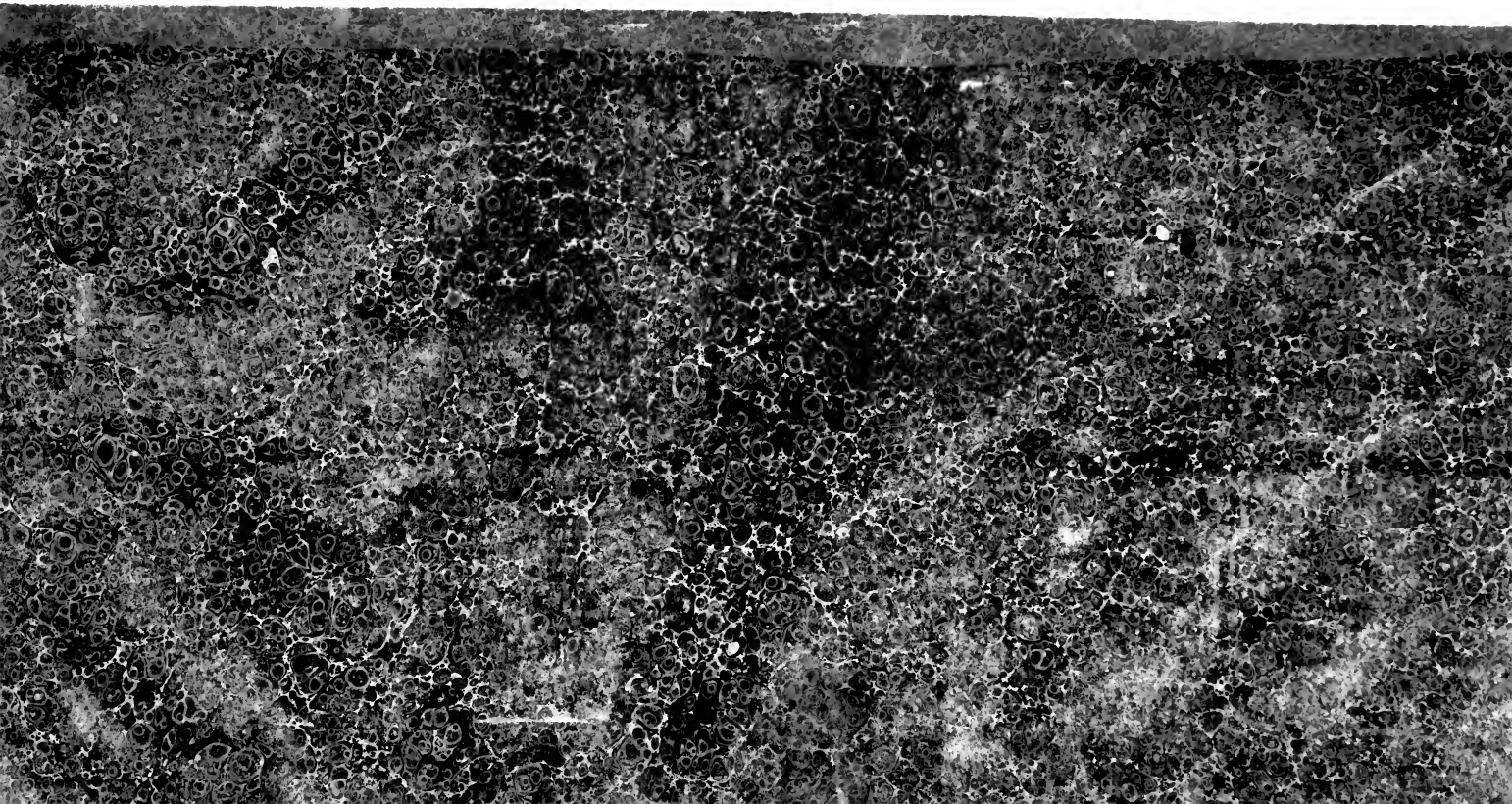

PL
193
F8B6
1843
t.1

Bianchi, Thomas Xavier
Dictionnaire français-turc

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

For use in
the Library
ONLY